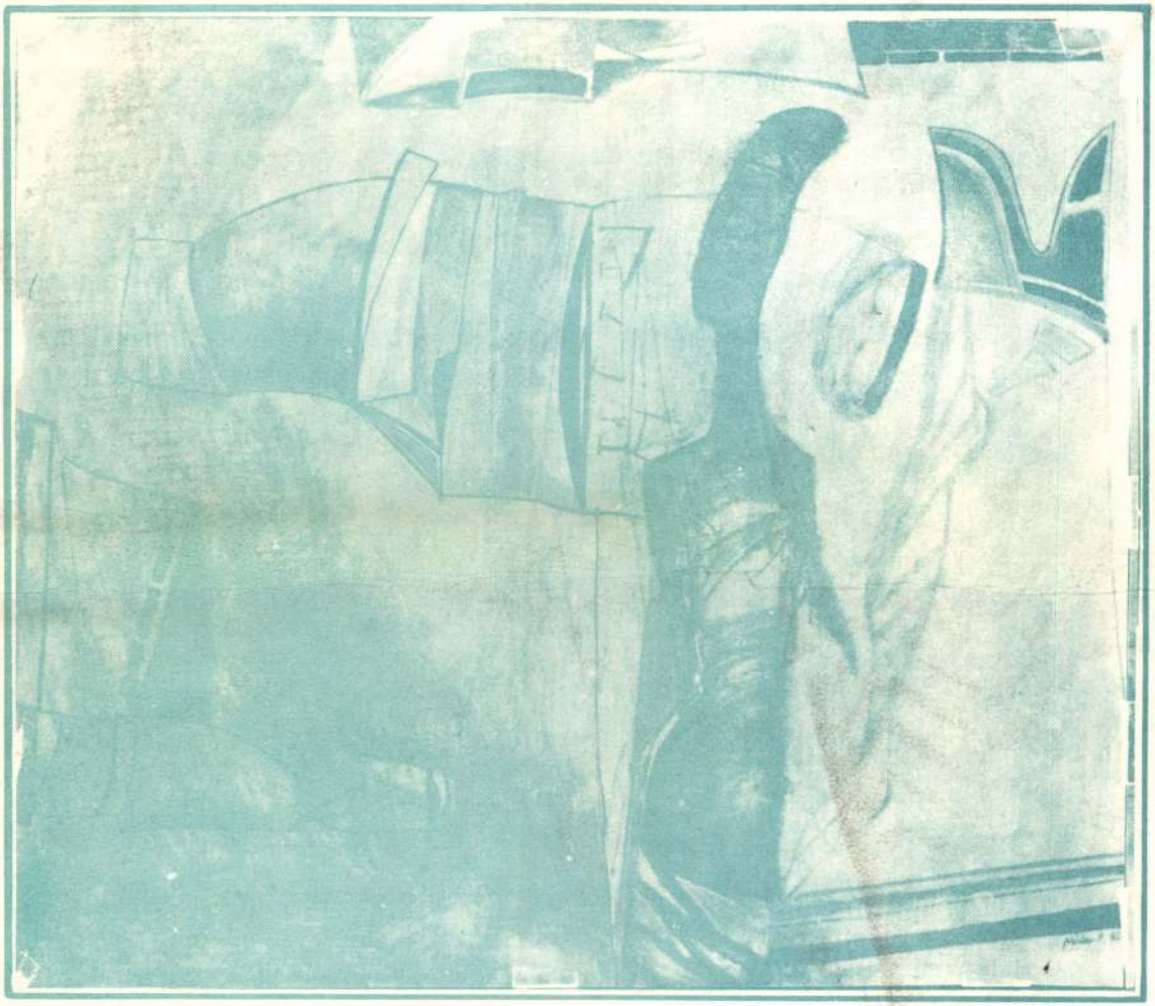

Móder Rezső

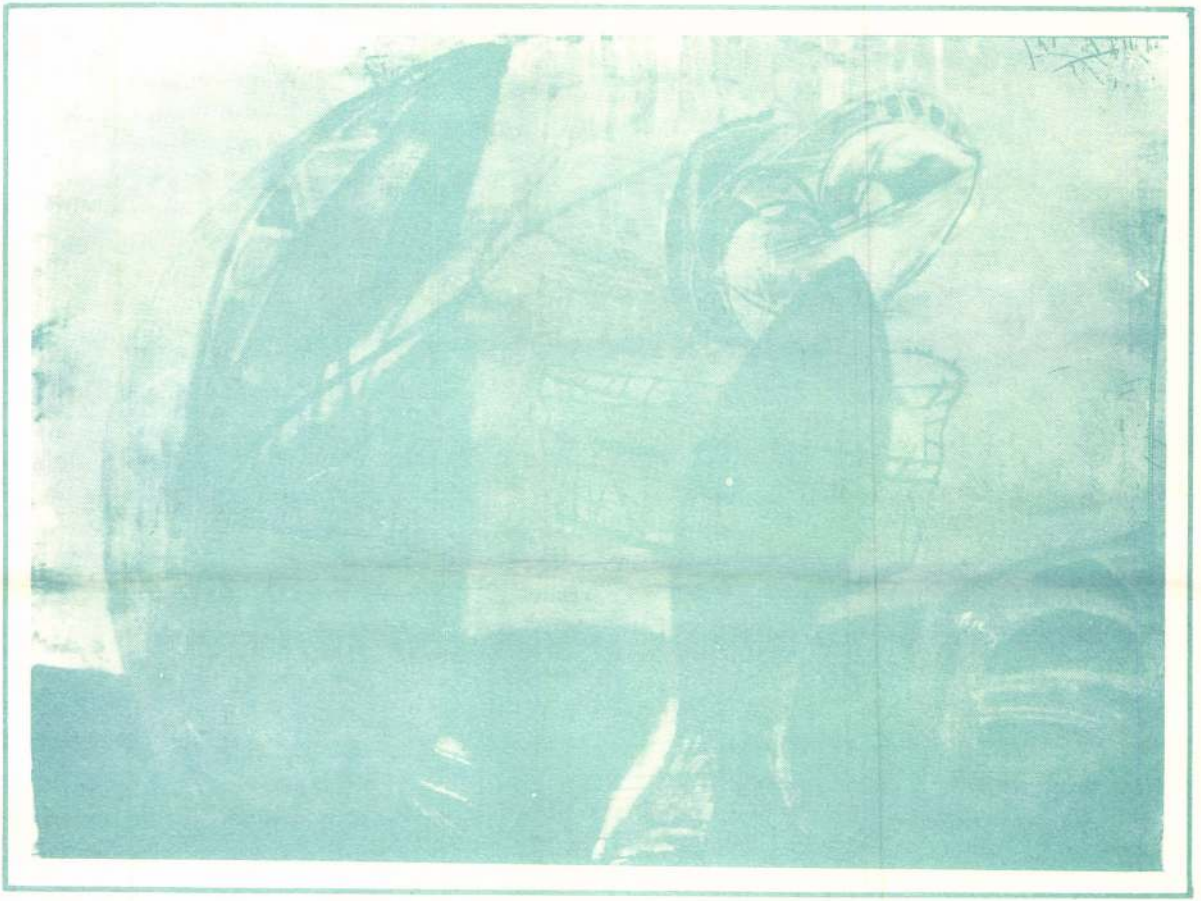

HAL, HALÁSZ, HARC II. / FISH, FISHER, FIGHT

MÓDER REZSŐ FESTŐMŰVÉSZ / PAINTER ARTIST

E század képzőművészete szétvetett minden hagyományos értéket, próbára tette a társadalmat, mely épp a képzőművészetet is oly drasztikusan alakitotta. A szélsőségek folyamata ma is tart, s ezzel együtt a vita is: milyen a hiteles megközelités, ábrázolás, mi a progresszió, mi a felfogható, befogadható. E felkavart világban, érték különbözőségben megnyugtatóan hatnak az olyan müvek, melyek nem szellemi restségünkre épitenek, hanem meditativ, elmélyülést is kereső gondolatiságunkra, melyek feltételezik és igénylik azt a tulajdonságot, hogy az ember a másik - a művész - egyéniségét is keresi müveiben, sajátos mondandóját, s nem csak saját gondolatai, izlése igazolását.

Nos Móder Rezső ilyen művész. Képeit azért ajánlhatom szeretettel figyelmükbe, mert azokat az élményeket dolgozzák fel, melyeket mindannyian átélhetünk, de ugy, hogy törekvése, egyéni érzékenysége, tehetsége sajátos festészetet hoz létre a legfontosabb kellékekben: szinben és formában egyaránt.

Móder Rezső képein, az alaptónusra hangolt árnyalatokon keresztül egy kiszabaduló lélek, sokszor örömteli, sokszor drámai hangulatát érezni; azok a figurák, jelek, amelyek képei kompozicionális rendjébe oly szervesen illeszkednek, egy autonomitásra törekvő alkotó munkái. A Móder képek sugároznak valamiféle bölcs derüt, egy nagyonis humánus életszemléletet, de ugyanakkor az élet görcsös, küszködéses oldaláról is - még többször - már most, egyéni módon adnak számunkra erőshatásu benyomást.

Helyes is volt tán egy elemzője olyan kereső értékelése, hogy pszichológiai konstruktivizmusnak mondható ábrázolásmódja. Én hozzátenném: is. A lélek rezdülése, témái - akár a halász, a cirkusz, a lő, a falu megragadására gondolunk - mind a belülről mélyen átélt pikturára utalnak, s nem egy kimódolt konstruktivizmusra, de mégis igaz, hogy tudatos kompoziciós rendje, zenei asszociációkat is keltő szerkezetessége e stilus törekvés rokonságát is bizonyitja.

Mindez végül mégsem skatulyázható egyértelmű kategóriákba, hiszen az is igaz, hogy képei szürreális világa is felfedhető, hogy emberei valódisága is kitapintható, hogy indulatai, erős érzelmei is láthatók, s hogy a harmónia iránti vágya is messze sugárzik.

Tartalmi nyitottsága változatos technikákban is megmutatkozik. Olajképei mellett állandóan rajzol, s grafikákat is készit, melyek szélesitik, több oldalról is magyarázzák munkásságát.

Móder Rezső művei tehát rendelkeznek azokkal a tulajdonságokkal és elemekkel, melyek szükségesek ahhoz, hogy korunkhoz és korunkról szóljanak, nem is elszakadva a spekulativitás tartományába, s nem is leragadva a közhelyszerüségbe.

E gondolatok jegyében álljanak meg Móder Rezső képei előtt, s figyeljék rokonszenvvel azokat, melyek vissza is jeleznek.

Dr. Feledy Balázs

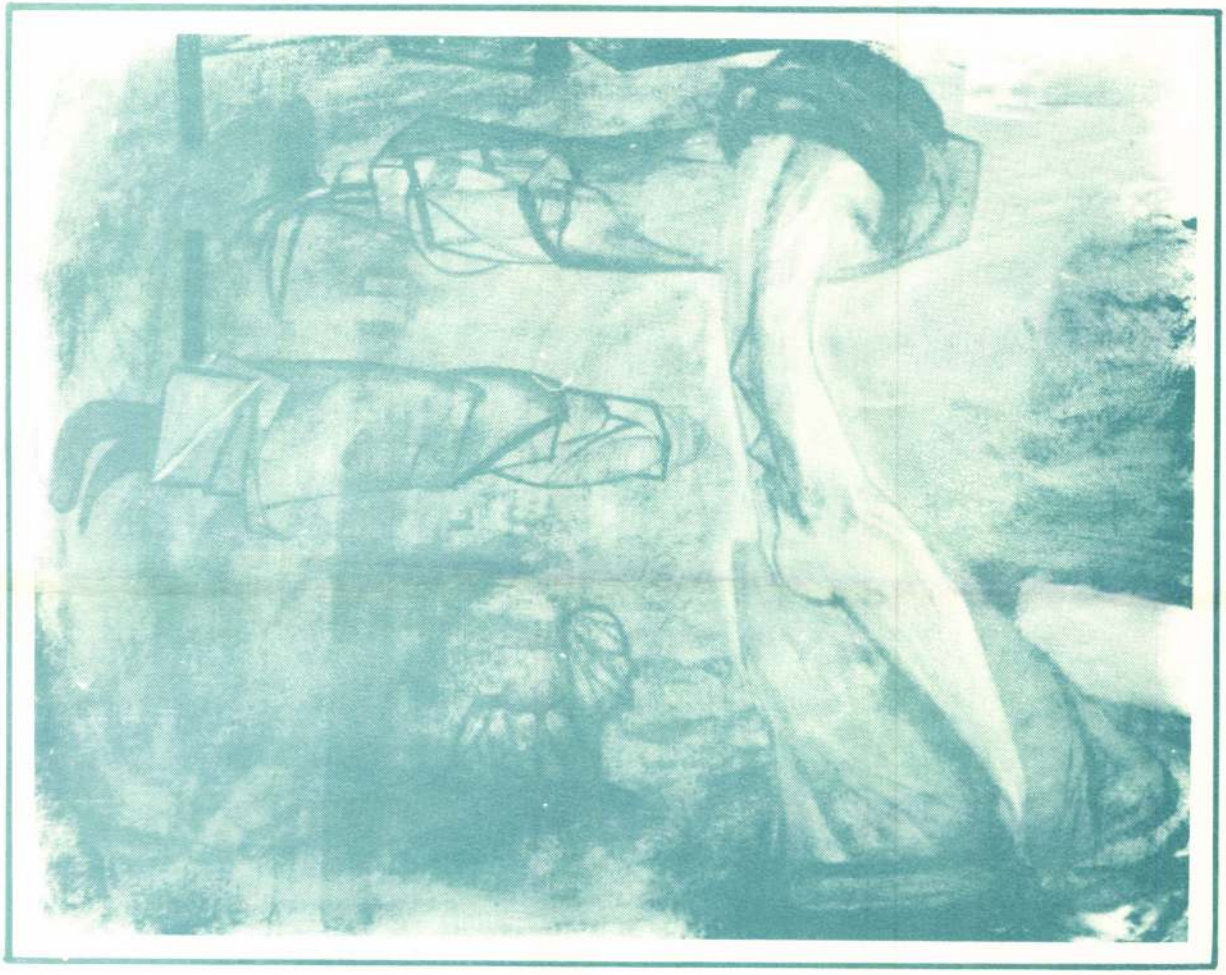

‹ VÁROSI TÖRTÉNET / TOWN STORY
ZSUZSANNA ÉS A VÉNEK / SUSANNA AND THE OLD MEN

Die bildende Kunst dieses Jahrhunderts hat all die traditionellen Werte gesprengt, hat die Gesellschaft auf die Probe gestellt, die eben die bildende Kunst auch so drastisch gestaltet hat. Der Prozess der Extreme dauert auch heute und damit auch die Diskussion: welche Hinwendung, welche Schilderung ist die authentische, was ist der Progress, was ist erfassbar und rezipierbar. In dieser aufgewühlten Welt und Verschiedenheit der Werte wirken jene Werke beruhigend, die nicht auf unsere Geistestragheit sondern auf unsere meditative, auch die Vertiefung suchende Gedanklichkeit bauen; und sie erfordern und setzen die Eigenschaft voraus, dass man auch die Individualität des anderen - des Künstlers - in den Werken sucht, das Eigenartige, was er zu sagen hat - und nicht bloss die Bekraftigung eigener Gedanken und eigenen Geschmacks.

Nun, Rezső Móder ist solch ein Künstler. Ich möchte herzlichst Ihre Aufmerksamkeit auf seine Bilder lenken, weil sie die Erlebnisse bearbeiten, die wir alle erleben können - aber auf eine solche Weise, dass seine Bestrebung, seine individuelle Empfindsamkeit, seine Begabung eine eigenartige Malerei ins Leben rufen, was die wichtigsten Erfordernisse betrifft: so Farbe, wie Form.

Auf den Bildern von Rezső Móder ist durch die auf Grundton gestimmten Nuancen die oft freudevolle, oft dramatische Stimmung einer freikommender Seele zu empfinden; die Figuren und Zeichen, die sich so organisch in die kompositionelle Ordnung seiner Bilder einfügen, sind die Arbeiten eines nach der Autonomie strebenden Autors. Die Móder-Bilder strahlen irgendeine weise Heiterkeit, eine sehr humane Lebensanschauung aus, sie geben uns aber zugleich auf eigene Weise schon jetzt - noch öfters - auch von der krampfhaften, kämpfenden Seite des Lebens einen kraftvollen Eindruck.

Sicherlich war auch richtig die suchende Bewertung eines seiner Kritiker, seine Schilderungsart könne als psychologischer Konstruktivismus bezeichnet werden. Ich würde hinzufügen: auch. Die Regungen der Seele, seine Themen - ob wir an das Ergreifen des Fischers oder des Zirkus denken, ob an das des Pferdes oder des Dorfes - weisen alle auf die innerlich tief erlebte Piktur hin, und nicht auf einen gekünstelten Konstruktivismus; doch es ist wahr, dass seine bewusste kompositionelle Ordnung, seine auch musische Assatiationen erweckende Strukturiertheit auch die Verwandtheit dieser Stilrichtung beweisen.

Schliesslich kann alldas doch nicht in eindeutige Kategorien eingeschachtelt werden, denn wahr ist es auch, dass eine surreale Welt seiner Bilder aufgedeckt werden kann, dass die Echtheit seiner Gestalten zu erfühlen ist, dass seine Erregungen, seine kraftvollen Gefühle zu sehen sind und dass sein Begehr nach der Harmonie weit strahlt.

Seine inhaltliche Offenheit zeigt sich auch in mannigfaltigen Techniken. Neben seiner Ölgemälden zeichnet er standig und macht auch Graphiken, die sein Werk ausweiten und von mehreren Seiten erlautern.

Die Werke von Rezső Móder besitzen also jene Eigenschaften und jene Elemente, die dazu nötig sind, für unsere Zeit und von unserer Zeit etwas aussagen zu können - nicht sich loslösend in den Bereich der Spekulativitat, aber auch nicht verharrend in Banalitaten.

Im Zeichen dieser Gedanken machen Sie vor den Bildern von Rezső Móder halt, und betrachten Sie mit Sympathie diejenige die auch eine Rückkopelung bewirken.

Dr. Balázs Fridy

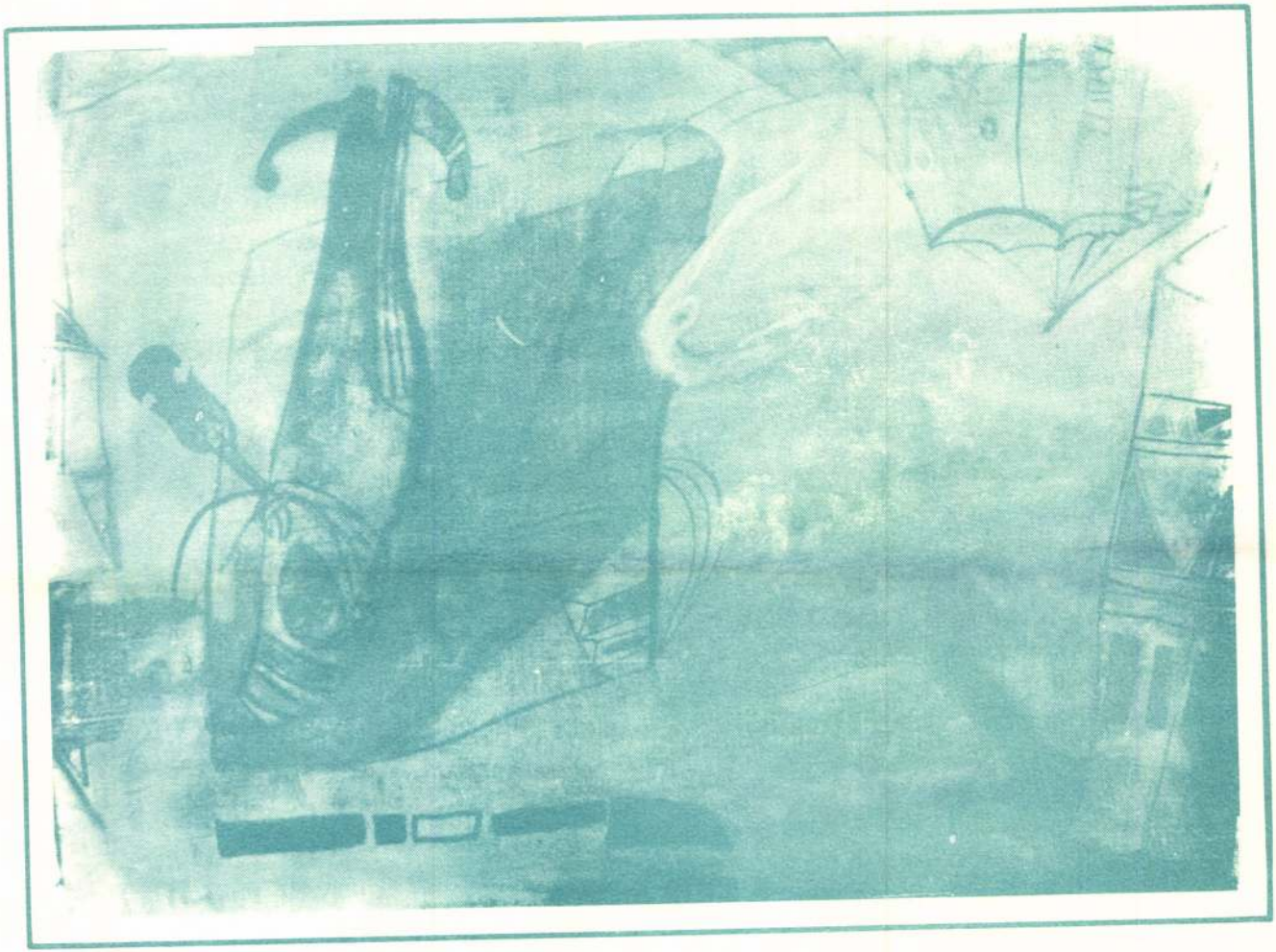

VÁNDORCIRKUSZ / TRAVELLING CIRCUS

Móder Dezső [ ]

L: Farkas Mihály

—: Hír 8.

Szabadság, Bp. 1978. febr. 7.

Moder (Modor) Pangratz von

Körnives
1454 – 1455

l.

Hoffmann Pozsony. 34, l

Hoffmann Südost

The fine arts of this century have broken all the traditional values, have tried the society which itself formed the fine arts so violently. The process of extremities is still going on and so is the debate: what is progress; what is the authentic approach or representation like; what is comprehensible. In this upset world, in this dissimilarity of values such works have a calming effect which do not rely upon our intellectual in dolence but our meditative mentality looking for immersion as well; which suppose and claim one's feature of seeking also the other's - the artist's - personality, what he has specifically to say in his works and not only a verification of his own thoughts or taste.

Well Rezső Móder is an artist of this king. I can affectionately recommend his pictures to your attention because they elaborate those experiences we all may undergo but in such a way that his ambition, his personal responsiveness create a specific paintig in the most important requisites, both in colour and form.

In the pictures of Rezső Móder through the shades of colour tuned with the basic tint we can feel the many times joyful, many times dramatic mood of a soul just set free; the figures, signs, which are so organic parts of the pictures' compositional order, are works of a creator striving for autonomy. Móder's pictures radiate some wise spirits, a far too humane view of life but at the same time they also make a deep impression on us when - several times - describing the convulsive, struggling side of life - in a personal way just now.

Perhaps an analyst of his was right in such a seeking valuation that his way of representation can be said to be a king of psychological constructiveness. I would add; too. The quiver of the soul, his topics - whether we think of the seizing of the fisher, the circus, the horse or the village - all refer to a deeply experienced painting from inside and not to an artificial constructiveness; never the less it is true that his couscious order, his structures bringing about musical associations as well prove a relationship with the aspiration for this style, too.

Finally all these cannot be put put into unambiguous categories after all, surely it is also true that the surrealist world of his pictures can be disclosed; the verity of his people can also be felt; his tempers, strong emotions can be seen, too and his longing for harmony also radiates far.

His openness in couteuts appears in varied techniques. In addition to his oil - paintings he draws continually, makes graphic works, too which widen and interpret his activity from more points of view.

Rezső Móder's pictures thus have those features and elements uecessary to deal with and speak to our age, ueither gettling into the dominion of speculation nor sticking into commonplaceuess.

In the spirit of thesse thoughts stop in frout of Móder's pictures, listen to them with sympathy - they signal back.

Dr. Balázs Feledy

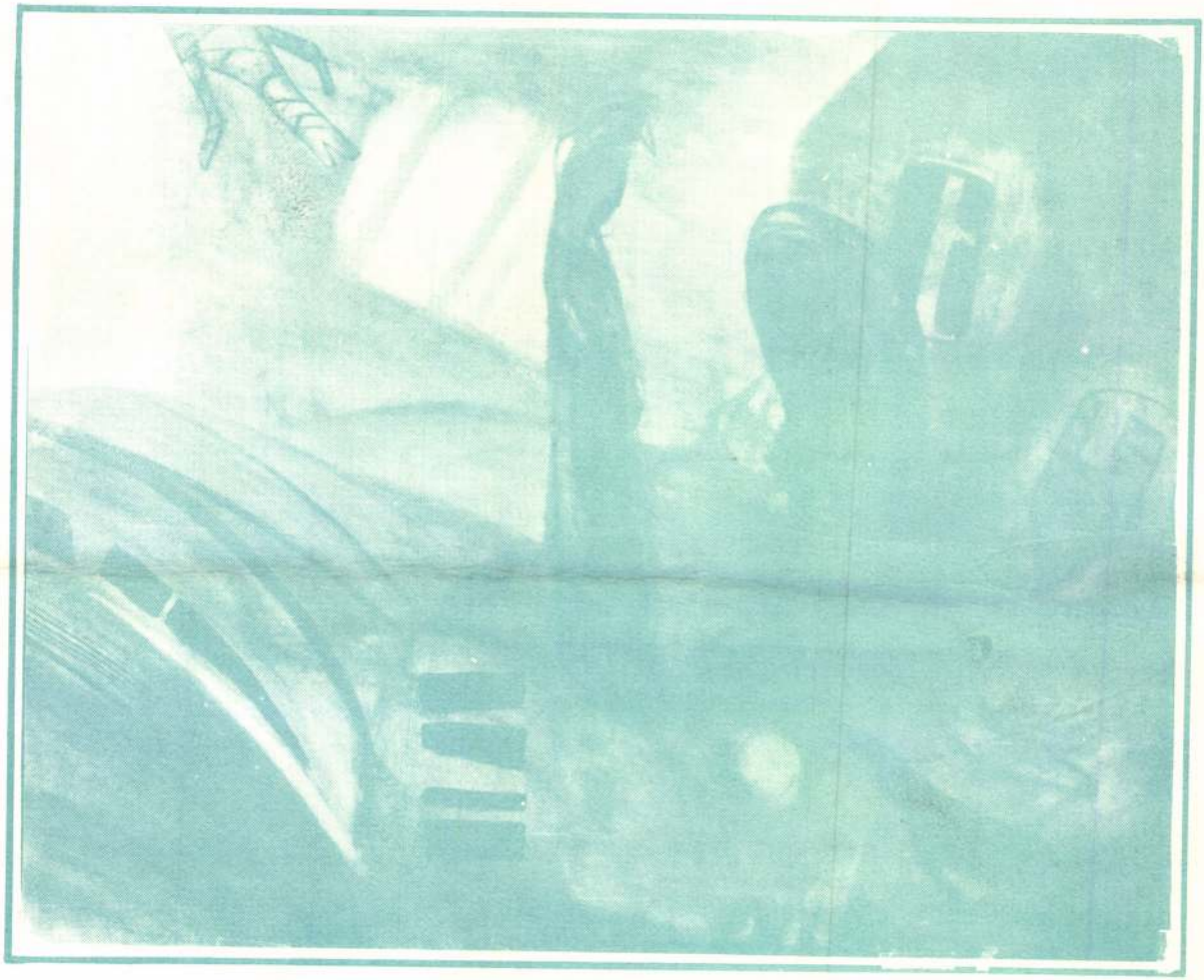

SZOMSZÉDOK / NEIGHBOURS

MÓDER REZSŐ FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA. LILA ISKOLA, BUDAPEST, ÚJPALOTA. 1984. II. 28 – III. 12. FELELŐS KIADÓ: CHIKÁN BÁLINT. FELELŐS VEZETŐ: POCHNER LÁSZLÓ. FOTOK: KÖRMENDI SÁNDOR. DV NYOMDA, DUNAÚJVÁROS.

MÓDER REZSŐ Munkácsy-díjas mobilszobrász – zeneszerző – festőművész – grafikusművész – akcióművész
1954-ben született; - szülei 1951-től éltek Sztálinvárosban.
A Dunai Vasmű – Dunaferr Rt. villanyszerelő elektrikusa.
1982-ben diplomázott Budapesten a
Magyar Képzőművészeti Főiskolán festészetből és grafikából.
1980 óta állít ki, szinte minden fontos hazai országos kiállításon, művészeti fesztiválon szerepelnek művei: grafikák, kollázsok, festmények, képversek, fa - és acélszobrok, fémzenemüvek.
Külföldi nemzetközi biennálékon, kiállításokon eddig több, mint százszor állitották ki munkáit.

Művészeti tagságai
Magyar Művészeti Fesztiválok Szövetsége (1995-től)
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete (1982-től)
Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége (1982-től)
Magyar Képzőművészeti és Iparművészeti
Társaságok Szövetsége (1990-től). A grafikusművészek,
a festők, a szobrászok, a művészkönyvalkotók,
a papírművészek társaságainak alapító tagja.
Budapesti Belvárosi Művészek Társasága (2000-től)

Amatőr – autodidakta korszak

Egyéni kiállítások
1970, 1971 Dunaújváros, MÜM 316. sz. Szakmunkásképző Intézet
1975 Dunaújváros, Dunai Vasmű - Vasmű Klub, Béke étterem
1975, 1976, 1977 Székesfehérvár
1978, 1979 Dunaújváros, Dunai Vasmű csarnokai
1979 Budapest, (Egyetemi) E-klub
1980 Dunaújváros, Dunai Vasmű kultúrterme és csarnokai
1980 Dunaújváros, Hazafias Népfront Béke Klub

Csoportos kiállítások
1970-től évente kiállít az amatőr képzőművészek országos tárlatain (Székesfehérvár, Sopron, Zebegény, Budapest).
1974 Dunaújváros, Főiskola aulája (Kör '74 tárlat)
1975 Dunaújváros, szabadtéri kiállítás az Óvárosban (betiltották)

Díjak
1974 Hincz Gyula-díj, Zebegény
1980 Nemzetközi Művésztelep I. díja, Varsec (Bulgária)

Válogatott egyéni kiállítások
1982 Dunaújváros, Uitz Terem
1986 Kaposvár, Somogyi Képtár, Barcs, Barcsi Múzeum
1986 Budapest, Fészek Művészklub
1987 Dunaújváros, Intercisa Múzeum
1987 Szentendre, Vajda Lajos Stúdió Pince Galéria
1989 Győr, Győri Műcsarnok
1990 Miskolc, Miskolci Galéria
1990 Dunaújváros, Uitz Terem
1991 Budapest, Műcsarnok (Hősök tere)
1993 Szombathely, Szombathelyi Képtár
1994 Kecskemét, Kecskeméti Képtár
1996 Dunaújváros, Zenélő Szoborpark Múzeum – Kortárs Gyűjtemény (állandó kiállítás)
1997 Budapest, Francia Intézet
1998 Dunaújváros, Kortárs Művészeti Intézet
2000 Genf (Svájc)
2000 Budapest, Műcsarnok (Hősök tere)
2001 Budapest, Vigadó Galéria; Szinyei Szalon
2001 Budapest, Millennáris Park (Budapesti Tavaszi Fesztivál)
2002 Budapest, Symposion Klub (Táltos Klub)
2002 Győr, Városi Művészeti Múzeum és Képtár
2002 Vigántpetend, Művészetek Völgye
2003 Baja, Sugovica-part és Művelődési Ház
2003 Komarno (Szlovákia), Limes – Templom Galéria

Díjak (válogatás)
1989 Győr Városért Emlékérem, Győr
1991 II. Nemzetközi Minta Triennálé II. díja, Budapest, Ernst Múzeum
1993 II. Nemzetközi Szobrászrajz Biennálé díja, Budapest
1994 Köztéri Szobor és Objekt Pályázat I. díja, Regensburg (Németország)
1996 Dunántúli Független Video és Film Fesztivál III. díja, Győr
2000 „MM"-díj (az országos művészeti szakmák különleges díja), Budapest
2000 Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma díja, Budapest (Vigadó Galéria: Szobrászrajzok 1921-2000 között)
2000 „Művészettel az új évezredbe" (a Városligeti-tavon rendezett, vízben álló kiállítás) közönségdíja, Budapest
2001 Munkácsy Mihály-díj
2002 Nemzetközi Akcióművészet és Installáció Kiállítás I. díja, Baja
2002 Országos Faszobrászati Biennálé díja, Nagyatád
2003 Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete ösztöndíja

FESTMÉNY RAJZ OBJEKT

Az Intercisa Múzeum tisztelettel meghívja Önt és családját, barátait, munkatársait

Móder Rezső

'70-es évek művészete

című kiállítására, melyet

P. Szabó Ernő
művészettörténész nyit meg

2004. május 27-én, csütörtökön 17 órakor.

Bevezetőt mond Somogyi György, a művész első kiállításának szervezője.

Megtekinthető: augusztus 29-ig

Intercisa Múzeum Dunaújváros, Városháza tér 4., Telefon: (25) 411-315

Támogatók: DUNAFERR Dunai Vasmű Rt., Extra Média Nyomda Kft.
Hivatalos médiatámogató: BIN-O-ART Kft.

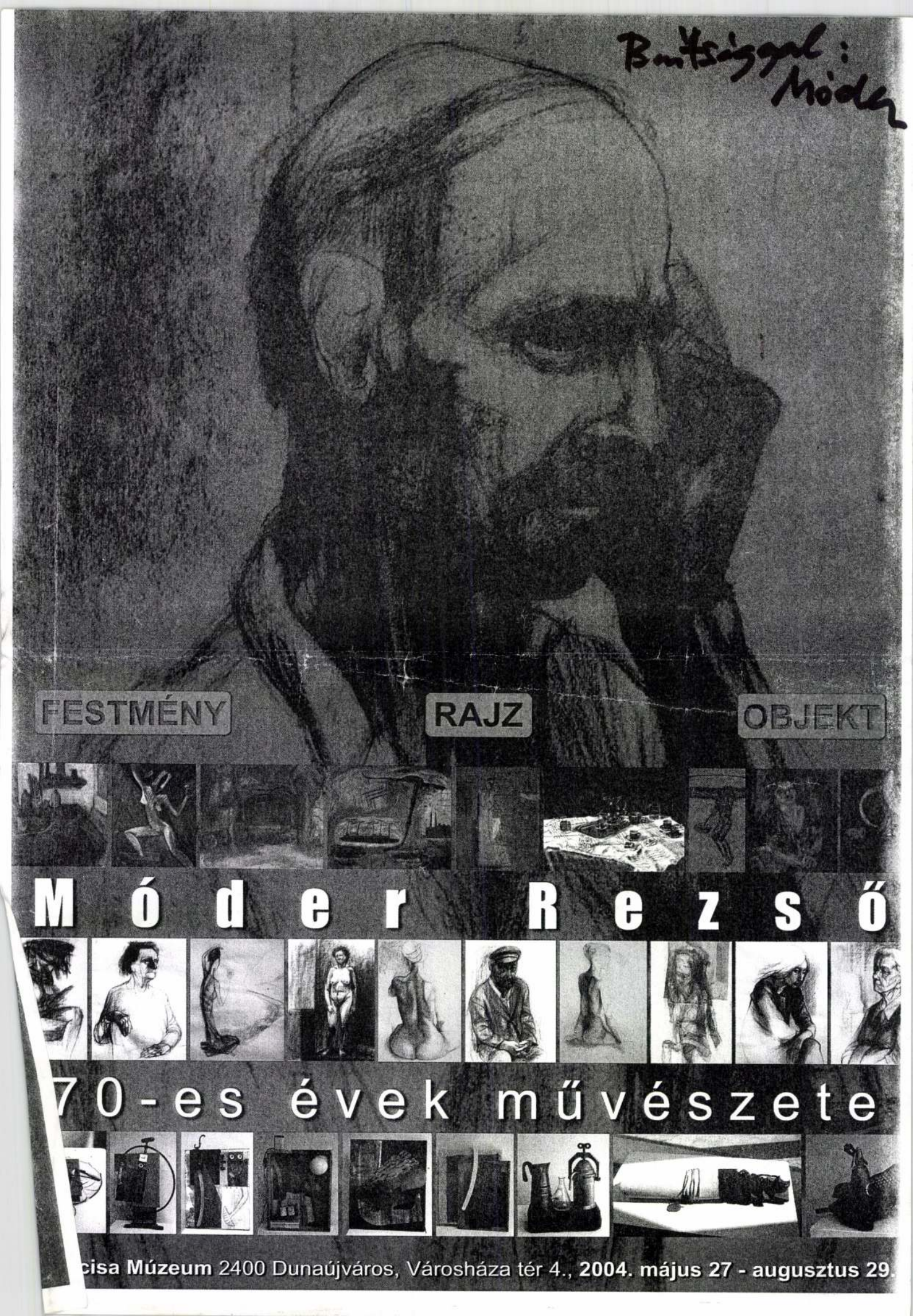
Bontsiggal: Móder
FESTMÉNY
RAJZ
OBJEKT
Móder Rezső
70-es évek művészete
cisa Múzeum 2400 Dunaújváros, Városháza tér 4., 2004. május 27 - augusztus 29.

Móder Rezső

Farkas Mihály, Kiss Gáb r,Móder Rezső Dunaujvárosi képzőművészek alkotásaiból nyilt kiállitás Dunaujvárosban a Munkás Müvelődési Központ aulájában

Magy r Hirlap 1978-32-9

Móder Rezső

Az 1973 ban alakult dunaújvárosi
Amatőr Műhelynek tagja.

Németh Edit: Ötéves az Amatőr Műhely.
Dunaújvárosi Hírlap, 1978. febr. 3.

Móder Rezső

Móder Rezső festményeiből rendezett kiállítás tekinthető meg augusztus végéig a szentendrei Vajda Stúdióban.

#

Magyar Nemzet 1987. VIII. 12.

MISKOLCI GALÉRIA

Tisztelettel meghívja Önt

Móder Rezső

képzőművész

mobil acélszobrok és legújabb festmények

kiállítására

április 23-án, hétfőn fél 6-tól

Megnyitás I.: Kortárs fémzenét,
Performance-t ad elő a művész és barátai

Megnyitás II.: JURECSKÓ LÁSZLÓ
művészettörténész

KIÁLLÍTÁS: 1990. IV. 23—V. 13.

HUNGARY

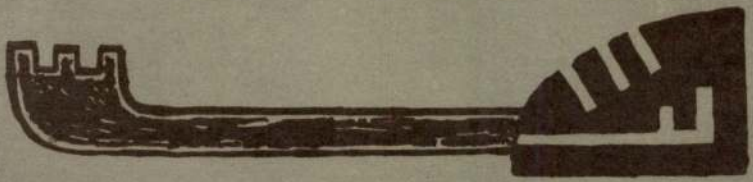

„Nekem emberek kellenek!"

Munkásfestő?

(Tegnap délután a Hazafias Népfront Béke klubjában kiállítás nyílt Móder Rezsőnek, a vasmű ösztöndíjas festőművész-növendékének alkotásaiból)

Lehet, hogy puszta véletlen, de tény: Móder Rezsőt munkásruhában láttam először. Olajos, gyűrött, pirosbetétes munkásruhában. De nemcsak ezért volt furcsa a találkozás a vasmű ösztöndíjas festőművész-növendékével. Akkor már a második előre kigondolt képem foszlott szét róla: sorsa felületes ismeretében mogorva, zárkózott, csökönyös és indulatos fickónak képzeltem, rövid telefonbeszélgetésünk után bizonytalan, érzékeny, bogaras hangulatembernek. A hengerműben pedig egy vállas, szakállas, beatfejű srác állt elém, amolyan mindennapos bohém-fajta. És ez csak „átváltozásainak" kisebb része volt...

— Alkalmazkodó ember vagyok, mindenkivel remekül ki tudok jönni. Nem, ne azt értsd ezen, hogy mindig a környezetem határozza meg a magatartásomat, a véleményemet, az egyéniségemet. De azt hiszem, elég jól ismerem az embereket ahhoz, hogy tudjam, kitől mit várhatok el, ki mit ért meg. A munkatársaim között akad egy-kettő, akinek szinte a gyár és a kocsma között telik el az élete. Velük ugyanolyan jól tudom érezni magam, mint a főiskolán a tanárommal. Egyenlő emberként ezzel is, azzal is...

Két és félszer három méteres lehet a szobája, ahol délután találkozunk. A másik szobában özvegy édesanyja lakik. Itt a két hosszanti fal rózsaszínű, az egyik oldalon könyvekkel, hanglemezekkel (klasszikusok is) telezsúfolt szekrénysor, aztán ágy, fotelek, és tömérdek kép, rajz, a falra akasztva, falhoz, sarokba, asztalhoz, szekrényhez, ablak alá támasztva. Közöttük egy lépésnyi szabad hely.

— Hiába, most nem változtathatok ezen, pénz nélkül... Ezért is melózok nyáron, no meg a hangulatért. Azt hiszem, szeretnek engem a munkatársaim, még a főnökeim is. Nekem meg fontos, hogy ne veszítsem el a kapcsolatot velük...

Hamar elintézi a kezdeteket. Gyerekkorában is feltűnt a rajzszeretete, valószínűleg egy kézműves felmenőtől örökölt ügyessége. Állandóan rajzolt, ami rengeteg galibát szült. A telerajzolt falak miatt, az iskolában telefirkált füzetek miatt, a rossz osztályzatok miatt. Meg a képzőművészeti gimnáziumba tett sikertelen felvételi miatt. A rajzmánia a szakmunkásképzőben váltott át tudatosan vállalt céllá, ahol először állították ki képét. És fontos például egy utcarészlet, amelyet lázas betegen, az ablakból, fogkrémmel, cipőpasztával festett...

— Úgy éreztem akkor, hogy ez menni fog, ezt csinálni kell. Váltóműszakban dolgoztam, közben estin érettségiztem, de hétvégén ez adta a pihenést, a feltöltődést. Szakkörökbe jártam, ifjú Koffánhoz, Birkás Pistához, meg kezdtem felvételizgetni is. A főiskolára. Negyedszerre vettek fel, abszolút protekció nélkül, a festőszakra hétszáz jelentkezőből másodmagammal, a barátommal.

A barát szintén dunaújvárosi, Farkas Mihály. Mindketten munkával töltik a nyarat, ami nem teszi őket éppen népszerűvé „odafönt" a főiskolán, az iskolatársak között. Bár az ő bekerülésük az iskolára a többség, a más, rövidebb utat járt többség előtt egyébként közömbös. Nem tartják őket vetélytársaknak. Másodévesek ugyan ők is, de a legtöbb évfolyamtársuknak már készen áll az önálló, berendezett műterme...

— Egyszerűen nem érdekelnek ezek a pasasok. Volt, amelyik otthagyta az egészet, és elment discjockeynak. Ilyenek... Nem tőlük függ, hogy festő leszek, vagy sem... Az iskola utáni négy-öt év dönt el mindent. Én nem fogok mindig csak tájképeket, vagy mindig csak portrékat festeni a Képcsarnoknak. Érzek magamban annyi erőt, hogy mindig tudjak majd újítani, újat hozni anyagban is, technikában is...

Megleptek a képei. Korához, és ugyan kordában tartott, de szenvedélyes természetéhez kihívóan szokatlan, szinte provokálóan absztrakt képeket gondoltam. Ehelyett nagy kedvvel megfestett tájképeket, hagyományos portrékat, már-már múltbaforduló hatású alakokat mutat, mihelyt lélegzetvételnyi szünet akad a beszélgetésünkben. Szaggatott mondatokban, elmélázva mutatja be a képeket. És egy idő után éppen ezekben fedezem fel a makacs önállóságra, saját felfedezésekre, az eredetiségre való törekvést. Aztán mondja is, hogy itt ebben a beállításban, ott abban a szerkezeti részletben van a kulcs, a különbség... És rajzokat mutat, külön felragasztott papírdarabkákkal, tüllfoszlányokkal életrekeltett figurákat és helyzeteket. Kedvenc színeivel, a barnával és zölddel rajzolt portréi azonban minden ilyen attrakció nélkül is kiemelkednek közülük...

— Mondják, hogy a rajz most erősebb oldalam, mint a festés. Nekem pedig eszem ágában sincs különválasztani a kettőt. A festett kép az egész látványt adja, egyedül képes megmutatni az érzéseimet, azt is, ami egy fényképből természetesen kimarad. A tíz-húszperces rajz pedig megőriz egy-egy embert, arcot, fintort, egy emléket, vagy mozdulatot, amit képtelenség rögzíteni hetekig, amíg festek. Kérdezted, hogyan viselem el azt a hátrányt, hogy „kívülről jövő" vagyok? Nekem ez előny! Akik az iskolák után kezdik el a festést, rendszerint elmennek elméleti, vagy elméletieskedő irányokba, ez ma amúgy is divat. Elszakadnak a valóságtól, fogalmuk sincs, mi történik „idekint", csak egymásnak csinálják a képeket, a montázs-, meg egyéb kísérleteiket. Nekem emberek kellenek, kapcsolatok, ismeretségek! Tapasztalatok! ... Együtt éltem egy kislánnyal, majd minden időmet vele töltöttem — még az is bezártság volt. Egyedül éreztem magam...

Visszajön, ígéri, visszajön a városba, a barátjával együtt. Éppen azért, mert ismeri itt az embereket. És nem akar maga körül állóvizet, csak dolgozni, minél többet, minél többfélét, de mindig embereket, emberi dolgokat festeni. Munkásfestő?, próbálom kész skatulyák felé terelni. Csak azért nem vállalja, mert ez túlságosan szűk, önmagában hazug területre zárná. Indulását, hátterét különben magától értetődően jelölhetném ezzel a szóval.

Pekarek János

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726
DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

vesztettünk

még középre tudta lőni, a labda az egymást zavaró Gironról és Tóthról Németh felé pattant, de szinte megállt az ötösön, s az elsőként ocsudó Izsó Németh mellett a hálóba kotorta. 2:1.

A gól felhozta a Vasast, Bódi tisztán szerelte a felfutó Kántort, Lauber (aki nyilván a fejébe vette, hogy Bódi törleszteni akar) szabadrúgást ítélt a Vasas javára: Kántor azonnal középre emelt és Birinyi közeli fejesét Németh csak kiütni tudta, éppen Kiss elé, aki éles szögből nem találta el a kaput. A másik oldalon Nagy II. lőtt kapu fölé, aztán Somogyi, majd Kántor vágta fel Segesvárit, egy labda Weimpert találta vitatható lesen, az ellentámadás során Török futott fel a jobb oldalon, Timár elsodorta, a hátvéd így túlvezette a labdát az alapvonalon, Lauber szögletet ítélt, ezt hárítottuk, Nagy II. lendülhetett előre, őt Rixer feltartotta, a szabadrúgás után pedig ismét egyenlítettünk.

Bódi jobbról csavartan ívelte a labdát kapu elé, s a magasra felugró Segesvári hat méterről a kapu jobb oldalába fejelt. 2:2.

Az újabb Vasas-gólt — szerintem — ismét Lauber hibája előzte meg. Paizs kísérte ki a labdát az oldalvonalon túlra, nem engedvén, hogy hozzáérjen Váradi, a bíró sípolt, Váradi felkapta, letette a labdát, s azonnal elvégezte a szabadrúgást, s a balösszekötő helyén felfutó Zombori az elé hulló labdát remek csúsztatott fejessel küldte a túlsó alsó sarokba. 3:2.

Alig több, mint húsz perc volt hátra, a Kohász kitámadott. Somogyi faultolta Segesvárit, a szabadrúgást Nagy II. végezte el, a labda kipattant a sorfalról, Weitner lőtt, Mészáros védett. Egy perccel később Komjáti a labda elé futó Segesvárit kézzel meglökte, majd magasra emelt lábbal belerúgott a csatárba: sárga lapot kapott. Weitner remek labdájával Weimper húzott el a bal oldalon, túlságosan alacsonyan ívelt középre és Nagy II. elől Mészáros mentett. Egy Vasas-ellentámadásnál a partjelző lest intett. Lauber továbbot, de Izsó lövését Németh védte. A Vasas tizenhatosa előtt ismét Segesvárit faultolták, Bódi a leállított labdát alig emelte a felső léc föl.

A Kohász egyre nagyobb iramot diktált, s kevés hiányzott ahhoz, hogy harmadszorra is egyenlítsen. Weitner nagyszerű labdával indította a balösszekötő helyén Weimpert, aki futtából hallatlan erejű lövést zúdított a kapu bal oldala felé, de Mégesvárit, akit Kántor leterített. A szabadrúgást Bódi végezte el: Mészáros kiöklözte a labdát. A mérkőzés hajrájában a Kohász-védelem fellazult: Kiss Törököt indította a jobb szélen, a hátvéd átadása Timár lába között perdült a felfutó Komjáti elé, aki a mérkőzés legnagyobb gólhelyzetét hagyta ki: nyolc méterről, középről kapu mellé lőtt. És az ellentámadásból egyenlíthettünk volna: Weitner labdájával Segesvári keverte meg a védőket, lövése ismét Weitner elé pattant, aki ezúttal Nagy II-t futtatta a bal oldalon. Nagy II. az alapvonal mellől ügyes csellel becsapta Törököt és éles szögből a túlsó sarok fölé emelt. A másik oldalon viszont Zombori kényszerítőzött Izsóval, és a visszakapott labdát a kifutó Németh mellett az oldalhálóba lőtte. Támadtunk, támadtunk: Giron egy szögletrúgás után fejjel, később, szabadrúgásból lábbal juttatta a labdát kapu fölé, a frissen beállt Fajkusz beívelt labdáját fejelte Zombori az alapvonalon túlra, az újabb szögletet sem tudtuk értékesíteni... és megkaptuk a kegyelemdöfést:

Egy előrevágott labdával Kiss lódult meg a Kohász térfelének közepén, ügyes csellel futott el Giron és Timár között, majd tíz méterről a kifutó Németh mellett mesterezte a Vasas negyedik gólját. 4:2.

A bajnokság állása:

1.	FTC	3	2	1	11- 2	5
2.	Vasas	3	2	1	9- 5	5
3.	Debrecen	3	2	1	7- 5	4
4.	B.-csaba	3	1	2	6- 4	4
5.	Kaposvár	3	2	1	7- 7	4
6.	Videoton	3	2	1	6- 6	4
7.	Csepel	3	1	1	6- 4	3
8.	Bp. Honvéd	2	1	1	4- 2	3
9.	Rába ETO	3	1	1	4- 3	3
10.	Nyíregyháza	3	1	1	3- 2	3
11.	Ú. Dózsa	3	1	1	5- 5	3
12.	PMSC	3	1	1	3- 3	3
13.	MTK-VM	3	—	2	1	4- 6	2
14.	Tatabánya	3	—	2	1	2- 4	2
15.	**Dunaújváros**	**3**	**1**	**—**	**2**	**4-13**	**2**
16.	Volán SC	2	—	1	1	1- 2	1
17.	ZTE	3	—	1	2	3- 7	1
18.	DVTK	3	—	—	3	3- 8	—

A Volán SC—Bp. Honvéd mérkőzést későbbi időpontan játsszják le.

Csapatunk sokkal jobb formában játszott ezen a mérkőzésen, mint legutóbb a Volán ellen, s a játék képe alapján nem érdemelt vereséget. Játékosaink teljesítménye alapján — a védelem megingásai ellenére — dicséretes, s a látottak alapján

IFJÚSÁG, BARÁTSÁG, VERSENY

Négy nap, huszonnyolc versenyszám, öt IBV-rekord és néhány felnőtt-, illetve gyermekcsúcs, kétszázharminchét sportoló, edző, szakvezető a résztvevő nyolc szocialista országból — egészen vázlatosan, számokkal illusztrálva ennyi a dunaújvárosi fedett uszodában megrendezett XII. Úszó Ifjúsági Barátság Verseny története.

Tizennégy esztendős (vagy még fiatalabb) lányok és fiúk vetélkedtek egymással csütörtök reggeltől vasárnap estig: becsülendő csatát vívtak minden egyes másodpercért, centiméterért, a minél jobb helyezésért. Nagyon sokan a gyerekek közül, tanulni érkeztek, ismerkedni a nemzetközi versenyek légkörével. Persze, velük együtt eljöttek Dunaújvárosba a már ifjúként is leckeadó „tanárok", az igazán közeli jövő úszócsillagai. A teljesség igénye nélkül — Anke Sonnenbrodt, Kálmán Andrea, Ina Strauss, Andre Matzk és Stefan Jans nevével feltehetőleg nem a dunaújvárosi fedett uszodában találkoztunk utoljára, győzelmeik tiszteletére minden bizonnyal még felnőtt világversenyeken is fölcsendül majd a himnusz, magasba kúszik a diadalt hirdető nemzeti lobogó.

Az OTSH, a Magyar Úszó Szövetség, Fejér megye és természetesen Dunaújváros rangjához illő módon szervezte meg, bonyolította le a XII. Úszó Ifjúsági Barátság Versenyt. Ezt a megkülönböztetett figyelmet jelezte, hogy a megnyitó ünnepség elnökségében — többek közszavai is: „Nagyon sokáig kellene gondolkoznom ahhoz, hogy meg tudjam mondani, a verseny sikere érdekében mit lehetett volna még jobban csinálniuk a rendezőknek!"

Saját versenyzőik eredményeiről már nem beszéltek ilyen egybehangzó elragadtatással a szakvezetők. Még a „tároló" NDK-sok vezetője is kesergett: jóval több kiemelkedő eredményt, rekordot remélt tanítványaitól.

Vladimir Kacskurkin, a szovjet fiatalok vezető edzője inkább a jövő évi, hazai pályán sorra kerülő IBV-re szeretné igazán ütőképessé tenni csapatát. S hogy jó úton jár, ezt igazolja a pontversenyben elért második helyezésük is.

Tóth István, a magyar csapat vezetője elégedetten nyugtázta, hogy — főleg a lányok révén — négy arany-, négy ezüst-, és öt bronzéremmel került föl Magyarország az éremlistára, s hogy lelkes gárdája az összetett pontversenyben biztosan szerezte meg az előkelő harmadik helyet. Dicsérte a remekül úszó Kálmán Andreát és a Pócsai testvéreket, Andreát és Csillát, akik alig néhány nappal édesapjuk tragikus halála után, nagyszerűen helytálltak, s nem is akármilyen érmeket szereztek.

Nem sok évvel ezelőtt azért szurkoltunk akkori felnőtt bajnoknőnknek, hogy Európában neki sikerüljön elsőként egy percen belüli teljesítményt produkálni a 100 méteres gyorsúszásban...

Kiállítás a Béke klubban

1021

Egy tehetséges kezdőről

Útkereső „művészpalánta" — látatlanban körülbelül ennyit feltételeztem a Hazafias Népfront Béke klubjában néhány napig kiállító Móder Rezsőről. A rajzok és festmények aztán meggyőztek: a fiatal dunaújvárosi festő nem annyira keresi, mint inkább már megtalálta a maga művészi útját. Igaz, képeinek egy része még világosan mutatja, hogy egyetlen fiatal sem függetlenítheti magát a művészeti irányzatoktól, akarva-akaratlanul mindenkinél „előjönnek" a különböző stílusjegyek. Móder képei azonban egyúttal azt is példázzák: lehet fiatalon is egyénit mondani a világról, nem szükségszerű, hogy a pályakezdő leragadjon a forma, sőt sok esetben a formalizmus veszélyes buktatóinál.

Végre egy fiatal, aki nem tűzi ki célul, hogy a térábrázolás (mások által már megoldott) problematikáját újra megoldja, és nem óhajt feltétlenül világra szóló technikai újdonságokat kitalálni! Hiszen a jól bevált technikát is lehet sajátosan alkalmazni, az örökzöld témákhoz is lehet valami újat hozzátenni.

Móder sem csinál egyebet, mint hogy a maga módján felfedezi a milliószor felfedezett és mégis sok-sok titkot hordozó embert. A főiskolásoknál a portrék, az aktok, a különböző emberalakok általában az előtanulmányokat jelentik. Móder Rezső viszont érezhetően nagyobb jelentőséget tulajdonít „alanyainak". A születő alkotások éppen ezért válhattak többé, értékesebbé az egyszerű szakmai ujjgyakorlatoknál.

Emberközpontú világ. Emberarcú világ. Melegségre vágyó, mégis zaklatott világ. Ez sugárzik a portrékból, a magány érzését közvetítő arcokból, a melegítően sárga színárnyalatokból. Egyszerűek ezek a képek, mindenkihez szólóak, hatásosságuk titka valószínűleg éppen az, hogy nincs titkuk. Hacsak magát az emberi érzés- és gondolatvilágot nem tekintjük helyenként titokzatosnak...

Móder mindenesetre vállalja önmagát. Fiatalos érettségét, csalódásait és reményeit is. Nem rossz művészi útravaló ez egy kezdő tarsolyában...

—cs —a

PINCESOR

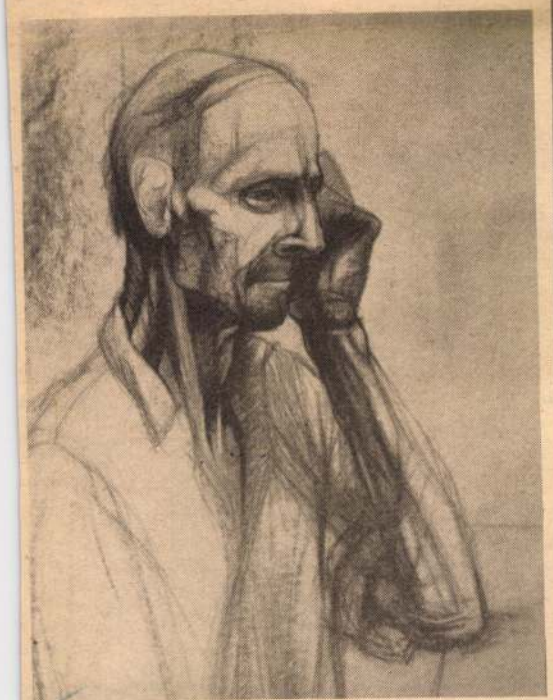

LAJOS BÁCSI

BESZÉLGETŐK

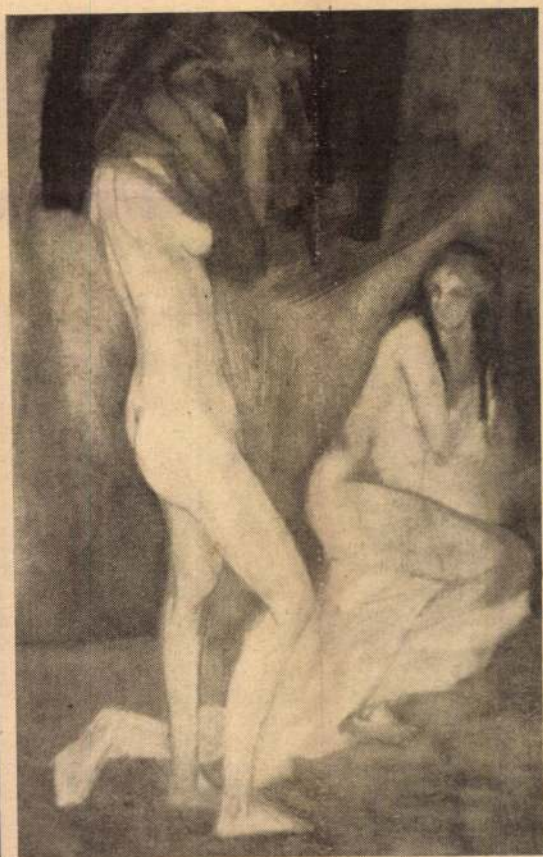

VETKŐZŐK

Az Építők utána rákapcsolt — öt perc alatt három góllal válaszolt — és a 8. percben már 3:1-re vezetett. A továbbiakban a jól játszó támadósor révén biztosan győzött és így továbbjutott az or-

biztosan számíthat Formaggini vezetőedző. Kalmár sérült, Mártha sincs még teljesen rendben, Medve, Badi, és Miklós II. pedik katonai behívót kapott, így bizonytalanná vált szerepeltetésük.

Megyei bajnokság

A megyei bajnokság második fordulóját játszották le vasárnap. Ezúttal nem ment a környékbeli csapatoknak, mert a D. Volán idehaza, a Perkáta idegenben szenvedett vereséget és a Mezőfalva is csak döntetlent tudott elérni. Meglepetésnek számít az elmúlt szezon bajnokcsapatának a Toldi SE-nek az újabb veresége.

Polgárdi—D. Volán 2:1 (1:1)

Volán sporttelep, 100 néző. V.: Martin.

D. Volán: Pelczer — Tóth A., Kusler, Rauf, Suha — Bertus, Garbacz, Paulusz (Élő), — Vinczepál, Evele, Halász I. (Tóth II.).

A jóiramú mérkőzésen a D. Volán sok helyzetet hagyott kihasználatlanul. Egy 11-es és egy öngól végül a vendég csapat javára billentette a találkozót.

G.: Bógó (11-esből), Tóth A. (öngól), illetve Halász I.

Jó: Papp, Bógó, Kovács, illetve Pelczer, Kusler, Garbacz.

További eredmények

Szondi SE—Perkáta 7:0 (2:0), Enying—Mezőfalva 2:2 (1:1), Ercsi Kinizsi—Toldi SE 1:0 (0:0), Tordas—Mór 3:1 (1:1), Lajoskomárom—Seregélyes 3:1 (1:1), Sárbogárdi VT—Sárbogárdi TSZ 3:0 (3:0), Mány—Lovasberény 3:0 (1:0).

Röplabda:

A Kohász, a Volán és az Építők hazai mérkőzései

Az NB II-es férfi röplabda-bajnokságban játszó D. Kohász és D. Volán hazai mérkőzéseinek sorsolása és időpontjai:

I. ford. aug. 31. 11.00 óra D. Volán—Romhány.
II. ford. szept. 13., 15.00 óra D. Kohász—Gyöngyös, szept. 14., 11.00 óra D. Volán—Salgótarján
V. ford. szept. 27., 15.00 óra D. Kohász—DÉLÉP
VII. ford. okt. 5., 17.00 óra D. Volán—Békéscsaba.
IX. ford. okt. 11., 15.00 óra *D. Kohász—D. Volán*
X. ford. okt. 18., 17.00 óra D. Volán—BÁCSÉP
XI. ford. okt. 25., 15.30 óra D. Kohász—Békéscsaba
XII. ford. nov. 1., 17.00 óra D. Volán—Mezőtúr
XIII. ford. nov. 8., 11.00 óra D. Kohász—BKV Előre, nov 8., 11.00 óra D. Volán—MAFC

A D. Kohász a mérkőzéseit a Központi Csarnokban, a D. Volán pedig a Bánki Donát Szakközépiskola tornatermében rendezi.

Az NB II-es női bajnokságban szereplő D. Építők csapata hazai mérkőzéseinek időpontjai:

II. ford. aug. 31., D. Építők—Tatabánya 16.00 óra
IV. ford. szept. 13., D. Építők—Jászberény 16.00 óra
VI. ford. szept. 27., D. Építők—DÉLÉP 16.00 óra
VIII. ford. okt. 11., D. Építők—Kalocsa 15.00 óra
X. ford. okt. 26., D. Építők—Békéscsaba 11.00 óra
XIII. ford. nov. 8., D. Építők—Tipográfia 11.00 óra

A D. Építők a mérkőzéseit a Rudas László közgazdasági szakközépiskola tornatermében rendezi meg.

sérülő „B" összetett bajnokságot. Négypróbában az 1967-es születésűek között Horváth Attila 1960 ponttal végzett az első helyen. Az 1966-os születésű Gyöngyösi Zoltán pedig 2016 ponttal a negyedik helyen végzett. A két Kohász-versenyző eredménye figyelemre méltó, hiszen az egyesület az elmúlt négy évben hasonló versenyen egyáltalán nem ért el helyezést.

MK-1 II. kcs. 29[illegible] m: 1. Tóth Zs. (DKSE), 2. T[illegible] 3. Nagy P. (DK[illegible] *kcs. 2000 m:* 1. [illegible] 2. Nagy I. (D[illegible] (VVSI). *MK-1 I[illegible]* 1. Menyhárt [illegible] (Olefin). 3. Dés[illegible]

Fér[illegible]

K-1 ifi re. 50[illegible] (Szolnok), 2. Ir[illegible] 3. Mór (Vác). F[illegible]

Motorsport:

Szerencsés b[illegible]

A Dunaújvárosi Építők SE autó- és motorsport-szakosztálya másfél hónappal ezelőtt szerzett tudomást arról, hogy alkotmányunk ünnepén a hagyományos gokart-versenyt idén nem Dunaújvárosban, hanem a Kecskeméten felépített gokart-pályán bonyolítják le. Ám, hogy a technikai sportokért rajongó városlakók mégse maradjanak izgalmak nélkül, szerdán délelőtt a Vasmű téren, 50 köbcentiméteres motorok részvételével, nagyszabású mini-szlalom gyorsasági motorversenyt rendezett a szakosztály.

Az „A", a „B" és a „C" géposztályban, illetve a nagydíjért összesen negyvennégyen álltak rajthoz, több ezer néző előtt. A szemerkélő eső bizony nemegyszer megtréfálta a tomosok, simsonok, kreidlerek, jawák és rigák nyergében „lovagló" versenyzőket. De a bukások tömkelegével tarkított látványos futamok szerencsére mégsem adtak munkát a mentősöknek.

A „B" és a „C" géposztályban startoló dunaújvárosi motorosok ragyogóan szerepeltek. A „B"-ben *Kugler Viktor* fölényesen nyerte a második és a harmadik futamot, pusztán az elsőben bekövetkező láncszakadás fosztotta meg a kategória-győzelemtől. Izgalmas csatát hozott a nagydíj egyetlen futama is. Ebben megint Kugler játszotta a főszerepet. Tíz kör után még a mezőny élén robogott, lassacskán bemelegedő motorja azonban „elfáradt", így végül — néhány méteres hátránnyal — második helyen végzett.

A szerda délelőtt sikerén f[illegible] buzdulva, a Dunaújvárosi É[illegible]tők SE autó- és motorspo[illegible] szakosztálya jövőre szeretné [illegible] a versenyt nemzetközivé és n[illegible] gyar bajnoki futammá bővíte[illegible]

Eredmények: „A" géposztá[illegible] 1. *Sümegi László* (Budap[illegible] Zalka Máté Motorosklub), *Pócsi Miklós* (Bp. Honvéd) *Sárkány István* (Bp. Honvé[illegible] „B" géposztály: 1. *Pálfi At[illegible]* (Dunaharaszti), 2. *Kugler Vik[illegible]* (D. Építők SE), 3. *Kollár Mih[illegible]* (Gyál), 4. *Varga József* (D. É[illegible]tők SE). „C" géposztály: *Csősz Attila* (D. Építők SE), *Miskovicz Zoltán* (Dunaújvár[illegible] 3. *Nagy László* (D. Építők S[illegible] A nagydíj futamában: 1. *Pó[illegible] Miklós* (Bp. Honvéd) 2. *Kug[illegible] Viktor* (D. Építők SE), 3. *Süm[illegible] László* (Bp. Zalka Máté Mo[illegible]rosklub)

1980 AUG 22
DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
MHIR SAJTÓFIGYELŐ

MÓDER Rezső

MN 1989. 11. 6.

Magyar Nem

...elekmények aránya a legmagasabb

...a vádlott rendőr...

rendőrkapitányságon „elharapódzott" az ittas vezetés, valószínűbb a vádemelés. Ebből is látszik, hogy a szubjektív megoldások veszélye fennáll. Elvétve még az is előfordul, hogy a katonai ügyészség a fegyelmi jogkör gyakorlását törvénysértőnek tartja, ilyenkor hatályon kívül helyezi az elöljáró döntését és vádat emel.

— A parancsnok ilyen irányú jogkörének megszüntetése szóba került?

— Igen, de rögtön hozzáteszem, hogy véleményem szerint a fegyelmezés eszköztárából kár lenne teljesen száműzni ezt a lehetőséget. Gyors és hatékony módtel. Bizonyos deliktumoknál —

— Általánosságban megválaszolhatatlan a kérdés. Erre is, arra is bőven akadnak példák. Ha például egy rendőr e minőségének felhasználásával követ el vagyon elleni bűncselekményt, természetesen egy további társadalmi érdek is sérelmet szenved, hiszen a tettes a saját szervezetének, a rendőrségnek tekintélyét is csorbítja. A büntetlen előélet a civil bíróságoknál általában enyhítő körülmény. Ha egy rendőrnél hivatkozik erre a védő, nem vehetjük figyelembe, hiszen ezen a pályán a büntetlen előélet nem érdem, hanem alkalmazási felté-

Móder Rezső: Kortörténeti tanulmány

Magyar Nemzet

Pályázati felhívás!

A Magyar Hitel Bank Rt. „Művészeti alapítványa" pályázatot hirdet művészeti és kulturális értékek létrehozására, gyarapítására és megőrzésére.

Pályázhat minden természetes vagy jogi személy, kizárólag írásban, a támogatni kívánt cél részletes ismertetésével. Beküldési határidő: 1989. március 15.

Cím: Magyar Hitel Bank Rt. „Művészeti alapítvány". 1054 Bp., Báthori u. 20.

Egy Los-Angeles-i kórházban pénteken súlyos betegségben meghalt John Cassavetes 59 éves amerikai színész-rendező. Cassavetes számos nagy sikerű filmben játszott. Szerepelt például az A város peremén, vagy az A piszkos tizenkettő című filmekben; az itt megkeresett pénzt arra használta fel, hogy a nagy filmstúdióktól függetlenül a saját filmjeit rendezze meg. Cassavetes már három éve májzsugorodásban szenvedett. Kedden szállították kórházba, ahol pénteken hunyt el.

napok Budapesten

között
k Bu-
színész-
amikor
a je-
érkező
több
a Tro-
XVIII.
armű-
be a
um, a
moszk-
kortárs
tóinak
nutató-

olitikai
dapesti
si köz-
nagyar
nányos
ren-

vető politikai, gazdasági, kulturális kérdésekről.

Két moszkvai színház társulata vendégszerepel majd Budapesten: a Moszszovjet Színház április 6—7-én a Tháliában, a Gogol Színház április 7—8-án a József Attila Színházban lép fel. Április első hetében megrendezik a szovjet filmek bemutatóját is: a Puskin Filmszínházban, illetve a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában a szovjet filmtermés legújabb munkáit vetítik. A sportrendezvények közül kiemelkedik Viktor *Karpov* sakkbemutatója a fővárosi tanács dísztermében. Ugyancsak a sportbarátok érdeklődésére tarthat számot a vízilabda-mérkőzések és a vízibalett-bemutatók sorozata.

A moszkvai napokra rangos politikai delegáció érkezik Budapestre Lev *Zajkov* vezetésével, és képviselteti magát a Komszomol s több szovjet társadalmi szerve-

Meghalt Taris

(MTI) A Szociális és Egészségügyi Minisztérium, a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége tudatja, hogy *Tariska* István akadémikus, az Országos Ideg- és Elmegyógyászati Intézet nyugalmazott főigazgatója, a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetségének alelnöke február 5-én, türelemmel viselt, hosszú szenvedés után, életének 74. évében elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

*

Tariska István a debreceni Ideg- és Elmekórtani Klinikán tanult. Tudományos kutatásait a háború megszakította, bekapcsolódott a politikai életbe; a kom-

munis
tevék
pártm
az ak
egész
A kor
tóztat
dulás
hivat
te a
rusbe
tatása
sebb
kori
kórké
kori
kórké
idegr
Szá
nyi tá

A színházak het

Operaház: K, P: A rózsalovag (L. bérl. 5. ea., P: Gyurkovics bérl. 4. ea., 6) — Sze: Don Giovanni (S. bérl. 3. ea., 7) — Cs: Boleyn Anna (C. bérl. 4. ea., 7) — Szo: Figaro házassága (Ifj. ea., de. 11), Bohémélet (E. bérl. 4. ea., 7) — V: Bánk bán (F. bérl. 4. ea., 7) — Jövő H: A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarának hangversenye (BFTZ-bérlet 3., fél 8)

Erkel Színház: H: A Vízöntő jelében — Bessenyei Ferenc köszöntése (du. fél 6 és fél 9) — Sze: Pillangókisasszony (Tóth A. bérl. 4. ea., 7) — Cs: Az álarcosbál (8. bérl. 5. ea., 7) — P, V: Derby (Bérletszünet, 7) — Szo: Rómeó és Júlia (5. bérl. 5. ea., 7) — V: Carmen (Ifj. bérl. V. sor. 3. ea., de. 11).

Nemzeti Színház: H, K: István, a király (7) — Sze: Doktor Zsivago (7) — Cs: Megmaradni (7) — P, Szo, V, Jövő H: Fehér Anna (7, V: de. 11)

Várszínház: H, K: Lélekbúvár (7) — Sze, Cs: Csíksomlyói passió (7) — P, Szo, V: Ruzente—Mandragora (7, P: bemutató) — Jövő H: Romanov és Júlia (7).

— a kamarateremben: V: Tudós nők (du. 3)

Katona József Színház: H, Jövő H: A mizantróp (7) — K: Galócza (7) — Sze: Catullus (7) — Cs, P: Haldoklik a király (7) — Szo: A revizor (7) — V: Három lány, kékben (7)

Madách Színház: H, K, Sze: Macskák (8) — Cs: Tévedések vígjátéka (a dec. 15-i jegyek érv.!, 7) — P: A szecsuáni jólélek (7) — Szo, V, Jövő H: Doctor Herz (7, V: du. fél 3 is!)

Madách Kamara: H, V: Romantikus komédia (7, V: du. fél 3) — K, Cs, V: Válás Kaliforniában (7) — Sze: A hattyú (7) — P: Páratlan páros (7) — Szo: Szénaláz (7) — Jövő H: Az érseki palota (7) — Cs, P, Szo:

tár? (7
tem a
bogyó
szereti
— Jövő
— a
Charlie
véti ün
H: Ani
P: Ön
V: Hív

Radnó
Julius
kedő k
András
(7) —
Szerele
váltás

József
Háry J
— Sze,
sége (N
fél 11,
Egy bol
tató, de
— az
H: Öljü
Jövő H

Karint
emberek
fogó (7,

Pinces
Niagara
baré —
nekülte
kisgyer

Állam
K, Sze,
— Szo,
5, V: de
— a N
P: Terí
— Szo,
— Jövő
6)

— Ver
reitély

Móder Rezső, festő-grafikusművész

Szegő György: Exodus. Stúdió '88 kiállítás az Ernst Múzeumban.

Móder Rezső és Lévay Jenő más-más módon, de mégis a dallam anyagba zártságát rögzítik. Egyikük egy primitív vaskocsi lehegesztett kerekeivel, másikuk egy sámánisztikus vaskerítés szimbolikájával fagyasztja a zenét metaforává.

(Móder Rezső műve/említve).

Művészet, 1989., 4., 39-old.

Móder Rezső, festő-grafikusművész

Menyhárt László: Egy nemzedek anamorfózisa. IV. Orsz. Rajzbiennálé.

Móder Rezső: Naprendszeri csomagok és bolygók I/Parcels and Planets of the Solar System I, vegyes technika, 86 × 61 cm

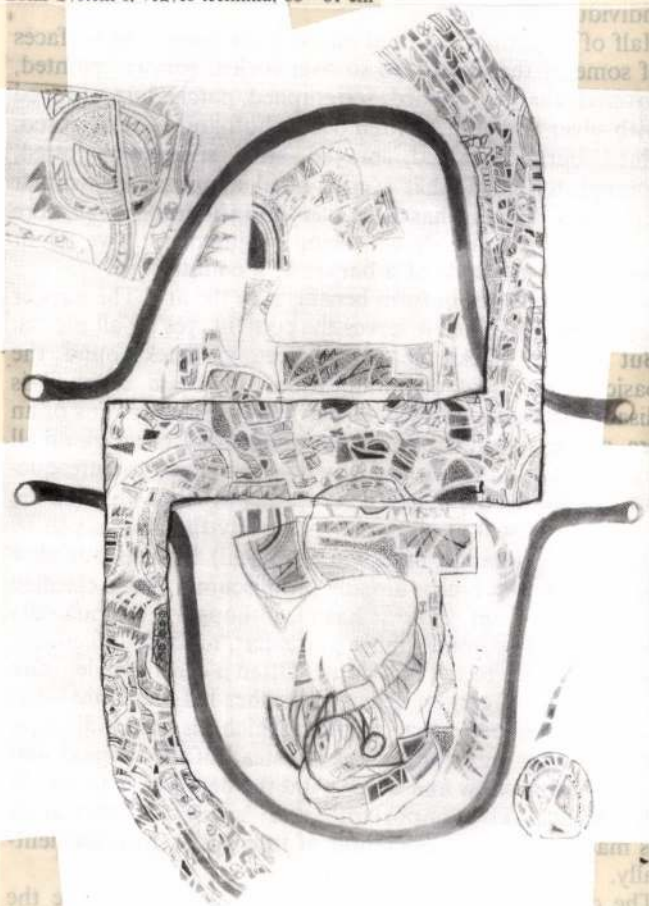

Művészet, 1989., 2., 24-old.

Móder Rezső

Nemrég tartották Kairóban az *ötödik nemzetközi egyiptológiai kongresszust*. A harminckét országból érkezett mintegy *kilencszáz* résztvevő jól reprezentálta e tudomány — már születésétől fogva — nemzetközi jellegét. A sokáig rejtélyes jelentésű hieroglifák megfejtője, Jean-Paul *Champollion* francia volt, és őt követően hosszú évtizedekig elsősorban franciák, angolok és németek folyó nagyszabású feltárások bebizonyították, hogy nemcsak a XIX. dinasztia idején használták a völgyet temetkezőhelyül, hanem már a XVIII. dinasztia korából is sok sírt találtak.

MN 1980. T. 14.

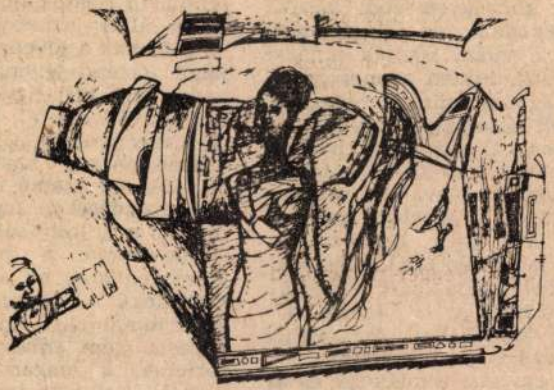

Móder Rezső: Itt jön a tanítónéni

Külön kutatási témát alkottak a Királyok völgyéből származó királyi *szarkofágok vizsgálatai*, de többen foglalkoztak a *sírok feliratával* is. A XXI. dinasztia ko-

egy névleges

Nem történ
kairói bázis
dig *igen nagy*
leletek feldo
Legújabb ért
mét fölállítjá
gyar Kultur
lyet a *hetve*
be az egyipt
legesen meg
latok a szo
Most már se
bóli megnyit
lyet kapjon
szen a két o
lis és tudom
terén a *legé*
tudomány é
lenti. Nagy
hogy ne erő
dezvények
programját,
igazából ser
nem gyümö
ne az intéz
tudományos
szolgálhatna
nak. Nagy
bai ásatás
Magyarorszá
Egyiptomból
tízsünk forc

...tan hatrányos helyzete

Levélváltás a művelődési miniszter és a katolikus gimnáziumok vezetői között

hogy az 1950-
at felülvizsgál-
újabb vallási
előkészítésén
t a Magyaror-
ítórendek elöl-
tartjuk, hogy
munka során,
n az új vallási
re jussanak az
t katolikus is-
skolafenntartó
szempontjai.
atási intézmé-
- a kormány-
er Úr tekint-
oban, azzal a
Önhöz, szíves-
ainkat tanul-
tenni, s meg-
atni, hogy ja-
nek.
k a ténynek
vényre jutta-
y a rendek ál-
kolák állami

d) Az egyházi iskolák tanárai a tárca költségvetéséből kapják meg ugyanazt az átlagfizetést, amelyet a világi iskolák tanárai megkapnak, hiszen azonos képesítéssel azonos munkát végeznek, amelynek társadalmi hasznossága is azonos az állami iskolákban tanító tanárok munkájának társadalmi hasznosságával. Részesüljenek azokban a szociális juttatásokban is (vasúti kedvezmény, üdülési lehetőség stb.), amelyekben a többi pedagógus részesül. Az állam még így is jelentős másodlagos kiadásokat fog velük kapcsolatban megtakarítani.

e) Az egyházi iskoláknak és az iskolafenntartó rendeknek szóló s a világi hívek részéről érkező anyagi juttatások, amelyek az adózott jövedelemből származnak, kapjanak lehetőséget a jövedelmi adó alapjából való leírásra. Az egyházi iskoláknak és a tanítórendeknek juttatott hagyatékok — a jelenlegi gyakorlat

e) Az egyházi iskolák és iskolafenntartó rendek részére a világi hívek által juttatott anyagi támogatásnak a jövedelemadó alapjából történő levonásánál a következőkre kell figyelemmel lenni: az 1987. évi VI. törvény 17. § (1) bekezdésében, illetőleg ennek végrehajtására kiadott 38/1987. (X. 12.) MT számú rendelet 18. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében a juttatással csak akkor csökkenthető a magánszemély összjövedelme, ha az megfelel a közérdekű kötelezettségvállalás kritériumainak. Amennyiben a juttatás nem ennek megfelelően történik, a magánszemély adóalapjából történő levonásra nincs mód. Az egyházi iskoláknak és a tanítórendeknek juttatott hagyaték örökösödési illeték alóli

f)
ba f
nak
sítés
új a
remt
tetéb
ered
téttu
levé
rába
hog
szól
el.)'
Ő
ere
bály
nen
hog
ors
ker
sza
I
mu
juk
nol
I

NAP

A Himnusz születésnapján —

MÓDER Rezső (festő)

"Tardos Zoltán az ismeretlenségből tört elő. Három festménye azonos gondolat megközelitésének különböző változatait mutatja be (Exodus I-III).A fiatalok előretörését jelzi Sebők Éva és Móder Rezső dijazása is. Előbbi melegő rajztudást eláruló lapjaival,mig a dunaujvárosi festő a mai törekvésekre érzékeny felfogásával vivta ki A'Művészeti Alap illetve a területi szervezet elismerését. Méltán aratott sikert Várnai Valéria finom pasztelljeivel (Győr város dija). Ujházi Péter Veszprém megye diját nyerte el."

SALAMON Nándor: Észak-dunántuli tárlat Szombathelyen. In. Uj Tükör, 1986/2. 75.p.

Mádor Rezső

Alföldi Tárlat Békéscsabán.

M. Nemzet
1987.IX.12.

Móder Rezső

MÓDER REZSŐ *fiatal képzőművész kollázsaiból és olajfestményeiből összeállított kiállítást nyitottak pénteken Kaposváron, a Somogyi képtárban.*

Magyar Hírlap 1986. II. 8.

Móder Rezső

Móder Rezső grafikája

Magyar Hírlap 1986. 1. 16.

Móder Rezső

Kenessei András: 1. nagykőrösi grafikai tárlat

Magyar Hírlap, 1985. IV. 25

Móder Rezső

A tárlaton az új expresszivitást típuseli

Pogány Gábor = A Fr. Dunántúli Tárlat
Somogy, 1987. 95. l. 6. sz.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Móder Rezső

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP

festő- és grafikus

1984 JAN 26

1021

Hasított vonalak, horzsolt foltok

Móder Rezső grafikái

Móder Rezső litográfiákat és rajzokat bemutató kiállításán régi, használattól, kallódástól töredezett nyerget, kengyelt, hámszíjakat is talál a látogató. Ezek a feltehetőleg megroggyant istállóból vagy padlásról kimentett tárgyak minden bizonnyal a művész szándékát jelzik: lapjain veszendőbe indult értékeknek állít emléket, az elmúlás rút könyörtelenségét mutatja fel, a hasznos létből igaztalanul, érthetetlenül száműzött értékek iránt részvétet.

Hasonló téma és érzelemvilág a fiatal művész egy évvel ezelőtt az Uitz-teremben látott festményein is jelen volt, de valamiképp lényegesen hatástalanabbul. Mintha a szimbólumkeresés vagy az olykor túlzott gondosságú szerkesztés, a színek harmóniába rendezése teherként nehezedett volna a művekre, lefékezte volna az indulatot, mely létrehívta őket.

A szakképzettségét tekintve festő Móder Rezső grafikában felszabadultabb, határozottabb, magávalragadóbb. Nem cicomázza a rajzot. Vonalai, mint csorba pengével metszett hasítások, foltjai kíméletlen horzsolások, feketén vérző sebek a papír fehér felületen.

A kiállítás nem szeszélyesen keletkezett képek egymásutánja, hanem lazán szerkesztett, mégis szervesesen egymáshoz illeszkedő alkotások ciklusa, három altétellel.

Az egyik variációsor visszatérő motívuma egy női hátakt. Különböző nézőpontokból láthatjuk, különböző környezetben, de mindannyiszor valami viszolygást, szorongást, gyötröttséget kifejező pózban. A környezet elemei alig-alig jutnak el az azonosíthatóság szintjéig, mégis nyugtalanító, fülledt légkört lehelnek, a nem ismert s nem is felderíthető világ félelmetességét.

A félelem oka nyilvánvalóbban testet ölt a másik képcsoporton, mely öregeket ábrázol. Ezek az elmúlást keserű nyíltsággal vádoló manifesztumok: egy gyűrt papírból formázott görnyedt alak, egy vak asszony... Rekviem az elnyűtt, kifosztott ember végzete fölött, az emberi művészet egyik legősibb, legelnyűhetetlenebb témája, minden vonásában jelenidejű megfogalmazásában.

Kis ló születik

Öregség

A kiállítás harmadik, legterjedelmesebb vonulata csatlakozik a két réteghez komorságban, de egyben föl is oldja azt. Lovak a főszereplők, a modern fejlődés által mindinkább hűtlenül elhagyott társlényeink, hajdani fontosságuktól megfosztva, a létezés egyre szűkülő peremére szorítva. Békésen legelésző, sorsukat valamiképp mégis sejtő vagy vadul nyihogó, veszélyérzettel teli nemes állatok. Pusztulástól bélyegzettek, és mégis az élet természetességének példái. A véletlenül mellettük maradt ember pólyába van csavarva, mint az egyiptomi királyok múmiái, életképesnek csak az látszik, amelyik lóvá változott. Vagy a ló változott emberré? Mindegy. Móder Rezső szép megfogalmazásában az állat eltiporhatatlan életereje és az ember értelme egy alakban találkozik, mert voltaképp lényegük közös, és úgy van rendjén, ha erősítik egymást, mintsem, hogy kiirtsa egyik a másikat.

Á. Szabó János

HALÁLOZÁS. Fájdalommal tudatjuk, hogy **FERWÁGNER VILMOS** (Vili bácsi) 1984. január 20-án 69 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése 1984. január 28-án, szombaton délután **kettő** órakor lesz a velencei temetőben. Minden külön értesítés helyett. **Gyászoló család.** 797

HALÁLOZÁS. Mély fájdalommal tudatjuk, hogy **MÁNYI JÁNOS** rádióműszerész hamvasztás utáni búcsúztatása 1984. január 27-én (pénteken) **tizenkettő** órakor lesz a Fecskeparti temetőben. **Gyászoló család.** 834

HALÁLOZÁS. Fájdalommal tudatjuk, hogy **MÉSZÁROS PÉTER** volt kislángi lakos hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése 1984. január 30-án, hétfőn délután **kettő** órakor lesz a Szedreskerti temetőben. **Gyászoló család.** Özv. Mészáros Péterné. Lakás: Hegyi Ferenc, Szfvár, Szűcs Gy. u. 2.

HALÁLOZÁS. Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy drága férjem, édesapánk, apósom és nagyapám **PINTÉR VILMOS** 1984. január 21-én súlyos betegségéből rövid szenvedés után 59 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatásáról a későbbiekben intézkedünk. **Gyászolják: Felesége, Pintér Vilmosné szül: Hufnágel Mária, lánya, dr. Márkus Zsuzsa, fia Márkus Imre, veje dr. Tóth József és unokája Tóth Bálint.** Lakás: Szfvár, Március 15. u. 4. I. em. 782

HALÁLOZÁS. Értesítjük mindazokat, akik tisztelték és szerették, hogy a 90 éves korában elhunyt **ÖZV. LENCZ FERENCNÉ** hamvainak temetése 1984. január 30-án, hétfőn délelőtt **tizenegy** órakor lesz a Palotai úti Hosszú temetőben. **Tóth testvérek.** 728

HALÁLOZÁS. Megtört szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy drága férjem, apánk, nagyapánk **VÍZHÁNYÓ MIHÁLY** 1984. január 19-én tragikus körülmények között elhunyt. Temetése 1984. január 27-én, pénteken délelőtt **fél tizenegy** órakor lesz a Fecskeparti temetőben. **Gyászoló család.** 884

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. Köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik **HOFFMANN JÓZSEF** temetésén megjelentek és részvétüket fejezték ki. **Gyászoló család.** 695

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. Köszönetet mondunk mindazoknak, akik drága halottunk **PORPÁCZY LAJOS** temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, részvétükkel mély fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. **Gyászoló család.** 702

SZÉKESFEHÉRVÁRI
„B" KATEGÓRIÁS ÖNÁ
PÁLYÁZATOT HIRDET
SZÁMVITELI OSZTÁLYVE
munkakör betöltésére.

Feltétel: közgazdasági
számviteli főiskolai v
mérlegképes könyvelő
Számviteli munkában
szerzett, legalább 5 é

A pályázatot, részletes önéletraj
területének a leírásával 15 napo
„IPARI VÁLLALAT" jeligére,

Árengedmény a téli sport kedvelőinek:

Import síléc	**2800 Ft helyett**	**2000 Ft**
Import síkötés	**1500 Ft helyett**	**1000 Ft**
GEZE automata síkötés	**2000 Ft helyett**	**1500 Ft**
Tyrolia automata síkötés	**2500 Ft helyett**	**2000 Ft**
Síbot, fém	**490 Ft helyett**	**300 Ft**
Sí- és motoros szemüveg	**240 Ft helyett**	**200 Ft**
	és 140 Ft helyett	**100 Ft**

Székesfehérváron, az Olympia Sportboltban

810

x A Fejér megyei Nyomdaipari Vállalat nyomdai korrektort, éjszakai munkára férfi segédmunkást, könnyű fizikai munkára női dolgozókat felvesz. Jelentkezés: Székesfehérvár, Irányi D. u. 6. sz., munkaügyi csoport.

— A Balatonfőkajári tsz felvételre keres építésvezetőt, építészeti művezetőt, nehézgépkezelőt (K—406 gépre). Jelentkezés a tsz építészeti ágazatánál. 231 111

x Szfvári Sütőipari Vállalat új kenyérgyárába felvesz elektroműszerészeket, villanyszerelőket, (móri kenyérgyárba is) géplakatos, 1 férfi szitást. Jelentkezés a tosokat, karosszérialakatosokat, és nappali munkaidő beosztásba munkaügyi osztályon, Székesfehérvár Zrínyi u. 1/c. sz. alatt. 659

EXPRESS-HIRDETÉS

x **Zaporozsec** 7 hónap műszakival eladó. 8000 Élmunkás út 37. II/8. 17 óra után. 757

x ZR rendszámú **Trabant** eladó. Nagylók, Adv E. 29. 777

x Lenin ltp-i 2 szoba, hallos **lakás** eladó. „Megegyezünk 747" jeligére a kiadóba. 747

x 2 szoba, hallos **szövetkezeti** lakás beköltözhetően eladó. Széchenyi u. 49. IV/19. 741

x 2 szobás, összkomfortos belvárosi OTP-**lakás** eladó. „Sürgős" jeligére a kiadóba.

— Belvárosi, 44 m²-es központi fűtéses, II. emeleti **szövetkezeti** lakás beköltözhetően készpénzért eladó. „Fórum mögött" jeligére a hirdetőbe.

— Szfvár, Széchenyi u. 49. IV/19. **szövetkezeti** lakás beköltözhetően eladó. 741

— **Sárbogárdon** komfortos családi ház eladó. Érdeklődni: Salamon u. 5. 776

— Fürdőszobás, hideg- melegvízzel ellátott **családi ház** 306 n.-öl telken eladó. Szabadbattyán, Jókai út 6/a.

— **Sárszentmihály,** Szőlőhegyen 600 n.-öl panorámás **telek** eladó. Sárszentmihály, Arany J. u. 15. Susánszki.

— **Kőszárhegyen** 600 n.-öl telken paraszthéz eladó. Termő és új telepítésű gyümölcsös, víz, villány van. „Főútvonal" jeligére a hirdetőbe. 320 236

— **Pákozdon** 300 n.-öl zártkert, termő szőlő, ásott kúttal eladó. Érdeklődni: hétköznap 16 óra után, szombat, vasárnap egész nap. Szfv., Schönherz Z. u. 2. fszt. 2. 320 242

x Új Szultán valódi bőr **ülőgarnitúra** eladó. Érdeklődni: Szfvár, dr. Kiss. 320 238

x 1 db **bikaborjú,** 2 üsző eladó. Érdeklődni: szombat, vasárnap. Futó. Pákozd, József A. u. 45. 783

x 90—110 kg-os **sertések** eladók. Attila, Kápolnásnyék, Kossuth u. 1. 320 240

Minden pénteken nemcsak fiataloknak 16—19 óráig

TÁNCDÉLUTÁN az ÁRPÁD Étteremben.

Belépő: 10,— Ft.

652

— Fekete farkas anyától négyhónapos **kiskutyákat** elajándékoznék állatszeretőnek. Ugyanitt közepes méretű szőlődarálót vennék. Tarró István, Kőszárhegy, Fő u. 146.

— Választási vörös-tarka **bikaborjú** eladó. Soponya, Rózsa u. 9. Kiss. 320 238

x 1 db **bikaborjú,** 2 üsző eladó. Érdeklődni: szombat, vasárnap. Futó. Pákozd, József A. u. 45. 783

x 90—110 kg-os **sertések** eladók. Attila, Kápolnásnyék, Kossuth u. 1. 320 240

x **Nagytakarítást,** ablaktisztítást, szőnyeg és kárpittisztítást vállalok minőségi kivitelben. Közületnek is. Szfvár, Mancz J. 23. II/3.

x **Tapétázást,** festést, mázolást bútormozgatással fólialetakarással vállalok, takarítót szükség szerint viszek. Továbbá vállalok homlokzatfestést 15 méter magasságig, állványt viszek. Horváth Gyula, Szfvár, Velinszky L. u. 19. fszt. 1.

x **Szőnyeg-,** szőnyegpadló, bútorkárpit helyszíni tisztítása, amerikai géppel, garanciával. Schmal 11-861.

x Bútorozott szoba **kiadó** egy, vagy két személy részére. Dr. Münnich ltp. 53. I/1. 185

x Horganyzott **drótkerítés** kapható. Házhoz szállítás! Kotnerné, Szfvár, Gellért u. 82. 519

x Forgalmas helyen lévő zöldség-gyümölcs

MÓDER Rezső

PÉNTEK, 1991. július 5. Magyar Nemzet

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Szabad zóna

HÁROM KIÁLLÍTÁSÁT nyitotta-rendezte szinte eggyé most a Műcsarnok. Ezúttal ugyanis nem különkülön léphetünk be a termekbe, mert a rigai fiataloknak, a finn és magyar művészek tárlatának és *Móder* Rezső zenélő vasszobrainak közös nevezőt találtak. A helsinki *Taidehallében* és itt megvalósult cserekiállítás *Szabad Zóna* címe szélesebb értelmet kapott, még akkor is, ha a finnek, a lettek és a magyarok státusa a szabadságot illetően eltérő volt és még ma is az. A tárlatok valóban bizonyítják is, hogy a művészek – ahogyan más korokban is – hamarabb megtalálták a közös nyelvet. Ez a fajta művészet-külpolitika összeköt és nem elválaszt.

Az utóbbira is akad sajnos példa: Prágában nemrégen nyílt meg a katalón-francia Antoni *Tápies* nagyszerű kiállítása, amelyet ott „Tisztelet Csehszlovákiának" címmel rendeztek meg. A legmagasabb beosztású védnökök mintegy leszűkítik a szabadság zónáit, olyan már kárhozottnak bizonyult korábbi politikai szövetségeknek megfeleltetve, amelyekbe például Magyarország hagyományosan nem férhet bele.)

A FINN ÉS A MAGYAR kortárs művészetet hét-hét alkotó képviseli. Mivel eddig más-más zónában éltünk, ez a terület tabu volt. Számontartottuk eddig is *Gallen-Kallela* és a *gödöllőiek* kapcsolatát, a finnek modern építészeit és iparművészeit, ahogyan ők is *Munkácsyt* vagy a neves magyar *Bauhaus*-munkatársakat, de arról, hogy mi is zajlik éppen most itt és ott, szinte semmit sem lehetett tudni. A belépőt *Bachmann* Gábor *Patyomkin* bordély című videoinstallációja fogadja. A monitor, egy megbillent konstrukció diadalíve ontja a forradalmi frazeológia képi és verbális gyöngyszemeit. *Vallai* Péter ironikus és egyszerre méltóságteljes előadásmódja megfelel annak a kettősségnek, amit az orosz avantgárd művészet és az Auróra „süllyedése" láttán érzünk. Kimmo *Sarja* műveiben is ez az ambivalencia van jelen. Megcáfolhatatlannak tartott értékeket billent ki nem is olyan stabil helyzetükből. A híres finn *playwood* (hajlított rétegelt lemez bútorkészítő eljárás) székek romos alkatrészeiből komponált montázsok tréfás-komolyan citálják a huszadik századi művészeti forradalmak jelszavait. Megrendítő mű Marja *Kanervo* üveg-víz-fotógyertya-installációja. A privát történelem drámája jellemzi *Fehér* László sárga-fekete képeit is. Teljesen eltérő módon szabadok műveikben Jan-Eric *Anderson*, *Mulasics* László, *Birkás* Ákos vagy Pekka *Nevalinen* és *Bak* Imre.

AZ A TÍZ LETT MŰVÉSZ, akivel most ismerkedhet meg a magyar közönség, már bemutatkozott Nyugat-Európában. A peresztrojka tette ezt lehetővé, és éppen ezért meglepő, hogy semmi olyan sincs ezekben a képekben és installációkban, amelyek a politikai másképpen gondolkodás lehetőségét demonstrálnák. A művek minden görcs nélkül beszélnek arról, amiről Európában másutt. Az individuum magányáról, az egyéni lét végességéről, és egyéb, nem szovjet dolgokról.

Rozsdás, elfeledett funkciójú vasdaraboknak talál új felhasználási lehetőséget szobraiban *Móder* Rezső. Jeleket formál a hulladékból, felmutatja azokat, és ha a látogatónak kedve van, megszólaltathatja a műveket, mint zeneszerszámokat. Ez a sajátos játékos elem menti meg ezeket a munkákat az itt-ott „már láttam hasonlót" kritikájától, mert ez a spontán zene eredeti, még nem láttuk-hallottuk.

Mindhárom kiállítás július 28-ig tekinthető meg a Műcsarnokban.

(szegő)

Válasz Jánossy Andrásnak

A szakértelmet nem lehet kizárni

Kénytelen vagyok választ írni *Jánossy* András úr 1991. június 19-i számukban megjelent „Lassan a gáttal" című írására. Az idézett cikk lényegében egy végre-valahára kiírt, a Dunakanyar sebének, a nagymarosi körtöltésnek lebontását, a környezet helyreállításának előkészítését szolgáló tervpályázatot kíván érthetetlenül megtorpedózni, az Országgyűlésnek és egyes képviselőinek tulajdonítva saját — logikailag kiválóan kifejtett — képzelődéseit.

Csaknem minden igaz, amit a pályzatról leír, kivéve azt a következtetését, hogy kiírása ellentétes az Országgyűlés szándékaival. Ez a téves következtetés azon alapszik, hogy Jánossy András nincs tisztában a tájrendezési-területrendezési tervpályázatok céljával és módszertanával. Ezek elsősorban arra hivatottak, hogy a merev, monopóliumokon alapuló hivatali állásfoglalásokat a szakmai közvélemény demokratikus bevonásával megtermékenyítsék, felfrissítsék, kreatív ötletekkel megalapozzák.

Nem vitatkozom általában Jánossy András megállapításaival, de cáfolni kell, hogy az „Országgyűlés határozatot hozott a hajózási célú folyószabályozás általános tilalmára". Parlamentünk nem engedhetné meg magának, hogy ilyen módon nevetségessé tegye magát. Az az állítás, hogy egy tájrekonstrukciós jellegű tervpályázat, mely másodlagosan foglalkozik folyamszabályozási kérdésekkel is, hátrányosan befolyásolhatja nemzetközi tárgyalásainkat, vicclapba illő állítás, hiszen éppen a terület helyreállítására irányuló elszántságunkat bizonyítja.

Érthetetlen annak az emlegetése, hogy az Országgyűlés környezetvédelmi bizottságában 10:0 arányban voltak jelen a „hajóútépítés és duzzasztáspártoló szakértelmiségiek", szemben a természetvédőkkel. Kik voltak ezek? De ha ott is lettek volna, megengedhetjük-e magunknak az üldözési mániás viselkedésmódot a szakemberekkel szemben? Én úgy érzem, hogy a jövőre reményt nyújtó környezettudatos, „fenntartható" fejlődés nem mehet végre puszta tagadással, a szakértelem kizárásával. Bízom benne, hogy le tudjuk győzni gondolkodásmódunk sztereotípiáit, és stílust tudunk váltani.

Dr. Sámsondi Kiss György
a dunai vízlépcső
kormánybiztosa

Munkásőrper

Egykori magas beosztású munkásőrök és tanácsi vezetők lakáspanamáját tárgyalja a Fővárosi Bíróság.

A szálak 1984-ig nyúlnak visszsza, ekkor határozta el a Munkásőrség Országos Parancsnoksága, hogy azoknak a vezető beosztású munkásőröknek, akiket vidékről a fővárosba vezényelnek, lakásokat építtetnek a XXI. kerületben. A helyi tanács nemcsak az állami tulajdonú telket ruházta át térítésmentesen, de több mint hétmillió forinttal támogatta a közművesítést is. (Ez lakásonként több mint négyszázezer forintot jelentett!)

szolgálatiból tanácsivá minősítették otthonaikat. Arról egyelőre nincs információnk, később megvásárolták-e a volt munkásőrök ezeket az ingatlanokat, s ha igen, arra kaptak-e újabb kedvezményeket.

A dolog pikantériája, hogy múlt év februárjában — amikor a Legfelsőbb Ügyész elrendelte a nyomozást —, dr. Bölcsey György nemcsak a XXI. kerület tanácselnöke volt, hanem országgyűlési képviselő is.

Borbély Sándor egykori munkásőr-parancsnokot *hivatali visszaélléssel*, Barta Gyulát, a munkásőrség volt gazdasági parancs-

MÓDER Rezső

POGÁNY Gábor: Dunántúli tárlat, ketedner. = Somogy, XIX. évf. 1. n. 1991

~~96–99.~~ p. 98,99. p

Kaposvár, Somogy Megyei Múzeum
Somogyi ~~Megyei~~ Képtár } VII. Dunántúli Tárlat

Arzén és régi csipkék, de nem fejezi ki a szerző: Joseph Kesselring szándékát. A mai, magyar színházlátogató már egyértelműen a krimit, s csak a krimit látja és érti, élvezi (ha élvezi) a keserű humorú történetben. Az egri Gárdonyi Géza Színház előadása is egyértelműen a morbid humort emelte ki. Szabó Ágnes rendezése szakmailag szolid, de nem igazán átütő erejű. Egy ilyen, tévében, moziban is látott történet akkor ül igazán, ha a hic et nunc varázsa párosul jó színészi alakításokkal, amelyek feledtetni tudják a máshol már látottakat. Nos, az egri társulat fiatal, lelkes és ambiciózus, de nincsenek (még?) sztárjai. Szabó Ágnes rendezésében is a csapatmunkát kell kiemelnünk. Egy kasszasikerre áhítozó darabnál azt is elnéznénk, ha mókázás közben kikacsintanak a nézőre, látjátok, milyen jó móka ez? Ezt a jóízű, felszabadult játékot csak Bókai Mária (Abby), a dr. Einsteint alakító Szatmári György és Várhelyi Dénes (Jonathan) morbid humorában érzékelhettük. Az angolszász humor szelleme más, mint a magyar kabaréé, és a pesti viccre építő humoriparé. Maga a helyzet fergetegesen mulatságos, mert a játszat, esetünkben egy jól szituált polgárcsalád létének lényege felesel a verbális közléssel. A poén késleltetett, mintegy visszafogott. Kesserling véleménye szerint nem csupán a Brewster család bolond, hanem az egész világ, s talán mi, nézők is azok vagyunk.

Az egri közönség hálásan tapsol.

Horpácsi Sándor

CSELÉDEK
Pécsi Nemzeti Színház

Jean Genet valószínűleg morcos lenne, ha látná a Cselédek című darabjának pécsi előadását. Ha időben érkezne a tett színhelyére, talán le is parancsolná művét a stúdiószínpadról. Hiszen sokáig bemutatni sem engedte darabjait, oly komoly fenntartásai voltak a színházzal szemben. „Anélkül, hogy igazából meg tudnám mondani, mi a színház, csak azt tudom, hogy milyen ne legyen, vagyis azt, hogy nem szabad kívülről szemlélt, mindennapi gesztusok leírásává válnia" — mondta a villoni sorsú író. Később meghalt. Darabjai azonban élik világukat, a rendezők pedig tetszés szerint felelnek meg vagy mondanak ellent a szerző elképzeléseinek.

Bánky Gábornak, a rendezőként debütáló színésznek láthatólag esze ágában sem volt komolyan venni Genet kívánalmait. Igyekezett elkerülni a kihívó interpretációt. A rendkívül tetszetős műsorfüzet — mely még harmonizál is a produkció színvilágával — ugyan bőven emlegeti a lázadás színházát, az előadás azonban szívesebben marad meg a konvenciók keretei között. Alig adja jelét annak, hogy a Cselédek világa lázasan szürrealisztikus, s hogy e darab a korai abszurdot képviseli. Bánky alaposan letompította az éleket, s Genet művét mérsékelten pszichologizáló, enyhén krimisedő szalondramaként vitte színre Sólyom Katalin, Unger Pálma és Koszta Gabriella igyekvő szereplésével. S eltekintve attól, hogy Genet darabjára épp csak emlékeztet, az előadás egyáltalán nem tehetségtelen. Húros Annamária díszlete csupa bíbor-bársony, csupa óra, csupa virág. Van valami dekadens bája. A rendező pedig mutatósan világít, szépen komponál, gondosan vezeti a játékot. Igaz, a látszatforgókerék — ezt jelölte meg a mű lényegeként J. P. Sartre — nem működik, de legalább egy sajátos lelki szkandert megmutat az előadás.

Stuber Andrea

Kiállítás

MÓDER REZSŐ FESTMÉNYEI ÉS SZOBRAI
Győri Műcsarnok

Bartók a vasgyárban. A kozmosz zenéje, XXII. századi zene — a tételek megszólaltatásához különleges hangszert szerkesztett Móder, állítólag acélból, amely azonban — mint oly sok minden — rozsdás. Udvari porolóhoz vagy tornatermi nyújtóhoz hasonlatos vasállványon lógnak a szerek — artisztikusan formált vasdarabok, amelyek — úgy lehet — a szerkezet mellé akkurátusan kirakott kalapácsok ütésére talán meg is szólalnak. Ez azonban lényegtelen és esetleges momentum, sokkal érdekesebb, hogy Móder hangszerének mindegyik alkatrésze súlyánál és formájánál fogva éppenséggel gyilkos szerszámnak is megfelelne. Talán az is, egy régebbi kiállítás címével élve: titkos művészeti hadifegyver.

A fent leírt központi művet ezen kiállításon festmények sora is keretezi: a rajtuk látható firkás-cirkás furcsa alakzatok mintha vázlatai lennének a szobor egyes részeinek. Hangulatuk is hasonló: kegyetlenül őszinte és nyílt. Ez a világ itt ilyen. Ugyanezeket a motívumokat használja föl a fiatal művész más műveiben, a Mindent túlszárnyaló ékszerekben vagy a Guruló mikrokozmoszban is, amelyben két kerék tengelyében kapott helyet a szúrómbököm forma. A kompozíció értelmetlensége csak látszólagos, éppen úgy, mint egyes (nem művészeti) koncepciók értelme.

Acsay Judit

Film

A RÁDIÓ ARANYKORA
Amerikai film

Ha lesz majd olyan, hogy Woody Allen-életműsorozat, ezt a filmet minden bizonnyal nem sorolják a fontos művek közé. Aki viszont ennek ellenére is beül rá, meg fog lepődni: jól érzi majd magát. Túl egyszerű ahhoz, hogy igazából emlékezetes film legyen, az Amerika kommersz mítoszait szisztematikusan feldolgozó híresség nek azonban éppen a rádiót egyszerűen nem lehetett kihagynia. Presser Gábor ugyan elégedetten dörmögheti, hiszen a Lo-

Móder Rezső szobra

comotiv GT már legalább tíz évvel ezelőtt elkészítette a maga rádiós opuszát, de azért Woody Allené is olyan, hogy nem lehet máséval összetéveszteni. Ő maga ugyan nem szerepel benne, csak mint a nosztalgiázástól fátyolos hangú narrátor (Kern András természetesen), de sokadszorra és sokadik variációban láthatjuk viszont elképzelt egykori és mai családját, felbukkan legtöbb kedvese is Dianne Keatontól Mia Farrow-ig, sőt tippelhetünk a legújabbra, mert a Hannah és nővérei után itt is Dianne Wiestnek jutott a leghálásabb szerep. A sok-sok túl személyes film után feltehetően jólesett a tapasztalatokra és az egyre gyűlő, de fel nem használt anekdotákra hagyatkozva filmet forgatni. A történet gyorsan összeáll, hiszen az a szelíd melegség tartja össze, amit az öregedő Woody Allen a sziporkázó, hetyke Woody Allenből megőrizni leginkább fontosnak tart.

„Bolond ez a világ, olyan szép volna, ha egyesek nem rondítanák el mindig!" — mondja a mama, amint az amerikai civilek számára csak a rádión keresztül átélhető második világháború közepén a karácsonyi hóesést nézi. Ám sajnos mindig elrondítja valaki, így sokáig szükségünk lesz még erre az egyszerűségből szőtt filozófiára.

Torma Tamás

JÓ REGGELT, VIETNAM!
Amerikai film

1965. Saigon. Miközben az Egyesült Államok folyamatosan növeli Dél-Vietnamban állomásozó csapatainak létszámát, a katonai rádió is „erősítést" kap egy disc jockey személyében. Adrian Cronauer különös figura, mintha egy másik világból csöppent volna a háború kellős közepébe. Fittyet hány az előírásokra, szellemesen cseveg, bolondozik és mókázik, gúnyt űz mindenből. Jó reggelt, Vietnam! — rikoltja hajnalonta az éterbe, s a katonák úgy mennek bevetésre, mintha vidám és kedélyes piknikre indulnának. Feljettesei azt még elnézik, hogy szabadidejében angol káromkodásokra tanítgatja a vietnamiakat, ám azt már nem, hogy egyik saigoni barátja a vietkonghoz húz.

A *Jó reggelt, Vietnam!* nehezen illeszthető Coppola, Cimino, Kubrick és Stone vietnami háborúról szóló filmeposzainak és — drámáinak sorába, Barry Levinson sajátos komédiát rendezett, amelyben a komor témát — a magyar néző számára olykor kissé erőltetett és fárasztó — humorral igyekszik ellensúlyozni. Nagy kár, hogy nem érte be ennyivel, s a háború szörnyűségeit is felvillantó történetet még egy beteljesületlen szerelem és egy halálra ítélt barátság érzelgős bemutatásával is „nyakon önti". Hogy filmje mégis nézhető, sőt imitt-amott szórakoztató is, az szinte kizárólag a főhőst alakító, zseniális komikus, Robin Williams érdeme. A *Jó reggelt, Vietnam!* kétségkívül az ő jutalomjátéka. Diszkósokat meghazudtoló gyorsasággal és nyelvi leleményekkel, káprázatos mimikával és humorral, állandóan improvizálva tartja a lelket katonában és nézőben. Láttuk már Altman *Popey*-filmjének főszereplőjeként, s valamikor a nyolcvanas évek elején mint Mork, a mulatságosan csetlő-botló földön kívüli nanu-nanuzott hetente a tévé képernyőjén. Mostani alakításának sikeréhez nagymértékben hozzájárul „magyar hangja", Bajor Imre, aki szenzációsan tolmácsolja Patricza Eszter bravúros fordítását.

Hollós László

METRÓ
Francia film

Ki is valójában Fred, az ábrándos tekintetű, szmokingos szépfiú, aki vadul menekül nem kevésbé rejtélyes üldözői elől? Ki lehet Heléna, a titokzatos és elbűvölő nő, akit Fred valamilyen iratokkal zsarol, ugyanakkor szerelmével fogva tart? Kit takar a Görkorcsolyás, a Virágárus vagy a Dobos gúnynév? Kik ezek az emberek, akik még egymásról sem tudnak semmi érdemlegeset, jóllehet a párizsi metró szövevényes alagútrendszerében élik — rövidebb-hosszabb ideje már — az életüket? Luc Besson rendező jól szerkesztett, de ezeket a rejtelyeket szántszándékkal kiderítetlenül hagyó alkotása különös emberi sorsokra irányítja a figyelmet. A labirintusszerű föld alatti világ név nélküli lakói sohasem merészkednek a „felszínre", a nyüzsgő világváros utcáira, tereire, igazolványokkal, kötődésekkel és kötöttségekkel megvert-megáldott embertársaik közé. Kitaszítottak ők, helyüket a „normális", hétköznapi lét keretei között már nem lelő, de nem is kereső idegenek, akik napfény nem járta zegzugokba, félreeső rejtekhelyekre húzódnak el. Önkéntes száműzetésük színhelye így lesz a metróállomások alatti sötét birodalom.

A *Metró* című film hősei senkinek nem hiányoznak és senkire sem várnak. Nincs előéletük, nincsenek

Jelenet a Metró című filmből

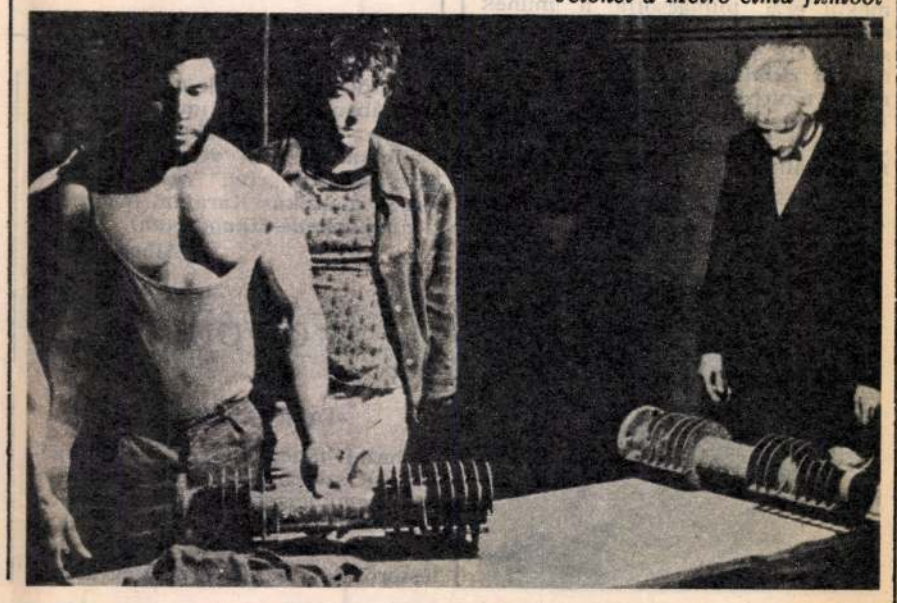

esendő terveik, csupán az éppen elkövetkező nap távlatában hajlandók gondolkozni. Fred és Heléna enigmatikus kapcsolata, ez a mármár hátborzongatóan valószerűtlen és jövő nélküli szerelem azonban ebben a környezetben születik meg, hogy tragikus, de nem váratlan véget érjen.

Besson néhány vonással képes e föld alatti infernóra vetett figurák arcélét megrajzolni, érzékeltetve a néma és rezzenéstelen vonások mögötti szomorú sorsokat. Szokatlan és nyugtot sokáig nem hagyó élményt jelent mindaz, ami a pokolbéli utazás során elénk tárul. **Gáti Péter**

Hanglemez

CSAJKOVSZKIJ: „PATHÉTIQUE"

Csajkovszkij utolsó alkotása, hattyúdala a VI., h-moll (op. 74.) szimfónia, amelynek öccse, Mogyeszt a *Pathétique* melléknevet adta. A zeneszerzőt 1877-ben kötött, néhány napos, tragikusan végződött házassága után az addigiaknál is mélyebben foglalkoztatták a „fátum, az élet, a szerelem, a csalódás, a halál gyötrő kérdései". A közelgő végzetét érző komponista megfeszített erővel dolgozott nagy lélegzetű alkotásán, befejezte, és a szimfónia a görög naptár szerint, 1893. november 6-án, el is hangzott saját vezényletével. A súlyos idegi megpróbáltatásokkal küzdő zeneszerző gyengén dirigált, alkotását a második előadáson Napravnyik kitűnő tolmácsolása juttatta sikerhez. A VI. szimfónia feltárja alkotójának képzeletgazdagságát, ugyanakkor azt a szabadságot is, mellyel gondolatait, érzéseit formába öntötte. A Pathétique, noha négytételes, nem a klasszikus formabeosztással él, a IV. tételében a szokásos Allegro helyén Adagio lamentoso áll.

A VI. szimfóniát a Berlini Filharmonikusok Zenekara adja elő, Herbert von Karajan vezényletével. A nagy hírű együttes és vezetőjének neve önmagában is elegendő ajánlat lehet egy zenekedvelő számára. De a produkció ennél bővebb méltatást érdemel. Itt csak néhány lenyűgöző mozzanatát említjük, a kezdő Adagio mélyvonósain, a semmiből előtörő fájdalmas dallamot és az utolsót, a lamentosót. Az előbbi egy dallam megszületésének titkaiba avat be, az utóbbi egy semmibe vesző élet álmát idézi elénk. Karajan remekül érzi, tolmácsolja a műnek már nem is komor, hanem gyászosan fekete színeit, hangulatát, nekifeszülő ritmikáját. A dirigens gyönyörű tónusra késztette, mesteri artikulációra tanította zenekarát; a „zenélés" lehengerlő szépségét, monumentalitását érezteti meg a III. tétel indulózenéjének hatalmas fokozásában. A Pathétique olyan mű, melyhez csakis „illetékes" dirigensek nyúlhatnak, ilyen volt minden ellentmondásos „civil" egyénisége létére a muzsikus Karajan. *(Deutsche Grammophon—Hungaroton)*

Albert István

Folyóirat

TÁNCMŰVÉSZET

A hazai táncművészet jelentőségéhez túl szerény, egyetlen folyóirata, a *Táncművészet* 10. száma érdekes tartalommal jelent meg. Ide sorolom a *Tánc a televízióban* című értékeléssorozatot, azzal a megjegyzéssel, hogy túlontúl rövid. részben vitára ingerlő értékelések helyett szívesebben olvastam volna bővebb okfejtést az alapvető vizuális hatásokra épülő új „műfaj"-nak (a televíziónak) és az évezredek óta abszolút vizuális táncművészetnek a nagy közös lehetőségeiről, amelyek egyelőre jórészt kihasználatlanok.

Kiemelkedik a lap írásai közül az a kettő, amelyre joggal alkalmazható a gyakran olcsón adományozott „hiánypótló" kifejezés. Az egyik a *Cieplinski-tanulmány* (Fuch Lívia nagyobb összefoglalásának részlete). Ideje volt felmutatni annak a lengyel Jan Cieplinskinek a szerepét a magyar balett kifejlődésében, aki 1930 és 1948 között ez utóbbi meghatározó alkotó személyisége volt. Évekig egyedül, később Milloss Aurélival és Harangozó Gyulával együtt. (Jellemző, hogy Milloss és Harangozó igazi méltatása is hátravan még. A táncművészet lappangó, de állandó lebecsülésének a következménye ez is.)

Major Rita a łodzi fesztiválról számol be, és ezzel közvetve századunk kimagasló táncos egyéniségére, *Vaclav Nizsinszkijre emlékezik.* A lengyelek ugyanis származása alapján a magukénak vallják a nagy művészt. Születési centenáriumára Maria Wojcicka fel- és megújította Nizsinszkij utolsó koreográfiáját, a *Till Eulenspiegelt.* Több korábbi művét, illetve alakítását pedig — amennyire ez lehetséges — igyekeztek az eredetihez hasonló módon és stílusban bemutatni *(Seherezádé, Egy faun délutánja* stb.).

Rajk András

VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS

ÚJ TUKÖR / Képes kulturális hetilap

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 12-21-285, 12-22-408
Főszerkesztő: FEKETE SÁNDOR
Főszerkesztő-helyettesek:
GYURKÓ LÁSZLÓ
KOROSPATAKI KISS SÁNDOR

Olvasószerkesztők:
BÉRES ATTILA
CSONTOS MAGDA
GERA MIHÁLY
Képszerkesztő:
KELETI ÉVA
Művészeti szerkesztő:
CSÍK BENCE

Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Kiadja: PALLAS LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT
Budapest VII., Lenin krt. 9–11. 1906
Felelős kiadó: NÉMETH JENŐ
a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat vezérigazgatója
HU ISSN 0133–1361

89.2013 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (Helir), Budapest XIII., Lehel u. 10/A 1906, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a Helir 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: negyedévre 318,— Ft, fél évre 636,— Ft, 1 évre 1272,— Ft.

a jobb. Máhr Ági és Szirtes Gábor persze hálásabb szerepet is játszik, de sok életkedvvel és nagy lendülettel ki is használják lehetőségeiket. Hozzájuk képest feltétlenül halványabb, enerváltabb Mihályi Győző Rómeó-felhangokkal teli Dorante-ja, és majdnem színtelen Molnár Zsuzsa Silviája. Körtvélyessy Zsolt és Bregyán Péter az összekeveredett négyes körül a bölcs mindentudók szerepét játsszák. **Cs. J.**

ÉVADZÁRÓ
Radnóti Színpad

A meghívó évadzáró ősbemutatóra szólt: *?Vitéz a János?* címmel a Rémségek Kicsiny Színpadának előadására invitált. A színlapon megannyi ismerős név — igaz, nem a szereplők között. A szereplők igazi amatőrök — miközben vérbeli profik egy másik szerepkörben. Amely rendszerint láthatatlan. És e láthatatlan szerepkörökben most az ismert színészek léptek föl.

A rejtvény megfejtése pofon egyszerű. A Radnóti Miklós Színpad fejtetőre állított színielőadásán kellékes, díszítő, világosító, fodrász, öltöztető, súgó, szervező, titkár, színpadmester játszotta a *János vitéz* kabarésított parafrázisát — a műszakot pedig Nagy Sándor Tamás ügyelői vezényletével a színészek adták.

Mondhatnánk, magánügy az egész, hiszen az eseményről egyetlen színházi műsor sem tudósított. Egy színház évadzáró bolondozása, mindössze néhány előadásban, a szakma, rokonok és barátok szórakoztatására. A hatalmas vastapsok, brávózások ugyanúgy hozzátartoztak az előadáshoz, mint a nyíltszíni díszletezés, és a jókedvű színpadi bohóckodás.

Lehetne most hosszan moralizálni arról, hogy kommercializálódott világunkban... Vagy arról, hogy micsoda gesztus színpadra juttatni azokat, akik mindig színpadon dolgoznak, csak éppen leengedett függöny mögött... Vagy arról, hogy egy rég kihaltnak látszó gesztussal a színházi szakma érzelmi összetartozása... És sok másról.

Mindez persze benne van abban, ami június 7-én éjjel a Radnóti Színpadon — a színpadon, a nézőtéren, az előcsarnokban és az öltözőkben — lejátszódott. A színház — ez a színház — barátai jelenlétében elköszönt ettől az évadtól. És e magánügyre, a kellemes szórakozásra nagyon köszöni a meghívást a kritikus: **Csáki Judit**

Kiállítás

NÉGY GRÚZ FESTŐ
Szovjet Kultúra és Tudomány Háza

Grúzia legendás festőjének, Piroszmaninak a színei, képeinek mozgalmassága tűnik föl különböző variációkban a négy mai alkotó festményein. S nem csupán az egykor Tbiliszi utcáit járó, valahol hirtelen felbukkanó, majd elillanó magányos alak iránti tiszteletből, hanem a közös élmények és kulturális hagyományok okán. Természetesen nem arra utalok ezzel, hogy Givi Toidze, Amiran Parkoszadze, Gogi Csagelisvili és Sota Sanidze nagy népi festő elődjüket utánoznák. Ellenkezőleg: munkáikban európai hatások érvényesülnek, s *formailag* több közük van ezeknek a képeknek a nemzetközi művészeti irányzatokhoz, mint a helyi hagyományokhoz. Ha pedig stiláris analógiákat keresnénk, Sanidze esetében például Chagall lehetett inkább előkép. És mégis, ha a *hangulatok* iránt fogékony a néző, s érzelmi úton közelíti meg festményeiket, elsősorban azt fedezi föl a négy művész munkáiban, ami sajátosan grúz, csak ennek a népnek az ősi kultúrájából vezethető le, amit csak Grúziában, grúz szemmel lehetett megfesteni. Nagy úr a táj, és hatalmában tartja a benne élő embert. S a grúz természet különös kegye, hogy megédesíti a függést, olyan szépségekkel bűvölve el a művészt, amit nem lehet nem megfesteni.

Acsay Judit

Givi Toidze festménye

SIÓFOK: RÉVÉSZ TAMÁS FOTÓI
Fotóművészeti Galéria

Pontosabban Siófok helyett inkább a siófoki part és maga a Balaton, ahogy imádatra kínálja magát hajnalban és alkonyatkor, nyári hőségben és fakutyázásra csábító, jéghizlaló télben. Mert Siófok sokunk emlékezetében úgy él, mint az elviselhetetlen tolongás, a forgalmi dugók és a jellegtelen épületek városa, mely híján van az igazi hangulatnak, bájnak, meghittségnek, és ahonnan a víz látványán kívül aligha visz magával mást a turista. Ma már minden, önmagára valamicskét is adó fotós vigyáz arra, nehogy feltupírozza, émelyítőre kölnizze a témát. Tévedés volna azt hinni, hogy egynéhány, a lakkozás szellemében közrebocsátott, idegenforgalmi prospektus hasznos lehet. Az ilyen szépségtapaszos kápráztatók hosszú távon felérnek a hamis pénzzel: csak lebukni lehet velük, szégyenkezni miattuk, és hallgatni, nyelni jó mélyeket. A helybéliek számára bizonyára nincs fontosabb, mint saját városuk fejlődése, és persze az a néhány pont, melynek karakterteremtő ereje van. De ennyit, sőt, ennél többet, bármelyik nagyobb tóparti településen találni. Semmi sem taszítóbb az unalomnál. Hát nem többet ér egy utcakockánál a tó aranyhídja, a halászok csak látszatra idillikus, meglesett munkája, a divatbemutató csiricsáré hangulata a strandon, vagy a város határában hullámzó napraforgótábla látványa?

Révész Tamás mesteri szemmel szórta ki a szürkét, olyan hazugságmentes pillanatokat választva, melyek vonzóak lehetnek másoknak. Ezért koncentrált a vízre, a színekre, a fényre, a pihenésre, a játékra, az önfeledt vagy taszító nyüzsgésre, vagyis elsősorban arra, hogy a természet hogyan ajándékozza meg végtelen energiáival legfőbb ellenségét, az embert. A tárlat képeit a rövidesen megjelenő fotóalbumban is viszontláthatjuk. **Horváth Tamás**

Révész Tamás fotója

MÓDER REZSŐ FESTMÉNYEI
Stúdió Galéria

A Képzőművészeti Főiskola elvégzése (1982) után Móder munkáinak tárgyiságát a képre, a keret helyére erősített fa fűrésznyéllel, vagy más, használatból kivont használati tárgygyal hangsúlyozta. Majd meglelte a maga nagy motívumát, azt a befáslizott lábra vagy bebugyolált kampós botra emlékeztető formát, mely csökönyösen visszatér új és új alakban — csecsemőként, öregemberként, lárvaként, múmiaként vagy egyszerűen csak dekoratív formaként.

A még elsősorban látványelemekre épülő festmények után 1983 táján kezdett el kollázsokat készíteni, abban az időszakban, amikor a kortárs hazai festészet az újeklektikára koncentrált. Napjaink színes képözönében tehát szilárdságukkal, rétegeltségükkel és tépettségükkel hatnak ezek az analizáló, új tárgyias szemléletet tükröző kollázsok.

Legutóbbi keltezésű, nagyméretű színes képeit viszont már az új festészet szelleme is ösztönözte. Bár ezeken a műveken is ragaszkodik kedvelt tárgyaihoz és motívumaihoz, ezek megnőttek, az egyes részletek felnagyítódtak, és a megduzzadt alakzatokon kis vonalas díszítőelemek jelentek meg. Ez a formaképzés — a nagyobb motívumokon feltűnő, dekoratív ábrák — Szirtes János vagy a Méhes—Vető festőpáros hasonló motívumhasználatát juttatja eszünkbe. **Lóska Lajos**

Film

BIZTOS HALÁL
Japán film

Elég kimondani a bűvös szót — *sógun* — és képzeletünkben máris hatalmas szamurájkarddal kegyetlen mészárlást rendező, hagyományos japán öltözékekben pompázó harcosok sorjáznak. A televízióban az elmúlt hetekben sugárzott történelmi kalandfilmsorozat nézőinek valószínűleg csalódást fog okozni a *Biztos halál* című kétórás alkotás. Hiroszo Dzso rendező munkája ugyanis — a megszámlálhatatlan egy csapásra kettévágott ember, a fegyverként forgatott hosszú selyemsál és a több decibeles halálhörgések dacára — nem segít megismerni sem a történelmi szituációt, sem az egymást fanatikusan öldöklő szemben állók céljait. Maga az eseményekben és hirtelen fel-, majd eltűnő hősökben bővelkedő történet is annyira kusza és zavaros, hogy a „sógunság-komaság" bonyolult intézményében járatos magyar nézőknek is megoldhatatlan feladatot jelent majd a szereplők azonosítása és a cselekményszálak kibogozása. A kerékpáros és gépfegyveres testőrökkel rendelkező külföldi ügynök és a hazai szimpatizánsok és ellenlábasok ádáz küzdelmet folytatnak egy számtalan fortéllyal erődde átalakított palotáért. A történet körülbelüli időpontját a kerítésbe vezetett áram, a több évszázados óriás ágyú, a régészeti ősleletnek számító aranypénzek és a sorozatlövő fegyverek egyidejű jelenléte teszi rejtélyesen kideríthetetlenné. A homályos részletek özönében csupán a bosszú motívuma a biztos pont. Négy-öt ismeretlen egyén öt-tíz, számunkra úgyszintén idegen ember halláért levágja, felnégyeli, a szemét kiszúrja néhány másiknak. Mindenesetre aki kristálytisztán megértette ennek a japán filmnek a cselekményét, kérem, ossza meg velem is az ismereteit. **Gáti Péter**

DE FIATALOK VOLTUNK!
Szovjet film

Zsúfolt albérletek, a televízió képernyőjén Rajkint bámuló, összeseregelett szomszédok, kopottas, poloskás kollégiumi szobák, kölcsöncipők és kölcsöningek, táncoló fiatalok, néhány kopejka a zsebben. Az ötvenes évek végének, hatvanas évek elejének külsőségei. E külsőségek dokumentáris pontosságú ábrázolása „uralja" Mihail Belikov szovjet love storyját. A rendező ezúttal is saját nemzedékéről, a közvetlenül a háború előtt születettekről, azok sorsának alakulásáról készített filmet. Miközben enyhe nosztalgiával, s némi iróniával idézi föl a kollégiumi élet vidám nyomorúságát, egy önállóságát kereső korosztály hétköznapjait, örömeit és bánatait, elmesél egy egyszerű történetet. Szása és Julka boldogan induló, ám szo-

morúan végződő szerelmének történetét.

Érzelmes költőiség és gyengéd humor jellemzi Belikov részleteiben szép filmjét. Személyes élményeken alapuló, hiteles múltidézést látunk, amelyben nem is annyira a cselekmény, mint inkább az adott kor hangulatának, életérzéseinek és díszleteinek illúziót keltő újjáteremtése a lényeg. Belikov lírai fogékonysága és korfestő képessége vitathatatlan, ám hőseinek belső fejlődésével, felnőtté válásuk folyamatának bemutatásával keveset törődik. Ez a főszerepeket alakító két tehetséges főiskolás, Jelena Skurpelo és Tarasz Gyenyiszenko kissé leegyszerűsített játékán is lemérhető. Ami pedig a film befejezését illeti, a *De fiatalok voltunk!* talán még felül is múlja a mintának tekinthető amerikai *Love story* már amúgy is túlzott melodrámáját.

Hollós László

Folyóirat

TOVÁBBFEJLESZTÉS VAGY REFORM?
Közgazdasági Szemle

Bauer Tamás élesen elválasztja egymástól a gazdasági mechanizmus továbbfejlesztését és reformját; az előző szerinte a meglévő struktúra javítását, az utóbbi egy új struktúra létrehozását jelenti. Úgy véli, a reform szükségességének felismerését nem lehet pusztán gazdasági tényezőkre visszavezetni. Ehhez egy mély gazdasági-társadalmi válság átélése szükséges, mint a húszas években a Szovjetunióban vagy az ötvenes években Lengyelországban és Magyarországon, valamint az, hogy a közgazdászok kidolgozhassanak különböző elképzeléseket, a politikai vezetés hajlandó legyen ezek alapján a változtatásra.

Bauer úgy ítéli meg, hogy Magyarországon sikerrel hajtották végre a gazdasági reformot, ami Csehszlovákiában és Lengyelországban nem sikerült, Kínában és Jugoszláviában folynak próbálkozások, míg a többi európai szocialista országban meg sem kísérelték reformmal megváltoztatni a régi — nevezzük leegyszerűsítve: tervutasításos — mechanizmust.

Magyarország, írja Bauer, eljutott a „sem terv, sem piac" állapotába, amit ismét reformmal, s nem a meglévő struktúra továbbfejlesztésével kellene megváltoztatni. A második reformnak a lényege a valóságos piaci verseny feltételeinek megteremtése. Erre a reformra a kormányzat jelenleg, különböző megfontolások miatt, úgy látszik, nem vállalkozik.

Ugyanakkor a Szovjetunióban a politikai vezetés felismerte a radikális reform szükségességét — melyet mi 1968-ban végrehajtottunk —, a nehézség azonban az, hogy nincsenek még kidolgozott közgazdasági elméletek a reform végrehajtására.

Gyurkó László

HATÁR

Nem tudom, mit jelent a cím, s mit akar jelképezni: a debreceni tudományegyetem folyóiratát tartjuk a kezünkben.

A folyóiratból a tanulmányok emelkednek ki; bármelyik országos folyóirat elégedett lehetne a témaválasztékkal, a színvonallal is.

Egyetlen jelenségre szeretném felhívni a figyelmet. Az egyik tanulmányíró idéz egy történelmi műből, mely szerint „az MKP azért tudott — negyedszázados kényszerű illegalitása ellenére — előnyt szerezni a többi párttal szemben, mert politikailag jobban felkészült a háború utáni feladatokra". A szerző megállapítja, hogy ez lényegében igaz, de „nagyfokú leegyszerűsítés", „elszegényíti a korabeli valóság képét". Úgy gondolom, igaza van, miként többi példája esetében is; valamennyiünkre, akik a közelmúlt történelmével foglalkozunk, ránk fér a figyelmeztetés, hogy a sommázás helyett az árnyalásra törekedjünk.

Egy másik tanulmány Bibót idézi, aki szerint a demokrácia „olyan politikai rendszer, melyben a nép, vagyis az átlagemberek összessége abban a helyzetben van, hogy vezetőit meg tudja válogatni, ellen tudja őrizni, és ha kell, el tudja kergetni". Ebből a tanulmányíró ezt a következtetést vonja le: „Történelmünk egyik legnagyobb tragédiája, hogy ezt a fejlődési szintet... még nem sikerült a maga teljességében elérni".

A lényeg nem az, hogy a gondolat nem Bibóé, hanem hogy teljes megvalósulásának hiánya nem „történelmi tragédia": *történelmi csoda* lenne, ha ez az állapot már megvalósult volna.

A példa arra figyelmezteti a fiatalokat, amire ők joggal figyelmeztetnek bennünket: a reális gondolkodásra.

Gy. L.

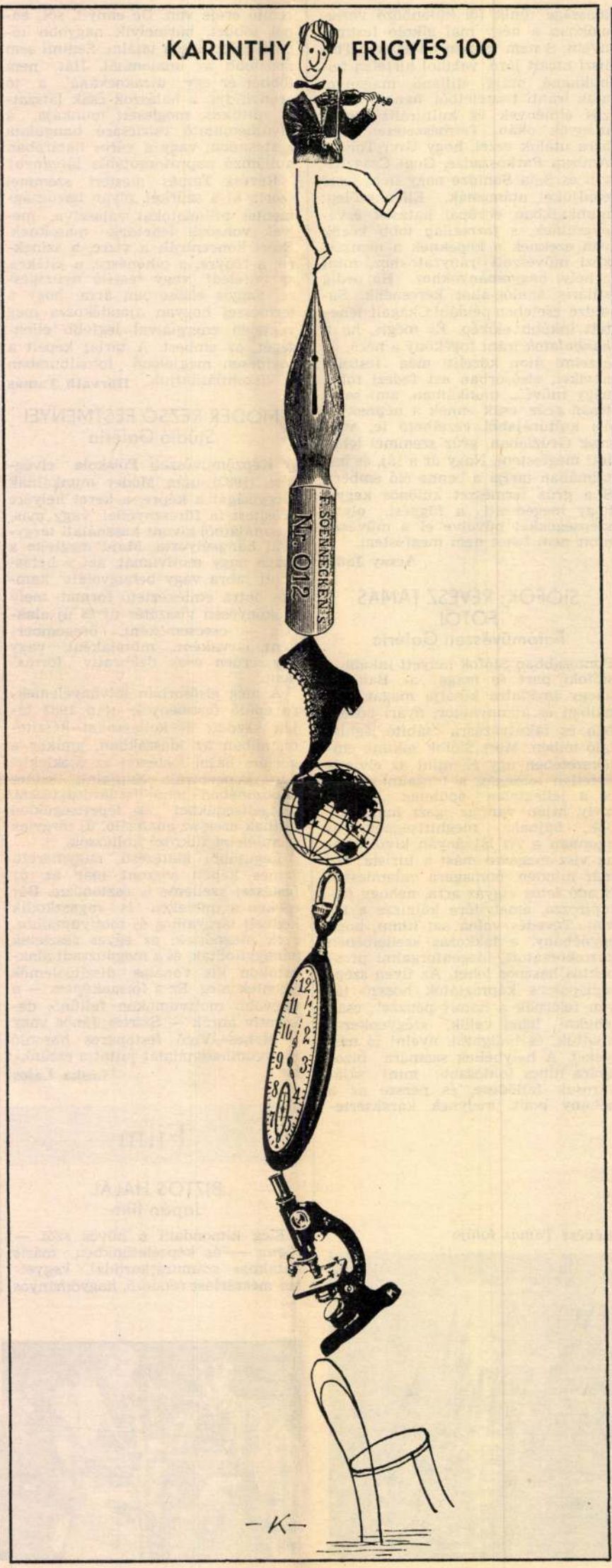

ÚJ TUKÖR / Képes kulturális hetilap

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 222-408
Főszerkesztő: **FEKETE SÁNDOR**
Főszerkesztő-helyettes:
GYURKÓ LÁSZLÓ, KÖRÖSPATAKI KISS SÁNDOR

Kiadja: **PALLAS LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11. 1906
Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT,** a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat vezérigazgatója
HU ISSN 0133–1361

87.1088 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: **SZLÁVIK ANDRÁS** vezérigazgató. Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

A szerkesztőbizottság tagjai:
FEKETE SÁNDOR
GYURKÓ LÁSZLÓ
KELETI ÉVA
KÖRÖSPATAKI KISS SÁNDOR
NÁDAI FERENC
ÖKRÖS LÁSZLÓ
SZÉKELY ANDRÁS

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (Helir) Budapest V., József nádor tér 1. — 1900 —, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a Helir 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: negyedévre 120,— Ft, fél évre 240,— Ft, 1 évre 480,— Ft.

MÓDER Rersö

PALACE OF EXHIBITIONS

The Palace of Exhibitions
have the pleasure to invite you
to attend the opening of the exhibition of

Rezső MÓDER:

AXIS OF TIME
1987—1991
(mobile steel sculptures—paintings—music)
on 26th June 1991 at 6.00 pm, Wednesday

"TIME" AND "EXCERPTS FROM 22 CENTURY MUSIC"
will be performed by the artist and friends
at the opening

MŰCSARNOK
Budapest, Hősök tere
The Exhibition is open till July 28, 1991

MŰCSARNOK

A Műcsarnok meghívja Önt

MÓDER Rezső

IDŐTENGELYEK
1987—1991
(mobil acélszobrok — képek — zene)

című kiállításának megnyitására

1991. június 26-án, szerdán 18 órakor
a megnyitón a művész és barátai bemutatják

AZ IDŐ ÉS XXII. SZÁZADI ZENE
(részlet) című performance-szokat

MŰCSARNOK
Budapest, Hősök tere

A kiállítás 1991 július 28-ig tekinthető meg

EX LIBRIS

TARJÁN TAMÁS

Rivalda '89–'90

Változhatott a köntös, a kemény könyvfedél puha borítólappá szegényedhetett, az utóbbi években eltűnhettek vagy „összezsugorodhattak" a fényképek — a Magvető három antológiája, *Szép versek*, a *Körkép* és a *Rivalda* mégis, rendületlenül tartja magát az ünnepi könyvhét legkelendőbb újdonságai között. Valószínűleg azért, mert sokan úgy vélik: megvásárlásukkal az előző esztendő magyar lírájának, kisprózájának és drámatermésének *egészét* zsebre vágták. Lehetne persze kisebb-nagyobb megjegyzéseket tenni a kötetek szerkesztésmódjával vagy nemlétező jegyzeteivel kapcsolatban, ámde nem érdemes. Ezek úgy jók és alkalmatosak, ahogy vannak.

Az idei — vagyis hát „tavalyi": a 89—90-es évad java hazai, új színműveit tartalmazó — *Rivalda* nemcsak jó és alkalmatos, hanem bizvást unikumnak is nevezhető. Soha nem volt még ilyen alacsony a szerzők átlagéletkora! A nyolcból öten csak kevéssel léptek túl a harmincat, ketten negyven és ötven közt járnak, és a doyen *Eörsi István* is csupán néhány héttel hagyta el a hatvanat. A szerkesztő, *Lovas Ildikó* ugyan abból válogatott, ami rendelkezésére állt (a szezon eredeti magyar bemutatóinak kézirataiból), mégis dicséret kell illesse, hogy merte is vállalni ezt a „Fiatalok rivaldáját".

A harmincasok sorában az öntörvényű át- vagy újraírással jelen levő *Márton László (Carmen)* és *Nagy András (Anna Karenina Pályaudvar)* újfent igazolja sokszorosan bizonyított tehetségét. Mára már a nemrég még kezdő *Kárpáti Péter (Az ismeretlen katona)*, *Szilágyi Andor (A rettenetes anya)* és *Németh Ákos (Lili Hofberg* — mely úgy egy dráma, hogy két dráma) is saját különbejáratú dramaturgiájáról ismerszik meg. *Dancs István Sze-Ku-Kák* című karcsú, és súlyos darabjában alig emlékeztet valami arra a vaskos dossziéra, az első változatra, amely csak súlyos (és hosszú) volt. *Schwajda György Ballada a 301-es parcella bolondjáról* címmel komponált jelenetsort. Bizony markosabban is megfoghatta volna a bolond lábát, ha nem bíz túl sokat a jelképerejű számra, s ha szigorúbban szerkeszt. Eörsi Lukács-drámája, *Az interjú* is szétszaladozik némileg, ám az agg filozófus alakmása a kötet legjobban megírt és megszólaltatott figurája.

A kortársi magyar dráma pozíciója nem valami fényes sokféle gonddal küszködő színházainkban. Öröm az ürömben, hogy ha direktorok és rendezők viszonylag ritkán mégis megkockáztatják egy új színmű felröptetését, akkor jobbára a fiatalabb írók füttyszavára kíváncsiak. A mögöttünk levő évad alapján nem lehet(ett) könnyű összeszedni a Rivalda '90—'91-et. Nem hiszem, hogy találtatott nyolc épkézláb dráma. Az azonban bizonyos, hogy a jövőre megjelenő antológia ismét csak a fiatalabbaké, meg a fiataloké lesz. *(Magvető Kiadó, 563 oldal, 120 Ft.)*

Valószínűleg volt ő olyan bölcs — bármily indulatosan is tűnt el nemrégiben —, hogy ügyes taktikával a párt szigora helyett a párt pártfogását vívja ki a Győri Balett számára...

(Remélem, mire ez az Ex libris napvilágot lát, Markó előkerül.) *(Dovin Kiadó, 187 oldal, 130 Ft.)*

Mikes Lilla: Kálmán György visszatér...

1988 egy kora őszi hétfőjén Kálmán György úgy döntött, hogy gazember vagyok.

A rádió pagodájában történt a dolog. Egy héttel korábban az általam alig ismert művész megtisztelt a kérdéssel: melyik olvashatatlan olvasnivalót vegye meg? — Pasztternak Zsivago doktorát, vagy Zalatnay Sarolta új művét. Bár Zalatnayval pár évig egy házban laktam és tisztelője vagyok, mégis inkább a Zsivagót preferáltam. Kálmán György megvette. És egy hét múlva legazemberezett, ledisznózott, lesenkiházizott. — Maga azt állította, hogy a Zsivago *jó* könyv. Gazember! — mondta irtó komoly képpel. — Az nem jó! Az *remek!*

Még hozzátette: egyelőre huszonnyolc oldalt olvasott, és azt hiszi, többet nem is fog.

Alig ismertem őt? Pontosan így: alig. Gyerekkoromban sokáig volt szomszédunk a Ráday utcában. Iskolába menet láttam reggelente, amint hátul összekulcsolt kézzel ballag a „Kossak utóda Komáromi" fényképész cég előtt.

Emlékfoszlányok... Mikes Lilla is emlékekből, villanó epizódokból szőtte könyvét, néhány rokont, barátot híva segítségül a lélekidézéshez. Kálmán néhány szépszavú vallomása és *Arcok és harcok* című előadóestjének (Korona Pódium) forgatókönyve is helyet kapott.

A fényképekkel illusztrált kötet távolról sem szakszerű monográfia. Azt majd valakinek kötelező lesz megírnia. Ezt a poétikus-szerelmetes könyvet viszont csakis Mikes Lilla írhatta meg. *(Budavár Rt., 133 oldal, 198 Ft.)*

Ézsiás Erzsébet: Mészáros Ági

Kálmán György temetése napján halt meg 1989-ben Mészáros Ági. Egy kórházban betegeskedtek, de már nem volt erejük egymást meglátogatni. Mészáros tizenegy évvel volt idősebb egykori nemzeti színházi kollégájánál. Tehát nem hét esztendővel, ahogy ezt hibás lexikonjaink alapján hinnénk. Ézsiás Erzsébet érdeme, hogy a születési dátumban és minden más apróságban pontos igyekszik lenni. Kiváltképp jó, midőn az 1956-os közszerepléséért kanosszát járó színésznő körüli legendákat foszlatja: akkor még nem száműzték őt a színpadról. S miért hagyták el azután a szerepek? Ézsiás erre is megleli a helyes választ a szerepkörváltás traumájában, a Nemzetin belüli változásokban. Érzékeny tekintettel van az érzékenységre, de amit el kell mondani, elmondja. Más kérdés, hogy egyik-másik szerepformálást vagy konfliktust eltérő módon is meg lehetne közelíteni. A szerző eredetileg beszélgetésekre alapozott portrét tervezett a nagy művésznőről. Ám alig vette kezdetét a munka, a súlyos beteg meghalt. Kegyetlen szituáció, komor lelki teher. Ebből a presszióból, s a fokozott igényességből keletkezett Ézsiás eddigi legjobb munkája. *(Múzsák Kiadó, 144 oldal, 92 Ft.)*

Gerold László: Száz év színház

Időben visszafelé haladó színházi szemlénk egy évszázad színházához érkezett. Az újvidéki színházbúvár nagyon szép és hasznos művet alkotott Szabadka 1816 és 1918 közötti teátrumi életéről. A háromszáz oldalnyi szemrontó apró betűbe szemnyitogató tényeket fogott. A „mulatós- és botváros" ivós-viaskodós világának miliőjét rajzolja előbb nagy gonddal, szeretettel: ebben és ebből kelti életre a sárgult dokumentumokat. Alkata a jó színházi ügyelőé: még arra is kiterjed a figyelme, amire nem feltétlenül kellene. De lehet-e valami is, ami nem tartozik érdekkörébe? Hiszen minden mindennel összefügg. A vidékiségét kompenzáló város színházcsináló buzgalma a nem közvetlenül színházi adalékokat is fölszippantja. S árthat-e az aggályos körültekintés, ha a historikus még abban sem lehet bizonyos, pontosan hány néző fért be a szabadkai színház nézőterére? Ahány forrás, annyi számadat. Őszintén irigylem Geroldot ezért a munkáért. A *munkáért*, melyet éveken át végezhetett könyv- és levéltárakban. Hogy volt ideje Toncs Gusztávra „a szabadkai tudományos élet egyik megalapozójára", Váradi Antal II. Szulamith, a szalámigyáros leánya című jutalomjátékára, Bulyovszkyné Szilágyi Lilla vendégszereplésére. Öröm és ügyszeretet érződik minden sorból, ahogy a kor-, társadalom- és színházrajz díszletei előtt a hajdani drámai anyák, szendék és hősszerelmesek meghajolnak. *(Fórum Kiadó, 308 oldal, 100 Ft.)*

Szikszai Károly rajza

Katona Ferenc: A Glóbusztól a Rondelláig

Színes egyéniség volt Katona Ferenc, Isten nyugosztalja; és nem szűkölködött a szóban. Szabadtéri igazgató korában féloldalas riportra mentem hozzá, erre ő a színház világtörténetét rögtönözte pár röpke órácskában. Posztumusz kötete *a magyar színészet kezdeteit* taglalja. A Rondella a lőportoronyból, gabonaraktárból, szárazmalomból lett egykori színház. A Glóbusz Shakespeare The Globe-ja —, s ezzel a magyar teátrum mindjárt kapcsolódik az európaihoz. A mű alapgondolata: „már 1790 előtt is szép számmal voltak olyan magyar nyelvű színházi kísérletek, amelyek sem szándékukban, sem rendszerességükben, sem hivatásosságukban nem voltak alábbvalók az elsőként számon tartott 1790-es előadásoknál." Katona lecsipked egy-két levelet Kelemen László babérkoszorújából, legendafoszlatás látszatát kelti, ügyesen dramatizálja és tarkán fejtegeti tárgyát. Komótosan és kacskaringósan halad rajttól célig. Többen végigmentek már ezen az úton, csak épp egyenesen. Katona Ferenc ajándéka olvasójának nem az újdonság (amit jócskán ígér, de alig nyújt), hanem a kanyargás. Az elkalandozás szabadsága és asszociativitása. Hajdani hungarus polgárok emlékének ajánlja szellemes-kellemes könyvét — immár maga is hajdani hungarus polgár. *(Múzsák Kiadó, 183 oldal, 190 Ft.)*

Magyar néprajz VII. kötet

Bár az új „magyarság néprajza" *Hoppál Mihály* szerkesztette friss kötete egészében is megérdemelné a figyelmet (hiszen például itt kapott helyet az egész sorozat közérdeklődésre leginkább számot tartó témáinak egyike, a *jeles napok* kalendáriumhoz igazodó bemutatása), ezúttal csak a *Dramatikus népszokások, népi színjátékok Ujváry Zoltán* írta fejezetével foglalkozunk. Sokakat tán meghökkenthet, hogy a temetést parodizáló játékok, az ítélkező játékok, a történelmi-társadalmi konfliktusjátékok, a zsánermaszkos jelenetek, a foglalkozásutánzás és az állatmaszkos játék tartozik ide. Ezek közül csak a legutóbbiról tudnak széles körben (illusztrációként három szép kecskemaszkot is láthatunk). Ujváry higgadt, jól tagolt okfejtéséből kitűnik, hogy a népi színjáték területén éppúgy akadnak még terminológiai zavarok, vitakérdések, ahogy a nem népi színjáték meghatározása is szinte külön tudományszak. (A két színjátéktípus természetesen érintkezik egymással. A vásári színjáték például a magas művészet színikultúrájában is eleven tradíció.) A The Globe-bal való kapcsolat csupán jelképes, illuzórikus lehet. Örvendjünk, hogy a magyar nép dramatikus játékai valóságosan is szerves részét képezik a glóbuszunk európai felén megőrződött népi színjátékkultúrának. *(Akadémiai Kiadó, 858 oldal, 340 Ft.)*

Bogácsi Erzsébet: Rivaldazárlat

A színházi monográfiák, portrék, pályaképek és kritikagyűjtemények uralkodó szabályaitól eltérő kötet Bogácsié. Szakirodalomszínesítő mű. Vérbeli teátrumi emberre és eszes újságíróra valló alapötlete: kérdezzünk meg néhány írót, színházvezetőt, rendezőt, miként lapította agyon őket az ún. szocialista kultúrpolitika; és kérdezzünk meg néhány volt korifeust, miként látják közelmúltbeli *TTT-s* gyakorlatukat, s maguk mit mondanak agyonlapítás (cenzúrázás, pálya-derékbatörés stb.) helyett? Schwajda Györggyel, *Szikora Jánossal*, *Ács Jánossal* és *Paál Istvánnal* készített interjúiban a szerző nemcsak közvetlen céljának felelt meg, de beszédes arcképeket is karakterizált, éles stílfordulatok nélkül. *Andrikó Miklós*ból, *Köpeczi Béla*ból, *Pozsgay Imré*ből nehezebben tudta kihúzni a szót; *Aczél György*ből sehogy. Az izgalmas — mert vérlázító — beszámoló méltó kiegészítője a csatolt dokumentumsor, melyet nagyobb terjedelemben is szívesen olvastunk volna. A fölidézett betiltásoknál, vegzálásoknál, elszámoltató és feddő raportoknál egyébként cifrább esetek is történtek a hetvenes-nyolcvanas években; s a maguk idejében az elmondottak is cifrábbak, egzisztenciarengetőbbek, tehetséget mészárlóbbak voltak, mint ahogy tán visszanézve véljük. Itt-ott nem ártott volna egyes nyilatkozatrészletekhez megjegyzéseket fűzni. Markó Iván például csak lelkéből lelkendezve könnyezte el, hogy a próbán tett párttitkári látogatás élete legnagyobb élményei közé tartozik.

...és egyebek

Nemere István: Rejtelmes óceánok

A világtengerek valóban meghökkentően titokzatosak: mind a mai napig (!) hajók süllyednek el, egyes helyeket kimondottan előnyben részesítve, a napi sajtóból előlépő kalózok produkálják magukat a hullámokon, és olykor még az UFO-k is hajlandóak leköltözni a víz alá. Mindeközben gonosz és megmagyarázhatatlan építmények törnek borsot a megdöbbent régészek orra alá, akik nem tudnak mire vélni bizonyos tárgyi emlékeket. Ezeknél az alattomos építkezéseknél azonban sokkal nagyobb rejtély, hogy hova tűnhetett a könyvből a tartalomjegyzék, és vajha miként került a helyére a Nemere Könyvklub öndicsőítő reklámja, mely szerint a szerző segítségével az újonnan jelentkező ellenőrizheti a múlt, jelen és jövő eseményeit. *(Libroservo Kft., 164 oldal, 169 Ft.)*

Leslie L. Lawrence: A keselyűk gyászzenéje

Leslie L. Lawrence olyan világhírnek örvend, hogy Indiában elrabolják, mert így bevonva és belebonyolódva az ügybe, rákényszerül bizonyos rejtélyes gyilkosságok megoldására. A bátor rovartanász teszi is a dolgát: miközben az ölébe pottyanó nőket ölelgeti, rádöbben, hogy gyilkosságok történtek/történnek, és a szálak holmi idomított keselyűhöz, általuk postázott halálos samponhoz, egy koncerthez, na meg egy mesés vagyonhoz vezetnek. Az irreálisan túlbonyolított probléma végére pedig éppen a keselyűk tesznek pontot: nagy szakmai hozzáértéssel vájják ki a keselyűként viselkedő gonosz szemét. Gondolhatnánk akár azt is, hogy ez valami szimbólum akar lenni, de ilyesmiről szó sincs; csak egy nem különösebben igényes kalandregénnyel van dolgunk. *(Pannon Könyvkiadó, 288 oldal, 130 Ft.)*

Edgar Rice Borroughs: A Mars istenei

John Carter kapitány testéből kilépve lassanként menetrendszerűen közlekedik a Föld és a Mars között, hogy az utóbbi bolygón hihetetlennél hihetetlenebb hőstetteket hajtson végre. Megreformálja pl. a vallást, amihez csak a fél világot kell legyőznie — ám a merész kapitány nem fukarkodik mások életével. Teljes légi-, vízi-, tenger alatti és hadiflottákat teremt, illetve zúz semmivé a JÓ nevében. De a diadalért mindenkinek meg kell szenvednie, és ennek örömére a gonosz ellenség Carter feleségét lassan forgó toronyba zárja, ahonnét nem tudni, kiszabadul-e élve egyáltalán. És ez nem is olyan nagy tragédia, ha meggondoljuk, hogy így legalább lesz valaki, aki izgatottan várja a történet következő részét: a heroikus, ám boldogtalan férj. *(Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó, 320 oldal, 90 Ft. Bezeczky Gábor fordítása.)*

Ursula K. Le Guin: Atuan sírjai

Az ötéves kislányt elszakítják szüleitől, hogy a sötétség birodalmának papnőjévé neveljék a fekete mágia szabályai szerint. Tenar pedig készségesen szolgálja a névteleneket, míg egy napon ismeretlen férfi nem hatol urainak föld alatti labirintusába. Ekkor meg kellene ölnie, de hosszú habozás után inkább megszökik vele. A fantasy műfajában látszólag szokványos történet sehol nem válik érzelgőssé és giccsessé: a jó nem diadalmaskodik álpátosszal keveredő fanfárharsogás közepett, legfeljebb a rossz marad alul, a szereplők pedig nem vallanak szerelmet egymásnak, hogy aztán boldogan éldegéljenek halálukig. Legfeljebb sikerül elkerülniük a rájuk leselkedő veszélyeket, miként Le Guin is mindvégig sikerrel kerüli el az ízléstelenség és ízetlenség veszélyét. *(Móra — Galaktika Fantasztikus könyvek, 168 oldal, 110 Ft. Füssi-Nagy Géza fordítása.)*

Galántai Zoltán

SZEGŐ GYÖRGY:

Házimozi

Az ember, aki tudta a jövőt

Az 1503-ban született *Nostradamus* kiváló orvos volt a saját korában. A mi századunkban ő lett az egyik legolvasottabb látnok. *Goethe* és *Madách* történelemlátását a jövőbe vetíteni, szellemi kihívás. Látszólag könnyebb a feladat Nostradamus művéből kiolvasni a jövőt, ő ugyanis nem szőtte próféciát múltbéli események láncszemei közé. 1110 négysoros versszakaszt, úgynevezett quatrains-t alkotott olyan jövőbéli eseményekről, amelyek az elmúlt csaknem fél évezred alatt időközben bekövetkeztek. Amennyiben az eddigi jóslatok beváltak, bejöhetnek a továbbiak is, — gondolja a reszketni vágyó emberiség. Sokan kész tényként fogadják azt a versmagyarázatot is, mely szerint a harmadik világháború 1994-ben veszi kezdetét, és 1999-ben a Nagy Rettegés kék fezes fejedelmének nukleáris csapása hozza csak meg a nagyhatalmak összefogását. Az egyesült seregeknek 27 esztendőre lesz szükségük, hogy győzelmükkel kezdetét vegye az ezeréves Szaturnusz-aranykor.

Az egykori alkimisták és csillagászok szövegei a makro- és mikrovilág folyamatait leggyakrabban hatalmas háborúk pusztításaival és nagy királyok dinasztia-alapító szeretkezéseivel, költői lelemény-nyel érzékeltették. Ki tudja, miként fogja leértékelni egy „fejlettebb" kor tudománya a mai atomfizikusok nyelvezetét. Éppen a mi korunk pozitivista „felsőbbrendűség-tudata" teszi lehetővé a véletlen, vagy akár a tudatos félreértelmezést. Apró bizonytalanságot okoz az is, hogy Nostradamus héber, ógörög, latin, olasz, spanyol és rétoromán keveréknyelven fogalmazott. Talán az inkvizíció miatt nem törekedett a világos latin mondattan szabályainak betartására sem. Az antik nyelvek szavainak több, a héber esetében egymástól gyökeresen eltérő jelentése is van. Ha valaki a szövegek eredeti értelmét keresi most, annak az analógiás gondolkodásban ugyanolyan jártasnak kell lennie, mint az egykori alkimistáknak. Ma azonban ezek a filozófia feletti, szakrális-mágikus céllal fogalmazott gondolatok szinte teljesen idegenek, elfelejtődtek. Ahogyan nem állnak ma sem rendelkezésre a lerombolt Alexandriai könyvtár és az elpusztított Jeruzsálemi templom ókori tudományokat öszegző iratai sem. Állítólag Nostradamus próféták törzséből származó ősei magukkal hoztak valamennyit Jeruzsálemből Európába. Amikor azonban a vallási türelméről mindaddig híres Provanszban is csak a kikeresztelkedett zsidók maradhattak tovább, Nostradamus elégette ezeket is.

Most, hogy a szomszédban ismét elszabadulni látszanak a gyilkos indulatok, rászántam magam, hogy a nyolcvanas évek elején készített amerikai Nostradamus-filmváltozatot megnézzem. *Orson Welles* benne a fatalista narrátor és *Edward Mitchell*, egykori holdutazó a voluntarista opponens. Történelmi és sci-fi filmek részletei keverednek dokumentumfelvételekkel. Például a Kennedy-gyilkosságok nálunk eddig soha nem látott mozaikdarabjai valóban megrázó erővel ábrázolják Nostradamus szkepszisét. Néha őt magát is láthatjuk, amint szomorúan belenéz az üstjeiben kavargó jövőbe. A mai narrátorok humanista intelmeket mormolnak és jó cselekedetekre szólítanak fel. A jószándékú történelemlecke elképesztően populáris, mégis attól tartok, Amerikában sokak számára hiánytpótló históriai ismeretekkel szolgál. *Robert Guenette* író-rendező jó néptanító lehet, de ennek a mozijának láttán igen közepes filmesnek tűnik. Mindenesetre az általa kiválasztott jóslatok egy része a forgatás óta beteljesedett. Megnyugtató, hogy maga a világvége Nostradamus szerint 3797 előtt nem következik el. (Intervideo)

Rádió

Röhögés

Még jó, hogy a rádió nem köti gúzsba a fantáziát. Én úgy képzelem el, hogy a nyilvános felvétel helyszínén felfokozott várakozással ücsörögnek a népek, várják a nagy attrakciót. Van valami színpadféle is, ez sem látható, és a nyikorgását sem hallani. Talán van néhány a tévére jellemző villódzó lámpácskafüzér, és természetesen állványos mikrofonok.

Megy a műsor. Van valami showhangulata, ez már hallható, de próbáljunk még egy kicsit kukucskálni.

Bejön a figura. Öltöny-nyakkendő, de lehet ,hogy olyan csillogó-villogó szabadidőruha. Kezében — gondolom — papírok, mert azt a sok tömény-séget, amit elhangzik, nehéz fejből nyomni. Szerencsére zizegés sincs.

És akkor történik valami borzasztóan fontos, valami alapvető. A figura hirtelen alsó ajkát rácsuppantja az orra hegyére, egyik szemgolyóját az óramutató járásával megegyezően, másik azzal ellentétesen forgatja, a haja ütemesen felborzolódik, hirtelen kicseréli a bal fülét a jobbal, majd vissza. A zakóján *hüje aki elolvassa* felirat díszeleg, bár lehet, hogy amit eddig elképzeltem nem igaz. Belépéskor a figura csak a lóizé egyezményes vidám jelét mutatja, esetleg a középső ujjával incselkedik. Nem. Ez túl alpári. De biztos van valami mókás fintor, vagy nézés, vagy egy orrvakarás, amitől a figura félig takart arcával Kabos Gyulára hasonlít. Szóval van valami, mert szövegen kívül röhögnek. És ez idegesítő. A hallhatatlan poén titkára nem derül fény.

Ez a jobbik eset.

Mert amikor egy poénon — az olyan, hogy ki van emelve, szünet van tartva — röhögnek a dobozban, és az ember hidegen, közönyösen, sárga, bimbózó agresszivitással fülel, hogy ez most miért. Aztán az ember arra gondol, hogy ő az, akinem-képes-nevetni. És akkor már mindegy. Egyre összébb zárul, egyre kopárabban és fejét csóválva hallgatja a műsort.

Kisvártatva úgy érzi, hiába erőlködnek a szereplők, hiába a poénok tömkelege, a szünettartás ünnepe, a hallgatók kiszolgálása, a közönség már nem a műsoron röhög. Az embert nézik, aki egyszerűen oda van eléjük vetítve, és ez igazán humoros. Mert az ember mind komolyabban kétségbe esik a gyatra poénok hallatán, mind komolyabban veszi kétségbeesését, egyre komolyabban retteg a következő pillanattól, szinte halálközelien, hogy min fog majd a közönség röhögni, és a közönség röhög, mert az ember vergődése a készülők előtt igazán nevetséges.

Ezt éreztem *a Maksa Zoltán*ra felfűzött rádiókabaré hallgatása közben. Nevezett nem bírta el a műsort, de hát majd csak belejön. Ayala és Brindisi lerakták a gitárt, igazán kár volt, mert úgy egyénien voltak tragikusak, így, *a capella* ősi építőtábori búcsúestekre emlékeztető színvonalat produkáltak. Néha mintha olvasási és szövegmegértési zavaraik lettek volna. Bach Szilvia két szólamban énekelt. Annyira mély volt ez a műsor, hogy a végére tartogatott Holló Színház is elpocséklódott.

Az ember ilyenkor elgondolkozik, hogy hol van az a III. Humorfesztivált bezáró lelkesedés, hol a feltörekvés, hol az új varázsa. Persze azt figyelembe kell venni, hogy szereplők rutinosak már, de nem profik. Remélhetőleg azok lesznek.

Igazán nem sértésnek szánom, de egy biztottságot kellene felállítani az új, magyar rádióban, és az eldönthetné, leadjanak-e egy ilyen műsort vagy nem. Ezt az anyagot nagyon jól lehetett volna használni műhelymunkára, tisztázva a mit, hogyan, miért, illetve miért nem kérdését.

S ha már az oly fontos röhögésről is beszéltünk, csak úgy próbaképpen érdekelne, milyen lehet a rádióban egyórás, folyamatos gurgulázó röhögést hallgatni.

Murányi Marcell

SZERÉNYI GÁBOR ELLENŐRZŐKÖNYVÉBŐL

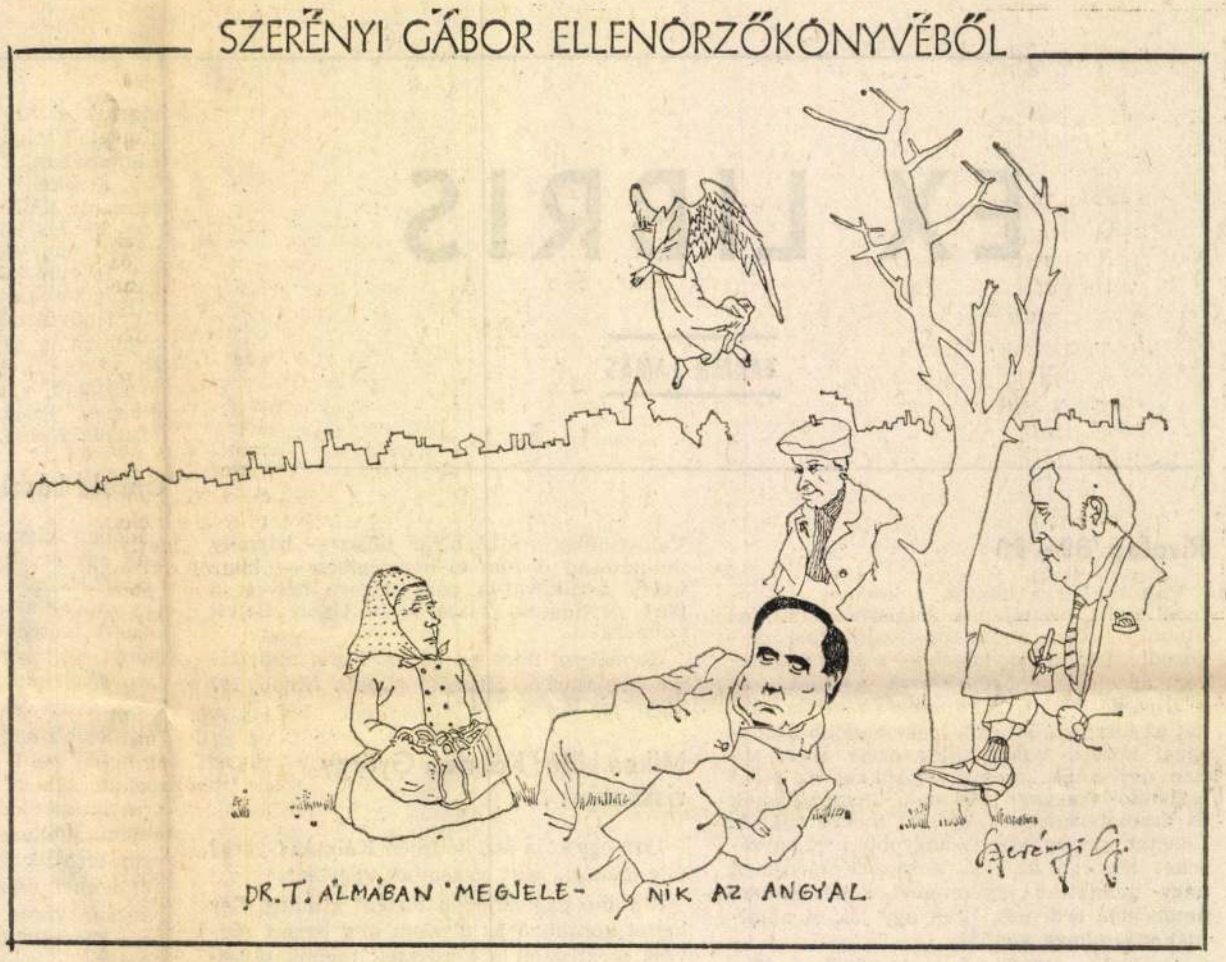

FRANK JÁNOS:

Képzőművészet

Vasból fakarika

Címadásom képletes, bár Móder Dezső kiállításán vaskereket találni ugyan, faanyagból egy darabkát sem. A fenti metaforám azt jelenti, hogy minden, mindig más mint ahogyan az ember korábban elképzeli. A művész Dunaújvárosban él, a Vasműtől vasanyagot, ócskavasat kap, hagyják, hogy benn dolgozzék, használja a gépeket. Valamennyi munkája — festményein kívül — vas, némi elegáns rozsdával. Azt hihetné valaki, hogy Móder a Restany-féle új realizmus híve, mobiljai pedig Calderhez vagy Haraszty Istvánhoz állnak közel. Nem. Óriási vasobjektjeiben akad bőven talált tárgy, gépelem is, de ez csak annyi nála, mint a művészbolt a festőnek.

A Műcsarnokban rendezett kiállításán már belépéskor egy negyedfél köbméteres, összetett hasáb fogad, arrébb álló, illetve fekvő, prizmaalakzatok: igen ám, de ezek olyan mértani testek, melyeknek csak élei — csövekből — vannak, felületlapjuk a semmi, illetve a fehér fal háttere. Az objektekben gubavasakon nehéz, tömör vasformált alakzatok csüngenek, úgy mint a falióra ingáján a korong. Miféle alakzatok? Kör, derékszögű meandenminta, saját sosem volt motívumok, vagy az egyik mobilon kirúzsozott női száj egy ötágú csillaggal párosítva. Ez utóbbi kettő történetesen nem ad hangot, ha kalapáccsal megütjük, mint ahogyan a vagon kerekei ellenőrzik a főpályaudvarokon. A többi csüngő alakon viszont konkrét — szerintem nem is olyan konkrét — zenét lehet játszani kalapácsokkal.

Számos darabján Móder mértanias, vagy organikus absztraktot produkál a testes vaslemezből, sőt még perszonofikál is, mint az ismétlődő — alig megfejthető — Bartók arcéleivel. A vastag és a még terjedelmesebb vastömbjeibe olykor néhány milliméteres — úgy mondanám — levegőintarziát vág: át tudnál dugni rajta egy kartonlapot. Ez a művészet nem gépesztétika, ez líra. És utolérhetetlen, ahogy Móden a lomha vas súlyát, fajsúját a watteau-i könnyedséggel ötvözi. A középső teremben az objektek körül a falakon azok főmotívumait ismétli meg a síkba forgatva festményeken.

A korszerű kiállításrendezők sérelmezhetnék, hogy ez a tárlat zsúfolt. Az Orosz Péter a rendező három műcsarnoki oldaltermet kapott, ha a néhány hete bemutatott Pán Márta-gyűjtemény szellős elosztását vennők alapul. Módernek tizennyolc teremre lett volna szüksége. Olyan termékeny, ebben a munkaigényes műfajban is, pedig csak az 1987 óta készített műveit állította ki most. Orosz Péter a szükségből erényt csinált; ahol túl sok volt a szobor a gyárcsarnok, vagy a szobrász-műterem — az a műhely — légkörét keltette, hogy aztán a harmadik teremben slusszpoént mondjon. Ide tudniillik a legszikárabb, nyurga, nádszálkarcsú, két centi vastag gömbvas objektumokból — a legmagasabb nyolc méter! — erdőt telepített. Felénk, a bejárat felé, ék alakban terelve, mint a vándormadarak vonulnak. És ez a sűrítés, voltaképpen ritkítás már. Miért? Azért, mert itt a szűz-fehér falak előtt, ennek az együttesnek háromszög alaprajza a padlófelületnek mindössze az egyharmadát foglalja el. (Két háromszögnyi parketta üres.) A terem vasnövényeiben tudatos, vagy öntudatlan tisztelgést látok Samu Géza flórája, nádkötegei, hosszú, faragott szarvformái előtt. Samu Géza is — emlékezzünk csak — a maga képére formálta a természetet, fáit manipulálta, azaz átfaragta, kedve szerint illesztette össze a természetadta objet trouvé-kat. Móder még tovább ment az eretnekségben, mert az élő pszeudónövényt — fát —, éppenséggel vasból csinálta meg. Akárha fakarikát teremtett volna vasból. (Talán mégsem olyan suta az írásom címe.)

Ezt a hatalmas tárlatot ilyen röviden senki sem tudná összefoglalni, én sem. A szobrász szüntelen variál, minden darabja rögtönzés; ilyen stílus nincs. Ő — hála istennek —, senkihez sem hasonlít. Már az első soraimban elmondtam, ki mindenkihez nem. Mégis, szeretnék mondani rá egy stíluskategóriát. Magdalena Abakanowitz bizonyos műveit Abakanoknak keresztelte. Én is kitaláltam Móder Dezső XX. századvégi szobraira egy műfaj-meghatározást: „Móderek".

GITTAI ISTVÁN:

Erdélyi elégiák

I.

Nem hajnal ez,
csak ködös akármi.

Aligha tudok
bármit is kivárni.

Kátyu és bucka
nyeli haladásom.

Nincs, óh, nincs, óh
nincs már kifogásom.

II.

Most már bizonyos:
nem hosszú,
hanem kerek.
Nincs vége.
Ne is várd.
Ne is keresd.
Falubolondé
a toronyóra.

III.

Te vagy a ketrec.
Én meg a szél.

Fiú- és lánygyermekeink:
féligszél,
féligketrec.

Ükunokáink:
Róma-gyújtogatók.

DEZSŐ MÓDER

2400 Dunaújváros, Kohász u. 4. HUNGARY

Born in 1954 in Budapest. Graduated in 1982 from the Hungarian **Academy of Fine Arts, painter section. Participated in the International Colony of Artists in Varsec (1982), Topola (1985) and in Tampere (1986). Member of the Artists' Fund, the Association of Hungarian Artists, the Studio of Young Artists.**

Personal exhibition:

1980 Dunaújváros, Dunai Vasmű Kultúrterem
1982 Uitz Galéria, Dunaújváros
1983 Lőrinci Hengermű Kiállítóterem, Budapest
1984 MMK Galéria, Dunaújváros
Rátkay Klub, Budapest
Lila Iskola Galériája, Budapest
Konzervgyári Klub, Szeged
1985 Ifjúsági Ház, Székesfehérvár
1986 Somogy Képtár, Kaposvár
Dráva Múzeum, Barcs
FMK, Budapest
1987 Fészek Klub, Budapest
Stúdió Galéria, Budapest
1988 Tatabánya
1989 Budapest
Műcsarnok, Győr
1990 Uitz Terem, Dunaújváros
Miskolc Galéria, Miskolc
1991 Műcsarnok, Budapest

Major group exhibitions:

1980 Eötvös Klub, Budapest
1981 Szentendrei Galéria, Szentendre
1982 István Király Múzeum, Székesfehérvár
I. Országos Rajzbiennálé, Salgótarján
Exhibition of the International Colony of Artists/Varsec
1983 International Paintings Exhibition, Varna
Műcsarnok, Győr
1984 V. Dunántúli Tárlat, Somogyi Képtár, Kaposvár
International Painting Exhibition, Sofia
1985 „Fiatal Művészek Fesztiválja", MNG, Budapest
International Graphics Exhibition, Torun
Fiatal Képzőművészek Stúdiója, Budapest
1985, 1987, 1989, 1991 Országos Grafikai Biennale, Miskolc
1986 International Artists Colony Exhibition, Topolya
Országos Grafikai Tárlat, Pécs
Taidekeskus Maltinranta 13 Unkarilaista Taiteilijaa, Tampere
„Intergrafik", Berlin
„Magyar akvarell", Porin Taidemuseo, Pori
„Art of Today", Budapest
1987 „Art of Today", Miskolc
I. International Art Attack, Trondheim
IV. International Paintings Gabrovo Triennale, Radon
International Exhibition, Grabrovo
„Mask Transit", Philadelphia
1988 International Art Exhibition, Antwerpen, Lublin, Hangelo, Kyoto, Catania
12. International Poster Bienniale, Warsawa
International Drawing Exhibition, Pécs
11. International Aquarell Exhibition, Sinaide Ghi
1989 Kernstok Terem, Tatabánya
International Art Exhibition, Brusque, Wakayama, Seoul, Varna, Tallin, Toronto
1989, 1990 Műcsarnok PSVMK, Győr

His works can be found in several European and Hungarian private and public collections.

Exhibited works:

Synthetic mobils I-III. 1990 drawing, burned 700x1000 mm
Szintetikus mobilok I-III. 1990 ceruzarajz, égetés 700x1000 mm

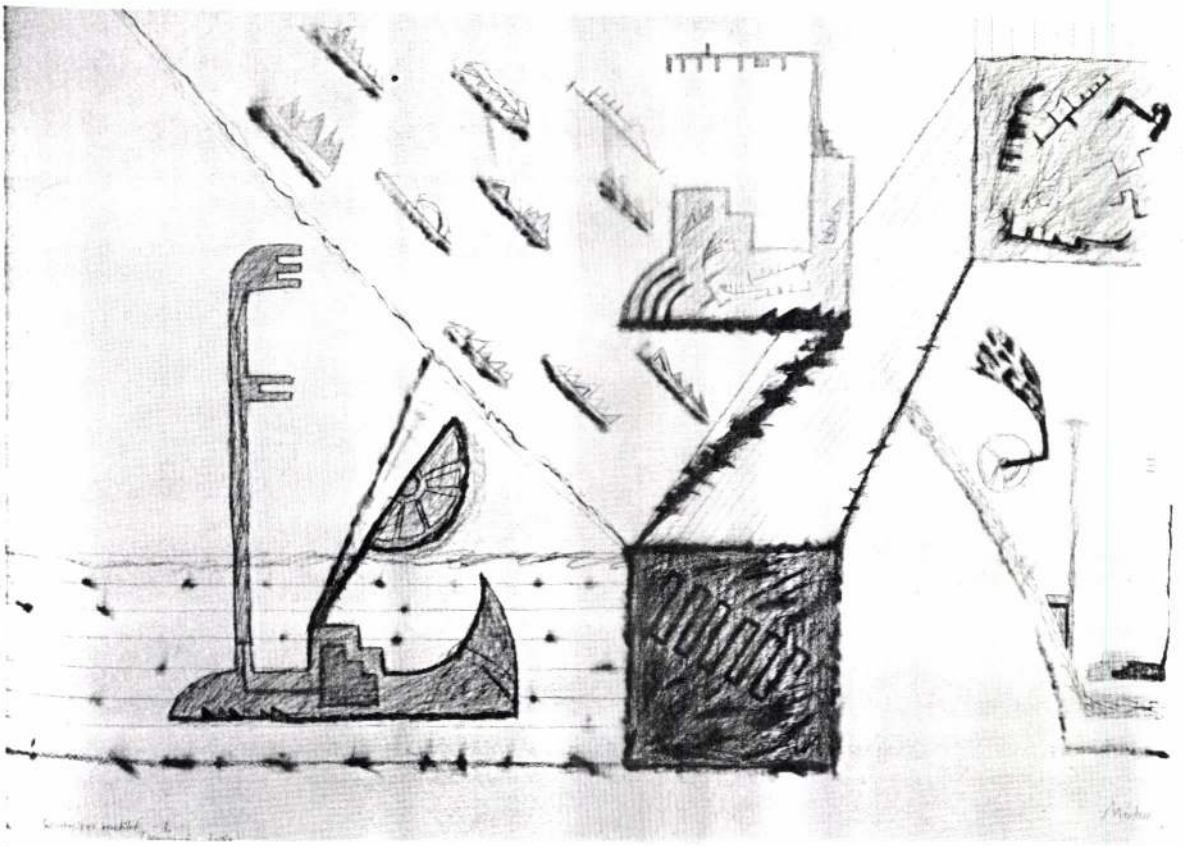

MÖDER Dezső

1. NGB

MÖDER Rezső

Cgikán Bálint:Köldökzsinóron vagy szabadon.?=
Magyar Hirlap, 1991. aug.1.11.p.

Bár én azt hiszem, nem is biztos, hogy ez a határozatlanság sok alkotóra jellemző. Én inkább elementáris, indulatos szakítási vágyat tapasztalok. A Műcsarnok jobb szélső teremsorában például Móder Rezső kiállítását éppen ez hitelesíti annyira, amennyire. A festő, aki Dunaújvárosban élve a Vasmű segítségével eljutott a vas(hulladék)szobrászathoz és avantgárd zenéléshez, acélszobrait úgy üti, veri, csattogtatja, olyan elemi indulattal, mintha minden csapás az „ortodox marxizmust" érné.

-

is igényli ezt. 1981-ben
vkötet, az 189o-1919 kö-
épkötete, amely Akadémiai
igen hosszu várakozás
5 közötti korszak két kö-
korszak kézikönyve pedig
zadalmas, gondos munkát
s képanyag beszerzése,
tettel arra, hogy a szer-
öbbi kötetnél - nem a Ku-
yen szempontból könnyebb
története Magyarországon"

MÓDER Rezső

XII. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, Pécsi Galéria, 1991. A kiállitást rend. és a kat. szerk. Sárkány József. Pécs : JPM, 1991

1982-ben diplomáztam a Képzőművészeti Főiskolán.
Művészeti foglalkozásom: festő, szobrász, grafikus, továbbá video-arttal, performance-szal és fémzenéléssel foglalkozom.
1988. Papír-Art Alkotótelep, Dunaújváros
1988–90. Győri Nemzetközi Szobrászati Alkotótelep
1989. Dunaújvárosi Nemzetközi Acélszobrászati Alkotótelep
1988-tól fémzenei koncertek I–XI. Kozmosz sorozatban.

I graduated from the College of Fine arts in 1982. My artistic activities are the following: I'm a painter, a sculptor, a graphic, and I also deal with video-art, performance- and metal-music.
In 1988 I attended the Paper-Art Workshop in Dunaújváros. In 1988–90 I attended the International Workshop for Sculptors in Győr.
In 1989 I attended the International Steel Sculpture Workshop in Dunaújváros.
From 1988 I gave concerts of steel music in the Cosmos series I.–II.

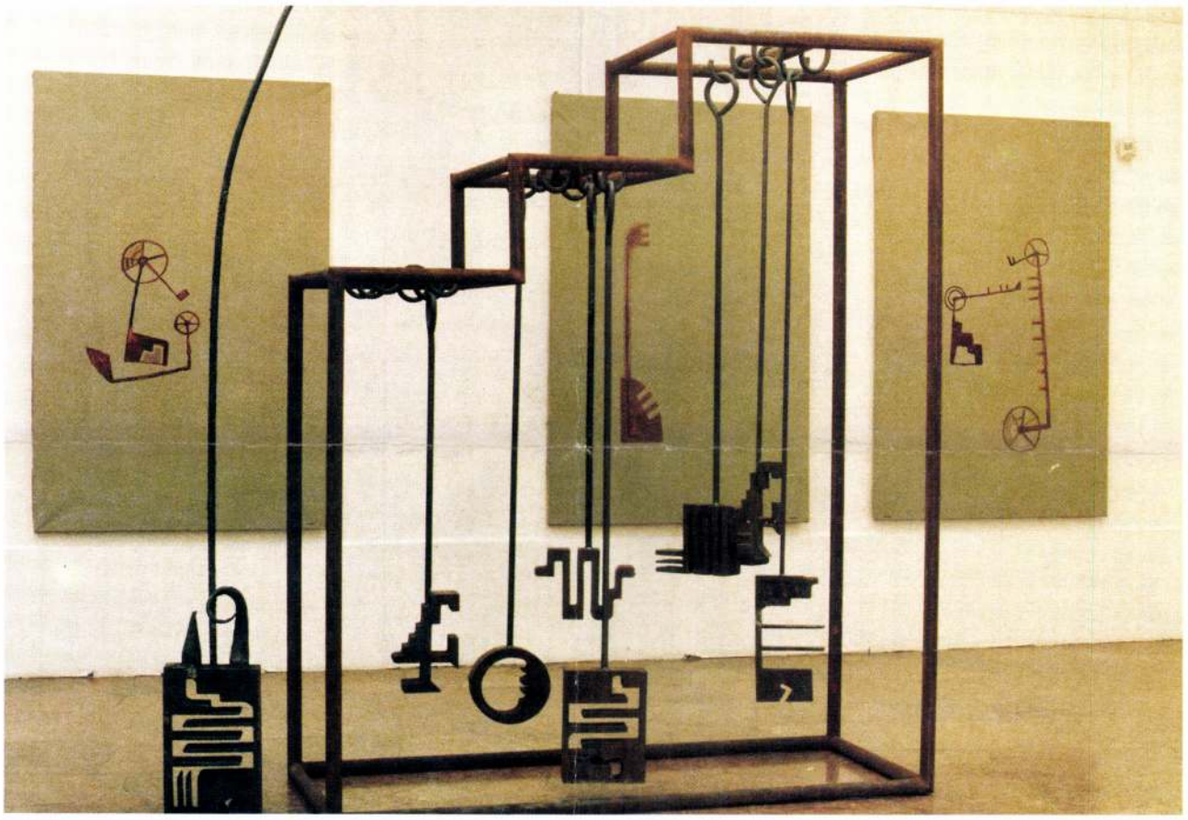

Főbb nemzetközi kiállítások/
The Most Important International Exhibitions:

1988. International Art Exhibition, Antwerpen
International Art Exhibition. Lublin
12. International Poster Biennale, Varsó
International Drawing Biennale, Pécs
5. International Graphic Exhibition, Olaszország
11. International Aquarell Exhibition, Olaszország
International Art Festival, Japán
1989. International Art Biennale, Brazilia
3. International Print Biennale, Japán
International Graphic Biennale, Korea
5. International Print Biennale, Bulgária
8. International Print Triennale, Szovjetunió
4. International Miniatur Art Exhibition, Kanada
1990. „Kortárs Magyar Grafikák", Magyar Intézet, Egyiptom
„Kortárs Magyar Grafikák", Prága
XIV. Grafikai Biennálé, Brno
XII. International Drawing Biennale, Jugoszlávia
7. International Graphic Exhibition, Olaszország

MÉS-ZÁROS ISTVÁN 1089 Budapest, Benyovszky M. u. 27.

Més-záros István (1959. X. 3. Miskolc. Végzettsége szerint tanár; művészeti vezetője volt a Fiatal Művészek Klubjának, majd Ausztráliában élt. „Munkaterületei" az irodalom és a képzőművészet: tagja a Magyar Műhely Munkaközösségének és a JAK-nak. Műveit a Médium-Art antológiában és több kiadványban publikálta. Kötete: A botanikus naplójából. „A Múzsa feltámadása" címmel önálló szerzői estje volt a Vigadóban (1987). Művészeti írói tevékenységet is folytat... Tagja a Magyar Köztársaság Művészeti Alapjának és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának – jelenleg az Egyesület vezetőségi tagja. Tanulmányúton járt Franciaországban, Németországban, Szovjetunióban (1990-ben a VIII. Nemzetközi Akvarell-találkozó Nagydíját kapta – Lettország.)

Born on 3 October, 1959 in Miskolc. Graduated as a teacher in 1984. Taught in Budapest for two years. The art director of the Club of Young Artists between 1986 and 1988. After this period, he lived in Australia for a year. His „workfields" are literature and art: he is a member of the Hungarian Workshop Group (1985). His book of poems titled „The Diary of a Botanist" was published in 1985 by the College of Industrial Arts. His poems were introduced in the form of an evening show in the „Contemporary Art Forum" series – the „Revival of the Muse" (verses and living pictures at Vigadó (1987): He is a writer of artistic pieces as well (one of the winners of the national competition in 1984).

1980 óta állít ki – fontosabb csoportos: „Maria Fesztivál" Belvárosi Ifjúsági Ház (1984, Budapest); „Stúdió" éves kiállítások (1985-től); „Művészet Ma I–II.". Hilton Hotel; Budapest Galéria Kiállítóháza (1986–87, Budapest); „kép-vers/vers-kép" Petőfi Irodalmi Múzeum (1986, Budapest); „d'atelier" Lyoni ELAC Kultúrközpont (1986, Franciaország); „Fiatal magyar képzőművészek" Varsói Centrum Sztuki (1987, Lengyelország); „Jó melóm" kiállítások – Cult Galéria; ‚68elf' Galéria; Margitszigeti Víztorony (1990, Bécs–Köln–Budapest). Fontosabb önálló kiállítások: Fiatal Művészek Klubja (1986, Budapest); Stúdió Galéria (1988, Budapest); Magyar Képzőművészeti Főiskola, Epreskert (1990, Budapest). Művei több magán- és közgyűjteményben is megtalálhatóak.)

Most significant independent exhibitions: „Miskolc Duo" at the Ady Art House in Miskolc (with Tamás Futó), RETROSPEKTIVE series between 1986 and 1988 – Club of Young Artists, Budapest; „Folyosó" Gallery in Dunaújváros; Stúdió Gallery, Budapest.

Most significant joint (group) exhibitions: „Visual Workshop" in the Gallery of Pécs (1980); „Maria Festival" at the „Belvárosi Ifjúsági Ház" (Budapest, 1984); yearly „Studio" exhibitions – Cultural Centre of Almássy Square, Historical Museum of Budapest, Ernst Museum (1985–86–87); „Art Today I–II." Hotel Hilton, Exhibition House of the Budapest Gallery (1986–87, Budapest), „picture-poem/poem-picture" Petőfi Literary Museum (1986 Budapest); „d'atelier" ELAC Cultural Centre of Lyon (1986 France); „Young Hungarian Artists" Sztuki Centre of Warsaw (1987 Poland); „My good works" exhibitions (1990 Cult Gallery in Vienna, Austria); „68elf" Gallery in Cologne, Germany); Water Tower of Margitsziget, Budapest).

MÓDER Rezső

Smohay-ösztöndíj/Smohay Scholarship 1984

Életrajz/Biography

1954-ben született Budapesten
1982 Magyar Képzőművészeti Főiskola, Budapest

Egyéni kiállítások/One-man exhibitions

1982 Uitz Terem, Dunaújváros (Farkas Mihállyal)
1984 Rátkay Klub, Budapest
Művelődési Ház, Pestlőrinc
1985 Ifjúsági- és Úttörőház, Székesfehérvár
1986 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
Somogyi Képtár, Kaposvár
1987 Fészek Művészklub, Budapest
Stúdió Galéria, Budapest
Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1988 Kernstok Terem, Tatabánya
1989 Győri Műcsarnok, Győr
1990 Miskolci Galéria, Miskolc
Uitz Terem, Dunaújváros
1991 Műcsarnok, Budapest

Kiállított műve/Exhibited work

Bartók a vasgyárban I-II. (1991)
olaj, vászon, vas
400 x 600 cm

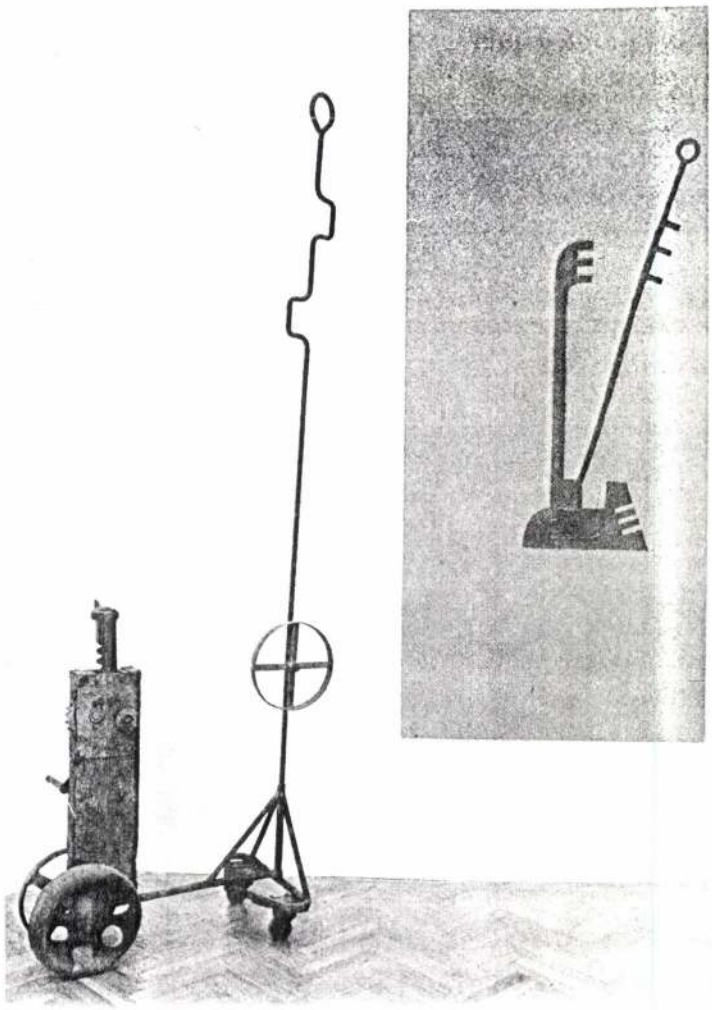

MÓDER Rezső

A Smahay-dej tír eive.
Szélesfehérvár, Csół István K. 1991

MÓDER Rezső

Bele László: Hangró plasztikák.
= Árgus. II. évf. 4. x 1991. 61. p. és ill.

Bp. Múcsarnok, Vill.

János Mácza

Souvenirs de ma jeunesse

J'ai connu Lajos Kassák alors qu'il éditait *A Tett*. (La revue en était au N°8.) Quand il a fondé *MA*, je me considérais déjà comme « maiste ».

Cela signifiait que, désertant ma pharmacie, j'adhérais à la littérature activiste qui luttait de plus en plus résolument contre la guerre et pour une société meilleure. Nous étions aidés dans notre prise de conscience par les jeunes d'entre nous qui appartenaient au Cercle Galilée. Mais, bien que me considérant

MÓDER Rezső

Patakí Gábor: „Bartók a vasgyárban" – Ásvány.
II. évf. 4. sz. 1991. 62–64. p. ill

Bp. Múcsarnok, Kiáll

AKTIVISTA - FOLYÓIRAT

MA

3 évfolyam – 7-8. szám

MÓDER Rezső

Frank János: Minta Triennálé - 2. a térben. = ÉS XXXVI: 3.1992.jan. 17. 12.p.

Szabályszerűen követi a minta fogalmát *Móder Rezső*, csak éppen nem textilből mintázott, hanem — vasból. Öt centiméter vastag rozsdás vas és lomhaszürke acéllapokat variál, bennük a kézjegye, egy *Meander-díszítésféle* (szögletes hullámvonal) ornamens. Domborművűen is, de úgy is, hogy a dögnehéz vaslemezbe néhány milliméteres űrrel rajzolja, vágja be ezt a szubtilis mintát, ezt csak erősíti a rajta keresztül kivillanó háttér, a fehér fal. Úgy nevezem az eljárását, hogy *levegőinterzia.*

gulatát. S a zárt keret az alakok életét felfokozza, a
alakok mozgását. Ez a zárt konstrukció napjainl
jellemzi — itt valami érezhető *bele nem nyugvás*
feszítésével; hiszen ez a darabosságában is fínomvon
lírájával magává az anyasággá szélesül bennünk; az
és magukbamerült alakjai pedig egyenként és összes
és mozgalmas kifejezéssel kortörténetet adnak.

A szabadmegoldású alakok azok, amelyek a legköz
a fiatal művészt kifejezni hivatottak. A *„Munkásan*
(4. kép.) a Käthe Kollwitzéval rokon szemléletről h
kodik; ezt fejezi ki a szobor világos, rajzos kollwitzi
ereje. Feszülten zárt szobor, egyetlen mélységes ölel
ahová a vonalak ívei összefutnak szenvedélyes anya
gel. Nehéz tömeg, amelyet játékosan old fel zártsá
csapongó mozgása. Ez a darab átmenet a konstrú
szabad alkotások között.

Az *„Akt" (5. kép)* egészségesen vaskos, mozgék
jelenség. Viszont fínom érzelmesség, mintegy dal
„Beteg asszony"-nak *(6. kép)* a környezetbe olvadó,
kony alakján. Tiszta klasszicitás szólal meg itt a mo
és klasszikus vonás általában a szabad megoldású sz
helyezett súlypontja is.

MÓDER Rezső

ÉS 1991.51/52.sz.

Móder Rezső: Kozmosz fúró mobil

ient l'architecture et l'art monumental,
. le design, la couleur, la publicité, c'est
rchitecte, le designer, le graphiste. Un
ombre de souhaits auprès de différents mi-
ont été déposés : sensibiliser les pouvoirs
design, à la publicité, à l'aménagement
de loisir et des intérieurs scolaires, à
ation de spécialistes dans ce domaine.

roizvedstvennoï sredy. (Problèmes liés à
ement dans l'usine).
ěeskaja Estetika.- n° 6, 74, pp 20-2I,
res.

lustrée du livre de V.V. Bokhin : "L'ar-
intérieure en milieu industriel". Longue
ersonnelle de l'auteur en tant qu'archi-
mples soviétiques et étrangers. Rapports
re/technologie, extérieur/intérieur. Mise
considérée du point de vue fonctionnel
que.

.).- Žilaja sreda : realnost i problemy.
nement : réalité et problèmes).
ativnoe Iskustvo.- Moskva.- n° 4, 74;

posés par la mise en forme de l'environ-

M

M.D.K.

Pongratz von Moder, kőmives

1454-1455-ben szerepel
a pozsonyi okiratokban

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett
művészek, elpusztult emlékek, Bp.é.n. 34. old.

Móder Rezső

A. J.: Végzős főiskolások

Művészet, 1983. június

Móder Rezső

Smohay - osztándij

Moggon Nemzet 1984. IX. 11.

MÓDER Rezső

Kenessei András

Ujjlenyomat az utókornak

Móder Rezső kiállítása

17/111 Bp. Miklós tér Stúdió, 1984

Magyar Hírlap, 1984. máj. 13. 4.

olaj, farost, 130×90 cm

zlet: Este, 1987–90, olaj,

sával a képviselet,
csorbulnának, az
nciális körülmények
orba tehát, s a nézet
pohár lőre mellett
pedig mesterséges
ani. Mint amilyen a

tőszakosztálya vál-
rdetésével frissíti föl
rülő közös műcsar-
at címe még őrzi e
odja azonban már

MODERNO, Peka -1- épter

MITTEILUNGEN des MUSEUMS- und KULTURVEREINS

KAISERSTEINBRUCH

4. Jg. / Nr. 25 FROHE OSTERN ! April 1993

Das Bildhauer - Symposium 1993 ist gesichert.

Auf ein Wort: Seite 6/ Meister Peter Maderno: Seite 7/ Pater Clemens Lissy: Seite 27

Abgang in einen sehr alten Weinkeller - Seite 26

Liebe Leserin, lieber Leser,

in den vorletzten Mitteilungen wurde bereits von Plänen berichtet, das KURUZZENKREUZ zu restaurieren, usw.

Dieses Wegkreuz von 1646 steht jetzt - sozusagen - am Eingang zum **Blauen Bruch**, also auf dem Gelände des Truppenübungsplatzes. Wir informierten die Bundesbaudirektion Wien von diesem Vorhaben, verbunden mit der Bitte, einen neuen Standort, in Ortsnähe, zuzulassen. Der zuständige Beamte, Herr **Holzschuh**, kam nach Kaisersteinbruch, eine kleine Vereinsdelegation und unser Ortsvorsteher Herr Hofer, besprachen an Ort und Stelle "offene Fragen", gemeinsam fanden wir einen möglichen Platz im Bereich der Waldgasse, gut einsichtig und noch auf Bundesgrund.

Bei einem Gespräch im Offizierskasino gab der Kommandant des Truppenübungsplatzes, Herr Oberst Petznek, seine Genehmigung - und -

wird auch den Transport, unter Meister Opferkuhs Anleitung, übernehmen. Der Museums- und Kulturverein Kaisersteinbruch dankt für diese gelungene Aktion, besonders auch für das persönliche Engagement von Herrn Holzschuh.

Während dieser Zeit waren wir in Budapest bei unserem Ferenc, erzählten ihm (wie immer Frau Burits als Dolmetsch) von der Arbeit, die wir ihm zugedacht hatten. Er hatte davon in den Mitteilungen gelesen (sich übersetzen lassen), nach Abklärung der "Modalitäten" gab er uns seine Zusage. Er kam dann einige Wochen später nach Kaisersteinbruch, um die vorhandenen Teile der Säule selbst zu sehen und zu vermessen.
Selbstverständlich war darüber das Bundesdenkmalamt, Herr Dipl.Ing. Bunzl, genau informiert. Dort wurde auch ein altes Foto dieses Steinkreuzes gefunden - nach diesem Bild wird Ferenc arbeiten.

Nun zum zweiten Thema des heurigen Symposiums: Der Hochaltar unserer Kirche, durch das Bild in seiner künstlerischen Wirkung stark erhoben, soll einen STRAHLENKRANZ erhalten.
Auf einem Foto der Vorkriegszeit ist der Hochaltar im vollen Schmuck zu sehen, da ist im Bereich oberhalb des Bildes eine barocke Komposition aus Wolken und vielen Putten erkennbar.
Bitte beachten Sie, zwei dieser Putten befinden sich in der PURBACHER PFARRKIRCHE. Dort hängen sie ein wenig verloren auf der Empore - bei uns könnten sie wieder den Hochaltar schmücken. Herr Pfarrer Mag. Schüller hatte vor cirka einem Jahr den Herrn Pfarrer von Purbach, Dr. Hillinger, um eine mögliche Rückgabe herzlich gebeten. Leider kam darauf keine Antwort.
Unser neuer Pfarrer, Herr Dr. Okeke, hat diese Bitte auch vorgetragen, Herr Dr. Hillinger hat die Rückgabe verweigert. Das ist sehr schade für Kaisersteinbruch. Finden Sie, werte(r) Leser(in), das gerecht ?

Jedenfalls wird im kommenden Bildhauer - Symposium erstmals auch mit Holz gearbeitet werden. Unser Alexandru, der auch bereits schriftlich zugesagt hat, wird den Strahlenkranz aus Lindenholz herstellen und danach vergolden.

Auf beide Kunstwerke kann sich Kaisersteinbruch freuen - auch darüber, daß wir es geschafft haben, daß zwei so bedeutende Künstler gerne bei uns arbeiten.

Aber erst eine gesicherte Finanzierung macht diese, hier vorgestellten Pläne möglich.
DANKE * DANKE * DANKE * DANKE * DANKE * DANKE * DANKE * DANKE * DANKE * DANKE

Die KULTURKONTAKTE des BM für Unterricht und Kunst übernehmen 30.000,- S, die RAIFFEISEN und SPARKASSA BRUCK a.d. Leitha jeweils 3.000,- S und die GEMEINDE BRUCKNEUDORF-KAISERSTEINBRUCH 6.000,- S der anfallenden Kosten.
Den offenen Rest (etwa 35.000,- S) bezahlen SIE, VEREHRTE DAMEN UND HERREN, MIT DEN MITGLIEDSBEITRÄGEN UND SPENDEN, außerdem gelangen ALLE EINKÜNFTE AUS DEM VERKAUF DES "ELIAS HÜGEL" - BUCHES in diesen Topf.

Egal, ob Sie in Wien, Niederösterreich, Burgenland, Vorarlberg, Deutschland und der Schweiz leben - dort überall hin schicken wir die Mitteilungen, hoffentlich wurde nichts vergessen - mit Ihren Beiträgen unterstützen Sie Kaisersteinbruch !
Das Symposium wird am 24. Mai beginnen und längstens bis 3. Juli andauern. Wann die fertigen Arbeiten präsentiert werden, wir daher ein großes Fest feiern, werden wir rechtzeitig mitteilen.

Es war nicht möglich, Sie davon zu verständigen: Am 6. April 1993 um 14 Uhr werden wir im Eisenstädter Landhaus - im Bgld. Landesarchiv - ,in "Wort und Bild" vertreten sein.
Frau Dr. Brigitte Tschol wird ihren Film über "Elias Hügel" zeigen. Da wird ein Bogen von Gemünden am Main, dortigen Steinbrüchen, bis Kaisersteinbruch, seinen Auftragsorten im heutigen Burgenland, NÖ und Wien, gespannt.

Helmuth Furch wird über "Elias Hügel - Hofsteinmetzmeister, Handwerker - Künstler - Unternehmer" sprechen, und erhält dabei die Gelegenheit, sein Buch auch in Burgenlands Hauptstadt zu präsentieren.

Damit hat der Museums- und Kulturverein recht professionell die Agenden eines Buch-Verlegers durchgeführt.

JAHRESHAUPTVERSAMMLUNG des MUSEUMS- und KULTURVEREINES KAISERSTEINBRUCH

Protokoll vom 13. März 1993
Beginn: 15 Uhr Ort: Gasthof "Zum Steinbruch"

TAGESORDNUNG:

1) Begrüßung und Eröffnung durch den Obmann
Obmann Helmuth Furch begrüßt besonders herzlich die erschienenen politischen Vertreter, Herrn Bürgermeister Schmitzhofer, Herrn Ortsvorsteher Hofer und Herrn Gemeinderat Kovasits - zuständig für Kulturangelegenheiten.
Vom Vorstand des Museums- und Kulturvereines ließen sich Frau Herta Vorderdörfler und Herr Vlt. König entschuldigen.

2) Feststellung der Beschlußfähigkeit
3) Bericht des Obmannes

Helmuth Furch hält Rückblick auf ein wiederum an Veranstaltungen reiches Jahr:
14. März 1992 Jahreshauptversammlung und festliches Hochamt - **Slawische Messe mit Herrn Kaplan Schlegl und dem Jugendchor der Pfarre St. Barbara in Wien.**

15. April 1992 **Vortrag** von Helmuth Furch in **Gemünden am Main**, der Geburtsstadt des Elias Hügel, auf Einladung des dortigen **Historischen Vereines**, über Leben und Wirkungsstätten des großen Steinmetz- und Baumeisters. Eine besondere Initiative von Herrn Alfred Nickel !

9. Mai **Bischofsmesse mit dem Jugendchor der Pfarre Bruck an der Leitha** im Rahmen einer Visitation. Herr Bischof DDr. Stefan Laszlo besichtigte dabei das Museum und den ehem. Pfarrhof. Das anschließende Beisammensein fand leider ohne direkte Beteiligung der Pfarrgemeinde statt.

16. Mai Eröffnung der **Ausstellung "ELIAS HÜGEL - HOFSTEINMETZMEISTER"**, auf der unter den zahlreich erschienenen Gästen auch **5 Steinmetzmeister** aus dem Burgenland und aus Niederösterreich begrüßt werden konnten.

1. Juni Beginn des **"ELIAS HÜGEL - SYMPOSIUMS"** mit der Ankunft von **Alexandru Ciutureanu.** Der zweite mitwirkende Bildhauer war **Ferenc Gyurcsek.** Die Auftragswerke waren ein **Steinpfeiler**, als Versinnbildlichung der Steinmetztradition des Ortes Kaisersteinbruch (der das Wappen von Elias Hügel trägt) und eine **Florianstatue.**

11. Juni Überführung des Bildes **"DIE HEILIGE SIPPE"** von **Janneck (um 1750)** als ständige Leihgabe aus dem Dom- und Diözesanmuseum in Wien in die Kirche zu Kaisersteinbruch, in der es seitdem den Hochaltar schmückt.

13. Juni **Einweihung des Altarbildes mit einem Chorkonzert der Chorvereinigung "JUNG WIEN" unter der Leitung von Herrn Prof. Gerhard Track.** Die Kirche war bis auf den letzten Platz gefüllt, danach wurde es ein gemütlicher "Heuriger" auf dem Kirchenplatz - Herr Hofrat Dr. Gerald Schlag, Direktor der Bgld. Landesmuseen, und Herr Dipl.Ing. Franz Bunzl, unser Landeskonservator, waren auch dabei. ..

18. Juni **Fronleichnamsprozession** mit Herrn Pfarr Rektor **Franzl.**

26. Juni Verleihung eines **Förderungspreises der BURGENLAND-STIFTUNG - Theodor Kery an den Museums- und Kulturverein.** Eine kleine Delegation begleitete Helmuth Furch nach Jennersdorf zur Preisverleihung.

3. Juli Präsentation der Werke des "ELIAS HÜGEL - SYMPOSIUMS" in Anwesenheit des Herrn Botschafters von Rumänien und der Kulturrätin, Frau Mag. Grete Tartler.

7. Juli Kleine Burgenlandfahrt mit Herrn Alexandru - St. Margarethen, Rust - und einer Einladung unseres Ortsvorstehers in Breitenbrunn.

9. Juli Wien - Tag mit Alexandru und Ferenc, die schöne Stadt, ein bißerl Kultur, gutes Essen, Kahlenberg mit Blick auf Wien, Heuriger in Grinzing. Es war schön.

15. Juli Besuch des Ferienradio BURGENLAND mit Martha Wedral in Kaisersteinbruch, Königshof und Bruckneudorf.

11. August Besprechung der beteiligten Firmen wegen Schäden an der Kirchenfassade. Diese waren gleich nach Auftreten dem Bauamt der Diözese Eisenstadt von unserem Verein gemeldet worden.

5. September Fahrt nach Wolfsthal und Hundsheim, wohin die beiden prachtvoll erhaltenen Altäre unserer Kirche in den 60er und 70er Jahren verkauft wurden. Einer davon eine Arbeit von Elias Hügel 1734 !

26. September Abschied von Herrn Pfarrer Mag. Schüller, der die Betreuung unserer Gemeinde aus gesundheitlichen Gründen zurückgelegt hat. Wir wollen ihm an dieser Stelle nochmals herzlich danken, vor allem auch für seine großzügige Privatspende die den Einbau eines schlagenden Uhrwerkes in die Kirchturmuhr ermöglichte !

Gleichzeitig erfolgte eigentlich in derselben Messe die Amtseinführung des neuen Pfarrers, Herrn Dr. Peter Okeke, die aber im Abschiedsschmerz sozusagen, unterging. Wir hoffen, daß von kompetenter Stelle dies noch nachgeholt wird.

Im Herbst wurde der bis dahin unvollendet gebliebene Steinpfeiler im Rahmen einer Bürgerinitiative fertiggestellt.

30. November Präsentation des Buches "ELIAS HÜGEL - HOFSTEINMETZMEISTER" von Helmuth Furch im Rahmen unseres Adventbasares vor überaus zahlreich erschienenem Publikum. Die Anwesenheit von politischen und kulturellen Vertretern des Burgenlandes bedeutete zweifellos, daß unser Ortsmuseum große Beachtung findet.

6. - 9. Februar 1993 Präsentation des Buches in Gemünden am Main im Rahmen - eines festlichen Aktes - der Schaffung eines ELIAS HÜGEL - ZIMMERS im renommierten Hotel SCHÄFFER in Anwesenheit des Herrn Bürgermeisters Michelbach und seines Stellvertreters Herrn Rüb.

Abschließend gibt der Obmann des Museums- und Kulturvereines, Helmuth Furch, seiner Hoffnung auf Zusammenarbeit aller Vereine an den Zielen des Ortes und seiner Bewohner, Ausdruck.

4) Bericht des Kassiers

Herr Alfred Furch teilt das vergangene Vereinsjahr in drei große Ausgabenblöcke ein:

Das Symposium, inclusive Material, Honorar der beiden Künstler und Arbeitskosten von Hr. Franz Bierbaum ..... ca. 71.000,- S

Das "Elias Hügel" - Buch, mit den Kosten für Forschungen, Fotos, usw. und der Herstellung selbst (es wurde kein Honorar ausbezahlt) ..... ca. 70.000,- S

Die Mitteilungen - in diesem Zeitraum 9 Nummern, Herstellung, Farbseiten, Porto ..... ca. 30.000,- S

Ein kleinerer Posten mit gewisser Aussagekraft: ca. 10.000,- S für Kirchenmusik.

Diese Vorhaben galt es zu finanzieren. Unser Verein hat sich bei einigen offiziellen Institutionen einen guten Namen geschaffen, und dementsprechend unterstützt zu werden. (Bgld. Landesregierung, KULTURKONTAKTE des BM für Unterricht und Kunst, Banken, - diesmal durch die besonderen Bemühungen von Hr. Nickel, die Stadt Gemünden und dortige Banken, ..)

Besonderer Dank gilt unseren Mitgliedern - von März 92 bis März 93 - sind ca. 40.000,- S an Beiträgen und Spenden eingezahlt worden. (147 Personen)

Die Gemeinde hilft uns durch die jährliche Subvention, aber auch durch die Bezahlung der Museums-Betriebskosten. (Strom)

Die Finanzierung ist gut gelungen, das zeigt unser jetziges Guthaben von
51.262,30 S.
Damit, den noch ausständigen Mitgliedsbeiträgen und den bereits zugesagten Subventionen können wir uns wieder an ein Bildhauer-Symposium 1993 heran wagen.

5) Bericht der Rechnungsprüfer
Frau Adelheid Gönye und Herr Ferdinand Snauer haben die Kassa für in Ordnung befunden.

6) Entlastung des Vorstandes
erfolgte einstimmig.

7) Neuwahl des Vorstandes

nach Bekanntgabe seiner Zusammensetzung durch Herrn Bürgermeister Schmitzhofer.

8) Konstituierung des neuen Vorstandes:

Obmann	Helmuth Furch
Obmann - Stellvertreterin	Herta Vorderdörfler
Schriftführerin	Dr. Brigitte Tschol
Schriftführer - Stellvertreterin	Hilde Burits
Kassier	Alfred Furch
Kassier - Stellvertreterin	Christa Snauer
Beiräte:	Rosa Fux
	Vlt. Otto König
	Friedrich Opferkuh
	Dr. Erich Roth
Kassenprüfer:	Adelheid Gönye
	Ferdinand Snauer

9) Anträge an den Vorstand: keine

10) Allfälliges
Herr Bürgermeister dankt dem Kulturverein für seine Verdienste um Vergangenheitsaufarbeitung und Verschönerung des Ortes Kaisersteinbruch und bezeichnet ihn als wesentliches Element für ein neues Kulturbewußtsein, das sich die Erhaltung des burgenländischen Dorfes zum Ziel setzt. Die Gemeinde wird ihre Verpflichtung zur Unterstützung dieser Bemühungen wahrnehmen und 100.000,- S für kulturelle Zwecke dem Ortsteil Kaisersteinbruch zur Verfügung stellen. Er kündigt auch den Baubeginn für ein Feuerwehrhaus noch in diesem Jahr an.

Herr Prof. Milletich aus Winden verteilt Interessenten Subskriptionskarten für das vom Musikverein Winden neu aufgelegte Buch "Die Zisterzienser am Neusiedlersee" von Adalbert Winkler, das eine Gegenüberstellung alter Fotos mit dem heutigen Aussehen bringt und am 19. September 1993 in Winden präsentiert wird.

Ein Film von Frau Dr. Brigitte Tschol über die Ereignisse und Veranstaltungen im Vereinsjahr 1992/93 rundet die Jahreshauptversammlung ab und findet großen Anklang.

Ende: 17 Uhr 30

Dr. Brigitte Tschol

Auf ein Wort ...

Liebe Leserin,
lieber Leser !

Jetzt haben Sie die **25. (in Worten - fünfundzwanzigsten)** Mitteilungen in Händen. Das heißt, ca. 500 Seiten Kaisersteinbrucher Begebenheiten: eindrucksvolle, aber vergangene Steinmetz - Geschichte, Zeitgeschichte und aktuelles Vereinsgeschehen.

Wir wollen es nicht vergessen: unmittelbarer Anlaß für die ersten Mitteilungen war die Auffindung der Grabplatten der Kaisersteinbrucher Kirche.

Bisher wurde berichtet

Nr. 1 Familie des **Elias Hügel** und **Martin Trumler.**
Nr. 2 Familie **Regondi** und **Joseph Winkler.**
Nr. 3 Die Meisterswitwe .
Familie **Johann Georg Haresleben** und **Ambrosiua Ferrethi.**
Nr. 4 Familie **Reichhard Fux** und **Johannes Paul Schilck.**
GRABPLATTEN ALS TERRASSENBODEN.

Nr. 5 Familie **Pery** und **Johannes Georg Flaschütz .**
Nr. 6 Die Meister **Johann Baptist Passerini** und **Simon Sasslaber .**

Nr. 9 Kaiserstein in Palästen und Kirchen - 3 Beispiele.
Handwerksordnung von 1764

Nr. 10 Eine "neue" **Älteste Urkunde vom 13. Juni 1576**

Nr. 12 Italiener in Stainbruch am Leythaberg .
Die Brüder **Ambrosio** und **Giorgio Regondi** aus Mailand.

Mit der Nummer 15 beginnt der Block der "Hügel - Forschungen".

Nr. 15 Hofsteinmetzmeister **Elias Hügel.**
Nr. 16 Hofsteinmetzmeister **Johann Carl Trummer.**
Nr. 19 Elias Hügel als Wohltäter und Stifter.
Nr. 20 Die Steinmetz-Familie **Winkler.**
Hofsteinmetzmeister **Matthias Winkler** und **Joseph Winkler.**
Zwei Zeitgenossen des Elias Hügel.

Nr. 21 **Franz Antoni Cichini**
Postmeister zu Wimpassing an der Leitha - Schwiegersohn des Elias Hügel.
Nr. 22 **Johann Gallus Hügel** - Bruder des Elias Hügel
Begründer einer bedeutenden Steinmetz-Dynastie.

Nr. 23 "Aktuelles" aus vergangener Zeit ... (1681 - 1811)
aus den Steinmetz - Akten des Wiener Stadtarchives, u.a.
Nr. 24 Steinmetzmeister, die in **Wien und Steinbruch am Leithaberg** tätig waren.
Hans Herstorffer, Dombaumeister zu St. Stephan.
Ambrosius Petruzzi und **Hieronymus Premb.**

Nr. 25 **Pietro Maderno.**

Die Überschrift der 4. Mitteilungen hat an Aktualität nicht verloren, die Grabplatten sind immer noch einbetoniert als Terrassenboden. Eine Kulturschande !
Wie denken Sie darüber ? Schreiben Sie uns Ihre Meinung - Danke.

Kaister Peter Maderno

Mit Peter Maderno (auch Mattern, Matterny, u.ä.) befinden wir uns wieder in der ersten Hälfte des 17. Jhdts., also noch in den Anfängen von Kaisersteinbruch.

Dieser Steinmetz war Hausbesitzer in Wien, gleichzeitig Heiligenkreuzer Untertan, mit Steinbruch, Haus und Garten in Stainbruch am Leythaberg.

Die Wiener Haupthütte der Maurer und Steinmetzen führte einen beständigen Kampf, einerseits gegen die Welschen - das konnte vertraglich einigermaßen geregelt werden, andererseits gegen die Störer auf dem Lande, die bearbeitete Steine in die Stadt lieferten, und ihnen die Arbeit wegnahmen. In dringlichen Schreiben, bis zum Kaiser, forderten sie drakonische Strafen. Daraus entwickelte sich, wenn es finanziell möglich war, die Doppelgleisigkeit, in der Wiener Hütte incorporiert zu sein, und damit entsprechende Aufträge zu erhalten, und zugleich "draußen" einen Steinbruch zu besitzen.
Die in der letzten Nummer beschriebenen drei Meister, auch Meister Peter, sind Beispiele dafür. Sie mußten gute Leute im Bruch haben, das waren oft Verwandte, siehe **Ambrosius** und **Dominicus Petruzzi, Hieronymus** und **Antonius Prem**, usw.

Diese ganz besonderen Meister waren (meist ?) **kayserliche Maister** - um das etwas zu erläutern, auszugsweise einen Bericht aus dem khaiserlichen Stainpruch, vom 20. Febr. 1618. (Hr. Dr. Prickler vom Bgld. Landesarchiv hat dies 1961 in den Bgld. Heimatblättern veröffentlicht)

... die sechs maister, so stainmetzen und ain bildthauer, und all das gesündt (außer des halters und jägers) so sich in diesem stainpruch aufhelt, suchen ihre nahrung mit ihrer handt arbait und handt werikh bey gemelten sechs maister, als **Ulrich Paioso, Peter di Magistri, Leonhardt Holzäpfl, Nicolao Nouo, Andrea Roffin** und **Anthoni Prem**, so alle wälschen, **darunter vier maister von ihr khais. mai., aller landtsanlagen gleichwol mit der condition befreydt, zum faal ihr mai. ihrer bedürfftig, seyn sy schuldig all andere arbait beyseits zu legen und ihr mai. sachen zue befürdern, ..**.

Einige Jahrzehnte später zeigte die Steinmetz-Familie Hügel, wie man an vielen Stellen vertreten ist, vielleicht auch durch geschickte "Heiratspolitik" - Andreas H. in Wien (wurde hier sogar Oberzechmeister), Caspar H. in Eggenburg (wurde dort Stadtrichter) und der uns bestens bekannte Elias H. im kayserl. Stainbruch am Leythaberg. So konnten sie wirtschaftliche Trockenphasen besser durchstehen, wurden unabhängiger.

Peter Maderno entstammte einer berühmten Künstlerfamilie. Zwei Zeitgenossen, **Carlo**, der Architekt und Ingenieur, **Stefano**, der Bildhauer, hielten sich kurz in Steinbruch auf, sicher um den Kaiserstein in Händen zu halten, damit zu arbeiten, Dieser Stein hatte durch das Neugebäude, das Kaiser Maximilian II. in Ebersdorf errichten ließ, einen hervorragenden Ruf als Baustein erhalten. Auch die oben angeführten sechs Meister waren dort beschäftigt.

Im August 1991 sandte mir Herr Kietaibl aus Eisenstadt, einen Beitrag der "BF" vom 16. Sep. 1987, verfaßt von Herrn Prof. Probst :

... nicht nur Steinmetze aus dem österreichischen und heute burgenländischen Raum haben in den Steinbrüchen von Kaisersteinbruch gearbeitet, auch aus Italien zogen Künstler zu und gründeten hier eine Kolonie ...

... die das Baugeschehen des Raumes nicht unwesentlich beeinflußte.

Einer dieser Zuzügler war der lombardische Bildhauer Stefano Maderno, der um 1576 in Bissone geboren wurde und am 17. September 1636 in Rom gestorben ist.
Obwohl er seine Werke vor allem für Rom geschaffen hat - sein Hauptwerk,
eine Statue der hl. Cäcilie für den Hochaltar von Trastevere,
erregte höchste Bewunderung und schärfste Ablehnung - und er seit 1607 der römischen Akademie S. Lucca angehörte, machte er auf seinen vielen Reisen auch in Kaisersteinbruch Station und hat hier vorübergehend mit seinem Bruder Carlo und anderen Landsleuten gearbeitet.
...

Das liest sich phantastisch, fast unglaublich. Mit Carlo und Stefano Maderno haben zwei "Weltkünstler" am Kaiserstein gearbeitet - einer der Landsleute könnte ihr Verwandter Pietro gewesen sein. Während sie weiterzogen, und vor allem in Rom wirkten, **blieb Pietro Maderno in Steinbruch und engagierte sich sehr im Kampf der Steinmetzen gegen das Stift Heiligenkreuz. Die Herrschaft des Stiftes abzuschütteln, und direkt dem Kaiser unterstellt zu werden, war ihr Wunsch.**

Wir nehmen nun entsprechende Kunstlexika zur Hand - Ulrich Thieme und Felix Becker, Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler;
Brun, Schweizer Künstlerlexikon II (ab 1908)

Maderno, Carlo
Architekt und Stukkator, geb. 1656 in Capolago im tessin. Bez. Mendrisio - heute Varese, gestorben am 30. 1. 1629 in Rom.
... er begab sich als Jüngling, weil er sich zur Kunst hingezogen fühlte, nach Rom zu seinem Onkel mütterlicherseits, dem Architekten und Stukkatoren **Domenico Fontana.**
Dieser gab ihn zu einem seiner Freunde, der Maler war, in die Lehre. Als aber der junge Maderno für die Malerei kein Talent zeigte, tat ihn Fontana in die Werkstatt eines Bildhauers und Stukkators. Hier machte Maderno zwar bessere Fortschritte, aber sein Ehrgeiz trieb ihn, im Einverständnis mit seinem Onkel, den einträglicheren und ehrenvolleren Beruf eines Architekten zu wählen.
Das Werk, das Madernos Namen für alle Zeiten berühmt gemacht hat, ist die endliche Vollendung des Riesenbaus der Peterskirche, mit dem Langhaus und der Fassade.
Er ist der bedeutendste römische Architekt des 1. Drittels des 17. Jhdts. 1596 - 1603 Errichtung der Fassade von S. Susanna (Abbildung nächste Seite) - ab 1603 mit Fontana die Bauleitung der Peterskirche, .. er schuf den schönen Brunnen auf dem Petersplatz.
Maderno ist ein Übergangsmeister, der einerseits die klassische Tradition weiterführt, andererseits neue, in die Zukunft weisende Wege beschreitet. Gibt seiner daseinsfreudigen Weltanschauung Ausdruck in der Harmonie der Fassade von Santa Susanna. Hier hat er den Typus der Kirchenfassade im 17. Jhdt. vorgebildet.

Maderno, Stefano
Bildhauer von Bissone - heute S. Christina e Bissone, Pavia, geb. 1576, gestorben am 17. 9. 1636 in Rom. Bruder des Carlo (?)
Es ist bewundernswert, wie Maderno seine Bildung als Künstler sich erwarb. Er war angestellt worden, in Rom in verschiedenen Kirchen antike Statuen und Ornamente zu säubern und zu reparieren. Im Laufe dieser untergeordneten Arbeiten entwickelte sich in ihm der Kunstsinn und er bildete sich nach und nach zum selbständigen Bildhauer aus.
Seine vorzüglichsten Arbeiten sind: in der Kirche des Laterans in Rom die drei Engel über dem Grabmal des Papstes Clemens VIII; die Figuren des Friedens und der Gerechtigkeit auf dem Frontispiz des Altare Maggiore in der St. Pauls-Kapelle.

MADERNO

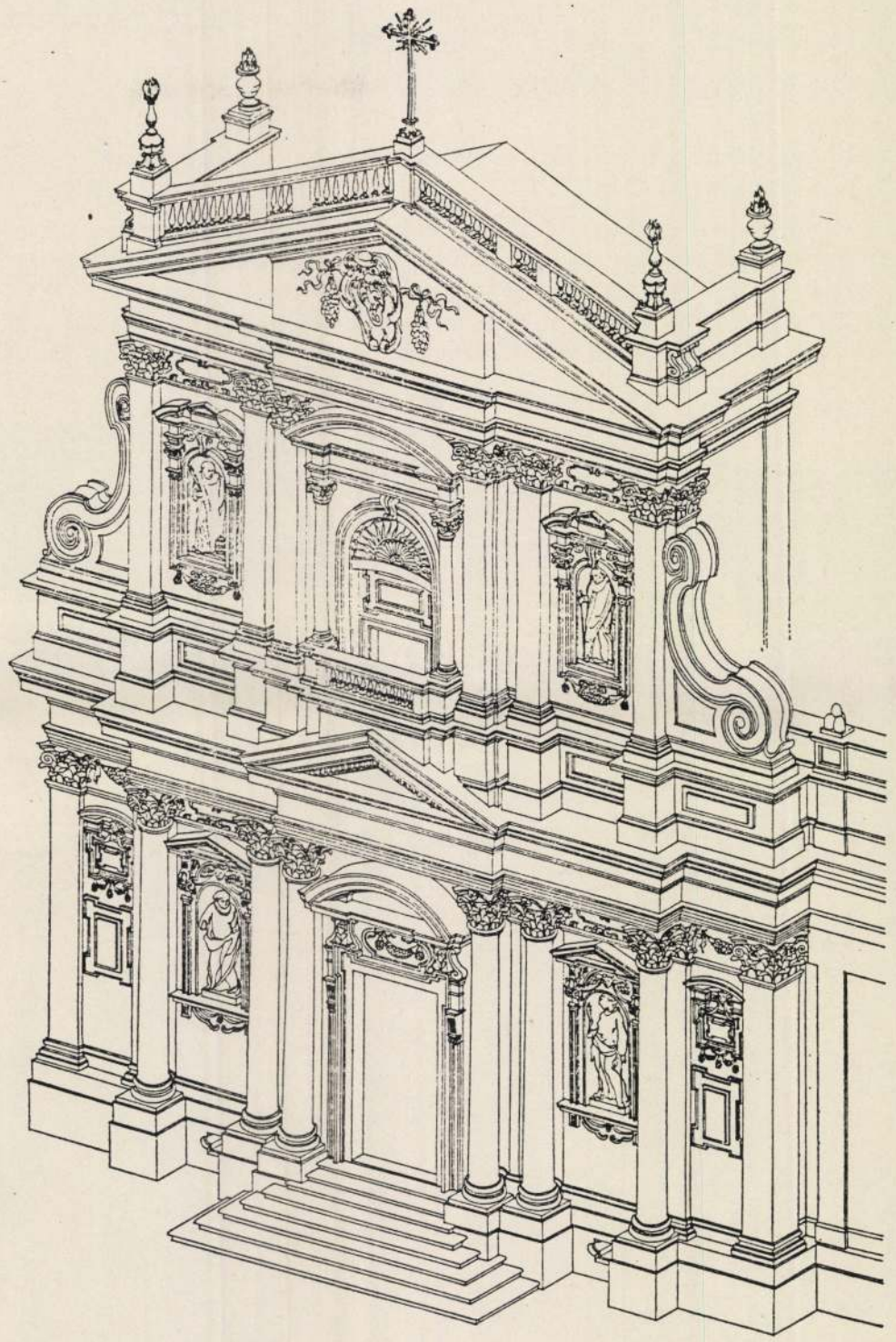

C. Maderno. Roma, S. Susanna, 1603, assonometria della facciata.

aus: Dizionario Enciclopedico di Architettura e Urbanistica
Nationalbibliothek LS

Stefano Maderno. S. Cecilia. 1600. Marble. Church of S. Cecilia in Trastevere, Rome. *Photo Alinari.*

Stefano Maderno

Madernos erstes Werk war auch schon sein berühmtestes - die Liegefigur der heiligen Cäcilie mit dem Hochgrab der Heiligen, hineingestellt in einen grottenartigen Raum.

Die Tote ist so dargestellt, wie sie der Legende nach aufgefunden wurde - 1599, während Restaurationsarbeiten an der Kirche wurde ein weißer Marmor-Sarkophag geöffnet. Er enthielt den Körper der jungen Märtyrerin, mit dem zu Boden gewendeten Kopf und den Wundmalen der Marter, also in zufälliger und willkürlicher Lage. Die malerische Wirkung erzielte die Anordnung der weißen Marmorstatue in einer dunklen Nische.

Herkules und Kakus
Marmorentwurf

Dresden, Albertinum

Nun endgültig zu

Maderno, Pietro Magno
Steinmetz und Bildhauer, wohl ein Verwandter des Stefano Maderno; geb. in Bissone im tessin. Bez. Lugano
Er wurde nebst Familie von Ferdinand III. von Ungarn in Anerkennung seiner für Österreich und Ungarn gelieferten Arbeiten 1649 geadelt.

Das ist eine sehr interessante Mitteilung, aber doch etwas wenig. Keine der gelieferten Arbeiten wird beschrieben. Doch die Adelserhebung sichert einen Platz im Künstlerlexikon. Das Haus- und Hof- Staatsarchiv in Wien lieferte keine Daten, die einzige Chance das Adelsdekret zu finden, besteht im Ungarischen Staatsarchiv. Es heißt ja: Ferdinand III. (König) von Ungarn. "Unser Mann in Budapest" Ferenc Gyurscek wird das vorerst übernehmen. Dank der Frau Hilde Burits kann ihm diese Bitte per Telefon auf ungarisch überbracht werden.

Aber auch über eine große Arbeit des Peter Maderno ist zu berichten: Frau Eva Pelnöcker hatte mir schon vor längerer Zeit ein Buch über **Lednice - Valtice** in der heutigen Slowakei (damals Ungarn) mit dem Hinweis auf den Steinmetz Peter Maderno gegeben. Unabhängig davon erhielt ich von Herrn Dr. Haupt vom Archiv des KHM eine weitere Bestätigung: **Pietro Maderno, Steinmetzmeister, war von 1636/37 bis 1642 bei der Ausgestaltung von Lednice - Valtice (deutsch: Eisgrub) beteiligt. Der Auftraggeber war Fürst Karl Eusebius von Liechtenstein.**

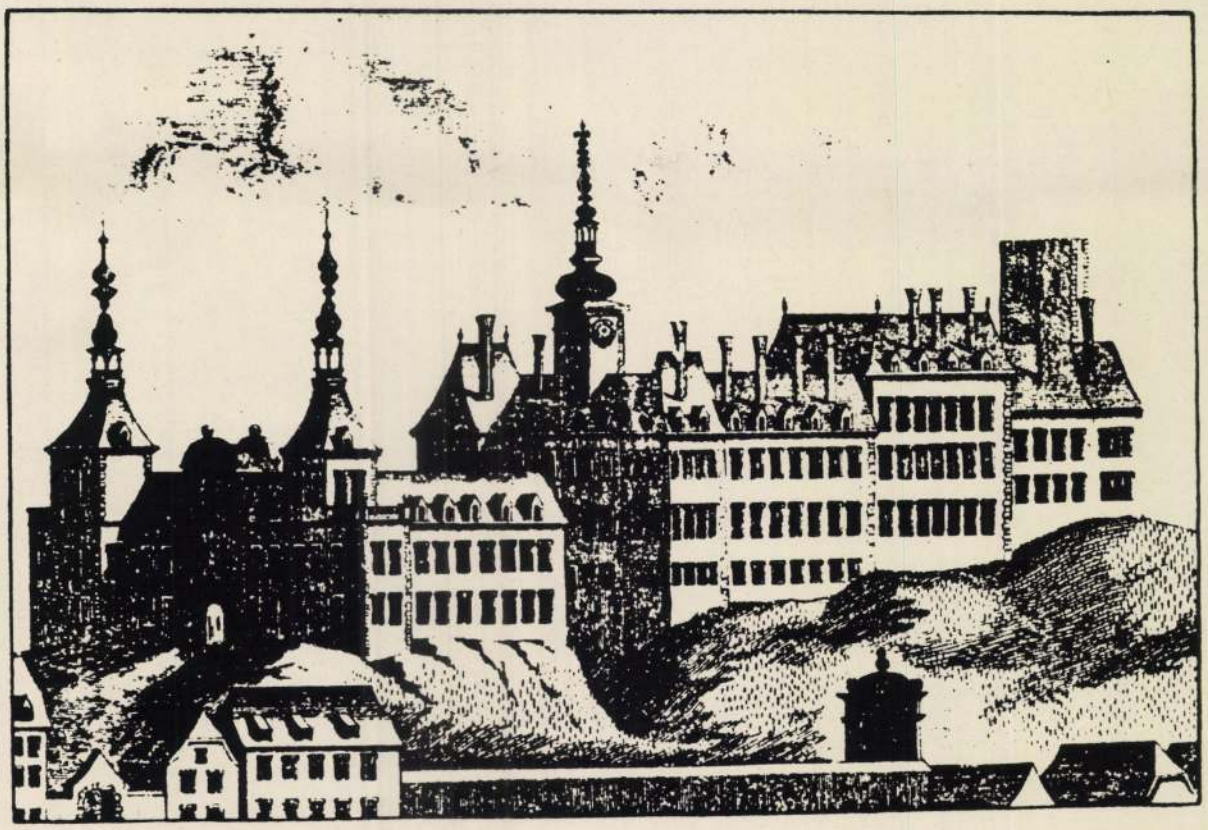

G. M. Vischer, 1672.
Pohled na zámek ve Valticích

Kusak Dalibor, Lednice - Valtice, 1986
... Das von den Dichtern so oft besungene Südmähren geht unmettelbar an der Grenze zu Österreich in einen Naturpark mit einem System von Teichen und Bauten über, die das weithin ausgedehnte Hinterland **zweier Liechtensteinscher Schlösser, Lednice und Valtice** bilden. ...
Karl I. von Liechtenstein ein gewandter Staatsmann und erfindungsreicher Diplomat, erreichte 1608 seine Erhebung in den Fürstenstand. Die hervorragende Stellung, die

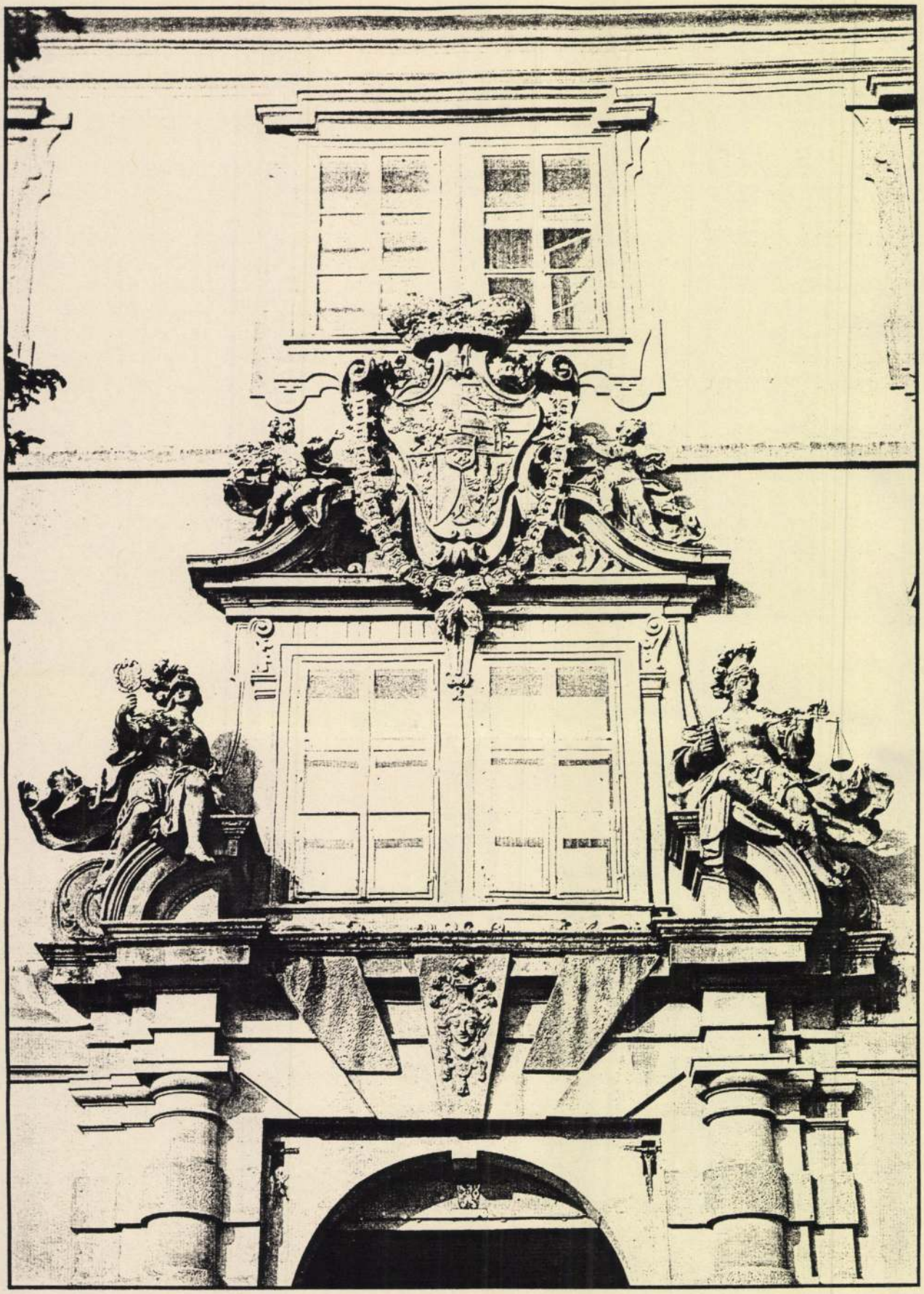

Hauptportal des Schloßes Valtice
Bild rechte Seite: Stich von Delsenbach 1718-1721
Gesamtansicht des Schloßes in Lednice.

Karl I. beim kaiserlichen Hof als Oberster Hofmeister einnahm, bewog ihn - im Streben, hinter dem prunkvollen Leben des Herrscherhofes nicht zurückzustehen - zu einer aufwendigeren Ausstattung der Residenz in Lednice. Der Tod Karls I. im Jahre 1627

Maister Peter Maderno dient jährlich von seinem Hauß und Stainbruch wie auch Obstgarten hinter des Dreißiger Stadt und ainen Garten neben dem Walt zum Hauß gehörig. 3 fl 30 Kr

---

Heiligenkreuzer Stiftsarchiv/ 51/IV/1

2. December 1642

Aussagen
zwischen Adam Jäschko und seinen Khnecht
wider
den jungen Mathern

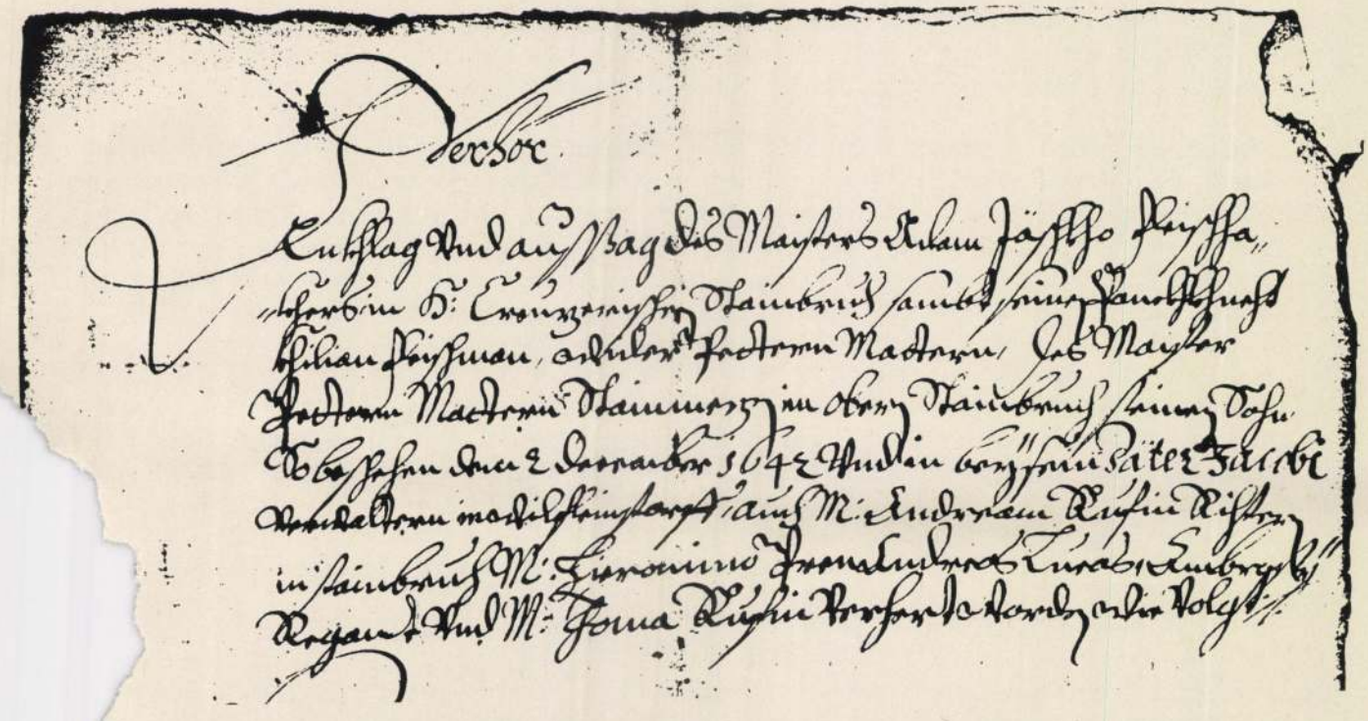

Verhör

und Aussag des Maisters Adam Jäschko, Fleischhackhers in H. Creuzerischen uch, sambt seinem Pankhkhnecht Khilian Fleischman,

ern, des Maister Petern Matern, Stainmez in obigem Stainbruch seinen Sohn. ehen den 2. December 1642, und in Beysein Pater Jacobi, Verwaltern in Wilf- dorf, auch M. Andream Rufin, Richter in Stainbruch, M. Hieronimo Prem, Andreas , Ambrosius Regant und M. Thoma Rufin verhört worden wie folgt:

rstlichen vermelt Christoff Rußbacher, ain Stain Mäz, daß er seye in das Leitgeb- hauß (Gasthaus) khommen und habe ihn der Martin Khirchel nachhauß schlaffen begert, und damalen ist auch der junge Madern gegenwärtig gewesen. Matern alsobalt den Martin Khirchel gefragt, wo seyn Geld bey dem Lorenzen Ballier noch in Verbot wehre, und sollte alsobalten morgen hingehen, und dasselbige abfordern, wo nit, so sollte er auf ihme sehen.
Darauf Christoff Rußbacher geandwortet, warumben, es seye der Lorenz Ballier ein gueter Mann.
Über solches der junge Matern den Christoff Rußbacher alsobalt in das Gesicht geschlagen. Darauf er Rußbacher geandwortet, warumb er schlagt, er habs nit böß gemaint. Darauf der junge Matern ihn wieder 2 mal ins Gesicht geschlagen, und entlich gar zu Boden geschlagen und mit Fießen jämmerlich zertreten.

Wie er Rußbacher aufkhomt, laufft er hinwöckh und retterirt sich in des Jäschko Hauß. Der junge Matern aber, sambt ainem Gesellen, laufft ihm nach.

Als das Christoff Rauscher gesehen, hat er das Thor mit der Axel zue gehalten, und endlichen umb Hilf geschrieen.
Der junge Matern aber hat nit desto weniger mit großem Ungestüm das Hauß nächtlicherweil eröffnet.

Aussag des Jäschko

Erstlichen vermelt Jäschko auf diese Khlag, daß der Peter Matern nächtlicher weiß sein Hauß eröffnet, sambt ainem Gesellen.
Er, junger Matern, mit ainem Stillet, der andere mit ainer Bixen hinein khommen, darinnen die Leit gesprengt und ainem Weib gar über Laiter nachgeeilt.
Als solches sein Panckhkhnecht gehört, ist er alsobalten von des Schneiter Stuben herauß khommen, und gefragt, was es bedeite, daß sye als nächtlicherweil mit solcher Gewalt in seines khrankhen Herrn Hauß khommen und solche Ungelegenheiten anheben.
Der junge Matern alsobalt mit ainem großen Stain, so noch vorhandten, ain Loch in Khopf geschlagen. Über solches der Pankhnecht erzürnt und umb seinen Säbel geloffen, sich damit begert zu wöhren. Über solches der junge Matern das Rohr genommen und zwaymal nach ihm geschossen, das Feuer ist zuvor allemal hinweghgebrennt, aber einmahlen abgangen, wie auch zum tritten Mal. Danach ihme die Leitgebin (Wirtin) **in den Arm gefallen.**
Über solches der Pankhnecht zurückh salvirn wollen und zurückh gewichen. In solcher Weise über den Schmit gefallen, welcher voller hinder ihm gelegen.
Danach er Matern auch über ihm gefallen, under solchen Fall und Liege er Matern ihme Fleischhackher 4 tetliche Stich geben mit einem Stillet.
Über solches that er Matern und sein Gesöll entloffen. Ferner vermelt er Jäschk sofern er Matern wegen des Schießen leugnen wollt, ihme mit 3 Maurer überweis wollt.

Aussag des Pankhnechts

Dieser erzölt alles wie der Jäschko hievor gemelt, und bezeigts auch mit 2 Ges daß er Matern nit leugnen khann. Allein bestet (gesteht) er auch Pankhnecht, da nach empfangenen Stainwurff den Matern mit dem Säbl geschlagen hat, und mit der über den Puckhel geschlagen.
Item vermelt er Pankhnecht sambt Lorenz 2 Gesellen, daß der junge Matern nach vollzogener Übelthat wiederumben zurückh khommen, den verwundeten Khnecht gehalten und wieder heraußgefordert, und wieder mit ainem Stain hinein geworffen, und des Lorenz Gesellen Martin an den linkhen Arm gedroffen.

Hiervor ob erzelte Aussagen wider den Matern sein wahr und durch die Testor bezeugt worden. Solches wird mit ihren Gewissen bezeugt, er Matern aber thuet alles leugnen, aldieweil aber die Wahrheit erfinden wirdt werden.

Königshofer Protokolle 1630 - 1651
4. December 1642

Vergleich

... Über solche Stich ist der Matern und sein Gespan entloffen, und er Fleischhackher gleichsamb für thott ligen bliben.
Doch ihme in der Ohnmacht zu Hilf khommen.

Weilen aber Ihro Hochwürden und Gnaden als geistliche Obrigkheit die Rach nit begert, **und die Vorbit des Vatters aufgenommen**, doch aber die billiche Execution und Straff durch vorbenannten Herrn Doctorem Denkher ergehen lassen.
Wie dann hierauf erkhannt worden, daß er Thätter zu ewigen Zeiten den Stainbruch und Grundt des Gottshauß Heil. Creuz meiden sollte,

sambt seinem Mitgespan, oder und so often er erdapt wirdt, alzeit 10 Thaller in der Straff sein, dann solle er sich mit dem Fleischhackher Khnecht wegen des Schmerzes vergleichen und den Pader Contention (auch Vergleichung). Auch mues er der gnädigen Obrigkeit, Herrn Prelatten zum Heil. Creuz für den Fräfel 50 Reichsthaller Straff geben.

Also ist solcher Handl verziehen und durch hochbenannt Ihro Gnaden vom H.C. wie auch Herrn Doctorem Denkher - advocaten, und Herrn Verwalter verglichen worden.

Beschehen den 4. Dec. 1642

Heiligenkreuzer Stiftsarchiv 51/IV/13

15. December 1648

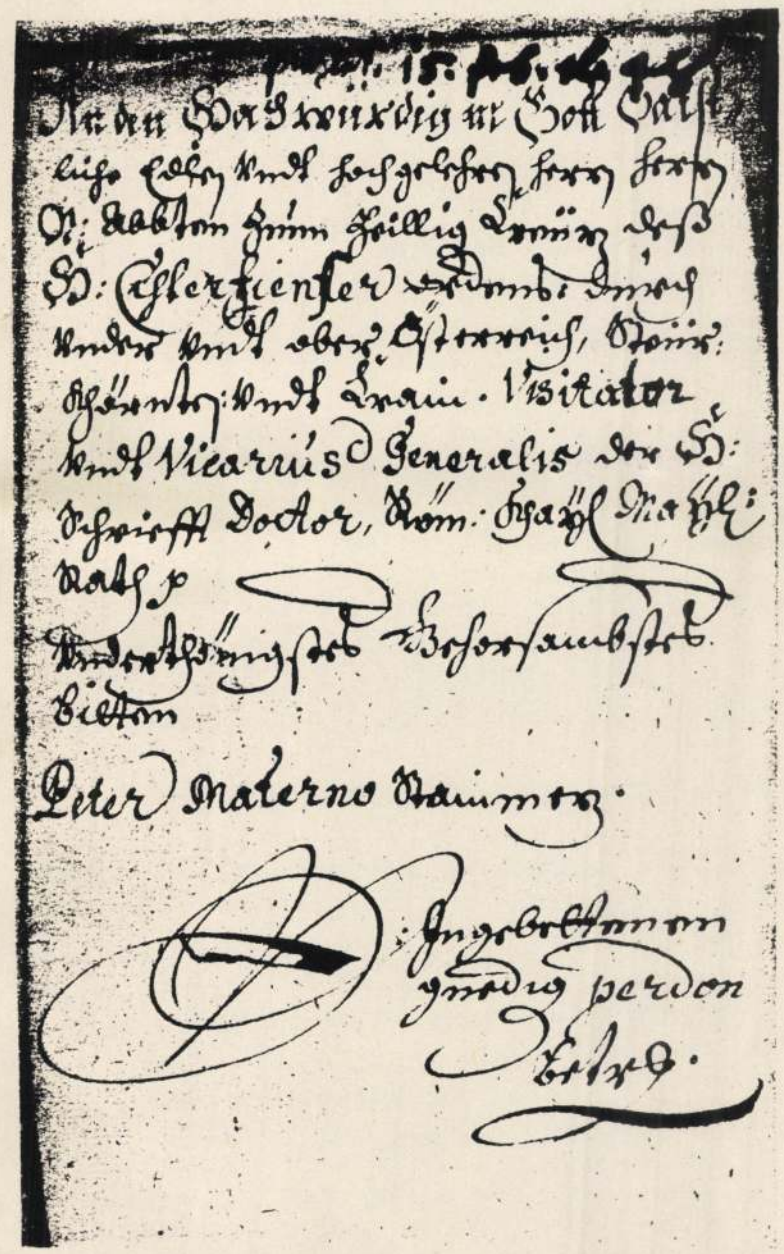

Dieser tragische Vorfall wird in späteren Schreiben immer wieder erwähnt. Vor allem weigert sich Meister Peter Maderno, der Vater, die hohe Geldbuße für den Sohn zu bezahlen, weil er dem Herrn Abt die Gerichtsbarkeit abspricht.

Bittgesuch des Sohnes an den Herrn Abt vom 15. 12. 1648, inzwischen sind sechs Jahre vergangen !

An den hochwürdig in Gott gaistlichen edlen undt hochgelehrten Herrn Herrn Abbten zum Heillig Creüz deß H. Cistercienser Ordens, etc.

Underthänigstes gehorsambstes Bitten.

Peter Materno Stainmez.

...

hiermit underthänigst aufzuewartten, undt wehmittig zurlag khan ich nit umbgehen, waß gestalten ich wegen deßjenig Ungarn, welcher mit dem Jäschko Händl gehabt, bey dem Verwalter unschuldiger weiß in Ungnadt gerathen, wie nit weniger fälschlichen angeben worden, alß wann ich auch bey dem Fischen gewessen, welches doch mit Grundt der Warheit niemandt darthun, noch erweißen werdt khönnen.

Undt ist zwar nicht weniger, daß ich mich gegen des Verwalter, indeme er mich mit Schlägen tractieren wolle, etwaß gesetzt, habe aber alß ein junger unbedachter Mensch das Werkh nicht so weith außgerechnet, derowegen Eur Hochwürden und Gnaden auf deß Herrn Verwalthers gethanen hiezigen Bericht, diese Ungnadt undt Unwillen auf mich gefaßt haben.

Dieweilen mir nun solches von Grundt meines Herzens laidt ist, mein Vatter mich auch auf dem Stainbruch nit gedulden will, biß ich von

Euer Hochwürden und Gnaden widerumb perdonnirt sein werde.
Alß gelangt an Dieselben mein underthänigstes gehorsames Anrufen und Bitten, die geruhen, mir diesen, unbesonnener Weise begangenen Fähler gnedig zu verzeihen und mir durch den Herrn Verwalter ferners nichts in Weg legen lassen. Gegen diesen gehorsamben Erbitten, daß ich ihme hinfüro in allen billichen Sachen alles Fleisses, Gehorsamb und allen billichen Respect (:wie ich mich gegen den vorigen Herrn Verwalter hoffentlich ohne Clag verhalten :) jederzeit erzaigen will.

Thue mich hierüber zue dero gnedigen Willfahr gehorsamb empfehlen.
Eur Hochwürden u. Gnaden

Underthänigster

In dieser angespannten Atmosphäre, der Ablehnung der Stiftsobrigkeit, die Hoffnung auf Anerkennung ihrer Forderungen durch den Kaiser, lebten diese Steinmetzen. Dies führte zum Abschluß von Verträgen, die meist nicht sehr lange Gültigkeit hatten. Einer der betroffenen Teile war immer unzufrieden.

Heiligenkreuzer Stiftsarchiv 51/II/2

3. July 1647

Vertrag
Zwischen Ihro Hochwürden und Gnaden
Herrn Abbten zum Heyl. Creutz

undt denen Stainmetzen in
Stainbruch am Leythaberg.

Erstlich sollen die Stainbrecher Ihro Gnaden Herrn Abbten zum Heyl. Creutz, undt deroselben Verwaltern undt Richtern allen Respect und billigen Gehorsamb zu laisten schuldig sein.

Anderten sollen die Stainbrecher alles unnützes Gesindt undt vertechtige Persohnen alßbalten abschaffen, kheine Inwohner ohne Vorwissen Ihro Gnaden oder deroselben Verwaltern einnemben .. die geringiste Ungelegenheit inn oder außer des Stainbruchs, es seys Mord, Totschlag, Tiebstall, undt dergleichen beschehen möchte, so sollen Ihro Gnaden oder deroselben Verwalter Macht haben, solche den Hungarischen Recht nach, auff diesem hungarischen Bodten, undt nicht außer Landts in die Straff zueziehen.

Dritten sollen die Stainbrecher ihre Salva Guardi undt aufgerichte Taffel alßbaldt abnemben. (Kaiseradler) ..

Vierthen **Wegen des Maister Peter seines Sohnes Verbrechen sollen Ihro Gnaden Macht haben, wo sie solchen bekhomben, den hungarischen Recht nach, zu straffen.**

...
Siebenten sollen die Stainbrecher ohne Vorwissen Ihro Gnaden oder deroselben Verwalter kheinen Fleischhackher aufnemben, oder bestetigen.

Achten **Wegen des Leüthgeben, haben Ihro Gnaden versprochen, solchen Nutzen den Stainbrechern biß zu völliger Außbauhung der Kirchen, welche sie nach ihrem Belieben bauen mögen, verbleiben zu lassen.**
Nach vollendtem Gebäu aber solle solches Leüthgeben Ihro Gnaden undt dem Closter Heyl. Creutz wieder zuefallen, undt altem Gebrauch von beeden Thailen genossen werden. Under dessen aber sollen sie jährlich in Beysein des Verwalters Raitung thuen, darmit Ihro Gnaden und das Closter wissen, daß solches Einkhomben nit anderwerths, alß zur Kirchen angewendet werde.

Neunten sollen Ihro Gnaden Macht haben, vorbemelte Kirchen mit einem Geistlichen inn oder außer des Closters zuversehen und besetzen, damit die Gemain in Stainbruch nit allein zu hohen Festtagen, sondern auch zu jederzeit für Gesundte undt Krankhe ihrer Andacht pflegen können undt mögen.

Zehendten sollen Ihro Gnaden Macht haben, nach dero Belieben Panthaidung abzuhalten, **undt drey in die Richterwahl zu nemben, under welchen dreyen die Stainbrucher Macht haben sollen, einen zu begehren, undt von Ihro Gnaden oder dessen Verwalter bestättiget zu werden** , deme sie alßdann allen billichen undt schuldigen Gehorsamb laisten sollen.

Schließlichen haben Ihro Gnaden nicht allein vor sich und deroselben Closter undt Nachkhommen, denen Stainbruchern zuegesagt undt versprochen, sie bey ihren alten Gerechtigkheiten ruehig verbleiben zu lassen, sondern auch den Verwaltern undt Richtern zu befehlen, sie kheineswegs mit Neüerung zu beschwären, sondern sie viell mehrers bey deren Freyheiten in allem treulich zu schützen. ...
Beschehen zu Säindorf.

Melchior Bergosch, einer hochlöblichen Wieselburerischen Gespanschaft wohlverordtneter Vicegespan,
die wohledlen undt gestrengen Herrn Wolfgang Prapaditsch, freyseßig zu Carlburg, Herr Geörg Schwidelitsch, khayl. Dreyßiger zu Rägendorf, Herrn Francisci Säckhel, Gegent-Richter, Herr Ferdinand Ziegelmayer und Herr Michael Bants, Geschworene.

Dieser Vertrag hielt nur bis 1653, der Herr Abt hatte zuviel von seinen Vorstellungen durchsetzen können. Meister Peter dürfte Sprecher der Steinmetzen gewesen sein, jedenfalls der Wellischen. Bezeichnenderweise war er nicht Ortsrichter zu dieser Zeit (erst ab 1650), das war Andre Ruffin.
Allein die Tatsache, daß im Stiftsarchiv ein Schreiben des Windener Pfarrers Fr. Joannes Vogelius von 1647 aufbewahrt wird, indem dieser die Ansichten des M. Petern nahezu wörtlich wiedergibt, zeigt dessen Bedeutung in Steinbruch.

Heiligenkreuzer Stiftsarchiv 51/II/9

Wien um Heilling Creutzer Hoff, den 19. Marty 1647

Discurs,
so in Stainbruch von denen Stainmetzen
alda über Tisch geführt worden.
Von M. Petern.

Erstlich vermelten sie, daß sie vor etliche Tagen zu Wien in Hl. Creutzer Hoff gewesen und von Ihro Gnaden begehret, daß sie ihnen einen Pfarrer zu der Kirchen stellen wollen, worauf Ihro Gn. geantworttet, daß sie gedacht wären, ehist selbsten hinab zu raisen und die Kirchen von dem zu Wien im Hl. Creutzer Hoff anwesenden **Maintzerischen Herrn Weihbischoffen** benediciren zu lassen. Solches haben die Stainmetzen ihrem Advocaten, Herrn Doctor Rosei angezeigt, welcher ihnen suadiert, (zuredet, anratet) daß sie die Kirchen (weilen sie von ihnen ganz erbaut) nit durch Ihro Gn., sondern auf ihre aignen Kosten von ain andern Bischoffen sollen benedicieren lassen, in Bedenkhen, daß Ihro Gn. die Kirchen, wann sie durch sie geweiht würde, zu sich mit allen Zugehörungen ziehen würde.

Worauf sie die Stainmetzen ganz resolvirt, die Kirch und Freithoff völlig zu verfertigen und auf aigene Unkosten ohne Zuthun und Willen Ihro Gn., damit die Jus Patronatus selbst behalten, benedicieren zu lassen.

Anderten erkhennen sie sich gantz nit darzu, daß sie von Ihro Gnaden Panthaydung annehmen sollen oder wollen, sondern bey ihrer alten Gerechtigkheit verbleiben.
Mit denen Teutschen mögen Ihro Gnaden nach Belieben schaffen, die Wellischen aber wollen nach ihren alten Privilegien in allen befraget sein und ihrer Privilegien sich bedienen.
Die Kirchenraittung wollen sie Ihro Gn. übergeben, aber zur Panthätung haben Ihro Gn. nichts zu schaffen.

Dritten hetten Ihro Gn. in criminalibus das geringste nit mit ihnen zu thuen, und haben solches in ihren neuen Privilegien expresse außgebracht.

Und wann ihme wissent wäre gewesen, wollte er Ihro Gn. vor ein Jahr, umbweilen sein Sohn den Fleischhackher gehauet, nicht ein Heller geben haben, und haben Ihro Gn. kheine Straff ihnen auffzulegen.

Vierten hatten Ihro Gn. gantz und gar nichts mit ihnen zu schaffen; keine Roboth aufzulegen, auch keinen Pfennig Contribution, Steuer, oder sonsten was zu begehren, erkhennen sich zu nichts, alß allein daß sie jährlichen wegen erkhaufften Stainbruch 20 ß zu bezahlen schuldig sein.

Fünften gehöre ihnen das Leitgebhauß, Fleischbankh und Kirchen allein zue, Ihro Gn. haben khein jus alda Wein auszuschenkhen. Wann Ihro Gn. Wein wollten hinauff führen lassen, stehe ihnen frey, solle aber sehen, wie sie denselbigen wiederumb hinabführen. Einmal liessen sie nit zue, daß des Closters Wein sollten ausgeleithgebt werden.
Wien im Heilling Creutzer Hoff, den 19. Marty 1647

Fr. Joannes Vogelius

Wo immer die Steinmetzen beisammen saßen und über ihre Probleme sprachen, das Stift hörte mit. Deswegen wohl wurde das Recht auf selbst aufgenommene Fleischhacker, Wirte, Lehrer und Pfarrer nicht gewährt. Viele Dokumente beweisen es, dem Herrn Abt wurde von all diesen Seiten berichtet.

Heiligenkreuzer Stiftsarchiv 51/II/10

Ohne Datum

Bericht von P. Stephani
Verwalter von Königshof

Alß ich vergangenen Sonntag in Stainbruch gefahren, fandt ich ins Richters Behaußung beysamben:
M. Andre (Roffin), **M. Petrum** (Maderno), **M. Hieronymo** (Prem) undt **M. Dominicum** (Petruzzi), welche mich alßbalten lassen niedersetzen, auf welches M. Petrus mich alßbalt angeredt und vermelt:
ich verstehe, daß mein Herr auf mich zornig wegen etlicher Reden, so ich gegen P. Joann. Vicario zu Windten gethan (von ihm stammt der obige Brief !), **bitte mich ein wenig anzuhören, damit ich mich wegen solcher mag purgieren** (entschuldigen) **wie folgt: Wie haben zwar ein Privilegium oder salvam quartiam außgebracht, in welcher nicht ein einziger Punctum wider die Obrigkeit, wollen auch allzeit wie zuvor gehorsam sein, möchte nur dieses sein, daß darin vermeldet sei, es habe Ihro Gn. in criminalibus mit ihnen nichts zu schaffen;**
auf welches ich ihme befraft, ob er diesen Terminus verstehe;
er antwortet: **ja, wann ich gewußt hette, hette ich mich meines Sohnes halber nit lassen straffen, sie auch deswegen nichts mehr schuldig zu geben.**
Auf welches ich vermelt, es wird mein gnädiger Herr in solchen nicht Unrecht gethan haben, habe ich der Sachen kheine Wissenschaft. (Kenntnis)
Nach diesen sagt M. Hieronymus: **wir möchten gern vom M. Andre** (Ortsrichter) **die Khirchen Raittung** (Abrechnung) **haben,** sagte ich: **sie seye allzeit in der Panthättung gegeben worden in Beysein Ihrer Gn.**
Es sollte anjetzo und auch nit negsten geschehen, sagt alßbalt M. Peter, **es mueß anjetzo geschehen;**
vermelt ich: **nein, und verbots dem Richter so lang nicht zu geben, biß Ihro Gn. werde schaffen;**
auf welches M. Peter erneuert mit Ausgießung nachfolgenter Worten: **es haben Ihre Gn. mit der Khirchen nichts zu schaffen. Sie haben sie erbaut, und mit ihren Almosen erhebt. Was Ihre Gn. mit der Zöchraittung zu thun habe ? Sie wollen sie aufnemben, und hernach Ihro Gn. überraichen, besteht anjetzo Ihre Gn. kein Panthätung, haben auch in Gemainsachen,**

alß Leitgeben, Fleischbankh Gemainraitung, ich noch Ihre Gn. nit so viel zu schaffen;
auf welches ich erneuert ihme angefahren: **ich will dir einen Herrn zeigen, daß du dein Leben lang genug davon haben sollst;**
sagt gegen mir M. Hieronymus: **nicht also zornig, nach großem Windt kommt ain lieblicher Lufft, es mueß die Sach bei der Regierung außgekocht werden;**
vermeldt ich: **ich will euch also regulieren und zusambensperren, weil ihr den Gehorsamb abgesagt, daß ihr an mir und meinem gnäd. Herrn genug habt;**
bathe nach solchen M. Andream (Roffin) , er solle mit mir zum Kalchofen fahren, welches er alßbalt gethan; als ich aber auf dem Calleß saß, sagte ich zu M. Peter, daß ich morgen nacher Wienn werde, geschehenen Desput Ihro Gnaden anzutheiten, solle hierauf komben und sich verantworten, auch Ihro Gnaden die salvem quartiam vorzeigen, weilen er mir solche nit will zeigen oder sehen lassen.

Auf welches nacher Windten gefahren und ferners nichts mehr mit ihnen geredt.

Nach diesen eindrucksvollen Kaisersteinbrucher Zeitdokumenten, in denen wir die damaligen Meister ein wenig persönlich kennenlernen können, vor allem natürlich den Meister Peter Maderno, drehen wir das Zeitrad wieder einige Jahre zurück, und schauen nach Wien.

ab 1644 - Wien

Literatur: Plettenbacher, Geschichte der Steinmetzen von Wien im 17. Jhdt. - Dissertation; Hajdecki, Die Dynasten-Familien der italienischen Bau- und Maurermeister der Barocke in Wien.

Im Wibmerviertel konnte Peter Matterny ab 1644 als Hauseigentümer ausfindig gemacht werden. (Wibmerviertel - der Bereich Hoher Markt - Wipplingerstraße) **Sein Haus war mit 90 lb in die Steuer eingelegt und wurde 1655 von den Erben an Dominicus Carlon, Maurermeister, übergeben. Er wohnten keine Mieter bei ihm.**

An Hantierung (Erwerbssteuer) **erlegte er von 1644 - 1652 10 lb. Seine Erben zahlten 1653 und 1654 nur mehr 8 lb Hantierung, die vom Meister, als auch von seinen Erben in der "Offen Lückhen"** (heute 1, Kleeblattgasse) **erlegt wurden. Er zählte zu den wohlhabenden Meistern.**

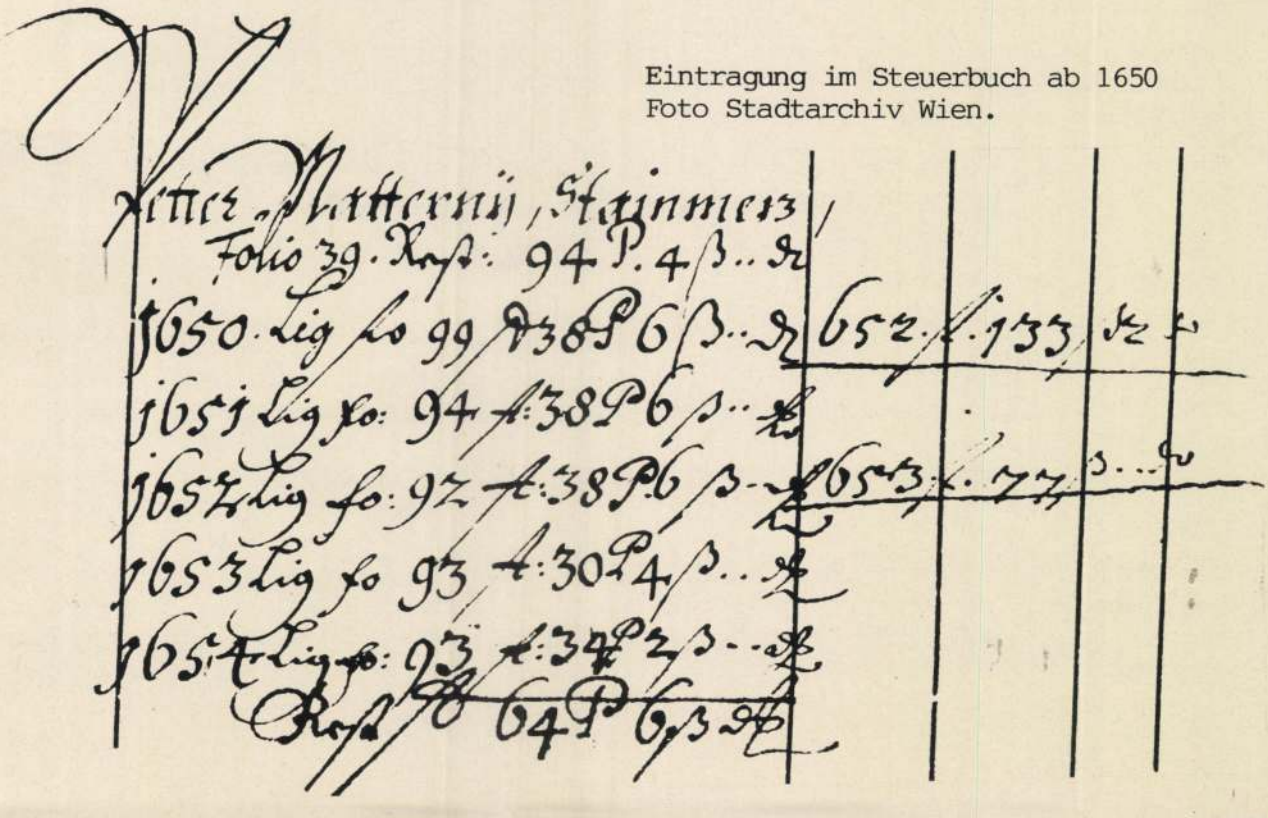

Eintragung im Steuerbuch ab 1650
Foto Stadtarchiv Wien.

Aus den folgenden drei Wiener Dokumenten läßt sich eine gute Beziehung zur Famiie **Carlone** erkennen. Zweimal finden wir Peter Maderno als Zeuge.

12. November 1645
St. Stephan zu Wien

Silvester Carlone wird (von Hajdecki) als die interessanteste Persönlichkeit unter den Carlonen bezeichnet, mit einem rätselhaften Verhältnis zur Wiener Zunft - wie ja auch die "doppelgleisigen" Steinbrucher Meister, Maderno, Petruzzi, Prem,... Silvester Carlone war bis 1645 bereits als Maurermeister in Klosterneuburg ansässig, und als solcher heiratete er in Wien.

Der ehrenveste und führnehmbe Silvester Carlone, ein Maurermeister zu Klosterneuburg, von Scaria ohn Comersee gebürtig, Witwer, heiratet Frau Luciam Allio, geb. Retacco, weiland des ehrenvesten und fürnehmen Meisters Andreae Allio, gewest. Bürgers und Maurermeisters allhie eheliche Wittib.
Seine Beistände waren **der Notar Andreas Antonini**
Johann Baptist Carlon
Petrus Magno Maderno

Gut zwei Wochen später verfaßt verfaßt der **khayserl. Paumaister Johann Bapt. Carlone** (oben als Beistand) **sein Testament.**
Johann Baptist Carlone ist der älteste Träger des Namens Carlon auf dem Wiener Boden, seit 1620 kaiserl Hof-Baumeister, ..."welcher den Saal in der alten Hofburg erbaut" ...

27. November 1645
Testament des J. B. Carlone
...
Achtens Ob ich zwar meinen Sohn Martin Carlon nicht nur aus einer, sundern aus mehren deren in Rechten vorgesehenen Ursachen (als nemblichen wegen Ungehorsamb, Undankbarkeit und Uebel verhalten so er nit nur an ainem Orth oder in ainer Statt, sondern in villen Laendern verybet und erpracticirt indem er sein Ehegebenes Weib verlassen, sein mueterliches Erbguett schändlicher verschwendet und dilapidirt, mir auch nach Leib und Leben zu trachten, sovoll schrifft- als mündlich betrohet und was dergleichen mehrers, welche Laster ich mich deß Orts alle zu specificirn schämbe) genzlichen enterben khönnte, So verschaffe ich doch zu Verhiettung weiteres Ungliecкh oder genzlichen Verzweiflung dessen, Ihme außer deß gegebenen Heyratsguets 300 Gulden. Damit soll er von meiner völligen Verlassenschaft genzlichen abgefertigt werden, ...

Neuntens Verschaff und legire ich meinem lieben Vettern Carl Martin Carlon, Maurermeister allhie meinen Reißtisch samt der Canzeley all meinen Reißzeug, Instrumenten, Abrissen und Puechern. ...

Zeugen: ... **Herr Jacoben Spätz Fortificalgebau Werkhmeistern**
Herr Petrum Maderno Steinmetzmeister
Dominicum Carlon Maurerballier allhier

Tod am 28. Dezember 1645.

Der Punkt 8 obigen Testamentes wurde deswegen angeführt, weil unser Meister Peter ähnliche Probleme hatte. Im nächsten und zugleich letzten Wiener (-Maderno) Dokumentes, dem Hausverkauf der Erben nach seinem Tod, wird der Name des Sohnes Peter gar nicht mehr angeführt. Obwohl natürlich die wahrscheinlichste Annahme dessen Tod ist.

1655
Grundbuchseintragung

Der bürgerl. Pau- und Maurermeister Dominicus CARLON (siehe oben, Testamentszeuge) **erwirbt "ein Haus und Grund, zur blauen Andten genannt, bei gem. Stadt Wien Ziglstadt vor dem Widmer Thor auf der Laimgruben**

gelegen, so zuvor dem bürg. Steinmetz Peter Maino Materno und Victoria seiner Ehewirthin gehörig gewesen;
nach deren tödtlichem Verscheiden im Testament vom 10. September 1654 an ihre vier Söhne gediehen:

Andream Pfarrer zu Moßbrunn,
Jacoben, Nicolaum und Dominicum.

Die Pupillen Reitkammer hat das Haus öffentlich "ausgefaillt" und Carlone hat es erstanden.

Die hier angeführten Namen (der Ehefrau und Söhne) sichern, daß es sich bei den vielen Aspekten des Meister Maderno immer um dieselbe Person handelt. Wir werden diese Daten auch aus den Steinbrucher Akten erfahren.

22. September 1649
Heiligenkreuzer Stiftsarchiv - Register ab 1603 ...

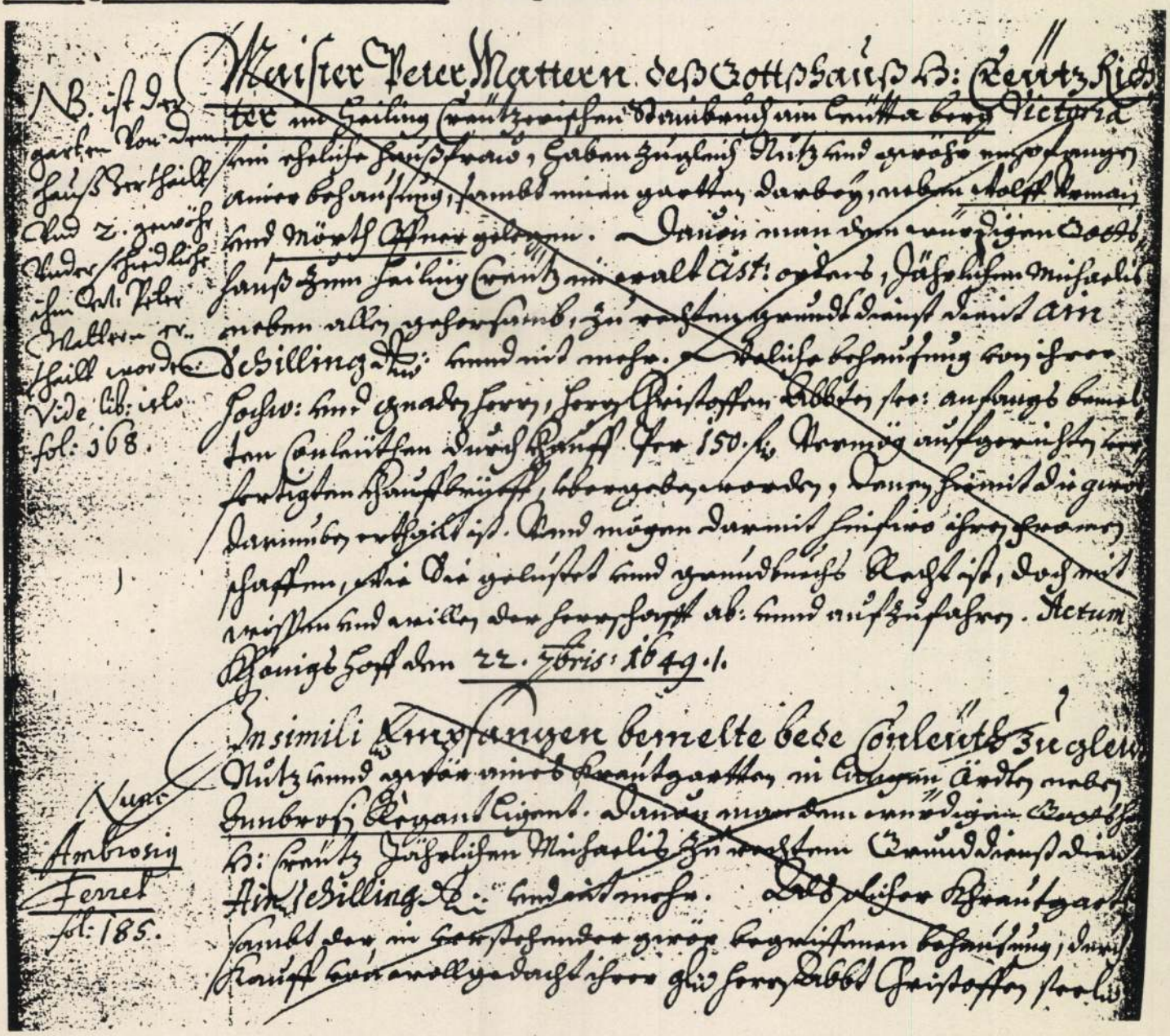

Maister Peter Mattern deß Gottßhauß H: Creutz RICHTER IM HEILING CREUTZ-ERISCHEN STAINBRUCH AM LEUTTABERG, Victoria sein eheliche Haußfrau,

haben zugleich Nutz und Gewöhr empfangen ainer Behausung sambt einem Gartten darbey, neben Wolf Urmann und Mörth Offner gelegen. Davon man dem würdigen Gottshauß zum Heiling Creutz im Walt cist. ordens, jährlichen Michaelis neben allem Gehorsamb, zu rechten Grundtdienst dient ain Schilling, und nicht mehr.

Weliche Behausung von Ihrer Hochw. und Gnaden Herrn, Herrn Christoffen Abbten sel. anfangs bemelten Conleuthen durch Khauff per 150 fl (ungefähr 100.000 heutige S) vermög aufgerichten verfertigten Khaufbrüff übergeben worden. ...

In simili empfangen bemelte bede Conleuth zugleich Nutz und Gewör aines Krautgartten in langen Ördlen neben Ambrosi Regant ligent. ..
Als dieser Khrautgarten sambt der in vorstehender Gewör begriffenen Behausung durch Kauff von wollgedacht ihrer Gn. Abbt Christoffen seel. an sie frey lediglichen khommen. ...

Nach dem Tod des Steinmetzmeisters Andre Roffin (das Testament ist vom 25.8.1648, der fragmentarisch erhaltene Text seiner Grabplatte - diese befindet sich in Mannersdorf ! - läßt auf September 1648 schließen) übernahm Peter Maderno das Richteramt. Pater Stephan Bader, Verwalter in Königshof (er ist uns durch seinen Bericht 51/II/10 noch in Erinnerung) berichtet in den Protocollen folgenden Vorfall:

13. Dezember 1650
Heiligenkreuzer Stiftsarchiv - Protocolle 1630-1651

An dieser Stelle sei Herrn OSR Kietaibl herzlich gedankt, der diese schwer entzifferbare Schrift - siehe Abbildung - zu lesen verstand.

Anno 1650, den 13. Dezember ist klagend vor mir erschienen Herr Richter ihm Stainbruch M. Peter Matern, wie daß ihn M. Ambrosi Reganth bezichtigt, und aller Orth verschreith, wie daß er ihn wolle durch ein practicam (Kunstgriff, Rechtskniff, Schelmerei) **um etwaß Gelds, wohl bey 80 Gulden übervorteilen:**

Welches ihm M. Ambrosi zu beweisen auferlegt und nichts zu wege gebracht. Er aber, Richter, hat durch Schein erwiesen, daß er über das empfangene Geld von ihm, M. Ambrosi und Leitgeben (Meister Ambrosius Regondi war auch Wirt), **von seinem eigenen Geld 50 Gulden ausgeben.**

Dieweilen dies eine Schmähung seiner Ehr war, also müßte M. Ambrosi ihm solche wiederum erstatten, sein Wort zurücknehmen, auch ihm die Schmach, im Beisein MM (der Meister) **und Gesellen durch den M. Merth Peen** (Schmied in Steinbruch), **Paulus Cleritzen** (Steinmetz, Erbauer des Kuruzzenkreuzes von 1646) **öffentlich abbitten, welches beschehen.**

Darauf M. Ambrosi um die zwei Türgestell in der neuen Mühl bestraft worden, ist zwischen ihnen, welcher solches mehr wird melden, es sei wer es wolle, der Pönfall (Pön - Strafe, besonders Geldstrafe, Buße) **zur Straf gesetzt 24 Dukaten, 12 zur Obrigkeit, 12 zur Kirchen St. Rochi und Sebastian.**

Actum Steinbruch. Ut supra (wie oben).

---

1. September 1670
Heiligenkreuzer Stiftsarchiv - Register ab 1603 ...

Was nach Peter Madernos Tod mit seinem Wiener Haus geschehen ist, konnten wir bereits lesen. Jetzt erfahren wir, wer seinen Steinbrucher Besitz gekauft hat, außerdem geben die hier auftretenden Namen seiner Familienmitglieder Gewißheit über seine Person, und schließen jedes "Wunschdenken" aus.

Maister Ambrosius Ferret Heyl. Creutzerischer Underthan im Heyl. Creutzerischen Stainbruch am Leitaberg, **Agatha**, sein Haußfrau (Tochter des M. Hieronimus Prem) ...
eine Behaußung sambt ainen khleinen darzu gehörigen und negst dabey liegenden Gärtl neben M. Peter Matern sel. Erben Behaußung gelegen. .. Darumben hiervor M. Peter Madern mit Victoria seiner Ehewirthin zugleich an Gewöhr gestandten, nach der Victoria zeitlichen Ableiben ist die Verlassenschaft ohne weiter Abhandlung dem M. Peter Madern allein beysammen blieben, nach gedachten M. Peter Madern tödlichem Abgang ist die Behaußung sambt anderen nachfolgenden Grundstückhen durch Wiener Testament so allda von ainem Löbl. Stattrath ratifizieret, hernach auch Ihre Hochwürden und Gnaden Herrn Herrn Michaeli Abbten zum Heyl. Creutz guet geheißen, auf seine vier eheleibliche Khinder namens Andre, Matthiaß (?), Nicolauß und Dominicus

---

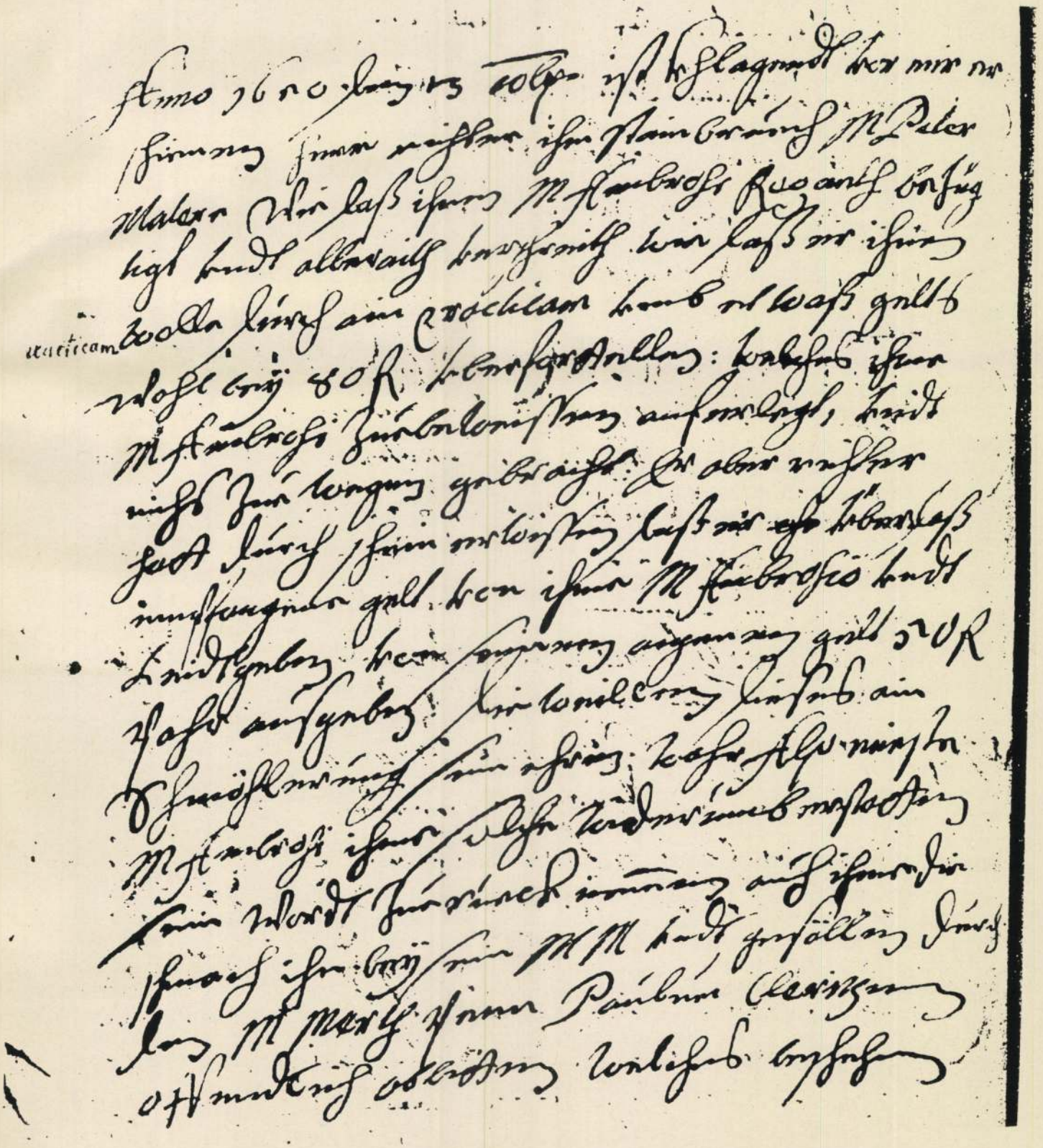

zugleich gefallen, die haben die Behaußung undt folgende Grundtstückh zur Abstattung der vorhandenen Schulden undt contentirung der Creditoren ob anfanfs gedachten beeden Conleuthen per 750 Gulden sambt dem Leuthkhauf vermög bey der Herrschaft Königshofen aufgerichten undt alda prothocollierten Khaufbrief khäuflichen überlassen, undt heunt dato durch Ihro Wohl Ehrwirdten Herrn **Andream Matern, Pfarrer zu Moßbrunn** alß öltesten Sohn undt Executorem deß Testaments, wie auch seine zwey (!) Gebrüder **Nicolaum** undt **Dominicum** neben Erlegung deß alten Gewöhraußzug mündlich persönlich aufgesendet.
Die mögen ihren Nutz undt Frommen damit schaffen, wie ihnen gelüstet undt Grundtbuchs Recht ist. Actum Khönigshofen den ersten Septembris Anno 1657

... ain ganzen Stainbruch alda, oberhalb Maister Ambrosy Regandt gelegen. Grundtdienst drey Schilling, oder ain sauberes Thiergestöll 6 Schuh hoch undt vierthe halbe weith. Peter Matern allein an Gewöhr gestandten, nach dem Todt ist dieser Stainbruch durch dessen Erben sambt obiger Behaußung obgedachten Conleuthen verkhauft worden.

... ain Stadl neben beeder Conleuth Garthen gelegen.
Welcher Stadl gleicher Gestalt neben der Behaußung an sie khäuflichen khomben.

... ain Garthen gegen obstehenter ihrer Behaußung neben, und M. Peter Madern sel. Erben Behaußung gelegen.

... ain Obstgarthen neben dem Weg gegen Praitenbrunn gelegen.
... ain Khrautgarthen in langen Örlen neben Ambrosy Regandt liegend, welcher hiervor M. Peter Madern mit Victoria seiner Ehewirthin zu gleich an Gewöhr gestandten, von dannen auch von den Erben sambt obstehenter Behaußung verkhauft worden.

Meister Peter Maderno dürfte die letzte Zeit seines Lebens (ca. 2 J.) in Wien, in seinem Haus, verbracht haben, und seine Arbeitsstätte für viele Jahre - den Steinbruch am Leithaberg - verlassen haben. Ein Dokument aus dem Jahre 1653 nennt Meister Ambrosius Regant (Regondi) als Ortsrichter.

Damit können Sie, liebe Leserin, lieber Leser, wieder einen Mosaikstein (einen sehr facettenreichen) dem "Gedanken - Gemälde" Kaisersteinbruch hinzufügen. Eine stattliche Zahl von einzelnen Steinchen ist schon vorhanden - können Sie das entstehende Bild schon sehen, oder ahnen ?

Das Foto auf der Titelseite

zeigt den Abgang zu einem sehr alten Kaisersteinbrucher Weinkeller. Zum ehemaligen Pfarrhof gehörig träumt "er" von vergangenen Zeiten, hier wurden große Weinfässer gelagert, und zu gewissen Zeiten im Jahr wurde hier auch Wein ausgeschenkt. Wie Sie, liebe Leserin, lieber Leser, ja bereits wissen, ist der derzeitige Zustand sehr unbefriedigend !

In den **Protocollen von 1669** ist unter anderem zu lesen:

Anno 1669 ist alda in Stainbruch auf freiem Anger unweit der Kirchen ein **Keller** gegraben und sambt einen doppelten Kasten darauf verfertigt worden. Die Länge des Kellers in Licht ist 16 Clafter, die Braite 4 Clafter, hat gekostet bei 1000 Taler, ist ein stattlicher tiefer Keller und sehr kalt, wird von uns von **Georgi biß Michaeli** in selbigem geleithgebt, doch an **S. Rochi Tag** ain und andereß Vaß in das Gemeinleithgebhauß gleichwohl gelegt, damit wir uns der Jurisdiction des Leithgebens in gedachtem Gemainleithgebhauß nit begeben. Wirdt auch an bemelten S. Rochi Tag von uns erlaubt, daß die Kirch neben unser ain und anderes Vaß Wein leithgeben, jedoch dieses auslauter Gnade. (Schreibt der Herr Abt)

Die Aufzeichnungen von Pater Clemens Lissy

Pater Clemens Lissy war Pfarrer von Kaisersteinbruch vom 23. Sep. 1925 bis zum 21. März 1939. Danach wurde die Pfarre Kaisersteinbruch aufgelöst.
Die Aufzeichnungen beginnen 1924 und enden (leider schon) 1936. Heiligenkreuzer Stiftsarchiv 51/II/33

1924, 1925

Im Herbst verließ P. **Gregor Peck** die Pfarre Kaisersteinbruch, um die Pfarre St. Valentin (Dekanat Gloggnitz) zu übernehmen.

Im November kam P. **Wolfgang Diesner** hierher, dem es bis zum nächsten Frühling nur gegönnt war hier zu wirken. Von einem schweren Nierenleiden geplagt, erlöste ihn allzurasch der Tod, am 23. April 1925, 11 Uhr nachts.

Das Begräbnis wurde am Sonntag, den 26. April, an einem wunderschönen Frühlingstage gehalten. Den Kondukt führte P. **Berthold Scheibenreiter**, geistl. Rat und Dechant, Prior, Pfv. in Heiligenkreuz; P. **Severin Grill**, Dr. theol., Theol. Prof. in Heiligenkreuz, ehrten den Toten in ehrendem Nachrufe; Dechant **Rozenitz Demetrius**, Pfarrer in Neudorf bei Parndorf, viele Stiftspriester und Pfarrer der Umgebung im Burgenland und in Niederösterreich erweisen die letzte Ehre.
Tags darauf zelebrierte P. **Gregor Peck** unter der Assistenz des P. **Emmerich Challa** und des Pfarrers von Wilfleinsdorf **Josef Ondrisz** ein herrliches Requiem mit Libera. Wolle der Herr, auf den sein Diener **Wolfgang** gehofft, dessen überreicher Lohn sein für alle Herzensgüte.

Einige Tage verblieb P. **Emmerich Challa** im Pfarrhause, bis zu Beginn des Mai über Ersuchen der Stiftsleitung der Pfarrer von Wilfleinsdorf die Previsur übernahm, von der ihn am 15. Juli der neue Pfarrer von Winden, P. **Hieronymus Ethofer** ablöste.

Besonders freudige Tage waren für den Pfarrer von Wilfleinsdorf die **Fronleichnamsfeier** am 14. Juni, an der sich das Militärlager des Ortes beteiligte. Am Festtage vorher nahmen viele Herren Offiziere und zahlreiche Mannschaft an der Fronleichnamsfeier in Wilfleinsdorf teil.

Auch die Visitation und Religionsprüfung durch Herrn Dechant **Rozenits** am 24. Juni nahm einen sehr schönen Verlauf.

Am 23. September hielt P. Clemens Lissy seinen Einzug in der Gemeinde. Zur Begrüßung hatten sich in der Kirche einige Frauen und Schulkinder, der Mesner und noch ein Mann eingefunden, sodaß mein erster Gedanke und meine innige Bitte die war:

Hoffentlich gelingt es, diese Herzen, scheinbar aus Stein,
für Gottesglaube und Menschenliebe zu gewinnen.
Dominus det nobis suam pacem !

1926

Dieses Jahr brachte die Jubiläums- Ablaß- Prozessionen, die ziemlich gut besucht waren, leider aber wenig Hl. Beichten und Kommunionen. Am 26. September führte der Pfarrer von Wilfleinsdorf eine **Prozession nach K. Steinbruch**, der die von hieraus am 3. Oktober folgte.

Die Schulkinder sind recht folgsam, beteiligen sich an allen Andachtsübungen. Die

Archiv Stift Ht.
R. 51. f. II. No 33.

1924, 1925:

Im Herbste verließ P. Gregor Peck die Pfarre Kaiser-steinbruch, um die Pf. St. Valentin (Dekanat Gloggnitz) zu übernehmen.

Im November kam P. Wolfgang Diesner hieher, dem es bis zum nächsten Frühling nur gegönnt war, hier zu wirken. Von einem schweren Nierenleiden geplagt, erlöste ihn allzurasch der Tod – am 23. April 1925, 11h nachts.

Das Begräbnis wurde am Sonntag den 26. April, an einem wunderschönen Frühlingstage gehalten. Den Kondukt führte P. Berthold Scheibenreiter, geistl. Rat und Dechant, Prior, Pfr. in Heiligenkreuz; P. Severin Grill, Dr. theol., Theol. Prof. in Heiligenkreuz, ehrte den Toten in erhebendem Nachrufe; Dechant Rozenitz Demetrius, Pfr. in Neudorf bei Parndorf, viele Stiftspriester und Pfarrer der Umgebung im Burgenland und in Niederösterreich erwiesen die letzte Ehre. Tagsdarauf zelebrierte P. Gregor Peck unter der Assistenz des P. Emmerich Challa und des Pfr. von Wilfleinsdorf Josef Undrisz, ein feierliches Requiem mit Libera. Wolle der Herr, auf den sein Diener Wolfgang gehofft, dessen überreicher Lohn sein für alle Herzensgüte.

Einige Tage verblieb P. Emmerich Challa im Pfarrhause, bis zu Beginn des Mai über Ersuchen der Stiftsleitung der Pfr. von Wilfleinsdorf die Provisur übernahm, von der ihn am 15. Juli der neue Pfr. von Winden, P. Hieronymus Ethofer ablöste.

Besonders freudige Tage waren für den Pfr. von Wilfleinsdorf die Fronleichnamsfeier am 14. Juni, an der sich das Militärlager des Ortes beteiligte. Am Festtage vorher nahmen viele Herren Offiziere und zahlreiche Mannschaft an der Fronleichnamsfeier

provisorische Lehrerin Editha Senecovic wirkt hier sehr gut, schmückt mit den Kindern die Kirche, läßt das "Kleine Kirchenblatt" eifrig verbreiten, sorgt immer für die sittlich - religiöse Erziehung. Leider steht die Gemeinde diesen vornehmen Bestrebungen feindlich gegenüber, sodaß die Lehrerin im Jahre 1927 nicht mehr aufgenommen wurde.

Die **Gemeindevertretung** bewilligt wunschgemäß dem Mesner, Regenschori und Glöckner jährlich je 120 S.

1927

Mit mancherlei Sorgen wird die Feldarbeit vom Pfarrer selbst verrichtet, es scheint überall steiniger Boden zu sein, aber beharrlichkeit führt zum Ziele.

In der Zeit vom 17. März bis 13. April vertrat ich den Pfarrer von Wilfleinsdorf, der sich in Wien einer Operation unterziehen mußte.

Die hiesigen Kinder sind sich jetzt selbst überlassen, da die Lehrerinnen nachhause fahren. Der Besuch des Gottesdienstes durch die Kinder der I. Klasse läßt zu wünschen übrig.

Am Samstag, den 8. Oktober, etwas nach 9 Uhr abends, suchte auch unseren Ort ein Erdbeben heim, dessen Herd man in Schwadorf, Bezirk Bruck a/d Leitha in NÖ. annahm, wo auch sehr bedeutende Schäden verursacht wurden, sodaß die Bevölkerung mehrere Nächte im Freien zubrachte und dann durch das Militär Zelte aufgeschlagen wurden.
In meiner Pfarrei zeigten sich vielfach die Zimmerdecken beschädigt, Mauersprünge, in der Kirche war der Deckenputz beschädigt, im Pfarrgarten die Mauer eingestürzt, der Abort-Anbau trennte sich vom Hause. Sonst kamen wir Gottlob mit dem Schrecken davon.

Ende November ging ich auf einige Tage in meine Geburtsgemeinde Neodorf-Oppeln in Schlesien auf Urlaub. In dieser Zeit vertrat mich der Pfarrer von Wilfleinsdorf.
Seit 5 Jahren wieder etwas frei.

1928

Dieses Jahr stand im Zeichen der Hl. Mission, die in der Zeit vom Mittwoch den 28. März bis Gründonnerstag, den 5. April abgehalten wurde. Von Schulkindern, Mädchen und Frauen gut, von Männern weniger besucht, konnten 135 Hl. Beichten und 140 Kommunionen gezählt werden.

Der erwartete Erfolg stellte sich leider nicht ein, einige Personen haben sich gekränkt gefühlt und gehen seither nicht, oder nur selten zur Kirche.

Vor Weihnachten fiel der Glockenzug aus der Achse und blieb bis Ostern 1929 auf einen Flaschenzug gestützt.

1929

Mit einem Kostenaufwand von 750 S wurde derselbe gerichtet.
Der Gottesdienst ist etwas besser besucht. Die Teilnahme an den Bittprozessionen war besser als früher, am schmerzhaften Freitag kamen die Frauen ihrer Osterpflicht nach. Die Teilnahme an den Maiandachten ist heuer erfreulich.

Die große Kälte hat den Obstbäumen sehr großen Schaden zugefügt.

In diesem Jahre war die **Kirchenvisitation** durch den hochw. Herrn Provikar **Dr. Hlavati.** Alles war in Ordnung. Zum ersten Mal hat die Gemeindevertretung mitgetan, Feuerwehr, u.s.f.

Das Kirchendach und Pfarrhofdach restauriert.

1930 u. 1931

Die Seelsorge ist schwer; der Herr Lehrer grollt, weil er in die Ferien gegangen

und mich ohne Verständigung hat stehen lassen, sOdaß niemand am Kirchweihfest hätte spielen sollen. es ist aber doch alles ganz schön ausgefallen.

Trotz angekündigter Hl. Beichte hat er die Kinder nicht aus der Schule in die Kirche gehen lassen. Die Beschwerde blieb monatelang erfolglos. - Später hat sich die ganze Angelegenheit friedlich gelöst. Der L. ist wo anders versetzt worden.

Der Neue ist recht jung und fügsam, später hat er sich entpuppt.

Dieses Jahr brachte einen christlichsozialen Bürgermeister. Bin auch zugezogen worden zum Feuervorspann. Da im Orte sehr wenig Pferde vorhanden sind, macht, wenn notwendig, mein "Fritz", so heißt das Roß, auch mit.

1932 u. 1933

Die Fenster im Pfarrhof und teilweise in der Kirche wurden erneuert. Die Dächer der Wirtschaftsgebäude sind sehr schlecht, - aber kein Geld zur Restaurierung.

Vieles von den Kirchengeräten, Paramenten, die Kirche selbst und der Pfarrhof sind ausbesserungsbedürftig und immer wieder wird die Ausbesserung wegen der Krise hinausgeschoben. Die Orgel ist nicht verwendungsfähig. Ein ausgeborgtes Harmonium muß sie derweil ersetzen.

Die Gläubigen kommen gerne zu den einzelnen Andachten. Dagegen wird die Sonntagsmesse von den Männern nur spärlich besucht; da kann nur der liebe Gott helfen. Frauen, Kinder gehen fleißig in die Kirche.

Im Jänner ist unser beliebter Herr **Dechant Rosenits** gestorben. Der Begräbnistag, zu dem auch der Hochw. Herr **Kardinal, S. Eminenz Th. Innitzer** erschienen ist, (damals noch Erzbischof) war ein wahrer sibirischer Tag; Viele der hochw. Herren konnten nicht zum Begräbnis erscheinen, da die Wege unfahrbar waren.

Im Jänner hat mich eine schwere Grippe gepackt, als Folge blieb eine merkliche Hörschwere am linken Ohr.

Am schmerzhaften Freitag sind zahlreich die Frauen zur Hl. Beichte und Kommunion erschienen. Am 28. Mai sind die Kinder zur Hl. Kommunion gegangen (24), es war sehr erbauend die 7- jährigen Schulkinder haben sich sehr gut vorbereitet.
Die Schulmessen finden an den Montagen und Freitagen statt; guter Besuch, doch kommen manche zu spät. Das muß noch gebessert werden.

Der allgemeine Deutsche Katholikentag hat im Orte nur wenig Interesse erweckt. Die Leute sind politisch meistens auf der anderen Seite. Was von der Kirche in den jetzigen Zeiten kommt, wird mit Mißtrauen aufgenommen. Bei manchen ist erst jetzt recht der Haß gegen die Religion durchgebrochen. Man sieht das im Religionsunterricht bei den Kindern, was zu Hause geredet wird.

Einige 8 Personen sind doch zum Katholikentag nach Wien gefahren und haben bleibende Eindrücke erhalten, die sich jetzt im Leben auswirken.

Die ganze neue Bewegung stößt im Ort auf Schwierigkeiten - die Leute gehen weniger in die Kirche, die Schulkinder verhetzt, von der Lehrerschaft keine Unterstützung.

An den Andachten nehmen wenige teil. Es haben sich Wehrformationen gebildet, Landsschützen, Freiheitsbund. Auch diese haben mit den Proletariern viel zu tun.

1934

Der 12. Februar hat im Orte viel Unruhe ausgelöst. Einige soz. Arbeiter wurden ins Konzentrationslager gebracht, das in den Baracken schon Mitte Jänner errichtet war. (für die Nationalsozialisten). Nach einigen Tagen wurden sie entlassen mit rotweißroten Bändchen. Sonst ist der 12. Februar ohne Exzesse verlaufen.
Lange Zeit konnte der Seelsorger die Erlaubnis zum Betreten des Konzentrationslagers nicht erhalten, obgleich der protestantische Pastor schon früher seinen Gottes-

dienst dort abgehalten hat. Erst am Osterdienstag, als das Kommando im Lager gewechselt wurde, bekam der Pfarradministrator die Erlaubnis, für die Katholiken im Lager die Hl. Messe zu lesen. Es waren beim ersten Gottesdienst gegen 130 Personen anwesend. Manche haben sich beklagt, daß für die Katholiken erst jetzt ein Gottesdienst stattfindet. Es wurde ihnen diesbezüglich Aufklärung gegeben.

Noch an drei Sonntagen wurde der Gottesdienst (Hl. Messe, Predigt, Beichte, Kommunion) im Lager abgehalten. Dann wurde im Mai das Lager aufgelassen; die meisten durften nachhause; die gefährlichen mußten nach **Wöllersdorf ins Konzentrationslager.** (Anmerkung: diese Lager werden heute als ANHALTELAGER bezeichnet)

Die neue christliche Bewegung im Staate war für den Ort im Jahre 1934 nicht günstig. Alles, was Proletarier heißt, ist gegen die Kirche verbissen und die Kinder sehr schlimm.
So hat man in der Schule ein wahres Martyrium. In der Kirche wollen sie nicht mitsingen, von der Lehrerin werden sie noch unterstützt in ihrer Ungebundenheit. Der Gottesdienst wird wenig besucht.

Der 23. Juli ist ein schwarzer Tag. Die sozialdemokratischen Arbeiter sind ernst, bedauern den toten Kanzler Dr. Engelbert Dollfuß. Von jetzt an sind sie auch besser gegen die Kirche gesinnt.
Der Gottesdienst wird fleißiger besucht. Die Kinder gehen freiwillig zur Hl. Kommunion für den ermordeten Kanzler. Langsam hebt sich die Seelsorge, die Leute haben wieder mehr Vertrauen zum Pfarrer.

1935

Die Fastenzeit wurde von der Bevölkerung würdig begangen. Mehr Hl. Osterbeichten und Kommunionen, als sonst in früheren Jahren. Auch der Gottesdienstbesuch hebt sich. Leider ist er bei den Männern noch mangelhaft.

Im Juni haben wir die Erstkommunion der Schulkinder gehabt. Die meisten aus der I. Klasse durften mitgehen. Es war für den Seelsorger eine große Freude, die Kleinen, gut vorbereitet zum Heiland zu führen.

Im Juli wurde der Pfarrverweser vom Herrn Landeshauptmann Ing. Sylvester ersucht, die V. F. zu übernehmen. Für unsere Bevölkerung hat dies das Gute, daß die Arbeiter, die bis jetzt dem Pfarrer abgeneigt waren (aus politischen Gründen) von nun an, sich an den Pfarrer anschlossen, weil sie ja von nirgends, wie sie sagen, Hilfe zu erwarten haben. So ist aber auch von der V. F. aus viel geleistet worden.
Winterhilfe, Interventionen, Kleideraktion, Milchaktion, Kinderwäsche, dies alles und noch andere karitative Leistungen wurden von der V.F. beziehungsweise vom Mutterschutzwerk, das am 6. Dezember im Orte gegründet wurde - durchgeführt.

Mit einem Wort, was die Caritas in Wien tut, wird hier von der V.F. gemacht, und so kommen die Arbeiter, die den Pfarrer gar nicht angeschaut haben, zum Pfarrer in ihren Anliegen, und wollen ihn jetzt sogar zum Bürgermeister haben.

So hat der Seelsorger jetzt auch ein bißchen Freude. Die Kirche füllt sich immer mehr, man muß an die Stelle der Hl. Schrift denken, da die Leute so zahlreich zum Heiland gekommen, weil sie vorher Brot von ihm bekommen haben.

1936

In allen möglichen Angelegenheiten kommen jetzt die Leute zum Pfarrer. Meistens kann ihnen geholfen werden. Immer wieder hört man, der Pfarrer wird helfen.

Eine schöne Freude hat der Seelsorger an seinem Namenstag erlebt. Ganze Deputationen sind gekommen (zum erstenmal) ihre Glückwünsche zum Namenstag vorzubringen.
Wie hat sich das doch im Ort geändert, früher war der Pfarrer bei den Leuten gar nichts, und jetzt kommen die, welche früher die radikalsten waren, so vertrauensvoll zum Priester.
Haben auch mehr Interesse für die Kirche. Die Frauen und Kinder sind sehr zahlreich

am schmerzhaften Freitag zur Hl. Kommunion gewesen. Die Kreuzwegandachten waren besser besucht als in anderen Jahren. Nur mit der Osterbeichte der Männer hapert es noch. Aber mit Gottes Hilfe wird es da auch langsam besser werden.

Zum Empfang S. Eminenz treffen die Leute mit Freude alle Vorbereitungen.

Gepfarrt 18.4.36
+ Innitzer
Pfr. Ortner

Am 18. April 1936

hat S. Eminenz, der Hochwürdigste Herr Kardinal Dr. Theodor Innitzer hier das Hl. Sakrament der Firmung gespendet.
31 Firmlinge haben dieses Sakrament empfangen. Die Religionsprüfung ist in der II. Klasse nicht besonders gut ausgefallen. Die Gläubigen haben alles getan, um Se. Eminenz würdig zu empfangen.

Der Erfolg aber nach der Visitation war nicht groß. Am Sonntag darauf war die Kirche ziemlich leer, weil die Leute in der Nacht beim Feuerwehrfest gedraht haben. Es wurde in diesem Jahr das Sakristeidach neu hergestellt, der Pfarrhof von 2 Seiten getüncht. Der Stall ist sehr reparaturbedürftig.

Am 11. Februar 1937 starb im Pfarrhof die Wirtschafterin Frl. Olga Kovacic im 32. Lebensjahr an Lungenentzündung.
Krankheit, Pflege, Tod, Begräbnis haben mitgewirkt, daß der Seelsorger in diesem Monat ganz klein geworden ist.

So etwas hat er noch nicht mitgemacht.

Fronleichnam 1936

Dieses Foto hat uns Frau Johanna Markowitsch zur Verfügung gestellt.

Zeitschrift des Museums- und Kulturvereines Kaisersteinbruch für seine Mitglieder und Förderer.

Verantwortlicher Leiter: Helmuth Furch
Foto Titelseite: Alfred Furch

Kirchenplatz 1
2462 KAISERSTEINBRUCH

BANKVERBINDUNGEN:
Sparkassa Bruck/Leitha Nr. 29 967
Raiffeisenkassa Bruck/Leitha Nr. 28 530

MÖDER Rosa

PALACE OF EXHIBITIONS

The Palace of Exhibitions
have the pleasure to invite you
to attend the opening of the exhibition of

Rezső MÓDER:

AXIS OF TIME
1987—1991
(mobile steel sculptures—paintings—music)
on 26th June 1991 at 6.00 pm,
Wednesday

"TIME" AND "EXCERPTS FROM
22 CENTURY MUSIC"
will be performed by the artist and friends
at the opening

MŰCSARNOK
Budapest, Hősök tere
The Exhibition is open till July 28, 1991

MŰCSARNOK

A Műcsarnok meghívja Önt

MÓDER Rezső

IDŐTENGELYEK
1987—1991
(mobil acélszobrok — képek — zene)
című kiállításának megnyitására

1991. június 26-án, szerdán 18 órakor
a megnyitón a művész és barátai bemutatják

AZ IDŐ ÉS XXII. SZÁZADI ZENE
(részlet) című performance-szokat

MŰCSARNOK
Budapest, Hősök tere

A kiállítás 1991 július 28-ig tekinthető meg

MÓDER Renáta

DUNAFERR

BALATONI RT

BUDAPEST BUSINESS Kft

DUNATÁJ

SZOMBATHELYI KÉPTÁR

A Képtár meghívja Önt

MÓDER Rezső

zenélő mobil acélszobrok, képek,
performance-szok, fémzenék, videoart

KIÁLLÍTÁSÁRA

Ünnepélyes megnyitó:
1993 április 6-án, kedden, 16.30 órakor

Műsor:
- IDŐTENGELYEK II. c. performance
- XXII. SZÁZADI ZENE (a kiállított műveken) „KOZMOSZ sorozat" - XV.

A kiállítás 1993 május 2-ig tekinthető meg

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 12.
Tel.: (06-94) 14-096, 13-074

SZOMBATHELY ART GALLERY

The Art Gallery invites you to the

Rezső MÓDER

musical mobile steel sculptures, pictures
performances, metal music, video art

EXHIBITION

Ceremonial opening:
Tuesday, April 6, 1993 from 4.30 p.m.

Program:
- Performance entitled TIME AXIS II.
- 22nd CENTURY MUSIC (on the objects of exhibition) „KOZMOSZ series" - XV.

The exhibition can be visited until May 2, 1993.

SZOMBATHELY ART GALLERY
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 12.
Tel.: (36-94) 14-096, 13-074

SZINYEI

SZALON

Tisztelettel meghívjuk
Önt és családját

MÓDER REZSŐ

szobrász-festőművész

Időzenefestmények

című kiállításának megnyitására
2001. február 15-én csütörtökön 17 órára

A kiállítást megnyitja
P. SZABÓ ERNŐ
művészettörténész

A kiállítást rendezte Sinkovits Péter művészettörténész
Megtekinthető: 2001. március 7-ig
szombat és vasárnap kivételével naponta 13–18 óráig,
szerdán és pénteken 17.30-ig
Szinyei Szalon lakásgaléria, Budapest, VI., Szinyei u. 2.
Bejárat a belső udvarból jobbra
Telefon: 312-0712

Móder Rezső: Európa (részlet), 1996, olaj, farost, 270×200 cm

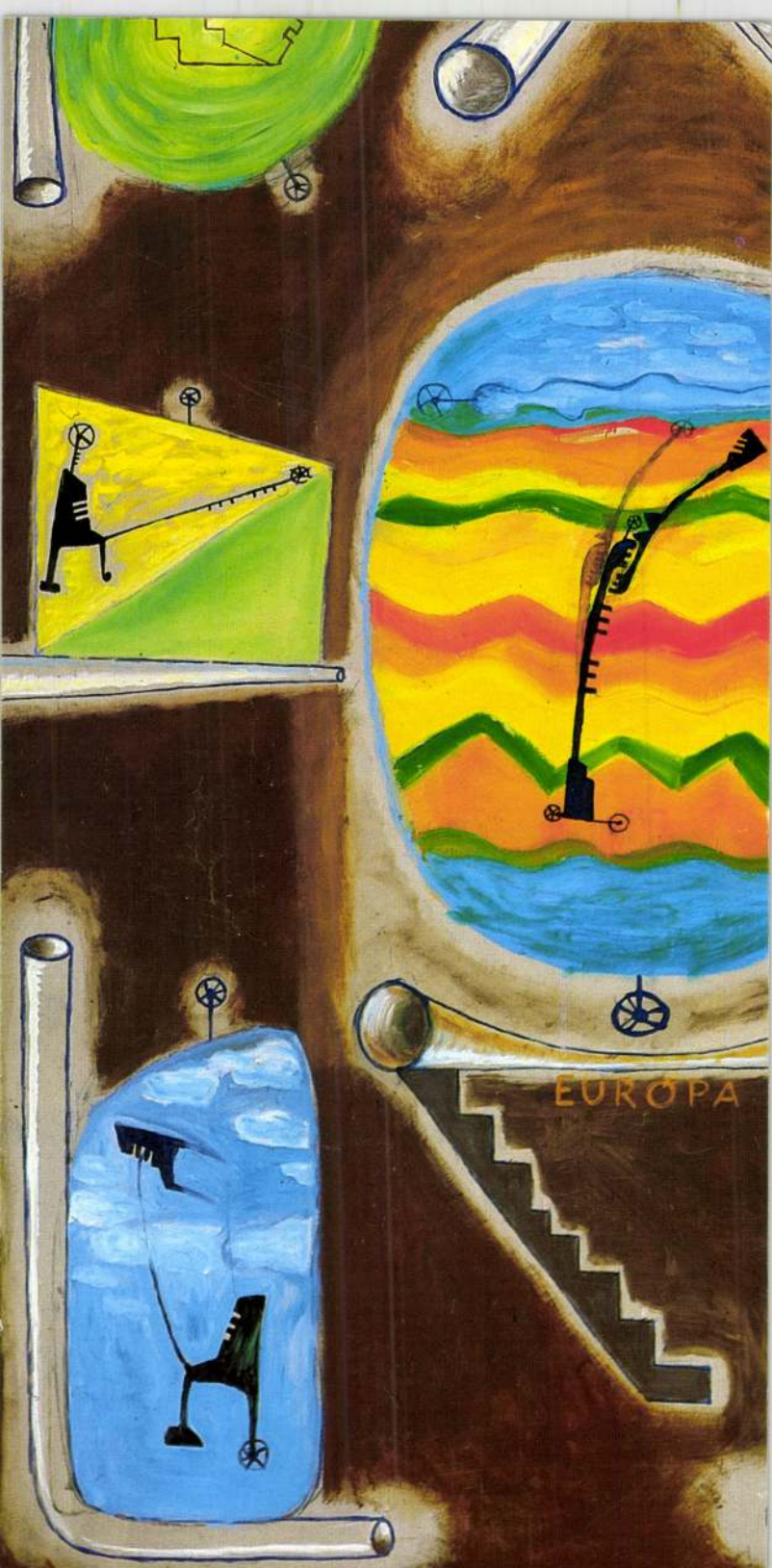
EUROPA

A Magyar Grafikusművészek Szövetsége,
a Magyar Művészkönyvtudósok
Társasága és a Balassi Kiadó
szeretettel meghívja Önt a
„METAMORFÓZIS"
című művészkönyv kiállítás
megnyitójára.
1994. szeptember 9-én 17 órától a
Balassi Könyvesboltba.
1023 Budapest, Margit u. 1.
A kiállítást megnyitja:

JELES ÉVA
Jeles és Tsa. Könyvkereskedő Cég
vezetője

Árva Ilona
Békés Rozália
Budahelyi Tibor
Butak András
Dumó István
Gémes Péter
Hegedűs 2. László
Kelecsényi Csilla
Kiss Ilona
Kovács Péter Balázs
László Bandy
Lengyel András
Móder Rezső
Olajos György
Pataki Tibor
Sárkány Győző
Sóvárnai Valéria
Szirtinyi István
Vasvári László Sándor
Várnai Gyula

MEGHÍVÓ

MÓDER Rensø

Tisztelettel meghívjuk

MÓDER

kiállításainak megnyitására, amelyre

1998. december 11-én, 18.00 órakor kerül sor a Kortárs Művészeti Intézetben

We kindly invite you to an opening at 6pm, 11th December 1998, at the ICA-D

1. **Megnyitó beszéd** *opening speech*
   Fitz Péter művészettörténész, igazgató, Fővárosi Képtár-Kiscelli Múzeum
2. **Fémzenei koncert 3 tételben-ősbemutatók** *Metal music concert in 3 parts-premiers*
   (meghívott művészekkel mit: Sáry László, Váray László, Galgóczy György, Rosta Csaba)
   1. Bartók újabb szimfóniáját komponálja *Bartók is composing his new symphony*
   2. A VI. és VII. dimenzió *The 6th and 7th Dimensions*
   3. XXIII. századi zene *Music from the 23rd Century*
3. **A nagy performensz** *The Great Performance*

nyitva 1999. január 30-ig
open until 30 January, 1999.
hétköznap 10.00-18.00
open daily 10am-6pm
hétfőn zárva *Mondays closed*

1

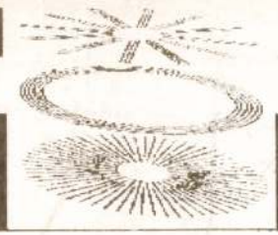

Kortárs Művészeti Intézet - Dunaújváros
Institute of Contemporary Art ICA-D
H U N G A R Y
2400 Vasmű út 12 TEL (36) 412 220
ica-d@dunanet.hu http://www.ica-d.hu

további helyszínek Dunaújvárosban *other venues in town*

2

Szobaműterem - Galéria (Kultúr köz 3./b)

Egy eldugott helyen Bartók, Moholy-Nagy, Csontváry - munkájukat félbehagyva találkoznak-vitatkoznak a felépülő Petőfive, József Attilával, és Lassonczy Tamással (environment)

3

Zenélő Szoborpark Múzeum -
Kortárs Magángyűjtemény (a Kultúr köz 3-nál)

Ingyenes busz indul a Műcsarnok parkolójából 15.30 órakor, vissza Budapestre 22.00 órakor
Free bus leaves Budapest (from Műcsarnok perking lot) at 4pm, back to Budapest at 10pm.

REZSŐ

ötdimenziós szobrász-festő-grafikus-fémzenész-performer

A kiállításokkal a művesz tiszteleg az építő hősöknek, a Város és a Vasmű közelgő 50 éves jubileuma alkalmából és az Országos Millecentenáriumi ünnepségek előtt.

IDŐZENETENGELYEK
TIMEMUSICAXES

Ujabb művek (1995-1998)
ötdimenziós szobrok-festmények-objektek-videók-performensz- fémzene
New works (1995-1998)
5 dimensional sculptures-paintings-objects-videos-performance-metal music

SINKOVICS Péter és kelléggi

MŰCSARNOK / KUNSTHALLE

1146 BUDAPEST, DÓZSA GYÖRGY ÚT 37. Hősök tere

TELEFON: 343-7401; FAX: 343-5205

e-mail: info@mucsarnok.hu; http://www.mucsarnok.hu

1999. május 14. péntek 19^{00}-20^{00}-ig **MEGHÍVÁS**

Móder és az INSTRUMENTUM ACÉLSZOBORZENE ÜTŐEGYÜTTES és a DUNAÚJVÁROSI VASAS TÁNCSZÍNHÁZ mûvei a MÛCSARNOK-ban

I. SÁRY LÁSZLÓ : Acélszoborzene II. - õsbemutató

MÓDER REZSŐ : Beszélgetések..., Kozmosz-sorozat

II. 1. tétel : „Horváth, Kocsa, Szabó József, Szõnyi, Sándor Péter beszélgetnek a Vasgyárban" (mûvészeti tisztelgés) zenemû-õsbemutató

2. tétel : „Bartók, Moholy-Nagy, Csontváry munkájukat félbehagyva találkoznak-vitatkoznak Petõfivel, József Attilával"

3. tétel: Luis Harrison-John Cage : Duple Music (Móder-Váray második feldolgozása) - õsbemutató

4. tétel : XXIII. századi zene - sorozatból - õsbemutató

5. tétel : Göncz Árpád, Bernar Venet, Robert Schad gratulál a híres mûvésznek majd üdvözletüket küldik a Vasgyáriaknak zenemû-õsbemutató

6. tétel : Tiltakozó hangok mindenfajta fasizmus és mindenféle szellemi-mûvészet elnyomás tudatos leépítés ellen zenemû

7. tétel : Afrikai és Vasgyári tradicionális szertartászene (kávé) zenemû-õsbemutató

MÓDER REZSŐ

Zenélnek : SÁRY László (zeneszerzõ) - VÁRAY László (zenemûvész) - GALGÓCZY György (képzõmûvész) - ROSTA Csaba (építész) - MÓDER Rezsõ

III. DUNAÚJVÁROSI VASAS TÁNCSZÍNHÁZ (mûvészeti vez. : RÁCZ Attila)

1.tétel : Örömtánc az Elsõ csapolás ünnepén - õsbemutató
koreográfia : RÁCZ Attila Ciceró

2. tétel : Egy sztálinvárosi szerelem története - õsbemutató
koreográfia : SZÖGI Csaba
fémzenék : INSTRUMENTUM ACÉLSZOBORZENE ÜTŐEGYÜTTES

FÉMJELZÉS címû NEMZETKÖZI SZOBRÁSZATI KIÁLLÍTÁS látható ma élõ világhírû külföldi és meghívott magyar mûvészek alkotásaiból május 30-ig.
Utána Ausztriában a BÉCS melletti Berndorfban székelõ K.N.O.T.E. Alapítvány szabadtéri tárlaton mutatják be a nyáron.

Támogató : DUNAFERR
(A kiállítást és a mûsort Dunaújváros önkormányzata erkölcsileg, anyagilag nem támogatja.)

MÓDER REZSŐ

MÓDER REZSŐ

PROGRAMOK

FÉM JELZÉS

NEMZETKÖZI
SZOBRÁSZATI KIÁLLÍTÁS

A kiállítás megtekinthető:
1999. május 30-ig hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

május 14.

18.30h: ~~Block csoport~~ performance

Közreműködik: Krupa Sándor, Lőrinszky Attila, Várszegi Tibor

Támogató: Aprítógépgyár RT., Jászberény

19.00h: ~~Móder és az INSTRUMENTUM~~

ACÉLSZOBORZENEI ÜTŐEGYÜTTES
és a dunaújvárosi **Vasas Táncszínház**
műveinek bemutatója

Zenélnek: Sáry László (zeneszerző), dr. Váray László (zeneművész),
Galgóczy György (képzőművész), Rosta Csaba (építész), Móder Rezső (képzőművész)
Táncolnak: Vasas Táncszínház művészei • Koreográfus: Rácz Attila Ciceró, Szögi Csaba

Támogató: DUNAFERR

Műcsarnok, Budapest, Hősök tere – Telefon: 343-7401

Szobrok a Városligeti-tó vizén

Művészettel az új évezredbe

■ P. Szabó Ernő

Régen – vagy talán sosem – gyűlt egybe annyi ember Budapesten egy kiállítás megnyitóján, mint ahányan a Városligeti-tó partján voltak szombaton este a Művészettel az új évezredbe című tárlat megnyitója alkalmából. Néhány perccel a sötétség beállta után fénycsóva gyúlt, s a tó vizén csónak jelent meg. Benne *Dés László* szaxofonozott, s ahogyan elhaladt a tó vizén felállított szobrok között, a zene mintha azt jelezte volna futamaival, visszatérő motívumaival, variációival, hogy a különböző művek a különös helyszínen végül is nagyszabású, izgalmas együttessé álltak össze, amelyek egyes részei egymással, a nézőkkel, de az együttes maga a sajátos, történelmi hangulatú környezettel is párbeszédet folytat.

Éppen ez volt a kiállítás megrendezésének egyik fő motívuma: a magyar államalapítás millenniuma tiszteletére olyan bemutatót létrehozni, amely úgy tekint vissza a múlt, a tradíció felé, hogy közben elsősorban a magyar társadalomban, kultúrában, művészetben meglévő értékeket, teremtő energiákat mutatja meg, hiszen a hagyományok őrzése mellett épp ez az energia a megújulás záloga.

Hagyomány és megújulás – keresve sem lehetett volna jobb helyszínt találni a kortárs szoborkiállítás számára, mint a Városligeti-tó felületét. A honfoglalás millenniumára, 1896-ra alakult ki az a nagyszabású épületegyüttes, amely otthont adott az ezredéves kiállításnak. A millenniumi emlékmű a Budapestre látogató turisták számára ma is idegenforgalmi vonzerő, de történelmünk jelképe is. Páratlan műemléki egység – kevés európai nagyvárosban tanulmányozható oly zavartalanul a történelmi építészet és térképzés kapcsolata, mint a Városliget szélén, a Hősök tere környékén.

Ezzel az együttessel folytat párbeszédet a szoboregyüttes. Különleges látványosság a kiállítás: a többnyire maradandó anyagból, fémből, kőből, üvegből készült, többméteres művek mintha legyőznék a nehézkedés törvényeit: nem a földön állnak, hanem – látszólag – a tó vizén lebegnek, mintegy a vízfelszínből nőnek ki. A különleges látvány huszonhárom jeles magyar művésznek – a szobrászokén kívül festők, grafikusok művei láthatók – köszönhető, s a koncepciót kidolgozó *Sawyer Miller Groupnak*, az ötletet adó, szervező *Bodó Katalinnak*, s a rendező *Jerger Krisztina* művészettörténésznek. S persze a számos támogatónak, közöttük a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának, amelynek képviseletében a megnyitón Budapest főpolgármestere, *Demszky Gábor* és helyettese, *Schiffer János* mellett *Horváth Pál*, a PanTel Rt. vezérigazgatója és *dr. Medgyessy Péter*, az Inter-Európa Bank Rt. elnöke köszöntötte a megnyitó résztvevőit.

Hagyomány és megújítás — Fotó: Nagy Zoltán

A lassan fölerősödő fényeknek köszönhetően a szavak után hamarosan maguk a szobrok vették át a főszerepet, s ahogyan a megnyitón történt, a következő hetekben, egészen augusztus 20-ig várják a látogatókat. A kiállítás kiválóan áttekinthető a tó fölött átívelő hídról, a mellette álló épület teraszáról, de a látogatók nemcsak a partról nézhetik, hanem a vízre épített stégen sétálva, illetve csónakázva is megtekinthetik a műveket. Első esetben érzékelhetik, hogy a kiállítás tengelyét négy nagyméretű alkotás, *Móder Rezső* mozgó, világító, zenélő szobra, *Si-La-Gi* Előjáték című, a vízből feltörő buborékokra és gázlángra komponált műve, s közöttük Friedrich Ferenc Viszony című „acélrajza" és *Haraszty István* Szélmadara képezi. A csónakba ülők a kisebb méretű művek finom részleteit is megcsodálhatják, a parton, a stégen sétálók közvetlen kapcsolatba kerülhetnek *Fehér László* Fürdőzőivel vagy éppen *Várnagy Ildikó* Hattyújával, *Lugossy Mária* kő-üveg plaszikájával, amely Rhea történetét idézi meg. Az ég istene, Uranos, és a föld istennője, Ghea lánya mindaddig élettelen zárványként raboskodott kagylóbörtönében, míg Kronosz, az idő istene ki nem szabadította.

A kiállítás egyes művei a tárlat bezárása után helyet kaphatnak közterületeinken (a közönségszavazat legsikeresebb művét a fővárosban állítják föl). Addig is a Városligeti-tó a szobrok mellett zenei, színházi produkciókkal is várja az érdeklődőket. A vízi színpadon július 3-án az osztrák Triology trió, 6-án a Danubia Ifjúsági Szimfonikus Zenekar lép fel, július 15-én képzőművész-zenekarok koncertjére, 22-én a Vivente fúvósquintett, 29-én az Amadinda együttes, augusztus 6-án a német Wogram dzsesszkvartet, 19-én *Lajkó Félix* fellépésére kerül sor.

Móder Rezső

Olajos körözöttek

■ H. G.

Az elmúlt években több mint kilencszáz „olajos" bűnügy került a Vám- és Pénzügyőrség asztalára, amelyek nagy részét fel is derítették. A legtöbb esetben mégis csak a strómanok, a „kishalak" ellen indulhatott eljárás, a megrendelők és az igazi haszonélvezők egyelőre büntetlenek maradtak.

A Magyar Televízió A Hét című műsorának tegnap esti adása a körözési listák élén szereplő olajos bűnözőkről számolt be. A műsorban *Bencze József*, a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságának (VPOP) rendészeti főigazgatója elmondta, hogy a nyolc általánost végzett *Kocka Zoltán* 1995-ben egy kft. ügyvezetőjeként több millió liter benzint és gázolajat importált, miközben nem egyenlítette ki az ügyletek 4,5 milliárd forintnyi közterheit. A nyomozók nem tudták elkapni a fiatal vállalkozót, s Bencze biztos benne: csak strómannak használták. *Hódosi Sándort* ugyancsak olajos kereskedelmi tranzakciók után felhalmozott 420 milliós adótartozásáért, csalás miatt körözik. *Kovács Károly* petőfibányai lakos egy cég ügyvezetőjeként 52 vagon gázolajat importált, majd illegális módszerekkel továbbadta az árut. A körözési toplisták élén álló, győri illetőségű *Nagy Lajos* egy Mercedessel tűnt el a hatóságok szeme elől. A VPOP felderített bűnügyei során 93 milliárd forinttal károsították meg az államkasszát.

Fogathajtók, lovasbemutatók szórakoztatták szombaton az óbuda zett Lovas Juniálisra kilátogató nagyszámú közönséget

Meghalt egy kisfiú

■ MTI

Lovasbaleset következtében szombaton életét vesztette egy kilencéves budapesti kisfiú, akit a Heves megyei Bükkszéken ledobott magáról egy megvadult ló. *Bálint Sándor* őrnagy, a Heves Megyei Rendőrfőkapitányság sajtóügyeletesének elmondása szerint a kisfiú osztálykiránduláson volt Bükkszéken. Hazaindulás előtt, péntek délután a gyermek felült egy, a község határában legelésző lóra, és a szemtanúk szerint sarkával az állat szügyébe rúgott. A ló megbokrosodott, vágtatni kezdett, és levetette magáról a gyereket. A kisfiút azonnal a Heves megyei Markhot Ferenc-kórházba szállították, de szombaton hajnalban belehalt súlyos sérüléseibe.

RÖVIDEN

AZ EURÓPAI UNIÓ *pénzén épített bordélyházat Spanyolországban Chirivel volt polgármestere és felesége. A szükséges engedélyt hamis papírokkal szerezték meg, mondván, lovasiskolát akarnak nyitni, ehelyett azonban a „Hetedik mennyország" nevű nyilvánosház nyitotta meg kapuit. Az időközben lemondott polgármester azzal indokolta az ötvenezer euróra támasztott igényét, hogy lovasiskolája fellendíti majd a vidék gazdaságát és a turizmust. Tessék, kell ide nekünk türelmizóna-csetepaté? Lovagoltatásban a hazai örömlányoknak nagy gyakorlata van, az EU Magyarországnak is megnyitotta a bukszáját, a prostiturizmusnak pedig már fel sem kell lendülnie. Most már csak egy megadóztatott nyilvánosház kellene, hogy a kuncsaftokkal együtt az APEH és a gazdaság is a hetedik mennyországban érezze magát.*

■ BEREK

■ **OMLÁS.** Egy négyemeletes lakóépület padlástere faszerkezetének egy része rászakadt a függőfolyosóra a főváros XIII. kerületében, a Visegrádi utcában, szombaton. Egy munkáját végző tévészerelő súlyos sérülést szenvedett. A baleset miatt a tűzoltók négy lakást életveszélyesnek ítéltek, és le is zárattak. A szerelőt a tűzoltók mentették ki a romok közül, majd a mentők kórházba szállították.

■ **BELEFULLADT** egy férfi tegnap délután Délegyházánál az egyik bányatóba. A férfi azután esett a vízbe, hogy egy jet ski megközelítette gumicsónakját, s valószínűleg a jármű okozta hullámzás, vagy ijedtség, esetleg rosszullét okozta a tragédiát. A baleset egy művelés alatt lévő bányatóban történt, ahol a fürdőzés és mindenféle sporttevékenység tilos, és ezt táblák is jelzik.

■ **PROSTITÚCIÓRA** kényszerítettek három román nőt egy balatonszárszói bárban. A lányok gyümölcsszedésre érkeztek Magyarországra, ám ehelyett futtatók karmai közé kerültek. A rendőrség már korábban figyelte a szórakozóhelyet, de csak a hét végén került sor a rajtaütésre. Egy szárszói férfit letartóztattak.

■ **VAD SZÉLVIHARTÓL** kísért özönvízszerű esők zúdultak az utóbbi három napban a chilei tengerpart több száz kilométeres szakaszára. Az ítéletidő következtében három ember meghalt, közel hatezren pedig hajléktalanná váltak. *Ricardo Lagos* államelnök személyesen is felkereste a vihartól legtöbbet szenvedett, a fővárostól 140 kilométerre délre fekvő térséget.

■ **GYERMEK.** A tűzoltók mentettek meg szombat éjjel egy fel-

MÒDER Rersö

Új Mür. 1994/2.

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI TUDOMÁNYOS SZEMLE

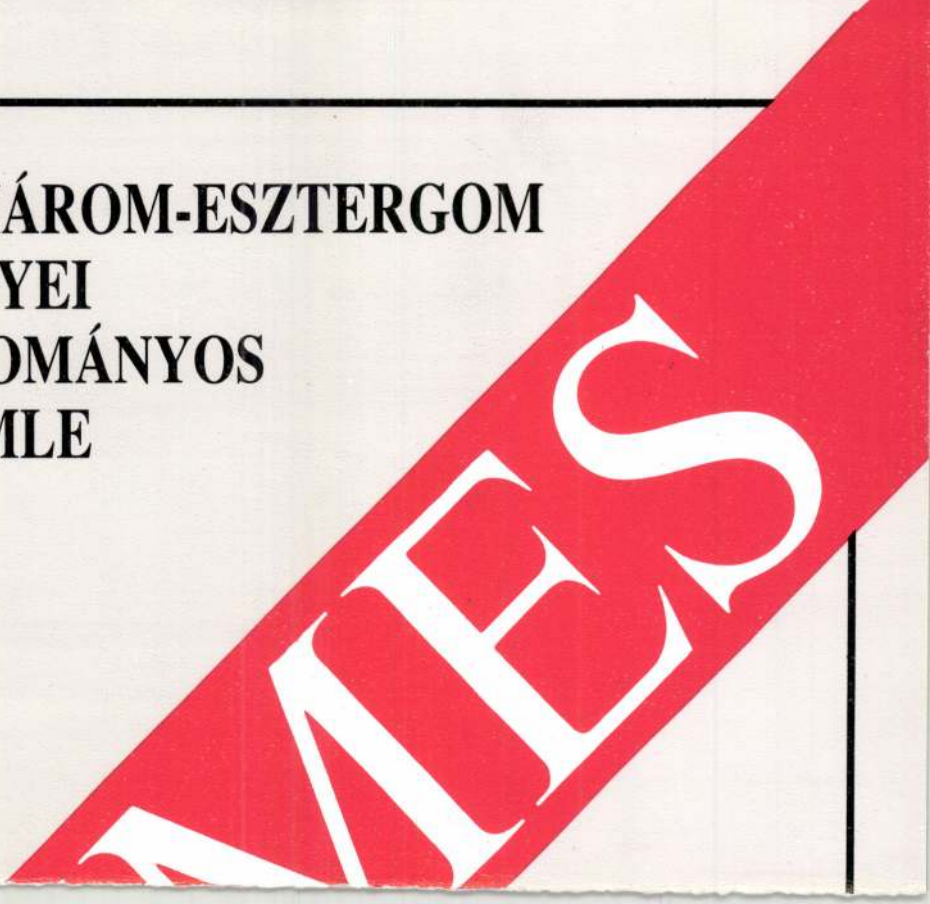

ÚJ MŰVÉSZET 94/2 FEBRUÁR

ÚJ MŰVÉSZET

ART TODAY 94/2 FEBRUÁR

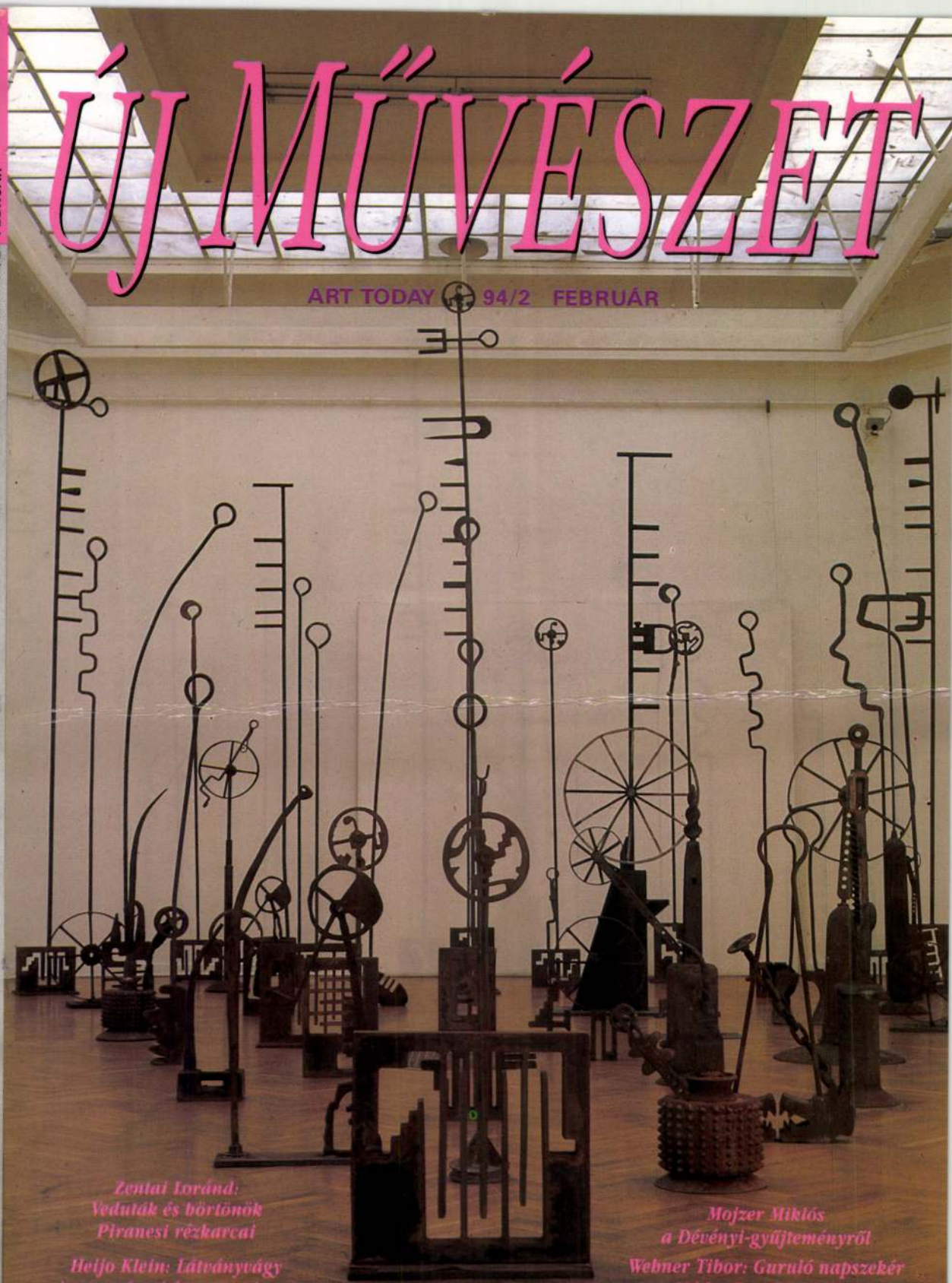

Zentai Loránd:
Veduták és börtönök
Piranesi rézkarcai

Heijo Klein: Látványvágy
A panorámakép reneszánsza

Lővei Pál: Újraépítik
a berlini királyi palotát?

Mujdricza Péter:
Szocreál architektúra

Mojzer Miklós
a Dévényi-gyűjteményről

Webner Tibor: Guruló napszekér
Móder Rezső mobiljai

Kovalovszky Márta: Stúdióüveg

138 Ft

Don McCullin

(NAGY-BRITANNIA)

RETROSPEKTÍV FOTÓKIÁLLÍTÁSA

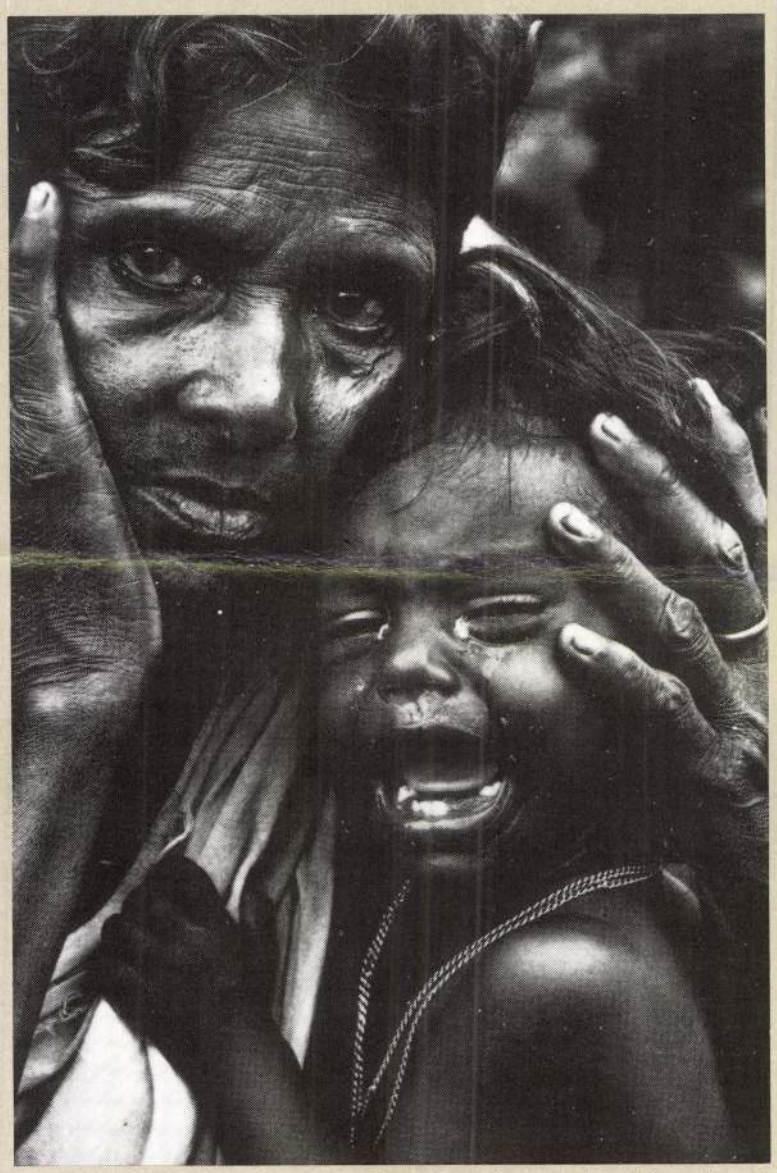

BANGLADES, 1971

1994. JANUÁR 28 – MÁRCIUS 6.

ERNST MÚZEUM

BUDAPEST, VI. NAGYMEZŐ UTCA 8.

NYITVA NAPONTA 10–18 ÓRÁIG, HÉTFŐN ZÁRVA

GURULÓ NAPSZEKÉR

Móder Rezső alkotásai • *Wehner Tibor*

Móder Rezső: Mobilképek/Mobile pictures, 1991, environment, Műcsarnok

„Ám mozgó szobornak kell értenünk a *Sárkányölő Szent György* lovas szobrát is (*Kolozsvári Márton* és *György* a XIV. sz. második felében). Lándzsazászlaját a legkisebb szél ereje is csikorgatva szüntelenül forgatja. Mintha valami nagy figyelmeztetés jajszava volna. Megdöbbentő élményünk volt, mikor feleségemmel a prágai várban ezt az elég nagy, mégis hajlékonyan kecses szobrot megpillantottuk, melynek szerves része, a kis zászló, a fejünk felett keringve valami furcsa madarat idézett." — írta le különös élményét *Lossonczy Tamás* festőművész *A képzőművészet helyzete és állapota* című akadémiai székfoglalójában. E korai, minden bizonnyal az alkotói szándékoktól függetlenül, véletlenszerűen keletkezett „mobilt" csak hatalmas áttételekkel minősíthetjük a forradalmi változásokat hozó XX. századi szobrászat, a tárgyalakító (tárgykiválasztó), térszervező-indukáló, téraktivizáló művészet előfutáraként. A markánsan a Marcel *Duchamp,* Alexander *Calder,* Jean *Tinguely* és Jim *Whiting* munkássága által jellemezhető törekvések a klasszikus szobrászati eszményekkel való teljes szakítást, új státusú és típusú, kibővült eszköztárral dolgozó, új hatásrendszereket létrehozó, inspiratív műalkotáseszményt reprezentálnak: a konvencionális formateremtés, a tömeglétrehozás és az anyagmegmunkálás révén felkínált látvány mellett lényeges plasztikai (?) elemmé lép elő, kifejezőelemként lép fel a változás, a mozgás által

Szocreál architektúra az Uitz Teremben

Mújdricza Péter

Sztálinváros, Rendelőintézet. Építész: Ivánka András, 1951. **Pártház.** Építész: Weiner Tibor, 1951

„... mert bennünk a 'pályink' reménye..."

A dunaújvárosi Modern Művészetért Alapítvány és a Magyar Építészeti Múzeum rendezésében *Építészet és tervezés Magyarországon 1945—1956* címmel kiállítás nyílt a dunaújvárosi Uitz Teremben 1993. április 9-én. A bemutatott anyag egy része már szerepelt a nagyközönség előtt a budai várban az Országos Műemlékvédelmi Hivatal aulájában, 1992. novemberében.

A sajnálatosan rövidre sikeredett budapesti bemutató megtekintésekor merült fel az ötlet, hogy érdekes és tanulságos lenne országos körútra bocsátani a hazai szocalista realista építészetet feltáró dokumentumokat olyan városokban is, ahol mélyebb kulturális gyökérzet híján még mindig a szocreál a legelfogadhatóbb tradíció. Annál is inkább, mert remélhető, hogy: 1. ezáltal tervtárak mélyén porosodó anyagok, tervrajzok és fotók, esetleg makettek is előkerülhetnek, tovább gazdagítva a Magyar Építészeti Múzeum már eddig is nemzetközi érdeklődésre számot tartó gyűjteményét; 2. hogy a hazai szocreál intermezzo a megfelelő helyre kerülhessen a magyarországi építészet történetében mind a szakma, mind a laikus közvélemény üdvére; 3. hogy ezáltal, ha nem is műemléki, de hathatós önkormányzati védettséget nyerhessenek a szocreál architektúra legjelesebbnek ítélhető produktumai; 4. és nem utolsósorban, hogy jobban megérthessük és talán valamelyest áldásosabban gyakorolhassuk napjaink építészetét.

Határozottan szerencsés, hogy e kiállítási körút első állomása éppen az egykori Sztálinváros, az egykori Sztá-

(folytatás a 62. oldalon)

körvonalazódó, lezajló történés, a környezet elemeivel teremtett aktív és ideiglenes, átmenetekből szerveződő kapcsolat, valamint az akusztikus, bizonyos esetekben a fényjelenségekre alapozott hatás. Ebben a viszonylag ismeretlen, még konvencióktól mentes — ám *Gilbert és George* óta némiképp már avítt —, felfedezésekre váró világban a magyar művészek is megkezdték kalandozásaikat: a kevéssé ismert *Megyeri Barna* — és *Csutoros Sándor* — munkásságához kötődő függesztett térelemek és térkísérletek mellett többek között *Haraszty István* abszurd gépeiből, műszereiből és szerkezeteiből, *Galántai György* konceptuális, megmozgatható és megszólaltatható konstrukcióiból, *Lois Viktor* járműveiből, bútoraiból, hangszereiből és pofozógépeiből, *Bukta Imre* folyadékáramoltatásra programozott mezőgazdasági objektjeiből, *Július Gyula* elektromos-mágneses szerkentyűiből szerveződik az a műegyüttes, amely a XX. század utolsó harmadának térművészeti összegzéseit a műalkotás autonómiáját megteremtve és megőrizve, szuverén kifejezésekkel kísérlik létrehozni. A nyolcvanas évtized derekától kapcsolódik ehhez a különálló művészegyéniségek tevékenységéből épülő, mégis közös vonásokkal jellemezhető áramlathoz *Móder Rezső* művészete, aki tízesztendős aktív tevékenységével a kortárs magyar szobrászat (?) különleges alkotásokból álló, furcsa produkciókkal kiegészülő együttesét, jelenségvilágát teremtette meg.

Móder Rezső: Guruló kozmosz/Rolling Cosmos, 1989, köztéri zenélő mobil acélszerkezet, saválló acél, légkorracél, spirálcső, 1000×450×250 cm

Móder Rezső az 1987-ben, a budapesti Stúdió Galériában rendezett kiállításának katalógusában, az életrajzi adatok között az alábbi definíciót adta közre: „Foglalkozik grafikával, festészettel, kollázzsal és akciókkal." Az e tárlaton felsorakoztatott műveket — táblaképeket, rajzokat, vegyes technikájú alkotásokat — Pataki Gábor a lírai expresszionizmussal rokonítható megjelenítések gyanánt értékelte, s megemlékezett a Móder-művek egyik fontos alkotóeleméről, „... a minden szenvedést provizórikussá emelő idő"-ről. A Stúdió Galéria Móder-tárlata még nem árulkodott arról, hogy a Dunaújvárosban felnőtt, az anyagalakítás titkait szakoktatóktól és mesterektől elleső, Vasmű-méreteken és gyári atmoszférában gondolkozó és ezen keretek és feltételek között rendkívül otthonosan mozgó, a

Móder Rezső: Szintetikus mobilok és dimenziók Synthetic mobiles and dimensions, rajz III, 1988–89, 70×100 cm

Móder Rezső: Ember körüli lenyomat II. és III Print arund man I, III, 1989, mobil, savállóacél-szerkezet, 236×135×70,5 cm

budapesti Képzőművészeti Főiskolán *Gerzson Pál* festőművész tanítványaként stúdiumait elvégző művészt a sík felület már alig-alig vonzotta, a festészet izgalma-varázsa csillapodott, és mindennél fontosabbá, érdekfeszítőbbé vált a tér. S jóllehet elsősorban táblaképfestészeti, rajz- és akvarellkiállítások és -biennálék szereplője volt a nyolcvanas években, műveit számba véve felfedezhető, hogy már pályája kezdetén foglalkozott objektek, installációk készítésével, csomagolt-burkolt tárgyakat épített kompozícióiba (*Mitikus ajtók I—II,* 1985—87, *Konstrukciós lehetőségek és esbetőségek,* 1985—86), s az 1985-ös keltezésű *Égig érő tragacs* című environmentben táblakép és plasztikai funkciót hordozó tárgyrendszerét, sajátos mű-szövetét hozta létre. Az együttes, a felület és a tér kombinatív művészi birtokba vételét tanúsító művek később is sorozatban készülnek műhelyében: nagyméretű, szürke felületekre műanyagból vagy műgyantából domborművű — gépelemekre, szerkezetekre emlékeztető — motívumokat épít, alakít, s ezen ábrázolásokhoz, a falra függesztett táblák előterébe fémtárgy-kollázsokat helyez, sajátos formai-tartalmi kapcsolatokat, kiegészítéseket és/vagy ütköztetéseket teremtvén (*Mobilképek, Lírikus mobilok, Szintetikus mobilok,* 1990—91).

A nyolcvanas évtized második felétől egyre intenzívebb Móder Rezső alkotói tevékenysége; önálló kollekciókat mutat be — így például Kaposvárott, a fővárosban, Tatabányán, Győrben és Dunaújvárosban —, s később, 1991-ben nagyszabású gyűjteményes kollekcióval lép közönség elé a Műcsarnokban, 1993-ban a Szombat-

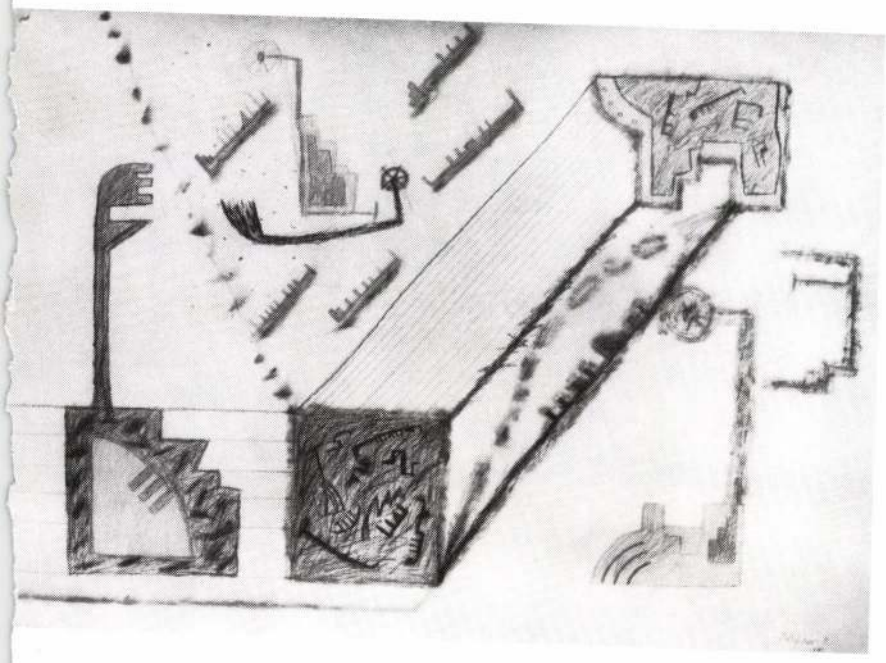

helyi Képtárban, monumentális alkotásokat készít hazai és külföldi alkotótelepeken — pl. 1988-ban és 1990-ben Győrben, 1989-ben Dunaújvárosban —, kiállításait performanszokkal és zenei rendezvényekkel kíséri, működését dokumentatív szemléletű (*Csillések a csillében*, 1988), vagy önálló rendezői koncepciót tükröző (*Becsomagolt (áru)lt kódok. Várostörténeti performance*, 1987) videomunkákkal is gazdagítja. E sokrétű, sokirányú, számos kifejezési formából, jelenségből rétegződő művészi munkálkodás részletes ismertetésére és elemzésére ezúttal nincs terünk; most Móder Rezső a szobrászathoz köthető, a szobrászattól elszakadó — de azzal még kapcsolatot tartó — munkásságát próbáljuk megközelíteni.

A Móder-plasztikák talán legfontosabb mozzanata a statikusság elleni lázadás: helyváltoztatásra képes (kerekekre szerelt), illetve mozgatható elemekkel szerkesztett, mobilizálható alkatrészekből összeállított konstrukciók sora tanúskodik erről. (A mozdíthatatlan kompozíciókon is ott vannak általában a — mozgásra utaló, mozgásillúziót keltő — posztamensfunkciót is szolgáló kerekek.) A *Guruló napszekér* (1988—89) vagy a kerekekre emelt állványszobrok bármikor el-, illetve továbbgördíthetők, vagyis nem kapcsolhatók egyetlen, akár ideiglenesen is állandónak ítélhető környezethez sem (*Guruló kozmosz I, II, III*, 1989). Mindezen túl a felfüggesztett, az ingamozgás elve szerint — különféle behatásokra — megmozduló szoborelemek egymás melletti, egymás mögötti, illetve egymással szembeszegülő (ütköző) mozgása révén változó összkép szemlélőivé, térjáték részeseivé válnak a befogadók, amelynek dimenziói között a pozitív-negatív megformálású, kivágott ábrákat hordozó fémlap-ingák formarendjében áthatások, összemosódások, kitisztulások, torzulások, kiemelések állandóan módosuló folyamatai játszódnak le. Az egyik, megvalósulásra, kivitelezésre váró szökőkútterven — *Kozmoszlépcső szökőkúttal*, 1992 — a művész pontosan regisztrálta az elemek megmozdulásának-megmozdításának lehetőségeit: a mű a szél által, az emberi erő, a beépített villanymotor, a víz súlya és mozgása segítségével válhat mobillá, s a fém szökőkút-alkatrészek összeütközése-csendülése a vízizenében összpontosulhat. Móder műveinek esetében egyébiránt ritkán alkalmazott metódus a klasszikus kinetikus művek szabályozott, egy pályára állított mozgása, illetve a mozgás által kódolt változás szabályos ismétlődése; esetleges, véletlenszerű a mozgást indukáló behatás, számos esetben szubjektív tényezőtől, az alkotó, illetve a befogadó aktivitásától függ. (A kiállítóterem padlózatán, a mű mellett gyakran ott fekszik a kalapács.) Lényeges momentum a Móder-mű akusztikus jellege is. Az összeütköző fémlapok, korongok, illetve a kalapáccsal megütött szobortestrészek — a kalapácsütéssel együttal ingamozgásra, összeütközésre és újabb megszólalásra késztetett elemek — sajátos hangzásvilágú, ütemezésű zenei anyag befogadási lehetőségeit teremtik meg (*Bartók a vasgyárban, A Kozmosz zenéje, XXII. századi zene*).

A durva, ipari jellegű megmunkálásmód, a nehézkes, kovácsoltvas tömbök, az egyértelmű illesztések, a világos szerkezetek, a rozsdás felületek, a lomha, súlyos mozgások révén rusztikussá, komor alaphangúvá alakított műegyüttes egyik kiemelkedő darabja az 1989-ben született, monumentális *Kozmosz* című kompozíció, amely a dunaújvárosi, fenséges szépségű Duna-parti tájban kapott végleges helyet. Kozmikus jelképeket hordozó, függesztett inga-fémlapjait meg-megmozdítják a légáramlatok, s halk, csengő-bongó hangok hullámzanak a folyó fölött. A 10×4×2 méteres zenélő mobil acélszobor működése, jelentésvilága természetesen nem ilyen egyszerű. A művész meghatározása szerint a kompozíció lényege az alábbiakban rejlik: „1. A Kozmosz a légkörben mozgó, uralkodó különböző hangfrekvenciá-

(folytatás a 64. oldalon)

Törékeny és sziklaszilárd szabadság

Kovalovszky Márta

Schaár Erzsébet: Bronztükör, 1969, üveg, bronz, 33,8×42×32,2 cm (Magyar Nemzeti Galéria)

Sok-sok évvel ezelőtt, kezdő muzeológusként kiállításrendezés közben kézbe vehettem egy szecessziós üvegvázát. *Sovánka István* remeke volt, sárgásan irizáló felületén lila íriszek domborodtak aléltan; csak éreztem, megfogalmazni nem tudtam volna azt a légies, mégis szíven suhintó, egyszerre affektált és elbűvölő atmoszférát, amely ebből az üvegtárgyból sugárzott. Reszkető kézzel helyeztem be a vitrinbe: szépséges darabnak tartottam, de elsősorban művészettörténeti emléknek, valaminek, ami a múlthoz, a históriához tartozik, zárt vitrinben a helye. A csekély értelmű, kezdő medvebocs, aki voltam, még mit sem sejtett arról, hogy az üveg később milyen fontos és mennyire eleven szállal köt majd magához engem. Nem mintha valaha is foglalkoztam volna az üveg anyagával, történetével, műfaji kérdéseivel, egyszóval nem vagyok a kérdés szakértője, gyűjteményem sincs, csak irigykedem arra, akinek van. Ott azonban, azon a terepen, ahol valamennyire isme-

GURULÓ NAPSZEKÉR

(folytatás a 25. oldalról)

kat és a szeleket felfogja ill. rezonancia-frekvenciát hoz létre. 2. Az Éteri (hangok) jelek, rezgések felfogására alkalmas a szerkezet, s benne a 3+10 darab lógó jelvény is. Szélcsendes időben az Éteri hangok, rezgések felfoghatóak és megfelelő műszerekkel hallhatóvá, rögzíthetővé lehet (ezeket) tenni. 3. Szél, viharos idő esetén a felfüggesztett elemek mozgásba hozhatóak és egymáshoz ütődve különböző hangokat — zenét adnak. 4. A sétáló, a néző maga is mozgásba hozhatja, az alsó elem meglökése következtében. Minden alkalommal másmás zenét — koncertet adhat szabadon. 5. A felső három függesztett elem a Naprendszerre utal (Kozmoszlépcső, Nap) egyszerűsített formában. 6. Az alsó lógó idomok a 10-es számrendszerre utalnak. 7. A lógó elemek közül egy-egy utal a kozmosz kialakulására, a geometria lényegére, az evolúció létrejöttére és alakulására."

A *Kozmosz,* s a kiállítótermi létre kényszerített mobilsorozat egyedei mellett ugyancsak jelentős plasztikai teljesítményekként értékelhetők a vertikális hangsúlyú, nyurga ipari szobrok, amelyek — például az *Időtengelyek* művei, 1987—93 — egy-egy kereket, pálcatagozatsort, fogantyúmotívumot (fejet, fejformát?) emelnek magasba, törékenyen és szilárdan, önhitt méltósággal és groteszk kisszerűséggel.

A mozgás idő- és térösszefüggései vezethették el az alkotót a megfoghatatlanságok és határtalanságok, a végtelen idő és kozmosz, a kozmikus távlatok világába, ahol misztikus elemek és valóságos motívumok keveredtek egymással, ahol minden elem jelentése módosul, átalakul; az 1990-es dunaújvárosi Országos Virrasztás Móder-produkciójaként előadott performansz tételei az alábbiak voltak: 1. A Kozmosz hangolódása, 2. Szintetikus fémhangok, 3. Fejünk felett lebegő nagy ellenállás, 4. Európai gondolatok.

Móder Rezső az elődei és kortársai által megteremtett — mint a Tinguely- és Whiting-művek önmaguk általi elpusztítását is magabiztosan a műtörténetbe komponáló — zsákutca-lehetőséget nagy ívben elkerülve, a végtelenbe és a felfoghatatlan távlatokba-síkokba helyezi masszív, a kor kozmikus szemléletét hordozó, azt a jelenre és az utókorra hagyományozó, de azért mégiscsak lassan-lassan — mintegy lírai ütemben — oxidálódópusztuló mobiljait, szerkezetetit, konstrukcióit. Egyszerre bízván, reménykedvén a fennmaradásban, és bölcsen megnyugodván az elmúlásban. Ám elérzékenyülésre nincs lehetőség; konganak, csörrennek, koppannak, kattognak, surlódnak, csöngenek, csikordulnak, kondulnak, bim-bamoznak a Móder-szoborelemek, s a szo-

Móder Rezső: Kozmosz-sorozat XI., Földi dolgok, Sámántanulmányok/Cosmos series XI., Earthly things, Shaman studies, 1990, performansz

borzúgásban-hangzavarban-kavalkádban csak tűnődhetünk, meditálhatunk, álmodozhatunk a szárnyalásról: a sekélyes, unalmas köznapi valóság talajától földbe gyökerezett lábbal — elrugaszkodásra képtelenül.

ROLLING SUN-CART

The works of Rezső Móder

„We must conceive the equestrian statue of *Dragon-Killing St. George* also as a moving statue (the work of *Márton* and *György Kolozsvári* in the second half of the 14th century). Even the weakest breeze turns its spear-banner round and round creaking incessantly as if it were the wail of some warning. It was a staggering experience to see this rather large yet supple and graceful statue in the castle of Prague whose organic part, the little flag rotating above our heads, evoked some strange bird." The painter *Tamás Lossonczy* described his strange experience with these words in his inaugural lecture at the Academy discussing *The situation and state of fine art.* This early "mobile" was surely accidental, independent of every intention; it requires many transmissions to call it the forerunner of 20th century revolutionary sculpture chosing and shaping, organizing and activating its objects. These endeavours characterized by the work of Marcel *Duchamp,* Alexander *Calder,* Jean *Tinguely* and Jim *Whiting,* represent a total break with classical sculptural ideals and an inspiration of a new type and status operating with (manipulating) extended means, creating new effect-systems. Beside the sight offered by conventional form-creation, and material-processing, change becomes an

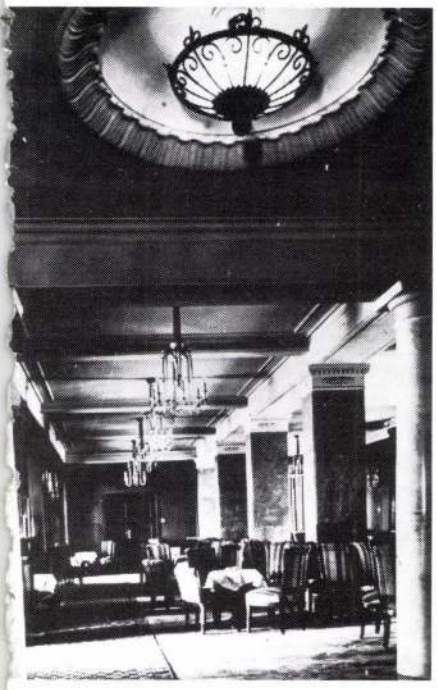

Sztálinváros, Szálloda
Építészek: Zilahy L., Mináry Pál

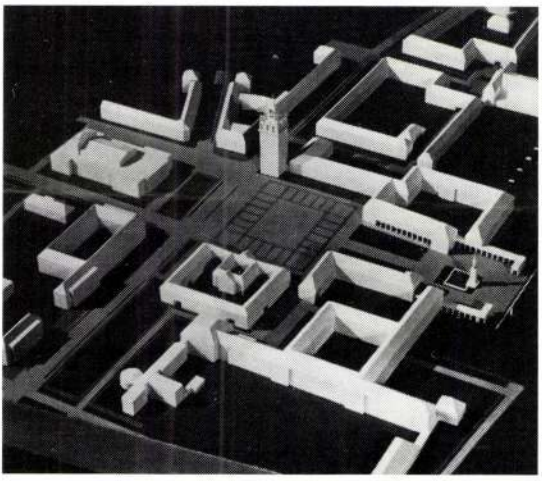

Sztálinváros, Béke étterem

Weiner Tibor: Sztálinváros, Főtér a Sztálin-szoborral, 1952, modell

szemmel is igazolva, hogy az internacionális, modern építészeti gondolkodás és a helyi történelmi, kulturális — ha tetszik: nemzeti — tradícióval köszönő viszonyt tartó szemlélet egymást felerősítő impulzusok is lehetnek, ha valaki a jelszavak helyett az emberre figyel. Egyébiránt, e szakmai-ideológiai dilemma indulati töltése ma is ugyanez, mindössze a szereplők és a díszletek csereberélődtek, megfordult a szélkakas a háztetőn. A jobb kéz felől húzódó, hosszabb kiállítófelületen bemutatott tervek közül már sokkal több megvalósult. Itt láthatjuk a *Gádoros*-műteremből kikerült, az azóta — védettség híján — durván átépített mivoltában is figyelemre méltó *Szinkron*-műtermet (a mai *Pannonia-filmstúdió*t); az *idősebb Janáky István, Raáb Ferenc* és *Jánossy György* által tervezett miskolci *Rákosi Mátyás Nehézipari Egyetem* rajzait; *Farkasdy Zoltán ÁVH-s bölcsődéjé*nek társaságában a *Budapesti Műszaki Egyetem épülete*nek terveit, valamint a gödöllői *Agrártudományi Egyetem* tervrajzait a *Rimanóczy*-műteremből. *Weichinger Károly* és munkatársai pályatervekkel szerepelnek a tárlaton: az 1945-ös Duna-parti U-alakú szállodasorozattól az 1951-es csepeli kultúrotthon festett perspektívájáig. Jóllehet, az imént felsorolt művek nem közelítik meg Tálos Gyula munkáinak színvonalát, tartalmi és grafikai előadásmódjuk igényessége így is példaadó lehet napjaink építészeti gyakorlatában és rajzi kultúrájában.

Az Uitz Terem előterében a dunaújvárosi *Modern Művészetért Alapítvány új múzeumá*nak tervrajzai és modellje láthatók. Ez az elképzelés a kilencvenes évek produktuma, tervezője *Juhász Péter*, a dunaújvárosi Tér's Forma stúdió építésze-belsőépítésze. A már kivitelezés alatt álló munkát alaposan szemügyre véve meggyőződhetünk arról, hogy olyan környezetben is művelhető európai igényességű építészet, ahol a szocreál a „legősibb" tradíció. Ebben a vörös nyakkendős hazugságokkal terhelt miliőben nőtt fel egy újabb generáció, melynek több tagja úgy ítéli meg, hogy az ötvenes évek bérházai egészségügyi, városesztétikai stb. szempontból még mindig messze felülmúlják a hatvanas-hetvenes évek vasbetonpaneles „lakóépületeit". Mindez annak ellenére így van, hogy a magyarországi szocreál intermezzo még a „haladó hagyományként" megcélzott hazai és nemzetközi klasszicista architektúra árnyékaként sem — legfeljebb fojtogatóan lefokozott, huszadik századi inkarnációjaként — értékelhető.

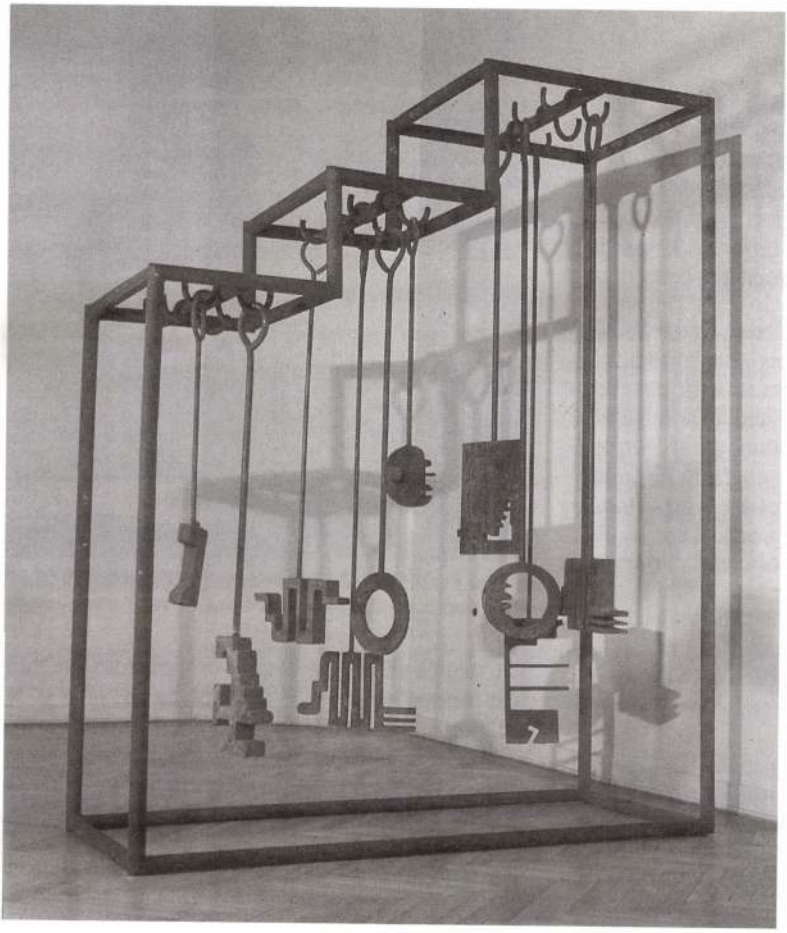

Móder Rezső: Kozmoszlépcső/Cosmos-stairway, 1988–89, mobil acélszerkezet, 250×200×80 cm

essential sculptural element in this new art expressing happenings outlined by movement and an active and temporary relationship with elements of the environment, as well as acoustic effects based sometimes on light phenomena. Hungarian artists have also started their wanderings in this relatively unknow world still free of conventions, waiting to be discovered — although since *Gilbert and George* it has grown a little obsolete. Their works are manysided: the almost unknown *Barna Megyeri* and *Sándor Csutoros* specialized in suspended spatial elements and experiments, *István Haraszty* builds absurd machines, instruments and structures, *György Galántai*'s constructions are conceptual, they can be moved and sounded, *Viktor Lois* produces vehicles, furnitures, musical instruments and try-your-strength machines, *Imre Bukta*'s agricultural objects are programmed for fluid flowing, *Gyula Julius* has electricmagnetic constructions. The makers of these works attempt to sum up spatial art in the last third of the 20th century with sovereign modes of expression, creating and safeguarding the autonomy of works of art. Since the mid-1980s *Rezső Móder* has joinded this trend relying on the activity of individual artists yet possessing some common characteristics. During ten years of activity Móder has created a special world of contemporary Hungarian sculpture composed of extraordinary products.

In the catalogue of his exhibition of 1987 in the Studio Gallery Móder has included the following definition into his biographical data: "Concerned with graphic art, painting, collage and actions". The works at this exhibition — panel pictures, drawings, works with mixed techniques — were evaluated by Gábor Pataki as manifestations related to lyrical expressionism, and he mentioned a major component of Móder's works: "...time elevating all suffering to temporariness". The exhibition in the Studio Gallery did not reveal at the time that the artist who had grown up in Dunaújváros, had learned the secrets of materialshaping from vocational trainers and masters thinking and moving freely in the familiar dimensions of the Ironworks, then finished his studies in the Budapest Art School as the student of the painter *Pál Gerzson,* was already not much attracted to plane surfaces, the excitememt and magic of painting had abated and space became more important and interesting than everything else. Although in the 1980s Móder exhibited chiefly panel pictures, drawings and aquarelles in shows and biennials, even in his earliest period he had already produced objects and installations, had built packaged- and covered objects into his compositions: (*Mythical doors, I—II,* 1985—87, *Constructional possibilities and chances,* 1985—86) and his environment *Sky-high rattle-trap* are the combinations 7 a special fabric and system of panel-pictures and objects with a sculptural function. Such combined works proving the artistic ensemble of surface and space were produced later in series in his workshop: he builds and shapes motifs from synthetic material or resin on large grey surfaces — these reliefs recall machine elements

and structures enriched with meta-objects collages in the foreground of the panels hung on the wall; in this way he produces particular connections of form and content, supplements and/or clashes. (*Mobile pictures, Lyrical mobiles, Synthetic mobiles,* 1990—91)

Since the second half of the 1980s Móder's activity has increased; he presented independent collections in Kaposvár, Budapest, Tatabánya, Győr and Dunaújváros — and in 1991 a largescale collection in the Budapest Műcsarnok, in 1993 in the Gallery of Szombathely. He sculpted also monumental works in artist colonies at home and abroad. e.g. in 1988 and 1990 in Győr, in 1989 in Dunaújváros. His exhibitions are accompanied with performances and musical programs; he enriches his activity also with documentaristic works (*Haulers in the Fruck,* 1988) and video works reflecting independent concepts (*Packaged (sold) codes. Performance of urban history* 1987). Here we have no room for the detailed analysis of this manysided and varied activity composed of many different modes of expression, form and phenomena. We try to approach only his work attached to sculpture, i.e. breaking away from it yet maintaining its connections.

Maybe the most important aspect of Móder's sculptures is the revolt against staticness, proved by his series of constructions on wheels with the ability of locomotion, resp. built of movable elements. (Wheels are also present on most of his immovable structures serving as pedestals or creating the illusion of movement.) The *Rolling sun-cart* (1988—89) or the platform-sculptures lifted on wheels can be rolled away any time, hence they are not related with any, even temporarily permanent, environment. (*Rolling cosmos, I, II, III,* 1989.) Beyond all these, the suspended sculptural elements moving according to the principle of pendular movement beside or behind each other or in opposite directions, creates a changing overall picture, a spatial play between whose dimensions the metal-plate pendulums with their positive-negative shapes carrying cut-out figures become the scenes of permanently modifying processes of interpenetrations, mergers, purifications, distortions, accentuations. On one of his fountain-designs waiting to be executed, *Cosmos-stairway with fountain,* 1992, the artist has registered the possibilities of moving the elements accurately: wind, human force, the built-in electric motor, the weight and movement of water can render the work mobile, and the clashing and ringing of the metal fountain-components can combine in water-music. By the way, Móder applies the methods of classical kinetic works rarely: he does not resort to their regulated onetrack movement, resp. the regular repetition of the change coded by this movement. In his case the effect inducing movement is accidental, depending often upon subjective factors, the activity of artist or spectator. (The hammer is often lying beside the work on the floor of he exhibition hall). The acoustic nature of Móder's works is also an important point. The clashing metal-plates, disks, resp. the sculpture's components, hit with the hammer produce a pendular movement, clash and sound and so create the possibility of a very special musical world with its own sounds and rhythms. (*Bartók in the Ironworks, Music of the cosmos, Music of the 22nd century.*)

Móder Rezső: Objekt (Bartók-asztal)/Object (Bartók-table), 1989, saválló acélszerkezet, 130×100×125 cm

The rough, industrial processing, the clusmy wrought iron blocks, the clear joints and lucid structures, the rusty surfaces and sluggish, heavy movements render the work-ensemble rustic and gloomy; one of its outstanding pieces is the monumental composition *Cosmos* produced in 1989 which got its definite place in Dunaújváros, in the majestic Danube-landscape. The air currents move its suspended pendulum metal-plates carrying cosmic symbols and the soft, ringing sounds float above the river. The functioning and meaning of this 10×4×2 meter music-making steel sculpture is, of course, not that simple. According to the artist's definition the essence of the composition is the following: "1. The Cosmos takes up the different sound frequencies and winds moving in the atmosphere, resp. creates a resonance-frequency. 2. The construction is suitable for receiving the ethereal (sounds), signs, vibrations, together with the 3+10 pieces of hanging emblems. In calm weather the ethereal sounds and vibrations can be taken and rendered audible and recordable with appropriate instruments. 3. In stormy or windy weather the suspended elements can be moved and hitting each other they emit different sounds — music. This music — the free concert — is different every time. 4. Walking

SZÉKY JÁNOS:

Méd levelek

Behajtani szabad

Mint javíthatatlan kultúrmalac (a szárszói gyermeküdülőben jellemzett így Gyula bácsi) nagyon megörültem a Művészetek Palotájának. Végre nem valami kibogozhatatlan gazdasági célra (bankkonszolidáció, sertésbomba hatástalanítása), költöttek harmincegymilliárdot, hanem kultúrára, olyasmire, ami növeli szürke, bánatos, nyavalyás vándülálló", és „hozzá kíván járulni, hogy Magyarország Közép-Európa regionális kulturális és turisztikai központjává váljon". Nehéz lesz, de bízzunk benne. Főleg, hogy világvárosunk fennállásának 133. évében megnyílott az első hangversenyterem, amely nem albérletben működik. Szerintem ez lenne a minimum, de akkor is: végre! Taps.

Jegyet szereztünk a húsvétvasárnapi koncertre, már csak oda kell jutni. Azt eddig is tudtuk, hogy a szomszédos Nemzeti Színház viszonylag könnyen elérhető a Soroksári út felől, ha az ember behajt egy „behajtani tilos" táblánál. Most azonban a Hungária körút irányából közelítünk. Az asszony vezet. A leendő kulturális és turisztikai központ főútvonala este hét tájban homályba burkolózik, az ostornyéllámpák nem világítanak. „Ma kezdődött a nyári időszámítás – mondom megértően –, és még nincs eléggé nyár". Feleségem viszont kissé ideges. „Te tudod, hol kell lekanyarodni?" Fogalmam sincs, de bízom a helyi és országos kormányzat ambíciójában: „Biztos ki van táblázva – szögezem le. – Olyan nincs, hogy egy ekkora centrum nincs kitáblázva. A Pompidou-t is milyen jól meg lehet találni. Az ilyet ki szokták." De lekanyarodást jelző tábla csak a Praktiker barkácsáruháznál van. Valahol elöl megpillantjuk a Művészetek Palotájának fényeit. Jobboldalt sötét mellékutca. „Itt?" – kérdezi a gyakorlatias asszony. „Nem, majd úgyis ki lesz írva" – nyugtatom, de tévedek. Együtt lélegzünk a forgalom ritmusával, ráhajtunk a Lágymányosi hídra. Van köztünk némi feszültség, de a közös cél fontosabb. Át Budára, a híd alatt visszafordulunk. Újra Pesten, ám eligazító tábla, nyíllal a déli oldalon sincs (de lehet, hogy csak nem látjuk a sötétben), megsaccoljuk hát, hol kellene jobbra fordulni, és be is válik számításunk. Ahonnan már szabad szemmel látható az útvonal, egy sarokkal a Palotától innét, szerény felirat közli, hogy igen, ön nyert, tartsuk a jó irányt.

A helyszínen nyíl továbbra sincs egy szál se, vannak viszont integető, formaruhás férfiak, kik a felszíni parkolótól a mélygarázs felé terelnek. Leparkolunk a zegzugos mélygarázs túlsó végében, a 193-as helyen. A falon nincsenek eligazodást segítő számtartományok (nem úgy, mint az IKEA-ban, jegyzi meg feleségem), nyilak még annyira se, azonban a parkoló kocsik rajta állnak a betonra festett számokon, úgyhogy már látjuk, a koncert végeztével is nyomoznunk kell egy kicsit, mint Amundsennek, aki „bekerítette" a Déli-sarkot, merthogy magát a 90°-os pontot GPS nélkül nem találhatta meg pontosan. Ballagunk, amerre a többiek (még van négy perc kezdésig), és meg is találjuk a liftet (tábla persze sehol), ki is szállunk a másodikon, mint a többiek (felirat sehol), ezután formaruhás hölgyektől megkérdezzük, merre van koncertterem (igen udvariasan megmutatják). Újabb hölgyektől megérdeklődjük, merre kell bemenni a jobb oldali jegyekkel. A VIP Lounge után a második ajtó – közlik, s ez nagyon hasznos információ, mert a Nagyon Fontos Emberek szalonja fölött látható az egyetlen feltűnő felirat. Nyilván azért, nehogy eltévesszék. Ezután majdnem célhoz érünk, csupán az a gond, hogy az „1. sor" valójában a negyedik. Ez csak akkor derül ki, amikor egy északangol vagy skót házaspár megmutatja az „A" sorba szóló jegyét. Akkor hátrébb költözünk, nem túl bánatosan, mivelhogy legelöl a buján lecsüngő dísznövények nemcsak a zenekart takarták volna, hanem az orrunkat is bizrizgálták. A koncerttermet a burkolat felől átható fenyőfűrészáru-illat lengi be, mint egy alagsori barkácsboltban. Én szeretem, de tucatnyian tüsszögnek tőle.

A következő palotát talán a kommunikáció kultúrájának szentelhetnénk, sok hosztesszel, akik megmutatnák a betévedőknek, hogyan lehet számítógéppel manapság betűket leírni és kinyomtatni, ahogy azt regionális központokban szokták. A viájpík pedig örülnének egymásnak a lounge-ban, nekik írni-olvasni sem kellene.

MRSALE

Kifutó, márkás férfiruházat nagykereskedelmi áron

tavaszi-nyári

ÖLTÖNY

30.000 Ft helyett

9.900 Ft

Április 16-ig

100% gyapjú ÖLTÖNY: 50.000 Ft helyett 28.500 Ft
minden NADRÁG: 4.900 Ft vagy olcsóbb!!!
minden ZAKÓ: 14.500 Ft vagy olcsóbb!!!
gyapjú TÉLIKABÁT: 34.988 Ft helyett 9.988 Ft

www.mrsale.net

Bp., VI. Weiner Leó u. 20.
A Nyugatitól 2 percre (Jókai utca sarok)
Nyitvatartás (bővített):
H-Sz:10-19
Cs:10-20
P:10-19
Szo: 9-14
www.mrsale.net
telefon: 302-4085

FÁY MIKLÓS:

Zene

Üsd-vágd szimfónia

Fontos, amit el akartok mondani, de előbb egy másik fontosat: meghalt a zenetudós Stanley Sadie. Az érdemeit valószínűleg nem érdemes sorolgatni, ő volt a főszerkesztője a *Grove*, majd a *New Grove* zenei enciklopédiáknak, neki köszönhető, hogy dzsesszel és rockkal kapcsolatos szócikkek is bekerülhettek a zenei lexikonba, ő írta a Mozart-szócikket, amit magyarra is lefordítottak, és önálló kötetként megjelentetett a Zeneműkiadó. Az viszont érdekes, ahogyan meghalt, mert ha van kegyes halál, ez talán az volt. Stanley Sadie már egy ideje nem érezte jól magát, három hete kórházban feküdt, de mivel a házához közeli templomba egy kis zenei fesztivált szervezett, kiengedték a nyitókoncertre. Beült, meghallgatott egy Beethoven-vonósnégyest, de rosszul lett, hazament. A fellépő Chilingirian Quartet azonban a koncert után még fölment a lakására, és eljátszották neki Beethoven *F-dúr vonósnégyes*ének lassú tételét. Stanley Sadie finoman belealudt az előadásba, és többé nem ébredt föl.

Hosszú szünet.

Vidámabb dolgokra áttérve: a Fesztiválzenekar adott koncertet a Művészetek Palotájában, Jukka-Pekka Saraste vezényletével, a megbetegedett Maria Joao Pires helyett Ránki Dezső közreműködésével. Egy ideig azt éreztem, a futunk az élmény után hangversenye, mire az ember beleszokott Berlioz *Beatrice és Benedict* nyitányába, annak már vége is volt. Jól szólt, Saraste pedig kifejezően és pontosan vezényelt, de már rendezték is át a termet, hozták a zongorát, kezdődött Mozart *Jeune-homme-koncert*je, ahol nagyon észnél kell lenni. Ha az ember túl sokat foglalkozik, mondjuk, a hangzásarányokkal, hogy de érdekes, nagy zongora és viszonylag nagy zenekar, ettől valahogy szépen beleilleszkedik a szóló az egészbe, és mire ez a nem éppen mély gondolat megfogalmazódik és ellenőrződik, addigra majdnem leszaladt az első tétel, és csak a halvány remény él, hogy ha ilyen fölösleges dolgokon jár az ember esze, akkor talán az előadás sem nagyon jelentős. Pedig Ránki küszködik, nem a puszta eljátszásért, természetesen, hanem a kifejezését, nyög, szuszog, és nem is eredménytelenül, a második tétel már él, a harmadik teljes bolondéria, ahogyan annak lennie kell.

Sok bizalmatlan ember ezek után szépen haza is ment, mert nem volt kíváncsi Nielsen *A kioltha*tatlan címet viselő 4. szimfóniájára, ami körülbelül annyira értelmes viselkedés, mintha valaki a moziból a reklámok után hazamenne, mit érdekli őt az a hülye film. Nem mondom, hogy a darab könnyű eset, végig az volt az érzésem, mintha valami programzenét hallgatnék, amihez elfelejtették mellékelni a programot, az, hogy a mű az életről és annak örökkévaló lüktetéséről szól, még nem teszi érthetővé a zenekar tombolását, a két üstdobos félelmetes pörgetését, a második tétel halkságát. A Fesztiválzenekar viszont abszolút csúcsformában játszott, és olyan típusú zenét, ami talán a legjobban áll neki, ahol nemcsak testületként, de szólistaként is meg lehet mutatni, ki mit tud. Major Tamás, az első hegedűs, Szabó Péter a csellista, a két üstdobos, a teljes fafúvós társaság. Elragadtatott szavak. És az új koncertterem, ahol egy ilyen mű elfér fizikailag is, hiszen kell a tér a pódiumon, meg akusztikailag is, mert ezt a hangtömeget nem jó egy kis dobozba beszorítani. És most, hogy nem is kell, megnyílik a világ az olyan művek előtt, amelyeket csak élőben szabad meghallgatni, mert csak így derül ki, hogy mégis van valami értelmük.

(A Fesztiválzenekar a Nemzeti Hangversenyteremben – március 26.)

NEGYVENEZER DOLLÁROS regénypály
IRODALMI JELEN
A VILÁG LEGNAGYOBB PÉLDÁNYSZÁMBAN MEGJELENŐ MAGYAR IRODA
Az áprilisi szám az újságárus
A tartalomból: **József Attila** összeállítás: *Hús-vér emberek, ig*
emlékképek **József Áronról**; *Felgőzölgő képek az „öles kondé*
Ádám verse; Interjú **Szász János** és **Gáspár Lóránd** költőkkel;
Kányádi Sándor, Boka László, Orbán János Dénes, Nagy Ab
Borbély Szilárd, Kenéz Ferenc, Dérczy Péter, N. Pál József
Színházkritika **Frenák Pál** előadásáról;

KIRÁLY LEVENTE:

Rádió

Ludatonátusz

Ludatonatus (Lúd a tón átúsz) – ezzel a kis kamulatin rigmussal szórakoztattak minket idősebb diákok általános iskolában, no meg a „pap ül a padon"-nal (kamufrancia), hogy aztán ennél sokkal többet ne is halljak eme holt nyelven a kötelező idézeteken kívül. Hová lett a latin nyelv, ki használja? – ezt a kérdést boncolgatta húsvéthétfőn a Petőfi Rádió *Malatin* című műsora. A szóra egyébként rögvest odafigyel az ember; először azt hittem, a maláta szlovák neve, de minimum egy felvidéki falu jutna eszembe róla.

Azt hiszem, nem érdemes túl sokat azon elmélkedni, hogy újra divatba jön-e a latin – minden nyelv eltűnik, amelyet nem beszélnek az emberek, nosztalgia ide vagy oda, vagyis a funkció legyűr minden más szempontot. Ám sok érdekes dolgot tudhattak meg a kultúrára szomjazók ebből a műsorból Szörényi László irodalomtörténésztől, aki – természetesen ez ki is derült a beszélgetésből – nagy latinrajongó. Csak még annyit a fennmaradás és szükségesség témaköréhez, hogy a végig józan gondolkodású és szellemes „latinista" az interjú végén mintha egy kicsit elvetette volna a sulykot, ugyanis egy olyan Európai Unióról vizionált, melynek minden államában második nyelv a latin; illetve olyat is mondott, hogy a latin végső soron nekünk, magyaroknak nemzeti kincsünk, nincs mese. Hiába mondja Hamvas több helyütt, hogy a latin az utolsó *igazán* kifejező nyelv, hiába latin a szókincsünk és mondatszerkezeteink egy része, az ábécénk satöbbi: nagyon úgy néz ki, hogy a latin néhány szakember vagy csodabogár különös mániája marad.

Nagyon helyénvaló volt Gózon Ákos szerkesztő-műsorvezető kérdése is, amikor azt tudakolta, nem sznobizmus-e egy kissé az újkeletű (értsd mostani) latinmánia. Szörényiben van azért annyi realitásérzék, hogy azt válaszolja, dehogynem. Aztán persze igyekszik megvédeni ezt a nyelvet, de a legérdekesebb mégis a világon található megszállottak tettei: Finnországban például még egy divatos zenészt is rávettek, hogy latinul énekeljen. Sajnos a zenei szerkesztő elmulasztotta megkeresni ezt az énekest, én viszont még emlékszem a neten keringő vicces hangfelvételre, melyen valaki latinul énekli Elvis Presley-től a *Love me Tender*t, még a szöveg is letölthető. Nagyon vicces, érdemes meghallgatni – és az előadója nem más, mint egy bizonyos Jukka Ammondt professzor, nem pedig egy elismert énekes. Apropó zene: a szerkesztő mindemellett nagyon jó muzsikát talált a témához, nyilván még a beszélgetés elkészülte előtt: gregorián dallamok alá (fölé, mellé) tenorszaxofon van keverve, ha jól emlékszem, Jan Garbarek csinált valami hasonlót mostanában. Erről jut eszembe, akár el is mondhatták volna, ki játssza a zenét.

Aztán a műsorból kiderült: pihent elmék azzal szórakoztatják magukat, hogy kortárs költészeti weboldalakat hoznak létre, ahol latin verseket lehet közzétenni, van is vagy 200-300 költő, aki itt verseng. Hogy teljes legyen a kép: még japánok is csatlakoztak az őrülethez szép számban, egyúttal megújítva a haiku műfaját is – érdekelne egy latin haikugyűjtemény, az már biztos. Szörényitől megtudtuk többek között, hogy Montaigne a... nyelve a latin volt, ugyanis apja a... szeretette volna, ha fia tökéletesen tud latinul, ezért még cselédnek is csak olyanokat vett föl, akik jól beszélték. Elképzelhető a kis Monty megdöbbenése, amikor rájön, valami francia nevű nyelven beszélnek az emberek a külvilágban... A mesélő kedvű irodalomtörténész azt is elmondta, hogy az utolsó igazán latin aggyal gondolkodó író II. Pius pápa volt – figyelem, ötszáz éve élt! A legviccesebb sztori mégis Lénárd Sándor esete: az USA-ban épp eltörölték a kötelező latinoktatást, mikor megjelent az említett író latin *Micimackó*-fordítása. Szörényi elmondása szerint a gyerekek kiverték a hisztit, hogy ők is olvasni akarják, ezért latintanárok tömegei menekültek meg az éhhalál torkából, és a könyv 250 ezer példányban kelt el. Szép példák, de ne felejtsük el, hogy a többségében mégiscsak lusta diákok sokat szenvedhettek akkoriban e nyelv elsajátítása közben – szinte minden nyugatos írónk szentel egy kis kitérőt a latintanulás nehézségeinek. A legjobb mégis Németh László felemlegetett mondása: élt régen egy déli nép, amely különös örömét lelte abban, hogy összetartozó szavakat minél messzebbre pakoljon egymástól.

Szörényi nem igazán győzött meg a latin hihetetlen felíveléséről, netán másodvirágzásáról – ellenben megajándékozott minket egy izgalmas háromnegyed órával.

(Malatin – Petőfi Rádió, március 28., 8.00–8.45, szerkesztő-műsorvezető: Gózon Ákos)

ÁLLÁS

Külkereskedelmi Főiskola Marketingkommunikáció szakirányát végzett, önálló, agilis, megbízható lány állást keres. **Készségek:** német és angol felsőfokú üzleti nyelvismeret, külföldön végzett üzleti tanulmányok, jó kommunikációs- és üzleti érzék, rajz- és íráskészség, felhasználói PC-ismeret, B-kategóriás jogosítvány. **Gyakorlat:** többirányú vezetői és operatív asszisztensi, rendezvényszervezői és médiában szerzett, valamint értékesítési tapasztalatok. Minden megoldás érdekel a hazai és nemzetközi marketing, reklám, rendezvényszervezés és a média területein. **Válaszokat a decsi.dora@freemail.hu e-mail címen vagy a 06 30 339 4875-ös telefonszámon várok.**

Fiatal, képfeldolgozásban és tervezésben is gyakorlattal rendelkező, nyomdai előkészítésben járatos

kiadványszerkesztő

keres hosszú távra megbízható állást.

06/30-906-4337

VÉGSŐ ZOLTÁN: **Zene**

Monk40

Ilyen kevés hangot koncerten még nem hallottam! Meredith Monk pályafutásának negyvenedik évfordulóját ünnepli összegző turnéjával, amelynek fókuszált helyszíne volt a Trafó, két előadással. Végigböngészve a szeptembertől novemberig tartó koncertsorozat állomásait, kiderül, hogy az Egyesült Államokon kívül csupán Berlin, Prága, Pozsony és Budapest élvezheti Monk előadásait, és ez igen nagy szó. Budapest az év egyik kiemelkedő kortárs zenei ünnepének a része, azt hiszem sokan szívhatják a fogukat, hogy Monk igazán kedves európai helyszínei éppen mifelénk találhatóak.

Negyvenévnyi zenészi pályafutásra visszatekintve ma már nem lehet a kortárs jelzőt nyugodt szívvel ráaggatni, az idő Monk zenéje felett némely vélekedés szerint eljárt. A koncert jellemző motívumokat emelt ki az énekes, zeneszerző és zongorista korszakos műveiből, amelyek az idő során stílárisan mit sem változtak. Ugyanaz a feszesség és az imitációs ...mák erőltetett alkalmazása hatja ... darabokat, no meg a kritikusok ...őparipája, a szörnyűséges elne- ... „kiterjesztett vokális techni- ... főképpen az énekhang hang- ... való értelmezésére és az egyedi effektek közbeiktatására utal: például a folyamatos dallam dünnyögése mellett az ostinato permanens lüktetését Monk cüccögése biztosította, ami azt jelenti, hogy legalább kettő, vagy esetenként több zenei elemet szólaltatott meg egyszerre, hangszer nélkül. A nyitó hangsorok szólisztikus vállalásai merész húzásnak bizonyultak. Mély, szinte szeánszszerű hangulat szükségeltetik ahhoz, hogy a néhány hangból álló dalfoszlányokkal azonosulni tudjon a hallgató. Ha más, kevésbé enigmatikus személyiség merészkedik színpadra ilyen produkcióval, akkor idő előtt távozom, azonban a mételyező előadásmód és a megérintettség mintha odaszögezte volna a hallgatóságot és az első hangtól kezdve feszült figyelem övezte, ami a színpadon történik. Meredith Monk zenéjére mondhatjuk, hogy minimalista, ő és zenészei az összes guruval énekeltek, játszottak; mondhatjuk, hogy kísérletező, senki ilyen bátran nem viszonyul saját énekhangjához; sőt, a szilabikus és melizmatikus gregorián áhítattal telt univerzuma is feltárul a temperált világ előtti időszakból, mégis a legfontosabb az adaptivitás. Monk nem restellte magyarul megtanulni a számok címét, játszadozott a magyar szóalakokkal. A világ történéseivel kialakított reflektív viszonyrendszerének ékes példái a berlini megrendelésre készített *The Politics of Quiet* című előadása és a 2001-ben, szintén a Trafóban bemutatott *Magic Frequencies* című társadalom- és médiakritikai éllel elővezetett, színielőadással egybekötött operája. A társművészetek evidenciaként épülnek Monk művészetébe: zenedarabjai számos filmadaptációhoz nyújtottak alapanyagot (kedvencem a *Book of the Days*), a mozgásszínház kifejezőeszközei pedig elengedhetetlen kellékei fellépéseinek. A dalok bemutatásához szorosan hozzátartoznak a kimódolt gesztusok, a szöveg nélküli énekek magyarázatát ezeken keresztül érthetjük meg. A *Facing North* kétszemélyes lélegző muzsikája megkívánta az erős testjátékot, itt vált világossá, milyen elvek mentén kerülnek be a *Vocal Ensemble*-be az énekesek. A darab gyakorlatilag egyszólamú, azonban ketten éneklik a hangokat felváltva. Nincs határozott metrum, a koncentrált egymásra hangolódás, a közös légzés és talán az azonos pulzusszám a kulcsa az előadhatóságnak, a speciálisan intonált hangok levegővételkor is megszólalnak.

Monk zenéjének gyönyörét nem a szépre való törekvés hozza felszínre, hanem az emberi lépték, a természethez való viszony (természetes, temperálatlan skálák alkotják muzsikájának alapját), társait érezhetően ezen nevelte. Anakronisztikusnak tűnhet ma is ugyanúgy viszonyulni az énekművészethez, mint negyven évvel ezelőtt, a világ azonban nem múlik, Monk legalitását pedig az alap építőelemek, víz, tűz, ég és föld alkotják. Minden egyes szólam külön univerzum, ha belép a következő, fényévekkel tágul Monk és együttesének aurája.

(Meredith Monk 40 years, Trafó, március 18–19.)

Megnyitó

...ABA:

...Móder a Dorottyában

...enckor itt toporogtam a ...tt, remélvén, hogy lázasan ... az anyagot. Sehol senki, ...n, írok neked egy levelet és ...formállak, kedves Rezső, hogy mi is errefelé a helyzet. Az utcán az egyik köztéri szobrod szállításra váró elemei nyújtóznak kéjesen, rozsdásan sütkéreznek a nap fényében, és várják, hogy majd csak megemeli valaki őket. A teremben minden a földön, kazettás kubusok a sarokban, valami vegyes technika a falnak támasztva, konzervdobozok gyűrűjében vasgyári por, szanaszét a padlón pedig egy kis anarchia. A galéria közepén viszont fickósan, ám magányosan már áll az új – tegnap éjszaka befejezett – mű, amely köré szerveződik a kiállításod. (...)

Talán kávézol még egyet, vagy írsz egy szabadverset-képverset, te objektverseknek nevezted őket, bár a kedvencemet úgysem tudod ma felülírni, idézem is, mert annyira felizgatott: „Reggel 6, Szépek szépe, Olyan szépph vagy mint, mint egy, gyönyörű állat, Még a nap sem mer előjönni, Na ki vagyok én neked, na ki főőzi a kávééét. *[A vers elé egy aktus közbeni, vasból kivágott párt állítottál.]* Hol vagy? Hiányod, mint huzat a házon..., de akkor is megnyílik, ahogy minden kiállítás."

Ne is haragudjál, de a díjaidat nem fogom felsorolni, úgyis kijön (kimerítő életrajzoddal együtt) a kismonográfia pár nap múlva, de a Munkácsyt azért megemlítem, na meg az utolsót is, hogy tavaly Koszorús Szobrász lettél, de ritkán láttalak úgy örülni, mint amikor megmutattad a *Dunaújvárosi Hírlap*ot, hiszen ott állt kinyomtatva, feketén-fehéren, hogy érettségi tétel lettél az egyik szakközépben. Azért elmondanám, hogy már villanyszerelő elektrikusként megkísértett a pálya és utána festőként diplomáztál.

Az első egyéni kiállításod 80-ban volt, tehát tényleg nem kamu ötdimenziós kiállításod címe. Én „csak" 83 óta ismerlek, kihagytam akkori expresszív rajzaidat-kollázsaidat, de már ott voltam, amikor bementél a dunaújvárosi Vasműbe dolgozni, hogy aztán pár évvel később zenélni is elkezdjenek acél mobiljaid. És ott voltam sok kiállításodon, azon is, amikor a Műcsarnok termeit feszítetted szét munkáiddal, és ott voltam, amikor a Városligeti tavon úsztattad kolosszális, színes, fénylő és mozgó művedet. És még sok helyen voltunk együtt. Most nézem 1975-ös *Városalapító család*odat, ezeket a talált (valószínűleg a saját konyhátokból átmentett) tárgyakat, ahogy az objet trouvé-ben manifesztálódik a családi kötelék, ahogy két lerobbant kávéfőző-kotyogó féltőn közrefog valami laboratóriumi üvegcsét (a kisfiút). Ezek egy téglán parkolnak Sztálinváros építése közben, és a proletkult, ahogy kell, még egy kicsit megbuherálta-gyógyítgatta is a háztartási gépeket. Egyenmintás, préselt műanyag tálcát is tettél alája. Itt bizonyítod, hogy cikizve is lehet nosztalgiázni, nosztalgiázva is lehet cikizni.

Nézem agyonstrapált hordágyadat, 8 versed párnáját, téglatest és henger formákba zárt, kézzel írott betűid, rajzaid, *Stallinvárossy Szentjobb* versedet. *Jobb* ez így, mint kötetben, mert menet közben a vers is átalakul, transzportálható lesz, mobillá lényegül *Hordozható Tudományos Objekt*ed (1977) kihűlt, sok szenvedést kiszolgált „arte poverás" ágyán. Aztán ráfordulok *Szekrénykönyv*eidre, melyeket vagy tíz éve, hogy összepakolsz és kinyitsz, újabb és újabb elrendezésben, más és más kacattal tarkítod 42 fülkéd polcait, állítasz hétköznapi tárgyakat verseid elé. Láttatod a mindennap látottat és elmúlt idők relikviáit: műanyag játékot, autót, indiánt, lovakat (fehér a feketét éppen meghágja), a gyermekkor újraértelmezett emlékeit, láttatod a kamasz borotváját, Spielberg dínóit (ezt már fémből kivágva), az útkeresés elemlámpáit, és új hangjaid ellenpontjaként az elnémított Sokol rádiót. És felnyitott, üres konzervdobozok minden mennyiségben és forrásból; hadd szörnyülködjenek a táplálkozástan kutatói. Látom, ajándékot is hoztál, az egyiken felirat: „jótékonysági célra felajánlott alkotás". Humorod sohasem hagyott el, de látom, hogy kollázsaidon vitatkozni (Sarkantyu Simon mesterrel) és tisztelegni (nevelőapád előtt) is tudsz, pedig hol vannak már azok az idők.

Hol van már Kassák, és hol van már, hogy egy ruhafogas találkozott egy porcelánbiztosítékkal? Te csak keverd az anyagot, mutasd, hogyan is jutottál el a gyönyörűen ívelt, kivágott-kihajtott, negatívba forgatott 73-as hegedűtesttől *(Hegedű, kollázs villanylámpával – Nevelőapám emlékére)* az időtengelyekig, szikár, szálas, tömör fémbotjaidig, vagy a szürkészöld alapra készült, narancsban-pirosban-zöldben tartott másik olajképedig. (Háromkor jött a telefon, hogy megérkezett a 95-ös *Kurtág György és Stockhausen beszélget...* és a tavaly festett *Az ötödik őselem*. Még jó, hogy korábbi ismerősökről van szó.) Ezeken kiteregeted ismétlődő elemeid, a kereket, a farostra applikált forgótárcsát, a gép szálkás fogazatát, a posztindusztriális közegben mára szinte idegenül ható alkatrészeket, vasgyári költészeted állandó kellékeit.

Ez a kiállítás csak egy nagyon szűk válogatás korábbi munkáidból, de azért tudjuk, hogy minden mű a középpontba tekint, mindegyik valahogy meg kívánja szólítani az utolsó, nagyméretű darabot. Kimondani is hosszú a címét: *Bartók, Kassák, Csontváry, József Attila, Szent István király beszélgetés közben az acélgyárban megint megvadulnak még a friss kávé illatától is.* Van itt minden már a címadásban is, a névsor által utalás a grafika-festmény két, a plasztika három dimenziójára, az idő negyedik fogaskerekére, a hang, a zene ötödik komponensére. Az a különleges ebben az acélszobor-hangszerben, hogy – bár valójában körbejárható – csak két fő nézete van. Olyan, mintha síkok lennének egymás mellé rendelve, pedig vastag fémlapokból áll a szerkezet. A kivágott mintázat változatos sziluettet formáz, a hegesztett részek geometrizálnak, öt kampón-csapon lendülhet mozgásba a konstrukció. Több kalapács (ütő) aktivizálhatja a nézőt.

Kipróbáltam, ahogy az előlap és a hátlap két-két karja mozgásba hozható (síkot képező), úgy a keresztmotívummal jelzett fej képes átlendülni egyik oldalról a másikra, átjárva a mű lyukas testét, tehát egyértelműen kirajzolja a mű lehetséges auráját. Nagy erejű munka egy nagyon jó művésztől.

Kedves Rezső, most délután fél hat van, tudtommal már zenélsz. Remélem, a megnyitón azért találkozunk. Örülök, hogy betölthetted az ötvenet, és most „kitöltötted" ezt a 25. évfordulós kiállítást. További kozmikus energiákat és újabb dimenziókat kívánok neked.

(Elhangzott március 22-én az Ernst Múzeum Dorottya Galériájában Móder Rezső 25 év – 25 mű – 25 hang: ötdimenziós művészet című kiállításának megnyitóján. Megtekinthető április 23-ig.)

KOLTAI TAMÁS: **Színház**

Ír, úr, úrhölgy

Bernard Shaw egyszer visszaemlékezett, hogy éppen nem volt semmi dolga, üldögélt a karosszékében, amikor a felesége megkérdezte tőle, miért nem ír darabot Szent Johannáról. „Így aztán írtam egyet", vallotta be Shaw. Jó döntésnek bizonyult. A szarkasztikus ír és a vallásos sugallatból nemzetfelszabadítóként föllépő francia katolikus parasztlány találkozása egyaránt kielégíti a szív és a szellem igényeit. Shaw őszintén kedveli az önzetlen és elhivatott, zseniális különcöt, s rühelli a politikai osztály középszerű világi és egyházi képviselőit, akik a hatalmukat féltik a népszerűségétől. Sebtében föltaláltatja velük a „nacionalizmust" (a keresztténység egyetemes világhatalmát veszélyeztető nemzetállam gondolatát) és a „protestantizmust" (az ideológiai és hatalmi dogmák elleni *protestálást*), hogy legyen minek a nevében megégetniük a szüzet. A frivol utójátékban pedig megerősíti, hogy a politikai érdekből vagy szimpla kényelemből fakadó pitiánerség tartalékai évszázadok múltán is kimeríthetetlenek. Aki egy fejjel magasabb a többieknél, s ezáltal kilóg a sorból, azt változatlanul elküldik a sunyiba.

A *Szent Johanna* előadása – a címszereplő alapkvalitásán kívül – azon áll vagy bukik, hogy a transzcendens sugallat mennyire tud közvetlenül átélhető, mindenki számára természetes cselekedetté válni, magyarán, hogy a Johannát megszólító égi hangok átalakulnak-e bárkiben megszólalható, tetteinket irányító belső hangokká. A Győri Nemzeti Színház előadásán a szerepet játszó Parti Nóra időnként, amikor környezete elárulja, segítségért, kapaszkodóért menekül a hangokhoz, előrehajolva, halántékát dörzsölve, szinte szótagolva idézi föl őket, mint aki visszakeresi az egykori tiszta, egyértelmű állapotot. A tárgyaláson már hiába próbálkozik, nem jön „válasz", süket csönd van belül, kiölték a belső hangjait – akkor föladja. Parti bizonyulhatott volna alkati szendének, nőiesen kifinomultnak a durva munkához szokott parasztlány szerepéhez, de mivel eredendően alternatív jelenség, zsigerből nyersebb, fölforgatóbb, érdesebb a – színházi – környezeténél, személyisége révén mintegy reprodukálja a drámabeli viszonyokat. Őszinte lendülete és természetessége mindvégig megóvja az érzelgősségtől, ami a tárgyalásjelenet pátoszmentesen energikus, száraz drámaiságában kamatozik.

A rendező Ács Jánosnak nyilvánvalóan jelentős munkája van a címszereplő teljesítményében; további érdeme, hogy egységesen elfogadható színvonalra tudta hozni a társulatot. (Nincs olyan együttes az országban, amelyben e súlyos szerepek optimálisan kioszthatók.) A tisztesen hagyományos előadás alapszinten működteti a szöveget és a szituációkat. Menczel Róbert forgóra épített díszlete döngő fémmel, nagy és lépcsőzetes térformákkal használja ki a jókora színpadot; Gyarmathy Ágnes ruhái kielégítik történelmi várakozásainkat. A két cinikus politikus-nagyágyút – Warwick grófot és Cauchon püspököt – Maszlay István és Gáti Oszkár piperkőcnek, illetve fáradt aggnak játssza. A vérmes Stogumber atyából Ujvári István korlátolt skolasztikust csinál. Sárközi Károly nyegle Dauphin, Vasvári Csaba kackiás katona Dunois, Áts Gyula Érseke mögött ott a józan ember, Bede Fazekas Csaba Inkvizítora mögött pedig az ideológiai őskáder. Az utójáték – és az egész előadás – történelmietlen iróniájának valószínűleg erősebbnek kellene lennie ahhoz, hogy a szerző nonkonform csúfondárossága eljusson a nézőhöz.

Az ír úr késő utódából, Marina Carr úrhölgyből teljesen hiányzik az irónia és a szellem, idétlen viccelődés helyettesíti *A Macskalápon* című darab középső felvonásában (jelenetében). Az Európa színpadain, így nálunk is túlértékelt és túlreprezentált kortárs ír drámairodalom átlagánál gyöngébb mű szintén karizmatikus nőfigurát állít a centrumba, noha nem történelmi, hanem mitológiai emblémát, nevezetesen Médeiát. Az ógörög mítosz modern leigazításainak egyikéről van szó, csakhogy Carr semmit nem tud hozzátenni az eredetihez. A színmű Médeiája, Hester Swane annak idején kivakarta a semmiből a nála fiatalabb Carthage Kilbride-ot, aki most elhagyja, hogy feleségül vegye az ifjú és módos Caroline Cassidyt. Hester nem tudván megakadályozni Carthage házasságát, bosszúból megöli közös leánygyermeküket, majd öngyilkos lesz. A mitológiai alapra a szerző ráfesti az ír lápvidék részint naturális, részint szimbolikus motívumait (például a hősnő nevére hajazó baljós fekete hattyút), és hogy a transzcendencia se szenvedjen csorbát, a múlt kísértetét is, mely az ír Médeia tragikus előtörténeteként jelenik meg a Szellemigéző, valamint a vajákos vak Macskanő szíves közreműködésével. Az eredetiség komplett hiányát és a számítógépen adagolt dramaturgiai elemek mesterkéltségét a nyelvi megformálás ellensúlyozhatná, ha a közhelyek nem ütnének át Upor László és Háy János fordításán. (Nem tehetnek róla.) Ha nem értenénk a szöveget, csak látnánk az előadást, jobb helyzetben lennénk, mert Radoslav Milenkovic rendezése mind vizuálisan, mind színészileg színvonalas. A stilizált képek kifejezetten szépek, anélkül, hogy esztétizálnának. Juraj Fábry sima, opálosan derengő vásznakkal jelzett, mindössze egy-egy ajtóval áttört díszletfalai kerülik a naturális hatást, épp csak jelzik a kintet és a bentet, artisztikusan világíthatók – egyszerre keltenek képzőművészeti és térélményt. Szűcs Edit ruhái mitizálnak és ironizálnak, gondosan elkülönítve a szereplők két csoportját. Van néhány nagyon erős alakítás, mindenekelőtt a Macskanő szerepében Csoma Judité, aki égszínkékké merevített kontaktlencse-vaktekintettel, himbáló fejét a közvetlen közeli túlvilág felé fordítva félbolond falusi csavargónő és antikból leszármazott mitikus jós egyszerre. Molnár Piroska habosított kislányná negédesíti a rosszindulatú anyóst. Kulka János még a kevéssé hozzáillő, indiáncopfos, karabéllyal és rágóval brutálprimitívvé torzított „örömapát" is képes elhitetni. Stohl András valódi lápi fenegyerek, Bognár Anna Caroline-jában fölébred a lelkiismeret és a női szolidaritás. Rendben van Pásztor Edina köznapi, Bródy Norbert kísérteti jelenléte. Bodrogi Gyula papi poénjai elsősorban írói kudarcok. Régóta nem láttam viszont olyan hiteles gyermekszereplőt, mint Rónai Lili.

Az előadás fő terhét itt is a központi heroina, Básti Juli viseli. Bástinak kijár a képességeihez és formátumához méltó nagy szerep, ha az utóbbi időben – különféle okokból – nehezen jut is hozzá. Hester Swane szerepében megmutathatja azt a száraz, lefojtott, belső tüzektől parázsló drámaiságot, amely fölháborodást, dühöt, elszánt indulatokat képes vulkánkusan fölszabadítani, de kérdés, hogy – éppen a szinte tudatosan elhamvasztott nőiesség miatt – nem löki-e az életlehetőségeiért, családjáért, otthonáért, szerelméért küzdő asszonyt végzetszerűen a megsemmisülés felé. Ahogy hatalmas, férfias léptekkel jár, fejszét csap a tőkébe, összezárt, keskeny ajkai között löki dallamtalan monotóniával, dinamikai árnyalatok nélkül a szavakat, vagy csak mozdulatlan bálványként áll a semmibe meredve – magában hordja a sorsát. Nem fél tramplinak mutatkozni fehér ruhában az esküvőn, nem tartóztatja meg magát az eszelősnek látszó hisztériától. Csöndjei erősebbek a kitöréseinél. Néhány elhadart őrjöngésénél a „mitikus áthallás" nagyobb dikciós formafegyelmet kívánna. A gyilkosság pedig vészjósló, szörnyűséges nyugalmat. Ehhez szigorúbb rendezői kontroll kellene.

(Bernard Shaw: Szent Johanna – Győr; Marina Carr: A Macskalápon – Nemzeti Színház)

MODER Rezső

IDŐTENGELYEK

...Lényeges momentum a Móder-mű akusztikus jellege is. Az összeütköző fémlapok, korongok, illetve a kalapáccsal megütött szobortestrészek - a kalapácsütéssel egyúttal ingamozgásra, összeütközésre és újabb megszólalásra késztetett elemek - sajátos hangzásvilágú, ütemezésű zenei anyag befogadási lehetőségeit teremtik meg (Bartók a vasgyárban, A Kozmosz zenéje, XXII. századi zene)... - Új Művészet, 1994. február, Wehner Tibor: Guruló napszekerek, részlet

TIME AXIS

IDŐZENÉK IDŐZENÉK IDŐZENÉK

ME MUSIC TIME MUSIC TIME MUSI

KECSKEMÉTI KÉPTÁR
(CIFRA-PALOTA)
6000 Kecskemét, Rákóczi u. 1.
Telefon: (06-76) 321-776

A Tavaszi Fesztivál '94, Kecskemét keretében meghívjuk Önt

MÓDER Rezső

performer - festő - szobrászművész

IDŐZENÉK

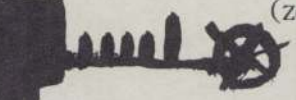

(zenélő mobil acélszobrok, képek, video-art) című kiállításának ünnepélyes megnyitójára, **1994 március 17-én, csütörtökön** 16 órára

Megnyitja:
WEHNER Tibor
művészettörténész

Műsor:
Bartók és Kodály a vasgyárban
performance

XXIII. századi zene (részlet)
alternatív fémzene, Kozmosz sorozat

Előadják: a művész és barátai

A kiállítás március 17-től május 1-ig tart nyitva

KECSKEMÉT GALLERY
(CIFRA-PALOTA)
6000 Kecskemét, Rákóczi u. 1.
Telephone: (36-76) 321-776

Rezső MÓDER

performer - painter - sculptor invites you in the scope of Spring Festival '94, Kecskemét to the ceremonical opening of his exhibition titled

TIME MUSIC

(musical mobile steel sculptures, pictures, video-art) **on March 17, 1994, Thursday** at 4 p.m.

Opened by:
Tibor WEHNER
art historian

Programme:
Bartók & Kodály in the Steelworks
performance

23rd Century Music (detail)
alternative metallic music, Kozmosz series

Performed by: the artist and his friends

The exhibition will be open from March 17 to May 1

Moderni Magno, Pietro

1649-ben Ferdinand-
tól magyar nemesség
et kap.

l. Voit Pál

Régi magyar okthonol.
Bp. é. n. 196. l.

ar. összegből 75.215.38

20,456.98

kimulatott

4,627.00

bözet

ció hiányt 15,829.98

Modern Jakab

építész

Pozsonyból, 1861-ben 22 éves

Fleischer Bécs 69.l.

Modereiner Salamon

rézm.

izr, Pozsonyból, 1818–21

rézm. nakosztály

Fleischer Bécs 69. l.

Rettenetesen nehéz divatosnak lenni

Divattudósítónk jelenti:

A hölgy zenét hallgatott a dunaparti kávéház teraszán. Figyelmetlenül dobolt az ujjával és az átellenes budai dombok ragyogó lámpadíszeit nézte. Érthetően összerezzent tehát, amikor megszólítottam és engedelmet kértem tőle, hogy mellője ülhessek.

— *Éppen azon gondolkoztam,* — kezdte — *hogy a hölgyek néha mennyi lehetetlenséget követnek el az ízlés ellen.* És az döbbentett meg különösen, hogy *éppen a divatosnak mondott hölgyek esnek ebbe a hibába.*

Egy csöpp narancslevet szippantott fel szalmaszálon a rózsaszínű pohárból.

— Olyan alkalmakra gondolok, amelyek elég gyakran előfordulnak az ember életében. Például *igen sokan nem tudják, hogy kell kiöltözniök hálókocsiban, vagy reggel a hotelben.* A legfantasztikusabb pongyolákat láttam ilyen alkalmakkor, pedig *a reggeli öltözködésnek szigorú nemzetközi szabályai vannak.*

Férfias jóreggelt!

— És pedig?

— *A férfias szabású »dressinggown« kötelező.* Magyarul *reggelizőköpenynek* is mondják. A fontos *a férfias szabás.* Ez adja meg a lehetőségét annak, hogy a *hölgy reggel társaságban mutatkozhassék, anélkül, hogy felöltöznék.* A dressinggown férfias szabása, ugyanis lelki motivumokra gondolok, *semlegesíti a hölgyet* és nyugodtan megjelenhet a hálókocsi folyosóján, vagy az étkezőkocsiban.

Elgondolkozva végigsimította a homlokát.

— Van aztán *egy másik feltétele a szalónképes reggeli kabátnak.* Sötétszínű anyagból kell készülnie. Fontos a szolid szín a fentemlített okokból. Az anyag tökéletesen mindegy. Mondon, *csak a szín fontos.*

— Más fontos nincs?

— *De igen.* Ha hálóinget hord alatta a hölgy, akkor *a kabátnak olyan hosszúnak kell lennie, hogy a hálóingnek egy csücske se lássék ki.* Ha viszont *pizsamát hord, az kilátszhat.* De ebben az esetben *a pizsamának ugyanabból az anyagból kell készülnie, mint a dressinggown-nak.* Fontos aztán még *a hozzávaló papucs.* Az eddigi szokástól eltérően *legyen ez a papucs bőrből.*

Strand, köröm és haj

Feketét rendelt, aztán folytatta.

— Van *egy másik nagy nyári problémám.*

— Nos?

— *A strand!*

— Nem szereti?

— Imádom, *csak megőrülök, ha látom a hölgyeket magassarkú fürdőcipőben botladozni a homokban.* Mi értelme van ennek?

A strand szórakozás, pihenés. Mondjunk le a hiúságról és *hordjunk lapossarkú fürdőcipőt,* már csak azért is, mert *ez sokkal elegánsabb, ha már a kényelemre nem gondolunk.*

— És a körmök?

— *Igen, igen. Jól kérdezte. A körmök.* Örjítő, amikor a divatos hölgy páváskodva megjelenik a strandon, a kezén ragyogó vörös körmökkel, de megfeledkezve arról, hogy a *lábán is vannak körmök.* Vagy ápoltassa rendesen a lábát és festesse a lábujjain is vörösre a körmöt, vagy *mondjon le a keze körmeinek vörösségéről.*

— Pedig *szép a vörös köröm.*

— Ó igen. Különösen *zöldeskék tengervízben nagyszerűen fest a vörösre lakkozott köröm.* De nem tudom elviselni azokat a hölgyeket, akik egyszerűen *azzal akarják elterelni a figyelmet lábuk gondozatlanságáról, hogy vörösre vagy aranyra lakkoztatják rajta a körmöket.*

Mérgesen belenyomta a cigarettát a narancsszörpbe.

— *Rettenetesn nehéz divatosnak lenni* — mondotta undorral és tovább bámulta a budai hegyek fénypöttyös oldalát.

(h. i.)

Münchenben megnyílt az „elfajzott művészet" kiállítása

Világhírű modern művészek képei mint elrettentő példák

Berlin, július 22.

(A Magyarország külön tudósítójától.) »*A német művészet napjának*« ünnepségei során *Hitler* vasárnap avatta fel a »*Német Művészet Házát*« és az új, hatalmas kiállítási csarnokban rendezett *reprezentatív német művészeti kiállítást.*

Hétfőn *egy másik kiállítás is megnyílt Münchenben: »Az elfajzott művészet« kiállítása.* Míg az új német művészeti kiállítás a harmadik birodalom célkitűzéseinek megfelelő művészetet mutatja be, »*az elfajzott művészet*« kiállítása viszont »*a marxista zsidó élet kulturális romjait*« mutatja be — mint az *Angriff* írja. A *Völkischer Beobachter* csak ma tért vissza az »*elfajult művészetek*« kiállítására és ismertető cikke a következőképpen hangzik:

A német művészet házában a vezér megnyitotta a harmadik birodalom nagy reprezentatív művészeti kiállítását. Ezzel összefüggésben *szükségesnek látszott zárt formában a nyilvánosság szeme elé tárni, milyen mértékben éltek vissza azelőtt Németországban a művészettel.* A képzőművészetek kamarájának elnöke a *rondaságok nagy számát* gyűjtötte össze kiállításra, amelyet »*elfajzott művészet*« címmel hétfőn délután a gipszöntvények egykori helyiségeiben a müncheni Hofgarten árkádjai alatt nyitottak meg. Megnyitó beszédében *Ziegler* professzor többek között a következőket mondotta:

„Szomorú kötelességünk..."

— Mindnyájan még most is a nagy müncheni ünnepségek hatása alatt állunk, amelyeket a *Német Művészet Háza* megnyitásával összefüggésben rendeztek. Mindazt, amit mesterek keze festészetben és szobrászatban csak alkotott, megcsodálhattuk a művészet csodálatos templomában. De mielőtt mi, *művészek és néptársak,* elhagynók München, az átéltek benyomása alatt még egy *szomorú kötelességünk* van ezen a helyen és pedig az, hogy *a német nép szeme elé tárjuk, hogy még nem is olyan régen egy bizonyos irány hangadó befolyást gyakorolt a művészeti alkotásra,* még pedig olyan irány, amely a művészetben nem természetes és tiszta életmegnyilvánulást látott, hanem tudatosan lemondott az egészségesről és az *elfajzottat és betegest állította helyére.*

— A vezér tegnapi szavaiból lelkesedéssel érthettük meg, hogy *a művészeti tevékenység e fajtája végérvényesen pusztulásra van ítélve.*

„Ezek a szörnyűségek..."

— Önök itt egy kiállítást láthatnak, amely azokat a műalkotásokat mutatja be, amelyek hosszú éveken keresztül a zsidó műkereskedelem ösztönzésére és az egész sajtó propagandahadjáratának segítségével, ideértve a kritikát is, igényt tartottak arra, hogy mint *nagy kinyilatkoztatások szerepeljenek.* Ezek a *szörnyűségek,* amelyek itt körülöttünk a falakon függenek, csak *megdöbbenést és undort keltenek bennünk.* A tisztességes német művészek becsületének megmentésére olyan műveket mutatok be a nyilvánosságnak, amelyek csak akkor váltak érdekessé a művészeti írók szemében, mikor *alkotóik egészsége megrendült, vagy az öregség folytán betegség támadta meg őket.*

— Mikor a propagandaügyi miniszter a vezér megbízásából néhány héttel ezelőtt megbízott engem, hogy ennek a művészet-pusztulásnak jellegzetes műveit a *birodalmi, városi és községi gyűjteményekből összegyűjtsem* és őket itt Münchenben az *elfajzott művészetek kiállításán* bemutassam, akkor ez csak azért történt, hogy a német népnek ilyen zárt egységben mutathassuk be az adópénzek elfecsérlését.

„Még néhány nappal ezelőtt is vásároltak ilyen képet"

— Feladatom keresztülvitele során *csaknem minden német múzeumot meglátogattam.* Tisztában voltam vele, hogy *az elmult években vásárolt művek száma igen nagy lesz,* mérhetetlenül elcsodálkoztam azonban, mikor kiderült, hogy *a múzeumok és gyűjtemények még néhány nappal ezelőtt is vásároltak olyan műveket, amelyeket most itt kiállítottunk* és e múzeumok vezetői feltételezték, hogy ezeket a műveket múzeumaikban kiállíthatják. Az itt bemutatott művek mindenesetre csak egy része a nevezett intézményekben található hasonló példányoknak. *Egész vasutak sem lettek volna elégségesek, hogy kitakarítsuk ezt a szemetet a német múzeumokból.* Ez azonban meg fog történni, még pedig elég rövid időn belől.

— *Az embert elfogja a borzalom,* ha mint régi frontkatona látja, *hogyan köpik le ezekben a művekben a német frontkatonát,* hogyan mocskolják be őket, vagy ha látja, hogyan mutatják be ezek a művek a német anyát mint élveteg szajhát, vagy ősnőt, arcán bárgyú butasággal, hogyan gúnyolják ki ezek a disznók őket, — ha látja, hogy akkor, amikor a centrum még a kormányban ült, *nyilvános helyen is arra vetemedtek, hogy olyan műveket vásároljanak meg, amelyek nem reprodukálható módon keresztény szimbolumokat nevetségessé tesznek.* Mindent, lehet mondani, *ami a német embernek szent, a sárba tiportak.*

— Ezeknek az embereknek beállítottsága nyilvánvaló volt, mikor ilyeneket mondtak: »Nem lehet elég kultúrát megsemmisíteni a kultúra kedvéért. Nem lehet elég műalkotást megsemmisíteni a művészet kedvéért. Pusztuljon ennek az egész polgári kultúrának a tisztelete. Taszítsátok le a régi bálványképeket az eljövendő proletárművészet nevében. Gyujtsátok fel a könyvtáratokat, dugaszoljátok el a csatornákat, hogy a múzeumokat elöntse az ár, hadd sodorja el a víz a dicsőséges képeket.«

— Amit ennek a kornak a literátusai írtak, német néptársaim, azt most, ha más értelemben is, *megvalósítjuk. Kidobáljuk régi bálványképeiket, amennyiben ez még nem történt meg.* Meg fogjuk mutatni ezeknek az uraknak, hogy a *képzőművészetek területén is vége van annak az időnek, amikor ezek az urak ilyen vezérszólamokat hangoztattak: »Inkább tisztátlanul élünk, mint tisztán meghalunk. Tehetségtelenül, de tisztességesen élni, — ezt a megrögzött individualistákra és az öreg lányokra bízzuk. Sohse féltsük a hírünket.«*

„Német nép, jöjj és ítélj!"

— Tudjuk, hogy nem a félrevezetettek, hanem *a félrevezetők a felelősek.* A mérleget ezért nem a hatalom átvétele idején készítettük el, hanem csak négy évvel később. Négy évi időt hagytunk nekik. Most azonban mindenkinek elfogyott a türelme annak láttára, hogy vannak, akik négy év alatt sem sorakoztak be a nemzetiszocialista építő munkások sorába. A német nép fog ítélkezni felettük. Ettől az ítélettől nem kell félni. A nép, mint az élet minden más dolgában is, itt is látni fogja, hogy tökéletesen megbízhatik abban a férfiban, aki ma vezére és aki tudja, hogy milyen úton kell haladnia a német művészetnek, ha teljesíteni akarja nagy feladatát és hirdetője akar lenni a német fajnak és léleknek.

— *Ezzel az »elfajzott művészet« kiállítását megnyitom.*

— *Német nép, jöjj és ítélj.*

Kiket pellengéreznek ki a kiállításon?

A kiállításon bemutatott művészek között van Emil *Nolde,* akinek *igen sok képe szerepelt.* Kipellengérezték *Barlach,* Oscar *Kokoschka,* Christian *Rohlf, Schmitt-Rottluff,* Marc *Chagall,* Paul *Klee, Feininger, Kandinsky, Pechstein,* Paula *Modersohn-Becker,* Carl *Hofer,* George *Gross,* Otto *Dix* műveit. Az utolsó teremben állították ki Franz *Marc* képeit, a fél termet megtöltik Lovis *Corinth* kései képei.

ELŐBB ELADNI!

Sárgabarack, uborka, vöröshagyma — olvassuk most van a kivitel szezónja. Ilyenkor dől el, egész esztendőben mért dolgozott a magyar föld, tekintet nélkül arra, hogy a külföldi piacot az egykéz keresi-e, vagy a többkéz találja-e meg? Idénycikkek. És azért nem várhatnak. Nem várhatják meg sem a teoretikus viták, sem a gyakorlati harcok végét. A barack nem ér rá várni. Feltárolva a végtelenségig, az elromlik. A barack nem ér rá ankétozni. Éppen ezért... Szűnjenek meg a viták és a kísérletezések. Fogjanak össze az összes egykezek és kétkezek, dolgozzanak, exportáljanak, csináljanak pénzt a magyar földnek, a magyar falunak, a magyar tanyának, a magyar kertnek. A barack pénzzé akar válni. Kenyérré, ruhává, szénné, iskolakönyvvé, villanylámpává. A barack dolgozni akar, elvinni jóhírét és jóízét mindenhová, ahol csak szívesen látják, már pedig a magyar barackot szívesen látják az egész világon. Nem rajta múlik. Eppen azért ne tanakodjanak annyit rajta. Vitatkozni ráérünk később is. Amikor már zsebünkben lesz a pénz, amit a barackért kaptunk. Előbb eladni. Aztán beszélgetni.

Lingua idegenvezető tolmácsok I. Italia
TRIESTTOL ROMÁIG
Dr. Honti Rezső. — Vezető, tanácsadó és tolmács Olaszországba utazók számára.
Teljes kiadás, kötve P **6.—**
Kapható Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 18

Vizsgálják a kenyérárakat

Olcsóbb lisztből sütik a kenyeret?

A fővárosi pékek és a magánkenyérgyárak be sem várták az Árelemző Bizottság vizsgálatát: 2 fillérrel felemelték a félfehér kenyér árát, sőt *újabb drágítást* is kilátásba helyeztek. A vizsgálat folyamatban van, a pékek áremelése után még szélesebb körre terjed ki. *Az Árelemző Bizottság megbízottai naponta megjelennek a kenyérgyárak telepén*, valamint a fővárosi sütők üzemében és *adatokat kérnek a kenyértermelés költségeiről.*

Érdekes a vizsgálat iránya: a bizottság kiküldöttei minden áron azt akarják megállapítani, hogy a *kenyérgyárak és a pékek a felhasznált lisztet régebben és olcsóbban vásárolták, mint ahogy most a lisztpiacon az árakat jegyzik.* Tehát az Árelemző Bizottság azt akarja kideríteni, hogy *a pékek olcsó lisztől sütik a kenyeret*, amivel rendkívüli haszonra tennének szert. A gyárak és a sütők elismerik, *valóban a liszt egy részét alacsonyabb áron kötötték le a malmoknál*, de azzal érvelnek, hogy *a sütőknek legfeljebb tíz százaléka tudta biztosítani előre az olcsóbb lisztet.*

Az Árelemző Bizottság mai vizsgálatát úgy tekintik, hogy *ezzel igyekszik a kormány segítségére sietni, hogy ne kelljen az őrlési adót leszállítani.* Ha a hat pengős őrlési adót mérsékelnék, akkor a kenyérgyárak szerint olcsóbb lenne a kenyér. Nem akarják elismerni, hogy a községi kenyérgyár a régi áron tudja árusítani, legalábbis augusztus 15-ig a kenyeret. Könnyű a községi üzemnek, — mondják a pékek és a kenyérgyárak — hiszen *500.000 pengő értékű tésztaneműt szállít versenytárgyalás nélkül a fővárosi üzemeknek* és ezen *legalább 300.000 pengőt keres évente.* Ez a 300.00 pengő bőséges fedezetet nyujt augusztus közepéig, amikor a községi is kénytelen lesz felmenni az árakkal.

A gyanú nyilait lövöldözik egymásra, amiből a közönséget csak az a kérdés érdekli, *hogy lesz ebből a vitából olcsóbb kenyér?*

A válság — közgazdaságra tanít

A gazdasági válságnak többé-kevésbé mindenki érzi káros következményeit, ez a válság szerencsére már múlóban van és az egész világon érezhető a javulás. Mindazonáltal sokáig fog tartani, amíg a világgazdasági válság csapásait kiheverjük. A gazdasági tudósok egyrésze már elérkezettnek tartja az időt arra is, hogy a válság mérlegét felállítsa: a világválság megtanította az embereket a közgazdaság tudományára.

Valóban a közönség széles rétegei érdeklődnek az utolsó években a gazdasági kérdések iránt. Egy híres lengyel közgazdász most állapította meg, hogy a válság megtanította az embereket a takarékosság tiszteletére, az észszerű gazdálkodásra és így emelte a közönség közgazdasági képzettségét. A válság nevelő hatással volt a vállalatok vezetőire, nevelő hatással volt a bankokra, amelyek régebben nem törődtek annyira a mobilitás és a biztonság alapvető tételeivel.

Ezt a tételt Magyarországon nem lehet általánosítani, hiszen a magyar bankok jobban megállták helyüket a nagy viharban, mint akár az osztrák, vagy a német pénzintézetek. Tagadhatatlan azonban, hogy minden pénzintézet értékes tapasztalatot szerzett a válságban, amelyek alapján azután átalakította belső szervezetét.

Hétfőn jegyzik az újtengerit

A budapesti áru- és értéktőzsde tanácsa ma délben teljes ülést tartott, amelyen *Fleissig* Sándor meleg szavakkal emlékezett meg *Munk* Péter alelnök elhunytáról. Bejelentette azokat *az engedményeket*, amelyeket a tőzsde vezetősége *a csepeli szabadkikötő szabályzatával kapcsolatban elért.*

A mai tanácsülés legfontosabb pontja: a folyó évi termésű tengeri határidőüzleti forgalmának megnyitása volt. A tőzsdetanács az igazgatóbizottság javaslatára elhatározta, hogy *az új termésű tengerit augusztus 2-tól, hétfőtől kezdve jegyzi.*

TŐZSDEI ÁRFOLYAMOK AZ EGÉSZ VILÁGBÓL

Lebonyolítások gyengítették a tőzsdét

A *nyereségbiztosító* eladások, amelyek már szerdán délben lemorzsolódást idéztek elő a részvénypiacon, *ma folytatódtak.* A bécsi jelentés gyorsította az árlemorzsolódást. A tőzsdeidő végefelé azonban *javult a hangulat*, a veszteség egyrésze megtérült és kiderült, hogy a lemorzsolódások csak technikai jellegűek.

Zárlatkor a Nemzeti Bank 1.5, a Bauxit 3, a Kőszén 4, a Nagybátonyi 2, az Urikányi 0.8, a Fegyver 2.25, a Ganz 1.2, a Rima 1, a Tröszt 1.8, a Magyar Cukor 1, a Gschwindt 5, a Gumi 2 pengő *veszteséget* szenvedett. Néhány részvénynél *kisebb javulás mutatkozott:* a Krausz-szesz, a Royal-szálló és a Pamut-ipar ért el *kisebb árnyereséget.*

A *fixpiacon* az irányzat egyenetlen. Az *1910. évi* fővárosi kötvény 4.5 pengővel *olcsóbbodott*, az *1914. évi* kötvény 2 pengővel *drágult*, az *1927-es évi* dollárkötvénynél 0.125 pengő az *olcsóbbodás.*

Az *utótőzsdén* árnyalati javulás mutatkozott, üzlettelenség mellett. *Félkettőkor* a Kőszén 526, az Urikányi 72.5, a Bauxit 290, a Rima 143, a Salgó 57.70, a Brassói 70.5, a Ganz 36.5 pengő.

A *Nemzeti Bank* ma a nemzetközi devizapiacok áreltolódásainak megfelelően *a francia frank árát 25 fillérrel, a párizsi kifizetését 24 fillérrel leszállította.* A hollandi forint, a svédkorona és a dollár 10—10, az angol font, a dánkorona, a norvégkorona és a svájci frank 5—5 fillérrel megdrágult.

Értéktőzsdei árfolyamok

	Első zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Nemzeti Bank	194.—	193.5	192.5
Első M. Bizt.	795.—	795	795.—
Fonciére	64.—	63.75—64	64.—
Concordia malom	9.—	9.1—9.3	9.2
Első Bp. malom	29.5	—	29.6
Hungária malom	—	40	39.5
Bauxit	294.—	289—295	291.—
Borsodi szén	22.7	22.6—22.9	22.6
Kohó	39.9	39.25—39.9	39.5
Drasche	32.—	—	31.8
Magnezit	—	300	300.—
Aszfalt	21.3	20.8—21.2	20.9
Kőszén	530.—	524—528	526.—
Nagybátonyi	55.—	53	53.—
Salgó	57.9	57.4—57.85	57.7
Urikányi	73.4	72—72.75	72.6
Fegyver	106.5	104—107	104.25
Ganz	37.8	36.4—37.1	36.6
Láng	60.—	60.5	60.—
Acél	50.—	49.5—50	49.5
Metallochemia	98.—	—	98.—
Rima	144.—	141.75—143.4	143.—
Guttmann	—	7.3—7.7	7.3
Ofa	42.25	42—42.5	42.—
Levante	—	2.2	2.2
Nova	23.3	23.3—23.5	23.2
Tröszt	105.8	103.1—104	104.—
Államvasút	28.75	—	28.5
Délcukor	78.5	78.5	78.5
Magyar cukor	192.—	191—193	191.—
Georgia	37.7	38.25	38.—
Izzó	—	248	248.—
Dreher-Haggen.	196.—	—	196.—
Gschwindt	925.—	—	930.—
Polgári sör	—	—	168.—
Krausz-szesz	122.—	—	125.—
Royal	142.—	—	143.—
Gyapjúmosó	8.95	8.95—9	8.9
Győri textil	82.—	—	82.—
Magyar kender	36.2	36	36.25
Pamutipar	67.5	69	68.5
Chinoin	24.8	24.75	24.75
Danica	5.5	6	6.—
Műtrágya	71.—	70.5	70.5
Gumi	119.—	116	117.—
Vasúti forg.	38.95	38.25—38.95	38.9
Telefon	19.—	19	18.75
Államadósság, kötvények, záloglevelek:			
1937. évi ptjegy	100.—	—	100.—
1910. évi főv. 4%	257.5	—	253.—
1914. évi főv. 4.5%	333.5	333.5—335.75	335.5
1927. évi főv. 6%	90.875	90.75—91	90.75

Lóvásár

Igás kocsiló, nehéz, nyugati faj 460—1125, könnyű 250—465, alárendelt 75—240, vágóló 55—240, a főváros vágóra vásárolt 16 darabot, vidékre 25 darab kelt el. Felhajtás 417, eladtak 177 darabot. A vásár lanyha volt.

Gyengébben nyitott a londoni tőzsde

London, július 22.

(A Magyarország külön tudósítójától.) A mai tőzsde gyengébb forgalom mellett *alacsonyabb árfolyamokkal* nyitott, de az *alaphangulat később mégis barátságosabbá vált.* Argentin kötvények a kínajapán helyzettel összefüggésben *megszilárdultak.* A gumiértékekben *csendes* volt a forgalom, a nemzetközi devizapapírok irányzata *gyengült.* Dohányértékek kedvező üzleti hírekre *áremelkedésekre* tettek szert, míg brit vasutak kezdetben *bizonytalanok* voltak. A dollárértékek kisebbmérvű *javulást* értek el. Vasúti papírok a már említett kezdeti áringadozások után megszilárdultak.

Brit állampapírok kedvező üzleti kimutatásokra *emelték* árfolyamukat. Kávépapírokban *kisebb vételek* voltak, légiforgalmi vállalatok *szintén megjavultak*, ezzel szemben a bányapapírok a kedvezőtlen üzleti kimutatásokra való tekintettel *lanyhák maradtak.*

Mai árfolyamok (zárójelben az előzőnapi zárlat): Royal Dutch 45.75 (45.87), Rio Tinto 20 (20), Anaconda 11.375 (11.75), Tanganyika 13.75 (13.75), Central Mining 21 (21), Canadian Pacific 11.75 (11.75).

A *nemzetközi devizaforgalomban* a *frank* továbbra is visszaesett úgy Amszterdamban, mint Zürichben. A *font* ezzel szemben tovább tartott, előzőnapi árszintjén mozgott és a szilárdabb Amszterdammal szemben árfolyama 9.01½, a gyengébb Zürichhel szemben 21.71¾ volt, NewYorkban a font árfolyama 4.9832 (4.9822) volt, a többi helyeken változatlan maradt.

BERLIN: tartott

Zárlat (zárjelben az előző zárlat): Reichsbank (214.50) 214.50, AEG (134.625) 134.625, Licht und Kraft (156.25) 156.75, Farben (169.125) 169.875, Gesfürel (157) 157, Siemens-Halske (—) 229.

BÉCS: lanyha

Zárlat (zárjelben az előző zárlat): Államvasút (29.10) 28.60, Alpesi (53.75) 52.55, Rima (105) 103.75, Salgó (49.50) 48.55, Magyar Kőszén (367) 361, Urikányi (63) 61, Magyar Cukor (—) 141.50, Magyar Vasútforg. (25.90) 25.90.

PRÁGA: gyenge

Zárlat (zárjelben az előző zárlat): Dux Bodenbach (1340) 1310, Alpesi (386) 380, Poldi (1530) 1520, Skoda (1913) 1885, Cseh Cukor (1060) 1045, Schöller (3445) 3375.

ROTTERDAM: barátságos

Rotterdam, július 22. *(A Magyarország tudósítójának távirata.)* Búza szeptemberre (8.55) 8.65, novemberre (8.525) 8.625, januárra (8.45) 8.55 holland forint 100 kg-ként; tengeri szeptemberre (108) 108.75, novemberre (106.75) 107.25, januárra (106) 107.50 holland forint 2000 kg-ként.

LIVERPOOL: egyenetlen

Liverpool, július 22. *(A Magyarország tudósítójának távirata.)* Búza júliusra (9 sh 5.875) —, 9 sh 5.25; októberre (9 sh 3.75) 9 sh 4.75, 9 sh 5.—; decemberre (9 sh 3.50) 9 sh 4.50, 9 sh 2.—.

A mai hivatalos valuta- és devizaárfolyamok:

PÉNZNEMEK:	KÜLFÖLDI KIFIZETÉSEK:
Angol font 16.85—17.05	Amszterd. 187.—188.60
Belga 56.90—57.50	Athén 3.025—3.055
Cseh kor. 11.05—11.95	Belgrád 7.82—7.88
Dán kor. 75.10—75.90	Berlin 135.70—136.70
Dinár 7.50—7.95	Brüsszel 57.02—57.46
USAdoll. 337.20—341.20	Bukarest 3.41—3.44
Kanadai doll. 336.—341	Kopenhága 75.30—75.90
Francia fr. 12.15—12.85	London 16.865—17.015
Holl. frt 186.60—188.60	Madrid —.—
Lengyel zl. 60—61.40	Milánó 17.66—17.8864
Leu 2.85—3.—	Newyork 338.60—341.20
Leva 3.90—4.05	Oslo 84.75—85.45
Lira 17.40—17.90	Párizs 12.28—12.88
(500 és 1000 lirás bankjegyek kivételével)	Prága 11.79—11.93
Ném. márka —.—	Szófia 4.11—4.15
Norv. kor. 84.55—85.45	Stockholm 87.—87.70
Osztr. sill. 80.00—80.70	Varsó 64.25—64.75
Svájci fr. 77.45—78.95	Zürich 77.65—78.35
Svéd kor. 86.80—87.70	Bécs —.—
	Bécsi kiringárf. 80.454
	Isztanbul 270—273

Az arany Londonban

Londoni aranyárfolyam: 139/6.5 sh.

Londoni devizák

London, július 22.

NewYork 4.98³/₈, Montreál 4.99¹/₈, Párizs 134.56, Brüsszel 29.62¾, Milánó 94.70, Zürich 21.71½, Amszterdam 9.01⁵/₁₆, Berlin 12.37¼.

Párizsi devizák

Párizs, július 22.

London 134.00, NewYork 26.98, Brüsszel 453, Milánó 142, Zürich 622, Prága 94.30.

M. O. K

MODERNO, Bernardo építész

A török megszállás utáni újjáépítés idején dolgozok

Preisich Gábor: Bp. városépítésének története.... Bp. 1960. 21. l.

A Szent István hét eseményei

A Gyöngyösbokréta felvonulása — Algíri énekesek Budapesten
A szerdai nap programja

(Saját tudósítónktól.) Kedden délután a *Gyöngyösbokréta* Budapesten tartózkodó tagjai színes népviseletbe öltözve a Városi Színházból a központi városházára vonultak, hogy köszöntsék az őket vendégül látó székesfőváros vezetőségét. Az útvonalon, amerre énekelve elvonultak, a gyöngyösbokrétásokat sokezer főnyi közönség ünnepelte. A városháza egyes számú udvarán *Lamotte* Károly helyettes polgármester várta a bokrétásokat *Kovácsházy* Vilmos, *Salamon* Géza tanácsnok, *Csorna* árvaszéki elnök, *Honffy* adóhivatali igazgató, *Markos* Béla idegenforgalmi hivatali igazgató társaságában. A Himnusz eléneklése után egy idős gazda, *Szappanos* Lukács lépett elő, s üdvözlőbeszédében hangsúlyozta, hogy a falu népe mindig hálás marad a fővárosnak azért, amiért az ősi hagyományok, táncok, népdalok bemutatására ország-világ színe előtt alkalmat ad.

A Budapestre érkezett algíri énekkar tagjai zászlóval vonulnak a Hősök Emlékkövéhez

A beszéd után két népviseletbe öltözött fiatal leány *kézimunkákat*, egy kiskun legény pedig díszes faragású *pásztorbotot* nyújtott át a város vezetőinek. *Lamotte* Károly helyettes polgármester válaszában kijelentette, hogy a főváros vezetősége nemcsak az idegenek gyönyörködtetésére látja évről évre vendégül a Gyöngyösbokréta tagjait, hanem a fővárosi polgárság óhajának is eleget tesz, amikor évente megismétli a bokrétacsoportok előadását. Budapest mindenkor szeretettel várja és fogadja a falu népét, s bízik abban, hogy a vidék is mielőbb megtalálja maradéktalan boldogulását. A kedves ünnepség a Szózat eléneklésével ért véget.

Kedden délután a Szent István Bazilikában *Demény* Dezső pápai kamarás vezényletével egyházi hangverseny volt. Hétfőn este algíri énekesek érkeztek Budapestre, hogy itt hangversenyeket adjanak az Állatkertben. Polgári ruhájuk felett fehér burnuszt, fejükön piros fezt viseltek. Kedden délelőtt megkoszorúzták a Hősök Emlékkövét, majd vezetőik tisztelgő látogatást tettek a városházán *Lamotte* Károly helyettes polgármesternél. A helyettes polgármester mindegyiküknek egy-egy *művészi bronzplakettet* nyujtott át a főváros ajándékaképpen.

Szerdán hangverseny lesz a Hangli kioszknál 11—13 óráig, 15.30 órakor országos úszóbajnokságok, 16 órakor Gödöllőn a MOVE tenniszversenyt rendez, 17 órakor az Állatkertben az Országos Magyar Gyermekvédő Egyesület nemzeti kerti ünnepélyt rendez, amelynek műsorán gyermekmulatságok, gyermekkórusok, szépség és tehetségversenyek, férfi, női, vegyes szavaló- és gyermekkórusok magyar szerzeményeket adnak elő. 17 óra 20 perckor lesz a hivatalos nemzetközi vízipólótorna a Horthy-kupáért: Hollandia—Németország; 18 órakor Ausztria—Franciaország; 18.40 perckor Belgium—Magyarország. 17—19 óráig az Erzsébet téri kioszkban a Mária Terézia gyalogezred zenekara Strauss-hangversenyt ad, 17—22 órakor a városligeti fővárosi pavillonban a rendőrség zenekara szimfonikus hangversenyt rendez; 18—20 óra 30 percig a Fővárosi Képtár kertjében a Székesfővárosi zenekar hangversenyez, 18 óra 30 perctől 21 óra 30 percig a margitszigeti Víztoronynál a Melles szimfonikus zenekar hangversenyez, 19 óra 30 perckor a Gyöngyösbokréta előadása a Városi Színházban. Kiemelkedő zenei esemény lesz az »István király dicsérete« című szabadtéri magyar zenejáték ünnepi hangversenye a várbeli Szent Háromság téren. A hangverseny pontosan 19 óra 45 perckor kezdődik. 20—22 óráig a Budapesti Hangversenyzenekar az Állatkertben szimfónikus hangversenyt rendez.

Az algíri énekkar női tagja

Csütörtökön délután 6-kor a belvárosi *főplébániatemplomban* hangverseny lesz. *Pénteken* tartja meg szokásos templombúcsúját a Szent István Bazilika. A délelőtt 10 órakor kezdődő szentmise keretében dr. *Kőzi-Horváth József* mond szentbeszédet. A templomi búcsút délután 5 órakor ünnepélyes litánia fejezi be.

Zárórák a Szent István héten

A Szent István nap előtti csütörtökön, augusztus 19-én nyílt húsárusítási üzletekben, a piacokon és a vásárcsarnokokban húst és egyéb hentesárut *este ½10 óráig* lehet árusítani. Szent István napján a rendes vasárnapi árusítási rend van érvényben, tehát friss hús és egyéb hentesáruk ezen a napon nem árusíthatók.

A Budapesti Kávések Ipartestülete közli, hogy a budapesti kávéházak augusztus 18-tól 22-ig bezárólag *éjfél után 4 óráig zenélhetnek.*

A budapesti női- és férfifodrászüzletek zárórája a Szent István napot megelőző csütörtökön *este ½10 óra lesz.* Szent István napján úgy a női-, mint a férfifodrászüzletek *egész napon át zárva maradnak.*

Agy- és szívérelmeszesedésben szenvedőknek reggel felkeléskor egy fél pohár természetes »Ferenc József« keserűvíz — a legkisebb erőlködés nélkül — igen könnyű ürülést biztosít, azonkívül a gyomor és a belek működését elősegíti és kielégítő emésztést hoz létre. Az orvosok ajánlják.

A volán meggyőződése

Európában talán az inkvizíció kora óta nem adtak ki annyi különféle rendeletet, mint manapság. Ezer a szabály, ezer a tilalom — észre sem veszed s már áthágtad és nyakadon a szankció. Most például az óperenciás tengeren túl olyan rendeletet találtak kiadni, hogy aki politikai szempontból megbízhatatlan, az — nem vezethet autót.

Próbáltunk gondolkodni: hát ez mire jó? Attól tartanak talán, hogy a megbízhatatlan meggyőződésű autóvezető szántszándékkal elgázolja valamelyik politikai ellenfelét? Ezt mingyárt elvetettük, mert úgy-e, nem valószínű, hogy bárki is kockáztassa a kocsiját és saját testi épségét ilyen célok érdekében — nem is szólva arról, hogy börtön várna reá. Arról van szó talán, hogy a »megbízhatatlan« férfiú autóra ne kaphasson s el ne szökhessék alkalomadtán? Ezt sem hinnők, hisz' aki szökni akar, megszökik biz' az hajtási jogosítvány nélkül is. Gondolkodtunk, gondolkodtunk tovább, erősen és hevesen töprengtünk, hiszen mi is tudjuk, hogy aki a volánnál ül, annak megbízhatónak kell lennie. Megbízható szeme, füle, idegzete kell hogy legyen annak, aki a volánhoz ül, hogy el ne gázoljon senkit, megbízható értelmi képessége és megbízható erkölcse is kell hogy legyen, hogy fel tudja mérni az esetőségeket s alkalomadtán meg ne szökjék, ha bajt csinált. Mindenféleképpen megbízható embernek kell lennie, akire rá lehessen bízni ötven vagy hatvan lóerőt — s a bajok is rendszerint onnan származnak, hogy véletlenül mégis olyan ember keze alá került ez az egész ménesnyi erő, kinek keze alá egy szamár sem való. Nagyon vigyázni kell tehát arra, kinek ad volánt a kezébe a társadalom — állapítottuk meg végül s döbbenettel láttuk, hogy a célhoz megint nem jutottunk közelebb. A rendeletet nem tudtuk megfejteni, még mindig nem tudjuk, mennyiben fontos a volán meggyőződése, miért szükséges, hogy aki autót vezet, politikailag »megbízható« legyen. Ott állt velünk szemben a Rendelet, az öncélú, hatalmas tenyészet frissen burjánzott része, ott állt velünk szemben érthetetlenül, szilárdan és gúnyosan felkacagott:

— Hát persze, hogy nem értesz engem, te jámbor, aki — g o n d o l k o d o l! Engem — mint a költő mondta — ésszel fel nem érsz; bennem h i n n e d kell. Azért vagy te egyszerű ember s azért vagyok én Rendelet!

Így szólt a Rendelet s érthetetlenül és kevélyen tovább hallgatott.

Erdős Sándor és gyermekei **István, Rózsi, Klári** és **Bözsi** megtörve tudatják, hogy a drága jó feleség és szeretett jóságos édesanya

Erdős Sándorné

Topf Ilona

e hó 17-én Budapesten elhúnyt.

Temetése 19-én délelőtt ½12 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Gyászolják: **Steiner Edéné**, Wien, nővére, **Erdős Istvánné Grosz Magda** menye, **Bruszt Ferenc, Krecs Sándor, dr. Hirsch Andor** vejei, **Bruszt Iván és Anikó, Krecs Erika és Marika, Erdős Marina** unokái, valamint sógornői és rokonsága.

Minden külön értesítés helyett.

Egyetlenünk, boldogságunk, mindenünk elhagyott **Dán Leó és neje** egyetlen gyermekünket, **Bokor Imre** felejthetetlen teleségét, **Illy** és **Vera** gyönyörű anyukájukat, **dr. Bokor Gyula és neje** imádott menyüket vesztették el

Bokor Imréné

szül. **Dán Miczi**-kénkben.

Örök nyugalmára e hó 18-án, szerdán déli 1 órakor kísérjük a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Gyászolja a nagyszámú rokonság.

Hesser Jenőné szül. **Davidovics Irma** és rokonsága fájdalomtól megtörten, de a Mindenható akaratában megnyugodva tudatják, hogy drága jó férje

HESSER JENŐ

aug. hó 16-án, 51 éves korában elhúnyt.

Temetése e hó 18-án d. u. 4 órakor lesz.

Bonyhád, 1937 augusztus hó 16.

Hesser József testvére. **Hesser Józsefné** sz. **Strasser Olga, Kuttna Izidorné** sz. **Davidovics Lenke, Róna Gézáné** sz. **Davidovics Sári** sógornői. **Kuttna Izidor, Róna Géza, Davidovics Pál, Davidovics József** sógorai. **Róna Tamás** unokaöccse.

Riccione Hotel Vienna & Touring

Magyarok által szívesen látogatott ház. Minden modern komfort. Közvetlen a tenger mellett. Nagy kert. Tul.: Mario Fascioli

„MÉRTÉK ÉS ÉRTÉK“

Thomas Mann lapja, „a szabad német kultúra“ folyóirata megindult a barbarizmus ellen, a szabadság és rend védelmében

»Mérték és érték.« Nem egyszer láttuk, hogy voltak, akik elfintorították arcukat az ilyen cím hallatára. »Ilyen szeliden? Ilyen konzervatívan?« — mintha ezt mondták volna. »Ilyen ezotérikusak és előkelőek akartok lenni? Nem találtatok gyujtóbb, hetykébb toborzó jelszót egy német folyóirat homlokára, amely ma szabadon hathat és akar hatni? Azt remélitek: hogy ilyen fegyelmezett cím-pedagógiával akárkit is léprecsaltak, — éppen most, a szakszerű bencegés és a forradalmi propaganda-fenegyerekeskedés idején, amikor mindent kineveznek támadásnak, előretörésnek, »átgyúrásnak« és »ifjú holnapnak«, vagy legalább is így csufolják diadalmasan?«

... Így kezdődik Thomas *Mann* folyóiratának a »Mass und Wert«-nek előszava, amely programot ad. Az előszó minden betűjéből Thomas *Mann* félreismerhetetlen hangja csendül ki, aminthogy Konrad *Falke* neve előtt az ő neve díszíti a folyóirat címlapját. »*A szabad német kultúra kéthavi folyóirata*« ez a Thomas Mannék folyóiratának megjelölése és a most Zürichben megjelent első szám elé névtelen előszót írtak, amelyben megmagyarázzák, miért választották éppen ezt a két szót folyóiratuk címéül és elmondják azt is, hogyan akarnak harcolni a szabad német kultúráért.

»Nos hát« — így folytatja az előszó — mi azt hisszük, hogy hamarosan nem lesz senki, akit lépre lehetne csalni a hazug győzelmi mámor és jövő-lobogtatás kürtszavával; hamarosan undorban és vállvonogatásban lesz csak részük — különben már ma is ez a részük mindenkitől. A forradalom szótárát gyógyíthatatlanul meggyalázták, kompromittálták és megrontották, mióta ez a szótár egy évtizeden át és még tovább a nyárspolgári tömegek szolgája volt — ama tömegeké, amelyek önmagukat forradalminak akarták látni. Nyárspolgári kopott világ az, ahonnan ma e hetyke jelszavak integetnek, teljességgel ellenfele a minőség, a rang, a művészet világának, amelyből azok a szójelképek származnak, amelyekkel akarásunkat és hitünket a folyóirat címében megjelöljük.

Művészet és emberiesség

Az érték és mérték fogalmát határozza meg ezután az előszó s megállapítja, hogy a mérték a rendet és fényt, a teremtés zenéjét jelenti, a forma és az ember győzelmét, a barbárellenességet. Kijelenti, hogy *e lap munkásai barbárellenesek, művészek, a mérték tisztelői és az érték védői*, a szabadság és a bátorság hívei és a nyárspolgáriasság és elvi hitványság megvetői akarnak lenni, főként akkor, mikor ez az elvi hitványság csőcselékszerű sunyiságában forradalmat szít. A művészetben végsőkig fokozott *emberiességet* látnak, tiszta tenyészetét a humánumnak és meg vannak róla győződve, hogy manapság a szenvedés mélységeiben megújuló emberi öntudat, a titoknak ez a megifjodott humánus-vallásos érzése a művészet tekintélyét nem megalázni, a hozzávaló szeretetet és vágyat nem csökkenteni, hanem fokozni fogja és lényegét új, derűs és előkelő fényben csillantja meg.

A konzervatív forradalom

Ezután *a művész arisztokratikus származásáról* beszél és Goethet idézi az előszó, rámutatva arra, hogy a művész egyesíti magában a hagyományok arisztokratikus tiszteletét, de ugyanakkor »újat alkot a mult kitágult elemeiből«. *Eszménye tehát: a konzervatív forradalom.* »Konzervatív forradalom« — folytatja az előszó. — Mit nem követett el az ostobaság, renitensség és rosszakarat, a művelt nyerseség ezzel a jelszóval, amelyet a szellem és a művészet emberei mondottak ki egyszer! Micsoda megrontását az ifjúságnak, a szabadságnak micsoda gyilkolását, micsoda világot elsötétítő botorságot csináltak belőle!« Mérték és érték az idők során feledésbe merültek. Az országokban csoportok, pártok, dogmák szubjektív érvényesülést keresnek és minden humánus kritérium riasztó feledésbe merül. Szükség van a szuverén mérték helyreállítására, mindnyájan érezzük ezt. *Hinni* ennek a mértéknek helyreállításában annyit jelent, mint *akarni* ezt a mértéket. De a mérték helyreállítása nem jelenti azt, hogy elmult dolgok után vágyódunk, hanem azt, hogy újból meg akarjuk teremteni a mai feltételekhez mérten. Ez a törekvés tehát épannyira konzervatív, mint forradalmi. *Konzervatív, mert meg akar tartani valamit, ami eddig az ember méltóságát jelentette: a mérték és érték népfölötti, pártfölötti, személyfölötti eszményét.*

Művészet és erkölcs

»Igazság« — a művészet és morál egyek lesznek benne. Nem vagyunk az immoralitás nyegle esztétái. Ez a művészi ítélet: »jó«, sohasem csak esztétikai értelmű; *semmi sem »jó«, aminek nincsen súlya »az emberiség mérlegén« és barbárnak tekintjük nemcsak az esztétikai, hanem az együttal morális kisebbrendűséget és aljasságot.* Elsősorban a *hazugság* az, amelynek legalapvetőbb megvetésében találkozik a művész és moralista. Minden törvény és minden erkölcsi szabály egyetlen szabályra vezethető vissza, az igazságra. Ez ismét a művészet hangja, Goethe hangja, — aki nem volt elméleti ember, nem volt radikális, hanem *életet akaró szellem.* Époly kevéssé akarunk radikális-intellektuelek lenni, mint esztéták. *A morál nem elméleti terület; az életnek van alárendelve.* Az igazság problémája — az abszolút eszményi igazság, az életben gyökerező igazság, az örökkévaló és megváltoztatható igazság problémája — a legkomolyabb emberi súlyú kérdés. »Csak az igaz, ami az életet gyarapítja« — ezt a mondatot elfogadhatjuk, de ki kell egészítenünk ezzel: »Csak az igazság gyarapíthatja az életet...« »... Mi történik azonban ma? Európában ma a szégyen hasznossági elvét rendszerré építették ki s ez a rendszer vonakodik elismerni a különbséget igazság és hazugság között, magát a szellemet tagadja a haszon kedvéért és habozás nélkül követ el bűnöket vagy helyesli őket, ha hasznosak; a hamisítás fogalma előtt egyáltalában nem riad vissza, s a hamisítás ugyanannyit jelent számára, mint az igazság, — ha hasznát veszi. És miután minden erkölcsiség az igazságra vezethető vissza; miután *igazság* és *helyesség* tökéletesen egy és ugyanaz és a helyesség nem egyéb, mint az igazság alkalmazása, ez az embertípus, amely ezt az igazságtant kitalálta, az erkölcsileg fegyelmezett világ arcába mondja: *helyes az, ami a népnek használ*«.

»Ez szégyenletes. S miután németül mondták ki, nem elég az idegen nyelveken elhangzó ellenvetés, *németül kell cáfolni* és már ennek az ellenvetésnek szükségessége is igazolná egy szabad német folyóirat alapítását. Goethe kijelentette: »Jobban szeretem a káros igazságot, mint a hasznos tévedést. A káros igazság hasznos, mert csak pillanatokig lehet kártékony, azután új meg új igazságokhoz vezet, amelyek egyre hasznosabbak lesznek és megfordítva: a hasznos tévedés kártékony, mert csak pillanatokig lehet hasznos és más tévedésekhez vezet, amelyek egyre kártékonyabbak lesznek.«

Németország és a politika

A »Mass und Wert« előszava ezután arra céloz, hogy a mai Németországban a politikai nagyság és a jog érdekében a helyes ítélet, az igazság és az lelkiismeret hangjait eltiltották. Idézi azt a francia mondást, hogy ha egy német kecses akar lenni, kiugrik az ablakon. »Ha politikus akar lenni, ugyanazt teszi« — állapítja meg a program — és azt hiszi, hogy mindenemberiességét meg kell tagadnia. Ez a nép nem tudja, hogy politika és erkölcs, hatalom és jog között van híd is, hogy a két területnek közös vonásai is vannak. A politika számára a tiszta, hamisítatlan ördögi praktika, — ezért ha politikus akar lenni, ördöggé akar változni és ennek kedvéért olyan »embertelen világnézetet gyárt, amellyel, legnagyobb csalódására, a világ hideg borzadályát és — félünk — a világ kacaját váltja ki«.

Totalitás

A totalitásról ír ezután és kijelenti, hogy csak egyetlen totalitás van, *a humánum totalitása*, amelynek a politikus-szociális terület csak részlete. Ezt a német polgár nem tudta. A német mindig egyik végletből a másikba esik. Valamikor politikamentes kultúrember akart lenni, most meg minden emberi megnyilvánulást a politikába akar gyömöszölni. Ez olyan bűn, amely csak további bűnökhöz vezethet. Felmerül a gyanu, hogy a német nép is sejti »milyen roszszul áll neki a totális politika«, amely végezni akar mindennemű szabadsággal s éppen ezért a kereszténységgel kél harcra. »A legnagyobb mértékben tisztességtelen látvány ez és úgy hisszük, hogy egy szabad német folyóirat éppen a megfelelő hely arra, hogy tiltakozzunk ellene... A kereszténységgel nem lehet olyan módon megvívni, ha az ember amaz erkölcsi színvonal alá süllyed, amelyre a kereszténységet az emberiség emelte. Legfeljebb akkor és azzal lehet legyőzni, ha ezt az erkölcsi színvonalat magasabb színvonallal pótolhatjuk.«

»A humanitás vallásosság is az emberben megtestesülő titok tisztelete által. Mert az ember titok. Benne alakul át a természet, belőle torkollik a természet a szellembe. Az a gúnyos vagy hősi hajlam, hogy az embert csak mint természetet tekintsük, ma igen erős és mégis hamis. Amióta ember az ember, azóta több mint természet: ez a »több« az ember meghatározásához tartozik. Az ember lénye egyik részével állat, igen; de a másikkal más szférához tartozik, a szellemi szférához. Az embernek megadatott az igazság, a szabadság, az igazságosság eszménye és ezzel a megváltás álma, a tökéletlen-természetes világból való megváltás, a tökély álma. Ez az álom a legemberibb.

A szocializmus

»Szocialisták vagyunk«, — mondja ezután a programadó előszó — »nem azért, mintha esküdnénk a marxista kultúrfilozófiára, nem egészen a mi ügyünk az élet alaptényét a gazdaságilag meghatározott osztályszerűségben látni és minden szellemi tényt csak »ideológiai felépítménynek« tekinteni. A kultúra és a szellem művei véleményünk szerint nem tartoznak osztályokhoz... A szabad és merész gondolat, a lelkiismeret, a

megismerés, — mindezek emberi értékek; nincsenek osztályonként meghatározva, ebben hiszünk. És mégis: lehetünk szocialisták, ha ugyanis a szocializmussal összekötjük azt a másik és tágabb meggyőződést, hogy a szellemi kultúrember számára hamis és életellenes magatartás lenne gőgösen lenézni a szociális, a politikus-társadalmi szférát és alacsonyabbrendűnek minősíteni a bensőségesség, a metafizikai és a vallás világával szemben... Mégegyszer: a politika és a szocialitás része a humánumnak, amely mindkét világot átöleli, a belsőt és a külsőt egyaránt és jó oka van annak, hogy ha éppen a művész nem tűri, hogy a politikai szociális világ emberibbétételére és szellemesítésére irányuló akaratát meggyűlöltessék vele, azt hányván szemére, hogy ez az érdeklődés nem méltó hozzá s csak merő materializmus.«

Materializmus és szellem

»Materializmus« — gyerekes ijesztés és még hozzá perfid! Látszólag idealisztikus módon akarják vele a bensőségesség nevében az emberileg tisztességest eltitkolni. De ez a »materializmus« sokkal szellemibb, sokkal idealisztikusabb és vallásosabb lehet, mint bárminő érzelgős gőg a materiálissal szemben. Hiszen nem azt jelenti, hogy elsüllyedjünk, hogy feloldódjunk benne, — ellenkezőleg, azt a művészi akaratot jelenti, hogy emberiességgel itassuk át. Ismerjük Nietzschenek, a nagy individualistának igen szocialisztikusan hangzó felkiáltását: »A földdel szemben vétkezni a legszörnyűbb. Óvlak benneteket, testvéreim, maradjatok hívek a földhöz! Ne dugjátok fejeteket a mennyei dolgok homokjába, hanem hordozzátok szabadon földi fejeteket, amely értelmet teremt a földnek! Ajándékozó szeretetetek, megismeréstek szolgálja a föld értelmét. Hozzám hasonlóan vezessétek vissza a földhöz az elszállt erényt, — igen, vissza, szeretethez és élethez: hogy értelmet adjon a földnek, emberi értelmet!« Ez a szellem materializmusa, a vallásos embernek a földhöz való fordulása, amely számunkra a kozmikum képviselése. Ez a szocializmus nem egyéb, mint a kötelességszerű elhatározás, hogy fejünket az anyag legsürgősebb követeléseivel, a társadalmi, kollektív élettel szemben ne dugjuk a metafizikai dolgok homokjába, hanem arrafelé forduljunk, ahol a földnek értelmet, emberi értelmet akarnak adni.

Az európai demokrácia

Megállapítja végül Thomas *Mann* lapjának előszava, hogy a folyóirat munkatársai nagyon időszerűnek tartják fellépésüket. Az egész világon sokan kívánják a szabadságot, a józanságot és jogot, a mértéket és értéket. Ezek a fogalmak ma már nem alábecsülhető hatalmak, még abban az országban sem, amelynek nyelvét beszéli. »Nem titkoljuk«, — írják — »hogy nem utoljára, sőt talán elsősorban azoknak a bizalmát akarjuk megnyerni, akik Németországban jobbat akarnak; kijelentjük, hogy szívünk leghőbb vágya, hozzájárulni annak előkészítéséhez, ami ott egy áldott napon annak helyére lép, ami most van. Ha kudarcot vallunk, tökéletlenségünket vádoljuk érte... *Az európai demokrácia első elképedése, zavara és bénultsága megszűnt; egyre inkább megerősödik, hatalma tudatára ébred és vonzerőt gyakorol az, ami megérdemli az »Európa« nevet* és amit egy ostoba rémpropaganda elaggottnak és a rothadás zsákmányának akar feltüntetni... *A jobboldali szélsőség szellemi divatja idejétmultnak tekinthető* és az újdonság varázsa, a remény varázsa, a jövő és az igazi derűs szellemi harciasság varázsa a szabadság és a humanitás oldalára áll, — új, tökéletesedett, egyelőre még meghódítandó és kidolgozandó humanitás oldalára, az embert illető igazságszerető áhítat oldalára.

A programcikk így végződik:

»Szövetségeseink és lelki rokonaink vannak szerte a világon, ezt tudjuk. Ha német platformról indítjuk el vállalkozásunkat, ez azért történik, hogy a német szellemnek olyan székhelyt teremtsünk, ahol szabadon, igazi hagyományaihoz híven élhet és más nemzetek polgárainak társaságában szóhoz és műhöz jut.«

MODERSOHN, OTTO

Népszava 1981. VIII. 7.

Kiállítási kalauz

Életmű a természet igézetében

A német századforduló egyik legjelentékenyebb festőegyénisége, *Otto Modersohn* (1865—1943) munkásságával ismerkedhet meg a látogató a *Szépművészeti Múzeum* új időszaki kiállításán, amely a Német Szövetségi Köztársaságból érkezett Budapestre, az országaink közötti kulturális csereegyezmény részeként. A kivételes gonddal összeállított, s kiváló katalógussal kísért tárlat, amely elé maga *Helmut Schmidt* kancellár írt ajánló sorokat, a fischerhudei Modersohn-gyűjtemény anyagára támaszkodva mutatja be a két világháború között háttérbe szorult, de napjainkban újrafelfedezett, és igen nagyra becsült mester életművét, aki a tradíciók modern szellemű átértékelésével az elsők között adott *intellektuális karaktert* a naturalista beidegzésű német tájfestészetnek.

Otto Modersohn a düsseldorfi akadémián végezte tanulmányait, de már növendékként szembe került az itt folyó oktatás gépiességével, a tárgyi világ másolásában kimerülő, lélek nélküli realizmussal. Csakhamar ott is hagyja a főiskolát, s az időközben megismert barbizoni festők, majd az impresszionisták példájából merítve, egy újszerű, a természet titkos, rejtett arcát, ősi törvényeit feltárni szándékozó, illetve az egyén hangulatait is híven tolmácsoló *intim* tájfestészeti stílussal kísérletezik.

Elképzeléseit megvalósítandó, néhány barátjával 1899-ben egy Bréma melletti kis faluban, Worpswedében telepedik le, amelynek sajátos természeti környezete és embervilága, az itt tapasztalt egyszerűség és tisztaság felszabadítja fantáziáját. Modersohn tartózkodik a látvány szenvtelen leképezésétől, de a francia impresszionistáknak csupán a pillanatnyi hangulatra építő festőmodorát sem kedveli; olyan festőiségre törekszik, amelyben a természet pontos megfigyelése, a képzelet, a természetkultusz és a költészet egyidejűleg és egymásba kapcsolódva van jelen, azaz *az optikai látvány mellett — illetve azon túl — a művész kedélyvilága és a dolgok belső tartalma is megnyilatkozik.* Ezt az összetettséget a gyakorlatban a látvány „szabad megragadásával", tehát a *komponálás* hangsúlyozásával próbálta

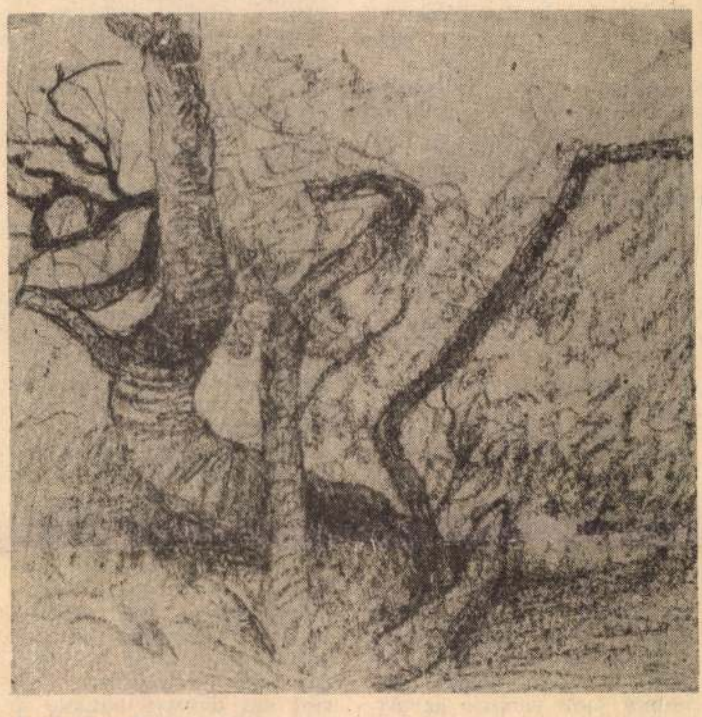

Nyírfatörzsek

meg elérni; egyre nagyobb egységekbe foglalja a színeket és a formákat, s hol tétován, hol nyomatékosabban, számot vet a kolorit dekoratív funkciójával is.

Modersohn közel két évtizedet töltött el a worpswedei művésztelepen, s csakhamar a kolónia egyik vezéregyénisége lett. *Rainer Mária Rilke*, aki 1903-ban monográfiát szentelt a worpswedei iskolának, könyvében olyan alkotónak nevezi, aki *„csak a legfontosabbat adja, a nagyot, a mélységesen szükségeset"*. Legtermékenyebb évei 1900 és 1907 közé esnek, amikor is nagy tehetségű felesége, a fiatalon elhunyt *Paula Becker* festőnő megértésétől és biztatásától kísérve, egymás után festi változatos hangulati tartalmakkal telített tájképeit, és alakos kompozícióit *(A vihar, Lövészünnep Worpswedében, Mezei virágok, Csónakok lampionnal* stb.). Ekkor bontakozik ki grafikai munkássága is, amely bizonyos szemszögből nézve továbbfejleszti festményeinek formavívmányait.

1908-ban, felesége halálát követően Fischerhudéba költözik át, amelynek meghittebb atmoszférája, a worpswedei lápvidéknél mozgalmasabb természeti és légköri jelenségei derűsebbé hangolják piktúráját. Az egyre világosabb és napfényesebb színek, a dallamosan komponált formák olykor az impresszionizmus reflexfestészete, illetve a szecesszió dekoratív vonalvezetése felé mozdítják el stílusát, mindamellett most is tartózkodik a formák és a motívumok teljes felbontásától *(Csónakok a Wümmén, Falusi utca nyáron, Téli táj pallóval* stb.).

A húszas évek derekától Modersohn rendszeresen Dél-Németországban tölti a nyarat, a leggyakrabban Allgäu alpesi vidékén, s az itt tapasztalt tájkontraszt fontos tematikai, szemléleti és stiláris változásokkal gazdagítja festészetét. A hegyvidék zord fensége ismét visszatéríti korábbi munkáinak borús színhasználatához, és lapidárisabb ecsetkezeléséhez; képfelületein a színfoltok vibráló egymásmellettiségét a tónusértékek tisztelete váltja fel. Ebből a festői-érzelmi állapotból nőnek ki öregkori, a jelenségeket csak vázlatszerűen, mintegy a *látomás révületében* rögzítő remekei, amelyek némelyike — például a *Naplemente*, a *Novemberi éjszaka*, a *Korcsolyázók* arról tanúskodik, hogy Modersohn élete alkonyán közel került az expresszionizmushoz is.

Több évtizedes, páratlanul sokrétű életműve sajátos összekötő hidat képez a modern német művészet egyes irányzatai között.

Tasnádi Attila

A gyerekek mást akarnak

A gondosan ápolt kiskert virágaiból az utcai ablakok alá, a járdaszélekre is jut egy-egy tarka sáv. Így szokás ez a hevesi falvakban. Hadd gyönyörködtessenek minden erre járót a nyár pompás, sokszínű virágai.

Július végén, augusztus elején pedig szinte minden ház előtt megjelenik a vidék másik jellegzetessége: kisebb-nagyobb ládákban *sárga- és görögdinyék.*

Hort főutcájának egyik nagy ablakos kőháza előtt két gyerek őrzi a dinnyéket, igazgatja a mérleget, lesi kíváncsian, lassítanak, megállnak-e az erre haladó autók.

— Egyedül vagytok itthon?

— Nem. A mamával — felel a bogárfekete szemű, kerek képű kisfiú. S máris nyílik a kertkapu, nedves kezét kötényébe törülgetve jön a mama. Ebédelni hívja a két unokát.

— Nyáron nálunk vannak leginkább. Ilyenkor főképp csak a kisgyerekek meg az öregek vannak idehaza. A fiatalok majd minden családból lent vannak az Alföldön.

Akárcsak régen. Akárcsak évtizedekkel ezelőtt.

— Csakhogy más körülmények között már, mint mi voltunk annak idején. Az én gyerekeim is már *kényelmes faházban laknak a dinnyeföldön* március elejétől augusztus utoljáig, szeptember elejéig, ha olyan az idő.

Godó Józsefék családja is dinnyés család. Mint a legtöbben errefelé.

— Én magam 36 évig jártam el. Eleinte Borsodba, később az Alföldre, ott a legalkalmasabbak a földek. A gyerekeim a *tiszaalpári* Tiszatáj tsz. tagjai. Tizennégy hektár földön termelik a dinnyét. Van vele épp elég dolog kora tavasztól ősz elejéig. De meg is van benne a jövedelem. *Saját házában lakik minden gyerekem,* megvan mindenünk.

Sóhajt.

— Csak hát éppen *szanaszéjjel van a család.* Ez a legnehezebb benne. A gyerekeket, az unokáimat márciustól már mi vállaljuk, amióta mi abbahagytuk a vándoréletet. Mi már csak itt a ház mögötti kertben, 600 négyszögölön ültetünk dinnyét, meg piacra való zöldségfélét.

— A fiam is minden évben úgy tervezi, hogy az lesz az utolsó, s visszamegy a vasúthoz. De igen *vonzó a jövedelem.* Jó esztendőben százezer forint tiszta jövedelmet számíthatunk fejenként. Három éve például, amikor különösen jó idő volt a dinnyére, 14 hektárról egymillió-háromszázezer forint ára dinnyét adtunk el. Ennek 33 százaléka volt a családé. *Akkor fogott bele a nagyobbik lányom is a házépítésbe.*

— Ő is csak később határozott úgy, hogy dinnyét vállal. A községi tanácsnál dolgozott. Aztán hogy egyedül maradt a kisfiúval, így gondolta, hogy könnyít a helyzetén.

— Vajon honnan van minden hevesi emberben ez a különös érzék, szinte veleszületett szakértelem a dinnyetermesztéshez?

— Ez már így van ősidők óta, úgy mondhatom. *Látja a szüleitől minden gyerek.* Nem is kell ehhez nagy szakértelem, inkább szorgalom meg türelem. Csak épp az a baj, hogy a mi földjeink nem olyan alkalmasak, ezért kényszerültünk az alföldi, homokos vidékre. *És ez a legrosszabb benne, a több mint fél esztendei távollét, meg az a nem embernek való élet.* De sokat laktam én földbe vájt kunyhóban, fiatalkorom óta.

— Én nem is leszek dinnyés — kottyant közbe a tizenéves *Zsolt.*

— De meg én se — teszi hozzá a két évvel idősebb kislány.

— Miért nem?

— Nem akarok annyit gürcölni — folytatja a kisfiú. — Valamelyik nap is a paicon voltunk, Pesten. Éjjel mentünk. Mire lerakodtunk, elrendeztük, jól megfájdult a karom. *Én inkább tanulok.* Orvos szeretnék lenni.

— Ha így igyekszik, lehet is belőle, amit akar — mondja a nagyanyja. — Igen jó tanuló. Ő is meg a kislányok is. A legnagyobb unokám már egészségügyi szakközépiskolás. Ő most a szünidőben odalenn van Alpáron, *segít a szüleinek.* De úgy hiszem, az unokákkal csakugyan véget ér a dinnyés sor a családban. Már a gyerekeim is úgy gondolták, de aztán csak így alakult, mondom, a jövedelem miatt. *De úgy szeretnénk, ha ezeknek már csakugyan könnyebb lenne az élete.*

Rab Nóra

Öt év alatt 20 ezer új lakás Bács-Kiskunban

A fejlesztési rangsor élére minden településen a kiemelt alapellátás (lakás, ivóvíz — városokban a szennyvíztisztítás —, általános iskolai tanterem, egészségügyi ellátás) céljai kerüljenek. — ez olvasható a Bács-Kiskun megyei Tanács VI. ötéves pénzügyi fejlesztési tervében.

A megyében *20 ezer új otthon felépítését tervezik.* Elsősorban a városokban igyekeznek enyhíteni a lakáshiányt. Kecskeméten például 2 lakótelep épül. Telepszerű építkezésekre kerül sor a három kiemelt nagyközségben, *Kunszentmiklóson, Tiszakécskén és Bácsalmáson is.*

A vízgazdálkodási ágazat legfontosabb feladata az *új lakások közművesítése.* Emellett a tervidőszakban folytatják a vízművek rekonstrukcióját, a víz vastalanításához és gáztalanításához szükséges berendezések megépítését.

A kulturális ágazat fejlesztésére szánt mintegy *1,1 milliárd forint több mint felét az általános iskolai tanteremhelyzet javítására fordítják.* Új iskolát kap *Kecskemét, Kiskunfélegyháza és Kunszentmiklós.* A 6—14 éves korúak létszámának rohamos növekedése miatt azonban nem elég 299 új tantermet építeni, hanem igénybe kell venni minden átmeneti szükségmegoldást is.

Kedvezőbb az óvodások helyzete. *Öt év múlva minden óvodai felvételre jelentkező gyereket el tudnak majd helyezni.* A tervidőszakban létesülő 2100 új hely mintegy felét Kecskemét kapja.

Az egészségügyi ágazat beruházásaira 526 millió forint jut. A megyei kórház Izsák úti épületeit felújítják. A kiskunfélegyházi kórházban *új konyhát,* a kalocsai kórházban új *kórbonctani épületet* építenek. A tervidőszak végén Kiskunhalason megkezdik egy 150 ágyas belgyógyászati pavilon építését.

A járóbeteg-ellátás színvonalát emeli majd, hogy az új megyei kórház részeként *90 milliós beruházással új rendelőintézetet építenek. Kiskunhalason tüdőgondozót* alakítanak ki.

A legapróbbaknak 610 új bölcsődei helyet biztosítanak. Tovább nő az idős korúak népességen belüli aránya, ezért növelik a *szociális otthoni helyek számát.* A működő létesítmények bővítése mellett Kecskeméten *új szociális otthont is* építenek.

Sz. Zs.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II 191 l.

Név: Modestin Joseph

Foglalkozás: sárgaréznűves (Gürtler)

Szárm. hely: Böhmen

Hitfelekezet: R. K. Csal. állapot: hárad

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1813 VIII 4.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

Modestein Gyula

1871-79. a pesti József-
fiárvaházban nevelkedett.
Hangszerkészítőnek
adatott.
Schmallfiárvaház
110·l

ONT-TÁRGYAK

SZENT SEBESTYÉN.
Dombormű alakos háttérrel.
Német munka, XVIII. század.
Fakeretben. Elefántcsont, 8·5×11·5 cm.
Egyházműv. kiállítás, 1930., 159. szám.

KORSÓS NŐ,
XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 4·6 cm.

INDIAI KIRÁLY TEVEHÁTON.
Dombormű dobozban.
Német munka, XVIII. század.
Elefántcsont, mag. 10 cm.

MÁRIA TERÉZIA NÉGYESFOGATA.
Modell.
XVIII. század.
Elefántcsont.

ÉREM,
előlap Férfi és nő arcképe, hátlap: Haldokló férfi. Zsidó felirattal.
XVIII. század.
Elefántcsont, átm. 5·3 cm.

ROKKA.

MDK

Modet Emánuel festő.
Tata

Csányi 1954. 30.o.

MODET Emanuel

Fajánszfettő 1791-ben Holicsról Tatára megy

Csányi 1954. 30. l.

Modet Emanuel

Buntmaler

l

Schirek Holitsch

108. l

70384

Modet Emánuel

K

festő

Tata

laid.

Csányi 1954.

30. l.

Rodet Emanuel

1790-s években a Holicin, majd a Tatai fajansz-gyárban kerámikus.

Kiss Ákos: Barokk fajanszművészet Magyarországon. Holics és Tata. Bp. 1966.
34.o.

Modigliani

Picasso régi bajtársa – tűdővészben halt meg

T. E.: .... Manet-kiállítás. – Két csendes jubileum

B. H. 932. VII. 10.

modern művészek múzeuma

Modigliani olajfestménye: „Madame Hayden" (1918)

Dufy olajfestménye: „A grasse-i park" (1925)

Szerte a világon alig van írni-olvasni tudó ember, aki ne ismerné a párizsi *Louvre* nevét, ahol I. Ferenc óta (1515—1547) mérhetetlen műkincsek halmozódtak fel. És kevés a Párizs-járó idegen, aki — legalább egy-két órára — be ne kukkantana a múzeumba. Ezzel szemben sokkal kevesebben ismerik a *Musée National d'Art Moderne*-t. Igaz, ez nem királyi palotában rendezkedett be, mint a Louvre, hanem csak az 1937-es Világkiállításra épített *New York Palotában*, amely az *avenue du Président-Wilson*-on emelkedik. S az is igaz, hogy ez az intézmény nem tekinthet évszázados múltra vissza, hiszen csak *1947*-ben nyílt meg. A hatalmas épület 38 termében azonban ma már pompás műkincsek láthatók. A két igazgató, különösen Jean *Cassou*, az Ellenállás bátor költője, aki egyúttal kiváló műkritikus is, mindent megtesz a Múzeum gazdagodása érdekében. Ennek köszönhető, hogy alig tizennyolc esztendő alatt a kiállított kincsek megduplázódtak. Minden esztendőben több száz festmény, szobor és egyéb műtárgy gazdagítja a világnak ezt az egyik legnagyobb modern művészeti gyűjteményét; a cézanne-i művészeti forradalom óta fellépett valamennyi francia és külföldi iskola, irány vagy izmus képviselői fellelhetők benne, beleértve a magyarokat is. (Így például *Csáky József* szobrai, vagy az *1946*-ban elhunyt *Moholy-Nagy*nak, a „Bauhaus" kiváló mesterének „Absztrakt kompozíció"-ja, de jelen van a Múzeumban *Vasarely*, *Szenes Árpád* és a hazaiak közül *Czóbel* s *Kassák*.)

Érdemes megjegyezni, hogy a francia állam nem sok pénzt fordít erre a gyarapításra: az új szerzemények 85 százaléka magánhagyaték, illetve adományozás révén jut a Múzeumba.

Az előcsarnokban *Maillol* monumentális szobrai fogadják a látogatót. Az 1. teremben a neoimpresszionisták találhatók (például *Seurat*, *Pissarro*), a 2. teremben a *Gauguin* nyomdokain járó *Sérusier*, *Émile Bernard* és főleg *Maurice Denis* képei, a 3. terem ékességei *Vuillard* és *Bonnard* remekei. Ez utóbbi művei töltik meg egyébként a 4. termet is. Az 5-ösben láthatók *Suzanne Valadon* és még híresebb fia, *Utrillo* képei.

A többi teremben olyan nevek szerepelnek, mint: *Dufy*, *Matisse*, *Van Dongen*, *Marquet*, *Vlaminck*, *Rouault*, *Derain*, *Juan Gris*. A 17. terem *Picasso* valamennyi korszakából tartalmaz mintát, mellette, a 18-asban,

A felvétel egy zúzmarás tv-antennáról készült. Ilyen viszonyok között dolgoznak majd az umsetzerek, emberi segítség nélkül

mannt

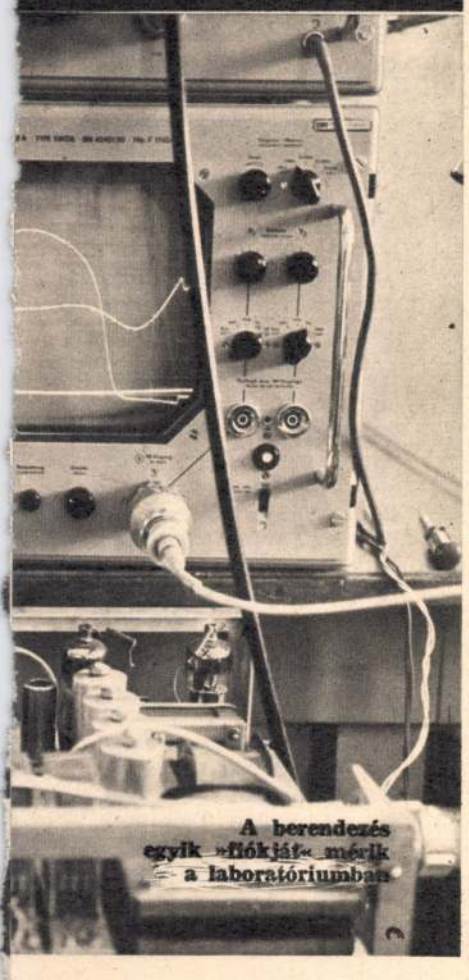

A berendezés egyik »fiókját« mérik a laboratóriumban

Unbemannt — egy gépkonstrukció különleges tulajdonságainak „fedőneve": azt jelenti, hogy *„ember nélküli"*.

A megjelölés néhány éve jelent meg a műszaki irodalomban, szemtől szembe a napokban találkoztam először ilyen konstrukcióval. Az Elektromechanikai Vállalat tv-laboratóriumában még a konstruktőrök dolgoznak rajta, csak épp hogy összeállt a „deszkamodell". A neve: *umsetzer*, vagyis televízió-áttevő. Nem itthonra készül, olyan vidéken van szükség „unbemannt" áttevőre, ahol nagyon magas hegyek völgyeibe kell továbbítani az adást.

Embertelen körülmények

A hegytetőn, ahová az umsetzer kerül, a szélerősség elérheti az óránkénti 120—150 kilométert, a hőmérséklet —30 C°-ra is leszállhat, a páratartalom 10 és 100 százalék között váltakozik, az évi csapadék 5—600 milliméter. Út nem vezet oda, vagy az év nagy részében járhatatlan. Emberi településre alkalmatlan.

Egy-egy nagy televízió-adóállomás mellett építeni kell valamilyen lakóhelyet, ha ez nagyon költséges is. Ilyen nagy adó viszonylag kevés van. Továbbító állomást azonban, a földrajzi viszonyoktól függően, mint például az osztrák Alpokban, több százat kell telepíteni. S lakóhelyet mindegyikhez? Nem. „Unbemannt" megoldás is van.

A laborvezető mérnökkel, *Falus* Lászlóval nézzük a látszatra jelentéktelen készüléket, s keressük benne az „unbemannt" jegyeit. Azokat az alkatrészeket, szerkezeti megoldásokat, amelyekben megvalósul az embernélküliség.

Teljes automatizáltság

Normális körülmények között telefonon indítják, illetve kapcsolják ki az umsetzert. Ez a távirányítás szokásos rendszere, a kábelen továbbított vezérlés. De előfordulhat, hogy a zúzmara elszakítja a kábeleket, s az összeköttetés megszűnik. Akkor a nagyadók antennái által sugárzott rádióhullámok késztetik működésre. Ha nincs műsor, akkor áll, de amint megkapta az első tévé-jeleket, *önmagát* kapcsolja be.

Ha valamelyik alkatrész vagy egység elromlik, önmaga iktatja ki, és veszi igénybe a tartalékegységeket. S ha a hőmérséklet vagy más klimatikus körülmény megváltozik, egészen különálló automatika-rendszer szabályozza belsejében a klimatikus állapotot. Üzembiztonsága rendkívül nagy. Ami megengedhetetlen az ember közelségében működő gépekben, itt életfeltétel: túlméretezettség az áramkörök, alkatrészek teljesítőképességében. Egyszóval, számolni kell a „mindent ki kell bírnia" végletével!

Az emberek által kezelt berendezéseket az adás előtt mérik, ellenőrzik, hogy jó képet sugározzanak, az „unbemannt' továbbítónak olyan stabilnak kell lennie, hogy a bekapcsolás pillanatától a lehető legjobb minőségben továbbítsa a képet.

10 000 óra élettartamú alkatrészek határozzák meg a készülék tulajdonságait. Némelyik alkatrésze ugyan 30 000 óra élettartamú, de 10 000 óra után mégis kicserélik. „Kétkaros" felépítés — így lehetne nevezni az umsetzer építési szabályait. Az egész készüléket olyan egységekben kell elrendezni, hogy azok fiókonként kihúzhatók legyenek. Számolni kellett ugyanis azzal, hogy a csaknem megközelíthetetlen helyekre alkalmanként csupán egyetlen szerelőt tudnak eljuttatni — esetleg helikopteren —, s ennek az embernek a két karján kívül semmi sem áll a rendelkezésére.

Ez a készülék egy magyar gyárban készült, s a körülmények, amelyek között létrejött, nem általánosíthatók. Aki az „unbemannt" magas műszaki követelményeiről olvas, kérdezheti: honnan vettünk ennyi 10, 20, 30 ezer órás élettartamú alkatrészt? Valóban, sokat külföldről hoztunk be.

Az umsetzer kapitalista piacra készült. Nem késztünk-e el a fejlesztéssel az alkatrészhiány miatt? Nem. De ha a vállalat a hagyományos megrendelési, beszerzési előírásokhoz igazodik, csak 1967-ben juthatott volna hozzá a legfontosabb alkatrészekhez. Az egyik nagy céggel ápolt jó kapcsolatainak köszönheti az Elektromechanikai Vállalat, hogy a tavaly novemberben bemutatott új alkatrészt mérnökei decemberben már beépíthették a konstrukcióba. A versenyben tehát nem maradtak le, igaz, hogy rendhagyó módon keresték a megoldást.

A gyártmány megelőzte az iparág lehetőségeit, de létrejöttével újabb lehetőségeket teremtett. Az Egyesült Izzó ugyanis éppen ehhez a gyártmányhoz öt elektromos csőtípust szerkesztett, s ezeket már be is építették a konstrukcióba. Mire az umsetzer sorozatgyártása megindul, növekszik a hazai alkatrészek aránya.

Megszerezték a bizalmat

Muli Béla igazgatótól megkérdeztem, hogy mertek vállalkozni az umsetzer gyártására?

— *Azon a piacon, ahová szántuk, már megszereztük magunknak a bizalmat az eddig szállított berendezésekkel. Két évvel ezelőtt még nagyon tartózkodóak voltak, de az első gyártmányunk meggyőzte őket műszaki és üzleti megbízhatóságunkról. Különösebb félelem nem volt bennünk, hiszen annak idején a televízió adógyártást is négy fiatal mérnökünkre építhettük, és tavaly, a nagy nyugat-európai cégek versenyében, a mi adónk győzött. Pedig a mienknél olcsóbb ajánlat is volt.*

Fotó: FARKAS TAMÁS

Az umsetzer konstruktőrei: Szalai Pálné, Ecseri Antal és Hetényi László

Ilyen berendezéseket még nem gyártottak, ebben tehát gyakorlatuk sem volt, s megint egészen fiatal mérnökökkel kellett kezdeniük.

— *Amikor a vevő megbízásából megérkeztek a külföldi szakemberek, hogy megmérjék a berendezés összes műszaki jellemzőit, ugyanúgy szurkoltunk, mint régen. De amikor a mi három fiatal konstruktőrünk és a nagy szaktekintélyű, külföldi mérnökök leültek egymással szemben, nem billent fel az asztal!*

Ez, röviden, az első „unbemannt"-rendszerű magyar berendezés története.

SZÉL JÚLIA

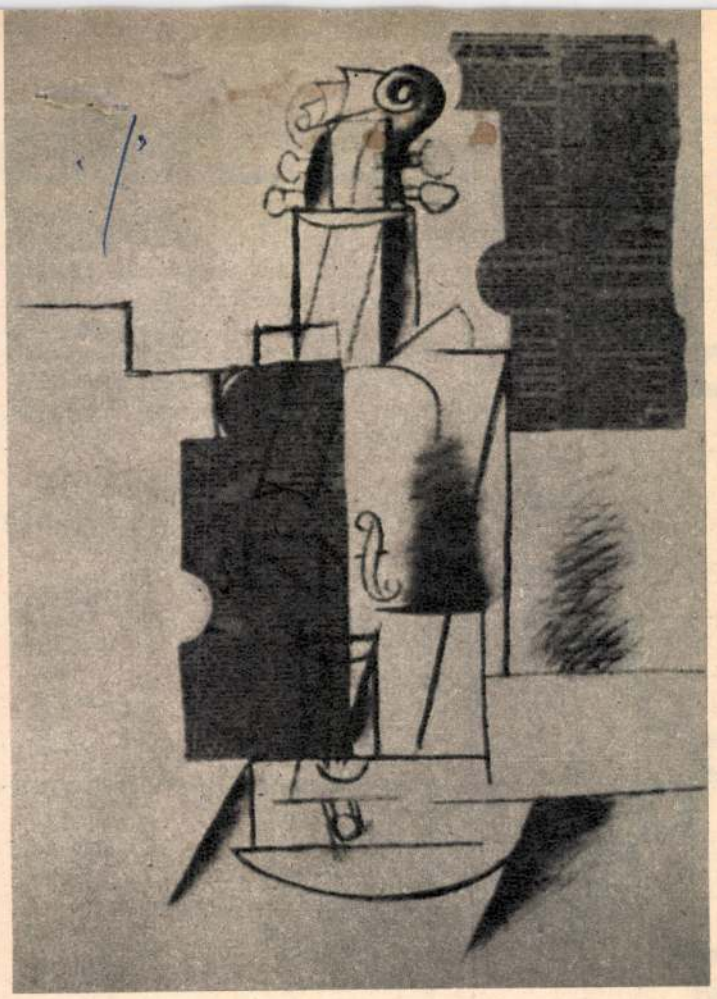

Picasso „Hegedű" című ragasztott papírja (Papier collé)

Despiau aranyozott bronzszobra: „A görög nő" (1939)

Braque-nak a képei láthatók. A 22. teremben *Léger* csodás színekben pompázó gépi piktúrája gyönyörködteti a látogatókat. A 24.-ben a nemrég elhunyt világhírű építész, *Le Corbusier* festményei vannak kiállítva. Aztán a különféle izmusok következnek *Picabiával*, *Delauneyval*, *Kupkával*, *Dalival*. De ki tudná felsorolni a sok híresség nevét, hiszen a Múzeumban megtalálhatók még: *Modigliani*, *Chagall*, *Soutine*, *Kisling*, *Pascin* képei és rajzai, *Lurçat* kárpitjai, *Matisse* szövetmintái is. A szobrászatot olyan nevek képviselik, mint: *Bourdelle*, *Lipchitz*, *Zadkine*, *Gimond*.

Az utóbbi évek szerzeményei közül érdemes megemlíteni az *1961*-ben a Múzeumra hagyott *Bonnard*-, *Matisse*- és *Segonzac*-képeket. *1963*-ban újabb tizennégy Picasso képet adományoztak a Múzeumnak. *64*-ben 17 nagyértékű mű került ide, köztük: *Braque*, *Gris*, *Klee*, *Léger*, *Modigliani* és megint csak *Picasso* művei. Ugyanez évben egy amerikai műgyűjtő, *Zadok*, a Múzeumra hagyta *Bonnard* sok alkotását, köztük az utolsót („Virágzó mandulafa"). *1965*-ben egy angol névtelen műgyűjtő a Múzeumnak adományozta *Henri Gaudier-Brzeska* orleans-i szobrász műveit. E furcsa nevű művész Londonban élt, *Katherine Mansfield*-nek, a kiváló novellairónőnek a barátja volt, s az angol kubizmus legnagyobb erőssége, míg *1915*-ben hősi halált nem halt a francia fronton.

Műgyűjtőkön kívül művész-famíliák is adományoznak a Múzeumnak, így például, *Despiau* özvegye *1961*-ben férje 217 szoborművét és 253 rajzát adományozta.

1962-ben *Brancusi* egész műtermének anyaga a Múzeumba került, nemcsak 125 szobor, hanem az *1957*-ben elhunyt román származású zseniális alkotó valamennyi munkaeszköze, hanglemeze, még golfütői is!

A orosz származású *Pevsner* özvegye is a múzeumnak adta át férje pompás szobrait, mire az amerikaiak azt hányták a szemére: „Pedig Pevsnert az Egyesült Államok fedeze fel." *Madame Pevsner* így vágott viszsza: „Pevsner azonban már jóval előbb felfedezte Franciaországot!".

A szintén orosz származású *Sonia Delauney* *1963*-ban hagyta a múzeumra *Robert Delauney*-nak, az „orfizmus" nagy mesterének sok festményét, szobrát és rajzát.

A cseh *Kupka* özvegye szintén a múzeumra hagyta férje műveinek jelentős részét. *Kupka* *1895*-ben ment Franciaországba, itt töltötte egész életét, és nagy hatása volt a későbbi absztraktokra.

Dufy özvegye a múzeumnak adta férjének egész műtermét, így itt követhető a legjobban a fauvizmus egyik legtehetségesebb képviselőjének *1953*-ig terjedő karrierje.

Ajándékoztak a múzeumnak maguk a művészek is. Így: *Max Ernst*, *Hartung*, *Pignon*, *André Marchand*, *Zadkine*.

Dunoyer de Segonzac, a kiváló festő és rajzoló, a század egyik legjobb illusztrátora és díszlettervezője, saját maga rendezte be a neki szentelt termet, s még a falikárpit szövetét is ő választotta.

BAJOMI LÁZÁR ENDRE

Henri Gaudier-Brzeska márványszobra: „Anyaság" (1913)

HENRIK IBSEN (1828—1906)

Május 23-án múlt hatvan éve, hogy meghalt a modern dráma történetében korszakos jelentőségű norvég színműíró. Rejtvényünk két irodalmi epigrammáját tartalmazza. Az egyiket a függőleges 1., 75. és vízszintes 1. sz. sorokban találja a megfejtő. A másiknak első sora így hangzik: »A titok feltárása fontos érdek« . . ., folytatása a vízsz. 69., függ. 18. és 29. számú sorokban.

Beküldendő a két idézet május 31-ig.

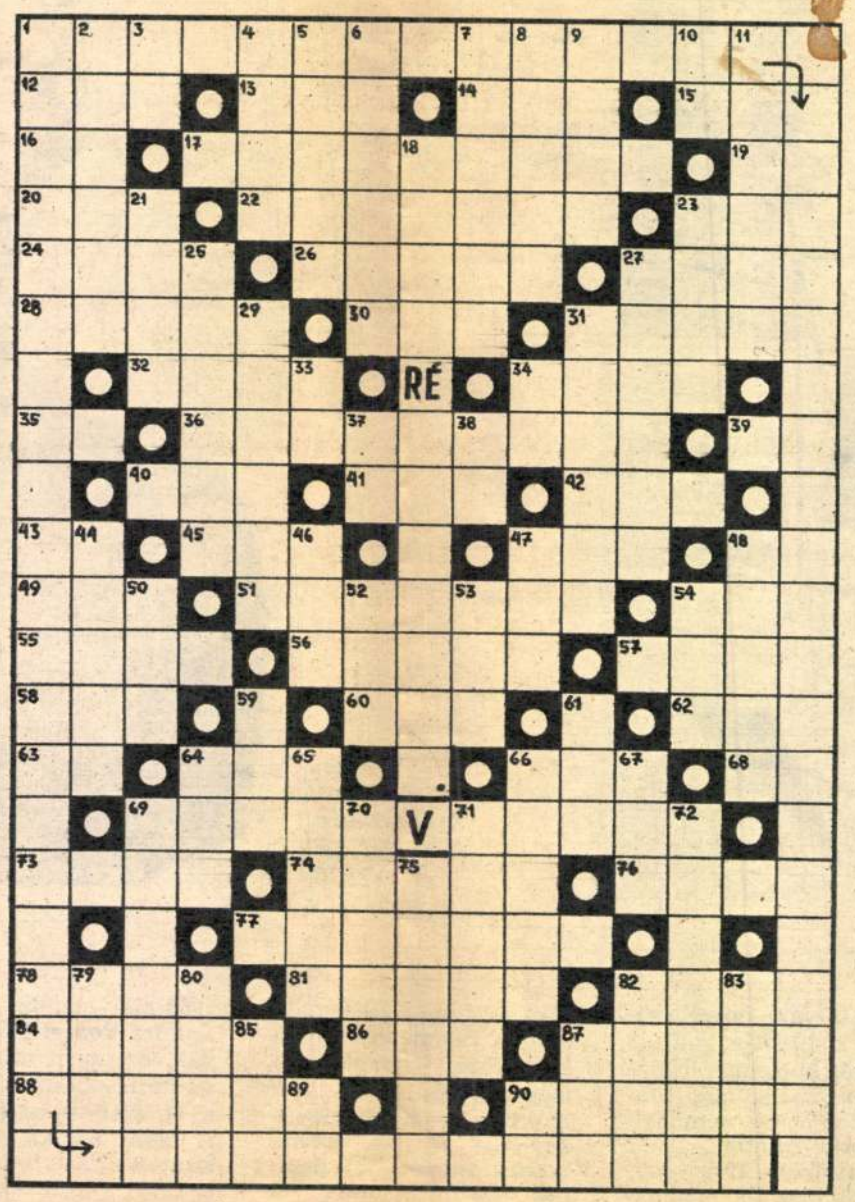

VÍZSZINTES:

12. Végtag. 13. Ital. 14. N. H. S. 15. Határozatlan számnév. 16. Kötőszó. 17. A színház művészeti vezetője. 19. Az olasz skála második hangja. 20. Elme. 22. Alásüllyeszt. 23. Feltétlen bizalom. 24. Délkelet-ázsiai állam. 26. . . . est omen. 27. Ételrend. 28. Takarmányozásra és ipari célokra használt növény. 30. R. P. T. 31. Változik a hangja (4-ik kockába +'). 32. Műtéteknél használt kivezető cső. 34. Iskola — diáknyelven. 35. Alumínium vegyjele. 36. Méltóságteljes, rátarti magatartás (olaszból átvéve). 39. Színesfém. 40. Vörös — angolul. 41. Minisztérium betűjele. 42. Micsoda — oroszul. 43. Feltételes kötőszó. 45. Tagadószó. 47. Világhírű szovjet illuzionista volt. 48. Vesd össze. 49. Női hangszín. 51. Felülemelkedik a többin. 54. Papírmérték. 55. Szaúd-Arábia fővárosa. 56. Cukrászsütemény-fajta. 57. A francia háborús bűnösök ellen lefolytatott bűnper színhelye. 58. . . . és ács, Lortzing operája. 60. Angol tagadószó. 62. Becézett női név. 63. B. S. 64. Fiági leszármazója. 66. Vén. 68. RT — német betűjele. 73. Mezei vad. 74. Dunamenti község Fejér megyében. 76. Hajfonat. 77. A teljesítmény fokozására szolgáló berendezés a hangtechnikában. 78. Osztrák város — fon. 81. Magasabbra helyezett. 82. A magyar tájképfestészet legnagyobb mestere (László, 1846—1879). 84. Ábrahám patriárka egyiptomi szolgálója. A bibliai hagyomány szerint az arabok egy részének ősanyja. 86. Katonai ellátó oszlop rövidítése. 87. Francia kártya. 88. Ugyanabban a 24 órában. 90. Tüsszentésre ingerlő dohánypor.

FÜGGŐLEGES:

2. A Kongó 2000 kilométeres mellékfolyója. 3. Európai nép. 4. A vízfelület beugró része. 5. Világhírű filmszínésznő (Sophia). 6. Izomreszketés — orvosi nyelven. 7. Nagy sziget a Loire folyóban, Nantes közelében. 8. A legnagyobb német folyó — német írásmóddal. 9. Részekre tagol. 10. Gőzhajó jelzése a nemzetközi forgalomban. 11. Francia drámai művésznő (Vera). 21. Kietlen. 23. Hét napra szóló. 25. Gondoskodni — németül. 27. Lokál. 31. A régi Oroszország parasztja. 33. Nátrium vegyjele. 34. Összetett mássalhangzó. 37. Neve nincs. 38. Mássalhangzó kiejtve. 44. Másképpen, más néven — lat. (4. kockába —'). 46. Béke oroszul. 47. Kölyök — angolul. 48. Eötvös József: A falu jegyzője c. regényének hőse. 50. Kopasz. 52. Húz. 53. A szemét használja. 54. Római 502. 59. Olaj — angolul. 61. Határozatlan névelő. 64. Az igazi tej tetején van. 65. . . . -fere (névelővel). 67. Csomópont. 69. »Ösztövér . . . hórihorgas gémmel« (Arany: Toldi). 70. Péntek . . ., vasárnap üröme (közmondás). 71. A tartósított zöldtakarmány. 72. Csehszlovákiai határváros. 79. Redő. 80. Tengeri ragadozó. 82. Vízszegély. 83. Súlyos szitok. 85. Helyrag. 87. Orosz zeneszerző az újítók nemzedékéből (Cézár Antonovics, 1835—1918). 89. New Jersey, USA állam betűjele. 90. B. T.

Címzés: **Tükör** szerkesztősége, »Rejtvény«. Bp. 8. Pf. 6.

A 19. számban megjelent rejtvény megfejtése:

Tosca — Bohémélet — Gianni Schicchi — Manon Lescaut — Turandot — Köpeny — Pillangókisasszony — Angelica nővér.

KÖNYVJUTALMAT NYERTEK:

Káldor Gy., Bp., XIII., Pannónia 16., Kerekes S., Bp., VI., Rudas L. u. 11., Révész E., Bp., XIII., Sallai I. u. 15/a, Zsedényi Gy., Bp., XI., Hegyalja 64., Madaras G., Bp., XI., Vegyész 24., Kissel T.-né, Bp., VI., Aradi u. 52/b, Vadady Gy.-né, Bp., XV., Mozdonyfűtő u. 5., Vörös I.-né, Bp., VII., Szövetség u. 17. Gombás J., Mezőtúr, Pótári I., Szolnok, Szőczei A., Taksony, özv. Gründwald J.-né, Bikács, Róka K., Baja, dr. Szécsényi Á.-né, Dunaújváros, Dedinszky A., Tatabánya, Kovács K., Sopron, Lőrincz A.-né, Sopron, Gábor J., Mór, Horváth J.-né, Bélapátfalva, Újváry B.-né, Pápa.

JAVSZER 1822 FŐVÁROSI JAVÍTÓ SZERELŐ VÁLLALAT

AUTOSZIFON JAVÍTÁSA MEGVÁRHATÓ!

Palackok menetének cseréje, rövid határidőre

JAV-SZER
BUDAPEST, VIII.
JÓZSEF KÖRÚT 72
TELEFON: 331-392

[illegible]

...szkij világbajnoki párosmérkőzés áll az egész világ sakkbarátai érdeklődésének középpontjában. A 10. fordulóban játszott alábbi nagyszerű támadójátszma szinte Tál exvilágbajnok látványos stílusára emlékeztet. Petroszján kétszer minőséget, majd vezért áldozott.

Királyindiai védelem

T. Petroszján — B. Szpásszkij

Moszkva, 1966.

1. Hg1—f3	**Hg8—f6**
2. g2—g3	**g7—g6**
3. c2—c4	**Ff8—g7**
4. Ff1—g2	**0—0**
5. 0—0	**Hb8—c6**
6. Hb1—c3	**d7—d6**
7. d2—d4	**a7—a6**

Az argentin Panno nagymester változata.

8. d4—d5	**Hc6—a5**
9. Hf3—d2	**c7—c5**

Fenyegetett 10. b4 tisztnyerés.

10. Vd1—c2	**e7—e5**
11. b2—b3	**Hf6—g4**
12. e2—e4	**f7—f5**
13. e4:f5	**g6:f5**
14. Hc3—d1	**b7—b5**
15. f2—f3	**e5—e4**
16. Fc1—b2	**e4:f3**
17. Fg2:f3	**Fg7:b2**
18. Vc2:b2	**Hg4—e5**
19. Ff3—e2	**f5—f4!**
20. g3:f4	**Fc8—h3?**

Jobb volt 20. —, Bf4:! 21. Bf4:, Vg5†.

21. Hd1—e3!!	**Fh3:f1**

Sötét kénytelen elfogadni a minőségáldozatot, mert most már 21. —, Bf4: 22. Bf4:, Vg5† 23. Bg4!, Hg4: 24. Hg4:, Fg4: 25. Fg4:, Vg4:† 26. Kh1 után a 27. Bg1 fenyegetés szinte azonnal dönt.

22. Ba1:f1	**He5—g6**
23. Fe2—g4!	**Hg6:f4**
24. Bf1:f4!!	**Bf8:f4**
25. Fg4—e6†	**Bf4—f7**

Nem jobb 25. —, Kf8, mert 26. Vh8†, Ke7 27. Vh7:† Ke8 28. Vg6†, Ke7 29. Vg5†!, Bf6 30. He4 visszanyeri a bástyát.

26. Hd2—e4!	**Vd8—h4**
27. He4:d6	**Vh4—g5†**
28. Kg1—h1!	**Ba8—f8**

A huszáráldozat elfogadására, 28. —, Ve3:-ra 29. Ff7:†, Kf8 30. Vh8†, Ke7 31. Hf5†, Kd7 32. Fe6†! Kc7 33. Vh7:† után már üthető a sötét vezér.

29. Fe6:f7†!	**Bf8:f7**

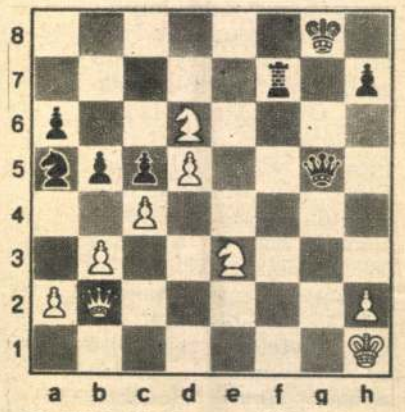

30. Vb2—h8†!!	**sötét feladta**

30. —, Kh8: 31. Hf7:† után világos döntő anyagi előnyben marad.

MODIGLIANI

Dénes Zófia

A Párizsi Iskola négy festőjéről

[Rékh Alfréd, Modigliani, Suzanne Valadon, Utrillo]

Élet és Irodalom, 1984. júli. 13. 28. 15.

Jelenkori műveltségünk rejt
talmaz és miből áll össze e
gyar könyvesboltok és közk
leg némi (ki tudja, melyik ta
ellenére, mint jóvoltából) is
érdeklődő ifjú egyetemes n
A művészettörténet szakos
kezdeti tanulmányainak is e
hogy nemigen lehet sejteni,
reteik, hogyan illeszkedne
onnan, különféle korú és sz
elemek, s hol tátong közöt
csoda: igen nagy körülteki
feladat jó könyvekből, az eg
ben eligazodást kínáló (s n
olvasmányokból álló szell
Vannak különböző értékű,
len könyvsorozatok, különf
pontjaik és hiányaik, a benn
szakok és művészeti jelenség
nehezednek ránk. Történet
módszerekről, egymással vi
géről ilyen körülmények kö
irodalom, amelyet monográ
tük örvendetes módon ideg

MODIGLIANI

E.M.: Modigliani-mała? = MN XLVII. 217.
1984. szept. 15. 9.p.

empontok:

soport helyiségigénye nemcsak a
szeti Intézetét, az I^2F Kft-t,
tványt is érinti, amelynek el-
suk szerint érvényes főtitkári

épterem berendezéseinek átalakitásá-
ő beruházást forditott, ennek meg-

outortárolási gondok keletkeznek,

lését csak abban az esetben látja
észettörténeti Kutatócsoport nem

MODIGLIANI,

Ember Mária: Törékeny titán: Száz éve született Modigliani. = MN 1984. 162. július 12. 7.

gei, tagsága:

gsága:

tsági tagsága:

tagsága:

MODIGLIANI

Kenessei András

Szás éve nületett Modigliani

17/165

Magyar Hirlap, 1984. juli 15. 5.

MODIGLIANI

P. Sz. J. [P. Szücs Julianna]

XLII. 162.

Modiglianiról

Születésének nyolcadik évfordulóján

Népszabadság. 1984. juli. 12. 7.

ti Múzeum jövőjéről is: „...Schickedanz épülete a maga nemében remekmű és sem belsejében, sem külsejében nem szorul változtatásra. Bővítésre annál inkább, de szerencsénkre az alsó szint (a mélyföldszint) eredetileg feltöltött részeinek kitermelésével és hasznosításával ez lehetővé válik... az összes műtárgyraktárak a mélyföldszintre kerülnek a jövőben, a bővülő könyvtár-raktárral és a műhelyekkel, az irodák egy részével együtt... a Régi Képtár tanulmányi gyűjteménye Sekundär-Galerie-ként időnként a nagyközönség számára is hozzáférhető lesz... A mélyföldszinten az eddiginél nagyobb helyen kerül bemutatásra az egyiptomi gyűjtemény és vele szemben a 20. századi kép- és szoboregyüttes... A bejárattól balra álló tömbben a 19. századi gyűjtemény, a Márványcsarnokban a még restaurálandó Fontebasso-képek és a velencei nagyméretű alkotások, a Reneszánsz csarnokban a kutakkal az olasz freskók, a Barokkban előreláthatólag a német-osztrák képgyűjtemény... a Régi Szoborosztály visszakerülhet korábbi helyére."

A lap hírt ad a Társulat 1990. évi díjazottairól is: a művészettörténészek közül Kovács Éva Ipolyi-, Buzási Enikő pedig Pasteiner-érmet

MODIGLIANI

Vadas József

Modigliani

Új Tükör 1984 július. 15. XXI. évf. 29. a. 24-25.

M

a *Metallarbeiten* szó nemcsak ötvösműveket, hanem mindenféle fémművesség produktumait jelzi (150), a *Keilschnitt*re ékvágásnál jobb az ékmetszés (161), még jobb az ékrovás (Szilágyi János György, 256). A varrottas munkák (*Aufnäharbeiten*, 193) magyarul aligha lesznek mások, mint textilapplikációk, s a *plastische Arbeiten* (207) fordításául fröccsöntési eljárást felidéző „plasztikmunkák" már csak vicc (és ehhez társuló aluszékonyság) eredménye lehet. Viszont akadhat olyan, akit sért az Erdélyi Múzeum tájmúzeummá degradálása (171, egy *Landesmuseum* ennél ma is előkelőbb intézmény!).

Kemény diónak bizonyult Riegl saját terminológiája az ornamentális típusok megkülönböztetésére (fatális intelem a *Stilfragen* jövendő fordítója számára!): mindenesetre a *Reihung* nem fordítható sorjázásnak, ami a fémmegmunkálás egyik eljárása (209), de talán sorbaállításnak sem (63), s igen következetlen a díszítés, díszítőművészet, dekoráció, ornamentika megkülönböztetése, holott ezek jól elkülöníthető jelentéssel rendelkeznek a szövegben. Még a pontosan fordított „címerstílus" is idegenül hat a maga helyén (31), mivel a *Stilfragen*ben található definíciója nincs magyarra fordítva. A viszonylag könnyen fordítható *tér* szóval szemben az építészet másik aspektusa, a *tömeg* lényegesen több komplikációt okozott: mindenesetre „tömeges építmény" nem jó *Massenbau*ra, mert inkább sokaságot jelent (43), de még mindig jobb, mint „épületkomplexum" (48). Ugyanez a szó még nehezebben fordítható tömbszerűségnek, ha kontúrokról van szó (49, jegyzet). Ugyanebbe a körbe tartozik a német *kubisch* szintén tömbszerű, geometrikusan leegyszerűsített for-

Módis Éva, grafikus

Lásd: Dér Istvánné.

Tandi L.: Kiállításai .... 89-92.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. augusztus XXIX/8.

MDK.

Modky Ödön

Szoborterveiről

Fejérmegyei Hirlap 1966 nov.15.

Mordky Ödön, szobrán

Mark

Kálti Márk-szobrát Székesfehérvárott állítják fel.

— : Hír

8

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1966. nov. 22. [Vidéki]

Mödl Andor
gépész

Az orgonányi Művelődési Otthon
gépészetet Lengyel János, Berci Lajos
és Mödl Andor hérzitette.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek.
Művészet, 1975. junius - 7 oldal

M.D.K.

Módl Lajos, (bpesti) építés

pályanyertes terve alap-
ján épül a kis újszállási
új városháza.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI. évf.

febr. 7. sz. 5. old.

M.D.K.

Módl Lajos, épitész

Terve a dicsőszentmártoni pénzügyi palota pályázatán a harmadik dijazott közé volt.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1901, XXII évf.
dec. 25. sz. 4. old.

M.D.K.

Módl Lajos, építész

terve 600 K-ás megvé-
telben rénesült a lugosi
nálloda-és vigadó pályá-
zatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1914. XXXV. évf.

febr. 4. sz. 15. old.

Módl Lajos (bpesti) építész M.D.K.

terve harmadir díjat nyert a kisujszállási városházára kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX. évf.

máj. 25. sz. 6. old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Gyermekrajz-kiállítás a békéscsabai Munkácsy Múzeumban

Az idén első ízben kapnak helyet a békéscsabai Munkácsy Múzeumban a legszebb gyermekrajzok, melyeket az úttörőház képzőművészeti szakköre mutat be. Összesen negyven rajzot és különböző figurákat állítanak ki a szakkör tagjainak gyűjteményéből, munkáiból. Többek között az igen tehetséges Módis Éva rajzait, aki négy éve tagja a szakkörnek és odáig fejlődött, hogy most a nyolcadik osztály befejezése után Szegedre kerül képzőművészeti iskolára. A kiállítást augusztus 20-án nyitják és három hétig látogathatja a közönség.

jegyzet. 20.25 L
Olasz revüfilm.
emberek. Korsz
banon. 21.30 Tiz
vetélkedő 22.10

Jugo

17.05 Bábjáték
Tengerész a tri
20.38 Útjelzők irányában. 21.38 Zene az
önök számára. (Állandó adások: 18.00
Tv-híradó. 20.00 Tv-napló.)

án tv

adás. 17.30 Gyerme-
18.00 Fiatalok klub-
híradója és hirdeté-
ó szórakoztató zené-
rendelő. 19.50 Váro-
Segesvár és Nagy-
várad. 20.00 Előzetes. 20.15 Olasz játék-
film. 22.00 A tv éjszakai híradója.
22.15 Műsorzárás.

Rádió

Módl Lajos és
Weninger Ferenc
nincs épitészek
cél.

Magyar Vilmos:
A Nemzeti Szinház
terv pályázata. VI. Kozl.
Epitő Ipar 1913. 9.
sz. képekkel.

díjat nem nyert

Modl Lajos

építész

Rosmayer Ferenc részére

Mester utca

4 emeletes ház

Építő Ipar. 1912.

311. l. (Magánépítkezési engedélyek.)

Módl Lajos és Weninger

épitészek

nincs

céd

Épitő Ipar. 1913. 147. l.

(Az új Nemzeti Szinház

biráló bizottságának

birálati jegyzőkönyvt.)

ávollétében pedig a prépost és a
féle püspök ott misét nem mond-
korolhatott. Azonkívül ennek az
sággal és függetlenséggel ruházta
m voltak kötelesek tizedet fizetni,
dül csak a prépostnak és a kana-
rály tehát Székesfehérvárott nem
sas káptalant, a bazilikát pedig
különleges kiváltságokkal ajánd-
ájának", a magyar királyok koro-
ánta s azzá is lett egészen a mo-

az az értesülése, hogy a bazilika
olt felszentelve és ezért a püspö-
előbb a bazilikát szentelik fel és
öldbe.[2]

krónikás adata, valamint Hart-
teszi, hogy a templom építését

Módl Lajos

ép. Bjerk

ind

Magyar Tájáratok

1903. 10 sz. 17-18. l

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n.

vi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Modl Lajos

München 1904. 209
– 1910. 308
– 1911. 273
– 1914. 92

Hankey W. Lee: Lellös nap 25(

2002 (Z13).

Módl Lajos

építész

Wód

Építő Ipar

1900. 5. 7. (Kisújszállás városháza)

ábrákkal

fenti szerzte

pályázatot első

díj és kivitettek

valósnagba.

1900 be- épitty

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Péter és Pál napja a városban Kiss Ferenc fényképe

Iskoláslánykák hazavíszik a bizonyítványt

Odanézett merően és csodát látott.

Az a derengés gomolyogni, sűrűsödni, formálódni kezdett és egy csodaszép istenasszony alakja vált ki belőle. A levegőben odasuhant a közelébe és bűbájos mosolylyal kínálta oda aranyserlegét:

— Én a Mámor vagyok!

II.

Ozory a két karjára fektetve állát, bámult föl a csodálatos jelenségre. Szívét rég nem érzett melegség járta át és úgy érezte, mintha agyáról ezer feszes bilincs pattant volna le. A szavak könnyedén áradtak belőle, összecsimpaszkodtak, frissen játszadoztak, mondatokba sorakoztak önkényt:

— Üdvözlégy csodatévő istenasszony, egyetlen patrónája a roskatag öregnek! A te birodalmad oly gazdag, mint a hazugság, hatalmad világokat teremt, mint a hazugság. Te kézzel fogható jelent csinálsz a ködös jövőből, eleven valóságot a halott múltból. Te gazdaggá teszed a szegényt, erőssé a nyomorékot, önhitté a kétségbeesettet. Te elszántságot gyújtasz a gyávákba, ellágyítod a nemesszívűeket, vígsággá varázsolod a sötét bánatot. Bizalommal esdeklem hozzád, aki mindig hívő papod voltam: add vissza az ifjúságomat! Csak néhány órára add vissza, hogy legyek külsőmben újra az, akihez lelkem most is hozzá forrott. Legyek délceg, legyek erős, hollófürtü és a szenvedély ne legyen bennem szavaknak áradása, hanem a vérnek szilaj lángolása! Add, hogy női kacsók turkáljanak ismét fürtös hajamban és hogy férfiak rettegjenek haragos nézésemtől! Add, hogy legyek újra dús kincsek királya, aki most bús romok merengő kísértete vagyok! Add, hogy egyszer, egyetlen egyszer megmutathassam Neki egykori birodalmamat, aki most trónjavesztett királyként menekültem hideg szívébe! Add, hogy egyszer keresse ajkam csókra szomjas ajkkal, egyszer roskadjon rám szerelmes sóhajjal!...

Az istenasszony jóságosan bólintott a fejével, aztán megillette ujjával a magános vén ember fejét. Oly gyöngéd volt ez érintés, mint a szellő suhanása, mégis ellenállhatatlan erővel nyügözte le Ozoryt. Feje két karjára roskadt és egy fáradt sóhajtással mély álomba merült.

III.

A zene a szomszéd teremben túlvilági halk zsongássá finomodott. Az asszony álmos mosolylyal, tétova léptekkel jött ki a táncból. Csöndesen suhant az alvóhoz és a vállára tette a kezét.

— Öregem... elaludtál, édes férjecském?

Ám e pillanatban ijedt sikoltással szökkent hátra. Az alvó megrázkódott a pillantásra és villámgyorsan pattant talpra ültéből. De ez nem az ő öreg férje volt, óh nem! Délceg ifju volt, hollóhaju, tüzes nézésü; karcsu, izmos termetén megfeszült a hatvanas évek magyar viselete. Néhány pillanatig remegő gyönyörrel nézte az asszonyt, aztán megszólalt lágyan zengő hangon:

— Óh milyen szép vagy! Eddig csak láttalak, de most érezlek; eddig hideg kép voltál, de most minden vonásod egy-egy vonagló érzéssé változik bennem. Te vagy talán az én sajgó vágyaimnak testet öltött képe, vagy én vagyok talán a te szépséged bámész sóhajtása? Halálos öleléssel szeretnélek magamhoz szorítani és összeroskadok szinte, ha feléd nyújtom a kezemet!

Péter és Pál napja a hegyek közt

Módl Lajos műépítész műve

Vadászok fölszentelik Szent Hubertus kápolnáját a Pásztorhegyen

Uj Idők 1904. X. 28.

A nő szendén lesütötte a szemét és elpirulva rebegte:

— Én is ismerlek, de nem tudom honnan. Azt hiszem, hogy talán éreztem is már izmos karod szorítását, pihentem már domboru melleden és turkáltam fekete hajadban... Úgy hiszem, de meglehet, hogy csak álmodtam. Vagy talán ez is álom?

Az ifju kétségbeesetten szólott közbe:

— Nem álom! Nem, nem! Ez az élő valóság, amit az istenasszonytól kaptam ajándékba. Gyorsan illanó, múló valóság és ha elröppent, nem jő többé vissza. Jer, jer, élvezzük, amíg a mienk még!

Heves szerelemmel ölelte át az asszonyt, ám e pillanatban frakkos gavallér száguldott be a táncteremből. Az inggalérja gyürődött volt, a haja a homlokára csapzódott, de mozdulata friss volt, mintha egy tapottat se táncolt volna még.

— Nagyságos asszonyom, kezdődik a kotillion.

Az ifju Ozory hetykén elébe állott és megvetően mondta:

— Ki innen, öcskös! Itt csak egy legény van a csárdában és az én vagyok!

A frakkos gavallér kihívó mozdulattal illesztette szemére a monokliját, de az ifju vadul kiáltotta:

— Pusztulj innét!

Megragadta a karját és egyetlen lódítással kiröpítette az ajtón. Az asszony szerelmes csodálkozással borult a keblére:

— Óh mily erős vagy, én vitéz lovagom!

Ozory önfeledt boldogsággal akarta viszonozni az ölelést, de ismét megzavarta valaki.

Nyílt az ajtó és meggörnyedt tartással, szemében bánatos vádolással lépett a szobába, a — magános vén ember. Az asszony rémülten oldódzott ki az ölelésből és az ifju is meredten tapadt a szomoru jövevényre, aki reszkető, szívbe markoló hangon susogta:

— Céda asszony! Igy csalod meg bizalmamat a legelső legénynyel, aki utadba került! Nem is ösmered, nevét sem tudod és ifju külseje elegendő volt, hogy elfeledtesse véled mindazt, amit én áldoztam érted!

Az ifju dacosan akart válaszolni. Beszélni akart a természet örök törvényeiről, az ifjúság jogáról, de bénaság nyügözte le. Sem szólni, sem mozdulni nem tudott. És az az öreg ember kiegyenesedett, nőtt, egyre nőtt, míg félelmetes óriás lett belőle és dörgő hangon folytatta:

— Ime lásd, hogy ha az ifjúságnak van ereje a szerelemhez, nekem is van erőm a bosszúhoz!

Fölragadta az asztalról az üres palackot, amely — óh csudák csudája! — pisztolylyá változott a kezében és lelőtte előbb az asszonyt, aztán az ifjút...

IV.

A kotillionnak vége volt és a fiatal asszonyka táncosa karján jött ki a teremből. Amint meglátta az alvó alakot, mosolyogva mondta:

— Nini, elaludt a jó öreg!... Menjünk vissza!

— Menjünk! — mondta az ifju és összetalálkozott meleg pillantásuk.

Apróságok a háborúról

A világszerte rettegett orosz nagyhatalom szinte rohamlépésekkel közeledik Keletázsiában szomoru végzete felé, amely hosszu évszadok bűnlajstromát lesz hivatva megbosszulni a szabadság legkonokabb elnyomóin. A bosszu fegyvere, amely ezúttal a hős japánok kezében van, egyelőre ugyan ártatlanok vérét ontja, de perzselő tűzként föcscsen rá ez az ártatlan vér azoknak a lelkére is, akik félelmes árnyaktól üldöztetve, sírva és imádkozva járnak a cári palota teremsorában és remegő szívvel érzik a nemezis diadalmas közeledtét s a véres hajnal pirkadását.

Az orosz lapok ugyan nagy garral hirdetik, hogy mindaz, ami eddig történt, betűről betűre benn volt a nagy Kuropatkin haditervében, hogy majd csak ezután következik az orosz fegyverek világraszóló diadala, amely elsöpri a föld szinéről a „japán majmokat", s hogy Port-Arturban a pezsgő ára még mindig csak nyolc rubel, de azért egyik csúfos kudarc a másik után éri a „győzelemre predesztinált" orosz hadsereget s lehet, hogy amire ezek a sorok napvilágot látnak, Port-Artur erődítésein már a japánok lobogóját lengeti a szél, aminek nem lehetetlen, hogy az oroszok döntő veresége és a háboru gyors befejezése lesz az eredménye.

No, de mindez persze csak kombináció s az sincsen kizárva, hogy Port-Artur még heteken, sőt hónapokon át dacol a japánok ostromával.

Tán érdekelni fogja olvasóinkat, ha ebből az alkalomból megemlékezünk pár szóval az újabb had-történelem nevezetesebb ostromairól.

Amikor az angol hajóraj Seymour tengernagy vezénylete alatt Alexandriát ostromolta, amelyet Arabi pasa védelmezett, az ostromlók tizennyolc óra lefolyása alatt több mint tízezer golyót és bombát lőttek a városba. Bár a lövések a városban nem sok kárt okoztak, az ostromlottak mégis csakhamar kiürítették a várost, nem bírván ennek az acél- és ólomzápornak ellentállani. Szebasztopol hatalmas erődjeivel és 700 ágyújával 327 napig dacolt az ostromló ellenséggel, amely végre is óriás véráldozattal fizette meg a vár bevételét. Az 1871—72-iki francia-porosz háboru alkalmával Páris ostroma 132 napig tartott. A poroszok csak január hó folyamán naponta több mint 10,000 gránátot lőttek be a városba s volt egy nap, január 3-ika, amelyen nem kevesebb, mint 25,000 löveg hullott a párisiak nyakába. Ez a 25,000 lövés közel másfél millió márkájukba került a poroszoknak. Az ostrom alatt részint az éhség, részint mindenféle nyavalyák a város 40,000 lakosát pusztították el. Plevna 94 napig állt ellent az oroszok támadásának, míg végre az élelmiszerek teljes kifogytával Ozman pasa hősi kirohanást intézett az ostromlók ellen, de maga is megsebesülvén, kénytelen volt egész seregével megadni magát.

Karthum 341 napig dacolt a mahdi hadseregével, Gibraltárt 874 napig ostromolták a spanyolok és a franciák, Lee tábornok Virginia Richmond nevü városát egy teljes éven át makacsul védelmezte. Végre a közelmúltban, az angol-búr háboru alatt Mafeking ostroma 7 hónapig, Kimberleyé 127 napig és Ladysmithé 118 napig tartott.

Ez a kis összeállítás mutatja, hogy egy-egy város vagy erődítmény ostromának a tartamát előre megállapítani teljes lehetetlenség. Minden a vár erősségétől, az ostrom elé gördülő természeti akadályok minőségétől s az ostromlottak bátorságától, kitartásától és élelmiszerekkel való ellátásától függ. Éppen azért, Port-Artur jövendő sorsa felől is még korai volna találgatásokba bocsátkozni.

*

Mondanunk se kell, hiszen mindenki tudja, hogy ez a háboru különösen Oroszországnak rengeteg pénzébe kerül, amelyből azonban az elesettek és a sebesültek

M.D.K.

Módl Lajos

bjeti építész
terve 500 K-ás
megvételben részesült
a gyulai városháza
pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1911. XXXII. évf.
máj. 17. sz. 15. old.

Modl Lajos, építész

M.D.K.

pályanyertes tervei szerint épül fel a rákosszentmihályi r. k. templom.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.
ápr. 23. sz. 7. old.

Építészet.1900-1919. - Világi -
Középület

Modl Lajos pályaterve a lugosi szálloda- és vigadora /vásárlás/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

M o d l Lajos épitész

Lugos város vigadó és
szálloda pályázatán
vásárlás

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
92.
"Kitüntetések"

M.D.K.

Módl Lajos (bpasti) építészt

pályanyertes terve alapján megbízták a kisujszállási új városháza részletterveinek elkészítésével, és az építkezés művezetésével.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1859. XX. évf.

márc. 8. sz. 6. old.

Módl Lajos, építő mester

L: Árkay Aladár

Varga Lea: Árkay A. egy bp-i villái ról 34-36. 7

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/3

Modok Mária

MODOK MÁRIA,

a legmodernebb festőgeneráció nagyrahivatott tagja:

„Tanulmányaimat magyar mestereknél, Nagybányán és Párisban végeztem. Tagja vagyok a Kutnak, a modern magyar művészek egyesületének, mely a legjobb és legeredményesebben működő festők és szobrászok társasága. Szeretem, hogy a kiváló modern művészeink az Ecole de Paris neveltjei és így az élő európai művészet reprezentánsai. A legutóbb párisi művészeti kiállítások azokat is meggyőzték a modern művészet igazáról, akik eddig elfogultan ítélkeztek. Örvendek, hogy értékes kollégáim elismerését eddig kiérdemeltem kiállításaim során. Legfőbb vágyom és célom, tovább is az igaz művészetet szolgálni.

Újság 1937. dec. 25.

MODOK MÁRIA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák,
244./.-MODOK MÁRIA,- Anya gyermekkel,- tempera, papir,-75+ 53.5 cm.-Ltsz.68.616.-309.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII.-1968.
Pécs, 1971.

Modok Mária

Önarckép

Könyves Kálmán 103. kiállítás. 2 1.

Gulája és az egész templom
Lábazata, sem párkánya nin
kapu félkörtetagu profilla
ső oldalán XVIII. századi
templomhoz hasonló, későgo
négyszögletes ablak. A hos
déli oldalán két egyszerü,
ives ablak. A szentély dél
nyabb.

Belseje: Kisméretü, késők
tikus és reneszánsz elemek
de a régebbi formák /ajtó,
mennyezettel, mely eredeti
körivü, párkány vagy oszlo
harmadán orgonakarzat négy
zat középső része szöglete
ujabb időben átépitett bar

Modok Mária

Csendélet

Könyves Kálmán k 1o4. kiáll. 192o-as évek.

MDK

Modok Mária

Csendélet, olaj

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Szoc mus. kiáll. 1945. okt. 6 l.

MDK

Modok Mária festő

Kollektív kiállítás. 1947. nov. Magy. Művészet. 1948. 43 l.

MDK

Modok Mária

Önarckép, o.

Oltványi Imre emlékkiáll. Türr I.Muz.Baja,1963.

Modok Mária

Önarcképe rgr.

Nemzeti Művészét

5-6. sz.

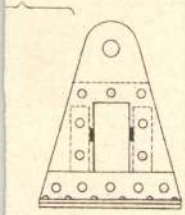

Fig.5.

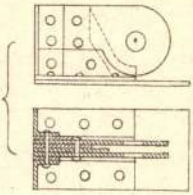

Fig.6.

Fig.8

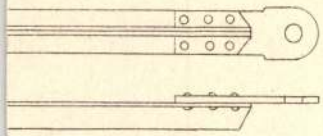

Fig.10.

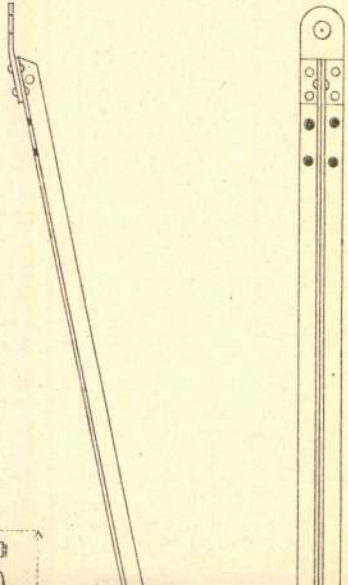

Fig. 4.

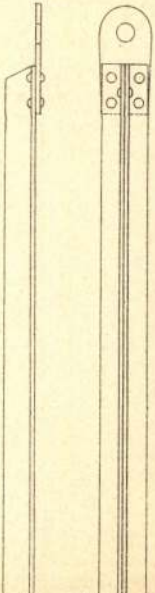

KÖNYVES KÁLMÁN KIÁLLITÁSAI ARANY J. U. 9

XVII. (4.) ÉV 103. (XXXIV.) KIÁLLITÁS

MAGYAR POSZTIMPRESSZIONISTÁK

(I. A KOMPOZICIÓ)

1920-as évek

A MODERN KIÁLLITÁS SZERVEZŐ BIZOTTSÁG RENDEZÉSÉBEN

I. TEREM:

1. Barcsay Jenő: Munkások ... P 300.—
2. Berecz Ferenc: Fehérruhás nő ... „ 200.—
3. Bertalan Albert: Műterem ... „ 500.—
4. Borbereki Kovács Zoltán: S. E. ... „ 400.—
5. Burghardt Bélaváry Alice: Testvérek ... „ 300.—
6. Csabai Ékes Lajos: Öreg cukrász ... „ 300.—
7. Vörös Géza: Francia nő ... „ 600.—
8. Dési-Huber István: Ezüstkovács ... „ 300.—
9. Einzinger Ferenc: Asszony a karosszékben Babits Mihályné urnő tulajd.
10. Faragó Endre: Sakkozók ... P 350.—
11. Gábor Jenő: Artistanő ... „ 300.—
12. Gruber Anna: A gyász ... „ 200.—
13. XX. századbeli ismeretlen magyar festő műve ... Eladó
14. Kern Andor: Villanykohó ... „ 250.—
15. Körmendi András: Zajos vásár ... „ 600.—
16. Miháltz Pál: Önarckép ... „ 300.—
17. Sassy Attila: Hotel ... „ 1000.—
18. Krocsák Emil: Öregek ... „ 500.—
19. Szivessy Aczél Barbara: Női akt fátyollal ... „ 300.—
20. A. Tóth Sándor: Mosónő ... „ 500.—
21. Zsótér Ákos: Festő és modellje ... „ 300.—
21a. Gráber Margit: Tájkompozició ... Eladó
21b. Schadl János: Tanulmány ... Eladó
21c. Vaszkó Ödön: Gyász ... P 300.—
21d. Rozgonyi László: Tanulmány ... „ 120.—
21e. Novotny Emil Róbert: Kain és Ábel ... „ 500.—

II. TEREM:

22. Apáti-Abkárovits Béla: Vizmérők ... P 500.—
23. Bene Géza: Akt ... „ 200.—
24. Berény Róbert: Önarckép-kompozició ... Fruchter Lajos ur tulajdona
25. Bernáth Aurél: Hallban ... „ „ „ „
26. Bor Pál: Almaszedés ... P 350.—
27. Boromisza Tibor: Vákáncsosok a debreceni nagyerdőn „ 2000.—
28. Csók István: Züzü a szigeten ... Fruchter Lajos ur tulajdona
29. Czigány Dezső: Két akt ... Dr. Szondi Lipót ur tulajd.
30. Czóbel Béla: Párisi nő ... Fruchter Lajos ur tulajdona
31. Deli B. Rózsi: Tempera ... P 400.—
32. Derkovics Gyula: Halkereskedő ... „ 600.—
33. Diener Dénes Rudolf: Fiam ... Magántulajdon
34. Egry József: Szamaras ... Fruchter Lajos ur tulajdona

35. Freytag Zoltán: Őzek ... P 500.—
36. Gadányi Jenő: Kompozició ... „ 200.—
37. Göllner Miklós: Parasztok ... „ 500.—
38. Gulácsy Lajos: Édeskés délután egy régikertben Dr. Eisler M. József ur tul.
39. Halápy János: A modell ... P 300.—
40. Hincz Gyula: Ülő nő ... Fruchter Lajos ur tulajdona
41. Hollóssyné Matteoni Eszter: Mi is csak kis halak vagyunk ... Eladó
42. Kádár Béla Kompozició ... P 500.—
43. Kernstok Károly: Utolsó vacsora ... Eladó
44. Kmetty János: Ablaknál ... P 800.—
45. Schubert Ernő: Nagyanyám ... „ 300.—
46. Márffy Ödön: Kerti jelenet ... Eladó
47. Báró Mednyánszky László: Titok ... Dr. Eisler M. József ur tul.
48. Czimra Gyula: Reggel ... P 400.—
49. Perlrott Csaba Vilmos: Anya gyermekével ... „ 1000.—
50. Rippl-Rónai József: Anyám a betegágyon Fruchter Lajos ur tulajdona
51. Scheiber Hugó: Gitáros ... Eladó
52. Schönberger Armand: Akt ... P 600.—
53. Szobotka Imre: Hajón ... „ 800.—
54. Szönyi István: Gyermek a szobában ... Eladó
55. Walleshausen Zsigmond: Kakas ... P 500.—

III. A KIRAKATBAN:

56. Modok Mária: Önarckép ... Eladó
57. Lehel Mária: Csendélet ... Pécsi József ur tulajdona
58. ~~Czigány Dezső~~: Arcképtanulmány ... P 400.—
59. Vaszkó Erzsébet: Sápadt leány ... „ 500.—
60. Kirchner Jenő: Az álom ... „ 400.—
61. ~~Cziffery József: Parasztleány~~ ... „ 250.—

IV. SZOBROK:

62. ~~Boda Gábor~~: Leányfej Terrakotta ... P 150.—
63. ~~Cser Károly~~: A fájdalom Márvány ... „ 600.—
64. Forgács H. Erzsébet: Akt Gipsz ... „ 350.—
65. Medgyessy Ferenc: Gyermekfej Gipsz ... Eladó
66. Pátzay Pál: Szobormű ... Eladó
67. Pátzay Pál: Szobormű ... Eladó
68. Pátzay Pál: Szobormű ... Eladó
69. Sóvári János: A forrás Márvány ... P 650.—
70. Vilt Tibor: Gyermekfej ... Eladó
71. Vilt Tibor: Kis bronz ... Eladó

KÖNYVES KÁLMÁN

MAGYAR MŰKIADÓ R. T.

BUDAPEST, V, ARANY JÁNOS UCCA 9

A MODERN KIÁLLITÁS-SZERVEZŐ BIZOTTSÁG TAGJAI:

RÓZSA MIKLÓS DR.
MŰVÉSZETI ELŐADÓ

WALLESHAUSEN ZSIGMOND
TITKÁR

ÁRTINGER IMRE DR.
BARTHA FERENC DR.
BÁNÓCZI LÁSZLÓ DR.
BERÉNY RÓBERT
BORNEMISZA GÉZA
CSEH-SZOMBATHY LÁSZLÓ DR.
CSÓK ISTVÁN
CSORBA GÉZA
EGRY JÓZSEF
FÖLDI MIHÁLY
FRUCHTER LAJOS
KÁLLAY MIKLÓS
KEMÉNY SIMON
KERNSTOK KÁROLY
KMETTY JÁNOS
LÁZÁR MIKLÓS
MATTYASOVSZKY-ZSOLNAY LÁSZLÓ
MÁRJÁS VIKTOR
MÁRFFY ÖDÖN
MEDGYESSY FERENC
MIHÁLYFI ERNŐ DR.
MIKLÓS JENŐ
PÁTZAY PÁL
SZIVESSY TIBOR

Duplum előredobva

Modok Mária

BREUER MIHÁLY. TEL.: 223-04

Modok Mária festönö.

Katol.Szemle.1930.I.449-58.l.

Modok Mária

1916

Éimisk 1930. 86. l.

Temesvár X. 54.

Modók Mária

1917/18, 1918/19 II.

Ferképzomfoiskèvk

114. l.

ban Michelangelo előfutárja, *Luca Signorelli* (1441—1520). *Umbriában* ez alatt sajátos vallásos áhítattól és rajongástól áthatott, kifejezési formáiban lágy, gyengéd művészet bontakozik ki. A régibbek között a legkiválóbb az „umbriai Fra Angelico", *Gentile da Fabriano*, kinek Királyok imádása az Uffiziben egyben fantasztikus és naturalisztikus, s arany és drágakövek színes tüzében ragyog. Folignóban, a kissé archaikus, de érzésben igazi umbriai *Niccolò da Foligno* működik. E vidéki festőkkel párhuzamosan fejlődik a XV. sz. második felében Umbria székhelyén a *perugiai iskola*. Első mesterei *Benedetto Bonfigli* és *Fiorenzo di Lorenzo*, főmesterei pedig a firenzei realizmust az umbriai érzés melegségével egyesítő *Perugino* (1446—1524), szentimentálisan édes, vallásosságtól rajongó alakok, finom áttetsző levegőjű, sokszor aranytól csillogó tájképek festője, továbbá *Pinturicchio* (1455—1513), genreszerű részletekben, ornamensekkel díszített architektonikus hátterekben és tájakban gazdag, naivan mesélő freskók alkotója. Észak-Olaszországban a realizmus az antik szobrok tanulmányozásával kapcsolatban a *páduai iskolában* jut uralomra. A mint tanító kiváló, de mint festő csak alig ismert *Francesco Squarcione* páduai iskolájából kerül ki az uralkodó mester, *Mantegna* (1431—1506). Plasztikusan modellált, kitűnően rajzolt, erőteljes kifejezésű alakjaival, az alakok és a térábrázolás távlati megoldásával, az antik emlékek beható tanulmányozásával és felhasználásával Páduában és Mantuában a Masaccioéival fontosságban vetekedő freskókat hagyott hátra és függő képeiben és metszeteiben is úttörő jelentőségű. Művészete kihatott a *ferrarai iskolára*, melynek képviselői a sokszor fantasztikus, keményrajzú, színes *Cosimo Tura*, a fanyar és méltóságteljes

MODOK MÁRIA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megvaltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. A Bedő-gyüjtemény, 1981. 249.sz.-MODOK MÁRIA: " ANYA GYERMEKKEL", cimü müve. kart.o. 70+48 cm. 296.old

KONYÁKI FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények II. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XVII-XVIIIY. 1972-73. Pécs, 1975.

Modoh Mária

wód

Rabinovsky Máriusz

Arszonymuvészek

Arszonyok · 1945.

I. ér. 7. n.

Debrecken X. 3.

Modok Mária

szül. Rácz Keven (Pest m.)
1896 szept. 27 Rk.
3 tanítóképző
1917/18 I. elsőéves művésznők
Glatz O., Bosnay J., Pilch D.
1917/18 II. elsőéves u. o.
1918/19. II. másodéves Réti J.

Herendi porcellán VIII. 60

Modok Mária

A művész alkotásaival az esz-
tergomi Balassa Bálint Múzeum
rendelkezik.

Bodri Ferenc: Az esztergomi modern gyűjtemény...
Művészet, 1979. május - 27. kép.

MDK.

Modok Mária

Kiállitási kritika

Nüvészet 1966 dec.p.48.

Modok Mária

pstő

M.D.V

Kisleány galambbal" Szentendrei "kártelők" című képek képviseik az esztergomi Balassi Bálint Museum tárlatán.

Dévényi Iván: Kiállítás Esztergomban...

Művészet, 1966. december - 48 kap

MDK

Modok Mária

Kiállitási kritika ·

Müvészet 1968 jan.p.39

Modok Mária
festő

M.D.f

Két képével szerepel a kiállításon
„Csendélet" (repro)

B. Haulisch Lenke: Szentendrei művészek kiállítása 1961.
Művészet, 1961. november – 43 l.

No 4

MODOK MÁRIA

Képek a Galamb Galériában

■ A. T.

Modok Mária és *Szántó Piroska* műveiből nyílik emlékkiállítás július 4-én 18 órakor a Galamb Galériában (Galamb utca 4.). Bevezetőt mond *Kratochwill Mimi* és *Bajnai István*. A kiállítás augusztus 31-ig várja a látogatókat.

MAGYAR NEMZET, 2000. ~~07~~ 07. 01. 14.o.

Modok Mária
festő.

A művésznő a 20-as években néhány nyarat Nagybányán-töltött, megfordult Itáliában is. A második világháboru után Párisban elt huzamosabb ideig.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves.
Müvészet, 1971.március - 9.lap

Modok Mária

festő-

Modok Mária festményeinek sorra
tág és városhgs. Ilyenek a „Harak",
az „Öböl", a „Bárhák". Szeret a
művesinő a csendélet és enteriör
ábrázolásokat is.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves.
Müvészet, 1971.március - 9.lap

Modok Mária
festő

A Képzőművészeti Főiskolán
Réti István és Gadányi Károly
voltak a mesterei.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves
Művészet, 1971.március - 9.lap

Modok Mária

festő

A figuralis festmények Modok Mária munkái között vitkak, ilyen fajta kép a „Kislány madarral". Képei a modern francia festészet, az École de Paris szellemével rokonok.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves.

Müvészet, 1971.március - 9.lap

Modok Mária

festő

1958-ban Esztergomban volt kiállítása. Az évről erre sorra kerülő tárlatokon szentendrén bemutatlák munkáit.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves.
Müvészet, 1971.március - 9.lap

Modok Mária
festő

1947-ben az Ernst Muzeumban a „Szentendrei dombok"-at, az „Artista lány"-t, a „Kagylós csendélet"-et az „Ülő akt gyöngysorral" c. képet mutatta be.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves
Müvészet, 1971.március - 9.lap

Modok Mária

festő

Az 1949 és 1956 közötti kelen-
wéhben alkotnan az ő munkái
sem kerülhettek a tárlatlátó-
gatók elé.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves.
Művészet, 1971.március - 9.lap

Modok Mária
festő

1947 novemberében az Ernst Museum-
ban gyűjtemenyes kiállítás on mutatta
be végeter és uj művert egy a „Munkás-
lány"t stb.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves
Müvészet, 1971.március - 9.lap

Modok Mária
festő-

Modok Mária egyénis egének szilárd-
ságát mutatja, hogy független tudott
maradni férje Czóbel Béla festészetétől
és a tőlbi szentendrei művésztől.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves.
Müvészet, 1971.március - 9.lap

Modok Mária
festő

Lyka Károly Modok Mária a
„Szabadban" cimű képet „a
szettegő beszédkes" hasonlítja

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves
Művészet, 1971.március - 9.lap

Módok Mária
festő

Munkásságát Lehel Ferenc a Nemzeti
Művészetben méltatta, Kassák Lajos
a Munka című folyóiratban, Lyka
Károly a „Festőtalálkozó a két világháború
között" c. könyvében.

Dévényi Iván: Módok Mária 75 éves
Művészet, 1971. március - 9. lap

Modok Mária

festő

A felszabadulást követő első esztendők tárlatairól Modok Mária képei sem hiányoztak. 1945 októberében a Szocialdemokrata képzőművészek tárlatán vett részt.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves

Művészet, 1971.március - 9.lap

M.D.K.

Modok Mária

A Szentendrei Festők Tárlatán szereplő néhány kisebb méretü képéről dicsérettel emlékezik meg kritikájában Perneczky Géza.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. szept. 13.
XIII. évf. 37. sz. 9. lap

Modok Mária /Czóbel Béláné/

Frank János: "Modok Mária halálára" cimmel ir a müvészről: "Remek festő volt" -irja és elmondja, hogy első kiállitása negyven évvel ezelőtt volt, s feltünést keltett. 1947-ben az Ernst Muzeumban, 1954-ben Szentendrén és legutóbb 1958-ban Esztergomban rendezett kiállitást. Az utóbbi évtizedekben Párisban és Szentendrén dolgozott.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 27.
XV. évf. 13. sz. 2. lap

Modok Mária

— **Modok Mária kiállítása.** A *Tamás Galéria* Akadémia-utcai helyiségében *Modok* Mária állitja ki müvészetének legjavát. Bensőséges és mély elgondolásu festői élményeit legjobban figurális képei fejezik ki, amelyeknek nemcsak komor, szinte megrázó tónusa, de problémái is a korán elhunyt *Derkovics* Gyula utolsó nagy periódusának hatását bizonyitják. A határozottan tehetséges művésznő legnagyobb ereje mégis a grafika, amelyben egyénisége teljes mértékben bontakozik ki. Kompozicióinak nyugodt biztonsága, komoly, érdekes mondanivalói és végtelen finomsága nemcsak dicséretre méltók, hanem nagy művészi sikerek árnyékát vetik előre.

N.U. 935. III. 9

Modok Mária

M. O. 1935. II. 3.

Hat kiállítás

A művészeti szezón teljes erővel megindult. A nagy szalónkiállítások mellett egész sereg *kis kiállítás* nyílt meg ezen a héten. A Tamás Galériában *Modok* Mária festőművész rendezett gyüjteményes kiállítást munkáiból. — Buday László ucca 5/c. számú műtermében *Graber* Margit hosszú hallgatás után mutatja be új képeit, amelyek a rendkívül kulturált művésznő *nagy fejlődéséről* számolnak be, különösen a figurális képekben és csendéletben. — A Fészek klubban *Zsótér* Elek rendez kiállítást, a Magyar Tőzsde Club helyiségében *Ottlik* Tihamér. — A Dorottya-uccai szépművészeti kiállítások termében *Frankovszky* Adrienne, *Greff* Lajos, *Szántó* Vera és *Zárai* Licy kiállítása nyílt meg. — A Budai Szépművészeti Társulat pedig a Budai Klubban állította ki *budai művészek munkáit.*

Modok Mária

Kiállítások

A Tamás-galériában *Modok* Mária állított ki harminchárom képet, olajfestményeket, temperákat és grafikákat. Komoly, sőt néha kissé zord bensőséggel ábrázolt sötétes tónusu alkotások ezek, mintha egy komor színekre hangolt Derkovits-követő állana elénk. De nemcsak Derkovitsnak, hanem többi vezető, modern festőnknek is sokat köszönhet a művésznő, meg kell azonban hagyni, hogy e visszaemlékezésekből egyéni stílust tudott kialakítani. Sok szomoruság és sok lemondás árad müveiről: szárnyukszegett vágyak emlékét érezzük. Modok Mária tehetséges művész, akire alkalmasint jelentős fejlődés vár. — A Fészek emeleti termében *Zsótér* Ákos állította ki festményeit. Folyamatosan, könnyedén festett naturalista ízü képek.

M. 935 - III/3

Modok Mária, Czóbel Béláné

1021

1972. VIII.5. 19.00. Ka.

Esti krónika I.

- Ma délután nyilt meg Szentendrén, az örwg művésztelep galériájában Modok Mária, Czóbel Béláné kiállitása. Ott készitett riportot Győrfi Miklós.

- A kiállitott 50-60 Modok képet egyébként Tóth Antal fiatal művészettörténész fedezte föl a közösségszámára.

- Némi túlzás, hogy felfedeztem volna. Modok Máriának 1958-ban Esztergomban volt az utolsó magyarországi kiállitása és ezek a képek, vagy legalább is ezeknek a képeknek nagyrésze 1958 után készült, A modern Modok festészet az nagyából három tárgykört ölel fel. Az absztrak kép kompoziciók, az öböl képek, valamint a városképek. A látvány élmény határozza meg festői érdeklődését és mindég a látványból indul el.

- A kiállitott képeket Czóbel Béla részben bizonyára már látta. Most igy összegyüjtve az anyasg milyen hatást tett Önre?

- Hát éngem meglepett az egész. Tudniillik én alig láttam őt festeni és a lvegtöbb képét nem is ismertem. Nagyon visszavonult és nagyon diszkrét volt mindég, csodálom is, hogy ilyen szép és azt hiszem a közönségnek is meglepetés lesz, nemcsak meglepetése, hanem meggazdagodása lesz a magyar festészetnek.

1021

- 3 -

1972. VIII.5. 19.00. Ra.

Sztá krónika I.

- Ma délutáni nyilt meg Szentendrén, az örwg művésztelep galé riájában Modok Mária, Czóbel Béláné kiállítása. Ott készített riportot Győrfi Miklós.

- A kiállított 50-60 Modok képet egyébként Tóth Antal fiatal művészettörténész fedezte föl a közösségszámára.

- Némi túlzás, hogy felfedeztem volna. Modok Máriának 1958-ban Esztergomban volt az utolsó magyarországi kiállítása és ezek a képek, vagy legalább is ezeknek a képeknek nagyrésze 1958 után készült. A modern Modok festészet az nagyából há rom tárgykört ölel fel. Az absztrak kép kompozíciók, az öböl képek, valamint a városképek. A látvány élmény határozza meg festői érdeklődését és mindég a látványból indul el.

- A kiállított képeket Czóbel Béla részben bizonyára már látta. Most így összegyűjtve az anyasg milyen hatást tett önre?

- Hát éngem meglepett az egész. Tudniillik én alig láttam őt festeni és a legtöbb képét nem is ismertem. Nagyon visszavonult és nagyon diszkrét volt mindég, csodálom is, hogy ilyen szép és azt hiszem a közönségnek is meglepetés lesz, nemcsak meglepetése, hanem meggazdagodása lesz a magyar festészetnek.

Modok Mária

PK. 935-III-3

— **Modok Mária kiállitása.** Elsőizben lép önálló kiállitással a közönség elé a *Tamás Galériában Modok Mária*, akinek rajzaira, festményeire itt-ott már felfigyeltünk különböző kiállitásokon. Amit már eddig is megfigyeltünk nála, az most még erősebben megmutatkozik: erős, komoly festőtehetség, aki azonban egyelőre még teljesen alárendeli magát idegen hatásoknak. *Derkovits Gyula* és *Dési Huber István* művészi csillagképének mellékbolygójául szegődik be ez a tehetséges festőnő, de nemcsak annyiban, hogy művészetét mély erkölcsi, emberi, szociális lélekkel éli át, hanem még ennek a léleknek kifejezésében, eszközeiben, külsőségeiben is. Annak ellenére, hogy volnának egyéni mondanivalói, egyéni színei, vonalai, valósággal szuggesztiven követi mintaképeit és igy — egyelőre — csak azt tudjuk róla, hogy komoly igéret, olyan érték, amelyre fel kell figyelnünk, de véleményt tulajdonképpen alig is mondhatunk róla ezenfelül. Az a festő azonban, aki ugy rajzol, amint azt Modok Máriának különösen két táján látjuk és aki annyira finom hatásokat talál, amilyenek a *Halott madár*, *Szegény asszony* és *Kompozició* cimü festményein szólnak hozzánk, egészen bizonyosan lerázza magáról idővel az idegen egyéniségek szuggeszcióját és méltóvá válik eredeti tehetségéhez. *(f. j.)*

MAGYAR
DIVATCSARNOK

A moszkvai sakkverseny

(Saját tudósítónktól.) A tizedik fordulóban függőben maradt játszmák közül *Kan* feladta játszmáját *Romanovszkyval* szemben, mert helyzete reménytelen volt.

A tizenegyedik forduló nagyon heves küzdelmeket hozott, úgyhogy a rendes határai játékidőben csupán öt játszma fejeződött be, öt pedig függőben maradt. Az összes függőjátszmákat a tizenegyedik forduló után bonyolítják le és csak akkor kaphatunk teljesen tiszta képet a verseny állásáról, mert miszen például Capablancának a befejezett játszmák alapján csupán 5½ egysége van, ezzel szemben három játszmája függ. Most tehát a hatodik helyen áll, lehetséges azonban, hogy a negyedik helyre is felküzdi magát. A magyar Lilienthal—Ligeti ebben a pillanatban Rabinovitscsal holtversenyben a nyolcadik helyen áll, de Lisicyn, Ragosin, Rjumin közül akármelyik könnyen megelőzheti és így a verseny végső szakaszában minden energiáját össze kell szednie, ha a győztesek csoportjában akar végezni.

A mai forduló után már világos, hogy az elsőség kérdése *Botwinnik* és *Flohr* párharca lesz és talán csak dr. *Lasker* szólhat bele a végküzdelembe, ha végig bírja az iramot. Botwinnik játszmát játszma után nyer, eddig csak két döntetlent adott le s ez olyan éles iram, amilyent csak *Aljechin*-tól szoktunk meg az utóbbi évek versenyein. Ezt a tempót egyedül *Flohr* tudta átvenni, aki most szintén egymásután nyeri játszmáit.

Botwinnik a mai fordulón *Ragosint* verte meg, akitől gyalogost nyert, majd később egy újabb gyalogos zsákmányolása után feladásra bírta ellenfelét. *Flohr* heves királyszárnyi támadást indított *Rabinovits* ellen, melyet az orosz csak futáráldozattal tudott enyhíteni, a végjátékban az anyagi túlsúly győzött. A *Pirc—Rjumin* játszmában, a jugoszláv bajnok durva hibát követett el és vesztett. *Menchik* kisasszony végre egységet szerzett, bár csak felet, a *Bogatircsukkal* való játszmája döntetlenül végződött. Élénk harc után lett döntetlen a két támadószellemű mesternek *Ligetinek* és *Spielmannak* összecsapása. A többi játszma: *Romanovszky—dr. Lasker, Löwenfisch—Kan, Alatorzev—Lisicyn, Goglidu—Stahlberg, Csehover—Capablanca* függőben maradt.

A verseny állása a 11. forduló után: Botwinnik 9 (1), Flohr 8½, Löwenfisch 6½ (2), dr. Lasker 6 (2), Spielmann 6, Capablanca 5½ (3), Rjumin 5½ (1), Lilienthal, Ligeti és Rabinovits 5½, Ragosin, Romanovszky 5 (1), Lisicyn 4½ (2), Kan, Pirc 4½ (1), Goglidze 4 (2), Bogatircsuk 3½ (1), Alatorzev 3 (3), Stahlberg 3 (1), Csehover 2½ (1), Menchik ½.

Spanyol játszma. *Rjumin—Botwinnik* 1. e4, e5. 2. H3, Hc6. 3. Fb5, a6. 4. Fa4, Hf6. 5. 0—0, Fe7. 6. Ve2, b5. 7. Fb3, d6. 8. c3, 0—0. 9. d4, Fg4! 10. Bd1?, e×d4. 11. e×d4, d5. 12. e5, He4. 13. h3, Fh5. 14. a4, b4. 15. a5, Kh8. 16. g4, Fg6. 17. Hh2, Fh4. 18. Fe3, f5! 19. f4, Fg3. 20. g5, h6, 21. g×h6, g×h6. 22. Hd2, He7. 23. Kh1, Ve8. 24. Bg1, Fh5. 25. Hhf3, Bg8. 26. Hf1, Vf7. 27. Fd1, Bg7. 28. Bc1, c6. 29. Bc2. Bag8. 30. Big2. F×f4! 31. V×a6. B×g2. 32. B×g2, B×g2. 33. K×g2, Vg6†. 34. Kh1, F×e3. 35. H×e3, Hf2†. 36. Kh2, H×d1 világos feladja.

Jelmezbál az angyalföldi elmegyógyintézetben

(Saját tudósítónktól.) Ez a bál egészen más, mint a többi. Fogadóbizottság helyett szigorúarcú portás fogat, hogy hova akarok menni. (Viszont amikor távozom, akkor is ugyanezt kérdi.) A pálcás urak helyett fehérköpenyes orvosok, ápolók fogadják az érkezőket. Az angyalföldi elmegyógyintézet jelmezes bálján vagyunk. Zsúfolt a nagy színházi terem. Az első sorban az intézet orvosai ülnek, élükön *Zsakó* István igazgatóval. Várják az előadást. A betegek csendesen ülnek. Elszórtan közöttük ápolók, ápolónők.

Hálásan fogadják *Gárdonyi* Lajosnak, majd *Vértes* Nándornak játékát, azután *maguk a betegek adnak elő kabarétréfákat. Különösen nagy sikere van egy darabnak, amely az elmegyógyintézeti betegfelvételről szól.* Harsogó kacaj kísért minden mondatot, ami az elmebetegekre vonatkozik.

Nagy sikere van a Hacsek—Sajó tréfának. Sajó megszemélyesítője egy előkelő bárói család sarja.

Fiatal ember szanzonokat ad elő. Mint kiderül, melankóliás beteg. Annyi érzéssel, szomorú, bús szerelmes nótákat énekelni még sohasem hallottam, mint ahogy ez a beteg azokat énekelte.

A számokat kísérő zongorista is az intézet ápoltja.

Műsor után kezdődik a tánc. Gramofón szolgáltatja a zenét. Most közelebbről szemügyre lehet venni a betegeket. Estélyiruhás hölgyek, urak vegyülnek parasztlányokkal, iparosemberekkel. Az egyik télikabátban, a másik kalapban, a harmadik bekecsben. A terem közepén idősebb, alacsonytermetű, feltűnően kövér nő fantasztikus jelmezben szórakoztatja a többieket. Mint meg-

— Volt idő, mikor az Egyesült Államok sem akartak háborús adósságot fizetni. A mai ember alig hiheti, hogy az Amerikai Egyesült Államok nem akarták megfizetni a háborús adósságokat. Persze ez már régen volt, de az eset még most is aktuális. A tizennyolcadik század végén az ujdonsült francia köztársaság súlyos pénzügyi gondokkal küzdött és visszakövetelte az Egyesült Államoktól azt az összeget, amelyet az amerikai szabadságharc idejében kölcsönadott neki. És mintha csak a mai hangokat hallanók, Anglia követe, Hammond György szintén panaszt emelt Filadelfiában, hogy az amerikai polgárok a háború előtti tartozásaikat rossz papírpénzzel akarják törleszteni, holott jó aranynyal tartoznak.

Washington elnök megbízta Jeffersont, hogy tárgyaljon a francia és az angol kormányokkal. Jefferson nagyon alaposan foglalkozott a kérdéssel és hosszabb jelentésében megállapítja, hogy Anglia olyan rettenetes pusztítást végzett az amerikai területeken, hogy ezzel lehetetlenné tette az északi államok híres szőrmekereskedelmét, pedig ez volt a legfőbb jövedelemforrás, elvitte a rabszolgákat és ezzel egyes államokat teljesen megfosztott a munkaerejüktől. Márpedig — mondja Jefferson ebben az emlékezetes jelentésében — senkit sem lehet arra kényszeriteni, hogy többet fizessen, mint amennyire képes és hogy mennyire képes, azt nem az érdekelteknek, hanem egy pártatlan bíróságnak kell megállapitani. Egy régi jogszabályra hivatkozással azt mondja, hogy ha valamely kötelezettség teljesítésének valóságos akadályai vannak, akkor haladékot kell adni, mert senki sem kötelezhető arra, hogy lehetetlenséget teljesitsen.

— Az Athenaeum árleszállítási akciója. Az Athenaeum, amely olcsó könyvsorozatainak megindításával egészen új utakat tört a magyar könyvkiadásban, állandóan új és új akciókkal gondoskodik arról, hogy a magyar olvasóközönséget, a nemzetnek ezt a legértékesebb rétegét, a súlyos gazdasági viszonyok meg ne apaszthassák, sőt lehetőleg azok ellenére megnövekedjék. Ezért határozta el, hogy népszerű kiadványainak egy nagy csoportját, kitűnő magyar és külföldi regényeket, verseket, színműveket, továbbá elsőrendű ismeretterjesztő és szakkönyveket nagy tavaszi vásár keretében, mely március elsejétől április ötödikéig tart, *az összes magyar könyvkereskedések* útján fillérekért bocsátja a magyar olvasóközönség rendelkezésére. A páratlanul gazdag anyagról az Athenaeum ismertető füzetet adott ki, amelyet az olvasó a Pesti Napló mai számához mellékelve talál. Felhívjuk olvasóink figyelmét erre a jegyzékre.

— A bőr megöli a baktériumokat. *Két amerikai tudós, Lloyd és Bart arra a gondolatra jöttek, hogy a levegőben levő, hihetetlen mennyiségű mikrobák talán azért nem olyan ártalmasak az emberre, mint a nagy számuknál fogva, hinni lehetne, mert nem tudnak a bőrön áthaladni. Ezért a bőrnek a hatását vizsgálták a különféle baktériumokra. Már az a körülmény is feltűnő, amit lépten-nyomon tapasztalhatunk, hogy t. i.: ha friss tojásfehérjét a bőrünkön száradni hagyunk, rövid idő mulva nyomtalanul eltűnik. A két tudós ebből a tapasztalatból kiindulva, különféle baktériumokkal is kísérletezett és arra az eredményre jutottak, hogy a legtöbb baktérium 30—40 perc alatt a bőrön elpusztult. Ez is mutatja, hogy minő fontos szerepe van a szervezetünk háztartásában a bőrnek, amelynek még nemrégiben nem is tulajdonítottak olyan rendkivüli fontosságot, mint manapság.*

— Kérdések a Beszkárhoz. *(Levél a szerkesztőhöz.)* Igen tisztelt Szerkesztő Ur, engedje meg, néhány kérdést intézzek a Beszkárhoz. Nem értem ugyanis, miért tervezik azt, hogy a Berlini téren végződjék minden viszonylat? Azért, hogy az egész északi városrész, azonkívül Újpest, Megyer, Rákospalota stb. lakossága a Berlini téren tolongjon, bukdácsoljon a nagy forgalomban, amíg továbbmenő kocsiját eléri? Hagyják meg a 11-es járatot Újpesttől legalább a Károly király útig, sőt vigyék le odáig a Lehel ucca valamelyik betűs kocsiját is! Miért van estefelé, teljesen üresen is, a fél kocsi elrekesztve a 11-esen akkor, amikor a kocsi másik felében a fizető utasok összezsúfolva szoronganak? Miért kellett a Klapka ucca sarkán volt megállót messze elhelyezni? Azért, mert megszűnt a Schlick-gyár? Hát a mögötte levő uccák lakói? Azok most gyalogoljanak az eddig is távol volt megállóhoz még messzebbre és közben nézzék tehetetlenül a mellettük elmenő kocsikat? Miért van a Vésző uccánál »feltételes« megálló? Azért, hogy a kocsik megállás nélkül elrohanjanak és se le-, se felszállani ne lehessen? Miért kellett a 2-es járatot *kétfelé vágni*? Azért, hogy a közönség így elszokjék a lehetetlen vonaltól és akkor — mivel nincsen utas — beszüntethessék a járatot? A Margithíd? Ugyan, kérem! A villanyosnak nem szabad előtte keresztben elmenni, de ugyanakkor a kocsiknak, autóknak szabad. Azok nem akadályozzák a hídfő forgalmát? *Egy tűnődő közlekedési szakember.*

A PESTI CHEVRA KADISA
IZR. SZENTEGYLET
március hó 4-én, hétfőn d. u. 5 órakor
a dohányuccai templomban
Jom-Kippur kotaun istentisztelettel kapcsolatosan
alapítási ünnepélyt
tart, melyre tagjait ezúton meghívja
A Pesti Chevra Kadisa elöljársága

— Modok Mária kiállítása. Egy tehetséges, fiatal modern festőnő, *Modok* Mária képeit és rajzait mutatja be a *Tamás Galéria* ma megnyíló kiállítása. Modok Mária művészi skálája nem túlságosan széles, de bánatos, tört színekbe hangolt alaptónusát őszinte líraiság teszi rokonszenvessé és bensőségessé. Széles síkformákba tagolt, barna-szürke harmóniákat megzendítő temperáinak főmotívuma az anyaság. Legjobb, legkifejezőbb dolgai ebből a tárgykörből valók. Nagy hajlékonyság, egyszerűségre való törekvés és meglepően artisztikus kifejezőkészség jellemzi egész kollekcióját, amely — ha ma még nem is ment különböző hatások, főkép Derkovits piktúrájának rezonanciájától — sok helyt elárulja a bontakozó egyéniség ígéretes jeleit. Halk, lágy, kontrasztot kerülő festményeinél markánsabbak és szinte férfiasan erőteljesek grafikái, amelyek ugyancsak gondos felkészültségről és határozott tehetségről tanuskodnak. *—io*

— Orvosi levél a fogorvos-technikus vitában. A *Pesti Naplót* a következő levél közlésére kérték fel: — Tekintetes Szerkesztőség! A napirenden levő fogorvos-fogtechnikus ügyhöz, mint több évtized óta gyakorló fogszakorvosnak, legyen szabad némi megjegyzést tennem. A *Pesti Napló* egyik számában, egyrészről a fogorvosok, másrészről a fogtechnikusok köréből megjelent nyilatkozatok *hangjából*, stílusából kivehető, melyik részről milyen kvalifikációs emberek szólnak a kérdéshez. Az orvosi részen a tárgyilagos, higgadt, az igazságon és a való tényeken alapuló megállapítás, a technikus részről a durva, agresszív, az orvosi megállapításokat *valótlannak* bélyegző kijelentések hangzanak el. A nagy közönség nincs tisztában teljesen, hol van az igazság, tehát fel kell őt világositani. Itt csak a *nem vizsgázott* fogtechnikusok — akik többségben vannak — jajdulnak fel jogtalanul a készülő orvosi kamara igazságos intézkedései ellen. Hogy miért? Azt elmondom. *Értse meg*, a nem vizsgázott fogtechnikusokat is orvosi tudással bírónak hitt nagyközönség, hogy azok néhány polgári elvégzése után fogtechnikustanonccként töltenek el néhány évet, mely idő alatt eleinte kifutóként szerepelnek, majd segéddé avanzsálva, emelt fejjel *teljes fogorvosi praxis üzésére érzik magukat jogosultaknak* — kevés kivétellel, amely kevés megmarad a technikai foglalkozás mellett. Azok a semmi orvosi tudással nem bíró fogtechnikusoknak fejükbe szállt a dicsőség és nagyzási hóbortjukban azt hiszik, hogy *ők kivételes egyéniségek*, mert nekik *sem érettségit tenni*, sem *6—7 évet egyetemi* tanulmányokkal eltölteni, sem *kemény szigorlatokat letenni*, sem a *fogszakorvosi képesítést*, az orvosi diploma elnyerése *után*, még 1—2 évi fogklinikai tanulmánnyal megszerezni nem kell, felesleges; nekik mindezek dacára *joguk van* és *legyen* mégis mindazon orvosi munkálatokat végezni, mint a fogszakorvosoknak. És ha ezen okból a körmükre akarnak koppintani — a mi *már évtizedek óta esedékes*, akkor feljajdulnak, hogy milyen sérelem esett rajtuk. Hogy az *ő* orvosi tudásukat *hol szerezték meg*, amellyel a hozzájuk járó betegek szájában felismerik a *lues, tuberkulózis, paradentosis* és egyéb megnyilvánulásait is a szájbeli *fertőző bajoknak*, — azt ők bizonyosan tudják, de lehet, hogy inaskorukban a főnökfogtechnikusnál tanulták meg, aki kioktatta őket, hogy a betegek szájába helyezett fogtükörrel, lenyomatkanalakkal, csipeszekkel hogy lehet a fentemlített fertőző bajokat — *minden orvosi tudás nélkül* egyik betegről a másikra tovább oltani. Mindezeket is *tudni kellene*, a fogtechnikust — *fogorvosnak* tekintő és *tituláló* nagyközönségnek, amely a *maga bőrét viszi a vásárra*, mikor olyan orvosi szempontból avatatlanra bízza testi épségét s ezzel nem közönséges veszedelemnek meri kitenni magát. Csak az *orvosi diplomát megszerzett orvostudor mehet*, a legtöbb *művelt államban, fogszakorvosi kiképzésre* és ott a fogorvosi tudomány *minden ágában külön-külön, tehát a fogtechnikában is*, — a műfogak, fogsorok, hidak készítésében is *teljes kiképzést* nyernek és addig nem kapják meg a fogszakorvosi képesítésről szóló hivatalos okmányt, míg a kiképzést végző fogklinika vezető tanára, mindezen tudományokban *való jártasságáról bizonyságot nem szerez. Ez a száraz igazság ebben* a folyton vajudó kérdésben, melyet a belügyminiszter úr most *a jog és igazság alapján* fog elintézni. *Maradjon mindenki a maga mesterségénél* és *tilos* területekre ne kalandozzon, mert azért — *jogosan a körmére koppintanak. Dr. Halász Henrik*, a miskolci OTI osztályvezető szakorvosa.

Beküldött hírek

Vasárnap. Előadások. A Klasszikus Műveltség Barátainak Egyesületében (Parthenon) prof. dr. *Huszti József*: Horatius és a magyar irodalom. 11 órakor. Akadémia. — A Teozófiai Társulatban dr. *Máday* István: Szubnormális, abnormális, szupernormális. ½6 órakor. Berkenye u. 3. — A Népegészségügyi Múzeumban *Székely* Béla: A gép és az ember. 5 órakor. Eötvös u. 3. — A Pesti Lloyd dísztermében dr. Desider *Friedmann* (Bécs): Die Kulturgemeinde als Trägerin des jüdischen Volkswillens. ½6 órakor. Mária Valéria u. 12. — A Teleia Egyesületben *Kanizsai* Dezső és dr. *Franz* Géza ad elő. 11 órakor. Eötvös u. 3. — A Külügyi Társaság kiskunhalasi matinéján dr. *Fekete* Imre, vitéz leveldi *Kozma* Miklós, dr. *Eöttevényi* Olivér és dr. *Pogrányi-Nagy* Félix ad elő. 11 órakor. Kiskunhalasi városháza. — *Különfélék.* A Budapesti Katolikus Szlovák Munkáskör *táncos műsoros estélye.* ½8 órakor. Mária Terézia tér 15. — A debreceni volt m. kir. 2-es, a szegedi 3-as, a kassai 5-ös, a marosvásárhelyi 9-es honvédhuszárezredek és a volt 11-es honvéd-lovashadosztályhoz tartozók *bajtársi találkozója.* 3 órakor. Beniczky u. 3. — A brassói főgimnázium főreál és felsőkereskedelmi volt diákjainak *összejövetele.* 6 órakor. Spolarich-kávéház. — A 32-es bajtársak Széchenyi asztaltársaságának *alakuló közgyülése.* 11 órakor. Széchenyi kávéház. — Az oroszországi, sterlitamaki volt hadifogoly tisztek *összejövetele.* 6 órakor. Japán-kávéház. — A szatmárnémeti volt cs. és kir. 5. gyalogezred *tiszti összejövetele.* 8 órakor. Bandl-étterem. — A volt cs. és kir. vártüzérek *együttes összejövetele*, ezredre, alakulatra, rang- és rendfokozatra való tekintet nélkül. 8 órakor. Démusz-étterem, Nyugati p. u.

Elfogták a kloroformos takarítónőt

Tudósítás eleje a 10-es oldalon.

Éjjel 11-kor elfogták *Schmidt* Katalint, a kloroformos rablót, *de az elrabolt holmikat nem találták* meg nála. Azt vallotta, hogy vőlegényének adta. *Őrizetbe vették, bűntársát keresik.*

Filharmóniai bál

(Saját tudósítónktól.) Nagy feladatra vállalkozott szombat este a hosszú idei farsang utolsó szombatján a Zeneakadémia: vállalta, hogy egy estére helyettesítse az Operaházat, ahol tavaly Operabál volt. Operabál, a valódi világváros reprezentatív mulatsága, amely az idén *Filharmóniai bálra* változtatta a nevét és a Zeneakadémia márványpalotájába költözött. S meg kell adni, még hozzá örömmel, hogy a Filharmóniai bálnak sikerült Operabállá lennie erre a farsangzáró, ünnepi éjszakára.

A Filharmóniai Társaság bálján a zenei és a művészvilág hírességei találkoztak össze a magyar társadalom színe-javával. Ez a báli éjszaka pompás díszére válik a budapesti farsangnak. A márványtermeket pompásan feldíszítették. Bálterem, kávéház, bár, vendéglő teremtődött az Akadémia falai közé. Nyoma sem volt a tavalyi *Operabál* apró kényelmetlenségeinek; mindenki kényelmesen, ülve nézhette végig az ötletes, kitűnő műsort.

Pontban 11 órakor hangos kürtszó jelezte *Horthy* Miklós kormányzó érkezését. A kormányzót és feleségét a rendezőség élén a betegen fekvő *Dohnányi* Ernő helyett felesége, *Galafrés* Elza fogadta *Dömötör* Lajos, *Rékay* Miklós és *Fischer* Miksa kíséretében; az Operabarátok részéről *Fellner* Alfréd, a hírlapíró intézmények nevében *Boros* László és *Lovik* Károly, a bálrendezőség nevében dr. *Sárga* Ferenc, *Telkes* Tibor és dr. *Müller* Tibor főrendezők fogadták a kormányzói párt.

A filharmónikusok Lehár-keringőjével kezdődött, *Békeffi* László konferanszával és a filharmónikusok klasszikus zenéjével (Szőke Szakáll diringensi pálcája alatt) folytatódott a vidám műsor. *Bársony* Rózsi táncolt, *Szendy* Lajos »Oratórium a mellényzsebben« című ötletes száma következett, majd a Faust-balett táncparódiáját adta elő *Turay* Ida, *Verebes* Ernő, *Nemes* Évi és az Operaház balettkara, amelyet erre az alkalomra *Pallay* Anna és Bobby *Gray* tanított be. Most következett folytonos kacagás közepette a »Gepidák kincse« című zenedráma, *Kóváry* Gyula és *Vincze* Zsigmond közös műve, *Erdőssy* László vezénylete alatt. Otto *Wallburg*, *Halász* Gitta. *Lendvai* Andor, *Bársony* Dóra, *Komáromy* Pál, *Maleczky* Oszkár és *Fekete* Pál — az operaénekesek ezúttal önmagukat karikírozták a közönség folytonos tapsa és kacagása között.

Ezalatt kivitték az alkalmi széksorokat és következett tíz gyönyörű társaságbeli úrilány *frakkos angol szteppt*ánca, majd Dohnányi »Pierette fátyolának« zenéjére táncolt el huszonnégy úrilány egy *revűszerű tánc*jelenetet.

Most nyílt meg a tulajdonképpeni bál, amelynek során egymást érte a sok invenciózus meglepetés. Volt filmezés, tombola, sramli, cigány, vidáman mulatott hajnalig az elegáns báli éjszaka ragyogó közönsége.

— A belga királyi pár inkognitóban Folkestoneban tartózkodik. *Londonból* jelentik: *III. Lipót* belga király és felesége ezidőszerint *Folkestoneban* tartózkodik. Az uralkodópárt véletlenül ismerték fel a folkestoni járókelők. *A királyi pár péntek este érkezett meg az angol kikötővárosba a legnagyobb titokban és az egyik szállóban, rangrejtve szobát béreltek.* Állítólag néhány napig maradnak Folkestonban. Angliai látogatásuknak — hír szerint — kizárólag pihenés a célja.

— Babe Ruth új állása. A magyar ujságolvasó közönség nagyrészének fogalma se volt róla, hogy *Babe Ruth-nak volt régi állása és hogy egyáltalában kicsoda Babe Ruth.* Hogy ne botorkáljanak sokáig sötétben, elárulјuk, hogy B. R. Amerika első és legjobb *»base ball«* játékosa volt és a *New York Yankees* egyesület vezérütője. Ezért a kiválóságáért virágkorában 40.000 dollár évi fizetést kapott és most, hogy 15 évi játékkarrier után visszavonul a meghízott nyugalomba: *450.000 dollár megtakarított pénze, kis házacskája, jól guruló autócskája van.* Szóval ne féltsük Babe-t, megél! A híres labdaütő és *home runner* (ez a base ball egy figurája) megöregedett, 38 éves lett, nehezebben fut és régi egyesülete többé nem szerződtette. Egész Amerika felfigyelt az ügyre és az ujságok nagy cikkekben foglalkoztak, némelyek vezércikket is írtak arról, hogy a hálátlan nemzet gondoskodik-e a levitézlett labdaütőről, vagy szegényt arra kényszeríti, hogy csinos vagyonkája kamataiból éljen. Nem, ez a szégyen nem következett be. A *Boston Braves* — ez egy másik baseball egyesület — *4000 dollár évi fizetéssel* három esztendőre alelnökének szerződtette a nagy Babe-t és az amerikai közvélemény megnyugodott a hírre. A *New deal* nem okozott olyan izgalmat odaát, mint az a kérdés, hogy lesz-e B. R.-nak új állása. Hát van!

= **A velszi herceg...** A velszi herceget mutatja be az az érdekes kirakat is, amely *Schnur* Henrik Rákóczi út 15. szám alatti különleges készítményű férfiruhaáruháza előtt állítja meg a járókelőket. A velszi herceg áll a kirakatban — illetve az ő tökéletes mása. Sárga teveszőrkabátban, szürke flanellöltönyben, világoskék ingben, piros nyakkendővel, fekete kalapban — a tökéletes viaszherceg. Az egyik sarokban a fotóriporter éppen le akarja fotografálni, de a rendőr nem engedi. Egész nap sürű embertömeg áll és nézi *Schnur* Henrik ötletes kirakatát.

— Szombathely köszönete a Pesti Naplónak. Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur! Szombathely m. város közönségét örömmel és büszkeséggel töltötte el, hogy a Főszerkesztő Ur avatott szellemi irányítása alatt álló sajtóorgánum, felismerve a vidéki kultúrcentrumok ünnepi megmozdulásainak igazi jelentőségét, azok sorában a Szombathelyi Ünnepi Hetet széleskörű publicitása folytán kiemelkedő fontosságú, kivételes értékű méltatásban részesítette. Kedves kötelességemnek tartom, hogy ezen önzetlen támogatásért, melynek oly nagy része van Ünnepi hetünk kétségtelen erkölcsi sikerében, őszintén átérzett hálás köszönetünket tolmácsoljam. Vagyok Főszerkesztő Urnak mély tisztelettel Szombathely, 1935 február 28. híve: *Dr. Ujváry*, polgármester.

— Zilahy Lajos előadása Debrecenben. *Zilahy* Lajos, a *Magyarország* szerkesztője, a *Soli Deo Gloria* református diákszövetség debreceni csoportjának meghívására *ma, vasárnap este 6 órakor* előadást tart a debreceni kollégium dísztermében. Az estén *Baltazár* Dezső püspök elnököl. Az előadás címe: *Az új koreszmék és a magyar ifjúság.*

— A XI. kerületi előljáróság egyéves. Pénteken mult egy éve, hogy a XI. kerületi előljáróság (Szent Imre város) megkezdte működését. Ebből az alkalomból meleg ünneplésben részesítették dr. *Duday* (Spannberger) Alajos előljáró-tanácsnokot. A kerület lakosságának élénk érdeklődésével folyt le az ünnepség, melyen dr. *Tamásy* Béla, a kerület tisztiorvosa tartott előadást *a városi lakosság gázvédelméről.*

Az idő *(Az esőfrontok egy hét óta veszteglenek hazánk felett.)* Mint a mellékelt térkép mutatja, a február 17., március 2. közötti két hét

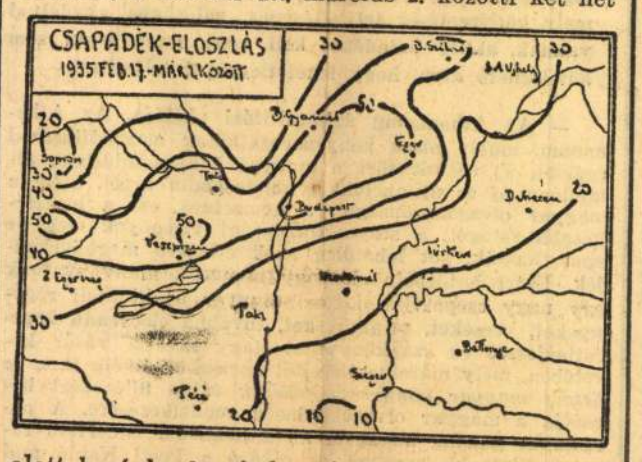

alatt hazánknak minden része kapott csapadékot. Ennek majdnem teljes mennyisége azonban erre a hétre jutott. Ha egy pillantást vetünk a térképre, észrevehetjük, hogy a legtöbb eső az ország nyugati határszélein kezdődő s Budapesten átvonuló, egészen fel Bodvaszilasig terjedő sávnak jutott, amennyiben ezen a területen négyszögméterenként negyven, sőt egye elszigetelt részeken még ötvennél több litert mértek. Ezzel szemben az ország déli széleinek jóformán tíz liternyi csapadék sem jutott. Ha mármost a csapadék ilyetén szembetűnően egyenlőtlen eloszlásának okait kutatjuk, akkor azt látjuk, hogy — amint azt naponkénti időjárási jelentéseinkben említettük is — az Óceán felől az évszaknak megfelelően gyors egymásutánban jövő örvénylések a kontinens délnyugati és nyugati részei felől a leggyakrabban úgy nyomultak a szárazföld északi felének belseje felé, hogy azok hazánkat többnyire érintették. Ilyen körülmények között természetesen az örvénylések (ciklonok) frontjai mögötti hűvösebb légtömegek a legtöbb esetben csak lassan és kis mennyiségben nyomulhattak a Kárpátok medencéjébe s ekelődhettek az itt talált déli, enyhe levegő alá. A felhő- és a csapadékképződés is ennélfogva főleg a nyugati és északi országrészeken indulhatott meg erősebben. Hazánk eme tájain a kiadós esőzések kialakulását előmozdították még hegyeink is, amelyek a déli légáramlatot a magasba kényszerítették s ugyancsak felhő- és csőképződésre késztették. Megjegyzendő, hogy a kapott nedvesség csak látszóan oly sok, a valóságban azonban — ha az agrárszempontokat tartjuk szem előtt — reá szükség is volt, amennyiben a télen e hó révén kapott csapadékmennyiség különösen a síkságon nem volt oly nagy, hogy a talajt mindenütt kellően átáztathatta volna. A zárolt időjárási helyzetnek következményeül tekinthetjük azt is, hogy az elmult két hét alatt volt a Kárpátok medencéje Európának viszonylag legmelegebb területe.

A vasárnap folyamán időjárásunkban még lényeges változást nem várhatunk. Az idő kissé hűvösebbre fordul s még sok helyen lesznek kisebb futózáporok, fennáll azonban a lehetősége, hogy a jövő hét első felében időjárásunk jellege kissé kedvezőbb és állandóbb jellegű lesz. *Dr. Massányi Ernő* m. kir. főmeteorológus.

A Meteorológiai Intézet jelenti: Budapesten ma este 9 órakor a hőmérséklet plusz 3 Celsius-fok.

Várható időjárás a következő huszonnégy órára: Élénk északnyugati, északi szél, sok helyen, különösen északon eső, esetleg havaseső, a hegyeken hó; a lehülés tovább terjeszkedik keletre.

— Vízállás. A Duna Dunaremetéig és Baja—Mohács között apad, máshol árad. Oroszvárig alacsony, Dunaremete—Baja között közepes, lejjebb magas vízállású. Dunai vízállások: Passau 312, Struden 299, Stein 42, Bécs 24, Pozsony 241, Komárom 394, Budapest 365, Paks 290, Baja 398, Mohács 427. A Dráva Barcsnál —10. A Tisza Záhonyig apad, lejjebb árad. Tiszabecsnél alacsony, Vásárosnamény—Záhony között közepes, lejjebb magas vízállású. Tiszai vízállások: Tiszabecs 88, Vásárosnamény 410, Tokaj 546, Tiszafüred 532, Szolnok 530, Csongrád 480, Szeged 461. A Szamos Csengernél 222. A Körös Békésnél 584, Gyománál 636. A Balaton Siófoknál 91. A Velencei tó Agárdnál 20. A Tiszán csak Csongrádnál van gyenge jégzajlás félmederszélességben, máshol jégmentes.

— Kongresszusi kiállítás. Az országos magyar zsidó múzeum az izraelita országos gyülés alkalmával *kongresszusi kiállítást* rendez, melyen kiállítja mindamaz okmányokat és egyéb iratokat, melyek *a magyar zsidók jogegyenlőségére vonatkozó törekvéseit 1790-től kezdve dokumentálják.* A kiállított okiratok egy része a Nemzeti Múzeum, az Országos Levéltár és a kultuszminisztérium gyüjteményéből valók. A kiállítás, *ma, vasárnap délután 5 órakor nyílik meg*, s a kongresszus tartama alatt március 4-től délelőtt fél 10-től 2-ig és délután 4-től 6 óráig lesz nyitva.

— Egyesség a Bencés-rend és a Balatonfüred Gyógyfürdő Rt. között. Évek óta húzódik a per a *Szentbenedek Rend*, mint *Balatonfüred* bérlője, *a Balatonfüred Gyógyfürdő és Forrásvíz Vállalat Rt.* között. Dr. *Bernolák* Nándor és dr. *Salusinszky* Gyula — a peres felek ügyvédei — most egyességet kötöttek. Az egyesség értelmében a Rt. *visszavonta* pereit a Szentbenedek Rend ellen, viszont a Rend *lemond minden igényéről* a Rt.-gal szemben, lemond arról a 300 ezer pengőről, amelyet részére bírói ítélet megállapított, lemond az egymillió pengőt kitevő további követeléséről, magára vállalja az összes tisztviselők végkielégítését és különböző adótartozásokra 200 ezer pengőt fizet ki. Viszont a Rt. *ugyancsak lemond minden igényéről a Renddel szemben*, lemond egymilliópengős követeléséről is, amelyet a balatonfüredi építkezésekbe fektetett.

— Az Országos Gazdakör gyülése. Az Országos Gazdakör és a kebelében alakult termelők és fogyasztók nemzeti gazdasági blokkja március 8-án délelőtt 9 órakor a MOVE nagytermében országos nagy választmányi ülést tart, majd *küldöttséggel járul a földmüvelésügyi és pénzügyminiszter elé.* Az ülés napirendjének legfőbb pontjai a mezőgazdasági termelés jövedelmezővé tétele és a gazdaadósságok végleges rendezése.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 MÁJ 9
BUDAPESTER RUNDSCHAU
Mária Modok
1021

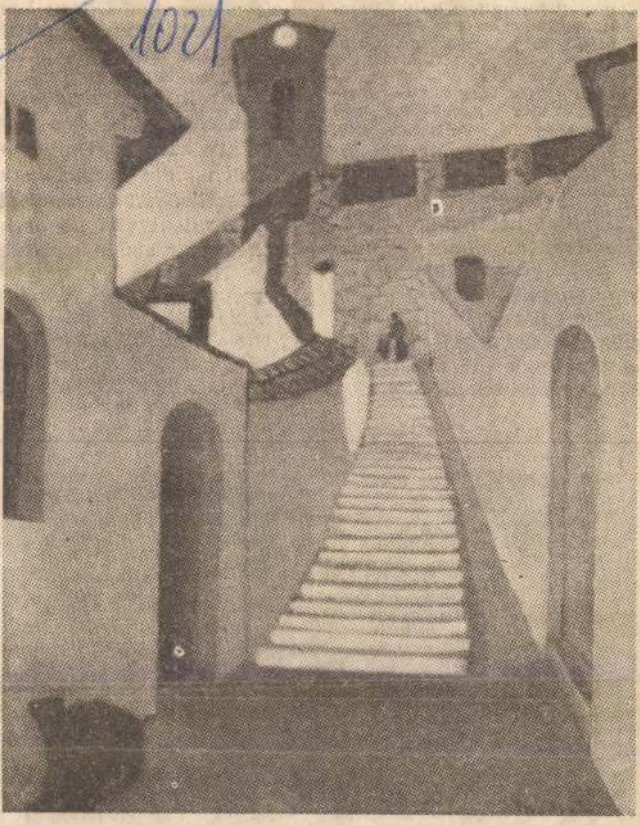

Vor kurzem ist beim Verlag Akadémia die Monografie „Malerei von Szentendre" von Lenke Haulisch erschienen. Sie können darüber unseren Beitrag auf S. 11 lesen. Abbildungen auf S. 2, 4, 7, 10 und 11.

Bild oben: Mária Modok (1896—1971): Die Treppe (Mitte der 30er Jahre, Öl auf Leinwand)

18. Bru
parte"
nach ,
selbst
Umstä
sie sel
dern f
ben, t
geerbt
Was h
zialisti
Gesch

Wir, d
sche Un
zwiespältige Situation geerbt. Den wirtschaftlichen Entwicklungsstand und die Gesellschaftsstruktur unseres Landes sowie die Kultiviertheit der Menschen konnten

ler. Nun wurde dieser Widerspruch immer gewichtiger, bis schließlich die ungarische Gesellschaft sich vom Kapitalismus lossagte und eine Gesellschaftsformation

Imre Ámos (1907—1944): Der Maler (1944, Tempera, Tusche,

Módok Mária

MÓDOK MÁRIA. A Tamás-galériában Módok Mária festőnő mutatkozik be harminc egynéhány munkával. Modok a kollektív művészet harcosai közé szegődött. Az élet sötétségét, a nyomort, a szenvedést, a szegénységet, az elesettséget a kollektív művészet apostolainak modorában, primitíven, de még így is torzított formában adja elő. Színes lapjaiban feltétlenül előcsillan az a tudás, amely a tárgyilagos életlátás mellett is képessé tenné költői megnyilatkozásra, grafikája ellenben keresett torzítással hangsúlyozza a formarombolást. Mégis azt kell hinni, hogy ez a megjelenés nem őszinte, s bizni kell Módok Mária tényleges tudásában. *(b. m.)*

85

Képzőművész 1935. 83–84. sz. 85.

Mrs. Mary Hall

Modok Mária

Alkotásával szerepelt a Szentendrei Festők Társasága kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

8 O.U.930.I I.2.

Modok Mária

"K.U.T." kiállításán a Nemzeti Szalonban képe szerepelt.

PN. 934. IV. 15.

Modok Mária

Művével nerepel a Nem-
zeti Szelonben rendezett
KUT Kiállitáson.

Ujsáj, 934, XII. 1.

Modok Mária

Művével nevezel a Tamás
Galiziában rendezett
modern rajziállításra.

Nyíláj. 934. XI. 11.

Modok Mária

Kiáltit

N. J. 1935. VI. 7.

Rodek Mária

Kiáltás

N. Ú. 1935. X. 8.

Modok Mária

Alkotása szerepelt a szentendrei festők kiállitásán a Nemzeti Szalónban.

U.N.930.III.4.

Modok Mária
1021 Modok Mária

AZ UTOLSÓ

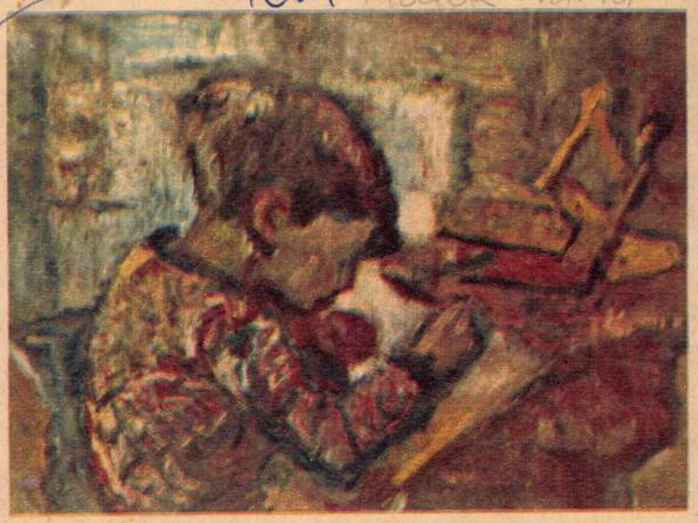

Péter olvas

Tizenkét éve, egy fülledt nyári délután, hazafelé menet az akkoriban művész-asztaláról nevezetes Brasilból, a 12-es autóbuszon könyörtelen görcs markolta meg szívét. Rövid idő múlva utolsót lélegzett Diener Dénes Rudolf festőművész, az utolsó bohém. Bohém volt, a szó romantikus értelmében, ahogy Rodolphe és Marcel, Puccini halhatatlan operájának hősei. Ez az életforma felelt meg természetének, egyéniségének.

Szentendrei művésztelep

Interieur

Modok Mária

GÁRDOS KATALIN FELVÉTELEI

ta a nadrágját. Zavarában nem mert a lányra nézni.

Csengettek.

Tamás négykézlábra ereszkedett, és be akarta préselni magát a közeli fehérneműs szekrénybe.

— Nem abba, hé! — rángatta Gabi. — Oda.

Kétajtós ruhásszekrény. Nylonzsákba csomagolt ruhák, télikabátok, kalapdobozok közé mászott, a lány rácsukta az ajtót. Átható molyirtó szag terjengett a ruhák között, alig kapott levegőt.

— Doktor úr? — mondta hangosan a telefonba egy női hang. Lehetetlennek tűnt fel, hogy ez a kellemes, agyoncigarettázott hang sikítozásra is képes. — Igen, megint... Én mondom, legjobb lenne már meghalni, higgye el. Szóval kijönne?... Persze, felhergelte magát és rájött. Roszszul, nagyon rosszul. Köszönöm szépen.

Gabi udvariasan hümmögött.

— Egyszer úgyis elvágom a torkát — mondta fenyegetően a női hang. — Ne menj férjhez Gáborka sohasem!

— Nem is megyek — hallatszott Gabi hangja.

Aztán kiszabadította Tamást, aki végre kiköhöghette magát. Gabi nemsokára teljesen felöltözve jött elő, sportszatyrába két őszibarackot tett.

Csengett a telefon.

— Szia — mondta Gabi. — Kész vagyok. Már itt vagy? Jövök — és lecsapta a kagylót.

— Ez ki volt? — kérdezte Tamás.

— Mi közöd hozzá?

Tamás elnyúlt a rekamién.

— És a papád mit szól hozzá?

— Mihez? — Gabit ingerelte ez a faggatás.

— Hogy téged csak úgy felhívnak. Meg hogy összevissza mászkálsz srácokkal.

— Frigyes a legklasszabb fej a világon! — jelentette ki Gabi. — Oda megyek, ahová akarok. — Az ablakhoz sétált, lenézett, intett. — Különben milyen jogon avatkozol a dolgaimba?

Tamás megszívta az orrát, majd felkelt, kinézett az ablakon.

Csapódott az ajtó. Odalent egy vajszínű Rekord állt. Motorházán ellenszenves, kövérkés fiú ült. Gabi hozzászaladt, a fiú megcsókolta az arcát, majd beszálltak és elmentek.

Reggel hét óra volt. Előtte egy üres, reménytelen nap.

Az utcán nyáriasan öltözött emberek jártak, mindenki sietett valahová. Mindenkit vártak valahol, mindenkinek volt mivel töltenie a napot. A kerthelyiséget takarították, egy rövidnadrágos férfi slaggal locsolta a kövezetet, és azzal szórakozott, hogy időnként a gumicsövet a takarító asszonyokra fordította. Azok sántikálva, visítva menekültek.

Fel-alá járt a lakásban. Kinyitotta a bárszekrényt, nyers kávé, szalvéták, keksz és egy sötét hasas üveg volt benne, Wat 69. Ilyet még nem ivott, gondolta, megkóstolja.

Pocsék volt, keserű, büdös, elfintorodott.

Később éhes lett. Töprengett, mit csináljon. Először arra gondolt, átkutatja a lakást élelem után, de az ötletet elvetette. Ez lopás lenne, és lopni semmi esetre sem akart.

Hanyatt feküdt, kezét a feje alá tette.

A baj az, hogy nem kellek senkinek. Senkinek az ég világon. Anya, hát anya nem jöhet számításba. Az intézetbe nem megyek vissza, inkább meghalok. Frigyes, nahát Frigyes volna az egyetlen, de ő külföldön van. Négy nap... Négy nap, az négyszer huszonnégy óra, az annyi mint kilencvenhat óra, a franc törje ki, azt aztán nem lehet kibírni!

Nem, azt nem, határozott és felült.

Meg kellene halni.

Fáradt volt, reménytelen és elkeseredett.

Hányan haltak meg az intézetben is... Amikor valaki rájön, hogy senkinek sem kell, hazavágja magát.

Arra ébredt, hogy fázott. Felkelt, kint már lement a nap, égtek a lámpák. A kerthelyiségben zenekar játszott, néhány pár táncolt.

Sokáig bámult a kertbe, egészen, amíg teljesen sötét lett. Akkor bekapcsolta a rádiót és lefeküdt elé, a szőnyegre. A gép hamarosan bemelegedett, bömbölni kezdett. Dzsesszt keresett. Szerette a zenét. A lüktetését, lármáját, rekedt énekeseit meg a bibáposokat. Az üvöltözőket és a vokálokat; szerette a beatet is.

Hátán feküdt, felfelé nézett a sötétben, a skálaüveg kellemes fényt vetített a szőnyegre.

Aztán felcsapódott a villany és Gabi állt fölötte. Körülnézett. Elhúzta száját; nem tetszett neki a rendetlenség, a kint felejtett pohár, az italfolt, a csikkek és nyilván Tamás sem.

Szeme megállapodott a folton.

— Arról nem volt szó, hogy tönkreteszed a lakást! — mondta felbőszülten, majd kirohant, vizes rongyot hozott, dörgölni kezdte a foltot. Aztán felvette a poharat, beleszagolt, bólintott, mint aki előre tudta.

— Hogy mertél hozzányúlni az italhoz? — kérdezte villogó szemmel. — Tudod, mibe kerül ebből egy üveggel?

Tamás megsemmisülten hallgatott.

A lány hátat fordított, sétált egy darabig, sportszatyrát bevágta a másik szobába. Váratlanul újra támadásba lendült:

— Mondd meg, egyáltalán miért jöttél ide? Mit akarsz Frigyessel? Miféle ügyed lehet vele?

— Nekem ne játszd meg magad, nem vagy te bazári majom... És főleg ne parancsolgass, mert azt nem bírom. Nekem még az intézetben sem parancsolgattak, pedig ott...

— Menj a fenébe a rohadt javítóintézeteddel! — vágott közbe Gabi, és szinte gyűlölettel nézte a fiút.

— Nem javító — helyesbített a rend kedvéért Tamás. Felemelt ujjal magyarázta: — Csak intézet!

— Mindegyik intézet javító! — vitatta Gabi. — Azok kerülnek oda, akik lopnak, csavarognak. Meg mindenféle stikliket csinálnak és betörnek.

— De nem a miénkben! Én is csak azért vagyok ott, mert anya... — itt elakadt, Gabi gúnyosan figyelte. — Mert anya nem tudott nevelni...

— Na jól van, hülyékkel nem vitatkozom — mondta Gabi. Szobája felé indult. de az ajtóban megállt.

— Azt mondd meg, mit akarsz Frigyestől! Jogom van megtudni!

— Örökbe fogadtatom magam.

— Micsoda?

— Megígérte. Te is hallottad. Ha valaki valamit megígér, tartsa be!

Gabi meglepetten állt, lassan ocsúdott.

— De hát mire fel? Ki vagy te?

— Egy srác vagyok. Olyan, mint más. Ezzel a két kezemmel mindig megkeresem a kenyeremet. Egy autószerelő nem hal éhen, légy nyugodt. Elmegyek egy maszekhoz, vagy egy szervizbe. És különben is, te magad mondtad, hogy a faterod a legklaszszabb fej a világon.

— Hát ez... — Gabi nem tudta sírjon-e vagy nevessen. — Ilyen marhaságot... Hát hogy képzeled, hogy Frigyes pont téged... A mamád meg ő szakítottak!

— Mit bánom én! — vont vállat a fiú. Reményében megingathatatlannak látszott. — Megvárom és beszélek vele! Megígérte!

12

HASRAVÁGTA MAGÁT és jó nagyot bőgött. Egy idő múlva kinyílt a lány szobájának ajtaja. Gabi lopódzott be. Megállt a fiú fölött (Tamás nem moccant, alvást tettetett), nézte. Aztán megrázta a vállát.

— Alszol?

— Mit akarsz?

— Éhes vagy-e... Sütök tojást. Vagy nem kell?

— Nem a fenét — ugrott fel a fiú.

Amikor jóllakott, bementek a szobába, Gabi hozott egy színes gyertyát, meggyújtotta és a rádió tetejére tette. Imbolygó árnyékokkal telt meg a szoba. Leült a szőnyegre.

— Ne haragudj — mondta. — Utálatos dög vagyok.

(Folytatjuk.)

TOLDALAGI PÁL:

Egy villanás

Lovak ügettek és az égbolt,
ahogy szokás, lezárta végig
a láthatárt. A nyár utat tört
az emberek dacos szívéig,

szemek ragyogtak, és a lábak
önkéntelen dobogni kezdtek,
átfestette dicsőségessé
a napfény a sok sírkeresztet,

mik málladoztak, roskadoztak,
és én is végre újra láttam
a kővé meredt arcot ékes
réginek egy felvillanásban.

RÁBA GYÖRGY:

Kontrasztok

Vízre vetem a nevemet
érc-hajók szeliden libegnek
tűzre vetem a nevemet
erdő füstje kendőt lebegtet

Üres kézzel az utakon
mérföldkövek mint kártyapakli
üres szívvel az utakon
nyerni veszteni újra rakni

Árnyékomhoz

Talpamhoz kötve bolyongsz
lesiklasz a falon
te
szívem súlytalan állapota
a hídkorlátra pattansz
alámerülsz a vízben
mely felejti ráncait
s feltámaszt

Elj helyettem boldogul

LATOR LÁSZLÓ:

Az arcod tóba ejted

Fény feszül — kék vadszeder
szorítja már bokádat,
álmaid alján ostoros
izzás veri a tájat.

Részeg darazsak: örvény
gyilkos mézszagú fényben,
gyümölcsök íze aszú
a nyelves tűz ölében.

Harmat nem oltja szomjad,
reszket a gyönge fűszál,
elér a nap fullánkja,
hiába menekülsz már.

Az arcod tóba ejted,
megfényesül az árnyad.
Kábult szemedre csapnak
a fényes fürge szárnyak.

MODOK Mária *53*
Ráckeve, 1896. szeptember 27.–Budapest, 1971.
Képz. Főisk. Bpest, festő

Banner Erdély

MDK

Modok Mária

részt vett a kiállitáson

Bencze László: A K.U.T. kiállitása a Nemzeti Szalonban
Képzőművészet, 1935. 18.1. 80. sz.

LEVÉL EGY SZÍNÉSZ BARÁTOMHOZ

Kedves Barátom!

Mert *barátomnak* tartalak, noha az utóbbi időben lehetőleg kerülöd, hogy köszönnünk kelljen egymásnak. Az utcán elfordítod a fejed, vagy sürgős nézniva'ód akad egy kirakatban, ahol gépalkatrészek láthatók. Bizonyos pedig, hogy nem a csapágy érdekellek. Tudom, miért. Elég keményen megbíráltam legutóbb egy alakításodat s azóta azt hiszed, ellenséged vagyok.

Hosszú ismeretségünk ideje alatt nem egyszer volt már így. S nem egyszer épp a fordítottja. A túlsó járdáról is átjöttél, hogy megszorítsd a kezem s biztosíts arról, hogy az egyetlen barátod vagyok a színikritikusok között. Olyankor volt ez, amikor előzőleg jó volt egy alakításod s ezt megírtam a bírálatban.

Ismeretségünknek ez a változó, harag és lelkendezés közt ingadozó hangulata késztet most erre a levélre. Tisztázni szeretném, barátodnak tarts-e, vagy ellenségednek.

A legjobb lenne, ha addig, míg te a színpadon vagy, egyszerűen csak a kritikust látnád bennem. Mintahogy én sem látok benned ilyenkor mást, mint az alakot, amelynek életet adsz. Soha nem jutna eszembe közben, hogy én azzal a Harpagonnal, Hamlettel, Romeoval, vagy Svángya mátrózzal, akit a színpadon látok, puszipajtásságban vagyok-e s eljárok-e vele kiskocsmákba. Nem, még soha az életben nem szálltam együtt villamosra Lear királlyal, nem jártam evezni Bánk bánnal, mintahogy nem láttam benned a színpadon soha a kétgyermekes családapát, aki a Pasaréten lakik, három szoba-hallban, mikor Tiborcot játszottad. A két személy: a színész és az alakítása független egymástól. Szeretném, ha te is elválasztanád magadban az irántad táplált személyes érzelmeimet a kritikámtól. Ha így lenne, hidd el, mindjárt kevesebb volna a zavar kettőnk között.

MERT VALAMI ZAVAR VAN, azt mindketten érezzük. Hallom — az ember ilyesmit visszahall —, hogy legutóbbi bírálatomat, amely rádnézve nem volt kedvező, szakszerűtlennek, kontárnak bélyegezted. Mit kerülgessem: azt mondtad rólam, ostoba vagyok. Más oldalról meg azt hallom — mert az ember szerencsére ezt is visszahallja —, hogy egy közös barátunk, ugyancsak színész, akinek játékát kritikám megdicsérte, ugyanerről a bírálatról azt mondja, milyen hozzáértő. Egyugyanaz a bírálat szakszerűtlen is, meg szakszerű is, hozzáértő is, meg kontár is, igaz is, meg nem is? Nem értem. Valami összekúszálja itt a dolgokat.

Sokat gondolkodtam ezen. Tudom, hogy bírálataimban sok még a hiba. Soha nem is lesznek tökéletesek, mert nem vagyok tévedhetetlen. Az ember ítélete nem abszolút. Befolyásolja a vérmérséklete, a műveltsége, az, hogy szilárd-e az elveiben. Befolyásolja a felületességre való hajlam, amely az embert munka közben megkísérti. Miért, te nem próbáltál még egy szerepet külsőségesen megformálni, a könnyebb oldaláról, rutinból? Ugye, igen. Velem is megesik, talán többször is, mint megengedhető volna, hogy bírálatomat nem mélyítem el kellőképpen, mert így a könnyebb. Előfordul az is, hogy egy színészi problémához nem értek eléggé, mégis úgy írok róla, mintha szakértője volnék. Ezek a hibák az én hibáim. Am tipikusak is egy kicsit, mert jellemzőek a magyar színikritikusokra általában. De nem befolyásol sem engem, sem a magyar színikritikát általában nem befolyásolja, ezt nyugodtan állíthatom, a személyes indulat.

De most egyetlen esetről van szó s nem általában a kritikáról és a színészetről. Arról van szó, hogy te haragszol rám egy bírálatom miatt. Kontárnak tartod. Ugyanakkor egy másik, közös színész barátunk hálás érte és hozzáértőnek tartja. A kritika fogadásába mindketten személyi indulatot és személyi érzelmet visztek. Harag a kritikus személye iránt, mert kritikája egyikőtökre elmarasztaló volt, és lelkendezést iránta, mert a másikotokra elismerő. Mindkettő helytelen, mert mindkettőnek mérges a gyökere: az indulat. Nem vagyok talán szerénytelen, ezúttal a ti hibáitokat vizsgálva, ha azt mondom, hogy ez a hiba is tipikus egy kicsit mert jellemző nem egy színészre.

Visszatérve azonban rád, ezek szerint te csak azt a kritikát ismered el, amely a te alakításodat elismerte. Ezen a ferde logikai pályán következetesen végighaladva odajutunk, hogy a kritikus az az ember, akinek a becsülete a színész tehetségétől függ. A kritikus az az ember, akinek rátermettségét egy hivatásra az dönti el, hogy egy másik ember alkalmas-e a maga pályájára. A kritikus munkája akkor »jó« csak, ha a színész alakítása is jó. Ugye, milyen hajmeresztően kétes és nevetséges következtetésre visz egy gondolatsor, amelynek helytelen a kiindulása? Márpedig ide vezet, mert az indulatoddal, az érzékenységeddel, a hiúságoddal gondolkodtál.

A HIBA AZ, nézetem szerint, hogy a saját *személyiségeddel állsz* szemben a kritikával. Így az a mindkettőnkre nézve egyaránt méltatlan helyzet állt elő, hogy nem a *művészeteddel* harcolsz *a kritikáért,* hanem a *személyiségeddel* hadakozol *a kritikus ellen.*

Hogyan lehet ezen segíteni a kettőnk viszonyának és általában a magyar színjátszás és a magyar kritika viszonyának megjavításának érdekében? Van rá mód.

Azt, ami a színészt színésszé teszi s amit Sztanyiszlavszkij úgy fogalmaz meg, hogy a színészt az alakítás idején, »az alkotó nyugalomnak ebben az állapotában személyes tulajdonságai már nem zavarják: átváltozik és összefolyik a szereppel úgy, hogy az már nem ő, hanem a szerep embere, vagyis a szerep létének folytatója« — ezt az alkotó nyugalmat neked, mint színésznek, mindaddig folytatnod kell, amíg alakításod tart. Alakításod pedig nem a színpadon ér véget, hanem folytatódik a kritikában — s fabatkát sem ér az olyan kritika, amelyben nem a megbírálandó alakítás folytatódik. Tehát érvényesek rád, mint színészre, mindazok a megállapítások a *kritika fogadása közben is,* amelyeket Sztanyiszlavszkij tesz a *személyes* tulajdonságok megszűntéről és a színészi átlényegülésről.

Arra kérlek tehát, hogy a kritikát ne a saját személyedben fogadd — fogadd el, vagy vitatkozzál vele —, hanem *a szerep embereként, a szerep létének folytatójaként.* Hidd el, ha nem magánemberként, hanem *alkotóként* olvasod el a rólad írott bírálatot, más szemmel nézed. Méltatlannak fogod akkor találni, hogy *magánemberként* kerülj egy köszönőviszonyt, vagy barátságot, vagy ismeretséget egy kritika miatt, amely, mondjuk, Cyranóként élt. Cyrano csak a színpadon és a kritikában vagy, nem a Körúton is. Mert ha Cyrano volnál ott is, a sérelem miatt össze kellene kaszabolnod engem, ami a KÖZÉRT előtt jelenleg egy kicsit különösnek hatna, viszont nem illik Cyrano hősiességéhez az sem, amit most csinálsz: hogy a zsebedben mutatsz függet nekem.

Tudom azt, hogy alkotóként is nehéz elviselni a kritikát. Az igazságosat is nehéz, mert egy hang, ha igazi alkotóművész vagy, s én annak tartalak, ismétli benned az igazságos ítéletet. Ha igaz művész vagy, általában előbb tudod meg önmagadtól, mint a kritikából, hogy műved nem sikerült. A kritikának azt kell megmondania, miért nem sikerült, azért, hogy *legközelebb kijavíthassad.*

DE VITAZNI KELL a kritikával, ha az helytelen, nem pedig, mint most te tetted, szitkozódni körülötte. Vita közben az *érv* az alakításodból származzék, ne a *szidalom,* a magánemberből. A legjobban természetesen magával az alakítással érvelsz, mert azzal tudsz meggyőzni a legmélyebben. Szenvedélyes, erős vitákból *élnek* kerülnek ki tisztázottabban, indulatból, haragból, civakodásból csak *rágalmak* születnek, amelyek méltatlanok hozzád is, hozzám is. Méltatlanok a magyar színművészethez is, és a magyar színibíráthoz is.

A Sztanyiszlavszkij-rendszernek meg kell hosszabbodnia a bírálat felé, mert valójában ott is folytatódik az alakítás élete. Igaz színészet és igaz kritika viszonyának is a Sztanyiszlavszkij-rendszer a mércéje s ha mindketten, te, a színész és én, a kritikus eszerint dolgozunk, nem félek alkalmazni rád a mondást megváltoztatva is: »Olvass el egy rólad írt kritikát s megmondom, igaz színész vagy-e?« Bizonyos vagyok benne, hogy eszerint a mérce szerint is igaz színésznek fogsz bizonyulni s akkor, ha kritikámban tévedek is, vitában tudsz meggyőzni. Hiszen a cél, amely felé mindketten törünk, közös: színházi művészetünkben mind teljesebben kifejezni az igazságot.

A régi barátsággal köszönt híved és bírálód,

Mátrai-Betegh Béla

„Szegény magyarok" gazdag költészete

MAGYAR KÖLTÉSZET BOCSKAYTÓL RÁKÓCZIIG

Dicsőséges évek, nyomorúságos évtizedek teszik a magyar nép történetének azt az évszázadát, amelynek költői emlékeit a *Magyar Klasszikusok* új kötete egybefoglalja. *Bocskaytól Rákócziig* vezet el ebben a száz évben a nemzeti szabadságmozgalmak története. De a névtelen, vagy csak nevükről ismert költők műveiben továbbplántálódó irodalmi hagyomány messzebbről indul és tovább tart, mint ez a történelmi időszak.

Balassitól Kölcseyig, Petőfiig, Adyig elér ez a költő-örökség, írott és íratlan hagyományként. Nemesurak, deákok másolták, rejtegették a szabadságverseket, a XVIII., még a XIX. században is, mindaddig, míg ez az üldözött költészet sorra napfényre nem kerülhetett. Kuruc szegénylegények jobbágyunokái énekelték unokáiknak Rákóczi nótáját; hol hozzátettek, hol elhagytak belőle. Így formálódott ki a szabadságharcok kései költészete, amelynek töredékes emlékei ma is élnek a népköltészetben.

A Nemzeti Múzeumban most megnyílt Rákóczi-irodalmi kiállítás egyik képe bemutatja a *Szegénylegény ének*ének, az egyik legszebb kurucdalnak kéziratos és élőszóbeli elterjedését. A fennmaradt adatok is kiterjednek az ország minden vidékére — ha hozzávesszük, hogy mennyi másolat veszett el, hány élőszóbeli változat maradt feljegyzetlen, felmérhetjük valamennyire a kuruc költészet hagyományának erejét.

*

A XVII. század jobbára gyászos versei, császári katonák vérengzéseiről, jezsuiták gonoszságáról, a parasztnép nyomoráról szóló siralmak készítik elő élményanyagukkal és reális ábrázolásmódjukkal a tulajdonképpeni kuruc költészet alig néhány évre terjedő korszakát. A Rákóczi-szabadságharcnak három első évében 1703-tól 1705-ig születtek meg a harcbahívó, serkentő, győzelmeken örvendő énekek: *Magyarország, Erdély, hallj új hírt, Csinom Palkó, Erdélyi hajdútánc* és még néhány vers.

A korszak minden költeménye ének is volt egyúttal, néhánynak dallamát is ismerjük. De a szabadságharc győzelmes megindulásának kifejezésére ének és vers együtt sem volt elég, táncba ugrottak a vitézek nagy boldogságukban:

Nosza hajdú, firge varjú,
Járjunk egy szép táncot!
Nem vagy fattyú, sem rossz hattyú,
Kiálts hát egy hoppot!
Szájod mondjon, lábod járjon
Egy katonatáncot.

Tánclépésben, fürge ritmusban szólal meg a harci riadó is:

Magyarország, Erdély, hallj új hírt,
Melyet régen, hogy az tokos birt!
Már ideje, hogy felserkenj,
Puskát, kardot rozsdától fenj
Dobszóra ülj lóra.

A szabadságharc következő éveiben termettek a szegénylegényének, elbukása után a népi Rákóczi-kesergők. Másfél évszázadig, a nagy szabadságharcig és még tovább őrizte a nép a kuruc harcok dicsőséges emlékét.

A kuruc költészet legszebb alkotásait néhány év, sőt néhány nagy nap szülte: mindegyik közvetlenül kapcsolódik a harcok egy-egy nevezetes fordulatához. *Esze Tamás,* a kötet egyik szerkesztője, bevezetésének írója fontos új eredményeket ért el kutatásai során a kuruc költészet történelmi vonatkozásainak meghatározásában. Az olvasó, miután gyönyörködve végigolvasta a kuruc verseket, felfedezi a jegyzetek útmutatása nyomán, hogy a nyilvánvaló történeti kapcsolatok mellett mennyi rejtettebb konkrét vonatkozása van mindenegyes darabnak.

A *Szegénylegény éneke* egymaga egész történelemkönyv: a Rákóczihoz gyülekező bujdosók seregszemléje, a munkácsi útközet, Huszt elfoglalása, Erdély meghódítása, a szomolányi és koroncói harc leírása — és mégsem krónika, hanem nagyerejű lírai vers. Mindezt annak bizonyságául sorakoztatja fel a szegénylegény-szerző, hogy:

Ha valahollott voltanak csodák,
Mind kívül-belül estek szép próbák:
Szegénylegények magokat frissen
forgaták,
Csak szegények,
S nem úrfiak
Véreket onták.

A friss élményekből táplálkozó aktualitás magasabb fokon is történelmi hitelességű: megmutatja a szabadságharc során kiéleződő ellentétet a nemesi vezetés és a háború terhét viselő jobbágy-hősök között.

A nép — rab évszázadok történetének szenvedő részese — a Rákóczi-szabadságharcban jut el helyzetének ilyen magasfokú felismerésére.

*

A kuruckor költészetének nimbusza napjainkig elsősorban *Thaly* Kálmán lelkes munkájából táplálkozik. A magyar értelmiség és kispolgárság »nemzeti közvéleménye« évtizedekig nem volt hajlandó tudomásul venni a Thaly-kritika tudományos eredményeit. Ragaszkodott ahhoz a hazafias illúzióhoz, amelyet a kuruc versekként ismert Thaly-szerzemények és a *Káldy*-szerkesztette kétes hitelességű dallamok sugalltak.

Az irodalomtörténet véleménye és az olvasók kuruc-kultusza végzetesen elszakadt egymástól. Akadtak kutatók, akik odáig mentek az illúziók rombolásában, hogy a hiteles kuruc énekeket is Thalynak tulajdonították, azon az »elvi« alapon, hogy a névtelen énekszerzők és a nép fiai nem alkothattak ilyen művészi értékű verseket. A »beavatottak« már lekicsinylően mosolyogtak, ha kuruc költészetről volt szó.

Sok rárakódott idegen elemtől kell most megszabadítanunk a kuruc költészet hagyományát, hogy a Rákóczi-kor irodalmának új, a múltnál virulóbb kultuszát formáljuk ki, a hiteles művek megismertetésével.

Ennek ma már minden feltétele adva van. Most az új olvasóközönség millióit, tanulók százezrei ismerhetik meg a Rákóczi-szabadságharc költészetét. Most már hitelesen el tudjuk választani a kuruc verseket Thalynak — ennek a nem jelentéktelen *költőnek* — műveitől. Jelentős az újonnan előkerült és a szétszórt közlésekből most összegyűjtött versek száma. A feltárt anyagot majdnem teljesnek tekinthetjük. Az irodalomtörténeti kutatások konkrét történelmi értelmezést tudnak adni a kuruc énekeknek, ezzel segítik megértésüket.

A Rákóczi-év megünneplése hatalmas érdeklődést támasztott az országban a kuruc-szabadságharc emlékei iránt. Elérkezett az ideje, hogy a népművelés és közoktatás munkásai, az irodalomtörténet és zenetudomány szakemberei együttesen kialakítsák a még élő hagyományok továbbfejlesztésével és az újabb tudományos eredmények népszerűsítésével a Rákóczi-szabadságharc költészetének kultuszát.

A *Magyar költészet Bocskaytól Rákócziig* értékes segítséget ad ehhez a munkához, de magában nem elegendő. Szükség van népszerű zenei kiadványokra, s a zenei anyagnak hangversenyeken, hanglemezek és rádió útján való népszerűsítésére. Helyes lett volna ebben a kötetben is közölni az énekek kottáját.

A Szovjetunió és a baráti népi demokráciák, elsősorban Csehszlovákia kutatóival együttműködve összegyűjteni, s magyarul is kiadni a kárpátukrán, szlovák és más népek Rákóczi-kultuszának emlékeit. A kuruc szabadságharc nemzetközisége történelmi előzménye volt a népeinket egybekapcsoló proletár-nemzetköziségnek. Erre is kellett volna utalnia a Magyar Klasszikusok kötetének.

Ez a kiadvány, *Klaniczay Tibor, Esze Tamás és Kiss József munkája,* fontos irodalmi eredménye a Rákóczi-évnek. Hiányairól legfeljebb úgy beszélhetünk, hogy már látni szeretnénk a folytatását: a Rákóczi-kori irodalom feldolgozásának és népszerűsítésének új eredményeit.

Vargha Balázs

Czóbel Bélával Szentendrén

A szentendrei kis ház kertjében kék munkaruhás férfi ás a kerítés közelében. Elmerülten, egyenletes mozdulatokkal dolgozik. Ahogy lehajol, arcát nem látom, csak kerek kék sapkáját és kurta barna pipáját. Odább, a halovány őszi fényben festőállvány, rajta megkezdett tájkép, a novemberi fák mélytűző rőt színeivel. Czóbel Béla abbahagyja a kertészkedést és fürgén bevezet a házba. Világjáró Kossuth-díjas festőművészünk utoljára két évvel ezelőtt volt idehaza. Húszéves kora óta barangol Európaszerte: Párizsban, Németországban, Hollandiában lett hírneves és közbe-közbe hosszabb-rövidebb időre mindig hazajött. Amikor beszélgetés közben azt találom mondani »látogatóban« van itt, derüsen, de határozottan szól közbe:

— Nem látogató vagyok, hanem haza-hazatérő vándor. Magyarország a hazám, Szentendre az otthonom.

Párizsból érkezett most is: két hónapra jött haza, 70 éves születése napját szeptember 4-én Szentendrén ünnepelte.

— Mit dolgozott itthon? — kérdezzük.

Megmutatja az elmúlt két hónap termését. Tájkép, csendélet, portré. Vagy tíz magávalragadó kép. Érződik rajtuk, hogy a mester a rövid két hónap alatt valósággal habzsolta, amit maga körül látott és érzett. A témák változatosak, de mégis egységesek. Egymásba fonja őket a nagy művész egyénisége, sajátos meglátása, a kompozíciók egyöntetűsége és tömörsége. Ahogy Czóbel mondja: »a lényeg kifejezése«. A mester sorra felrakja az állványra a képeket. Elvonul előttünk a nagy dunai kanyar, a fák, a rév, a rózsaszínruhás lány, az asztali csendélet.

— És milyen jó, hogy itthon dolgozhattam — mondja. — Párizsban is sokat festek, de a hazai táj megörökítésének az öröme semmivel sem ér föl. Friss vérrel teliti ereimet, új színekkel, ízekkel, élményekkel ajándékoz meg. Néhány nap múlva visszautazom megint Párizsba, ott a holmim és ott a műtermem. De tavasszal hazajövök, az a szándékom, hogy az év legnagyobb részét ezentúl itthon töltöm. Ez a szentendrei ház tizenöt év óta az igazi otthonom, ez az a forrás, amelyből időnként erőt merítek a további munkához. Úgy tervezem, hogy tavasszal kiállítást rendezek az Ernst-múzeumban. Most festett képeim még befejezetlenek, ezúttal az élmények lerögzítése volt fontos számomra. Párizsban még dolgozom majd rajtuk.

— Párizs?

— Amikor a századeleji festészetet és az élő nagy öregek munkáját látom, úgy érzem, hogy a mai francia művésznemzedék csupán csökevénye a régi nagyoknak. Egy ország élén csak úgy, mint egyetlen ember életében is, kihalhat az erő. Franciaországban úgylátszik, holtpontra jutott a festészet. Végleges ítéletet még nem mondhatunk. De Matisse-hoz, Braquehoz, Rouault-hoz hasonló nagy egyéniséget, vagy stílust nem látok a fiatalabbak között. A két világháború a művészetre is rombolón hatott. A műkereskedők és az amerikaiak az absztrakt festészetet támogatják. Amikor az egyik ismert párizsi műkereskedőt arra figyelmeztettem, hogy az absztrakt művészet beteges irányzat, azt válaszolta: »Tudom, hogy beteges, de éppen azért képviseli Franciaországban korunkat.« Az amerikaiak lelkesednek az absztraktokért, talán azért, mert Amerikában nincs művészi tradíció, a klasszikus művészet iránt jóval kevesebb az érzékük, mint az »új«, a »modern« iránt. Aggódyoskodnak, nehogy elmulasszanak valami meghökkentőt, valami legújabbat.

— Ismeri az új magyar festészetet?

— Nagy érdeklődéssel, sőt kívánósisággal néztem meg a hazai festők új munkáit. Mindenek előtt megállapítottam, hogy a fiatal művészeket sem régen nálunk, sem most nyugaton egyetlen egy kormány sem támogatta ilyen gondoskodó szeretettel, mint a mai Magyarországon. Magyarországon mindenki dolgozhat, aki igazán akar. Érdekes, új témákat ragadnak meg és az új téma többnyire új útra is viszi a művészetet. A fiataloknak nálunk kiváló tanáraik vannak, az oktatás sokkal jobb, mint régen volt. Véleményem szerint helyes az, hogy a természet valószerű ábrázolásával kezdik a tanulást. Vigyázni kell azonban arra, hogy ne merüljenek el a természet fantáziátlan, szolgai másolásában. A valóság megmutatása akkor a legőszintébb, ha abban önnön képzeletünket, élményünket is belesűrítjük. Az értelem nem helyettesíti az érzelmet. A kettő kiegészíti egymást. Ne elégedjünk meg a külsőségek ábrázolásával, hanem nézzünk a jelenségek mögé. Az absztrakt csökevény iparművészetté szűkíti a festészetet, de a másik véglet, a lélek nélkül való színes fotográfia, amely a külsőségek megjelenítésére szorítkozik, »iparosítja« a művészetet.

Megint csak elgondolkozik, keresi a szavakat:

— Amikor itthon vagyok, akkor érzem legtöbbször, igenis megvan a lehetősége annak, hogy a népek békésen közeledjenek egymáshoz. Hiszem, hogy nem lesz háború. A józan emberek világszerte békét akarnak. A békeív aláírása mindenütt azt jelenti, mintha azt kérdenék tőlünk: »Akarsz élni?«, vagy »akarsz egészséges lenni?« Hát persze, hogy akarok. Bolond az, aki az ellenkezőjét akarja. Ezt érzi Picasso is, ezt fejezi ki a munkájában.

Picasso, aki annyit keresgélt, annyiféle stílusba kóstolt bele, ki akart törni a megszokott korlátok közül. Imádja a szabadságot, a haladást. És érzi, hogy egy nép nem topoghat örökké egy helyben. Új erőforrást és új értékeket keresett az életben. Így került kapcsolatba a békemozgalommal.

A műterem sarkában elragadó kislány-portrét fedezek föl. Czóbelné, Modok Mária munkája. Modok Máriának 1947-ben volt nagysikerű gyűjteményes kiállítása az Ernst-múzeumban. A legközelebbi jövőre lesz itthon. Czóbel Béla is budapesti kiállításáról beszél:

— Tavasszal hazahozom Párizsban festett képeimet. Azoknak kell beszélniök helyettem. Sokmindent festek, de a különféle témák közül a figurális képeket, a portrét szeretem leginkább. Hogy miért? Mert az emberi arc, az ember mindennél jobban érdekel. Az életet, a művészetet is emberek formálják, alakítják.

Lassan-lassan besötétedik. A félhomályban elhalkulnak a képek színei, csak Czóbel Béla fürkésző két szeme világít a felcsobbanó gyufa fényében, amikor pipára gyújt.

Gách Marianne

IRÓASZTALT
IRODABÚTORT
KÉSZPÉNZÉRT
vásárolunk
vagy
bizományba átveszünk
BIZOMÁNYI ÁRUHÁZ VÁLLALAT
VII., TANÁCS-KÖRÚT 3|C. Telefon: 227—049.

Főszerkesztő: Boldizsár Iván
Felelős szerkesztő: Parragi György
A kiadásért felel a Lapkiadó Vállalat igazgatója
Szerkesztőség: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285. Kiadóhivatal: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Állami Hirdető Vállalat Hirdetési Osztálya: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Állami Hirdető Vállalat csekkszámlaszáma: 91.843.001-47. — Terjeszti a Posta Központi Hírlap Iroda V., Bpest, V., József nádor-tér 1. Tel.: 180—850. — Budapesti egyéni előfizetők ügyeit a kerületi kézbesítő postahivatalok intézik, vidéken a helyi hírlapterjesztéssel foglalkozó postahivatal. — Előfizetési díj: 1 hóra 12.— Ft, negyedévre 36.— Ft.
Régebbi lapok V., József Attila-utca 3. sz. alatt kaphatók.
Athenaeum Nyomda. Fv.: Soproni Béla.

SZŐNYEG

Szőnyegek (buklé, futó, magyarperzsa összekötők), férfi téliskabát eladó. Hermann Ottó-út 18. II. em. 1.

HANGSZER

Planinót vagy rövidzongorát bérelnék. Szőllős Sándor, telefon: 125—100.

Pedálos cimbalom eladó. Kispest, Nagy Sándor-u. 194. sz.

Két mesterhegedű eladó. Farkas, XIII. Szent István-park 5. I. em. 3. Telefon: 201—895.

RÁDIÓ

Csúcsszuper világvevő rádió és zafirtűs lemeztartós gramofon eladó. Szigony-utca 19. Zsellér.

Olasz opera, Wagner, egyéb művészlemezek eladók. Bartos, Telek Pál-utca 24. IV. 3. T.: 113—771.

Rádiót, lemezjátszót javít jótállással Express Szervisz, Lenin-körút 92.

Rádióját lakásán garanciával megjavítom. 310—417. Hajnal, Falk Miksa-u. 18—20

RÁDIÓJAVÍTÁS gyorsan, szakszerűen CSALA, Bajcsy-Zs.-út 17.

Orion rádió 7 lámpás, olcsón eladó. Urbankovics Ferenc, VIII. Illés-utca 6.

Nyújtottsávos világvevő rádió eladó. V. Falk Miksa 4. II. 3.

Nyújtottsávos szuperrádió és villanygramofon eladó. Bem-rakp. 54. II. 18. Margithídnál.

ERŐSÍTŐ-RÁDIÓ mikrofon, hangszóró javítás, szerelés gyorsan, olcsón, szakszerűen Ráday-utca 31. FÉNYCSŐ 1-es fiók.

Orion 099/G zenegép és Walkür 14 lemezen eladó. Érdeklődni lehet 312—656 számon. Vörösmarty-u. 58.

Lemezjátszó szekrény, „Tonalit" univerzál motorral eladó. Reggel 8—10-ig. Kerbolt, VIII., Rákóczi-út 51. V. 4.

Világvevő rádió eladó. IX. Kálvin-tér 9. fszt. 16. Bíró.

Tánc- és művészlemez különlegességek eladók. Idrányi, Sztálin-tér 2. (Dózsa Gy.-út.)

Művészlemezek, opera, versenyművek, szimfóniák eladók. Vasárnap 11-től. Petőfi 12. T.: 180—411. Hétköznap 17-től.

ERŐSÍTŐ Rádió speciális javítása FÉNYCSŐ SZÖV. Ferenc-krt. 19. Tel.: 130—220. Jászai Mari-tér 4/a. Tel.: 310—018.

Művészlemez, Bohémélet komplett, Giglivel eladó. Váci-út 50. Kaufman.

3+2 rádió eladó. IX. Dandár-u. 26. II. 1.

Telefunken prima állapotban, zeneszekrény, csak lemezjátszóval eladó. Rákospalota, Honvéd 19. Bánhegyi, 67-es végállomás.

Tánclemezek és magyarnóták eladók. Németh, Aradi-utca 67.

RÁDIÓ- erősítő, gyors szakszerű javítása garanciával Fénycső 6-os fiók Majakovszkij-u 65. Tel: 225—252.

Sz. nyújtós, kéthangszórós zenegép 3300-ért. 20 órától. 420—607. Liszt Ferenc-tér 3.

Standard világvevő lemezjátszóval eladó. Kalocsai-utca 37/a. Fülöp.

Univerzális, gramofonos rádió és gázsütő eladó. VII. Nyár-utca 20 Géczy.

FOTÓ, OPTIKA

Leica III/a tartozékokkal eladó. 256—084, este 5—8-ig.

LEICA KAZETTÁKAT VÁSÁROL a Fővárosi Fotó V. V., Dorottya-u. 11.

Retina 3.5 Ekkarral, Compur Rapid, Városmajor 27/A. IV. 1.

Kiev Contex II. 2 objektívvel, 8.5 Sonnar, eladók, cserélhetők. XIII. Csáky 4. II. 12/a.

Használt **FÉNYKÉPEZŐGÉPEKET** fotószakkönyveket, diacikkeket vásárol az **OFOTÉRT** Fotóamatőrök boltja, Budapest, Rákóczi-út 71

Praktika 1.2 T Biotárral, 13.5 Leitz Hektor 3.5 Emar nagyfokú szögű, Vidom univ. kereső eladó. Telefon: vasárnap 9—12-ig 128—235. Váci-út 1[illegible]

Eladó Retina II/a. F: 2.8. Horváth, Lónyay-utca 17. Telefon: 380—430

Napfénytankot (Rondinax) normál mozifilmhez készpénzért vásárolunk. Telefon: 463—506.

„Weltini" F. 2 Xenon kisfilmes, Super Ikonta Tessárral és Zorkij eladók. Márton, Hernád 50. 428—251.

Kisfilmes nagyítógép eladó. Ujpest, Deák-utca 45. Halmos.

Használt normálfilmes kazettákat VÁSÁROLNAK az OFOTÉRT BOLTOK

Ujdonság! Mikrofilmolvasókészülék — nagyítógép — reprodukáló berendezés — diapozitív-vetítő egy készülékben. Közületeknek különösen alkalmas. Ofotért 2. sz. bolt, V. Múzeum-krt. 13. sz.

Sztereo fényképezőgépeket, tartozékokat vásárol az Ofotért 1. sz. bolt, V. Ferenciektere 2. sz.

RUHÁZAT

Szőrmebélések, bundák átszabása, javítása Szemere szűcsnél, Lenin-körút huszonhat.

Prima világos drapp export panofixbunda eladó. Felsőerdősor 4. Szenes.

Szőrmebélésű férfi télikabát, 180-as alakra eladó. XI. Ulászló-utca 14. ajtó 4.

Eladó férfi télikabát, városi bunda, finom öltöny középtermetre. Nagymező-u. 64. Varroda.

44-es bilgeri, férfi télikabát, rövid hörcsög bunda. Bródy Sándor 30/b. I. 15.

Perzsa- és mosómedve bunda, gyönyörű, igényesnek eladó. Vörösmarty 58/b. I. 3.

Modern, szép seálbunda, egy fehér női szőrmebélés eladó. Privátnak. VII. Klauzál-u. 13. fszt. 3. Este 6—8-ig.

Müller SZŰCS alakít javít Petőfi Sándor-u. 6. II. emelet.

Privát venne tisztagyapjú, sötétszürke férfiruha szövetet. Tel.: 387—056. Váci-utca 84. fszt. 2.

Igen szép Breitschwanz perzsabunda középtermetre eladó. XV. ker. Wesselényi-utca 13. ajtó 4.

Nagyméretű perzsalábbunda eladó. Megtekinthető 10—6. Baross-u. 59. Babajavító.

Perzsaláb bunda és egy bélelt télikabát eladó. Népszínház-utca 24. Szemfelszedő műhely.

42-es halina csizma, 42-es gumitalpú sicipő, 42-es fekete férfi félcipő, 36-os barna női félcipő eladó! Valamennyi prima kivitelben, és új állapotban. Megtekinthető: Ottenreiter Károly, Petőfi Sándor-utca 3. szám. (Kesztyűüzlet.) Udvarban; 9—6-ig.

Eladó egy perzsaláb bunda középtermetre, prima állapotban 1800.— Ft. VII. Bajza-utca 2. II. 4.

Irhabundáját átszabja, bővíti, hosszabbítja, tisztítja Komor szűcs, Kecskeméti-utca 15.

Perzsaláb bunda kifogástalan, eladó. Vasárnap 9—1. Fürst Sándor-utca három. Magasföldszint négy.

Ezüströka, 2 drb., kifogástalan állapotban eladó. Klein, Sajó-u. 2 II. 20.

Női seal bizam és használt férfi bunda eladó. V. Széchenyi-u. 12 III. 17.

Női bunda, vadmacska, kifogástalan eladó. Csanádi-utca 4/b. VI. Havas.

Eladó új állapotban lévő szmoking középtermetre. X. Szlávy-utca 27. Zlatarics.

Opposszumbéléses férfi városibunda középtermetre eladó. Alsóerdősor-u. 34. fszt. 7.

Uj perzsa sirasz bunda (középtermetre) eladó. II. Fazekas-utca 18.

Középtermetre prima nercpézsma bunda eladó. V. Nádor-utca 34. II. 3. Riedl. Egész nap.

JÁRMŰ

660-as Johanson farmotor prima állapotban eladó. Smolkó Ferenc, Bp. Mester-utca 65. I. em.

Kielboot oldalmotorral eladó. III., Korvin Ottó-utca 63. — Házfelügyelő.

Kifogástalan, mély fehér gyermekkocsi eladó. III. Bécsi-út 92. IV. Boros.

Mély gyermekkocsi, kispari eladó igényesnek. Harmat, Izabella-u. huszonkilenc, I. em.

Istros 125-ös oldalmotor, palánkos túrakajak eladó. Schaff, Rádai-utca 34. Este 8-tól.

GENERÁLJAVÍTOTT ADLER JUNIOR MOTOROKAT ELAD a IV. számú Autójavító Vállalat. Lehel-út 25. Telefon: 200—246.

Eladó kajak 125 kcm König oldalmotorral. Megtekinthető szombaton, vasárnap: Kis-Duna csónakház, gázgyár, déli kapu.

Kerékpár- és Motorkerékpárjavító Kisipari Szövetkezet
KÖZPONT:
Budapest, VI. Eötvös-u. 19. Telefon: 121—510, 121—561, 121—568.

Kerékpárok, áruszállító triciklik szakszerű javítása:
FIÓKOK:
2. XIII. Szabolcs-u. 1/a.
5. XIV. Bosnyák-tér 17. Tel.: 497—780.
11. (Csepel), XXI. Rákóczi Ferenc-u. 96. Tel.: 144—541.
12. (Ujpest), IV. Árpád-út 95. Tel.: 492—554.
13. Mester-utca 13. Tel.: 139—317.
14. (Pesterzsébet) Kossuth Lajos-u. 22. Tel.: 344—449.
15. (Pestszentlőrinc), XVIII. Vörös Hadsereg-útja 173.
16. XIII. Csáky-utca 73.

Motorkerékpárok szakszerű javítása:
3. VI. Eötvös-u. 19. Tel.: 121—510.
4. VIII. Nagyfuvaros-u. 16. Telefon: 339—245.
8. VIII. Üllői-út 50. Tel.: 342—211.
10. VI. Hajós-u. 20. Tel.: 310—114.
12. (Ujpest), Árpád-út 95. Telefon: 492—554.
14. (Pesterzsébet) Kossuth L.-u. 22. Tel.: 344—449.

Zománcozás, nikkelezés, krómozás
6. VII. Wesselényi-utca 51. Telefon: 222—136.
11. (Csepel), XX. Rákóczi F.-u. 96. Tel.: 144—541.

Hengerfúrás, dugattyúkészítés főtengelyköszörülés:
9. VII. Vörösmarty-utca 5. Telefon: 424—318

Minden típusú lökségátlók, mechanikus és hydraulikus emelők, magasnyomású zsírzók szakszerű javítása:
1. VII. Csányi-u. 7. Tel.: 220—020.

Felújított triciklik megrendelésre:
13. Mester-utca 13. Tel.: 139—317.
16. XIII. Csáky-utca 73.

250 kcm-es Csepel, 250—350 kcm-es Jáwa motorkerékpárokra oldalkocsik megrendelésre.

Fiókjaink a lakosság háztartási cikkeinek javítását is vállalják!

ÍRÓ SZÁMOLÓGÉP

Összeadó-, szorzó- és írógépeket megvételre keres Budapesti Kultúrcikk Kiskereskedelmi Vállalat gondnoksága, VII. Rákóczi-út 60. Telefon: 227—498.

Készpénzért vásárolunk összeadó-, szorzó- és írógépeket. Telefon: 427—353.

Táska- és irodai írógépet használtat készpénzért vennénk. Földgép Vállalat, Bp. V., Vigyázó Ferenc-u. 5. Anyagosztálya.

Írógép, számológép, javítás, karbantartás Kovács írógépműszerész, Kertész-utca 46. Telefon: 128—141.

Írógépet és számológépet veszünk. Hőtechnikai Tervező Iroda, Budapest, V. Báthory-u. 5. Tel.: 126—740, dr. Uzdi.

Használt **írógépet vásárolunk.** Írásbeli értesítés: MOKÉP Gondnokság, Lenin-krt. 45.

VARRÓGÉP

Pfaff varrógép eladó. Kazinczy-utca 11. félemelet 2.

Süllyesztős varrógép eladó. Lujza-utca 26. I. 5. Vasárnap egész nap. Hétköznap 4-től.

Süllyesztős varrógép eladó. IX. Thaly Kálmán-utca 41. földszint 4.

Singer süllyesztős eladó. IX. Telepi-utca 22/a. félemelet 2.

Csepel varrógép, 1800. Megtekinthető 11—12 házfelügyelőnél, Trombitás-út 8.

VII. Ker. Tanács Vegyesipari Javító Vállalata vállalja: Az összes rendszerű ipari, speciál és háztartási varrógépek határidőre, jótállással, valamint egyéb műszerész javítási munkálatokat. Tel.: 426—752, 429—947. VII. Bethlen Gábor-utca 8.

Varrógépet vennék, karikahajósat, háztartásit. Weiner, Amerikai-út 85. Telefon: 296—889.

MŰSZER

Kvarclámpa, orvosi elektromos készülékek javítása. Szigony-u. 19. Zsellér.

Kvarclámpa, Hanau, asztali, váltóáramú eladó. Práter-u. 46. I. 7. 3—8-ig.

GÉP, SZERSZÁM

Szalmabálázót, szalagfűrészt, faesztergapadot, üzemi konyha gépeket, villanymotort, szekeret, lószerszámot és egyéb mezőgazdasági gépet és felszerelést vásárol állami gazdaság. Lerírást és ármegjelölést Gaál Endre, Budapest, VI. Dalszínház-utca 1. Telefon: 421—488. címre kérünk.

Generáljavított Mayer & Schmidt gyártmányú **HENGER KÖSZÖRŰGÉPEKET** elcserélnénk hasonló állapotú csúcseszstergapadra. Bányászati Mélyépítő Gépjavító V., Bpest, X., Korponai-u. 4. sz.

Üzemképes villanyhegesztő készüléket megvételre keresünk. Tornaszerjavító Kisipari Szövetkezet, 163—206. III. Lajos-utca 115.

Elektromos konyhagépeket: **burgonyahámozógépet, dagasztógépet, darálógépeket** készpénzért megveszünk, „Üzemi étkezde" jeligére főkiadóba.

Keresek megvételre gépihajtású szecskavágót. Pontos leírást és árat kérek. Farkas Dezső, Cserszegtomaj, Veszprém megye.

RÉGI KÖNYVEK

19 kötetből álló Révai lexikon eladó. Józsefkrt. 66. fszt. 10.

Vásárolunk magas áron építészeti és művészeti könyveket és könyvtárakat, valamint folyóiratokat évfolyamonként. Telefon: 359—960. 2—4 között vagy 459—047 reggel 7—fél 8 között.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

Etage fűtőberendezés eladó, Caminó kazán, 100 l. melegvíztároló, cca 8 négyzetméter, ö. v. radiátor, üzemben kipróbálható. Tibold, Telefon: 354—497. Paraéti 26.

Mechanikus, eredeti Märklin vasút nagy sínpályával, teljes felszereléssel eladó. Telefon: 204—913. Sallay I.-u. 23/b.

Samott tégla eladó. Vasvári Pál-utca 6. szám. Házfelügyelőnél.

Ikerablakok, ajtók méretre kaphatók, hajópadlók, párnafa. Miskolci-utca 112. 67-es villamos.

Gumiszőnyeget, asztal és padló fedésére vennénk. Gyógyszertár Vállalat Anyagraktára, Bp. Rózsa Ferenc-utca 29.

Salgótarjáni kétaknás prima, minden tüzelésre. Jablonka-út 59. 37-es busszal.

Gáz vizmelegítő (autógejzer), 5 literes eladó. VI. Vörösmarty-utca 42. II. 14.

Két hibátlan csipkesztor ezerért eladó. Abel Jenő-utca három.

Akta állványok eladók. Kazár-u. 5. Gödör.

Bronzesillárok, húszkvadrátos Spárta szőnyeg eladó, hétfőn délelőtt, Guszev-utca 4. Házfelügyelőnél.

Roamer karóra majdnem új, eladó. Sznyei Merse 23. I. 3.

Házi kútszivattyú motorral eladó. Vörösmarty 58/b. I. 3.

Märklin villanyvonat eladó! Naponta 3-tól. Bakó, XI. Tarcali-utca 5.

Vállalatunk keres azonnali megvételre széket, különböző méretű asztalokat, iratszekrényt, álló ruhafogast, öltözőszekrényt, nagyméretű tűzhelyet, vaskályhát, sütőkemencét, burgonyahámozógépet, nagyméretű jégszekrényt, hegesztő apparátot, 10 drb. villanymotort 1/2 és 1/5-ös HP V. ár., nagykocsis írógépet, irodai írógépet és számológépet, 2 drb. nagyméretű csipkefüggönyt. Cím: Üzemélelmezési V. Majakovszkij-u. 85. T.: 222—634.

Villanyboylert és villanytűzhelyet veszek. 6—8-ig, 186—152. Régiposta 5.

Zephir kályha, nikkelezett, hatlyukú eladó. Pesterzsébet, Török Flóris-u. 207. 21-es villamos.

Ezüst evőkészlet, 6 személyes eladó. Telefon: 355—027. Vásrosmajor 88.

Eladó 50 l. villany boyler. Siposs, V. Tanács-krt. (Somogyi B.-út) 30. Telefon: [illegible]—494.

Villamos hűtőszekrényeket vesz munkásellátása részére a 64/1. Építőipari Vállalat, Kecskemét. Levélbeni ajánlatra a jégszekrényeket helyszínen átveszük.

Kvarc lámpa, börcsizma, 38., fürdőkályha rézhengerrel, összekötő perzsászőnyeg. Telefon: 351—881. Pauler-u. 10. I. 1.

Porszívó, 110-es eladó. Megtekinthető két csengetésre este 6—7-ig IX. Bakáts-u. 6. II. 14.

Sózóedény és káposztáshordó eladó. — Meischl, Egressy-út 50.

Angora fonál és angora nyulak eladók. Lángné, Kiss János altb.-u. 23.

220 V-os padlókefélőgépet, porszívót, kvarclámpát (Hanaui nagyméretű), centrifugális **üvegmosót, kisméretű sterilizátort** vásárolunk Bizományi Áruházon keresztül bölcsődénk részére. Vörös Csillag Traktorgyár, XIX. Hofherr Albert-u. 3. Telefon: 146—120. 204 mellék.

Autogejzer 10 literes, kifogástalan, Október 6. (Teleki Pál)-u. 5. házfelügyelőnél, vasárnap délelőtt vagy köznapokon d. u. 5—6 között, eladó.

Maort gázhoz KÁLYHÁT vásárol 2. sz. Közétkeztetési Vállalat, Sallai Imre-u. 26.

Mérlegeket, gyorsmérleget, 1—2 mázsást keres 2. sz. Közétkeztetési Vállalat, Sallai Imre-u. 26.

Rollós iratszekrényt és ruhaszekrényt keresünk megvételre. Ajánlatok írásban: Budapesti MÉH Vállalat, Beruházás, XIII. Pannonia-utca 17/a.

5—6 méter **tetőfákat, deszkaanyagot, üzletberendezéseket,** egy- és többajtós, kisebb-nagyobb **szekrényeket, három gázboylert,** tizedes- és gyorsmérlegeket, **kályhákat,** két gyalupadot, **asztalosszerszámokat** veszünk. Zöldség-Gyümölcs, Fő-utca 80.

AEG szánkós porszívó, Singer süllyesztett varrógép eladó, kisméretű szövőgép bérbeadó. Nagy, Weselényi-u. 41.

Irószalonokat keresünk megvételre. Fényscső Ksz. IX. Ráday-u. 31.

ALBÉRLETI SZOBA

Nem igényjogosult, gyermektelen értelmiségi dolgozó házaspár bútorozott szobát keres belterületen. Pataky Gedeon, Budakeszi, Petőfi-u. 22.

Gépészmérnök albérleti szobát keres. Lébner, Nagymező-u. 43. I. 3.

Műszaki tisztviselő albérleti bútorozott vagy üres szobát keres. Róth, Sip-utca 6. II. 7.

Albérleti szobát keres nyugdíjas házaspár, berendezés van. Klemencz, XV. Rákospalota, Bem-u. 12.

SZOBA, ELLÁTÁS

Házaspár albérletet adna ellátással középkorú, magányos értelmiséginek. „Családtag 39689" kiadóba.

FÉRFI ÁLLÁS

A XI. Lakáskarbantartó (XI., Fadrusz-utca 5—7.) felvesz tetőfedőt, bádogost, parkettást, kőművest, víz- és villanyszerelőt tagnak.

Keresünk azonnali felvételre könnyű munkára kisegítőt. Jelentkezés: Szervita-tér 3. I. em. Fanó Sándor elvtársnál, 9—5 óráig.

Vízgázott fűtőket és nyugdíjas gépkezelőt azonnalra felveszünk. Keményitőgyár, XIII. Balzsam-u. 43.

Szakmunkásokat FELVESZÜNK esztergályos, **tűzikovács, villanyszerelő, vésős,** vízgázott alacsonynyomású **kazánfűtő,** magasnyomású **kazánfűtő** (mozdonyfűtő előny ben).
Mélyfúró Berendezések Gyára, Budapest, X. Fertő-u 8.

Kőművesket és segédmunkásokat budapesti belső munkákra azonnal felvesz szövetkezet. I. Attila-utca 31.

Motorszerelőt és segédmunkásokat keresünk. Járműfejlesztési Intézet személyzeti osztálya, XI. Bartók Béla-út 104.

Bádogos és vízszerelő szakmunkásokat, valamint nagy gyakorlattal rendelkező **állványozót** FELVESZÜNK.
Üzletépítési és Berendező Vállalat, Budapest, IX., Máriássy-u. 4—6.

Budapesti Gáz- és Kokszművek vegyipari szakmunkásokat, betanított munkásokat, rakodó munkásokat, segédmunkásokat, ipari vasútjához **fékezőket, tolatókat** azonnali belépésre FELVESZ.
Keresetek munkahelytől függően 800—1200 Ft. Dolgozóinknak munkaruhát, védőruhát, kedvezményes üzemi étkeztetést, egészségtelen munkahelyen védőételt, 10 százalék egészségtelenségi pótlékot biztosítunk. Jelentkezni lehet: III. ker. Homokos-dűlő.

Ujonnan alakult XVI. ker. Tanács Vegyesipari Javító Vállalata (Rákosszentmihály, Csömöri-út 185.) azonnal felvesz kőműves, vízvezetékszerelő, üveges szakmunkásokat és segédmunkásokat.

Asztalos, villanyszerelő és lakatos szakmunkásokat, valamint kőművesek mellé **segédmunkásokat** felveszünk.
Dieselmotorszerelőket és univerzális **villanyszerelőket,** akik autóvillamossághoz is értenek, illetőleg gyakorlattal bírnak. Jelentkezés: Aszfaltgyárban, IX. Illatos-út 8.

Vizsgázott **KAZÁNFŰTŐT FELVESZÜNK** Budapesti Fedéllemezgyár, XX. Pesterzsébet, Dózsa György-út 63.

Vizsgázott kazánfűtőket felveszünk (lehet nyugdíjas is). Jelentkezés: Gumijavító K. Sz. Bp. VI. Csengery-utca 35. sz.

Segédmunkásokat keres 2. sz. Közétkeztetési Vállalat. Sallai Imre-u. 26.

Vidéki vállalat pesti ügyintézését vállalom. Dessewffy-utca 41. 312—415.

Önálló Diesel motorszerelők, gyakorlattal bíró karosszérialakatosok, kazánfűtő (nem vizsgázott) és küldönc őt keres I. sz. Teherautófuvarozási Vállalat műszaki osztály. XIII. Karmelita-u. 8.

Kőművest, tetőfedőt, asztalost, bádogost és segédmunkásokat azonnalra FELVESZ a III. ker. Tatarozó Vállalat, III. ker. Szőlő-utca 9—11.
Szállást, napi étkezést biztosítunk. Szerződésre 200.— Ft-ot azonnal fizetünk.

Anyagmozgatókat azonnalra felveszünk, Budapesti Városi Tanács Fémalkatrészgyártó vállalat. Jelentkezni lehet Budapest, XIII. Botond-u. 10. sz. Személyzeti osztály.

Ujonnan alakult Építőipari Vállalat csak Budapest területén lévő munkahelyeire **kőműves- és segédmunkásokat** alkalmaz.
Vidékieknek munkásszállást, kedvezményes étkeztetést biztosítunk. Jelentkezés: Népművelési Építő- és Tatarozó Vállalat Budapest, V. Báthory-u. 8. II. 8. Munkaügyi csoportnál.

Kazincbarcikai munkahelyünkre FELVESZÜNK É. M. vizsgával rendelkező **gépkezelőket.**
Keresünk azonnali belépésre, kizárólag budapesti munkahelyünkre **kőműveseket, kubikosokat, segédmunkásokat**
Jelentkezés: É. M. 29/3. Csatorna- és Vízvezetéképítő V. Bp. VII. Weselényi-u. 4. Budapestre utazás költségét megtérítjük, lakást ingyen és étkezést napi 7.30 Ft-ért biztosítunk.

Kőműveseket és segédmunkásokat budapesti belső munkákra azonnal felvesz szövetkezet. I. Attila-utca 31.

Víz-, gáz- és fűtésszerelőket keres a Közúti Hídfenntartási Vállalat.
Az új dolgozóknak — amennyiben előző vállalatuktól hozzájárulással léptek ki — 200 Ft jutalmat fizet. A vállalat szállásról, illetve üzemi konyháról gondoskodik, vidéki munka esetén a vállalat külszolgálati díjat fizet. Jelentkezni lehet: Közúti Hídfenntartási Vállalat Munkaügyi osztályán, Budapest, IX., Közraktár-utca 34.

Szakképzett beruházási felelős négyéves nagyüzemi gyakorlattal állást változtatna. Kelemen Borbála, József-körút hetvenegy.

Vizsgázott fűtőt felveszünk. Gyapjúbegyüjtő, Budapest, VI., Révay-utca 12.

Vas- és fémipari **esztergályosokat** azonnal felveszünk. XIV. Ilka-utca 2.

Az Autó- és Traktoralkatrészgyár esztergályos szakmunkásokat, pittleres gépbeállítókat és szerszámkészítőket azonnal felvesz. Jelentkezni lehet: ATRA, Bpest, XX. Dózsa György-út 91

Csukott, személy oldalkocsis motorommal elhelyezkednék. XIV. Jurisich M.-u. 18. Korponai.

Segédmunkásokat vasrakodásra felvesz Vas és Fémhulladék Ipari V. Budapest, VII., Madách Imre-út 7.

Aszfaltútépítő Vállalat azonnali belépésre keres nagy gyakorlattal rendelkező **Dieselmotorszerelőket** és univerzális **villanyszerelőket,** akik autóvillamossághoz is értenek, illetőleg gyakorlattal bírnak. Jelentkezés: Aszfaltgyárban, IX. Illatos-út 8.

Torontáli szőnyegszövőket állandó munkára felveszünk. Vidékieknek munkásszállást biztosítunk. XIX. ker. Tanács Kézműipari Vállalat. XIX. ker. Vöröshadsereg-út 174.

Kőbányai Téglagyár (Bp. X. Jászberényi-út 41007 hrsz.) keres üzemi gyakorlattal rendelkező és műhelymunkákban, valamint annak adminisztrációjában is jártas gépészmérnököt vagy gépésztechnikust.

Mezőgazdasági gépek és traktorok szerelésében jártas szerelőket felveszünk. Sinatelepi Állami Gazdaság, Ercsi.

Dekorációs grafikus, díszletfestéshez értő, elhelyezkedne. Józsefutca 15. I. 8.

Építőipari Szövetkezet keres tagnak technikust, kőműveseket, férfi és női segédmunkásokat. Thököly-út 171.

Kőműves, víz-, gázszerelő, bádogos, lakatos, épületasztalos szakmunkásokat, férfi, női segédmunkásokat budapesti munkákra felveszünk, vidékieknek munkásszállást, havonkénti díjtalan hazautazást, üzemi ebédeltetést biztosítunk. Főv. VI. ker. Tatarozó Vállalat, Rózsa Ferenc-u. 79.

Esztergályost hosszú gyakorlattal felvételre keresünk. Jelentkezés Vas- és Fémanyagellátó Vállalat, Bp. X. Jászberényi-út 38—50. sz. alatt.

Főv. Vállalat keres karbantartó részlegéhez elektromotorok és hálózati villany **szereléséhez** értő szakmunkást, továbbá ugyancsak karbantartó részlegéhez csákozó kések **gyártásához** szakembert — azonnali belépésre. Ugyancsak e vállalat keres felsőbőr vágásában gyakorlott **szabászt.**
Jelentkezés személyesen, naponta 8—10 óra között. VIII. Esperantó-u. 34. sz. alatt.

Lemezlakatosokat azonnali belépésre keresünk, munkakönyvvel, jelentkezés: XX. Dezső-u. 5.

Budapesti nagyüzem felvesz **szerszámgépkarbantartó, darukarbantartó** munkákhoz értő, többéves szakmai gyakorlattal rendelkező MÉRNÖKÖKET vezető-mérnöki beosztásba, magas fizetéssel.
A pályázatokat részletes életrajzzal „T. M. K." jeligére főkiadóba kérjük.

Csiszolókat és szakképzett öntőket felveszünk. Bp. XIX. ker. Kispest, Vöröshadsereg-útja 44.

Vállalatunk KERES nyugdíjas **mozdonyvezetőt kompresszorkezelőnek** és **vizsgázott kazánfűtőket.** Jelentkezni lehet, a Budapesti Konzervgyár Munkaügyi osztályán, Budapest, X., Maglódi-út 47.

AZONNAL FELVESZÜNK

fémnyomót, marót és **elektroműszerészt.** ITG, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 8.

Vidéki börgyárhoz gépészmérnököt keresünk. Jelentkezés bővebb felvilágosításért: Bp. VI. Hajós-u. 1. I. 8—16.30 óráig.

Gyakorlott selyemfestőt keresünk. Jelentkezés: Selyemkikészítőgyár, Bpest, III. Bécsi-út 267. d. e. 9—11 között, szombat kivételével.

Villanyszerelőt keresünk azonnalra. Budai Pamutfonógyár, Bpest, XI. Bocskay-u. 90.

Géplakatosokat felvesz az Egyetemi Nyomda (Bp. VII. Dohány-u. 12.). Jelentkezés 10—14 óra között a műszaki osztályvezetőnél.

Motorkerékpáros küldönc Csepel 100-as motorra felvételik, MAVAD Vállalathoz, V., Honvéd-u. 16.

Azonnal felveszünk 8 vizsgázott fűtőt és 6 segédfűtőt. Bp. Cementáruipari Váll. Bp VIII. Asztalos Sándor-u. 12.

Hegeszteni tudó épületlakatosokat, ácsokat, kőműveseket és segédmunkásokat felveszünk. Szállás, fürdő, étkezés biztosítva. Tatarozó Vállalat, II. Lelkész-u. 3.

RAKTÁRI MUNKÁSOKAT

vasúti raktárunkba vagon ki- és berakáshoz, állandó munkára

FELVESZÜNK

Jelentkezés 23-án, hétfőn, dunaparti teherpályaudvar, III. raktár (Soroksári-út 17.) Chemolimpex.

Építkezéshez segédmunkásokat felveszünk. Jelentkezés a személyzeti osztályon. Röntgen és Orvosi Készülékek Gyára, Budapest, X., Gyömrői-út 128.

Kőművest keres konyhákhoz 2. sz. Közétkeztetési Vállalat, Sallai Imre-u. 26.

Kőműveseket kizárólag budapesti munkára alkalmazunk, munkaruhát és munkásszállást biztosítunk. Jelentkezés: reggel 9 óráig, Budapesti MÉH Beruházás. XIII. Pannonia-utca 17/a.

Mélyépítő, vizsgázott normást földmunkákhoz azonnal felveszünk Budapestre. „Kunkert" Vállalat, Lónyay-u. 7.

NŐI ÁLLÁS

Az É. M. 72/1. Építőipari Vállalat, Sztálinváros, felvesz jóminősítésű és nagy gyakorlattal rendelkező **gép- és gyorsírónőt, konyhavezetőt** (saját üzemi konyha) és a Nemzeti Banki és Beruházási Banki Egyszámla rendszert ismerő **pénzügyi előadót.**
A jelentkezést önéletrajz beadásával kérjük É. M. 72/1. sz. Építőipari Vállalat, Sztálinváros, PF. 116 címre küldeni. Felvétel esetén a berendelés költségeit a vállalat fizeti.

Bpest, XIII., Jász-u. 69—71. szám alatt levő Minőségi Fehérnemű Üzem szakképzett női fehérnemű varrónőket azonnal felvesz.

INTERLOCHGÉPRE BEDOLGOZÓKAT OTTHONI MUNKÁRA FELVESZÜNK

V., Irányi-u. 12. sz. Szövetkezet.

Gyakorlott harisnyaszemszedőnőt keresek. Lászlóné, Békési-u. 1.

Versenygépírónő saját írógépen otthoni munkát vállal. Csorbáné, Lenin-körút 62. 420—327.

Sashalmi kisipari szövetkezet felvesz jól számoló, gyors- és gépírni tudó tisztviselőnőt. Életrajzot a főkiadóba „Sashalom" jeligére kérjük.

Kertgondozó Vállalat felvesz **földmunkára és gyümölcsfagondozási** kertészeti munkára női-férfi **segéd- és szakmunkásokat.** Ugyanott **éjjeliőröket, rakodómunkásokat** is felveszünk.
Jelentkezés reggel 7-től fél 9-ig. V., Kecskeméti-u. 8. szám alatt.

Felveszünk azonnalra gyors- és gépírónőt, valamint idősebb lakatos szakmunkásokat a szerszámkiadónkba. Tégla- és Cserépipari Gépgyár, Bp. X. Gyömrői-út 63.

Női és férfi munkaerőket segédmunkára felvesz Savanyúság- és Halkonzervgyár, Budapest, X., Gém-utca 4.

Perfekt gyors-gépírónőt keresünk. Kézzel irott ajánlatokat „Tanintézet, Budapest 114 postafiók 8." címre kérünk.

Háztartási alkalmazott ajánlkozik. I. Gellérthegy-út 31. I. 6.

Takarítónőt napi három órára. Ajánlkozni 126—426 telefonon vasárnap 5—7-ig.

Gyermekszerető, perfekt főzőnőt hosszú bizonyítvánnyal keresek. Gábor, Fő-u. 28. Tel.: 158—436.

Gyakorlott nőt keresek, megfelelő fizetéssel négyszemélyes háztartás ellátására. 268—393.

Keresek kis háztartásba bejárónőt. Jelentkezés vasárnap. I. Székely-u. 2. I. 5.

Háztartási alkalmazottat keresek felvételre. Bp. V. ker. Váci-utca 80. II. em. 1.

Keresek ügyes, jó munkabíró idős asszonyt kisebb családhoz, háztartásban segíteni. Palkó Mártonné, Rákóczi Ferenc 88. Bonyhád.

OKTATÁS

Nagyothallók részére ingyenes szájról leolvasási tanfolyam indul. Jelentkezni lehet írásban: Siketek és Nagyothallók Szövetsége, VI., Benczúr-utca 21. Tel.: 428—758.

VEGYES HIRDETÉS

Ringlizések mindenbe, Sálak, zsebkendők azsurozása, endlizése, monogrammozása, pliszék, gombáthúzás, Braun, Kisiparosnál. Aggteleki-u. 4.

Fehér perzsacicák eladók. Práter-utca 9. III. 15.

Sálszövőgép, rézhengeres bérbeadó. Minden este 7—9. Szigetvári-utca 17. I. 11.

Különleges fagombot készítek. Rákóczi-út 22. (lépcsőház).

Ablakredőny szakszerű javítása garanciával. Kulcskészítés, zárjavítás. 497—488. Kiss.

Kalapját szakszerűen formázza, tisztítja, festi, lyukast is, kalapos mester, Nefelejcs-utca 25. Keletinél.

Buksi kötőgépet b

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Modok Mária

KOMÁROMMEGYEI
HIRLAP

1958 OKT 4

DOLGOZÓK LAPJA

— GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁST RENDEZ október 5-én Esztergomban a Balassa Bálint Múzeum és a budapesti Műcsarnok. A kiállításon Modok Mária festőművész mintegy 50 festményét és grafikai munkáját mutatják be.

GNAK • ÉS

megyénkben

...ásfiatalok egy jelentős rész

Modok Mária festőművész

1983.X.6. 10,45 Petőfi. Kissné

Láttuk, hallottuk

- Most hallgassák meg művészeti rövid-híreinket. Elsőként két új szentendrei kiállításra hívjuk fel hallgatóink figyelmét. A Szentendrei Képtárban szombaton megnyílt a hagyományos Szentendrei Tárlat, mely a város neves művészeinek reprezentatív seregszemléje. A Czóbel-centenárium alkalmából kibővítésre került a szentendrei Szóbel Muzeum és itt nyílt meg a festő feleségének Modok Máriának az állandó kiállítása is.

Modok Mária

Czóbel Béla, felesége Modok Mária festő /1896-1971/ és a mügyüjtőként is jelentős Hatvany Ferenc festőművész /1881-1958/ társaságában kereste fel párizsi otthonában az idős mestert, Matisse-t.

Forrás .1975/1o/79

Vévényi : H Matisse magyar kapcsolatai

Modok Mária

Frank János: "Előszó, élőszóval" című cikkében kiállitásokat megnyitó beszédekre emlékezik. Ezzel kapcsolatban elmondja néhány különleges élményét. Felejthetetlen számára Fülep Lajos beszéde, amikor a szentendrei Muzeumban megnyitotta Czóbel Béla-Ilosvai Varga István-Modok Mária-Szántó Piroska kiállitását. A továbbiakban beszél még László Gyula remeklő megnyitóiról és azt is kifejti, hogy miért jó, ha például művésztársak tartják a megnyitót. Hiányolja, hogy olyan ismert művészeket, mint Koffán Károly, Borsos Miklós, Vilt Tibor, csak elvétve lehet hallani. Kondor Béláról is megemlékezik, aki szintén tartott megnyitót.

Fenti cikket lásd: László Gyula nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. jan. 27. XXIII.évf. 4. sz. 12. lap.

M. D. K

MODOK Mária

1923-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 335. l

Modok Mária, festő

- nagybányai, párizsi, szentendrei táj - és városképei említve

D. I.: Képrőművészet
Vigília, 1971. máj. 343. l.

Modok Mária

Ugyancsak hosszú idő után mutatta be önálló kiállításon újabb festményeit — kisméretű csendéleteit, enteriőrjeit és alakos képeit —

Modok Mária festőművésznő

Esztergomban, a városi könyvtár helyiségeiben. Bensőséges, asszonyi líra jellemzi Modok Mária festészetét, amely még mindig erős szálakkal kapcsolódik a nagybányai iskolához. Ujabb munkáiból azonban hiányzik az a frissesség és kezdeményező erő, amely Modok Máriának a múltban előkelő helyet biztosított asszonyművészeink sorában.

A Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról.

Népszabadság 1958 XI. 23 6. lap

Nr. 1.

Allerlei

Der Name Jesus

Weihnachtsfest

Neujahrsmorgen 1878 XI. 23 6. Sep

Mosko) Mária

Említve

Dévényi Iván: Matisse és a magyar művészek

Magyar Nemzet, Bp. 1970. jún. 7.

Modok Mária, Jestő

- Fonnyadt rózsák vizespohár-ban, Mimózák és pipa, Artista-leányka, Női akt c. művei említve

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1971. máj. 343. l.

Modok Mária, festő

Élt 1896 – 1971. Négy évig tartó betegség után halt meg. Czóbel Béla felesége volt. A nemzendrei művészcsoport tagja.

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1971. máj. 343 l.

Modok Mária, festő

- 1937 nyarán a szentendrei művésztelepen volt

Szántó Piroska: Életemből
Vigília, 1971. máj. 326. l.

M.D.K.

Modok Mária.

Festőművész.

Igazi festészet, ami oly ritka manapság.

Magyar Nemzet.1961. aug.3. 4.old.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Modok Mária festőművész

Magyar Hírlap

1974 AUG 6.

MODOK MÁRIA FESTŐMŰVÉSZ kiállítása tegnap nyílt meg Szentendrén a művésztelep galériájában. A tavaly elhunyt művésznő élete utolsó tíz esztendejében készült alkotásaiból mutatnak be hatvan kompozíciót.

2021

Modok Mária, Czóbel Béláné festőművész

Czóbel Béla születésének 100. évfordulója alkalmából bővítik a szentendrei Czóbel Múzeumot. Az egyik emlékteremben Czóbelné Modok Mária festőművész képeit helyezik el. A kibővített szentendrei Czóbel Múzeum szeptember végén, a képzőművészeti világhét alkalmából nyílik.

(MTI): Czóbel-sétány szentendrén.

Petőfi Népe, 1983. júl. 27.

Modok Mária, festőművész

Czóbel Béla(vak) a harmincas évek közepétől Modok Mária a második felesége.

Morvai Katalin: A Mester és az intim szférák.

Népsport, 1983. szept. 23.

Modok Mária, festőművész

A régi szentendrei művésztelep ötven éves jubileumi kiállításán szerepelnek a művész művei, - melyek mindre a növekedés értékei.

Losonci Miklós: Szentendre festői világa. Pest Megyei Hírlap, 1979. jún. 16.

Modok Mária

festő

Modok Mária posztimpresszionista képei azokat a sajátosságokat tartalmazták, amelyek utolsó periódusában felszínre kerültek.

Tóth Antal: Kiállitás Modok Mária/1896-1971/ képeiből.
MŰVÉSZET, 1972.október-november - 62.oldal

Modok Mária
festő

Modok Mária művészete Nagybaingán kezdődött, Szentendrén erősödött meg, majd Párizsban fejlődött ki teljességében

Tóth Antal: Kiállitás Modok Mária/1896-1971/ képeiből.
MŰVÉSZET, 1972.október-november - 62.oldal

Modok Mária

festő

Modok életének utolsó másfél
évtizedében festett művekből Szent-
endrén a Műveszetelepi Galeria-
ban rendeztek kiállítást.

Tóth Antal: Kiállítás Modok Mária (1896-1971) képéről
Művészet, 1972. október-november, 62 oldal.

MODOK MÁRIA

Farkasrét

2003.

154.0.

köszönte, hogy ott lehetett velünk
cs van itt egy rakáson, hogy ha
szakvéleményt, csak egyet mond-
, hogy minél több kincset lehessen
gattak ki, de többről is szó le-
A dolognak ez a része is hát rend-
éleménye. A te leveledről pedig
y ha Fülep ajánl valamit, az már
s van a dolognak. Schöpflinnel 6 nem
egmondtam ott is s telefonon is,
gyok a válasz, mondja meg neki s
héten belől igérte Péter a választ.
Bátky után. Hibát is követtem el.
s jelen c. [imü] fejezetet is, mert neki
l adni az egész könyvről s bizony
rül vissza Franklinhoz. De ujra

1286

A

FERENCZY MÚZEUM MEGHÍVJA ÖNT

MODOK MÁRIA

(1896—1971)

KÉPEIBŐL RENDEZETT KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA.

A KIÁLLÍTÁST

DÉVÉNYI IVÁN

MŰVÉSZETI ÍRÓ NYITJA MEG

1972. augusztus 5-én, szombaton délután 13 órakor

a

MŰVÉSZTELEPI GALÉRIÁBAN

Szentendre, Vöröshadsereg útja 51.

1300. PV. 72-2407.

MODOC MARIA

Modok Mária, festő

L.:Thorma János

Heitler László:A műgyűjtő alkotása 907-909

Jelenkor, Pécs, 1977. okt. XX/10.

Modok Mária

Modok Mária emlékkiállítása
Cegléden július 30-án nyílt
meg.

------:Kiállítási naptár.
Művészet, 1976. augusztus - 48.oldal.

Modok Mária

Frank János: „Alapélményem Czóbel" c. cikkében a szentendrei Czóbel Muzeum avatásával kapcsolatban megemlit egy -1954-ben rendezett- csoportos kiállitást, amelyen Czóbel Béla, Modok Mária, Klosvai Varga István és Szántó Piroska vett részt.
A fenti c. beszámolót l.: Czóbel Béla nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. aug. 23.
XIX. évf. 34. sz. 13. lap.

Modok Mária
festőművész kiállítása Legnap nyílt meg szentendrén a művésztelep galériájában. A tavaly elhúnyt művésznő élete utolsó tíz esztendejében készült alkotásaiból mutatnak be hatvan kompoziciót.

Magyar Hírlap 1972/216 12 old.

Modok Mária

Szerepelt a Csók István Képtár (Szfvár) kiállításán.

Szabadi Judit: A szentendrei művészet; Képzőmüv. Almanach 3, Corvina 1972; 15.o.

1)

Modok Mária

festő

~ Szopos Sándor tanítványa volt

Désen.

Czóbel Béla felesége.

Murádin lenő: Dési évek 767.

Kornak, 1972 s. n.

2) Modok Mária

festő

Az École de Paris számontartott művéne volt. Férjével Párizsban és Szentendrén élt.

Murádin lenő: Dési évek 767.

Kornuk, 1972 s.a.

Modok Mária
festő

MDK

A szentendrei művésztelepen dolgozik

Haulisch Lenke: Harminc éves a szentendrei művésztelep
Művészet, 1963. október – 17 lap

Hodok Mária

Két munkája szerepel a szentendrei múzeum új szerzeményeinek kiállításán

Sigilia, 1964, 6 n., 380 old.

Modok Mária [ ] MDK

Jérjével, Czóbel Bélával sokat
hartózkodik Szentendrén

Fenczik Flóra: Napraforgók a mázaskö-
czögben 6

ESTI HIRLAP Bp. 1963. máj. 6.

MDh

Modok Mária, festő

Egyéni festő.

Murányi-Kovács Endre: Kiállítás hentendre festénetéről
8. l.

NÉPSZABADSÁG, Dn. 1963. nov. 19.

Modok Mária.

Két festményével nezepel a szentendrei művének kiállítósán

Körnek Éva: A szentendrei művének kiállítása (cikk)
Jelenkor 1964 II. 165 oldal

MDK

Modok Mária,

müve került kisorsolásra a Bernáth Aurél-Bajor Gizi féle müteremlátogatáson.

József Jolán:"Országraszoló ügy lett az én kis ügyemből". Bajor Gizi müteremlátogatása.
"Független Magyarország", 1942 dec.21. 3.l.

M.D.K.

Modok Mária

Az Ernst Muzeum szerepelnek müvei. Berend Ilona: "Kiállitások" c. beszámolójában kiemeli Kalapos női arcképét.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1947. nov. 18-24. III. évf.
47. sz.

Modok Mária

Dési Huber István 1937 julius 7-én keltezi sora it a Három erdél„i festő Magyarországon c. tárlatbeszámoló meg rása után/Barcsayról, Hinczről és Modok Máriáról/.

Uj irás 1977-12-1o5

Kántor:A közel és a messze

Modok Mária

Festő kiállítatt

Németh Lajos: Gondolatok a X. Magy. Képzőm.-i Kiállításról

Kritika 1965 11 sz. 49.l.

Modak Matrix

Test Solution

Modak Logic : Quadrilateral & X. Diagn.

Logarithmic Multiplication

Modak 1967 A.D. M.T.C.

MDK

Modok Mária festő

Aradi Nóra: Kiállitás Szentendrén
Szabad Művészet 1954. 374.o.

M.D.K.

Modor Mária, festő

nevét a művésztelep ~~tanjai~~ között említi:

Haulisch Lenke: A szentendrei művésztelep fogalmának tisztázásához

Művészettörténeti Értesitő, 1965, XIV.évf. 3.sz.

227. old.

M.D.K.

Modok Mária, festő

nevét említi:

Körner Éva: Hozzászólás a "Szentendrei művészet" fogalom kérdéséhez

Művészettörténeti Értesitő, 1965, XIV.évf. 3.sz.

227. old.

M.D.K.

MODOK Mária

1922-ben Nagybánján a Szabadiskola tagja

Reály .. Nagybánja ... Bp. 1954. 335. l.

Modok Mária, festő MDk.

képeivel a 20-30-as évek törekvéseinek egyik képviselője a bajai Türr I. Múzeum képzőművészeti gyűjteményében.

Megnyílt a bajai állandó képtár

Népszabadság, bp. 1959. ápr. 24. 9. l

Modok Mária

Nem vett részt az Európai Iskola szervezeti életében, de rokon szellemben dolgozott.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina 1968

127.0.

M. D. K

MODOK Ignáci

1924-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 336.

Modok Mária

festő

erőd

Farkas Zoltán

Budapesti levél.

Forum 1935. 103. l.

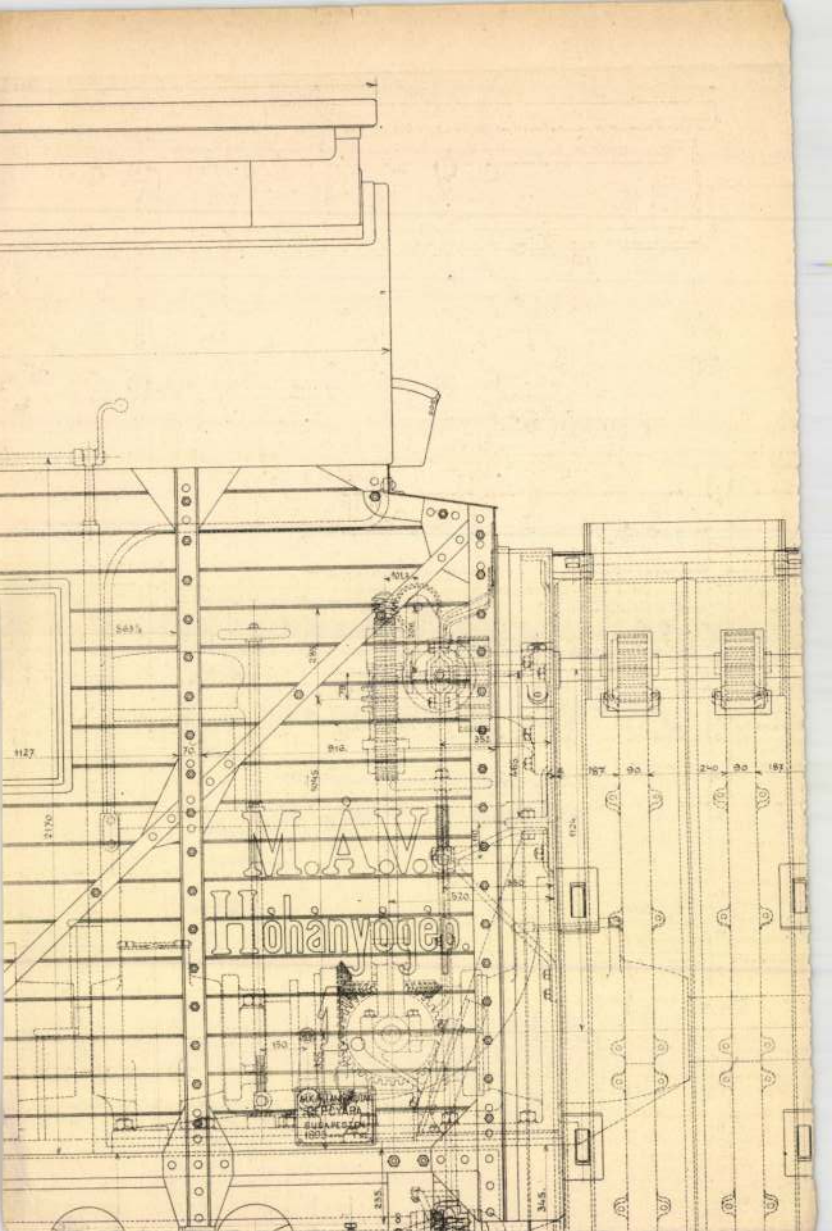
M.Á.V.
Hohányögép

Modok Mária

Alkotásával szerepelt a szentendrei festők
kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

N.U.930.III.2.

Modok Mária

Alkotásával szerepelt a szentendrei festők első kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

Ujság, 930.III.2.

Modok Mária

Tájképpel szerep lt a szentendrei festők
kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

M.H.930.III.2.

Modok Mária.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat,

Medek Mária.

A Tamás Galériában kiállitották müveit 1933-ba

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Modok Mária

Eml. a szentendrei festőkről szóló tanulmányban.

Pester Lloyd 1942. szept. 6.

Unter Malern in Szentendre. Kállai Ernő

Modok Mária

Két kislány, szén

Műterem II. csoportnál. 1935.

Modor Mária

Szerepelt a Tamás Galéria akvarell-
kiállításán.

PM 1935. I. 6.

Modor Mária

Szerepelt a Tamás Galéria akvarell-kiállításán.

Est 1935. V. 6.

Modok Mária

Kiábít

P.H. 1935. X. G.

Modok Mária

Tamás Galéria
Emlékező kiáll.
1942. febr.

Keresztély Ágost, rajnai pfalz-gróf
(Ágost fia) arcok. III. 33.

Modol Mária

Ilosvai Varga István emlékezete

Népszava 1985. X. 1.

Modok Mária festő M.D.K.

Goldmann György egy a Tanács galériában rendezendő kiállitáson részvételét szeretné

Béci Huber Istvánné: Béci Huber István, Bp. 1964.

Modol Márta

a Gyurkovics Mátyáshoz
tartozék – neve említve a 121. oldalon

Bálint Endre Hazugságok naplójából
Bp.1972 Magvető

Modok Mária
festő

koll. kiáll.

Tamás Galéria 56-n
1935. márc.

Modok Mária

l.

Tamás Galéria

56.11

Sör.

(Lásd borszakma alatt is.)

Baja

Trafikant Károly. Sörraktára és jéggyár. Baja Haynald-u. 36 1–13

Bátaszék

Birkenbach József sör-, kis és nagykereskedő. Bátaszék 40

Békéscsaba

Hannesz József sörnagyraktár cgt. Giessing Rezsőné özv. Bcsaba Andrássy út 44 64

Beszterce

Gondos János kőbányai sörlerakat, Beszterce, Szabógát-u. 17. 1–56

Rohrlich és Brecher besztercei sörgyár, Beszterce, Kálvin-u. 96. 15

Csikszereda

Czell Szentgyörgy Sörgyár r.-t. Csikszereda, Rákóczi-u. 52. T. 51

Debrecen

Dreher-Haggenmacher Első Magyar Részvényserfőzde r.-t. főraktára, Debrecen, Hatvan-u. 22. 13–48

Szekerák Jenő, Kassai sörlerakata, Debrecen, Széchenyi-u. 22. 13–78

Devecser

Kerék János polgári sör lerakata, Devecser. 40

Dombóvár

Kahl Henrik sörkereskedő Dombóvár, Erzsébet u. 94. 2–34

Krämer Henrik és fiai szikvíz jéggyár sör telep. Győr. Rákóczi-u. 61. 3-13

Soproni és Kőszegi Polgári Serfőzdék rt. flóktelepe. Győr. Andrássy-út 7. 8–50

Gyula

Bor-, sör- és szesznagykereskedő rt Gyula 72

Hajduböszörmény

Labanc János, sör és bor nagykereskedése. Hajduböszörmény 45

Huszt — Хустъ

Schönborn Bucheim gróf sörfőzdéinek lerakata, Huszt, Rákóczi-u. 97. 40

Jászberény

Nyitó József, Jászberény, Szelei-u. 26. 79

Rékasi József Jászberény Mussolini-tér 16 1–59

Kaposvár

Tarján Kálmán, Kaposvár, Rákóczi-tér 18. 5–67

Kassa

Bauernebl és Fia, sör és malátagyár r.-t., Kassa, Szt. Flórián-u. 21. 23-60

Dreher-Haggenmacher Első Magyar Részvényserfőzde, Részvénytársaság Főraktára, Kassa, Szepsi-út 11. 23–01

Kecskemét

Král Rezső Dreher sörraktára és Hungária szikvizgyára

Modok Mária

festő

részt vett a Magyar

Nők Demokratikus

Szövetségének kiállí-

tásán

Kassák Lajos:

Három kiállítás

Új Idők. 1945. 11. sz.

355. l.

Hodok Mária

Kerepel a KVT jubilárei

tiszteletére a Nemzeti Szalonban

Pesti Napló 1937 XI. 21

Modok Mária

Szerepel a KVT kiállításán a Nemzeti Szalonban

Nemzeti Lipsq 1937 IV. 4.

Kodok Mária

Szerepel a KNT kiállításán
a Nemzeti Szalonban

Pesti Napló 1937 IV. 4.

Modok Mária

Kiákít

Mo. 1942. II. 5.

. . . . . .

. . . . . .

ok: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

müveivel: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

n: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

MDK

A PM fotolátogatása a Szentendrei művészeknél.

Modok Mária foto

Pesti Napló Képes Mell. 1938. jul. 31.

Modok Mária

Jeles

Műcs. kiáll. 1936 tól

Papics 217 K

IX. ŐSZI LAKBERENDE

VÁROSLIGETI IPARCS

RENDEZI: AZ ORSZÁGOS IPAREGYESÜLET, BU

T. C. Steiner Rene

Igazoljuk a IX. Őszi Lakberendezési és
hezvételét és van szerencsénk értesiteni, hogy ré
Az alant feltüntetett részletezés szerint

megterheltük és hivatkozással a részvételi feltéte
csatolt postatakarékpénztári befizetési lapnak a f
A rend kedvéért megjegyezzük, hogy a
vonhatatlanul kötelező.
Helyét jelentkezésének vétele után a köz
óhajt, ugy kérjük irodánkat 3 napon belül felker
A kiállitásra való részvétel módja tekinte

Budapest, 1938 junius 1

Modok Mária
festő

Szentendre.
Horthy M.-út
5.

Czóbel Béláné 2

MKSz 1947

Modok Mária

Szabadban c. képének
repr.
Magyar Művészet
1936. 154. l.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

22.

N. m. Leveldi Konna Mi Elós

m. kir. b. u. [illegible]

Bp. II. Országház-u. 30.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 237-748, 340-726

1972 AUG 5

Modok Mária

Pest m. Hírlap

Czóbel, Kmetty, Csorba..

1021

Százhetven új szerzemény

Az év első hét hónapjában 170 új szerzeménnyel gazdagodott a szentendrei Ferenczy Károly Múzeum. A többi között *megvásárolták Modok Mária hatvanöt képét.*

Tizenkét új Czóbel-képpel és huszonöt rajzzal is gazdagodott a múzeum. A legkorábbi Czóbel-kép — Fiú — 1917-ben készült. Az új szerzeményekből mindössze hatot vásároltak: hat olajképét és a huszonöt rajzát ingyen ajándékozta az Európa-hírű Kossuth-díjas festőművész a múzeumnak.

Kmetty János, Kossuth-díjas festőművész *három újabb képe* is a múzeum birtokába került. A Kmetty-képek közül az egyik a művész korai, aktivista korszakából való, 1912-ben készült kompozíció.

A tavaly elhunyt Kossuth-díjas Gorka Géza keramikus özvegyétől *két Csorba Tibor-képet* kapott ajándékba a múzeum. A jeles festőművész már hosszabb ideje Lengyelországban él és alkot.

Gráber Margit festőművész ajándékaként került a múzeum tulajdonába *Perlrott Csaba Vilmos festőművész vázlatfüzete és négy kőrajza.* A Magyar Nemzeti Galériától pedig *Schubert Ernő festőművész* — aki a felszabadulást követő években a szentendrei művésztelep lakója volt — *huszonhét olajképét és negyven grafikáját* kapta meg a Ferenczy Károly Múzeum.

A felsorolt művek mellett *sok értékes dokumentummal* is gazdagodott a múzeum. A többi között a művésztelepen a harmincas években készült fényképek, a Czóbel-házaspárnak Picassó műtermében készült képe, A. Dunoyer de Segonzac két levele Czóbel Bélához, vagy Szántó Piroska illusztrált levele Modok Máriához ma már szintén a múzeum tulajdona. Most már csak az a kérdés, hogy mindez a sok érték hol kerülhet kiállításra, ha a Ferenczy Károly Múzeum nagy részét a Ferenczy-hagyaték foglalja majd el?

P. P.

si, illetve munkaügyi osztályon. Budapest V., Steindl I. u. 7. IV. em.

Budapesti Műbútorasztalos Ktsz., Bp. X., Maláta u. 31. azonnali belépésre felvesz: faipari technikust művezetői gyakorlattal, gépműhely irányítására. Fiatal szakmanélküli női munkaerőt interzia készítésére felveszünk és betanítunk. Megközelíthető: 13, 28, 37-es villamossal, 32, 61, 62, 85-ös autóbusszal az Éles-sarokig.

Heim Pál Gyermekkórház azonnali belépéssel felvesz konyhai betanított munkásokat. Jelentkezés: a kórház élelmezési osztályán, VIII., Üllői út 86.

Újpesti raktárházunkban felveszünk képesítéssel rendelkező könyvelőket és adminisztrátorokat. Jelentkezés: IV. ker. Temesvári u. 7—9. Munkaügyi osztály (szombat kivételével).

Pest megyei Fémipari és Kéziszerszámgyártó Vállalat felvesz: kovács segédmunkásokat jó kereseti lehetőséggel. Jelentkezés a vállalat munkaügyi osztályán, Szentendre, Lenin út 144.

A Lőrinci Fonó felvételt hirdet 15 éven felüli lányok részére! A betanulási idő 1 hónap, kereset: 1700—2100 Ft a betanulás után. Vidéki lányok részére szállást biztosítunk. Cím: PIV. Lőrinci Gyár. Budapest XVIII., Gyömrői út 85—91.

kezteté
hozzájá
ruhát.

Felvéte
napos
gosítvá
kező v
lőt a
szági
váci t
zés: V

FIGYELEM!

Cordatic Gumigyár Budapest VIII. Kerepesi út 17. Keleti pályaudvar mellett, **vállalaton belül**

betanítást szervez

gumiipari gépek kezelésére. Felvételt nyerhetnek 18. életévüket betöltött férfiak és nők. Betanítás ideje 12—40 munkanap. Kedvező feltételek és munkakörülmények.

Jelentkezni lehet írásban és személyesen a munkaügyi főosztályon.

eladó. Monori, ... szabadulás út 55.

Eladó 2 szobás ház. Nagykőrös, VII. ker, Aradi u. 1/a.

Gödöllőn háromszobás OTP-s öröklakás, azonnali beköltözéssel eladó. Szabadság tér 30. III. 2.

VEGYES

Gazdaságunk gépkocsijavító üzeme vállal karambolozott, teher- és személygépkocsikarosszéria javítást, fényezést, újrafényezés. Cím: Monori Állami Gazdaság Ipari Üzeme. Monor, Ady E. u. 97.

Termelőszövetkezetek, állami gazdaságok, figyelem! A Monori Á. G. Ipari Üzeme sertéstelepek és szarvasmarhatelepek öntöttaszfalt-burkolási munkáit vállalja. Cím: Monori Á. G. Ipari Üzem. Monor, Ady E. u. 97.

Három magányos nőnek albérleti lakást adok. Egynek díjtalan. Szabó Géza, Pilis, Jókai u. 14.

Modok Mária

a Szentendre-i iskola irányzatához tartozik; a világot miniatűrökbe sűriti.

Bálint Endre: The Szentendre School

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1970. 38. p.

1911.

MDK

Modok Mária

-rp-:"A magyar művészetért" kiállítása. Magyarország 1940. dec. 14. 6.l.

Modak Mária festő

Szabad Nép 1947.

11.19. – 4.
7.27. – 9.

Modok Mária

festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1944. XXXVII. a. 6XX. f. 55-58. l.

François Jacket: Három könyv a magyar festészetről. / KUT Kiállítás /

Modok Mária

Szerepel a K. V. T.
kiállításán a Nemzeti
helyben.

B. H. 936 II/23

Modok Mária

Szerepel a K.V.T.
Kiállításán a Nemzeti
Szalonban

Est. 936 11. 23.

Modok Mária

Szerepel a Nemzeti halon-
ban a Kut Kiállításon.

M. 936 III 23

Modok Mária

Szerepel a K. V. T. kiállításán a Nemzeti Galmban.

M. O. 936 II/23

Modok Mária

Szerepel a K.U.T.
kiállításán a Nem-
zeti Szalonban

P. N 93611.23

Modol Mária

Szerepel a K. U. T. Miállításán a Nemzeti Szalonban

N. Ü. 936 11. 22

Modok Mária

Szerepel a KUT jubiláris
kiállításán a Nemzeti Szalonban

Lyság 1937 XI. 20.

Modok Mária festőművész.

Mezzo Nemzet.
1947. XI. 14.; III. évf. 259.
2. old.
(: Bezámolás :)

MDK

Modok Mária

illusztrációk az alábbi műben:

Terebánszky J.Jenő: A félbolond. Bp. 1947.

MDK

Föv. Népművelési Közp. Munkaterv, 1945. dec.

MDK

Modok Mária festőm.

K.A: KUT kiáll. Pesti Napló, 1936. febr. 23. 12 l.

Czóbelné Modok

Mária

vol
2

Bérnyi László dr

Szentendre, a mű-
vészváros

Fényszóró

1945. I. évf. 10. sz

<Modok Mária>

festő

íred

Kassák Lajos

<> Képei.

Munka 1938.

61. szám

Vétetett M. Rocchitól
(47 fr 85 kr.). — Elszámolta
A elszámolásra nézve l.
1894: X. 20-án Szalay
Zala Gyr. a vételben korá

1897: VII. 29-én az Iparmü

at ~~közön egy~~ nyugvó tevét (a), szakállas
, leány fejet csigaszerű fejdiszszel (d) homok-
~~[illegible]~~
nyból ábrázol.

Kr.

~~[illegible]~~

7

Modok Mária
festő
Czóbel Béla festő-
felesége.

Szabad Nép
1947 pil. 27.

Modok Mária festő M.D.K.

Művei a szentendrei képzőművészek őszitárlat

tán

Sz. M. : A szentendrei napok nyitánya

Pest megyei Hirlap1965. szeptember 21. 3 .

Modok Mária
festő

M.D.K

Szentendre természeti szépségét
örökíti meg képein.

Fedor Ágnes: Miért éppen Szentendre?
Nők Lapja, 1965. október 30 - 16 lap

MDK.

Modok Mária

Riport

Képes Ujság 1966 okt.29.

MDK.

Modok Mária

Kiállitási kritika

Dolgozók Lapja 1966 okt.3o.

MDK

Modok Mária,festő

Magyar Nemzet.1954.szept.18.

Hodok Mária

Szentendrén szokott delponi

Vigilia, 1959, VIII. sz. 500 old

Modok Mária festő

szöveg emliti részrételét a
cimbeli tárlatra.
Müzeket nem emlit.

/havas/
Szentendrei festőmüzéhez
nyári tárlata

Néptava 1966 aug. 7.

M. D. K.

MODOK Mária festő

A „Szentendrei Kulturális napok" keretében rendezett kiállításon szerepel

Magyar Nemzet 1961. aug. 5. 7. e.

de-D. U.

MODOK Mária festő

Czóbel Béla festő felesége –

Dutka Mária: Igazi festészet, ami aly ritka manapság

Látogatás Czóbel Bélaoznál Szentendrén

Magyar Nemzet 1961. aug. 3. 4. e.

Modok Mária
festő

MDK

Méltatás.

Fedor Ágnes: Régi és új művészet de Salomon tornyában
Művészet, 1967. szeptember 9-14 lap.

Hodok hária

Szerepel a mentendrei festők nyári tárlatán

Nemava 1966 aug. 7. 7. old.

MODOK Mária

91 2.50,
7. 13

Új Müvészet

MDK.

Modok Mária

Kiállitási meghivó

1966 okt.22.

Modok Mária
festő

1896 szeptember 27-én született Modok Mária Rácketében. Tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Főiskolán végezte.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves
Művészet, 1971. március - 9. lap

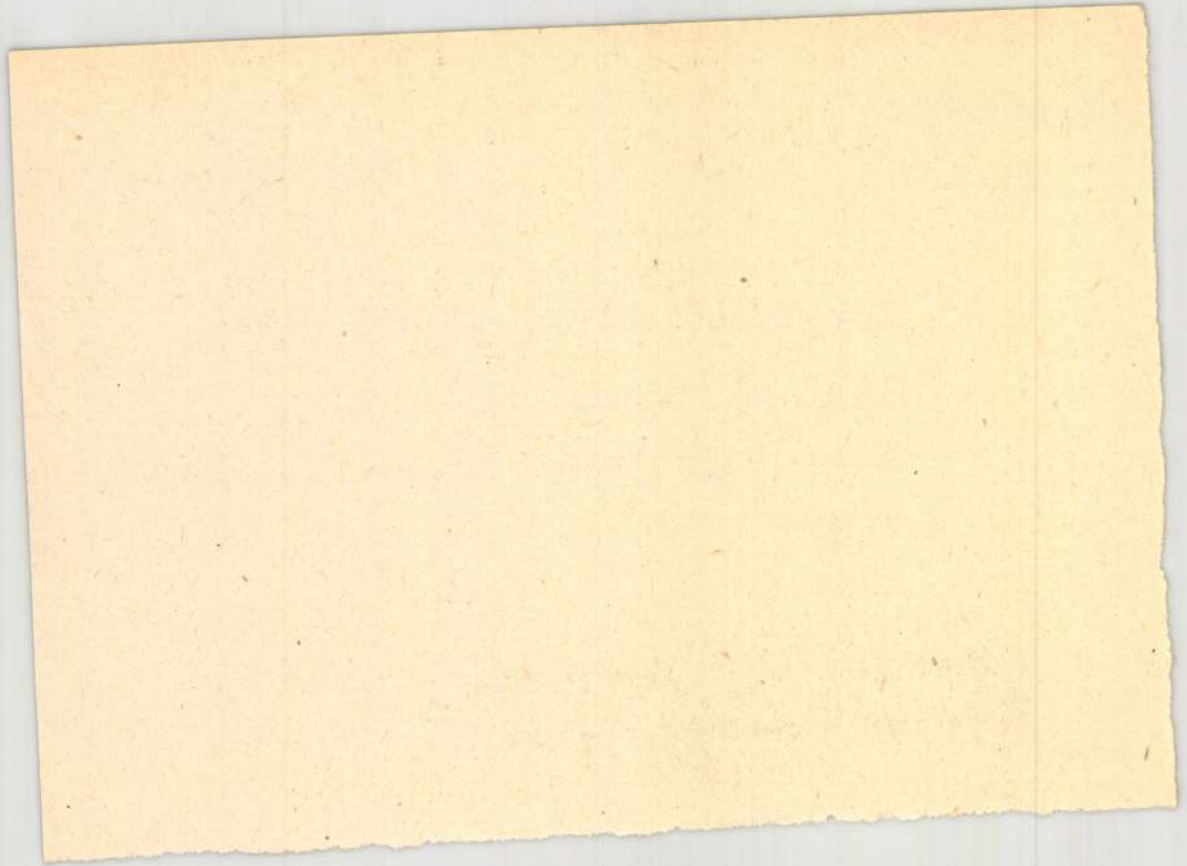

Modok Mária
festő -

Lehel Ferenc az 1934-es KUT kiállitason szerepelt művészek körül egyik legjobban szereplő festőként Modok Máriát emliti.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves.
Müvészet, 1971.március - 9.lap

Modok Mária

festő –

Czóbel Béláné Modok Mária a közel-
jövőben lett volna 75 éves, de 1971
március 20-án hosszú szenvedés
után meghalt

Devényi Iván: Modok Mária 75 éves
Művészet, 1971 ~~[illegible]~~ március – ~~[illegible]~~ 9 cap

Modok Mária

szerepel a szentendrei

festők jubileumi kiállításán

Képzőművszet Vigília 1968 november

778 old.

Modok Mária
festő

Czóbel Béla festőművésznő felesége, Modok Mária
1971. március 20-án meghalt.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves
Művészet, 1971.március - 9.lap

Modok Mária

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1971 MÁR 21

1021

HALÁLOZÁS

CZÓBEL BÉLÁNÉ Modok Mária festőművésznő, 75 éves korában, hosszú szenvedés után szombaton elhunyt.

[illegible] GYÁRFÁSNÉ született Mura

MDK.

Modok Mária

Kiállitási hir

Köznevelés 1967 aug.25.

Modlal Mária

Említve

D.I.

Képzőművészet

Vigilia, fb. 1970. jún.

Hodok Mária

Szerepel a szentendrei múzeum
táslatán

Miklós Pál: Szentendrei művészet

Kritika 1969 XII. 15 old.

Modok Mária

„Házak" c. festménye
emlitve

„A szentendrei művésztelep jubileumi kiállítása"
Magyar Nemzet 1968 szept. 24

MDK.

Modok Mária

Kiállitási meghivó
Szentendre 1967 juli 16.

MDK.

Modok Mária

Kiállítási megbívó

Szentendre 1967 július 16.

Modok Mária

A szentendrei művt. jub. kiáll-ra. Népszava
Kocsloszi György 1956. okt. 3.

M.D.K

Modok Mária
festő

Részt vett a tárlaton.

Kraulisch Lenke: Szentendrei festők kiállítása.
Művészet, 1968. január - 38 lap.

Modok Mária festő

Czóbel Béla falasága. Jövőre gyűjtemenyes kiállítása nyílik

Nagyszavalás 1966 X. n. 36 old

Modok Mária

Szerepel a X. magy. Kép. mův. Kiállításon

Népművelés 1965 11 sz. 31 old.

Modor Mária

Megemlékezik mint ht. endrei festőt

Selmeczi Tóth János, Bemutatjuk a neutendrei Művészkelepet. Népművelés, 1968, okt. 38, 39

Hodok Mária

Szerepel a Szentendrei Festők Társasága kiállítása

D. I.: Jubileumi tárlat Szentendrén

Vigilia 1968 XI.

MTK

Modok Mária

Kiállitási kritika

Nők lapja 1968 máj.

Modor Mária

festő, Czóbel Béla felesége

Perneczky Gézá: Műteremlátogatás a Czóbel házaspárnál
Magyar Nemzet 1968. jan. 19. 4. o.

Modok Mária

Szerepel a Neutendrei Ferenczy Károly Múzeum kiállításán

Lavas: Táklat Szentendrén

Nógnava 1969 I. 5

MDK

Modok Mária

Kiállitási kritika

Élet és irodalom 1968 á r .2o.

Modok Mária

Szerepel a X. nagy. kép. mův.
Szánitásan

Kösnek Eva: A X. nagy. kép. mův.
Szán.

Tiszatáj 1965 XII n. 925 old.

Modok Mária

festő

M.D.K.

Kisméretű élebősö met sugárzó
hepje nagy schert arutott.

- Dutka Mária: Séta a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Nők Lapja, 1968. Magus 4 - 16 lap.

Modoł Maria

Emlitne

Pernaczky G: Szentenske nyolcoslik
templome
Élet és Irodalom, Tp, 1964. sep. 13

Modok Mária

1940. ben Gábel Bélával Szentendrén esteüdtek. (Szilveszterén)

Pesturegyei Hirlap 1968. dec. 31. 4. o. Szilveszteri történetek

Modok Mária, festő

„Ott olyan sitkán láthatni, hogy felfedezésnámba megy találkozni finom festőiségű vásznaival.

Miklós Pál: Szentendrei művészet 15–17.

Kritika, Bp. 1969. december VII/12

MDK

Modok Mária, festő

Megemlítve.

Rózsa Gyula: Változó mentendrei festészet
7.

Népszabadság, Bp. 1969. szept. 24.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

130

Modok Mária

Szerepel a debreceni Déri
Múzeumban a szentendrei
festők táslatán

N. N.: Kulturális krónika

Hajdu Bihari Napló 1969 VI. 29

Modok Mária festőm.

Szerepel a kiállitéson

Nemzeti: A szentendrei művésztelep jubiláris kiállitása

Népszava 1956 okt. 3. 84 évf. 233 n. 6 l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1971 MÁR 2 8

maga alá temette az első emeleten alvó gyere-
keket is.

CZOBEL BÉLÁNÉ MODOK MÁRIA festőművésznő temetése április 1-én, csütörtökön, 14 órakor lesz a Farkasréti te-

Modok Mária

neve emlitve

1940-ten volt az eskivője Czöbel

Bélával Szentendrén

Pestmegyei Hírlap 1968 december 31

4. old

Modok Mária

Neve Déri Huber István jóharátjaként emlétve.

Konink, 1972. szept. 31. éf. 9n. 1438p.

Modok Mária, ferb

L.:Kassák Lajos

Vas István:Szentendre 15-28.

Látóhatár,Budapest,1977.május

Modak Mária

a Szentendrei Festők Társasága a főiskola-morális és a város anyagi támogatását élvezi, vonzásköre alakul, megfordulnak itt a Képzőművészeti Főiskola tanárai és tanítványai, - köztük a művész is.

Bodvi Ferenc: a szentendrei festészet története és stílusának vonzgálata 1945-ig
Haulisch Henke könyve!

Tolnai Megyei Népújság, 1976. febr. 22.

Modok Mária

Szentendrésn dolgozott

Uj Irás 1976/lo
Szántő Piroska

Modok Mária Festőművész

a szentendrei művészet 50 évét bemutat. retrospektív kiállítás megnyílt az új Szentendrei Képtárban. – Fontos epizódként jelenik meg a művész egy egy jelentős műve.

Losonczi Miklós: Öt értized tárlata. Pest Megyei Hírlap, 1978. jan. 29.

Modok Maria, festő

megemlíthe.

Vas István: Miért vijjog a sasheselyű? 9.–32.

Látókatár, BP, 1978. jún.

Modok Mária

Nyolc fiatal festőművész összefogásával alakult meg 50 évvel ezelőtt a szentendrei művésztelep. Rövidesen csatlakozott a művészekhez Hincz Gyula, Modok Mária és többen még.

Déli Krónika.

1978. I. 28. 12.00 N.

mdk

Modok Mária

művei a Szentendrei festészet című
kiállításon.

(m. d.) Szentendrei Cukrászdák
Nyitrava, 1963 okt. 20.

H. L

Modok Mária festő M.D.K.

Czóbel Béla felesége.

Futka Mária: Egy nagy művész születésnapjára

Magyar Nemzet 1963. szeptember 4. 4.l.

Hodok Mária

Szerepel a IX. Pestmegyei Képzőművészeti Kiállításon

Vigilia, 1963, 7 n., 444 old.

Modok Mária
festő

K

Aradi Nóra: Kiállítás Szentendrén.
Szabad Művészet.
1954. 374. p.

Modok Mária
festő-

M.D.K

Részlet a tárlatról.

Péter Imre: A monumentalizmus bírálatáról
Művészet, 1966. január - 10 lap.

M.D K.

Modok Mária festő

Müvei a kiállitáson

Pe neczky Géza: Festmények a X. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson

Magyar Nemzet 1965. okt. 3. 9.1.

MDK

Modok Mária

Murányi-Kovács E.: Kiáll. Szentendre festészetéről.
Népszabadság 1963. nov. 19.

MDK.

Modok Mária

Kiállitási kritika

Pestmegyei Hirlap 1965 szept.21.

MDK.

Modok Mária

Kiállitási kritika

Müvészet 1966 jan.

(Czóbelné) Modok Mária

Kvalitás a Czóbel-emlékmuzeumban

Meyer Nemzet 1983. IX. 28.

Modok Mária, lestő

L: Bán Béla.

Szántó Piroska: Akkor, Szentendrén

Jelenkor, Pécs, 1981. nov.

981-993

XXIV/11

Modok Mária, festő

L: Kerényi Jenő

Sőtér István: Kerényi tömérye

21.

Népszabadság, Bp. 1978 dec. 24.

Modok Mária festőművész

Czóbel Béla felesége volt Modok Mária, aki főleg virágcsendéleteket festett.
(említve)

Sőtér István: [redacted] Kerényi könyve.
Népszabadság, 1948. dec. 24.

Modok Mária

Szentendrén alkotó művész

uj irás 1979/1/95

Bodri töredékek

Modok Mária

A bajai muzeum törzsanyaga tartalmazza
a művész alkotásait.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek.....
Művészet, 1975. junius - 4 oldal.

Modok Mária
festő

Modok Mária, festőnő vésznő leánya Lisa volt második felesége Czóbel Bélának.

Krotochvil Mimi: Czóbel.
Nők Lapja, 1973. szept 29 – 19 oldal

Modol Márta

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

138, 139. old.

Modok Maria

1

emlékiállítása nyílt

Szentendrén

Népszava 1972 szeptember 21

Zsold.

Modok Mária

festő

Apró festményei életörömet sugá-
roznak

Dutka Mária Séta a X. Magyar Képzőművészeti...
Nők Lapja, 1968. május - 18 szám

Modok Mária

A szentendrei nyári tárlaton gyümölcs kompozíciója szerepel.
(említve)

Láttuk, hallottuk.
1971. VII. 23. Kossuth 21.03 (6) Ki

Modok Mária, Jertő

Czóbel Béla fekvése.

(Megemlítve: Cz. B. kiállítása a Műcsarnokban című alatti rész.)

Bodri Ferenc: Képzőművészeti krónika 688-690.

JELENKOR, Pécs, 1971. júl.-aug. XIV/7-8.

Modok Mária

Szentendrei tárlatáról X riport-hírsel számol be a Magazin.

Ma 17.55-kor a tv-ben: Kompozíció '72

Pest m. Hírlap, 1972, aug. 9.

Modok Mária festő

A tavaly elhúnyt festőművész
emlékkiállítása nyílik
meg aug. 5-én a Kecskeméti
Művésztelep Galériájában.

— : Hír —

8.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 6.

Modók Mária festőművésznő

Képeiből emlékkiállítást rendeznek Szentendrén az új művésztelepi Galériában

-Naplé-

Magyar Nemzet 1972 augusztus 3 kold.

Modor Mária

1

emlékkiállítása a szentendrei

Művésztelepi Galériában nyílt meg

Magyar Nemzet 1972 augusztus 9

4. old.

Modok Mária

műve Kiállításon szerepel

Szentendrén a művésztelepi

Galéria Kiállításán

Magyar Nemzet 1972 július 8

4. old.

Modok Mária

szerepel egy 1939-es
fotón mint szentendrei alkotóművész
- neve említve

Magyar Nemzet 1972 július 8
4. old.

Modok Mária

festő

~ szerencelt a székesfehérvári bók.

István képtár ~~to~~ szentendrei ki-

állításán.

Képzőmű v. Almanach 3. 15.

Corvina 1972.

Modok Mária

Modok Máriával Ilosvai Varga István Szentendrén került barátságba.

Dévényi Iván:Ilosvai Varga István
Látóhatár 1970/7-8 719.old.

Modok Mária

Réti István tanitványa volt a Képzőművészeti Főiskolán Paizs Goebel Jenő, Szőnyi István, Boldizsár István, Modok Mária, Rozgonyi László, Iván Szilárd.

Dévényi Iván: Réti István
Látóhatár 1970/9-10 941.old.

Modok Mária, Jenő

Nem szerepel a kötetben.

Bodri Ferenc: Képzőművészeti kislexikon
..... Pictura Hungarica
548-553.

JELENKOR, Pécs, 1972. június XV/6.

Modok Mária festő
1896-71.

Emlékkiállítás nyílt Bodri Ferenc vendezésében az esztergami Művelődési Központban. 1940-óta Czóbel B. jelesége volt.

Dénényi Iván ismertetése

Vigília 74/10 712. o.

Perlakiné Modok Mária

festő Műcsarnok

1933. nemz. képzm, kiáll.

484

Perlakiné

Modok Mária

Jeste

1937. Telefonja

Budapesten

-

arakterét kifejező épitkezéséhez.

yuló,egytraktusos,fehérre meszelt

lső tipusban,amelyne szoba,konyha,

armadik tipusnál

Modok Mária festőművész

Ozábel Bélát ma temették el a Farkasréti temetőben, végakarata szerint felesége mellé helyezték örök nyugalomra.

Esti Magazin

1976. II. 11. 18.25 N. /11/

Modok Mária festőművész

- Czóbel Béla felesége, neve megmelítve a „Czóbel kovácsunk" c. cikkben.

Kárd: Czóbel Bélánál

Budapest, 1983. nov.

Perlakiné Modok Mária

Jestő

Műcs. kiáll. 1933tól
Pipics 118. l.

MODOK Mária

Váli Dersö: Tróbel Béla feleége
= Morgó Világ, 18. évf. 6. r. 1992.
114 – 116. p.

ART FRANKFURT '92
27.03.1992.-31.03.1992.
Internationale Kunstmesse

KÜNSTLER

Péter KOVÁCS	István MAZZAG
György KOLLÁR	Georgios TZORTZOGLOU
Zsolt MÁTHÉ	János VÉGVÁRI
Miroljuba GENDOVA	Károly VILHELM

Ferenc BOLMÁNYI

Galerieleitung: Éva TÓTH
eveART Galerie
H-1068 BUDAPEST, Király u. 98/b

Tel.: (36-1) 122-84-66
Fax: (36-1) 121-46-67

MODOK MÁRIA

kat. 71.

20. sz-i magyar művészet
Dérényi Iván gyűjtemé-
nyéből

Kassák Emlékmúzeum

1993 okt. 9 - dec. 5.

A megnyitót támogatta: Korona Étterem, Szentendre

Modok Mária

„Egy művésznő fényben és félárnyékban"

THE DIRECTORATE OF THE MUSEUMS IN PEST COUNTY

requests the pleasure of your company
at the opening of the exhibition arranged

in honour of

MODOK MÁRIA

on the occasion
of the 110th anniversary of her birth

A PAINTRESS IN LIGHT AND HALF SHADE

SZENTENDRE GALLERY
(Szentendre, Fő tér 2-5.)

22 Friday, September 2006, 5 p.m.

Opening speech by:
MIMI KRATOCHWILL

Contributing on the guitar:
GELLÉRT GÁVEL

The exhibition can be visited till 29 October
every day 9 a.m. to 5 p.m.. Closed on Monday.
From 1st October closed on Monday and Tuesday.

A PEST MEGYEI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA
meghívja Önt és kedves családját

MODOK MÁRIA

festőművész
születésének 110. évfordulója tiszteletére
rendezett

EGY MŰVÉSZNŐ FÉNYBEN ÉS FÉLÁRNYÉKBAN

című kiállítás megnyitójára.

SZENTENDREI KÉPTÁR
(Szentendre, Fő tér 2-5.)

2006. szeptember 22. (péntek) 17 óra

A kiállítást megnyitja:
KRATOCHWILL MIMI
művészettörténész

Gitáron közreműködik :
GÁVEL GELLÉRT

A kiállítás megtekinthető 2006. október 29-ig
naponta 9-től 17 óráig. Hétfőn zárva.
Október 1-től hétfő, kedd szünnap.

...Németországból, Portugáliából, Litvániából, Puerto Ricóból és Erdélyből is érkeznek vendégek. Mindjárt az elején, 12-én lesz a Pest megyei tűzoltók versenye, kétszáznál több tűzoltó részvételével. Tizennyolcadikán tartják a nemzetközi néptáncfesztivált, 19-én pedig a németországi Bréma város zenekara ad koncertet a Duna partján felállított szabadtéri színpadon, miközben lampionos csónakok, hajók vonulnak fel a vén folyón. Lesz sramli, operett és könnyűzenei sztárvetélkedő, utcabál, valamint nemzetközi horgászverseny, hogy a halászlé- és sültkeszeg-készítők is összemérhessék tudásukat. A győzteseket a közönség szavazza meg az ételek megkóstolása után.

Bővebb információt a (06-24) 456-295 telefonon kérhetnek.

Millenniumi óbudai koncertek

Az óbudai Szent Péter- és Pál-templomban augusztusban két, szeptemberben további négy hangversenyt tart Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata a millenniumi rendezvénysorozata keretében – jelentette az *MTI*.

A koncerteket szervező Óbudai Társaskör műsorajánlata szerint az augusztus 19-i nyitóesten *Perényi Eszter* hegedű- és *Virágh András* orgonaművész Bach-műveket, illetve Händel-darabot szólaltat meg. A 250 esztendeje elhunyt német zeneóriás kompozíciói közül felcsendül például a C-dúr toccata, adagio és fúga.

Kertesi Ingrid operaénekesnő és *Nagy László Adrián* orgonaművész augusztus 26-án ad hangversenyt, amelyen Bach-műveken kívül Verdi- és Händel-darabok mellett elhangzik Pikéthy Tibor (1884–1972) Bach-fantáziája is.

Király Csaba orgona-, valamint *Kónya István* lantművész szeptember 2-i estjükön Bachon kívül tisztelegnek a Tamás-templom karnagyának kortársa, a szintén 250 éve elhunyt Leopold Weiss munkássága előtt is; többi közt Prelude, adagio és fúga című darabjának előadásával.

A Liszt Ferenc Kamarazenekar szeptember 9-én; az óbudai Albert Schweitzer Kórus és Kamarazenekar szeptember 16-án, a Budapesti Vonósok pedig szeptember 23-án hangversenyeznek.

A koncertek mindig este nyolckor kezdődnek a III. kerület, Lajos utca 168. szám alatti Szent Péter- és Pál-templomban.

letek arca. Tablóin ezt is be akarta mutatni: a mai Király Endre iskola épülete felismerhető a Kobrak cipőgyárban, a hadikórházban és a bőripari szakiskolában. Az pedig szerinte szinte már az alapműveltséghez tartozik, hogy tudjuk, az a képeslap, amelynek csak az elején van Divald Károly neve, helyenként a megrendelő neve is. Ez utóbbiak papír- és könyvkereskedők voltak, a legismertebbek egyike Blau Miksa, aki 1905-ben már a piac mellett árulta a képeslapokat.

A századfordulón készült lapoknak volt egy kőnyomatos keretük, amelybe elégedett, és meg is próbált – a rendelkezésére álló szerény technikával – egy nyolc darabból álló, a hagyományokat feleleventő sorozatot készíteni. Vagyis olyan képeslapokat kiadni, amelyeken – mint egykor – a város életét vagy ünnepeit is megörökítik.

csolat az érdeklődőkkel.

Cservenák Péter Ilyenek voltunk című képeslap-kiállítása augusztus végéig tekinthető meg a Madách Imre Művelődési Központban (Vác, Dr. Csányi körút 63.).

Borgó János

Szerelmek, virágok, barátságok

Művészfeleségek és barátok voltak, életüket összekötötte a képzőművészet iránti szenvedély is. A Galamb Galéria (V. kerület, Galamb utca 4.) közös kiállításon emlékezett Modok Mária és Szántó Piroska festőművészekre.

Az emlékezés alkalmat adott két másik művész alakjának a felidézésére is: Szántó Piroska Vass István költővel, Modok Mária pedig Czóbel Bélával osztotta meg az életét. Ők gyakori szereplői az alkotásoknak, de a művésznők egymást is megörökítették.

Erőteljes képi világot hozott létre Szántó Piroska, A szerelmesek című festményen a két egymást ölelő alak csontozata is látható, a boldogság anatómiájaként. A Virágok és szerelmek című alkotás az érzelmek szimbolikus megfogalmazása, a színes virágcsokor formái közé rejtve ölelkezik a művészházaspár. Szántó Piroska a barátnőjét örökítette meg a Portré Modok Máriáról című képen, erőteljes fekete-fehér kontúrokkal. Fekete kartonra készült a Golgota című kép, amely a festék csurgatásával kapta végleges formáját.

Szántó Piroska korán elvesztette szüleit, rokonokhoz került vidékre, ahol közel került a természethez, így lettek művészetének visszatérő elemei a virágok és az állatok. Már fiatalon tehetséges grafikus volt, nevelőszülei a strandokra küldték pénzért portrékat rajzolni. Ekkor gyűlölte meg egy életre a műfajt, ezért ritka a hagyatékában. Szentendrén élt Vass Istvánnal, barátságuk révén sokszor találkozott Modok Máriával, aki szintén ott lakott. Szántó Piroska az Európai Iskola művészi köréhez tartozott, festőként és grafikusként vált ismertté, de könyvillusztrátorként is dolgozott. 1983-ban Kossuth-díjat kapott.

Modok Mária elsősorban Czóbel Béla feleségének tartotta magát, ezért művészként élete végéig a háttérben maradt. A Kislány című képén Czóbel hatása érezhető a vonalvezetésben és a színek formálásában egyaránt. A házak és a piros tetők csak jelzésként, elvont formaként jelennek meg a Kisváros és a Város című képeken – csupán pöttyökből és függőleges vonalakból állnak.

Szántó Piroska portréja barátnőjéről, Modok Máriáról

A Galamb Galéria tárlatát megelőzően Modok Mária művei huszonkét évig nem szerepeltek kiállításon.

R. Gy. Zs.

Zsoldosok a téren

„Pest felé szökik a nyár / Vén Budát elhagyta már / Állunk a hídon / cigarettámat szívom / Hajt a szél Buda felől, / Jöjj, siess az ősz elől, / Szíved én most emlékezni hívom."

Hogy is volt csak? Zsoldos László dallamára, Szenes Iván versére emlékezünk – mégpedig úgy, hogy a Vörösmarty téren a Zeneműbolt előtt délutánonként ott ül a dalszerző Zsoldos László, és dedikálja most megjelent CD-lemezét. A téren a platánfák lombjai átszűrik a hangszórókból áradó népszerű melódiákat. Innen most valóban Pest felé szökik a nyár, siet az ősz elől, visszaszáll az emlékek útján, és valakire rátalál, mert minden pestinek van egy emléke, élménye, érzése, fájdalma az első szerelemből, az első randevúból, szikrákat hordozva szívében.

Ezek most felgyulladnak néhány percre. Még a fiatalokban is, mert nekik Máté Péter népszerűsítette új stílusban a régi-régi slágert: Mondd, mért szeretsz te mást? Egyébként az élő táncdalzeneszerzőknek ezt a művét játsszák legtöbbet Magyarországon, de külföldön is nagyon népszerű, le is kellett fordítani kilenc nyelvre. Így tehát a Vörösmarty téri hanglemezbolt előtt, ahonnan kihallatszik a zene, három elvonuló nemzedék hallhatja a Zsoldosokat, slágereket a XX. századról.

Ezzel a címmel adta ki a CD-t a DVD Stúdió. Zsoldos László tiszteletére készítették el az ősz mester 87. születésnapja alkalmából, válogatva az elmúlt ötven év dalaiból. Családtörténet is a kazetta, mert a művek megszólaltatásában közreműködött a teljes Zsoldos família, a tragikusan elhunyt trombitaművész testvér, Imre, a még korábban eltávozott Ernő, és az élők közül Imre felesége, Sárosi Katalin, valamint a család többi tagja, Zsoldos Mária, Zsoldos Gábor, Zsoldos Béla és Berkes Gabriella.

A Zsoldosok. Ők a pestiek.

Békés Attila

nyú, hatalmas akaraterővel bíró" Báthory Gábor volt az egyházközség lelke, megszervezője, miközben 1814-től 1842-ig a Dunamelléki Református Egyházkerület szuperintendenseként, azaz püspökeként is tevékenykedett.

A pesti templomot élete nagy művének tartotta, amelyre jogosan lehetett büszke: építését mindvégig ő irányította, zést, eleinte többször is alkalmatlan területet jelölt ki a templom számára. Ezeket a református egyház természetesen nem fogadta el. Végül 1801-ben a városi tanács a város falain és a volt Kecskeméti kapun kívül, egy egykori török temető területén adományozott telket az egyházközségnek. Ez már nem vallási türelmetlenségre utalt, inkább arra, hogy számítaros vezetői is, élükön Seeber Károly polgármesterrel és Makk Antal városbíróval. Három év múlva kapott helyet a toronyban a harang, melyet Eberhardt Henrik öntött.

A templomot, amely a pesti „palatinus-stílus" reprezentatív példája, a közkeletű vélekedés szerint Hofrichter József tervezte és építette, a munkálatokat még Hofrichter életében, ő tervezte meg a szószék hangvetőkupoláját, másodszorra 1848-ban a főbejárat előtti oszlopos előcsarnokot, a homlokzat leghangsúlyosabb elemét – amelynek kialakításával meg kellett várni a tér végleges rendezését –, harmadszorra a templom melletti kerítést, végül pedig 1854-ben az oldalsó karzatokat.

rézműves készítette el. 1914-ben, amikor az egyházközség lélekszáma már sokszorosa volt a száz évvel korábbinak, kezdeményezés indult a templom átépítésére, sőt az is felmerült, hogy teljesen új templomot kellene építeni a Kálvin téren. Az egyház vezetői azonban, szerencsére, a régi templom felújítása mellett döntöttek.

Tóth Vilmos

RÉGI HÍRÜNK A VILÁGBAN

Cselebi a műszaki létesítményekről

Egy nürnbergi mérnök 1416-ban a várpalota alatti Dunán vízemelő szerkezetet épített, amellyel Zsigmond király valamiért nem volt megelégedve; tény, hogy 1432-ben Sienában tartózkodván felkérte a híres Mariano Taccolát, kövesse Budára mint „magister ingeniorium super aquis", magyarán a vízügyek főmérnökeként.

Nem tudjuk, neki köszönhető-e, hogy a gépezet még kétszázharminc év múltán is működött. Evlia így ír róla: „A vizet alulról a Dunából egy ügyes frenk mesterember úgy vezette fel, hogy mesterségén az ész elbámul... A toronyban különféle kerekek forognak és lapátjaik a Duna vizére csapódnak, s a Duna az erőszak által korsókba megy és szökőkút gyanánt mindig feljebb menesztvén egész a városban lévő csorgóig jön fel." A leírás azt sejteti, hogy korsós lánc vitte fel a vizet, ami valószínűtlen; alighanem vízemelőkerék (nória) emelte egy medencébe, onnan pedig lójárgány hajtotta dugattyús pumpa nyomta fel a vizet a várba.

Azt, hogy ennek mennyisége nem volt kielégítő, igazolja (az időközben részint fel is tárt) nagyszámú kút és Evlia Cselebi szövege is, mely szerint „ezernyi teherszállító ló hordja a Duna vizét korsókban a városba".

Megbízhatóbb leírást ad Evlia a Baruthane, a Császár fürdő helyén állott lőpormalom szerkezetéről:

„Ügyes mesterséggel különféle kitűnő vasból, tölgyfából és paliszanderfából henger-kerekeket készíttetett s a hengerekhez a sors kerekeihez hasonlóan tizenkét kereket csináltatott. Minden kerék elé egy-egy bronzmozsarat tett s valamennyi mozsár lapátjait bronzból és vasból készítette. E kerekeket mind a víz forgatja. A víz pedig az Ilidse vize, mely külön kupolájú meleg víz. E meleg forrásnak alja folydogálva a Barutkháne kerekeit forgatja, mint ez nyilvánvaló. A kerekekkel a hengerek is forgásba jönnek s egyúttal a mozsarak lapátjai a mozsarakba mennek és onnan kijönnek s ezeknek olyan zörgésük van, hogy az ember elbámul rajta. Nagyon, de nagyon sok panasz van a lőpor meggyulladása miatt és a műhelyek júliusban nem dolgozhatnak, mivel a lőpor robbanásától néhányszor e Baruthane meggyulladt és elpusztult."

Ebből kihámozható, hogy egy bütykös tengely kölyüket emelt és ejtett a puskaport tartalmazó mozsarakba.

A hajóhíd már ekkor is hasonlatos lehetett a múlt század első felében működőhöz:

„Ali basa bástyája előtt hosszú híd van, mely hetven darab tömlőhajó fölé van hosszú gerendákból építve. A tömlőhajók láncokkal vannak egymáshoz kötve. Középen négy hajó van, melyeket ha hajó jön, elvontatnak. A híd szolgálatával éppen 300 őr van megbízva."

Egyetlen óráról tudósít idegenvezetőnk, mely egy volt keresztény templom tornyában kongat:

„A Fethia dsámi fényes imaház, az előbbi (Mátyás) templomhoz nagyon hasonlít. Minaretjén egy nagy ütő óra van, mely a honaknyira (7 órányi gyalogút) is elhallatszik. A város összes dsámiai ez óra szerint igazodnak (mármint az ima időpontjai tekintetében). Egy percet sem hibázó, pontos óra ez."

S végül akad egy Dernschwam elmarasztaló ítéletével szöges ellentétben álló megállapítás is. „A város egészen ki van kövezve – írja Evlia –, ha eső van, az utcákat kiseprik, a szennytől és piszoktól egészen megtisztulnak." Megszívlelendő példa máig is.

Endrei Walter

Buda és Pest látképe Mattheus Merian rézmetszetén

UTCANÉVTÁR

Inkognitóban jött, névadó lett

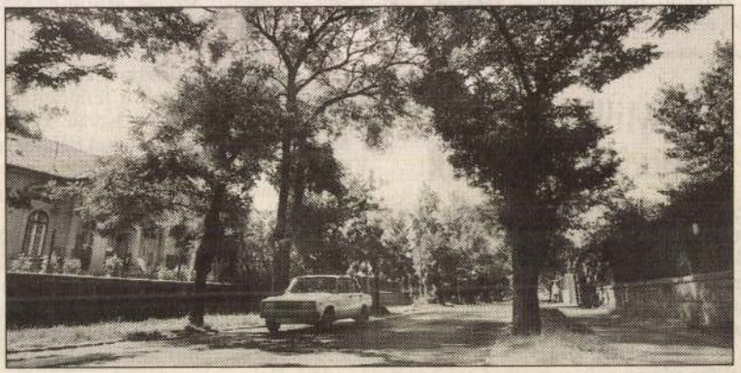

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Kétség sem férhet hozzá, hogy a mai, rákospalotai Sződliget utca első névadója Erzsébet királyné volt. A névadás azonban szorosan kapcsolódik egy vendéglátó intézményhez, nevezetesen egy fogadóhoz, amely egykor a rákospalotai városrész Pozsony utcájának egyik sarkán állt.

Az Erzsébet utca neve egy 1896-os dokumentumban bukkant fel először, de az utcanévlexikon szerint nagyon valószínű, hogy már azelőtt is így ismerték. A mesébe illő történet szerint a magyarok által olyannyira kedvelt királyné udvarhölgyével, Ferenczy Idával együtt eltévedt egy vadászaton. A borús, őszi napon egyszer csak eleredt az ólmos eső, Erzsébet királyné és kísérője pedig az egyik útba eső házban keresett menedéket. Szerencséjükre éppen Rókai – vagy Rókay – János Pozsony utcai kocsmájába tértek be, ahol nemcsak ők, hanem lovaik is megpihenhettek, ehettek-ihattak. A történet szerint egyébként Erzsébet és udvarhölgye nem fedte fel kilétét, megvacsoráztak – állítólag töltött káposztát ettek –, és a mit sem sejtő gazdától elbúcsúzva továbbálltak.

Egy nappal később, véletlenül derült ki, hogy Rókaiéknak fenséges vendégük volt. Történt ugyanis, hogy a vadászat utáni napon a királyné emberei egy elveszett királyi lótakarót kerestek Palotán, és kidoboltatták: a királyné jutalmat ígért a megtalálónak. A takaró végül – Rókaiék nagy örömére – a kocsmából került elő.

Akár igaz ez a történet, akár nem, biztos, hogy az Erzsébet utca elnevezéséhez köze volt. És az is biztos, hogy Rókaiék vendéglője a Pozsony utcában állt, nem messze attól a ligettől, amelyben Erzsébet királyné tiszteletére fákat ültettek.

A tisztelet azonban nem tartott sokáig: 1954-ben a Pozsony utca 45.-től a Fő út 92.-ig tartó utcát – a Pest megyei községről – Sződligetre keresztelték át.

Lukács Katalin

Modok Mária

1. Kék drapériás csendélet I.
2. —"— —"— —"— II.
o.k. 10,2 x 20,4

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Kék drapériás csendélet III, o.k. 30x39
2. Fátyolos fiatal nő o.k.
30,5x24

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Virágzó szilvaág II. o.k. 21x27
2. Sárga terítős csendélet o.v. 20,7x44

Modok Mária kiállítása
Műrésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Virágió ágak csíkos körsögben
o.v. 52 x 42

2. Csendélet dinantis üveggel o.v.
36 x 25

Modok Mária kiállítása
Műrésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Csendélet zöld almákkal o.k. 18x23

2. Csendélet kockás terítővel o.k. 22x23,5

Modok Mária kiállítása
Műtelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Virágcsendélet o.v. 34×30
2. Gyümölcscsendélet o.p. 23×39

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Gyümölcsök o.k. 26×38

2. Csendélet kék vázával o.k.
34,7×23,7

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Vörös drapériás csendélet o.k.
19x13

2. Lila ruhás nő arcképe o.k.
26,3x21

Modok Mária kiállítása
Műrésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Fiatal nő sárga kalapjával o.v. 40x35

2. Zöld ruhás kislány o.v. 45,5x28

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Kettős portré o.v. 40,5 x 78,6
2. Piros blúzos lány o.v. 34,4 x 27,8

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Női fej o.k. 33x27,8
2. Kettős portré o.k. 26,7x16,6

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

MDK

perlakiné Modok Mária, festö

Fésülködö. Tempera.

Bp.Műcs.-OMKT Nemz.Képzőmiv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./1933 ápr.19.-máj.25. Kép.sz. 38.1.

Perlakiné Modok Mária MDK

Fésülködő, tempera

Mücsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Periodikus Modok Mérés

Példányszám: tempera

Műcsarnok 1935 Nemzeti Közgyűjteményeket Kiállít.

MDK

Perlakiné Modok Mária

Fésülködő, temp.

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

38 l.

Modok Mária

Az egykori Jókai villában nyilt meg az esztergomi Balassi Bálint M. Gyüjteményének több darabja, igy a művész is szerepelt a tárlaton alkotásával, Kislány galambbal.

Uj tükör 1979/23/4

Lóska: A Balassi Muzeum festményeiről

Modok Mária (Ráckeve 1896 – Bp. 1971)

„Naprafogós cendélet" o.v. 50 X 70 cm

s.f.p.: Modok

Kiváltási ár: 8000 ft.

BÁV 56. Képaukció Bp. 1981. december

Modok Mária

1. Galambtollak o.k. 15x28,5
2. Tájképrázlat o.k. 18,5x30,8

Modok Mária kiállítása
Műrésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Galambtollak o.v. 26x32,5

2. — " — o.v. 20,5x29

Modok Mária Kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Szinkompozíció II. o.k. 18,5x31
2. — " — IV. o.k. 21x27

Modok Mária Kiállítása
Műrészteleji Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Szürke-lila harmónia o.k. 23x315
2. Színkompozíció I. o.k. 24x40

Modok Mária Kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Fekete-zöld színkompozíció o.v. 19x48

2. Színkompozíció o.v. 17x24

Modok Mária kiállítása
Művészetelméleti Galéria Szentendre

Modok Mária

1. fényfoltok o.v. 31×60

2. fénykompozíció o.v. 28×44

Modok Mária kiállítása
Művészetelmélet Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Táj o.v. 28×30,5

2. Kompozíció tárlat I.
o.v. 28×38

Modok Mária kiállítása
Műtéreslelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Ötök VI. o. k. 22,5 x 35

2. —"— VII. o. u. 24 x 24

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi galéria Szentendre

Modok Mária

1. Ötöl IV. O.V. 28,5 x 34

2. –"– V. O.K. 25,5 x 33,5

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

Ölök III. 0-6. 25×36

Modok Mária kiállítása
Művészklub Galéria Szentendre

Modok Mária

Szinkompozíció rep.

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi galéria Szentendre

Modok Mária

1. öböl I. o.v. 20x40,6

2. –"– II. o.k. 35x19,5

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Képkonstrukció o.k. 21x33
2. Vízparton o.v. 60x70

Modok Mária kiállítása
Művészfelep Galéria Szentendre

Modok Mária

1: Új városrész o.v. 40x70
2. Városrészlet o.v. 42x19,5

Modok Mária kiállítása
Műrészbelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Fej o.k. 26x24
2. Építhető o.k. 51,5x37

Modok Mária kiállítása
Művészbelépi Galéria fenntartásra

Modok Mária

1. Két kép körrel o.v. 37×62

2. „Fogyó Hold" o.v. 31×30,5

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Város o.k. 26,7 x 34,7

2. Házak o.v. 50 x 27

Modok Mária kiállítása
Műrészbelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Házak o.u. 27x61

2. Város o.k. 20,5x26

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Város o.k. 39×48

2. Házak o.k. 20×30

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria fesztelre

Modok Mária

1. Város o.v. 14x42,5

2. Táj házakkal o.k. 19x38,5

Modok Mária kiállítása
Műtéstelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Város o.v. 22,5 x 29,5

2. Fej kockás háttérrel o.v. 36x26,5

Modok Mária kiállítása
Műrésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Vászon o.v. 29,4 × 24

2. —"— o.v. 13,3 × 39,1

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Vár o.k 21x30

2. Párizs o.v. 28,5x34

Modok Mária kiállítása
Műtéréttelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

Új városrész nyer.

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Kodolt Mária

Fogyó Hold repr.

Kodolt Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

Táj repr.

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Interiőr a Rue Vitalban II.
o.k. 26 x 18

2. Sapkás lő i fej o.k. 30,8 x 21,7

Modok Mária kiállítása
Műtermetelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Interiőr a hotel de Blois-ban
o.k. 50,5 x 12

2. Szentendre o.k. 13 x 35

Modok Mária kiállítása
Művtelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

1. Szentendrei exteriör o.v. 46,5x26

2. Exteriör o.v. 31,5x25,5

Modok Mária kiállítása
Művésztelep Galéria Szentendre

Modok Mária

Házak sepr.

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

Virpanton repr.

Modok Mária kiállítása
Műtőrtelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

Szinfoltok repr.

Modok Mária kiállítása
Műterembelsi Galéria Szentendre

Modok Mária, festö

Csendélet, olajf.

Az Alkotás Művészház XXXII. kiállításának katalogusa.
"A Művész Két Arca". 1947.III.9-23.

MDK

Modok Mária

Tájkép vizzel, o.

Kompozició, o.

Szentendrei festőművészek nyári tárl.
Ferenczy Károly Muz. 1966.

MDK

Modok Mária

Kisleány, festm.

Csernátony ks: Szentendrei Művtelep kiáll.
Kis Ujs. 1951. okt. 16. 4 l.

án, földszintes, L alaku, kosáríves tor-
toronnyal. Félköríves záródásu kápolna,
tászárnyak. A volt refektóriumban stuk-
, épült 176o körül.

Modok Mária

Szentlélek olaj

A Szentendrei Művésztelep jubileumi kiállítása 1926–1956 katalógus Lyka Károly

MODOK MÁRIA /

A tizennegyedik megyei tárlaton (Szentendre, 1968.) Öböl c. alkotásával szerepelt.

Pest Megyei Hírlap, 1968. dec 1.

/9

Modok Mária

Kompozíció c. műre (cml.) szerepel az alábbi tárlaton

Pauknek Pál: Kei tendre. Pest megyei tárlat, 1969

Pestmegyei Hírlap 1969 V. 11

MDK

Modok Mária

Öböl, o.

11. M. Képzőm. kiáll. Mücs. 1968.

Modok Mária

kiállított festmények:

Fekete rózsák, olaj, 40×50 cm.

70 művész kiállitása, Bp. 1957. Bp. 1957. 16 lev.

MDK

Modok Mária

Szentendrei házak, o.

Leány galambbal, o.

Szentendrei festők kiáll. 1956. Esztergom
Balassa Bálint Muz.

EA ..... ltsz. Gyűjtés

Modol Mária

„Szabadon" c. Zépét elemzik.

(18 jegyz.)

Lyka Károly, Festészetünk a két világháború között. Bp. 1956.

99.

Modok Mária.

Részt vett a Szentendrei Muzeumban rendezett helyi müvészek őszi tárlatán.

4 kismeretü alkotást mutatott be, ezek közt az „Öböl" cimüt.

Vigilia 1965. XII.sz. 761.l.

Modok Mária

Művei szerepelnek a

szentendrei Ferencsy Károly Múzeum

Viállításán

Népszava 1969 január 5

J. old.

Modok Mária

„Táj" c. Zépe szerepel a

Szentendrei Őszi Tárlaton

Képzőművészet

Vigília 1969 november
776. old.

Modok Mária

Szentendrei kártetőkje a szerző tulajdonában van.

Dévényi I.: Gyűjteményem; Műgyűjtő, 1970. 3. sz. 12. l.

Modok Mária

„Kompozíció" c. Zépével

szerepel a Pestmegyei Tárlaton Szentendrén.

Pestmegyei Hírlap 1969 május 11

9. old

Modok Mária
festő.

Első önálló kiállítása 1935 márciusá-
ban nyílt Margó Tamás galériában.
Tagja volt a KUT-nak, amelynek tár-
latain rendszeresen részt vett.

Dévényi Iván: Modok Mária 75 éves.
Művészet, 1971.március - 9.lap

Modok Kázra

1. Házak olaj, 50x27
2. Vízparton olaj 60x70

Szentendrei festők tárlata

Ferenczy Károly Múzeum

MDK

Modok Mária

Virágok vázában, of.

Képzőművésznők Nemzetk. Kiáll. 1960. Nica.

MDK

Modok Mária

Nagybányai táj, templommal
o.,v. Mgt.Bpest

Nagybányai táj. 1925 körül
o.,v. 28.5x42 cm. A művész tul.Szentendre

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 38, 39.1.

MDK

Modok Mária

Akt
o.,v. 49x68 cm. A művész tul.Szentendre

Csendélet
o.,v. 43x28.5 cm. A művész tul.Szentendre

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 38.1.

Modok Mária

1. Házak olaj 50×27
2. Utca — " — 60×70

Szentendrei Festők Társasága
Ferenczy Károly Múzeum

Modok Mária

Virágcsendélet talpas pohárban
1950. k. o.v. 37 × 34 cm.

A régi művésztelep
Emlékkiállítás, 1972. szeptember

Modok Mária

1. „Fehete rózsák" o.k. 30x30
2. Virágzó szilvaág o.k. 21x25,8

Modok Mária kiállítása
Művészteleji Galéria Szentendre

Modok Mária

Kék drapériás csendélet
szpr.

Modok Mária Leiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

Tátyolos fiatal nő
repr.

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

Öböl repr.

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

Fej repr.

Modok Mária kiállítása
Művésztelepi Galéria Szentendre

Modok Mária

szentendrei művész „Öböl" című munkájával vett részt a Nemzeti Galéria Pest megyei tárlatán.

D. I. Képzőművészet.

Vigilia 1971/12 855 old.

Modok Mária

2

„Város"

„Öböl" sorozatai emlékve

Magyar Nemzet 1972 augusztus 9

4. old.

Modok Mária

3

„Kék drapériás csendélet"
„Virágzó ágak csíkos kőcsöben"
„Szentendrei intérieur" c. képei
emlétve

Magyar Nemzet 1972. augustus 9
mold.

Modok Mária

4

„Interieur a Hotel des Bloisban"

„Város"

„Ököl" a Képei emlékére

Magyar Nemzet 1972 augusztus 9.
Modok

Modok Mária

5

„Színkompozíciók"

„Galambtollak" c. Lépei emlitve

Magyar Nemzet 1972 augusztus 9
4. old.

Modok Mária

„Öböl"

„Színkompozíció" a Lépei szerepelnek a Pest megyei tárlaton a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1971 október 6 5.old.

Modok Mária
festő

„Ólból", „Színkompozíció", „Gyümölcsök" kompozíciói ihlet arattak.

Bozóky Mária: Pest megyei tájak.
Művészet, 1972 január - 40 oldal.

Modok Mária 3

„Házak"
„Fogyó hold"
„Kép lék lőrrel" c. lépei emlétve

Népszava 1972 szeptember 21
2. old.

Modok Mária

2

„Két drapériás csendélet"

„Ötös kompozíció" c. képei

emlékére

Nyíregyháza 1972 szeptember 21

7. old.

Modok Mária

Bemutatott műve:

"Öböl", olaj, 27 x 27

Zala Tibor : XI. magyar képzőművészeti kiállitás,
Budapest, 1968.

7 1

Modok Mária (1896-1971)

„Napraforgós csendélet" o. lemez 48x34cm

J.l.6.: Modok Mária

kikiáltási ár: 4500 Ft.

BÁV 50.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Modok Mária (Rácheve, 1896 - Bp. 1971)

„Korsós cendélet" o.v. 63x80 cm

S.j. f.: Modok M.

kiállítási ár: 6000 ft.

BÁV 60.Képaukció Bp.1983.május

MDK

Modok Mária, festő

Kiállít a mentendrei festők
visegrádi tárlatán.

— : Ezt ajánljuk 6

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jul. 13.

Modok Mária MDK

Házak, olf.

Kompozició, olf.

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

MODOK Mária festő

Csendélet I.

Sárvári Márta: Szentendrei festők kiállítása

Magyar Nemzet 1961. aug. 30. 4. l

Modok mária festő

Szerepelt a ventendrei festők kiállításán

Vigilia, 1961. 10 sz., 626 old

Borough

Madarász Mária

Szerepelt a szentendrei nyári tárlaton.

Magyar Nemzet 1966. aug. 17.

Szentendrei nyári tárlat. Pernecsky Géza

MDK

Modok Mária

Fekete rózsák, of.

7o művész kiáll. Ernst Muz. 1957. dec.

Modok Mária MDK

olajképek:

Akt

Csendélet

Nagybányai táj templommal

Nagybányai táj

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

Modok Mária festő M.N.K.

Műve a kiállításon

Tájkép vizzel,

Kompozició

Pernecky Géza: Szentendrei nyári tárlat

Magyar Nemzet 1966. augusztus 17. 4.l.

MDK

Modok Mária

Duna ősszel, of.

Dunakanyar a képzőművészetben. Szentendre-Esztergom-Tata. 1962.

Modok Mária.

„Kisleány" c. portréja szerepelt a szentendrei Ferenczy Károly-múzeumban rendezett kiállításon. (említve.)

Kis Ujság, Budapest, 1951. Okt. 16.

MDK

Modok Mária

Fekete rózsák, of.

Csendélet, of.

Képzőművészek Nemzetk. Kiáll. 1960. Műcs.

Modok Mária

Öböl c. műve (eml.)

Szerepel az alábbi tárlaton

Prukner Pál: Lentendre. Megyei
Lépőművészek tárlata

Pestmegyei Hírlap 1968 XII. 1

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Hodok hária

Vízparton c. képe (eml.)
szerepel az alábbi táslaton

Tóth Béla: A szentendrei művésztelep kiállítása Debrecenben

Hajdu Bihari Napló 1969 VIII. 8

MDK

Modok Mária festőmüv.

Ferenczy Károly Muz. Szentendre, kiáll. 1954. szept.

MDK

Modok Mária

Aradi N: Kiáll. Szentendrén. Sz.M. 1954. 374-75 l.

MDK

Modok Mária
Csendélet, olaj

Szentendrei Müv.telep jub. kiáll. 1926-56.

13 l.

Modok Mária, festő
Szentendre.

344. Napraforgó. Olf.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért". Képzőm.Kiáll. 1942. jun.6.-22.

Kat. 15.1.

MDK

Modok Mária

Csendélet, olaj
Leányfej, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1943. okt.31.

MDK

Modok Mária, festö

Gyerekek kutyával. Rajz.

OMKT.-Mücsarnok. IV.Nemzeti Képzömüv. kiáll.
Bp. 1937. ápr.29.-jun.2o. 11.1.

MDK

Modok Mária

Virágok,olaj

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 8 l.

MDN

Modok Mária

Önarcképe nerepel a KUT

Kiállításán a Nemzeti Szalonban

(emlitve)

Magyar Hirlap 1937 IV. 3

Modok Mária

MDK

Anyaság

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

Modok Mária MDK

Gyerekek kutyával, rajz

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

MDK

Modok Mária

Önarckép, repr.

Nemzeti Művészet 5-6. sz. 87.l.

Modok Mária.

"Fiatal leány" olajf.

Képzőművészek Uj Társasága/kiállitás, Nemzeti Szalón
1938 október 30-november 13./katalógusból.

MDK

Modok Mária, Kestöm.

"Akt"-ját látjuk.

/K.i./: Jubilál a Tamás Galéria./10 év.100.kiáll./
Pesti Napló.1938. okt.9. 18.1.

MDK

Modok Mária
műve:

Önarckép.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jún. 38.1.

MDK

Mondok Mária
műve:

Anyaság.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 35.1.

Módok Mária MDK

Anyaság

Miccsumok 1936. máj.jun. Jub. kiáll.

Modok Mária MDK

Önarckép

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

MDK

Modok Mária

"Csendélet", olajfestm.

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v. Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig. 7.o.

MDK

Modok Mária

"Csendélet", olajfestm.

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm. Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 7.l.

MDK

Modok Mária

Olvasó leány, olajf.

Nemzeti Szalon. Kut. 1942.nov.

Modok Mária MDK

Virágcsendélet, olf.

Virágok vázában, olf.

Miesarnok 1958 Magy. Képzőművészek kiáll.

Modok Mária MDK

Fekte rózsák, olf.

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1959 Képzőművésznők nemzetközi kiáll.

Modok Mária MDK

Virágok vázában, olf.

Mücsarnok 1959 Képzőművésznők nemzetközi kiáll.

Modok Mária

Házak, o.

Kompozició, o.

X. Nagy. Képzőműv. Kiáll. Műcs. 1965.

Modok Mária

Bemutatott műve:

45. sz. „Virágok," olaj.

Balogh J.: A „Magyar Képző" művészetért I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

81

Mosbok Mária

Virágok, olajfestmény

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 jún.

Modok Mária MDK

Bárkák, 1960. olf.

Vizpart, 1960. olf.

Ferenczy Károly Muz.1963.okt.Szetendrei festészet

MDK

Modok Mária
Csendélet, olaj
Leányfej, "

KUT kiáll. N.Szal. 1943. okt. 6 l.

Modok Mária

"Ketten", olaj
"Szabadban", "
Női fej, "

KUT kiáll. N.Szal. 1936. febr. 4 1.

MDK

Modok Mária
Kékruhás leány, olaj

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst Muz.
kiáll. 1945. okt. 7 l.

MDK

Modok Mária

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Modok Mária

Roses noires, of.

Exposition de Peinture Sculpture et Arts Graphiques Hongrois d,aujourd'hui. Antwerpen, 1958.

MDK

Modok Mária

Kékruhás leány, of.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Múz. 1945. okt.

MDK

Modok Mária

Csendélet, of.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Mus. 1945. okt.

MDK

Modok Mária

Szentendrei táj, of.

Női fej, of.

KUT; N.Szal. 1937. nov.

MDK

Modok Mária

Fiatal leány, of.

KUT; N.Sza/1. 1938. okt.

Modok Mária

Olvasó leány, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1942. nov.

Modok Mária

126-127. Csendélet, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1941. nov.

Modok Mária
Csendélet, olaj
Kalapos önarckép, olaj
Csendélet, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1940. nov.

Modok Mária

Fiatal leány, olaj

KUT.kiáll. N.Szal. 1938. okt. 1.

Modok Mária

Csendélet, olaj
Nő szőlővel, "
Önarckép, "
Akt, "

KUT kiáll. N.Szal. 1937. ápr.

Hodok Mária

Festménye mérepel a KVT
kiállításán a Nemzeti Szalonban

Budapesti Hirlap 1937 XI. 21

MDK

Modok Mária

Csendélet, of.

Képzőművészetünk a felszab. ötv. Szfv. főtára.
30. kiáll. 1947. okt. 9. l.

Modok Mária

festő

M.D.4

Részt vett a Finnországban rendezett
kiállításon 1938-ban

Vértes György: A magyar képzőművészeti népfront ...
Művészet, 1962. február — 11 l.

MDK

Modok Mária, festö

Csendélet I. Olajf.
Csendélet II. "

Nemzeti Szalon. Kut. 1941 nov.-dec. Kat.

MDK

Modok Mária, festő

Csendélet. Olajf.

Műcsarnok. IV. Képzőműv. kiáll. "A magyar művészetért"
1943 máj. 16-30. Kat. 21.1.

MDK

Modok Mária

Önarckép, of.

Akt, of.

KUT 1937. ápr. N.Szal.

EA.....ltsz. Gyűjtés hel

MNK

Modok Mária

Csendélet, of.

Nő szőlővel, "

KUT 1937. ápr. N.Szal.

EA.....ltsz. Gyűjtés hel

Modok Mária

festő

56. kiáll

A
TAMÁS-GALÉRIA
LVI-IK KIÁLLITÁSA
V., AKADÉMIA UCCA 8

MODOK MÁRIA

FESTŐMŰVÉSZ

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

1. Anya csecsemővel (tempera)
2. Beteg gyerek (tempera)
3. Kompozició (olaj)
4. Szegény asszony (tempera)
5. Halott madár (tempera)
6. Anya gyerekkel (tempera)
7. Tájkép (grafika)
8. Hazatérők (tempera)
9. Nő galambbal (tempera)
10. Séta (tempera)
11. Csendélet (tempera)
12. Kis család (tempera)

KATALÓGUS ÁRA 30 FILLÉR

13. Csendélet (tempera)
14. Szabadban (tempera)
15. Csendélet (tempera)
16. Munkásleány (grafika)
17. Tanulmányfej (grafika)
18. Fiatal leány (grafika)
19. Asszonyok (grafika)
20. Tájkép (grafika)
21. Tájkép (olaj)
22. Tél (tempera)
23. Munkából hazatérők (olaj)
24. Anyaság (tempera)
25. Testvérek (tempera)
26. Két asszony (olaj)
27. Csendélet (olaj)
28. Gordonkás (olaj)
29. Kisleány kutyával (grafika)
30. Tanulmány (grafika)
31. Fekete kutyus (grafika)
32. Kompozició (grafika)
33. Anya gyerekkel (grafika)

Bor Pál

Modok Mária

korábbi

Kiállítások

Bor Pál és *Modok* Mária gyüjteményes kiállítása nyílt meg a volt *Ernst-múzeum* termeiben. Modok Mária hangulatos csendéletein érezzük férjének, a kitünő festőnek, *Czóbel* Bélának hatását, de — mint már képzőművészeti beszámolóinkban említettük — tanulás a tehetséges festőtől sohasem lehet hibája a fiatalabb művésznek. Modok Mária kompozicióiban és színhatásaiban egyaránt megüti azt a mértéket, amelyet asszonyfestőtől elvárunk.

Bor Pál képeket és szobrokat állított ki. Míg festményein a francia impresszionizmus hatásának tükröződését érezzük, addig szobrai az új olasz klasszicizmus hatása alatt állnak.

★

Magyar Nemzet

1947. nov. 14.

zásából Pyrker László érsek életnagyságu arcképét festse meg. A város nagy elismeréssel volt a művész iránt, s a kép árán felül egy ezüstből készült palettával tisztelte meg. Ez évben jelent meg Kis rajziskolája gyermekek számára /Pest, 1842/ három füzetben.

1843-ban nejével együtt külföldi utra indult. Mig neje Constanceben szüleinél tartózkodott, az alatt ő bejárta Német-, Francia és Angolországot. Volt Dresdában, Lipcsében, Berlinben, innen a Majna melletti Frankfurtba, Kölnbe, Düsseldorfba, majd Hollandiába ment, hol Amsterdam, Haarlem, Haga és Leyden képtárait szemlélte meg, s azután Rotterdamon át Antwerpenbe, Brüsszelbe s Osztendébe utazott. Osztendéből

MŰVEK JEGYZÉKE

(Olajfestmények)

1. Narancsok, 39×28
2. Párizsi kémények, 52×40
3. Pirosruhában kislány, 46×20
4. Fokszi, 33×30
5. Árvácskák, 28×40
6. Mimózák és pipa, 30×30
7. Gyümölcsök, 44×33
8. Karszék ablaknál, 30½×12
9. Sárga szék, 39×23
10. Rózsaszín ruhás leány, 16½×47½
11. Barackág, 21×28
12. Alvó kutya, 24×27
13. A nagybányai Kereszthegy, 22×27½
14. Papagáj tollal, 20×27
15. Pihenés, 18×33
16. Apró virágok, 13×18½
17. Nagybányai táj, 23½×27½
18. Kokó a kalitkáján, 22×24
19. Rózsaszín csendélet, 39×27½
20. Arckép, 42×27
21. Virágok talpas pohárban, 21×15
22. Kék terítő 21½×11½
23. Rózsaszín virágok, 31×23
24. Madár tollal, 11×21
25. Virágok fehér vázában, 46×26
26. Arckép szabadban, 51×41
27. Kertben, 78×42
28. Arckép kalappal, 47×40
29. Antik fej, 54×44
30. Csíkos kőcsög, 33×27
31. Könyöklő lány, 29½×40
32. Fehér virágok, 34×26
33. Kerti virágok, 39½×32
34. Szilvafavirág, 27×21
35. Virágos ágak 27×21
36. Nagybányai táj, 27×30
37. Artistaleányka, 35½×35
38. Csendélet, 30×34
39. Leányfej, 28×39½
40. Baba, 36×28
41. Pettyes köcsögök, 30×55
42. Táj Szentendrén, 51×37
43. Hervadt rózsák, 33×26
44. Csacsi, 30×23
45. Üvegtál, 40×26
46. Kislány madárral, 41×33
47. Öböl, 50×15½
48. Akt, 80×100
49. Csokor, 26×34
50. Tó, 30×18
51. Kert, 23×30
52. Rózsák, 38×49
53. Vázák, 29×43
54. Fehérterítős csendélet, 54×44
55. Biedermeier csokor, 20×25

Felelős kiadó: Luzsicza L.

1958. X. 300 — 58c071 Pátria ny. F. v.: Földi Vilmos

AZ ESZTERGOMI BALASSA BÁLINT MÚZEUM
ÉS A MŰCSARNOK KIÁLLÍTÁSA

MODOK MÁRIA

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1958. OKTÓBER 5—26.

A TANÁCSHÁZA NAGYTERMÉBEN

ESZTERGOM, SZÉCHENYI TÉR

Esztergomi kis kiállításunkon olyan művész munkáit mutatjuk be, akit kevesen ismernek. Modok Mária képeit ritkán láttuk a tárlatokon, régebben többet szerepelt, s most a kiállításának látogatója örömmel tapasztalhatja, hogy egy kitűnő művész alkotásait tekintette meg.

A Képzőművészeti Főiskolán Glatz és Réti növendéke volt. 1922-ben Nagybányára ment, Réti és Thorma korrektúrája mellett dolgozott. Mesterei kedvelték. A festőiskola kiállításán már az első nagybányai évben három képét állították ki. Budapesten 1930-tól vett részt minden évben a KUT kiállításain, 1935. márciusában rendezi első önálló kiállítását a Tamás Galériában, 1936-ban és 37-ben a Műcsarnokban is szerepelt a modernek között. Külföldön több ízben járt Olaszországban, 1933-ban Párizsba utazott. 1947-ben az Ernst Múzeum-beli kiállításán két termet foglal el. Ettől az évtől fogva férjével Czóbel Bélával minden télen Párizsba utazik. A nyarat Szentendrén töltik. 1954-ben Szentendrén volt csoportkiállítása Czóbellel, Ilosvai Varga Istvánnal és Szántó Piroskával együtt.

Esztergomi kiállításának képei a legutóbbi években készültek, Párizsban és Szentendrén, de, hogy az újbóli bemutatkozás teljesebb legyen, válogattunk néhány régebbi, — többek között nagybányai — képet is. Modok önálló festő; nem sorolható egyetlen iskolába, egyetlen szokásos festői körbe sem. Ha nagyobb tárlaton sok művész között találkoznánk képeivel, egyénisége még szembetűnőbb lenne, mint a saját kollekciójában. Nagykultúrájú képeinek finom, világos színei, sajátos színskálája kész, befejezett rendszert alkotnak és a lágyan feltett színfoltok ellenére nyugodtan, sőt biztosan van minden a helyén. Mondottuk, önálló művész és így — beszélni kell róla — Czóbel Bélának sem vált követőjévé. Nem is lehet Czóbel epigon, hiszen annyira más festői alkat. Tanul Czóbeltől, — mint mondja — de nem utánozza. Ezt a művészi különállást festészetének nyelvén hangsúlyozza is. Ha valaki, kézenfekvő és kényelmes gondolattársítással Czóbel-Czóbelné párhuzamot akarna vonni, a felszínes vizsgálódás után mélyebbre hatolva látná, hogy képeknek, csendéleteknek, csak a m o d e l l j e i, házuknak tárgyai — a bútorok, kancsók, vázák —, közösek.

Újabban kisméretű képeket fest, talán külső okok miatt is tért át a nagyobbakról a Párizsban kedvelt p e t i t f o r m a t-ra. Tárgya mindig egyszerű, leginkább csendéletet, virágcsendéletet, leányfejet fest, s e magaválasztotta határok között mondja el értékes művészi közölnivalóját.

Modok Mária neve gazdagítja az esztergomi kiállítások sorát. Talán nem is véletlen, hogy az esztergomi Keresztény Múzeum régi kincsei mellett, értő műbarátoknak olyan jóízlésű köre alakult ki, mely a fővárossal versengve igényli a mai művészetet.

FRANK JÁNOS

MDK

Modok Mária, festöm.

Csendélet. Olf.
Kékruhás leány. "

V. Ernst Muz.- A Szocdem.Párt Képzöm.-nek Társaság és meghivott müvészek kiáll.-a. 1945.okt 13.-28
Kat.

Modok Mária

MDK

Napraforgó, olf.

Mücsarnok 1942 Tavaszi tárlat

A magyar művészetért c.kiáll.

Modok Mária MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Módok Mária

300.-

MÓDOK MÁRIA
124 Szentendrei táj, olajf.
125 Női fej, olajf., mgt.

Nemzeti Szalon
1937. nov.-dec
Kut

† DERKOVITS GYULA: Szövőmunkások.

Modok Mária

87	„Ketten"	olajf.	400.-
88	„Szabadban"	„	250.-
89	Női fej	„	250.-

Nemzeti Szalon 1936
Kut Febr-márc

1943

ENIT-DÍJ 1943

Preis-Enit - Premio-Enit

(Magyar művészek olasztárgyú képei)

MODOK MÁRIA

109. Fiatal leány olajf.

Nemzeti Szalon

1938. okt. - nov

Kut

magyar művészek műveinek reprodukciója,
művészi disztárgyak,
a világhirű herendi diszkészletek,
jutányos kézifestésű asztali készletek.

●

21 VILÁGKIÁLLITÁSON NAGYDIJ.

KÖZPONTI IRODA:

BUDAPEST, IV., VÁCI UCCA 37.

Telefon: 182—755.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)

Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia Utóda, Bpest — Felelős kiadó: Lehel Béla főtitkár.

MODOK MARIA

151 Szentendrei részlet, olajf. 260.—

Nemzeti Szalon 1930 jan.

Kat

HEREND 100 ÉVES

Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia Utóda. Kiadó: Lehel Béla.

Modok Mária

Győri kiáll. 1936

Önarczép, olaff. 180,-
Szabadban, olaff. 320,-

GRANACCI, FRANCESCO (firenzei festő, 1477—1543)

Mária halála

Háromkarélyos felső díszítésekkel.

Fa, tempera, olajjal aláfestve, 33·5 × 63·5 cm.

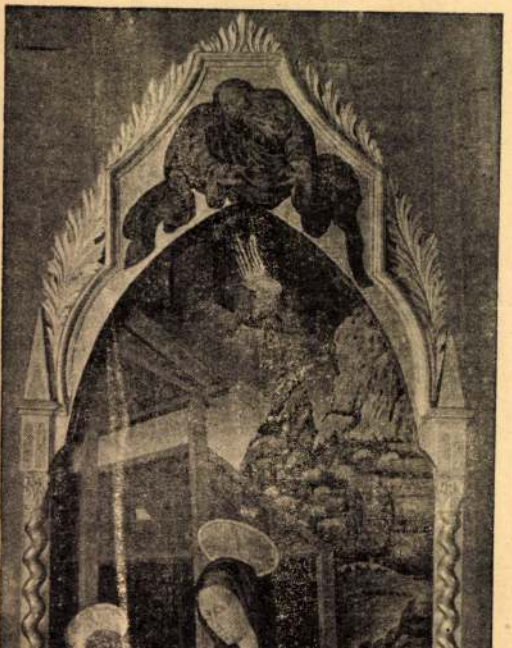

MODOK MÁRIA

103	Anyaság	tempera	200.—
104	Szegény asszony	,,	200.—

Nemzeti Szalon

1934 dec

Kut

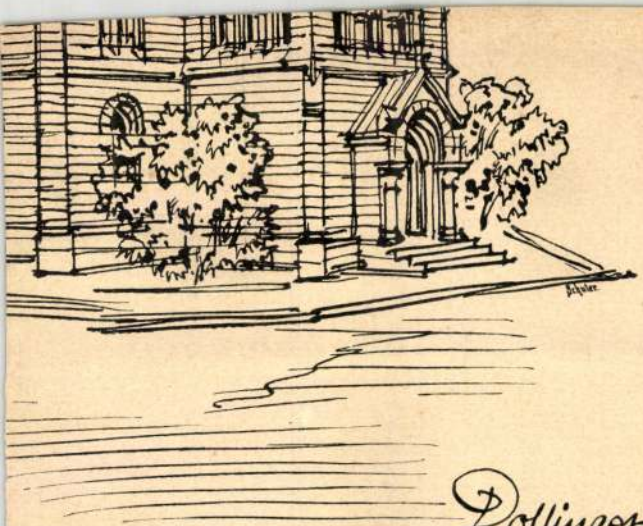

Dollinger
1893.

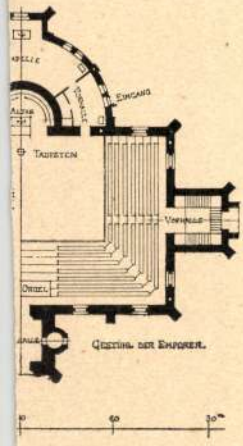

von Professor C. Dollinger
in Stuttgart.

Verlag von J. Engelhorn i

kv.

Modok Mária festő

Művével részt vett a kiállításon.

Cikk: A szentendrei festők társaságának kiállítása.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 29.sz. 102.l.

MODOK MÁRIA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
246./.-MODOK MÁRIA,-Csendélet zöld terítővel,- olaj, vászon,-53+42 cm.-Ltsz.68.618. 309.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII.-1968.
Pécs, 1971.

MODOK MÁRIA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló
Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
247.-MODOK MÁRIA,- Virágcsendélet,-olaj,vászon,-28.
28.5- 25 cm.-Ltsz.68.619.- 309.old.

KOMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények, III. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XIII.-1968.
Pécs, 1971.

MODOK MÁRIA, CZÓBELNÉ, festő

Esztergomi Kiállitások, 1945-1960

1958.okt.3.-Czóbelné, Modok Mária festőművész kollektiv kiállitása a Városi Könyvtárban. 195.old

ZOLNAY LÁSZLÓ: Esztergomi kiállitások, 1945-1960
195.old

Esztergom évlapjai,-Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

Modok Mária (1896-1971)

Szentendrei házak o.v. (1960 k.)

Dévényi Iván mügyüjteményének kiállitása a győri muzeumi képtárban 1977.

Modok Mária

Szentendrére, a Ferenczy-múzeumba költözött a művész majdnem teljes életműve.

Pesti Napi Hírlap,
1942. márc. 31.

Modok Mária
festő

M.D.K.

Vízpart és Bárkák cimű képet
allitolta ki a tárlaton.

Szabó Julia: A szentendrei festészet kiallitása
Művészet, 1964. február – 44 lap.

Modok Mária
festő

M.D.K.

„Öböl" című képe eredeti

Miklós Pál: A XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Élet és Irodalom, 1968. ápr. 20 – 7 lap

Modok hasa

„Hűzas" c. világos, fehér-
piros lépe nevepelt a Ziáll-
on,

Nepszabadság, 1968, szept. 27. Kéleg
András, A neulendrei festőnet 40 éve.
Kiáll. a Ferencsy k. tűrs.-ban

Modok Mária

Fekete rózsák, olaj, 24,5 × 32,5
Gyudélet, olaj, 33 × 23
Virágok vázában, olaj, 18 × 13

Képzőművészek nemzetközi
kiállítása. 1960. Bp.

MDK

Mordok Mária, festő

Czóbel Béla felesége. Hárak c. képe egyszerűségében, puritánságában és az egész tájat, falut magába fogló alkotás.

Székely András: A szentendrei festészet negyven éve 7.

Népszabadság, Bp. 1968 szept. 27.

Modok Mária

„Őből" c. lépe emlitve

a megyei lépszőművészek szentendrei

tárlatán

Pestmegyei Hírlap 1968 december 1

9. old

MDK

Modok Mária festő

Csendélet, of.

Szentendrei Művésztelep jub. kiáll. 1926-56.

Ferenczy Károly Muz. Mücs. kiáll.

13 l.

Modok Mária

A szentendrei Ferenczy Károly muzeumban megrendezett szentendrei festők csoportkiállitáson részt vett.

Vigilia 1966 X. 704.l.

MDK

Modok Mária

Virágok, olajf.

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7.-Jul.28.-ig.
8.lap

Modok Mária MDK

Önarckép

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Modok Mária MDK

Város, olf.

Duna mellett, olf.

Ferenczy Károly Muz. 1964. szept-okt.
Szentendrei festőművészek őszi tárlata

Modok Mária.

Müveit kiállitotta az Ernst muzeom 1947-ben.

Bende :

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MODOK MÁRIA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
243./.-MODOK MÁRIA,- Virágcsendélet,-olaj,vászon,-34.34 33 cm.-Ltsz.68.615.-309.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,XIII.-1968.
Pécs,1971.

MODOK MÁRIA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
245./.-MODOK MÁRIA,- Virágcsendélet fehér vázával,- olaj, vászon.-30+21.5 cm.-Ltsz.68.617.-3 309.kd.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XIII.-1968.
Pécs, 1971.

Modok Mária, festő

Az új szentendrei múzeumban kiállítás nyílt a Szentendrei Festők Társasága ötven éve történt alapításának tiszteletére. – A művész életművét képviseli e tárlaton: a „Fátyolos fiatal nő" – „Kép kék körrel" – „Színkompozíció" – „Fogyó hold", – „Vízparton" c. művei. (említve)

h. gy.: Kiállítás egy új múzeumban.
Magyar Nemzet, 1947. febr. 26.

P. Modok Mária

"KUT" kiállításán a Nemzeti Szalon-
ban szerepelt.

Ujság 934. IV. 15.

Modok Mária

Alkotásával szerepelt a szentendrei festők kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

M.930.III.2.

Modok Mária MDK

"Ketten" olf,
"Szabadban" olf,
Női fej olf,

Nemzeti Szalon 1936. febr._márc.8.
KUT kiállitás

MDK

Modok Mária

/e.s./:A KUT kiállitása. Ujság 1934. dec. 2.

Madok Mária

M.D.K.

Méltatás.

Dutka Mária: Képzőművészeink nemzetközi kiállítása
Magyar Nemzet, 1960. febr. 28.

9l.

P.Modok Mária festő.

Csendélet.
Anyaság gyermekkel. Tempera.
Szabadban. Tempera.

KUT. 1934.ápr. /N.Szal./

MDK

P.Modok Mária

Leányfej, temp.

KUT és UME kiáll. N.Szal. 1932. nov.

13 l.

MDK

Modok Mária

Ősz a hegyen, of.

Város a Dunával

Szentendrei festők 1. kiáll. N.Szal.

1930. márc. 12 l.

Modok Mária

Anyaság, temp.
Szegény asszony, temp.

KUT kiáll. N.Szal. 1934. dec. 6 1.

Modok Mária

FRANK János: Czóbel kortársunk. = Budapest, 1983/11.
25.p.

1954-ben Szentendrén közös kiállitása: Czóbelnek, Modok Máriának, Ilosvai Varga Istvánnak és Szántó Piroskának.
A kiállitást Fülep Lajos nyitotta meg. Rendezte: Frank János.

P. MODOK MÁRIA

60	Csendélet		250.—
61	Anya gyermekkel	tempera	250.—
62	Szabadban	tempera	250.—

Nemzeti Szalon 1934
Kut ápr

A
NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
LEGKÖZELEBBI KIÁLLITÁSAI:

Nagyszabásu Sportművészeti Kiállitás
1934. május hó 19-től junius hó 3-ig.

Modok Mária
festő

MODOK MÁRIA: Ketten.

Nemzeti Szalon 1936 - febr - marc
Kut.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1972 AUG 5

Pest m. Hírlap

Modok Mária
1021

1972. AUGUSZTUS 5., SZOM

Nyitás ma

Emlékkiállítás

Ma országos érdeklődésre számot tartó kiállítás nyílik Szentendrén, a művésztelepi galériában. A tavaly elhunyt neves szentendrei művész, *Modok Mária* (Czóbel Béláné) életművének mintegy hetven alkotását mutatják be a nagyközönségnek. Az eseményről beszélgettünk *Tóth Antallal*, a kiállítás rendezőjével.

— Azok a látogatók, akik felkeresték a Czóbel házaspárt, rendszerint Czóbelhez mentek. Vele akartak találkozni, beszélni, az ő műveit csodálták. Csak néhány, rendszeresen visszatérő vendég, meg a szentendrei és párizsi művészetbarátok, és persze, Czóbel, kísérték figyelemmel Modok Mária munkásságát, mert érezték, tudták, hogy *„a Modok" semmivel sem érdektelenebb festő*, mint Czóbel. Pályája Czóbeltől teljesen függetlenül indult. Amikor a czóbeli festészettel és magával Czóbellel közelebbről megismerkedett — 1940-ben kötöttek házasságot —, *már kész festő*, ismert nevű kiállító volt. A kortárskritika úgy ítélte meg, hogy festészetét fojtott izgalmak, szociális elégedetlenség fűti s helyét a *„kollektív művészek"* között jelölte meg. Képei halk szavú és szeretetteljes vallomások az őt körülvevő tárgyakról, a finom lélegzetű virágokról, a kert zamatos gyümölcseiről s a Duna-parti városról, amelyben több mint három évtizedig élt. *Művészetében sajátos módon ötvözte a nagybányaiak rajongó természetszeretetét a franciásan könnyed, derűs eleganciával*, szellemmel és vitalitással.

A tárlatot, amely ma déli egy órakor nyílik, *Dévényi Iván* művészeti író mutatja be a nagyközönségnek.

P. P.

yőztes az első

delmében a miskolci Szikszai szerezte meg az elsőséget.

R. L.

Stark és Hanzlik is utazik

A Magyar Súlyemelő Szövetség elnökségének javaslatára a magyar olimpiai csapat vezetősége foglalkozott az olimpiára küldendő együttes hiányzó helyének betöltésével. Úgy határoztak, hogy a már kijelölt 8 versenyző — Ambrózi Jenő, Benedek János, Földi Imre, Holczreiter Sándor, Horváth György, Horváth Károly, Szarvas Gábor, Szücs Lajos mellett Stark András és Hanzlik János is utazik Münchenbe, és majd a helyszínen döntik el, hogy vetélytársak összeállításában melyik kilenc versenyzőt indítsák.

DETÉSEK

A Nagykőrösi Városgazdálkodási Vállalat felvételre keres kőműves szakmunkásokat, 1 fő bádogos, 1 fő hidegburkoló szakmunkást. Jelentkezés a vállalat munkaügyi osztályán.

Szentendre, Mathiász János Mg. Tsz. baromfifeldolgozója női és férfi munkaerőket felvesz. Jelentkezni lehet: Izbégen a baromfifeldolgozó üzemben.

Éles-sarok közelében, Budapesti Műbútorasztalos Ktsz szövetkezeti tagnak azonnali belépésre felvesz: asztalosokat, gyakorlattal rendelkező faipari gépmunkásokat, szakma nélküli fiatalokat asztalos- és gépmunkásnak betanítunk, intarziakészítésben jártas vágókat,

Modok Mária

A szentendrei Múzeumban XIV. Magyar Tárlaton 49 alkotómüvész 80 mü az élet, a munka, az ember szeretete, a realizmustól a konstruktivizmusig. Jelentékenyek: M. M: Öböl

Pestmegyei Hírlap 1968. dec. 1. 9. o. Prukner Pál: Magyar Művészek Tárlata Szentendrén

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

A

FERENCZY MÚZEUM MEGHÍVJA ÖNT

MODOK MÁRIA

(1896—1971)

KÉPEIBŐL RENDEZETT KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA.

A KIÁLLÍTÁST

DÉVÉNYI IVÁN

MŰVÉSZETI ÍRÓ NYITJA MEG

1972. augusztus 5-én, szombaton délután 13 órakor

a

MŰVÉSZTELEPI GALÉRIÁBAN

Szentendre, Vöröshadsereg útja 51.

1300. PV. 72-2407.

1935

A TAMÁS-GALÉRIA LVI-IK KIÁLLÍTÁSA

V, AKADÉMIA UCCA 8

Van szerencsénk tisztelettel meghívni

Modok Mária

festőművész

gyüjteményes kiállítására,

amely március hó 3-án, vasárnap délelőtt 10 órakor nyílik meg. Nyitva március 17-ig, hétköznap délelőtt 10 órától délután 6-ig és vasárnap délelőtt 10 órától 2 óráig

Ez a meghívó a kiállítás bármely napján két személyre belépőjegyül szolgál

CODEX NYOMDA

Copy after

M.D.K.

Modok Mária festőművész

Czóbel Béla felesége. Novemberben az Ernst muzeumban rendeznek müveiből kiállitást. Korábban a Tamás Galériában volt kiállitása. "Ülő lány" c. képét bemutatja a lap.

Szinház, Bp. 1947. okt. 7-13. III. évf. 41. sz.

MEGHÍVÓ

AZ ERDÉSZ GALÉRIA MEGHÍVJA ÖNT, CSALÁDJÁT ÉS BARÁTAIT
1999 SZEPTEMBER 21-ÉN DU. ÖT ÓRÁRA

CZÓBEL BÉLA és MODOK MÁRIA

KIÁLLÍTÁSÁRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA: KRATOCHWILL MIMI MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MODOK MÁRIA

THE GALLERY ERDÉSZ (SZENTENDRE) REQUEST THE
PLEASURE TO INVITE YOU
TO THE OPENING OF THE MEMORIAL EXHIBITION OF

Béla Czóbel and Mária Modok

AT 21 SEPTEMBER 1999 5 P.M.
IN TE GALLERY ERDÉSZ SZENTENDRE BERCSÉNYI ST. 4

●Gallery▲Erdész ▣Design●H-2000 Szentendre Bercsényi u. 4 tel:26-317 925 E.mail: gallerye@elender.hu

Modok Mária
~~Modok/Mária~~ MDK

festő

festészete Nagybányában gyökerezik de főleg francia és olasz tartózkodás idején vált egyénivé.
"Csendélet" repr.
Kiállitása Esztergomban.

Bordácsné Hl Lenke : Modok Mária.

Müterem 1958 I.évf. 12. sz. 39.o.

Modok Mária, Czóbelné.

Kiállítása volt az entelgonni Városi Könyvtárban, 50 művéből. Kismérettű képet, főleg az utóbbi évekből. Szentendrén és Párisban delegáit – főleg csendeletet. Művei: „Fonnyadt kórót vizespohárban", Galambot tartó kislány, Artistalány, Női fej. (emlitve)

Vigilia, 1959, VII. sz., 437 old.

1021

Modok Mária "Szentendre"

1972. VIII. 11. 20. 59./11/ V.

Láttuk, hallottuk

- MODOK Mária festőművész kiállitását a szentendrei művésztelep galériájában rendezték meg.
- A kiállitásról Dévényi Iván jegyzetét olvassuk fel.
- A szentendrei művésztelep, fennsőséges hangulatu kicsiny galériájában augusztus elején emlékkiállitás nyilott Czóbelné Modok Mária festőművész mintegy 60 festményéből. A tárlat nem számol be Modok Mária közel fél évszázadot felölelő munkásságának valamennyi korszakáról, a bemutatott képek, amelynek legtöbbje táj és városkép, Enterio, Alakos kompozició , Csendélet, és nonfiguratiy festmény, kivétel nélkül a másfél évvel ezelőtt elhunyt művésznő utolsó alkotói periódusának gyümölcsei. Modok Mária képei magas kvalitást képviseltek, már a két háboru közötti évtizedekben is, pikturája azonban az 50-es és 60-as években vált igazán jelentőssé. Kisméretek, szükszavu előadásmód,

1972. VIII. 11. 20. 59./11/V.

Láttuk, hallottuk

- MODOK Mária festőművész kiállítását a szentendrei művésztelep galériájában rendezték meg.

- A kiállításról Dévényi Iván jegyzetét olvassuk fel.

- A szentendrei művésztelep, fennsőséges hangulatu kicsiny galériájában augusztus elején emlékkiállítás nyilott Czóbelné Modok Mária festőművész mintegy 60 festményéből. A tárlat nem számol be Modok Mária közel fél évszázadot felölelő munkásságának valamennyi korszakáról, a bemutatott képek amelynek legtöbbje táj és városkép, Enterio, Alakos kompozíció, Csendélet, és nonfigurativ festmény, kivétel nélkül a másfél évvel ezelőtt elhunyt művésznő utolsó alkotói periódusának gyümölcsei. Modok Mária képei magas kvalitást képviseltek, már a két háboru közötti évtizedekben is, pikturája azonban az 50-es és 60-as években vált igazán jelentőssé. Kisméretek, szükszavu előadásmód,

a természettel való meghitt viszony, kellemes tónusok, gyengéd szinharmóniák, üres gesztusokat nem ismerő mértéktartás, évtizedek elmélyült munkálkodása árán megszerzett nagy de nem fitogtatott művészi tudás, a maga elé kitüzött festői problémákba való türelmes, odaadó, belemerülés a fő vonásai ezeknek a müveknek, amelyekről a Modok Mária müvészetét magasrabecsülő Kassák Lajos szépen irta. Ilyen kékeket, vöröseket, sárgákat, barnákat, és kilákat, csak az mer egymás mellé helyezni, aki elragadott az ösztönös megnyilatkozás öröme, akinek a müvészet a legteljesebb kiélési formája. Modok Mária Glatz Oszkárnak, és Réti Istvánnak volt a tanitmánya. Fiatalkorában maga is dolgozott Nagybányán. A nagybányai piktura, áhitatos természettiszteletéhez nem is lett hütlen soha. Kései munkáiban azonban a nagybányai tanulságokat, az " E coll de Paris" dús, izes, felszabadult kolorizmusával, és az absztrakt festészet vivmányaival öntözte. A müvésznő 1940 óta a modern magyar festészet vezetőségének Czóbel Bélának volt a felesége, müvészi önállóságát azonban mindvégig meg tudta őrizni Czóbel mellett. Stilusa, festői nyelve független tudott maradni Szentendre más neves müvészeinek formavilágától is. Körner Éva a a szentendrei festészet kérdéseivel foglalkozó müvészettörténész helytállóan jegyezte meg, egyik irásában. Modok Mária a kis szentendre közösség ben mindig meglehetősen magános jelenség, a saját utját járó müvész volt. A müvésznő nem tudta minden energiáját a festészetnek szentelni, mégis szorgalmasan, intenziven festett

mindaddig, amig a halálos betegség nem bénitotta meg alkotóerejét. Élete a müvészi elhivatottságnak a festészet álhatatos szolgálatának az alkotói tevékenység mellett is minden gátlókörülménnyel dacoló kitartásnak, és hüségnek, gyönyörü példája. A kis szentendrei kiállitás, amelyet Tóth Antal a Ferenczy Károly Múzeum fiatal müvészettörténésze rendezett, kivételes élménnyel ajándékozza meg az új magyar festészet hiveit. A kiállitott müvek előtt állva, Modok Mária érzelemgazdag, az élet szeretetétől átható tartalmas, és hiteles festményeit e hibátlan kis ékszereket szemlélve, Tóth Árpád verssorai jutottak eszembe.
" Legyetek üdvöz egy nemes varázsló, egy tiszta költő aranyszigetén. "

Modok Mária

Formái mély tónusokból tevődnek össze, itt-ott végigsiklik rajtuk a fény, és erősebb hangot ad egy-egy észnek, de csak ott és annyit, amennyi szükséges ahhoz, hogy meggértsük, miről van szó. Szükszavu piktura az övé, inkább sejtet, mint beszél, de egy-egy gesztusában, félénk, halk mozdulatában annyi érzés remeg, amennyit fennhangon sohasem tud elmondani.

Dési Huber István: Müvészeti irások
Kossuth Könyvkiadó 1975 113.o.

Kc

De

Modok Mária

Szinei mélyek, titokkal telik, gyöngéd szomorúság, sok szenvedés és lágy bánat árad képeiből, mintha csellón játszana valami érzelmes szonatinát valami kicsi ügyetlen kéz. Modok festészetében az a rokonszenves, hogy ne akar többnek látszani, mint amennyi. Idegen tőle nőifestőink izgatott becsvágy, akik mindig a férfiakkal próbálnak konkurrálni.

Dési Huber István: Művészeti irások
Kossuth Könyvkiadó 1975
113.o.

Modok Mária

olyan müvészete, mint asszonyaink élete: végtelenül gyöngéd, komoly, alig kimondott. Érzéseiben tiszta, erős, kifejezésében néha tétova, de hangja mindig meleg és sok a részvét benne. Egy asszony hajol itt az élet fölé és nézi fátyolos szemmel, a nővér szeretetével szegény asszonyok, gyermekek életét.

Dési Huber István: Müvészeti irások
Kossuth Könyvkiadó 1975 113.o.

Modok Mária

Erdélyből került Budapestr,hogy több kevesebb xx-xxx küzdelem után állandó tagja legyen a pesti kiállitásoknak.

Dési Huber István:Művészeti irások
Kossuth Könyvkiadó 1975 11o.o.

Modok Maria
festő

Modok Maria férje volt Czóbel Béla.
A nem mindennapi művészről,
Czóbel mellett élt és dolgozott igen nagy
szerénységgel.

Tóth Antal: Kiállitás Modok Mária /1896-1971/ képeiből.
MŰVÉSZET, 1972.október-november - 62.oldal

Modok Mária

festő

Művei szerepeltek a szentendrei
művésztelep emlékkiállításán

Tóth Antal: A szentendrei régi művésztelep...
MŰVÉSZET, 1972. szeptember - 26.oldal

MODOK Mária

Riáll. Bp. Galamb Galéria, 2000

R. Gy. Zs.: Szerelmek, virágok, barátságok.
= NSzb 2000. augusztus 9. 25. ill

:"}

= Magyar Építőművészet, 78, 1987, 4-5.

Építőművészet, 78, 1987, 4-5. 68-69.
ány Zoltán 1200:"}

= Magyar Építőművészet, 78, 1987, 4-5.

a. Bp., Duna Galéria, 1987. márc.-ápr.
28, 1987, 8. 53-54. {tm "Lévai Nóra
"Torma Anna 1202:"}{tm "Gyárfás Péter

4. - márc. 1. **ism**. BAKONYVÁRI M. Ágnes =
Lévay Jenő 1203:"}{tm "Bakonyvári Ágnes

Modok Mária

-nak a Munka c- folyóiratban 1933-34-ben publikált
műveit emliti

Csaplár Ferenc: A Munka-kör képzőművészeti tevékenysége
MÜvtört. Ért. 1972. 2. sz. 124-132. l.

138. l.

Mocsok Mária

A művésznek kiállítása volt
Esztergomban.

Bodri Ferenc: Az esztergomi modern gyűjtemény...
Művészet, 1979. május - 27. lap.

MODOK MÁRIA

férjével, Czóbel Bélával és Hatvany Ferenc festőművésszel látogatást tett Matisse-nál.

Hatvany Ferenc: Látogatás Matisse-nál. - Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 40. l.

Modori ötvös cch

Kőmagyötvj. 224 l.

MODOR MODERN

MODRA.

Az az egy-egy mester, akinek neve a XVII. és XVIII. században itt előfordul, vidéki mester volt a nagyszombati céhben.[1] Az a mester, akiről a XIX. századból tudomásom van s aki szintén magában működhetett itt, — mert 1828-ban egy ötvös sincs a városban — olyan próbabélyeget használ, amely a város címerének[3] megfelelően osztott pajzsnak jobbfelében 4 pólyát, balfelében szőlőtőkét mutat.

Die im XVII. u. XVIII. Jh. hier einzeln vorkommenden Meister waren Landmeister in der Tirnauer Zunft.[1] Ein Meister, der im XIX. Jh. hier tätig war — wahrscheinlich auch allein, denn 1828 ist kein Goldschmied in der Stadt,[2] — gebraucht ein Beschauzeichen, das dem Stadtwappen[3] nachgebildet, im geteilten Schilde rechts vier Balken, links eine Weinrebe aufweist.

[1] Múzeumi és Könyvtári Értesítő 1917, 76 (Mihalik S.). — [2] Kapossy János: M. o. ötvösök a XVIII—XIX. századból, Bp, 1934. — [3] Tagányi Károly: op. cit.

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1249			Próbabélyeg 1832-ből. — *Beschauzeichen aus 1832.*

egyenesre!

Modor

Porsoy.

Temető templom

1) alaprajz 1:100 Steindl tanítva

2) ajtó keret - 1:10. bejárás

~~mellette~~ mellette a nyitrai kehely -

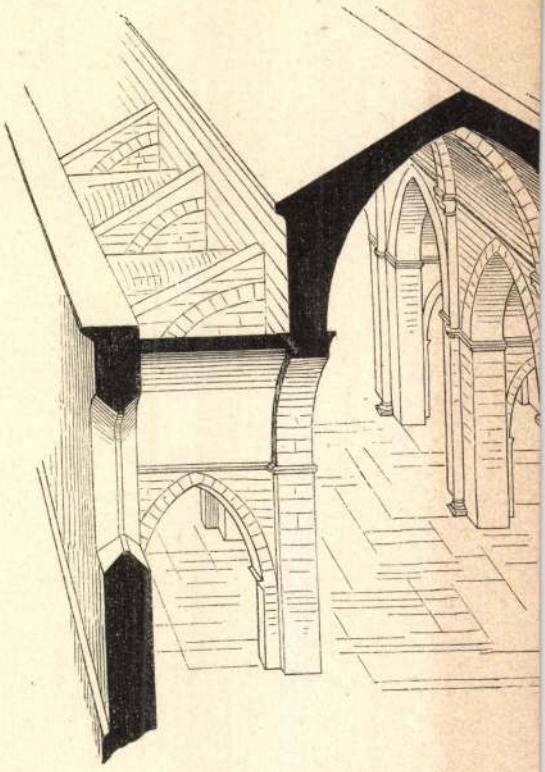

1.

Modori rk. templom

l.

Egyházm. tap

I. 89, 90. l.

Modori Ötvös

kitelentő jegy

repr.

Arch. Ért 1911. 49. l.

indulok uj alkotmányos küzdelembe, eze
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger Mi
királyság megváltó eszméjének. És feg
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát

Ezért fordulok barátaimhoz, hivei
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkhoz
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomi
sok ezer embertársamon, joggal kérhet
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.

És kérek mindenkit, akit közös eszi

nek semmit, amig igazolt emberein

Griger Miklós és az én nevem sz

Budapest, 1935 március havában,

Márkus-nyomda. Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza)
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

MODOK MÁRIA FESTMÉNYEI

Szentendre, Czóbel Múzeum

Kassák Lajos 1938-ban, a Munkában megjelent cikkében írt igen elismerően a festőnőről: „...útja ma már könnyen meghatározható, és nem lehet kétségünk festői elhivatottságában." De felfedezte Modok Máriát már korábban Dési Huber István, elismerték teljesítményét életében, s a halála után egy évvel, 1972-ben rendezett emlékkiállítását méltatva. S mégis, valahogy éppen olyan szerényen foglalta el helyét életműve a modern magyar művészet alkotásai között, ahogyan a festőnő élt, dolgozott. Hogy nagy igéretként, s nem igazán jelentős mesterként tarthatták számon, abban legnagyobb szerepe annak lehet, hogy 1940-től elsősorban férje, Czóbel Béla művészete kiteljesedését szolgálta.

sz. 3.

Hogy a nagybányai iskola milyen kitűnő indítást jelentett számára, a lírai hangulatú *Nagybánya II.* (1924) bizonyítja. Hogy mily kitűnően feldolgozta az Ecole de Paris eredményeit, azt a kis méretű csendéletek, portrék, tájrészletek sora jelzi. Dekoratív hatás, a színek — lilák, kékek, sárgák, vörösek — merész társítása jellemzi műveit, de a dekorativitáshoz mindenütt finom, szomorkás líra társul, s teszi sajátosan Modok-festménnyé az alkotást. Az 1935 körül festett — és talán legismertebb — festményén, a *Szentendrei lépcsőn* a tiszta, világos színek együttese szigorú, szinte geometrikus szerkezetben jelenik meg. Az ösztönösség és a tudatosság ily szerencsés találkozása tette talán igazán jelentős ígéretté Modok Mária művészetét; erre a találkozásra harminc évvel később — mint a *Párizs, Házak fehérben, Város kékben, Városi házak* jelzi — még egyszer sor került. *(Képünkön részlet a Csendélet című festményből)*

P. Szabó Ernő

vall, hogy közvetítők nélkül is képes meríteni a szobrászat örök forrásából, Délosz, Delphoi vagy Athén tiszta művészetéből. *(Képünkön a Nő lepellel és a Kurosz a szobrász műtermében)*

Székely András

KÖNYA KÁLMÁN
FOTÓKIÁLLÍTÁSA
Esztergom, Balassa Bálint
Múzeum

Első önálló kiállításával jelentkezett Balázs Béla-díjas fotóművészünk, aki 1957 óta vallja hivatásául a fényképezést. Mi tagadás, van abban valami ingerlően érthetetlen és nehezen magyarázható, ha egy alkotó ember majdnem negyedszázadig megelégszik azzal, hogy csupán tömérdek könyv illusztrátoraként éljen a köztudatban. Egy bizonyos: előnynek semmiképpen sem nevezném.

A figyelmet érdemlő bemutatkozáson munkásságának minden vonulata látható. Elsősorban realista megfogalmazású portréira hívom fel a figyelmet, amelyek láttán meg-

ahmen verbleibt.

Soweit wir wissen, gehören die Bauernaufstandsbilder des Belgiers Constantin eunier aus den 1850–1870er Jahren zu den frühesten Beispielen, auf dem einen oder deren erscheinen bereits demonstrierende Gruppen mit der roten Fahne. Dabei spielt rmutlich über das älteste Auftreten der roten Fahne in den Bauernbewegungen des .–17. Jahrhunderts hinaus die neue Auslegung des Motivs von 1848 und ihre erwendung in der Arbeiterbewegung eine Rolle und wenn auch nur indirekt, so läßt ch doch der Einfluß der erstarkenden belgischen Sozialdemokratie und der zeitgenös-chen Bergarbeiterstreiks auf die Themenwahl verfolgen.

Im Gegensatz zu den nicht an konkrete Ereignisse gebundenen Bauernauf-andsbilder des belgischen Bildhauers und Malers ist das Erscheinen des Themas in ngarn unmittelbar mit 1514 verbunden. Viktor Madarász hat 1867 sein Idealporträt n György Dózsa gemalt (ein zeitgenössisches Dózsa-Porträt gibt es übrigens nicht) d ein Jahr später schuf er die von mehreren Gesichtspunkten her beachtenswerte omposition „Dózsas Volk". Beide Werke zeigen – sowohl aufgrund historischer wie thetischer Analyse – daß Madarász' Dózsa-Komposition in den Ereignissen von 1848 urzelt. Der Adlige der Reformzeit, der Adlige, der sich den Freiheitsbewegungen schloß, ist das Modell des Porträts, Dózsas Volk setzt den namenlosen Helden ein

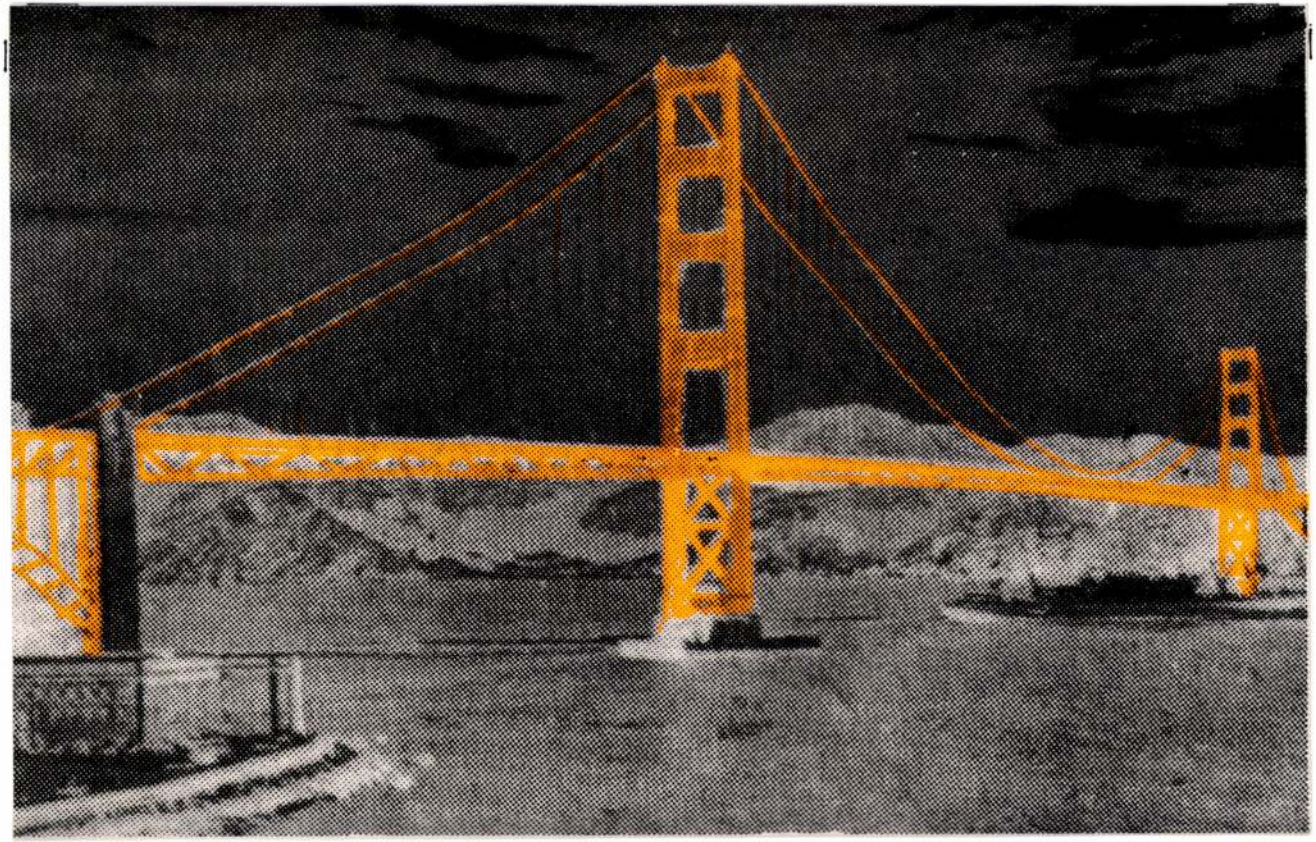

MÓDOS Csaba

MODESTY

(Módos Csaba) 1959-ben Budapesten született. 1980-ban New Yorkba emigrált. 1982-ben San Franciscóban telepedett le. A San Franciscói Art Institute-on tanult. Alkotásai sok kiállításon vettek részt Amerikában. A legutóbbi képei neonfestékkel készültek. UV-lámpával megvilágítva érzékelhető különleges, mágikus hatásuk. MODESTY jelenleg San Franciscóban él és dolgozik.

MODESTY

(Csaba Módos) was born in Budapest in 1959. In 1980 he immigrated to New York. In 1982 he settled in San Francisco, where he studied at the San Francisco Art Institute. His work has been widely exhibited in the United States. His most recent paintings use fluoresent paint with black outlines. They are exhibited with black light to give the full effect of their strange, magical character. MODESTY curently lives and works in San Francisco.

A Budapest Galéria
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját a

Budapest Kiállítóterembe
(Budapest V., Szabadsajtó út 5.)

MODESTY

kiállítására

1991. október 10--én 18 órára

A kiállítás megtekinthető 1991. november 10-ig
hétfő kivételével 10—18 óráig

Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató

Módor Ferenc MDK

Terv a Városháza kapualjának helyreállitása

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Módor Ferenc MDK

Terv a Városházą kapualjának helyreállitása

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

RENITENSEK VÍZ ALATT

A vádlottak padján huszonkét szentesi pedagógus – Mire jó a kiabálós demokrácia?

Hamarosan huszonkét szentesi pedagógus ül majd a vádlottak padján, a vádló pedig nem más, mint Szemerédi András iskolaigazgató. A direktor azért indított pert a kollégái ellen, mert huszonketten a júliusban kelt, lemondását követelő nyílt levelükkel – állítólag tizennyolcszor rágalmazták meg a főnöküket. Az ügy hivatalosan le is zárult, hisz a szentesi képviselők 12:12 arányban voksoltak, így minősített többség alapján a direktor 1995-ig marad a Damjanich nevét viselő iskola élén. (Persze, a per még hátravan!) A napi csatározások sem értek még véget, s noha Szemerédi úgy hiszi, győztesen került ki az ellene irányuló „koncepciós perből", a víz alá kényszerített pedagógusok még nem adták fel. Sejtésük szerint valamiféle paktum született a helyi kisgazdák és az igazgató között, ennek köszönhetően nem mozdítják el helyéről Szemerédi Andrást.

Érkezésünkkor a direktor kissé zilált, Kossuthról Kossuthra gyújt, és mindeközben többször a vízcsaphoz lép szomjúságát csillapítandó.

– *Igazgató úr, mi a bűne?*

– A legfőbb, hogy lelepleztem egy vagyonátmentési kísérletet. Elkezdtem ugyanis forszírozni a megszűnt úttörőcsapat anyagi helyzetét. Illetve nem adtam a nevem a hékédi alkotóház vásárlásához.

– *Miért döntött így?*

– A városnak Szigligeten van egy üdülője, ahová bármikor elmehetnek a diákjaink. Továbbá a Körös-toroknál, Magyartésen működik egy iskolánk, amelyet hamarosan be kell zárnunk, tehát ott is helyet kaphatott volna a képzőművészeti alkotóház. Százhatvanezer forintot nem kell csak úgy ukmukfukk kidobni az ablakon. Ennyibe került ugyanis a Tolna megyei Nagyszékelyen az a ház, amely kirobbantotta a háborút. Egyébként néhány úttörővezető a hátunk mögött intézte a vásárlást.

– *De hiszen az iskola és az általakult úttörőszervezet között már nem létezett együttműködési szerződés!*

– Mégiscsak a diákjaink pénzéről van szó, különben azt se tudjuk, mennyi volt a csapat kasszájában. Úgy gondolom, egy önkényes lépés áldozatai vagyunk.

– *Önt azért kezdték el támadni, mert nem segédkezett a vagyonátmentéshez?*

– Pontosan erről van szó, ezért indult ellenem a rágalomhadjárat.

– *Mit vetnek a szemére?*

Miközben a direktor újabb cigarettára gyújt, és ismét csapvízzel csillapítja szomját, elénk rak egy iratköteget. Silabizáljuk a feljelentést. „Állítólag én mértéktelenül alkoholfogyasztó vagyok, tanítási idő alatt és után alkoholizálok. Továbbá azt írják, hogy a bosszúállás különböző formáit alkalmaztam béremelések, helyettesítések megvonása formájában. Rágalmaznak azzal is, hogy elvárom a nevelők háláját, kritika nélküli támogatását. És kisajátítom a helyettesítéseket, amelyekről baráti alapon döntök."

– *Ezek szerint ön azt állítja, a nyílt levél minden sora rágalom.*

– Igen, ugyanis a pedagógusok vádpontjai közül egyről sem derült ki, hogy igaz.

– *Úgy hírlik, az ön hóna alá nyúlt a helyi Kisgazdapárt.*

– Ez is éppúgy rágalom, mint a többi!

– *Nem is lépett be a pártba?*

– Pletyka, rosszindulat!

– *Nem zavarja, hogy politikai döntés erősítette meg az igazgatói székben, és a tantestület kétharmada alkalmatlannak találja?*

– Az ellenem irányuló akció is politikai jellegű volt.

*

Szentes határában, Lapistón értük utol a Független Kisgazdapárt szentesi elnökét, Udvarhelyi Gyulát.

– *Mikor lépett be a Kisgazdapártba Szemerédi igazgató úr?*

– Nem lépett be, megnézheti nálam a nyilvántartást.

– *Segítséget sem kért önöktől?*

– Tőlem nem!

– *És a korábbi elnöktől, Simonné Vecseri Mártától, a Független Kisgazdapárt nemrég megválasztott országos alelnökétől?*

– Nem tudom!

– *A szentesi önkormányzatban milyen a kisgazdák aránya?*

– A huszonkilenc képviselőből tíz kisgazda, kettő MDF-es, kettő KDNP-s.

– *Önök egyhangúlag Szemerédi úr mellett szavaztak?*

– Igen, de ilyen parancs természetesen nem született.

– *Megtudhatnánk, miért álltak a direktor mellé?*

– Az igazgató úr már július végén jelezte, hogy koncepciós per áldozata. 'Megnéztük közelebbről az ügyet, és kiderült, az a bűne, hogy nem adta a nevét egy vagyonátmentéshez. Ezután indult ellene a támadás, ráfogták, iszik, nőzik…

– *Ön szerint kik indították az akciót?*

– Egy volt pártállamos, erős MSZMP-s klikk.

– *Mit akart ez a csoport?*

– Százhatvanezer forintért vett egy házat…

– *Honnan szerezhették a pénzt?*

– Állítólag az úttörőcsapatnak volt 30-40 ezer forintja, ehhez 20-30 ezret kaptak a helyi vállalatoktól, és még 80 ezret juttatott nekik a tanács.

– *Miért fáj ez önöknek?*

– Mert ezt a pénzt az ifjúságra, a kultúrára, a tömegsportra akartuk fordítani.

– *De hiszen a Damjanich Iskola úttörőcsapatának jogutódja, a Hékédi Alkotó-, Kulturális és Sportszövetség, a HAKÉS is ezt teszi.*

– Akkor is vagyonátmentésről van szó! A fejünk fölött döntött fél tucat pedagógus. Ezért álltunk Szemerédi igazgató úr mellé.

*

A Szemerédi-ügyben a közelmúltban sok minden történt. Május elején például lezajlott egy fegyelmi tárgyalás, amelyet az indított el, hogy az egyik damjanichos képesítés nélküli nevelőnek nem volt munkaszerződése. Nem dolgozott az iskolában, mégis szerepelt az egyik napközis csoport vezetőjeként.

Az igazgató úr mindezt adminisztratív trehányságnak nevezte, és csak úgy mellesleg Simonné Vecseri Márta képviselőnőt kérte az ügy kivizsgálására. Miért éppen őt?

Egyébként Szemerédi Andrásnak az önkormányzat oktatási bizottságával is meggyűlt a baja, alkalmatlanságát ez a testület vizsgálta. Kilencen szavaztak, hatan ellene, hárman mellette. Sajnos, egyik oldalon sem születtek meggyőző érvek. Ez a véleménye az egyik fő renitensnek, Nagy Miklósné tanítónőnek is, akinek lakásán, a Berényi utca 140. alatt működik a HAKÉS. Érkezésünk hírére heten-nyolcan jöttek el Nagyékhoz.

– *Tehát önök alkotják az erős, pártállamos, MSZMP-s klikket…*

Mi tagadás, körbemosolyognak. Többek között az az ősz tanítónő is, aki majdnem negyven éve van a pályán, és sosem került még a politika közelébe sem. Nagyné kezdi:

– Huszonketten kérdőjeleztük meg az igazgatónk alkalmasságát. Közülünk hárman voltak párttagok, de tisztséget egyikük sem viselt.

– *Miért fordultak szembe a direktorukkal?*

– Régóta gyűlik bennünk az elégedetlenség, amelynek a nyáron nyílt levélben adtunk hangot.

– *Így keveredtek gyanúba!*

Közben megérkezik Mihály Eszter alkotói díjas rajztanár, a másik fő-fő renitens, és átveszi a szót.

– Tavaly, amikor újraválasztottuk Szemerédi Andrást, gyávák voltunk. Féltünk az ejtőernyősöktől, bár az is igaz, hogy más igazgatójelölt nem szerepelt a listán.

Az 1990-es szavazásról egyébként legendák keringenek, sajátos kisvárosi történet, amellyel most azért nem ismertetjük meg olvasóinkat, mert reméljük, hogy a bíróságon valaki mégiscsak elmeséli. Egy biztos, Nagy Miklósné Szemerédi András ellen szavazott, nem is kapott helyettesítési lehetőséget.

– *Mi a helyzet a vagyonátmentéssel?* – fordulunk Mihály Eszterhez.

– Az úttörőcsapat, amelynek gyengéd erőszak hatására én lettem a vezetője, megszűnt. Egyébként bátran állunk elébe bármiféle vagyonelszámoltatásnak. Úgy gondoltuk, nem engedjük szélnek a gyerekeket, és létrehoztuk a politikamentes HAKÉS-t. Ezzel a szervezettel az iskola már nem kötött együttműködési szerződést, tehát elszámolással sem tartozunk az igazgatónak.

– *Nem gondolja, hogy az úttörőcsapat vagyonát csupán egy kis csoport örökölte?*

– A szervezetünknek bárki tagja lehet. Nem hiszem, hogy jó módszer, ha kiadjuk a gyerekeknek a rájuk eső pénzt. Ki dönti el, hogy az évtizedekig szaporodó vagyonból mennyit és kinek oszthatunk szét? Mi a városért szerveződtünk, az alkotóházat bárki használhatja.

– *A tervükről miért nem szóltak a direktornak?*

– Miután már nem létezett együttműködési szerződés, azt hiszem, ez a lépésünk érthető.

– *Hogyan tovább?*

– Mint ahogy eddig is, pályázatokat írunk, hogy pénzhez juthassunk. Hamarosan teljesen kész az alkotóház.

– *Önök az iskolában létrehozták érdekvédelmi szervezetüket, a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetét.*

– Nézze, úgy gondoljuk, nem sokat ér már a diktatórikus vezetés, a kiabálós demokrácia. Azt a módszert kell megtalálnunk, amely nem a vesztésre játszik. Ez kommunikáció, tolerancia nélkül nem megy.

*

Az elmúlt hónapokban a szentesi Damjanich Iskolából öten mentek el, kettejüknek állítólag Szemerédi úr azzal mondott fel, hogy kvalifikáltabbak kerülnek a helyükre. Porhintés, világosított fel Gál Antal tanár úr, a távozók helyére kilencen kerülnek, közülük hárman képesítés nélkül. Erősítik a direktor csapatát.

De mi lesz a renitensekkel? Mihály Eszter szerint fogynak. Szemerédi András pedig erősen hiszi, hogy nyolc év múlva igazgatóként megy nyugdíjba. A tantestület kétharmada pedig a víz alól figyeli a fejleményeket.

P. BODZSÁR ERZSÉBET

AUTÓSVILÁG

Ki, miért reklamál?

Az elmúlt két év során több mint százezer új vagy használt, de a meglévőknél mindenképpen korszerűbb nyugati gépkocsi került nálunk forgalomba. A teljes állományt tekintve mégis legfeljebb ha középszintű autóink vannak (tízéves átlagéletkorral) – ezekről éppen csak elégséges minőségű szervizek gondoskodnak, alig elfogadható alkatrész-utánpótlás közepette. Ugyanakkor a vásárlók többsége változatlanul egy életre szóló vagyontárgynak tekinti a kocsit. A Kermi gépjárművekkel kapcsolatos legutóbbi statisztikája lényegében ezeket a tényeket tükrözi.

Reklamációs motorvizsgálat. – Ki és mikor fizet?

Fél év alatt 1213 személygépkocsi-reklamációt bírált el a Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézet. *Az esetek 80 százalékában, konkrétan 975 autónál a vásárlói panasz jogos volt.* Ha számításba vesszük, hogy az emberek nagy része irtózik a bürokráciától és se ideje, se energiája nincs a kilátástalan utánajárásra, akkor nyugodtan mondhatjuk, hogy ennél sokkal több békát nyeltek le kényszerűen a magyar autósok.

A garanciális és a szavatossági ügyintézés ugyanis még mindig felér egy pokoljárással. A szakműhelyek például a „volt szocialista" autók számtalan baját „típusra jellemzőnek" minősítik, vagyis elismerik, de orvosolni nem hajlandóak. Ilyenek például a *Daciák* féltengelyhibái vagy fényezési elégtelenségei, a *Samarák* zajos sebességváltói, vagy az új *Skodák* korróziós bajai. Ha az ügyfél kitartó és továbbmegy, akkor jó esetben nyerhet néhány ezer forintot, ugyanis a „kereskedő" többnyire hajlandóságot mutat 2-5 százalékos vételár-visszatérítésre. *No de ebből mire futja?* Semmire, hiszen a hibát ennyi pénzből nem lehet kijavíttatni, a vásárló tehát kénytelen-kelletlen megbarátkozik (?) azzal a gondolattal, hogy a közel félmillió forintért megvett autót – csekély árengedmény fejében – mint selejtes újat fogja használni.

A mindenkori harmadik stáció a Kermi, ami változatlan autómizériáink közepette nemcsak a fogyasztói érdekek szakértő védelmezője, hanem „döntnöki hivatal". Mit mutat a legfrissebb kép?

A legtöbb reklamáció a korábbi évekhez hasonlóan a *Dacia* legkülönfélébb típusaira vonatkozott. Összességében ugyan kevesebb, mint korábban, de ez csupán annak köszönhető, hogy a fogyasztók mélységes típusutálata következtében visszaesett az értékesítés. Aki viszont mégis e típus mellett dönt, az változatlanul számolhat a szokásos típushibákkal: a gyors korrózióval, a néhány hónap alatt megmattuló fényezéssel, a kilyukadó hűtőradiátorokkal, a generátorok hibás diódáival és a pár hónap alatt megkopó féltengelyekkel. Nem jobbak persze a román gumiköpenyek sem. A „kermisek" hiába írják elő a javítási kötelezettséget, az alkatrészhiány miatt ezt szinte lehetetlen kivárni, ha mégis sikerül, az akkor is csak ideiglenes megoldás, hiszen a cserealkatrész ugyanolyan pocsék, mint az eredetileg beépített.

Az egyébként lényegesen megbízhatóbb autóként számontartott *Lada Samarák* esetében is romlott a reklamációs helyzet. A 2108-as és a 2109-es típusoknál elsősorban a zajos sebességváltót kifogásolják a tulajdonosok, de a sötétebb színűre fényezett modelleknél megsokasodtak a festési reklamációk is. A legnagyobb baj a szovjet autók esetében ugyanaz, mint például a románoknál; alig-alig van alkatrész, a kurrensebb fődarabok pedig egyszerűen állandó jelleggel hiányoznak.

A „szocialista Németország" utolsó csapásaként emlegetett négyütemű *Wartburg* se hiányzik a Kermi fekete statisztikájából. Ezeknél a póruljárt vevők leginkább a sebességváltó kapcsolhatatlanságát reklamálják. A magyar autópiac nagy szerencséjére ennek legalább megszűnt a gyártása, így csak a már eddig befürdött vásárlók panaszait kell valahogy orvosolni.

Nagyszámú korróziós panaszt jegyeztek fel a négyütemű *Trabantoknál* és a *Skoda Favoritoknál.*

A reklamációs „fronton" egyedül a gumiabroncsok kerültek jobb pozícióba. Az okot nem nehéz megtalálni, hiszen a hazai kereskedelem megszüntette a lengyel Stomil és a román Danubia, illetve Victoria köpenyek behozatalát, tehát kiapadt a selejtutánpótlás. A méregdrága Semperit, Good Year, Michelin, Bridgestone és Continental gumikra pedig – érdekes módon – senki nem panaszkodik.

A nyugati autókat forgalmazó „igazi" márkaképviseletek esetében is jobb a helyzet. Ezek már védik a cég jó hírét, és ha van is reklamációjuk egy-egy eladott autóval, azt „házon belül" elintézik. Nem így „hagyományos" márkáinknál. Az évente panaszkodó, mintegy másfél ezer póruljárt vevő a jéghegynek csupáncsak a csúcsa. Ezek az autóreklamációk elfajult esetei, amelyek jól példázzák az (egyelőre még) változatlanul fennálló abszurd helyzetet.

TAR ANDRÁS

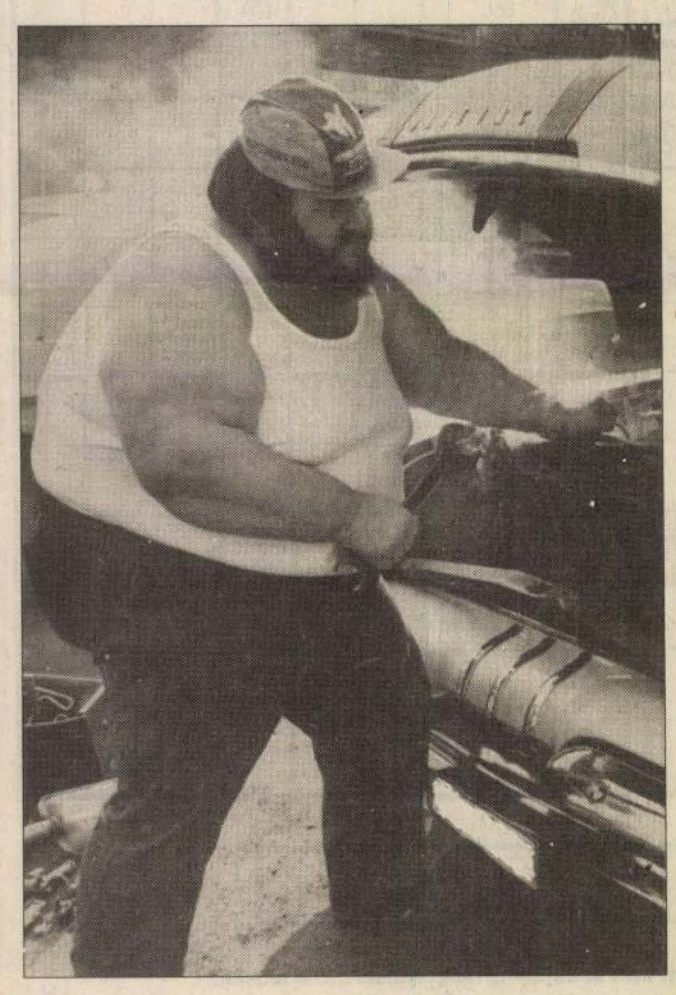

VONALBAN VANNAK

Az ember fia három dolgot csinálhat, ha élete során találkozik egy problémával: elmenekülhet előle, figyelmen kívül hagyhatja, vagy megpróbálhatja megoldani. Nagyatádon, ugyanúgy, mint az ország háromezer-nyolcszázötvenhét és fél helységében, nincs naprakész telefonkönyv. Körülbelül ötszáz új szám hiányzik a régiből. Ez a gyakorlatban azt jeleni, hogy ha Béla bácsi fel akarja hívni a Sószóró Kft.-t, akkor vagy elszalad oda megkérdezni, hogy mennyi a telefonszáma, vagy türelemmel hívogatja a tudakozót. A probléma tehát előállott. Az élethez, az üzlethez, a kapcsolatok fenntartásához nélkülözhetetlen információk, azaz a telefonszámok, Nagyatádon is hiányoznak. Lehetne rá legyinteni, mint annyi helységben teszik az önkormányzatok, s lehetne mutogatni is a Távközlési Vállalatra, mondván: az ő feladatuk. S ki is lehetne adni önerőből, üzleti alapon. Nagyatádon éppen ez utóbbit teszik. Méghozzá a művelődési ház vállalta a feladatot, ami csak azok számára furcsa, akik nem ismerik a közművelődési intézmények efféle szerepkörét. A legjobb népművelők már tizenöt évvel ezelőtt is információs szolgálatot építettek ki: tanácsülések jegyzőkönyveihez, mezőgazdasági, lakásépítési, autószerelési vagy éppen gyermekgondozási tájékoztatókhoz juthattak a lakosok, ha beléptek a művelődési házba. (Megjegyzem, erről a szakszerű politikai és gazdasági tájékoztatással harcoló „ellenzéki mozgalomról" ma senki sem beszél. Sajátos módon nagyobb dicsőséget jelent ma, ha valaki egykor a Corvin közbe keveredett, és ott a kezébe nyomtak egy puskát, mint ha például népművelőként évtizedekig harcolt az esetleg stupid párttitkárokkal és tanácselnökökkel, hogy a lakosság hozzájuthasson a községet érintő valódi információkhoz, vagy találkozhasson Liskával, Nagy Lászlóval, Makovecz-cel.) A nagyatádi művelődési ház munkatársai tehát nem vártak a Távközlési Vállalatra, sem a telefonkönyvben rejlő üzletet felismerő vállalkozóra, hanem – a szükségletet látva – vállalták a könyv kiadását.

– Legelőször megszereztük a telefonszámok jegyzékét – mondja Ormai István, a ház igazgatója, népművelő. – Könnyű lett volna a dolgunk, ha úgy, ahogy van, elküldjük a nyomdába, de hamar kiderült, hogy az adatoknak „fele sem igaz". Csak hogy néhány példát mondjak: a doktor bácsi, akinek a telefonszáma még *élőként* volt feltüntetve, sajnos már meghalt. A Danubia 4. számú gyárából Nagyatádi Gépipari Vállalat lett, az Aprilis 4. utcából pedig Baross Gábor utca. Ellenőrizni kellett jóformán mind az ezerötszáz számot. A számjegyzéken kívül egy szaknévsort is elhelyezünk a telefonkönyvben, amelyben minden nagyatádi szolgáltatás szerepel. Az Ipartestülettől megkaptuk a vállakozók jegyzékét, és azok adatait is be kellett gyűjteni, akik nem szerepeltek az Ipartestület névsorában. Aztán ha már lúd, legyen kövér alapon, a könyvben megtalálható lesz a hivatalok ügyfélfogadási rendje, az orvosi ügyelet és például a vasúti és autóbusz-menetrendek, -csatlakozások.

– *Honnan van ma egy művelődési háznak pénze efféle akcióra?*

– Természetesen a támogatásokból, a hirdetésekből és a könyv eladási árából, ami hetven forint. Nyereség nemigen lesz rajta, de remélem, veszteség sem. És akkor már megérte.

Szerintem is. És nem csak a telefonkönyv miatt. A művelődési ház újabb bizonyítékát adhatta, hogy a tanfolyamok, klubok, szakkörök működtetése mellett még milyen fontos szerepet vállalhat a helység életében. És ezt a művelődési házat, a mai, kultúraellenes dzsungelben, legalábbis sokkal nehezebb lenne megszüntetni, mint a többi kevésbé kezdeményezőt.

NÓGRÁDI

Titokzatos nő titokzatos filmen

A francia kultúra napjai alkalmából nemcsak kortárs drámákat, hanem filmeket is láthat az érdeklődő magyar közönség. A valahai új hullám képviselői, Truffaut, Chabrol és a többiek, mára a francia film nagy öregjei lettek. Mögöttük fölnőtt a második-harmadik generáció, amely sokkal kevésbé ismert nálunk, mint az elődök voltak a maguk idejében. Ezért is öröm, hogy a francia filmhéten, a Művész moziban csupa friss munkát vetítenek. Az előadások ingyenesek, a filmek egyszer eredeti hanggal, másodszor szinkrontolmácsolással élvezhetők. Christian Vincent rendező filmjének forgatókönyvét Jean-Pierre Roissin írta, címe: La Discret (A titokzatos nő). Az író Budapestre jön a filmhétre, várják Brigitte Rouent is, aki az Outremer (Tengerentúl) rendezője. Philippe Alard-nak, a Napsugárvilla (Villa Beausoleil) alkotójának érkezésére is számítanak. Bemutatják Jean-Pierre Sentier Végső csapás (Le coup supreme) című filmjét is.

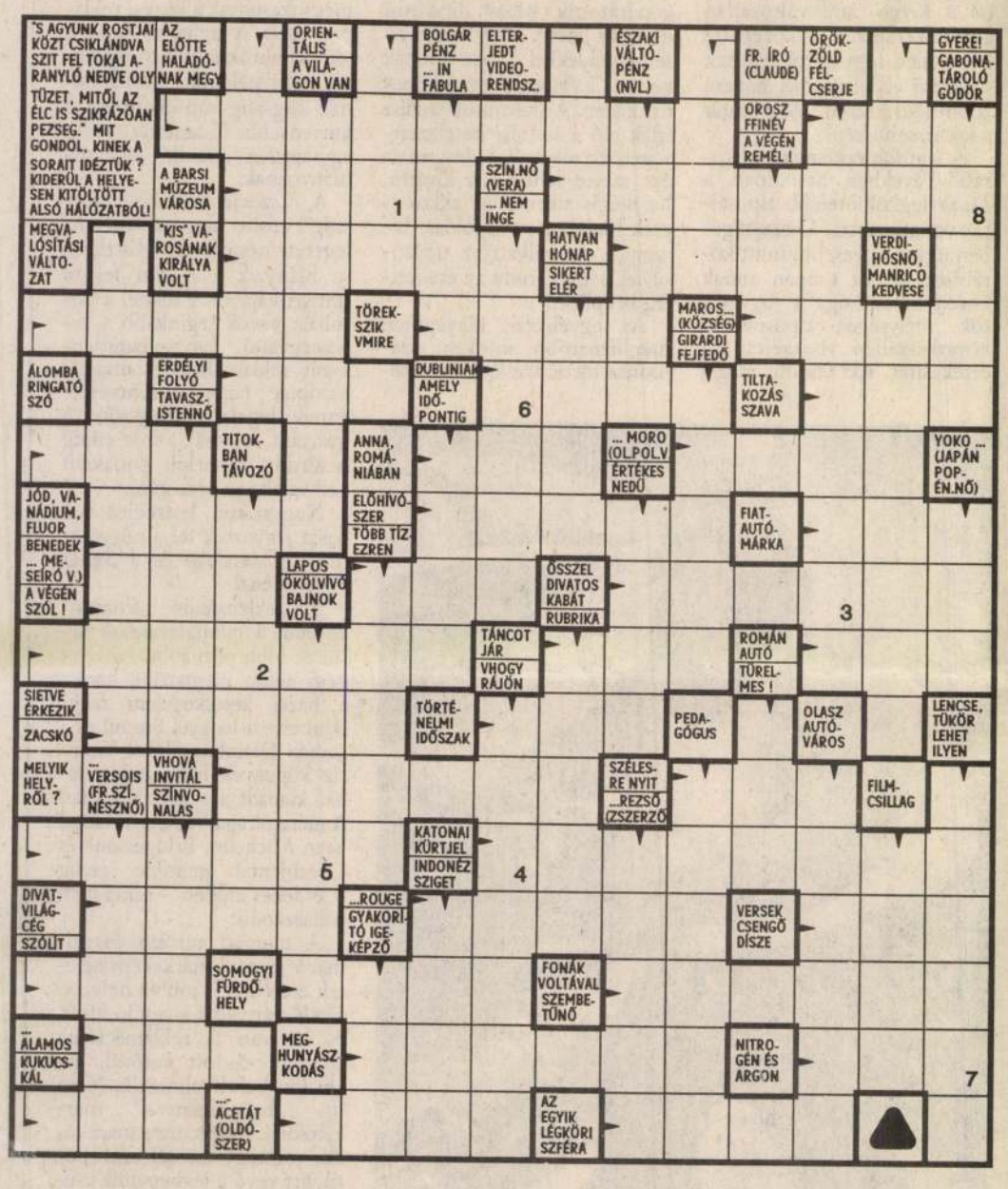

1 2 3 4 5 6 7 8

A tegnap megjelent keresztrejtvény megfejtése: „... a hiúság."

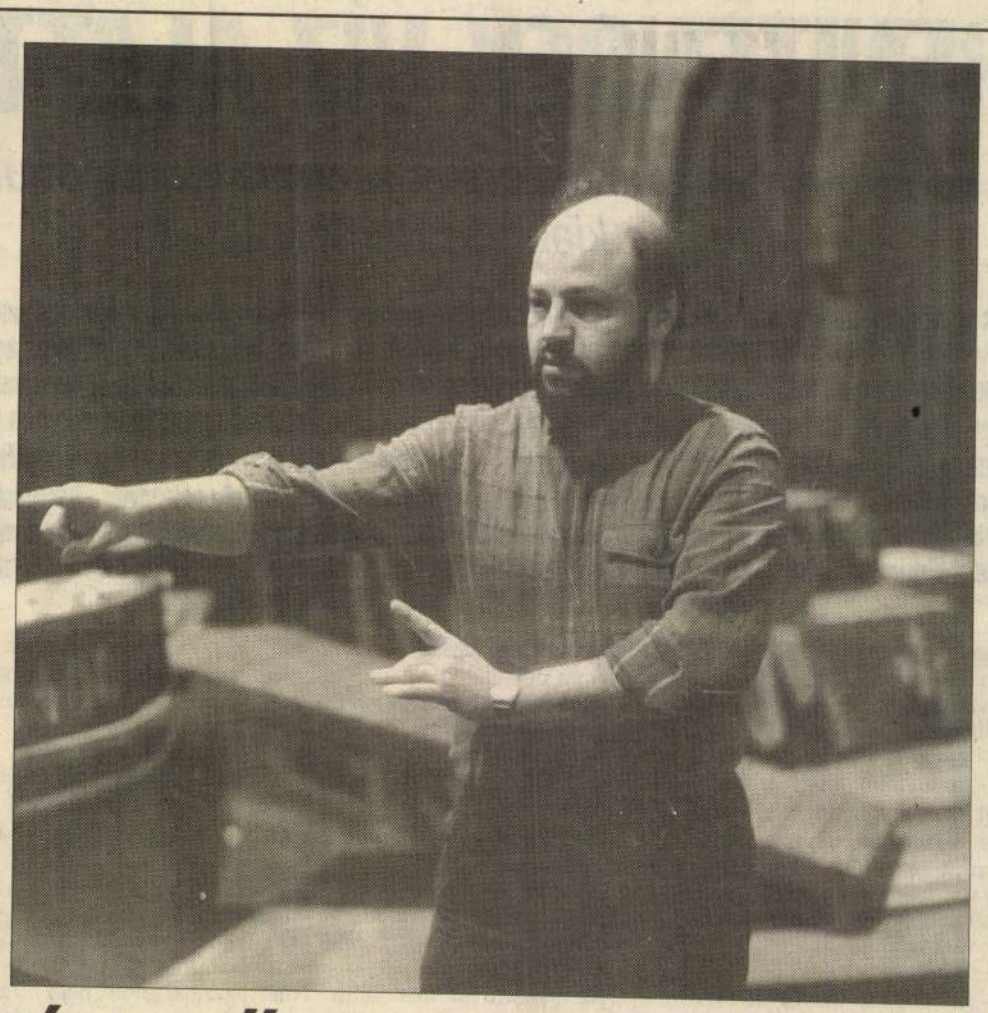

Zárdaszűz vagy huszárkapitány?

Nebáncsvirág. Klasszikus, francia nagyoperett. Tele félreértésekkel, félreérzésekkel, bűbájos, romantikus dallamokkal, humorral és persze szerelmekkel. A szereplők zárdaszüzek, színészek és katonák; a színhelyek pedig: egy zord klastrom, egy laktanya, s a náluk picinykét mégiscsak kevésbé szigorú teátrum. Ennyi az ismert történet, amelyet a Honvéd Művészegyüttes színházi tagozata alaposan kifordított.

Most mindenki több szerepet játszik: a zárda főnökasszonya azonos önmaga szigorú katonafivérével, a hősszerelmes pedig maga az élveteg szépasszony-primadonna.

Az átdolgozás két ember „bűne". A színlap szerint: „idegen ötletből írta: Mészöly Gábor", a dalszövegeket pedig a rendező, Kerényi Miklós Gábor jegyzi. Utóbbit kérdezem:

– *Nem lesz zavaró, hogy nemcsak az eredetileg kettős szerepet játszó hősök, hanem a többiek is át-átbújnak másik figurába?*

– Pontosan arról van szó az alaptörténetben, hogy egy személyben több lélek lakik. Azt érzem, hogy ebben az őrült világban ezt a több lelket, ezt mindig forgatják... Nem, nem azért, mert köpönyegforgatók, nem. Egyszerűen azért, mert mindenki, mindig másmilyen. És nem tudjuk, nem tudhatjuk, hogy ki az, akivel találkozunk: zárdaszűz-e, avagy huszárkapitány.

– *Ezek szerint nem véletlen, hogy éppen a Nebáncsvirágot tűzik műsorra, és nem mást?*

– Nagyon régi ideám ez, s most a Honvéd Együttesnél létrejött egy olyan színészgárda, amely maradéktalanul képes megoldani a darab színpadra vitelét.

– *Mit tart a darab lényegének, természetesen a zenén kívül?*

– A világ egyfajta szétesését és mégis összetartozását. Ez a darab lényege, s nekem mint rendezőnek jó, hogy az ilyen művek előadásában nagyon sok minden megengedett. Szeretem a vaskos, erőteljes humort, de nem szeretem az ízléstelenséget. Mert mi is valójában az operett? Zenés mese, amelynek sokféle megközelítése létezik. A mi mostani előadásunk egy kicsit – a mesék világa helyett – az őrület birodalma. Egyszerre abszurd, groteszk, komédia... Remélem, hogy a közönség mindhármat, sőt – természetesen – a hagyományos operettet is megtalálja az előadásban.

G. A.

SOROKBAN

Holland színház nem mindennap vendégszerepel Budapesten. Ezúttal a Trust Theatre Company látogat el Budapestre, ahol október 18–19. és 20-án Csehov: Platonov című színművét mutatják be az Arany János Színházban.

Modesty. Ez Módos Csaba festőművész „álneve". Bizonyára azért, mert ezt a szót inkább tudják kiejteni San Franciscóban, ahol 1982 óta él és alkot. Legújabb képei neonfestékkel készültek, és UV lámpával megvilágítva különleges, mágikus hatásúak. Ezek az alkotások láthatók a művész Budapest Galériában, október 10-én megnyíló kiállításán.

San Francisco, Golden Gate.

A vakok világnapja alkalmából a „Szól a szív" alapítvány koncertet rendez október 10-én este a budapesti Városháza dísztermében, a magyar vak gyermekek javára. A közreműködők között van a Liszt Ferenc Kamarakórus, Szenthelyi Miklós, Németh Tamás és Kovács Krisztina hegedűművész, valamint magyar, japán, osztrák és francia tizenéves muzsikusok.

Countrynental.

Szikora János kettős minőségben mutatkozik be október 11-én a Szolnoki Szigligeti Színházban: a Legenda a varázsfuvoláról című művet ő írta s egyben rendezi is.

Ismét kinyitotta kapuit a Countrynental, Budapest egyetlen, működő countryklubja. Állandó házigazda Kaszab Tibor és zenekara, a Country Plus, valamint az ír muzsika felé is kacsingató Revival Band. Vendégegyüttesek programja, daltanulás, táncház tarkítja a minden hétfőn a Bercsényi utcai kollégiumban hallható-látható műsort.

MÓDOS Csaba

B-É.: Frissen facsarva [beszélgetés Módos Csabával] = Kurir, II.évf. 287. sz. 1991. okt.191 11.p. ill.

Bp , Budapest Galéria Kiállitóháza, Frissen facasarva c.kiáll. - 40 kortárs kaliforniai müvész

Módos Csaba = Modesty

adó ötujjnyi széles fekete
sujtás kisujjnyi széles hur-
ején igen pompás lehetett
átszőtt, virágos brokát, saj-
ven többszörös pánttal sze-
felében, valamint a XVII.
talánosan el volt terjedve,
ült ruhákon, hanem a ma-
zét divatnak hódoltak,[2] azt
ni, hogy milyen alkalom-
ú öltözéket.
ira tönkrement, hogy már
lt érem, közül egy arany
. kép, 1.). Az obulus egyik
lóriás ülő Szűz Mária van
oldalán K B (Körmöcbánya)
sik lapján is van pereme,
n Magyarország, Dalmácia
a Habsburgok egypólyás
ötszirmú virág van. A felső
lajdonosa három helyen is
g kiálló része miatt annak
róbálgatásoktól a virág el-

id. Módos Ferenc

Budapest, XII. Csősz utca 23-24, beépítés. (id. Módos Ferenc épitése). - Magyar Épitőipar, 1967. 16. évf. 1. sz. 3. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört. Ért. 197o.1.sz. 68-1o7. l./

73. l.

Módos Ferenc, építész- és grafikusművész

2-3. Valentiny Károly, Miskolczy László, Módos Ferenc: Kazincbarcika központja. /repr./

Magyar Építőművészet, 1984. 3. 4-old.

Módos Ferenc MDK

Budai Várpalota a helyreállitás alatt rajz.repr.

Deresényi Dezső:Tiz év műemlékvédelme Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.3-4.sz.137.l.

Módos F.építész

MDK

Kazincbarcika

Major Máté:Építészetünk helyzetéről Csillag X.évf. 1956.október 784.l.

M. D. K.

MÓDOS Ferenc építész

Kazincbarcika 6. sz. szomszédsági egység

~~Lasd~~:

Társtervező: Gaál István - Módos - Valentiny

Gyártás Iván: A városrendezés jelenlegi gyakorlata

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 3. sz. 71. l.

Módos Ferenc

M.F.: Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum, Szarvas. - Építész: Módos Ferenc, munkatársak: Csizmadia Károlyné, Petrik Károly; belsőépitész: Garayszky József, statikusok: Lisztes István, Kovács Gyula, Csonka Sándorné, -mélyépitő: Rácz Tamás.

Magyar Építőművészet, 197o. 5.sz. 36-38.l.

Módos Ferenc, ifj.

Kerülhéji Mezőgazdasági Akadémia Kollégiuma (ifj. Módos Ferenc épülete) - Magyar Építőipar, 1966. 15. évf. 1. sz. 12-13. l. - Képekkel.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 248. l.

~~Método Fe~~

M. P. K.

MÓDOS Ferenc épitész

Lásd még

Miskolczy László - Módos

Részvétel a pályázatban II. dij. (Repr.)

Preyich Gábor: A Marx téri terv pályázat

Magyar Épitőművészet 1956. (V.) 3. sz.

77-78. l.

M. D. K.

MÓDOS Ferenc építész

Pécs Rákóczi út és környéke rendezése-pályázat III. (megvétel)

Társtervező: Lux Kálmán

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

M. P. K.

MÓDOS Ferenc, ifj

Élterem, Cukrászda (Terv. hetr.)

Társtervező: Gádoros Lajos
Fekete György

Kende László: Pécs nyugati városrész
építészeti elrendezése

Magyar Építőművészet 1959. 71 z. sz. 123. l.

MDK

Módos Ferenc

falusi tpl tervéért dicséretben részesült.

Kolnár E: Egyházművészeti kiáll. Magyar Iparművészet, 1941. 3.sz. 30.l.

Módos Merxbauer

Ferenc

műv. ed.

— **A fővárosi magasépítési bizottság ülése.** A főváros magasépítési szakbizottsága pénteken ülést tartott, amelynek első pontja *a lágymányosi új templom építésének* ügye volt. A terveket *Wälder* Gyula müegyetemi tanár ismertette, rámutatván arra, hogy a templomépítkezésre mindössze 450.000 pengő áll rendelkezésre. *Wellisch* Andor hozzászólása után a szakbizottság a tervekhez *hozzájárult*. A tárgysorozat következő pontja a Gubacsi úton négy csoportban, összesen *771.000 pengőnyi értékben építendő szükséglakások ügye volt*. A szakbizottság hosszas vita után elfogadta az ügyosztály javaslatát a vállalatbaadás iránt. Következett a Rudasfürdő terveinek és költségvetésének bemutatása és a munkálatok vállalatbaadása. Itt tulajdonképpen csak kisebb átalakításokról van szó, amelyekre az előirányzott összeg 172.000 pengőre rúg. Többek hozzászólása után a szakbizottság elfogadta az ügyosztály javaslatát. A bizottság ezután tárgyalta a farkasréti temető bejáratánál építendő *kriptatemplom* terveit és költségelőirányzatát. Ennek megépítésére 340.000 pengő van előirányozva. A bizottság elfogadta *Módos-Merxbauer* Ferenc műépítész tervét.

Pesti Napló

1936. okt. 24.

Magyar Kulturszemle
1939. 1.sz. 50.l.

Módos Ferenc
és Krassói Virgil
cége

A BUDAPESTI FARKASRÉTI TEMETŐ KÁPOLNÁJA ÉS RAVATALOZÓJA.

Tervezték *Módos Ferenc* és *Krassói Virgil*. Néhány évvel ezelőtt tervpályázat szólította csatasorba az építészeket, hogy a farkasréti temető kápolnájára és a vele kapcsolatos építészeti problémákra alkalmas megoldást ajánljanak. Akkoriban azonban még nem volt szó arról, hogy a régi ravatalozót lebontsák. Most, hogy a templom és a vele kapcsolatos munkálatok gondolata a megvalósulás stádiumába lépett, a tervezéssel megbízott építészek magukévá tették a tervpályázat alkalmával felvetett megoldást, mely szerint a ravatalozó előtti tér egyik oldalt kriptasorral, másik odalt pedig az építendő kápolnával három oldalról hangulatos zárt udvarrá volna kialakítandó. Tervükben azonban a régi ravatalozó helyett újat terveztek. A kápolna a megkívánt módon úgy nyert elhelyezést, hogy a temetőtől függetlenül is használható legyen és Kálvária felállítására, valamint körmenetek tartására is módot nyújtson. Az épületcsoport nagy felületekkel, tartózkodó, de modern szellemben született meg, a templombelsőben pedig a tervezők némi középkori stílusreminiszcenciákat csendítenek meg.

van is mulatságunk, még mindig olyan, mint egy kinyilatkoztatás.

Először is a magyar ember nem »széria-ember« ; semmi köze a gyártószalaghoz. A mulatása sem lehet tömegmulatság. Amint a magyar költőnek több ihletre, nagyobb feszültségre van szüksége, hogy verset írjon, a mulatáshoz is hangulatot kíván. És nem akármilyen hangulatot s lehetőleg nem más által mesterségesen előkészített hangulatot. Kitűnő borai is : megannyi egyéniség, csak hivogathatják a hangulatot, nem parancsolhatnak neki. S ha megjön, akkor olyan, mint a romantikusok múzsája : királyi vendég, akit áhitattal kell fogadni. Félretenni érte minden földi gondolatot, fölszabadulni a hétköznap nyügeitől, amelyek megzavarnák vagy feszélyeznék. Amikor a Magyarországgal rokonszenvező sok külföldi mozilátogató valamelyik tüzes — és nem mindig hiteles — csárdás vagy valamelyik

Módos Ferenc. MDK

Építész

Sztálin Vasmű, ércelőkészitő és iroda egyik tervezője.

repr.

MagyÉp 1945-55.

Tervezők: Frey GYula
Módos Ferenc
Póczy József

Módos Ferenc, építész MDK

Sztálin Vasmű, tűzállóanyaggyár. Egyik tervezője.

repr.

MagyÉp 1945-55.

Tervezők: Frey Gyula, Módos Ferenc
Kálmán Tamás, Tomay Tibor

Módos Ferenc, MDK

építész

Kazincbarcika. Városkompozició egyik tervezője.

repr.

Tervezők: Valentiny Károly
Miskolczy László
Módos Ferenc

MagyÉp 1945-55.

Módos Ferenc, MDK.

építész

Sztálin Vasmű tüzállótéglagyár egyik tervezője.

repr.

MagyÉp 1945-55. Tervezők: Frey Gyula, Módos Ferenc, Kálmán Tamás, Tomay Tibor

61. FÁTYOLOS NŐI FEJ.

Márvány. Magassága 23 cm. Modern kiegészítés gipszből: az orr és a bal szemöldök, mindkét ajak és az áll. Felülete elmállott. Cyprus szigetéről származik. Azelőtt Adolf Furtwängler birtokában volt.

Valószínűen síremlékről való ez a női fej. A szemnek fátyolozott tekintete nagyrészt a márvány felszínének meg-

Módos (Merxbauer) Ferenc

és Wossala György

építészek

Vinci

Ted

Pénzintézeti

központ

tervpályázata

Lásd

Művészet

1937. 10. sz. 119. l.

sérülés van az alakokon és a dombormű szélén. Rómából való.

Az oroszlánfogatból, amelyen a nagy istenanya ült, csak a két oroszlán előrésze maradt meg. Pórázon vezeti őket egy férfi, akit öltözete: a phrygiai sapka, nadrág és köpeny, ázsiainak jellemez; Kybele tisztelete ugyanis ázsiai eredetű volt. Mellette és előtte még két hasonló öltözetű férfi halad. Azonkívül két fiatal nő vesz részt a menetben, akik táncolva csörgős féldobot vernek kezökkel. Mindez a Kybele-ábrázolásoknak jellemző részletei, úgy hogy semmi kétségünk sem lehet a töredékes dombormű tárgya iránt. Római munka a császárság korából.

Paul Arndt: Fragment einer Statuenbasis mit Darstellung des Festzuges der Kybele. Römische Kaiserzeit. Original.

Cél

Módos Ferenc

és Tóth Kálmán

a Forum tervpályázaton I. díjat nyert terv az Andrássy út és Vilmos császár út kereszteződésének kiképzésére - Repr

Tér és Forma

1942. 184. l.

(A jövő Budapestje. Az Orsz. Iparegyesület kiállítása az 1942. évi bresti őszi lakberendezési vásáron)

Módos Ferenc

Léd 2 és Hültl Hümér

Terv egy repülőtérhez.

Repr.

Tér és Forma

1942. 184. l.

(A jövő Budapestje. Az Orsz. Iparegyesület kiállítása az 1942. évi budapesti őszi lakberendezési vásáron.)

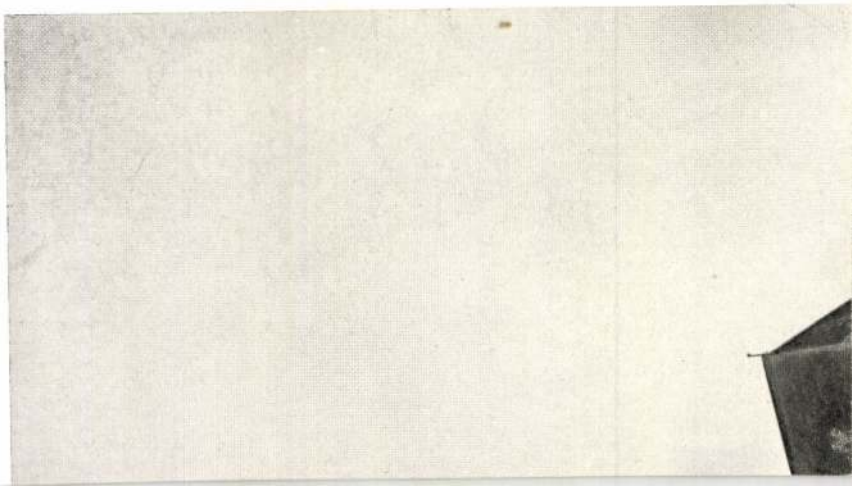

Módos-Merxbauer.

Ced Ferenc

és Tóth Kálmán

Az Andrássy-út
torkolatának terve,
fentiektől.

Repr.-
Györgyi újmagyép. II.

133. C.

Módos-Merxbauer Ferenc

és Wossala György

cél

A Pénzintézeti Központ
székházának pályaterve.

Repr.

Györgyi nyomdgép II.

44. l.

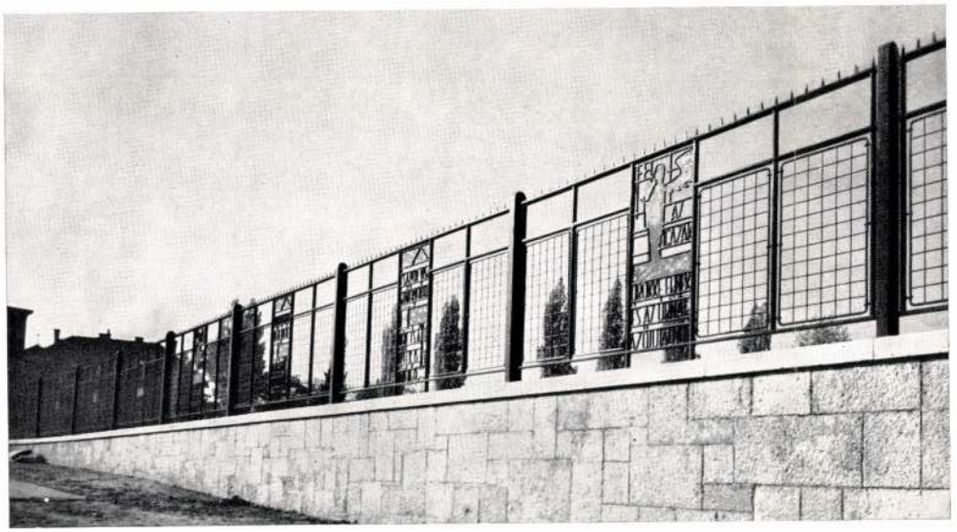

A farkasréti templom, ravatalazók és árkádos sirboltok összes szegező- és vasmunkáit kivitelezte:

Babirák József épület- és műlakatos, Budapest I, Gömbös Gyula-út 75 (Lakás: XI, Tarcali-ucca 3). Telefonszám: 256-796

Terv.: Módos Ferenc

Borsos felv.

Tervezte: Krassói Virgil

A Földhitelintézet Margitszigeti klubházának kisméretű sejttéglát és válaszfal-téglát szállított:

„NAGYBÁTONY-UJLAKI"
Egyesült Iparművek r.-t. Budapest, V Vilmos császár-út 16. T. 181-808 (sorozat)

A farkasréti ravatalozó szigetelő munkáit végezte

BIEHN JÁNOS R.-T.
V., Alkotmány-utca 21, telefon: 115-350.

A farkasréti temető kápolnájának és ravatalozójának összes épületasztalosmunkáját végezte:

GOGOLA GYÖRGY asztalosmester
XIV., Telepes-utca 78. Telefonhívó: 297-785.

A földhitelintézeti klubház és az OTI győri székházának szigetelő munkáit végezte:

PARAFAKŐGYÁR R.-T.
X., Noszlopy-út 2. Telefon: 148-514.

A földhitelintézeti klubháznál a Picklin falsarokvédő és hermetikus elzárási munkákat végezte:

„FÉMSZÁLAS PICKLIN"
szab. vászonfalsarokvédő
VI., Podmaniczky-utca 13. Telefon: 112-055.

A Seiner és Klinger-féle üzletberendezéshez a világítótesteket készítette

KOZMA GYÖRGY

iparművész és bronzművesmester

Budapest, VII., Peterdy-utca 4.

Telefon: 135-804.

A soproni Hernfeld-penzió bádogos-, víz- és melegvízberendezési munkálatait végezte

HORVÁTH LAJOS
bádogos- és vízvezetékszerelő mester
Sopron, Fraknói-út 15.

A Dr. Hernfeld-féle soproni Lövér-penzió bútorasztalosmunkáját végezte

RAUCH LAJOS
műasztalosmester
Sopron, Csengery-utca 57, telefon: 635.

Tér és Forma 1938. 10. sz. 126. l.

A korszerű építkezés nélkülözhetetlen tartozéka a tartós, higiénikus, esztétikus

E M E R G É

gumipadló + Gyártja a Magyar Ruggyantaárugyár

A Futura-székház egyik pihenőjének Emergé gumipadlóburkolata

Az Elektromosművek Baross-téri propagandairodájának Emergé gumipadlóburkolata

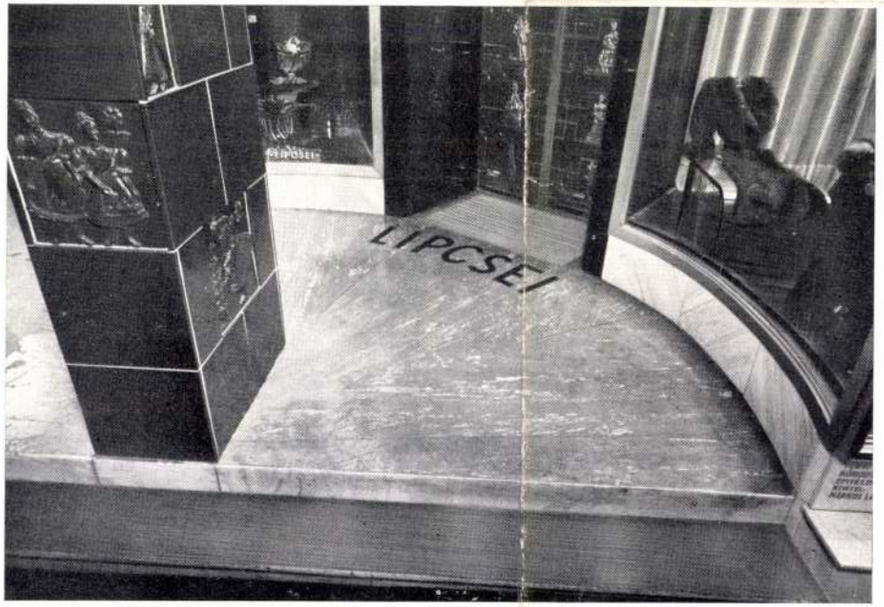

A Lipcsei-áruház új bejáratának Emergé gumipadlóburkolata

Módos Ferenc

okl. építészmérnök

a bpesti polgármester mérnökké kineverte

MMELKözl.
1942. 206. l.

SZABADKA, Szerdahelyi-u. 2.
Telefon 44.

Módos Ferenc

a szegedi elme- és
ideggklinika terve

III. díj

MMÉEK özl.
1942. 208. l.

Post Summer

Módos Ferenc

a Kerekhegyi üdülő-
váltó terve.

I. díj.

MŰÉRTÉKÖZI

1943. 197-l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Módos Ferenc

Budapest 2. sz. m. kir. Kerbaitó postahivatal szaktanfolyam és internátus épületére kiírt terve.

4-ik díj

MMÉI Közl
1943:184.l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Módos Ferenc

építész

Krasznai Virgillel

tervezte a budapesti

farkasréti temető-

templomot.

Magyar Építőművészet

1941. 12. 24.

A budapesti farkasréti temető kápolnája és ravatalozója

Tervezték: **Módos Ferenc** és **Krassói Virgil**
Kivitelezte: vitéz Kapuváry Gusztáv

Budapest Székesfőváros ügyes pénzügyi megoldással lehetővé tette, hogy az itt bemutatott építkezés megvalósulhasson. Nevezetesen közel ötszáz halott részére biztosítva kriptái, az ezeknek eladásából befolyó összeg előlegezéséből megépítette a temető új templomát, ravatalozóját és az említett árkádos kriptákon kívül az üzletsorral és kerítéssel összefüggő fő- és mellékbejáratot, 340.000 pengő összköltséggel.

A templom megoldása lehetővé teszi ennek a temetőtől független használatát is és a megkívánt kegyhelyszerű kálvária létesítését ünnepélyes körmenetek céljára. A nagyfokú szintkülönbségeket tervezők a fenti szempontok figyelembevételével, szellemesen használták fel.

Az öt helyiséget magába foglaló ravatalozó alatt nyert elhelyezést a hullahűtő, mely a helyszínen álló elavult hátsó ravatalozó lebontása után történő építkezés kapcsán szerves egységbe kerül az épületcsoporttal. Az említett öt ravatalozó helyiség közül a középső három, ünnepélyes, nagy temetések alkalmával összenyitható.

A templom oldalán és a különállóan elhelyezett árkádos kriptasor, valamint a fenti ravatalozó épület, a tervezők ügyes elgondolása szerint egy zárt udvart keretez körül, melynek hangulatát kellemesen festi alá a szerencsésen elhelyezett kampanille.

A templom és a kapuépítmény közötti szimbolikus ábrákkal díszített kerítés, az utca vonaláról kellő betekintést enged az épületcsoportra és a mögötte emelkedő hegyvidékre.

A megfelelően hangsúlyozott kapuépítményt, a vele összefüggő üzletcsoportot is, szerencsésen igyekeztek tervezők a meglévő természeti szépségek hangulatába beleilleszteni. Nemcsak a szellemes alaprajzi megoldás és a tömegek helyes megválasztása és csoportosítása, de a homlokzati anyagok, mint kő, nemesvakolat és a vasmunkák művészi megoldása hangulatos egészet ad és a különben többféle rendeltetésű épületeket szerves egészbe foglalja.

Az épületcsoport berendezése, a templom és ravatalozó épület felszerelése folyamatban van.

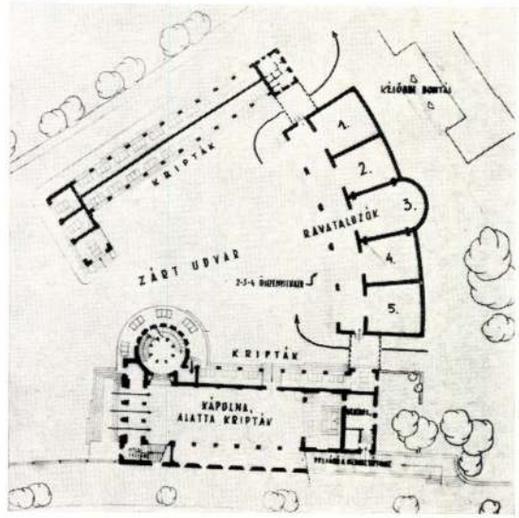

Tér és Forma 1938.

Könyv Budapest városrendezési kérdéseiről

Dr. Lechner Jenő évek hosszú sora óta terveket dolgozott ki a fel-felmerülő fővárosi városrendezési problémák művészi megoldására: az elsők egyike volt az, amelyben a Nemzeti Múzeum kertjének az előtte vonuló körúttal való szerves kapcsolatba hozására tett, ezt követték a pesti és budai Dunapartok rendezésére kidolgozott tervek érdekében kifejtett propagandája, majd az ú. n. Forum-problémára tett javaslatai, az Erzsébet-híd kevéssé szerencsés elhelyezésével lesülyesztett belvárosi plébániatemplom környékének rendezésére tett propoziciói. Mindezeket az elképzeléseit a „Műszaki világ" hasábjain összefoglalólag adta elő s legújabban egy formás füzetben bocsájtotta közre — talán azért, hogy a mindezideig megoldatlanul maradt kérdésekre nagy szeretettel és művészi odaadással kidolgozott tervei szélesebb körökben is ismeretesekké váljanak s ha majd egyszer sor kerül azoknak végleges megoldására, vázlatai rendelkezésre álljanak azokkal a gondosan előadott érvekkel, amelyeket a füzetben együtt találhatunk. A kérdés csak az, hogy mikor lesz Budapest abban a helyzetben, hogy e kérdéseknek megoldása sorra kerülhessen, hogy a várostest egyéb, a lakosság egészségét súlyosan érintő bajok megszüntethetők legyenek, hogy a tervszerűtlen kapzsi és előrelátás nélküli városépítésből eredő és napról-napra érezhetőbbé váló forgalmi zavarok kiküszöbölhetők legyenek – s ezután ezek az ugyancsak ofntos városszépítési munkálatokra is pénz jusson? S ha e terveket látjuk, akkor bizony irígykedve gondolunk Rómára és Milánóra, meg Berlinre és Münchenre, ahol ilyen és még nagyobbszabású, a város egészét hatalmas áttörésekkel szabályozó és újjáépítő munka ma ténylegesen folyik és eredményekkel is jár. A magunk életének kicsinyessége, szegénysége szinte kishitűvé tesz, s épp ezért még tiszteletre méltóbbnak tűnik, hogy dr. Lechner Jenő ennyi tervet dolgozott ki önzetlen odaadással és hittel s ugyanezzel a hittel teszi le azokat a nyilvánosság elé, mint gondolatainak kincses ládáját. Mi, akik a városrendezést ugyan más szempontból nézzük és szeretnők művelni, a városnak először az egészségét és forgalmi biztonságát szeretnők elérni, tisztelettel látjuk kartársunk ez igyekezetét s főként hitét, amely kellene, hogy nekünk is példaképül szolgáljon. B. V.

Kapelle und Aufbahrungshalle in Budapest

Arch.: **F. Módos** und **V. Krassói**

Chapelle dans un cimetrére de Budapest

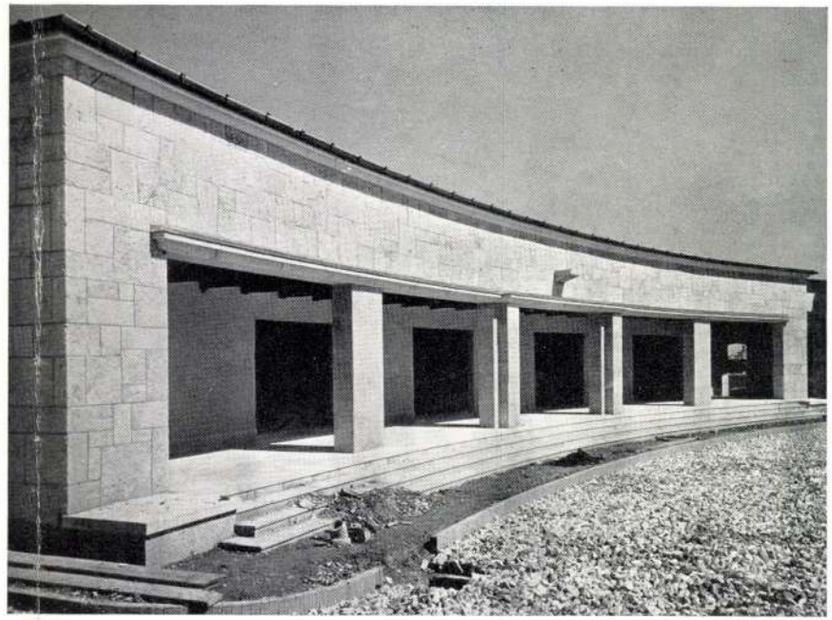

Arch.: **F. Módos** e **V. Krassói**

Egy örvendetes városépítési hír Budapestről

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa legutóbb úgy határozott, hogy a Ferencváros előtt, a Vámpalotától a Horthy Miklós-hídig elnyúló, a Közraktár-utcától és a Dunától határolt területen, amely a főváros tulajdona s 1941. évig a Magyar Leszámítoló Bank közraktári bérletét képezi, a szerződés lejárta után az ott álló elavult raktárházaktól megtisztítandó lesz, beleértve az elevátort is. A terület dunaparti részén a gyorsforgalmi út fog továbbvezettetni, a belső rész pedig kb. 70 m. szélességű közkert céljaira fog szolgálni.

Ezt a hírt annál nagyobb örömmel kell fogadnunk, mert hiszen a magunk részéről egy félévtizednél régebben állandóan sürgettük az ilyértelmű elhatározást, mivel e területnek kétségtelenül az a rendeltetése, hogy mint a szentistvánvárosi park és a mögötte zsúfoltan beépített s lakott városrészek számára üdülőhelyül szolgáljon. E határozat ismét annak a jele, hogy legfelsőbb városépítési hatóságunk köreiben új szelek járnak s végre túljutottunk azon az álláspontón, amikor városi hatóságaink a dunaparti s egyéb köztulajdont képező telkeket olyan vagyontárgyaknak tekintették, amelyeket jó áron el lehet, sőt el kell adni. Így történt ez az egykori sóhivatali telekkel a Vörösmarty-tér és Tisza István-utca között, majd a Dunaparton a Mária Valéria-utca és a korzó között, stb. Idők jele, hogy ma másképpen gondolkozunk. A Ferencváros alacsony, de sűrű beépítettsége, sűrű lakottsága mellett úgyszólván teljesen nélkülözi a nagy nyilvános kerteket — a szomszédos régi füvészkertet is feláldozták! — mert sem a Ferenc-tér, sem a Bakács-tér nem jön számba mint komoly üdülőterület. E hiányon fog segíteni ez a parti kertsáv, dunamenti tiszta levegőjével.

Ha azonban ez egyszer most már így lesz, akkor jó lesz ügyelni arra is, hogy a mai Közraktár-utca nyugatra néző teleksora megfelelő tisztességes módon épüljön be, ha a Boráros-tér felőli néhány telek már kevéssé kedvező beépítést nyert is. Feltétlen szükséges, hogy e telkekre egységes párkánymagasság írassék elő, — ha nem is szükséges az egységes homlokzat. Építészetünk tisztuló irányzata önmaga gondoskodik a beépítés egységesedéséről, s ha az egységes párkányvonal már kiköttetik, akkor a bajok legfőbbike, a függvetület alkalmazásából eredő szabadosság már kizáratik. N. B.

Vidor Pál:
Csokoládébolt
Budapesten
Kivitel:
Kelemen Tivadar

Nagyvárosi boltkapuzatok

Az utolsó öt évben a budapesti utcakép nagy átalakuláson ment át: a házak földszintje úgyszólván teljesen megújhodott, — és pedig érdekes módon, nemcsak a Belvárosban és a főútvonalakon, hanem a külsőbb városrészekben is. A mult századból és a századelejéről itt maradt régi boltkapuzatok eltűntek, mindenféle, ú. n. díszítményeikkel, faragásaikkal, tehát azokkal az elemekkel együtt, amelyek, úgy tetszik, csak arra voltak jók, hogy gazdag faragásaikban megfogják a nagyvárosi levegő minden szennyét, porát és piszkát s ezen felül a boltok kirakatfelületeit 20—30%-kal csökkentsék. Kialakításuknál fogva állandó gondozást, tisztogatást igényeltek, avagy ha ebben nem részesültek, akkor az elhanyagoltságnak és piszoknak olyan benyomását keltették, hogy az üzletnek jó hírét, vonzó mivoltát ez az állapot semmiképpen sem fokozta. Eltűntek a különféle renaissancenak, avagy antiknak csúfolt s barnára, avagy feketére festett, faragott oszlopok, párkányok, keretek, kartusok, mint az inflációs években egy-egy cél által nagy tömegben gyártott ú. n. „neobarokk" rákdaganatok is. — csak nagynehezen fedezhetni fel egy-egy már múzeumba vágyakozó példát erre. A házak földszintjei tágasan megnyíltak, széles, jól áttekinthető kirakatszekrények keletkeztek, amelyekben a bemutatott áru úgyszólván kézzel foghatóan fekszik előttünk, úgy mint a régi vásárok sátraiban. S az áru tarkaságának hatását mégcsak fokozza a nagy tükörüvegtáblák tiszta csillogása s a fémkeretek ragyogása, az üvegburkolatok tiszta színezése. Ha a XIX. sz. végi,

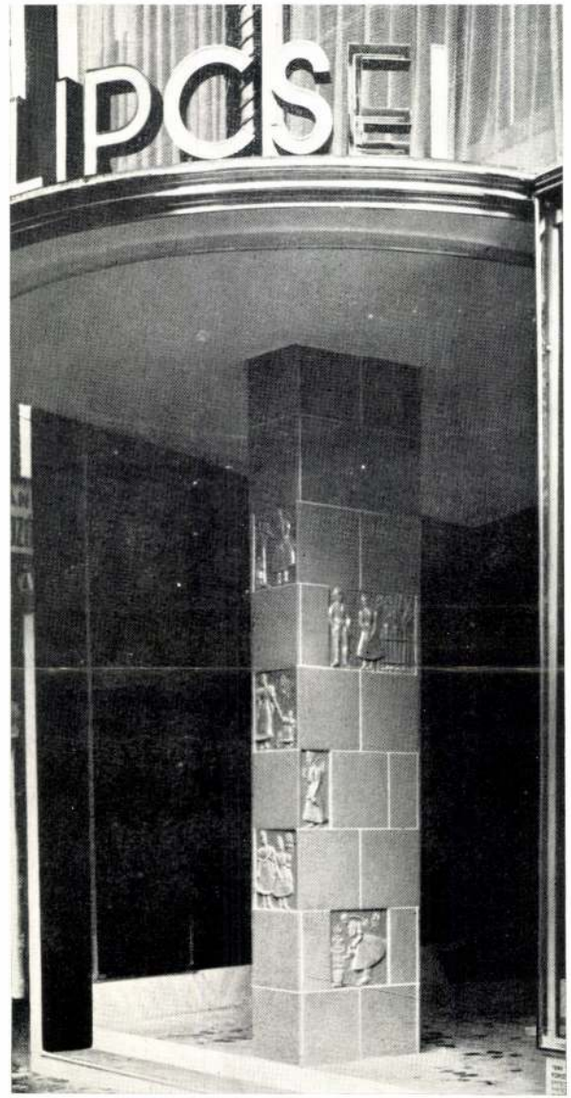

A Lipcsei-divatáruház bejáratának oszlopa
Kerámia-oszlopburkolat magyar népviseletekkel,
készítette Márkus Lili Fotó: Wachtel

Módos Ferenc

Budapest Békesfőv. Elektromos Művei mátravidéki (üzemi erőmű) épületeinek homlokzati fervvázlataira kiírt terv.

megvétel

MMÉEKözl.

1942. 56 l.

634
900/45

Módos Ferenc

l.

Építészet

1943. 114. l.

118. l.

Módos Ferenc
építész

l.
Építészet
1942. 74. l.

Módos Ferenc

l.

Építész

1944. 15-l.

16-l.

Módos (Merxbauer)

Ferenc

a Szent Lukács-fürdő
Gyógyfürdő reuma
kórház zártkörű
terapiájáratán
I díj.

MMÉE közl
1938. 395. l.

Módos Ferenc

épitett

a Szent Gellért-szálló
környének kiépítése.

Fenti terve repr.

Vesenyi Pál: A Gellért
fürdő kiépítése.

Budapest 1947.

202-203. l.

képekkel.

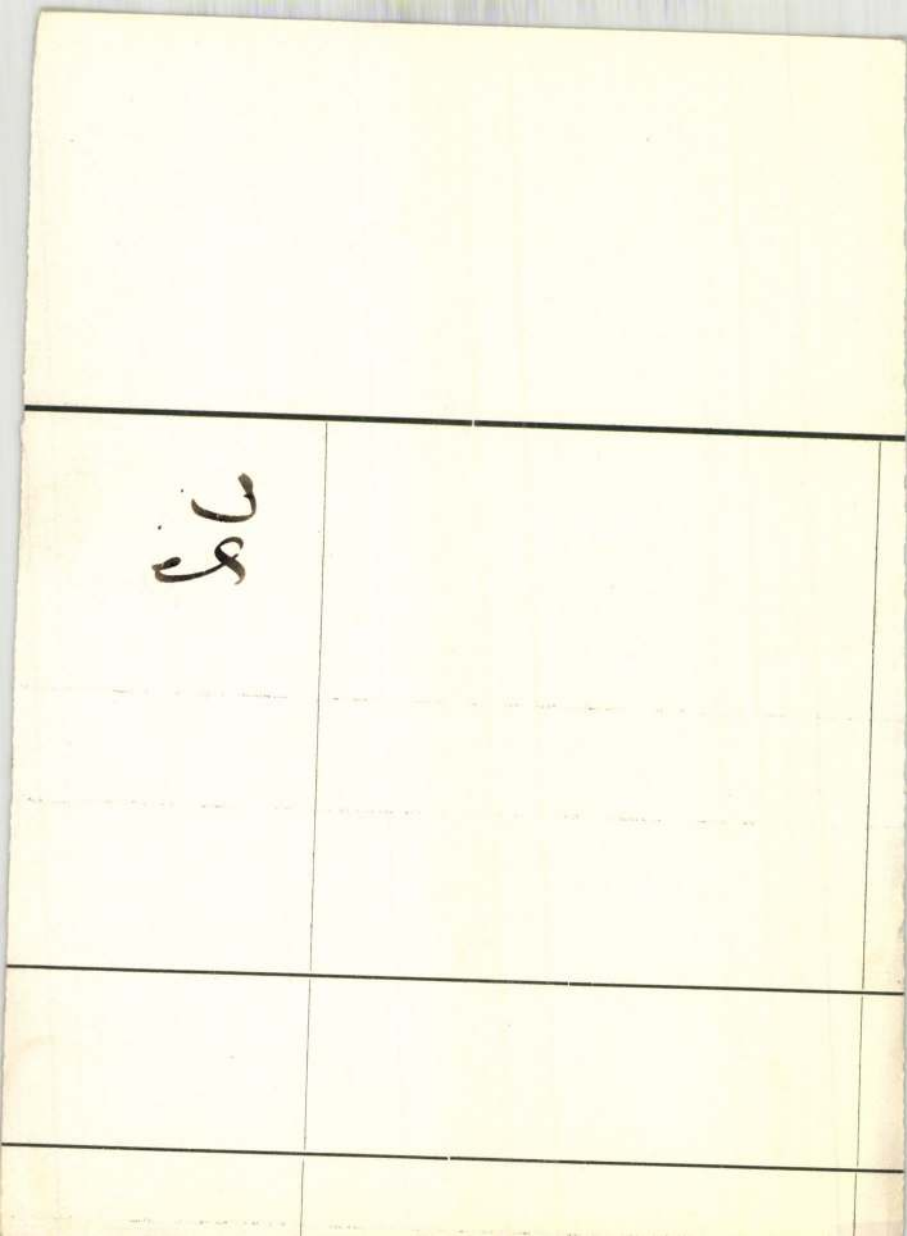

Módos Ferenc és

Tóth Kálmán

építésszek

nincs
led
irod

Tér és Forma

1937. 70. l

(Budapest-Városköz-
pont tervpályázata,
képekkel.)

I. díjat
nyertek

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Módy Ferenc

Tóth Kálmán

építészek

nincs cíd

l.

A Pesti Városháza

1937. 2 n. 10, 11. l.

talok. Ezek készítik egyébként a talajjavítással összefüggő munkák terveit, a munkák kivitelét is végrehajtják és minden ilyen ügyben díjtalan szaktanácsot adnak az érdekelteknek. Tekintettel arra, hogy a vizgazdasági kérdések túlnyomó része műszaki vonatkozású, érthető, hogy elsősorban e hivatalok helyes mű-

b) A felszíni vizeknek a *szennyvizek levezetésére* való felhasználását vízjogi törvényünk szabályozza, amennyiben a törvény a szennyvizeknek legalább 500-szoros hígítását írja elő. Ha ez a feltétel nincs kielégítve, a szennyvizek mesterséges tisztításáról kell gondoskodni. A szennyvíznek élővízbe való bevezetése hatósági engedélyhez van kötve. Szennyeződési és tisztítási kérdésekben szakértőként a már említett halélettani és szennyvíztisztító kísérleti állomás működik közre.

c) Fürdők. Nemzetgazdasági szempontból mind jobban fokozódó jelentőségű a vizeknek a közegészségügy, továbbá a fürdő- és vízisportok keretében való hasznosítása. Amennyiben tavak esetében a vízszint szabályozása, továbbá a hő- és gyógyforrások hasznosítása nagy beruházásokkal jár és gyakran kényes műszaki feladatok megoldását kívánja, itt is valóságos vízgazdálkodásról van szó. Magyarországon e téren a 600 km² felületű Balaton-tó, és különösen a Budapest székesfőváros területén feltörő 214 különféle gyógyforrás és 69 hőforrás hasznosítása jelent hálás feladatot. (Utóbbiakat 9 hatalmas gyógyfürdő értékesíti. A hőforrások napi hozama körülbelül 22 millió liter és közöttük van Európa második legmelegebb forrása. 73.8 C°-os vízzel. Budapest fürdőit évente 3.3 millió ember látogatja.)

A vízgazdálkodásnak magasabb foka — akár a vizek rendezését, akár azok hasznosítását szolgálja — *a vizek tárolása,* aminek jelentősége világszerte fokozódik. Bár ezen a téren a háború előtt örvendetes fejlődés indult meg, mai földrajzi helyzetünkben tárolásról alig lehet szó. Néhány kisebb természetes tárolómedence mellett újabban a síkföldi, töltések közötti tárolás kérdése merül fel, ami természetesen csak szűkebb keretek között alkalmazható s amellett az ilyen tárolások nem alkalmasak sem vízierő hasznosítására, sem az ivóvízszükséglet biztosítására.

Magyarországnak a jövőre vonatkozó vízügyi munkaterve elsősorban a vizek hasznosítására vonatkozik,

Módos Ferenc MDK

harmadik helyen dicséretet nyert

Falusi templom terv, nyertes müvek

Magyar Egyházmüvészeti Kiállitás
Nemzeti Szalon 1941. febr-márc.

M.D.K.

Módos Ferenc épitész

Terv egy repülőtérhez.Repr.

Cikk: A jövő Budapestje .Az Orsz. Iparegyesület kiállitása az 1942. évi budapesti őszi lakberendezési vásáron.

Tér és Forma 1942. 184.l.

MTK

Módos-Merxbauer Ferenc, ép.

Wossalal György ép.-el közösen a Pénzintézeti Központ Székházának pályatervét mutatta be.

Györgyi uj magyép.II. 44.l. képpel.

M.D.K.

Módos (Merxbauer) Ferenc, építész

a Szent Lukács Gőzfürdő reuma kórházának tervpályázatán első díjat nyert.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1938. 72. köt. 395. old.

MDK

Módos Merxbauer Ferenc építész

Döntöttek a Pénzint. Közp. szabadságtéri székházának tervpályázatáról. Pesti Napló, 1937. jun. 25x
26.

Módos (Sörtély) Antal, szabó M D K

Vásfaludi mester 1850-ben kommunista „lázadó kézt" bíróság elé került. 233 old

Horváth Zoltán: "Kommunista"vádlott 1850-ben.233.o.
Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat,KvII.1963.

MDK

Módos Ferenc

faluci templom terve: harmadik helyen
dicséretet nyert

M. egyházművészeti kiáll. N.Szal.1941.II.

MDK

Módos Ferenc és Tóth Kálmán

a Forum tervpályázaton I,dij

A jövő Budapestje. Tér és Forma 1942. 184 l.

Módos Ferenc és Tóth Kálmán MDK

együttes terve Bp. városközp. megoldására.
I.dij

MMÉEKözl 1937, 51 l.

MDK

Módos-Merxbauer Ferenc és Tóth Kálmán

Andrássy ut torkolatának terve

Györgyiujmagyép II. 133 l.

~~Hülsl Hümér~~ és K

Céd Módos Ferenc

Terv egy repülő-
térhez.

Repr.

Tér és Forma

1942. 184. l.

(A jövő Budapestje.
Az Orsz. Iparegyesület
kiállítása az 1942.
évi budapesti őszi
lakberendezési vásá-
ron.)

GLASHER KATALOG

M.D.K.

Módos Ferenc, építész

terve 1100 p-ös megvételben részesült, a miatravidéki erőmű épületére kiírt pályázaton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1942. LXIII. évf.

márc. 19. sz. 5. old.

Mócsy F.

Kazincbarcika új településének, lakóházainak
építője.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 98. l.

M.D.K.

Módos Ferenc, építész.

és Krassói Vireil
közös terve a nég egyenként
1000 p-ös ~~[illegible]~~ harmadik
díjat egyszer nyerte el a
tabáni gógszálló pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

márc. 10. sz. 9 old.

Módos Ferenc é pílsk

Tér és Forma 1937. 67-80.

A Budapest-Vásárhely terv-pályázatból

Módes Ferenc építész

Tér és Forma 293-295 1938-

A farkasréti temelő kápolnájáról

M.D.K.

Módos (Merxbauer) Ferenc

Első díjat nyert a Szent Lukács gyógyfürdő reuma kórházának tervpályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LIX. évf.

dec. 7. ss. 5. old.

Módos Ferenc

épitész

l.

Szendy K. Bpest

székesf. közig. čok-

1942. Ap. 1943. 391. l.

, osztálytanácsos.

KIFIZETTETETT

MAGY. KIR. ÁLLAMPÉNZT IX. ker.

1911 aug. hó 14.

Módos Ferenc

építész, festő

Építés-Építészet.

1949. I. évf. 5. sz. 61. l.
(P. F.: A tervező irodák képzőművészeinek kiállítása.)

Több műve: mi nem említi.

98066 - 93

M.D.K.

Módos Ferenc, építész

és Krassói Virgil kőrös terve a 4 db. 1000 p-ös harmadik díjat egyszerre nyerte el a tabáni gyógyszálló pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938, LXIX. évf.

marc. 10. sz. 9. old.

M.D.K.

Módos Ferenc, id, épitész

Részt vett a pályázaton

4 000 Ft-os megvétel /sorolás nélkül/

Társte vező: Kádár István és Jankovits Lajos

Kathy Imr :Várpalotai tervpályázat

Magyar Épitőművészet 1962/1. 49.l.

M. D. K.

Módos (Merxbauer) Ferenc, építész

Első díjat nyert a Szt. Lukács Gyógyfürdő reuma kórház zárthörű versenytárgyalásán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938..LXIX. évf.

dec. 7. sz. 9. old.

MDK

Módos Ferenc

A tabáni gyógyszálló pályázaton terve a négy harmadik dij egyikét kapta.

Cikk: Botrány a Tabán...

Magyarország, 1938.márc.5. 5.lap

M.D.K.

Módos (Merxbauer) Ferenc

epités

és Wossala György közös terve az egyik 500 p.-ös harmadik díjat nyerte el a Pénzintézeti Központ szabadság-téri új székházának pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.

jul. 1. sz. 10. old.

M.D.K.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.

sz. old.

M.D.K.

Módos (Merxbauer) Ferenc

építész

terve 500 p-ös megvétel ben részesült a Margitsi-geten építendő új strand-fürdő [Palatinus] pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1936. LVII. évf.

szept. 24. sz. 4. old.

M.D.K.

Módos - Merxbauer Ferenc

építész

Hüllő Hümérrel körös terve első helyen való megvételben részesült a budaörsi repülőtér tervpályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1936. LVII. évf.

jun. 10. sz. 3. old.

MDK

Módos Ferenc és Krassói Virgil

A Pesti Városháza 1938. 3. sz. 3.l.

Lelőhelye: .....

74

Kresz, 1955.

Nemesleányfalu
Kövesi Imre, 1896.

Ház és ruházat

MDK

Módos Ferenc épitészmérnök

Az Elektromos Müvek tervpályázatának nyertesei. Pest 1942.márc. 2o.

MDK

Módos-Merxbauer Ferenc és Tóth Kálmán

Andrássy-ut torkolatának terve, repr.

Györgyiujmagyép. II. 133.1.

Módos Fernc, ifj. épitész

M.D.K.

A keszthely Mezőgazdasági Akadémia bővitésének terve

társtervező: Tamáska János

repr.

Gárdonyi Jenő: Fejlesztik felsőoktatási intézményeinket, A gödöllői Agrártudományi Egyetem, A keszthelyi é
mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Akadémia bővitése

Magyar Nemzet 1961. október

18. 7.1.

M. D. K.

MÓDOS Ferenc, ifi építész

Pécs „Olympia" ellenem, gadinos
hajós munkalársaráit Krejcarek Ká-
rollyal

Berendezés: tezete Gyrop

Repr.

Magyar Építőművészet 1961. 1. Ab. 22-24 y

M. D. U

MÓDOS Ferenc, cca építési

4.000 forinttal díjazott terv

társtervező: Kádár István

Jankovits Lajos

Döntött a Zsűri Nárnalota fejlesztési pályázatáról

Magyar Nemzet 1961. aug. 30-6. l.

M.D.K.

Módos Ferenc é ifj. épitész

ÁÉTV

Mezőgazdasági Akadémai kollégouma, Keszthely .

Blsőépitész: Fokvári Iván repr.

Magyar Epitőmüvészet 1965/4. 42-47.

MODOS, Franz, pozsonyi kőművesegéd

F. M. Maurergesell, 16 napos fia meghalt. (1840, 243 l)

F. M., Maurergesell, 3 éves lánya meghalt. (1848, II. kötet, 728 l)

Preßburger Zeitung

(Genthon)

ifj. Módos Ferenc

Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum, 320 fős kollégium, Nyiregyháza. /ifj.Módos Ferenc építész, Garajszky József belsőépitész./ - Magyar Építőipar, 1968.1.sz.16.l.

Az 1963.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

155. l.

MODOSSY Dávid mézeskalácsos, külső tanácstag. Egerben a Dobó u.30-32.sz. ház /hrsz.535/ tulajdonosa 1785-95 között. Ugyanitt lakó bérlő 1845-től --+ Fletscher Kálmán zsidó aranyműves.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Módos Gábor

60 év - életmű-kiállítás

1999. április 9. 16.00

Savaria Múzeum
9700 Szombathely, Kisfaludy u. 19.

a kiállítást megnyitja

Weszelits Jenő

Nyitva: péntek 10-19, egyéb napokon 10-17 óráig
A kiállítás bezár 1999. május 9.

A Nadar csoport tagjaként berobbanó fiatal tehetség fekete-fehér, konstruktivista akt-képeivel hívta fel magára a figyelmet még a 60-as években. Azóta profi fotográfusként, aktívan tevékenykedő közéleti emberként, hosszú utat tett meg. Most 60 évesen gondolt első, komolyabb összefoglaló kiállításának megrendezésére. Milyen utat tett meg, merre halad Módos Gábor? A választ a kiállítás adhatja meg.

Nagyváradi Tavirózsa Fotóklub

1999. április 10. 11.00

Kölcsey Ferenc Művelődési Központ,
Kisgaléria
4026 Debrecen, Hunyadi u. 1-3.

a kiállítást megnyitja

Eifert János az MFSZ elnöke,

Kósa Lajos polgármester

Nyitva: szerda kivételével 10-18 óra
A kiállítás bezár 1999. április 25.

Karinthy Frigyes Gimnázium

A Föld Napja 1999

1999. április 23. 15.00

Karinthy Frigyes Gimnázium aula
1183 Budapest, Thököly u. 7.

a kiállítást megnyitja
Rózsavölgyiné Tomonyák Gitta

Nyitva: hétköznap 10-16 óráig
A kiállítás bezár 1999. május 12.

MDK.

Módos Gábor

Sz.Richter fotóportréja

Fotó 1966 okt.

MDK.

Módos Gábor

Fotókiállitási kritika

Fotó 1966 okt.443 old.

MDK.

Módos Gábor

Fotókiállitási kritika

Kisalföld 1966 okt.16.

MDK.

Módos Gábor

Fotókiállitási kritika

fotó 1966 okt

Módos Gábor

Az Év Képei pályazaton dijat nyert, melyet a Magyar Fotómüvészek Szövetsége birált el.

Magyar Hirlap 1979/4o/1o

Módosi Eszter épitész M.D.K.

A 60 férőhelyes bolcsőde, 100 férőhelyes ovóda tervpályázaton dijazva

II.dij / 15ooo Ft /

Társtervező: Havrán Pál, Falta Imre, Marosi József

Magyar Építőművészet 1966/1. 2-6. l.

E.D.K.

Módosi Eszter

A Szegedi Olajközpont tervpályázatán 10ooo Ft-os megvétel

xxxxtervező: Schőmer Ervin

Munkatárs: Biczó Tamás- Erdős Annamária- Schőmer András Szabó László- Marosi József- Falta Imre- Berczik András

Magyar Építőművészet 1967/3.1.

Módosi Eszter épitész M.D.K.

Dijazva a pályzaton / 15000 Ft /

Társtervező: Havrán Pál- Falta Imre- Marosi József

Épitészetileg igényes, korszerü és gazdaságos tervek érkeztek az óvoda-bölcsőde pályázatra

Magyar Nemzet 1965. dec. 9. 9. l.

Módosi Eszter épitész M.D.K.

Társtervező: Havrán Pál- Falta Imre- Marosi József

Módosi Eszter

M.E.: Rendelőintézet, Makó. - Építészek Schőmer Ervin, Módosi Eszter, statikus Göczey András. - Ismertetés, fotók: Heltay László.

Magyar Építőművészet, 1972.1.sz.

38-39.l.

Módosi Ezter

MÓDOS

JAŠA TOMIČ.

E torontálmegyei mezőváros vegyes céhének 1837-ben nyert magyarnyelvű szabályai* az ezüstműveseket is említik.

Die mit ungarischem Text in 1837 ausgestellten Zunftartikeln dieses Markt fleckens im Komitat Torontál* erwähnen auch Silberschmiede.

---

* Orsz. Levéltár — *Staatsarchiv*, Bp. (Liber Coehalium 840/841.)

zi-út 8.

374-41.

lával szemben.)

l. 35-4-79.

M.D.K.

Módossy Dávid, mezeskalácsos

egri külső tanácstag 1785-95 körött a Dobó u. 30-32. sz. ház tulaj: donosa.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 371. old.

Módossy Dávid

mézeskalácsos mester 1785-95. között Egerben.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

2648

JOHANES MODRANY, textiloresítőmester

Az 5.függelékben a lőcsei festők céhlevelét találjuk 1715-ből.--A 6.függelék a lőcsei céhhez tartozó mesterek névjegyzékét tartalmazza 1608-tól 1869-ig.
E mesterek egyike volt:
157.-Johanes Modrany, Rosenau,1764.--152.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A Textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

MODRAR PAL, vésnok

1472-78.-GARAS KORMOCON.--116.szám.-C 213E-3.-verdejegy K-P--A garas hasonló a démarnoz.-Elol pajzsban a mygy. sávok,a kettoskereszt,a dalmat parducIok,a csen oroszlan,középen szivpajzsban a Hunyadi-holló a gyurüvel.-Hátul a lejkendos Madonna,jobbján a gyermek.két oldalt a verdejegy.felirat elol:Moneta Mathie,-hátul:Patrona Hungarie.-26.old.-kép. 48.old.-Fekete repr.

LOHL ARTUR: Hunyadi Mátyas birodalmának pénztörténete 1458-1490.

A Magy.Éremgyujtők Egy.kiadványa. 2.csop. 8.sz. Bp. 1872

MODRÁR PÁL, vésnök 2

1472-78.-GARAS KORMOCON.-116.Szám.0 213E-3.verdejegye: K-P.-A garas hasonlo a denarhoz.-Elöl pajzsban a magy. sávok,a kettoskereszt,a dalmat parducIok,a csen oroszlan középen szivpajzsban a Hunyadi-holló a gyurüvel.körben: Moneta Mathie.-Hatul:a rejkendos madonna,jobbjan a gyermek,kétoldalt a verdejegy.körben:Patrona Hungarie.-26. old. Kép. 48.old

POHL ARTUR: Hunyadi Matyas birodalmanak ezüstpénzei 1458-1490.

A Magy.Eremgyüjtök Egy.kiadvanya. 2.csop. 8.sz. Bp. 1972

MODRAR PÁL, vésnek

Az ezerkilencszázhetvenes évek elején KORMOCON a "P" ver
dejegyet meg nem lehet határozottan PECK PÁL-nak tulajd
nitani,mert ot csak a nyolcvanas evekben emlitik kamara
grófként.Lehetséges,hogy az 1465-ben kamaragrófként em-
litett MODRAR PAL,gazdag kormoci "Ringburger",azaz patri
cius lévén ,ugyancsak részt vett a pénzverésben,idős ko
ra ellenére.O volt fogolytarsa matyas kiralynak 1457-be
20.old

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának emlékpénzei
1458-1490.

A Magy.Éremgyüjtők Egy,Kiadványa, 2.csop. 8.sz.
Bp. 1972

MODRÁR PÁL, vésnök 2

1472-78.-DENÁR KORMOCON.-120.sza,.C 234-4.-verdejegye K-P.-nem lehet Peck Palnak tulajdonitani,mert o későbbi valószinüleg MODRÁR müve.-Elöl pajzsban a magy.savok, a kettoskereszt,a dalmát parduciok és a besztercei oroszlan.-Középen szivpajzsban a Hunyadi-holló a gyüruvel. Körben:Moneta Mathie Regis Ungarie.-Hatul a lejkendos Madonna jobbjan a gyermek.kétoldalt a verdejegy.Körül: Patrona Ungarie.-19.old. kép. 49.old.Fekete repr.

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának ezüstpénzei 1458-1490.

A Magy.Eremgyüjtök Egy,kiadvanya, 2.csop. 8.sz. Bp. 1972

MODRÁR PÁL
~~CONSTORFFER/Konstorrier/JANOS~~, vésnök ?

--- ---

1472-78.-OBULUS KORMOCON.-125.szám.C 244-4.-verdejegye: K-P.-nem lehet Peck Pálnak tulajdonítani,mert ő későbbi. valószinüleg MODRÁR müve.Elöl pajzsban a mygy sávok,a kettőskereszt,a dalmát parducfok,a besztercei oroszlán középen szivpajzsban a Hunyadi-holló a gyürüvel.-hátul a fejkendős Madonna,de fordított állásban jobbján a gyermek.-kétoldalt a verdejegy.-Felirat nincs.-19.old kép. 49.old

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának ezüstpénzei 1458-1490.

A Magy.Éremgyüjtők Egy.kiadványa. 2.csop. 8.sz.
Bp. 1972

MODRÁR PÁL, vésnök

1472-78.-OBULUS,KORMOCON.-125.szám.C 244-4.verdejegye: K-P-nem lehet Peck Pálnak tulajdonitani,mert o későbbi. valószinüleg MODRÁR müve.-Elöl pajzsban a magy.sávok,a kettőskereszt,a dalmat parducfők,a besztercei oroszlán,l középen a Hunyadi-holló a gyürüvel.-Hátul a fejkendős Madonna fejét ráhajtja a gyermekre,a gyermek amasik ol dalon.-kétoldalt a verdejegy.-Felirat nincs.-19.old. Kép. 49.old. Fekete repr.

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának ezüstpénzei 1458-1490.

A Magy.Éremgyüjtők Egy.kiadványa. 2.csop. 8.sz. Bp. 1972

MODRAR PÁL, vesnek 2

1472-78.-DENAR KORMOCON.-120.szám.C ~~xxxxx~~ 234-4.verdejeg K-P.-nem lehet Peck Pálnak tulajdonitani,mert o későbbi valószinüleg MODRAR müve.-Elöl pajzsban a magy.sávok, a kettőskereszt,a dalmat parducfők,a ~~xxxxxxxxxxxxxxx~~besz tercei oroszlan,középen szivpajzsban a Hunyadi-holló,a gyürüvel.Körben:Moneta Mathie Regis Ungarie.-Hátul a fejkendős Madonna,jobbján a gyermek,kétöldalt a verde jegy.Körben: Patrona Ungarie. 19.old. Kép. 49.old

POHL ARTUR: Hunyadi Mátyás birodalmának ezüstpénzei 1458-1490.

A Magy.Éremgyüjtők Egy.kiadványa. 2.csop. 8.sz.
Bp. 1972

Modri Daniel

Győr 1657

1.

Jankó Ötös-apródok

5. l.

KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZET
KÖNYVKERESKEDÉS

TELEFÓN: 1 SZÁM. — POSTATAK. CSEKKSZÁMLA 28355.

Nyomtatvány

Europa
Lapterjesztő Kft
Budapest
Kisegyház u. 36

Modri Daniel

l.

Jankó Ölvös - apródok

15. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Modri Dániel ötrös apród

Győri Szemle 1937. 155.

Cikk a győri ötrös-apródokról

MDK

Modrovich Gábor

Nyires, olaj

A Gyűjtő, 5.sz. 1918. 175 l.

MDK

Modrovich Gábor

Nemzeti Szalon II. auke. 31 l.

Módos Ferenc

Pollack Mihály épitőipari Főiskola, Pécs. - Épitész Módos Ferenc, belsőépitész Gurajszki József, statikus Várszegi Katalin. - Ism.

20-22.l.

Magyar Ép.Ip. 1972.1.sz.

Módosi Ferenc
építész

Módosi Ferenc és Meskolczy László
együttesen díjat nyertek.

Bossányi Ervin: Ők is Bácskából indultak.....
Művészet, 1975. junius - 41.oldal.

m e g h í v ó

A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete meghívja Önt és barátait a **Premier** című kiállításra, az Egyesületbe 2005-ben felvételt nyert grafikusművész, szobrászművészek és fotóművészek bemutatkozására **2006. február 22-én 17** órára a Duna Galériába.

A kiállítást megnyitja: **Módos Gábor**
fotóművész

Megtekinthető: 2006. február 22 – 2006. március 12-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Budapest, XIII. kerület, Pannónia u. 95. /bejárat a Dráva u. felől/

DUNA GALÉRIA

Kiállító művészek

Csáki István *grafikusművész*

Bíró Sándor, Illa Gábor, Jegenyés Diána, Lászlóné Gaál Katalin, Makk József Pál, Mosonyi Tamás, Szemők Zsuzsanna *szobrászművészek*

Szentiváni János, Tatai Balázs, Vancsó Zoltán *fotóművészek*

Premier

Modrovich Gábor

festő

l.

Forum

1934. 309. l.

ozv. Bognár Istvánné
hírlapbizományos
HATVAN, Bercsényi-utca 29

Modrovich Gábor

1892. München.

(308) Imádkozzál ezettnik
Olaj 650 f

Téli kiállítás 1892/93

24090 Kč

Modrovich Gábor

Jestő

Lade

Szelenyi 13. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi minta

Modrovics Gábor

festő

szül. 1865 júl. 17 Rogendorf

(Torontál vm)

Lásd

Fleischer Béla 69. l.

LÓBL DAVID ÉS FIA

Modrovich Gábor, festő (VIII. 148, 149. e

Múzeumi és Könyvtári Értesítő)

Modrovich Gábor

XIX.

Münchaben tanult -
Vallatás c. képe a
Ernst Múzeum
17. aukciója

Pulszky Ferenc dolgozatai IX-87

Modrovich Gábor

München

Mulsarnok

1894. tavaszi kiáll.

Ernyey József III. 238.

Modrovich Gábor

1905. őszi Szalk. Pozsonyi képzőművészeti Egyesület.
Rétcsatorna, olaj. 200 K
Vár előtt, olaj. 200 K.

MODROVICH GÁBOR. IMÁDKOZZÁL ÉRETTÜNK!

Műcsarnok 1892/93. kiáll.

Modrovich Gábor

Modrovich Gábor

A müvész "..nevével most találkoztunk először.." -irja M.: "A Mücsarnok téli kiállitása" c. beszámolójában, s felsorolja a tárlaton szereplő első kiállitókat.

Képes Családi Lapok, Bp. 1892. dec. 18.
XIV. évf. 51. sz. 812. lap

MDK

Modrovich Gábor (19.sz.)

Vallatás. Jelzés lent jobbra: G.v.Modrovich, München. Vászon. 71x85.

Ernst Múzeum aukciói. XVII. 30.1.

Modrovich Gábor MDK

Imádkozzál érettünk, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

Móga Sándor – Sárosi Gyöngyi – Répássy Viktor – Jakab Magdolna

AZ ALSÓPETÉNYI RÓMAI KATOLIKUS Ttemplom HELYREÁLLÍTÁSA

Mv 2005/4

A helyreállítás ismertetése előtt meg kell emlékezni az 1980-as évek egyik legjelentősebb statikai vitájáról. A kutatást látva egyesek úgy vélték, hogy a templom menten összedől. A statikai tervek metszetein kidőlni készülő falakkal ábrázolták az épületet. Tervtanácson bemutatásra került az a svéd találmány is, mely szerint a templomot a támpillérek külső síkján körbe kell feszíteni sodronykötéllel. A rossznyelvek szerint ez lett volna az első „műemléki kötözött sonka". Végül megvalósult a legenyhébb változat: 1 m széles betonlemezzel támasztották meg az épület alapfalait, melynek építése során megsemmisült a nyugati kapu eredeti barokk küszöbe, és a falak szellőzése is komoly kárt szenvedett. A boltozatok fölé, a térdfal belső oldalára 15 cm-es köpenyfal készült vonóvasakkal összekötve. A köpenyfal örök időkre elfedi a barokk felfalazásban lévő faragványokat, lehetetlenné téve a szentélyablakok mérműveinek rekonstrukcióját is. Az új vonóvasak természetesen lötyögnek, a templom falai függőlegesebbek nem is lehetnének, és a barokk kori vonóvasak is dolgosabbak, mint új korukban. A statikai megerősítéshez kapcsolódik a tető új cserepezése szárazon rakott kúpcserepekkel és a nyugati oromzat horganylemezes lefedése.

A templom homlokzatának helyreállítása az 1990-es évek elején kezdődött. Bemutatásra kerültek a hajó és a szentély kutatása során előkerült építészeti részletek úgy, hogy a templom egységes barokk megjelenése ne változzon. A hajón hangsúlyosabb a barokk átépítés, ezért itt megmaradt a XIX. századi színezés, a simított törtfehér tagozatok között anyagában színezett kőporos fröcsköléssel, a kibontott gótikus ablaktükrökben a barokk falfelülethez simuló okkersárga festéssel. A szentély és a támpillérek gótikus megjelenését kanálhátas vakolat és törtfehér meszelés emeli ki. A szentély gótikus falsíkjait elhagyó barokk kori fölfalazást új övszalag választja

A templom délnyugatról

A templom déli homlokzata a szentély felől

el. Egy közbülső ütemben elkészült a harangtorony tatarozása a Werbőczy-emlékművel és az alattuk lévő Gyurtsányi-kriptával együtt.

A templombelső helyreállítása az 1990-es évek végén fejeződött be. Szerencsére Alsópetény egyházközsége és lakossága eltűrte a belső tér falai eredeti törtfehér színének visszaállítását, az eredetileg is meszelt kőfelületek újbóli meszelését, elfogadta a korábbi téglapadozat visszaállítását, és kifejezetten örült a barokk oltár megmaradt elemeiből készült új főoltárnak. Ismét visszakerült a gyóntatás az oltár mögé, és új fémajtóval a reneszánsz pasztofóriumfülke is visszakapta eredeti funkcióját. Az új liturgikus teret új kő szembemisézős oltár és felolvasó egészíti ki. A karzat alatt méltó helyre került a Gyurtsányi-kastélykápolnából származó Pietà-szobor és egy konzolkő, mely az egyetlen előkerült román kori kőfaragvány. A hajó középső terébe visszakerült az eredeti barokk csillár, melynek hiteles restaurálása Simon Sándor ötvös-iparművész munkáját dicséri.

A helyreállítás nem tekinthető teljesen befejezettnek, hiszen a templombelsőben csak szondázó fal- és falképkutatás történt, és

A templom északi homlokzata a mellékkápolna maradványainak bemutatásával

A szentélybelső a helyreállítás előtt

A szentélybelső a helyreállítás után

talán egyszer sikerül helyreállítani a szentély gótikus ablakait is. Pénz hiányában az ún. „Fájdalmas oltár" restaurálása is még várat magára. Meg kell jegyezni, hogy a helyreállítás befejezése óta több hátrányos beavatkozás történt. Oda nem illő falikarokkal alapvetően megváltoztatták a szentély világítását, és az oltár restaurált gyertyatartóit is kicserélték. Több helyen javítás és karbantartás is indokolt lenne.

A FŐOLTÁR HELYREÁLLÍTÁSÁRÓL, ILLETVE REKONSTRUKCIÓJÁRÓL

A templom 1510 körül épült késő gótikus stílusban, Szt. István király tiszteletére szentelve. Az 1995-ben végzett felméréskor a szentélyben egy neogótikus stílusú, művészi érték nélküli oltár állt (1962-ből). Az épülettel egykorú első főoltárról semmit sem tudunk. Az első barokk átalakítás alkalmával a templom barokk stílusú oltárát szintén Szt. Istvánnak szentelték, 1725 előtt. Második barokk átalakítása 1780–90 körül zajlott. Ekkor valószínűleg az oltárt is átalakították. A főoltárt 1948–49-ben rossz állapota miatt lebontották, az oltár szerkezeti részeit a padláson helyezték el, a megmaradt faragványokat falubeli családoknak adták át megőrzésre.

Az épületrekonstrukció megkezdésekor a padláson lévő megmaradt darabokat kihordták a templomkertbe. Az oltár maradványai 1995-ben kerültek az ÁMRK területére. Ez akkorra kb. 1,5 köbméter faanyagú törmeléket jelentett, melyet az átvételkor az ÁMRK munkatársai a hó alól ástak elő.

A főoltárról pontos leírás, rajz vagy fotó sem az egyházon belül, sem a helybeliek körében nem volt fellelhető. Szóbeli közlésekből annyi tudható csupán, hogy az oltár a nyolcszög öt oldalával határolt szentélyt egy fából készült síkkal elzárta. Ebben a síkban kétoldalt egy-egy íves tetejű ajtó volt, melyeken keresztül az oltár mögé lehetett jutni. Az ajtók feletti íves párkányzaton egy-egy szobor állt. Ezek megvannak. Az oltár alsó része egy 120 cm magas barokk kőstipes volt. Ezen fából készült predella állt (előtte a tabernákulummal). A predella felett helyezték el a névadó szent képét magában foglaló míves,

barokk képkeretet, kétoldalt 3-3 oszloppal, korinthoszi oszlopfőkkel. Az oszlopok felett főpárkány volt, felette a zárófejezettel, melyet a barokk Szentháromság-szoborcsoport díszített. A rendelkezésre álló kevés információ és az ÁMRK restaurátori osztályához bekerült maradványok alapján hiteles oltárrekonstrukció elkészítése lehetetlen. Az oltár megmaradt szerkezeti elemeiről fotódokumentáció készült. Ennek alapján, egy esetlegesen előkerülő képi ábrázolással, ill. annak felhasználásával további rekonstrukciós munka végezhető.

Mivel a fennmaradt, képzőművészeti és esztétikai értéket képviselő (oltárkörnyezetéből kiszakított, kallódó) műtárgyakat mindenképpen kötelességünk és szándékunk volt megmenteni, sokszoros szakmai és osztályok közötti konzultációk után úgy döntöttünk, hogy ezeket a tárgyakat a képzőművészeti restaurálást követően (minimális rekonstrukciós anyag hozzáadásával), oltárszerű elrendezésben, eredeti helyükön a szentély terébe visszaépítjük.

A megmaradt képzőművészeti jellegű tárgyak a következők voltak:

- főoltárkép: XIX. századi olaj-vászon, vakkerete elveszett. A hordozóanyag elöregedett, az alapozás és a festék táskásodott, erősen pereg;
- díszkeret: 3 x 1,9 m, anyaga hárs és fenyő, enyveskréta-alapon márványozás. Hársfa rátétfaragások aranyozva;
- Szt. Kristóf-szobor: kb. 110 x 60 cm, hársfa, alapozva, fémszínezve, festve, lazúrozva, lakkozva. Kb. 1960-tól a Szépművészeti Múzeumban restaurálták;
- Szt. Erzsébet-szobor: kb. 110 x 50 cm, hársfa, alapozva, fémszínezve, festve, lazúrozva. Erősen rovarrágott, hiányos, olajjal átfestve;
- Szentháromság-szoborcsoport: hársfa, alapozva, fémszínezve, festve, lazúrozva, olajjal átfestve;
- Atyaisten-szobor: 80 x 40 cm, rovarrágott, hiányos + felhők ezüstözve + földgömb festett, aranyozott;
- Fiúisten-szobor: 87 x 45 cm, rovarrágott, hiányos + felhők ezüstözve;
- Szentlélek-galamb: 50 x 20 cm, rovarrágott + dicsfények (ezek elvesztek);
- kisméretű feszület (eredetileg nem az oltár része).

KÉPZŐMŰVÉSZETI RESTAURÁLÁS

A főoltárképet Bodrogi Zsuzsanna festőrestaurátor-művész vezetésével restauráltuk. Mivel a vásznat festett felével befelé feltekercselve tárolták, az alapozó- és festékréteg több mint 40%-a elpusztult, és a megmaradt festékszigetek is gyenge megtartásúak voltak. Az alapozó- és festékréteget hátulról BEVA 371 10%-os lakkbenzines oldatával konzerváltuk. A hordozó hiányait hasonló szövésű, alapozott vászonnal pótoltuk. A szakadások, kiegészítések, húzószélek élberagasztással történő rögzítéséhez PALMA, pvac-alapú diszperziós ragasztót használtuk. A vásznat hátulról ritka szövésű, szintetikus szövettel erősítettük meg BEVA 371 sűrű toluolos oldatával bevasalva. A festmény felületén lévő megsárgult lakkréteget a II-es vegyszerkeverékkel távolítottuk el (aceton, amilacetát, denaturált szesz, dimetil-formamid, ammónium-hidroxid). Ezután felfeszítettük a vásznat az újonnan készített, korszerű feszítőkeretre. Az alapozás hiányát bőrenyv 10%-os vizes oldata, hegyikréta, dammárgyanta, lenolaj, velencei terpentin keverékéből készült masszával pótoltuk. Elválasztó védőlakként a Paraloid B67 lakkbenzines oldatát használtuk. Esztétikai helyreállításként beilleszkedő olajgyanta retust alkalmaztunk (aláfestés: akvarell, végső retus: kisoványított olajfesték). Végül akrilgyanta-alapú védőlakkal láttuk el a restaurált festményt.

A fából készült tárgyak restaurálásának menete: szétszerelés (korábbi kiegészítések eltávolítása), tisztítás (mechanikus úton és Super kromofággal), telítés-konzerválás (bemerítéssel, Paraloid B57 nitrohígító), kiegészítés (azonos faanyaggal), összeépítés (ragasztás, csavarozás), alapozás (enyves kréta), tömítés, retus (tempera, akril), fémszínezés (arany, ezüst), lazúrozás, lakkozás.

Amikor az eredeti tárgyak restaurálása befejeződött, akkor a kész állapotról ismét fotódokumentáció készült. A fotók és méretarányos rajzok segítségével kb. 3-4-féle módon képzeltük el a tárgyak elhelyezését a liturgikus térben. Most a tervvariációk közül csak a megvalósult, elkészített módozatot ismertetjük.

Mondhatjuk, hogy tulajdonképpen egy lehetséges, de addig sohasem létezett egyszerű, barokk jellegű, legújabb kori oltárt alkottunk. Ehhez először is téglából falazott stipes készült a szentélyben, erre fenyőanya-

A templom új főoltára a barokk oltár megmaradt műtárgyainak felhasználásával

gú, szélein profilírozott menzalap került. A menzalap szélességének megfelelő méretben és a képkerethez illeszkedő kivitelben fenyőfából barokk jellegű, de egyszerű, leegyszerűsített vonalvezetésű oltárpolcot készítettünk. Ez a predella áll egy hátlapból, kétoldalt kb. 1,5 m sugarú szabályos körív mentén a hátlap síkja elé egy-egy konzol ível. Középen a kisméretű feszület foglal helyet. A konzolokon helyeztük el Szt. Kristóf és Szt. Erzsébet szobrait. A szobrok között középen található az oltárkép. A kép felett lebegni látszik a Szentháromság-szoborcsoport. Az oldalsó szobrok valóban a predellán állnak, azzal összecsavarozva. A predella, az oltárkép és a Szentháromság nincs közvetlen kapcsolatban egymással. Ezeket egy, a járószinttől a felső boltozatig felérő és mindkét végén kirögzített csőváz tartja. A predella és a kép díszkerete között ujjnyi rést hagytunk. A Szentháromság-szoborcsoport egyes elemeit külön fémváz fogja össze, így az egy egészként kezelhető, szállítható. Az egyes elemeket csavarozással rögzítettük a csővázhoz. Mivel az összeépítést kiállítási bemutatás előzte meg, így a helyszíni munka csak kb. 6 órát igényelt. (A predella felülete márványozást kapott, így az kissé megtéveszti a szemlélőt. Egy egyszerű szürkével tört fehér alapozás jobban kiemelné az eredeti darabok jelentőségét.)

A KRONOSZTIKON HELYREÁLLÍTÁSA, RESTAURÁLÁSA

Mivel a mai templombelső újra a korabeli törtfehér meszes-glettes színvilághoz igazodik, szükségessé vált a festett diadalív eredetihez közelálló, korabeli megjelenésének a helyreállítása is, megteremtve ezzel a templombelső terének egységét

A templombelső falainak teljes kifestése előtt, a szóban forgó falfelület kutatószondázása során derült fény arra, hogy közvetlenül a diadalívet hosszában borító, sárga színű, szekkós kifestésen olvasható fekete és vörös színű kronosztikon felirata alatt megtalálható ugyanaz a szövegrész törtfehér színezetű, VXIII. századi alapvakolaton, előkarcolt és a mainál jóval kecsesebb rajzolatú betűkkel.

A kronosztichon feliratán ez áll: NobILIs PaVLVs BaCskaDI, et ConthoraLIs eIVs Anna HvnyaDI FornICe et Choroe XornarI, ab VtrIn Ve renoVarI, TegI, et InaLtarI feCIt.

A szöveg vörösre szedett betűi az 1759-es évszámot adják meg.

A teljes feltárás a falfelületen láthatóvá tette a korábbi években történt beavatkozások jegyeit, amely nyomán a XVIII. századi felirat egyes betűi teljesen eltűntek. Ennek ellenére a kronosztichon teljesen rekonstruálható volt.

A tisztítást szárazon szikével és porolóecsettel, nedvesen pedig vízzel és szivaccsal végeztük el. A feltárt XVIII. századi felirat festett felületének megkötéséhez Paraloid B72 3%-os nitrohígítós oldatát használtuk. A hiányokat és a szélesebb statikai repedéseket, amelyek a diadalíven és a boltozati mező alsó ívének három pontján húzódtak, meszet, kőport és töltőanyagot tartalmazó glettanyaggal tömítettük ki. Az esztétikai helyreállítás során a háttér tömített felületeinél törtfehér mésztejet, a felirat retusálásánál akvarell- és kazeinlekötésű pigmentet használtunk.

A FIGURÁLIS KONZOLKŐ ÉS PIETÀ-SZOBOR RESTAURÁLÁSA

Az alsópetényi római katolikus templom helyreállítása során két db ott bemutatott kőből készült faragványt, egy középkori figurális konzolkövet s egy barokk Pietà-szobrot restauráltunk.

A figurális konzolkő a templom déli kapuja előcsarnokának tetőzet alatti falazatából került elő, ahol másodlagosan volt elhelyezve. A kő figurális részén egy sommásan, jelzésszerűen megjelenített bajuszos férfifej látható két keze által közrefogva. A durva szemcsés homokkőből faragott arc álla hiányos. A faragott felületen látható vörös festésnyom a laboratóriumi vizsgálat szerint égetett sziéna és természetes okker.

A Pietà-szobor feltehetően azonos a Gyurtsányi Ignácné, született Blaskovits Teréz által 1828-ban építtetett, Szűz Mária-kápolnában elhelyezett (sasvári Pietàt idéző) szoborral. A kápolna elbontásakor kerülhetett a szobor a templomba, sérült állapotban. A 125 cm magas szobor tufából készült, felülete eredetileg festett, aranyozott volt. Átvételi állapotban a szobor felülete feltáskásodott, a plasztikus részletek hiányosak voltak, a fejek le voltak törve. A színes festésnek csak a fehér alapozásai voltak láthatóak, melyek erősen peregtek, valamint az épebb kőfelületeken az ara-

A restaurált román kori konzolkő a karzatfeljárat mellvédjén (Kenéz Pál felvételei)

nyozás maradt meg részben. A restaurálás tisztítással s a festékréteg megkötésével kezdődött. A kőanyag szilárdítása után történt az összeépítés és a plasztikai hiányok kiegészítése.

A festéshez kapcsolódó laboratóriumi vizsgálatok gipszes, faszenes alapozást állapítottak meg, és igazolták az aranyozást a koronákon, köpenyszegélyen, láncokon, ágyékkendőn. A korona vágásaiban égetett sziéna és természetes okker volt. Mária köpenyéről és a felhőkről származó kék berlini kéknek minősült.

A színezés és az aranyozás rekonstrukciója a színnyomok mikroszkopikus volta miatt vitatható lett volna. A plasztikailag kiegészített szobor a karzat alatt egy falfülkében kapott helyet. A laboratóriumi vizsgálatokat az ÁMRK laboratóriuma végezte.

Építész tervező: *Móga Sándor.*
Elektromos tervező: *Karácsonyi Károly.*
Kertépítész: *dr. J. Szikra Éva.*
Régész kutatók: *dr. Valter Ilona, Simon Zoltán.*
Művészettörténész: *M. Veres Lujza.*

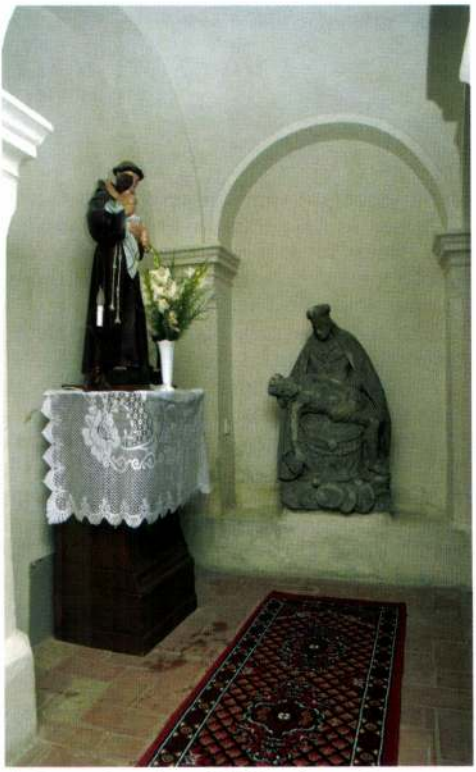

A Gyurtsányi-kastélyból származó restaurált, barokk Pietà-szobor karzat alatti méltó elhelyezése

Faszobrász-restaurátorok: *Kovács Jenőné, Agárdi Gáborné, Rákócziné Németh Katalin, Dorogi Katalin, Balázsné Nemesi Emma, Sárosi György, Balázs Gyula.*
Kőszobrász-restaurátor: *Jakab Magdolna.*
Festőrestaurátorok: *Bodrogi Zsuzsanna, Maszelka János, Gedeon Gergely Péter, Tarbay Anna Mária, Fazekas Gyöngyi.*
Laboratórium: *dr. Horváth Zoltán, Szilágyi Gáborné.*
Műemléki felügyelők: *Horváthy Judit, Klenóczky Sándor.*
Fényképész: *Kenéz Pál.*

Móga Sándor – Simon Zoltán

A JOBBÁGYI RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM KÜLSŐ HELYREÁLLÍTÁSA

Bár a jobbágyi templom helyreállítása már 2000-ben befejeződött, a látogató turisták csak azóta állnak meg, és az épület is csak azóta fotózható és ismertethető, mióta a templom homlokzatáról harmadszor is ellopták a riasztórelét, és ennek hatására az épületet, valamint a riasztót takaró tujasort kivágták.

A helyreállítás eredetileg tatarozásnak indult, a vasablakok cseréjével, a torony és a nyugati oromzat eredeti tagozatainak és festésének visszaállításával, a fedélszék javításával és a palafedés cseréjével. A vasablakok helyére faablakok kerültek külső síkra helyezett hőszigetelő üvegezéssel. (A külső síkra helyezés előnye, hogy a beázás kizárt, és a bordák kívülről vékonyabbnak látszanak, belülről pedig érvényesül a profilozásuk.)

A tatarozás kezdetén felmerült, hogy a torony gótikus részleteket tartalmazhat, így már a munka e korai szakaszában szükség volt régészeti megfigyelésre. A homlokzatokat díszítő tagozatokról kiderült, hogy a korábbi tatarozások során többet leegyszerűsítettek, illetve eredeti formájukat elnagyolták, de a védett zugokban megmaradtak, így pontosan meghatározható volt valamennyi tagozat eredeti profilja. A falfelületeken két korábbi meszelésréteget lehetett azonosítani. Közülük a későbbi réteg élénksárga, a korábbi pedig fehér színű volt. A tagozatok, faltükrök, lizénák felületei valamennyi periódusban azonosan egyszínűek voltak. A kutatás során az is beigazolódott, hogy a templom nyugati fala és a torony egységes, egymással összefüggő, egykorú, késő barokk építmény, korábbi részletek sehol sem kerültek elő.

A tatarozást kísérő régészeti megfigyelés eredményei győzték meg az egyházközség vezetőit a déli fal kutatásának és helyreállításának szükségességéről.

Jobbágyit a középkorban hol Nógrád, hol (Heves-) Újvár megyéhez számították. Az újvári várjobbágyok 1075-ben említett névtelen s ekkor még alighanem lakatlan földjén

A helyreállított templom délnyugat felől

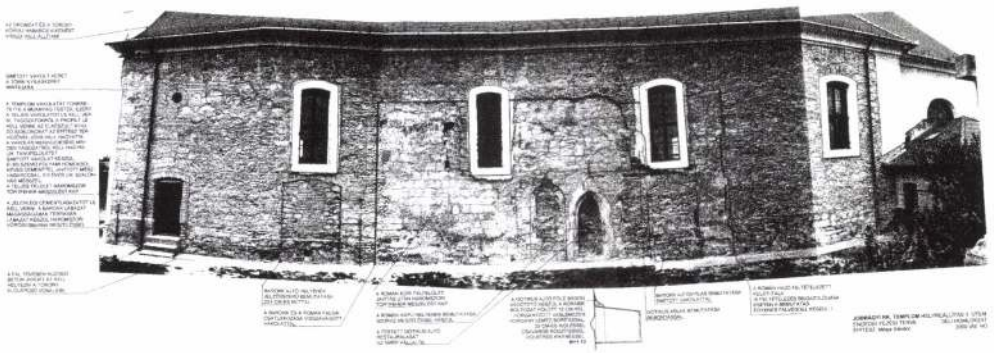

A déli homlokzat helyreállítási terve látványterven (tervezői fotógrafika)

bizonyára már a XII. század elején létrejött az első település, melyen hamarosan templom is épülhetett. Az épület XII. századra való datálásának nem mond ellent a jobbágyi templomnál tapasztalható kvádertechnika és a csekély mennyiségű, megmaradt, egyszerűségről valló műrészlet. (A jobbágyi templomon előkerült kváderfalazathoz hasonló számos XII. század végi, XIII. század eleji templom ismert legközelebbi párhuzamai: Verseg, Mátraszőlős, Tar stb.). Ez a viszonylag nagy alapterületű templom – úgy tűnik – hosszú ideig megőrizte eredeti formáját. Jelentősebb átépítésére-kibővítésére – az előkerült gótikus kapu részletformái szerint – csak a Zsigmond-kor végén, a birtoktörténet alapján a Tari család birtoklása idején, mégpedig – mivel a család legnevezetesebb tagja, „pokoljáró" Lőrinc királyi pohárnokmester 1427-ben, nem sokkal Jobbágyi megszerzése után elhunyt – Tari Ruppert hevesi ispán, a királyi tanács tagja, többszörös királyi követ birtoklása alatt került sor. A templom titulusa (Szent György) talán kapcsolatban áll Ruppert fiának, Györgynek a nevével is. Tari György jelentősége, politikai, gazdasági súlya messze elmaradt nemcsak nagyapjának, de apjának személye mögött is, így ő kevésbé jöhet szóba építtetőként. Tari Ruppert a rigómezei csatában lelte halálát, így vélhetőleg a templom gótikus átépítése 1427 és 1448 között történt.

Az átépítés során a hajót észak felé kibővítették, talán ekkor alakult ki a XVIII. század végéig fennmaradt kéthajós alaprajzi elrendezés is. Bár mindezt csak ásatás tisztázhatná, ha ez így van, akkor beboltozták a hajót is. A templom ekkor új s minden bizonnyal nagyobb, poligonális záródású szentélyt kapott. Mindezeket a változásokat elsöpörte a templom 1802-es gyökeres átalakítása. Ám abból, ami megmaradt a déli homlokzaton, több minden leolvasható. A templom új déli kapuját a korábbitól kissé keletebbre alakították ki (talán azért, mert a hajó gótikus

A templom alaprajza

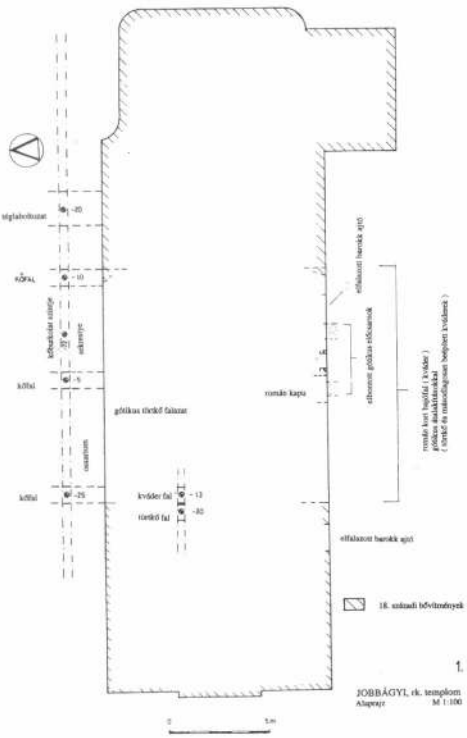

A templom főhomlokzata a helyreállítás előtt

boltozata belső falpillérekre támaszkodott?). A kapu elé boltozott előcsarnokot építettek, s legalábbis a kaput és annak közvetlen környezetét kifestették. A hajó déli homlokzatának középső részét szinte teljesen lebontották, az új falban azonban felhasználták a korábbi fal kváderköveit is. A kapu két oldalán egy-egy – a fennmaradt kis töredék alapján nem túlságosan nagy – viszonylag egyszerű ablakot alakítottak ki. A Pfisterer-féle terv szerint a nyugati tornyot – legalábbis alaprajzában – nem érintette a változás. Bizonyosan ekkor épült a Pfisterer-rajzon ábrázolt sekrestye, s talán a csak a közműárokban azonosított osszárium is. A barokk kori köpenyezés alatt fennmaradt apró vakolattöredékek arról tanúskodnak, hogy az immáron bevakolt templom fehérre volt meszelve. Valószínűleg ebből a korból származik a körítőfal is.

A török időket a templom jól vészelhette át, hiszen 1693-ban állónak mondják. A hódoltság utáni első tatarozások (az egyik 1746 előtt nem sokkal) alighanem csupán a középkori épület különösebb változtatás nélküli helyreállítását jelentették. Még az 1775-ös átépítés sem jelenthetett mást, mint a szűk

A templom homlokzata délnyugatról a helyreállítás után

középkori ablakok megnagyobbítását (ez utóbbi, nagyobb ablakok egyikének maradványait találtuk meg a déli homlokzat jelenlegi első ablakától nyugatra, melyet a jelenlegi helyreállítás tévesen látta el alacsonyra helyezett záródással). Nagy a valószínűsége tehát annak, hogy a fennmaradt 1781. évi (soha meg nem valósult) terv felmérési része még többé-kevésbé a középkori állapotot tükrözi (az osszárium már nincs meg, addigra minden bizonnyal felhagyták a templom körüli temetőt is).

A jelenlegi, késő barokk stílusú templom 1802-ben jött létre, amikor lebontották a középkori szentélyt, a sekrestyét, a nyugati falat és a tornyot, valamint felszámolták a kéthajós elrendezést is, lebontva az akkor még talán álló gótikus boltozatot. A középkori falakból csupán az északi és a déli hajófal maradt meg. A templomot keleti és nyugati irányban jelentősen kibővítették, és csehsüveg-boltozattal fedték le. A szentély déli oldalához sekrestye épült. A nyílásrendszert gyökeresen átalakították, a falakat jelentősen megemelték, és új belső falpillérekre támasztva beboltozták. Gyakorlatilag ez az állapot maradt fenn napjainkig.

A román kori templom falába vágott, festett gótikus ajtó G. Horváth Erzsébet restaurálása után

A román kori templom helyreállított déli fala délnyugatról

A román kori templom helyreállított déli fala (Kenéz Pál felvételei)

A déli fal helyreállításánál a cél az volt, hogy a középkori részletek bemutatásával a templom barokk kori egységét ne rontsák, hanem lehetőleg gazdagítsák. A középkori templom hajójának déli fala a barokk falsíktól jelentősen visszaugrik. A párkány és a diadalív pontos helyét a kutatás nem tudta megállapítani, ezért a faltükör szabálytalan felső és K-i lezárása eltér a Ny-i oromzatnál alkalmazott egyenes vonaltól. A középkori és az újkori falfelületek textúrájukban és anyaghasználatukban különböznek, így a nyersen hagyott középkori falakba beékelődő barokk ajtó és az ablakok keretezése simított. A középkori falfelületek vastag meszelésének sárgásabb színét a mészbe kevert keszegi kőpor adja. A helyreállítás csak hagyományos anyagok felhasználásával készült: éles szemű folyami homokkal, 2-3 éves beérett mésszel, porfestékkel és a kivitelező lelkiismerete szerinti cementmennyiséggel. A pénz szűkössége miatt még a lábazat anyaga is helyszínen készült cementhabarcs! – rostált, nagy szemű kavicsból, a felületén színes mészfestéssel. Az azóta eltelt 5 év igazolta, hogy a nagy szemű kavicsok között elegendő a szellőzés, és a sónak is volt kellő hely a kikristályosodáshoz. A gótikus ajtó fölé helyezett védőtető az előcsarnok boltozatának lenyomatát követi. A gótikus ajtó kifestését G. Horváth Erzsébet restaurálta, aki gyakorlati fogásaival sokat segített *Gyurcsók Gábor* kőművesmesternek is a szakszerű helyreállításban. A munka az utolsó pillanatban a tereprendezésnél állt meg, amikor a helyreállítást lelkesen támogató *Gáspár István* plébánost áthelyezték.

Azok a kérdések, amelyekre csak ásatás adhat választ, már a falkutatás során körvonalazódni látszottak. Egyszer talán lehetőség nyílik a helyreállítás folytatására is, de ahhoz az északi hajófal, a templom belseje és közvetlen környezete alapos régészeti kutatására lesz szükség, melynek során számolhatunk középkori freskók előkerülésével is.

Építész tervező: *Móga Sándor.*
Falkutató régész: *Simon Zoltán.*
Falképrestaurátor: *G. Horváth Erzsébet.*
Műemléki felügyelő: *Klenóczky Sándor.*
Fényképész: *Kenéz Pál.*

MÓGA Sándor ép Mo. 1994/3

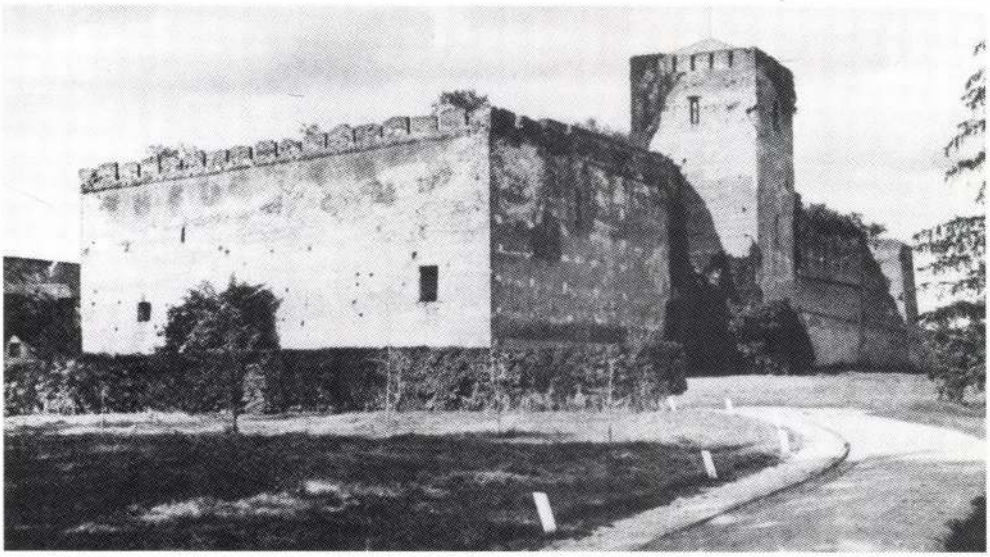

1. A gyulai vár, mint kerti rom. A tornyon ekkor is volt magas tető

A GYULAI VÁR MÁSODIK HELYREÁLLÍTÁSA

A gyulai vár Közép-Európa egyetlen igazán épen maradt gótikus, téglából épült várkastélya. 1510-ig főúri rezidencia, illetve Mátyás király fiának lakhelye. Később uradalmi központ, majd a török időkben végvár. A XIX. század elejétől cselédlakások kapnak benne helyet, majd kerti romként „megbecsült" része az Almásy-kastély parkjának.

Az 1945-től teljesen gazdátlanná vált épület helyreállítását az Országos Műemlékvédelmi Felügyelőség az ötvenes évek végén kezdte meg. Az ásatás 1957–61-ig tartott, Parádi Nándor vezetésével. Feltárták az udvart és a földszinti helyiségeket, valamint a külső várat is megásták. Az ásatás teljesnek volt tekinthető, dokumentálása is igen gondos munka. Néhány helyen volt szükség csupán kiegészítő ásatásra a felmerülő kérdések tisztázásához. A vár mai értelemben vett falkutatása viszont nem történt meg, annak ellenére, hogy sok fontos és ma is helytálló megfigyelést tartalmaz a dokumentáció.

Az ásatással párhuzamosan folyt az épület műemléki helyreállítása Erdei Ferenc építész vezetésével. Kiegészítésre került a vár elpusztult északi palotaszárnya, és ekkor került a teljes belső épületsor fölé egy 15 cm vastag vb-lemez. A téglaloggia részleges helyreállítása és a falfelületek foltozása is elkészült. Az épület valamennyi homlokzati nyílása kőkeretezésű volt, amit a legújabb kutatás igazolt. Ennek ellenére csak az emeleti ablakkereteket állították helyre. Elkészültek a torony boltozatai és a toronyba vezető csigalépcső. Elbontották a kápolna utólagos födémét és

2. A vár udvara az első helyreállítás előtt

3. Az első, részleges helyreállítás utáni állapot

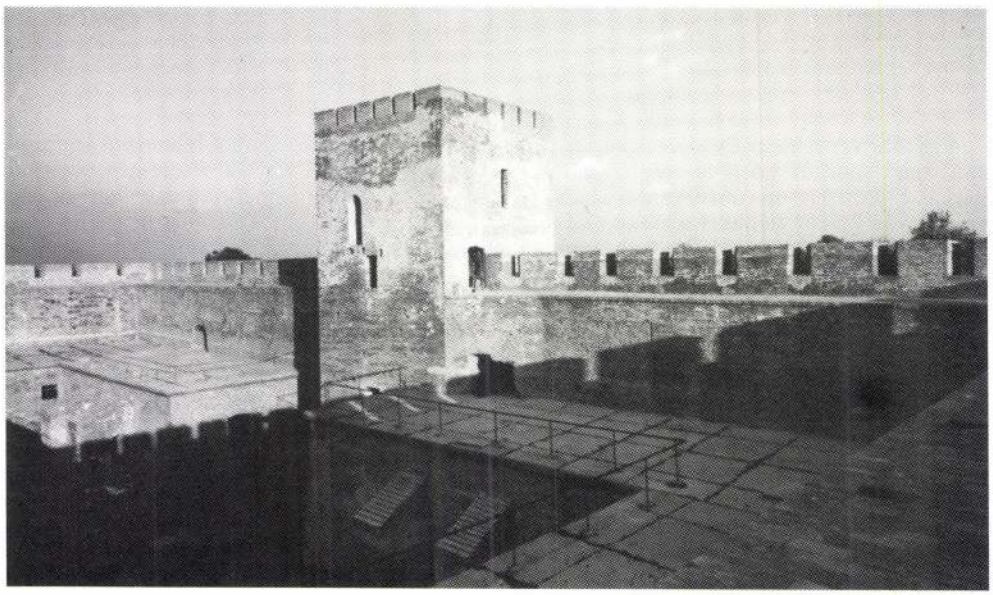

általában használhatóvá tették a belső termeket.

Ezt az első helyreállítást összességében korrektnek, részlegesnek és részben abbahagyottnak kell tekinteni. Mai szemmel nézve ideiglenes helyreállításnak minősíthető a lapos tetős kialakítás, hiszen az épületszárnyakon mindig is magas tető volt, amit kötőgerendázatának lenyomata is bizonyít. Abbahagyott megoldás az egykori loggiára kivezető ajtók befalazása is, mert ezeken az ajtókon keresztül lehetett az emeleti termeket megközelíteni. A hazánkban egyedülálló XV. századi gótikus térsor hiteles helyreállítása csak az ajtók megnyitásával képzelhető el.

A néhány éve megkezdett második helyreállítás I. ütemeként elkészült a torony és a belső épületszárnyak lefedése. A torony, mely korábban is mindig le volt fedve, magas tetőt kapott, az akkoriban előírásszerű, ún. lebegő tetőt. A mellékelt Stuhlmüller-féle metszeten jól látszik az, hogy a tornyon nem pártázat, hanem lőréssor volt, tehát a pártafal a tető ereszéig fel volt falazva. A sarkokon a pártázat felfalazása visszaadná a torony élét és a kilátást nem zavarná, ezért az a későbbi ütemek feladata lehet.

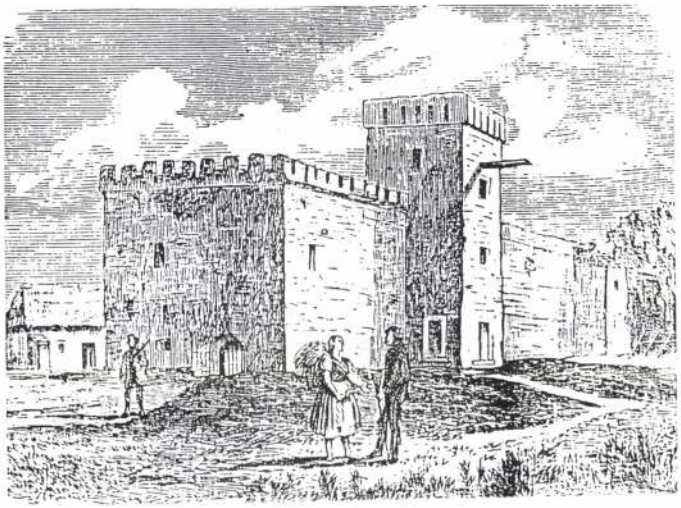

4. A Stuhlmüller-féle metszet

5. A vár az új toronylefedéssel

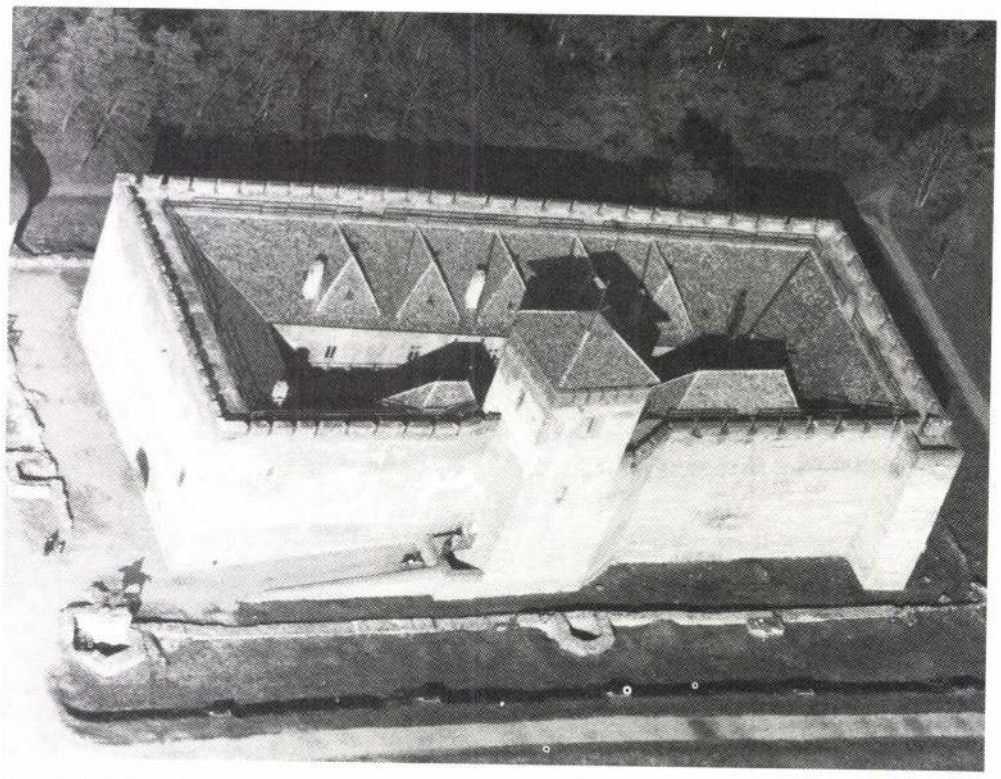

6. A vár légi felvétele

A másik érdek a hatvanas években „cipőkanállal" létrehozott színházé. Sajnos finomabb kifejezés nem fedi a valóságot, hiszen a közlekedési rendszer visszaállításához szükséges 1,5 m-es udvari sávról sem képesek lemondani. Saját szempontjukból bizonyára igazuk ia van. Annyira szűk a színháznak az udvar, hogy a lelátó a földszinti helyiségek ajtóit is eltorlaszolja.

Hosszas huzavona, számos tervtanács és egymásnak ellentmondó határozat után elkészült a II-es ütem kiviteli terve, amelynek jóváhagyása közel fél éve várat magára. Az előzmények ismeretében mindez nem meglepő. Az a vita, amiben a legmagasabb közjogi méltóság is állást foglal, az már nem szakmai kérdés, hanem politika.

Ilyen körülmények között nem lehet csodálkozni azon, hogy érdemi döntések helyett mindkét oldalra a pótcselekvések jellemzők, mint pl. a vár két homlokzatának teljesen fölösleges felmérése 1,6 millió Ft-ért vagy a kápolnába szánt 6 milliós festmény megvásárlásáról folyó tárgyalás, illetve a másik oldalon a színház érdekének maximális kiszolgálása mellett a vár gondnoki feladatainak teljes feladása.

Ma már úgy tűnik, hogy a vár szempontjából a műemléki érdek feladása is jobb lenne, mint ez a gazdátlan állapot. Idővel kialakulhat olyan városi vezetés, amely már el tudná képzelni a nagy nézőteret a külső várban is, teret engedve egy végre valóban teljes körű helyreállításnak.

Móga Sándor

7. A belső udvar 1954-ben

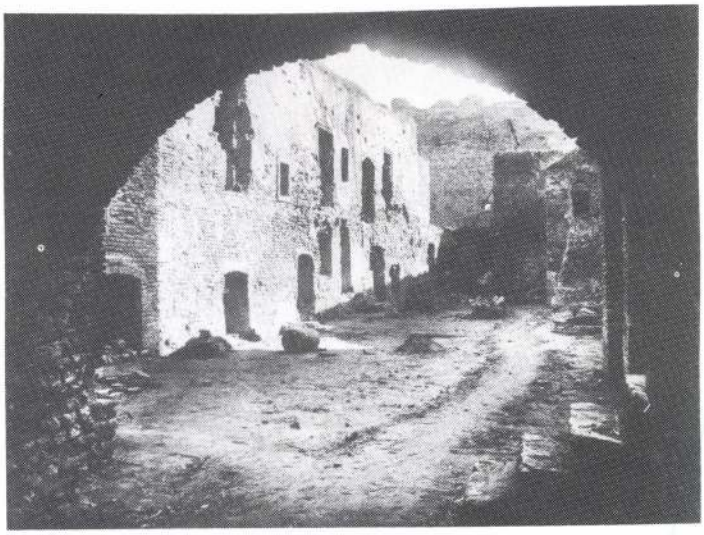

8. A belső udvar helyreállítás közben

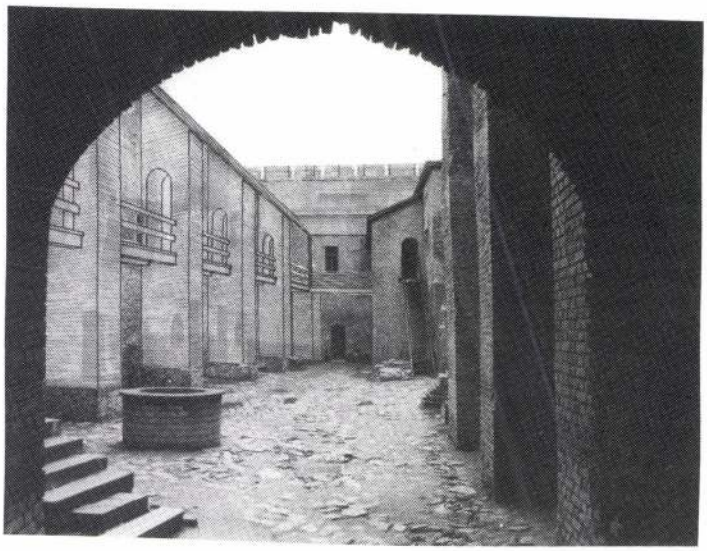

9. A loggia visszaállítása egységessé tenné az udvar képét és visszaidézné a főúri rezidenciát (fotómontázs a felfalazott pillérekkel)

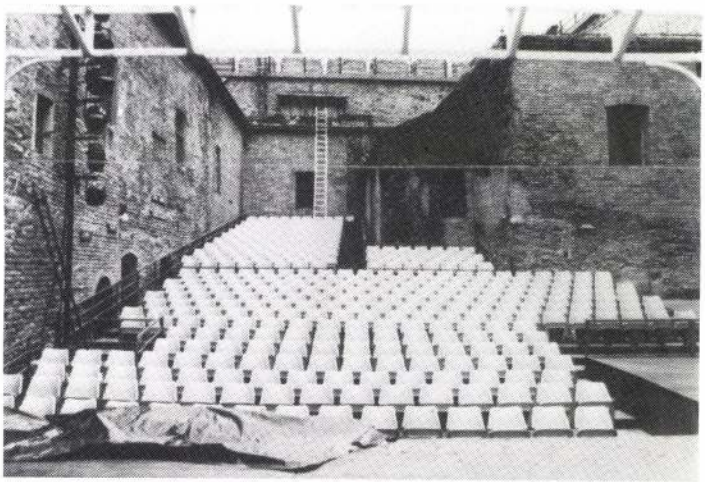

10. Az udvart beépítő vastraverzes lelátón 423 fő fér el

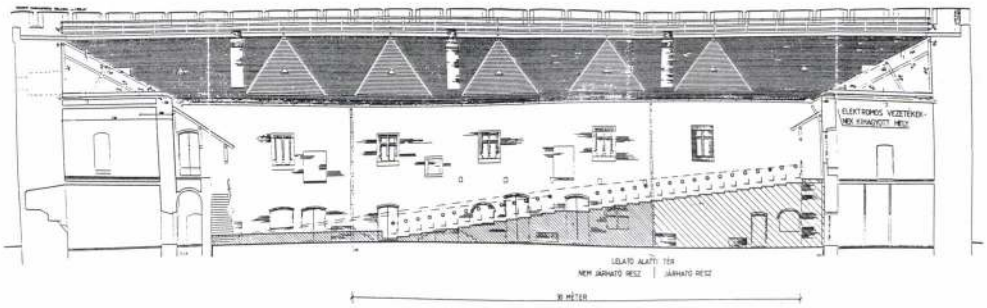

11. A lelátó betölti az udvart, lehetetlenné téve a földszinti ajtók használatát is

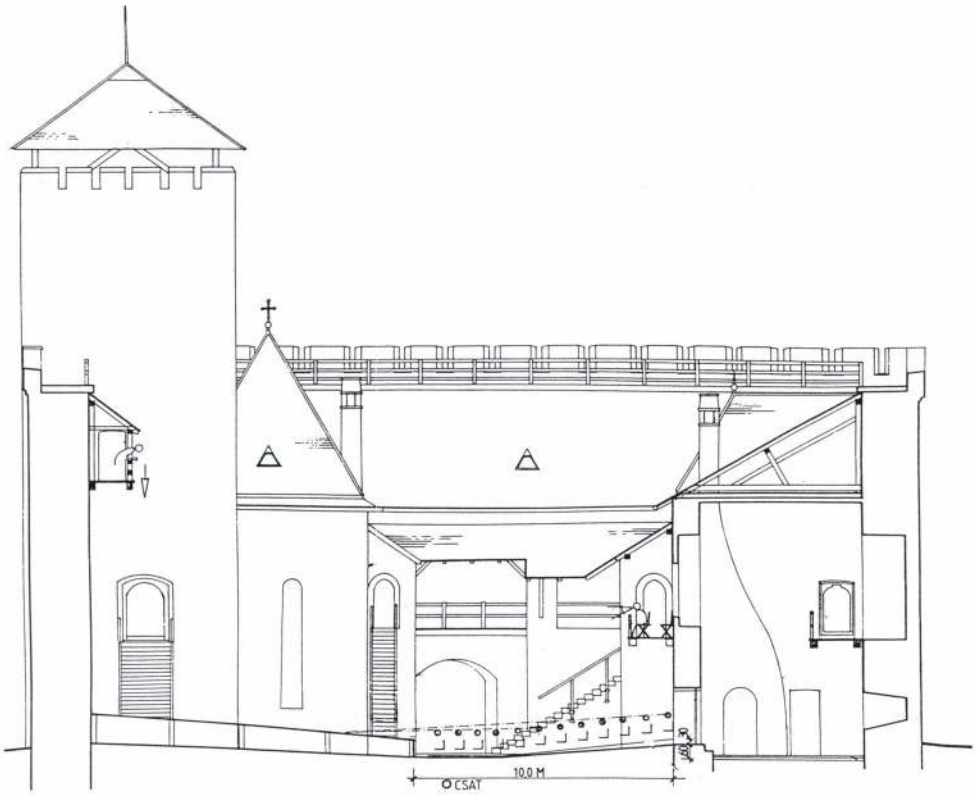

12. Kompromisszumos javaslat a keresztbe fordított, 402 férőhelyes, sík padozatú nézőtérre. A visszaállítandó loggia karzatként is használható

ÚJABB RÉGÉSZETI KUTATÁS A GYULAI VÁRBAN

1992 szeptemberében az Országos Műemlékvédelmi Hivatal megbízásából kisebb régészeti kutatást végeztünk a gyulai várban. Bár 1956 és 1960 között Parádi Nándor már elvégezte az épület rendkívül alapos vizsgálatát – elsősorban ásatását –, a néhány éve megkezdett újabb helyreállítás több ponton igényelte a korábbi megállapítások ellenőrzését és kiegészítését.

Mindenekelőtt az ÉNy-i palotaszárny udvari homlokzatának beható falkutatása volt a feladatunk. Ennek eredményeit – a hazai viszonyok között még eléggé egyedülálló módon – fotogrammetriai felméréssel is dokumentálhattuk. Bár vizsgálatunk nem terjedhetett ki minden részletkérdésre, sikerült tisztáznunk a homlokzat építési fázisait és periódusait. Ellenőrizhettük az ajtókra, abla-

1. A gyulai vár ma

MDK

Nóga Endréné, ip.müv.

a háziipari anyag második csoportjában szerepelnek
java munkái.

Az Iparm.Társ.-nak az Iparm.Muzeumban rendezett
50 éves jub.kiállitásának résztvevöi.
Magyar Iparmüvészet.1935. 266.1.

M.1

Móga László
szobán

A kiskunhalasi Thomna János
Muzeumban lesz kiállítása.

Bodnár Éva: Drószegi Balázs és Szebenyi Szure.
Anőveszet, 1967 november. 44 lap.

Móga Sándor MDK

Támaszkodó, márvány

Kutfigura, ólom

Műcsarnok 1962. IX, Magy. Képzőm. Kiáll.

Móga Sándor

A győri Képcsarnok Váll. bemutatótermében ötvösmunkái szerepelnek.

s.b.: Ügyeletes riportereink jelentik.

Kisalföld, Győr, 1941, dec. 8.

MDK

Móga Endre iparművész

Kézimunkáit állitotta ki az 1932.évi nemzetk. vásáron.

Lakatos Artúr: Az idei nemzetk.vásár...

Magy.Iparművészet,1932. 81-83.lap

M.D.K.

Móga Endréné /Salgótarján/

Szines himzések és orsós csipkék. Repr.

Az Orsz. M. Iparm. Társ.., a Baross Szövets. iparm. és háziipari kiáll. emlékalbuma. Bp. 1929. Szerk.: Györgyi Kálmán. 20. l.

Mógor László

Kiállítása nyílik a Pázál L. Terenthez

Csepel, Bp. 1970. sep. 25.

Mógáné

Magyar Karácsonyi-kiállításon a Károlyi palotában házi- és kézműiparával szerepelt.

M.930. XII.7.

MDK

Móga Endréné (Salgótarján)

Szemelvények orsós csipkéiből. Repr.

Magyar Iparművészet, 1926. 90.lap

MDK

Móga Endréné (Salgótarján)

Szines himzések és orsós-csipkék. Repr.

Magyar Iparművészet, 1929. 166.1.

Móga Endréné

MÓGA ENDRÉNÉ ORSÓSCSIPKÉI. Ennek az iparművésznőnek orsós (vetélt) csipkéiből kettőt mutatunk be e számban, mindkettő függönybetét. Móga Endréné az országos Iparművészeti Iskola azon kevés számú végzett növendékei közé tartozik, akik megtalálták helyüket az életben és hivatást teljesítenek. Hogy mit jelent az: egy új iparművészeti technikára rávezetni népünket, az általa készített produktumokat üzletileg elhelyezni, azt az tudja igazán értékelni, aki már próbálkozott ilyennel. Végtelen kitartás, emberismeret, ízlés, üzleti érzék kell az ilyen vállalathoz. Az orsós (vetélt) csipkénél ehhez járul még a technika teljes ismerete és tiszta ítélet afelől, milyen csipketipusokkal lehet megküzdeni a külföldi csipkeimporttal. Mert régi csipkeművessége van a Tengermelléknek (Idriai csipke), a cseh határhegységnek és ennek a vidéknek a lakossága mind igénytelenebb és olcsóbban dolgozik, mint a mi búzakenyéren élő népünk. A művészi fantáziának korlátot szabnak ebben a technikában az üzleti szempontok. Mógáné már öt éve foglalkozik e dolgokkal és az a csipketipus, amit ezen idő alatt megteremtett falun élő munkatársaival, máris lényegesen más, mint a cseh és a szlovén csipke. Teljes a reménységünk, hogy ezek az eredeti vonások szaporodni fognak munkáin és szorgalmatos keze nyomán kialakul lassan a magyar orsóscsipke tipusa. *Gróh István.*

Magyar Iparművészet
1926. 85. l.

SCHWARTZE THÉRÈSE. ÁRVÁK MARKEN SZIGETÉN A ZUYDERSEE-N.

MÓGA ENDRÉNÉ ORSÓSCSIPKÉI. Ennek az iparművésznőnek orsós (vetélt) csipkéiből kettőt mutatunk be e számban, mindkettő függönybetét. Móga Endréné az országos Iparművészeti Iskola azon kevés számú végzett növendékei közé tartozik, akik megtalálták helyüket az életben és hivatást teljesítenek. Hogy mit jelent az: egy új iparművészeti technikára rávezetni népünket, az általa készített produktumokat üzletileg elhelyezni, azt az tudja igazán értékelni, aki már próbálkozott ilyennel. Végtelen kitartás, emberismeret, ízlés, üzleti érzék kell az ilyen vállalathoz. Az orsós (vetélt) csipkénél ehhez járul még a technika teljes ismerete és tiszta ítélet afelől, milyen csipketipusokkal lehet megküzdeni a külföldi csipkeimporttal. Mert régi csipkeművessége van a Tengermelléknek (Idriai csipke), a cseh határhegységnek és ennek a vidéknek a lakossága mind igénytelenebb és olcsóbban dolgozik, mint a mi búzakenyéren élő népünk. A művészi fantáziának korlátot szabnak ebben a technikában az üzleti szempontok. Mógáné már öt éve foglalkozik e dolgokkal és az a csipketipus, amit ezen idő alatt megteremtett falun élő munkatársaival, máris lényegesen más, mint a cseh és a szlovén csipke. Teljes a reménységünk, hogy ezek az eredeti vonások szaporodni fognak munkáin és szorgalmatos keze nyomán kialakul lassan a magyar orsóscsipke tipusa. *Gróh István.*

Magyar Iparművészet

1926. 85. l.

Kiss Erzsébet: Bőrdíszműtárgyak. Dobozfedél, fésűtartó, tükrös tarsolyok, bankó- és pénztárca. — Ledergalanteriewaren. — Ouvrages en cuir.

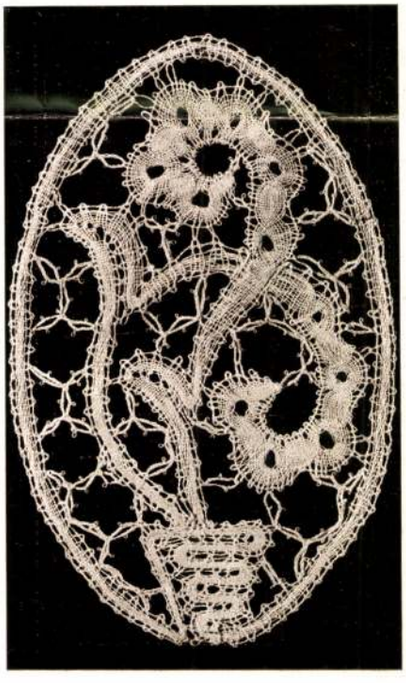

Móga Endréné (Salgótarján): Színes hímzések és orsós-csipkék. — Bunte Stickereien und Klöppelspitzen. — Broderies et dentelles.

Magyar Iparművészet

1929.

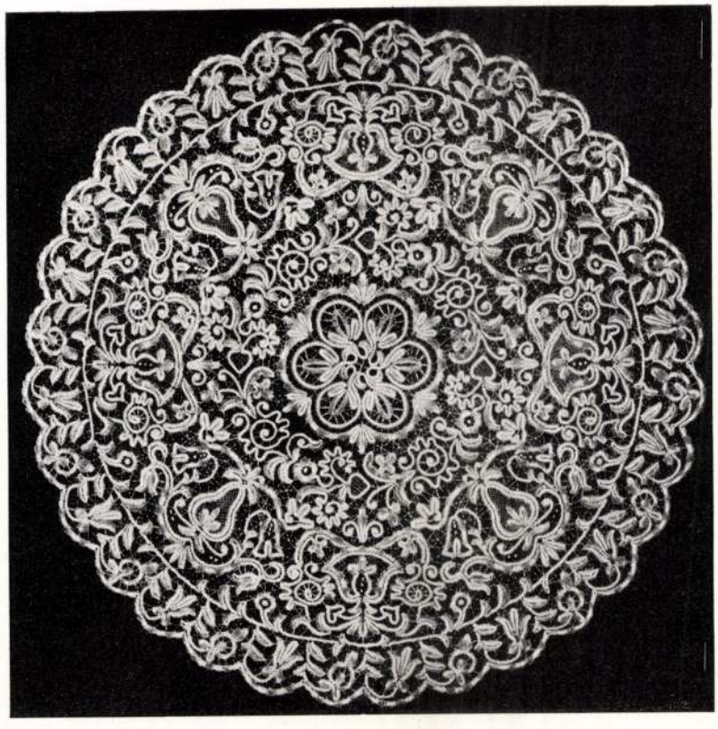

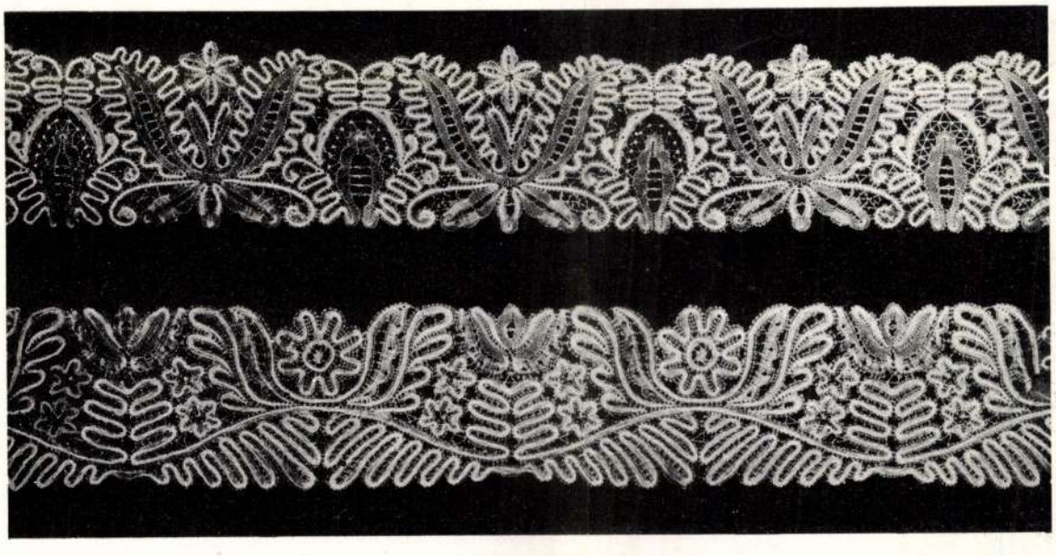

Móga-csipke. Tervezte és készítette Móga Endréné. — Móga-Spitzen. Entworfen und verfertigt von Frau Andreas Móga. — Móga lace. Designed and made by Mrs Andrew Móga.

Muskátli
1940. 1. 7

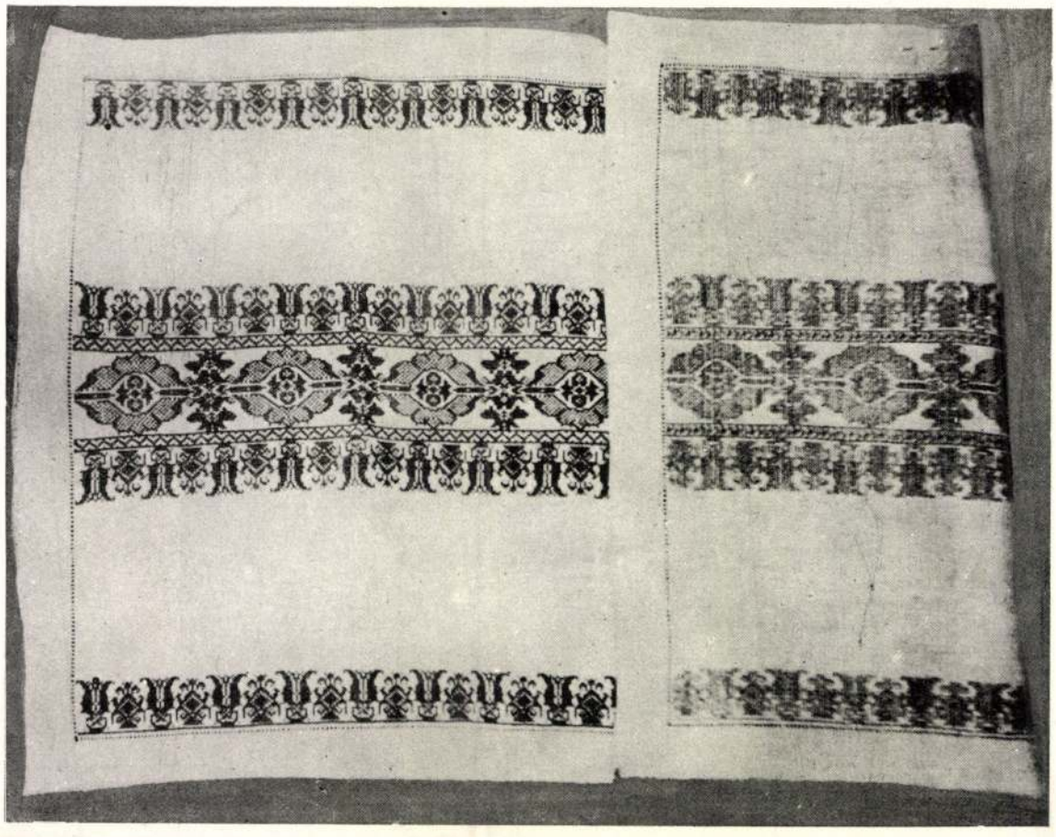

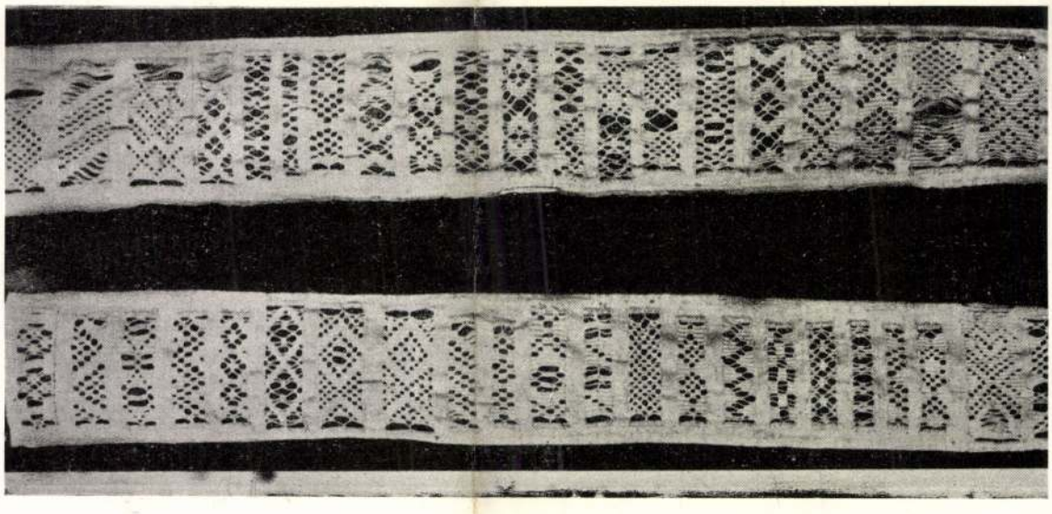

Fent : Keresztszemes futó színe és fonákja. Készítette a „Nagykunsági Háziipar". Lent : Régi felsőzempléni subrikolt mintakendők. — Oben : Rechte und Kehrseite eines Kreuzstich-Läufers. Verfertigt von „Hausindustrie der Nagykunság". Unten : Alte Mustertücher mit Fadenzieharbeit aus Ober-Zemplén. — Above : Obverse and reverse of a cross-stitch table-runner. Made by „Home-Industry of Nagykunság". Below : Ancient pattern-kerchiefs from Upper-Zemplén with thread-drawing work.

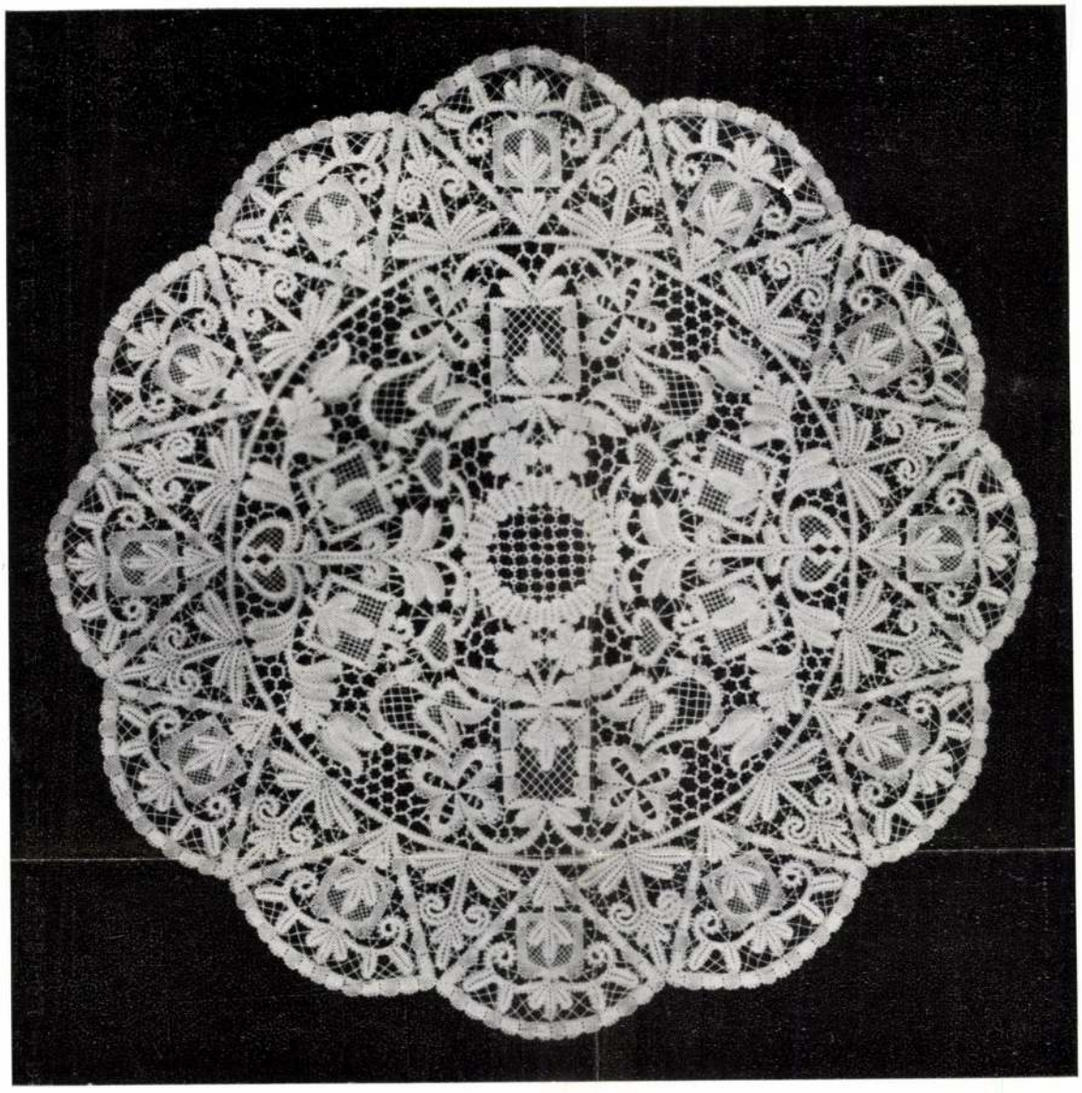

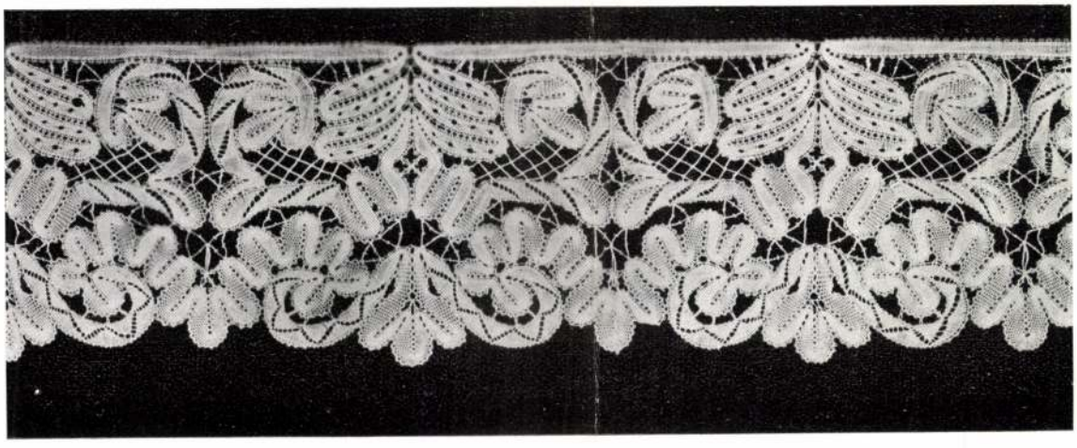

Móga-csipkék, Móga Endréné tervei. — Móga-Spitzen. Entwürfe von Frau Andreas Móga. — Móga-lace covers. Designs by Mrs Andrew Móga.

Móga-csipke. Móga Endréné terve. — Móga-Spitzen. Entwurf von Frau Andreas Móga. — Móga-lace. Designs by Mrs Andrew Móga.

Móga Endréné

csipkéi

erőd

Magyar Iparmüvészet

1931. 134. l. (A Társulat nyári kiállításairól.)

Moesler Ernő

Grafikus

1930 - 34

"Iparm.Isk Évk."

1930-34: 46. l.

Lepold Adatok, 16. l. — Csernyánszky 87—88. l. (Képe 87. l.) — Lepold Katalógus 224. sz.

MISERUHA,

zöld selyem alapon két szélesebb és peremén keskenyebb, kis színes, virágdíszű, barokkrajzú hímzett paszománt három mezőre osztja s ebben palmettás-tulipános-virágos aranyhímzésű dísz.
Mag. 104 cm.
Magyar munka, 1720 körül.
Talán Keresztély Ágost prímásé volt.
Csernyánszky 88. l.

MISEING,

fehér sifon, csipkéje széles szimmetrikus barokk rajzzal, benne csigás és S alakú díszek közt vázából kinövő palmetták és virágcsokrok váltakoznak.
Szél. 62 cm.
Milánói munka, 1720 körül.
Csernyánszky 99. l. — Lepold Katalógus 196. sz.

MISEING,

fehér sifon, széles, vert, nagymotívumú csipkével. Rajza kisebb és nagyobb edényből kinövő virágcsokor karélyos keretbe foglalva.
Szél. 60 cm.
Flamand (brüsszeli?) munka, 1720 körül.
Csernyánszky 99. l. (1750 körül.) — Lepold Katalógus 197. sz.

MISEING.

Moesler Ernő

grafikus

1934. végbiz. jó

Iparm.Isk.Évk

1930-34. 48. l.

Moess Tiborné

Horváth Ákos: "Fenyves" Idegenforgalmi szálló, Sopron. /Kisdi Pál, Perczel Dénes építész, Moess Tiborné, Bősze György belsőépitész, Németh Györgyné kerttervező./ - Magyar Építőművészet, 1965. 15.évf. 6.sz. 32-35. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 248. l.

Moess Tiborné

Kulcsár Sándor: Nagyothallók Állami Intézete. /Zalaváry Lajos építész, Moess Tiborné belsőépitész, Hreblay Ferenc kerttervező/ - Műszaki Tervezés, 1966. 11. sz.12-13. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 248. XX 1.

Moess Tiborné

Spproni Fenyves Szálló /Perczel Dénes, Kisdi Pál építész, MoesscTiborné belsőépitész./ - Magyar Epitőipar, 1966. 15. évf. 1.sz. 28-29.l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 249. l.

~~Gergely Sándor~~

~~Horniczek Tábló~~

K

H. Moes Tiborné

Perisztesi József

Simon Gitó.

(Gútor Terverők)

Szabolcsi H: Korszerűbb és olcsóbb lakásberendezés

SzN. 1956 aug. 19

(Szparmův. Mus. kiállítás)

Moess Tibornné

Gyermeknoba bútorok fehér bukfából, tervezte Horniczek László és M. T. (Foto)

1-2-3-4. A kiállt lévő lakó és gyermeknobákat M. T. tervezte Horniczek László-val együtt

Bútor és lakás-művészeti kiállítás. 1956. Bp.

5.1.

Moessé Hornicsek Klára belsőépitész M.D.K.

260 fős kollégium Szombathely , belsőépitésze

Épitész: Nagy Elemér , repr.

Magyar Epitőművészet 1 67/2. 36-42.1.

Moessné Hornicsek Klára

N/agy/ E/lemér/: 2oo fős kollégium, Szombathely. /Nagy Elemér építész, Moessné Hornicsek Klára belsőépitész./ - Magyar Építőművészet, 1967. 16.évf. 2.sz. 36-43. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Művtört.Írt. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

74. l.

Moess Tiborné M.D.K.

"Fenyves" idegenforgalmi szálloda , Sopron
belsőépitésze

Épitész: Kisdi Pál- Perczel Dénes

Magyar Épitőművészet 1966/6. 32-35.l.

Móga Endréné Reguly Margit, ipanmű vér

Meghalt 83 évet korában

1975. V. 13-án. Temetése: a

farkasréti temetőben

6

— : Közlemény

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. má: 17.

ESTi HIRLAP ESTi HIRLAP

Móga Endréné Reguly Margit, ipavmúvész

Megnalt 83 éves Korában.

Temetése a farkasréti temetőben

jún. 14-én.

— : Halálozás 11.

NÉPSZABADSÁG Bn. 1975. máj. 18.

Moesz Sámuel

ötvös

XVII. sz.

l.

Hlatky Mária:

A magyar ötvösség.

Bp. 1938. 108. l.

környékének rohamos kiépitése
a inditott, hogy a fővárosban

12. sz. a. (a pósta mellett)

VAJHÁZ

pedig a tejtermékeknél fontos,
yen szerezze be, ahol meg van a
egfrissebb árut vásárolhatja.
lkozik és összeköttetést tartok
tmányokat forgalomba hozó ter-
l friss árukkal.
ágos kiállitásokon ismételten

Moesz Samuel

ötvös

Erod

Thaly Kálmán: Ötvösmüvészeti és Skofium hunzési adatok 1709- és 1710-ből. Arch-Ert. 1878. 162-163. l

Egyébként lásd: Debreceni ötvös Andrást

Moesz Ede

1894/95 – 1896/97

Ferkèpzomfoiskèvk

114. l.

nítója. Tanítványai és követ[illegible] közé tartoznak: *Cima da Conegliano*, [illegible]*rco Basaiti*, *Vicenzo Catena*, *Fra*[illegible]*co Bissolo*, *Andrea Previtali*. Gentile [illegible]ellini tanítványa *Vittore Carp*[illegible]*o*, szentek legendáiból vett jelenete[illegible]en a korabeli velencei élet poétikus ábrázolója. A *vicenzai festők* a páduai és velencei iskolák befolyása alatt állanak. Főmestereik a Mantegna és Giovanni Bellinin fejlődött, sokszor komor színezésű *Bartolommeo Montagna* és tanítványa, *Giovanni Buonconsiglio*. *Veronában* a már említett *Vittore Pisano* után a Mantegnától a velenceiekhez való átmenetet jelzik: *Francesco Buonsignori*, *Liberale da Verona*, stílusukkal pedig már a XVI. sz.-ba vezetnek át: *Francesco Marone*, *Girolamo dai Libri* és *Giovanni Francesco Caroto*. Pádua hatása a *milánói iskolára* is kihatott. A legjelentősebb és alapító mester, *Vincenzo Foppa*, Mantegnával rokon; tanítványai: *Bernardino Butinone* és *Bernardino Zenale*. *Ambrogio Borgognone* Foppa fanyarságától a kifejezés bájához megy át. Itt dolgozott még mint festő, a nagy építész, *Donato di Angelo Bramante* és tanítványa, *Bartolommeo Suardi*, máskép *Bramantino*.

A XV. sz. végén megváltozik a művészet helyzete. A nagy kísérletezés, mely a XIV. sz.-dal megindult és a quattrocentóban sok egyéniség prizmáján keresztül sugárzik, egymásután hódítja meg a perspektíva, anatómia és a szín új területeit. A XVI sz. a megszerzetteket fejleszti tovább. A természet alapos megismerését nyomon követi a festői ábrázolási módok teljes birtokában az új szépségideál kiépítése a quattrocento sarkosságának enyhítése, a leegyszerűsítés a vi-

Moesz Etelka

nyperti I. sz. áll. polg.
isk. rajztanára volt
1894–97 végette a minta
rajzokat –

+ 1934. közelebbi
adat nincs

Rajzoktatás

1934. 22. l.

Güet, Hans, éremvéső.

1618-tól haláláig a körmőcbányai pénzverdében működött. Identikus ebb ~~Körmőcbányai~~ ~~Készültek~~ művei: II. Ferdinánd, II. Ferdinánd és Eleonora, Wendenstein János felsőmagyarországi kamaragróf, Roth Hermann alkamaragróf, III. Ferdinánd és Mária stb. érmei. Meghalt 1641.

Moesz Etelka

szül. Selmecbánya 1876
szept. 20.
1896/97 III é. rajztan
1897/98 I. IV é "
1897/98 II "

Dunántúli Közművelődési Egyesület

II. 182

Mőcsz Etel

szül. Selmecbánya 1876.
Evang. 4 polg.
1894/95 I-II - női ortál.
1895/96 " "

Közép - Olaszország V.16.

607

kunnár ritka

:ét falu volt a helyén, Rárós és Mulyad.
lnek, az előbbi Bornemissza Pál, az
ka. 1562-1563-ban a török hódoltsághoz
al. 1598-ban Rárósoa Soos János, Mulya-
sur. 1715-ben 6 magyar, 172o-ban 4
sát irják össze. A XVIII. század elején
alogh János és Baross József a földesurai
és.

./
1787-ben.
n a Horpács felé vezető utnál. Borsos-
okzata toronytalan. Ezen befalazott
őtte közvetlenül hozzáépitve, terméskő-
ngláb rommaradványa. Déli oldalán
en kapu, felette szegmentives kis ablak.
trészre osztott, szegmentives, alul ré-
an körül tájozott párkány. A szentély

Moess Tibor

Kávétartó doboz, esztergályosm.

Kis tálka, "

Tál, "

Doboz, "

Ernst Múzeum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.

6 l.

Moess, Sigmund

+ 1687.

Hobrais

Nagyneben

b.

Bielz Portokat

785. r.

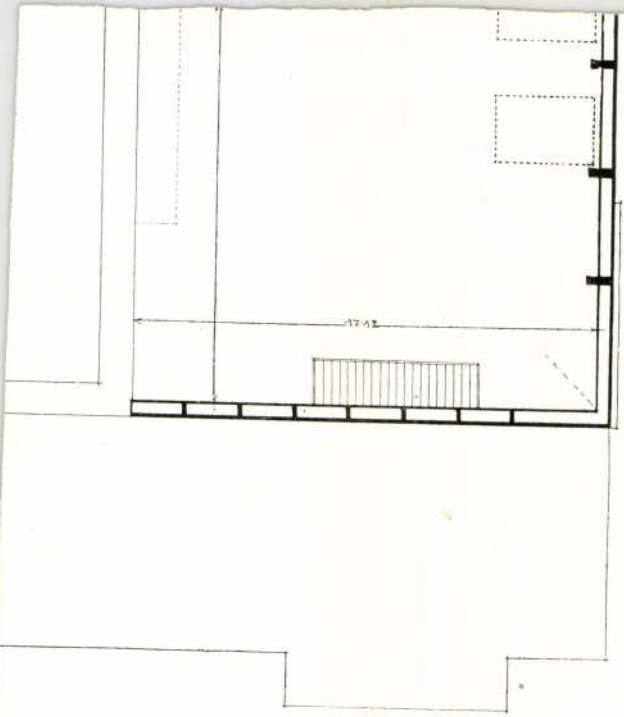
17.42

Moess Tibor formatervező

Az Iparművészeti Tanács a Kohó- és Gépipari Minisztériummal és a Belkereskedelmi Minisztériummal közösen kiírt pályázatan konszerű enőeszközök tervezésére többekkel együtt második díjat nyert.

Ipari Művészet, 1965. 4. sz., 97. l.

Moesch Lukács

lásd okv.

Szinnyei

Magyar írók

IX. K. 88, 89. l.

irodalommal

Bul. 1651. Mainz

+ 1701. - ben Nikol-

sburgban

Moesch Lukács

privigyei kegyes-
rendi házfőnök, 1692-től
a magyarországi kegyesrendi
házak rendfőnöki helyettese
Ő volt az első magyar főkor-
mányzói helyettes Privigye
székhellyel. † 1695-ben a rend-
tartományi nagygyűlés hatá-
rozata folytán a magyarország-
gi kegyesrendiek a német
rendtartományhoz csatoltat-
tak, Magyarország pedig mint
viceprovincia külön alkor-
mányzó alá rendeltetett. Első
magyar alkormányzónak
Mönsch Lukácsot, a volt
főkormányzói helyettest
választottak meg, aki So-
biesky lengyel király
fordítás

† A magyar piaristák ugyanis ebben az idő-
ben a lengyel rendtartományhoz hartoztak.

gyermekeinek oktatója volt.
Tudományos képzettségéről
tanúskodnak hátrahagyott
gyönyörűen illusztrált kéz-
irati művei. Ő részt vett
Buda vissza foglalásánál is.
Pálffy János Károly gróf
altábornagy hozta magá-
val az ostromló sereghez.
Ott mint hadi mérnök
tényleges részt vett az ostrom-
ban, s a tábor elhelyezése-
ben az ő sikerel bevált
tervét fogadtáket.

Meghalt 1698-ban.
(téves datum)

Füredi János: A szent-
györgyi kegyes-tanító-
rendi ház és gymnasium
tört. 1896. 20, 28, 29. l.

Laid a piaristarend történetét!

Moesz József

a miskolci Nehézipari Műszaki
Egyetem könyvtárának a belső építészetéről
említve

Magyar építészet 1945-70
119. old.

Moes Tibor

NDK

Ipari művész

Evőkanál / Állami Pénzverő/

Nopr.

Ipari Művészet 1958. 2. szám. 76. lap után
Első képtábla 4. kép.

Moess Tibor épitész

MDK

Vass-Hornicsek: Az 1954.évi Mezőgazdasági Kiállitás
Magyar Épitőmüvészet 1955.IV.évf.1-2.sz.50-53.1.

M. D. K.

MOESS Tibor

Horniček L. munkatársa

Kaesz Gyula: Lengyel Tengerjáró hajó belsőépítészeti kialakítása

Magyar Építőművészet 1957. (VI.) 3-4.

81. l.

Moes Tibor

Budapesten született 1925-ben. Iparmű-
vészeti Főiskolára járt. Legjelentősebb mun-
kái: Miskolci Egyetem könyvtára, Buda-
pest Rákóczi úti Könyvárulház.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belső-
építész szakosztályának kiállítása, Buda-
pest, 1970

291

Moes Tibor

Több könyvüzlet Budapesten, a Budapesti Műszaki Egyetem előadótermei, több budapesti és vidéki középület belső kiolakítása.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970.

29 l

Moess Tibor

Kulturális Központ, Bp, Vörösmarty tér. Építészek Tallós Elemér, Hübner Tibor, főkonstruktőr Boór Zoltán, belsőépítészek Moess Tibor, Moessné Hornicsek Klára, statikusok Kuruca József, Horváth Z.Kálmán. - Ism.

Magy.Ép.Ip. 1972.1.sz. 37-40.l.

Moess Tibor

T.É.: Kulturális Központ, Budapest, V. Vörösmarty tér. Építészek: Tallós Elemér, Hübner Tibor, főkonstruktőr Boór Zoltán, belsőépítészek Moessné Hornicsek Klára, Moess Tibor, statikusok Kuruc József, Horváth Z. Kálmán. /Ismertetés, képekkel/.

Magy.ép.műv. 1972.5.sz.43-49.l.

MOES TIBOR belsőépítész

Csek Miklós: Néhány nő a hitoszterező művészetről

Művelt Nép, 1955. II. évf. 23. a. junius 5, 7 l.

Moess Tibor

a jászberényi tisztasági fürdő
belsőépítészetéért neve említve

Magyar építészet 1945-70
177. old

MDK

Moest József

Parricida János. Faragott fa és elefantcsont.
Repr.

Magyar Iparművészet, 1912. 9-10.sz. 360.l.

Moess Tibor, belsőépítész MDh

A címben feltett kérdésre válaszol.

Pataki Mária: Mi szép és miért? 9. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. jún. 2.

Moess Tibor M.D.K.

Evőeszközök 1957 répr.

Kivitelező: Állami Pénzverő

Ipari művészet Bp. 1960.

Moess Tibor M.D.K.

Pihenő karosszék repr.

Társtervező: Hornicsek Klára

Ipari művészet 4p. 1960.

Moess Tibor

M.D.K.

Karosszék, repr.

Társtervező: Hornicsek Kálmán Klára

Ipari művészet Bp. 1960.

Moess Tibor M.D.K .

Müanyag mokkáscsészék, repr.

Ipari művészet Bp. 1960.

Moess Tibor, Sparmüvén

L: Domanovszky E.

Torday Aliz: Sparmüvénet a Vigadóban 2

Esti Hírlap, Bp. 1980. máj. 10.

Moes Tibor, [belső építész !]

L.: Janáky István

Kéki B.: A miskolci egyetemi... 707-712

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. dec. XX/12.

MDK

Moesz Tibor

Juhász L.: Lakberendezés a III. M.Iparm. és Népmüv. Kiállitáson. Szabad Müvészet, 1956. 1-2.sz.
54.l.

M.D.K.

Moess Tibor belsöépitész

Csillagvizsgáló és kutatóház Piszkéstetön , butorok

épitész: Szrogh György

repr.

Magyar Épitömüvészet 1964/1. 13-24.l.

.

M.D.K.

Moesa Tibor belsöépitész

Ortopédiai rendelö, gyógyászati segédeszközök gyára, Budapest repr.

belsöépitésze

Tervezö épitész: Kiss E. László, Mirgai László

Magyar Épitömüvészet 1964/3. 20- 25. l.

Moess Tibor, belsőépítész

MDK

Mint tervező adott tájékoztatót.

(T.T.): Szakmai bemutató a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem új könyvtári épületének terveiről. 200.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1966. április

XVI/4.

MOESS TIBOR

A BUDAPESTI XI., BUDAÖRSI ÚTI KÜLFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK KOLLÉGIUMÁNAK BELSŐÉPÍTÉSZETI RÉSZÉT TERVEZTE.

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET, 1969/6. 37. LAP.

MOESS TIBOR

ÉPITÉSZ.

A BELSŐÉPITÉSZETI RÉSZT TERVEZTE A MISKOLCI NEHÉZIPARI MŰSZAKI EGYETEM KÖZPONTI KÖNYVTÁRA ÉPÜLETÉBEN.

6 FOTO, REPR.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1970/1. 37-41. LAP.

Moess Tibor

belsőépítész közreműködésével épült könyvtár ismertetése, képekkel:

dr. Zeidel József: Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtára. - Magyar Építőművészet, 1970. 1.sz. 37-41. l.

Moess Tibor

Megyei tanácsház, nagy tanácsterem, tervr.

Ernst Museum. I. Iparművészeti kiállítás. 1952.

4 l.

23

315

Hadtörténelmi Közlemények, I-1888,
yarország történeti emlékei. Bp. é.n.
zsef: Hazánk történelmi nevezetességü
ei. Bp. 19o3, 83 l. - Hont vármegye.
. - Szendrei János: Magyarország
és Könyvtári Értesitő, II-19o8, 194 l.
l/, képe 379, 419 l. - Demkó Kálmán:
és várbirtokok a XVI. században.
, XV-1914, 212, 213, 218, 223 és

laprajza a műemléki tervtárban.

Moess Tibor

Az Iparművészeti Tanács és az Építésügyi Minisztérium által meghirdetett, a házgyári és egyéb kiszériás mobil bútorainak kialakítására kiírt országos nyilvános tervpályázaton Heczendorfer László, Palócz Sándor pályaműve, valamint Hornicsek Klára és Moess Tibor pályamunkája 18.000 ft-os díjban részesült.

Ipari Művészet, 1966. 2-3. sz., 73. l.

MDK

Moess Tibor
/bútor, ötvös/

Kiállitott munkáiról.kép a katalógusban.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
Budapest 1959.Dec.18 - 1960.Jan.31.Kat.

MDK

Moess Tibor

butor, ötvös

4. Orsz. Iparmüv. kiáll. Mücs, 1959. dec.

Moes Tibor

Több pályázaton sikerrel szerepelt, de a belső-
építész kiállításról távol maradt.

Vendes Zsuzsa: Lakásbútor; Ipari Művészet, 1971.2.sz. 10.l.

M.D.K.

Moess Tibor belsöépitész

Résztvett a " Korszerü iskolabutork" tervpályázaton
Asztal, repr.

Társtervezö: M. Hornicsek Klára

Magyar Épitömüvészet 1964/4. 10. 11. 1.

M.D.K.

M.D.K.

Moess Tibor

A korszerű iskolabutorok tervpályázaton az korpuszok kategóriában díjazva

~~fekete~~ III. díj 1000 Ft

Magyar Építőművészet 1964/4. 12. 1.

Moess Tibor

világító testéllel szerepel

Bútor és lakásművenete kiállítás

Bp 1956

M.D.K.

Moess Tibor

A korszerü iskolabutor tervpályázaton fogasok kategóriában dijazva

III. dij 5oo Ft

Társtervezö: M. Hornicsek Klára

Magyar Épitömüvészet 1964/4. 12. l.

M. K. A.

M.D.K.

Moess Tibor belsőépitész

Budapesti Orvostudományi Egyetem Bőrgyógyászati Klinika uj tömbje és auditóriuma belsőépitésze
Épitész: Kiss E. László

Terv: 1957-58,
Épités: 1961-1963.

repr.

Magyar Épitőművészet 1963/6. 12-17.l.

Moess Tibor

N.E.: INTRANSZMAS irodaház, Budapest, I. Márvány utca. - Építész: Nagy Elemér, konstruktőr: Makkai Géza, statikus: Walthier Gábor, belsőépitész: Moess Tibor, kerttervező: Prétsch Erzsébet. /ismertetés képekkel/

Magyar Építőművészet, 1970. 5sz. 39-45.

Moesg Tibor belsőépitész M.D.K.

A miskolci Neh ézipari Müszaki Eg_etem Könyvtárának belsőépitésze
Épitész: Tolnay Lajos-Janesch Rudolf.

Magyar Épitémüvészet 1968/2. 14-17.l.

MDK

Moess Tibor

Moess Tibor /bútor, ötvös/ műveivel szerepelt a IV. Országos Iparművészeti Kiállításon.

IV. Országos Iparművészeti Kiállítás. Műcsarnok, Budapest 1959. Dec. 18 - 1960. Jan. 31. Kat.

Moess Tibor belsőépitész M.D.K.

A jászberényi tisztasági fürdő belsőépitésze
Épitész: Balaváry Lajos

Magyar Épitőművészet 1964/ 6. 24-29

Moess Tibor, butor, ötvös MDK

4. orsz. iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.

Moess Tibor

Tisztasági fürdő Jászberényben /Zalaváry Lajos építész, Moess Tibor belsőépitész/. - Magyar Epitőipar, 1966. 15.évf. 1.sz. 22-23.l.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 25o. l.

MDK

Mőesz Tiborné

Juhász L.: Lakberendezés a III. M.Iparm. és Népmüv. Kiállitáson. Szabad Művészet, 1956. 1-2.sz.
49,54.l. képpel

Michael Mössel,asztalos

A Győrben,1663,febr.1-én kiadott céhoklevél szerint pannonhalmi szertáros. 94.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz. Évkönyve

Moeyaert

Moeyaert, Claes Cornelis. MDK

festménye a L. Marius nevű papot a házoló ravatali zéj az amszterdami St János és Urbula tpl-ban.

Pigler, A. Portraying the dead
Acta Historiae Artium. N. Tom. 1956. 37 co.

Mássmer, gerafikus

Bécsi művész. A Soproni Szent-lélek Templom Mária szobráról készitett kismképecskét. Több példányban ismeretes. 129.old 4.jegyz

Csatkai Endre: Ritka metszet A Győri Xantus János Múzeumban - A vimpáci feszületképről 127.old

Arrabona, 9. - Xantus János Múz. Győr. 1967. - A Győri Múz. Évkönyve

Moess Tiborné

Termálfürdő és fedett uszoda, Kaposvár. /Kiss István építész, Moess Tiborné, Hornicsek Klára belsőépitész, Kiss Nagy András , Metky Ödön, Nyirő Gyula szobrász, Majoros Hédi, Simó József, Simon János kerámikus, Németh Györgyné kertterv. - Ism: Győrfi Endre, Müszaki Tervezés, 1968.5.sz.26-29.l. - Mueller Éva P., Magyar Építőmüvészet, 1968. 5.sz.53-57. l.

Az 1968.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Müvtört.Írt. 1971.2.sz.149-182.l.
155.l.

Moessné Hornicsek Klára

Kulturális Központ, Bp, Vörösmarty tér. Építészek Tallós Elenór, Hübner Tibor, főkonstruktőr Boór Zoltán, belsőépítészek Moess Tibor, Moessné Hornicsek Klára, statikusok Kuruca József, Horváth Á.Kálmán. - Ism.

Magy.Ép.Ip. 1972.1.sz. 37-40.l.

Moessné Hornicsek Klára

T.E.: Kulturális Központ, Budapest, V. Vörösmarty tér. Építészek: Tallós Elemér, Hübner Tibor, főkonstruktőr Boór Zoltán, belsőépitészek Moessné Hornicsek Klára, Moess Tibor, statikusok Kurucz József, Horváth Z. Kálmán. /Ismertetés, képekkel/.

Magy.Ép.műv. 1972.5.sz.43-49.1.

Moess Tiborné építész

MDK

Vass-Horniecsek:Az 1954.évi Mezőgazdasági Kiállitás
Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.1-2.sz.53.l.

MOESCH Lukács memorial

KILIÁN ISTVÁN Vigilia - 1986/8

Házikáplán, tábori lelkész, tanár, hadmérnök

Emlékezés Moesch Lukácsra

1683. szeptember 12-én Lotharingiai Károly és Sobieski János lengyel király a Bécset körülzáró Kara Musztafa seregeit döntő csatában megverte, s ezzel a győzelemmel megindította a magyar történelem egyik legszebb szakaszát, a török kiűzésének mintegy másfél évtizedes történetét. Az oszmán seregek időleges sikereinek egyik motiváló tényezője a velük szövetségre lépett Thököly kurucainak győzelemsorozata volt. Kassa, Eperjes, Lőcse, Tokaj, Ónod és Putnok elfoglalása után a törökök Füleket vették be, s így a császár arra kényszerült, hogy a magyar Felvidéket a fegyverszüneti megállapodás után Thökölynek átadja, s elismerje a felvidéki fejedelemséget.

1683-ban a kuruc vezér elleni harcokban kifáradt császári sereg azt a reményt ébresztette a portában, hogy egy gyors támadással még Bécset is sikerül bevenniük. Lipót császár azonban Sobieski lengyel királlyal azonnal szövetségre lépett. A hatalmas oszmán sereg 1683 júliusában teljesen körülzárta a várost, ahonnan a császár már korábban kénytelen volt elmenekülni. Az egyesült seregek első sikerét az jelentette, hogy Pozsony alatt Lotharingiai Károlynak sikerült a kurucokra vereséget mérnie. Július 29-én a Szent Liga különböző nemzetiségű hadai Bécs felmentésére indultak. A döntő ütközetre 1683. szeptember 12-én került sor. Bécs felszabadult, s a keresztény csapatok ezután győzelmet győzelemre halmoztak: október 9-én Párkánynál, 27-én Esztergom bevételénél kísérte siker küzdelmeiket. S amikor már nyilvánvalóan megmutatkozott a porta gyengesége és az egyesült seregek ereje, XI. Ince pápa koalíciót tudott kovácsolni a török kiűzésére. A hadjárat költségeit ő maga, Velence és a német fejedelmek, a hadakozást a magyarok, lengyelek, osztrákok, bajorok, poroszok, szászok, szlovákok tízezrei zsoldért vagy anélkül vállalták.

Így most már megnövekedett anyagi háttérrel, nagyobb sereggel 1684 júniusában Visegrádot, Vácot, sőt Pestet is sikerült Lotharingiai Károlynak felszabadítania, de a budai vár ostromát ebben az évben még nem kísérte siker. Közben a szultán, hogy a megnövekedett erejű Bécs jóindulatát a maga számára megnyerje, korábbi szövetségesét és fegyvertársát, Thökölyt is elfogatta, s emiatt a kuruc vezér kezén lévő felvidéki várak és városok egymás után kapituláltak.

Buda szeptemberi felszabadítását még egy jelentős külpolitikai tényező segítette elő. Lengyelország és Oroszország békét kötött, s a cár is csatlakozott a törökellenes koalícióhoz. 1868. június 17-én megindult Buda ostroma, s másfél hónap múlva, szeptember 2-án döntő rohammal bevették a várat. Négy nap múlva Simontornya, október végére Pécs, Siklós és Kaposvár is szabad volt.

A küzdelmekben részt vevők között szerényen, alig észrevehetően dolgozott egy német származású magyar piarista, Moesch Lukács. Történészek, kultúrhistorikusok azt állítják róla, hogy hadtudományi ismereteivel Pálffy János Károly szolgálatában tevékenyen hozzájárult a magyar királyi vár felszabadulásához.

budai tartózkodásuk hat hete alatt összesen harminchat ökröt. Ezenkívül 1358 font rizst és más élelmiszert főztek meg. Az irgalmasok állandóan a betegek között éltek. P. Cruchten arról panaszkodott, hogy a táborban pénzért semmit sem lehet kapni. Így a Komáromban vásárolt ruhaféléket, inget és orvosságot osztották ki a rászorulók között.

Közben az ostromló keresztény sereg hadihelyzete rosszra fordult. Szeptember közepén Budaörs felől 20 000 főnyi török csapat közeledett, mely hátba támadással fenyegette az ostromlókat. A keresztény seregek vezérei között is nézeteltérések támadtak. A közben kitört járvány is sok áldozatot követelt, de bizonyára még többet szedett volna, ha Buonvisi nem gondoskodik a tábori kórházak felállításáról és fenntartásáról. Az ostromlók visszavonulásra kényszerültek. „Ich bin auch verharret bis auf die letzte stundt", „én is kitartottam az utolsó óráig", írta a kamarának P. Cruchten. Egy összetörött hajóroncsra vitette a betegeket és a felszerelést. Hajóslegény nélkül, Pest-Budától fölfelé indultak. A felrobbanó aknák nemegyszer kőtörmeléket zúdítottak a hajóra. Visegrádnál az öreg hajó végleg használhatatlanná vált, és így kénytelenek voltak átrakodni. Győrben a jezsuiták régi iskolájában szállásolták el a betegeket. Sok katona jött Győrbe Vácról is, akiket szintén pártfogásukba vettek az irgalmasok, ápolták és ruhával látták el őket.

Kollonics Lipót püspök, a hadikórházak felügyelője, 1685. január 26-án kimutatást készített az újonnan szervezett katonai kórházak 1684. évi működéséről. Ehhez mellékelte P. Cruchten irgalmas atya fent vázolt jelentését. 1685. január 29-én a császári udvari kamara a felterjesztést áttanulmányozva elismerését fejezte ki Kollonics Lipótnak fáradozásáért és külön megköszönte P. Cruchten tudósítását. Az a hat hét, amelyet 1684-ben a budai táborban, a kor színvonalához képest elsőrangúan felszerelt kórházban áldozatos betegápolással töltöttek, megalapozta a budai tábori kórház jó hírét. Tizenkét szerzetest név szerint is ismerünk, akik életüket áldozták hivatásuk teljesítése közben.

Az irgalmasrend által 1903-ban nyomtatásban kiadott „emlékirat" szerint az irgalmasok az 1686. évi ostromkor is betegápolóként dolgoztak a tábori kórházban. Más forrásból nem találtam ennek történeti bizonyítékát. Arra azonban adatunk van, hogy közvetlenül a visszafoglalás után Pesten kisebb kórházat tartottak fenn az irgalmasok. Az itt működő rendtagok minden bizonnyal az 1686-i ostrom alkalmával jöttek Pestre.

A szeptember 2-i diadal után megkezdődött az újjáépítés nehéz munkája. A szerzetesrendek visszajöttek Budára és Pestre és a mecsetek mellé telepedtek le. Így a budai Várban a Pasa mecset mellé a karmeliták, a Győzelmi mecset helyére a jezsuiták jöttek. A Víziárosban Toighun pasa Sólyom mecsetét (a mai alsóvízivárosi Árpád-házi Szent Erzsébet templom) a bosnyák tartománybeli ferencesek, a Mataf mecsetet pedig a kapucinusok foglalták el. A tabáni dzsámi (mai Szent Katalin plébániatemplom) szintén a bosnyák tartománybeli ferenceseké lett. A Pesten működő négy mecsetet is szerzetesrendek szerezték meg. Az egyik helyére a pálosok (mai Egyetemi templom), a másik közelében a domonkosok (ma Váci utcai Szent Mihály templom) telepedtek le. A Szűz Mária tartománybeli ferencesek kapták meg a Szinán bégről elnevezett dzsámit. Az irgalmasokat is mecset mellett találjuk: Pest negyedik mecsetje, az úgynevezett Nagy mecset mellett (a mai Városháza északnyugati szöglete táján). Nem véletlen, hogy éppen ezt a mecsetet választották. Ez a hely ugyanis ősi idők óta kórház célját szolgálta. Itt állt a török idők előtt a János-lovagok ispotályos rendjének egykor virágzó Szent Miklós konventje. Ez olyan híres volt, hogy a pesti vásárt is a konvent látogatott búcsúnapján, december 6-án tartották Mátyás király korában. Természetes tehát, hogy az irgalmasok kórházukat ezen a helyen rendezték be.

„Tanúskodom, hogy semmiféle egyházi fenyíték vagy kánoni vétség nem terheli"

Bán Imre 17–18. századi irodalomelméleti kézikönyveinkről írt munkájában Moeschről az alábbiakat mondja: „... 1651-ben született Mainzban, 1668-ban lépett a piarista rend lengyel tartományának tagjai közé. Kiváló tanulmányok után Sobieski János lengyel király fiának nevelőjévé lett, majd Pálffy János Károly fiait nevelte Bajmócon. Rövidebb litvániai tartózkodás után visszatért Pálffy mellé, s vele együtt részt vett Buda várának visszavívásában (1686). Kitűnő matematikai képzettséggel is rendelkezett, s valószínűleg adott mérnöki tanácsot a hadvezetésnek, az azonban alaptalan legenda, hogy a várostrom az ő tervei alapján ment végbe. Ezután egy ideig Stanislaw Lubomirski lengyel főúr fiait nevelte ..."

Az életrajzhoz Bán Imre Szinnyei kézikönyvét, valamint Balanyi György egyik tanulmányát használta. Moesch élete azonban a piarista háznaplók alapján szinte napról napra követhető, és így nagyjából azt is meg lehet állapítani, hogy a lengyel és magyar főúri családok körében megnövekedett híre minek köszönhető.

Johannes Jakobus Moesch 1651. augusztus legvégén született Mainzban. Tizenhét esztendős korában, 1668. október 18-án a lengyelországi Rzeszowban öltötte magára a piarista rend ruháit. E lengyel város piarista templomát és rendházát a Lubomirski család alapította. A fiatal növendéket 1670-ben a podolini házba rendeli főnöke. Ezt az ősi magyar várost még Zsigmond királyunk zálogosította el a lengyeleknek, ezért alapítottak itt lengyel piaristák házat (1642-ben). Podolinból egy év elteltével, 1671 karácsonya előtt már magyar városba, Privigyére került Moesch aritmetikát tanítani. Ebben az időben az aritmetika fogalomkörébe a négy számtani alapműveleten kívül, mint majd alább látni fogjuk, természetesen a magasabb számtani ismeretek: trigonometria, logaritmus, mértani, csillagászati, hidrotechnikai, térképészeti ismeretek is tartoztak. Az aritmetika magyarországi meghonosításában a podolini, privigyei piaristák érdemei, azt hiszem, még nem eléggé ismeretesek. 1673. augusztus 16-án a rend lengyel főnöke Podolinon át Bécsbe vitte. Nevével legközelebb csak a privigyei háznaplóban lehet találkozni 1675. július 20-án. Ekkor érkezett ide Podolinból.

Most már neki kellett tanulnia filozófiát. Természettudományos érdeklődésére azonban mi sem jellemzőbb, mint az, hogy filozófiai stúdiumai közben logikából és fizikából készítette vitatéziseit, azaz „szakdolgozatát". Munkáját ki is nyomtatta, s ezért 1677 júliusában Nagyszombatba utazott. Alig ért azonban haza, ismét visszahelyezték Podolinba. Kétévi oktatás után a lengyelországi Gorában pappá szentelték. 1681-ben jött újból vissza Privigyére. Itt a poéták és a rétorok magisztere volt, természettudományos ismereteit tehát bővítenie kellett e két osztály tananyagának humán ismereteivel is. 1684 márciusában Thököly kurucai elől többi társával menekülnie kellett Podolinból. Bibliothecae Mathematicae című, kéziratban ránk maradt tanári jegyzetét azonban még Podolinban datálta. 1685. december 27-én jegyzi be a privigyei háztörténész a naplóba, hogy Moesch Litvániában egy bizonyos Dolgki nevű főúrnál, a rend jótevőjénél járt.

Hosszú ideig tartó lengyelországi, ausztriai utazásainak céljairól csak a lengyel vagy bécsi piarista háznaplókból értesülhetnénk. Sejthető azonban, hogy ezekben az időkben foglalkozott a Sobieski vagy a Lubomirski család gyermekeivel, akiknek minden bizonnyal elsősorban anyanyelvét, a németet taníthatta.

1686 júniusában kapta meg rendfőnöke utasítását, hogy azonnal utazzék Budára Pálffy gróf mellé „pro Patre spirituali", azaz gyóntató atyának.

Június 25-én hagyta el Moesch a privigyei házat, s Buda sikeres ostroma után, október 1-én már vissza is tért. Itt azonban három hétig sem tartózkodott, s máris utaznia kellett Bécsbe, hogy ott Pálffy fiait tanítsa. Két és fél évig állt a Pálffy család

szolgálatában. Ideje nagyobb részét Bajmócon, a család ősi várában töltötte. 1689. február 15-én már a privigyei ház rektora. Ebben a feladatkörében köszönti versével a Pozsonyban tartózkodó esztergomi érseket, Széchenyi Györgyöt.

Ezután is igen sokat utazik. Bécs, Varsó, a morvaországi Mikulov ekkori állomáshelyei. 1698-ban kell élete leghosszabb utazására vállalkoznia: Rómába megy a generális káptalanra. Útjáról a privigyei háztörténetben napról napra megemlékezik. Közben természetesen tekintélye is növekedett rendi körökben: előbb rektor, majd a rend magyarországi megbízottja, végül az úgynevezett viceprovincia viceprovincialisa lett. A rend ekkor tette meg első lépéseit az önállósodás felé. Hamarosan el is szakadt a lengyel tartománytól, s – bizonyára Moesch munkásságának eredményeképpen – a kicsiny létszámú magyar piaristaság a némethez csatolta magát. Az új tartományfőnök 1700. november 7-én egy ajánlólevelet fogalmazott meg Moesch részére. A levél így szól: „Az engedelmesség erejénél fogva Páter Lukács, szerzetünk fogadalmas papja Privigyéből Nikolsburgba utazik. Tanúsítom, hogy semmiféle egyházi fenyíték vagy kánonjogi vétség nem terheli. Bárhol misézhet. Az Oltáriszentséget bárhol kiszolgáltathatja és magához veheti. Sőt ugyanőt, mint hitéhez hű, szegény szerzetest mindenkinek melegen ajánljuk. Mindenkivel, akivel kapcsolatba került, szeretettel és jóindulattal bánt. Ezeknek bizonyságául mindezeket írásba foglalva aláírjuk és szokott pecsétünket rátétetjük."

Tíz nap múlva Moesch véglegesen elhagyta Magyarországot, s néhány hónappal később, 1701. március 25-én Nikolsburgban meghalt.

Budát, ezt az igen erős várost június 18-án kezdték ostromolni

A piaristák nemcsak azért kerültek ebben az időben a történelem sodrába, mert Thököly csapatai elől többször is menekülni kényszerültek, hanem azért is, mert jótevőik a törökellenes harcok élére álltak, s ezért közülük nem egy – például Moesch is – a felszabadító csapatok mellett lelkipásztori szolgálatot teljesített. Moesch Lukács a háztörténetben nagyon röviden tesz említést Buda felszabadításáról. Egy emberöltővel később Kácsor Keresztély, elődje jegyzeteit felhasználva részletes beszámolót készített Bécs, Esztergom, a felvidéki magyar városok visszafoglalásáról, majd a törökök fokozatos kiszorítása körüli harcokról.

„De meglátta végül egyházának gyötrelmét az Isten, aki irgalmas és megszánja a nyomorultat. Nem tűrvén tovább, megállította a gonoszoknak ezt a barbárságát. Mert először Magyarország győztes királyának, I. Lipót császárnak (aki néhány nappal Bécs körülzárása előtt biztonságosabb helyre menekült) győztes hadserege, a módfelett bátor hős, Lotharingiai Károly vezetése alatt, augusztusban Thököly és a rebellisek hadára, valamint a törökökre nagy csapást mért, előbb Pozsony alatt, majd ezután több kisebb győzelmet aratott a császáriak kisebb-nagyobb csapata különböző helyeken. Az ellenség valamennyi várból fegyver nélkül kényszerült futásra ...

A keresztények azonban pihenéshez nem jutottak. Űzték maguk előtt az ellenséget, s győzelmet győzelemre halmoztak. S még ebben az évben Párkány, Esztergom ... s más helységek a törököktől, Lőcse és Késmárk pedig, valamennyi Szepes megyei helységgel együtt egészen Magyarországig a lázadóktól felszabadult, akik menekülés közben szétszóródtak, sehol nem vették fel a csatát. Mielőtt Esztergom a császáriak kezébe került volna, a legválogatottabb, mintegy huszonötezer katonát számláló török sereg hidat épített a Dunán, s a Párkánytól nem messze állomásozó s az ekkora nagy ellenséges erőt nem sejtő lengyel hadat megzavarta. Maga a király is a legnagyobb veszélyben forgott ... A következő napon azonban megismételve a csatát, Párkány alatt szinte teljesen megsemmisítették a törököt. Akik a Dunának ezen az ol-

dalán voltak, azokat kardélre hányták vagy fogságba vetették, a hidat szétrombolván, egy részük a Dunába fulladt, csak kevesen tudtak úszva menekülni. Ez a vereség a törökök számára a legvégzetesebb pusztulást jelentette. A győztes keresztények a hatalmas zsákmányon túl igen sok foglyot ejtettek, közöttük néhány előkelő basát s a mohamedánoknál nagy becsben álló vitézeket.

És minthogy a keresztényeknek ezek a sikerei, amelyekben az irgalmas Isten részesítette őket, a török sereget megtörték és a lázadókat a földre terítették, ezért minden rövid időn belül a császáriak hatalmába került, Kassa, Eperjes, Munkács és néhány vár kivételével. Ezeket a következő években bevették.

Michael Hedvigius meghallván a törökök vereségét, kitörvén a bajmóci várból Kassára sietett, s Pálffy tisztjei segítségével innen az itt maradt lázadókat elűzte. Így hát pater Johannes Martinus... a privigyei rektor Podolinból visszatért Privigyére, az eretnek iskolatanítókat az iskolából és a rendházból elkergették, s birtokba vették rendházunkat. Hazahozatta a bajmóci várban elhelyezett és ott gondosan megőrzött dolgainkat is."

Kácsor Keresztély nem a történészek száraz stílusában rögzítette az eseményeket. Nem különös azonban, hogy Bécs vagy Esztergom, vagy a Felvidék felszabadulása nagyobb érzelmeket váltott ki belőle, mint Buda visszaszerzése. Buda nagyon távol esett a piaristák házaitól, s ezért a hajdani királyi vár megvívásáról írott sorait nem fűti át annyi melegség, mint a korábbi győzelmekről feljegyzetteket. Tanulságosak azok a mondatai is, amelyeket a budavári győztes csatáról mond:

„Október 1-je után a császári sereg által elfoglalt városból a táborból visszatért Privigyére pater Lukács (Moesch). Nem sokkal ezután a német hitszónoknak Pozsonyszentgyörgyre kellett utaznia, ahonnan decemberben a privigyei ház alapító urához (Pálffyhoz), a tartományfőnök atya jóváhagyása után, őexcellenciája kérésére Bécsbe kellett utaznia, s gondjaiba vette az alapító úr fiait, Pálffy Miklóst és Ferencet, hogy nekik a bajmóci várban filozófiát és hadászati ismereteket (architecturam militarem) tanítson. Ide (Bajmócra) a fiúkkal együtt még december 20-án megérkezett."

Nem lehet tehát ezek után kétséges, hogy Moesch Lukács a Buda felszabadítását megelőző harcokban személyesen is részt vett, s ott Pálffy gróf annyira megkedvelte a fiatal és tudós papot, hogy hamarosan fiai mellé kérette nevelőnek. S az is bizonyos, hogy ha egyáltalán hallott Pálffy már korábban is Moesch hadmérnöki ismereteiről, itt a Buda alatti táborban erről egészen pontosan meg is győződhetett.

Buda ostromlásakor Pálffy grófnak hadtani tudományával is hasznos szolgálatokat tőn...

Tisztázatlan, hogy Kácsor honnan szerezte értesüléseit. A budavári eseményeket egészen biztosan Moesch hasonló tárgyú feljegyzéseiből vette. A bécsi győzelem alkalmával szerzett hadizsákmányról ugyancsak Moesch hadtudományi tanári jegyzetei adhattak számára felvilágosítást. Elképzelhető azonban, hogy Kácsor több olyan Moesch-kéziratot olvashatott, amelyek ma már nem állnak rendelkezésünkre. Moesch ugyanis iratai általa fontosnak tartott részét nyilván magával vitte Nikolsburgba.

Kácsor egy másik kéziratában, amelyben rendje legjelesebb férfiainak életrajzát foglalja össze, így nyilatkozik a Pálffy fiúk nevelőjéről: „... valamennyi diáktársát messze maga mögött hagyta. Nagy nevet szerzett magának a filozófiában és a teológiában. Így Pálffy Károly marsall gyermekeinek, Miklósnak és Ferencnek lett a professzorává, filozófiát, matematikát, különösképpen pedig hadmérnöki ismereteket tanítván nekik 1687-ben és 1688-ban. Az előbbi évben (1686) ugyanennek a comes-

nak (Pálffynak) lett a gyóntatója, a Buda alatti táborba kísérve őt, ahol bőségesen bebizonyította, hogy milyen kiváló hadmérnöki ismeretekkel rendelkezik, mert a térképek elkészítése mellett a császári tábor elhelyezését is megtervezte, s így Buda nagyon szerencsésen felszabadult..."

Kácsor tehát nagy részben Moesch hadi ismereteinek tulajdonítja a budai győzelmet. Kizárt dolog azonban, hogy olvasóit szándékosan meg akarta volna téveszteni. Inkább az a valószínű, hogy neki még olyan, Moeschre vonatkozó források állhattak rendelkezésére, amelyek ma már nincsenek birtokunkban. A piarista írók névkönyvében Horányi is hasonlókat ír az egykori tartományfőnök-helyettesről már a 19. század első évtizedében: „... Pálffy Károly fiait filozófiára, matematikára, különösképpen hadi tudományokra oktatta a bajmóci várban. Pálffy comes mint tanácsadót maga mellé kérette a Buda alatt elhelyezett táborba, s a tábor felépítése körül nagyszerű ismereteivel Buda szerencsés visszafoglalásához is hozzájárult. S a császári seregben jó hírt hagyott hátra a hadtudományokban való jártasságáról. A Lubomirski hercegeket, III. Sobieski János lengyel király fiait német nyelvre igen jó eredménnyel oktatta..."

Balanyi György 1943-ban pedig az alábbiak szerint vélekedik a hadtudós papról: „... Pálffy Károly ... Buda alá is magával vitte őt... és időről időre hadi dolgokban is kikérte tanácsát. Mert az egyszerű piarista a hadi tudományokban is meglepő jártassággal rendelkezett. Ez a körülmény szolgált alapjául annak a későbbi legendának, mely Buda megvívásában, különösen pedig az ostromló sereg elhelyezésében döntő szerepet juttatott neki..."

Mi hát az igazság? Mi volt a természettudós paptanár Pálffy mellett? Gyóntató? Ez látszik a legtermészetesebbnek, ebben az időben ugyanis minden előkelő főúr tartott maga mellett egy úgynevezett házikáplánt. Tábori lelkész lett volna? Nem tudni, hogy akkortájt láttak-e el ilyen feladatot lelkészek, de könnyen elképzelhető, hogy legalábbis Pálffy katonáinak lelki gondozását is ellátta, azaz gyóntatott, misézett. Hadtudósnak, hadmérnöknek kérette volna maga mellé a bajmóci vár ura? Ebbéli ismereteiről a generálisnak tudnia kellett, hiszen Moesch már az 1683–84-es tanévben előadta Podolinban az *architectura militarist*. Ez a tantárgy tehát nemcsak valami speciális, csak a Pálffy gyerekeknek szóló ismeretanyag volt, hanem a retorikai és a poetikai osztály minden tanulójának tanulnia kellett. A podolini „honvédelmi ismeretek"-et tárgyaló előadásról tehát szinte bizonyosra vehetően tudtak Bajmócon is.

Miért kellett ilyen tantárgyat középiskolában tanulni? A válasz egyértelmű. A lengyel diákok lengyel tanárai a török elleni harcokban számítottak tanulóik részvételére is. Ránk maradt két podolini lengyel diák neve, akik részt is vettek a harcokban, s e két fiatalember nevét Moesch jegyezte be a háztörténetbe: „Casimirus Victor lengyel diák, a retorikai osztály tanulója a török elleni harcokban, Bécs alatt 1683 szeptemberében meghalt." És egy másik bejegyzés: „Georgius Stokloszowski lengyel sintaxista katonának állt be a törökök ellen."

Bizonyos, hogy az említett két ifjún kívül más diák is áldozta életét a harcokban.

Moesch személyes részvételének a Buda alatti küzdelmekben egyik legbiztosabb dokumentuma az a szűkszavú jegyzet, amely az ő kézírásában maradt ránk 1686-ból: „Április vége körül a császáriak megverték a törököt és a lázadókkal együtt Thökölyt Szeged környékén. A legerősebb várost, Budát június 18-án kezdték ostromolni, s rohammal foglalták el szeptember 2-án, elfogva vagy lemészárolva a törököket. A nagyvezér az ottomán sereggel távolról szemlélte a lángoló város pusztulását. Csapataink Dünewald és Pálffy Károly generálisok vezetésével a budai hegyeken kezdték a küzdelmet. Ugyanebben az évben a császáriak maguk előtt űzték a törököt, s visszaszerezték Szegedet, Kaposvárt, Siklóst, Kalocsát, Simontornyát, Pécset és Dárdát..."

Ez az adat persze nem elegendő annak a bizonyítására, hogy Moesch hadtudományi ismereteit kamatoztatta Budavár visszafoglalásakor. A tudós pap mintha szerényen hallgatna szerepéről. Másutt, tanári jegyzetei között azonban mellékesen feljegyzi, hogy ebbéli ismereteire a lengyel főurak közül valaki igényt tartott: „... A hadmérnökség lényegét földméréstani és földrajzi előismeretekkel együtt ... Új-Jeruzsálemben, azaz a lengyelországi Goranban, nem messze Varsótól előadtam és megmagyaráztam Joannes Stanislaw Kometovszkinak, a Felséges úr rokonának 1684-ben ..."

A jegyzetből kiderült, hogy Sobieski egyik rokonát hadi ismeretekre tanította; nagyon valószínű, hogy a litvániai Dolgki úrnál is hasonló célokkal járt. Hadmérnöki feljegyzései két lapja közé, ha nem is a budai, de a bécsi felszabadító harcok eseményeit írta le hadtudományi szempontból részletezve:

„Az Ausztriába érkező török sereg száma meghaladta az 500 000-et. A bécsi győzelem után a Vezír 200 000 törökkel és 60 000 tatárral elmenekült. A keresztény csapatok száma Bécs körzetében és másutt 20 000. A császár csapata: 30 000. Lengyelország királyáé: 26 000, a bajor választófejedelemé: 12 000, a szász választófejedelemé 12 000, Waldek hercegé 13 000. A litvánok nem vettek részt a csatában. Lengyelország királyán kívül 27 főhercegi (serenissimi) rangú személy volt jelen a küzdelemnél.

1683. szeptember 12-én a töröktől az alábbi zsákmányt szerezték Bécs alatt: sátor 160 000, kicsi és nagy ágyú 160, használatlan mozsárágyú, másként Cartauna 4, mezei mozsárágyú 10, golyók vagy ágyúlabdák: 18 000, hadiszekér 8000, bomba 1000, puska vagy janicsárfegyver 5100, haditőr 400, hallebarta vagy nagyobb lándzsa 200, ólom 4000 mázsa, puskapor 4000 mázsa, gránát 20 000, lunta vagy gyújtózsinór 6 mázsa, tűzokádó golyó (Brandkugeln) 2000, különféle kocsitartozékok, úgymint kocsirudak, kapák, kerekek és több apró szekéralkatrész, 30 000 vaskampó, népnyelven Krampen (csákány)."

Ennyit ír a hadtudós pap Bécs visszafoglalásáról. A kéziratos kötet lapjai közé utólag betoldott lapocska azt bizonyítja, hogy hadtudományi kézikönyve már 1683. szeptember 12-e előtt elkészült, a fenti listát azért fűzte a lapok közé, hogy később a tanítás során felhasználhassa. Kéziratos könyvének Architectura militaris című fejezete, minthogy abban hadtörténeti eseményeket is rögzített, a historikus számára is tanulságos lehet. De nemcsak saját századának jelesebb hadi eseményei szolgáltak számára tanulságul, hanem például a táborok elhelyezésénél a rómaiak tapasztalatait is igénybe vette.

A Bibliothecae Mathematicae című kéziratos tanári jegyzetgyűjteménye alkalmazott geometriát, mechanikát, elméleti és gyakorlati földrajzot, kísérleti akusztikát, elméleti és gyakorlati katonai építészettant, kromatikát, elméleti és gyakorlati hidrotechnikát, hidrostatikát és hidrográfiát tartalmaz. Összességében minden olyan természettudománnyal foglalkozni akart, amely a katonai s ezen belül a tüzértiszti feladatok ellátásához szükséges. Ezért tárgyalja például azt, hogy hogyan lehet egy tárgy távolságát vagy egy hegy magasságát megállapítani; hogyan lehet az ágyúgolyó röppályáját kiszámítani, miként kell megbecsülni az ellenséges tábor távolságát a védelmezett várostól. Egészen aprólékosan felsorolja a különböző ágyúfajtákat, az azokban használatos kő- vagy vasgolyók méretét, súlyát, a kilövési távolságot. Részletesen kidolgozza, hogy hogyan lehet egy hegyoldalból egy alacsonyabban fekvő helyet megtámadni. Megtanítja a térképkészítés módját. A II. osztályos Bibliothecae Mathematicae című munkája asztronómiát, asztrológiát, kronografikát tartalmaz. A hadak elhelyezésénél a csillagok alapján is kell egy tisztnek tájékozódnia, mint ahogyan ezt már évszázadok óta a tengerjáró hajósok teszik. Művében a csillagjóslás is helyet kap. A hadvezérnek tudnia kell, hogy milyen csillagállás alatt kezdeményezhet csatát, hiszen egy-egy csata kimenetele a kor elképzelése szerint az uralkodó csillagképtől függhet. S ahogyan évszázadok óta az üstökös feltűnése a naiv hit szerint mindig valami rend-

kívüli dolognak az előjele, úgy Moesch hadtudományi munkájában is megjegyzi, hogy 1682. február 10-én látni lehetett egy üstököst (Halley) az égen, a következő évben a törökök körülzárták Bécset, de szeptember 12-én sikerült felszabadítani a várost.

Azt hiszem, nem kizárólagosan katonai célok érdekében írta Privigyén 1692-ben Geometria Practica-ját. Ez tulajdonképpen sík- és térmértan. Az anyag második kötete azonban már ismét kap hadászati jelleget. Itt elsősorban a térképrajzolás fortélyait tárgyalja, majd támadó- és védőharcról beszél, a táborelhelyezés különböző módozatairól, de a Podolinban készült kötetnél sokkal rövidebben. Sőt, be sem fejezte már ezt a fejezetet. A rend gondjai energiáját másra vették igénybe.

Azé a hadi győzelem, akié a nagyobb hadi mesterség

Zrínyi a 17. század harmadik negyedében írt prózai munkáival emelt szót az állandó magyar hadsereg létrehozása, a török elleni összefogás mellett. A szigetvári hős dédunokája még a nemzetközi összefogás hiánya miatt a magyar elszántságot szerette volna felébreszteni. Moesch már egy kedvezőbb külpolitikai helyzetben mérhette fel a török elleni harc múlhatatlan szükségességét, s ehhez ő a maga eszközeivel csak egyféle módon járulhatott hozzá: a legkülönbözőbb forrásokból összeállított egy hadtudományi tankönyvet, amelyből a hadi mesterség minden fortélyát elsajátíthatta az, aki a török ellen tenni is akart valamit. A kéziratos tankönyv azonban célt soha nem ért volna, ha híre, hadi tudománya messze földön nem lett volna ismeretes. Bizonyos, hogy rokona révén értesült munkásságáról Sobieski, tanult tudásából a litvániai főúr, Dolgki, s bizonyára érdeklődéssel hallgatta a bajmóci várban a két fiatal Pálffy. Tőle tanulták a katonai fortélyosságot Podolin és Privigye lengyel, magyar, szlovák és német diákjai. Elmúlván a török veszély, a Privigyén megkezdett hadtudományi írását már be sem fejezte, s matematikakönyvében, amelyben pedig a csillagászatnak helyet szorított, hadászati fejezetet nem írt. Már nem is gondolhatott rá. Időlegesen béke költözött arra a tájra, ahol élt és működött. S milyen különös – ez az ízig-vérig matematikus, természettudományos egyéniség 1693-ban kiadta nagyszerű művét, a *Vita Poetica*t, amelynek tárgya az irodalom elmélete, a műfajok tudománya. A béke éveiben végre helyet és időt engedhetett irodalmi érdeklődésének is. Művében néhány gyönyörű himnusz, klasszikus veretű költemény, a poézis akkori legmodernebb áramlatairól árulkodó több képvers jelent meg.

Irodalom

Horányi A.: Sciptores Scholarum Piarum I–II. Budae. 1808–1809. *Szinnyei J.:* Magyar írók élete és munkái IX. Budapest, 1903. 88–89. *Balanyi Gy.:* Az elindulástól Trianonig. In: A magyar piarista rendtartomány története. Budapest, 1943. *Bán I.:* Irodalomelméleti kézikönyvek Magyarországon a XVI–XVIII. században. (Budapest, 1971.) Kéziratok a Piaristák központi levéltárában. Catalogus studiosorum Scholas pias... Clericorum... Podolinii ab 1643. Familiae Domus nostrae Prividiensis Scholarum Piarum. Familiae Domorum Provinciae Hungaricae. Adversaria pro annalibus Provinciae Hungaricae Scholarum Piarum ab 1674 ad 1721. *Kácsor Keresztély:* Enarratio Religionis Nostrae, virorumque in illa illustrium ab exordio Historia memorabilia Provinciae. Annales Antiqui Patres Christiani *(Kácsor)* ab 1674. ad 1721. Archivi Domus nostrae Podolinensis. *Kácsor Keresztély:* Virorum Doctrina Illustrium ad 1774. *Moesch Lukács* kéziratos és nyomtatott munkái: Bibliothecae Mathematicae... Classis I. Anno 1684, Podolinij. Bibliothecae Mathematicae Classis II. 1684, Podolinij. Bibliothecae Mathematicae Classis III. 1684, Podolinij. Arithmeticus practicus, 1697, Tyrnaviae. Vita Poetica. 1693, Tyrnaviae.

~~Hültl Dezső~~

Moehring Bruno

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület budapesti új székházának szűkebb tervpályázatán a pályabíróság a 15,000 koronás első díjat Alpár Ignácnak, a 12,000 koronás második díjat Hültl Dezsőnek, a 10,000 koronás harmadik díjat Moehring Brunónak (Berlin) ítélte oda.

Művészet 1909. 56 l.

NÉVMUTATÓJA

zám szöveget, *m* műmellékletet jelent.

5 200.
dolf 264, 398.
88.
la 398.
y 58.

Chládek Antal 203.
Chlauthi Húgó 135.
Clair Alajos 339.
Clair Ignác 339.
Clarot Sándor 405.

Képek lajst

Oldal

Kozma Erzsébet: Géza 277
» » Zichy Jenő gr. síremléke 280., 281
Maillol Aristide: Fiatal legény 288
» » Bánat 291
Fuchs Emil: Johnston Forbes-Robinson 314
Beck Ö. Fülöp: Tanulmány 358
Donáth Gyula: Kiszenvedett 367
» » Minerva 369
» » Memento mori 369
» » Panaszdal 370
Weinhart János: A besztercebányai Ebner-házból 373
A Höflinger-síremlék 374
Besztercebányai keresztelőmedence 375

Modrus vár romjai

Iveković Otto rajza

Repr.

Om VIII. 385 l.

HÉDERVÁRA

kastély

Vicray-sír

Képe VL 1858, 88 l.

Modrovich Gábor

Imádkozzál érettünk, repr.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

MDK

Modrovits Gábor, festö

Tüzokok. Olf.

A"Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat. 13.1.

M.D.K.

Modvan Tamás, aranymüves

Az aranymüvesek oltára Pécsett a Szt.Bertalan Templomban, ő az alapitó. 1489-ben. 36.o.

Petrovich Ádám: Adatok a Káptalan u.2.sz.ház történetéhez. 31.o.

Janus Pannonius Múz.Évkönyve. 1956. Pécs. 1956.

MÓDY Péter Rózsabán vert.

Szt. Lénárd-szobor, vest. 1994

Barinka 1995 66.

der Grafik. = Budapester Rundschau, 1986. szeptember 15. 9.
kiáll. Miskolc, Miskolci Galéria, 1986 **ism.** TASNÁDI A tila: Csohány Kálmán rajzai a Miskolci Galériában. = Nép szava, 1986. március 28. 6.
B. SUPKA Magdolna: Csohány Kálmán. Bp., Corvina 1986. 76 p., ill. (Corvina műterem)

1631. Csóka Béla

kiáll. Miskolc, Vasas Galéria, 1985 **ism.** PONGRÁCZ Ju dit: Csóka Béla festőművész kiállítása = Művészet, 2 1986, 3. 61-62. ill.

1632. Csontos Csaba

Cs.Cs.[CSONTOS Csaba]: Vasgyári Kórház, Miskolc. Ép tész: Csontos Csaba. = Magyar Építőművészet, 1986, 32-34. ill.

1633. Csorba Tibor

POLGÁRDY Géza: Dr. Csorba Tibor életműve. = Ma gyar Nemzet, 1986. augusztus 26. 4.
SZEKÉR Endre: Csorba Tibor emlékezete (1906-1985 = Forrás, 18, 1986, 3. 96. ill.

1634. Csurgói Máté Lajos

kiáll. Bp., Csepel Galéria, 1986 **ism.** SOÓS Imre: Csurgó Máté Lajos. = Kisgrafika, 15, 1986, 2. 36.

1635. Czencz János

CZENCZ János emlékkiállítás a festő születésének száz dik évfordulójára, Szekszárd, Művészetek Háza, 1986. ja nuár 14. - március 31. A kiáll. rend. a katalógust ír Kratochwill Mimi. Szekszárd, 1986 12 p., ill. (A Szek szárdi Művészetek Háza kiállításai, 6.)

1636. Czinke Ferenc

CZINKE Ferenc grafikusművész retrospektív kiállítás Bp., Ernst Múzeum, 1986. augusztus 28. - szeptember 2 A kiáll. rend. Baranyi Judit. Bev. Rideg Gábor, Czink

Mága Sándor, építész

L. Eltér István

– kovetségi hírek

10-12

Magyar
Építőművész Bp. 1983

83/4

-

1974. május 11. Televizió 18,35 /11/ KGyné

Képes krónika

- Kedves Nézőink! Annak,a mostanában előkerült rajzanyagnak, amelyikről most beszámol Halápi László, a hatvani Múzeum kiállitásán kivül még az a szomoru évforduló is időszerüséget ad, hogy éppen ebben az esztendőben lesz 60 esztendeje,hogy kirobbant az I.,világháboru. Jeles modern művészünk és teoretikusunk, az 1946-bnn, amerikában elhunyt, Mogolyi Nagy László rajzairól van szó.

- Az 1914-es háboru kirobbantásakor elrendelt hatalmas mozgósitás, a magyar művészek nagyrészét is a frontra szólitotta. A hadiszolgálatba bevonultatott magyar művészek az ecsetet,

Mogolyi Nagy László

a vésőt felcserélték az emberi , a művészi magatartásokkal ellenkező fegyveres szolgálattal, a romboló, pusztitó,háborus eszközökkel. Ott található számos magyar művész, közülük csak néhány nevet említünk: Berényi Róbert, Egri József, Hermann Lipót, Mednyánszky László, Márffy Ödön. ..

Mednyánszky László expresszionista és konstruktiv elemeket alkot az egyes háborus képeinek a megszerkesztésénél, a sebesült és elesett katonák alakjainak megformálásánál, a valójában neki köszönheti a magyar festészet az I.világháboru tragédiájának legmegrázóbb festő dokumentumait.

Jellegzetesen expresszionista alkotás Uitz Béla Sebesült szállitás c. tusrajza, aki a harcterektől távol készíti háborus rajzait, de mély átérzéssel villantja fel a../szalag-váltás/ megrázó élményeket ébresztett.

Háborus müveinek expresszív stilusa, izgató szinvilága, az amugy is drámaibb hangulatu képek hatását felfokozza.

Nagy István az egyszerü katonák százait örökitette meg pasztell szén és ceruza-rajzaival, ahol a müfajadta lehetőségeket gazdagon alkalmazta. Az I.világháboru idején indult el művészi pályáján Mohai Nagy László, akit a XX.sz. egyik legsokoldalubb művésze és a konstruktivizmus egyik legjellegzetesebb képviselőjeként tart számon az egyetemes művészettörténelem. A müveiből rendezett hatvani kiállitás, művészi tevékenységeinek legkorábbi alkotásait tárja a látogatók elé.

Az 1895-ben Bácsborsodon született Mohai Nagy életutjába is beleszólt a nagy háboru. Nehéz sorsának állomásairól, Galiciából és Odesszából is érdekes módon rajzos levelezőlapokkal adott életjelt magáról a hátországban élőknek.Ezeknek, a zömében 1917-ben, 18-ban készitett rajzoknak a keletkezéséről

maga a művész igy vall egyik későbbi levelében:
" A háboruban aztán szines kréta-vázlatokat csináltam.Többnyire levelezőlapokra. Barátom, akinek néhányat üdvözletképpen küldöttem el volt tőlük ragadtatva."
Az addig , időtöltésül szolgált rajzolgatás, rendszeresebbé vált. Már ezek a müvek is, melyek leginkább a ceruza és a szines kréta együttes felhasználására készültek, is, a katonát mutatják be, valamint a polgári élet szereplőit ábrázolják. Az uj megismeréséhez vezető ut első, rangos próbálkozásai.

A csipke neves magyar művésze

Mógáné Reguly Margit

A Salgótarjáni Múzeum, a Megyei Tanács épületében csipkekiállítást rendezett, Mógáné Reguly Margit iparművésznő négy évtizedes elmélyült alkotói munkásságának legszebb eredményeiből.

A csipke több évszázados iparművészeti ág. Két klasszikus fajtája van: a tűvel, egy szállal készült *varrott csipke*, és a technikailag bonyolultabb, több szálas *vert csipke*. Mógáné, az utóbbi műfaj legismertebb modern magyar művelői közül való. Az Iparművészeti Főiskola elvégzése után, korai eredményeire felfigyelve, állami ösztöndíjjal tanulmányozhatta Brüsszelben és más németalföldi városokban a régi flamandi csipkeművességet.

A vert csipke a XV. század végén jelent meg Olaszországban. Előzményei azonban régebbiek. Közvetlen őse a rojt. A szövött anyagok végének szabadon lelógó szálait összefonták, összecsomózták, így óvták a felbomlástól. Ez a fonás a csipkeverés alapeleme.

A vert csipke a Németalföldön emelkedett igazi tökélyre a XVIII. század folyamán, a központ Brüsszel volt, az még ma is. Magyarországi meghonosodásának legkorábbi adata Selmecbányáról ismert: a városi tanács 1560-ban megtiltja, hogy a lányok csipkeveréssel foglalkozzanak, mert a könnyű kereset könnyelmű életre csábít. Pedig a csipkeverés mesterségét nem lehet könnyűnek mondani. A milliméteres papírra rajzolt mintát (melyet vázlatai alapján a tervező készít) hengeres párnára helyezik, munka közben gombostűkkel kitűzik az összefont, keresztezett, pödrött szálakat. A szálak (néha száz darab is van) orsókra vannak felcsavarva. Az ügyes csipkeverő villámgyorsan dobálja egyik kezéből a másikba az orsókat, a tanulatlan szemlélő őszinte elképedésére; csoda, hogy össze nem keveri őket!

A régi magyar csipkeművesség központja a Felvidék volt, ahol a XVIII. század második felében — még a gépi csipke megjelenése előtt — elsorvad e mesterség. Kapósabbak lettek a cseh és német áruk. A század elejéig élő művészet volt a csipke néhány gömöri faluban és a Sáros megyei Sóváron, ahol a népviseletben is meggyökeresedett.

A kiállított darabok célja különböző. A gyakorlati rendeltetés meghatározza az anyagot, az anyaghoz idomul a minta. Mennyire más a dús mintájú nehéz függöny, mint az egész vékony szálból készült, egy szusszal elfújható mellfodor — és Mógáné ezen a széles skálán mindenütt egyénit tud nyújtani. Motívumkincstárában megtalálhatók a barokk rózsák, leveles indák, az empire szalagcsokrok, de igazán sajátos hangvétele a magyar hagyomány jellegzetességeinek — a szegfű, a gránátalma, vagy a csodás farkú páva — új életrekeltésében rejlik. A laza, áttört hálózatból emelkedik ki a sűrűbben, helyenként ritkábban vett szalagokból kialakított minta. A ritkás szövés és a szálak sűrű tömörítésének változatosságában és arányában rejlik a csipke szépsége.

Jellemző egész munkásságára a technikai lehetőségek tökéletes ismerete és leleményes kihasználása.

Dícséret illeti a múzeumot, hogy megismerteti Salgótarján közönségét a városból elszakadt, Pesten élő művészének kitűnő munkásságával.

C. Elischer Brigitta

7. Kohábanya	20	9	2	10	29:30	19
8. Tar	20	8	1	11	34:43	17
9. K.berény	20	6	4	10	23:29	16
10. M.szőllős	20	6	3	11	30:46	15
11. Ménkes	19	4	5	10	26:37	13
12. Hasznos	20	2	5	13	17:54	9

4. Bátta	16	9	3	4	36:21	21
5. M.szele	17	7	4	6	22:37	18
6. Etes	17	7	3	7	42:28	17
7. Lucfalva	17	5	3	9		
8. Z.rónai FSK	15	4	—	11		
9. N.bárkány	17	3	2	12		
10. St. AKÖV	17	2	3	12		

nográdszakaiak S
szanak. A vége

A rádió és televízió vasárnapi és hétfői műsora

OKTÓBER 31,
VASÁRNAP

KOSSUTH-RÁDIÓ: 8.10: Rejtvényfejtők a stúdióban. 9.20: Édes anyanyelvünk. 9.25: Kamarazene. 9.58: Szivárvány... 11.56: Hallgatóink figyelmébe! 12.50: Jegyzet. 13.00: Magnósok, figyelem! 13.30: Van új a Nap alatt! 13.50: Művészlemezek. 14.45: Alkotóműhelyben. 15.00: Mérkőzések percről percre. 16.08: Rivaldafényben... 17.05: Legkedvesebb verseim. 17.20: Népi zene. 18.05: Operarészletek. 18.45: Szép magyar novella. Gárdonyi Géza: Tanácskérés. 19.00: Ritmikus percek. 20.15: Szimfónikus zene. 21.40: Könnyűzene. 22.25: Operettrészletek. 23.10: Új Magyar Múzsa. 23.20: Kamarazene. 0.10: Csárdások.

PETŐFI-RÁDIÓ: 7.30: Az evangélikus egyház félórája. 8.00: Operakalauz. Sosztakovics: Katyerina Izmailova. Ismertetés. 9.00: Könnyűzene. 9.30: Magyar tájak. 9.58: Cherubini: Anakreon — nyitány. 10.10: Népi zene. 10.42: Szimfónikus zene. 12.40: Elmulasztott vitáinkról. 12.50: Mit hallunk a jövő héten? 13.30: Közvetítés az MTK—Ú. Dózsa bajnoki labdarúgó-mérkőzésről. 14.20: Mérkőzések percről percre. 14.50: Operaházak krónikáiból. 15.42: Pillantás a nagyvilágba. 16.00: Schubert: Szellemek éneke a vizek felett. 16.15: Hosszú az út Agráig. Rádiójáték gyermekeknek, Aimée Sommerfelt regényéből. 17.00: Kamarazene. 18.05: Földrajzi fejtörő. 18.25: Dallal, tánccal a világ körül. 19.00: Kakuk Marci hős színész. Terszánszky Józsi Jenő új regénye rádióra alkalmazva. 19.52: A hét könnyű- és tánczenei műsoraiból. 21.35: A korszerű képzőművészeti nevelésről. 21.45: Bach—Mozart hangverseny.

TV-MŰSOR: 8.55: Iskola-tv. 10.00: Gyermekműsor közvetítése Berlinből. 11.00: Messzi utca. Magyarul beszélő szovjet ifjúsági játékfilm. 13.53: FTC—Vasas bajnoki labdarúgó-mérkőzés. 15.50: A Magyar Hírdető műsora. 16.00: Vasárnap délutáni családlátogatás. Riportműsor. 16.30: Kisfilmek. 1. Szárnyas karaván. Jugoszláv kisfilm. 2. A havasi ember. Lengyel rajzfilm. 16.48: Riport a Csajkovszkij-házból. Az Intervízió műsora. 17.35: Alkotóműhely. A tűzmadár hazája. Szovjet filmösszeállítás. 17.50: Barangolás Svájcban. Útifilm. 18.10: A trio de Santa Crus műsorából. 18.35: Magazin. A tv-híradó melléklete. 18.55: Kisfilm. 19.25: Hét könyvei. 19.30: Tv-híradó. 19.50: Esti mese. 20.00: Sporthírek. 20.10: Finom kis börtön, Bagyarul beszélő angol filmvígjáték. 21.35: Az érem harmadik oldala. Komlós János műsora. 21.45: Művészportré. Maleczky Oszkár énekel. 22.15: Tv-híradó — 2. kiadás.

BESZTERCEBÁNYA: 10.00: Gyermekműsor. — 11.00: Pillantás a nagyvilágba. — 15.40: Marina Havranova (tv-játék). — 17.30: Gyermekműsor. — 19.00: TV Híradó. — 19.30: Telesport. — 20.10: Az ősz megkerülése (tv-elbeszélés). — 21.00: Tv-film műemlékekről.

NOVEMBER 1.

HÉTFŐ

KOSSUTH-RÁDIÓ: 8.15: Tánczene. — 9.00: Műkincsek és őrzőik. — 9.15: A hét zeneszerzői: Mai szovjet mesterek. — 10.10: Az óvodások műsora. — 10.30: Népdalok, népi táncok. — 11.00: Iskolarádió. — 11.30: Mario Lanza énekel. — 12.10: Mindenki kedvére. — 14.05: Gazdaszemmel hazánk mezőgazdaságáról — 14.20: Népi muzsika. — 14.45: Válaszolunk hallgatóinknak. — 15.00: Zenekari muzsika. — 15.40: A tengerszemű hölgy. — 16.15: A Gyermekrádió műsora. — 16.55: Édes anyanyelvünk. — 17.00: Emlékeim a Szovjetunióból. — 18.00: Mi történt a nagyvilágban? — 18.20: Török Erzsébet és Palló Imre énekel, Béres János furulyázik. — 18.55: Könyvről könyvre. — 19.05: Beethoven: Hármasverseny. — 19.40: Operarészletek. — 20.30: A Stúdió 11 játszik. — 21.00: Tegnap és ma. Forgószínpad Dobozy Imre műveiből. — 22.15: Szovjet előadóművészek műsorából. — 23.37: Operettrészletek.

PETŐFI-RÁDIÓ: 14.00: Vladimir Horowitz zongorázik. — 15.05: Miről tárgyalt a Barlangkutató Világkongresszus? — 15.20: Operettrészletek. — 16.05: Baranyi Ferenc és Garai Gábor verseiből. — 16.10: Emlékezés Leninre. — 17.05: Lányok, asszonyok... — 17.35: Induló átiratok. — 17.50: Őszi koncert. Kosztolányi Dezső költeménye. — 18.20: Esti hangverseny. — 19.05: Tánczene. — 19.40: Egy békerendszer bölcsőjénél. — 20.00: Filmsztárok énekelnek. — 20.15: A hét zeneszerzői: Mai szovjet mesterek. — 21.05: Magyar nóták. — 21.30: Olvastam... Gyertyán János széljegyzete. — Kamarazene. — 22.15: Könnyűzene.

MDK

Mógáné Reguly Margit, Salgótarján

textil

O. Iparm. és Háziipari kiáll. Magyar Iparmüvészet, 1929. 133 l.

MDK

Móga Sándor

Támaszkodó, márv.

Kutfigura, ólom

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. Műcs. 1962. 29.1.

Mágos Sándor

Kiállítása nyílik a Pál-terelő-
teremben

Magyar Nemzet, Tfo. 1970. sep. 18.

Mágo- Sándor ötvös

A Pál László teremben kiáhítása nyílt

Magyar Hanlet 1970 Tx. 20. 6 old.

Móga Sándor Ötvös

Kiáhítása nyílik a Paál László terembe

Magyar Nemzet 1970 IX. 18 Gold.

Mogo- Sándor ötvös

Kiállítása- nyílt a Paál László terembe. Korábban szobrászattal foglalkozott

h: Mayer Mária textilművész és Mogo-Sándor ötvös-művész kiállítása-

Magyar Hennel 1970 X. 6

4 old.

MÓGA SÁNDOR

ÖTVÖS. KIÁLLITÁSA NYILT A PAÁL LÁSZLÓ-
TEREMBEN (MAYER MÁRIA TEXTIL-
TERVEZŐVEL EGYÜTT.)

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT. 1970. OKT.

Móga Sándor ötvös

A Paal László terem ben

Liánitása nyílt

Magyar Hemret 1970 IX 27 60-ld

MDK

Mózga Sándor, ötvösművész

Tárlata nyílt meg a
Paál László Teremben.

—: Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 19.

Móga Sándor
ötvös

" Emberpár " (repro)

Kovács Gyula: Mayor Mária és Moga Sándor
Művészet 1970 december 39 lap

Móga Sándor
ötvös

Épületdekoráció, Emberpár,
Anya gyermekkel ennil kom-
pozíciót mutatta be a tár-
laton.

Kovács Gyula: Mayer Mária és Moga Sándor
Müvészet 197o december 39 lap

Móga Sándor

Ezüstkecske (4 cm) – repró

Műgyűjtő, 1971. 1. sz. 56. l.

Móga Sándor ötvös

Kiállításon szerepel
a Pacál László teremben

Népszava 1970 szeptember 18
2. old.

Móga Sándor
ötvös

Különböző fenéből készített dísz-
dobozókat, várákat, dísztála-
kat, padlóbár ezat állított ki.

Kovács Gyula: Mayer Mária és Moga Sándor
Müvészet 197o december 39 lap

MDK

Móga Sándor

Ülő öregasszony, kalapált ólom

Szegedi Ö. Képzőm. Kiáll. Szeged 1964

MDK

Moga Sándor

Nő kosárral, ólom

Akt, "

M. Képzőművészek grafikai és kisplasztikai kiáll. 1960. jun. Csók Gal.

Mógáné

Iparmüvész

Iparmüvészeti Társulat kiállítása - Iparmüvészeti Muzeumban - s alsó tartjánt csipkéivel szerepel.

Magyarság
1939.VII.14.

Móga Ilona, csipkék

Magyar Iparmivészet 1935.3.sz. 71 l.
/A magyar nőiparmivészet és iparmiv. ünnepnapjai Bécsben./

Iványi Béla dr: Eperjes város középkori építkezései és építészei. Hist. és könyvt. Írt. 1918.

1.

Mogarin Péter

soproni kőfaragósegéd

1697. nov. 15 én a

soproni tanács előtt

szabtársaival együtt

panaszt emel Conti

Péter Antal stukkó-

univerz ellen.

Csatkai Endre dr

A gróf Szapáry-Eas-

tétz Bükön -

Soproni Szemle

1938. 255. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Mogeregyer Michael

Ötvöslegény 1575

Nagyszeben

Korrespondenzblatt

1913. 33. l.

BUDAPEST
12 III. 27 10

M. D. K.

HOGGER János festő

— Szegedi

Szeged, alsóvárosi templom, mellékoltár képe: a tisztitótűzben szenvedő lelkek oltára 1747.

Nagy-Papp. Börtsök: Szeged, Bp. 1960. 245-246. l.

Hlogby Zoltán

festőművész kiállítása T.Y.T. klub-Debrecen (foto)

Népművelés 1968/6 24 old.

Mogilevszkij A.P. MDK

orosz festő

Hollóssy Simon tanitványa.
Mesteréről irt visszaemlékezést.

137.o. 13. jegyz.

Németh Lajos:Hollóssy Simon és kora müvészete.
Bp. 1956

Németh Lajos:Hollóssy Simon és kora művészete.
Bp. 1956

Moglód vár

azonos Kapivár-val

(Sáros vm)

Potemkin 39-41-1

MDK

Mogos János

segély a Gozsdu alapból 5oo kor.

Éimisk 1914-15. 84 l.

Mogos János

Alakrajzolásból 10 kás
kis aranydíj

Éimisk 1915/16. 44. l.

Mogos János

a Gozsdu-alap kamatairól 500 K

Temesvár 1915/16. 42. l.

Mogos János

200 k állam segély

Éimisk 1915/16. 42. l.

J. IVÁNYI-GRÜNWALD BÉLA
egyetemi m. tanár

AHRSTEDT ULRIK
a göttingai egyetem tanára

ERÉNYI KÁROLY
egyetemi tanár

ORNEMANN ERNŐ
a boroszlói egyetem tanára

COTT KENNETH
a clevelandi egyetem tanára

ER
ztviselője

Mogos János

festő

1913–18.

Éimisk 1930. 86 l.

Théba h. n. X. 50.

Mogos János

a Gorsdu-alapítvány-
ból 400 K

Éimisk 1913-14.

Mogos János

Végbiz. jó eredm.

Éimisk 1915/16. 43. l.

Ortelius J.G.

Talapzatra helyezett
alólig látható és asztalnál ü
lo Verbo feliratú könyvre mut
A háttérben oszlop és a függö
keretet SOLI DEO, SOLO COELO,
SOLA FIDE feliratú allegoriku

Joh. Godofredus Oertelius
niensis, deinde leosolie
suae 53 Ministerii 28 A

alól balra: Joh. Theoph. Roth d
jobbra: J. M. Bernigeroth
és a talapzaton Luc. 10.42 és
Symbolorum Theologico

Rm., mér. a

Szn. 3
1931-

Mogos János

Ékitménye rajzból

10 kár kis aranydíj

Eírnisk 1915/16. 45. C.

Magos János

Fejtanulmány

rep.

Minsk 1915/16.

50. l.

Mogos János

a Gozsdu alapból

500 K.

Éinusk 1914–15.

84. l.

(1834. II. 26.) a litográfia tökéletesítésén, s art lehet mondani, hogy nem volt még egy felfedezés, amit maga a felfedező minden vonatkozásban hagyott volna ar utókorra, mint a litográfia. A technikai alapelv ma is változatlan. A különböző eljárások nem egyszer sokat gazdagodtak, de

Mogos (Moyos) János

Díszítő festészetből
kis aranydij

Éimisk 1917/18.

33. l.

1350. Mantu

A XV. sz

Krisztus.

Kissé előrehajlik és fejét, a töviskorona ékesíti. Haja rövid Testét kendő veszi körül. Kezei mazó sebhelyek látszanak.

Faszobor, magassága 83 cm. 1895 július 29-én A Glisentitől 2 Elszámoltatott 1895 október 24-é lásra nézve lásd az 59601–895 61301 sz. min. előadmányi ivet.

az 1900 november 28-iki 4561 ((tus 26-iki 373 eln. sz. leirat (46

Jegyzet. L. az 1896-iki lajstr.

— Preisliste Nº 184.

Az 1438 lelt. sz. tárgygya

Pl.
Vei. 1895.

Π 3—

Mogotti, Nicolo

l.

Cincik 20. l.

Magrovits Kristóf

ötvös

1828 Nyiregyháza

Kapmagyarornötvösök 41.

Nem Magrovits ez?

2199. Van der Stappen Ch:

Az aggodalom.

A teljesen meztelenül
támaszkodik és kétségbeesésébe
zötten hordja és lábait összeh
pen.

Bronzszobor, mag. 36.1
Vétetett az 1902: IV.
nán. (372-902-23.)

Magyaródi templom

Althann M. Károly váci püspök építette a XVIII. szba.

Nevtára, A váci egyházmegye történeti — . Vác, 1917. II. 622. l.

Mogyoródi rk templom

(Pest vm)

A régi templomot
1747-ben lebontották.
Altham Károly váci
püspök 1747-50. ujat
épittetett Szent Mihály
tiszteletére.
Ezt 1909-ben kibövi-
tették és ujonnan beren-
dezték.
A Kálvárián 1770-ben
épitett kápolna.
A hozzátartozó Szentjakab
pusztán levő romok, mele-
ket Aranyi templom ro-
moknak vélt, a bencések
majorságainak romjai.

Chobotvac 224. 225. l.

Magyaródi templom

és bencés apátság

XI nárad

(Pest vm)

Bar Bpest balp

60 - P -

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Magyarós Gabriella

A váci Sztáron Sándor gimnázium állandó képzőművészeti iskolagalériáján a-mostani növendék kösött – szerepel „Csendélet" c. (eculétve és repr.)

L. M.: Iskolagaléria Ráckevén és Vácott.

Pestmegyei Hírlap, 1974. máj. 4.

MOGYORÓSBÁNYA (Esztergom)

Képtes?

R. K. TEMPLOM a XII. századból.

Mogyorósbánya

Nagyorási Ferenc

Kiámítása nyílt képeiből a Ságvári Endre Művelődési Házban

Dunántúli Napló 1969 V. 15

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Mogyoroska

l.

Csikvári Abaúj

197. l.

elonyeit, nemem a vele járó felelősséget ... házsornak szabad beletekintenie

Mogyoróskai gör. kath
templom
(Abaujtorna vm)
A XVII. századtól fatemplom
volt, mely 1806-ban leégett.
Jelenlegi templom 1862-
ben épült. 1900-ban tata-
rozták, két harangot ka-
pott. Utoljára 1931-ben reno-
válták.

Misgörkath 34, 35. l.

Magyaróskai gör. Kat.
templom kelyhe
(Abauj vm)

l.

Arch. Ert.
1898.
79. l.

Magyar mester (?) (Ungarisch ?) 19. s

340. VELENCEI JELENET (Szene aus
skizze).
Vászon (Leinwand). 32×45 cm.

Magyar (?) parasztfestő, kb. 17. század,

341. MÁRIA MINT AZ IRGALOM AN
Fa (Holz). 42×33 cm.

Magyar Mannheimer Gusztáv, szül. (geb.)

342. AKT A SZABADBAN (Akt im F
Vászon (Leinwand). 98×118 cm.

Magyar Mannheimer Gusztáv, szül. (geb.)

343. ANTIKOS ÖLTÖZETBEN (Antik
Vászon (Leinwand). 40×26 cm.

Magyar Mannheimer Gusztáv, szül. (geb.)

344. AMORETTE. Jelezve (Bez.): „MG.
Fa (Holz). 24×54 cm.

Mali, Christian Friedrich (1832—1906).

345. TEHENEK A TÓPARTON (Kü
München 1884.
Vászon (Leinwand). 55×113 cm.

Mark Lajos (Ludwig), szül. (geb.) 1867.

346. A HÁROM GRÁCIA (Die drei Gr

eientwürfe, 2 Stücke).

eientwürfe, 2 Stücke).

).

régi másolat (Alte Kopie nach).

atból. (Aus der Folge „Die Arbeiten des Herkules").

tból (Aus der Folge „Die Arbeiten des Herkules").

färbige Stiche). N. R. Bigg után metszette Duthé.
em Leben des jungen Matrosen) Minden darab (Jedes

Mogyoróska vk. Templom

MOGYORÓSKA (Abauj.)

Harang 1621. a g. k. Templom Tornyában.
Kehely, XIV–XV sz.

Gerecze, 1906, 86 l,

Mogyoróssy Frigyes
hangszergyáros

— **Letartóztatták Mogyoróssy Frigyes hangszergyárost.** Mogyoróssy tulajdonosa és vezetője volt a főváros egyik legexponáltabb nyilas üzletének. Kirakatában óriási, Európát ábrázoló térképet függesztett ki, melyen zászlókkal jelezte a német csapatok előnyomulását. Rádiójára hangszórót szereltetett fel és az utca közönségének így közvetítette a háborús híreket és a közismert fasiszta indulókat. Mogyoróssyt mint háborús uszítót most letartóztatta a politikai rendőrség és ügye rövidesen a Népbíróság elé kerül.

Szabad Szó

1945. ápr. 19.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mogyoróssy György

Ünnep 1935-36. r.

Mogyoróssy György vésztői öreg juhász, hatvannyolcesztendős, puha fába farag bicskájával olyan szobrokat, amelyek a világhires néger plasztikára akárhányszor kisértetiesen emlékeztetnek. Ami megragadja fantáziáját, annak látomását menten kifaragja ugy, hogy a karakter merevedik meg az egészben, sokszor bizony, kedves paraszti humorral.

És igy tovább, köröskörül minden: életet foglal sikokba, formákba, szinekbe, mindig csak életet, sohasem üres sablont, kihült frázist, megszokott banálitást és zsonglőri rutint. Mert az itt nincs. Szőttesben se, faragott és festett faládákban se, „tékákban" se, lisztszuszékokban se, butyellákban se. Egerkörnyék, Hódmezőkörnyék, palócföld, Kassavidék, Tiszapart. Vagy talán igy sem kell ezt megkülönböztetni. Ez csak az egyszerü lélek birodalma. Az egyszerüé, tanulatlané, amely Isten iskolájában müvész lett.

d. zs.

sorai arról tanuskodnak, hogy e révület legmélyebb delejes-álmát aludta.

Olyan vakmerő kapcsolatokkal találkozunk itt, melyet értelmünk talán nem mingyárt ért meg, de érzésünk eleve elfogad, a sorok mögött megnyilatkozó belső rend, a mögöttük áramló elemezhetetlen sugallat alapján. Van neki egy bűvös szótára, mely magában foglalja a magyar nyelv ékköveit. Ez a legkisebb benyomásra rázkódni kezd, mint a kaleidoszkóp. A szavak szeszélyesen — s úgy rémlik — véletlenül egymás mellé hullanak — gyöngy és emlék, virág és szív, szalag és seb — majd fehéren, mint a fagyott könnyek, majd pirosan, mint a vérrögök, s olyan színesen mozgó, eleven ábrákat raknak ki, hogy e meglepő találkozás láttán fölújjongunk, a teljes sikert üdvözölve. Senki, ki újabban verset írt, nem követte ily ösztönösen a jelképes költészet tanítását, mely a verset „jó kaland"-nak tekinti és senkisem köszönhet ennyit a véletlen ez áldott és termékenyítő szerencséjének, mely már nem szeszély többé, hanem maga a szavak végzete. Ez a végzet adja ajkamra a „Könyökuccá"-ról szóló versét, valahányszor nagyon szomorú vagyok. A „Nyitott könyv" pedig számomra ma már a ferencjózsefi idők érett napsütését, messze ezüstfényét, hősi-irodalmi nyomorát őrzi lapjain, oly varázsosan, mint Anyegin Eugen egy másik kor hangulattartalmát.

ték a tiszta
bekérezked
hangja is.
gyönyörűen

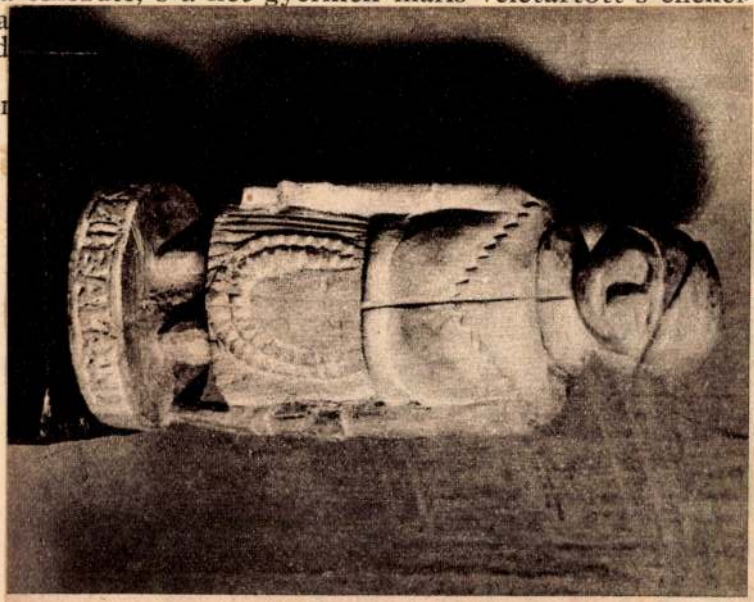

Mogyoróssy György: Pesztonka

Ünnep 1935. 36-ik

Mogyoróssy György

Huszonöt év előtt. Husvétjaim! husvétjaim,
Hogy jöttetek azóta! s óh hányszor volt
Azóta is úgy, hogy meghalok.
De ember vagyok én és csak azt mondhatom én,
Hogy védjetek engemet, hogy védjetek engemet
Tizenkét sereg angyalok!

S akarjad, Úristen, akarjad, hogy higyjem:
A dalra új s új husvét vasárnapja vár.
S ha ki kell majd innom:
Ne érezzem többé, hogy fáj és hogy keserű
A poharad, halál.

GELLÉRT OSZKAR

Mogyorossy György

szül. 1867. gulász,
parasztszobrász

Pesti Napló 1935
máj. 30.

László Berecki
András alatt.

Mogyorósi György

Tersánszky Józsi Jenő Ös-
tehetségek kiállítása.
Ünnep 1935. II. 24. n. 23. l.

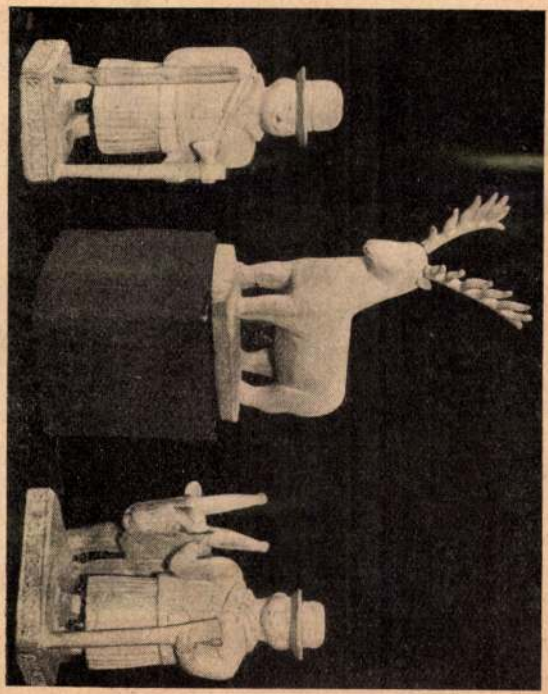

Mogyorósi György, juhász, fafaragása.

— Esztergom 93 —

Könyvkiállítási emlék, Bp. 1882, 80 sz.

Jordánszky-kódex, középfolio, papiro
Az első magyar nyelvű bibliafordít
1516–1519 közöttről.

1935 JÚNIUS 1 ÁRA 10 FILLÉR

MAGYAR ŐSTEHETSÉG

A MAGYAR ŐSTEHETSÉGEK KIÁLLÍTÁSI KATALÓGUSA

RENDEZŐ: BÁLINT JENŐ

Mogyoróssy István 68 éves juhász faragása: Magyar dada

A saját portánkon

Írta: Bálint Jenő

A magyar őstehetségek — *főbérlők lettek.*

Egy kapavágásnyi kisdarab telken cölöpöket vertek művészetüknek — *Budapest szívében.* Egy kisdarab telken egy kisdarab színtiszta magyar birodalmat alapítottak, úri kőpaloták között, a nyárba szökkent Erzsébet-téren.

A magyar őstehetségek állandó otthona lesz ez a kis hajlék, alig százegynéhány négyzetméter az egész, de minden négyzetmétere drágakőnél szikrázóbban verdesi vissza a népi teremtőerő gigászi lelkét.

Falusi földészek, robotba járó földműves-napszámosok, naptűztől feketére pörkölt alföldi juhászok: ezek ennek az Erzsébet-téri falusi világnak a kiállító művészei, a nevezetes reprezentánsai. *Nem tanulták a művészetet,* van köztük nem egy, aki közeljár a nyolcvanhoz, de — *még nem látta Budapestet.* Nem is nagyon kíváncsi rá. Élete vándorútján legfeljebb, ha Szegedig jutott el, ám ami művészet ásótól-kapától elnehezült két erős keze közül kikerül, azt méltán megírigyelheti tőle a nagyhírű Louvre ...

A legfiatalabb köztük egy szeghalmi 17 éves legényke, a csontfaragás máris tökéletes művésze, ha rajta múlik, ugyanúgy mint öreg sorstársaiét, agg fejét egykor lágyan behavazza az idő s nem fogja tudni róla itt senki, hogy valaha élt ...

Most itt vannak.

Egy darab magyar vadon; egy karéj napfényre mentett, izzó talentum, a csend vastag patinájával s a roskadó tehetség halk méltóságával homlokukon. Paraszti gúnyájukban is úgy fénylenek, mint a mesebeli királyok. *A legpusztítóbb nyomor fekete öbléből jöttek*, panasztalanul, szótlanul — s a művészet királyi trónjára ültek, ugyanoly egyszerűséggel, ugyanoly szótlanul...

Mindegyik egy-egy magyar káprázat.

Műtermük: *a Mátra bércei, a Bakony rengetege, a Nagyalföld lankái.* Itt festegettek, faragtak, álmodoztak Saját passziójukra. De soha azzal a gondolattal, hogy művészetet, úri népnek való kunsztot szállítsanak...

*

Mindegyikről külön könyvet kellene írni.

Valamennyi művészetét világkörüli útra kellene vinni, mindenek ámulatára. Az a talpalatnyi föld, amelyen most lábaikat megvetik s amely állandó kapcsolatot fog teremteni eldugaszolt művészetük és a nagyvilág érdeklődése között, talán megnyitja az utat egyszer a civilizált világ szívéhez s feléje nyujtja megmentő, elismerő kezét... Talán.

Az elmúlt esztendő Szent Istvánján már egyszer érezte ennek a kéznek a testvéri melegségét... *Azóta is hogy megdagadt, hogy meggazdagodott új, földáratlan parasztünemények-kel ez a gyönyörű gárda! Mennyi mélytüzű, megdöbbentő erejű művészetet vetett fel azóta is ez a tragikus magyar föld* — s hova lettek volna s hova lenne még mindaz, amely még mindig mélyen a föld alatt búvik meg, *ha nem nyúlnánk fanatikus hittel, tántoríthatatlan meggyőződéssel, fáradhatatlan lelkesedéssel, szivrepesve utána!*

Kellett egy biztos sziget, ahova a művészet e paraszti hajótöröttjei végrevalahára kikötheznek!

Kellett egy mentőcsónak, mely utánuk evez s ide hozza a művészet kallódó héroszait nagyvárosi magyar testvéreinek megértő körébe!

Kellett egy kapunyitásnyi fedezék, melynek fehér falai között meghúzódhatik egy már-már összeroskadó magyar ősvilág, amely még mindig épségben őrzi gyönyörű népművészetünk utolsó, hamisítatlan romjait! Amely még ma is teremne multjához méltó, világraszóló népi szépségeket, ha nem fojtaná belé a szót a modernség cégére alatt kalókodó ízléstelenség, a mindent árvizként előntő »művészi« ipar.

Népművészetünk tetszhalálát éli, de még nem halt meg. Még ne utalja azt senki a múzeumok bágyadt falai közé, mert az még az életé. Ipart se akarjanak belőle csinálni, ne akarják a népi kéz munkáját városi ízléssel, ipari ízléssel megmodernizálni! Ne akarják meghamisítani a nép lelkét, ne csináljanak bárgyúságot abból, ami makulátlanul tiszta hit az ő kezén! Maradjon meg az csak abban az egyszerű szépségében, ahogyan azt remeklő kezei évszázadokon át megtervezte. Igy jó az. Csak így jó. Igy igazi tükrözése valódi lelkének, nagyszerű művészi ösztönének. Engedjék, hogy ez az istenáldotta nép azt művészelje, amit érez, amit a szíve diktál, amit ősapáitól örökölt...

Engedjék, segítsék.

S fel fog támadni ez a művészet tetszhalottaiból. Csak engedjék.

Egy vésztői öreg juhász a primitív faszobrászat ősi nagymestere

Írta: Bálint Jenő

Békés megye lankáin akadtam rá Láng Ida ottani írónő jóvoltából. Ő figyelmeztetett rá, ő küldte fel hozzám egyetlen, tíz évvel ezelőtt készített faszobrocskáját, amely pásztorembert ábrázolt; a kis faember melle elé kanyarodó egyik kezében állig érő sudár juhászbotot tartott, mint valami féltett, ősi, szent zászlót; másikában apró bárányka libegett, mintha primitív szentképek rozsdás bádoglemezéről menekült volna oda, csak úgy felkapva s a faparaszt széles gatyájának aláömlő redőzetéhez faragva. Kerek, finoman modellált, módos pásztorkalap a sziklanézésű ember fején, lábainál csendben kuporgó csatakos puli kutya. *Az egészen meg a primitív szentek mosolyos áhitata.*

Ez a kis szobrocska azonnal megbódított. Le nem vehettem róla a szemem, étkezés alatt is magam elé állítottam, két kanál forró leves közt is kéjjel gusztálgatva a paraszti műremeket.

*

Nyomban hozzá utaztam.

Pirosra pörkölt, okos arcú magyar *Mogyoróssy György* uram, érett, tömör fehérselyem bajusza olyan, mint a friss zuzmara, fölötte higgadtan-komolyan figyelnek az öblös, nyilt szemek.

—*Autodidakta vagyok*...

Igy kezdi. Oly természetesen bugyogyan ez a világvárosias ízű szó a száján, mintha ezt mondaná: *budlibicska.*

Vigyázok, észre ne vegye meglepődésem.

— *Szüleim analfabéták voltak*...

Künn: decemberi szürke ég s a fekete tanyák végtelensége. Benn: odu. Ez a háttér. Ebben a háttérben egy öreg pásztorember beszél.

— *Én nem akartam ostobább lenni, mint a többi ember*...

— S mint cselekedett?

— *Egyszerűen. Volt elég időm a birka mellett. Megtanultam írni, olvasni. Aztán latinul. Latinul is megtanultam... a tudásvágyam ösztökélt*...

Apró, gyöngybetűs írást mutat, oly vakító kaligrafiával, hogy a legkitűnőbb szépírástanár megirigyelhetné.

—*Eszperantó*... *ezt is úgy tanultam meg, privátból*...

Igy beszél.

Tizenöéves korában juhász lett, nyári időben most is juhászként tevékenykedik.

— *Faragni gyerkőckoromban kezdtem. De nem olyan eredeti módon, mint most. Mindig szobrász szerettem volna lenni. De az apám azt mondta: én sem tanultam írni-olvasni, mégis ember lett belőlem.*

Kis mosoly szalad el bajuszának fehér nyugalma alatt.

— *Nekem meg az írás-olvasás volt mindig legjobb barátom*...

Figyeli, ahogy szavait jegyezgetem.

— *Feleségem már a negyedik. Öt családom van. Legfiatalabb fiam már kezd utánozni. A szobrászatban. Szóval, a többiben nem ébred föl az ösztön. Szóval az, ami hajtaná őket a szobrászatra, ami engem hajtott.*

Nyel egyet.

— *Gazdatisztek mondták, miért nem küldöm Pestre, kiállításokra szobraimat. Eh, mondtam, nem olyan*

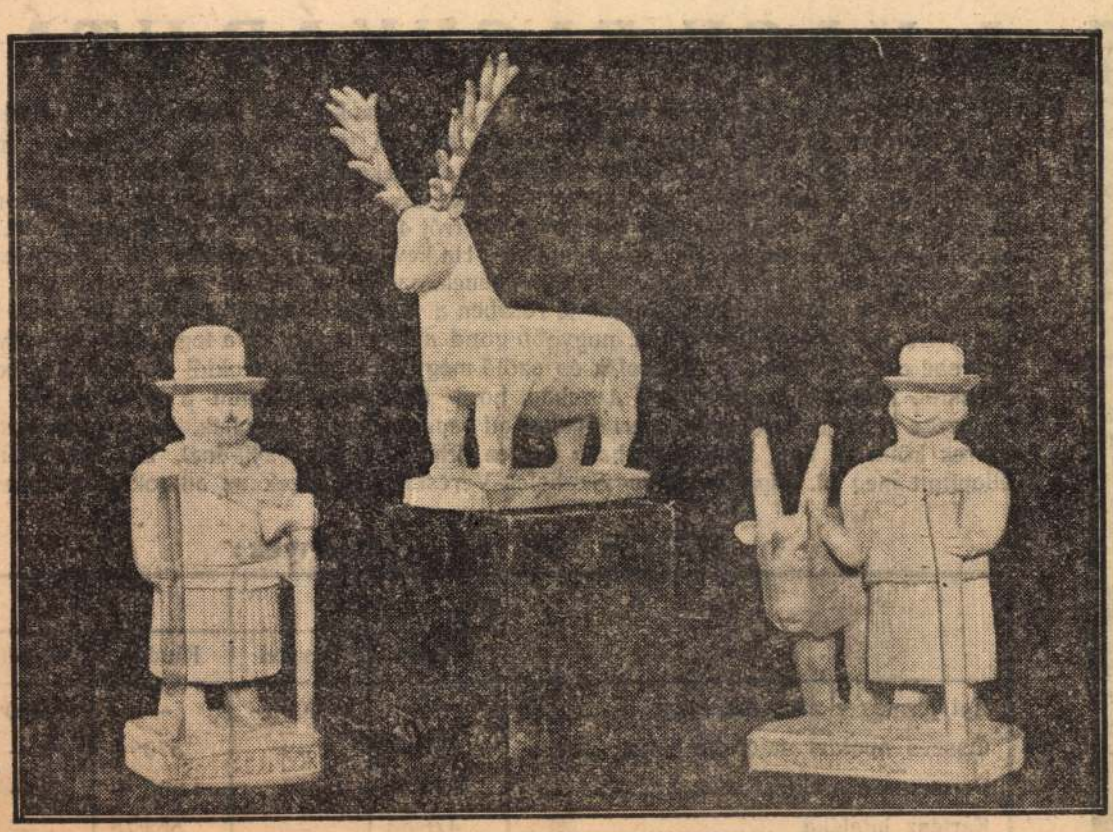

Magyar Őstehetségek Kiállítása: Mogyoróssy György vésztői pásztor fafaragásai.

művésziek ezek. Maradjanak csak itthon.

Néz.

Aztán ezt mondja:

— *A magyar nemzet kivetkezett ősi mivoltából. Eldobja művészetét. Eldobja viseletét. Nem tudok egy mulatságba elmenni, annyira gyűlölöm a mai fiatalság mulatságát. Hát igaz, én nagyon konzervatív vagyok..*

Elgondolkodik.

— *Három lányomat adtam férjhez, egyiknek sem élveztem a mulatságát. Valcer!...*

Mintha valami undorító siklott volna a nyelvére, úgy fintorodik el kiszitt tajtékszínű ábrázata.

— *...attól én már szökök!*

Elméláz.

— *Mondják, hogy ez szép. Hát a lehet. Szép lehet más nemzetnek, de nekem nem...*

Mogyoróssy bá' ujságokat olvas, szokott, mondja. »*Mikor hogy van pénzem.*« Aztán ezt mondja valamire: *pozíció.* A szobrászatról szólván, egyszerre energikus lesz:

— *Ha dolgozok, csak azt kivánom, hogy ne zavarjanak...*

*

...E látogatásom óta *Mogyoróssy György* fokozott buzgalommal látott munkához s korát meghazudtoló frisseséggel »elevenítette« fába fantáziáit. *A történelem népszerű és közszájon forgó alakjait mintázta nagy előszeretettel szobrászatba, honalapító Árpádot, Hunyady Jánost, Kossuth Lajost, a vértanu Damjanichot, Bem apót* — azokat a történelmi noagyságokat, akiket örökszínes legenda övez. De *Kossuth* figurája mellett *Rózsa Sándor* alakja is életet kap mintázó keze alatt ugyanazzal az áhítatos elgondolással; látszik, éppúgy fölnéz ennek megdicsőült alakjára, mint ama hasonlóan dicső másikra... *A legenda nagynevű hősei után a pásztorélet társadalmi élete izgatja*, melynek maga is kiérdemesült tagja. Egy juhász. Még egy juhász. Egyforma arccal, egyforma kiállással. Mégis valahogy a léleknek valami más relytekéből kerekedik elő az egyik s másunnan a másik... A történelem alakjai is így lépnek elő lelkének rejtelmeiből s egymással mégis össze nem téveszthetőn...

Minden szobra konstruktiv szobrászi épitmény, jól összefogott egész. Bár tömérdek rajtok a részletszépség, mégis egészükben hatnak és monumentálisan hatnak. *A bálványok mozdulatlansága pihen ezeken az alakzatokon, mintha évezredekből lépnének elő s belemerednének az eljövendő évezredekbe...*

Primitiv báj aranyozza be filigrán fatestüket s — a hit. Úgy hat mindegyik, mint valami lelki sugárzás, egy minden civilizációtól elzárt lélek vaksötét börtönéből...

Ebben a börtönben hozta létre *Mogyoróssy György* 68 éves juhász ezeket a primitív isteneket. Ábrándos lelkének ezeket a csodálatos héroszait, akiknek oldalain a kard akkora hangsúllyal jut szóhoz, hogy letörpül mellette maga a szobor. Maga Kossuth Lajos. A Bakony vadóc királyának kezében akkora az öldöklő balta, hogy felemeléséhez kevés lenne tíz Rózsa Sándor... Itt jut kifejezésre ennek az ősprimitívnek remek szimbólum-érzéke, melyet hiánytalan építészi statikával von faragásain szobrászi egységbe. Ettől nőnek meg ezek a parányi faszobrok s harangoznak ránk, mint templomi tornyok...

Ebből a toronyból őskelet harangja bong.

Csodáljuk hangjait, de szavát még nem értjük. Elfordított arcunkkal nyugat felé tekintünk...

A NAGY FAGYKÁR UTÁN

Országszerte igen súlyosak a fagykárok és ilyenkor sok gazda elveszti reményét, pedig ha a kár nem 100%-os, mindig van segítség. A gyümölcsösben, szőlőben a menthetőt menteni kell; még gondosabban szükséges védekezni a gyümölcsfák és a szőlő kártevői ellen. Ami termés lesz, az feltétlenül értékesebb, drágábban lesz eladható. Hallottunk eseteket pl. Kecskeméten a fagy után 1—2 fillérről 4—5 fillérre ment fel a saláta ára, jóllehet a salátában nem is volt nagy a fagykár. Ha kevés lesz a gyümölcs, kevesebb lesz a bor, kétségtelen, hogy a megmaradt gyümölcsnek, szőlőnek, bornak igen jó ára lesz — a magasabb ár pótolni fogja legalább jó részben a fagykárok miatt elmaradó termést. Mindenesetre fokozott munkát kíván, nagyobb gond a megmaradt, de a fagy után érzékenyebb, kevésbé ellenállóképes gyümölcsfák és szőlő megvédése a rovaroktól és a gombabetegségektől. Könnyen kiszámítható azonban, hogy úgy a szőlő, mint a gyümölcsfák permetezése igen jó befektetés, mert gyakorlati tapasztalatok igazolják, hogy a permetezőszerek költsége nem több a várható termés értékének 10—12%-ánál. Érdekes adatokat állapított meg pl. Vigh Bertalan Szabolcs-Veresmarton. Ezek az adatok a következők:

1933. és 1934. évi eredmények:

	1933.		1934.	
	Kiadás	Bevétel	Kiadás	Bevétel
Évi termés eladva júliusban	—	11.000·—	—	13.000·—
Összes ápolási napszám	350·—	—	370·—	—
Permetezőszerekért	970·—	—	1.605·—	—
Kertész jutaléka	476·50	—	554·75	—
Összesen ...	1.796·50	1.796·50	2.529·75	2.529·75
Tiszta jövedelem		9.203·50		10.470·25

A permetezést ebben a gyümölcsösben sziromhullás után bordói-lébe kevert Arzolával és Darsinnal végezték, almamoly ellen, amely permetléhez lisztharmat és gyümölcspenész elleni védekezésre Amonilt és Sulfarolt kevertek. A gyümölcsös egyrészében Nosprasent használt a gazdaság.

A fenti adatok figyelembevétele után az a kérdés, szabad-e, **érdemes-e nem védekezni?**

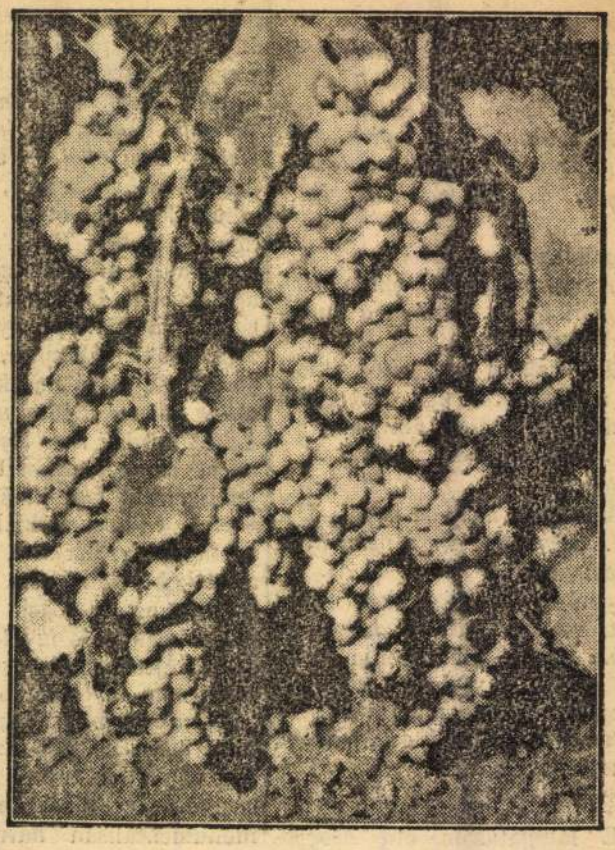

A szőlőpermetezésre ugyanezeket a biztos hatású, több mint 10 év óta kipróbált készítményeket alkalmazza a legtöbb rendszeresen és alaposan védekező gazda.

MOGYORÓSSY, szobrász

Káplár Miklósnak 1935 októberében hagyatéki kiállitása volt Budapesten, a "Magyar Ösztehetségek" Erzsébet téri uj helyiségében. A kiállitást Bálint Jenő rendezte és azon Káplár Miklós müvein kivül Csülök és Mogyoróssy, stb. szobrai is szerepeltek. 769.old. 54.jegyz

SZ. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen 1975.

Magyarássy György

neve emlitve

Kerékgyártó István "Hozzászólás a naiv festészet kérdéséhez"c.cikke a 3o-31.oldalon

Kritika 1972 szeptember

Mogyoróssy Győző szobrász

„Kakas" - faszobor

Igaz Szó 1971/10 591. old

Mogyorósi Irma

csipkekészítő

l.

Közlezrkiáll

1458 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Mogyoróssy Gyula

hangszerkészítő

l

Közlezrkiáll.

1271 l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Magyarossy Gyula
kereskedő Bp.
l. Alapítva 1892

Ezredévi kiáll.
I. B. 26. l.

lített s rekeszzománcos koronkon kapcsolódó karkötő öt töredékes lemeze; két füllel bíró, gömbalakú kis gomb, valamennyi filigrános díszítésű; végül több kis felfűzött s eredetileg talán nyakláncot alkotó síma gömböcske. — Nem meggyőző, amint ezek egy részéből LÁSZLÓ GYULA egy második királyi jogart rekonstruál (id. m. 538. l.), amelynek feltételezett többszögű nyele, nem román, hanem már gótikus alakú.

339 DANKÓ, id. m. 63—65. l.

340 FEJÉR, Cod. Dipl. IV. 3. 480.

341 Magassága 44, szélessége 38 cm. — CZOBOR BÉLA: Egy Árpád-kori diptychon. *Arch. Ért.*, 1890. 334— l. — A königsfeldeni krónika szerint Ágnes Magyarországból 800 ékszert vitt magával. (CZOBOR, id. m. 339. l.) — Az Ágnestől a königsfeldeni zárdának ajándékozott kincsek jegyzékét közli: STAMMLER, JAKOB: Der sogenannten Feldaltar Karls des Kühnen von Burgund im historischen Museum zu Bern. Eine altvenezianische Altartafel (Diptychon) aus dem Nachlasse der Königin Agnes von Ungarn und ihr Wert für Kunst und Geschichte. Ber, 1888.

Mogyoróssy Gyula

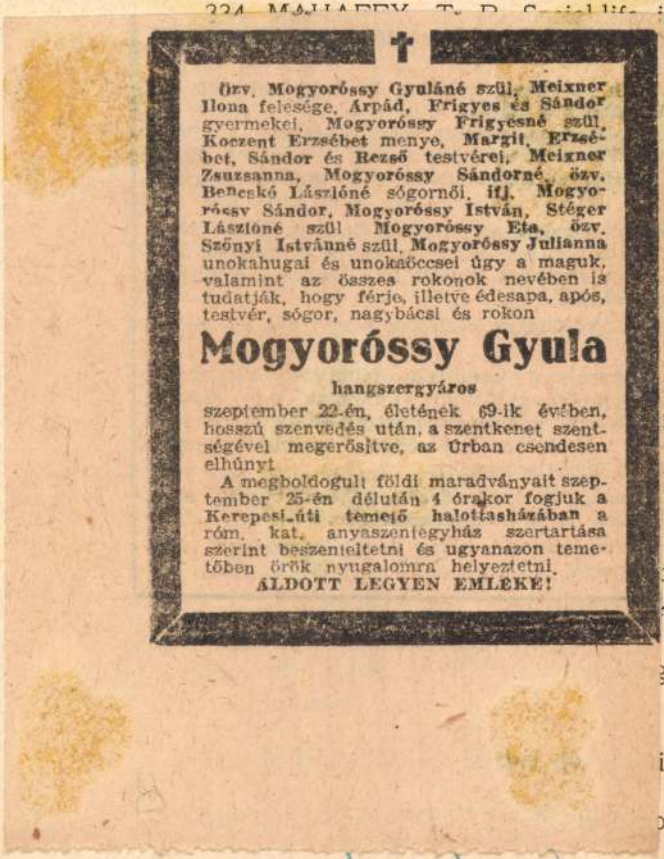

†

Özv. **Mogyoróssy Gyuláné** szül. **Meixner Ilona** felesége, **Árpád, Frigyes** és **Sándor** gyermekei, **Mogyoróssy Frigyesné** szül. **Koczent Erzsébet** menye, **Margit, Erzsébet, Sándor** és **Rezső** testvérei, **Meixner Zsuzsanna, Mogyoróssy Sándorné**, özv. **Benczkó Lászlóné** sógornői, ifj. **Mogyoróssy Sándor, Mogyoróssy István, Stéger Lászlóné** szül **Mogyoróssy Etu**, özv. **Szőnyi Istvánné** szül. **Mogyoróssy Julianna** unokahugai és unokaöccsei úgy a maguk, valamint az összes rokonok nevében is tudatják, hogy férje, illetve édesapa, após, testvér, sógor, nagybácsi és rokon

Mogyoróssy Gyula

hangszergyáros

szeptember 22-én, életének 69-ik évében, hosszú szenvedés után, a szentkenet szentségével megerősítve, az Úrban csendesen elhúnyt.

A megboldogult földi maradványait szeptember 25-én délután 4 órakor fogjuk a **Kerepesi-úti temető halottasházában** a róm. kat. anyaszentegyház szertartása szerint beszenteltetni és ugyanazon temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

ÁLDOTT LEGYEN EMLÉKE!

Ny. Magyarság 1944. szept. 24.

344. NANSEN, FRIDTJOF, Auf S
Viktsek. Exlibrisekkel.

rész. Bpest, 1911. 8r.

des Girondins. Paris, 1884. 8r. 4 kötet. Sk. aláírásokkal.

, In the forbidden land. On account of a journey in Tibet . . .
. vktsek. Exlibrisekkel.

My past. London, 1913. 8r. Ered. vkts. Sk. aláírással.

des papes depuis S. Pierre jusqu'a Pie VI. — Paris, au bureau
Rendkivül érdekes rézmetszetekkel Ransonnette-től.

d Jack. Philadelphia, 1854. — Aucassion & Nicolette and
istopher Marlowe. Edited by Havelock Ellis. 8r. 3 köt. Vktsek.

n of the sixteenth century. — MASPERO, Les contes popu-
1882. — BURNAND, Out of Town. London, 1870. 16r. 3 köt.

kai napló. — SZÉP ERNŐ, Élet, halál. — 8r. 2 köt. Utóbbi

e und Prosaschriften. Deutsch v. P. Heyse. — Goethe's Ben-
k. Aláírással és exlibrissel.

ben von Franz Bornmüller. Leipzig, Bibliographisches Institut.
Névaláírásokkal és exlibrisekkel.

sek. — SOMLÓ SÁRIKA, Költemények. — TÁBORI PI-

Mogyorossy Gyula ifj

hangszerkészítő

l.

Ki-Kicsoda?

566 l.

..... szám.

1

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A bead

Mellékle

Egyúttal

Előirat s

Utóirat s

Másolta:

Összeolv

Mogyorossy István fafaragó

Magyar Őstehetség 1935 VI. 1

Mogyorossy István 68 éves juhász fafaragása: Magyar dada

vigyázok, [illegible]
pődésem.

— *Szüleim analfabéták voltak...*

Künn: decemberi szürke ég s fekete tanyák végtelensége. Benn: lu. Ez a háttér. Ebben a háttérben y öreg pásztorember beszél.

— *Én nem akartam ostobább lenni, int a többi ember...*

— S mint cselekedett?

— *Egyszerűen. Volt elég időm a rka mellett. Megtanultam írni, ol- sni. Aztán latinul. Latinul is egtanultam... a tudásvágyam ösz- kélt...*

Apró, gyöngybetűs írást mutat, fehér nyugalma alatt.

— *Nekem meg az trás-olvasó volt mindig legjobb barátom...*

Figyeli, ahogy szavait jegyz getem.

— *Feleségem már a negyedik. (családom van. Legfiatalabb fiam m kezd utánozni. A szobrászatban. Sz val, a többiben nem ébred föl á ösztön. Szóval az, ami hajtaná ők a szobrászatra, ami engem hajtot*

Nyel egyet.

— *Gazdatisztek mondták, mié nem küldöm Pestre, kiállításokr szobraimat. Eh, mondtam, nem olya*

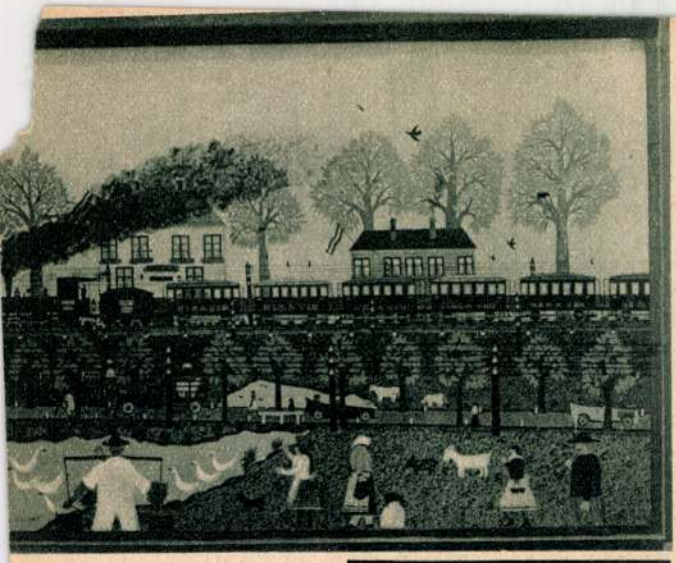

Süli András földműves: »Állomás«

nak azok a csípős és heves vegyületek, amelyek a szociális, gazdasági és tudományos elméletek reakciói s amelyek öncélú virágzásra hajtják a benne kikelt ősteherséget, de van hagyomány és a szoros, egyenlő feltételek közt megbujt együttélés egyéniségoldó elixirje, sűrű, termékeny kollektívizmus, mely merőben különböző növényzetet produkál ebben a másfajta talajban.

A népi művész azt a lelket fejezi ki, amelynek minden gondolkodás és érzésformája a realitáshoz kötött életből következik. A dolgok rá nézve másképen jelentősek, mint a másfajta művészre. Nemcsak mást lát maga körül, hanem a szemlélete is más, aszerint, hogy életében nem eszmék és elvont képzetek, hanem tapasztalások és hagyományok dominálnak. Nem igaz, hogy a parasztművész nem tanul, csak nem mesterektől veszi át az öröklött ismereteket, hanem közvetlenül a népi kultúrától, mely a használati tárgyak díszítésében, a ruházkodás, a lakás, a szokások szinte kultikus rendjében közli magát. A parasztművész nem azt tanulja, amit a másik, nem technikát és mesterséget, nem törvényeket és elméleteket, hanem azt, amit az egyszerű valóságban apái és ükei titokzatosnak, nagyszerűnek, jelentékenynek megéreztek és amiket ők maguk nemzedékek kollektív tevékenységével formákban, ornamentikában és a folklore egész dúsgazdag szimbolikájában kifejeztek. Óriási formakincset örökít nemzedékről nemzedékre a népi kultúra s a parasztművész, akiben a roppant öröklött készség aktívvá sűrűsödik, az van olyan kultivált, mint akármelyik »tanult« művész, csak kultúrája más és azt más-

Mogyoróssy István juhász: »A dada«

Beroczki András juhász: »Bika«

Horváth Lénárd földmíves: »Alvó aratók«

képen szerezte. Nézzük ezeket a népi művészeket. Van, aki csakugyan elkezd tanulni, egy ránézve idegen szemlélet megismeréseit tanulja és lesz belőle közepes úripiktor, a tárlatok esetleg jobbfajta átlagából, amire ezen a mostani kiállításon is van példa. Mások, az igaziak soha meg nem tanulják az iskolák kultúráját. Itt röviden kell beszélnem, nem mondhatok mást, mint hogy az ő viszonyuk a természethez azonos azzal a naiv közvetlenséggel, mely a mesét és a mithoszokat megteremti és mesés az ő világuk, az apró élet sok csodává vált aprósága, a mindennap szokott k peiben megérzett titko amiket bálványokban realizálnak és a foglalkozás temérdek intimitása, amit betlehemes áhitattal epikus részletszemlélettel mélyítenek kultusszá. Van itt egy parasztudvar kukoricaháncsból és kukoricacsutkából kiteremtve, (Kóró Hudák István), vannak minden eddig látottnál merőben más habitusú és más értelmű képek (Győry Elek és Süli András), bikákról és tehenekről, emberekről és asszonyokról mintázott bálványok és mesealakok és ezeknek még az anyaguk, a technikájuk is más, mint amit a másik kultúrában ismernek. Ez a népi kultúra és talán minden vita helyett kedvesebb lenne örülni, hogy a magyar ilyen példátlanul gazdag és ha törődni akarunk vele, termékenyebb munka lenne az, hogy igyekezzünk megállapítani ennek a kultúrának ismeretelméletét és esztétikáját. Mert ennek az értékeit csak a maga törvényei szerint ítélhetjük meg.

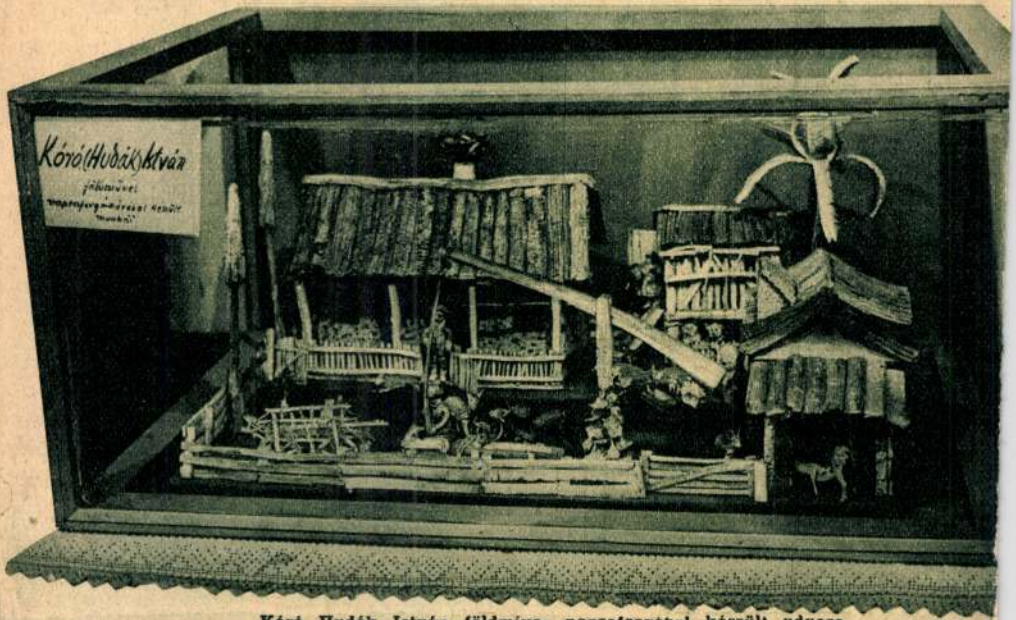

Kóró Hudák István földmíves napraforgóból készült udvara

Id. Mogyorósy János rajzoló M.D.U.

A gyulai óvár és kastély 1857 ben nyugot délről c. rajzát litografálta Wahrel ágost

Gerni, A magy. kőrajz. 1960 213

Mogyorássy Sztoán
szobrán

A művész a gyulai jubileumi
tárlaton vett részt.

— Hirek
Művészet, 1972. december - 45. oldal.

M.D.K.

Mogyoróssy István juhász

"A dada" c. faragása, az ösztehetségek kiall.-án.
53.o.-on kép.

Márkus László: Östehetségek az Erzsébet-téren.

Szinházi Élet 1935.35.sz.

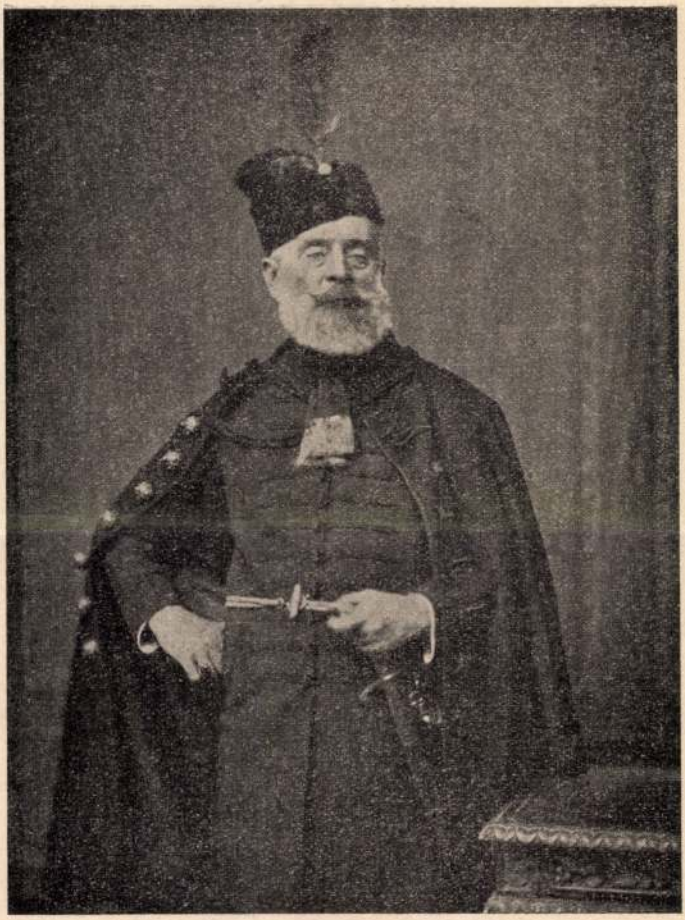

B. Inkey Béla

Inkey Béla
Inkey Béla
Inkey Béla

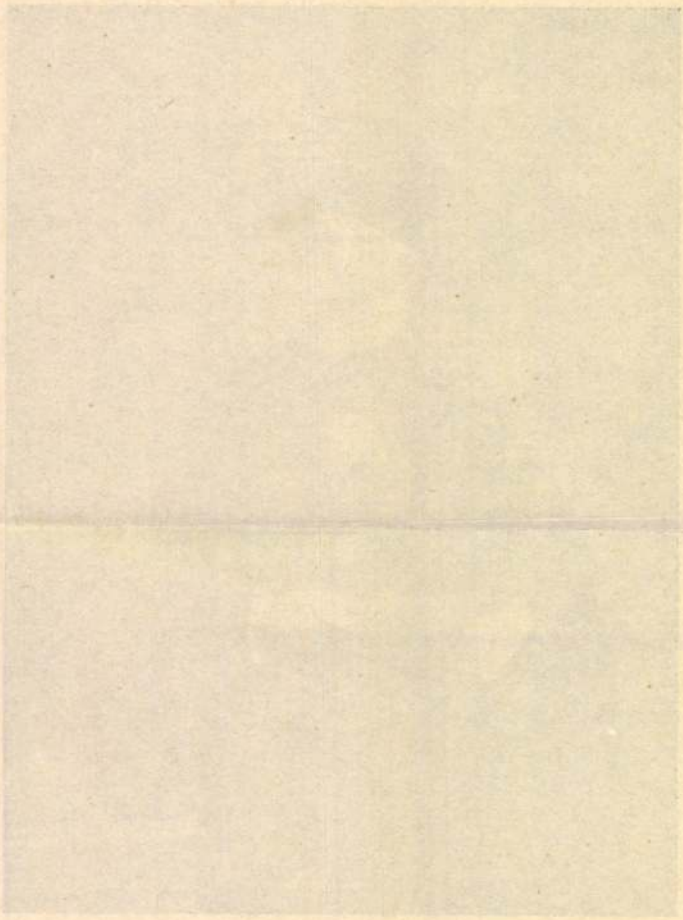

Mogyorossy János

vobrány Gyulán

Kossuth vobor model-
je, melyet a békéscsabai
Kossuth-vobor pályá-
zatra készített, az
alábbi muzeumban.

Rell Lajos dr.: A
Békéscsabai Muzeum.
Békéscsaba, 1914. 79. l.

Id. Hogyorószy János M.D.K

rajzoló

br. Wenckheim Szabó Ferenc ábrázoló rajzát litografálta Rohn és Grund — 1864, tobb más rajzával együtt.

Gerszi, A mag. kőrajz. 1960 196

Magyarossy János

szül. 1835 szept. 8.

Bérésgyula

+ 1893. máj. 10. Gyula

lásd okv

Szinnyei IX. 92–94. h.

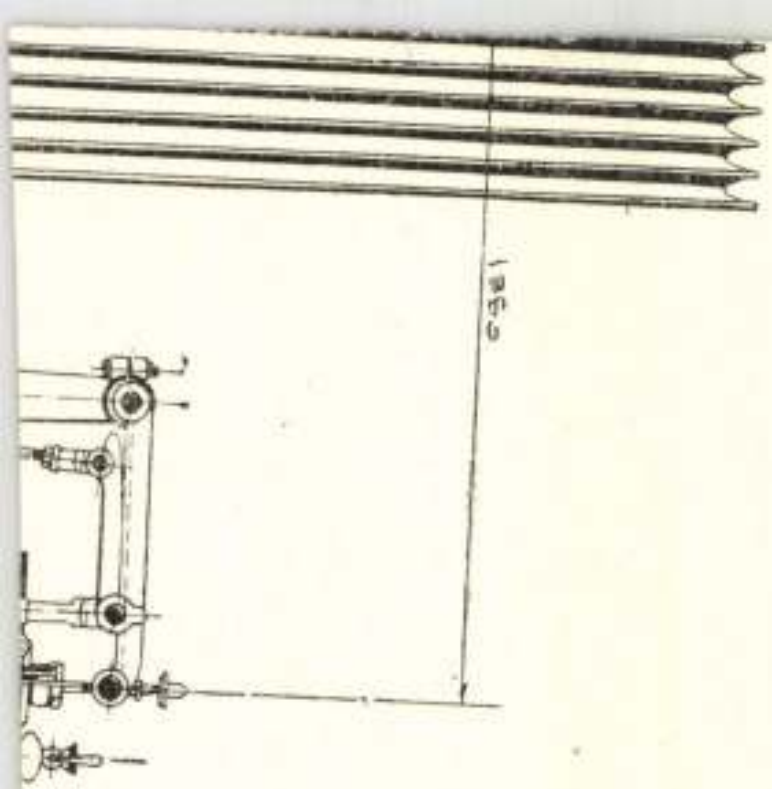

Mogyoróssy János

író és műkedvelő rajzoló

Tul. Gyulán 1805, hol mint Uradalmi tiszt működott.

ród

Haan Lajos

Békés vármegye hajdana. I. k. Pest 1870

82. l.

Laid Szimyeit

Magyarország János

Gyulán

arcképe 1882-ből

repr.

Scherer

II. 253. l.

működéséről

l. u. o. 252, 253. l.

254, 255. l.

4924

Gyüjten

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Ákos, Szilágy vm.	Ev. ref. templom keresztmetszete és keleti homlokrajza.	

Magyarossy János

lásd teljes életr.
archeppel

Scherer

9 – 10. l.
11. l.

MOB kot.
3181. sz

Fenti erodalma is
a 11. lapon
közölve

id Moggorossy Lá-
nós

festő

Gyulai ált
1861 ben
it Wenckheim
grófokról
több lett
~~[illegible]~~

Mogyoróssy János

mint vajzoló

láid

Scherer

I. 341. l.

449. l.

451. l.

láid az I–II.

kötet igen sok

helyen.

II. k. 458. l.

hiermutató.

kiadatott összesen
kifedetés és takaritásra
Omaszta munkafelügyelő dija
ásatási eszközök igazitása
és egyébb kellékekre

minélfogva a tanács által
kiutalt 2000 frtból még
6 frt 71 kr. maradt fenn.
Az ásatásoknál nyer
tett: 1. Kőanyag 11 idomba
361·33 ⊠ meter; ebből elsza
littatott 326·33 ⊠ meter a
helyszinen van 35 ⊠ meter
minek ára à 2 frt = 722 frt.
2.) Téglaanyag 5 idomban
40·81 ⊠ meter, ára à 2 frt =
= 82 frt. Így mindössze 80
értékű anyag megmarad

Mogyorósy János id

nehány rajza

(litografikus repr. Walzel A. F. pesti litografiai intézetéből 1858

megjelent az alábbi munkban.

Mogyorósy János:

Gyula hajdan és most, történeti és statistikai vázlatokban. Gyula 1858.

Künstler die Denkmalkonkurrenz des Kolo
das im Jahre 1902 enthüllt wurde. Seine so
lényi-Denkmal in Zilah, das Monument de
Löwen in der Budapester kön. Burg. Das
Schau gestellte Mathias-Monument errang
von 45 Jahren.

[1]) Pozsony (Pressburg, seit 1919 Bratislava ge
des ungarischen Reichstages war (G. A. LXXIX:
Tschechoslowakischen Republik angegliedert.

Druck von Erdél

Mogyorossy Dáuvs id

GYULAI DOLGOZATOK.

SZERKESZTI:

IMPLOM JÓZSEF.

1.

A GYULAI MÚZEUM ÉS KÖNYVTÁR HETVEN ÉVE. (1868—1938.)

ÍRTA:

IMPLOM JÓZSEF.

GYULA, 1940.

A VÁROSI MÚZEUM KIADÁSA.

Mogyoróssy Sándor: I. honvéd emlékmű.

ismert festészeti felfogásnak tanítványa. A lángész és őrület határain imbolygó művészlélek nagy felvillanásai és töredezett készsége között megszületett festményei és rajzai inkább lélektani érdekességek. *Liebl Ervin* (1895—1927.) alkotó minősége még inkább lélektani mint művészi kérdés és a spiritiszták révületes műalkotásaira emlékeztetnek. Benső feszítő ereje mindenben dagadt formákat talált és mintha Rubens húsosságával gúnyolódna. Inkább rajzoló volt mint festő és a ma művészetének értékes látomásos műveit adta volna nagyszabású vásznakon.

IVÁNYI-GRÜNWALD BÉLA A FRÄNKEL SZALONBAN. Az öreg mester sietett megmutatni, hogy örökké friss régi képein túl is tud haladni a még újabb irányokkal. Harmincöt képe közül sokon átüt a paszteles fátylak mögött parázsló csupa fiatalság. A hevenyészett vonalakba határolt egyszínű színsíkok divatja, úgy látszik mindenkit meghódított, de itt az üde érzésű és szinpompás képzeletű mesternek színsíkjai annyira összetettek, hogy a szivárvány minden egymásba folyt gyöngyházfényű zománcában ragyognak. A *Balatoni mosás* árnyalataiban ott settenkedik a nagy magyar víztükör rejtelmes tarkasága föloldva a kék szín hideg visszfényeit. A magyar paraszti vidék ezüstösen párás ködei közt színlő foltok néhol tűrtőztetik magukat, de fölsikoltanak régi emlékű képein, mint amilyen a *Cséplés* és a *Buzsáki udvar*.

A régebbi festési modor meg izlés összekötő kapcsát az új, mai jellegű művészi meglátások felé a csendéletei mutatják, de átköltötten, új vonalvezetés új színegyensúlyozás harmóniáiban.

Merő méla hangulatot, vagy vidám életörömet árasztanak e képek és megajándékozzák a szemlélőt a kiforrott festői készséggel elénk szórt tiszta művészet elcsitult örömeivel.

VIZFESTMÉNYEK A FRÄNKEL SZALONBAN. Különleges csemegét ad: a Fränkl Szalon tizenö magyar festőművész vízfestményeiből, mert nem is hi

Mogyorossy Sándor

Hobrán

1898 – 1900

Érmisk 1930. 86. l.

Trencsénvármegyei Múzeum X. 56.

Mogyoróssy Sándor

l.

Liber Apostolorum

278 l.

Mogyoróssy Sándor

párisk. rajztanító

Gyulán

Értimisk P10/11

6 l.

Nádasdy Ferencz püspök:

Mellig, hétnyolczad-
ösz, szeme s szemöldöke barna
collaréjának fehér ligulája kes
tet hord.

Olajfestés, vászonra, n
Vétetett 1891. julius 1-jén
Ára 4 frt. (109/91. N° 2.)

Ár 1892: I. 2-au (41/92). – Ár
és 26716 sz. leirat (98/92).

Mogyorossy Sándor

díszítő festőművész

Békés Gyulán önállóan

dolgozik

Értesítő 1901/2. 24. l.

Próbabélyeg, rozsnyói VIII. 47

Mogyorossy Sándor

nobrai

jó eredménnyel végbi-
nyert.

Értimisk 1900/1901.
23. l.

Mogyoróssy Sándor

1910. dec. kiáll. Nemzeti szalon

Fiatal leány, gipsz, 350 K

Undset III. 135.

Mogyorossy Sándor

Nod

Vas Lyz 1902. 641-2

A vörösmarsz zobor
pásza tervei

MOGYORÓSSY Jánas gyűjtő

Gyulai Hírlap 1993. február 19.

Egy kiállítás képei – elé

Az idei év folyamán több, a gyulai múzeumhoz szorosan kötődő évforduló megünneplése várható. Közülük az Erkel-centenárium mellett Mogyoróssy János, a múzeum és könyvtár megalapítója halálának 100. és a múzeum megalapításának 125. évfordulója emelkedik ki. Kiállítási programunkat ezekhez igazítva, méltó megemlékezésül, rangos tárlatokat tervezünk. Elsősorban saját gyűjteményi anyagunkkal, eddig többnyire a raktáraink mélyén szunnyadó értékeinkkel szeretnénk megismertetni a közönséget.

E sorozat első elemeként kerül sor jelenlegi kiállításunk megnyitására, amelyekben régi képzőművészeti anyagokból válogatott festményeket és szobrokat mutatunk be. Több, ma már kevéssé ismert XVI–XVIII. századi mester mellett olyan jelentős festők művei is láthatók lesznek, mint *Barabás Miklós* vagy *Orlai Petrich Soma*. Az anyag egy része főúri galéria jellegű: egykori megyei és városi vezetők – köztük a Wenckheim család több tagja – képeivel. Ez a grófi kastélyból származik. Egyelőre csak remélni tudjuk, hogy mihamarabb visszakerülhet oda, egyedüli méltó helyére, de addig is jó lenne, ha valahol sikerülne helyet találni számára Gyulán, egy állandó képzőművészeti kiállítás keretében.

Külön köszönet jár a restaurátoroknak *(Lakatos József Péter a Nemzeti Galériától, illetve Székelyhidi Attila és Szőke Sándor)*, akiknek nemegyszer barbár rongálások nyomait kellett eltüntetni (pl. Ferenc József nyakánál a vásznat szétvágva, egykori miniszterelnöke, báró Wenckheim Béla szeménél pedig kiszúrva találtuk).

Ugyancsak jó munkát végzett a megyei múzeum kiállításrendező csoportja *Fábián Irén* irányításával, aki a képek művészettörténeti elemzésével fog megismertetni bennünket a megnyitó alkalmával. A híres történeti személyiségeket pedig a Múzeumbaráti Egyesület elnöke, *dr. Márki-Zay Lajos* fogja bemutatni. Minden érdeklődőt szeretettel vár a Dürer Terembe 1993. február 19-én 16 órára a múzeum megbízott igazgatója:

Németh Csaba

Tel-avivi adatok Gyuláról

Bizonyára érdeklődésre tarthat számot, hogy mit közöl Gyuláról a tel-avivi Zsidó Diaszpóra Múzeum adatbankja az érdeklődőkkel. Az évente több millió látogató által

fias kötelességüket és közülük 15-en hősi halált haltak. 1930-ban megalakult a cionista irányzatú „Ifjúsági kulturális egyesület". A hitközség létszáma 1930-ban 670 fő volt

Bemutatjuk a Kata Szépségszalont

Tetőtől talpig mindent

A Munkácsy utcában levő Kata Szépségszalon láttán egyik ámulatból a másikba esik az ember. Profi – nyugodtan mondhatjuk, nyugati – stílusú kiszolgálásban részesül a szépítkezni akaró vendég. Szinte minden megtalálható itt, amivel megújítható, megszépíthető bárki, legyen az nő vagy férfi. A szalon szolgáltatásai között szerepel kozmetika, fodrászat, manikűr-pedikűr, gyógymasszázs, kondicionálóterem és egy büfé is. Az „alapvető" kozmetikán túl lehetőség van iontoforézisre, ránctalanításra, Bioptron-lámpás kezelésre. Ez utóbbinál kedvezménnyel kedveskednek a kezelést igénybe vevőknek: aki tízet fizet – tizenötöt kap(hat).

Más különlegességek is várják a tisztelt vendéget. Van itt egy elektromos fogyasztógép (Easy Shape), melyre ugyancsak vonatkozik az előzőekben említett tíz plusz ötös kedvezmény. Ezzel a készülékkel

Utalvánnyal üdülhetünk

Rendszerváltás történt a kedvezményes üdültetés terén. Az üdültetés 25 milliárdos vagyona – az országgyűlés határ-

Műem

V

Major József

Ex libris Molnár Ádám

X3 66x54 mm

Második Balatoni Kisgrafikai Biennálé
1973. Balatoni Múzeum, Keszthely

Moggorossy Ilona (gobelin)

Férjével, Plugor Sándorral 1974-ben közös műtermet kaptak Sepsiszentgyörgyön.

A Hét, 1974. jún. 21. 5. elf. 25m. Gr.

Magyarossy Mária (gobelin)

1974. őszén szülővárosában, Szatmáron készül kiállítást rendezni szőnyegeiből.

A Hét, 1974. jún. 21. 5. evf. 25 sz. 6 p.

Mogyoróssy Sándor

gyulai szobrász Kossuth mellszobra Csökmőn található.

Alföld 1977/9/26
Sz. Kürti Katalin: Kossuth szobraink története

Mogyoróssy Sándor

A gyulai ipariskola rajztanára. Négy év óta vallásos tanulmányokat folytat. Ez idő alatt több szobrot készitett, közöttük néhány szép Krisztus-fejet. Először Mátrai Lajos tanárnál tanult, később Münchenben, majd Párisban, végül Rómában fejezte be tanulmányait. 1904.-ben a békéscsabai Kossoth-szobor pályázaton második dijat nyert. 1910-ben a Nemzeti Szalon téli tárlatán "Fiatal leány" c. szobormüvével igen nagy sikert aratott. A lap bemutatja "Jézus és a gyermekek" c. szobormüvét. Repr.

ÉLET, Bp. 1912. febr. 11. IV.évf. 6. sz. 187. lap.

MAGYAR LÁNYOK

LÁNYOK ÉS ANYÁK KÉPES HETILAPJA

SZERKESZTI TUTSEK ANNA

BUDAPEST, 1938. JÚNIUS 5.
XLIV. ÉVFOLYAM 36. SZÁM.

A Magyar Lányok pályázatán I. díjat nyert rajz. Mogyoróssy Sarolta nyíregyházai gimn. tan. munkája

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 16

EGYES SZÁM ÁRA 30 FILLÉR

A MAGYAR LÁNYOK RAJZPÁLYÁZATA

A Magyar Lányok borítékrajzra hirdetett pályázatot. Úgy gondoltuk: bizonnyal örömmel terveznek majd leányaink valami szép borítékot lapunk számára. Nem is csalódtunk. Sok rajz érkezett, valamennyin látszik a szeretet és igyekezet, hogy kifejezze azt, amit minden hívünk érez és gondol, ha lapunkat kezébe veszi. Természetes, hogy igazán művészi, szép rajzot sokkal nehezebb beküldeni, mint akár rejtvénymegfejtést, sőt akár fényképet is.

A tavalyi pályázat nyertese, *Hidjed Márta*, néhány szép rajzot küldött be. De miután ő azóta komoly rajztanulmányokkal foglalkozik, nem sorozhattuk munkáit a többi közé. Itt dícsérjük meg s üzenjük, hogy örömünkre szolgál fejlődése.

Az első díjat Mogyoróssy Sarolta, nyiregyházai gimnáziumi tanuló nyerte magyaros, ötletes rajzával, melyet mai számunk címlapján közlünk. Kifejlett rajzkészsége, díszítő ügyessége s magyaros ízlése emelték első helyre. Tekintettel kellett lenni arra is, melyik rajz alkalmas leginkább a sokszorosításra. Mogyoróssy Sarolta munkája ennek a követelménynek is kitünően megfelel.

A második díj Szente Sárikáé, akinek dolgozatai mindig feltünnek. Soha el nem mulasztja, hogy valami kis dísszel, ügyes rajzzal szebbé ne tegye munkáját. Több rajzot küldött be, a legsikerültebbeket hamarosan közöljük.

A harmadik díjat Farkas Mária kapja. Hat elemit végzett, szorgalmas munkával keresi kenyerét. Régi olvasónk, többször küldött be már rajzokat, melyekből tehetség látszik, de sokat, nagyon sokat kellene tanulnia. Szeretnénk, ha hosszú levelet írna egyszer életkörülményeiről, munkájáról és arról, nem lehetne-e tanulnia valamiképen. Egyszerű írkapapírra rajzolt képei közül az egyiket, — Imádkozó leány a címe — közölni fogjuk.

A negyedik díj szintén nyiregyházai gimnáziumi tanulónak, *Spányi Ilonának* jutott. Vajjon véletlen ez, vagy talán a rajztanár pompás módszerének eredménye? Két rajzát közöljük, egyiket a lap belsejében, a másikat egyik nyári számunk címlapján.

Az ötödik díjat Kerékgyártó Lili, Debrecen, kapja. Ő is többször pályázott már s örömmel látjuk fejlődését évről-évre. Egyik kedves rajzát közöljük.

A pályázat sikere arra indított bennünket, hogy még néhány szép könyvet küldjünk. *A hatodik díjat Körmendy Ágota* kapja ügyesen megtervezett címlapjáért.

A hetedik díjat nyerte: Krajtsik Zsuzsa.
A nyolcadik díjat nyerte: Éder Gabriella.
A kilencedik díjat nyerte: Hesztera Gabriella.
A tizedik díjat nyerte: Tóth Mária.
A tizenegyedik díjat nyerte: Vágó Márta.
A tizenkettedik díjat nyerte: Kungl Katalin.
A tizenharmadik díjat nyerte: Erdey Anna.
A tizennegyedik díjat nyerte: Miskolczy Margit.
A tizenötödik díjat nyerte: Zöldy Gabriella.

Dicséretet érdemelnek szép munkájukért: Szilágyi Baba, Sándor Irén, Gombos Margit, Teleki Judit, Lipták Mária, Pintér Erzsébet, Melis Mária, Melis Ilona, Janson Edit, Bödi Etelka, Gáll Éva, Payper Marika, Palik Gabriella, Sárpy Nóra, Nemes Tilda, Kollányi E., Tóth Mária, Eiber Magdolna, Sárközi Jolán, Mátyás Klára, Erdey Annus, Bakky Klára, Szántó Kató, Weisz Rózsa, Pénzes Ilona, Wardmann Klára, Nagy Kató, Mészáros Magda, Bócz Klára, Lázár Klári és mindazok, akik szorgalmas munkájukkal résztvettek a pályázaton.

A MAGYAR LÁNYOK TÁBORA KÖZLEMÉNYEI

A Magyar Lányok alábbi kedves hívei lelkes igyekezettel szaporították Táborunkat. Hálásan köszönjük buzgalmukat, amellyel a nemes célkitűzés szolgálatába állottak. Elküldjük nekik a Magyar Lányok ajándékát.

Komáromi Mária	Mentz Erzsébet	Pálffy Margit	Sziller Katalin	Ványi Krisztina
Kovács Erzsébet	Miklós Mária	Rostetter Margit	Takács Erzsi	Vásárhelyi Lili
Kovács Ica	Monori Ágnes	Sárközi Éva	Ungár Irén	Virány Klára
Mattyasovszky Lujza	Németh Anna	Simon Erzsi	Varga Éva	Viskovics Erzsi
Macsotai Rózsi	Nietsch Friderika	Szabó Ili	Vass Emilia	Weidner Márta

Mindenkinek, aki új előfizetőt szerez, akkor, amikor az új előfizető a Magyar Lányok negyedévi előfizetését: 4 pengőt beküldi, köszönetünk jeléül elküldjük a Magyar Lányok perselyét egy pengővel.

«AMENNYIVEL KEVESEBBEN VAGYUNK MÁS NEMZETEK LEÁNYAINÁL, ANNYIVAL KÜLÖNBEK LESZÜNK»

MDK

Mogyoróssy György szobrász

e.a: M.őstehetségek kiáll. Ujság, 1935. jun.2.

IDK

Mogyoróssy ? , szobrászm

terve szintén dicséretet érdemel.

Kende Béla: Az I. honvéd emlék pályázat.
Művészet. 1936. 2.sz. 42,43.l.

julius 18-án 201947-1913.sz.a.
ézett leiratának és a nagyszebeni
rása:

II.

A nagyszebeni Kis
Todor nagyszebeni lakos tul
végzett átalakitási költség
vanhét korona 96 fillért e
talt, hogy ezt az összeget
nint Szeben vármegye közig
lyegtelen nyugtájára, elsz
zesse ki s tárczám terhére
adaskép számolja el.

Őstehetségek kiállitása

A művészet legfőbb célja bizonyára a kedély üditése és a lélek gazdagitása. Hogy minők azok az eszközök, amikkel eléri a művészet a célját, másodrendü fontosságu. Raffinált apparátus, vagy csak egy bicska, egy széndarab munkájából támad az a hatás, amely édes igézetbe ejt bennünket, az teljesen egyre megy.

Itt erről van szó. Egyszerü emberek, nehéz munkától kérges, esetlen fogásu kézzel, egy darab fából, egy napraforgókóró beléből, egy darab agyagból, olyan bübájos, néha lehelletfinomságu dolgokat készitettek vagy pedig egy kis rossz festékkel olyan tündéri szintobzódást, olyan szivviditóan gazdag formajátékot varázsoltak egy darab papirra, egy hitvány vászondarabra, hogy szinte ujjonganunk kell felette.

Itt mutatkozik meg nekünk, hogy a teremtő tehetségnek, az isteni ihlet szikrájának akárhová is hullott, ugyanaz a kápráztató munkája. A primitiv lélek éppoly fogékony a szépség befogadására és annak kifejezésére, mint a müveltségnek a tudatossága.

Nem is kell beszélni arról, hogy a tulfinomultság szivesen tér vissza a leegyszerüsitett látáshoz, mint a mai művészi törekvések nagy százaléka teszi. Nos, ez a kiállitás ennek a nosztalgiának tökéletes megvalósulása. Csak éppen indulás és nem visszatérés. Hajnalpir és nem alkonyati hímek lángolása ez.

Dehát vannak ezek között a népi művészek között olyanok is, akiknek munkája technikai kivitelben is megállja a versenyt műtermek akármilyen remekével.

Futó Ferenc fába faragott szobrai például, amelyeknek három sikerült fotográfiáját itt adjuk az Ünnep olvasóinak, bizony tökéletes virtuóza már a faragásnak.

Csak rá kell nézni vizhordó asszonyára, mulató atyafiára, enyelgő szerelmespárjára itten. Micsoda édes humor, lendület, könnyedség reprezentálói ezek a kis figurák!

Bátran lehetne őket felnagyitva, bronzban, márványban fölállitani bárhová! Nem kellene szégyenleni őket legjobb szobraink mellett sem.

Pedig ez a *Futó Ferenc* egyszerü falusi postaküldönc. A tavalyi őstehetség-kiállitásra még festményekkel jelentkezett. Azóta szánta rá magát a faragásra és ezt a nagyszerü eredményt érte el.

Másik képünkön *Mogyorósi György* vésztői, hatvannyolc éves juhásznak szobrait láthatjuk. Megkapó ezeknek a figuráknak kezdetleges, mégis életteli ábrázolása tőle. Bizonyára a nyája terelgetése közben faragcsálja össze bugyli-

Futó Ferenc, falusi postaküldönc szobrai.

bicskával ezeket az alakokat. Napraforgó beléből egész tanyavilágot, nyájat, karámot, fészkelő gólyákat ördöngösködik ki *Kóró Hudák István* földmüves.

Süli András édes, primitiv tájak festője. Ő zsellér Algyőn.

Berecki András hatvanhároméves juhászt mintha kelta ásatag szobrok sohsem látott alakocskái ihlették volna rá, hogy agyagba gyurja álmait.

Benedek Péter, az első parasztfestő már klasszikus ezek közt és *Mári*, a cseléd festőnő, valamint *Oravec* Imre és *Győri* sokat fejlődtek a mult évi kiállitás óta.

Kerámikusa is van a kollekciónak. Egy cimfestő. És az egyetlen uri származásu őstehetség, a kis tizéves *Mariette*: kenyérbélből készíti szines, meglepően életteljes szobrocskáit.

Olyan gazdagság zsufolódik össze ebben a néhány szobában, hogy óriási termeknek is elég volna.

Tersánszky Józsi Jenő

CIRKUSZBOHÓC

A föld: roppant vándorcirkusz,
s az égbolt fenn a sátora.
Mindegy: Newyork, Páris, vagy Irkutzk,
mehetsz, bolyonghatsz bárhova:
a táj, a város puszta diszlet,
s mik irni ösztönzik Cliot,
hőstettek mikben népek hisznek:
Cirkuszattrakciók!

S az ember, ó, a gőgös ember
szegény artista ennyi csak;
kinek a sors mily pályát rendel:
birkózó, kókler, rossz ripacs.
Még jó, ha van egy hősi póza,
hol a babért leszedheti,
s nem ugy, mint én, cirkusz bohóca
a szőnyeget emelgeti.

KULINYI ERNŐ

Egy pár harisnya

Írta Dallos Sándor

Jár hozzánk dolgozni egy szegényasszony valahonnét az Angyalföldről. Olyan negyvenkét-negyvenhárom év körüli asszony, özvegy, de ötven évesnek látszik legalább, mert egész életében dolgozott, mosott, vasalt, padlót surolt, nagytakarításoknál segédkezett; egész élete ilyen munkák között telt el s korán megöregedett. Egyik asszonyismerősünk — negyvenöt éves, szintén özvegyasszony, most megy másodszor férjhez, egy orvos veszi el — alig látszik harminckettőnek s három udvarló közül választotta az orvost. Különböző az élet és sok igazságtalanság van benne, ha ugyan meg lehet az igazságot becsülni az eredményekről és a látható dolgokról.

No mondom, jár hozzánk ez az asszony, már nagyon megszoktuk, meg is szerettük, csaknem egész családtag már ugy, hogy meg szokott kérni bennünket, ha valami olyan dolgunk van, amit nem viselünk, da különösen férfiholmi, adjuk neki, ő inkább beszámitja azokat a munkájába, szivesen ledolgozza az értéküket, mert van egy tizennyolc éves fia, aki munkanélkül áll, nem igen tud ruházkodni, körülbelül olyan termetü, mint én, annak elvinné a ruhákat. Hát mi odaadogattuk ezt is, azt is, csak ugy persze, bitangság lenne ilyesmikért árat kérni, igaz-e? Igy cserélt gazdát már cipő, kabát, ing, nadrág, miegymás egy esztendő alatt, mióta az asszony idejár s szép barátságban megvagyunk. Ő elvégzi a dolgát, mi megbecsüljük s gyakorta hosszan elbeszélgetünk, meghányjuk-vetjük az élet dolgait s próbáljuk megkeresni a lényeget neki is, magunknak is. A fiát sohase látuk, de amint mondja, rendes gyerek lehet, mert mindenféle alkalmi munkákkal próbál hozzásegiteni az anyja keresetéhez s csak a minap vett neki a külön keresetéből egy kendőt. Jó meleg kendőt, mert neki már télen-nyáron meleg kell s vehetett volna az árán dohányt is a gyerek vagy kalapot, vagy el is mulathatta volna, de ő kendőt vett az anyjának. Hát jó. Az anyja büszke rá és nagyon szereti. Ez a szegény asszony.

A mult hetekben, talán három hete, a harisnyákat javitotta itt nálunk s kért bennünket, hogy a használtabbakból adnánk egyet neki, elvinné a gyereknek, mert annak alig van, bizonyosan örülne neki. No jó. Hogy nem kell neki ép, a legkopottabbakból is jó lesz. Hát kaptam én két évvel ezelőtt a feleségemtől valami három pár olyan harisnyát, szürkét, amelyiknek a bokájára két-két világosabb nyil van himezve, bizony jól elhordtam én már azokat, az egyiket pláne a nyil közepén valami ágban el is szakitottam s i csit sötétebb pamuttal lett jó sürün megstoppolva. Gondo tam, ezt odaadom s oda is adtam párjával együtt. A szegé asszony nagyon hálálkodott, kezet csókolt a feleségemn érte, avval ez elmult. Másnap jött, hogy köszöni a fia harisnyát, nagyon tetszik neki. Még szégyeltem is magam hogy egy ilyen vacak stoppos harisnyával ilyen örömet sz reztem valakinek, aki ember s akit az élete ugy megny mott, hogy egy stoppos harisnyának is igy tud örülni az ilyen hálát tud támasztani benne. Az ember mindig sz gyenli magát, ha annak, amit ő eldob, mások még örül tudnak, mert azt érzi: igazságtalanul fent van s mások rov sára él. Minden embernek egyformán bőségben kellene éln s ami megkülönbözteti őket, ne lenne más, csak az örömü minősége. Szebb lenne az élet, okosabb, tisztább és igazság sabb.

Nos, a szegényasszony vagy egy hete nem is volt m nálunk s vasárnap mi, hogy gyönyörü volt az idő, kirán dultunk, jól föltariszn yázva, ide a Hármashatárhegyre á tatni magunkat, hogy szabad emberek vagyunk. Kora regg indultunk, délután két óráig kóboroltunk, fölteltünk a füv ket növesztő föld szagával, a fák szépségével, távolságokk és parányi dolgokkal, bogarak neszével és mohák puhas gával, mind az ott volt körülöttünk, ami az embernek jó s mind az elmaradt mögöttünk, ami ártékony és gyilkos és kiábránditó az ember számára, mint a városok falai s a mondva csinált rend, amelyben nyiltan köszöngetnek egymásnak, de titokban gyilkolják és fosztogatják s törvényesen csalják egymást az emberek. Ugy kétóra tájt letelepedtünk egy bokor árnyékában, kibontottuk a hátizsákot s falatozni kezdtünk csöndesen. Alattunk pár lépésre a heggyoldalon egy fiatal, munkáskülsejü legényke, meg egy szőke és még csaknem tejes arcu leány retket evett kenyérrel. Ők hamarabb befejezték az ebédet, mint mi, mert vékonyabb volt a kosztjuk s elheveredtek. Mi még sokáig majszolgattunk. Kevés bort ittunk a thermosból, azután nézegettünk. Igy láttam meg megint a fiatal szerelmespárt alattunk. A lány hanyatt feküdt, lágy szőke fejét a fiu karjára tette s égnek forditott arccal aludt. Mint a gyermek. A fiu meg nem mozditotta a karját, fekete ruhában volt s nagy és tág szemekkel nézte a felhőket, amelyek csöndesen mentek fölöttük, mint az álmok. Lehet, arra gondolt, meg kéne tán házasodni ezzel a leánnyal, hogy mindig együtt legyenek. Lehet, azon gondolkodott, hogy az hogyan lehetne. Feküdt, bámult az égre a karjában gyöngés, jó erő. Körülöttük kigyószisz nyilt és sárga kankalin. Fölöttük béke, alattuk a föld öle, bennük olyan illuziók, mint az ég. Olyan szépek voltak, hogyha szájjal érintjük a földet, talán kicsurran belőle a drága tej, hogy izlelje az ember s legyen tőle boldog s talán az Isten is látta őket, amint feküdtek a gyep és az áradó tavasz Urasztalán teritve, két fiatal test, a fiu meg ez a leány, boldog feledkezésben s lélekben eluszva a felhőkkel. Gondoltam, a fiu tán lakatos lehet, talán asztalos, talán bádogos s ha összeházasodnak, temérdek lesz a gondjuk s minden világuk egy egyszobás lakás. De olyanok voltak, mint az imádság, a fényben két csodálatos, boldog áradás, többek, mint a mező alattunk és többek, mint fölöttünk a hegy minden pompájával. Olyanok voltak, mint az Ige, amely a magasból hullott ide és két embert csirázott bizonyságnak, hogy az Ige él.

A legénynek föl volt csuszva a jobb lábán a nadrágja szára s ahogy rápillantottam, egyszerre láttam, hogy az én harisnyám van rajta, amelyet a munkásasszonyunknak adtam, mert ott volt a himzett nyil s a nyil közepén a sötétebb, sürü stoppolás. Ez volt hát nyilván a mi asszonyunk fia. Egy darabig ugy néztem rá, mint a csodára, azután intettem a feleségemnek csöndesen:

— Nézd — mondtam neki — az én harisnyám.

A feleségem is megismerte s néztük sokáig szótlanul, de össze már nem mertünk tekinteni és szólni se tudtunk az én rossz pár toldott-foldott harisnyám előtt, amely ilyen ünnepivé lett a szegény emberek életében s szolgáló lehetett a szegénység csodáján, csak összeszedelődzködtünk csendesen s ellopódzkodtunk, mint akik loptak, vagy beleláttak mások életébe olyankor, mikor azok az Istennel társalogtak szivük őszinte gerjedelme szerint.

Magyarossy György

A hágai Esher Surrey Art gallerybeu 19 magyar parantfestő és nobránnal állít ki, Bálint Jenő rendezésében „Magyar Ostehebséget" címmel.

Ujság 937 XII. 31.

Mogyoróssy György

Őstehetségek kiállitása - a Nemzeti Szalon főbejáratával szemben lévő külön helyiségben - munkáival vesz részt. A 68 éves pásztorszobrász főképpen állatszobrokat készit agyagból. Nyugtalanitóan erőteljes, sajátságoskifejezésü állatok ezek, melyek legalább olyan érdekesek és ujszerüek, mint az utóbbi évtizedekben nyugaton divatbajött néger népmüvészeti munkák.

E s t .
1935.VI.2

Mogyoróssy György

Őstehetségek második kiállitása - faragott szobraival szerepel. Mogyoróssy bá, arról nevezetes, hogy a juhászkodás békés, csöndes óráiban a fafaragáson kivül megtanult latinul és ugy beszéli az eszperantó nyelvet, hogy még az eszperantó egyesület elnöke is haptákba állhat előtte. Napraforgóbélből faragott szobrocskák, agyagból égetett figurák, primitiv vizfestmények hirdetik a muskátlis házikóvá varázsolt kiállitási helyiségben a magyer őstehetségek erejét.-

Mogyoróssy György

Magyar Ösztehetségek Kiállitása - szobraival szerepel

Tehetséges szobrász. Mint faragó - müvészete játék is érzés is - mindenkép azonban izes tehetség.

Ujság
1935.VI.2.

Mogyoróssy György

A napraforgó beléből faragott figurái szerepelnek Bálint Jenő Erzsébet téri népmüvészeti boltjában, a falusi tehetségektől összegyüjtött uj kollekcióban.

Ujság 1935.VIII.15.

MDK

Mogyoróssy György, 68 éves juhász,

[redacted]szobrász

Magyar dada, repr.

Magyar Őstehetség kiáll. katalógusa, 1935. jun.1.
képekkel. 1-3 l.

M.D.K.

Mogyoróssi György vésztői juhász

Bálint Jenő: "Az őstehetségek..." c. beszámolójában ir a parasztművészekről, a beszámoló keretében bemutatja alkotásaik repr.-it: "Esküvőre menő uj pár" faszobrok.

Szinházi Élet. Bp. 1935. juni 9-15. XXV. évf. 24. sz. 69-71. lap

.

MDK

Mogyoróssy György szobrász

Magyar őstehetségek szentistvánheti kiáll. 1938.

MDK

Mogyoróssy György 68 éves juhász, szobrász

J.A: Ecset vagy karikásostor? Pesti Napló 1935. máj. 30. 12.l.

MDK

Mogyoróssy György

Őstehetségek, akik résztvettek a hágai magy. őstehetség kiállitásán 1938-ban. Lásd a katalógust.

MDK

Mogyoróssy György **szobrász**

e.a: Faluzi tehetségek az Erzsébet téren. Ujság.
1935. aug. 15.

M.D.K.

Mogyorósi György vésztői juhász

Szobrai az őstehetségek kiállitásán.

Tersánszky J.Jenő: Östehetségek kiállitása.

Ünnep 1935 febr. 24.sz. 23.l.

M.D.K.

Mogyoróssy György juhasz

Különös állatszobrai az ősztehetségek kiallitásán.

B.Gy.: Ősztehetség vagy művészet.

Pesti Napló 1935 aug.15. 5.o.

Ráday Imre és Ágai Irén a »Címzett ismeretlen« egyik jelenetében (Foto Művész)

Márkus L.

Őstehetségek az Erzsébet-téren

Irta: MÁRKUS LÁSZLÓ

Ha nem jutott volna valakinek eszébe ez a szó és nem ezen nevezték volna a parasztművészek vagy művészparasztok zsenijét, akkor ma nem lenne semmi baj és tiszta örömmel néznénk izgalmas kiállításaikat. De a szó, ami semmit sem jelent, éppen ezért felidézett tenger ingerültséget. Mert semmit se jelent, mindenki megmagyarázta és végül sanda gyanú kerekedett ki a vitából: *az őstehetség annyit tesz, hogy van olyan tehetség, akinek nem kell tanulni.* Vagyis joga van képet és szobrot eladni annak is, aki nem tanulta töredelmesen a mesterséget és nem vesződött azzal, amit kissé homályosan kultúrának nevezünk. Ohó, ez meg nem engedett súlyelőny lenne a versenyben, hisz a képzőművészetnek ezek a *»fejnaturalistái«* befektetés nélkül, helypénz nélkül, rizikó nélkül szabadulnak a piacra és tudatlanságuk, vadízük, lényük barbár exotikuma valami *jazz*-szerű szenzációval fogja lekonkurrálni a »kulturált« művészetet.

Őstehetség! Minden tehetség őstehetség, de minden tehetség valami kultúra televényében csirázik ki. Ezek a parasztok egyszerűen tehetségesek, tehetségük nem speciálisan »őstehetség«, hanem rendes, hiteles, szabályszerű talentum, az emberi lélek amaz ősi plazmacseppjéből differenciálódott máig, mint minden egyéb tehetség, tehát azokkal együtt s nem azoktól külön ősi. Csak éppen a mi parasztjaink egy népi kultúra termőföldjében keltek ki, amelynek tápsói mások, mint amiket a polgári és arisztokratikus kultúrák tartalmaznak. A népi kultúrában hiányoz-

Győri Elek tiszaladányi kovács: »Viszik a menyasszonyt«

Szinházi Élet 1935. 35. sz. képpel

M.D.K.

Mogoróssy Gyula, gyulai nobrák

részt vett a békéscsabai

Kossuth-nobor pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1904. XXV. évf.

dec. 28. sz. 8. old.

Mogyoróssy György
pásztor fafaragó

Magyar
Őstehetségek
Kiállítása
Mogyoróssy
György
vésztői pásztor
fafaragásai.

Magyar Őstehetség
1935 VI. 1.

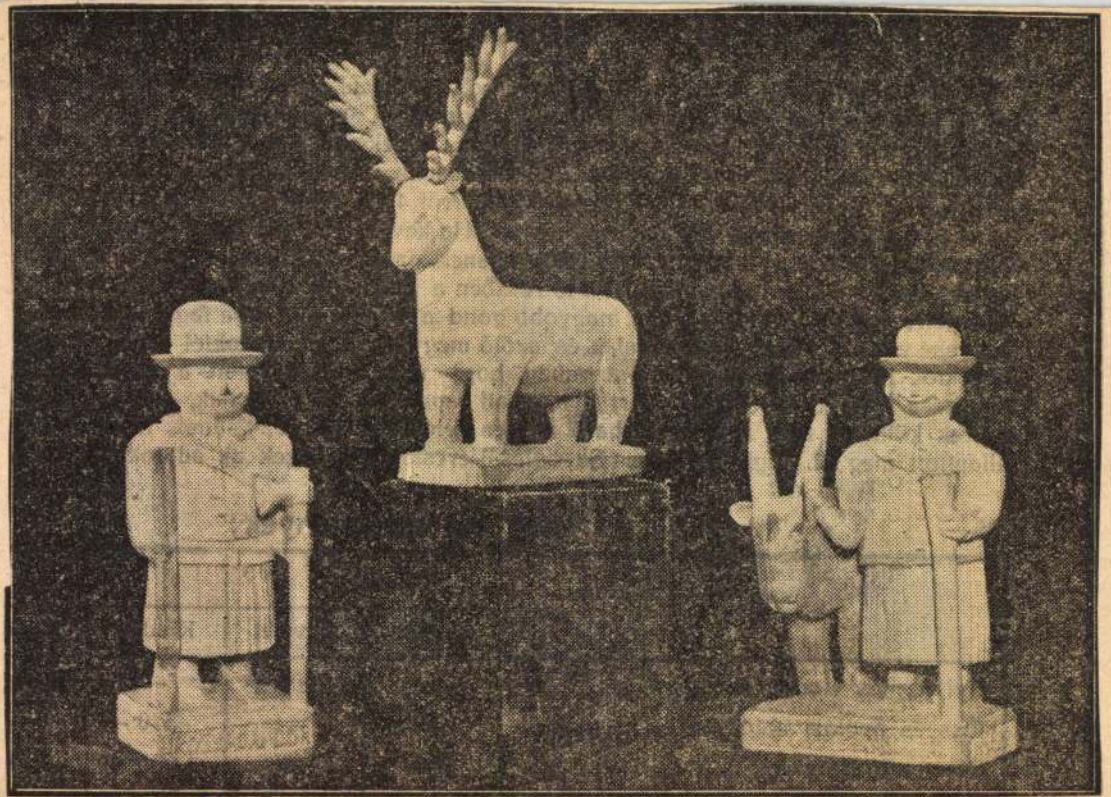

Unokahúgát akarta kimenteni: a Balatonba pusztult Hübner József nyugalmazott miniszteri főtanácsos

Hübner József 54 éves ny. miniszteri főtanácsos, budapesti lakos, aki családjával *Balatonmáriafürdőn* nyaralt, kedden délelőtt leányaival és unokahúgával csónakázni ment a Balatonra. A főtanácsos unokahúga mintegy 1200 méternyire a parttól *a csónakból a Balatonba esett. Hübner* József utánaugrott, hogy kimentse a leányt, azonban *elmerült és a vízbefulladt.* A főtanácsos holttestét még nem találták meg.

Őstehetség vagy művészet

A néző, mint mindig, most is nagyon sok szépet lát az őstehetségek kiállításán. (A Szent István-heti őstehetség-kiállítás csütörtökön nyilik meg az erzsébettéri helyiségben, *Bálint* Jenő gondos rendezésében.) Maga a cím, melyből már-már varázsigét kezdenek csinálni, az »őstehetség«, mint mindig, most is helytelen. Mit jelent ez a szó? Nyilván olyan tehetséget, mely együtt születik a művésszel, melyet nem sajátított el másoktól. Ebben az esetben az »ős« szótag felesleges a tehetség előtt. Minden tehetség ilyen. Tehetséget nem lehet szerezni. Tehetséget csak fejleszteni lehet, tanulással, elmélyedéssel, áhitatos és gyakran önkínzó munkával és lelki tréninggel. Az »őstehetség« megjelölés a paraszt- és munkásművészek esetében azt is közli, hogy ezek a kiállítók *csak* őstehetségek, illetve *csak* tehetségek, akiknél ez a rendszeres és tudatos fejlődés még nem következett be. Ez sem állítható teljes mértékben a mostani kiállítás paraszt- és munkásművészeivel kapcsolatban.

Benedek Péter több mint egy évtizeddel ezelőtt tűnt fel, ő volt az első őstehetség. Azalatt, amennyire módot nyujtottak neki, tanult, dolgozott és érdekes őstehetségből értékes művésszé érett. *Oravecz* Imre földműves, akit körülbelül három évvel ezelőtt »hoztak ki« először, ugyanezen az úton halad. Az eredmény szembetűnő: képei egyre szebbek, költőibbek, harmonikusabbak. *Süli András* viszont, akivel tavasszal ismerkedtünk meg, még csak »őstehetségi« stádiumánál tart, de képeit joggal hasonlítják Henri Rousseau festményeihez. Ennek az algyői földművesnek figurális és tájképei meghökkentenek. Ritkán találkoztunk az utóbbi időben új magyar festőnél a zsenialitás ilyen félreismerhetetlen jeleivel. *Győri Elek* kovácslegény, *Nyergesi* János palagyári napszámos, *Nagy* Márton komáromi paraszt, *Cifra Lajos* és a közismert *Mári* néni festményei, *Mogyoróssy* György, *Bereczki András*, öreg juhászok és *Hudák István* erős és különös állatszobrai, valamint egy egészen új festőnek, Miklós István szobafestősegédnek, nagyon finom hangulatú képei mind a legnagyobb elismerést érdemlik — és megérdemelnének még valamit. Megérdemelnék, hogy alkotóik végre komolyan tanulni kezdhessenek.

Ez a lehetőség eddig még nem jelentkezett számukra. Sőt, mintha azok, akik eddig foglalkoztak velük, félnének ettől. A kitűnő *Bálint* Jenő, aki ezeket a paraszttehetségeket dícséretreméltó fáradozással és lelkesedéssel felfedezte, teljesen helytelen büszkeséggel állapítja meg a kiállítás katalógusában: *»a magyar őstehetségek külön művészi kasztot képviselnek a magyar művészetben«.* Ha művészi kaszt valaha jogosulatlan volt, akkor ez az. Mi lett volna, ha *Munkácsy* Mihály, vagy nemzedékünknek talán legnagyobb magyar festője, *Derkovits* Gyula, akik szintén mint munkásemberek indultak el, megmaradtak volna »őstehetségnek« és »külön kasztnak«? *Hol volnának akkor ma a Munkácsy- és Derkovits-remekművek?* Maradt volna néhány kezdetlegesen zseniális, fejletlenségében is megkapó kísérlet — semmi több. És ha a mostanában felfedezett őstehetségek előtt nem nyilik meg a rendszeres továbbképzés lehetősége, akkor jövőre vagy öt év mulva is csak azt fogják ismételhetni, amit kezdetben tudtak — úgy, hogy az ezzel foglalkozók kénytelenek lesznek minden szezónra néhány újabb őstehetséget felfedezni, hogy a dolog ne váljék egyhangúvá.

A tanulatlan festő, vagy szobrász munkássága lehet szép és megható kuriózum, de semmiesetre sem termékeny és időálló művészet. *Az őstehetségkultusz, a tudatlanság imádata bűn az igazi őstehetségek ellen és jövendő remekművek lehetőségétől fosztja meg a magyar kultúrát.* Elismerjük, nem hálás dolog ezt elmondani azoknak a szellemi és egyéb mozgalmaknak virágkorában, melyek egyeduralkodói joggal helyezik trónra a tudás helyébe a hitet, az elmélyedés helyébe az extázist és a lelkiismeretes munka helyébe az őserőt. Ezek az irányzatok ünneplik a parasztok és a munkások ösztönös és dekoratív megnyilatkozásait, de titokban félnek a parasztság és munkásság szerves és következetes fejlődésének lehetőségétől. Pedig a magyar parasztság és munkásság nagy tömegei épúgy, mint egyes zseniálisan induló képviselői mást érdemelnének. (B. Gy.)

minőségük: a közismert PHILIPS

Fenti gyártmányú készüléket szivesen bemutatja és Önt előzékenyen kiszolgálja MORVAI RÁDIÓ Erzsébet körút 40. Telefón: 34-3-64

Az építőipari munkásság a sztrájk folytatása mellett döntött

Az építőipari munkások sztrájkbizottsága, valamint a MÉMOSz vezetői szerdán délelőtt tárgyalásra ültek össze, hogy a sztrájk ügyében a továbbiakra vonatkozólag állást foglaljanak. Résztvettek ezen a tágyaláson az egyes munkáskategóriák bizalmi emberei is és jóformán mindegyik résztvevő felszólalt az értekezleten. A hosszú időn át tartó tanácskozáson mégsem hoztak érdemleges határozatot, mert az a felfogás érvényesült, hogy e sorsdöntő kérdésben meg kell kérdezni magát a munkásságot, kívánja-e a sztrájk beszüntetését, vagy pedig a további harc mellett dönt. A MÉMOSz helyiségeiben a munkásság nagy tömege várakozott a bizalmiak határozatára és amikor közölték a munkássággal, hogy a döntést a vezetőség közvetlenül rájuk ruházza, akkor *a jelenlévő sztrájkoló munkásság túlnyomó nagyrésze a további harc mellett foglalt állást.*

A vezetőség kénytelen volt tudomásul venni a munkásságnak ezt a határozatát. *Hogy mi lesz ezek után, azt kiszámítani nem lehet.* Van olyan vélemény is, hogy a munkásságnak harcos kedvében hozott sztrájkhatározata még mindig módot enged a békés megoldásra. Harmadik hete tart már a sztrájk és remélhető, hogy az illetékes tényezők a jövő héten megtalálják a béke útját.

A munkaadók szövetsége ma úgy nyilatkozott, hogy *sztrájk már nincsen,* mert egyes iparágaktól eltekintve a szükséges létszámmal dolgoznak az építőmunkákon, — akik nem dolgoznak, azok munkanélküliek és nem sztrájkolók. Ezzel szemben a MÉMOSz részéről úgy nyilatkoztak, hogy a sztrájk előtt csakugyan volt mintegy négyszáz munkanélküli építőipari munkás és most a nemdolgozók, illetve *sztrájkolók száma ezrekre rúg.*

Exhumálják Steiner Ármin holttestét

Méreg? Fulladás? Felkérésre történt gyilkosság?

Győr, augusztus 14.
(A Pesti Napló kiküldött tudósítójának telefónjelentése.)

Szerdán is egész nap folyt a nyomozás Győrött *Steiner* Armin könyvkereskedő rejtélyes halála ügyében. A győri rendőrségnek két feladata van. Meg kell állapitani, hogy *ki az ismeretlen Berger* nevű férfi, akivel állítólag Steiner a mult héten Budapestről Győrbe utazott. Rejtélyes, hogyha másodmagával utazott, útitársa miért nem jelentkezett akár a főkapitányságon, akár vidéken valamelyik hatóság előtt. A győriek második feladata: *megkeresni Steiner győri hölgyismerősét,* akiről szintén senki sem tud semmit, csak néhány győri kereskedő és vendéglős látta egyszer-kétszer Steiner Ármin társaságában. Erről a nőről a kereskedő családja nem tud semmit. Azt hiszik, hogy a 31 éves Steiner *kettős életet* élt. Erre vezetik vissza betegségét is, amelyet nyilván igyekezett eltitkolni felesége előtt. Steinerné különben még szerdán sem tudta, hogy milyen körülmények között történt a tragédia. Hozzátartozói szigorúan őrködnek a lázasan fekvő fiatalasszony mellett. Azt mondották, hogy férje autókatasztrófa áldozata lett. *A haláleset körül történt rejtélyes eseményeket eltitkolták az asszony elől.*

Az ismeretlen nőt és a rejtélyes Bergert kutatják a győri detektívek, de közben új nyomozást indítottak, hogy megállapítsák: *nem történt-e felkérésre elkövetett gyilkosság.* Senki sem tudja elhinni, hogy a kereskedőnek volt annyi lelkiereje, hogy a 80 centiméteres vízbe belefullassza magát. De arra is gondolnak, hogy ha meg akarta volna magát fojtani, beugorhatott volna a Dunába is.

A budapesti rendőrségről szerdán értesítés érkezett le Győrbe, hogy sikerült kihallgatni azokat a vasúti kalauzokat, akik azon a vonaton teljesítettek szolgálatot, amelyen Steiner Ármin csütörtökön Győrbe utazott. A vallomásokról jegyzőkönyvet vettek fel és azt leküldték Győrbe további nyomozás végett. Van olyan vallomás is, amely szerint a könyvkereskedő nem egyedül és nem másodmagával utazott, hanem több ismerőssel beszélgetett a kupéban.

A rendőrségen foglalkoznak azzal a gondolattal is, hogyha nem tudnak rövidesen megnyugtató magyarázatot adni az öngyilkosságra és a halál okára, *exhumálni fogják a holttestet.* Erre azért van szükség, mert bár két alkalommal boncolták fel, még mindig *vannak a halál körül titkok.* Éppen ezért akarják exhumáltatni Steiner Ármin holttestét, hogy a lágy részekből a szokásos öt részt kiemeljék és azt az Országos Vegyvizsgáló Intézethez küldjék. A fővárosban ugyanis az a szokás, hogyha valamilyen halálesetnél a halál okát százszázalékosan nem tudják megállapítani, azonnal a Vegyvizsgáló Intézet véleményét kérik. Ilyenkor szokott előfordulni, hogy a szervezetbe méreg került. *Megmérgezték-e, vagy megmérgezte-e magát Steiner Ármin, öngyilkos lett, vagy megölette magát* a kettős életű könyvkereskedő: ma még titok, de a hatóságok remélik, hogy a titkot hamarosan megfejtik.

Erzsébet körút legforgalmasabb helyén üzlethelyiség nagy kirakatokkal, raktár- és pincehelyiséggel kiadó VII. kerület, Erzsébet körút 20. szám.

Liberális sajtótörvény

*

»Egész Európában a mi sajtótörvényünk a leglibe-rálisabb«, — mondja a miniszterelnök úr és én ezt a nyilatkozatát hálás köszönettel nyugtázom, két okból: mert tanultam belőle és mert nagy megnyugvást találok benne. (Persze, hogy amit most mondok, nem talpnyalás, az mingyárt ki fog tűnni.)

Én eddig nem tudtam, hogy a mi sajtótörvényünk a legliberálisabb az egész Európában. Miután a sajtójogot csak hat féléven át tanítottam, nekem ez az idő kevés volt arra, hogy Európa összes sajtótörvényeit megismerjem. Hiszen nem értem — sajnálatomra — a dán-norvég, a svéd, a finn, az észt, a lett, a litván, a lengyel nyelvet, sőt gyengén tudok görögül is; ezeknek a nemzeteknek a sajtótörvényéről tehát nem lehet véleményem, s tegnapig fogalmam sem volt róla, hogy ezeknek a nemzeteknek a sajtótörvénye liberálisabb-e, vagy a miénk? Mint veterán liberális, most csak hálás lehetek azért, hogy a miniszterelnök úrtól megtanulhattam, hogy nemcsak az említett nemzetek között, de az egész Európában a mi sajtótörvényünk a legliberálisabb. Nem illenék, hogy utána nézzek a dolognak, de erre mostanában nem is érnék rá; nyugodjunk bele mindnyájan, hogy a mi sajtótörvényünk a legliberálisabb, — bár azok, akik csinálták, mindent akartak, csak ezt nem; hiszen távolabb voltak a liberalizmustól, mint Makó Jeruzsálemtől; elég, ha annyit mondok róluk, hogy a híres mungókorszak emberei voltak és borzasztóan haragudtak azért, mert a bíróság felmentette Désy Zoltánt, ki egyik miniszterelnökünkről azt állította, hogy Európa legnagyobb panamistája. Természetes, hogy haragjukban nem a bíróságot támadták, mert az szent és sérthetetlen, hanem a sajtót, mely gyámoltalan és védtelen. Különben sem arra szoktak haragudni, aki valami bűnt követ el, hanem arra, aki azt a bűnt megírja. Magam, mint vádlott, számtalanszor gondoltam, hogy sajtótörvényünk nem liberális és ennek, illetve a politikai kritika hiányainak tulajdonítottam egyéb, még nagyobb nyavalyák között, az ország elszegényedését is. De ha a többi európai országokban még rosszabb lett a sajtótörvény, annyira, hogy ma már a mi törvényünk a legliberálisabb, ez számunkra mindenesetre érdekes tájékoztatás. Minden megváltozott körülöttünk, az egész világ! Lehet, hogy az egész Európában megváltoztak a sajtótörvények is, és ma a miénk a sajtóra nézve legkedvezőbb. Mindenesetre köszönöm a felvilágosítást.

A másik dolog, amit szintén köszönök, az, hogy a miniszterelnök úr tudja, hogy mit jelent ez a szó: liberális. Megvallom, én azt gondoltam, hogy nem tudja. Tizenhat esztendő óta olyan nagy handabanda folyik a liberalizmus körül, hogy nem csoda, ha ma már jóformán senki sincs tisztában vele. Ez olyan, mint a léghuzam, senki sincs tisztában vele. Ez olyan, mint a léghuzam, vagy a reuma, mindenki tudja, hogy micsoda, pedig minden milliomodik ember sem érti. Rózsa Sándor és Sobri Jóska valóságos arkangyal egy liberális ujságíróhoz képest, ha azoknak a beszédét hallgatjuk, akik ma *gutgesinnt* emberek. Hogy ezek *azelőtt* milyenek voltak, azt inkább ne keressük. Sok nagy karrier épült fel a liberalizmus gyalázásán, mint nemzetmentő hőstetten. Soha, véletlenül sem vettem észre, hogy mindezek csak sejtenék is, hogy mi a liberalizmus. De amikor most a miniszterelnök úr azt mondja, hogy Magyarországnak van legliberálisabb sajtótörvénye, — természetesen nem azonosítja magát a liberalizmussal (ezt valóban nem is várja tőle senki), de szavaiból kiérzik, hogy teljesen tisztában van a liberalizmus igazi értelmével, s nyilatkozata azt jelenti, hogy a mi sajtótörvényünk a sajtóra nézve legkedvezőbb, iránta legtöbb jóindulatú elnézést tanusít, s erkölcsileg és politikailag legnagylelkűbb, legbőkezűbb. Más értelmet a miniszterelnök úr nyilatkozatába belevinni nem lehet, és mindenki, aki ért a dolghoz, kénytelen elismerni, hogy a miniszterelnök úr a *liberális* szót nagyon helyesen értelmezi.

Viszont, a kérdés érdemi részét, a probléma magvát feltehetőleg én is értem. Ha a sajtótörvényt a miniszterelnök úr megreformálandónak tartja, azt mondom, hogy kár a fáradságért, — okosabb lenne az egészet tűzbe dobni és helyette egészen újat csinálni. Jóhiszemű és művelt emberekre kellene bízni ezt a munkát, akik a sajtóhoz is értenek legalább valami keveset s azonfelül nemcsak kodifikátorok, hanem értelmesek is. Nem a legnagyobb baj, ha az új törvényt a német, osztrák vagy svájci törvényből plagizálják, de akkor legalább németül tudjanak, az Isten szerelméért, és értsék meg, hogy például a *Herausgeber*, bár a szótár szerint »kiadó«, meg a *Verleger*, bár a szótár szerint szintén »kiadó«, — nem mindegy! E két különböző funkciónak a magyar törvényben egy és ugyanazon szóval való jelölése egy-egy konkrét esetben olyan zürzavart okoz, amelyen még a Nagyméltóságú Kúria sem bír eligazodni. A pusztáról bejött emberrel nem lehet egy egészen új szerkezetü rádiót megigazíttatni. De a sajtó mennyivel bonyolultabb valami, mint a rádió!

Miután mostanában már nagyon sok idegen jár Budapesten, arra is vigyázzunk, hogy a sajtótörvényről angol nyelven ne beszéljünk. Ugyanis az angolul beszélő népeknek sajtótörvényeik nincsenek. Nekik van egy jogrendszerük, melynek keretében a sajtóügyeket éppenúgy el tudják intézni, mint a mindennapi élet többi kérdéseit. A büntettet, vétséget, kihágást, sőt az illetlenséget az angol, ausztráliai, délafrikai vagy amerikai bíró meg tudja ítélni akkor is, ha sajtó útján követték el, neki ehhez külön sajtótörvény nem kell. A világ legnagyobb és legmodernebb könyvgyüjteményében, a washingtoni Kongresszus könyvtárában kértem egyszer az amerikai sajtótörvényt, nagy keresés után elém adtak egy kétoldalas nyomtatványt: egyedül Massachussetts állam csinált külön törvényt a sajtóról, de abban csak az volt, hogy az ujság a törvényekbe nem ütköző tartalmú hirdetést nem utasíthatja vissza, ha a közlésért előre fizetnek.

Európában az első sajtótörvényt a franciák csinálták; de ne felejtsük el, hogy miért csinálták: azért, hogy a meglevő törvények keretein túlmenő szabadságot, nagy privilégiumokat adjanak neki; büntetlenséget biztosítottak bizonyos cselekményeknek, ha sajtóközleményben jutottak kifejezésre. Az első törvényt, mely a sajtó ellen fordult, Napoleon csinálta még a direktórium idején, nemcsak a sajtónak, hanem általa a polgári szabadságnak elnyomására. A lapok számának korlátozásáról, a hírlapkiadásnak nagy óvadékhoz és kormányengedélyhez kötéséről, a kiadóknak és szerkesztőknek a kormány által való kijelöléséről azt mondotta Napoleon, hogy ez a rendszer az európai kontinensen a legjobb. A többi országok akkori rendszereihez képest a Napoleoné tényleg a legjobb is volt. De ha szabad: azokból az időkből én nem kérek. Egyébként sem felejtettem még el Napoleonnak a »száz nap« végén mondott, szállóigévé vált szavait: »Minden másként lenne most, ha a közvélemény igazi jelentőségét hamarabb felismertem volna!«

A kijárás nem mindig ütközik törvényes tilalomba, vagy a jó erkölcsökbe

A kúria döntése egy magyar mágnáscsalád csehszlovákiai birtokcseréje ügyében

(Saját tudósítónktól.) Méltán tarthat érdeklődésre számot a kúria *Zsitvay*-tanácsának abban a perben hozott ítélete, amelyet a *Szepesiglói Hitelbank* indított gróf *Csáky* Károly és gróf *Tisza* Györgyné sz. *Ordódy* Lily, előbb férjezett gróf *Csáky* Károlyné ellen kétszázezer csehkorona iránt.

A per előzménye az, hogy gróf Csákyék, akiknek Csehszlovákiában volt birtokuk, ezt elcserélni óhajtották Kassa város tulajdonában lévő egy másik birtokkal s a csere keresztülvitelével *Ehrlich* Simont bízták meg, akinek a birtokcsere létrejötte esetére kétszázezer csehkorona tiszteletdíjat kötelezték fizetni. *A csere csakugyan létrejött*, mégpedig Csákyékra kedvező feltételek mellett, akik azonban a kikötött tiszteletdíjat nem fizették meg. Ehrlich ezt a követelését a Szepesiglói Hitelbankra engedményezte s a bank pert indított Csáky grófék ellen a budapesti törvényszék előtt a 200 ezer csehkorona megfizetése iránt.

Az évek óta folyó perben a budapesti tábla *elutasította* a keresetet, lényegileg azzal az indokolással, hogy Ehrlich Simon tevékenysége tulajdonképpen *kijárás* volt, ami *a jó erkölcsökbe ütközik és így bírói oltalomban nem részesíthető.*

A kúria nem osztotta ezt az álláspontot, hanem annak megállapítására utasította a budapesti táblát, hogy a szóbanforgó birtokcserénél Ehrlich Simon Csáky grófék érdekében *milyen tevékenységet fejtett ki* s a csere valóban az ő és segítőtársai közbenjárásának eredményeképpen a Csáky grófék által megszabott feltételek mellett jött-e létre. Ennek tisztázása mellett a kúria új határozat hozatalára utasította a táblát. A bizonyítás során a *Szepesi Hitelbank* hivatkozott a becsatolt levelezés tartalmára és a tanuvallomásokra, amelyek szerinte igazolják, hogy *Ehrlich* Simon a csere érdekében két éven át nagy tevékenységet fejtett ki, úgyhogy a kedvező eredmény az ő és segítőtársai munkálkodása következtében jött létre. Hivatkozott arra, hogy *Ehrlich* adta *Csáky* gróféknak a csere gondolatát, ugyanő fejtett ki *a kassai sajtóban, a városi képviselőtestület tagjai s a megyei nagy választmány tagjai körében állandó propagandát a csere érdekében*, továbbá a csereügylet lebonyolítása alatt *ő látta el gróf Csákyékat hitelekkel*, hogy a lebonyolítás nehézségeit leküzdhessék. Ezenkívül *Ehrlich* járt közben a becslésnél, az illetékesek előtt kimutatta a cserének a városra nézve előnyös voltát, leszerelte azokat a többi birtokosokat, akik hasonló csereajánlatokkal Csákyéknak versenyt akartak támasztani. Végül arra hivatkozott, hogy *Ehrlich* küldött állandó értesítéseket Csákyéknak az ügy állásáról, ő készítette el és nyujtotta be a szükséges beadványokat az illetékes hatóságokhoz, eljárt a város képviselőtestületénél, a megyei nagyválasztmánynál, tárgyalt a prágai földhivatalnál s *a mutatkozó nehézségeket sikeresen elhárította.*

A tábla nem volt figyelemmel az előterjesztett indítványokra, mert sem a becsatolt levelezést, sem a tanuvallomásokat *nem tartotta alkalmasaknak* azon álláspontja megdöntésére, hogy a szóbanforgó tevékenység *kijárásnak* tekintendő és így bírói jogsegélyt nem igényelhet. Ennek alapján újból elutasította a kerestet.

Így került az ügy ismét a kúria elé, amelynek *hetedik tanácsa* most ismét feloldotta a tábla ítéletét s a táblát ismét *új határozat hozatalára* utasította.

A határozat érdekes megokolása arra hivatkozik, hogy a bank által felhozott körülmények a kúria megítélése szerint alkalmasak lehetnek annak megállapítására, hogy a csereügylet az *Ehrlich* Simon és segítőtársai *közbenjárásának eredményeképpen* jött létre. A díjlevél szerint pedig a tiszteletdíj érvényesítésének ez a feltétele. Hogy a felhozottakon felül részletesen miben állott a csere kérdésében döntésre hivatott önkormányzati szervek és közegek felvilágosítása s az ügy érdekében való megnyerése, azt külön nem kell igazolni. Ha a bank által felhozottak a valóságnak megfelelnek, a kúria álláspontja szerint ezek elegendők annak megállapítására, hogy a csereügylet valóban *Ehrlich* Simon és segítőtársai közbenjárásának eredményeképpen jött létre. *Ehrlich* Simon eljárásának a részletei s eljárásának meg vagy meg nem engedett módja csak abból a szempontból lehet jelentős, hogy vajjon ezek által nem követett-e el a jó erkölcsökbe ütköző cselekményeket.

Hangsúlyozottan kiemeli a kúria, hogy *önkormányzati testületek magánjogi természetű ügyeinél az önkormányzati szervek és közegek felvilágosítása és a szándékolt ügylet érdekében a törvény és rendeletek korlátai között való megnyerése sem törvényes tilalomba, sem a jó erkölcsökbe nem ütközik.* Abból tehát, hogy Ehrlich Simon a gróf *Csákyék* érdekében Kassa város közegeinél *s a város ügyeiben befolyással bíró pártok vezetőinél* a csere elfogadása céljából közbenjárt, egymagában törvényes tilalomba, vagy a jó erkölcsökbe ütköző magatartásra következtetni nem lehet.

Nem lehet erre következtetni a kúria szerint abból sem, hogy a közbenjárás tetemes költségbe került, a bank kijelentése szerint. Ebből ugyanis még nem lehet arra következtetni, hogy ez a költség törvénytelenül felhasznált pénzek kiadása folytán merült volna fel, amikor köztudomású, hogy a propaganda, gyakori utazgatások tetemes kiadásokat okoznak.

A tábla ítélete szerint az ügylet azért is a jó erkölcsökbe ütközik, mert a csere a városra nézve nem volt előnyös. A kúria szerint az a kérdés, hogy a csere előnyös volt-e a városra és nem tudott volna-e a város alkalmasabb birtokot szerezni csere útján, ebből a szempontból közömbös. Ehrlich Simonnak ugyanis megbízása volt gróf Csákyéktól a csere létrehozására s ha ez sikerült neki s a csere folytán gróf Csákyék jártak szerencsésebben, a városra nézve pedig a csere más lehetőséghez viszonyítva esetleg nem volt előnyös, ez a csere törvényességét nem érintheti. *Ehrlich* Simon tehát, aki *megbízói érdekét a legjobban látta el*, ezzel sem a törvénybe ütköző, sem a jó erkölcsökkel ellentétben álló cselekményt el nem követett.

Végül arra hivatkozik a kúria, hogy Ehrlich Simonnak a csere létesítése körül kifejtett közbenjárása csak akkor ütköznék törvényes tilalomba vagy a jó erkölcsökbe, ha a város közegeit s az önkormányzati szervek, valamint a politikai pártok vezetőit *tisztességtelen eszközökkel, anyagi előnyök nyujtásával* vette volna reá a csere elfogadására. Erre azonban adat nem merült fel s ezért azt kellett megállapítani, hogy *Ehrlich* Simon eljárása *nem ütközött a jó erkölcsökbe.*

Tankönyvek
1935—36. tanévre
már most előjegyezhetők
AZ EST
könyvkereskedésében,
VII. ker., Erzsébet körút
18—20. szám. — Telefon-előjegyzéseket is elfogadunk

Mogyorósi József MDK

Szerepelt a soproni egyetem KISZ székházában rendezett képzőművészeti kiállitáson.

"Sorompók"
"Fekete macska"

(radó): Nagyobb hirverést érdemelt volna
KISALFÖLD 1964 nov. 15

Mogyoróssy Rajmundné

Textilterével nerepelt.

Bútor- és lakásművészeti
Kiállítás. Bp. 1956.

MDK

Mogyorossy Raymundné

V. Orsz. Iparm. kiáll. Mlcc. 1965.

Mogyorossy Raymundné M.D.K.

Nyomott lakástextil. repr.
1957.

Ipari művészet Bp. 1960.

Mogyorássy Sándor, szobrász

Művészet, 1936. I. évf. 3. sz. 421. l.

Kende Béla: Emlékszobrokról (pályázati kritika)

Mogyorossy Sándor

festőművész

okl. ipariskolai rajztanár Gyula

Képmása repr.

1881-ben Gyulán született. U. o. és Székelyudvarhelyen folytatta középiskolai tanulmányait, majd Budapesten az Iparművészeti Főiskolán Mátray Lajos tanítványa volt. Bécsben, Münchenben és Párizsban folytatott tanulmányokat. 1907-ben rajztanári oklevelet nyert. Művészi munkássága mellett 14 évig az ipariskola, négy évig a főgimn. rajztanára volt. Főleg hősi emléket és síremléket készített.

Markus György: Békés vármegye. Bp., 1936. 626. l. n. 679. l.

ALAPÍTÁSI ÉV : 1897

Müemlékek Országos Bizottsága

B u d a p e s t . IX.

Högyes Endre u. lo.

Magyaróssy Sándor dr.

Magyar Iparművészet, 1902

V. évf. 2. sz. 92-93. o.
Hivatalos kiadványok.

MDK

Mogyoróssy Sándor

I. honvéd emlékmü, repr.

Müvészet 1936. I. 45.l.

MDK

Mogyorósi Vendel, [építén].

Társadalmi munkában készítette el [Borosán Károllyal Közösen] megyei könyvtár- és könyvbarát-házak építési terveit. =
A somogyvári és az öreglaki könyvbarát-ház homlokzata. Rajzok: Repr.

Kellner Béla: Könyvbarát-házak Somogy megyében 18–20. l.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1968. január XVIII/1.

Illés Ferenc, szobrász

L.: Vígh Tamás

—: Új emlékművek 8.

ESTI HIRLAP. Bp. 1976. márc. 25.

Moh Ferenc, szobrász

L: Vigh Tamás

— : Új szobrok . . . . 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976 m. ápr. 26

Mohács Á. Győző

kiállitott festménye:

Dózsa szijjeltépi a kezentes ~~[illegible]~~ had feloszlatásáról szóló irást, tempera, 81 x 61 cm.

Tavaszi tárlat. A Mücsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

11. l.

Mogyoróssy Raymund

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296. 188-307

MAGYAR NEMZET

1963 ÁPR 21

Állatok, ásványok, virágok a ruhaanyagon

Látogatás a Kistext rajzműtermében

Külföldi magazinban olvastam ezt a mondatot: »fehér bőre volt, hamvasszürke haja és zöld ruhája, mely első pillanatban simának és valahogy nagyon hűvösnek tűnt ezen a forró nyári délutánon. Csak közelebbről nézve derült ki: ezer meg ezer apró, finomrajzú, erezett füvecskéből, levélkéből áll, itt-ott egy rejtőző virággal; mint egy hűvös és jószagú rét, amibe jó volna belesimulni! Akkor rögtön éreztem, hogy ezt a lányt szeretni tudnám!« Az író bizonyára egy pillanatig sem gondolt arra: mennyiben járult hozzá ehhez az érzéshez a lány jó ízlése, mellyel a megfelelő textilmintát választotta a megfelelő időjáráshoz és saját típusához. De emlékszem ellenkező előjelű mondatra is: »Rózsák és nefelejcsek voltak széthintve rajta, feltűnő nagy mennyiségben! Elza néni és rózsák... Istenem! Legjobban szerettem volna nyelvet ölteni rá és elszaladni.«

Ezeket a rózsákat és nefelejcseket is tervezte valaki. Talán nem is rosszabb iparművész. Éppen csak nem illett ahhoz, aki viselte.

Ősz haj és levendula

— Gondolnak valakire, amikor egy-egy mintát terveznek? — faggatom a *KISTEXT* rajzműtermének dolgozóit. — Valakire, akinek ez a minta igazán jól állna?

Meglehetősen általános válaszokat kapok. A fiatalok mindent felvehetnek, minél karcsúbbak, annál élénkebb színű és ellentétesebb színhatásokból komponált mintát is. Minél idősebb valaki, annál tompább színű, elmosódottabb rajzú és fénytelenebb anyagokat válasszon, de nem feltétlenül sötétet. Idősebb, de szikár nőnek nagyon jól állnak a világos pasztellszínek, ha nem édeskések, tehát a drapp, világosszürke, levendulaszín, különösen ősz hajhoz. Az úgynevezett fagylalt vagy bonbon színeket azért inkább hagyjuk a nagyon fiataloknak, bár évszakon idősebb hölgyek is nyugodtan viselnek rózsaszínt és világoskéket.

Mogyoróssy Raymundné virágmintán dolgozik. A virágok szinte beborítják az egész felületet, stilizáltságuk inkább századeleji.

— Most éppen egy külföldi vevőnk által beküldött mintát csinálok; nem másolok!... Ez fontos. Nagyon gyakori ez a feladattípus, külföldről beküldenek egy mintarészletet és hasonlót kérnek. Hasonlót, de nem azonosat. Ez azt jelenti, hogy a ritmusnak kell hasonlónak lennie, a minta sűrűségének, és az egyes motívumoknak. A színezésnek is. De azonosnak nem szabad lennie! Nyilván mintavédelmi okok miatt.

— Unalmas ez a munka?

— Dehogy! Unalmas dolog vajon egy zeneszerzőnek variációkat írni valamihez? Biztosan nem. Az ember közben beleéli magát az ismeretlen tervező lelkivilágába. Vitatkozik vele, tanul tőle.

A ruhaanyag kertészei

Káspári Jakabné *Szakács* Ilona ugyancsak hasonló »ügydarabon« dolgozik. De ez számomra érdekesebb minta: mértani, sok síkú, átlátszó és fényes tárgyakból adódik, szerintem drágakövekről van szó. Itt a vevő kívánsága az, hogy az egészet zöld alapra kell helyezni (barna helyett) s az egyes motívumokon is változtatni lehet, csak az összbenyomás maradjon meg. Káspáriné tehát lemásolta a foltelhelyezést és minden drágakő helyére egy másmilyet csiszolt; körülbelül azonos nagyságban, de más-más színekkel, fényekkel.

Mind a ketten iparművészeti iskolát végeztek. Mind a ketten azt állítják, nagyon kielégíti őket a munkájuk.

Balássy Gyuláné viszont szinte akaratán kívül került ide. Fiatal, fekete hajú, zöld szemű asszonyka; itt Kispesten járt iskolába, s a tanárnője észrevette, mennyire szeret virágokat rajzolni. Ő ajánlotta továbbtanulásra, s így lett textiltervező.

— Nagyon szeretem csinálni! — vallja be, szinte szégyenkezve. — Olyan munka, hogy egyben szórakozás is. Az ember folyton csak szépséggel foglalkozik.

— Virágokkal — mondom —, mint egy kertész.

— Nem mindig virágokkal! — Megnézem Balássyné most készülő tervét. Nem virág. Olyasmi, mint egy kőzet felülete, egy malachité vagy egy türkizé; erek vannak benne, szögletes lapocskák és itt-ott kerek foltok, mint egy-egy fémcsillám. Zöldes-bronzos az egész és nagyon szép lehet valami tompafényű selyemből.

— Honnan jön a textilhez az ihlet?

A fiatal nő belepirul a nagyképű szóba. Dehát aztán megállapodunk abban, hogy valami alapötlete mindennek van és azt ihletnek is lehet nevezni.

— Néha egy falfelület... Néha egy falon vannak olyan foltok, színek, amik az ember agyában azonnal mintákká állnak össze. Vagy egy fatörzsön. Vagy egy kőzetmetszeten. De leggyakrabban egy-egy külföldi művészeti folyóiratban talál az ember »ihletet«.

»Az ember élete megduplázódik«

A tervezőpultok mögött ülnek, szinte padokban, mint az iskolában. Egyetlen gondterhelt arcot láttam, a legfiatalabbét, *Várnai* Ágnesét. Most tanul »raportírozni«. Ez a textiltervezés legnehezebb művelete. Az ismétlődés ütemének megállapítása. A minta ugyanis ismétlődik. Nézem, ahogyan Várnai Ágnes kockákra osztja az apró rózsamintát és ahogyan »ugratja« az egyik kockát egy féllel odébb széltében.

Aztán megismerkedem *Máthé* Lászlóval. Nagy, erős munkáskeze van; a kikészítőben dolgozott negyvenkilencig, akkor beiratkozott a rajzszakkörbe, és idekérte magát, a rajzműterembe.

— Akkor még nem jött ki az iskolákból annyi jól képzett fiatal, mint most, könnyebb volt kiemelődni! — közli szerényen. Dehát azóta itt sokat tanult. Mutatja természet után készült stúdiumait: állatvázlatokat, virágokat, meglepően gyengéden, akvarellel festett egymáson átvilágító szirmokat. — A feleségemmel minden vasárnap kirándulunk — mondja —, és én mindig viszem magammal a vázlatkönyvemet! És most már ő is nagyon megszerette a mindenféle vadvirágot és növényeket, megfigyeli őket és gyakran ő figyelmeztet a szépségükre. És múzeumba is járunk a gyerekkel. Így az ember sosem unatkozik. Elmélyül a munkájában és az élete mintegy megduplázódik és kiszíneződik.

Export és ízlés

Még beszélgetünk egy kicsit *Tóth* Ernával, a műhely vezetőjével.

— Persze, azért itt sem csupa virág az élet! A külkereskedelmi szervek döntik el, mi kerül kivitelre. Exportálunk a világ sok tájára: Irakba egy »donna« nevű műszálas anyagot sötét tónusú virágmintákkal, Közép-Amerikába nagyvirágú, csillogó színűeket, Angliába klasszikus Chintzmintákat... de ezen belül a külkereskedelmi szervek választanak; és hát hogy is mondjam: az ő ízlésük meglehetősen gyakran tér el a miénktől. Szerintünk nem mindig a legszebb mintáink kerülnek kivitelre. Az ember igyekszik az ízlésüket előre eltalálni. S ez nem könnyű. De ez talán mindenütt így van, ahol művészetnek és kereskedelemnek közös nevezőre kell jutnia.

Fedor Ágnes

GALOPPVERSENY
vasárnap délután 1 órakor

Boldogtalanok

Füst Milán drámája a Madách Kamaraszínházban

A szerző említi drámái előszavában, hogy a *Boldogtalanok* befejező munkálatait erős fogfájás közepette végezte. A mű értékeit talán azzal az igen profán megállapítással lehetne elismerni, hogy hősei (Huberné és Vilma) nem az író fizikai szenvedései miatt értek tragikus véget. Vagyis haláluk az adott szituáción belül nem véletlen elgondolás, írói önkény, hanem egy folyamat szükségszerű eredménye. S a jó drámának igazán ismérve, hogy történései nélkülözik a tétova csetlést-botlást, és hiánytalan következetességgel épülnek egymásra a függöny végső összecsapódásáig. Könyörtelen is ebből kifolyólag, semmi lehetőséget nem ad alakjainak a félmegoldásokra, bezárt világukból csak a belső lényegük által kijelölt úton távozhatnak. Ez az út pokoli. S hasonló azoké is, akik életben maradnak.

Méltán említhetjük a darab erényeként a valósághoz fűződő szálait. Ebből a legcsekélyebb rész jut arra a körülményre, hogy *Füst* Milán egy napihír tényanyagára építette mondanivalóját, csaknem fél évszázaddal ezelőtt. Mert a drámában nem az a lényeges, hogy egy nyomdász Egerben valóban együtt lakott két szeretőjével, s közülük az egyik, ahelyett, hogy a nyomdászt lőtte volna agyon, maga ellen fordította a pisztolyt. A lényegesek azok a lelki torzulások, melyek kapitalista viszonyok között érik az emberek egy részét (ha nem is ilyen szélsőséges következményekkel), s ezeket Füst Milán egy boncoló orvos tárgyilagosságával vizsgálja. Csupán a tényeket, eseményeket helyezi egymás után, az elszörnyedést és a következtetéseket a nézőkre bízza.

De mégis: milyen a valóságnak az a darabja, mellyel megismertet minket? Hogy reménytelen és sivár, ahhoz nem fér kétség. Huber Vilmos nyomdász személyében a nagyratörés körülmények-okozta befulladásának lehetünk tanúi, mondhatjuk: áldozat ő, csakhogy olyan áldozat, akit sajnálni mégsem tudunk, mert így igazságtalanok lennénk az ő áldozataihoz. Ifjúkorában csillagász akart lenni, de tanulmányait meg kellett szakítania. Ezt olyan méltánytalanságnak véli, hogy maga sem képes méltányosságra. Annyira érzi a világ farkas-voltát, hogy maga is farkassá változik. Elferdült ítéletével valami elégtételt lát abban, hogy megsokszorozva továbbadja a kapott rúgásokat. Sőt, nemcsak elégtételt, hanem törvényszerűséget lát az embertelenség, e felülről lefelé szélesedő, szinte hűbéri építményében. — Ez a rend, ez az egyetlen lehetőség a fennmaradásra — vallja magatartása. Az útját szegélyező halottakról csak átmenetileg, futólag vesz tudomást. Egy kantinosnő, fia, anyja, egyik szeretője halála többé-kevésbé lelkén szárad. Ehhez képest jelentéktelennek mondható, hogy szeretőit kiárusítja, húgát megtagadja. Az önzés társadalmi veszélyességére nehezen találnánk jobb példázatot, különösen, ismerve a történelem későbbi alakulását, az első világháborút, majd a fasizmust, melynek a maga szempontjából leginkább használható emberanyagot az a kispolgár-típus szolgáltatott, amelyikhez az irgalmatlan Huber is tartozik. Maga attól lesz infernális jelenség, hogy helyzetéből az adott társadalom keretein belül keres kiutat, vagyis nem kitörni, hanem beilleszkedni akar, s persze, könnyen ad magának erkölcsi fölmentést azon az alapon, hogy aki piszkosak közt forgolódik, maga is piszkos lesz. Ezt a fölmentést nyilván nem adhatjuk meg neki azzal, hogy *csupán* áldozatnak tekintjük.

Nem-emberi könyörtelenségét különben környezete is érzi, ezért lázad ellene Róza olyképpen, hogy vetélytársnőjét magához veszi, már jóelőre azzal a tudattal, hogy ő lesz az a bosszúálló kéz, mely pontot tesz Huber gátlástalan garázdálkodásaira. Róza és Vilma itt az igazi áldozat, s az utóbbi még inkább, önvesztő naivsága és hiszékenysége miatt.

Komor és dermesztő dráma ez, a külvilág fényei egyetlen résen sem hatolhatnak sötétjébe. Nem minden ok nélkül írta Karinthy Frigyes a *Nyugatban* 1923-ban: »... *akik ott ülnek (t. i. a nézőtéren) nem halott figyelők, nem életük mérlegét követelő halni térők, akiknek leszámolást kell nyújtanom, megmutatni nekik, hogy mit ért az életük: — hanem élő, bizakodó, várakozó emberek, akiknek holnapjuk is van, akik, ha ma este lefeküsznek, holnap reggelre is kell adnom nekik valamit, hogy az én lesújtó igazságomat el tudják viselni ...*« Ez a komorság abból ered, hogy Füst Milán a valóságnak csak egy darabját vette bonckés alá, ez pedig így látszik hitelesnek. Ma már a megközelítésnek ez a módszere nehezen tudna összetett képet adni a világ akárcsak egyes jelenségeiről is. Ennek tudata azonban nem jelentheti, hogy a *Boldogtalanok*-at ne véljük sok tekintetben példaadónak. Nincs ezen a darabon semmi hájas petyhüdtség. Elegánsan szikár, következetesen lényegretörő. Mentes a céltalan szavak terhétől, szerkezete pompásan feszített, és ami talán a leglényegesebb: mindvégig fogásában tartja a nézőt.

Az előadás csaknem mindvégig méltó a darabhoz. *Pártos* Géza rendezői felfogásával általában egyetérthetünk, de, ha a darab elejét egyes pontokon mégis kissé vontatottnak érezzük, ennek okát nem a drámában kell keresnünk, hanem abban, hogy Huber hangjának élei némileg letompítottak, holott az ő nevetésében mindig van valami farkas-szerű is. Ez a (ugyan nem döntő) gyengeség megoszlik a rendezés és *Szénási* Ernő alakítása között, aki ettől eltekintve jól érti Huber lényegét, a világ utálatát, a cinizmust, önzést és morális gátlástalanságot. Róza végzetszerű eltökéltségét emeli ki játékában *Psota* Irén, azt a Rózáét, aki viszont érzelmi kötöttségei miatt képtelen arra, hogy maga oltsa ki Huber életét. *Béres* Ilona főiskolás (Vilma) kezdettől fogva érzékeltetni tudja, hogy ártatlan naivságában itt ő mindenképpen a rövidebbet húzza. A legelőnyösebb alakítás kétségkívül *Kiss* Manyié, özvegy Huberné szerepében. Nagy művészettel jeleníti meg azt a folyamatot, amely a nem teljesen beszámítható vénasszony apró csalásaitól és színészkedésétől az öngyilkosságig vezet. Még sokáig emlékezetes lesz az a jelenet, melyben fia előtt lelepleződik. *Tordai* Teri főiskolás nehezen mozog Huber húgának, Rózsinak, számára idegen alakjában. *Pádua* Ildikó, *Márkus* László, *Basilides* Zoltán, *Bodor* Tibor, *Bányai* János az előadás sikerének részesei. *Jánosa* Lajos díszletei a darab atmoszférájához igazodnak.

Győre Imre

MOHÁCS Péter
Magyar Építőművészet, 1990
2. sz

DEBRECENI ZÁRÓKÉP

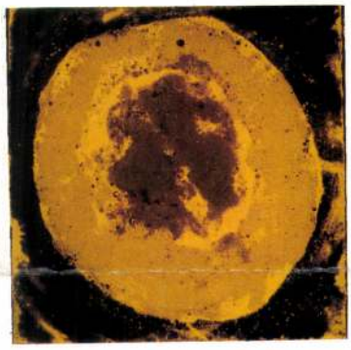

MOHÁCSI PÉTER BELSŐÉPÍTÉSZ TŰZZOMÁNC KÉPEI

KERTAI LÁSZLÓ DÍSZLETE

Wasserman—Leigh—Darion: La mancha lovagja, musical. Debreceni Csokonai Színház, 1990. Rendező: Pincés István. Díszlet és kellékтervező: Kertai László. Jelmeztervező: Laczó Henriette. Koreográfus: Majoros István. Fotó: Máthé András

KRISZTUS KIRÁLY PLÉBÁNIA, PIARISTA ISKOLATEMPLOM ÉS NÖVENDÉKHÁZ, BUDAPEST

ZÁRTKÖRŰ, MEGHIVÁSOS TERVPÁLYÁZAT, 1989. MÁJUS

Részlet a Bíráló Bizottság jegyzőkönyvéből
Ajánlások

A Bíráló Bizottság (BB) a tervek részletes bírálata során megállapította, hogy a pályázat eredményes volt. Ezt a megállapítását a BB elsősorban arra alapozza, hogy a benyújtott pályaművek mindazokat a kérdéseket felszínre hozták, amelyek a beépítéssel, az összetett programmal, továbbá a városképi megjelenéssel összefüggésben a terület adottságai révén felmerülhettek. Mindebből következően a BB megállapítja, hogy a tervezési feladat sajátos bonyolultsága a pályázat kiírását kellően indokolta. Megállapítja még a BB, hogy a pályaművek a feltett tervezési kérdésekre nagy többségükben színvonalas választ adtak és hiányosságaik felismerése is segíti a kiírók további munkáját. A BB javasolja a kiíróknak a program további érlelését, azon belül a súlypontok esetleges módosítását.

A BB a pályázati döntést a benyújtott 22 pályamű részletes értékelését követően hozta meg olymódon, hogy azok közül előbb 7 tervet különített el, majd pedig azok sorából 5 tervet látott díjazásra alkalmasnak. Ajánlja a BB a Rendnek, hogy az ereményhirdetést követően a díjazott pályaművek szerzőivel az összefoglaló értékelés, valamint saját műveik bírálati szövegének megismerése és elmélyült mérlegelése után tartson konzultációt. Adjon a szerzőknek lehetőséget arra, hogy pályázati munkáik továbbfejlesztési lehetőségeit — fentiek után — külön-külön bemutathassák.

Végül a BB javasolja, hogy ezt a folyamatot követően, ennek lezárásaképpen döntsön a Rend a tervező személyének kiválasztásáról, a megbízás kiadásáról.

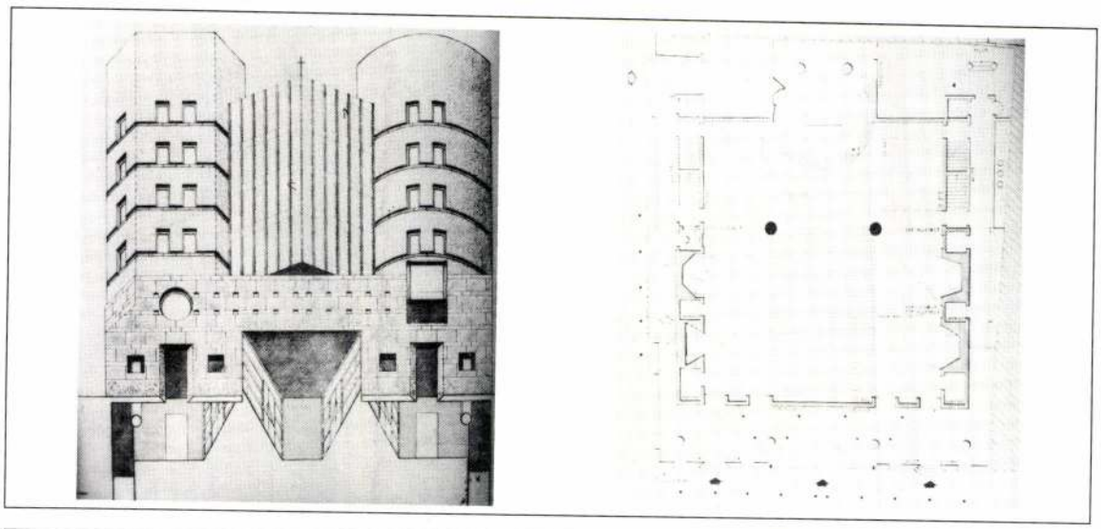

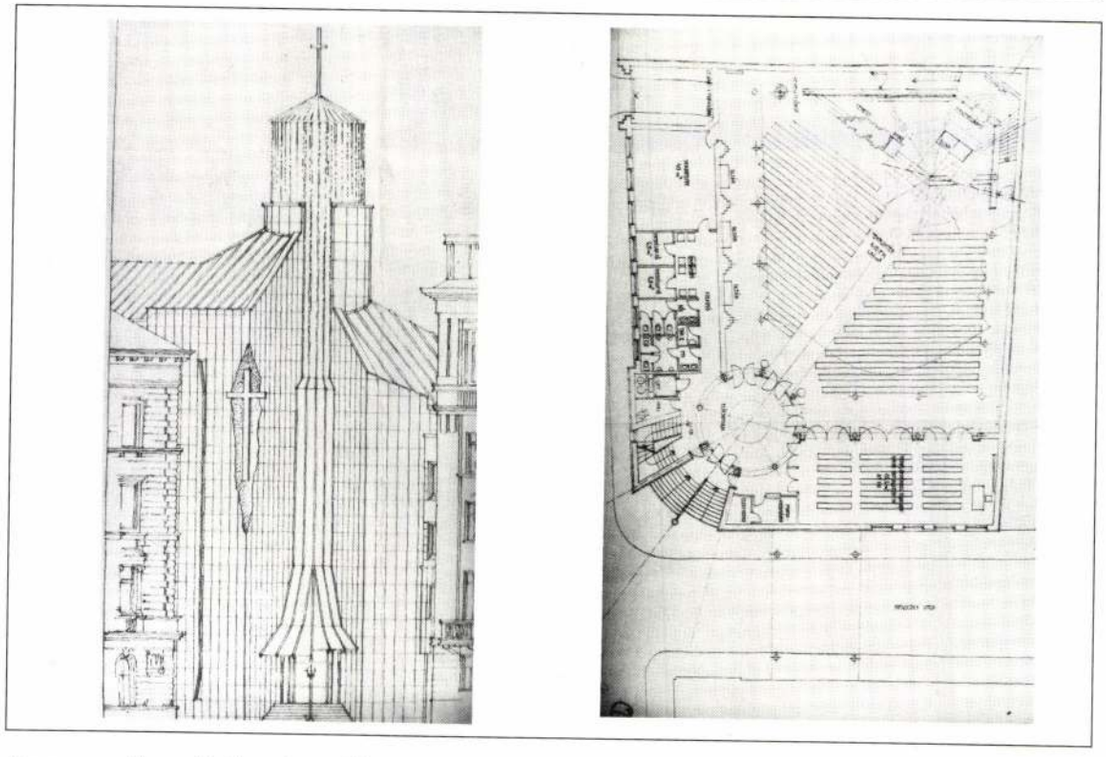

Az egyes pályaművek rangsorolása:

A 16. bir. sorszámú pályamű szerzőit: Beke Jenőt és Kálmán Ernőt a Bíráló Bizottság 60 000 —Ft-os díjban részesíti.

Az 1. bir. sorszámú pályamű szerzőjét Brendel Gusztávot, a 7. bir. sorszámú pályamű szerzőit: Kovács Pétert és Ripszám Jánost, és a 15. bir. sorszámú pályamű szerzőjét: Török Ferencet a Bíráló Bizottság egyenként 40—40 000 —Ft-os díjban részesíti.

A 11. bir. sorszámú pályamű szerzőit: Sajó Imrét és Tardos Tibort a Bíráló Bizottság 30 000 —Ft-os díjban részesíti.

Fent: a 1. sorszámú pályamű templomtér szinti alaprajza és homlokzata. Építész: Brendel Gusztáv
Alatta: a 7. sorszámú pályamű templomtér szinti alaprajza és homlokzata. Építész: Kovács Péter és Ripszám János

Christ King Parsonage, School Church and Pupils' House of Piarists, Closed invitational competition, 1989
Above: Competitional plan No. 1. Plan of the church level and elevation. Architect: Gusztáv Brendel
Below: Above: Competitional plan No. 7. Plan of the church level and elevation. Architects: Péter Kovács and János Ripszám

Mohacsek Jenő
III. e. d. festő

Eismik 1930
49. l.

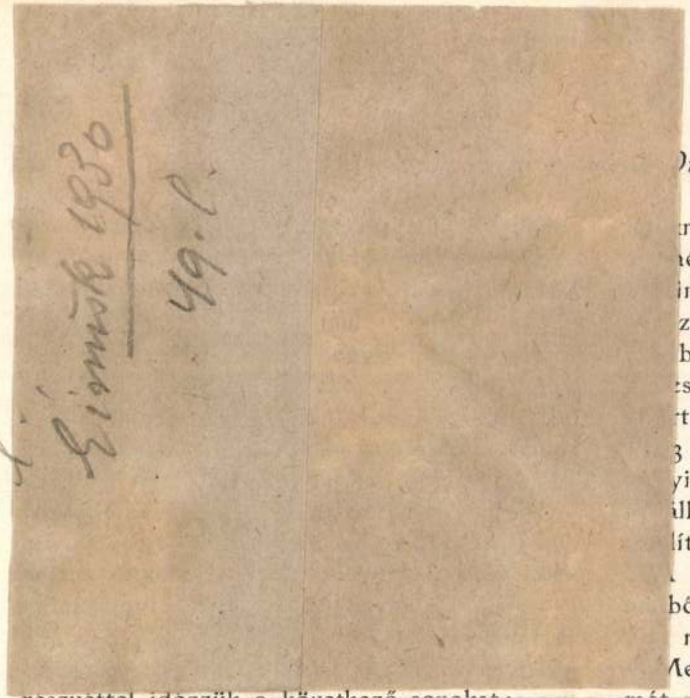

)rsz. Főfelügyelősége

:nek tárgyalását a működésben t
ıélyváltozással gátolt tanács le
int mihamarább megkezdi.
z egyes osztályokban mindössz
bbal gyarapodtak a gyüjtemények
:szerzésére és feldolgozására 59
t költöttek, 1352 K 60 fillért
3 K 53 fillért városi segélyből.
yi kiadásokat is beleszámítva, 1
ıllami segélyen felűl 14.620 K
lított a város könyvtárára és mú
könyvtár 339 munkával gyar
ből 205 munkát 1522 K 18 fillére
munkát pedig ajándékba kaptak.
Megszerzett még a városi tanács

hozzáintézett megkeresésének, amenya kincstár darabjai közül csak azokat át, amelyek közvetlen istentiszteleti nem szolgálnak s így a legbecsesebb vek, a kelyhek, monstrantiák tehát is a dómbeli kincstárszobának a gre nézve hozzáférhetetlen rejtékadtak, a múzeum régiségtára mégis űkincsekkel s részben kegyeleti tárgyarapodott, amelyek a legnagyobb en indokolják, hogy azok a múzeum n őrzött világos termeiben közszemtessenek. Ilyenek például azok a kák a XVI. század elejéről, amelyek ódjára készültek, lecsukható, kétfelé

és kiállítás céljából a múzeum új palotájának felépülése után abban kivánja elhelyezni. Ez a nagy megértést tanusító elhatározás a múzeumot körülbelül 30 db remek ötvöstárgyhoz juttatja.

A régiségtár gyarapodása az év folyamán államsegélyből vásárolt, valamint letétet képező tárgyakban 515 db, ajándékozásból kifolyólag 233 db. Összesen tehát 748 db. Ebből őskori tárgy 5 db, római 1 db, amelyek ajándékozás utján kerültek a múzeumba.

A vásárolt tárgyak között különösen régi bútorok, órák, felsőmagyarországi fajánszok és ónedények szerepelnek nagyobb számban.

Levéltárak és Könyvtárak Országos Főfelügyelő-
sége figyelmét felhívni szíveskedjék.

H.t.

Budapest, 191

Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület X 24.

Mohacsek Jenő

diszitő festő

1934. szakoklevelet

nyert jó

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 48. l.

Mohacsek Jenő

diszitő festő

1934. végbiz. jó

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 48. l.

Mohácsi L. György MDK

szines linoleummetszete

a szentendrei Ferenczy Károly Muzeumban
rendezett kiállitáson.

Bordács H. Lenke: Pest megyei pedagógusok képzőművészek.
Müterem 1958 I. évf. 9. sz. 38.o.

Mohács.

Cselepataki emlékvorlop.
Kimnach László
rajza
Repr.
Om IV. 351. l.

SZÉLESKÚT

Balaszta Mengyhért várja

Kepe VI 1859, 496 l.

Mohács

Fölker J.

Mohács története.

Petrik 1886-1900

Mohács

Mohácsi Emlékkönyv 1926

Szász 7.

Az udvarhelymegyei kaszinó-egylet 25 éves története.

Mohacsek Mihály

Művészi Ipar

1905. I. évf. 2. f.

hirdetés.

szár magát fölkenette a Notre-Dameban és
eriákban tánczoltak; a királyok idejében soha-
ngyöt.
izöttek üres tokokkal térnek vissza, melyeket
ítani a régi udvar ízlését és divatját, de hiába.
a fényűzés nem törődik velük és meglátszanak
a külföld nyomai, a hol tartózkodtak. Ez fattyú
őgjét az ötvösség, a bronz tárgyak és az ékszer
gazdagság hivalkodása, a forma és az eszme
en kiveszett az egykori előkelőség; legfőbb
ményes művész támadjon.
a mozgalmat. A romanticizmus hatása alatt a
életre ébredt: az ötvös erősen bízott az ujjá-
tt a munkához és minden czizeláló Cellininek
k a közép kor e naiv és ügyetlen fölidézését, a
és czizelált, a modoros és követelő alakokat, a
kor divatos regényeknek és költeményeknek
s illusztrácziját. Atyáink azonban mindezt fön-
dícsérték és udvariatlanság volna, ha mosolyog-
t kegyelettel őrzik faragott ládájuk mélyén.

Mohacsek Míhály

FAMETSZŐ-MŰINTÉZET.

Készít clichéket művek, számlák, árjegyzékek, levélfejek és hirdetésekhez. • Minden egyéb, a fametszeti szakmába vágó illusztráció-munkálatok a legjutányosabb áron.

BUDAPEST, IV., KECSKEMÉTI-UTCA 4., III. E. 40.

Magyar Iparművészet
1904. 3. szám
hirdetés

M.D.K.

Maháczek János, egri ötvöst

az 1721-évi adóösszeírásban mint vagyontalan zsellér ipárost említik

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

362. old.

Mohacsek

festő

a kisperti első te-
leputok Eöre tartozott
1870 után
Azt hiszem iparos.

Lad Pestrzent

19. I.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

509/1908. szám.

Tekintetes

Ezen miniszteri

tekintetes Uraságodnak

Budapest, 1908

Mohacsek Jenő

festő

1927-34

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 46.1.

MISERUHA,
vörös bársonyból. Középsávja fehér brokát, barna nagyindás bársonyrátét arannyal zsinórozva. Fehér hímzett széllel.
Mag. 110 cm.
Magyar munka, XVII. század.
A budapesti műkereskedelemből, 1937.

KORONÁZÁSI MISERUHA,
újabb szöveten három függélyes sávban domború gyöngyhímzésű korabarokk virágos díszítés. A hátoldalon öt, elöl négy nagy ametiszt.
Mag. 98 cm.
Magyar munka, 1670 körül.
Szelepcsényi prímásé lehetett.
Megújíttatta 1790-ben Batthyány, 1867-ben Simor prímás.
II. L[illegible]ót koronázása óta használják.
Árvízkárosultak, 1876., 44. l., 1484. szám. — Tört. Főcsoport, 2151. szám. — Czobor—Szalay II. kötet. 331. l. (Képe 328. l.) — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 287. l. — D. K.: A koronázás egyházi műtárgyai. MIP, XX., 1919., 24. l. (Képe 37. l.) — Gerevich: A koronázási kincsek. Vasárnapi Újság, 1917., 29. l. — G.: A koronázási emlékkiállítás. Vasárnapi Újság, 1917., 126. l.— Lepold —Homor 71. és 74. l. — Gerevich PA, 200. l. — Lepold: Esztergom . . . A Műgyüjtő, II., 1928. 245. l. — Csernyánszky 86—87. l. — Lepold—Lippay (Képe VIII. táblán.) — Lepold Katalógus 225. sz.

Mohácsek Mihály fametsző

MOK

Délmagyarországi kiállítás
Két tiszta munkája fametszettel jerepel

Schwind Béla: A délmagyarországi kiállítás
Grafikai Szemle 1891. 9 f 136 l.

Több év óta kiváncsiságból, a hol és a menynyire csak lehetett, azon thealeveleket, a melyeket forrázva ittam, megvizsgáltam — és mondhatom, hogy többször tettem e téren furcsa felfedezéseket. Több gyógyszerkereskedő, nevezetesen Pfanzert Bécsben, oly szivesek voltak, theavizsgálataimban annyiban elősegiteni, hogy különféle theamustrákat szereztek számomra.

A thea gyakran hamisittatik másféle levelekkel, melyek hasonlóan száritvák; igy magam találtam a thea közt : camelia és kisebb cseresnyelevelet, továbbá platán, szilva, galagonya, kőkény (leggyakrabban), sőt cserfalevelet is. A hamis leveleket, nehogy könnyen ismertethessenek meg, rendesen szétszakitják. A mint elől emlitve volt, a theabokornak ugyan három faja van, leveleik azonban nem lényegesen különböznek, csak a mennyiben hosz- és haránt átmérőjök különféle. Egy jellemző ismertető jelt találunk valamennyi thealevél idegzésében. A közép ideg ugy mint más hasonló levélnél, 5—10 mellékágra oszlik, ezek azonban nem oszlanak föl egészen finomabb ágakra, hanem még meglehetős erős végök a levél széle felé ivformában, az előtte levő mellékidegbe látszik végződni. A mennyire tudom, más levél idegzeténél semmi hasonló elágazási mód nem találtatik. Ugylátszik, mintha Buddha istenség a thea teremtésénél egy különös ismertető jelről is gondoskodott volna.

A nagyitó alatt, a legkisebb thealevél-töredék is meglehetős biztossággal megkülönböztethető más levéltől.

Egy más neme a theahamisitásnak abban áll, hogy a már egyszer használt és forrázott thea, kellően elkészittetven ujra eladatik. Nemcsak Chinában, de Angliában is a kávéházakból és vendégfogadókból az elhasznált theát e czélra megveszik, és bár a rendőrség (legalább Angliában) ez ellen minden szigorral föllép, mégis számtalan mázsa ily rendellenes thea készül Angliában, a kontinens boldogitására. — A feltünő olcsó theanemek azért mindig gyanusak; könnyü a már egyszer forrázott thealevélnek régi formáját és szinét visszaadni. — Miután ez megszárad, mézgás csersav oldatba mártatik; a mézga megadja a levélnek régi keménységét, és megtartja nyomott formájában, mig a csersav azon részeket pótolja, melyeket a forró viz kivont, ezek ugy is nagyobbára csersavas sókból állottak. A kivánt szint ép oly könnyü előhozni; a megfestés nem csak a már egyszer használt theanemeknél történik, hanem gyakran más theánál is, melynek szine nem kellemes. Főszerepet visel itt a Campechefa, mely vagy főzetben, vagy finom poralakban használtatik. Megismerése könnyü: ha egy adag ily módon festett thea vizbe mártatik, és vele aztán egy fehér papiros gyöngén dörzsöltetik, ez kékesfekete foltokat kap. Ha pedig a thea hideg vizben áztatik, a viz halvány-vörös szint vesz föl, mely pár csepp kénsav által sokkal élénkebb lesz. Ily módon találtam egy Souchong- és Pecco-theát festve.

A zöld thea még gyakrabban festetik, mint a fekete, mivel a kereskedők az élé kebb szint jó minőség jelének tartják. A finom zöld thea szine kékes-zöld, a chinaiak maguk e szin készitésében nagy ügyességgel birnak. Leginkább használtatik a berlini kék és az indigo; mind a kettőnek megismerése vegytani uton könnyü. Ritkábban történik a thea megfestése mérges réz- és chromsókkal vagy kurkumaporral.

Mivel átalában a fénylő theánemek a kedveltebbek, e tekintetben is gyakoriak a csalások — és sok grafit-, talk- és szappankő használtatik fel. — Praxis est multiplex. *Dr. Soltész Miksa.*

Mohács.

A magy r történelemben oly gyászhirüvé vált Mohács napjainkban is elég fontossággal bir, s a mai forgalmas és közlekedő világban napról napra nagyobb szerepre van hivatva. Baranyamegyének ezen népes és élénk városa leginkább kedvező természeti viszonyainak köszönheti előnyös helyzetét s folytonos emelkedését. Mohács, a Duna partján, az alsóbb dunántuli megyék közlekedése szempontjából, nem csak egyike a legfontosabb dunagőzhajózási s gabonahajói állomásoknak, hanem mióta a pécs mohácsi vasut megnyilt, nevezetes vasuti pont is. Magától értetik, hogy e nevezetessége százszoros mértékben fog emelkedni, ha a tervezett pécs-kanizsai vasutvonal létrejő, mely esetben Mohács Trieszttel s a tengerrel lép egyenes összeköttetésbe. Hátha még az „alföldi vasut“ végpontja is Mohács átellenében végződnék! — a mi egyelőre még eldöntve nincs.

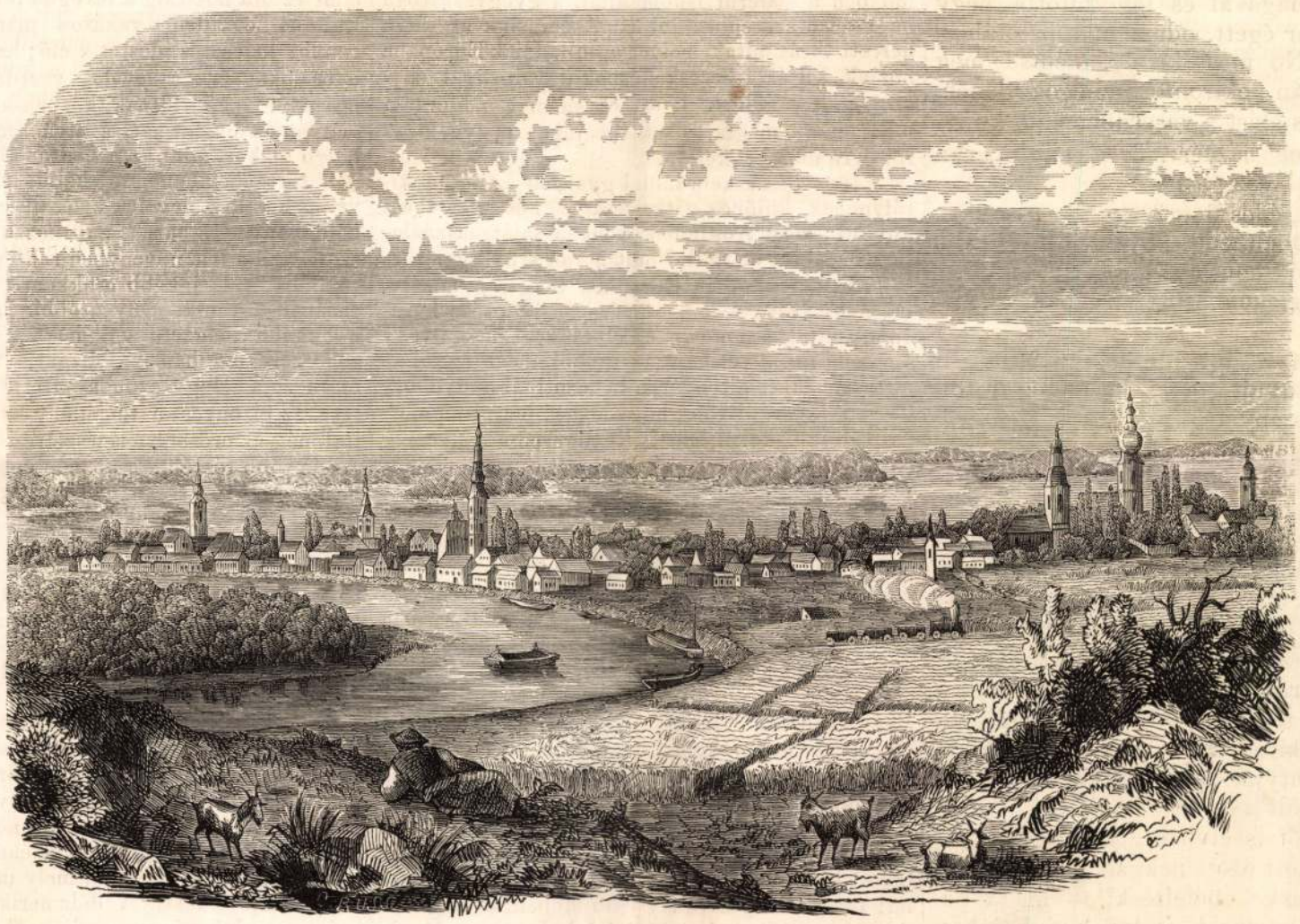

Mohács.

Mohács egy része jelenleg elég szabályosan épült utczákkal bir; az igaz, hogy a többi rész még igen elhagyott, falusias állapotban van. A lakosság két harmadrésze magyar, a többi sokaczokból, zsidókból s kevés görögből áll. Vallásra nézve nagy a különféleség, s távolról valódi nagy városias szint ad e helynek a számos torony és templom, melyekben az itteni r. katholikus, reformatus, g. n. egyesült és zsidó lakosság dicséri az Istent.

Azt tartják, hogy Mohács városa régenten is ugyanazon helyen állott, melyen most áll. Egy régi templomvizsgálati oklevél szerint volt Mohácson egy Sz. Borbála tiszteletére emelt régi templom, mely elpusztult ugyan, de romjai még most is állanak a mai ref. templom közelében.

Azonban a város terjedelme régebben korántsem volt akkora, mint jelenleg. Mohács régi s ujabb lakosai, bár mennyit szenvedtek is az áradásoktól, nem szerettek a Duna partjától eltávozni s távolabb városrészekre épitkezni. A mai püspöki lak s az azt környező német-utcza, gróf Berényi és gróf Eszterházy pécsi püspököknek köszöni lételét. A német-utcza az ide ingyen kiosztott telkekre letelepedett német bevándorlóktól nyerte nevét; a magyar lakosok még az ingyen telkekért sem akartak a Duna mentétől ide vonulni. A Dunához közelebb eső Sz.-Mihály temploma, mely 1700-ban épült, 1727-ben leégett; ennek helyébe, a püspöki lak szomszédjába emeltette gróf Berényi püspök 1743-ban a sz. kereszt templomát, hogy a lakosságot ezáltal is oda csalogassa; de a mohácsi nép, sok viszálkodás után, inkább saját költségén ujra épitette a Sz. Mihály tempomát, semhogy a Dunától eltávozott volna.

Mohács jelenleg a közlekedés és kereskedés egyik főpontja hazánkban, s azon kivül, hogy lakosai a terjedelmes határ sik határán szorgalmasan űzik a gazdaságot, azon hirben állanak, hogy köztök teremnek a legedzettebb és ügyes magyar hajósok. Nem hiában szeretik ugy a Dunát és a vizi közlekedést!

Gázvilágitás Debreczenben.

A ki ezelőtt csak 8—10 évvel volt is Debreczenben, s azóta most látogatja meg ismét az alföldi magyar városok ez előre törő vezérét; bizonyosan kellemes meglepetést fog érezni azon változások látása felett, miken e város a közelebb évtizedben keresztülment. A csinos és kényelmes burkolat nagyban előmozditá, legalább a város fő részeiben, a szép házsorokból álló tágas utczák tisztaságát; s ehhez hozzájárul most már a rendes éjjeli világitás is; — ismét egy nagy lépés, mely Debreczent egy fokkal közelebb hozza a külsőleg is polgárisult európai városok sorába.

A mult héten, december 14-ére várták Debreczenben a gázvilágitás első megkezdését. — Reméljük, hogy gátló akadály nem jött közbe. Mint a lapok tudósitásaiból olvassuk, az előkészületek már régen folytak s a munkálatok befejezését a nevezett időre bizonyosan remélték. A csövek már hetek óta le voltak rakva, s a lámpák is felállittattak.

A gázvilágitási készletek sorában első helyet foglal el a *gázgyár* felállitása. Ezen terjedelmes és csinos épületet Litzenberger mérnök vezetése alatt a vállalkozó szellemü, derék debreczeni épitőmester, Vecsey Imre vállalta el s folyó év julius hóban megkezdvén, mult november végeig teljesen be is fejezte. — Ezen épületek, melyeknek rajzát lapunk mai számában közöljük, a vasuti indóház mellett, a czukorgyár közelében, tehát a városon kivül vannak, s mint látjuk, általok a debreczeni határ ismét egy csinos teleppel szaporodott.

Vannak, a kik sajnálják, hogy a gázgyár és a czukorgyár épületei nincsenek derékszög alatt egymás mellé állitva, hanem ugy vannak épitve, hogy a városból kifelé menő ember szeme előtt egyik épület elfedi a másikat s a kettő csak egynek látszik. Nem tudjuk, mennyire alapos e panasz, de ugy hiszszük, hogy e felett, ha egyéb baj nincs, könnyü lesz megvigasztalódni, s bizonyosan megvolt annak is az oka, hogy miért történt az épités igy és nem másképen.

Mi e helyen csak röviden akartuk megérinteni Debreczen városa történetének ez örvendetes uj eseményét. Fogadja szerencsekivánatunkat, a civilisatiónak e csekélynek látszó, de fontos vivmányához. Haladjon a derék magyar város mindig előbbre a szellemi s anyagi fejlődés azon utjain, melyeknek végczélja : jólét, műveltség, felvilágosodás!

csókolta nejét, s rábizta az ő jó atyjára, az öreg királyra, avval lóra ült és elvágtatott az ország határa felé.

Mikor a fiatal király eltávozott, nosza! az öreg királynak sem kell több, összehitta az urakat s bevádolta előttük a szép királynét, hogy boszorkány mesterséggel megrontotta, megigézte az ő fiát.

Mig itéltek, addig a királyné rab volt, sötét börtönben ült, honnan sehova sem lehetett látni, hej! pedig az ő édes apja de sokszor oda ment a kis ablakhoz, hogy még egyszer lássa leányát s azután megáldja.

Egyszer aztán a kovács is meggondolta magát, bement az öreg királyhoz, kérte igen szépen, hogy adja ki neki a leányát. Ki is adták, — ki is adhatták; mert már akkor halva volt a sok bútól bánattól a szép királyné. — Karjaira vette az édes apja, ugy sirt fölötte mint az eső. Oda ásott neki sirt, a hol az ő felesége, — leányának édes anyja feküdt. Kibélelte a sirt arany levelekkel, ezüst virágokkal és ugy fektette bele.

De ekkor ám megfogadta, hogy nagyon, de nagyon megboszulja magát és leányát a királyon. — Elment az aranyerdőbe, izzó szenet vitt magával és felgyujtotta négy oldalról, mikor égett, odament a palotához, bekiáltott: „No most király, mentsd meg magad!“ azután nekirontott az égő erdőnek, keresztültört s elért a vaserdőbe az ő kunyhójához. Mikor hazaért, öreg anyja épen haldokolt.

Hol voltál, édes fiam?

Aranyerdőben, édes anyám.

Hát leányod hol van?

Arany leveleken, ezüst virágokon a vaserdőben.

Micsoda tüz világit ide hozzám?

Leányom nyujtotta ki kezét az aranyerdő felé, édes anyám.

Mikor anyját eltemette, másnap kiment az aranyerdő felé, már akkor üszköt sem talált volna az ember a világ minden kincseért, még a hamut is elfujta a szél, nem maradt ott egyéb a csupasz földnél, az is ugy nézett ki, mintha restelné, hogy valaha valami lakott rajta. Ment, ment, mendegélt a kovács, egyszer egy csupasz halomhoz ér, ott állott a királyi palota hajdanában, most csak egy holt test feküdt rajta, a győzelemmel hazatérő királyfié, kinek nagy bubánatában, hogy atyját meg feleségét nem találta, meghasadt a szive.

A kovács öt is elvitte a vaserdőbe, leánya sirja mellett ásott neki sirt, de azt már csak vaslevelekkel bélelte ki, — maga pedig beállott remetének és kis kunyhójában nagy szomoruságban maig is él, ha meg nem halt. *Reich László.*

A thea és hamisitása.

Ismeretes a kávéital eredetéről szóló rege; miszerint egy arab klastrom kecskei, az ott vadon tenyésző kávéfa babjainak megevése után, különösen vigak és elevenek lettek. A klastrom dervisei hosszas imáiknál sokszor elálmosodtak — és azért főpapjok által kiszidatván, azon gondolatra jöttek, vajjon nem volnának-e ő rájok is a kávé magjai viditó hatással? Várakozásuk beteljesülvén, a kávéital nemsokára egész Törökországban szokásba jött, a honnan a 17. század közepén egész Európára elterjedt.

A theáról hasonló rege él a chinaiak közt. A 6-ik században, Kr. sz. u. Darma, egy szent életű indiai pap jelent meg Chinában, hogy az ottani pogány népet Buddha istenség tiszteletére és vallására vezérelje. Hogy mint vallástanitó, a nép előtt több tekintélylyel birjon, sanyaru életet élt, éjjel nappal imádkozott és az álomról végkép le akart mondani. Azonban az emberi test alkata győzött akaratján, — ő nemsokára elaludt. Felébredvén, fogadása megszegésén annyira megindult, hogy azonnal mind a két szempilláját levágta és ezeket, mint álmának okait, földhöz dobta. Az ég a szent ember buzgóságát csodálatosan jutalmazá meg; az elvetett szempillák gyökeret vertek és lett belőlök a *theabokor*. — Darma ennek leveleit megizlelte és erre testileg lelkileg megerősödve és felelevenedve érzé magát.

Mennyire érdemel ezen legenda hitelt, vagy sem, azt hagyjuk a chinaiakra; történelmileg igaz, hogy a theaital már 12 száz év előtt, egy indus pap által Chinában szokásba jött. Ázsia egész népe, legdélibb része kivételével, hol a kávét inkább kedvelik, a kicsapongásig él a theával. Európában a thea sokáig ismeretlen maradt, a hires botanikus Tournefort sem tesz még róla említést.

A 17-dik század vége felé először az oroszok ismerkedtek meg vele. Egy orosz követség a mongol fejedelemnek czoboly-prémeket hozván ajándékul, ez viszont egy pár font theával kedveskedett. A követség ezen, nézete szerint haszontalan ajándékot eleinte elfogadni vonakodott, de a mongolok biztatására mégis Moszkvába hozta, a hol az uj ital csakhamar megtetszett. Körülbelől ugyanazon időben mint az oroszoknál, a thea Hollandiában is divatba jött. A hollandiak akkoriban majdnem kizárólag látogatták meg China és Japán kikötőit, — látván, hogy itt a theaital nagyon szokásban van, azon voltak, hogy valamely európai növényt e czélra ajánlhassanak és kereskedelmök tárgyává tehessenek. Legczélszerübbnek találták a *zsályát*, mely régi időkben a szalerni iskola által, a gyógyászatban nagyszerü szerephez jutott. A chinaiak a zsálya helyett theát adtak, melyet a hollandiak Európába hoztak. A zsálya-kereskedésnek ugyan rövid fénykora volt; a chinaiak ezt csakhamar megunták, mi azonban megtartottuk theájukat, melynek évről évre jobb kelete lőn.

1664-ben a keletindiai gyarmat az angol királynénak különös ritkaságként két font theát küldött; most Angliának a maga saját használatára évenkint 60 millió fontra van szüksége.

A legtöbb thea Európába tengeren hozatik be, nagy része azonban szárazon is, orosz karavánok által, a honnan az elnevezés „*orosz-* vagy *karaván-thea*.“ Sokan az utóbbi theát izéről is megismerik, és a tengeren behozottnál nagyobbra becsülik, azt állitván: hogy a thea bármily gonddal van is pakolva, mégis a tengeren a nedvesség és a hajókon uralkodó kátrányszag által, minőségéből sokat veszit.

Nevezetes a theakereskedés arról is, hogy az északamerikai államoknak alkalmat szolgáltatott Angliától elválni. Az angolok t. i. kereskedésök emelésére az amerikai tartományaikban behozott vámot megszüntették, egyedül a thea nem részesült ezen kedvezményben, még pedig csak azon czélból, hogy az amerikaiak ezen árut ne máshonnan, hanem kirekesztőleg ő tőlök vegyék. Erre 1773-ban Boston kikötőjében, egy theával megrakott angol hajót az amerikaiak kiraboltak és terhét a tengerbe vetették, mely erőszakoskodás az angolokra nézve oly káros háborut idézte elő.

A thea tulajdonképeni hazája déli China hegyes vidékein keresendő, a honnan termesztése leginkább Japánra, Ceylon, Avara és Thibet keleti részére terjedt el. Ujabb időben, az angolok Aisam hegyeiben és a hollandok Jávában, jó sikerrel mivelik a theát. Európában, nevezetesen Linné idejében, sokat probálták a theabokor tenyésztését, de kevés szerencsével; a magvak nagyon hamar elveszték csirázási képességüket, a csemeték pedig az uton mind elhaltak.

Upsala füvészkertében Európának első theabokra zöldelt; fris magvait Ekeberg svéd hajóskapitány, Linné tanácsa szerint, még hozta Chinában földbe tevén, részint már kicsirázva hazájába. Jelenleg a legtöbb füvészeti kertekben találhatni theabokrot, és nincs kétség, hogy déli Európa sok részén, kellő gondviselés mellett, nagyban is haszonnal volna termeszthető.

Valamint a szőlő, ugy a thea is legjobban tenyészik halmok és hegyek oldalain, kavicsos földben; valamint amannál, ugy ennél is a mivelés nagy fontosságu, és zamatjára mint izére fő befolyásu.

A theabokor 4—8 láb magas, nagyon ágas; levelei a savanyu cseresnyééhez hasonlók, de mindig zöldek és fénylők, szélükre nézve aprón fürészesek. A hosszu mivelés által a tulajdonképeni *thea chinensis bokor*, három fajra oszlott, u. m. *thea viridis*, levelei a legnagyobbak: *thea bohea*, levelei rövidebbek, többnyire megforditott tojásalakuak; *thea stricta*, levelei keskenyebbek és kemények.

A levelek beszedése Chinában évenkint háromszor történik. Az első aratás február hó vége felé kezdődik; a levelek akkor még aprók és gyöngék levén, kevés, de legfinomabb theát adnak; ez Chinában is nagyon drága, és mivel csak a császár és az ország nagyobbjai élhetnek vele, *császártheának* neveztetik; hozzánk az ilyen thea alig jut. A második aratás aprilis elejére esik, itt is a levelek nagy része még gyönge levén, ezek gondosan szétválogattatnak és szintén becses termesztményt képeznek. A harmadik termés a legbővebb, májusban történik és legolcsóbb theát adja.

A zöld thealevél minden szag és majdnem minden iz nélküli, mindakettőt egyedül további kezelés által nyeri. Ez lényegére nézve száritásában vagy inkább pörkölésében áll, mely által a levél bizonyos alkatrészeire nézve vegytani változás idéztetik elő.

Az ugynevezett *zöld thea* készitésmódja röviden abban áll, hogy fris levelei körülbelöl két óra hosszáig napon szárittatnak, ezután lapos üstökben folytonos keverés mellett annyira pörköltetnek, hogy vizök legnagyobb része elpárolog. Erre kézzel sodortatnak, ugy hogy az egyes levelek többé-kevésbbé gömb alakot vesznek föl; — most már gyöngébb tüzre jőnek; közben, ha szükséges, még egyszer sodortatnak, mig végtére tökéletesen szárazak.

A *fekete thea* készitése sokkal hosszasabb; az előbbitől leginkább azáltal különbözik, hogy száritása lassabban történik. Miután a levelek valami 12 óra hosszáig a levegőn feküdtek és elhervadtak, egyideig rakáson maradnak, miáltal bennök kelesztés idéztetik elő; ha az utóbbi bizonyos fokot ért, a levelek vasedényekben, tüzön lassankint szárittatnak, közben-közben összenyomatván és megint szétrázatván, miáltal nem gömbölyü alakot, mint ez a sodrás által a zöld theánál történik, hanem inkább hosszudad alakot vesznek föl. A levelek kelesztése nemcsak a fekete, vagy sötétbarna szint hozza elő, hanem egyszersmind a fris növényben rejlő mérges, felhevitő tulajdonait is inkább csökkenti, mint az a zöld theánál történik, mely utóbbi, mint tudva van, gyöngébb idegzetü egyéneknél, az idegés vérrendszert csakhamar felizgatja és sok álmatlan éj okozója. Hogy azonban itt is a szokás sokat tesz, az bizonyos; a theaidény kezdetével a theaital még az erősebb természetre is lényegesen hat. Ázsia több részében a köznép egészen a kicsapongásig él a theával, reggeltől estig azt iszsza, rendesen czukor és tej nélkül, — amellett mégis egészséges, jókedvü és munkás.

A thea nemcsak kellemetes izgató és viditó szer, hanem a mint az uj vegy- és élettan mutatja, táplál is. Zamatos olaja mellett, a coffeinhoz nagyon hasonló égvénydedet, a *theint* tartalmazza, 2—6 %-ig; ez meglehetősen tápláló, mivel majdnem egy harmada légenyből áll. Ezenkivül találtatik a thealevélben kemenyliszt, mézga és növényrostany; az utóbbi vizben csak csekély mértékben levén felolvasztható, a közönséges theakészitési mód mellett nagyobbára elvész. A praktikus angolok, hogy a theában rejlő növényrostanynak is hasznát vehessék, a thea vizéhez csekély menynyiségü szikéleget adnak, mely utóbbi a rostanyt olvaszthatóvá teszi. A délamerikaiak a theaivás után a leveleket is megeszik, nehogy azok kárba menjenek.

A theának egynehány száz faja van, melyek kinézésre és becsre különbözők. Ha valahol, bizonyosan itt nyilik az iparnak, de a csalásnak is tág mezeje. Megbocsátható és legártatlanabb csalás az, a mely a thea neveivel, illetőleg a boritékon található felirásokkal üzetik. Mint majdnem minden rhum (ha Soroksáron készült is,) „*Jamaika*“ nevet visel, ugy a thea is többnyire „*valódi chinai*,“ még pedig China oly vidékéről, mely theájáról annyira hires, mint Tokaj a boráról. Már pedig a leghiresebb theafajok, p. o. a császárthea, hozzánk ép oly ritkán kerülnek, mint a Champagne bora. Alkalmam volt egy angol kereskedő által, ki sok évig Cantonban lakott, e tárgyról bővebben értesülni; ez egy valóban Chinából jött, ólom theaszelenczére ragasztott etiquettet, következőleg forditott le: „Én *Tsoug tu* (valami magas államhivatalnok Chinában) a *Hupe* kerületnek, ezennel bizonyitom, hogy *Li-tsi-toug* kereskedő mindenkitől bizodalmat érdemel.“ Az ilyen bizonyitvány Chinában valószinüleg annyit nyom, mint ha nálunk valami kelmére azt irják „Patent,“ vagy „privilegirt.“

A mi az etiquettet illeti, bizonyos, hogy egy eredetire legalább 10 hamis jut, — ámbár ezt nehezebb bebizonyitani, mint magának a theának hamisitását, mely utóbbi a közönséget inkább is érdekli.

*

Mohácsi csatatér

Kápolnája

képe repr.

Kiss Biklkath Magy

701. C.

Mohácsi régi templom

MOHÁCS. /Baranya./

Templomrom a cselei pusztán, kintén elhordtár.

Gerecze, 1906, 134 l,

MOHÁCS. (Baranya.)

A Duna-ágeten egykori prépostságának helye (?) körül
elhordták.

Gerecze, 1906, 134 l.

Mohácsi prépostság

Mohácsi rk. templom

MOHÁCS. /Baranya./

R.K. pleb. Templomban levő XV. s. aranyozott czüst kehely filigránnal diszítve.

Gerecze, 1906, 134 l.

Mohácsi rk. templom

MOHÁCS. (Baranya.)

R. k. pleb. templomok a Ferenczrendi zárda 1776., 1745., 1740..

Gerecze, 1906, 134 l.

Mohácsi templomrom

MOHÁCS

Templomrom az ~~ef~~ templom mellett.

Mohács. VV 1863, 460 l.

MOHÁCS

Mohácsi püspöki palota

Püspöki palota, XVIII sz.

Mohács. VU 1863, 460 l.

Mohácsi török
épitészeti emlékek

l.

Genthtörökmüemel
3/9:1.

Tálas dülői (Micskepuszta) ásatás

VII. 150.

Mohácsi II. Lajos

Kivály Kápolna

Kepe repr.

Kiss Pécs

75. l.

Campagna (pányá), di Roma. A régi Latium, mely a pontini mocsarakban fut ki a tengerre. A Tiber mellékfolyói a tufával borított síkságot dombvidékké erodálták. Ilyen Róma híres hét halma. Az ókorban sűrű népességű C. a népvándorlás, a későbbi háborúk, az uralkodó nagy birtokrendszer és a malária következtében elnéptelenedett, kultúrában visszafejlődött. Csak télen, amikor a pásztorok lehajtják ide a hegyvidékről nyájaikat, élénkül meg.

Campagne (fr. kampány), 1. hadjárat, háború; 2. időszak, évad.

Campanella, *Tommaso* (1568—1639). Olasz dominikánus, filozófus. Elve: a természetet ne Aristoteles műveiből akarjuk megismerni, hanem magából a természetből. Újszerű nézetei miatt sok üldözést szenvedett. *Civitas solis* címen államregényt írt.

Campania. A mai nápolyi Campagna régi neve. Itt még a Kr. e. V. sz.-ban ausonok (aurunkok) laktak a városokban Capua (Nola) letelepedett etruszkok fennhatósága alatt. A tengerparton görög városok voltak (Cumaec, Nápoly). A század vége felé Itália belsejéből jött sabellek szállták meg. A Capua fennhatósága alatt állt ager Campanusról Campaninak nevezték el őket. Régebben mint harcedzett zsoldosok, mióta a római uralom alá kerültek, elpuhultságukról voltak ismertek. — Ma rendkívül termékeny, sűrű népességű táj.

Campanile (kamp-). A templom mellett — vele össze nem építve — álló harangtorony. Különösen Olaszországban gyakori.

Campbell-Bannermann (kembell-bennermenn), *John Henry* (1836—1908). Angol liberális miniszterelnök (1905—8).

Campen, *Jacob van* (1595—1657). Hollandi építész, az amszterdami városháza (ma kir. palota) építője.

Nápolyi festő, a Mengs és David által alapított klasszicisztikus iskola egyik főképviselője Olaszországban.

Canaille (fr. kanájj), csőcselék, gazember.

Canal du Midi (fr. kanaldümidi), v *Canal du Longuedoc.* A Garonnet és a Földközitengert összekötő csatorna, melyet «a két tenger csatornája»-nak (Canal des deux Mers) is neveznek, mivel a Garonne folyó és a Canal du Midi az Atlanti-Óceánt összeköti a Földközi-tengerrel. XIV. Lajos korában 1666—1684-ig épült; 240 km hosszú, 65 kamara-zsilippel; vízmélysége 2—2·5 m.

Canalejas Y Mendez, *José* (1854—1912). A spanyol liberális párt vezére, miniszterelnök 1910—12. Gyilkosságnak esett áldozatul.

Canaletto, tul. *Antonio Canale* (1697—1768). Velencei tájképfestő. Megalapítója a «veduta», vagyis városi látkép műfajának. Unokaöccse és művészetének folytatója *Bernardo Belotto* (1720—80.), drezdai, bécsi, majd varsói udvari festő, szintén viselte a C. nevet.

Canberra. Az ausztráliai államszövetség fővárosa 1927-től és hozzá tartozó szövetségközti terület 2360 km².

Cancan (kankán). Merész mozdulatú tánc. A XIX. sz. harmadik negyedében volt divatos, Offenbach operettjeiben gyakori.

Cancellaria, l. *Kancellária.*

Cancellaria Apostolica, l. *Apostoli iroda.*

Candia, l. *Kréta.*

Candidatus. A rómaiaknál a magistratusra pályázó, aki fehér (candida) togában igyekezett a polgárok szavazatát megnyerni.

Canevale. *Isidorus* (1730—1786). Udv. építész. Főműve a bécsi Josephinum, nálunk a váci székesegyház és diadalkapu. Tervei szerint építette Hild János a pesti Újépületet. [illegible] annak a régi

Mohácsi II Lajos Ki-
rály aulikonlopa

kéje repr.

Kiss Hikl Kath Magy

Jo 4. l.

Amit mindenkinek tudnia kell

Mohácsról

Irta: **Dénes Gizella**

Kisgyerek-korom szép nyarait egy gazdag és hangulatos faluban töltöttem: Savoyai Eugén, a nagy törökverő, bajorjainak ivadékai között. Tisztes és gazdag polgárok voltak ők valamennyien, fehérfüggönyös, almaillatú szobákban laktak a Nepomuki Szent János szobor körül s a rózsafákkal beültetett udvarok mélyén kefekötők, kötélverők, mézeskalácsosok, szappanfőzők, szűrszabók, óraművesek műhelyei ontották a bőséget és gazdagságot, jólétet és gondtalanságot. Kimondhatatlanul édes emlékeim vannak ezekről a nyarakról és ezekről a műhelyekről, melyek titokzatos kincseikkel, hangyaszorgalmú életükkel éppenúgy vonzottak, mint a falu közepén trónoló hercegi kastély, a Montenuovók sárga kőpalotája, melyet dús angolpark körített kétméteres keskeny árokkal maga mögött.

Ez az árok is feledhetetlen életemben! Keskeny kőpárkányán szerettem legszívesebben sétálgatni míg az Irgalmas-nővérek ovodájába jártam. Itt történt velem egy ízben, amikor mögöttem „Jesszaszokat" és „Was macht die Mädilit" hallottam, hogy lezuhantam „a mélybe" és egy éles kődarab a szónak legteljesebb értelmében levágta az orromat. Arcomat elöntötte a vér, a fél falu összeszaladt és én kimondhatatlanul büszke voltam, mikor az öreg orvos nagy zsebkendőjével megtörölte az arcát — nagy pocakja volt és szuszogva rohant át miattam az utcán és így szólt!

— Semmi baj kislány, aranytűvel és aranycérnával varrom be az orrodat!

Abban az aranycérnás, édesen-boldog időben, amikor feküdnöm kellett, hallottam először Mohácsról. Nagyapám legénye: Heisler pási, — a bácsit így mondta szegény mindig, mert csak németül tudott rendesen.

— Sag ne sirja Mädili, mos meséleg makánag a naty mohácsi csada . . .

Mohács városa alig egy órányira fekszik attól a szép, gazdag falutól, szerdán és szombaton százszámra meneteltek a kocsik, szekerek Mohács felé azon a falun keresztül. Azonkívül százszámra baktattak a csúcsos, feketekalapú, tarisznyás svábok is, akik mindig megemelték a kalapjukat Nepomuki Szent János szobra és a Montenuovók kastélya előtt. Tudtam, hogy a szekerek is, a svábok is mind-mind Mohácsra mennek. Vásárra! Drága mosolygósszemű, Kossuth-szakállas nagyapám sokszor igérte akkor:

— Na majd egyszer téged is elviszlek a mohácsi vásárra! Ott kapsz szép piros almát, meg fekete korsót, meg zöld fazekat, meg tarka kötényt . . .

De Heisler pási meséje, melyet a „mohácsi csadáról" mondott nekem, mindenkorra elvették kedvemet Mohácstól.

— Voltag ott sok kadonág, urag és babog is sokan, meg a ladinosgolából von Fünfkirchen . . . Azog ott mint ity jártag mint maka, Mädili . . . Lefágtág negig az orrod! Mohácspa mintengi féres, mintengi mekhalta. Aggor, ist kommen unser Majestät der Eugén és tyüttünk von Deutschland . . .

Heisler pási meséit már régen elfelejtettem, amikor az iskolában egyszer csak átborzongtam, Vörösmarty versét tanulva. S egyszeriben eszembe jutottak a katonák, urak, papok és latiniskolás diákok, akik véres arccal vesztek ott el, valahol messze a magyar századok mélyén. Nem tudom, Heisler pási volt-e az oka, de hosszú-hosszú évekig mindig borzongtam a „nagy temető"-től. Annyira belémidegződtek a gyerekkori mesék, hogy soha nem tudott különösebben vonzani megyémnek ez az egyre fontosabbá váló, érdekes és tarka életű városa.

Valahogy azt hiszem, hogy sokan vagyunk így magyarok. Mohácsot a „nagy temető"-nek a „gyásztér"-nek ismerjük iskolai tanulmányaink nyomán. Egy tragikusan mély és gyászosan sötét század messzeségéből gyulad elénk, titokzatos, rőt és véres árnyékkal maga mögött. Hiszen nemcsak Kisfaludy nevezi „gyásztérnek, melyet sóhajtva köszönt minden magyar", de Kisfaludy azt mondja borzadást keltve: „Te hazámnak legsiralmasabb vérhelye! Ott tiporta a sorskerék porba a nagy, dicső és derék nemzet testét és fejét . . ." Versek, drámák, komoly tanulmányok, ujságcikkek csak a mohácsi véres gyászteret emlegették. Hányan megátkozták! Hányan megsiratták! Vér és könny évszázadok előtt, iszonyat és borzongás évszázadok óta, ha Mohács nevét mondjuk vagy halljuk!

Azt mondja a történész, hogy kétezeréves Mohács s már Theodorius császár alatt is tudtak róla, Amantia elnevezés alatt. A rómaiak idejében Alta Ripaként nevezték a tőle magasabban fekvő Lugium (Dunaszekcső) légió székhelyen. A „magas part" bizonyára alacsonyabb volt, semhogy castrumot építhettek volna reá. Szürke, csöndes kis halászfalu lehetett, messze a Mursa Aquincumi-főútvonaltól, a gyöngyházfényű Ister ingoványai közé ágyazva. De nemcsak a rómaiak, kelták és gótok uralma alatt maradt ilyen csöndes és névtelen halászfaluja a Borona várról el-

II. Lajos király, elesett 1526 augusztus 29-én.
Festmény a mohácsi II. Lajos-múzeumból

Uj Idők. 1935. aug. 25. 35 7.

Mühlbeck-híradó. Országos eső!

nevezett megyének, hanem később, a magyarság idejében is hosszú századokig. Szent István korában a pécsváradi gazdag bencsés apátság donációja volt mind Mohács, mind az egész mezőség. A tizenegyedik században a pécsi püspökség birtokába tartozik és akkor kezd lassan-lassan fejlődni.

A XIV. századi okmányok még csak „Villa"-nak, falunak írják, de már a XV. évszázad Civitasnak mondja. Ekkor is az marad, azonban, ami sok száz testvére a Duna mellett: szorgalmas, főleg halászatra szorítkozó, kis, névtelen magyar városka.

Mohamed népének kellett eliramodnia a távoli pusztaságokról, hogy fölkapja és vérrel és könnyel írja a história végtelen vásznára Mohács nevét s feledhetetlenné tegye késő és mindenkori utódok előtt.

A XVI-ik század elejétől, 1526-tól kezdve már nemcsak a magyar élet, de az egész világ tud a kis, névtelen halászfaluról. Egy ország és majdnem egy egész nemzet pusztult el akkor, azon a széles, hullámos, szelid vonalú mezőségen a mai és mindenkori Mohácstól hét-nyolc kilométernyire. *A csata színhelyét azonban pontosan se hadvezérek, se történészek megállapítani nem tudták.* Csak hozzávetőlegesen és csak annyit bizonyosan, hogy délre, akár hét, akár hat kilométernyire, de Mohács mellett folyt le az ütközet! Abban az időben Mohács már annyira fejlett volt, hogy II. Lajos király Moré pécsi püspök palotájában szállott meg s a várost erődítmények vették körül.

Mohács nevezetességét tehát a vér és gyász, a harc és a halál jelzik. A fiatal Lajos király után Szapolyai János tanyázik itt, Szolejmannal ezen a tájon köt békét s a kis halászfalu egyre több fényt és vért lát szelíd határában. Az egykori Isternek, a gyöngyházfényű Dunának hullámain könnyű úri gályák és nehéz, húszevezős hadihajók röpdösnek. Mohács akkor már az egész világ szemében fontos, aggódva emlegetett végvára a kereszténység erőinek. Rövidesen ezután már „Mihads"-nak írják a török defterek. Szulejman várat épittetett benne nemsokkal azután, hogy egyetlen kardcsapás nélkül besétálhattak janicsárjai és szpáhijai. Ebben az időben mindössze száz magyar család lakja öt magyar utcáját. Mihads — Khass, azaz: török kincstári birtok lakossága kétfelé adózott: a pécsi püspökségnek és a török kincstárnak. Ez a kettős adózás 1564-ben szűnt csak meg, amikor a város magyar lakossága Sztáray Mihály nagytiszteletű úr hitére tért. Az addig színkatolikus Mohács-Mihads-nak 1557-ben volt utoljára katolikus papja. De református papja se igen akad. Mindössze egy tanítójuk nevét: Stephanus Mohácsi-ét halászták ki a régi pergamenek közül. És mégis! A vér és pusztulás, a gyász és rabság ideje alatt szerzi meg Mohács, — amíg Mihadsnak nevezték! — hatalmas határait, az egész mai, 20.000 holdas szigetet! A harcban elpusztult községek: Földvár, Lajmér, Körtvélyes, Jenő, Csele és Nána határait úgyszólván a varjak hagyták szabadon Mohácsnak, mely a szandsák alatt mindenben védett hely volt.

Legtragikusabb ideje Mohácsnak a „felszabadulás" éve. Akkor, 1686-ban elsőizben Radonay zalavári kapitány vette meg. Egy évre rá Lotharingiai Károly herceg várastól leromboltatja a várost, amikor II. Szulejmannal elkövetkezik a második véres mohácsi harc. Mohács lakosságát a felszabaduló császári csapatok szórták szét és pusztították el minden, hangyaszorgalommal gyűjtött javait. Mohács addig csak az ország gyásztere volt — akkor a XVII. század nyolcvanas éveiben, lett önmaga temetője!

Ebben az időben kettészakadt Baranya dunai városa. Kis-Mohács alakult a szigeten, a császári csapatok elől menekülő magyar családokból. Közel harminc esztendő múlik el, amikor újból egyesül a szétszórt magyarság és a két Mohács. És újabb húsz év mulva, amikor már a telepítés munkája is megindult és Mohácsot és az egykori gyásztér mezőit közel és távol a Mecsekig ellepik Eugén herceg bajorjai — Új-Mohács keletkezik. Csak 1796-ban egyesül ez a község is a régi Alta Ripa magas partja mögött, a Theodosius császár idejében megjelölt „Jó kikötő" mellett, testvéri összefogásban megkezdve azt a munkát, mely a mai, tarka és eleven Mohácsot teremtette életre a nagy gyásztér közepén.

Ettől kezdve, ahogy a „fölszabadító császáriak" által szétszórt mohácsi magyarság életébe először vegyült el a szívós németség és a szenvedélyesen magányos és hallgatag sokácság, ettől kezdve már egyvonalban fut fölfelé az egykori szürke halászfalu, a magyar történelem legsötétebb emlékezetét őrző Mihads sorsa. Állandó gondos és halk munka jelzi polgárainak életét. A Duna, melyet már a rómaiak is felfedeztek, egyre fontosabb szerepet játszik a városias Mohács évtizedeiben. Mohács az egész környéknek egyetlen kereskedelmi pontja mindaddig, amíg a vasútak meg nem nyílnak.

A szabadságharcról is Mohács tudott legelőbb, Mohács adta hírül Pécsnek, a megye székvárosának, a pesti forrongás eseményeit, melyekről a hajóslegények hoztak először hírt. Polgárai jómódúak, de sokáig külön tömörülnek a németek s a sokácok a maradék mohácsi magyarságtól. Csak a ruházat tarkaságában találunk testvéri elemeket, melyet a magyarság bokrétájából szedtek maguknak.

... Meg kell vallanom, hogy szorongó lélekkel egyre a *„csatatért"* kerestem Mohácson, „nagylétünk nagy temetőjét", a „vérhelyet." A dzsámit, a lófark nyomát és a tragédia sötétlő árnyait. Szerda volt, amikor megérkeztem és az első, ami szemembe ötlött: hatalmasan hullámzó *piros szinfoltok* széles piacterén, szembe a szürke, lomha Dunával. Nem vérfoltok voltak, hanem hatalmas kosarakból előnevető szép, piros almák. Kofák, parasztok, vigécek állták körül, csak „nagyban" lehetett vásárolni, szegény, kispénzű vásárlóval alig állott szóba a mohácsi gazda. Megtudtam, hogy egyenesen Bécsbe szállítják a mohácsi mező vérszínű, finomillatú gyümölcseit. Megtudtam, hogy 60.000 almafa nőtt az egykori gyásztéren és jó esztendőkben gazdaggá teszi egymagával is a „nagy

A mohácsi hősök emlékoszlopa

temetőben" rekedt népeket: magyarokat, németeket, sokácokat.

Nem tehetek róla, de nagyapámra kellett ekkor gondolnom, a mohácsi vásáron. Gyerekkoromban nem juthattam el ide, később féltem tőle s ma, embernyi fejjel, hogy mégis piros almára bukkantam piacán — egyszeribe megbarátkoztam a „vérhellyel." Vércsöppek helyett vérszínű, piros mohácsi almát találtam, száz és száz mázsányit... Ezután már sorban megtaláltam a fekete korsókat, a híres mohácsi korongosok készítményeit és a zöldmázas fazekakat. És megtaláltam a tarka sokác-köténytt is. És még sok egyebet is a kis halászfaluról, a „nagy temetőről."

Mohács tíz éve rendezett tanácsú város, újabb törvényeink szerint megyei város. Ebben a tíz évben nőtt ki a temetőből az egymásból nyiló utcák sora, a városháza, a fogadalmi templom, a hősök emlékműve, páratlanul szép strand, a sok új iskola. A város kölcsönkönyvtárat tart fenn és ebben a könyvtárban az *élő*, a fiatal irodalom szerepel javarészben! Méltó kiáltás a halál mezőjéről; élő magyar szóval, élő magyar gondolattal élni itt, ahol a legszörnyűbb csapást kapta a magyar gondolat és magyar fajta.

Amerre megyünk Mohácson, mindenütt a nagy csata emlékeivel találkozunk. A temetőben a csatakápolna; a régi, szépvonalú, de kissé elhanyagolt püspöki palotában a II. Lajos-múzeum, a fiatal király ködös vonalú szép arcának másával; a városház egykorú nyomatokkal, metszetekkel és Kisfaludy versének bevésésével: „Nemzeti nagylétünk nagy temetője"...

Maguk a Mohácsiak azonban mintha nem tudnának, nem emlékeznének semmire. Kalauzom maliciózus megjegyzése szerint Szepessy püspök azért építette a Csata-kápolnát, hogy valami emlékeztesse a mohácsiakat az egykori nagy csatára.

A Csata-kápolnánál meghatóbb és egészen mohácsi jellegű a Hősök-ligete, melyet az egész országban először itt teremtettek meg. Régi, alacsony kis kápolna körül sorban hajladoznak a fák. 450 fa. Nem kereszt! Viruló, életerős fa. Ugyanannyi, ahány viruló, életerős mohácsi férfi a nagy háború idején hősi halált halt. Ebben a ligetben csak fák vannak, csöndesen suhogó, ezüstösen ringó fák. Egyetlen, hatalmas sír felé bókolnak, melyen éles betűk villognak keményen: Magyarországért... A Hősök-ligeténél visz el az út az emlékkápolnához és be, a messzi, opálosan fénylő mezőségbe, ahol évszázadokkal ezelőtt „Vitam et Hungariam"-ot kiáltottak a régi magyar urak, papok, latiniskolás diákok...

Azt mondják: itt nincs gazdasági válság. Legalább is nem olyan égető és érezhető mint egyebütt. Ipari világa sosem volt valami különös lendületű. A régi korongós fazekasok már kiveszőben vannak, két gyára, bőr- és selyem-gyára állandóan üzemben áll, de nem mutat emelkedést. *Mohács a földi emberek városa: gazdaváros.*

A mohácsiakat megáldotta a harc. Ez a föld, ez a gyásztér, ez a „nagytemető" az egész nyolc-tíz kilométernyi hosszában egyformán termékeny és áldott. Mohácstól délre, végig a part hosszában, salátás ágyak és jácint-kertek vannak — „akinek ilyen jácintos és salátás kertje van, annak nem fáj a feje az adója miatt". Salátából, zöldségből, paprikából, virágból és almából: a „mellényzsebből" fizet mindenkinek a mohácsi gazda.

Pedig gazdagon él! Kitűnő konyhája van és az asszonya pávás parádéval öltözik. Vasárnaponkint valóságos bokréta a mohácsi utca! Olyan bokréta, amilyent sok városban csak a legnagyobb fáradsággal, hónapokon keresztül tartó munkával tudnának összehozni. Sokac menyecskék, református és katolikus magyar lányok csipkében, néphímzéses kötényben, ingben, rojtosszélű selyemkendővel, pillangós főkötővel, magassarkú papucsban csattognak-kopognak a templomok körül. Pedig a gazdálkodás maga is tekintélyes üzemköltséget emészt. Tudvalevőleg a mohácsi mezők legjobbjai a szigeten vannak. Húszezer hold dús szigeti földön kisebb-nagyobb tanyaházak épülnek, a bokor-tanyák, de a legtöbb gazda mégis a városban él és naponta kompon teszi meg az utat a szigetre. A kocsi után 60 fillért fizet, személy után 8-at. Van valami egészen bizarr, szinte középkori abban a pillanatban, amikor szekerek, batyús asszonyok, munkások sorával lassan, negyedórai idővel átér a komp a szigetre.

Legjobban a lovakat sajnáltam, amíg átcsúsztunk a szigetre. Furcsa, szinte félelmetes mozdulatlansággal álltak a víz fölött úszó deszkákon. Csöndesek voltak és a sárgásszürke hullámokat nézték egyre. A jó mohácsiak azt mondták erre: „már megszokták." Én úgy éreztem: *féltek*... Mikor végre földet, partot értek, valósággal „egetverő" viháncolásba törtek és ujjongva szaladni kezdtek. Ezen az úton gondoltam el, hogy Mohács legsürgősebb építkezése egy híd lehetne. Egy híd, mely a Duna fölött ível, s összeköti a dús 20.000 holdas szigetével. Az igazi lüktető Élettel...

Forditott tükör

Mint a gépkocsinak tükre
Mutatja, ami elmaradt,
Erdőt, völgyet, tanyát, ebet
És kanyargó utakat.

A szívemnek tükre épen
Igy fordult a kocsimon,
Ami elmaradt mögöttem,
Már csak azzal utazom.

FALU TAMÁS

Rendőri kihallgatás

— Elbeszélés. —

Írta: **Székely Tibor**

Már két óra felé járt az idő. Az előző kihallgatás, egy liliomutcai rőföskereskedő bizományi sikkasztási ügye, másfél óráig elhúzódott, kerek egy órával tovább, mint ahogy a rendőrtanácsos remélte. A feljelentés mellé csatolt számlamásolat igazolta ugyan, hogy a károsult azt a bizonyos tíz vég vásznat nem hitelbe adta a gyanusítottnak, hanem bizományba, a rőfös azonban felvonultatott nyolc tanut a Liliom-utcából és mind a nyolcan meg akartak esküdni rá, hogy ők ott voltak az üzlet megkötésénél és akkor szó sem volt bizományról. A tanácsos élénken tiltakozott, mondván, hogy csak a törvényszéknek van joga megesketni a tanukat, de azért jobb lesz, ha ott sem eszkúsznek, mert a hamis esküt szigorúan büntetik.

A tanuk zajongtak, ki kellett küldeni őket a szobából, azután egyenként újra behívni. Közben állandóan csöngött a telefon, tizenhatféle ügyben kértek utasítást és felvilágosítást, két barátja is jelentkezett az esti programm megbeszélése végett. Azonkívül kétszer is benyitott a szobájába Szabó kapitány, aki eddig a sérülési osztályon szolgált és most diszkréten tanácsot kért tőle egy bonyolult sikkasztási ügyben, amelyben sehogy sem tudott eligazodni. A rőfös tanui egyenként is szenvedélyesen hazudtak, végül is nem tehetett mást, fáradt gesztussal átutalta őket az ügyészségnek.

A fehérre meszelt, szűk szobában egy pillanatra csend lett. Álmosság nehezedett a levegőre és valami savanyú szag terjengett; a kis ügyek, sunyi és gyáva bűnök, ügyetlen csalások szaga.

Mindjárt két óra lesz, állapította meg magában a tanácsos és egy pillanatig gondolkozott azon, hogy elővegye-e a következő ügyet? Horváth Gizella, éttermi alkalmazott, lopás... Eh, csak két tanu van beidézve, majd rajta lesz, hogy húsz perc alatt végezzen velük. Jegyzőkönyvvezetőjére nézett, egy hosszú, szőke fiúra, aki fáradtan simogatta homlokát az ablak mellett. Kiküldte, hogy nézze meg, kik vannak itt a Horváth-ügyben.

Amíg a fiú az előszobában járt, kezébe vette a rendőri feljelentést és tanulmányozni kezdte. Horváth Gizella, — olvasta összeráncolt homlokkal a görbe betűket. Valamikor, kamaszkorában, ismert egy Horváth Gizellát, de az már régen volt. Nem valószínű, hogy ez a Horváth Gizella ugyanaz legyen.

— Itt van a gyanusított, azonkívül Márkus József és valami Bognár Mihály. Ez a Bognár nem kapott idézést, de azt mondja, hogy vallomást akar tenni.

— Úgy. És hol a sértett?

— Visszajött az idézése. Ismeretlen helyen tartózkodik. Kit hívjak be?

— Mind a hármat. Hamarább elkészülünk velük.

Magas, karcsú, kreolarcú nő lépett be, utána egy lilás-duzzadtképű, tömzsi ember és egy másik férfi, aki álmosan közeledett és sárga felöltője alól keményített ingmell és fehér frakk-nyakkendő látszott ki.

A tanácsos már akkor észrevette, amikor a nő belépett, hogy ennek a gyanusítottnak a szemébe tud nézni. A gyanusítottak megismerése szempontjából rendkívül fontosnak tartotta az első pillanatokat, rendszerint megfigyelte, hogyan közelednek, hová tekintenek, hol állnak meg, hogyan ülnek a székre. Aki a tanuit előre tessékeli, az tudja ugyan, hogy bűnös, de abban reménykedik, hogy semmi sem fog kiderülni. Aki nagyon közel jön az íróasztalához, az „nehéz ember" lesz, bőbeszédűen és érzelmesen adja elő védekezését, igyekszik emberi közelségbe jutni, részvétet kelteni. A női gyanusítottak vagy lesütött szemmel, vagy bujkáló mosolygással az arcukon szoktak belépni, de abban megegyeztek valamennyien, hogy egészen közel jöttek az íróasztalához. Az a gyanusított, aki nem jön közel, csökönyösen és ostobán tagadni akar. Ez a nő is elég távol állt meg. De a tekintetét már az ajtóban el lehetett fogni. Sötétbarna, mély szeme volt, olyan értelmes és elszánt, mint egy ragadozóé. Járása is a macskafajtájú ragadozókéra emlékeztetett.

A tanácsos e villámgyors és gépies megfigyelés közben tettenérte magát, hogy áll. Felállt a nő belépésekor és most az íróasztalára támaszkodva áll és meglehetősen ostobán bámul Horváth Gizellára. Áll, mint ahogy az ember feláll egy előkelő hölgyismerőse előtt, aki látogatóba jön hozzá.

Hirtelen, ingerülten leült.

— Az ördög vinné el! — gondolta, — ilyen kínos szituáció . . . És pont nekem kellett kifognom ezt az ügyet... Horváth Gizella... De hogy kerül ide ez a nő? . . . Biztos, hogy ő az? Persze, hogy biztos! Tizenöt éve nem láttam ugyan, de megismerném ötven év mulva is. Különben semmit sem változott. Persze, most ki van festve a szája. Úgy emlékszem, tizenöt évvel ezelőtt szájoncsókoltam. Emlékszem, náluk történt, a verandájukon. Tizenötéves kis kölyöklány volt és hogy ideadta a száját, érdekes, még most is emlékszem a mozdulatára! Horváth Gizike, a táblabíró Horváth bácsi egyetlen Gizikéje, a leggőgösebb kis perszóna az egész kecskeméti Kossuth-utcában, akiért a fene evett minden gimnázistát, sőt még engem is, pedig már egyetemista voltam. Gizike, édes . . . Emlékszem a hűvös gyerekkarjára, amint átölelte a nyakamat. Most át fogom adni az ügyészségnek, mert lopott. Nem őrültség az élet? Tisztára őrültség! Most mit csináljak? Nyugalom, öregem, nyugalom és világos fej. Talán nem is emlékszik rád. És ha igen? Neked nem fontos. Neked tulajdonképen akkor sem volt fontos, csak éppen a fantáziádat izgatta egy kicsit a táblabíró-Gizike, a hetyke kis kecskeméti kamasz-álom. Horváth Gizella, éttermi alkalmazott, ötvenpengős lopás . . . Őrület! Na, mindegy . . .

— Maguk menjenek ki, várjanak, — intett a két férfinek. Lassan beszélt, nehogy a hangja remegjen. — Tessék leülni.

Először a személyi adatait vette fel. Horváth Gizella, harmincéves. Kecskeméten született, református vallású, családi állapota: elvált, foglalkozása: éttermi alkalmazott, iskolai végzettsége: nyolc gimnázium. Büntetve nem volt. Fakó hangon kérdezgetett, a nő kurtán és minden izgalom nélkül felelt.

A tanácsos kezébe vette a feljelentést. Csendesen olvasta fel. A jegyzőkönyvvezető úgy gondolta, hogy a tanácsos úr nagyon únja az ügyet, mert már két óra van.

— Horváth Gizella, éttermi alkalmazott, folyó évi május huszonhetedikén a Kékbagoly vendéglőben, ahol alkalmazásban állt, ellopott ötven pengőt Herrmann Béla textilügynöktől, olymódon, hogy amikor a károsult pénzváltás közben egy ötvenpengőst véletlenül az asztal alá ejtett, észrevétlenül felvette és a zsebébe rejtette és csak a motozáskor adta elő. Ez van a feljelentésben. Megértette, kérem?

A nő összeharapott fogai közül mondta:

— Megértettem.

— A lopást tehát beismeri?

A finn országgyűlés ünnepélyesen beiktatta Mannerheim elnököt

Lemondott a Linkomies-kormány — Rendkívüli érdeklődéssel várják az új kormány kinevezését

HELSINKI, aug. 5. (Német Távirati Iroda)

Mannerheim tábornagynak, mint Finnország új államfőjének hivatalbalépése alkalmából pénteken a kormány és a diplomáciai testület sok képviselőjének jelenlétében az országgyűlés ünnepélyes ülést tartott.

Mannerheim tábornagy finn és svéd nyelven ünnepélyes kötelező nyilatkozatot olvasott fel arról, hogy ő akit a finn nemzet megválasztott a finn köztársaság elnökévé, vállalt megbízatását becsületesen és hűségesen fogja teljesíteni.

Hakkila, az országgyűlés elnöke azután beszédet intézett az új államelnökhöz. Beszédében kiemelte, hogy egyhangulag ruházták Mannerheim tábornagyra a legfőbb bizalmi tisztséget és hogy *az egész nemzet ilyetén képen zárt sorokban áll mögötte.* A finn nép — jelentette ki egyebek között az országgyűlés elnöke — mind a háboruban, mind a békeidőkben hű maradt demokratikus rendjéhez és ebben látja szabadságának és önállóságának legbiztosabb védelmét. Utalt Mannerheim érremeire Finnország kifejlődésében és kiemelte a lemondott Ryti elnök érdemeit is, akinek köszönetet mondott önfeláldozó, lelkiismeretes és önzetlen munkájáért.

Mannerheim elnök finn és svéd nyelven válaszolt:

— Amidőn most másodízben veszem át — mondta egyebek között — a haza sorsdöntő súlyos órájában az államfői kötelességeket, *teljes mértékben tudatában vagyok felelősségemnek.* A nehézségek, amelyeket jövőnk és biztonságunk megvédésére le kell küzdenünk, rendkívül nagyok. Gondolok itt a finn hadseregre és a harcra, amelyet már több mint négy éve folytat. *A Mindenhatóban bizakodva remélem és hiszem, hogy az országgyűlés és a kormány segítségével és egy egyetakaró nemzet támogatásával sikerülni fog állami önállóságunkat és nemzeti létünket megtartani.*

Az országgyűlés ünnepélyes aktusát követően fogadás volt. Ez alkalommal fogadta a tábornagy a külföldi diplomaták jókívánságait.

Az országgyűlés legközelebbi ülését kedden augusztus 8-án 15 órakor tartja.

Az *Uusi Suomi* vezércikkében a következőket írja: Az államfő személyében beállt változás a háború közepette könnyen válságos hangulatot válthatna ki. A finn alkotmánynak a rendkívüli időkhöz való alkalmazkodóképességére vall, hogy ezt el lehetett kerülni. A fennforgó eset a legjobb bizonyíték arra, hogy *a meglévő alkotmányos keretekben is lehet gyorsan és eredményesen cselekedni.* A szőnyegen lévő ügy próbatétel, amelynek sikeres megoldását a képviselőház és a nemzet ama képességének javára lehet írni, hogy a nemzet minden helyzetben megőrzi nyugalmát.

Mannerheim tábornagy, a finn állam új elnöke hivatalbalépése alkalmából a négy évvel ezelőtt alapított finn frontharcos szövetség, amely az összes frontharcos egyesületeket magában foglalja, *hódoló táviratot intézett a tábornagyhoz.*

„Az a példa, amelyet a tábornagy az új, nagy feladatok vállalásával ily nehéz időben adott — így szól a többi között a távirat —, az egész nemzetet arra ktelezi, hogy *minden erejét tömöritse az egyetlen nagy cél, Finnország megmentése érdekében ebben a történelmi döntő időben.* A finn nép rendületlenül bízva a tábornagy messze tekintő államférfiúi és főparancsnoki vezetésében, készen áll arra, hogy a haza szabadságának és függetlenségének biztosítása érdekében legjobb erőit rendelkezésére bocsássa. Meg vagyunk győződve arról, — mondja a távirat —, hogy harcunk az Ön vezetése alatt kedvezőn fog végződni."

Hasonló tartalmú táviratokat intéztek a tábornagyhoz a többi hazafias és katonai szövetségek, így a tartalékos tisztek szövetsége is. *(MTI)*

Pokolgép robbant a Vatikán-kertben

MILANO, aug. 5. (Interinf)

A Vatikán-kertben — mint az északolaszországi sajtó Rómából értesül — pokolgép robbant. A robbanás következtében az officiumok palotájának egy része megsérült és a Szent Péter templom néhány ablaka betört. Egy szerzetes, aki röviddel a robbanás előtt a pokolgépet felfedezte az úton és megpróbálta ártalmatlanná tenni, életét vesztette.

Észak-Olaszország politikai köreiben ezt a merényletet az istentelenek mozgalmának tevékenységével hozzák kapcsolatba. Ezt a mozgalmat röviddel ezelőtt Rómában is megszervezték és felhívást bocsátottak ki a római lakossághoz, hogy a katolikus egyház ellen merényleteket kövessenek el. (MTI)

A Führer által kinevezett becsületügyi bíróság újabb tiszteket utasított ki a német véderőből

BERLIN, augusztus 5.

A vezéri főhadiszállásról jelentik a Német Távirati Irodának:

A haderő azt az óhaját terjesztette a Führer elé, hogy becsületének azonnali helyreállítása végett a leggyorsabban szabadítsák meg kíméletlen tisztogatási művelettel mindazoktól a gonosztevőktől, akik az 1944 július 20-i merényletben részesek voltak. A bűnösöket azután néptörvényszék elé kell állítani.

A Führer a kívánságot teljesítette, miután a hadsereg gyors és tetterős eljárása csírájában elfojtotta a nép- és hazaáruló merényletet. A Führer elrendelte, hogy a hadsereg tábornagyaiból és tábornokaiból álló becsületügyi bíróság vizsgálja meg, ki részes valamiképpen a merényletben és ezeket a hadseregből ki kell küszöbölni, aki pedig gyanus, el kell bocsátani. E becsületügyi bíróságba a Führer meghívta Keitel vezértábornagyot, Rundstedt vezértábornagyot, Guderian vezérezredest, Schrott gyalogsági tábornokot, Sprecht altábornagyot. Helyettesekül Kriebel gyalogsági tábornokot és Kirchheim altábornagyot.

A Führer fenntartotta magának, hogy a becsületügyi bíróság javaslatai fölött személyesen döntsön. Azoknak a katonáknak, akiket a Führer kitaszít a hadseregből, nincs semmi közössége többé a Nagynémet Birodalom tisztességes katonáinak milliói-val, akik a haderő egyenruháját viselik és azokkal a százezrekkel, akik hűségüket halálukkal pecsételték meg. Ezért ezek fölött nem a véderő törvényszéke, hanem a néptörvényszék kell, hogy ítéletet mondjon a többi bűntettesekkel együtt.

Ugyanez szól azokra a katonákra is, akiket előbb a véderőből elbocsátanak.

A Führer által kinevezett becsületügyi bíróság augusztus 4-én összeült és az előtte levő vizsgálati eredmények alapján a Führer elé a következő javaslatokat terjesztette:

A véderőből kitaszítják:

a) a letartóztatásban lévő Witzleben vezértábornagyot, Fellgiebelt, a hírszerző csapatok tábornokát, von Hase altábornagyot, Stieff vezérőrnagyot, von Treschkow vezérőrnagyot, Hansen ezredest, Bernardis alezredest, Hayessen őrnagyot, Klausing századost, von der Schulenburg gróf főhadnagyot, von Hagen főhadnagyot, York von Wartenburg gróf hadnagyot;

b) a július 20-án rögtönítélettel agyonlőtt Olbricht gyalogsági tábornokot. gróf Stauffenberg ezredest, Mertz von Quirnheim ezredest, von Haeften főhadnagyot;

c) azokat az árulókat, akik öngyilkosság elkövetésével maguk beismerték bűnösségüket: Beck vezérezredest, Wagner tüzérségi tábornokot, von Freytag-Leringhoven ezredest, Schrader főhadnagyot;

d) Lindemann tüzérségi tábornokot és Kuhn őrnagyot, akik a bolsevistákhoz szöktek át;

e) Hoepner volt vezérezredes kitaszítására felesleges a javaslat, mert Hoepner, akit 1942-ben már kiküszöböltek a véderőből, nem tagja többé a hadseregnek.

A Führer helytadott a javaslatoknak. A kitaszítottakat elítélés céljából átadják a néptörvényszéknek.

A néptörvényszék előtt a bűnösök elleni tárgyalás rövidesen megkezdődik. (MTI)

Linkomies közölte a finn állam új elnökével kormánya lemondását

Az állami tájékoztató hivatal pénteken este a következő közleményt adta ki:

Mannerheim tábornagy mai hivatalbalépése után Linkomies miniszterelnök közölte az új államelnökkel, hogy a kormány az elnökváltozás esetén követett szokás szerint megbizatását rendelkezésére bocsátja. Az állam elnöke felkérte a kormány tagjait, hogy az új kormány megalakulásáig maradjanak meg hivatalukban.

Félre kell tenni a pártpolitikai szempontokat — állapitják meg a finn lapok

Az új köztársasági elnök beiktatását bevett szokás szerint a kormány lemondása követi. Minden jelből arra lehet következtetni, hogy *ez alkalommal nem lesznek hosszadalmas tanácskozások az új kormány összetételéről.* Egyelőre nem jutott nyilvánosságra, hogy a kormánylista élére kit szántak, de bizonyos irányelveket a finn sajtó napok óta hangoztat. Az elvi szempontok közül kétségkívül első helyen emlegetik azt a felfogást, hogy *a leendő kormányelnöknek a kivételes esetre való tekintettel nemcsupán a képviselőház bizalmát kell bírnia, hanem Mannerheim köztársasági elnök legbensőbb bizalmi emberének kell lennie,* főleg azért, mert a pénteken végleges jelleggel elfogadott törvény lehetővé teszi, hogy a köztársasági elnök jogainak és feladatainak egy részét átruházza a miniszterelnökre. Ez a törvény — mint a finn sajtó megállapítja — nyomatékosan kifejezésre kívánta juttatni a bizalmas személyi viszonyt az államfő és a kormányelnök között. Ebből önként adódik, hogy a küszöbönálló döntést Helsinkiben — épp a különleges körülmények miatt — *rendkívül nagy érdeklődéssel várják.*

A *Helsingin Sanomat* szerint a külföld valószínűleg igen nagy figyelmet fordít az új finn kormány összetételére, amelyből s a kormányprogramból kétségtelenül több következtetést lehet majd levonni. *Az ország élére most józanul gondolkozó, bátor embereket kell állítani, akik forró szívvel, de hűvös fővel cselekednek. A pártpolitikai szempontokat teljesen félre kell tenni, mert a helyzet ezt megkívánja* — írja a lap.

Nagy vidéki textilgyár

keres elektromos hálózatának és 400 egységből álló elektromotor parkjának karbantartásához és javításához tekercseléshez is értő

erélyes szakembert

Ajánlatokat fizetési igények és belépési lehetőség megjelölésével „A. B. 27." jeligére a kiadóba.

Illetékes német körök megállapításai Törökország veszélyes helyzetéről

BERLIN, augusztus 5.

Illetékes német helyen tájékoztatásul közlik:

A török-német kapcsolatok megszakítása utáni politikai fejleményekről pénteken kérdést tettek fel a Wilhelmstrassén, ahol rámutattak arra a leereszkedő és semmibevevő hangra, amellyel az angol miniszterelnök után most az angol-amerikai sajtó is foglalkozik Törökországgal. Jellegzetes példaként utaltak a Statesman and Nation cikkére, amely nyiltan kimondja, hogy Törökország túlkésőn szállt fel a vonatra. Hogy kaphat-e, elsőosztályú jegyet, nem lehet tudni. Époly kevéssé lehet megmondani, milyen helyet foglal el majd Törökország a béketárgyalások asztalánál.

Rámutattak itt továbbá arra, hogy Anglia csak látszat szerint volt Törökország eljárásának főösztönzője, a valóságban azonban a Szovjetúnió állt a dolog mögött, amint ezt burkoltan a Times is kifejezte, amikor megállapította, hogy Törökország lépése különösen a szovjet-török barátságra lesz jó hatással.

Végül megállapították a Wilhelmstrassén, hogy azt a veszedelmes helyzetet, amelybe Törökország jutott, a Basler Nachrichten című lap is felismerte, midőn az írta, könnyű hajóhadak látogatását fogadni, de nehéz ezeket a látogatókat a Dardanellákból ismét kitessékelni. *(MTI)*

Vasutasok küldöttsége vitéz Imrédy Bélánál

A Magyar Keresztényszociális Vasutasok Országos Gazdasági Egyesületének küldöttsége megjelent vitéz *Imrédy* Béla gazdasági miniszternél. A küldöttséget vitéz *Kovásznay* Béla dr. rosgágos elnök, *Szabados* Árpád MÁV tanoncoktató és *Dancsi* József szerszámlakatos vezette.

A küldöttség szónoka hangoztatta a miniszter előtt, hogy a magyar vasutasság minden erelével hűségesen látja el nehéz kötelességét,

ugyanakkor azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni a megoldásra váró kérdéseit sem. Rendezésre vár a bérdifferenciák kérdése, az államvasúti státus rendezése, a vasutasság közellátása, továbbá a vasúti munkásság, főleg a munkásnők keresete.

Vitéz Imrédy Béla miniszter nagy figyelemmel hallgatta végig az eléje tárt vasutas problémakat, majd azokat az okokat, melyek miatt eddig nem valósulhatott meg több intézkedés a vasutasság érdekében.

A miniszter kijelentette, hogy a maga részéről minden erejével támogatni fogja a magyar vasutasság kérését.

A VOGE küldöttsége abban a tudatban hagyta ott a miniszter dolgozószobáját, hogy vitéz *Imrédy* Béla átérezte a vasutasság kéréseit és *azt teljes mértékben támogatni fogja.* Éppen ezért a kötelességét híven teljesítő magyar vasutasság megnyugvással fogadhatja a kihallgatás eddigi eredményét és komoly remény van arra, hogy *a közeljövőben fontos intézkedések történnek a vasutasság érdekében.*

Knut Hamsun nyolcvanötödik születésnapja

OSLÓ, augusztus 5. (Német Távirati Iroda)

Knut Hamsun 85. születésnapját csodálatos testi és szellemi frisseségben az Oslo közelében lévő vidéki házában tölti. Az Osloból távollevő birodalmi biztos, Terboven képviseletében G. W. Müller adta át a Führer szerencsekívánó táviratát és a birodalmi biztos szívélyeshangu levelét.

Mint egyidejűleg közlik, Göbbels birodalmi miniszter levelet intézett Knut Hamsunhoz és többek között ezeket írja:

— Nagy öröm számomra, hogy 85. születénapja alkalmából a saját és az egész német nép szivélyes szerencsekívánataimat tolmácsolhatom. Ötvennégy esztendővel ezelőtt az Ön első regénye azonnal lelkes baráti kört teremtett Németországban, amely azóta minden költői alkotásával csak még növekedett. Megtisztelő feladat számomra, hogy e napon az egész nemzet köszönetét kifejezem Önnek. Kívánom Önnek, igen tisztelt Hamson Úr, hogy még sok évet töltsön el zavartalan alkotókedvben és egészségben. (MTI)

Meghosszabbították a bőrtalpú lábbelikészlet bejelentési határidejét

A bőranyaggazdálkodás m. kir. kormánybitzosa a 32.400—1944. Ip. M. számú rendelettel kapcsolatban, amelyik kimondja, hogy a cipőkereskedők a július 31-i bőrtalpú lábbeli raktárkészletüket augusztus 8-ig kötelesek bejelenteni, közli, hogy a bejelentés határidejét augusztus 20-ig meghosszabította.

A bejelentés formájáról a kormánybiztosság a cipőkereskedőket a napilapok útján értesíti és mindaddig, amig ez az értesítés meg nem történik, a bejelentést **megtenni nem kell.** (MTI)

Utolsó óráit éli a világhírű mohácsi korsósipar!

Hogyan készül a hőpalack őse? Valamikor vagónszámra exportálták külföldre a mohácsi fekete korsókat

Mohács, augusztus hó.
(Az Esti Ujság kiküldött munkatársától)

Négyszázéves multu tisztes ipar haldoklik Mohácson, ebben a kedves, színpompás délvidéki végvárban. *Négy évszázaddal ezelőtt indult meg itt a híres fekete korsónak, a mai hőpalack ősének tömeges gyártása* s a kitűnő, művészi külsejű készítményeket egykettőre megszerették és szívesen vásárolták mindenfelé széles e világon, de legjobban a Balkánon.

Ma tengődik ez a híres, a művészet határáig emelkedett régi iparág.

A háború miatt a kivitel teljesen megszűnt, a belföldi kereslet pedig a hőpalackok terjedése miatt egészen visszaesett s ez az egykor virágzó ipar teljes visszafejlődéséhez, elsorvadásához vezetett.

Meglátogattuk az utolsó mohácsi fekete korsósok legkiválóbb mesterét, az ősz *Kovácsics* Antalt, aki művésze szakmájának és remekeivel Páris, Lipcse, Brüsszel és Budapest kiállításainak érmeit szerezte meg. Műhelyében kerestük fel az öreg mestert, a mohácsi Vörösmarty-utcában, ahol hosszú évtizedeken keresztül készítette a világhírű fekete korsókat és a nemkevésbé híres fekete dísztárgyakat: virágvázákat, díszcserepeket, gyümölcstálakat, kulacsokat, hamutartókat és díszkosarakat.

A mohácsi agyagedények

A híres mohácsi korsók és általában

a mohácsi edények fekete, mázatlan edények.

Készítésüknek lényege — *Petrik* Lajos leírása szerint — a következő: *„Amikor az agyagedény ki van égetve, a kemence tűzhelyére nedves fát, vagy szalmát tesznek és minden nyílását jól betapasztják. A sürű füst redukálja az agyag vasoxidját és egyúttal grafitszerű szén is rakódik le az edények lukacsaiban. Ha a nyers edényt kisimítják, a füstölt edény fényes, grafitszerűvé válik. Néha rajz szerint simítják ki az edényt, ezáltal fénytelen alapon fényes díszítményeket nyernek".* A mohácsi kőedényipar egyes készítményei művészi finomság és kivitelezés tekintetében a tökély magaslatára jutottak, úgy hogy ezeknek révén

világhírű műértékük van.

Kovácsics mester éppen egy fekete agyagkorsót készít. Előtte fürgén pereg a fazekaskorong és rajta jókora tömeg zöldeskék, nedves agyagmassza formálódik a mester boszorkányosan ügyes ujjai alatt kecses, finomvonalú vizeskorsóvá. Szinte percek alatt formálja ki és himezi ki kedves díszekkel a korsót, amely azután még fúrt fület kap, majd az égetőkemencébe kerül, hogy

960 fokos hőségben hét órán keresztül megkapja pompás bogárfekete színét és ragyogóan fényes mázát.

Az eredetileg kékszínű anyag a kemence lefojtott fatüzelése következtében, a füsttől feketévé válik, majd mesterségesen, máz nélkül megfényesedik, mire kicsiszolják.

„Itt nyugszik egy tisztes ipar"

— Valamikor virágzó ipar volt a mienk, — mondja munkaközben a mester. — Őseink külön céhbe tömörültek és elkülönözték magukat a többi iparostól.

Régente 150—160 mester dolgozott Mohácson, de ma már csak nyolcan vagyunk!

Jön már az az idő, hogy fel lesz írva a fejfánkra: *„Itt nyugszik egy tisztes ipar".*

Ezt minden keserűség nélkül mondja. Csak mint puszta tényt állapítja meg. Mint bölcs ember, aki tudja, hogy az időt nem lehet megállítani.

Egy hónapig is friss marad az ital...

A mohácsi korsósipar *apáról-fiúra* szállott, — folytatja a mester, miközben a nyers anyagot gyúrja, gyömöszöli és formálja. — A fiúk már tizenkétéves korukban megtanulták a mesterséget.

Mária Terézia csak a mi céhünknek adott engedélyt a hőálló fekete korsók gyártására

és ez a kiváltság alaposan fellendítette iparunkat. Adománylevelünk aranybetűkkel íródott. Eredetije eltűnt, de a másolata megvan a városi múzeumban. *Amikor Mária Teréziának hadiköltségre volt szüksége, céhünk jelentős összeggel állott rendelkezésére, amiért a kiváltságot adta cserébe és a Csele-patak partján azt a tízezer négyzetöles területet, amelyből az egész világon egyedülálló anyagot, a rádiumtartalmú kékagyagot bányásszuk.*

Csak ez az agyag jó a mi korsóinkhoz,

máshonnanvalóval hiába kísérleteztünk, nem tudtunk belőlük ilyen szép fekete tárgyakat égetni.

Ezután a korsósipar fénykoráról beszél.

— *Legősibb ipar a korsósipar Mohácson.* A mohácsi feketekorsó kiválósága abban rejlik, hogy

agyagunk kissé áteresztí a folyadékot s azáltal, hogy ez a külső falat nedvesen tartja, azaz harmatoztatja, az edényben levő víz állandóan hidegen marad.

A mohácsi csecses korsóban hetekig, sőt egy hónapig is frissnek, üdének marad a víz. Tehát a szó legszorosabb értelmében vett hőpalack, amelynek számos előnye van a mai termoszokkal szemben, nem utolsósorban az, hogy *rendkívül olcsó.*

Valamikor négy krajcárba került egy kisebb korsónk és négy forintért adtuk százát.

Ebben az időben kétliterestől tízliteresig gyártottunk korsókat, amelyek nagyon népszerűek voltak idehaza is, főleg a földművesek körében, mert *a forró kánikulában is mindvégig friss és hideg marad a mohácsi korsóban tartott ivóvíz.* Korsóinkat főleg a balkáni államokban kedvelték. Romániába, Bulgáriába és Szerbiába szállítottunk rengeteg korsót. Külön dereglyénk volt, amelyen évente 12 ízben is küldtünk, külön erre a célra fogadott kereskedőkkel korsókat.

Iparunk teljesen magyar ipar volt, amit a céhkönyvek adatai is bizonyítanak.

Abbahagyja a munkát, lemossa agyagos kezét és egy hatalmas, zöldtáblás könyvet vesz elő. A könyvben ilyen neveket olvashatunk oldalról-oldalra: *Tóth* István, *Szücs* József, *Csalós* András, *Babos* József, *Sajnovics* Antal, *Horváth* András, *Kovai* Péter, *Kovácsics* János és így tovább. A sok magyar név között alig akad egy-két szláv, sokác név. *A korsósipar tehát mindig magyar ipar volt.*

Korsók helyett dísztárgyak

— Évekkel ezelőtt — folytatja Kovácsics mester, — *a korsók iránti kereslet megcsappant, majd nemsokára meg is szünt.* Erre

áttértünk a népies különlegességek és iparművészeti tárgyak gyártására.

Virágvázákat, dísztányérokat, hamutálcákat, díszkosarakat, kulacsokat készítettünk a fényes fekte agyagból és különféle díszítésekkel ékesítettük valamenynyit.

És mutatja: egy hatalmas, méter magas vázán pompás rózsák és margaréták díszlenek, finoman erezett levelek sorakoznak és kacskaringós, érdekes cifrázatok kanyarognak. Érdekes, szép és művészi ez a díszítés, egy ösztönös, ősi művészi hajlammal megáldott, egyszerű művésznép kedves, tetszetős, mutatós alkotásai. Egyik-másik darab igazi műremek, amely bármilyen kiállításon is méltón versenyezhetne a legelső díjakért. És mindez az udvaron álló egyszerű téglakemencében égett ilyen ragyogóan fényes-feketére, miután a kitünő mester fürge ujjai finoman, ügyesen megformálták.

Érdekes, hogy

a mohácsi korsósok fekete dísztárgyaiból a nagyváradi hadapródiskola hatalmas gyüjteményt szerzett,

amelyet intézeti szertárában őriz és egyes vidékeken be szokott mutani, mint kiváló népinüvészeti termékeket.

A fekete agyag érdekes titka

— A mi kék agyagunk, — mondja a mester, — *orvosságnak is használható. Vannak, akik daganatok elapasztására használják fel, teljes sikerrel.* Valami olyan tartalma van, ami egyúttal gyógyít is. Talán ez a különleges összetétel okozza, hogy

a kemencében a kék agyag koromfeketévé változik.

Kovácsics mester, a mohácsi fekete korsók ősz mestere, fáradtan hallgat el. Leteszi a közben elkészült csecseskorsót. Kinéz az ablakon. Tekintete az ablak külső párkányán százával sorakozó edényekre, tálakra, köcsögökre, tálcákra és egyéb, most készített tárgyakra esik. Fürge, művészi ujjainak nagyszerű remekeire. A kemence pokoli hőségére váró műtárgyakra. Amik másnak gyönyörűséget, művészi élvezetet, neki kenyeret jelentenek. Künn vadul tűz a kánikulai évad lángnyilu napja. Folyékony aranyat loccsant száz és száz műdarabra. Szeretettel cirógatja végig sugaraival a sok szép holmit.

Egy haldokló, a művészet határán mozgó ipar remekeit.

És bár ragyogóan szép nap van, letaglózó szomorúság lopakodik be a kis műhelybe. A haldokló, utolsó óráit élő nagyszerű, színmagyar ipar elmúlása feletti szomorúság. Vajjon nem lehetne ezt a nemes ipart — pontosan a tizenkettedik órában — megmenteni, az állam segítő kezével talpraállítani?

(p. h. r.)

Amerikai távolsági vadászok Ploesti vidékét támadták pénteken délelőtt

BERLIN, augusztus 5.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti:

Pénteken délelőtt amerikai távvadászok repültek be Dél-Olaszországból jövet, Románia fölé, *s fedélzeti fegyvereikkel különböző célterületeket támadtak Ploesti térségében.* Német és román vadászok harcra kényszerítették a támadókat és *számos ellenséges gépet lelőttek.* A földi légvédelem szintén sikeresen kivette részét az elhárításból. A támadás végrehajtása után a Mustang és Lightning gépekből álló amerikai kötelék egy része kelet felé folytatta útját. A keleti arcvonal felett német vadászok újbói elkapták a kötelékot és megint lelőttek néhány ellenséges gépet. Összesen legkevesebb 10 amerikai vadászgép pusztult el, ami igen kedvező arány, tekintettel arra, hogy a támadó kötelék aránylag kevés repülőgépből állott.

A száműzött csehszlovák kormány egyre szorosabban csatlakozik a Szovjethez

Berlin, augusztus 5.

Illetékes német helyről közlik tájékozásul:

Eden angol külügyminiszternek az alsóházban tett csütörtöki nyilatkozatát, hogy angol-csehszlovák egyezmény megkötése nem célszerű, berlini politikai körökben annak érdekes tüneteként kezelik, hogy Nagybritannia igyekszik magát Európának ettől a részétől egyre jobban távoltartani és ezt a területet teljesen átengedik a Szovjetunió befolyásának.

Ezzel kapcsolatban figyelemreméltónak látják a csehszlovák száműzött kormány pénzügyminiszterének egyik nyilatkozatát is, amely szerint Csehszlovákia a jövőben pénzértékének alapjául nem fogadja el az aranyalapot. A csehszlovák száműzött kormány — állapítják meg a Wilhelmstrassen — ebben a tekintetben is igyekszik alkalmazkodni a szovjet gondolatmenetéhez, amely a valuta kérdésében ugyanezt az álláspontot foglalja el. (MTI)

(*) **BAJTHAY GABRIELLA,** a Kolozsváron feltünt tehetség s operaénekesnőt, a szegedi operatársulat hívta meg vendégszereplésre. *Bajthay* Gabriella sorozatos előadásokon énekli Kispesten a *„Mosoly országa"* főszerepét.

— **SZEBENI KAROLY HONVÉD** (B-553) az Esti Ujság útján üzeni szüleinek Totoros-bányatelepre, hogy egészséges és szeretettel köszönti családját.

— **LEÉGETT EGY PAPAI MALOM.** Pénteken délelőtt Bereczky László tulajdonában lévő malom kigyulladt és négy vagon őrlemény elpusztult, elégett ezenkívül a malom egész berendezése. A kár meghaladja a kétszázezer pengőt. A tüzet az egyik csapágy öngyulladása okozta.

A MOHÁCSI BÚSÓK

„Galéria a 4 világtájhoz" felkérésére Mohács város és a Dunántúli Tudományos Intézet

támogatásával az anyagot összegyüjtötték és a röpiratot szerkesztették:

FEJÉR KÁZMÉR és Dr. SZABÓ PÁL ZOLTÁN a D. T. I. igazgatója

Bp. 1947

Felelős kiadó: Fejér Kázmér

2653.47. Független nyomda, Budapest. — Felelős: Lengye Lajos igazgató

Sokan különösnek találhatnák, hogy egy tisztán képzőművészeti galéria, népművészeti kiállítást rendezzen, sőt sorozatos elvont anyagú tárlat után figurális jellegű népművészeti termékeket találjon célszerűnek bemutatni.

Ha jobban belemélyedünk az anyag szemlélésébe, kétségesnek tűnik annak megszokott népművészeti jellege. Vajjon nem találjuk-e szemben magunkat a képzőművészet őseredetével? Nem a primitív ember expresszív jelentkezését láthatjuk különös formákká faragva. Több ez mint farsangi mulatság és gyakorlatlan faragvány. Mily hatalmas erő kellett ahhoz, hogy a napi munkától elfáradt ember bicskájával torz fejeket fabrikáljon. Nem gyerekjátéknak, nem díszítésül, még csak nem is szórakozásból, vagy pihenésül. Kényszerből. Súlyos szó, mégsem tudnók másképpen elképzelni. A lelki rugó, az ösztönök végső fokozása kényszerítették álarc-formába a nyugtalan képzelet vízióit.

Nehéz lenne stílusukról beszélni. Akik alkották, nem ismerték az izmus-harcokat. Amit mondani lehetne róluk, az talán hallatlan tisztaságuk. Az egyén és a közösség legmélyebb életéből törnek fel a dermesztő vigyorok, félelmetes szarvak, a durván éles, piros és fekete színezés.

Csak a kultúrától még ki nem finomodott ember és társadalom hozhat létre egy ily döbbenetes erőt, melyet mai képzőművész legfeljebb utánozni tud, de létre hozni nem. Ezredévekre nyúlik az a folyamat, míg az ember az ösztöntől az érzelmességig lecsiszolódott és vált bonyolulttá, szinte raffináltá a művészet.

Időnként azonban, mintha látnánk hasonló erejű fellobbanásokat. Igen, az egyes stílusok kezdetén. Minden kor archaikusából még tisztán, gátlástalanul tör fel a kifejezni akarás. Akár az ókeresztények aszkétikus szentjeit, akár a kubisták még durva geometriai elemeit nézzük. Megfigyelhetjük, hogy az ösztönös, primitív, szinte forradalmi kitörés mint csillapodik és díszítődik. Meddig jutott a mai nonfiguratív absztrakt, szinte szeizmográfszerűen reagáló művészete a kubizmus nyers forradalmiságától! Valahonnan a művészet ködös multjából előtűnik a civilizáció közepén néhány maszk, mely ellentáll a korok, a divatok és izmusok viharának. Megcsap a „varázsló emberfeletti" hatalma. A nőrablás nyers brutalitása. S a belsőnkben lakozó primér ösztön kivetülése.

A búsójárás szokássá csillapodott. De a nép tradíciója megőrizte a szokások kezdeti jellegét. A kései búsófaragó emberben, ha nem is dúlt már a szenvedély, ami hasonló remekműveket hozott volna létre, úgy egyszerűen lemásolta a régieket s amennyire technikai

tudása és képzelete megengedte, fejlesztette. Míg a népművészet többi ága, hímzés stb. ha lassan is, de változott a korral — hiszen ölteni könnyebb, mint faragni —, a búsó ősi felépítettségében megmaradt.

Megdöbbentő a klasszikus formákhoz szokott szemnek ez a plasztikai törvényektől független kirobbanás, ez az őszinte nyersesége a primér ösztönnek.

Ezek a búsók elindítói lehettek valamely művészetnek s elgondolkoztató, mikor és milyen formában fog megjelenni az az új „búsó", mely véget vet mai kultúránknak, mai szinte túlfínomodott művészeti eszményeinknek, hogy robbanékony erejével új horizontokat nyisson meg a csiszoló művész-klasszikusok előtt.

*

Az ősi életformák mithikus szokásainak egyik legjellegzetesebb tárgya az álarc, ami által kiválasztott személyek az emberek életét irányító hatalommal léphettek közvetlen kapcsolatba. Az ősi életforma mithikus elemei a hegységek és az őserdők védelmében maradtak fenn.

A Balkán-félsziget zordon hegyei között őriz ilyen elemeket. A török háborúk viszontagságai kimozdították helyükből a hegyek és völgyek népeit és egész népcsoportokat dobtak hosszú vándorlással hazánk földjére. Mohácsra a sokacok kerültek. A Duna ártéri erdőségei, a mohácsi sziget nádasai közt emelkedő halmok, a morotvák közötti útvesztők a hadvonulások elől rejtőzködő népnek menedéket adtak. Később a civilizáció fenyegette a hagyományokat, azonban Mohács az ország ama szögletében fekszik, ahol ősi szokások megőrzése lehetséges volt. A messze évezredekre visszanyúló mithikus hagyományok legérdekesebb megnyilvánulása a sokac búsójárás.

A tavaszi napéjegyenlőség idején indult meg a búsójárás. Később a farsang utolsó napjaira szorítkozott, vélhetőleg ez már a hagyomány és keresztény környezet kompromisszuma. A búsójárás mégsem azonos a farsangi orgiákkal, bár régen napokon keresztül tartó vad mulatozásban nyilvánult meg. A sokac negyed főterén hatalmas máglya lobogott, ezt a tert ma is Kolistyének, Kóló-térnek, tehát a népi tánc terének nevezik. A máglya köré gyűlt a nép apraja-nagyja. Táncos és duhaj csoportok alakultak, búsóálarcos emberek járták a várost és az álarc, meg a visszájára fordított báranybőr ismeretlenségében felszabadultak az indulatok. A dudák, kolompok, sípok és kereplők zsivajából hangzott ki a kürtök mély üvöltése, melyet a búsók „baú-baú" kiáltása vadságában

még félelmetesebbé tett. Ez a vad hangulat hajdan a férfiasság különös szexuális megnyilatkozásaként mutatkozott és egy-egy fékevesztett búsójárás avatta férfivá az ifjút és a leányokra törő búsónak módjában volt a vadság hangulatában a leányokat asszonyi sorra érettnek mondani. Senki sem volt biztonságban, a búsóálarcban haragosok egymást keresték és szerelmi vetélytársak mérköztek. A legénynek a búsóálarc adott módot igaz vonzalma megnyilatkozására, a házakat járva megkereste mátkáját. Érzésüknek szabad utat engedve, de hűségének zálogaként adta választottjának a tükrökkel és cifra festéssel ékesített „abromenicát", a vízhordó fát, mely később a lakodalomban kerül ismét elő. Ezen hozta be ugyanis az új asszony a lakodalmi ajándékokat, amelyekkel a férje családjának tagjait jutalmazta meg. Jelképe a vízhordófa az asszonyi sorsnak, mert a Dunáról a vizet e fára akasztott korsókban az asszony dolga volt a házhoz hordani.

Különös alakja a búsójárásnak a hamuzsákos búsó, akit a gyermekek „jankele" névvel csúfoltak. Vállán egy zsák hamuval, kezében egy döglött állattal járta a várost, buzogányos és kürtös búsók kíséretében és vad tréfákat űzve hol a zsákot, hol a dögöt puffogtatta az utána csődülők hátán. A házak előtt a kürtöt a kapubálványra helyezték, megfújták, a buzogánnyal megdöngették a kaput és bementek a házba, ahol a hamuzsákos búsó hamut szórt széjjel. Valósággal a halál és betegség ördögének szellemét űzték ki a szobákból és az istállókból. Persze, megvendégelték őket, szép ajándékot kaptak.

A búsójárás ősi eredete, ismerve a primitív népek lelkivilágát, kétségtelenül messze évezredekre vezet vissza. A nép körében az érdekes jelenség eredetére nézve egyetlen hagyomány él: A török pusztításának idején az erdőkbe és szigetekre visszahúzódó lakosság férfinépe egy legendás vezér jeladására búsómódra öltözve szörnyű üvöltéssel, kürtöléssel, kolompolással, kaszával, kapával, késsel tört a megriadt törökökre, kik az ördög seregének támadását vélték és az éjszakában hanyathomlok menekülve hagyták el Mohácsot, maguk után hagyva kincseiket.

A búsójárás vadsága csak az utolsó évszázadban tört meg. Az egyház, az iskola és a hatóságok mindent elkövettek, hogy a szabadjára eresztett emberi ösztönök e megnyilatkozását visszafojtsák. Ez csak igen lassan sikerült. Mégis az utolsó évtizedekben a búsójárás már elvesztette eredetiségét és a rendeletek kényszere következtében a népviseletben pompázó fiatalság felvonulásává, táncos mulatságává, változott. A búsó az utca bohóca lett, az apáról-fiúra szálló álarcok a kamaszok öltözékévé váltak, akiknek fő célja, a látványosságot kedvelő közönség megnevettetése volt.

Fordítsuk most figyelmünket a sokác népre! A sokác nép a legutolsó időkig házközösségben élt, négy-nyolc család is lakott egy házban, amely három részből állott: egy nagy szobából, konyhából és kamrából. A szoba elején egyszerű asztal volt, köröskörül székekkel, a fal mellett pedig minden házaspárnak egy közös ágya és minden nőnek egy külön szövőszéke. Az ágy két lócára helyezett deszkán nyugvó szalmazsák volt vánkossal és tarka gyapjúszőnyeg takaróval. A sarokban agyagból épített kövér banyakemence, szegélyén alacsony padka. A konyhában a nyitott tűzhely fölött vasláncon függő üstben főtt az eledel. Étkezésnél ebből kanalaztak valamennyien. A villát nem ismerték, csak a kanalat meg a kést. A kamrában minden házaspárnak külön festett ládája volt, ebben őrizték az asszony ékszereit, a férfi pénzét és minden ruhájukat. A sokác-viselet, a magyar szláv elemek ízléses egybeolvasztásából eredt.

Ősi elemeket őrző szokásaik közül kiemelkedik a házasságkötés szertartása. A fiatalok szerelmi vonzalma a házasságkötésben a házközösségek kapcsolatává lett. Az élettárs megválasztásában a döntést a házközösség tanácskozása hozta, e döntés ellen azonban mind a leánynak, mind a legénynek módjában volt tiltakozni. A leánykérés a férfi családjának dolga volt, pénzdarabokkal, rozmaring-ággal megtűzdelt almát vittek a menyasszony házába. A leány az alma elfogadásával adta jelét beleegyezésének. Az esküvő reggelén a vőlegény a koma, a házközösség és rokonság kíséretében megjelent a leányos háznál. A menyasszony tálcán friss lepényt hozott elébük, melynek közepén egy csupor bor állt. A borból a koma, a menyasszony és a vőlegény ivott, majd kinyilvánították házasságkötési szándékukat. Az ivást és a mondókát háromszor ismételték, a harmadik ivás után a vőlegény a maradék bort háta mögé löttyintette. A házból a templomba mentek, elől a vőlegény egyedül vígan pipálva, újabban szivarral, vagy cigarettával a szájában. Mögötte pár lépésre a menyasszony jött, a nyoszolyóleányokkal, majd a férfi háznépe következett. A menyasszony háznépe csak távolabbról kísérhette a menetet.

A templomból a férfi házához mentek, azonban a menyasszony háznépe és vendégei innen visszatértek és a leányos házban rendezték mulatságukat. Az ebédnél a koma ült a főhelyen, körülötte kor szerint a vőlegény rokonsága. A mátkapár nem ült az asztalnál és nem étkezett. Az eszem-iszom szertartását a koma vezette, utasításait a „csausz" vagy másképpen „csávó" hajtotta végre. A „csausz" tréfás fickó volt, fő dolga a hangulat ébresztése. Estefelé a menyasszony házanépe a városon keresztül-kasul végigvitte a kelengyét, a ruhákat babákra öltöztették, szalagjait, kendőit ágakra kötözték. A „csausz" kíséretében a vőlegény háznépe gyertyákkal ment a menet elé, azonban a házba nem

volt könnyű a bejutás. Tréfás jelenetek játszódtak le, a „csausz" a „passzust" kérte, mire festett képeket és pikáns szobrokat mutogattak, jeléül, hogy mijáratban vannak. Az ifjú párnak kenyérbe dőfött és feldíszített háromszárú termőágat vittek, ezt azonban a szerencse zálogaként — elárverezték. A menyasszony csókjáért ajándékot kellett adni. Az esti étkezésnél már az ifjú pár is az asztalnál ült, vidám hangulatban szétosztották a menyasszony ajándékait.

Régente a „csausz" éjfél után az ablak alatt kukorékolt, mire a mátkapár a kamrába vonult, hol az új asszony dolga volt a férfi csizmájának lehúzása, ingre-gatyára vetkőztette férjét; a férfi dolga viszont az volt, hogy levegye a sokicáról díszes ruháit, az inget és övet kivéve. Rövid idő után már menyecskének öltözve tért vissza az új asszony a táncolók közé. Újabban ez a szokás úgy módosult, hogy a kamrában menyecskévé öltöztetik át a menyasszonyt, míg a vőlegény a kamra előtt szerelmi dalt énekel:

Kerted alatt jártam tegnap,
jártam tegnap egyedül.
Ott láttalak virágok közt,
virágok közt messziről.

Te vagy minden virág között
a legszebbik rózsaszál,
nincs drágább kincs a világon,
az én kedves arámnál.

Ezután a padlásra vonul a menyecskévé átöltöztetett asszonyka meg az ura, a padláslétrát tréfásan elviszik, nekik reggelig ott kell maradniok. Odalent a házban vígan folyik a mulatozás. Megjelennek az álarcosok, de ezeket az esküvőn már nem búsóknak, hanem „macskaráknak" mondják. A koma, ha idősebb, távozásával ad helyet a szertartásosságot követő fesztelen vigadozásnak, ha fiatalabb, ez időre lemond komaságáról és maga is a mulatozók közé vegyül. A „csausz" ősi szokás szerint játékokat rendez. Az egyik játék a „kurule". Abból áll, hogy a leányok és asszonyok fehér kendőt borítanak fejükre, felsorakoznak és görnyedt, guggoló menetben körüljárják a szobát. A táncot különös zene kíséri, az öreg dudások még ismerik a dallamát. A „csausz" a szoba közepén seprővel védi az asszonyokat a kamrából előtörő ördögnek öltözött férfivel szemben. A férfi arcát „lárfával" (lárva) rejti el és azon mesterkedik, hogy egy-egy menyecskét, vagy leányt, óvatlan pillanatban kiszakítson a menetből és a kamrába húzza. A „csausz" seprővel veri az ördög hátát, de ez lassan mind egy szálig elragadja a fehérnépet. A másik játék a „vile" abból áll, hogy férfiak, nők vegyesen egymás mögé sorakoznak, összefogódznak és mindenben a „csauszt" követik. Elbujnak az asztal alatt, kimásznak a gyakran szűkre szabott ablakon. A „csausz" gúzsra kötött kendővel veri azt, aki nem

jól végzi dolgát. Megcsókolják a dudást, a tamburás cigány füstös képét és a legkülönbözőbb mókákkal vigadoznak.

Reggel a fiatalasszony vízért megy a Dunára. Vállán viszi a vízhordófát, a korsókat leányok hozzák utána. A dudás, vagy tamburások zeneszóval követik. Útközben megcsókolja az ismerősöket, hogy boldogságát kifejezze, a csókért ajándék jár.

Hajdan a fiatal házasok egy évig a kamrában aludtak és csak ezután, a munka hétköznapisága nyomán, kerültek be a nagyszoba házközösségébe. A fiatal menyecske a házközösség munkamegosztásában egy évig nem vett részt, főgondja a ház és környékének tisztántartása, a vízhordás volt. Esténként pedig a ház férfitagjainak bocskorát leoldotta és minden szombaton megmosta lábukat.

A szülőanyát függönyös ágyba fektetik és csak a szülésnél segítő öregasszonyt, a bábát engedik hozzá. Senkinek sem szabad a fátyolt félrehúzni és az asszonyra tekinteni.

A temetési szertartásaik is érdekesek. A halottat a nagyszoba közepén saját ágyán ravatalozzák fel, két oldalán gyertya ég, mellette egy tányérban szenteltvíz áll. A gyászolók virrasztanak és imádkoznak. Temetőbe indulva a szenteltvizes tányért a kocsikerék alá teszik. A koporsót hétköznapi, sőt sokszor piszkos munkaruhában követik a mély fájdalom jeléül. A gyász színe a fehér. A temetési menetben és a sírnál a fájdalmat a kétségbeesés mozdulataival és hangos jajgatással fejezik ki. Az elhúnytat a legdíszesebb ruhájában temetik el és mikor a gödörbe eresztik le a koporsót, pénzdarabokat dobálnak utána. Hazajövet másnap reggelig kiveszik a kocsi egyik hátsó kerekét, hogy a mély gyász csendjét ne zavarja a munka zaja. A halott kisgyermek koporsóját anyja viszi fején a sírig. A meghalt leánynak selyemkendőjét és ékes párlját a sírkeresztre akasztják. Vasárnaponként a temetőt látogatják, beszélgetnek a halottal, az anya gyümölcsöt és jó falatokat tesz gyermeke sírjára.

A mohácsi sokácok életmódja és szokásai ősi idők emlékeként maradt meg közöttünk. A viselet, a hagyományok, a szokások és a dalok napról-napra tünnek el, ezeket az öregek a sírba viszik magukkal — a fiatalok pedig nem kívánják.

Hivatott néprajzi kutatók sürgős dolga e különös világ szakszerű feldolgozása. A Dunántúli Tudományos Intézet e kiállítás kapcsán ragadja meg az alkalmat, hogy felhívja az érdekelt köröket a gazdag és sokat igérő anyag tudományos problémáinak felderítésére.

Mohácsi farekasság

lásd

Schleicher Lajós:

A farekas és korsós-
mesterség Mohácson.
Dunántúli Helikon

1938. 2–4. 4.

MDK

Mohács /Thék/ Budapest

Közreműködésért ezüstérmet kapott a párisi világkiállitáson.

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 356.l.

mdk

A mohácsi fazekasok

v. gölöncsérek mázas edényt
készítettek a kemcéjük, munka-
menetük is más volt mint a korsósoké
Vörös alapu mázas edényeik voltak, de
kék szint is használtak 10. ábra

Kresz Mária: Magyar népi cserépedények.
Néprajzi Muzeum Évkönyve 1961, 147.l

M.D.K.

Mohácsi

Farkas Imre: "Montecarlói Film" c. elbeszélését illusztrálta.

Szinház, Bp. 1946. aug. 21-27. II. évf. 32. sz. 30. lap

Kiss Géza és Hohácsy ,ép.-k

közös pályamüvei közül az egyik nagystilusu fogásokkal kivánhatni,bár a valóságban inkább sivár lenne, a másikban a valóságban inkább érvényesülö megoldást nyujtanak. Vannak müvészi kvalitásai

P...: A Balassagyarmati törvényszéki épület.
Vál1.Közl. XI.évf. 1908.dec.2. 4.l.

mdk

Mohácsi „Korsós és Fazekas" cét

első szabályzata 1718-ból való
1802 ben szélváltak
A korsósok csak is fekete mázatlan edényt
égettek kettős kemencében. Évi 30 000 edényt
szállítottak a Balkánra n.n. török korsót
Kresz Mária: Magyar népi cserépedények
Néprajzi Múzeum Évkönyve 1961, 147. l

Mohácsi cumik

taxi2000

☎

2000000

INGYENES
06-80
ZÖLD SZÁM

200000

taxi2000

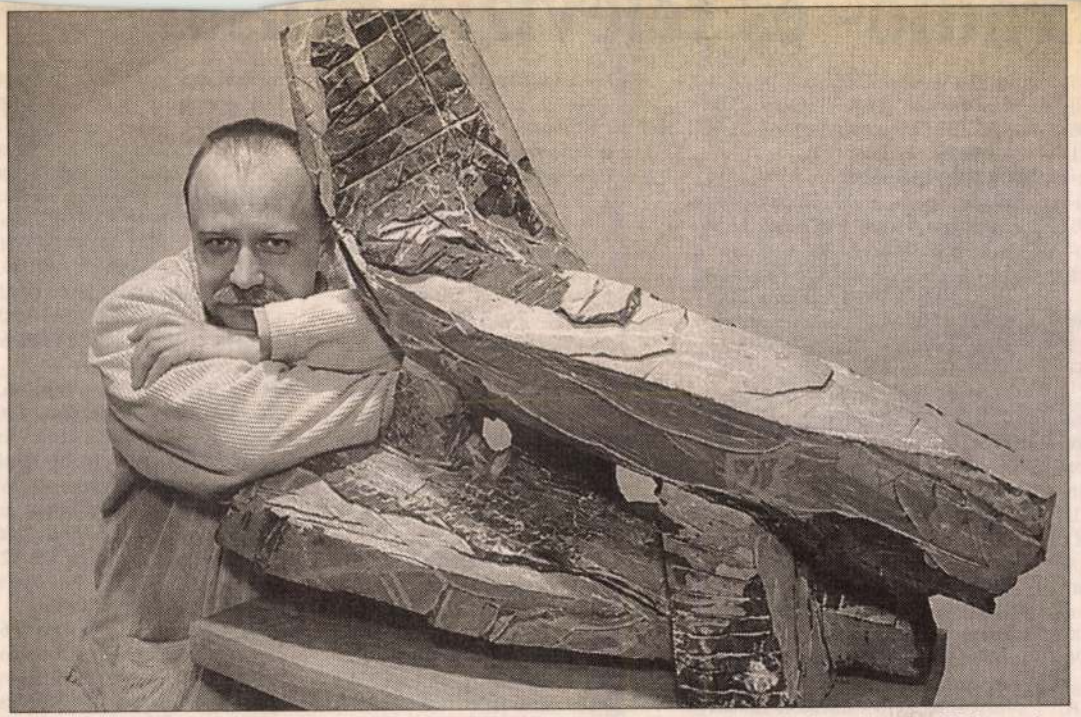

Tegnaptól látható az a kiállítás, amelyet Mohácsi András szobrászművész alkotásaiból rendeztek az Óbudai Társaskör galériájában

FOTÓ: SOMOSKÖVY BÉLA

Többfelé eső

Nyugat- és Közép-Európában változékony az idő. Nedves és szárazabb légtömegek követik gyorsan egymást. A kontinens keleti részén ugyanakkor a leszálló légmozgások hatására napos száraz az idő. A mediterrán térségben is a sok napsütés a jellemző, 20,25 fokos felmelegedéssel.

Hazánk felett csütörtökön egy melegfront széles felhősávja vonul át. Sokfelé lesz erősen felhős az ég, főként a keleti országrészben várható számottevő eső. Délután nyugat felől megkezdődik a felhőzet felszakadása, és a Dunántúlon egy-két órás napsütésre is lehet számítani. A délnyugati szél időnként megélénkül. A hőmérséklet csúcsértéke keleten 10,15 fok között, nyugaton 17-20 fok között alakul. Késő este 9,14 fok várható.

Csütörtök 14 óra

Légszennyezettség
(Budapesten)

SO_2	CO	NO_2
10	20	64

Fronthatás: meleg
Légnyomás: nem változik

05:42 19:44 11:10 01:46

Primo cumisüvegek a német Egészségügyi Minisztérium ajánlásával.

Mária

Vezető európai minőség 630,-Ft-tól, közvetlenül az importőrtől.
Az egyetlen mikrózható, sőt mikróval sterilizálható cumisüveg.
Egyedülálló légzésjavító, inhalációs, fogszabályzós cumik.
Felboríthatatlan, csepegésmentes biztonsági poharak, kellékek.
CE, S30, SS31, EN71 minősítéssel rendelkezik.

Egyéni vásárlóknak is nyitva: K-Sz-P: 10-20-ig, szombaton: 10-18-ig.
Gyermekruha Nagyker, Bp. XIII. ker., Visegrádi u. 25. Tel.: 340-2392.

Napi Magyarország · 1999 IV. 22.

Mai rádió- és televízió-műsor

Napközben 11.05 A Szabó család 11.35 Jadviga párnája 12.00 Déli Krónika 12.40 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.05 Vendég a háznál 13.20 Szent Adalbert, három nemzet szentje 13.30 Tanúim lesztek! 14.04 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Irodalmi figyelő 14.55 Aranyalap 15.06 Beszéljük meg! 16.00 Délutáni Krónika 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Körmondat 17.05 Magyarországról jövök... 18.00 Esti Krónika 19.05 Sportvilág 19.29 Jó éjszakát, gyerekek! 19.39 A hatalom megragadása 20.04 Hagyományápolók 20.30 Határok nélkül 21.04 Magyar jazz 21.25 Kossuth-klub 22.00 Késő esti Krónika 22.30 Hangos recept 23.04 Lemezmúzeum

PETŐFI: 4.32 Hajnali dallamok 8.45 Sportreggel 9.00 Petőfi-délelőtt 11.48 Korkérdés 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Verkli 13.50 Vízállásjelentés 14.00 Kabarécsütörtök 17.00 Háztól házig 18.01 Kölyökrádió 18.30 Gordiusz-játék-tér 19.04 Unikum 20.00 A P. Mobil együttes összes felvétele 21.04 A vakáció 21.52 Zene 22.00 Modemidők 22.30 Menza 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi... 0.00 Éjfél után...

BARTÓK: 6.03 Muzsikáló reggel 8.06 Pódium 9.05 Világhírű kamarazenekarok lemezeiből 10.05 Magyar honvédsorsok 10.50 Álarcosbál 11.08 Brahms: H-dúr trió 11.45 A debreceni Délibáb együttes felvételeiből 12.06 Hangverseny délidőben 13.21 Siegfried Jerusalem operaáriákat énekel 14.05 Csapdák 15.00 Bécsi kamarazene 15.30 A hét muzsikusa 18.05 Délutáni hangverseny 19.05 Ön hogyan tanítaná? 19.35 Kapcsoljuk a 6-os stúdiót 20.35 Hírek 20.40 Hangszerszólók 20.53 A XX. század legszebb hangfelvételei 22.05 Versek 22.20 Együttesek Mozart operáiból 23.04 Századunk zenéje

MTV 1: 5.45 Hajnali gondolatok 5.50 Határtól határig 6.00 Szabadság tér 9.00 Bor és hatalom 9.35 Kincsestár 11.05 Családorvos 11.30 A szerelem jogán 12.00 Híradó 12.15 A. K. T. 12.25 Lezáratlan akták 12.30 UNI-JÓ 12.40 Második lehetőség 13.30 A pampák királya 14.25 Lássuk Indonéziát! 14.35 Zöldpont 15.10 Szívtipró gimi 16.00 Együtt 16.55 Csellengők 17.00 Hazanéző 17.45 Körzeti híradók 18.00 Az utódok reménysége 18.20 Hangszál(l) 18.45 Gyerekeknek! 19.00 A bestia 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 Szomszédok 20.30 Kincsestár-kabaré 21.00 Lámpaláz 22.05 Aktuális 22.25 Kenósorsolás 22.30 VilágKép 23.00 MM 23.10 Labdarúgó-kupanap 23.40 Jazzterday

MTV 2: 6.00 Szabadság tér 9.00 Tudóra 10.00 Tanoda 11.00 Tanoda plusz 12.00 Szomszédok 12.35 Híradó 12.50 A. K. T. 13.00 Lezáratlan akták 13.05 Tévémagiszter 14.05 Dixie-mix 14.30 Bor és hatalom 16.00 Kincsestár 17.35 Repeta 19.00 Magyarország ma 19.30 Mesetár 20.00 Híradó, sporthírek 20.30 Élő vizeink 21.00 Szenzáció 21.50 Az opera fényei 22.50 Mélyvíz 23.55 Napbúcsúztató

DUNA TV: 5.30 Virradóra 9.00 Reggeli muzsika 9.15 Régiók 9.45 Elfelejtett tájakon 10.15 Póráz 10.50 Doktor Finaly 11.40 Esti kérdés 11.55 Vers 12.05 Lapozó 12.20 Anziksz 12.35 Balfácánok 12.45 Ló és ember 13.40 Fekete gyémántok – magy. film 14.55 Kelet-Európa kolostorai 15.25 Katedra nélkül 17.10 Nyelvőrző 17.25 Mese 18.00 Híradó 18.20 Pingvinek kongresszusa 19.05 Zorán 20.05 Hej, hej, helyesírás! 20.10 Váltó 20.40 Esti kérdés 21.00 Híradó, sport 21.40 Éjszakai járat 21.45 Játéktér 22.15 Ábrahám völgye – port. film 23.55 Híradó 0.15 Vers – ism.

RTL KLUB: 6.05 Varázslatos álmok – ism. 6.30 Jó reggelt! 9.00 Receptklub 9.10 Esmeralda 10.00 Megveszem ezt a nőt! 10.50 Az első csók 11.15 .hu 11.45 Barátok közt 12.10 A fejvadász 12.57 Játék 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Receptklub 13.30 Bugs – A cég hullámhosszán 14.20 Klipklub 14.45 Rajzfilmklub 16.05 Lessie 16.30 Az első csók 17.02 Játék 17.05 Renegade – A fejvadász 17.52 Játék 17.55 Esmeralda 18.45 Híradó 19.05 Fókusz 19.30 Barátok közt 20.00 A mélység birodalma 20.55 A nagy mágusok kulisszatitkai 21.45 Híradó, időjárás 22.00 Megdöbbentő világ 23.05 Emigránsok – svéd film 0.20 Fókusz – ism. 0.40 Divatklip

TV2: 5.50 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Délelőtt a tv2-vel 12.30 Kedves nővérkék 13.00 Szerelem, Szarajevó 14.45 Gazdagok és szépek 15.15 Kakuk 15.45 Sunset Beach 16.30 Marimar 16.55 7-es csatorna 17.25 Kassandra 18.10 100 millió 18.35 Plusz 19.00 Tények 19.30 Szerencsekerék 19.55 Forró nyomon 20.50 Forró éjszakák 21.50 Mindent vagy semmit! 22.15 Jó estét, Magyarország! 23.00 Forró nyomon – ism. 23.15 Magyarország holnap 23.45 Színkép 0.15 Kobra 1.00 Vers éjfél után

TV3: 5.50 Nap-kelte 9.05 Santa Barbara 10.00 Dinasztia 12.00 Video Hits No 1. 16.10 72 óra 16.40 Rablóból pandúr 17.35 Beverly Hills 90210 18.30 Hír3 19.00 Egy rém rendes család 19.30 Egy rém rendes család 20.00 Űrháború: 2063 20.50 A holló 22.45 MASH 23.15 Hír3 – ism. 23.45 Santa Barbara – ism. 0.35 72 óra – ism.

MSAT: 0.10 Music Box 6.30 Nickelodeon 8.00 Szippancsok 9.30 A kerge város 10.00 Selva verde – ism. 13.30 Szippancsok 14.30 Hatlábú birodalom 15.00 Vidramese 16.00 Nickelodeon 18.30 A kerge város 19.00 Kapásjelző 19.30 Hír-M 20.00 A hold kegyeltjei – grúz–fr. film 22.00 Tűzvihar 23.35 Hír-M – ism. 0.05 Kapásjelző – ism. 0.35 Music Box

SZÍV TV: 0.25 Music Box Classic 6.50 Tipp-Top 17.00 Csengetett, mylord? 18.00 A divat arénájában 19.00 Arany 20.00 Törbe csalva 21.30 Terroristák 22.30 Csengetett, mylord? – ism. 23.30 Music Box 0.10 Tipp-Top

tok 7.25 Mozimánia 8.15 Esthajnal csillag 10.25 Ó, azok az angolok! 12.00 Sztárközelben 12.30 Huck és a szívkirály 14.05 Csendszimfónia 16.25 Bolondságra éhezve 17.55 Batman és Robin 20.00 Váltságdíj 22.00 Melrose Place 22.45 Egy fiú szerelméért 23.40 Dr. Moreau szigete 1.15 Halálos örvény 2.50 Ó, azok az angolok! 4.25 Menekülés az éjszakába

SZABADSÁG TÉR április 23-án, pénteken az MTV 1-en 6.00 és 9.00 óra között. A műsorban a fő témák mellett félóránként hírek, 6 órakor, 6.30-kor és 7.30-kor időjárásjelentés, 6.30 után lapszemle, 7 óra után közlekedési hírek, 7.30 után rendőrségi hírek, 7.45-kor pénzügyi hírek, 8 óra után sporthírek, 8.15 után pedig kulturális ajánlat várja az érdeklődőket.

NAP-KELTE április 23-án, pénteken is 5.50-től 9 óráig a TV3-on stúdióbeszélgetésekkel, szolgáltatásokkal, hazai és külföldi jelentésekkel. Producer: Gyárfás Tamás. A műsor ideje alatt hívható telefonszám: 251-0519.

MOHÁCSI ANDRÁS

A PARTI GALÉRIA TISZTELETTEL MEGHÍVJA
1998. ÁPRILIS 4-ÉN DÉLUTÁN 6 ÓRÁRA

· MOHÁCSI ANDRÁS ·

SZOBRÁSZ

KÖVETEK

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA KOTORMÁN LÁSZLÓ SZOBRÁSZ

PARTI GALÉRIA
H-7621 PÉCS
MÁRIA UTCA 1.
TELEFON-FAX:
36-72-213-842

A KIÁLLÍTÁS TÁMOGATÓI

MÁRVÁNY KFT. SIKLÓS
NAGYHARSÁNYI KŐBÁNYA KFT.
JPTE KÉPZŐMŰVÉSZETI MESTERISKOLA
POLGÁR PINCE - VILLÁNYKÖVESD
KÉKKÚTI ÁSVÁNYVÍZ RT. - KÉKKÚT

Parti
GALÉRIA

A KIÁLLÍTÁS
ÁPRILIS 30-IG
LÁTHATÓ

· MOHÁCSI ANDRÁS · KÖVETEK ·

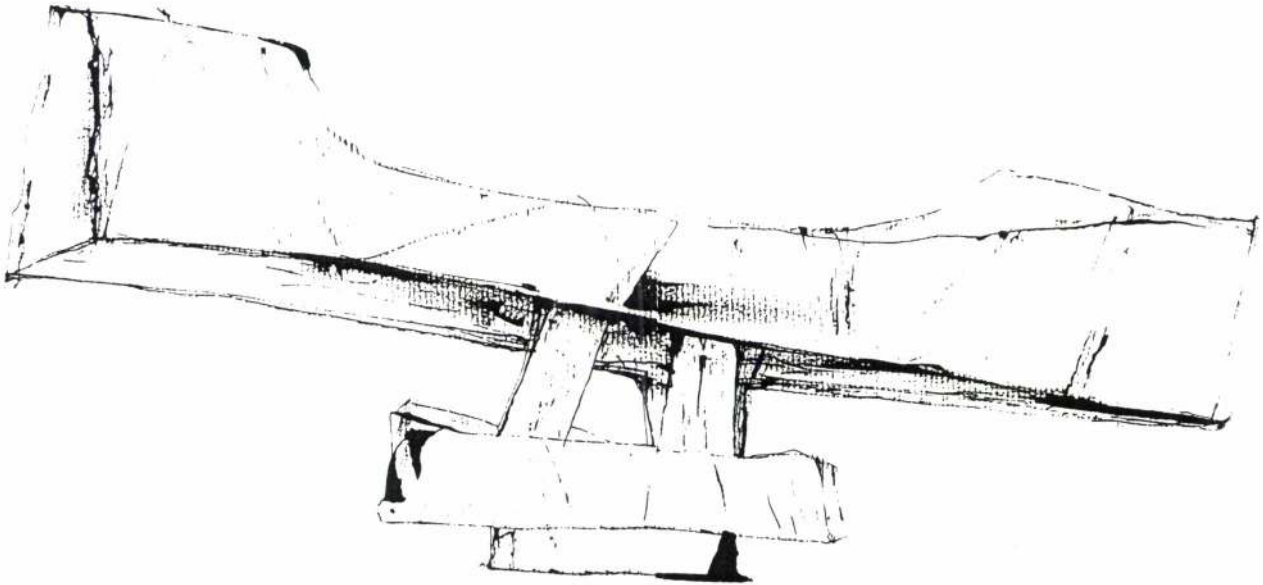

· PARTI GALÉRIA · PÉCS · MÁRIA UTCA 1 · 1998 ÁPRILIS 4 - 30 ·

M

A

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIA
BUDAPEST, III. KISKORON A U. 7.
TELEFON: 1 - 250 02 88

MOHÁCSI ANDRÁS

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJA

1999. ÁPRILIS 20-ÁN ESTE 18 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

NÁDOR TIBOR

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1999. ÁPRILIS 20-TÓL MÁJUS 16-IG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL 14 – 18 ÓRA KÖZÖTT

TÁMOGATÓK:
NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM, FŐVÁROSI KÉPZŐMŰVÉSZETI ALAP
PERBAU KFT, MS aRT STÚDIÓ, REMETE STÚDIÓ

RAJZ: MOHÁCSI ANDRÁS · DESIGN: MS aRT STÚDIÓ, KAPOSVÁR, MOHÁCSI JÁNOS · NYOMDA: PRO ARTE'94 KFT. BUDAPEST · 1999 ·

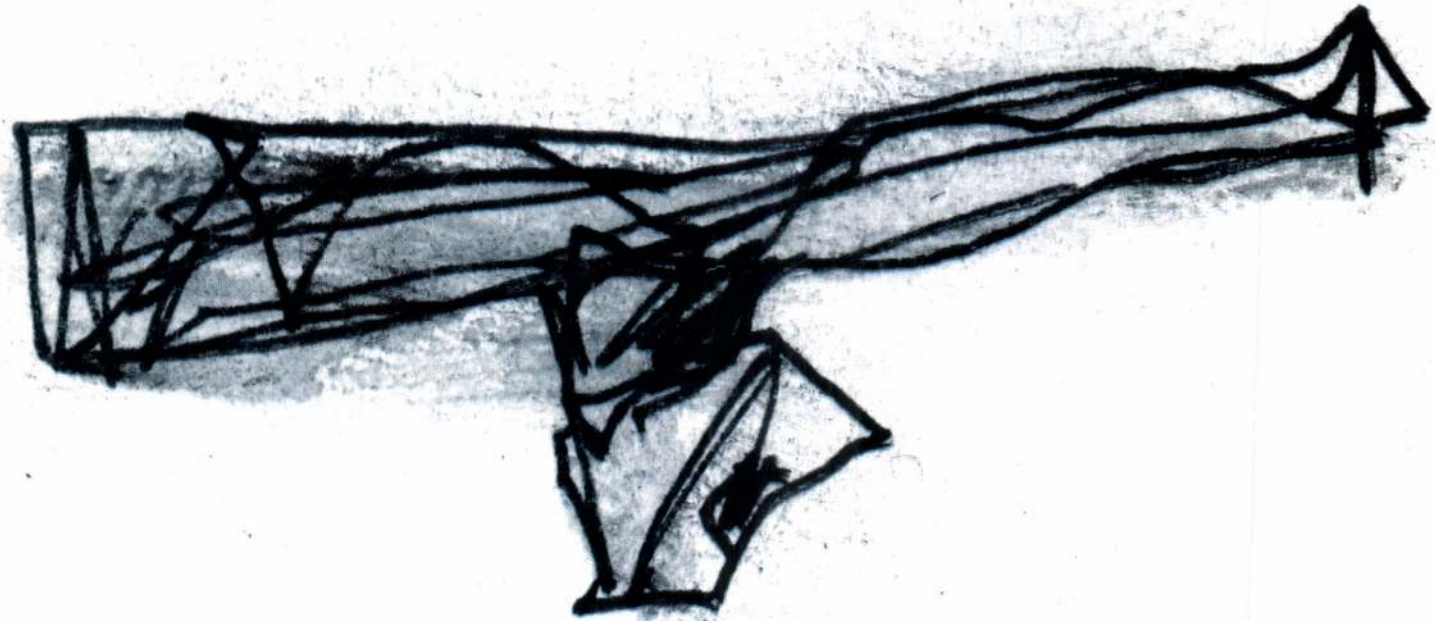

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GALÉRIA

BUDAPEST, III. KISKORON A U. 7.

TELEFON: 1 - 250 02 88

MOHÁCSI ANDRÁS

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJA

1999. ÁPRILIS 20-ÁN ESTE 18 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

NÁDOR TIBOR

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1999. ÁPRILIS 20-TÓL MÁJUS 16-IG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL 14 – 18 ÓRA KÖZÖTT

TÁMOGATÓK:

NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM, FŐVÁROSI KÉPZŐMŰVÉSZETI ALAP

PERBAU KFT, MS aRT STÚDIÓ, REMETE STÚDIÓ

· RAJZ: MOHÁCSI ANDRÁS · DESIGN: MS »RT STÚDIÓ, KAPOSVÁR, MOHÁCSI JÁNOS · NYOMDA: PRO ARTE'94 KFT, BUDAPEST ·1999 ·

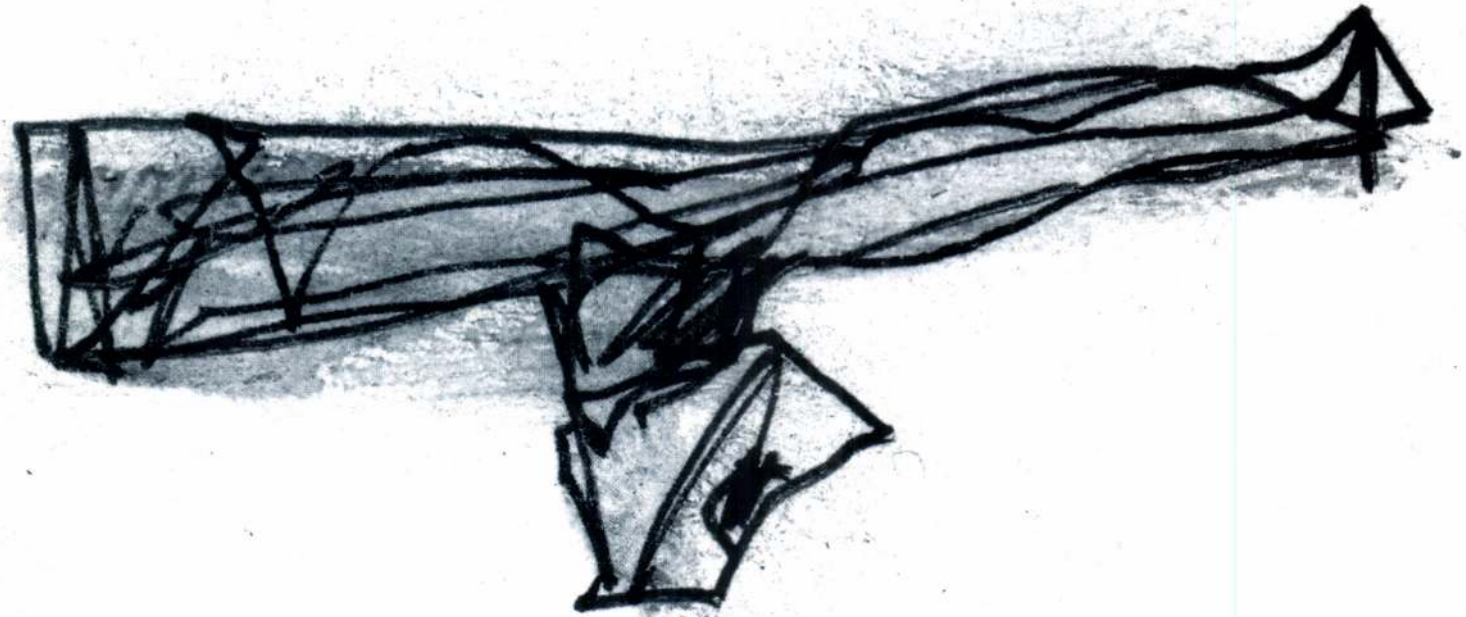

MOHÁCSI

András

NICS 0050111 : 0163 N-1 N-1 2

MOHÁCSY, A. Győző

186. *Kreuzabnahme*
187. *St. Gerhardt bekehrt die Ungarn*
188. *Empfang vor der Burg*

grafikák

Csánky Ung. Mal

42. l.

Mohácsy Á. Győző
festő

V Kminkiáll, 1943

Levétel a keresztről,
olaj.

M. KIR. VALLÁS- ÉS
KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

MEGHÍVÓ

A M. KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTÉRIUM ÁLT
1940—1942. ÉVBEN VÁSÁROLT FESTMÉNYEK ÉS SZOBR

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITÁS 1943. JÚNIUS HÓ 17-ÉN 13·30 ÓRAKOR
AZ ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMB

Mohácsy A. Győző

festő

l. Szépművészet

1943. 34. l.

Mohácsy Á. Győző

Jézus lecsendesíti
a háborgó tengert,
Műszerett tusrajz.
Keresztlevetet,
Vízf.

Müvészeti Hotek Komàrom

1941

Malart und künstlerischen Vorstell
verspüren zu lassen. Der aus Kron
rüstige Veteran der lebenden unga
und rapsodischen Malart an die Tra
Munkácsy an. Er lebt ferne von se
land und drückt mit packender Kr
lich, daß die künstlerischen Bestre
ungarischen Künstler in den brei
Haben sie doch hier gelernt oder
gebildet, wie München, Rom, Par
rischen Kunst von Einfluß waren. I
zogenen Abtrennung in gemeinsam
deren Strömungen sie fühlten, au
mehrere urwüchsige junge Talent
für bildende Kunst und wurden sp
Mitglieder der römischen ungaris
der ungarischen Kunst empor, die
von Paris« abschüttelte. Zu diesen
Székler Abkunft, Zoltán Kovács v
Johan Varga, der Graﬁker Georg B
den, einer der Besten aus der junge
sind dem schöpferischen ungarische

Der in gedrängter Plastizität
vor dem ungarischen Pavillon in Ve
der modernen ungarischen Plastik
siebenhundert Jahren an der Kathe
Steinskulpturen. Auf der Biennale
vollen Recht und derselben Kraft
treten, wie seine in Budapest gebo

Das Bild der siebenbürgische
wir der Goldschmiedekunst eines d

MOHÁCSY A. GYŐZŐ

167. Levétel a keresztről, vízf.

168. Kassai bevonulás, vízf.

Nemzeti Szalon

1940. nov.-dec.

MAPE 25. kiáll

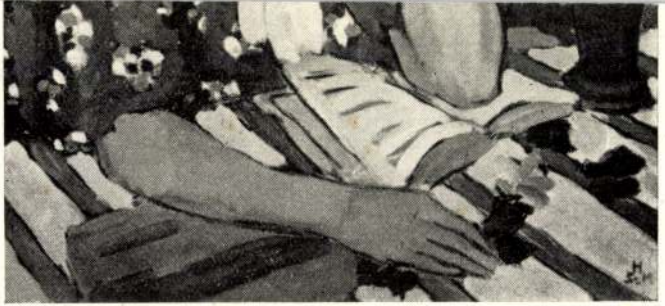

HANGAI SZABÓ MIKLÓS: Feleségem

Mohácsy A. Győző

festő

Rákospalota

Mária u. 18.

MKSz 1947

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rochemüller-u. 12.
Telefon: 127-837.

Mohácsy A. Győző

Magyarság

Vasárnap, 1942. április 26.

A Műcsarnok Esterházy-pályázatainak nyertesei

Esterházy Pál herceg a Műcsarnok tavaszi tárlatára különböző festészeti és szobrászati díjakat tűzött ki, amelyekre vonatkozó döntését most közölte a Képzőművészeti Társulat igazgatóságával. E szerint a magyar történelmi festészeti kompozíció díjat bácsai Szánthó Mária nyerte „Rege a csodaszarvasról" című művével (5000 P); a szobrászati kompozíciódíjat pankotai Farkas Béla nyerte „Kiűzöttek" című művével 5000 P); a szobrászati aktdíjat Gády Lajos „Kútfigura" című műve nyerte (2500 P); elismerési díjban részesült Mohácsy A. Győző „Hunyadit fogadják Vajdahunyadon" című műve (2000 P); Takács István „Matyó népművész" című műve (2000 P); Nemes György „Szomjazó Hortobágy" című szoborműve (2000 P) és Uitz László „Primavera" című szoborműve (1000 P).

—oOo—

Mohácsy A. Gyöző

arck. repr.

Tolnai Világlapja

1942. máj. 13.

meket a társadalmi erkölcs határán belül megtartani. Ez a nehéz feladat, amit állami rendszabályokkal kell biztosítani. Csak igazat propagálni és csak igazságosan, csak a nép javára és az ő megbízása alapján, — ez a követelmény, amit betartani és diadalra vinni kell.

Mohácsy A. Győző

Hunyadit fogadják
Vajdahunyadon
c. kéze repr.

KMTárs tav. tárl. kat.
1942. ápr.–máj.

a nagybirtokok csoportjába tartoznak, ezért ebbe a két kategóriába eső gazdaságok területének 1895 óta bekövetkezett változására csak közvetett uton — a 100 holdnál kisebb gazdaságok területváltozásának tekintetbevételével — következtethetünk. A törpe- és kisüzemek gyarapodására és elaprózódására nézve azonban nagyon tanulságos és figyelemreméltó felvilágosítást nyerhetünk.

1. A gazdaságok száma és aránya

Törvényhatóság	Év		0—5 kat. hold gazdaságok	5—100 nagyságú gazdaságok	100—1000 gazdaságok	1000 h-on felüli gazdaságok	Összesen
Fejér m.	1895		20.845	9.039	185	127	30.196
		%	69·0	29·9	0·6	0·5	100·0
	1935		51.290	14.215	393	116	66.014
		%	77·7	21·5	0·6	0·2	100·0
Somogy m.	1895		22.532	22.173	236	203	45.144
		%	49·9	49·1	0·5	0·5	100·0
	1935		71.880	30.183	707	189	102.949
		%	70·0	29·3	0·6	0·1	100·0

MDK

Mohácsy A. Győző

V. Honz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa 27 l.

MDK

Mohácsy A.Győző

Jármü NV. tanoncotthon terve, temp.

I. M. Képzőmüv. Kiáll. Mücs. 195o. aug.

1o l.

Mohácsy A. Győző MDK

Hunyadit fogadják Vajdahunyadon, elismerési dij.

A Műcsarnok Esterházy-pályázatainak eredménye.
Pesti Hirlap 1942. ápr. 26.

Mohácsy A. Győző: MDK

Árpád vezér

A főváros vásárlásai a Műcsarnokban.
Pesti Hírlap. 1942. nov. 4.

Mohácsy A. Győző MDK

elismerési dijban részesült

A Mücsarnok Esterházy-pályázatának eredménye

Reggeli Magyarország 1942.ápr.26.

MDK

Mohácsy A.Győző,festő

Hunyadi bevonulása Vajda-Hunyadra.		3.l.
Szent László. 6.l.		Karton.
Levétel a keresztről.	9.l.	Vázlat.
Arpád vezér.	9.l.	Vizf.

Mücsarnok.-KMTárs. Őszi Tárlat. 1942.okt.-nov. -Képes tárgymutató keretében a Benczur Társ. jub.kiáll.-Vastagh Éva emlékkiáll.-Haranghy Jenő gyüjt.kiáll.

MDK

Mohácsy A, Győző

Levétel a keresztről.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 19. 1.

MDK

Mohácsy A. Gyözö, festö

Szent István felajánlja a koronát Szüz Máriának.
Vizf.

Mücsarnok. IV. Képzömüv. kiáll. "A Magyar Müvészetért".
1943 máj. 16-3o. Kat. 2o.l.

MDK

Mohácsy Á. Gyözö, festö

Dózsa széjjeltépi a keresztes had feloszlatásáról szóló irást. Tempera.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat.11.1.

MDK

Mohácsi Á, Győző

T.E: I. m. képzm. kiáll. grafikai müvei.
Kis Ujság, 1950. aug. 27. 7 l.

MDK

Mohácsy A.Győző

Mátyás a diadalmas, vf.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 22. 1.

Mohácsi L. György
festő

M.D.K

„Horgász" c. képe.

Lajos Sándor: Képzőművészeti krónika
Élet és Irodalom, 1961. szept. 16 – 10 l.

P.D.F.

MDK

Mohácsy Arpad Győző

Jézus lecsendesiti a haborgó tengert, szinezett tusrajz

Árpád vezér, aquarell, freskóvazlat

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 22.1.

M.D.K.

Mohácsy A. Győző festő

1947-ben a Rákospalotai Munkás Képzőművészeti Iskola tanára

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 347.1.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.
Bp. 1965.

Mohácsi A. Győző

Nemulatott műve:

21. p. „Compositió", tempera.

Bologh J.: A „Magyar Képző" művészetért I. p. művészeti kiállítása, Budapest, 1946. VII.

7 l

Mohácsi A. győző

Compositio, tempera

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1941 Jú

Mohácsi A. Győző

Szabad Művészet

1950. 10. 415. l.

magyar művészet európai helyzete. Bp. 1924. 20. l. — Lepold—Homor 74. l. — Gerevich PA, 200. l. — Lepold: Esztergom .. A Műgyüjtő, II., 1928., 245. l. — Décsei Könyvismertetés. MM, V., 1929., 172. l — Gerevich: L'arte antica Ungherese Róma, 1929., 16. l. — Egyházműv. kiáll 1930., 446. szám. (Képe 49. tábla.) — Csány Károly: Régi magyar miseruhák. A Műgyüjtő, IV., 1930., 167. l. — Berti—Toesc 938. l. — Csernyánszky 43—47. l. (Képe 45. l — Horváth János: Az irodalmi műveltsé megoszlása. Bp. 1935., 192. l. — Budinis Gli artisti italiani in Ungheria. Róma 1936., 62. és 159. l. (Képe LXXV. táblán — Lepold—Lippay 41. l. — Horváth Enrico: Il rinascimento in Ungheria. Róma 1939., 119. l. — Lepold Katalógus 223. s

PÜSPÖKSÜVEG,

vörös bársony alapszövete megújított, rajta rene szánsz ízlésű, erősen domború gyöngyhímzés é középütt szekrényesen foglalt drágakő. Csúcsá két rügyszerű idom. A hátszalagok hasonl dísszel.

Mag. 37 cm.

292. kép. *Bakócz Tamás*

Mohácsy A. Győző festő.

Katol. Szemle. 1942. 343-45. l.

MDK

Mohácsy A. Győző

Ave Maria. Tollrajz.
A Kormányzó Ur bevonulása Kassára. Szinezett rajz.

V. Nemzeti képzőm. kiáll. 1939. Kassa. 21.1.

MDK

Mohácsy A. Győző

Művével résztvett a kiállitason.

KmTars. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 28.lap

MDK

Mohácsy A. Győző, festöm.

" Hunyadit fogadják Vajdahunyadon" c. müve elismerési dijban részesült/ 2000 P./

Szánthó Mária nyerte az Esterházy-dijat.
Nemzeti Ujság. 1942.ápr.26.

MDK

Mohácsy A.Győző, festőm.

1942. Tavazi tárlatára festészei és szobrászati díjakat tüzött ki hg.Esterházy Pál. A herceg közölte döntését a KMT ig.-val.

"Hunyadit fogadják Vajdahunyadon"c. müve elismerési díjban részesült. / 2000 P./

MTI: A Műcs.- Esterházy-pályázatának nyertesei. Magyarország. 1942. ápr. 25. 4.l.

Mohácsy A.Győző, festőm.

Elismerési -díjban részesült:
" Hunyadit fogadják Vajdahunyadon" c. műve.
/2000.P. /

Szánthó Mária nyerte az Esterházy-pályázat első díját.
Magyar Nemzet. 1942 ápr. 26. 12.1.

MDK

Mohácsi A. Győző

Compositio, tempera

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946 Jul.7. - Jul.28.

MDK

Mohácsy A. Győző

Gellért püspök a magyarokat téríti. Vizf.
Imre herceg oktatása. Tempera.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jún.1-18-ig. 33.l.

MDK

Mohácsy A. Győző

Levétel a keresztről, vizf.
Kassai bevonulás, vizf.

A Magyar Akvarell- és Pasztell-festők Egyesülete kiáll.katalógusa.1940.Nov.24-Dec.8.
13.lap

MDK

Mohácsy A.Győző,

elismerési díjban részesült /2000 pengő/ u
" Hunyadit fogadják, Vajdahunyadon" c. müve
után.

Az Műcsarnok Esterházy-pályázatainak eredménye.
Ujság, 1942. ápr.26. Műcsarnok.Tav.Tárlat.

Mohácsi A. Győző, festő. MDK

Hagyatékából kiállítás nyílt a Rákospalotai Múzeumban.

—: A hét végi kulturális programból 11

NÉPSZABADSÁG Bp 1965. okt. 16.

Mohácsy A. Győző

A Műcsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. XII. 8.

Mohácsy Árpád Győző MDK

Jézus lecsendesiti a háborgó tengert, szinezett tusr.

Árpád vezért, aqu.freskóvázlqt

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Mohácsy A. Győző MDK

Hunyadit fogadják Vajda-Hunyadon, repr.

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Mohácsy A. Győző MDK

Hunyadit fogadják Vajda-Hunyadon, tempera

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

Mohácsy A. Győző

MDK

Levétel a keresztről

Műcsarnok 1942-43 téli kiállitás

Mohácsy A. Győző

MDK

A kassai bevonulás

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállítás

Mohácsy A. Győző

MDK

Árpád vezér, vizf.

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Mohácsy A. Győző MDK

Szent István felajánlja a koronát Szüz Máriának,vizf

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

Mohácsy A Győző

MDK

Levétel a keresztről, vázlat

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Mohácsy A. Győző MDK

Szent László, karton

Mücsarnok 1942 Őszi tárlat

Mohácsy A. Győző

MDK

Hunyadi bevonulása Vajdahunyadra

Műcsarnok 1942 Őszi tárlat

Mohácsy A. Győző

MDK

Mátyás a diadalmas, vizf,

Mücsarnok 1941-42 téli kiállitás

Mohácsy A. Győző

Kiáltó a Műcsarnok őri tárlatán

Új Magyarság 1942. X. 11.

Mohácsy A. Győző

Levétel a keresztről.

Műcsarnok 1941 Téli kiállítás

Mohácsy A. Győző MDK

Jézus lecsendesiti a háborgó tengert, szitussr.

Szent László vizet fakaszt a sziklából,
freskó karton

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

MIK

Mohácsy A. Győző

Imre herceg oktatása, temp.

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944.jun. MGcs.

MDK

Mohácsy A.Győző

Gellért püspök a magyarokat téríti, vf.

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944.jun. műcs.

Mohácsy A. Győző MDK

Jármü NV. tanoncotthon terve, freskótérv, temp.

Mücsarnok 1950.I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Mohácsy A. Győző MDK

Gellért püspök a magyarokat tériti, vizf.

Imre herceg oktatása, temp.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Mohácsy A. Győző MDK

Dózsa szoborterv, rajz

Dózsa friz-tervek, grafika

Műcsarnok 1959. VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Mohácsy A. Győző MDK

Dózsa visszautasitja a kereszteshad feloszlatásáról szóló irást, temp.

Szovjet gép segitsége a magyar mezőgazdaságnak, temp.

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Rohácsy A. Győző

Díjak ügyei

PH. 1942. IV. 26.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

Mohácsy A. Győző

Kiállít

Mj M. 1942. IV. 19.

pont meginditotta rotaprintes for-
töteteként a
zőművészeti Élete"
nely a Közoktatásügyi Népbiztosság
Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

adványai közül kapható
1954-55."
pont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

1956-58."

a Müvészettörténeti Dokumentációs
készpénzfizetés ellenében

Mohácsy A. Görö

Kiákít

Mo. 1942. IV. 18.

özpont meginditotta rotaprintes for-
kötetéként a
pzőművészeti Élete"
amely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
tkozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

iadványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

a Müvészettörténeti Dokumentációs

Mohácsy A. Győző

Elismerési díjat nyert

NÜ. 1942. IV. 26.

örgy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.
9.650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-
Ebben az esetben a kért könyvet pós-

Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
örök utáni állapotát rögziti.

Müvészettörténeti Dokumentációs
Központ

Mohácsy Á. Györö

Dózsa szélleltépi a keresztes had felonlatásáról szóló csást, tempera, 81 x 61 cm.

Budapest Műcsarnok Kiállítása. 1957
Kat. nest. Kisdéjiné Kisimi Irén,

11.

Mohácsy Á. Győző

MDK

Dózsa széjeltépi a keresztes had felosztásáról szóló irást, temp.

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Mohácsi A. Győző

Korsós András. Mohácsi A. Győző gyűjteményes kiállításának megnyitó beszéde. - Rákospalotai Múzeum Évkönyve, 1966. 2. köt. 143-149. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./ 256.l.

MDK

Mohácsi A.Győző

Ave Maria, toll

Magy. Művészetért kiáll. r. Mics. 1940. febr.

14. 1.

MDK

Mohácsi Á.Győző

Compositió, temp.

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 7 l.

MDK

Mohácsy Á.Győző
Jézus lecsendesiti a háborgó tengert,
szin.tussr.

Komáromi Művészeti Hetek. Szépművészet, 1942.
45 l.

Mohácsy A. Győző

Levétel a keresztről, vizf.

Kassai bevonulás, vizf.

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállítás. Nemzeti Szalon, 1946. november

13 l.

m. 1279. 1b lap. (Eredeti nagyság.)

(Beatus vir) betűjét ábrázolja. A két részre tagolt betűben felül a lantot pengető *Dávid király*, alul *Ádám és Éva bűnbeesése* látható. A miniatura alakja nem szabályos, a keret a betű formáját követi: a külső sarkok félkörívben vannak kiképezve. A betűt rózsaszín, kék, vörös s zöld,

Szent László vizet fakaszt a sziklából.
Mohácsy A. Győző freskó-kartonja.
Műcsarnok, Jubileumi Kiállítás.

Tavasz a művészetben.
(Brest, 1941.) 9. C.

vészek Egyesülete Zala-érmével, Horváth Béla Téli tája, megvásárolta Esterházy Pál herceg, E. Gáll Ferenc A hóhér árvája, Asztalos Gyula portréja Henczné Deák Adrien Mulandóság c. festménye, melyet megvásárolt Esterházy Pál herceg és Szabó Dezső Lámpafénynél c. alkotása.

A tizennegyedik teremben Szabó Dezső Vízpart, Csendes este, Mezey Artur, Halászó fiuk és Faddi Förstner Dénes Badacsonyi táj c. alkotásai vonják magukhoz az érdeklődést.

A tizenötödik teremben Mazán László Tanyai torreádorok c. műve egészséges magyar humort áraszt, a Halmos Izor díj nyertese. Biczó András Menyasszonya finom akvarell. Mohácsy A. Győző Szent László vizet fakaszt a sziklából c. freskó-kartonja minden vonalában magyaros erőt áraszt. Nagyvonalú munka. Ugyan csak kvalitásos mű Jézus lecsendesíti a háborgó tengert c. festménye Komáromi Kacz Rózsi szinezett rajzai szellemes megoldások. Gy. Riba János színes tusrajzai magukban hordják alkotójuk különös egyéniségét, finom megérzéseit. Műveit, már a Memzeti Szalon és a Műterem kiállításairól ismerjük és az 1939-ben rendezett Műteremi gyűjteményes kiállításán látott franciás finomságú olajképei, melyek méltó feltünést keltettek, bennünket is arra késztettek, hogy figyelemmel kísérjük további munkásságát.

A tizenhatodik teremben Nagy Sándor A pestszenterzsébeti templom freskó-terveivel elnyerte az Ipoly-díjat. Jó munkák még Rainer-Istvánffy Gabriella, Gulyás Sándor akvarelljei és Gyulay Dezső pasztelje.

A tizenhetedik teremben Halasi Horváth István Tél a budai hegyekben c. pasztelje, a Magyar Képzőművészek Egyesülete Dr. Neuschloss-Knüsli Kornél bronzérmével lett kitüntetve. Értékes munkák még vitéz Pataky Ferenc temperái.

A tizennyolcadik teremben az Esterházy Pál herceg 1941. évi jubileumi emlékdíját Takács István A legény pergőtűzben c. képe nyerte. A Halmos Izor kisplasztikai díját Szentesi Hiesz Géza Szűz Mária a gyermek Jézussal c. bronzza nyerte. Vydai Brenner Nándor Levétel a keresztről c. műve kitűntető elismerésben részesült. Oláh Sándor Szerénység és Izbégi Villám Rózsa Enyelgés c. szobrait megvásárolta herceg Esterházy Pál. Szász István Farsangja színben megoldásban igen finom alkotás. Mikus Gyula Utolsó

Mohácsy A. Győző

Mazán László: A nagyezüst története

Mohácsy A. Győző: Hunyadit fogadják Vajda-Hunyadon

A mohácsi vész négyszázadik évfordulója.

A jövő esztendőben ülik meg országos ünnepség keretében a gyászos végű mohácsi csata 400 éves fordulóját s ekkor teszik le alapkövét az építendő fogadalmi templomnak. Ma csupán a szerény csatatéri kápolna (első képünk) s a Csele-patak partján emelkedő oroszlános emlékoszlop jelzik »nemzeti nagylétünk nagy temetőjét...« (Képeink Zsuzsits András felvételei.)

Az emlházi (Veszprém megye) ifjuság kulturális áldozatkészségéből harangot szereztek. Képünk a harangavató ünnepségről készült.

Divatos nagyperemü téli kalapok

Megnövesztett bubifrizura, amely átmenet a hosszu hajhoz.

Raschke Teréz, az első német aviatikusnő prémes repülőkosztümjében.

Nem érdektelen, ha a prémek divatja idején bemutatjuk ezt a két szőrmekabátot is. Alaskai szücsök remeke mind a kettő s viselőjük két eszkimó szépség. A bőszabásu szőrmebundák a szücsmesterség remekei. Diszitésük fonott bőr. És mindezeken felül megvan az az utolérhetlen fölényük, hogy nem hamisitott nutriából, festett nyulszőrből készültek, mint a divatos bundák javarésze, hanem a sarkvidék pompás vadászzsákmányainak nagyértékü gerezdjéből...

MDK

Mohácsi Ferenc

Váci uti gyárak III. of.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.
196o. nov.

lakitották. -- A Szt. István-temp-
sztemplom felépültéig volt a köz-
o k. restaurálták. Homlokzati tor-
ajós kis templom félkörives záródá-

te:

Mohácsi Emese

divatterverő

Ruhatervek

— : Kötényruha

Nők Lapja, 1976. aug. 7 - 18 oldal

Mohácsy Árpád.

Rudnay Gyula tanítványa.

Képei szerepelnek a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1928. Máj. 20.

Mohácsy Árpád

VII. é.

Ferk. pzomfoisk. vk

1933-34. 48. l.

entiványi Gyula urnak

lemezre	7	pengő
kép vászonra	3	"
ép	40	"
vászonra	4	"
festmény		
mézre	10	"
vászonra	40	"
	10'4	"
		"

Mohácsy Árpád

kamaisegédi teendőkkel
megbízott ösztöndíjas,
hallgató Rudnay Gyula
alakrajzi osztályában.

Képrőm. Főisk. Evk.
1933-34. 39. l.

ILLUSZTRÁCIÓK

Mohácsy Árpád

VI. éves

65 P jutalomdíj

1932/33.

Ferképzomfőiskévk 27. l.

EGÉSZSÉG
TE.
T. 19-28
ASUTI
ZMÉNY.

KÉSZPÉNZZEL KÖZMENTESÍTVE 935 OKT.-5. Hh BUDAPEST 62

„TURUL"
SZÖVETSÉG

KÉSZPÉNZZEL KÖZMENTESÍTVE 935 OKT.-5 Hh BUDAPEST 62

A MAGYA

Ngs.

dr. Szentiványi Gyula ír

Budapesti

Ju H.

Mohácsy Árpád

1921/22 – 1922/23, 1923/24 I., 1924/25, 1927/28 – 1928/29, 1930/31 – 1932/33

Ferkèpzomfoisk'vk

114. l.

tályok egy központ köré rakódnak, úgy csoportosultak a kisebb egyéniségek a virágzó renaissance e vezető egyéniségei köré. Firenzében Leonardo kompozíció-sémája ért gazdag fejlődést *Fra Bartolommeo* (1475—1517) ünnepélyes fölépítésű kompozícióiban, sfumatója, színeinek harmóniája pedig melegséggé fokozódott *Andrea del Sarto* (1486—1531) szépséges, néha kissé üres alakjaiban. És emellett mindketten még a Michelangelo bűvös hatását is érezték. Leonardo igazi iskolája azonban *Milánóban* volt, hol a XVI. sz. első felének festészeti irányát ő határozta meg. *Giovanni Antonio Boltraffio*, a sienai, később Raffaeltől befolyásolt *Sodoma*, főleg azonban *Andrea Solario, Bernardino Luini* és *Gaudenzio Ferrari* ez iskolának a legkiválóbbjai. *Raffael* számos tanítványa vele együtt működött Rómában, köztük a legjelentősebb és legönállóbb *Giulio Romano*, ki már erősen Michelangelo hatása alá került. A többiek, főleg mint a mester segédei jönnek számításba: *Francesco Penni, Giovanni da Udine, Pierin del Vaga, Polidoro da Caravaggio*. Michelangelo hatása az egész XVI sz.-ban él és majd itt, majd ott jelentkezik, de a magánosan álló mester zárt iskolát nem alkotott. Rómában csak a más összefüggésben említendő velencei *Sebastiano del Piombo* és *Daniele da Volterra* tartoznak szűkebb köréhez. A XVI. sz. kisebb vidéki iskoláit is nagyrészt eme vezető szellemek egy-egy sugára éri és ennek irányában fejlődnek az egyes egyéniségek. A *sienai iskolának* a Leonardo és Raffael hatása alatt fejlődött *Sodoma* ad fényt, ki viszont a körüle csoportosuló *Girolamo della Pacchia* és *Domenico Beccafumi* központja. Vele és Raffaellal tart rokonságot a nagy építész-festő, *Baldas-*

MŰVÉSZETI ESTEK

Orosháza, Debrecen

SINE MORBO

A Sine Morbo országos programsorozat keretében a kiemelten támogatott fiatal művészek adnak komolyzenei koncerteket. A Művészeti Estek fellépői között van Tóth Péter zongorista, Hajnóczy Júlia szopránénekesnő és az Ewald Rézfúvós Quintett.

Programok

Hétfő: Orosháza – Petőfi Kulturális Központ: Tóth Péter koncertje; Debrecen – Liszt Terem: Hajnóczy Júlia és Vígh Andrea hárfaművésznő koncertje

Irodalom-zene

KUTYAMAZURKA VERŐCÉN, A SPINOZA- ÉS A BÁLINT-HÁZBAN

November eleje a „kutyáké" lesz ismét. Gyabronka József színművész Bächer Iván kutyás írásaiból Kutyamazurka címmel tart előadóesteket. November 4-én 19 órától Verőcén, a Faluházban (Árpád út), 7-én 20 órától a Spinoza-házban (Budapest VII., Dob utca 15.), 8-án 19 órától a Bálint Közösségi Házban (Budapest VI., Révay utca 16.). Zongorán közreműködik a szerző.

KIÁLLÍTÁS

Ludwig Múzeum

CHINaRT

A Ludwig Múzeumban néhány nappal meghosszabbították a CHINaRT nevű kiállítás látogatási idejét, így csak vasárnap zár a nem mindennapi tárlat.

A több mint száz festmény, szobor, fotó videómunka és installáció nagyrészt a kínai művészek fiatal generációja által érzékelt aktuális társadalmi, gazdasági és politikai helyzetre keres választ. A válogatás részben monumentális műveket tartalmaz, amelyek méretük mellett hangsúlyos figurativitásukkal, erős szimbólumokkal hívják fel magukra a figyelmet. A művekben érezhető a nyugati kultúra hatása, de ugyanakkor áthatja a kínai kulturális örökség és a formai függetlenség.

Cím: Bp. I. ker., Szent György tér 2.

Vasarely Múzeum

PORTRÉ ÉS TÁJKÉP

Hétfőig tart nyitva Judy Cassab, a világhírű magyarországi születésű, ausztrál festőművésznő első egyéni kiállítása a Vasarely Múzeumban.

A tárlat válogatást mutat be a művésznő portré- és tájképeiből. A negyvenes években Bernáth Aurél és Hermann Lipót tanítványa volt a Beregszászról Budapestre került Kaszab Judit. 1950-ben Ausztráliába emigrált, azóta is ott él és dolgozik. Művészetére, különösen az ausztrál sivatag ihletettségéből készült képeire Yves Tanguy hatott leginkább. Munkásságát a nemzetközi kulturális élet, illetve az ausztrál állam legmagasabb díjai fémjelzik. Egyedi, kultúrtörténetileg is érdekes pályájának egyik nagyszerű szegletét mutatja be a tárlat. Cím: Bp. III. ker., Szentlélek tér 6.

Kiscelli Múzeum

MODERN KŐÉPÍTŐ

Mohácsi András szoborkiállítását hétfőig lehet megtekinteni a Kiscelli Múzeumban. A művek a megalitikus kultúra, a Stonehenge előtti világ kőépítészeti jellegét viseli magán. „Egy új szobrászati nyelv kialakítása a célom. A Képzőművészeti Főiskolán..., mindvégig fogva tartott egy érzés, hogy azok a szobrok, amelyeket a köztereken látok, mindig elborzasztanak... A főiskola befejezése után elutaztam Angliába, hogy az ottani prehistorikus kőépítményeket tanulmányozhassam. Ez az út megváltoztatta az életemet... A kiállításon látható tíz nagyméretű kőszobor. A szobrok gránitból és mészkőből készültek. Több darabból állnak, és úgy vannak összerakva, mint valami építőjáték. Talán ez az, amit el lehet mondani egyszerűen róluk: köztéri játékok, sakkozás az idővel" – vallja a művész.

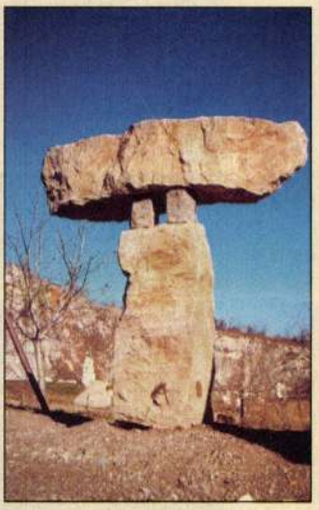

Cím: Bp. III. ker., Kiscelli u.108.

jövő 7
2003/44

*„Mindenki meghal –
de előtte nem mindenki él.”*

Molnár' Andrea

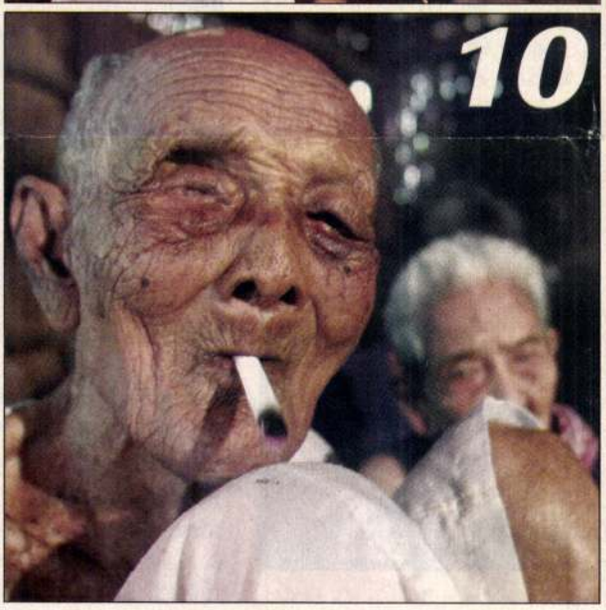

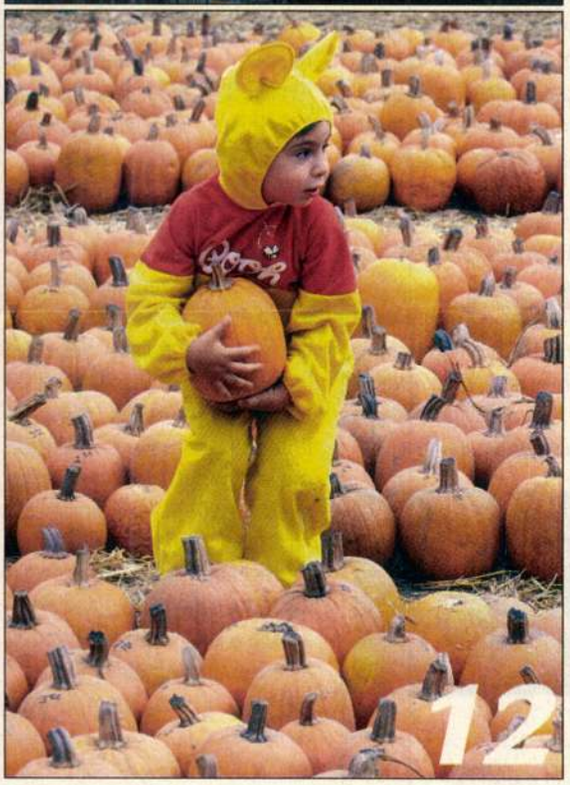

6. OLDAL
A PÁL UTCAI FIÚK
„Szabadok voltunk, zenéltünk és minden nap kitaláltunk valami jópofa dolgot.”

8. OLDAL
JOSÉ CURA – A „JÖVŐ TENORJA”
„Végre egy jóképű operaénekes, aki hihetővé képes varázsolni az alakítandó figurát.”

10. OLDAL
SOSE HALUNK MEG?
„Minden házas százéves a 80. életévéig rendszeres szexuális életet élt.”

12. OLDAL
CSOKIT, VAGY CSALUNK?
„Halloween szellemében feketébe és narancssárgába öltöztetik a kirakatokat.”

15. OLDAL
BELÉPÉS CSAK KALAPBAN
„A közönség nemcsak a befutó telivérekre fogadott, hanem a kalapokat is mustrálta.”

24. OLDAL
JACK NICHOLSON
„Ő a legtöbb Oscar-díjjal” rendelkező férfi színész a pályán.”

Címlapfotó: Sopronyi Gyula

Szerkesztőség és kiadó 1034 Budapest, Bécsi út 122–124. **Telefon** 436-4444, **fax** 436-4592 **E-mail** magazin@nepszabadsag.hu **Szerkesztő** Láng Zsuzsa **Helyettes szerkesztő** Veres Mária **Képszerkesztő/Fotó** Sopronyi Gyula **Tervezőszerkesztő** Rigó Erika **Kiadja** a Népszabadság Rt. **Felelős kiadó** Lengyel L. László vezérigazgató **Műsorszerkesztőség** MTI Kiadói Kft., felelős vezető Kohut Tibor **Prepress** Népszabadság **Hirdetésfelvétel** Primus Kft. **Nyomdai előállítás** Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető Matolcsy Miklós vezérigazgató ISSN 1589-2131

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mohácsi Ferenc

ÉLET ÉS IRODALOM

1962 NOV 10

1021

Mohácsi Ferenc: Építők (szgrafittó-terv)

HUBAY MIKLÓS:

Egy volt filmíró naplójából

(A viták margójára)

17 : 4

Tizenegy színdarabot írtam, nyolcat el is játszottak. Tizenhét forgatókönyvet írtam, filmre került belőlük négy.

Az írók csak a maguk tapasztalata alapján szólhatnak hozzá a film ügyéhez. Az én tapasztalataimat a fenti statisztika határozza ...eg. Ehhez csak azt fűzhetem még hozzá, hogy a fiókban maradt tizenhárom forgatókönyv egyikét sem tartom rosszabbnak azoknál, amelyekből film lett.

A forgatókönyveknek ez a S tanácsot adhatna a rendbehozatalára. Mindkét fél csak hasznát látná. S a művészet ügye főként.

Cinikus játék

Van egy játék, hülyékkel játsszák alkalomadtán, vonatban. Az egyik játékos szilvát szorít a markában, s a másiknak ki kell találnia, vajon összenyomta-e vagy sem.

Hasonló ehhez az a játék, amit az írókkal, rendezőkkel játszik néha a kritika. Címe lehetne: ki a kozmopolita, te vagy én? Szilva helyett nagy immár „*elvi*" síkon, tehát ha megjelenik az a szűkkeblűség (kritikai és bürokratikus szűkkeblűség), amely minden levesben hajszálat talál, mintha a marxista dialektika arra szolgálna, hogy mindent a rosszabbik oldalára fordítson — vajon megint nem a filmtermés színvonala fog ettől is legjobban koldulni?

A filmgyártásról ma úgy beszélnek, mint száz évvel ezelőtt Törökországról: *ő a beteg ember.*

De vajon nem kéne-e a gyó-

...ahhoz, hogy a XX. századi magyar költő úgy úttörő, hogy közben legalább is szikla-robbantó, hegyhátnyi megkövesedett hagyomány félretolója. Élete látványos és példaszerű erőfeszítés. Az új verset személyiségének agitatív részvételével fogadtatja el, olyan harcok között melyek már messze túlnőnek a puszta irodalmi harcokon. Igen, de ha a költő nem agitatív alkat, hanem inkább magát-takaró, rejtekező lélek, ha olyan mint — Arany? Hogy illeszkedik bele akkor költő-képzetünkbe? Lehet-e más úton-módon költő, mint ahogyan hozzászoktunk?

Áprily Lajos életművének átható sugárzása, értékeinek tiszta fénye mindenesetre egy ilyen másfajta útnak a fárosza. Jelzése annak, hogy nem lehetünk a látvány bűvöltjei a zajos irodalmi élet vag

M.D.K.

Mohácsi Ferenc

festő

Épetők (szgrafittó lenv)

(repro)

Élet és Irodalom, 1962. nov. 10 – 5 lap

Mohácsi Ferenc
festő

M.D.K.

Józsefváros (repro)

Élet és Irodalom, 1961. szept 16–7 fl.

MDK

Mohácsy Ferenc

Kiállitási hiradás

Magyar Ifjuság 1966 aug.27.

MDK

M.D.K.

Mohácsi Ferenc festö

Csendélet c.

müvét a Müvelödésügyi Minisztérium megvásárolta 1967.

Müvelödésügyi Minisztérium vásárlásai 1967. 3.1.

Mohácsy Ferenc festő

kerepel az áll. kép. műv.
vásárlások kiállításán

Lyvári Béla: Az áll. kép. műv.
vásárlások kiáll.

Magyar Hírlap 1966 VIII. 27

Molnár Ferenc

festőművész műveit mutatja
be a Rákospalotai Múzeum

Magyarhonnal, 1967. V. 10.

MDK

Mohácsi Ferenc

Katedrális, monotyp.

Szegedi Ö. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

Mohácsi Ferenc MDK

1919 triptichon, vázlat, olf.

Havas utca, olf.

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Mohácsi Ferenc MDK

Fürdés után, olf.

Havas eső, olf.

Rákospalotai utca, olf.

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Mohácsi Ferenc
festő

M.D.4

A Rákospalotai Múzeumban
volt kiállítása.

—: Kiállítások
Művészet, 1967. április - 47 kép

MDK.

Mohácsi Ferenc

Kiállitási hir

Müvészet 19 7 juni.p.48.

M.D.Ú

Molnácsi-Ferenc
festő

A Rákospalotai Múzeumban
volt tárlata.

—: Kiállítások
Művészet, 1967. jun. – 47 lap.

M.D.K

Mohácsi Ferenc
festő

Korai művei a „Nőhegedűvel"
és a „Csendélet" Gadanyi Jenő-
re emlékeztetnek.

Lanár Sándor: Mohácsi Ferenc
Művészet, 1967. augusztus - 48 lap

M.D.V.

Mohácsi Ferenc

festő

A kiállitáson szereplő anyag, 1948 tól napjainkig ölelí fel munkásságát.

Láncz Sándor: Mohácsi Ferenc

Művészet, 1967. augusztus - 48 lap.

Mohácsi Ferenc
festő

M.D.!

A rákospalotai múzeumban
rendezte meg a művész
első bemutatkozását.

Lanár Sándor: Mohácsi Ferenc
Művészet, 1967. augusztus – 48 kap.

M.D.K.

Mohácsi Ferenc
festő

A kiállításon szerepel a
debreceni gobelin-
terv és a most készülő
debreceni mozaik-terv.

Lovas Sándor: Mohácsi Ferenc
Művészet, 1967. augusztus - 48 kép.

Mohácsi Ferenc
festő

M.D.K.

Kiállitásán bemutatta a
„Formák sárgában" és a
„Kompozíció I – IV. collage
alkotásait.

Láncz Sándor: Mohácsi Sándor
Művészet, 1967. augusztus – 48 lap

M.DK

Mohácsi Ferenc
festő

Legutóbbi alkotásai a
„Sletten" és a „Konstruk-
tiv csendélet".

Láncz Sándor: Mohácsi Ferenc
Művészet, 1967. augusztus - 48 lap

Mohácsi Ferenc
festő

M.D.K.

A korai képek világára utal
a „Cigányok" és a „Deportál-
tak" ciminű művei.

Lanci Sándor: Mohácsi Ferenc
Művészet, 1967. augusztus - 48 kep.

M.D.Y

Mohácsi Ferenc
festő

Néhány szép monotypia
egészíti ki a retrospektív
kiállítást.

Lovics Sándor: Mohácsi Ferenc
Művészet, 1967. Augusztus - 48 kep.

M.D.K.

Mohácsi Ferenc

Rajz Barabás Tiborról. Repr.

Barabás Tibor: A könyv hatalma.
Szinház és Mozi. Bp. 1954. okt. 22. VII. évf.
43. sz. 10. l.

MDK

Mohácsi Ferenc

A miskolci V. Országos Képzőművészeti kiállításon alkotása szerepel.

/modern tájkép/

Esti Hirlap 259. 1956. nov. 4 2 old.

Mohácsi Ferenc

Cigánylány, o.

Padon, o.

Képzőm. Főisk. Ifj. Körének karácsonyi kiáll. 1943.

MDK

Mohácsi Ferenc, festö

Fürdés után.	Olaj.
Havas Esö.	"
Rákospalotai utca.	"

Tárlat.
Mücsarnok. -Tavaszi XXXXX 1957. Kat. 11.1.

Mohácsi Ferenc
grafikus

M.D.K

„Építők" (repro)

Élet és Irodalom, 1962. febr 17 – 5 l.

Mohácsy Ferenc MDK

Derkovits ösztöndíjban részesül.

Esti Hirlap 12 3o4 sz. 1957. dec. 29 2 old.

Mohácsi Ferenc, festöm.

Cigánylány. olf.

Padon. "

Az OMK Képzöm.Föisk. Ifj.Körének. karácsi. kiáll. 1943. Kat.

MDK

Mohácsi Ferenc

„Újpesti rakpartom" című olajfestménye szerepelt a VI. Világifjúsági Találkozó tiszteletére rendezett ifjúsági képzőművészeti kiállításon.

Pór Bertalan: Az ifjúsági kiállításon.

Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 24. sz. [4. l.]

Kohácsi Ferenc

kiállított festményei:

Fürdés után, olaj, 70 x 90 cm.
Havas erő, -"- -, 70 x 95 cm.
Rákospalotai utca, olaj, 70 x 100 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szer K.: Kiodiginé Pirirni Irén. Bp. 1957. 19 l.

11.l.

M D K

Mohácsi Ferenc festő

O. I. : Tizenkét fiatal festő művésztelepe Tápiószelén. Kossuth Népe. 1945. jul. 11. 6 l.

Mohácsi Ferenc MDK

1958- évi uj Derkovits- ösztöndijas.

Müterem 1958 I. évf. I. sz. 46 o.

Mohácsi Ferenc, festő

MOHÁCSI FERENC festőművész, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának, valamint a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének tagja, 56 éves korában elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

–: Ma

8.

Népszabadság, Bp. 1980 aug. 9

Mohácsi Ferenc

MOHÁCSI FERENC festőművész, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának, valamint a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének tagja 56. évében, augusztus 6-án elhunyt. Temetéséről később intézkednek — közli a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége.

Magyar Hirlap 1980/8/9/7

Mohácsi Ferenc, festő

Köszönetemet nyilvánítom mindazoknak, akik **Mohácsi Ferenc** festőművész temetésén részt vettek és részvétüket kifejezték. Mohácsi Ferencné. (x)

- Közlemény
- Köszönetnyilvánítás

6.

Esti Hírlap, Bp. 1980 aug. 28.

LAPPANGÓ ÉRTÉKEK

Az Ozirisz Alapítvány kiállítása

A pluralizmus sokunk közös eszménye és nem csak a politikában. Ám a közélet szabadsága nélkül nem tud megszületni a sokszínű, sokirányú művelődés, művészet sem. A politikai élet nyíltsága most mindennapos élmény, irányzatokban nem szűkölködünk, noha a politizáló társadalom egy része nehezen viseli el az övétől eltérő magatartásmódok és felfogások jelenlétét. Fő, hogy elviseli, és nincs olyan monolitikus politikai erő, amely tiltásokkal, a különféle nézetek és attitűdök egyenirányításával, egyetlen törekvés abszolutizálásával gondolkodási és cselekvési sémákat írhatna elő. Akik pedig – egyre kevesebben – saját művészi meggyőződésüket szeretnék másokra erőltetni, nem gondolnak arra, hogy az ő művészetük az ellentétes irányzatok visszfényében tűnhetik fel a legkitűnőbben. A különböző törekvések egymást erősítve alkotják egy nemzet művészetének teljes színképét, amely annál gazdagabb, minél sokszínűbb.

Amennyire helyénvaló, hogy az állam távol tartja magát a művészet belső dolgaitól, annyira súlyosak a következményei annak, hogy a mecénási szerepkört sem tölti be, hiszen épp a magyar művészet színessége s teljessége szenved így csorbát. Arra pedig egyáltalán nincs lehetőség, hogy a kedvezőtlen politikai viszonyok miatt háttérbe szorult, kirekesztett életművek napfényre jussanak. A politikai változások nem jártak együtt azonnali kedvező gazdasági fordulattal. Nem alakulhatott ki egycsapásra a művészetet eltartani képes polgárság sem; a művészetre áldozás jószándéka nemcsak a teli bugyellárison múlik – ami különben sem sokaknak van meg. Az állam mostani, jelentéktelen anyagi részvétele a képzőművészet életbentartásában bizonyára nem az egyetlen lehetséges mérték, valószínű azonban, hogy ez az állapot egy jó darabig még így marad, változtatni rajta nem pusztán elhatározás kérdése.

Ám ha nincs is igényes és tehetős polgárság, a civil társadalom szervezni kezdte magát. Megkísérli átvenni az államtól elhagyott s a magánemberek által még föl nem vett művészetpártoló tevékenységeket. Ma még a műkereskedelem, a kortárs művek adásvétele javarészben szintén művészeket támogató, „non profit" ágazat, amely csak úgy tud talpon maradni, ha más, jövedelmező profilú foglalatosságokkal társul. Ha ritkán történik is eladás, óriási segítségnek számít a megmutatkozás, a kiállítás lehetősége is, az ismertséghez, az elismertséghez jutás a művész számára. A műkereskedelem azonban mégsem karitatív tevékenység, hosszabb távon nem lehet művészek istápolója, nem veheti – nem is tudja magára venni – a kortárs művészet minden gondját. Viszont akadnak szerencsére, ha ritkán is, áldozatkész, önzetlen emberek, jó szemmel, jó ízléssel, akik lehetőségeikhez mérten szerveznek, kiállítanak, értéket mentenek, olykor még vásárolnak, gyűjtenek is. Teszik ezt régi, egykor épp csak megtűrt tevékenységüket folytatva mint művészettörténészek, műgyűjtők, műbarátok, akár új vállalkozásba fogva, alapítványi vagy más formában, szervezeteket, cégeket nyerve meg célkitűzéseiknek. Akadnak, akik a közelmúlt vagy a huszadik század korábbi évtizedeinek elfeledett vagy soha fel nem is fedezett művészeinek a propagátorai. Emlékezetes a két fiatal műtörténész, Zwickl András és Szűcs György által megkezdett (és egyelőre megrekedni látszó) kiállítássorozat a Képzőművészeti Főiskolán: ők századunk kevésbé ismert, bár mindig is számontartott művészeinek emlékét igyekeztek felfrissíteni, elsőbben Czimra Gyuláét és Paizs Goebel Jenőét. E festők munkái a múzeumi raktár mélyéről bár, de mégiscsak a valamikori elismerés nyomán köztulajdonból kerültek elő, csak a művészi élményt kellett megújítani.

Kecskeméti Kálmán Ozirisz Alapítványa a jelen mellett az egészen közeli múlt magyar művészetére tekint, s olyan életműveket preferál, melyek vajmi kevés elismerésben részesültek, olykor teljesen ismeretlenek maradtak. Ahogyan a Nemzeti Galéria anyagából származó művek alkotói nem voltak soha kedvezményezett művészek, de különösképpen üldözöttek vagy eltiltottak sem, úgy az Ozirisz Alapítvány által felkarolt életművek legtöbb alkotója nemegyszer hátrányt szenvedett el művészetpolitikai okokból, s ennek rendszerint életrajzi nyomai is vannak. E művészek nem tudtak vagy nem akartak beilleszkedni a korszak megrendszabályozott művészeti életébe, s művük a maga idejében legfeljebb esetlegesen, töredékeiben volt látható. A művész néhány sikertelen próbálkozás vagy méltatlan körülmények közt nagynehezen megszületett „bemutató" után gyakran elkedvetlenedett, visszavonult. (A *bemutató* valamilyen peremkerületi kultúrházban, eldugott klubban vagy Hazafias Népfronthelyiségben megtűrt, elnézett, illetve megkockáztatott kisebb kiállítás elnevezése volt. A *Kiállítás*hoz már felsőbb engedély kellett, amit rendszerint megtagadtak.) A képek, rajzok pedig csak gyűltek a civil foglalkozásból magát és családját fenntartó *vasárnapi festő* szobájában. Sok esetben ragyogó művészi értékek lelőhelyei ezek a szobák, ha még megvannak és kinyomozhatók. Az alapítvány éppen az ilyen lappangó kincsek, kallódó értékek feltárására, bemutatására vagy inkább *felmutatására* vállalkozik. Ezzel az a célja, hogy művészettörténészeknek, művészeti íróknak kedvet csináljon az életművek alaposabb vizsgálatához, ouvre-katalógusok, monográfiák írásához.

Az Ozirisz Alapítvány az Árkád Galériában nemrég rendezett kiállításán ezúttal hét művészre hívta fel a figyelmet.

Magyarász imre (1905–1972) ahhoz a modern felfogású festőgenerációhoz tartozott, amelyet a háború vége férfikora és alkotóereje teljében talált. Ismertebb nevű kortársaihoz hasonlóan az új időktől az alkotás szabadságát és művészpályája kiteljesítését várta. Erről tanúskodik az, hogy a demokrácia néhány rövid évében számos kiállításon szerepelt. Csalódnia kellett, mint pályatársai java részének; visszavonult, s rajztanári munkája mellett csak magának és szűk környezetének festett, kompromisszumra nem hajolva, művészi eszményeiből nem engedve. 1956 tavaszán nála láttam először korszerű művészeti kiadványt, Skira albumot, modern mesterek akkor szenzációnak számító, kiváló minőségű reprodukcióival. A diktatúra s a földiktatúra idején, haláláig, nagy benső erővel ápolta s tartotta fenn hitét a modern művészetben. Töretlenül dolgozott, noha a kiállítótermek nyilvánosságához életében már nem térhetett vissza. Művészete jellegzetesen magán viseli keletkezése helyének és idejének lenyomatát; a bezártság, belterjesség hátrányait s a fokozott elmélyültségre kényszerítettség előnyeit. Legegyszerűbben a *félabsztrakt* tudománytalan jelzőjével jellemezhető festészete, melyben a konstruktív képépítést, a felületek alapos festői megmunkálását és a szürrealisztikus torzítást igyekezett szintézisbe hozni. Képei azt a megfeszített küzdelmet példázzák, melyet a korszerű kifejezésért kellett folytatnia mint a pályáról, a nyilvánosságból kitiltott művésznek a provincializmus, a közöny, az uniformizált eszme- és formavilág ellenében. Mindeközben azonban művészete nem vált sem életidegenné, sem szárazzá; szelleme és humora erősebbnek mutatkoznak, mint a viszonyítást és visszhangot nélkülöző művész elveszettsége, tájékozódási nehézségei. Magyarász Imre nagy művészi tervekkel vonult nyugdíjba, de nem adatott meg számára valóraváltásuk lehetősége; két évre rá meghalt. Műveinek számbavételével, pályája felkutatásával komoly adósságot törlesztene a művészettörténet-írás.

Magyarász Imre: Felesége arcképe (1961)

Kontraszty László: Kompozíció (1987)

Illés Árpád (1906 – 1980) neve ismertebb és talán nem csak művészek körében, még a Művészeti Lexikon (1966) is szentel neki néhány sort. Az Ozirisz Alapítvány szerint azonban gondozásra szoruló *kallódó érték* mindaz, ami nincs katalogizálva, s különös figyelmet érdemel az a művészpálya, melyet nem dokumentál monográfia. Márpedig Illés Árpád számára nem jutott kötetecske a Képzőművészeti Kiadó 1971 és 1981 között megjelentetett 96 (!) kismonográfiájából, sem más kiadó egyéb kiadványából, pedig rokonszemléletű kortársai közül a hetvenes években többen is részesültek a művészetpolitikai lazaságnak eme szélsőséges megnyilvánulásában. 1963-as Fényes Adolf termi önköltséges kiállításával emelkedett ki a teljes elszigeteltségből, ám haláláig megmaradt a hivatalos művészetpolitika egyik Ijje, a tűrtek kategóriájában. A Várba költözött Nemzeti Galéria megnyitó kiállítására sebtében vásároltak tőle képet, amelyet azonban mégsem tettek ki, a meghívott művészt mélyen megsértve ezzel. Az esettel betegségét és halálát is összefüggésbe hozták. Illés Árpád nonfiguratív festészetében lekerekített biomorf alakzatok alkotnak élénk, többnyire világos színvilágú kompozíciókat. Munkássága szerves és karakteres része a hatvanas, hetvenes évek magyar művészetének. Feldolgozását joggal tartja mielőbbi szükségletnek az alapítvány.

Kontraszty László (1906) ugyanennek a generációnak a tagja. 1939 óta absztrakt festő, s ez az adat történelmünk s a hazai képzőművészeti műveltség ismeretében érthetővé teszi, hogy élete jelentős részében az elszigeteltség nyomasztó érzésével kellett megküzdenie. Műve alig ismert. Korábban ő is csak a diktatúrák közti rövid történelmi szünetben jutott szóhoz: 1947-ben Kállai Ernő állította ki az Elvont Művészet II. csoportkiállításán. A hetvenes évektől rendezhetett ismét néhány kisebb tárlatot, majd 1987-ben volt jelentős gyűjteményes kiállítása az Ernst Múzeumban. Mindez azonban nem volt elég az ismertséghez, az elismertséghez. A modern művészet nehezen, lassan hozza be azt a hátrányt, amit sok évtizedes magyarországi háttérbe szorítása jelent. Kontraszty stílusa, művészetfelfogása markánsan különbözik kortársaiétól. Sem a magyar félabsztrakt alapállás, sem szürrealisztikus tendenciák, sem doktrinér avantgárd elméletek nem kísértették meg. Szín- és formaviszonylatok érzékeny összehangolása, valósággal zenei összhangzattá komponálása fog lalkoztatja. Élete különböző periódusaiban más-más módon, de következetesen absztrakt eszközökkel törekszik „emberhez szóló érzelmi, értelmi tartalmat" kifejezni. Terjedelmes életműve feldolgozásra, kiadásra, megmutatkozásra vár.

Litkey György (1907 – 1975) pályája a népi mozgalom köréből indult. A magyar történelem és művészetpolitika törései az ő működését két vonulatra, jelentősebb periódusra osztották. A háború előtti művészete figurális időszakát húszéves küzdelmes, főként rajzpedagógiával elfoglalt szakasz követte. A hatvanas években megújította művészetét, és a nyugat-európai egykorú eredményekre is tekintő sajátos festészetet alakított ki. Eleinte figuratív, konstruktív és atmoszférikus elemek keveredtek képein, külföldi tartózkodása során azonban mindez kitisztult és szuverén egységbe forrt. Élt és kiállított Belgiumban, s paradox módon éppen ott lett piktúrája hazai karakterűvé, ott hasonult a magyar „félabsztrakt" festészethez. A belgák egyébként szintén magukénak vallják művészetét. Utolsó korszaka számontartandó és megőrzendő része a magyar festészetnek.

Buday György (1907 – 1990) fametsző művész munkássága kivétel az Ozirisz Alapítvány kiállítottjai között. Az ő nevét inkább csak azok ismerik, akik emlékeznek 1930 és 1938 között megjelent illusztrációira, melyeket többnyire népmesékhez és népballadákhoz készített, nemegyszer gondos kiállítású bibliofil kötetekbe. 1937-től ugyanis Angliában élt, s a koalíciós idők kivételével többé nem látogatott Magyarországra. Korai fametszeteit a népművészet ihlette, egyéni humort és karakterérzéket tükröző stilizáló képesség és drámai erő jellemzi. A xilográfia (fametszés) grafikai technikájának kiemelkedő ismerője, bravúros alkalmazója volt. Angliai működése során stílusa gazdagodott, egyszersmind klasszicizáló irányba fejlődött. Művészetét igen megbecsülték; tagja volt az angol királyi Réz- és Fametsző Művészek Társaságának. Grafikai hagyatéka hazajött; most a Széchényi Könyvtárban található. Kutatót, ismertetőt, kiadót és kiállítót kíván.

Különös véletlen, hogy az alapítvány hét kiállítottja közül öten szorosan vett kortársak, s hozzá ketten egy évben is születtek.

Mohácsi Ferenc (1924 – 1980) már egy más generáció tagja, aki az ötvenes évek világától elzárt légkörében kezdte művészi pályafutását. Annál becsülnivalóbb, hogy volt ereje kibújni az uniformisból, és a megkívántnál korszerűbb festői nyelvet kialakítani. Lehetséges, hogy konstruktív jellegű stilizáló modora megtalálásában Barcsay példájának, Kmetty közelítésének is volt szerepe – ez utóbbi tanársegédeként dolgozott 1946 és 1950 között. Az igazság az, hogy a kitörés irányát mások is keresték errefelé, Mohácsi azonban finom koloritjával és legjobb műveinek látványfestészetet és szerkezetes képépítést eredeti módon, szervesen ötvöző módjával, maradandó érték. Jellemzi a forradalom utáni viszonyokat, hogy a számára 1958-ban megítélt Derkovits-ösztöndíjat két év múlva megvonták tőle, mert szerény modernsége is megakadt az illetékesek torkán. Az Ozirisz Alapítvány azt vallja, hogy bizonyos rúvón felül minden menteni való ami

Mohácsi Ferenc
festőművész

„MONDD KI
A NEVEM, S
ÉLETRE KELEK."
(ősi egyiptomi sírfelirat)

Fájdalommal tudatjuk, hogy

Mohácsi Ferenc

festőművész

a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének
és a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának tagja

alkotó munkája teljében, 1980. augusztus 6-án, 56 éves korában elhunyt.
Hamvainak örök pihenésre helyezése, 1980. augusztus 27-én 15 órakor,
a **Rákospalotai köztemetőben** lesz.

EMLÉKÉT MEGŐRIZZÜK.

Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja

A gyászoló család,
rokonai, barátai,
ismerősei és pályatársai.

Mohácsi

295

Eötvös (Eotvecos) János, mohácsi, ötvös. Ugylátszik Mohácsról származott Nagybainyára, hol a XVII. század legelején élt. Közelebbi életrajzi adatai ismeretlenek.

Mihalek József: Adalékok hazai ötvösségünk történetéhez. Arch. Ért. 1893. 434. l. — U. az. Tört. Tár. 1893. 372. l. —

Mohácsi Eötvös János.

Eötvös J.

MDK

Mohácsi Ilona ruhatervező

Budiparrajziskola 1941-42. 24. l.

tovább

K

~~Bakonyi Mária~~

~~Tacskó Ilona~~

Mohácsi Ilona

Sauer Zsuzsanna

vuhatervezők

l. Budiparrajzi Kola

1941-42. 24 l.

W/P

MDK

Mohácsi István

O.M.Iparműv. Társ. Kerámia Kiáll. 1947. dec.

Mohácsi István, keramikus

--

Az Orsz. .Kir.Iparmüvészeti Iskola tanárai,tanársegédek,/segédtanárok/,-Szakoktató:Mohácsi István, keramikus 1944 53 .old

-

[illegible]esi Ottó: Az [illegible] Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Mog

Mohácsi István, kerámikus, 1941.
végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
33 l.

Bojá –

Szécsény /Voit/ 15

— kun

át az egyszárnyas, vidékie
lépcsőházba. Lent és fent
vetlenül egymás mellett a
ső részén a nagyterem sikm
cista ornamentális kifesté
lent bolthajtások, széles
gerendáit a háboru alatt k
(a szindelytedés elkorhadt,
az épület beázik.

Park: A kastély északi old
szép fákkal diszitett nagy

Udvar: Az elülső udvart dé
középen kihajlik. Kétoldal
kapu, Forgách cimerrel. A

Berendezés: Képek: 1./ Fi
kék prémkabátos, csipkaga
Bernard pinx. /A Thieme-B
lán Pierre B. párisi fest

jutunk

√ (a sasok ujabbak)

Mohácsi István

festő

Kispest.

Hunyadi u. 132

MKSz 1947

MOHÁCSI Istvánné

A II. országod népmüvészeti kiállitáson
ek
részt vett a fiatal népmüvészeti studió
tagjai: Vitéz Istvánné és Mohácsi Istvánné
gyékényből font tárgyaival, Lőrincz Aladárné
, a népmüvészet mestere bukovinai szöttessel,
Dugár Jánosné fekete edényekkel, a bejáratnál
Nagy Kristóf játszótérrel.
Magyar Hirlap 1975/294/8
Csapó: Élő népmüvészet

mdk

Molácsi György

rajzai : emlapon a rajz
belső rajz 27. l.
Pilenő c. festmény

Jelenkor, 1960 1. sz emlap 27. l és 96. l után
mű melléklet

M.D.V.

Moholy-Nagy György
festő

A szentendrei művelődési ház
vezetője meghalt.

—: In memoriam
Művészet, 1962. szeptember — 47 lap

M. D. V.

MOHÁCSI L. György képzőművész

a szentendrei művelődési otthon igazgatója

Rajzok.

Komlói bányászklub belső rajzai

Pestvegyei Hírlap 1962. febr. 8.5.l.

Mohácsi Ferenc [festő]

MDK

Jövő héten osztják ki az V.Világifjusági Találkozó képzőművészeti kiállitásán dijat nyert alkotók okleveleit:

I. dijat nyert: Miskolczi László festő
Reggeli hangulat c. képe

III. " " Fok Ferenc - Tájképével és
Mohácsi Ferenc - Havas eső c. olajfest
Blaski János - Olvasztárok c. képével.

Somogyi Árpád Arató fiu c.bronzszobrá
Bán István táncoló fiatalokat ábrázoló gobelinjével.

Hat magyar képzőművész VIT dijat nyert,

Esti Hirlap,II.évf.196.sz. 1957.aug.23.pé.
2.oldal

Mohácsi Ernese

A Debreceni Ruhagyár modelljét
Mohácsi Ernese tervezte.

— Ha nyaralni megyünk . . .
Nők Lapja, 1976. július 10 - 18 oldal

Mohácsi György festő

Pomázon. Szentendrén szolgálta a képi kultúra ügyét, szavakkal, művekkel.

Losonci Miklós: Pest megye rajztanárai művészetünk örhelyen.
Pest Megyei Hírlap, 1946. szept. 15.

Mohácsy E. festö.

Katol. Szemle. 1942. 148-150. l.

HÍREK

PARTNEREK

Budai törzskávéházamban mesélték ezt a történetet. Nemcsak kedélyes história, hanem igaz is.

Két öregebb rendű úriembert figyelhetett meg az állandó vendég délutánonként öt és nyolc között a kávéház legbelső zugában. Fejüket a kezükbe temetve szenvedélyesen sakkoztak. Az egyik úr nyugalmazott pénzügyi tanácsos, a másik volt nagykereskedő, jelenleg gazdag magánzó, akinek híres üzletét már az unokája vezeti.

A két úr tizenöt éve folytatja ezt a sakkpartit. Körülbelül egyforma játékosok és így hol az egyik nyer, hol a másik. Nem pénzbe megy a játék: a vesztes csupán a sakkhasználatért járó fillérekét, a »pinkát« fizeti. Mégis minden délután ádázul küzdenek — a dicsőségért.

Két héttel ezelőtt a csendes sarokból veszekedés zaja hallatszott. Pincérek sereglettek oda, hogy megtudják a szokatlan esemény okát, mert még sohasem fordult elő, hogy a partnerek hangos szót váltottak volna egymással.

— De igenis megérintettedl — kiabálta a tanácsos.

— Nem igaz, az ujjam nem ért a bábuhoz!

— Szóval én hazudok?!

— Ha azt állítod, hogy megfogtam a futót...

Ne szaporítsunk sok-sok felesleges szót: a régi jóbarátok úgy összevesztek ezen, hogy válogatott gorombaságokat kiabáltak egymás felé. A szóváltás azzal ért véget, hogy a temperamentumosabb kereskedő szétdobálta a bábukat és kijelentette, hogy volt barátjához ebben az életben soha többé egy szót nem szól. Hasonlóképpen fogadkozott a tanácsos. Tulajdonos és pincérsereg dermedten nézte a váratlan fordulatot.

Másnap a szokott időben mind a ketten megjelentek a kávéházban, de nem köszöntötték egymást. Külön-külön foglaltak helyet. A tanácsos magához intette a főpincért.

— Gyuri, ha tud a kávéházban egy sakkozót... De jó játékos legyen az illető, pancserrel nem játszom.

Hasonlóképpen a kereskedő. Gyuri körülnézett a kávéházban. Idegen ritkán fordult meg a csendes helyen. Mindenkinek megvolt a maga rendes kártyapartija. Néha szerelmesek tévedtek be, de azok egymás kezés simogatták, nem pedig a karcsú futókat a kockás táblán.

Egyszóval parti nem akadt. A két öreg úr mérgesen olvasott ujságot és zsémbelődött.

— Ki fogok maradni a kávéházból, — fenyegette Gyurit és a tulajdonost a tanácsos úr.

Ez ellen intézkedni kell, gondolta Gyuri és másnap sugárzó arccal lépett az öreg törzsvendég elé:

— Tanácsos uram, találtam egy remek játékost!

— Ki az?

A főpincér nem felelt, csupán némán a harmadik asztalhoz mutatott, ahol ujságja mögül zordonan kandikált ki a kereskedő.

— Jól tudja, hogy ezzel az úrral nem beszélek! — üvöltötte a tanácsos.

— Hogyne tudnám, kérem! Ő sem beszél a tanácsos úrral. De mit kell a sakk mellett diskurálni? Felállítjuk a bábukat, az urak leülnek a táblához és nyugodtan játszanak, mint két idegen úriember. Annyit mondanak, hogy »sakk« vagy »matt«. Slussz! A civil életben tovább tarthatják a haragot!

Kicsit gondolkozott a tanácsos úr. Eszébe jutottak az unalmas délutánok és bólintott:

— Igy rendben van!

És két nap óta a két régi jóbarát, teljes némaságban, de annál nagyobb szenvedéllyel sakkozik tovább a csendes budai kávéházban.

— Zrinyi Miklós születésnapja. Zrinyi Miklós születésnapján, május 1-én este ½8-kor a Budapesti Vitézi Rendházban ünnepi Zrinyi-estet rendeznek. A rádió május 1-én délután 17.50 órás kezdettel félórás külön Zrinyi-műsort ad.

— Tanári kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Kovács-Buna* Jánosné Ruda Erzsébet állami polgári iskolai rendes tanárt állami rendes testnevelési tanárrá, *Koltai* Jenő testnevelésügyi segédelőadót helyettes testnevelési tanárrá, özv. *Fankovidh* Lászlóné Csató Juliát ideiglenesen állami gimnáziumi rendes tanárrá nevezte ki.

— Szendy polgármester helyszíni szemlét tartott a Svábhegyen. A Svábhegyi Közművelődési és Polgári Kör kérte Szendy Károly polgármestert, hogy a főváros vonja be a Svábhegyet is kislakásépítő tevékenységébe. A polgármester most szakértők kíséretében helyszíni szemlét tartott a Svábhegyen. Cselényi Pál országgyűlési képviselő és Bódi Flórián, a Kör alelnöke vezette. A szemle eredményeként a polgármester kilátásba helyezte, hogy a svábhegyi kislakáshiányon, mihelyt arra mód nyílik, segíteni fog. Az iskola közelében ki is jelölte a szóbajöhető területet.

— Árdrágítók a tábla és a Kúria előtt. *Tóth* Mihály gödöllői cukrász és fűszeres az üzletének kiutalt cukorból sokat megtakarított és ezt *Bohus* János volt péksegéddel a megengedettnél jóval drágábban eladatta. A *Kúria Tóthot* egyévi börtönre és 500 pengő pénzbüntetésre, Bohust kétévi fegyházra ítélte. *Gutfreund* Dezső apci mészárost sertésdrágítás miatt a tábla Tokay tanácsa háromhónapi fogházra ítélte és két évre eltiltotta a közszükségleti cikkekkel való kereskedéstől.

— Kiadó a városligeti fővárosi pavillon. A Városligetben levő fővárosi pavillon bérlőjének italmérési engedélyét megvonták. A főváros a bérleti szerződést felbontotta és pályázatot írt ki a bérletre. Május 5-éig lehet pályázni a városházán. A bérlet iránt nagy az érdeklődés. Számos nem szakmabeli ember is érdeklődött a bérletről.

— Kommunista kijelentéseket tett. *Kovács* Adolf könyvkötőségéd a tavalyi Nemzetközi Vásár idején szomszédai előtt kommunista kijelentéseket tett. A bíróság izgatás vétsége miatt öthónapi fogházra ítélte, a Kúria *Töreky* tanácsa a büntetést egyévi fogházra súlyosbította.

— A szolnoki ügyvédi kamara választmányi ülést tartott *Kerezsi* Jenő elnöklésével. A kamara választmánya az illetékes minisztériumhoz felterjesztést készített s ebben a *fajvédelmi törvény alapján* kívánja a zsidó ügyvédek helyzetének rendezését.

— Lopott-e a volt részvénytársasági igazgató? *Somogyi* Imre volt részvénytársasági igazgató az ügyészség vádja szerint az elhalt *Schwarcz* Jenő hagyatékából több értékes gyűrűt, öltönyöket, cipőt, ágyneműt, ruhaneműt, egy 3890 pengőről szóló takarékkönyvet és egyéb holmikat eltulajdonított. *Somogyi* a törvényszék előtt tagadta bűnösségét és azzal védekezett, hogy az általa elvitt holmikat barátja, *Schwarcz* Jenő neki ajándékozta. A tárgyalást elnapolták.

— A sashalmi állami lakótelepen *népfürdő* nyílik meg. A telep valamikor rosszhírű nyomortanya volt, ma azonban tisztességes munkásemberek lakóhelye. Szociális intézmények gondoskodnak a barakklakók erkölcsi, anyagi támogatásáról. A csecsemőotthonban és a gyermekek napközi otthonában szakszerű orvosi kvarckezelés folyik. A *Dolgozó Ifjak Koszorúja* élénk kulturális tevékenységet fejt ki.

— Hamis valutaigénylés miatt fogház. *Faragó* Zoltán kereskedőnek, a *Bata* József szabó- és divatáru cég tulajdonosának 760 angol font tartozása volt, ennek ellenére a Nemzeti Banktól több mint 3800 fontot igényelt. Fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés büntette miatt került a törvényszék elé, amely nem jogerősen öthónapi fogházra, 2000 pengő pénzbüntetésre és 10.000 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére ítélte.

»REKORD« SEZLON
virágos anyagból 72.50 P-ért
szövetből..... 92.50 P-ért
Kárpitosüzem Hollán-utca 31.

— Vitézzé avatás. Pest vármegye székházában szombaton vitéz *Zákányi* Győző ny. vezérőrnagy, vármegyei székkapitány vitézzé avatta a Rendbe felvett vámosi *Nagy* Géza pápai kamarást, rákosszentmihályi esperest és dr. *Nemesszeghy* Imrét.

— A debreceni olasz kultúrintézet Galilei-emlékestet rendezett, amelyen Renato Fleri, az intézet igazgatója tartott előadást. Utána dr. Barna György gyakorlógimnáziumi tanár méltatta Galilei érdemeit.

— A szolnokvármegyei jegyzőegyesület közgyűlést tartott. Elnökké *Jeskó* János tiszaföldvári főjegyzőt választották meg. A jegyzőtestület úgy határozott, hogy önkormányzati alapon kívánja a jegyzők helyzetének szabályozását.

— Harakiri. *Marosán* László 60 éves pribékfalvi földmíves beretvával felvágta a hasát. Ezután még konyhakéssel is több szúrást ejtett magán. Haldokolva vitték kórházba.

— Lelőtte a feleségét, azután öngyilkos lett. *Czeke* Pál 55 éves nyug. MÁV mérnök, csillaghegyi, Aradi ucca 20. szám alatti lakos szombaton délben két revolverlövéssel súlyosan megsebesítette feleségét, szül. *Thuránszky* Margitot, majd önmaga ellen fordította a fegyvert és egyetlen lövéssel agyonlőtte magát. *Czeke* Pálnét súlyos állapotban a Szent Margit-kórházba szállították. Hír szerint a házaspár előre elhatározta, hogy megválik az élettől. A nyomozás megindult.

— Az Országos Társadalombiztosító Intézet értesíti az érdekelt munkaadókat, hogy az úgynevezett javadalmazási határ alá eső munkavállalók biztosítási kötelezettsége szempontjából irányadó javadalmazási határnak az 1942. évi április elsejétől kezdődő hatállyal a betegségi biztosításban az eddigi havi 400 pengőről havi 500 pengőre, az öregségi, rokkantsági, özvegységi és árvasági biztosításban az eddigi havi 600 pengőről havi 800 pengőre történt felemelése következtében biztosításra kötelezetté vált egyes munkavállalók bejelentését külön belügyminiszteri rendelet szabályozta. A szóbanlévő munkavállalókat az 1942. évi május 8. napjáig kell az Intézetnél bejelenteni. A bejelentés részletes szabályait az OTI ebből a célból kiadott »Tájékoztató«-ban közli. A Tájékoztatót az Intézet (helyiszervei) az érdekelt munkaadóknak megküldi, de azok az érdekelteknek az OTI-nál (kerületi pénztáraknál, kirendeltségeknél) is díjtalanul rendelkezésére állanak. *(MTI.)*

— Családi dráma Nagyváradon. Szombaton reggel Nagyváradon a Magyar ucca 41. sz. házban *Csathó* Imre 38 éves mázolómester eddig még meg nem állapított okból rátámadt feleségére és éles késsel elvágta a nyakát. Az asszony azonnal meghalt. *Csathó* ezután a késsel saját magát is megsebezte. Életveszélyes állapotban szállították kórházba.

— A Műcsarnok Esterházy-pályázatának eredménye. Esterházy Pál herceg a Műcsarnok tavaszi tárlatára festészeti és szobrászati díjakat tűzött ki, amelyekre vonatkozó döntését most közölte. Eszerint a magyar történelmi festészeti kompozíciódíjat bácsai *Szánthó* Mária nyerte »Rege a csodaszarvasról« című művével (5000 P); a szobrászati kompozíciódíjat *Ponkolai Farkas* Béla nyerte »Kiüzöttek« című művével (5000 P); a szobrászati aktdíjat *Ódry Lajos* »Kútfigura« című műve nyerte (2000 P); elismerési díjban részesült *Mohácsy* A. Győző »Hunyadit fogadják Vajdahunyadon« című műve (2000 P), *Takács* István »Matyó népművész« című műve (2000 P), *Nemes* György »Szomjazó Hortobágy« című szobormüve (2000 P) és *Uitz* László »Primavera« című szobormüve (1000 P).

— Sashalom, Mátyásföld és Rákosszentmihály társadalmi egyesületei mozgalmat indítottak, hogy a 30 filléres Beszkár-átszálló jegyek érvényét a HÉV vonalán *legalább a Nagyitce állomásig, vagyis Budapest és Sashalom határáig terjesszék ki.*

— A budapesti Kazinczy uccai népiskola növendékei gyüjtést rendeztek a fronton küzdő katonák számára és összegyüjtöttek 7000 darab cigarettát és más dohányneműt. Az iskola növendékei — legnagyobbrészt szegény munkáscsaládok gyermekei — meleg, testvéri szeretettől áthatott leveleket is írtak a honvédeknek s gyüjtésük eredményével együtt a Vöröskereszt révén eljuttatták a frontra.

— Nagykanizsa város közönsége nevében *Krátky* István polgármester meleghangú táviratban üdvözölte vitéz *Lukács* Béla és *Antal* István miniszereket. Üdvözlőtáviratot küldött a nagykanizsai MÉP-szervezet is.

— Mindig más ételek készítésével, de az élelmiszerek egyformán takarékos felhasználásával mutatják be a Gázművek a gázkészülékek helyes kezelését a kedden és pénteken délután 5 órakor kezdődő főzőelőadásain. VI., Vilmos császár út 3. Belépődíj nincs, ruhatár, kóstoló díjtalan.

— A kárpátaljai főtanácsadó körútja. *Ilniczky* Sándor kárpátaljai főtanácsadó kétnapos körutat tett az ökörmezői járásban és meglátogatta Felsőszinevér, Iszka, Alsóhidegpatak, Rosztoka és Majdánka határszéli községeket. A főtanácsadó a községekben meghallgatta a nép kívánságait és a mai nehéz időkben fokozott kötelességteljesítésre hívta fel a lakosságot. A főtanácsadót mindenütt nagy örömmel fogadták. Pénteken este kíséretével együtt visszatért Ungvárra.

— Szent László bélyegző a nagyváradi postán. A m. kir. postavezérigazgatóság közli, hogy Nagyváradon május 3-tól 10-ig rendezendő Ünnepi Héttel kapcsolatban a nagyváradi 1. és 2. számú postahivatalok »Szent László Ünnepi Hét Nagyváradon — 1192—1942 feliratú különleges alkalmi keletbélyegzőt is használnak a náluk feladásra kerülő levélpostai küldemények egy részének lebélyegzésére.

— Gyilkolt a hullakamraszolga. *Nyíregyházáról* jelentik: Húsvét vasárnap fejszecsapásokkal meggyilkolták *Bogár* József hatvanéves gazdálkodót és feleségét. A gyilkos kézrekerítésére országos körözést rendeltek el. A nyiregyházi csendőrség most elfogta *Rusnyák* Ferenc huszonhétéves miskolci hullakamraszolgát, aki hosszabb ideig tagadta a gyilkosságot, végre azonban a bizonyítékok súlya alatt megtört és bevallotta tettét.

— Díjtalan főzőbemutatók. Hasznos, közérdekű főzőelőadásokat tartanak az Elektromos Művek Eskü út 5. sz. alatti főzőbemutatójában. Értékes tanácsokat kaphatnak itt a háziasszonyok arra, hogy miként lehet a ma rendelkezésre álló élelmiszerekkel ízletesen, gazdaságosan, táplálóan főzni. Délutáni főzőelőadás szerdán 5 órakor kezdődik, délelőttiek pedig hétfőn, csütörtökön és pénteken 10 órakor.

— Végetért a Balneológiai Orvosi Továbbképző tanfolyam. A budapesti Gyógyhelyi Bizottság és az Orvosi Továbbképzés Központi Bizottsága által rendezett balneológiai és klimatológiai orvosi továbbképző tanfolyam előadásai szombaton délelőtt befejeződtek. Pénteken este a tanfolyam hallgatói tiszteletére a Gyógyhelyi Bizottság vacsorát adott a Gellért-szállóban. *Karafiáth* Jenő, mint a Gyógyhelyi Bizottság elnöke, *Johan* Béla államtitkár és *Szotyori* Lajos marosvásárhelyi tisztifőorvos szólalt fel a vacsorán.

— Halálozás. *Szandt* Lajos tart. hadapródőrmester, az OTI kassai kerületi pénztárának tisztviselője a szovjet orvlövészek elleni harcokban március 19-én hősi halált halt. Felesége és két gyermeke gyászolja.

Vitéz *Falvay* (Gyurián) Győző nyug. áll. tiszthelyettes, okl. vívómester 87. évében elhúnyt. Temetése hétfőn délután 2 órakor lesz a gyáliúti katonai kórház halottasházából.

Váry János nyugalmazott iskolaigazgató a Rimaszombati Katolikus Kör díszelnöke és számos kulturális intézmény vezetőségtagja, 87 éves korában meghalt. Április 25-én temették el nagy részvét mellett.

Dr. *Gallus* Sándor kir. közjegyző, törvényhatósági bizottsági tag, cserkészkerületi elnök 72 éves korában meghalt.

— Könnyítés a telefonkapcsolásban. A m. kir. postavezérigazgatóság közli: A nem folytonos szolgálatú távbeszélőközpont előfizetője kérheti, hogy állomását a központ szolgálatának szünetelése alatt hosszabb szolgálatú központhoz kapcsolják. Az ilyen összeköttetés után *legalább tizenöt napra meg kell a díjat fizetni.* Orvos vagy mentőhívásának megkönnyítése végett ezt a rendelkezést a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter olyképpen módosította, hogy betegség vagy közelgő szülés esetében ilyen összeköttetés után, csak az összeköttetés tényleges tartamára jár díj. *(MTI)*

— Az Erkölyés Országzászló Nagybizottság az Országzászló zászlóérmével és díszoklevéllel tüntette ki a rimaszombati 274. számú *Ferenczy* István nevű iparos cserkészcsapatot a rimaszombati Országzászló körül kifejtett hazafias érdemeiért.

— Vízállás. A földmüvelésügyi minisztérium vízrajzi osztálya jelenti: A Duna Bajáig áradt, legjebb apad, Gombosig közepes, Palánkától lefelé magas vízállású. A szombati dunai vízállások: Schärding 280, Aschach 261, Struden 48 Krems 451, Bécs 459, vasárnap 560, Pozsony 30 Komárom 370, Budapest 297, vasárnap 340, Pak 189, Baja 320, Mohács 360, Bezdán 412, Gombo 466, Palánka 456, Ujvidék 508. A Rába Szentgot hárdnál 23, a Dráva Varasdnál 170, Barcsn —16, Drávaszabolcsnál 104, Eszéknél 220. A Tis Visk és Szolnok között árad, máshol apad. T kajig közepes, lejjebb magas vízállású. Szomba vízállások: Máramarossziget 73, Visk 100, Tek háza 135, Tiszaújlak 132, Vásárosnamény 310, T kaj 455, Tiszafüred 472, Szolnok 570, Csongrá 580, Szeged 631, vasárnap 627, Zenta 648, Tit 604. A Szamos Désnél 122, Szatmárnémetinél 11 a Sajó Bánrévénél 105, a Hernád Hidasnémetin 69, a Berettyó Margittánál 150, a Körösök Cs csánál 76, Nagyváradnál —38, Békésnél 548, Gy mánál 458, a Maros Marosvásárhelynél 90, Mak nál 262. A Balaton Siófoknál 113, a Velencei Agárdnál 108.

SZINHÁZ-FILM

A Dárday ház

Kisfaludy Sándor nevét nem a színpadi művei tették halhatatlanná. Himfy Szerelmének és a Regéknek költője élete alkonyán kezdett foglalkozni drámaírással. Láthatta eredeti drámákban való szegénységünket, s Magyar Nemzeti Játékszín címmel többkötetes művet készült írni. Nem született drámaíró tehetségnek, a színpadi hatás kellékeiről fogalma sem volt. Maga bevallotta, hogy őt elsősorban patrióta-érzelmek irányították dramatizált históriáiban. Hazafi-célzatú darabjainak mégsem volt sikere. Míg a másik Kisfaludy színpadi művein itt-ott még ma is megcsillan a tehetség üde fénye, az ő drámáit vastagon befedte a letűnt század porrétege. Csak az iskolás kegyelet vagy az *időszerűsítő kíváncsiság* tudja olykor elénk varázsolni a napsugaras táblabíró-világnak ezeket a hangulatos emlékeit. *Galamb* Sándor professzor urat főleg az utóbbi szándék vezette, mikor az eredetileg ötfelvonásos vígjátékot a mai teátrum számára alkalmatossá ügyesen átdolgozta.

Dárday Miklós, tehetős földesúr, büszke nagy hazafi gyermekei, Lóri és Pál, valamint Lamartine Sándor nyugalmazott huszárgenerális gyermekei, Károly és Fanni szeretik egymást. Az öreg Dárday azonban hallani sem akar a házasságról, mert megfogadta, hogy gyermekei csak magyarral léphetnek frigyre, idegennel soha. Már-már végveszély fenyegeti a fiatalok ügyét, mikor váratlanul megérkezik külföldről egy fontos irat, amely bebizonyítja, hogy a Lamartine-család színmagyar származású. A Lamartine-ős ugyanis Rákóczival bujdosott ki Franciaországba, ott vette fel az idegen nevet, de mindvégig megtartotta magyar eredete jellegét. A tisztázott családfa elhárítja az utolsó akadályt is a szerelmesek útjából, s most már Dárday uram boldogan adja beleegyezését a kettős házassághoz.

Lényegében ez a magva az eredeti Kisfaludy-vígjátéknak, s Galamb Sándor hű maradt hozzá. Elhagyta az unalmas »egyedül«-monológokat, bár a túl hosszúra nyúlt első felvonásból bátran húzhatott volna többet is. Amit a saját elméjéből hozzá adott, az a vígjátéki hangsúly volt, amit bizony az eredeti műben alig találhatni meg. Galamb Sándor érdeme, hogy hellyelközzel fordulatossá tette a szétmálló cselekményt, friss színeket rakott a százéves figurákra. Olykor azonban túlozott is, mikor egy-két időszerű ötletet (Napoleon, a családfa-kutatás, az örökös háborúra való célozgatás) nagyon is parodisztikussá jelenített át a mába. Ez a »jelzőtüzes« módszer nem illik egy professzorhoz.

Az előadás váratlanul jó volt, hűen visszaadta a mult századelői magyar nemesházi világ édes-derűs hangulatát. Az egyes képek közé illesztett Himfy-dalok nem nélkülözhetetlenek, a duettek nélkül is frissen pergett volna a bábszínházra emlékeztető alakok játéka. *Rajnay* Gábor áldott mókás ösztönnel alakította a »nyugodalomra bocsátott« huszárgenerálist, párjával, a pompás *Berky* Lilivel együtt a szép körmagyarért hálás volt a színház közönsége. *Lehotay* Árpád pompás táblabíró-típus; *Kürthy* György tudós, elmés szegény nemese, mintha most lépett volna ki egy Vas Gerebenkönyvből, nyomában egy másik remek karakterrel, *Makláry* Zoltán »emberséges, goromba« huszárjával. A népes együttes valamennyi tagja hálás lehet a darab átdolgozójának a bőven juttatott szerepért. *Major* Tamás, *Pataky*, *Ujlaky*, *Rajczi*, *Nagy* Adorján, *Szilágyi* és a feltűnően biztos fellépésű, jó *Fábry* Zoltan nevét említjük meg, a nők közül *Mészáros* Ágit, *Olthy* Magdát, *Somogyi* Erzsit és *Bornemissza* Évát illeti dícséret. *Horváth* János napsugaras és holdvilágos díszletei a balatonkörnyéki élet fénykorát varázsolták elénk.

V. L.

(*) József Attila-est budapesti síremléke javára. A nemrégen alakult József Attila Emlékbizottság csütörtökön, április 30-án a Zeneművészeti Főiskola nagytermében József Attila-estet rendez a nagy magyar költő felállítandó síremléke javára. A legkiválóbb előadóművészek sietnek közreműködésükkel az emlékbizottság segítségére. Fellépnek többek között *Gobbi Hilda*, *Major Tamás*, *Baksa-Soós László*, a Nemzeti Színház művészei, *Székely* Mária zongoraművésznő, *Gábor* Miklós, *Szemere* Vera, *Járai* Teri szavalóművészek és három énekkar.

ITT AZ ÚJ TAVASZI DIVAT

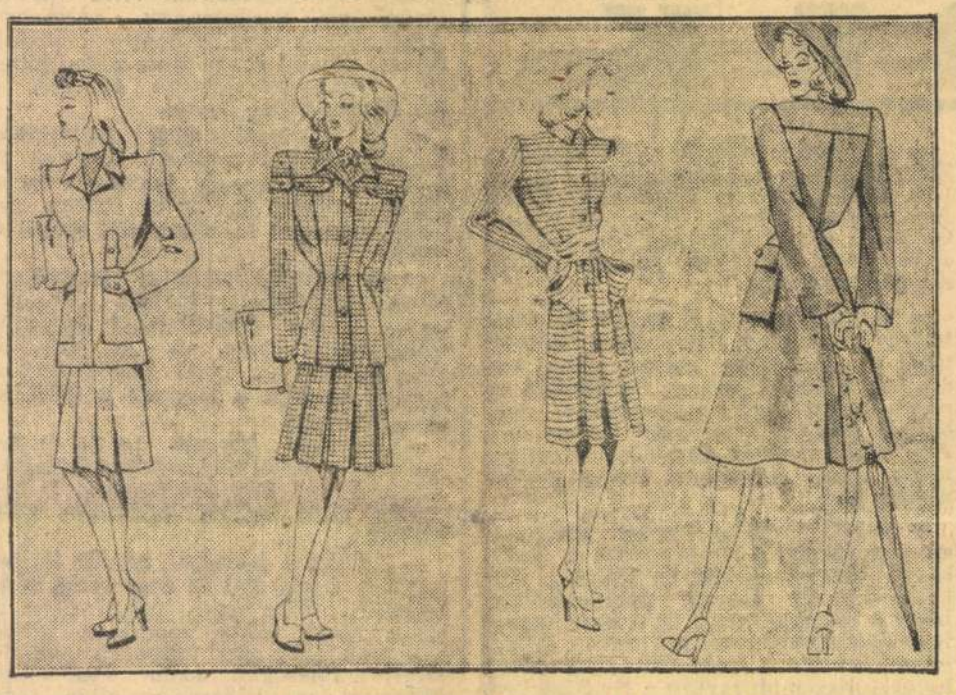

Az első tavaszi napsütésben a hölgyeket az új tavaszi divat érdekli. Mit fogunk hordani tavasszal? Lehetőleg minél egyszerűbbet, amihez minél kevesebb anyag kell. Sok kösztűmöt a nap minden szakában, szövetből, selyemből egyaránt. Csíkos, pöttyös kis ruhácskákat. Színekben az örökké divatos sötétkéket, szürkét, barnát és az új zöldet.

Mellékelten bemutatunk négy eredeti új tavaszi modelt. Az első rajzon sötétkék, angolos szabású kösztümöt látunk. A második rajz az idén annyira közkedvelt pepita kösztümöt ábrázol. Érdekes az ujjakon levő zsebek. A harmadik rajzon kék-fehér csíkos ruhát látunk. A negyedik rajz egy szürke szövet átmeneti kabát. Divatos, hosszúnyelű, bambuszvégű esernyővel.

(Ila)

(*) A jövő héten második jubileumát ünnepli a *Vidám Színház* zenés bohózata, a *Leány a talpán* című zenés operett. A vidám komédia főszerepeit *Kiss* Manyi, *Somló* Vali, *Somogyi* Nusi, *Kertész* Dezső, *Bihari* Nándor és *Szentgyörgyi* Tamás játssza.

(*) Fricsay Ferenc karnagy beadványt intézett Szeged városához, amelyben javasolja, hogy a Színügyi Bizottságot alakítsák át művészeti bizottsággá, amely a város egész művészi életét irányítaná. Tehát nemcsak a színházi kérdések, hanem minden kulturális kérdés a bizottság elé kerülne.

(*) A Via Mala Debrecenben. A debreceni *Csokonai Színházban* a napokban színre hozták John *Knittel* híres színművét, a *Via Malat*. Az előadást *Zách* János rendezte. Főszerepeit *Almási* Judith, *Harasztossy* Irén, *Lendvay* Lajos és *Nagy* Ilona játszotta.

(*) Földessy Géza színtársulata nagy sikerrel mutatta be a Kassai Nemzeti Színházban *Nemes* József és *Aczél* László *Vadvirágos Maros partján* című operettjét. Az operett zenéjét *Zoltay* Zoltán, a 13. honvédgyalogezred karnagya szerezte.

(*) Kata-Kitty-Katinka. A *Fővárosi Operettszínházban* már folynak a próbák *Vécsey* Leó és *Hegedüs* Tamás új operettjéből. Az operett címe: *Kata-Kitty-Katinka*. *Horváth* Árpád rendezi.

(*) A nagyváradi Szigligeti Színházban május első napjaiban színre kerül *Erkel* Ferenc *Hunyadi* László című operája. Szilágyi Erzsébet szerepében *Bodó* Erzsi lép fel.

(*) Gyermekelőadás. Vasárnap délelőtt féltizenegy órakor gyermekelőadás lesz a *Royal Revűszínházban*. Bemutatják *Andersen* egyik dramatizált meséjét és az *Édesanyánk* című kis darabot.

(*) Magyar opera Helsinkiben. *Farkas* Ferenc és *Kunszery* Gyula Bűvös szekrény című kétfelvonásos operáját lekötötte előadásra a finn állami Operaház igazgatója. A következő évadot a magyar operával nyitják meg.

(*) A firenzei »Zenés május« ünnepségei *Rossini* Sevillai borbélyának előadásával megkezdődtek, *Pavolini* népművelésügyi miniszter jelenlétében. A firenzei ünnepségekre a háborús körülmények ellenére is nagyszabású zenés programot állítottak össze.

(*) A dunántúli színikerület beosztása. *Sopron* színpártoló egyesülete indította el azt a mozgalmat, amely a dunántúli városokat most önálló színikerületbe tömörítette. Sopron mozgalmához elsősorban *Szombathely*, *Győr* és *Nagykanizsa* csatlakozott és a mozgalom eredményeképpen — amint már a *Reggeli Magyarország* megírta — a Kamara engedélyezte is az önálló színikerületet. Kikötötte azonban, hogy az új kerületet keresztény magyar szellemben kell vezetni. A kerület színtársulata ősszel *Szombathelyen*, télen *Sopronban* és *Győrben*, tavasszal pedig *Nagykanizsán* működik. Amennyiben *Székesfehérvár* is belép a keretbe, vagy a nyári idény lesz székesfehérvári, vagy pedig a kerületről új beosztást készítenek.

Beethoven-est Eugen Jochum vezényletével

A Filharmóniai Társaság ezidei VII. bérleti hangversenyének vendégkarmestere, Eugen *Jochum* elsőrendű karmester. A sok közepes Beethoven-előadás után kellemesen hatott egy *hivatott Beethoven-interpretátor* elképzelése és annak megvalósítása. A harmadik Leonóra-nyitány, az V-ik és a »Pastorale« szimfónia drámai fordulatai, hangzáslehetőségei és a megfelelő tempói kifogástalanul érvényesültek, amiért nemcsak a kiváló karmestert, hanem a zenekart is elismerés illeti.

(*) A Boronkay lányok Kassán. *Földessy* Géza igazgató társulata sikerrel hozta színre szombaton este *Pusztaszery* Margit *Boronkay lányok* című operettjét. A primadonna szerepet *Kovács* Kató játszotta. Jelentős szerepet alakított *Károlyi* Vilmos, *Szegedi-Szabó* István, *Mikey* Lili, *Donáth* Kató, *Győző* László, *Mihályi* Vilcsi, *Bakos* Gyula, *Miskey* József, *Temesváry* László és *Bodnár* Mici.

(*) A horvát állami opera 237 tagú személyzetével csütörtökön olaszországi vendégszereplésre indult. A horvát Opera Velence, Milánó, Firenze és Róma városában tart előadást. Az olasz társulat vendégjátékain *Gotovac* horvát zeneköltő nagysikerű népoperáját adja elő.

MADÁCH SZINHÁZ

Szombaton, május 2-án először **DOMINO** Marcel Achard vígjátéka

Szereplők: **Sennyei Vera, Várkonyi Zoltán, Greguss Zoltán, Szakáts Zoltán, Tapolczai Gyula, Fáykiss Dóra, Deésy Mária**

Május 1-én, pénteken este 8 órakor nyilvános főpróba. — Mérsékelt helyárak

SPORT

A válogatott jelölteket figyelik a vasárnapi futballfordulón

Május 3-án lesz a magyar-német válogatott labdarúgómérkőzés Budapesten az Üllői úti pályán. Ezt megelőzően április 27-től május 2-ig »*táboroznak*« a válogatottak *Diósgyőrött*.

Kik mennek Diósgyőrbe hétfőn reggel? Ezt döntik el vasárnap a válogató bizottság három tagján kívül az egyes mérkőzésekre kiküldött megfigyelők.

A válogatás szempontjából számításba jönnek: *a Gamma—Szeged mérkőzésen:* Kineses, Tóth (Szeged), Baróti, Kiss, Toldi, Király. Az *Ujpest—Nagyvárad* mérkőzésen: Biró, Balogh II., Nagymarosi, Mészáros, Zsengellér, Bodola, Sárvári, Tóth III. A *Kispest—WMFC* mérkőzésen: Olajkár II., Marosvári, Vécsei, Nemes. A *Szolnok—Diósgyőr* mérkőzésen: Kispéter, Szücs, Kolláth, Füzér, Fazekas. Az *SBTC—Ferencváros* mérkőzésen: Tátrai, Gyetvai, dr. Sárosi. Az *SzVSE—Elektromos* mérkőzésen: Pázmándi, Tihanyi.

Az esélyek:

Gamma—Szeged: A jó Gamma csatársor küzd a Szeged jó védelmével.

Ujpest—NAC: A négy válogatottjelölt megvédi-e az újpesti kaput a pompás nagyváradi csatársor ellen?

Kispest—WMFC: A bajnokjelölt könnyen ott hagyhat egy-két pontot Kispesten.

MAVAG—Kolozsvár: Nyilt mérkőzés.

Lampart—Ujvidék: A Halom uccában a Lampart az esélyesebb.

SBTC—Ferencváros: Az SBTC két eddig eltiltott játékosával, Kissel és Marosival megerősítve, a Ferecváros viszont Gyetvaival s talán dr. Sárosival áll fel az egyenlőnek ígérkező játékra.

Szolnok—DiMAVAG: Szolnokban Szücs csatárt játszik, kérdés, hogy beválik-e?

SzVSE—Elektromosok: Az Elektromosok győzelmét Tihanyi csapata nagyon megnehezíti, esetleg meg is akadályozhatja.

— A május 5-i Zágráb—Cegléd városközi birkózó mérkőzésre Cegléd válogatott csapatát így állították össze a MOVE és Vasutasokból: Zsámboki, Gaál I., Száraz, Gaál II., Vasvári, Káldi, Szalisznyó. A mérkőzést kedvező idő esetén a városi sporttelepen, kedvezőtlen idő esetén a Városi Vigadóban lesz.

— A vidéki tenniszbajnokságok, mégpedig úgy az egyéni, mint a csapatbajnokságok megrendezésével az alföldi Szent Imre kerületet bízták meg, amely a versenyeket az egyik bácskai városban rendezi.

— A Hősök tőrvivőversenyében a döntőben ott lesz a védő *Gerevich* Aladáron kívül *Maszlay* és *Hátszeghy*, a két előző győztes és Gözsi, Pesthy, Palócz, Berzsenyi, Bedő, Nikolits és Ritter. Ugy ez a verseny, mint az újvidéki Hősök kardversenyének szerdai selejtezője az Ifjúság Házában lesz.

SPORTMŰSOR

VASÁRNAP. Labdarúgás: (Gamma—Szeged, Hungária út, 1/5 (Urbán), Ujpest—NAC, Megyeri út, 1/5 (Kőhalmy), Kispest—WMFC, Kispest, 1/5 (Újváry A.), MAVAG—Kolozsvár, Halom u., 1/3 (Ohegyi), Lampart—Ujvidék, Halom u., 1/5 (Székely), SBTC—Ferencváros, Salgótarján, 1/5 (Egner), Szolnoki MÁV—DiMAVAG, Szolnok, 1/5 (Lantos), SzVSE—Elektromosok, Szeged, 1/5 (Sárosi). — **Vívás:** Hősök tőrversenye, Ifj. Ház, d. e. 9 és d. u. 5 ó. FTC II. o. hölgy tőrversenye, Üllői út, d. e. 9 ó. — **Atletika:** Főiskolai mezei bajnokság, Vérmező, 11 ó. Középiskolai mezei bajnokság, Erzsébet királyné út, 11 ó. Levente mezei verseny Miskolcon, pályaversenyek Debrecenben, Diósgyőrött és Gyöngyösön. — **Asztalitennisz:** WMTK versenye, Csepeli SCs, egész nap. — **Gyophokki:** BBTE—BKE, Pasarét, 1/10, MHC—KHC, Pasarét, 11 ó. MAC—ÁHC, Margitsziget, 9 ó. — **Birkózás:** MAFC II. o. versenye, Műegyetem, egész nap. — **Kerékpár:** Kispest versenye Budapest—Szolnok közt (170 km), illői országút 10. km, 7 ó. — **Ökölvívás:** Ujpest—Ganz leventemérkőzés Ujpesten. — **Kézilabda:** Bajnoki mérkőzések.

MOVE-pálya Hungária-középkörút

Április 26-án, vasárnap délután fél 5 órakor

GAMMA—SZEGED AK

I. o. Nemzeti Bajnoki mérkőzés.

előtte 1/2 6 órakor GAMMA—WMTK kölyökmérkőzés.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Mohácsi Gy. Győző
festőművész
65. VIII. 13

☆

A Hazafias Népfront, a Múzeum Baráti Kör támogatásával a Rákospalota Múzeum az elmúlt napokban vette át ideiglenesen megőrzésre Mohácsi Á. Győző festőművész művészi hagyatékát. Az átvett több száz festményből és rajzból az őszi múzeumi hónap keretében vásárlással egybekötött nagyszabású kiállítást rendeznek a múzeum épületében.

4021

☆

Ugyancsak az őszi múzeumi

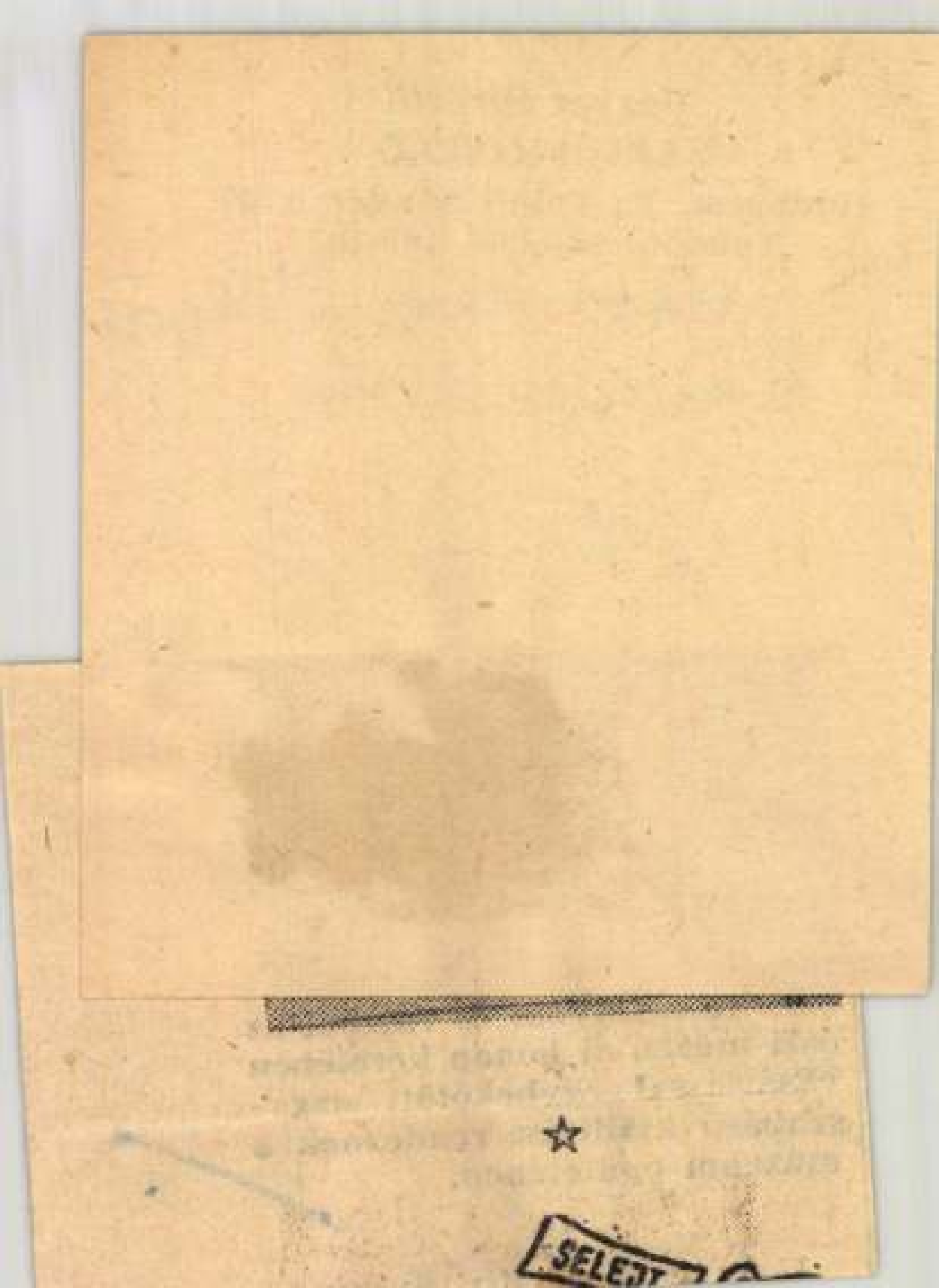
SELECT

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Mohácsi Jenő

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1971 AUG 26

Augusztus 28-án Mohácson az új könyvtár átadásával egyidejűleg avatják Mohácsi Jenő domborművét, a könyvtár emeletén pedig nemzetközi ex libris kiállítás nyílik Szentesi Flórián gyűjteményéből.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

POSTÁS DOLGOZÓ

Molnàcsi K. Ferenc

1974 APR. 3.

104

megerősítette az országos
ek során hazánkban vala-
az újítási kedv. Nos —
k —, vannak azért kivéte-
n erősítik a szabályt, attól
obis erről győződtünk meg
emben történt látogatá-

rigád

osztályvezető, aki az évti-
orgalommal végzett újítá-
tt a *Munka Érdemrend*
b részesült miniszteri di-
éseinek szinte képtelenség
orgalomnak, az állandó
uk a nyitját, hogy azok
nló ügybuzgalomra ser-

n az erő

az ember nem volna ké-
— vallja meg természetes
osztályvezető. — Ugyan
z emberek a h
az

Mohácsi K. Ferenc

MDK

Mohácsi Lajos

Belépés a tsz-be, szén

Békeplakát és 5 éves terv graf. kiáll.
Ernst Muz. 1953. szept. 9 l.

Mohácsi Lajos

Felépitik a gyárakat, szénrajz

Fiatal xxgyxx Képzőművészek és Iparművészek kiállitása

Ernst Múzeum, 1955. junius, 25 l.

1916. júl. 20, 4. l. — Lepold—Homor 98. l. — Gerevich PA, 253. l. — Lepold—Lippay 57. l.

ROSKOVICS IGNÁC (1854—1915)

Kupolafreskóterv
(52 cm. átmérő.)

Boltozati freskóterv
(43 cm. átmérő.)
1901-ben készült.

SCHMITT JÓZSEF (működött 1804—1854 között)

Pyrker érsek arcképe
Vászon, olaj, 62×48 cm.
Jelezve jobbra lent: Schmitt 1831.

SZENTGYÖRGYI JÁNOS (1793—1860)

Virág-csendélet (63. kép)
Ovális, vászon, olaj, 110×84 cm.
Jelezve jobbra lenn: Joan Szentgyörgyi pinxit.
Simor prímás vásárolta, 1876.
Esztergom, 1876-os évf., 47. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 844—845. l. — —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Maszlaghy II., 173. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevich: Régi és újabb magyar festészet a prímási képtárban. Vasárnapi Újság, 1916., 553. l. (Képe 553. l.) — Lepold—Homor 98. l. — Gerevich PA, 251. l.

SZÉKELY BERTALAN (1835—1910)

MOHÁCSI LAJOS

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
1982 JAN 9

MOHÁCSI LAJOS

1071

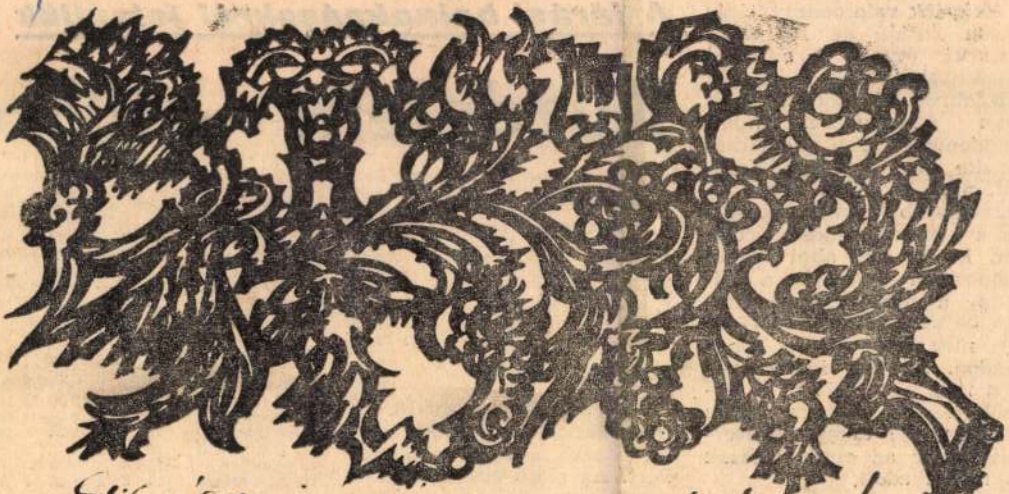

Mohácsi Lajos rajza

A járás

Küzdelem — 105 c

Megyénk valamennyi járásában kiírták az 1981/82-es bajnoki évben is a járási labdarúgócsapatok bajnoki küzdelmeit. A korábbi időszak átszervezései miatt mindenütt több együttes kezdte meg a pontvadászatot, mint az előző évben. A legnépesebb versenysorozatra a kaposvári járás területén került sor, ahol három csoportban játszották a csapatok a mérkőzéseiket. Két-két bajnoki osztályt szervezték még Siófokon és Nagyatádon. Az őszi idény végén még nem dőlt el a feljebb kerülés vagy a kiesés kérdése, de tapasztalatszerzésre már az eltelt időszak is módot adott.

KAPOSVÁRI JÁRÁS

A városi sportfelügyelőség követelményrendszer alapján fogadta el a csapatok

„B" csoport

1. Szentgáloskér	6	5	1	—	19- 3	11
2. Várda	6	5	—	1	22- 6	10
3. Alsóbogát	6	4	1	1	18- 8	9
4. F.-mocsolád	6	3	—	3	14-15	6
5. Csököly	6	1	—	5	15-23	2
6. Ráksi	6	1	—	5	12-27	2
7. Bőszénfa	6	1	—	5	7-23	2

SIÓFOKI JÁRÁS

Az első osztályban 16, a másodikban 11 felnőtt gárda játszott a bajnoki pontokért. Az előző évihez képest emelkedett a színvonal, ami elsősorban a korábban megyeiben szereplő csapatoknak köszönhető. Jól kezdett a Balatoni Vasas és a Kőröshegy, de az előbbi

Ifjúságiak:

1. B. Vasas	15	15	—	—	81-20	30
2. Kőtese	15	12	—	3	75-11	24
3. Zamárdi	15	12	—	3	62-31	24
4. B.-Szemes	15	9	—	6	59-33	18
5. Kőröshegy	15	9	—	6	44-37	18
6. S.-babod	14	8	1	5	47-37	17
7. B.-szárszó	15	8	1	6	54-42	17
8. B.-szabadi	15	7	2	6	56-37	16
9. S. Bány. II.	15	3	2	8	27-31	12
10. Látrány	15	5	1	9	27-39	11
11. T.-koppány	15	5	1	9	28-86	11
12. B.-földv.	15	4	2	9	30-45	10
13. S.-meggyes	15	5	—	10	33-67	10
14. B.-endréd	14	4	1	9	29-38	9
15. Andocs	15	3	3	9	21-65	9
16. N.-berény	15	2	2	13	13-77	2

Járási II. o.

1. Nágocs	10	6	4	—	36-13	16
2. Ságvár	10	7	2	1	30-12	16
3. Adand	10	7	1	2	32-11	15
4. Torvaj	10	6	1	3	23-23	13
5. K.-apáti						

Mohácsi Tajos grafikus.

Irod.Ujs.T.évf.3.sz.4.l.1950.nov.30.

Mohácsi Lajos.

Irod. Ujs I. évf. 2. sz 3.l.
1950. nov. 16.

Mohácsi Lajos MDK

Belépés a tszcs-be szénrajz

Mücsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

MOHÁCSI LAJOS

Felépítik a gyárakat szenrájz

Fiatal képzőművészek és iparművészek kiáll 1955.

MDK.

Mohácsi Lajos grafikus

"Belépés a tszcs-be" /szenrajz/

III.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
1952.dec.-1953.márc. 14.l.

Mohácsi Lajos, grafikus, sz. ~~1923~~x

1921. Paraszt környezetben nőtt fel. Ma is főképpen ez a téma érdekli. Iskoláit sok akadállyal küzdve végezte, mert közben dolgoznia kellett. A Képzm.Főiskolára 1947. került, 1952.végezte el. Nagyméretü grafikai munkákkal foglalkozik. Jelenleg a paraszt fiatalság életének szocialista átalakulását ábrázoló müvön dolgozik.

Uj M.Képzm.III. 1953.

84.1. és kép

tartandó árverésen el fognak adatni. A közeli feltételek az urbéri elnökségnél megtudk.

Bácsfeketehegy. (Téglagyárak bérbes a.) Bácsfeketehegy a tulajdonát képező s zség déli részén fekvő két téglaégető tele- j a n u á r 5-én d. e. 9 órakor a község- tanácstermében tartandó szóbeli árverés 1 1909. január 1-től 1914. december 31 ig dő időre bérbeadja. Részletes árverési fel-

gyártásra
elhasználtatik.
Bővebb felvilágositás és brosür ingyen
Wohanka és Társa
Budapest V

Védjegy
Védjegy
Krumholz-féle Asbestpadlókészitő vállalat

arisnya), 876 pár kö-
gyenruha : 726 db.
osztónadrág, 726 db.
vászonnadrág. Általá-
feltételek a budapesti
g IV. ügyosztályában
phatók, a mintaruhá-
javitómühely telepén
sz a.) tekinthető meg.
ő a felvilágositás is.
külön ajánlat teendő.
y évi szükséglet érté-
nlott árösszeg 5%-át
a távirdaigazgatósági
I. em. 14.) bánatpén-
ajánlatukhoz csatolni.
zerelt ajánlatok „Ajánl-
felszerelési tárgyainak
átva január 15-én
sti posta távirdaigaz-
n nyujtandók be.
ltönyök szállí-
ága 1909. május 1-től
ként szükséges mint-
unkásöltöny szállítása
ajánlatok január
rjesztendők. A pályá-
elhivás és ruhakülön-
nyag és leltárbeszer-
., Andrássy-ut 73. II.
inden üzletvezetőség-
a feltételekért járó 30
náv. budapesti nyom-
is megszerezhetők
munka.) A m. kir.
la gazdászati hivatal
„Helyközi forgalom-

lás hirdettetik. Az előirt ajánlati minta sz
kitöltendő és 1 kor. bélyeggel ellátott ajánl
kat Békésvármegye alispánjához január
d. e. 9 óráig kell beadni. Az ajánlatho
ajánlati összeg 5%-ának megfelelő óvad
gyulai kir. adóhivatalnál teendő le. A mint
vármegyei közigazgatási kiadóhivatalban
tekinthetők.

Kassa. (Bőrök szállítása.) Az asz
kassai, kolozsvári és székesfehérvári javitó
zetek számára az 1909. év folyamán szüks
1523 kg. ökör talpbőr, 786 kg. barna vik
pittling bőr, 203·5 kg. kipszbőr, 39·5 drb
kony és könnyü szattyán bőr szállitására
ajánlatokat december 30-án d. e
óráig a kassai m. kir. javitó intézet igazg
ságához kell beadni. Bánatpénzül az egy
szállitási érték 5%-át kell az intézet pénzt
nál letenni. Az ajánlati feltételek az intézet
tárában tekinthetők meg.

Lèva. (Tüzifa szállitás.) A lévai
járásbiróság hivatali és fogház helyisége
fütésére az 1909. évben szükséges 126 kö
első oszt. kemény bükk vagy cser has
szállitásának biztositása céljából árlejtés hir
tetik s annak megtartására határidőül dece
ber 28. napjának d. e. 10 órája ezen kir.
rásbiróság helyiségébe kitüzetik Bánatpénz
kor. A szállitási feltételek nevezett kir. já
biróság elnökségénél megtekinthetők.

c) Adás, vevés, bérbeadásra.

Budapest. (Pályavendéglő bérb
adása.) A máv. budapesti-jobbparti üz
vezetősége a Zimony állomáson levő pályav
déglő bérletére az 1909. február 15-től 19
február 14-ig leendő bérbeadása iránt verse

iségekbe természetes nappali fényt hozunk.
biztos elektroüveg az egyedüli tűzmentes üvegezés.

Mohácsy László

építész -

lásd

Szefelslex. 320. l.

Életr. arck

u. o. 859. l

Mohácsi László

műépítész

terve szerint épült

1922-ben a csetényi

Holitscher-kastély

Faller Jenő:

Csetény község mo-

nografiája. Évi

jelentés a Veszprém-

vármegyei Muzeum

1928/29. évi álla-

botáról. Veszprém

1929. 15. l.

Tárca:

ga Költségvetési cím:

egyzék.

s hó -én kifizetendő illetményekről

etendő	Az átvételt elismerő

Mohácsy Kárló

terverte az alábbi épületet.

Agrár Treuhan A. G. Glavus részére I. Attila u. 4 emeletes ház

Építő Ipar – Építő Mű –

vészet. 1929. 6 r. l. (Magyar-épitési engedélyek.)

. század

Mohácsi László

Művészet 1913. 76

Coronelli : La sacra lega. Veleure, 1706.

VII. 262.

Mohácsy László

Mohácsy László építészmérnök,
hites törvszéki szakértő, XII. Varázs-
u. 6. 164-233

Bptávb 1940 szept.

Mahony Davis

M.D.K.

Mohácsy László, építész

tervei szerint 20, egyenint 3 és 4 szobából és hozzátartozó mellékhelyiségekből álló lakóház keretében tisztviselőtelep létesül Balassagyarmaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

szept. 29. sz. 10. old.

Moliácsy László, építész M.D.K.

tervei szerint kerül kivitelre a balassagyarmati járványkórház.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

jun. 29. sz. 9. old.

H.D.K.

Mohácsy László egyesi építés

tervei alapján a Heves-
megyei Takarékpénztár
kőemeletes bankpalotát
épített Egerben.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.
máj. 8. sz. 12 old.

M.D.K.

Mohácsy László, bpesti építész

nyert megbízást a Balatonföldvárou építendő uj templom megtervezésére, melyre a fürdőhely sok évi gyűjtés alapján teremtette elő a szükséges pénzügyi alapot.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.

okt. 30. sz. 5. old.

MDK

Mohácsy László műépitész

A somogymegyei takarékpénztár intézeti székháza tervpályázatán az 1200 K-ás II. dijat Mohácsy László bpesti műépitész terve nyerte.

Művészet, 1913. 76.lap

Mohácsi László, Epesti épitéz M.D.K.

1200 K-ás második
díjat nyert a „Somogymegyei
Takarékpénztár" Kaposvá-
rott emelendő székháza-
és bérház pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

Jan. 29. sz. 13. old.

Molnárcsy László építész

M.D.K.

1500 K-ás első díjat és megbízást nyert a Veszprémi közvágóhídra- és jégpályára kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV.évf.
febr.19. sz. 11. old.

M.D.K.

Molnácsy László, Epesti

nyert megbírást az Eger-ben építendő üzletház és „mozgósinház" épületének megterverésére, 182.000 K. vállalati összeggel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

ápr. 9. sz. 12. old.

MDK

Mohácsy László épitészmérnök

MMÉE Közl. 1927. dec.4. 3o3. 1.
A Kamara uj tagjai.

Mohácsy Lázló, Epesti építém M.D.K.

terveri a Balassa-gyarmaton 60-70 családi hárból álló máv. tisztvi-selőtelepet.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII. évf.

ápr. 17. sz. 11. old.

Mohácsi László építén M.O.K.

1922 ben építette a Holitscher család kastélyát Csetényben.

Faller Jenő: Csetény község monográfiája.
Veszprém 1929. 15

M.O.L.

Lukácsi dánta szintén

1922 ben szintette a Rotitsher valód
szintényát kutényben.

Faller Jenő: Cetény tiszvény monográfiája.
Veszprém 1929 15

Mohácsy László

cikke:
Típus gabonasilók. - Műszaki Tervezés, 1967.
1. sz. 21. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

74. l.

M o h á c s y László épitész

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
75 - 76.
"Somogymegyei takarékpénztár..."

MOHÁCSI LAJOS

Belépés a tszcs-be. Szénrajz 36ox16o.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

Fénykép. Mislyné

Képzőművészeti Főiskola: 309

Mohácsi Lajos: Termelőszövetkezetek kiszélesítése.

Diplomamunka 1951/52

Grafika.

Negatív nincs.

Mohácsi Lajos

Palotai Boris: "Dunapentelei napló" c. irását illusztrálta.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1950. nov. 16.
I. évf. 2. sz. 3. lap.

Mohácsi Lajos

Anna Seghers: "1941 junius 22." irása illusztrációjaként közölt rajza, gyárba biciklizö munkásokat ábrázol.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1950. nov. 30.
I. év. 3. sz. 4. lap.

Mohácsi Lajos

Illyés Gyula: "Ozorai példa" c. müvéből közölt részletet illusztrálta a müvész.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1951. szept. 27.
II. évf. 2o. sz. cimlap.

Mohácsi Lajos

Nagy Lajos: "Zsuzsira nagyon vigyáznak" c. novelláját illusztrálta.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. juli. 3.
III. évf. 14. sz. 5. lap.

Mohácsi László
fotós

M.D.K.

„Emberpanány"-a tárlatos
szerepel

Hakási Rezső: A II. Pécsi Országos Fénykép kiállítás
Dunántúli Napló, 1958. nov. 23 - 2 lap.

M.D.K.

Mohácsi László

24 éves o.h.

1949-ben a Debreceni Képzőművészet Szabadiskola hallgatója volt

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 185.l.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II
Bp. 1965.

Mohácsi Máté

Messina. Museo Nazionale

Stallumtöredék fenitőt a XVI. szaradból.

Jelzése: F. MATTHEUS DE MOHAC

Maucesi, Enrico: Il Museo Nazionali di Messina. Roma, 1929. 78. l.

Genthon István: Magyar műkincsek és emlékek Olaszországban. Kézirat 1942-43.

KIRÁLYI MAGYAR E
BUDAPEST VIII MŰ

T.
Müemlékek Orsz
Bizottsága

IX. Högy

Marietta Mahácsy-Matics keramikus
a művész legutóbbi kiállítását
Pretoriában rendezte meg.

Magyar Hírek, 1994. május 25.

MDK

Mohácsy Mátyás

Diószeghy M.: Állások tömegét kináló pálya...
Uj Magyarság 1943. jul. 30. 6.l.

Mohácsy Mátyás

Mohácsy Má
kertészeti tanintéz
előadója. XI., Nag

Altenburger Gyul
című tárgyak meghív
Bankó Lajos dr.
iskolai főigazgató, á

Programmja, A
m. kir. József nádor
műszaki és gazdaságtud-
egyetem — az 1937/38.
tanévi első félévére. 73. l.

Mohácsy Mátyás

a m. kir. Kertészeti Tanintézet igazgatója részt vett az alábbi kongresszuson -

Király Kálmán és Morbitzer Dezső - A római 1935. évi kertészeti kongresszus és az ujabb elasz autóutak -

Bpest, 1935. 4-l.

Mohácsi Pál II.díj, ruhaterv

Magyar Iparmüvészet 1934. 2o7 l.
A magyaros öltözködési mozgalom orsz. bizottságának ruhatervpályázatának eredménye.

MDK

Mohácsy Pál

A magyaros öltözködési mozgalom országos bizottságának ruhatervpályázatán az a/ ruhacsoportnál (férfiruha v. télikabát) a II.dijat megosztva Mohácsy Pál és Turáni J. Sándor 1-1 tervére itélte oda a biráló-bizottság. Oklevéllel tüntette ki Mohacsy 5 és Turáni 2 tervét.
Cikk: Pályázatok.

Magyar Iparművészet, 1934. 207.1.

Mohácsi Pál, okl. 5 ruhaterv

Magyar Iparmivészet 1934. 2o7 1.
A magyaros öltözködési mozgalom orsz. bizottságának ruhatervpályázatának eredménye.

Mohácsi Péter

Boruzs Bernáth: Debrecen, Kálvin téri irodaház. /Dorka Béla építész, Mohácsi Péter belsőépitész./ - Müszaki Tervezés, 1967. 6.sz. 12-13. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört,Irt. 1970. 1.sz. 68-107. l./

73. l.

MOHÁCSI PÉTER

ÉPITÉSZ. BELSŐÉPITÉSZETI MUNKÁKAT TERVEZTE A DEBRECENI PETŐFI TÉRI LAKÓÉPÜLET-EGYÜTTESBE.

2 RAJZ, REPR.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1970/1. 8. LAP.

Mohácsi Péter

B.B.: Lakóépület-együttes, Debrecen, Petőfi tér /tervismertetés, képekkel/. Építészek: Boruzs Bernát, Szabó János, Statikus: Murányi Ernő, belsőépitész: Mohácsi Péter.

Magyar Építőművészet, 1970. 1.sz.
8. 1.

Mohácsi Pál

A magyaros öltözködési divatpályázatról.

Férfi télikabát terve II. díj.

MAGYAR IPARMUVESZET

1934. 172. l.

MAG
IPARMŰ

AZ ORSZ. MAGYAR IPARMŰVÉS
MAGYAR KIR. IPARMŰVÉSZETI ISK

SZERKESZ

SZABLYA FRISCH

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 JUL - 5
ALFÖLD
Mohácsi Péter

1021

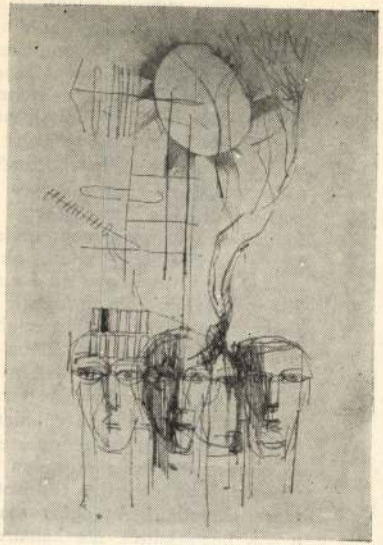

Mohácsi Péter rajza

iskolában és így magolja be minden gyerek s
És szegény gyerek, jelentéktelensége minden sz
nár is hiszi, és szegény tankönyvíró is hiszi – l
könyvkiadótól kap. De mi nem hisszük ... Egys
gyártotta a cipőket, hogy minden ember cipőbe
bányák azért termelik a szenet, hogy mindenüt
holdas magyar dominiumok urai azért termelte
egy darab kenyér, hogy azért tartják fönt a Széchenyi-rudat, hogy
a tiszta test egészséges örömét, sőt még azt se hisszük, hogy »Hivatalos Irodalom«-ék azért írogatnak szép, érzelgős regénykéket, hogy minden szentimentalizmusra vágyó emberbe beleinjekciózzanak egy adag gyönyörűséget! Ha így lenne, akkor nem lennének fagyottlábú béresek, nem kellene a szegény napszámos-gyerekeknek télen elmaradni az iskolából cipőhiány miatt, akkor nem kellene, ezreknek betegen, fűtetlen szobákban szenvedni a tél kegyetlen harapásaitól, akkor nem marna naponta milliók gyomrába az éhség kutyája, míg a másik oldalon búzát denaturálnak, kávéval fűtenek vonatokat, akkor nem lenne pesti specialitás a Ferenc József-híd turulmadara, akkor nem vacogna egy betűéhes varrólány hiába Csathó »Pókháló«-ja után ... Az emberiség visszaél azzal a hatalmával, amellyel ezt a világot birtokába vette. Az *egymásért* végzendő munkát, csak *önmagáért* végzi. A termelés eszközeit fantasztikus teljesítményre kényszeríti, de nem a *célért*, hanem a vállalat üzleti érdekei miatt. Az ember teremtő erejét és minden elért eredményét beszennyezte önmagával: *úr akar lenni anélkül, hogy szolgálni tudna és akarna.* És ezt a meztelen valóságot hiába akarja leplezni akár filozófiával, akár soviniszta buzgósággal a túlhízott kapitalizmus: mind maszlag az, és épérzékű ember számára ehetetlen! Az egész mai polgári ideológia beteggé csömörlött a sok maszlagtól, a sok hazugságtól. *De hamarosan el kell jönnie az időnek, amikor ezek a hazugságok*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Mohácsi Péter
Hajdubiharmegyei Népujság

DEC 25

1021

UDVAR

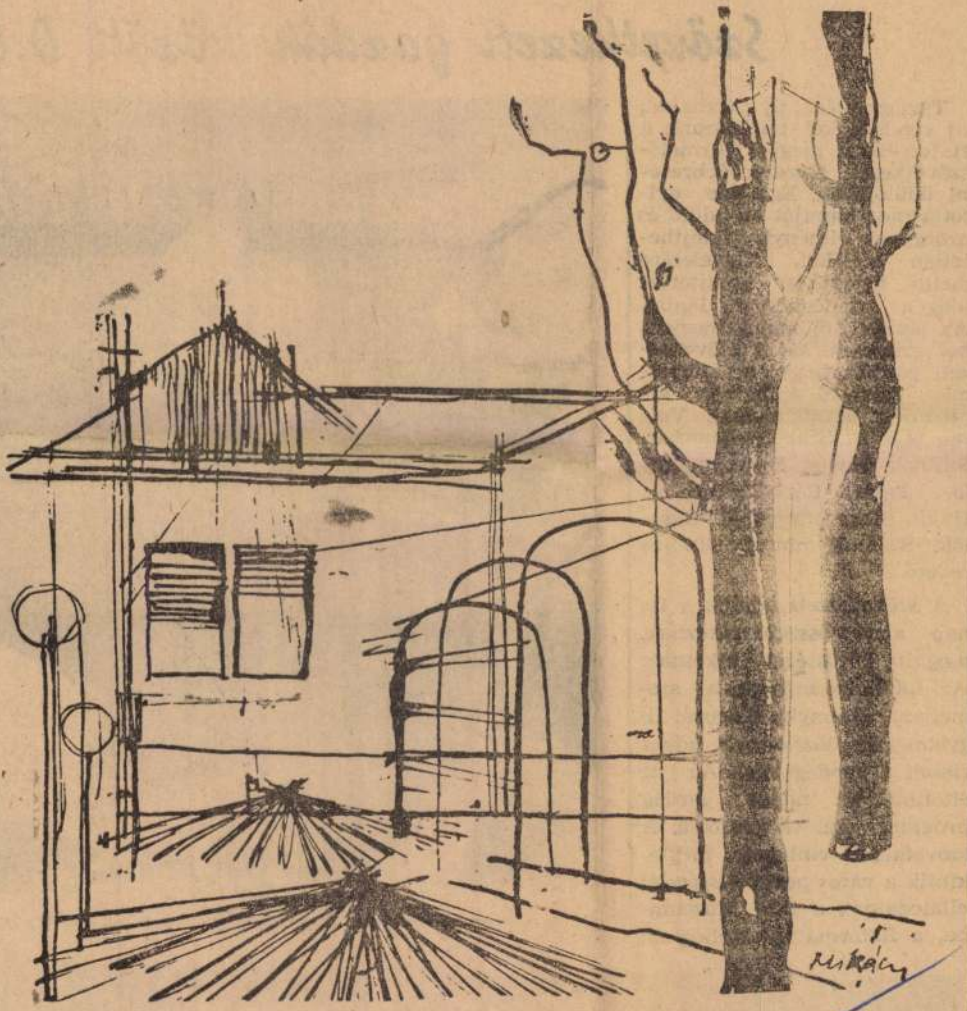

Mohácsi Péter

ÜDÜLNEK - PIHEN

Szövetkezeti gazdák között Debre

Tíznaponként új arcokkal, új vendégekkel találkozunk a Hajdú-Bihar megyei Termelőszövetkezeti Gazdák debreceni üdülőjében. Egy éve nyitotta meg kapuját az üdülő és azóta sok élményt, felejthetetlen emléket, figyelemre méltó bejegyzést örökítettek meg a vendégkönyv lapjai. Az ország különböző megyéiből érkeznek ide a szövetkezeti gazdák, hogy a kényelmes, korszerű épületben kipihenjék fáradalmaikat. Voltak már itt Szabolcs-Szatmár, Szolnok, Heves, Baranya, Zala, Fejér, Bács-Kiskun és Hajdú-Bihar megyéből üdülők. Számuk mintegy 4000-re tehető.

A szövetkezeti üdülők a tíz nap alatt összebarátkoznak, meghitt közösséget alkotnak. Az üdülő vezetősége, a személyzet, a konyha dolgozói figyelmesek, előzékenyek, udvariasak a vendégekkel. Az itt eltöltött tíz napot gazdag program teszi változatossá. A szövetkezeti emberek megtekintik a város nevezetességeit: ellátogatnak a Déri Múzeumba, a Református Kollégium

A vendégkönyvet lapozgatják (Szegő Ibolya felv.)

MOHÁCSI Oszkár Tamás építész

Német ajkú keresztények, magyar ajkú zsidók

A Budapesten élő német ajkú evangélikusok és lutheránusok közössége és a zsidó felekezet között immár két éve igen jó kapcsolat alakult ki.

Az elmúlt évben *Christof Hechtel* lelkész vezetésével —, aki Németországból érkezett e közösséghez — megtekintették a Dohány utcai zsinagógát. Részt vettek a magyarországi zsidóságról tartott előadáson és az ezt követő vitán. Meghívásukra *dr. Singer Ödön* főrabbi előadást tartott a zsidó ünnepekről. Az előadó és az eseményen ugyancsak jelenlévő *Lazarovits Ernő* nem győztek válaszolni az egymás jobb megismerését szolgáló, a hívek által feltett kérdésekre.

Hechtel lelkész magyarországi tartózkodása lejárt, és visszatért Németországba. Helyette új lelkészt küldtek, a Magyarországról elszármazott *Gémes I. Pált*, akit nemrég ünnepélyes keretek között iktattak be a Bécsikapu téri evangélikus templomban. Ezt követően fogadást rendeztek, amelyen részt vettek *dr. Harmati Béla* és *dr. Szebik Imre* püspökök. A Zsidó Hitközség részéről Lazarovits Ernő szólt a lelkészhez, eredményes, áldásos tevékenységet kívánva neki, hogy azokat a jó kapcsolatokat, amelyeket elődje, Hechtel lelkész a két közösség között kiépített, ápolja és fejlessze tovább.

BEMUTATJUK

Út a Síp utcai „Forrás"-hoz

Oktatási központunk a Síp u. 12-ben, a hátsó épületrész földszintjén, a házon belül kihelyezett számos irányítótábla segítségével könnyen megtalálható.

A JOINT magyarországi vezetősége idejében felismerte, hogy a zsidó fiatalok oktatása, nevelése, képzése nem csupán iskolai feladat, ezért létrehoztunk egy olyan központot, ahol képzett, igyekvő, segítő pedagógusok fogadják a különböző korú gyermekeket, szükség esetén a zsidó óvodák, iskolák dolgozóit, alkalmanként az érdeklődő szülőket. Nyitott az oktatási központ a Rabbiképző Intézet hallgatói, a Talmud Tórákon tanító rabbik, rabbijelöltek, pedagógusjelöltek előtt is. Szívesen fogadjuk az ifjúsági szervezeteket. Igyekszünk segíteni az állami iskolák zsidóság iránt érdeklődő tanulóinak, tanárainak is.

Oktatást segítő médiatárunk videokazettákból, zenekazettákból, könyvekből, játékokból, folyóiratokból áll, amelyeket a helyszínen használhat mindenki, de rövid időre szívesen kölcsönadjuk vagy másolatot készítünk. Médiatárunkat rendszeresen bővítjük Amerikából, Izraelből, de számos értékes médiát készítettek az oktatási központban rendszeresen munkálkodó tanulók. Legújabb szerzeményünk a *„Spanyolországi kiűzetés 500. évfordulójára"* Izraelben készült oktatócsomag.

Legsikeresebb tevékenységünknek mondható a JOINT LAUDER szarvasi tábor leendő madrichjai részére madrichképző tanfolyam megszervezése, vezetése és lebonyolítása. A mintegy 120 madrichjelölt 1922. február 23-tól május 3-ig vasárnaponként 3-4 órás foglalkozásokon vett részt, ahol a zsidó identitásról, a Luachról hallgattak előadásokat, foglalkozási terveket készíthettek és végrehajthatták azokat, művészkedhettek, drámapedagógiai és bábos foglalkozásokon vehettek részt, ezenkívül sok-sok éneklés, tánc, vidám játék képezte tárgyát. Módjuk volt gyermekpszichológus előadásán és csoportfoglalkozáson részt venni. A jelentkezettek nagy akitivitással és érdeklődéssel, kitűnő ötleteikkel segítették, kísérték a foglalkozásokat. Bízunk benne, hogy a szerzett ismereteket magukkal viszik és eredményesen hasznosítják Szarvason.

A madrichképző tanfolyam irányítója *Itzhak Roth* izraeli iskolaigazgató volt, aki a tábor vezetője lesz. Ha osztályozhatnék, jeles érdemjegyet adnék neki didaktikából, pedagógiából, gyermekszeretetből és munkabírásból. A tervezés, szervezés, kivitelezés *Fritz Zsuzsa* és *Sommer László*, az oktatási központ dolgozóinak nevéhez fűződik, akik *Fried Zsófiával* rendszeresen konzultáltak. Munkánkat segítette *Moshe Jahoda*, az amerikai Joint magyarországi irodájának igazgatója, *Landeszmann György* vezető főrabbi, *Gil Kadari* tangóharmonika-művész (Izrael), *Salát Anna* és *Székely István* drámapedagógusok és pszichológusok. Munkánkat támogatta továbbá *Moshe Mór* a Szochnuttól, valamint az ifjúsági szervezetek vezetői. Nagy segítséget nyújtott *Berend T. Rózsa*, az Anna Frank Gimnázium igazgatónője, aki otthont adott a tanfolyamnak.

Az oktatási központ tervei között szerepel rendszeres kapcsolat kiépítése az ifjúsági szervezetek, az óvodák, az iskolák, Talmud Tórák vezetőivel. Szeretnénk segítséget nyújtani a vidéki fiataloknak, akik a távolság miatt nehezebben tudtak eddig munkánkba bekapcsolódni. Az Országos Rabbiképző Intézet pedagógium-szakos hallgatói tanulmányaikhoz, záródolgozataik és bemutató tanításaik pedagógiai előkészítéséhez stb. is igénybe vehetik a központot.

Központunk („Forrás") nyitva tartása: hétfő: 15—18
szerda: 9—18
péntek: 9—13 óráig.

Szeretnénk továbbra is nyitva maradni, s a Magyarországon élő zsidóság különböző korosztályainak tájékoztatását, képzését, oktatását, nevelését szolgálni, és e lap hasábjain rendszeres tájékoztatást adni terveinkről, feladatainkról, problémáinkról, eredményeinkről.

Sommer László

FÉL BIBLIÁÉRT FÉL HÁZTÖMB...

Zsidók Dél-Afrikában

Nemrég jött vissza Magyarországra *Mohácsi Oszkár Tamás* építészmérnök. Fehér hajú, de fiatalos világjárónk kerek három évtizedet töltött Dél-Afrikában. Főleg városépítészettel foglalkozott, nagyon érdekes dolgokat mesélt a sakktáblaszerű településekről.

— Mérnök úr, hány zsidó él Dél-Afrikában?

230 ezret tart számon a statisztika, de mivel ez ott teljesen önkéntes, vannak becslések 400 ezerről is. A fehér lakosság 4%-át teszik ki.

— Mikor kezdődött a zsidóbevándorlás?

Még a múlt században. A búr háború híres elnöke, *Krüger* „apó" Pretóriában egy fél háztömböt utalt ki a zsidó hitközségnek. A többi felekezetek — még a csekély számú görögkeleti is — egy-egy egész háztömböt kaptak.

— Mi volt a megkülönböztetés oka?

A rabbik is ezt kérdezték. Krüger azt hozta fel indokul, hogy a zsidók csak a Biblia ószövetségi felét ismerik el. Fél Bibliáért pedig csak fél háztömb jár.

— Voltak híres zsidók Dél-Afrika múltjában?

Természetesen! *Barney Barnato* még a gyémánt- és aranymezők feltárásakor vándorolt be. Először tornatermet működtetett, de hamar rájött, hogy jobban jár, ha megszerzi a gyémánt- és aranybányák részvényeit. Sir *Cecil Rhodesszal*, az afrikai brit gyarmatbirodalom atyjával alapított cégeket. Érdekes módon ugyanúgy egy hajóról tűnt el, mint *Maxwell*.

Sir *Ernest Oppenheimer* (a híres bécsi család leszármazottja) már a búr háborúk miatt jött ki. Aranybányái révén a második leggazdagabb emberré lett a világon. Fia, *Henry* már inkább politizált.

— Magyar zsidók nem gazdagodtak meg?

Dehogynem! Fokváros festéküzlet-hálózata a *Vadas* cég kezében van. Az egész országban láthatók a reklámaik, főleg az autókon. *Strausz Szabolcs* az újpesti Pannónia Szőrmegyártól disszidált. Most a világ egyik legnagyobb szőrmeszakértője. Kisebb egzisztenciák között is sok a magyar. Van némi hasonlóság az itthoni társadalmi elhelyezkedéssel, mert például a búr falvakban a kereskedők általában zsidók. Többségük vallásos, de nem fanatikusan. Megjegyzem, itt könnyű betartani az étkezési előírásokat, mert kevés sertést tartanak, és azoknak is egész pocsék ízük van!

— Van antiszemitizmus?

Nem erőteljes, legfeljebb a búrok egy részénél. A négerek csak a többi fehérrel együtt haragszanak a zsidókra.

— Mi lesz akkor, ha jön a fekete hatalom?

Reméljük, nem lesz baj, de ha mégis: az itteni zsidóságnak igen jók a kapcsolatai Izraellel. 1948 óta van hová menni!

Vendégünktől még sok érdekeset tudhattunk meg erről az érdekes országról. Köszönjük, mérnök úr!

Dr. Róbert Péter

„Találja ki!"

...és akik kitalálták

A május 1-jei számunkban megjelent rejtvényünk helyes megfejtése a következő:

1. **Jom Háácmáut — Ijjár 5.**
2. **Naharia, Akko, Haifa, Tel-Aviv, Jaffa, Asdod, Askalon**
3. **Naharia — Tel-Aviv — Jeruzsálem**
4. **Tel-Aviv — Eilat**
5. **Szodoma, Jeriko, Kumran-sivatag, Maszada-fennsík**
6. **Nyugati Fal, Kneszet, Jád Vásém, Héber Egyetem stb.**
7. **Eilat kikötőváros**
8. **Mózes I. könyve 23. fejezet 16. vers**
9. **Libanon, Szíria, Jordánia, Egyiptom**
10. **Hájim Weitzmann, Ben Gurion, Golda Méir, Mose Dajan, Begin**

A minden előzetes elképzelést felülmúló mennyiségben beérkezett helyes megfejtés beküldői közül az alábbiak nyertek:

Kéthetes balatonfüredi üdülést nyert: **Borsodi Csilla Noémi,** Miskolc, Szentgyörgy utca 1.

5000 forintos vásárlási utalványt nyert: **dr. Auth András,** Székesfehérvár, Sütő u. 4.

3000 forintos vásárlási utalványt nyert: **Kántor Tamás,** Pápa. Csutorás utca 3.

A nyereményeket postán küldjük el.

Az Emánuel Alapítvány

EMLÉKEZŐ ISTENTISZTELETET RENDEZ

1992. július 5-én, vasárnap délelőtt 10 órakor

a Magyar Zsidó Mártírok Emlékművénél, a Hősök templomának kertjében, Budapest VII., Wesselényi u. 5. sz alatt.

Olvasóink írják...

Néhány héttel ezelőtt jelent meg egy mulatságos elírás, amit a sajtó nyelvén bakinak neveznek. Mindez a szombat és ünnepnapi tórafelolvasás utolsó szakaszáról, amelynek máftir a neve. Mielőtt a cikk sajtó alá került volna, átnézte a korrektor — akinek halvány fogalma sem volt arról, mit jelent a máftir —, és gyorsan kijavította mártírra, gondolván, elírás történt. Persze ebből egy humoros szöveg keletkezett.

Az *Új Élet* május 1-jei számában hasonló, fordított eset történt. A hitközség közgyűlésének leírásánál a tudósító kétszer is megemlítette az elhangzott mártírünnepséget, amit a korrektor — hogy ne essen újra hibába — szintén kijavította — most már tudálékosan —, máftirünnepségre, amely így is jelent meg.

Ha már itt tartunk, hadd mondjam el ennek szintén hasonló anekdótáját: A társaság a fehér abrosszal terített asztalhoz ült, amelyen rajta volt egy üveg vörös bor. Az egyik vendég apropó megjegyezte: ha netán vörös bor cseppenne a fehér abroszra, akkor gyorsan sót kell rászórni, hogy ne maradjon folt az abroszon.

Párperces további beszélgetés közben felborult a sótartó, mire a másik vendég felpattanva, a vörös bort megragadva, leöntötte vele a sót.

Üdvözlettel:

Lantai Miklós
Budapest Visegrádi u.

● ● ●

1992 április 26-án a luddi repülőtérről Budapestre repültünk, hogy részt vegyünk a munkaszolgálatosok és deportáltak I. világtalálkozóján.

Együtt utaztunk dr. Farkas Ervinnel és nejével, a Magyar Zsidók Világszövetsége amerikai tagozatának alelnökével, és a New York-i Figyelő főszerkesztőjével. A kezünkben volt meghívó érelmében — amelyet a Munkaszolgálatosok Országos Egyesülete, valamint a Conference Tours utazási iroda küldött — a világtalálkozónak április 14. és május 10. között kellett volna lezajlani.

Mindketten — s valószínűleg sok más tengerentúli sem akarta a peszachot családja nélkül tölteni — ezért az ünnepet követő napon utaztunk. A meghívót kiadó egyesületnél másnap jelentkeztem, hogy megérdeklődjem a találkozó helyét. Legnagyobb meglepetésemre és boszszúságomra közölték velem, hogy azt elhalasztották.

Engedtessék megkérdezni, vajon miért nem közölték ezt a meghivottakkal, akik az időn kívül tömérdek pénzt fektettek az utazásba? Miért nem közölték ezt a meghivottakon kívül úgy az Új Életben, mint az izraeli magyar nyelvű sajtóban? Ki kárpótolja ezért a tengeren túlról feleslegesen odautazókat?

Fenti kérdésekre — nem kevésbé az elhalasztás okára — vonatkozólag szeretnék kielégítő választ kapni.

Galili-Gemenier Ervin
Cfat-Israel

Cionista eszmecsere Párizsban

Május 22—24. között rendezték meg Párizsban az európai fiatal cionista vezetők találkozóját. A találkozó az Izraelben hamarosan sorra kerülő 32. világkonferencia előkészítése volt, amelyet a DOR HEMSHECH, mint a Világ Cionista Szervezetének fiatal vezetőkkel foglalkozó osztálya szervezett meg.

Magyarország mint egyetlen kelet-európai ország vett részt a találkozón. Két nagy szervezet képviseltette magát, *a Habonim Dror és a Hanoar Hatzioni-Herzl Kör*. A Dor Hemshech részéről egy kitűnően szervezett program fogadta a mintegy harminc résztvevőt. Szállásunk Párizs belvárosában, a zsidónegyedben volt. A környező utcákban több kóser étteremmel, utazási irodával és imateremmel találkoztunk.

A nyitó nap vacsorával indult, majd a szombati közös imádkozás után *Rueven Surkis*, a Dor Hemshech igazgatója köszöntötte a résztvevőket. Az első nap hosszan tartó beszélgetéssel, ismerkedéssel, késő este ért véget. Másnap tízes csoportokra oszlottunk, és előre megadott témát dolgoztunk fel. Különböző országok más-más szervezeteiből érkezett fiatalok kulturált, jó felkészültségről tanúskodó beszélgetéseit, vitáit, érveléseit hallgathattuk, amelyek politikáról, ideológiáról, vallásról folytak. A délutáni órákban a küldöttek mondták el országuk, a zsidóság és saját szervezetük problémáit.

Felszólalásunkat — ahol mi is bemutattuk az országunkban élő zsidóság helyzetét és az általunk képviselt mozgalmakat — taps követte, és a küldöttek sok sikert kívántak a magyarországi fiataloknak, az őket tömörítő ifjúsági szervezeteknek. Sajnálattal kell megjegyezni, hogy a Németországból jött delegátusok nemcsak az antiszemitizmusról, mint világjelenségről számoltak be, hanem az újfasiszta szervezetek előretöréséről is. Az izraeli küldöttek országuk jelenlegi nehéz helyzetét és annak okait mutatták be. A harmadik napon az alija volt a téma. E cél érdekében szükséges Erec Jiszráél jobb és alaposabb megismerése. Ebben fontos és felelősségteljes szerepe van azoknak a vezetőnek, akik a fiatalságot irányítják. A párizsi konferencia résztvevői ennek az eszmeiségnek képviseletére és támogatására kérték fel Rueeven Surkist a 32. Cionista Világkonferenciára. Az előadások szüneteiben módunk nyílt arra, hogy új kapcsolatokat építsünk ki más cionista szervezetekkel. Megkeresett bennünket a Hanoar Hatzioni Merkaz angliai vezetője, *Jeremy Coleman*, akivel hosszasan elbeszélgettünk a két szervezet tevékenységéről, problémáiról. Vázoltuk a Herzl Kör munkáját, eredményeit és kiemelkedő szerepét az alija mozgalomban. Közös ideológiai hasonlóságaink lehetővé tették, hogy tovább mélyítsük kapcsolatainkat.

Back Imre
Hanoar Hatzioni Merkaz
Herzl Kör

HÍREK

— **A Frankel Leó utcai körzetben** a hajdúböszörményi általános iskola növendékeinek énekkara, zene és énektanárnőjük, Hankó Edit vezetésével hangversenyt tartott. A nagyszámú közönség előtt a keresztény vallású gyerekek zsidó liturgiai, új héber dalokat és jiddis énekeket adtak elő, óriási sikerrel. A hangverseny keretében Tóth Emil főkántor liturgiai énekekkel szerepelt a közönség hálás tapsai közepette. Az 50 tagú énekkarnak, tanárnőjüknek, valamint Tóth Emil főkántornak a kellemes délutánért köszönetét fejezte ki dr. Singer Ödön főrabbi.

— **Nyári istentiszteletek.** Július 3-ától Keszthelyen (Kossuth u. 20.) és Siófokon (Széchenyi u. 4.) péntek esténként fél 7 órakor, szombat délelőtt 9 órakor istentiszteletet tartanak.

— **Páva utca.** Június 22-én, hétfőn 15 órakor, „Egy művésznő és tanítványai" címmel műsoros délutánt rendeznek, amelyen Mária Therese Uribe (Chile) és Fekete László főkántor dalokat, áriákat és liturgiai énekeket adnak elő.

— **Adományok.** Lengyel Dezsőné (Bp.) a Szeretetkórház részére 1000 forintot, Ricsei Lászlóné (Bp.) a Szeretetkórház részére 1000 forintot, Sugár György, néhai Schwartz Szerén emlékére a Szeretetkórháznak 2000 forintot, Gergely Józsefné (Bp.) férje emlékére, a Dohány utcai zsinagóga renoválására 50 ezer forintot küldött.

— **Köszönetnyilvánítás.** Köszönetemet fejezem ki mindazoknak, akik feleségem elhunyta alkalmából együttérzésüket fejezték ki, és a temetésen megjelentek. Bánkuti László.

— **Szendrőiek segítsége.** Torontóban, Izraelben, Los Angelesben és a világ más tájain élő, volt szendrőiek áldozatkészségének köszönhetően befejeződött a szendrői temető felújítása. A miskolci zsinagógában az élőkért mondott Misebérachhal és az elhunytakért Kél mólé ráchámimmal emlékeztek meg.

— **Lágymányoson** Emor szombatján szólították a Tóra elé Sági Györgyöt születésnapja alkalmából. A jubilánst Szepesi Hugó üdvözölte és tolmácsolta maga és a hívek jókívánságait. Az istentisztelet után az ünnepelt kidduson látta vendégül a híveket.

— **Galántán** Löwinger Blanka vezetőségi tag 60. születésnapját ünnepelték. Ez alkalomból a család és a hitközség banketten üdvözölte a jubilánst, akit Schulcz Adolf elnök köszöntött, kiemelve érdemeit a közösség érdekében kifejtett munkájáért. Ugyancsak köszöntőt mondtak Lada Dezső, a Központi Iroda elnöke, valamint Bar Chajim, a JOINT funkcionáriusa is.

— **Köszönetemet** fejezem ki a Hitközség vezetőinek, elsősorban Zoltai Gusztáv és Lazarovits Ernő uraknak azért a segítségért, amelyet kiállításom megrendezéséhez nyújtottak. Sarah Atzmon festőművész.

— **Széder és születésnap.** A Hunyadi téri körzet újjáalakított kultúrtermében az első széderestén dr. Domán István főrabbi, a másodikon László Miklós elnök köszöntötte a megjelenteket. A főrabbi magyarázta a Haggadát, amelynek olvasásában a vendégek is részt vettek. A Má nistánot az első este Gyertyán Borbála, a másodikon Olga Kurz (Wien) énekelték. Az estek előkészítésében a körzet nőcsoportja jeleskedett Hofmann Andorné vezetésével.

Ünnepélyesen hívták fel a Tórához Schlanger József elöljárót, 79. születésnapja alkalmából. Dr. Domán István főrabbi méltatta az ünnepelt vallásosságát, szorgalmas templomlátogatását, majd az ősi áldás szavaival kért hosszú életet reá. Az istentisztelet után a jubiláns kidduson látta vendégül a körzet tagjait, amelyen László Miklós elnök üdvözölte a vendéglátó elöljárót.

— **Köszönet** mindazoknak, akik unokabátyámat, Grósz Bélát utolsó útjára elkísérték. Külön köszönet a temető dolgozóinak önzetlenségükért. Ormai Lászlóék. (x)

— **Bodrogszeg,** Seregélyes és Nyíradony község önkormányzata rendbe hozatta az ottani zsidótemetőket. Ez úton mondunk köszönetet az önkormányzatoknak, s mindazoknak, akik részt vettek a munkában.

— **Köszönetemet** fejezem ki mindazoknak, akik az édesanyám emlékére rendezett kántorkoncert sikerében közreműködtek. Így Zoltai Gusztáv üv. igazgatónak, dr. Vékás Lajos rektornak, dr. Komoróczy Géza professzornak, Fekete László főkántornak és édesanyjának, valamint Arányi Zsuzsának. Kornerné Hefler Anikó.

— **Anyák napja a Margitszigeten.** A Menora Egyesület autóbuszt bérelt és először az újpesti otthon lakóit, majd a Belvárosból több meghívottat a margitszigeti Nagyszálló kerthelyiségébe vitt, ahol a vendégek — a vezetőség döntése alapján — tetszésük szerint fogyaszthattak. Sokan közülük évek óta most először élvezhették a szép környezetet, a szeretetteljes vendéglátást.

Segíteni az elesetteken

Amint már többször észrevételezték, a rászoruló időskorúak nem ismerik a szociális tevékenységgel foglalkozó zsidó szervezetek és alapítványok teljes körét, és nem tudják, hogy különféle igényeikkel (pl. látogatás, anyagi támogatás stb.) milyen szervezetekhez, hová, kihez van lehetőségük fordulni.

A fentiek miatt szükségesnek tartanánk egy olyan központi eligazító részleg létrehozását, amelynek feladata lenne egyrészt a tájékoztatás, másrészt az intézkedésre nehezen képes időskorúak esetében a megfelelő szervezettel való kapcsolatfelvétel elősegítése.

Az eligazító részleg valamelyik nagyobb szervezet vagy alapítvány helyiségében tartana ügyeletet, társadalmi aktivisták közreműködésével.

Kérjük valamennyi, kizárólag vagy részben szociális feladatot ellátó zsidó szervezet és alapítvány véleményét és javaslatait elgondolásunkról, közölve egyben az általunk visszahívható szervezeti megbízott nevét, telefonszámát és lakcímét is. A válaszok beérkezése után megállapodhatnánk egy értekezlet összehívásában, amelyen a felmerült kérdésekről a szociális szervezetek és alapítványok képviselői közösen döntenének.

Leveleiket a következő címre kérjük megküldeni: *Magyar Zsidó Kulturális Egyesület, Budapest 70., Pf. 216*

Volt egyszer, volt egy kis zsidó...

címmel jiddis dalestet rendeznek az Országos Rabbiképző Intézet dísztermében 1992. június 21-én, vasárnap, 18 órai kezdettel. Közreműködnek: Gryllus Dániel, Gryllus Vilmos, Sárközy Gergely, Tihanyi Szilvia. Jegyek az Országos Rabbiképző Intézet irodájában, és korlátozott számban a helyszínen kaphatók. Cím: József krt. 27.

MEASZ-ülés

A Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetségének Országos Bizottsága ülést tartott, amelyen meghallgatták, majd megvitatták *dr. Sárközi Sándornak*, a szövetség elnökének beszámolóját a szervezet 1 éves munkájáról. A referátum témáinak sorában egyebek közt helyet kapott az elnökség tevékenységének ismertetése, az érdekvédelem, a szövetség kapcsolatainak alakulása állami és pártszervekkel, valamint a különböző egyházakkal, és szó volt a nemzetközi tevékenységről is.

A Nácizmus Üldözöttei Bizottságának munkájáról, annak elnöke, *dr. Szenes Iván*, a Magyar Auschwitz Alapítvány — Holocaust Dokumentációs Központ működéséről pedig *Verő Gábor*, a NÜB alelnöke tájékoztatta az országos bizottságot.

A testület ülésén elfogadott állásfoglalás a többi között hangsúlyozza: — Alapvetően fontosnak tartjuk, hogy szövetségünk tovább erősítse soraink összeforrottságát. Ennek nem mond ellent, hogy tagságunk jól tagolt egységekben, tagozatokban, csoportokban, területi szervezetekben nagy önállósággal élje szervezeti életét. Az önállóság és egység kettős elvének egyidejű megvalósítása különösen fontos a MEASZ keretében működő NÜB-bel, amely nagy elismerést és megbecsülést szerzett a kárpótlási ügyek intézésében. Szűnjön meg a diszkrimináció a kárpótlás során az 1945 előtt és után elszenvedett sérelmek között — hangzik az állásfoglalás.

A továbbiakban a dokumentum tiltakozik az olyan vélemények ellen, amelyek csak a német megszállás után kifejtett háborúellenes, antifasiszta tevékenységet ismerik el hazafias tettként, kizárva e körből mindazokat, akik már jóval korábban aktívan felléptek a független, szabad, demokratikus Magyarország megteremtéséért. Az országos bizottság megkülönböztetett jelentőséget tulajdonít annak, hogy a parlament által tavaly márciusban elfogadott és az antifasiszta ellenállás érdemeit elismerő 1991. évi XII. törvényt maradéktalanul végrehajtsák — szögezi le az állásfoglalás.

gó

Ismét az alijáról

(egy szervezés margójára)

Egy ország fejlődésének egyik biztosítéka az ifjúság. De nem árt, ha a fejlesztést átgondolt gazdaságpolitika támogatja. Erre példa Izrael egyik legkülönösebb települése, *Tefen*. A Tefen Gazdasági Parkot 1985-ben Nyugat-Galilban alapították, közel Kfar Vradimhoz. Az alapötletet *Stef Wertheimer* adta, aki létrehozta az ISCAR Ltd.-t. Az alapötlet az alábbi:

Vegyél egy életképes, kivitelezhető ötletet, amiben jövőt látsz, illetve látnak mások is. Ha a park vezetősége az ötletet megvalósíthatónak találja, minden segítséget meg is ad a kivitelezéshez. Üzemnek épületet, infrastruktúrát és pénzügyi segítséget ad. Segít a kész termék piaci értékesítésében. Mindazt, ami ma egy vállalkozónak anynyi nehézséget okoz, adminisztráció, gépek beszerzése, infrastruktúra, gyártási technológia kidolgozása, értékesítés és nem utolsósorban pénzügyi kölcsön nyújtása. A park alapötlete még, hogy a vállalkozó csak kb. 3-4 évig élvezheti a park vendégszeretetét és utána a kedvezményt más kapja. A parkban 1990-ben 22 millió, 1991-ben 27 millió dolláros exportja volt. A Tefen Gazdasági Park Izrael 2000-es fejlesztési körzetének része. A körzet nevében szereplő 2000-es a terület a második évezred elejére tervezett folyamatos további fejlesztését irányozza elő. Modern gyártelepek, mezőgazdasági üzemek, települések stb. szerepelnek a tervekben. A körzet legnagyobb városa, *Karmiel*, legjelentősebb településkomplexuma *Misgav*. Ez a kb. 26 települést magába foglaló közösség Haifától 30 km-re, Karmieltől 1,5 km-re van Alsó-Galilban.

Ezen a területen már i. e. 12. században is volt település, folyamatosan a mai napig. A modern Izrael történetében itt először 1952-ben a mosav Szegev, majd a mosav Yodfat alakult meg. Misgav a 2000-es körzet fontos láncszeme. Szerepel a modern Izrael gazdasági fejlesztésének tervében, a munkavállalást, munkahelyteremtést a közeli Haifa és Karmiel mellett saját kiépítésű modern kis- és nagyüzemei segítik.

A körzet központi településén működik az oktatási központ. A modern oktatóközpont mellett van az apró gyermekek kertje, amely a bölcsődének felel meg, itt 3 hónapos kortól az iskoláig nevelik az apróságokat. Az iskolások a 12 évfolyamos iskolában tanulhatnak, az oktatást sporttal, művészettel, hobbival és nyelvoktatással bővítik. A középiskolai oktatásnál a tanulmányok tudományos és technikai irányvonala is lehetséges. Segítik az egyetemi felvételre a jelentkezést előkészítőkkel, tanfolyamokkal. A haifai Technion kihelyezett tagozata Karmielben működik. A központban van a sportcentrum tornatermekkel, teniszpályákkal, úszómedencékkel. Itt van az egészségügyi és orvosi központ körzeti és szakorvosokkal, nővérekkel, pszichológiai és fizikoterápiai rendeléssel. A kórházi ellátást Karmiel és Haifa biztosítja. A központot a településekkel helyközi buszjárat köti össze.

Miért írok ilyen sokat Misgavról? Tulajdonképpen nem is sokat, mert leírni a természet szépségét, ragyogó klímáját nem is lehet. Misgav Alsó-Galilban van. A csapadék mennyisége évente átlagosan 500 mm körül mozog. Ez a dombos vidék, zöldellő, fiatal lombos erdeivel Izrael talán legeurópaibb körzete. Misgavról rengeteget lehetne írni, de úgy is mondhatom, ezt látni kell!

1992 tavaszán az Új Élet olvasóit már tájékoztattuk arról, hogy elindult a csoportos, családi alija szervezése, amelynek célja, hogy Misgavban magyarországi zsidó családoknak letelepedést biztosítsanak. Tavaly nyáron felvettük a kapcsolatot a misgavi önkormányzat vezetőivel, akik már akkor készségesek voltak a magyarországi alija fogadására. Segítségük már abban is megnyilvánult, hogy hivatalos úton tájékoztattak bennünket, hogy a körzetben legalább 30-40 magyar család letelepedésére helyet biztosítanak, 4-5 család mosavonként, illetve anyagi, gazdasági és egyéb segítséget adnak az új otthon megteremtéséhez. Idén nyáron már elkészülnek azok az új házak, amelyekben a Magyarországról érkező olék otthonai lehetnek.

A komoly érdeklődés és jelentkezés hittestvéreink részéről április óta folyamatosan tart. Mivel azonban az aliját megelőző Izraeli helyszíni látogatáshoz a végleges csoportlétszám ismerete szükséges, ezért a szervezés első — jelentkezési — fázisának végső határideje 1992. július 7.

Kérjük mindazokat, akik csatlakozni szeretnének a családi alija formájához, azok legkésőbb a fenti határidőig a 121-1986 és a 142-1335/30 m. telefonszámokon hétfőtől csütörtökig 12-től 15 óráig jelentkezhetnek Svédnénél.

Svéd Róbert

1970 FEB

Mi leszek én?

Bemutatkozom: nevem még nincs, a „papám" Dull Dezső, építész-tervező, s aki álmélkodva megáll a Váci út–Petneházi utca–Gömb utca–Róbert Károly körút sarkán, az csodapalotának hisz. Pedig még csak 19 szintes vagyok, néhány hét múlva a 22-ről tekinthetek szét a fővároson.

Minden szint végig ablakos lesz, csupa tükör, csupa ragyogás. Ha elkészülök, Budapest egyik legmagasabb toronyépülete leszek. Folyosóimon, irodáimban kapnak helyet majd a szakszervezeti nyomda, a Táncsics Könyvkiadó, a Nyugdíj Intézet dolgozói. Lesznek vagy nyolckilencszázan! Tulajdonképpen én leszek a SZOT egy sor intézményének az új otthona. Amint látja, a „tornyom" tövében már ássák a körülölelő, lapos épület alapjait. Ez lesz a „lepény" ... A munkások meg a szakemberek csak így hívják, itt kap helyet majd a nyomda. Gondolom, ez is érdekli a kíváncsiskodót. No hát: a szakszervezeti mozgalom valamennyi agitációs, propaganda- és ügyviteli füzeteit, nyomtatványait itt készítik. Egy későbbi időben bővülök majd, s akkor a Népszava, s valamennyi szakmai lap készítésénél is asszisztálok. A nyomda korszerű gépparkot kap: a könyvkötészeti és magasnyomó gépeket az NDK szállítja. Minőségileg is jobb lapok látnak majd napvilágot. A technológiánk: magasnyomás és ofszet. A kiadványok zöme magasnyomású eljárással készül.

Persze, a „tornyomban" lesz öltöző, fürdő, klub, büfé, ebédlő, a „lepényben" helyezik el a konyhát. Az épületet szellőzőberendezésekkel látják el, az irodákat csőpostával.

S végül egy-két számot is magamról: közel 90 millió forintba kerülök, teljes felszereléssel! Az átadási határidő 1972 tavasza. A bővített nyomdát pedig 1973 végén helyezik üzembe. Ez további 127 millió forintba kerül.

Hát ez vagyok „dióhéjban" az épülő SZOT-kombinát. Ha villany gyúi ablakaimban, akkor leszek igazán szép ...

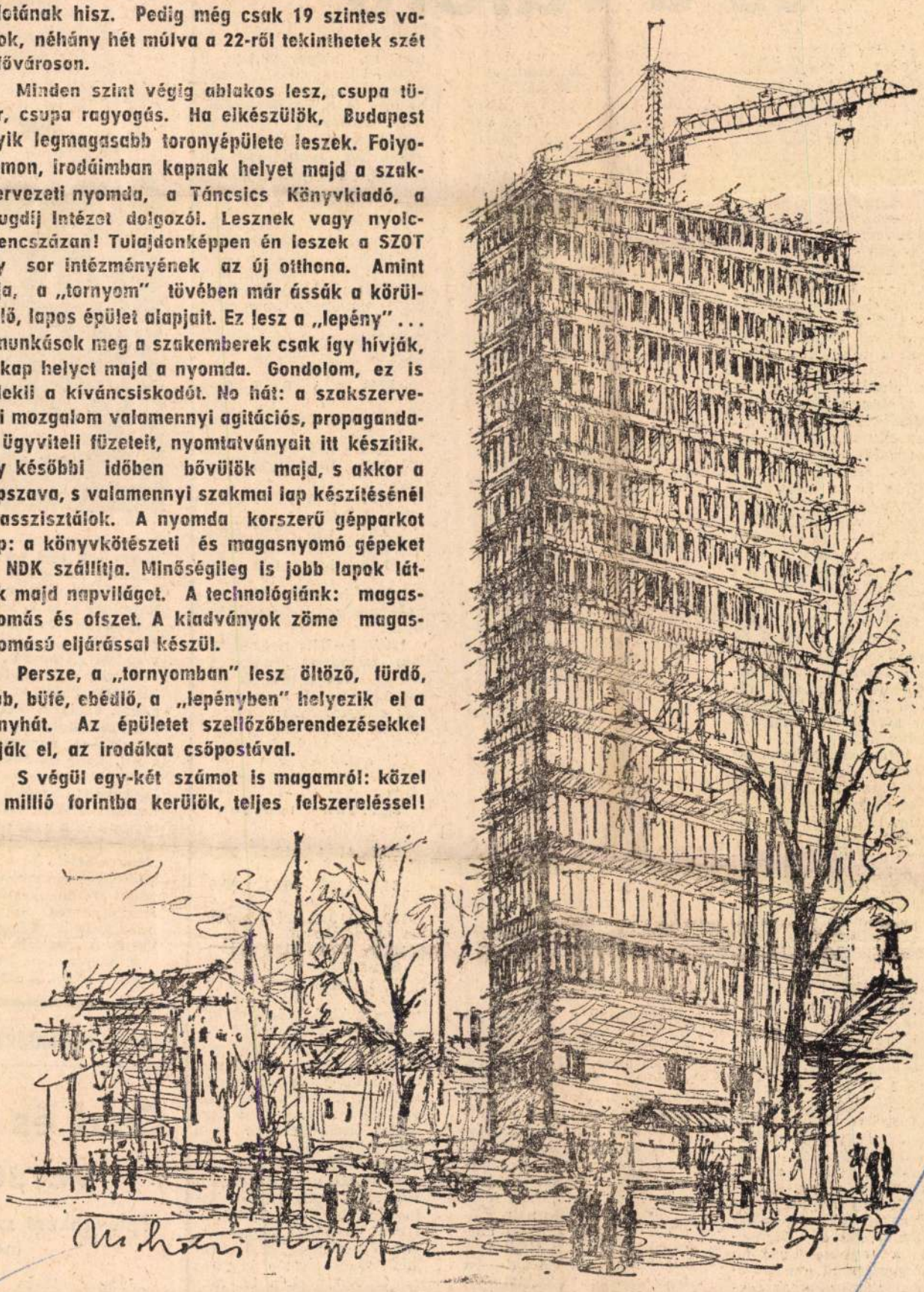

VASAS
Budapest

SZAKSZERVEZETI HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., Üllői út 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPIRENDEN:

az ütemtelen és a túlóra

A gépipar 1969. évi gazdálkodásának legfontosabb mutatója alapjában kielégítő: a KGM felügyelete alá tartozó gépipari vállalatok 1968-hoz képest több mint 10 százalékkal növelték nyereségüket, amelynek eszközarányos mértéke kb. 14 százalék. Az 1969. évi gazdálkodás további és más jellegű vizsgálata már kevésbé megnyugtató tényeket tár fel. Az állami gépiparban — s ennek gerincét a KGM gépipara alkotja — 1969-ben fokozódott a termelés ütemtelensége és nőtt a túlóra-felhasználás.

Az elmúlt évben az állami gépipar termelése alig 4 százalékkal fejlődött. (A minisztériumi gépiparé ennél nagyobb mértékben.) A termelés szerény mértékű fejlődése is az ütemtelenség jegyében valósult meg. Ütemtelen volt negyedéveken belül — az első két hónapban visszaesett s a harmadikban 20—21 ponttal emelkedett — és a két fél év viszonylatában is. **Az év első felében az állami gépipar termelése az előző év átlagszínvonalát sem érte el s így a termelés éves szinten jelentkező néhány százalékos felfutását kizárólag az év második felében valósította meg.**

A termelés hullámzása messzemenően és negatív módon hatott a munka termelékenységére. Az állami gépipar 1968. évi átlaglétszáma 493 400 volt, az 1969-es esztendőt azonban csaknem 507 000 fővel kezdte. Mivel az első félévben a termelés színvonala nem érte el az előző év átlagát, míg a foglalkoztatottak száma azt meghaladta, az 1 főre jutó termelés indexe elkerülhetetlenül csökkent. (A első félévben az egy foglalkoztatottra jutó termelés indexe 97 volt. (Az év második felében ugyan a termelés már felülmúlta az előző év átlagát, de az év közepétől a foglalkoztatottak száma is nőtt s így az éves végeredmény a termelékenység javulása szempontjából a nullával egyenlő: **az állami gépipar egésze 1969-ben stagnáló termelékenységgel, kizárólag létszámnöveléssel biztosította a termelés nagyon szerény mértékű emelkedését.** Az állami gépipar egészében nőtt. (Sokan attól tartottak, hogy a munkaidő-csökkentés következtében kieső időalapot a vállalatok jelentős mértékben túlóráztatással fogják ellensúlyozni.) Az állami gépiparban 1968-ban — az előző évekhez hasonlóan — 1,9 volt a túlórák százalékos aránya. Az egyes iparágak túlóramutatója azonban már változott. Az 1968. január 1. és szeptember 30 között végrehajtott munkaidő-csökkentés a közlekedési eszközöket gyártó és a műszeripar alágazatban volt a legszélesebb körű. Ezekben az alágazatokban a túlóra-felhasználás aránya nem emelkedett, míg **a vákuum- és a híradástechnikai, valamint a fémtömegcikk-iparban — ahol a dolgozók kb. egyharmadának csökkent a munkaideje — a túlóra-felhasználás emelkedett.**

A rövidített munkaidőre való áttérés 1969-ben is folytatódott. Az elmúlt év első kilenc hónapjában azonban a túlóra-felhasználás is emelkedő tendenciát mutatott.

Túlórák a teljesített munkaórák százalékában:

1968	1969 I. negyedévben	II.	III.
Gépgyártás	1,89	1,59	2,16	2,32
Közl. eszközök gyártása	2,17	1,57	2,22	2,42
Villamos gépek és eszközök gyártása	2,13	2,12	2,67	2,34
Híradás- és vákuumtechnikai ipar	2,02	1,75	2,57	2,41
Műszeripar	1,64	1,57	1,80	1,77
Fémtömegcikkipar	1,75	1,34	1,81	1,94

Bár a túlórák aránya is utal a felhasználás növekvő méreteire, a túlóráztatásról reálisabban és hívebben tájékoztat az alábbi táblázat, amelyben az összes teljesített munkaórák, valamint a túlórák számát az előző év hasonló időszakának adataival hasonlítjuk össze.

1969 I—III. negyedévében teljesített munkaórák száma, ebből a túlórák száma 1968 I—III. negyedévének százalékában:

	állami iparban	szövetkezeti iparban	állami iparban	szövetkezeti iparban
Gépgyártás	93,7	113,1	112,2	99,2
Közlekedési eszközök gyártása	94,3	122,9	96,1	90,5
Villamos gépek és készülékek gyártása	100,5	110,3	125,7	78,1
Híradás- és vákuumtechnikai ipar	**101,8**	**111,1**	**113,8**	**183,3**
Műszeripar	94,1	103,3	110,2	84,2
Fémtömegcikkipar	100,2	100,6	114,3	79,9

Elemezzük a táblázatban foglalt adatokat. A gépgyártási ágazat munkáslétszáma 1969 I—III. negyedévében 1 százalékkal volt magasabb, mint az előző év azonos időszakában, hasonló volt a helyzet a közlekedési eszközöket gyártó alágazatban, míg a villamosgépiparban 9, a híradástechnikai iparban 10, a fémtömegcikk-iparban pedig 6 százalékkal volt magasabb a munkáslétszám. A műszeriparban viszont — a bázisidőszakhoz képest — a munkások száma 2 százaléka a közlekedési eszközöket gyártó alágazat kivételével az állami gépiparban nagyobb mértékben nőtt, mint az összes teljesített munkaórák száma, ami azt bizonyítja, hogy **a termelés ütemtelensége és a munkaidő csökkentése következtében kieső időalapot 1969 I—III. negyedévében a vállalatok fokozott túlóráztatással igyekeztek ellensúlyozni, pótolni.)** A szövetkezeti iparban, ahol a munkáslétszám szintén jelentős mértékben nőtt, a túlóráztatás csökkent.

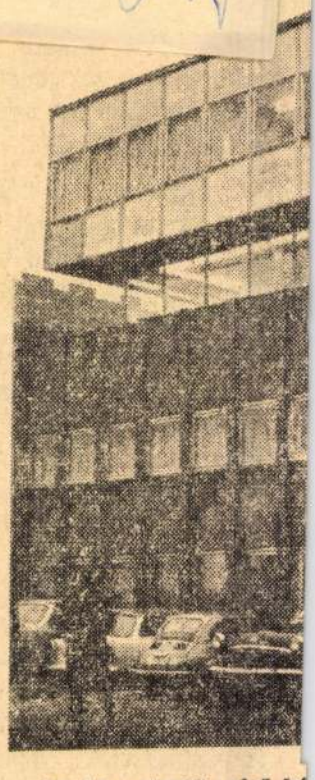

Az új esztendő első hó napja egy régi terv valór váltását tartogatta az ar gyalföldiek számára. Rozsnyay utca 3. szám ala megnyitotta kapuit a szá éves Láng Gépgyár új mű velődési központja.

Gáspár Sándor, a MSZMP Politikai Bizottsá gának tagja, a SZOT főti kára mondott avató beszé det. Meleg szavakkal szó arról, hogy Budapest nag múltú, legendás hírű mun káskerülete méltó módo ünnepli hazánk felszabadu lásának és a gyár alapítás nak kettős jubileumá Nagyra értékelte az új léte sítmény megépítését és to vábbi eredményes munkár tanulásra és művelődés buzdította a Láng gyári kat és Angyalföld lakóit.

A dolgozók nevében Uc vardi Ferenc, a szakszerv

ÜNNEPÉLYES MUNKAVERS

Ózd és Ri verseny

Félévenként személy magyar

Január 15-én kötötté

1021

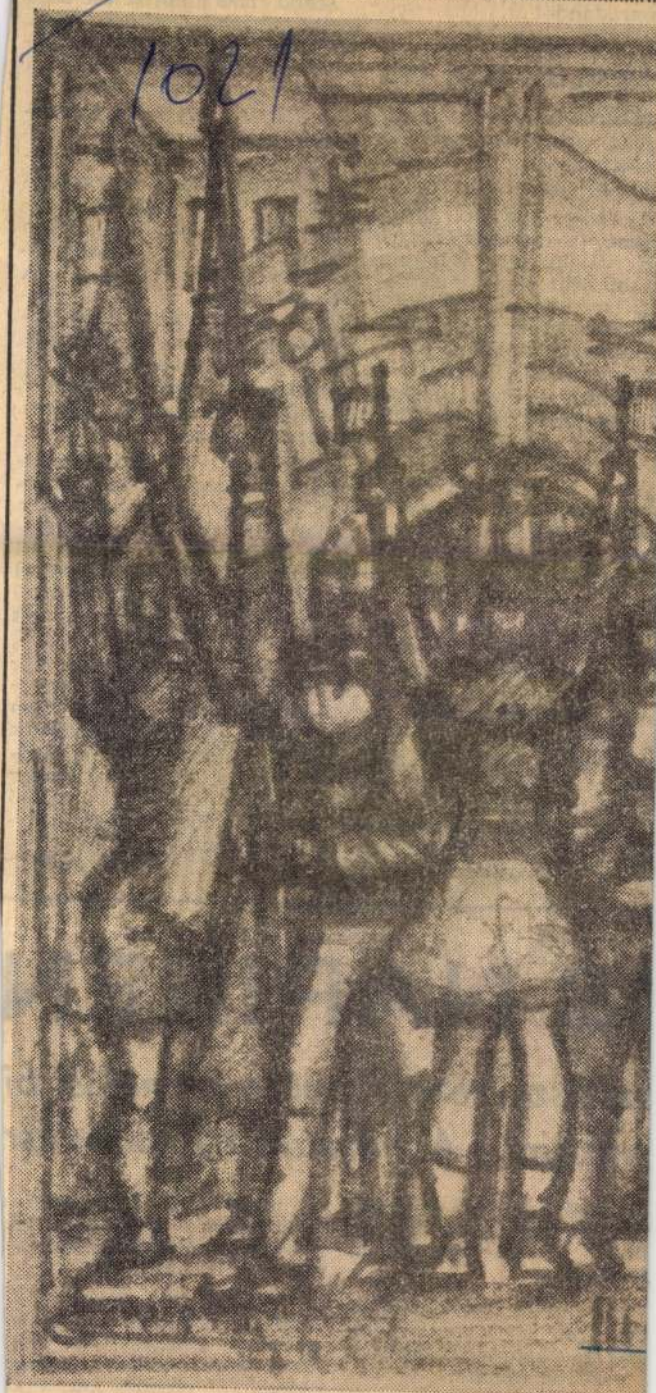

Dicsőséges március

rendről a mi problémánkat...

HAJÓ-DARU

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

...0.
...b
...a
...k
...a ki-
...ijban
...ig fi-
... A
...seme-
...ós le-
...aptam,
...y a fi-
...vagyok
...tartom.
...enciálni.
..., illusztr-
...r példá-
...elyben a
...kás fize-
...zinten áll
...l. S míg néhány évvel
...a keze alatt dolgozó
... közül háromnak volt
...b fizetése az övénél,
...a tizen keresnek job-
...a. A művezetők anya-
...émájára tehát nem
...s a nyolcszázalékos
... Ahhoz, hogy a jövő-
...idig megfelelő ember
... e fontos vezető
... valóban jobban kelle-
...renciálni.

Máté Judit

IREN

s termelési bi
j népművelésr

...agatartás fejlesztése,
...alista világnézet ter
...e, a politikai tájékozta
... az ízlésformálás.

...özgazdasági szemlélet ki
...ása érdekében műszaki
...kai, közgazdasági, mun
...rvezési, munkajogi, mun
...elmi előadásokat, anké
... és filmvetítéseket ren
...t.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJÓ-DARU

Mohácsi Margit

1973 MÁR 2 01

1021

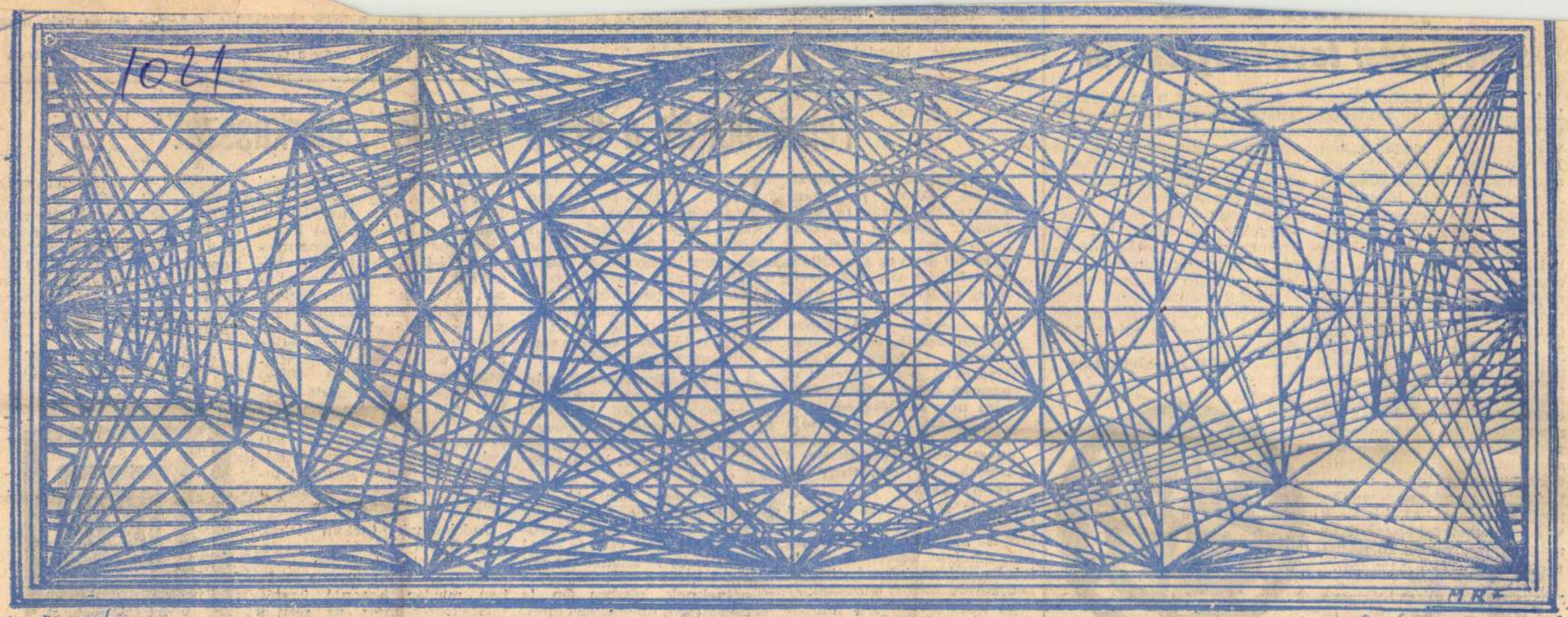

Vezetéses...

Mohácsi Margit

...jékoztató a CSÉB segélyezési tevékenységéről

A biztosítási szolgáltatásokat mindenkor a gazdasági, társadalmi fejlődés figyelembevételével kell megállapítani. Ez érvényes a CSÉB szociális alapjainak felhasználására is. A dolgozók elmúlt időszakban hangoztatott véleményét is figyelembe véve megállapítható, hogy ma már külföldi vagy belföldi társasutazáshoz, kiránduláshoz, sportrendezvényeken való részvételhez, szórakozó vagy pihenő jellegű üdüléshez nem indokolt, hogy a biztosítottak befizetéseiből képezett közösségi alapokból járuljanak hozzá. A szociális alap felhasználásánál ezért az önsegélyező jelleget kell a korábbinál jobban kidomborítani és az egyes biztosítottak szociális helyzetét figyelembe véve támogatást adni meghatározott esetekben, amikor megsokasodnak a kiadások, vagy baj, betegség miatt támad hiány a család költségvetésében.

Indokolt volt a segélyezési lehetőségeket a többség érdekében olyan értelemben bővíteni, hogy egyrészt a nagyobb költségkihatású társasutazásokra fordított összegeket is segély címén fizessék ki, másrészt, hogy a segélyezési lehetőségeket bővítsék. Egy-egy üzemen belül az intéző bizottság a dolgozók helyzetét legjobban ismerő szakszervezeti bizottságra támaszkodva tudja jól meghatározni, hogy milyen szociális jellegű és milyen összegű segélyt tud folyósítani.

CSÉB Intézőbizottság

zárt, műfénnyel világított, olyan, mint megannyi más hasonló „vasas birodalom". Az

ténak függvénye. Ha lesz ra pénz, akkor az „újjászületés" sem késlekedik.

szítjuk a talajt [illegible] érkezőknek. Az éjsz[illegible] locsolják a földet, hogy

Felszámolták a KFI-n működő „sp[illegible]

Lapunk korábban foglalkozott a daru- és kazángyáregység kazán fővállalkozási irodáján működő „spórkassza" ügyével. A hatósági szervek vizsgálatot rendeltek el a jogszabályellenes cselekmény felderítésére. Az eljárást azonban bűncselekmény hiányában megszüntették, és megállapították, hogy Vajda Györgyné nem követett el uzsorát, dolgozótársai rovására nem nyerészkedett.

A gyáregység igazgatója azonban az alábbi figyelmeztetésben részesítette a „spórkassza" mintegy 70 részvevőjét:

„Ön is részt vett a kazán fővállalkozási iroda dolgozói között működött spórkasszában, amelybe betéteket tehettek be és kölcsönt vehettek ki, heti egyszázalékos kamattal.

Az ilyen spórkassza működését jogszabályok tiltják, részben mert a dolgozók pénzének elhelyezésére az OTP hivatott, részben mert a magánkézben levő pénz indokolatlan nagy kamattal történő kölcsönzése könnyen vezethet uzsorához is, egyébként pedig a bizonytalan körülmények között tárolt pénz könnyű prédája lehet a lelkiismeretlen embereknek, végül, mert a magán célú tevékenység sérti a vállalati munkafegyelmet.

A KFI-n fenntartott spórkasszára szerencsére a hatósági szervek idejében felfigyeltek és így intézkedni lehetett a felszámolás érdekében, még mielőtt súlyos eset bekövetkezett volna.

A spórkassza fenntartásához Ön is hozzájárult azzal, hogy betétesként vagy kölcsönvevőként abban részt vett, és ezzel Ön is részben kitette magát, illetve pénzét a nem kívánatos veszélyeknek, részben Ön is megsértette a munkafegyelmet. végül részese lett az erkölcsileg mindenképpen elítélendő magas kamatú kölcsönzési rendszernek. Ugyanakkor az a látszathelyzet keletkezett, mintha a spórkasszát *Vajda Györgyné* szervezte volna nyerészkedési céllal, pedig a beszedett kamatokból többek között Ön is részesülhetett. Ugyanakkor ha *Vajda Györgyné* nem látja el becsületesen pénztárosi munkáját, esetleg az Ön pénze is behajthatatlanul elveszhetett volna. Nevezett személyéhez fűződő bizalom tette lehetővé a spórkassza tartós működését, de tőle is és Öntől is elvárható lett volna, hogy a spórkasszát felszámolják, illetve jelentést tegyenek az illetékeseknél a megszüntetés érdekében.

Indokoltnak tartom tehát, hogy Önt is

figyelmeztetésben

részesítsem azzal, hogy a jövőben minden hasonló ügytől tartózkodjék, mert az sérti a dolgozótársak érdekeit és a vállalati munkafegyelmet.

A KFI-n szervezett spórkasszát fel kell számolni, azonban tekintse Ön is erkölcsi kötelességének a spórkasszával, illetve dolgozótársaival szemben korábban vállalt tőketartozásainak maradéktalan rendezését. A felszámolás lebonyolításához az engedélyt Vajdánénak megadtam."

Dr. Heller Andor
gyáregységi igazgató

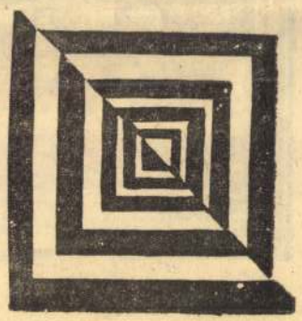

Mohácsi Péter

B.B.: Kálvin téri irodaház, Debrecen. /Dorka Béla építész, Mohácsi Péter belsőépitész./ - Magyar Epitőművészet, 1967. 16.évf. ~~ix~~ 6.sz. 22. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /MűvTört. Ért. 1970. 1.sz. 60-107. l./

73. l.

Mohácsi Péter

Szerepel a 24. megyei Őtti
táslatan Hajdunánáson

N.N: ha nyílik a megyei Őtti
táslat

Hajdu Bihari Napló 1969 XI. 30

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1970 APR 19

1021

Mohácsi Péter

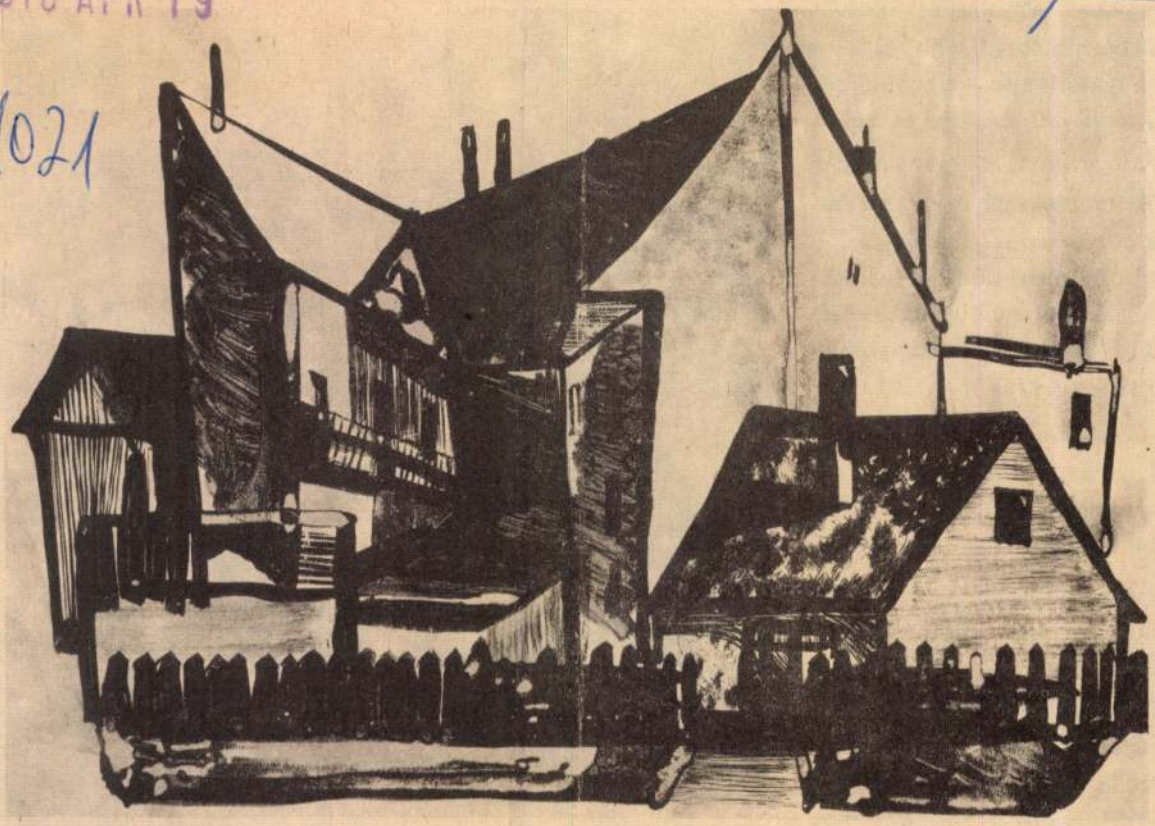

MOHÁCSI PÉTER ● UDVAR VÉGE

röshagyma, sárgarépa, gyökér, karalábé minősége jobb, és — a burgonyát kivéve — a mennyisége is több volt az előző évinél.

Ellátogattunk a hét közepén a Rákóczi utcai piacra is. Az asztalokon a kosarakban bőven volt friss primőráru. Üdezöld saláták, mosolygós hónapos retkek, zöldszoknyás hagymakisasszonyok hívogatóan kínálták magukat.

— Tessék, lelkem, olyan ez, mint a harmat. Ma reggel szedtük a melegágyból — invitált közelebb az egyik fejkendős néni.

De hívogatás nélkül, sokan vásárolták a friss „zöldet". Paraj, sóska — gondolva a gyerekekre — bőven vándorolt a kosarakba.

A hajdúszoboszlói Kossuth Termelőszövetkezet hajtató üvegházában szedik a paprikát. Egy kicsit ez a primőr is váratott magára. Ez annak következménye,

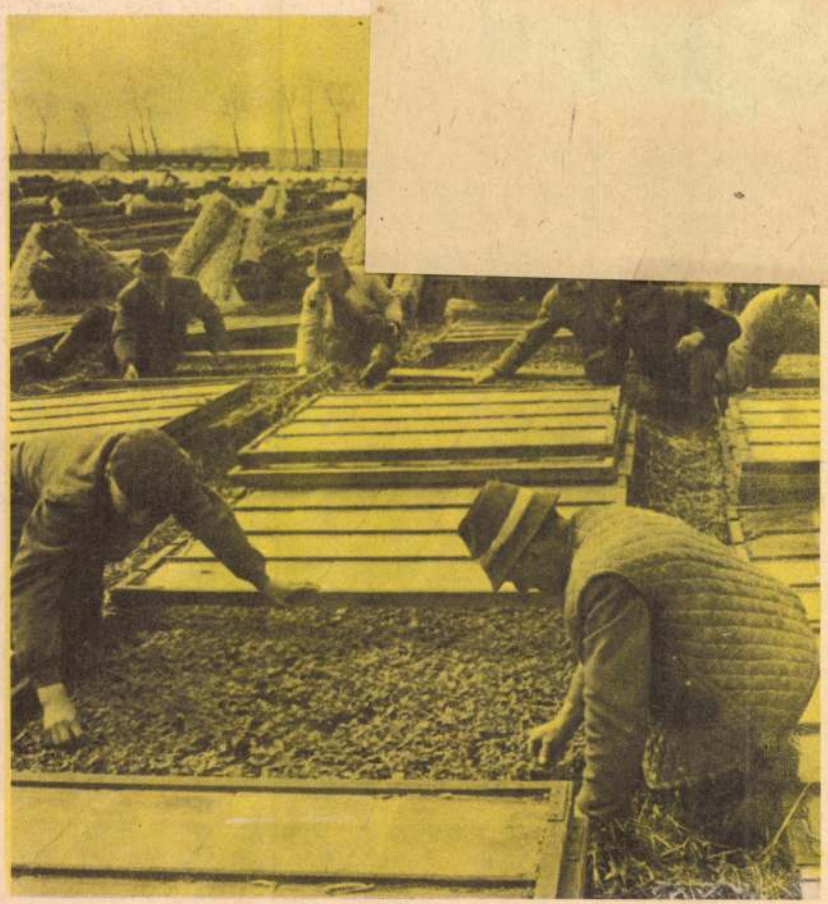

Mohácsi Péter (?)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1979 MÁJ 1

1021

MÁJUSI VIRÁGOK

Mohácsi Péter rajza

iletébe benyúló úgyneve-
tt „kacsacsőr" nagy kam-
dzsai kiszögellés ellen. A
eljes győzelem — 42" el-
evezésű hadművelet az első
yan, amelyről a saigoni
rmányzat hivatalosan be-
nerte, hogy kambodzsai te-
let ellen folyik. A hírt egy
igoni amerikai szóvivő is
egerősítette.

A saigoni rezsim egy je-
ntős létszámú csapategysé-
— jelenti az AP az egy-
parancsnokának közlése
apján — minden harc nél-
l bevonult Chipou és Pra-
out városba. A katonai mű-
letben körülbelül 40 harc-
csi és páncélos jármű vett
szt, a zsoldosokat amerikai
ztek vezették.

A saigoni hadsereg támo-
tására kiküldött amerikai
likopterek Kambodzsában
ütörtökön véletlenül a kor-
nycsapatok egy zászlóal-
a tüzeltek, ötvenöt kato-
t megsebesítettek.

● **Phnom Penh (UPI, AP)**

A puccsista kambodzsai

őket.

Csütörtökön megerősí
azokat a híreket, am
szerint háromnapos o
után a kambodzsai e
lók kezére került Men
rosa, s így a hazafia
számára megnyílt az
Memottól körülbelül
lométernyire fekvő
pong Cham, Kambodzs
sodik legnagyobb városa

● **London (AP)**

A brit kormány nem adta meg támogatását Nixon ama elhatározásához, hogy amerikai tanácsadókat és légi segítséget küld Kambodzsába. Az AP ezt a következtetést vonja le abból a nyilatkozatból, amelyet a brit kormány csütörtökön Indokínával kapcsolatban kiadott.

● **Washington (UPI)**

A Fehér Ház szóvivője közölte, hogy Nixon elnök beszédét a kambodzsai helyzetről csütörtökön, helyi idő szerint 21 órakor (magyar idő szerint pénteken hajnali 2 órakor) mondja el.

légkörben folyt le. ... javaslatok nem hangzottak el a stratégiai nukleáris fegyverek korlátozására vonatkozólag. Kölcsönös megegyezés szerint a tárgyalások menetéről nem adnak ki hivatalos közleményt.

Átkelési hadművelet

● **Kairó (MENA)**

Eszmat Abdel Megid, az
K kormányának hivatalos
vivője csütörtökön nyilat-
zott az egyiptomi fegyve-
erők csütörtökre virradó
el végrehajtott átkelési
ciójáról.

A hadműveletet nagy erők-
l hajtották végre az éj-
aka leple alatt, és annak
enére, hogy nem alkal-
aztak mesterséges világí-
st, a holdfénynél mélyen
hatoltak a megszállt Si-
i-félszigetre.

Izraeli harci repülőgépek és páncélkocsik megkísérelték felmenteni a szorongatott egységeket, de az EAK erői egy gépet lelőttek, egyet pedig eltaláltak. A harckocsik és páncélkocsik közül számosat megsemmisítettek — hangzott a tájékoztatás.

Az akciót az egyiptomi tüzérség heves tüze fedezte.

A harci feladat teljesítésekor három egyiptomi katona életét vesztette, kilenc pedig megsebesült.

Izraeli propaganda-kampány

Folytatódik a Szovjetunió közel-keleti politikája ellen három
appal ezelőtt megindított,
ágalmazó propaganda-kam-
ány. Mind világosabbá vá-
ik, hogy a koncentrált had-
árat célja távolról sem csak
élektani, hanem nagyon is
atonai természetű. Mint az
szetesen izraeli szempontból pozitív) megváltoztatása.

Ha valami ilyesmi valóban bekövetkezne, ez új, minden eddiginél veszélyesebb szakasz kezdetét jelentené az immár sokesztendős közel-keleti konfliktus viharos történetében.

Harc a francia elnyomó törvény ellen

● **Párizs (MTI)**

A francia nemzetgyűlés a csütörtök reggeli órákig elhúzódó ülése végén — mint várható volt — 368 szavazattal 94 ellenében, 11 tartózkodás mellett, elfogadta a kormány által benyújtott törvényjavaslatot „a bűnözés új formáinak elnyomására".

A törvényjavaslat, amely most a szenátus elé kerül, végleges elfogadása esetén súlyosan megbünteti az erőszakosságba torkollott, betiltott tüntetések vagy más rendezvények szervezőit és résztvevőit, ha az erőszakosság kezdete után nem adnak utasítást a szétoszlatásra, illetve tudatosan a helyszínen maradnak. A törvény az okozott károk megfizettetését is lehetővé teszi.

A baloldali ellenzék teljes egységben élesen elítélte a törvénytervezetet, amely a kollektív felelősség elvének bevezetésével lehetővé teszi ártatlanok megbüntetését is, másrészt lehetőséget nyújt a gyülekezési jog és a szak-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
Molcsi Péter
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged
1970 MÁJ 1 0
1021

MOHÁCSI PÉTER: MÁJUSI VIRÁGOK

F. Nagy István

Csókkal és virággal

Az édesanyáké ez a kiteljesedett tavaszi nap. Előkeresett verseskönyvek, megtépett orgonabokrok és dobogó gyermekszívek tanúskodnak az általános, boldog izgalomról: a legdrágábbakat köszönti ma minden emberi érzésű ember, csókkal és virággal. Évről évre így van ez minálunk május első vasárnapján. Az egész ország, az egész önmagát kormányzó társadalom ünnepli az édesanyákat, akik létet, értelmet és erőt adtak fiaiknak önmagukból.

Megilletődve dadogjuk el üdvözletünket, fogadalmunkat, bár tudatában vagyunk, hogy szavaink kopottak, szinteleneK, prózaiak és nem vagyunk képesek kifejezni velük az ezerszer megérdemelt hálát. Az értünk hozott áldozat óriási. Minden költői ékesszólás, a város, a földkerekség lelező összes virága kevés volna azok méltó ünnepléséhez, akik tizenhat óra munkát és huszonnégy óra gondot vállalnak a mi kényelmünkért, szeszélyeinkért, örömeinkért.

Nagyon kevés, amit adni tudunk a szinte emberfeletti tettekért, s mégis mennyire elég ez az ünnepelteknek. Egyetlen édesanya sem kívánja a Dárius kincsét azért, mert kiemelte gyermekét a gyámoltalanságból, s a munka, a haza és az igazság szeretetére nevelte. Csak néhány őszinte, kedves szóra szomjas a szívük, s ha ezt megkapják, akkor elfelejtik, megbocsátják a legfájóbb bántalmakat is.

Egy ma is élő költő ezeket a sorokat írta feleségének, aki sokdolgú, fáradt édesanya is egyben: „... be vagy kerítve végképp, egy férfi, négy gyerek, ragadozó fogakkal faljuk fel életed". Igen, mi elismerjük a zugolódás nélküli kereszthordást, olykor — a rádöbbenés pillanataiban — kicsinynek, jelentéktelennek is érezzük magunkat az anya géniusza mellett, mégis nyugodt lélekkel elfogadjuk az általa nyújtott nehéz szolgálatot. Mosdóvíz, fényes cipő, reggeli, tisztára mosott ing — mindez olyan magától értetődő és természetes dolog, s csak akkor éreznénk — s milyen sokan érzik! — mennyire magatehetelenek vagyunk, ha mindez elmaradna hirtelen.

Ezért sír minden ember olyan lélekszaggatóan, amikor elveszti az édesanyját. Mert nincs hova hazamenni, nincs kinek panaszkodni, nincs kitől tanácsot és segítséget kérni, ha hiányzik a lakásból gondtalanságunk és nyugalmas életünk kútfeje.

Amekkora dicsőség, akkora vereség is anyának lenni. Kinyílik végre a gyárkapu, vagy letelik a hivatali dologidő, de számukra tovább folytatódik a munka. Az a sokat emlegetett „második műszak". Otthon vacsoráról kell gondoskodni, előbb azonban el kellene intézni a lakbért, vagy a bevásárlást. A nagymosás is égetően sürgős, meg a takarítás is. Ki segít? Mindenki fáradt, vagy lusta, mert teheti, nem dől össze a világ, de ha az édesanya ölbe ejtené egyszer a kezét, leállna, megbénulna a család vérkeringése.

Most illenék felsorolni mindazt a sok támogatást, amit a magyar népi állam nyújtott az édesanyáknak. Bölcsődék, óvodák százairól, az ingyenes vagy a kedvezményes juttatások sokaságáról lehetne beszélni, amelyek megszüntették a gondok legnehezebbikét, az egykori nincstelenséget. Meg lehetne említeni, hogy a mi társadalmunkban teljesedik be valóban az anyai szív legforróbb óhajtása: gyermeke boldogsága előtt nyitva áll az út.

De nem tudunk most általános igazságokról beszélni, most eszünk mondanivalóját második helyre szorítja az érzelem, a kitárult gyermeki lélek vallomása. Nem hosszú és okos mondatokból áll ez, csak néhány kusza, összefüggéstelen, el-elbicsakló szóból. S ez így hangzik értelmesen összeállítva: Igérem drága édesanyám, hogy halálomig hű leszek hozzád, a tanításodhoz, és soha, soha nem bántalak meg Téged.

Meglepetés

A gyárkapunál férjek, vőlegények, udvarlók ácsorognak. Várják a délutáni műszak végét. Az érkezők halk köszönésfélét mormolnak a portásnak. Egymás után kanyarodnak a Szegedi Konzervgyár elé a buszok. Hozzák a megye községeiből az éjszakásokat.

Háromnegyed 10 körül megélénkül a gyár környéke. Két fiatalember áll a nagykapunál. Cigarettáznak. Maczák Pál, a feleségét várja bátyja társaságában. Csanytelekről jöttek vonattal.

— Minden este megvárja az asszonyt?

— Dehogy. Csak már két hete nem találkoztunk. Hajós vagyok. A feleségem pedig busszal jár ide dolgozni Csanytelekről. Most volt egy kis szabad időm és meglepjük. Biztos jól fog esni neki. Az anyósoméknál lakunk, szűkösen, de mindegy. Most lakásra gyűjtünk.

— Hajósember ritkán találkozik a feleségével. Szórakozásra alig marad idő.

— Az igaz. De na-

NAPJAINK IFJÚSÁGA

1970. MÁJUS 10. 11. SZÁM

Beszélgetés Janka Bélával, a Szegedi Nemzeti Színház fiatal művészével

„Az értelmet, a humánumot és valamiképpen a népet képviselő Janka Béla, mint Fattyú, szinte romantikusan lendületes." (Délmagyarország)

„Janka Béla a Fattyú szerepében különleges funkciót tölt be a drámában..." (Cs. m.-i Hírlap)

Vidéken is teret kap a tehetség

Janka Béla először játszott drámai szerepet Szegeden, Dürrenmatt: János királyában. A megyében jól ismerik: verset mond, énekel és megpróbál minden meghívásnak eleget tenni. Pályájáról, terveiről beszél:

— Kitűnő érettségi bizonyítvány után a Színház- és Filmművészeti Főiskoláról először eltanácsoltak. Egy év múlva újból jelentkeztem. Amikor a második rostán is sikeresen túljutottam, váratlanul autóbaleset ért. Már-már lemondtam róla, hogy sikerül. A kórházból mentem a felvételire. Várkonyi Zoltán meg is kérdezte: miért sántítok? A III. Richárd-monológot mondatták el velem, mivel úgyis sánta voltam. Egy hét múlva megkaptam az értesítést: felvettek. Azt dott a tíz éve elhunyt színész őszintesége, bravúros játékkészsége.

— *Milyen színházi formában hiszel?*

— Az értelem színházában, melyben nélkülözhetetlen a szív. Jouvet francia rendező fogalmazott így: „Az értelem színháza soha nem juthat diadalra, ha nélkülözi a szív színházát". Hiszek a modernségben, melyen keresztül életközelbe lehet hozni akár egy görög darabot is.

— *Véleményed a közönségről?*

— Tavaly még kevesen jártak színházba, persze ebben az évben sem kellő az érdeklődés. Nem értem... Pedig a műsorterv alapján bármelyik pesti színházzal felvehetjük a versenyt. Szegeden a zenés darabok mentek. S most különösen jó érzés volt tapasztalni az Irás

Var

NEMZE

mai huszor

lett forradalmunk? A kérdésben támadás van, és ha mint annyi más tűnt generáció forradalmának vélt vagy valódi képviselői — védekezünk.

A háborúban születtünk. Egyetemi, főiskolai tanulmányaink derekán jártunk, amikor egymásra találtunk, baráti körbe tömörültünk. Addigi életünk is az iskolapadban telt, a munkába csak alig-alig kóstoltunk. A középiskolai oktatás céltáblái voltunk szinte valamennyien. Kiki az osztályban egymaga volt a lázadás szelleme, az uralkodó pedagógiai gyakorlat — „az átlagos eredményt, átlagos embert"-formálás — kudarcra ítélője. Pályaválasztásunkat érdeklődésünk határozta meg. Világnézetünk alakításához csak egyetlen biztos pont volt: a végcél. Marxistáknak „készültünk"...

A mozgalmi, társadalmi élet kérdései kezdtek mindennapjainkba is beleszólni. Rengeteget vitatkoztunk, és nem örültünk, ha szakavatott vitapartnerünk megfutamodott társaságunktól. Állandóan támadásban voltunk, kérdeztünk és a válaszra újra rákérdeztünk. A „miért"-ek korát éltük — megengedhettük magunknak, hogy minden érdekeljen.

A gyakorlaton kértük számon a szocialista építés elveit, vitacikket írtunk a szociológia kibontakoztatásáért, a hatékonyabb demokráciáért. Megkérdőjeleztük a gazdaságirányítás akkori rendszerét, az elénk állított tilalomfákat, és szerettük volna betörni azok ajtaját, akik kérdezéseink elől szobájukba zárkóztak. Beszéltünk a modern házasság tartalomváltozásáról, az alakuló új embertípusról, jövőnkről, munkánkról.

Mindenütt ott voltunk, ahol az új elérhető közelségben született. Az elsők között ültünk a nézőtéren az újhullám és az újraéledő magyar filmművészet alkotásainál. Kikérdeztük az amerikai diákmozgalmat elindító egyetem hallgatóit Az egyetemen előadásokat tartottunk a modern filozófia akkor még kevéssé ismert áramlatairól. Letettük

1970 MÁJ 10

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mohácsi Péter

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen

1021

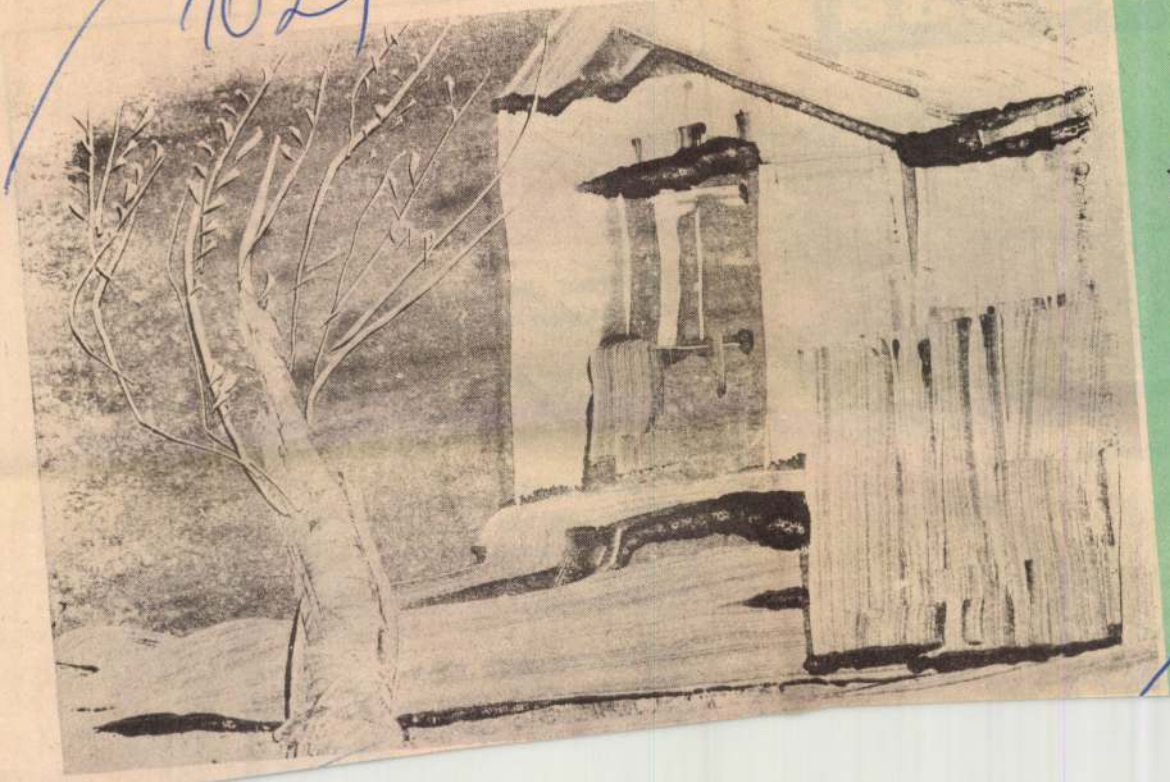

Mohácsi Péter: Tavasz

HUMOR

A végső megoldás

Nitroké felvesz fiúkat

kollégiumi elhelyezéssel Balaton-parti intézethez, szakmunkás ipari tanulónak.

A vállalat az első év második félévétől 250,— Ft/hó ösztöndíjas szerződést köt, mely összeget a rendes tanulói ösztöndíjon felül kapnak a tanulók.

A szakmunkásvizsga előtti utolsó félévben tanulmányi eredménytől függően kezdő szakmunkás bértétel 90%-át fizetjük.

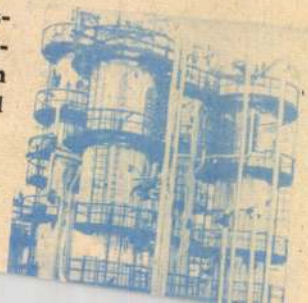

Szakmunkásvizsga letétele után állandó 5 napos 40 órás munkahelyet biztosí-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Mohácsi Péter

EGYETEMI ÉLET

1964 OKT 1 6.

1021 1/

Mohácsi Péter: Debrecen

pont: a nyelvtanulást is serkentené, elősegítené egy-egy komoly külföldi út. Nyaranta nem egy hallgató vállal munkát, hogy ruházkodásra vagy más egyébre pénzt keressen. Hányan vállalnának még, ha találnának megfelelő munkahelyet! Miért ne kutathatná fel a KISZ tavasszal a nyári munkalehetőségeket és közvetítené a tagoknak?

Ott vannak az albérlők. A szervezet feladatának tekinthetné, hogy valamilyen formában ellenőrizze, menynyire emberséges árat szabnak a szobakiadók, s az elkért összegért biztosítanak-e megfelelő ellátást.

Minden nyáron ismétlődő probléma

a diákotthonban

tartózkodás kérdéses volta.

Szakdolgozat-írók, átutazók, vizsgára készülők nemegyszer albérletbe kényszerülnek, vagy a szabadban kell töltenük az éjszakát, mert a gondnokok, igazgatók nem hajlandók szóbaállni az egyetemistákkal, ha nincs dékáni engedélyük arra, hogy egy-két napig vagy hétig diákotthonban lakjanak. Bezzeg turisták, idegenek, sportolók számára nincs „nagytakarítás", „fertőtlenítés" stb.

Nem biztosíthatná a KISZ, hogy a hivatalos 5,50 forintos áron bármelyik egyetemi hallgató nyáron is eltölthessen néhány éjszakát a kollégiumban, ha már úgynevezett „magán-ügyei" és a sodorták?

Más jelleg ven akadnak.

Nézzük p tunkat a vidékkel. A fiatal előadók klubja vitathatatlanul hasznos és eredményes vállalkozás, de ha igazak a vidékre kijárók szavai — miért kételkednénk bennük? — egy-egy előadásuk maximálisan 20—25 ember érdeklődését keltette fel.

A vidék meghódítását

a kultúra terjesztését más eszközökkel, más módon képzelem el.

Nagyon fontos feladata lenne a KISZ-nek a fiatalokat egymáshoz közelebb hozni, a tagadhatatlanul meglevő polarizáltságot, egymással szembeni érdektelenséget felszámolni. Sokat jelentene e téren az egyetem közelében levő új diákotthonban — vagy máshol a közelben, egy eszpresszó működtetése, ahol este 11—12 óráig folyóiratok, napilapok és hanglemezek mellett kielégíthetnék fiataljaink koffeinszükségletüket, kulturált szórakozás-igényüket. Egy egyetemi hallgatók klubja is — ahol előadások, politikai, esztétikai viták zajlanának a feketéscsészék mellett, s melyet, központi helyezténél fogva, éppen a mi szervezetünk volna hivatott életre hívni — minden bizonnyal eredményesen szolgálná a közösségi szellem kialakulását, elmélyülését. Alkalom lenne

ló érintkezéshez. A szabad id eredményes kihasználásána egyik formáját, módját is szo gálhatnák ezek.

Meg lehetne szervezni a leg újabb filmek rendszeres veti tését is az Auditorium Maxi mumban, ami az időmegtaka rításon kívül a filmnézők tá borát is szaporítaná.

Gyakrabban meg kellen rendezni egy-egy országos vag nemzetközi hírű képző- és ipar művész önálló kiállítását is díszudvarban, az olyan gyak ran előforduló repülő-mode lező versenyek helyett.

Uj, az ifjúság életét, prob lémáit élesen figyelő, minde re érzékenyen rezonáló szer pet szánnánk

az Egyetemi Életnek

is. Legyen a lap az őszintes a bizalom, az esetenként fe merülő, tisztázást kívánó ke ségek fóruma. A lefojtott, m nem oldott problémák, ak kicsinyesek, akár világreng tőek legyenek is — a mélyb ott feszülnek, ha hivatalos nem is figyelünk rájuk. Mié hagyjuk elvadulni őket? dudvát is észre kell vennür ha jól akarjuk nevelni, go dozni növényeinket.

Az Egyetemi Életnek, álta ban a főiskolai lapoknak, nem is az ország legszínvon lasabb, de legérdekesebb, le izgalmasabb, legsokszínűbb csupa szuperlativusnak kell

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mohácsi Regős Ferenc

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1966 DEC 11

1027

Művészi rajz

(Mohácsi Regős Ferenc rajza)

ALVÓ KISLÁNY

lométer az
póig. Egyet
dület után
roncsainál t[illegible] a jeket.

Szörnyű látvány volt. Összegyűrődött a sorompó szakálla, a karambolozó motorból mintha csomót kötöttek volna. A tragédia kárvallottja úgy hevert a makadám út porában, mint valami vérbefagyott rongykupac. Mindjárt láttam, hogy eszméletlen, sőt azt sem tartottam kizártnak, hogy máris kiszenvedett a szegény gyorshajtó!... A jelek, bizony, éppen erre vallottak. Egyik lába — ha jól emlékszem, a bal — kétrét volt, hajtű módjára hajolva. Nyílt törés, semmi kétség. Szédültem a rémülettől, de az ember ilyenkor nem lehet érzelgős. Cselekedni kezdtem, hogyha még él az illető, mentőalkalmazott létemre meg is

[illegible] meg
fogtam a sérült lábát, s úg
recsegett, hogy majdnem el
ájultam. Ám a szakszerű
ség ott lebegett a szeme
előtt. Sürgős esetben nin
idő a finomkodásra, ig
hát nadrágostól pólyázta
sínre a törött lábat.

A beteg persze nem nye
te vissza az eszméletét
beavatkozásomtól. De
hogy élt!... Még akkor
a szörnyű álom rabja vo
amikor hordágyon bevittü
a műtőbe. Éjszaka lévé
végignézhettem volna a s
bész munkáját, ha épp
akarom, de irtózom a vé
től. Inkább szerényen v
rakoztam kint a folyosón.

Különleges lelki élvez
éj idején egy kórházi f
lyosón várakozni. Csen
kék homály, költői áhíta
mindez egy kicsit bölcs, eg

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖZNEVELÉS

Mohácsi Regős Ferenc

1967 [illegible] 22

1021

Mohácsi Regős Ferenc rajza

cuka, pedagógiai napok; *Sárvár*, képzőművészeti szakköri kiállítás; *Szekszárd*, régi, Tolna megyei könyvek kiállítása; *Csillebérc*, „A béke és barátság" nemzetközi úttörőtábor megnyitó ünnepélye; *Szombathely*, mezőgazdasági szakmunkásképző iskolák I. országos találkozója. — A „*Somogyi* napok" meghívója egyedül is ellátott volna bennünket programmal: I. Kaposvári Tavaszi tárlat, Vaszary kiállítás, József Attila szavalóverseny, Diákszínjátszó napok, Berzsenyi ünnepség, Dráva-menti na-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Mohácsi K. Ferenc.
VASAS

1968 AUG 3
1021

„Én őt dicsérem csak, az élet anyját" ...

(Juhász Gyula: A munka)

Mohácsi Regős Ferenc grafikája)

folyamatos termelés anyagi szükségleteit — alapanyag, féltermék, egyéb készletek — elsősorban saját forgóalapjukból fedezhessék és csak kisebb mértékben szoruljanak rövid lejáratú bankhitelekre. Az év elején a forgóalap-ellátásban a saját források és a bankhitel aránya 76:24 volt.

A termelés növelése természetesen a vállalati forgóeszközök növelését is szükségessé teszi. (Kedvező esetben a termelés és a szükséges forgóeszköz-készlet azonos mértékben növekszik.)

A termelés bővítéséhez szükséges pótlólagos forgóalapokat a jövőben a vállalatoknak fejlesztési alapjaikból kell finanszírozniuk.

Az idei év még kivételt, illetve átmenetet jelent, ugyanis az 1968-ban létre jövő nyereségből csak az egész évi nyereség megadóztatása után, tehát már 1969-ben lehet fejlesztési alapot képezni, s annak felhasználására csak 1969-ben kerülhet sor. Ha azonban már az idei évben tartósan növekszik egy-egy vállalat forgóeszközigénye, erre a célra a Magyar Nemzeti Bank középlejáratú hitelt ad, ezt azonban már a jövő évben felhasználható feljesztési alapból kell visszafizetni. A folyamatos termelés finanszírozásának szisztémája tehát látszólag komplett: kiegészítették a vállalatok saját forgóalapját, amelynek —

ha a termelést gyorsan követi az értékesítés és az árbevétel — fedeznie kell

Mi az oka annak, h vállalatok mégis pénztelszűkére panaszk Kezdjük azzal, hogy 1-én életbe léptek a t és a külkereskedelmi v tok új elszámolási ka tai, a külkereskedelem nyire bizományosként kesíti az export-term amelyek mindvégig a lő tulajdonát képezik. megfelelően még az é előtt a külkereskedelm lalatok készleteiket — tékesítésre átvett ipa ket — átadták a terme lalatoknak. Ily mód iparvállalatok készleté nya egyik napról a m milliárdos nagyságr nőtt. Ezt a készletnöve ugyan a forgóalap kieg sénél több-kevésbé fig be vették,

ám a készletek nag —, amelyeket a kü kedelem évek során tudott eladni —, megvan, most azonb iparvállalatoknál k tartósan a forgóalap emiatt az érintett tok pénzzavarba k és középlejáratú felvételére kényszer

(A gépiparban példá erősáramú gépeket és lékeket gyártó vállalat lentős része.)

A pénz- és hitelsz másik tényezője is ka ban áll a külkeresk változásokkal. A múlt vállalatok az import tékét az áru — az any gép, a félkészáru és duktív alkatrész — á kor fizették ki, míg n import deviza-ellen

ÖTVEN É

EM-LÉ-KEK

A nyitott ablakon bebólogatnak a szabadság fák. Van köztük idős, sokat látott.

Éppen olyan, mint az az élénkszemű, ene mozdulatú férfi, aki beszéd közben ki-kitekint a ra.

Jakab Rudolf esztergályos és gépszerelő 190 belépett a vasasszakszervezetbe és az SZDP-b munkások hamar megérzik ki az ő emberük, kibe hatnak.

Így volt ez Jakab Rudolf esetében is. A 1916-ban hazaküldték a frontról, Teudloff és Die gyár cinderosztályának főbizalmija lett.

Kötetekre menő emlék. Sokat belepett az éve ra, némelyik egy-egy villanásra előtűnik, s újra v hull a több mint 60 esztendő tengerébe. De eg korszakot, az 1918-tól kezdődő éveket ma is átszö akkori tűz, az akkori elszántság, lelkesedés é „meg kell valósulnia annak, amiért küzdünk: a kások emberhez méltó életének".

Kispest ebben az időben már forradalmi h latban élt. Az élelmiszer kevés volt, az emberek tak, s belefáradtak a háborúba, mely csak követ ontotta a sebesülteket, szaporította a hadiözvegye vák számát.

Lelkesen üdvözlik a polgári forradalmat, am háború befejezését ígéri. Napokon belül a Bud

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI
NÉPLAP

1987 AUG 6.

1021

BESZÉLGETŐK

(Mohácsi Regős Ferenc rajza.)

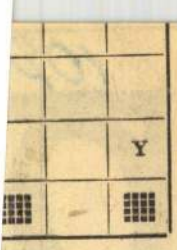

VÍZSZINTES:

1. Csökken a megáradt víz.
4. Szaktárs, közkeletű szóval.
8. A hegedű lakása.
9. **Augusztus 22-én 90 éve született... Ervin.**
10. Szembe áll vele.
12. Far betűi keverve.
14. Gyümölcs.
15. Ó, oroszul.
16. Páger Antal.
17. S. É.
18. Esztendő.
19. Testrész.
20. Keserűségére.
23. Névelő.
24. Az asztalos ragasztója.
25. Éveid száma.
27. Kezembe tesz.
29. Bánatos, elgondolkodó.
30. Áron közepe!
31. **Angol költő, 175 éve, augusztus 4-én született.**
33. Mutatja az időt.
34. Állami jövedelem.

FÜGGŐLEGES:

1. Ez is ital, névelővel.
2. 30 éve, [illegible]gusztus 8-án halt meg. [illegible]anácsköztársaság könyv[illegible] szakembere volt.
3. Füste[illegible] névelővel.
4. 1944. augusztus 29-én tört ki ez a Nemzeti Felkelés.
5. Névelő visszafelé.
6. Egyik magyar király... Sámuel.
[illegible]llékterméke, ékezet fölösleggel.
9. S. L.
11. Magánhangzók a ABC elejéről
13. **Nagy angol fizikus, 100 éve augusztus 25-én halt meg.**
18. Szóösszetételekben: étkezésre alkalmas.
19. Egyik szovjet köztársaság.
20. Bejegyző.
21. A romlott zsír jelzője.
22. Tönkremenő.
26. Orosz férfinév (... Kosevoj).
28. Had betűi keverve.
32. Kedd közepe!

K. J.

Megfejtésül beküldendő a vízszintes 9., 31. és a függőleges 2., 4., 13. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő 1967. augusztus 11-én, pénteken délig. A szükséges sorokat levelezőlapon küldjétek be, s írjátok rá: »Gyermek keresztrejtvény.«

Múlt heti rejtvényünk helyes megfejtése: Dália; Aszat; Naprózsa; Petunia; Rózsa.

Jules Verne Antifer mester csodálatos kalandjai című könyvét nyerték a következő pajtások: **Egres Mária, Kovács László, Kaposvár, Strauss Hajnal, Inke, Halász Lajos,** Bedegkér.

A könyveket postán küldjük el.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Mohácsi Regős Ferenc

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1967 AUG - 6

1021

ARORSZÁG

Beszélgetők

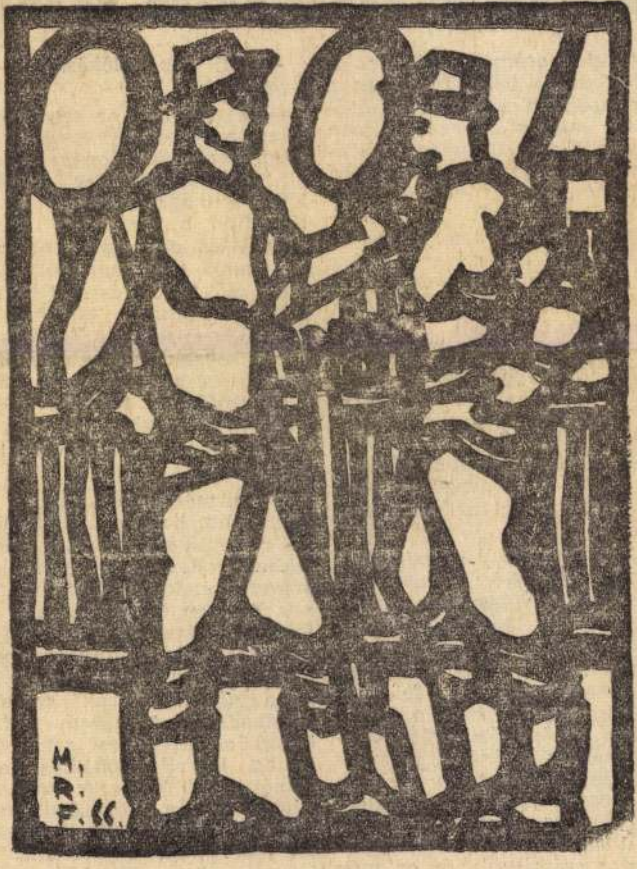

(Mohácsi Regős Ferenc rajza)

ízezer mázsa hús

tóterület arányait nézzük. A hústermelés azonban ebben a gazdaságban se hozott túlságosan magas hasznot, hiszen egy kiló élő sertéshús előállítása 17,20 forintba került. Még szerencse, hogy önköltségen alul „termeltek", így sikerült „kihozni" a sertéstenyésztésből évi százezer forint tiszta hasznot. Erre az évre 153 000 forint tiszta nyereséget terveztek. Ennél azonban már jóval több lesz, hiszen a Minisztertanács rendelete a hízott sertés felvásárlási árának emelését már október 1-vel bevezeti.

— Mennyi bevételi többletet hoz ez a gazdaságnak? — kérdeztem a főállattenyésztőtől.

— Előzetes számításunk szerint félmillió forintot — hangzott a válasz. — Január elseje után azonban kisebb lesz a többletbevétel aránya, hiszen akkor hatályba lépnek a takarmányfélék felemelt árai is. De nemcsak a hízott sertés felvásárlási árát emelték, hanem a hízott szarvasmarháét és a tejét is. Mindent összevetve: az áremelésből eredően jövőre körülbelül 1 300 000 forint többletbevételre számítunk, és ez már nem lebecsülendő összeg, feltétlenül pozitíven befolyásolja majd állattenyésztésünk fej-

— Mi az előkészítés l nyege?

— Elsősorban az anyakoc állomány minőségi cseréje. A állomány szám szerint a r gi, de minőségileg sokk jobb, a maga nemében kiv ló. Mind a tenyésztés, mi a hizlalás gazdaságosabb les Kevesebb takarmányból áll tunk elő több húst. Férőh lyünk azonban korlátozot így elsősorban a hizlalási id rövidítésével tudunk maj több sertéshúst termelni. E a lehetőséget, természetese ki is használjuk.

— Lesz-e változás a te nyésztésben?

— Természetesen. Arra számítunk, hogy a felvásárlá árak emelése jelentős mé tékben fellendíti a termelő szövetkezetek sertéstenyésztését. Egészen bizonyos, hogy felemelt árakért a termelő szövetkezetek is szívesebben hizlalnak majd, még akkor is ha a takarmányárak szinté emelkednek. A három forin kilónkénti áremelés igen szé összeg. Egyetlen 100 kilós ser tésnél is 300 forint. A tenyész süldő és a hízóalapanya után máris megnőtt a keres let. Mi majd igyekszünk keresletnek megfelelően ala kítani a tenyésztést.

— Konkrétabban?

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Komárom megyei

1967 AUG - 6.

Molnár Rozália

1021

BESZÉLGETŐK

SZVETLÁNA LEVELE

Látogatóba jön Eleonóra, a Szőnyben született jugoszláv kislány

„Egy jugoszláv nő mindjárt megszüli a gyerekét itt a vonaton. Legyenek szívesek, próbáljanak meg valamit intézkedni segíteni."

A vasúti rendőrségtől hívták a komáromi járási pártbiztottságot, onnan jött ez a szokatlan kérés. Mert hát sok minden tartozik egy pártbizottság feladatkörébe, olykor furcsa kérésekkel is fordulnak oda, ez azonban még ezekhez mérten is merőben újszerű feladat volt. Ráadásul abban az időben csak férfi munkatársak tartózkodtak az épületben. Töprengésre azonban nem volt idő: kocsiba vágták magukat, robogtak ki a vasútállomásra. S onnan azonnal fordult is a kocsi, vitte a szülés előtt álló fiatal jugoszláv nőt a szőnyi kórházba.

Eddig talán szóra sem érdemes a történet, bárki megtette volna. A pártbizottság munkatársai azonban a továbbiakban is gondját viselték az NDK-ból hazautazó, s Szőnyben „ragadt" kismamának. társadalmi névadó apaságot vállaltak. S amikor Szvetlána elhagyhatta a kórházat és tovább utazhatott, ők kísérték ki az állomásra anyát és gyerekét, s segítettek elintézni az utazással kapcsolatos teendőket.

Még a tél végén történt ez az eset. És néhány napja levelet hozott a posta a pártbizottság egyik munkatársának. Szvetlána volt a feladó. Elnézést kért, amiért csak most ír, de valahova elkeverte a címet és csak a napokban bukkant a nyomára. Hálásan mondott ismét köszönetet mind a pártbizottság mind a szőnyi kórház dolgozóinak az akkor tanusított figyelmességért, a szívességért. S azt is megírta: kislányával együtt rövidesen ismét átutazik hazánkon, s eközben szeretne Komáromban tölteni két napot, megnézni a várost, s újra elmenni Szőnybe, ahol a kis Eleonóra meglátta a napvilágot.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Mohácsi Regős Ferenc

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

1981 AUG 6.

1021

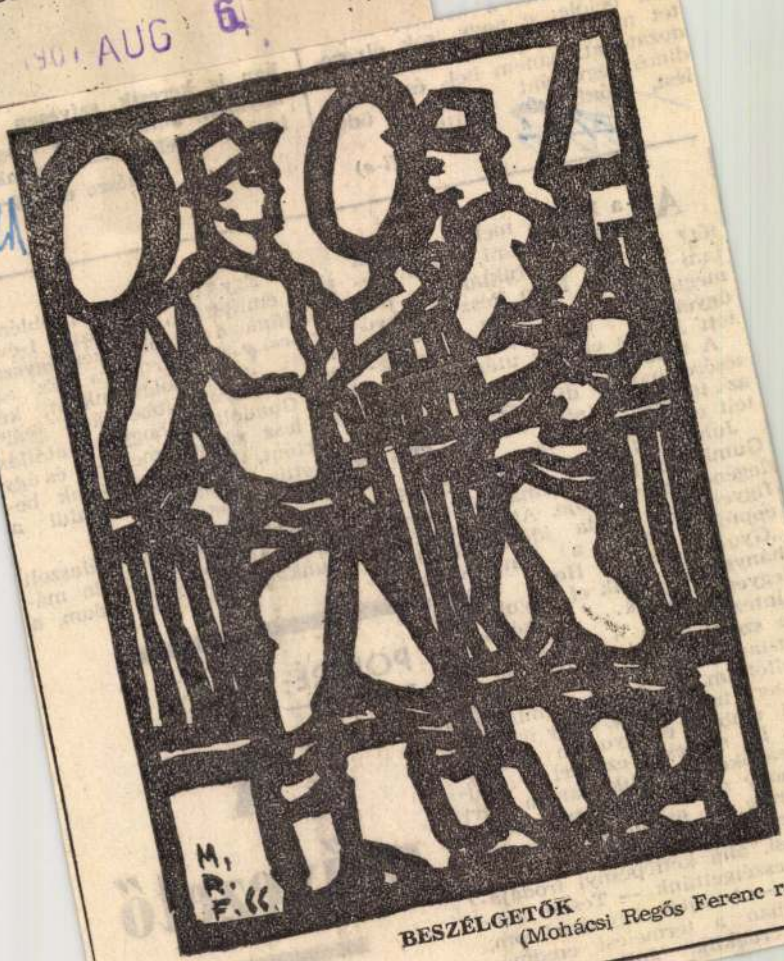

BESZÉLGETŐK
(Mohácsi Regős Ferenc rajza)

nak belőle: e nagy,
tet nyújtó víziút ne
dozatokat, hanem bel-
dinek egyaránt kell
lést, szórakozást nyú-

PORTRÉ:

A művezető

Az a kérdés, melyik Juhászt tetszik keresni, a művezetőt? Az előbb a raktár felé látam menni. Nem lesz könnyű megtalálni — mondta a kapuügyeletes, s egy tanulót menesztett Juhász elvtárs után.

A tanulólány a művezető keresésére indult, dicséretére váljék az igyekezet, alig néhány perc telt el, s már jöttek.

Juhász Gyula, a Dunaföldvári Gumiipari Ktsz csizmasütő részlegének művezetője. Ahogy megfigyeltem, a nála idősebbeknek éppúgy, mint a fiataloknak, „Gyula bácsi". Hogy naponta hányszor hangzik el „Gyula bácsi legyen szíves...", „intézkedjen"..., „kérek"..., „nézze meg", se szeri, se száma. Az egy órás ott-tartózkodás alatt vagy tízszer hallottam. Az üzemben mindenki ismeri, tudják róla, hogy megfontolt ember, és gyorsan intézkedik. De nemcsak ezekért a tulajdonságokért szeretik, hanem azért is, hogy mint alapító tag, alapos ismerője az üzemi termelés valamennyi ágazatának.

Kicsi, alig kétlépésnyi irodájában beszélgettünk. — Tessék kérdezni. — A sajtót, úgy gondolom, elsősorban a termelési eredmények érdeklik. Július hónap-

— Egy termelési probléma. Mint említettem, augusztus 1-ével áttértünk a napi ezernégyszáz pár csizma gyártására. Ez azt jelenti, hogy dolgozónként, két pár csizmával többet kell gyártani. Gondoltuk, hogy az átállás nem lesz zökkenőmentes, és úgy is történt. Egyik dolgozónk beképtelen vállalni a jelentette, két pár többletet.

— Juhász elvtárs mit válaszolt a dolgozónak? Átirányította másik munkahelyre? Ugy tudom, a termelés érdekében a művezetőnek joga van ehhez.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 1
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1967

Mohácsi Regős Ferenc

1021

Mohácsi Regős Ferenc Beszélgetők

MŰSOR KALA

AUGUSZTUS 6—7-ÉN

Magyar tv

9.35 A művészet világából. Az Ermitázs gyűjteménye. Az Intervízió műsora Leningrádból. 10.10 Hétmérföldes kamera. Úttörőhíradó. 10.25 Francis a nagyvadak országában c. francia filmsorozat. 4. Francis első emlékei. 10.40 Kati és a krokodil. Magyarul beszélő csehszlovák film. 15.38 A Magyar Hirdető műsora. 15.50 Bélyegsarok. 16.05 Mezőgazdasági szakfilmsorozat. Alkatrész-felújítás. 16.20 Nótaszó. Bihari nótái (ism.). 16.45 Hősök, emlékek... Szovjet filmek a Nagy Honvédő Háborúról: Szállnak a darvak. (10 éven felülieknek.) 18.25 Belle és Sébastien. Magyarul beszélő francia filmsorozat. 12. A nyomozás. 18.50 50 éve történt... Az OSZDP VI. kongresszusa. 19.00 Delta. Tudományos híradó. 19.35 Vízpazarlók. Magyar kisfilm. 19.45 Esti mese. 20.00 Tv-híradó. 20.20 Ez az én otthonom. Tv-játék. 21.05 Tánckongresszus (ism.). 22.05 Sporthírek. 22.15 Tv-híradó — 2. kiadás.

Román tv

8.02 Gyermekműsor. 8.15 Sorozatfilm. 9.05 „Meteor XL—5". 9.30 Falu-

Békési Bástya: Hová tű
késcsabai Brigád: Kánk
bai Szabadság: Kánkán
Terv: Slágerrevü. **Gyom**
Elfelejtett ősök árnyai.
A tartalékos sztár. **Gyul**
órakor: A hetedik konti
órakor: Erdelkházasság.
házi Vörös Október:
Orosházi Béke: fél 4-ko
tengerészek, fél 6-kor:
Orosházi Partizán: Ez
Sarkadi Petőfi: délután:
Fifi, 6 és 8 órakor: Har
relmese. **Szarvasi Táncsic**
Hobbs szabadságra megy,
9-kor: Tom Jones. **Szegh**
órakor: Hol a tábornok?
ma, te édes. I—II.

HÉTFŐ

Békési Bástya: A tartal
Békéscsabai Brigád: Kár
csabai Szabadság: Kánká
bai Terv: Lenni vagy nen
mai Szabadság: Jánosik
Erkel: Égiháború. **Gyula**
aranycsempész. **Mezőkov**
rös Október: A betörők c

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG
1967 AUG. 6.

Mohácsi Regős Ferenc

1021

BESZÉLGETŐK
(Mohácsi Regős Ferenc rajza)

Kezdő háziasszonyoknak

Túrós Emilt jól ismerjük a rádióból, a televízióból, valamint szakácskönyvei, kitűnő ételreceptjei alapján. Hozzá fordultunk: adjon tanácsot a kezdő háziasszonyoknak.

— A sütést-főzést ugyanúgy meg kell kedveltetni, mint bármilyen más munkát. És ha a kezdeti próbálkozás, az első komolyabb főzés sikerrel járt, akkor „csatát" nyertünk, s nincs az a „nehéz" étel, amelynek elkészítéséhez ne látna

már a őszre utalnak: „ vásárolja meg az iskola szereléseket! Valóban ily még nyugodtan, torlódá várakozás nélkül veh meg a gyermek részére szerelést, még bőséges v ték áll rendelkezésre. fontos, mert nem mi hogy a gyermek milyen f reléssel, milyen kedvvel kezdi meg a tanévet. Különösen fontos ez az iskolát kezdő első osztályosoknál.

A hatéveseknél az is sokat számít, hogy tetszik nekik a táska, a tolltartó díszes figurája. A gondosan csinosan bekötött füzetek bizonyos tiszteletet ébresztenek bennük. A taneszközök birtokában a kicsik már alig várják, hogy kezdődjék az iskola.

A tanszerek, felszerelések időben való beszerzése mellett a gondos szülő másképp is igyekszik felkészíteni a kicsit az iskolaév megkezdésére. Nem árt séta közben útba ejteni az iskola épületét, megmutatni a gyermeknek, ez az az épület, ahová szeptembertől kezdve járni fog, ahol megtanul írni, olvasni. Arra is ügyelni kell, hogy a gyermekben helyes kép alakuljon ki

jat a hátadból... Az így „előkészített" gyermek viszont fél az iskolától, rossz előérzettel lépi át először is a kaput.

Ne fessük le az iskolát egyik véglet szerint sem, hanem igyekezzünk felkészíteni a gyermeket a reális tényekre: az iskola azért van, hogy ott megtanuljanak írni és olvasni s bizonyos követelményeknek már eleget kell tenniük, nem szabad beszélgetni órák alatt szót kell fogadni a tanító néninek, stb.

A gyermeknek az első perctől tudnia kell, hogy mit nyújt neki az iskola, de beszélgetni kell vele arról is, hogy ott már nagyobbak lesznek a kötelességei, mint az óvodában. Ha a valóságra helyesen készítjük elő a gyermeket, örömök forrásává válik számára az iskola.

András Lajosné

Bő választék női ruhában . . .

A Női ruha Nagykereskedelmi Vállalatnál Somogyi Károlyné kalauzol a mintateremben. Ide érkeznek a gyárakból az új ruhák, s itt rendelhetik meg a kereskedelmi szakemberek.

— Olcsó, jó fazonú és divapuplint, és a frottírt. Az utóbbi nem a vastag törülközőfrottír, hanem a Pamutnyomóipari Vállalat új és szép mintákban készített anyaga, nem annyira meleg, s jobb nedvszívó, mint az eredeti frottír.

— Bővült a méretválaszték. A bakfismére

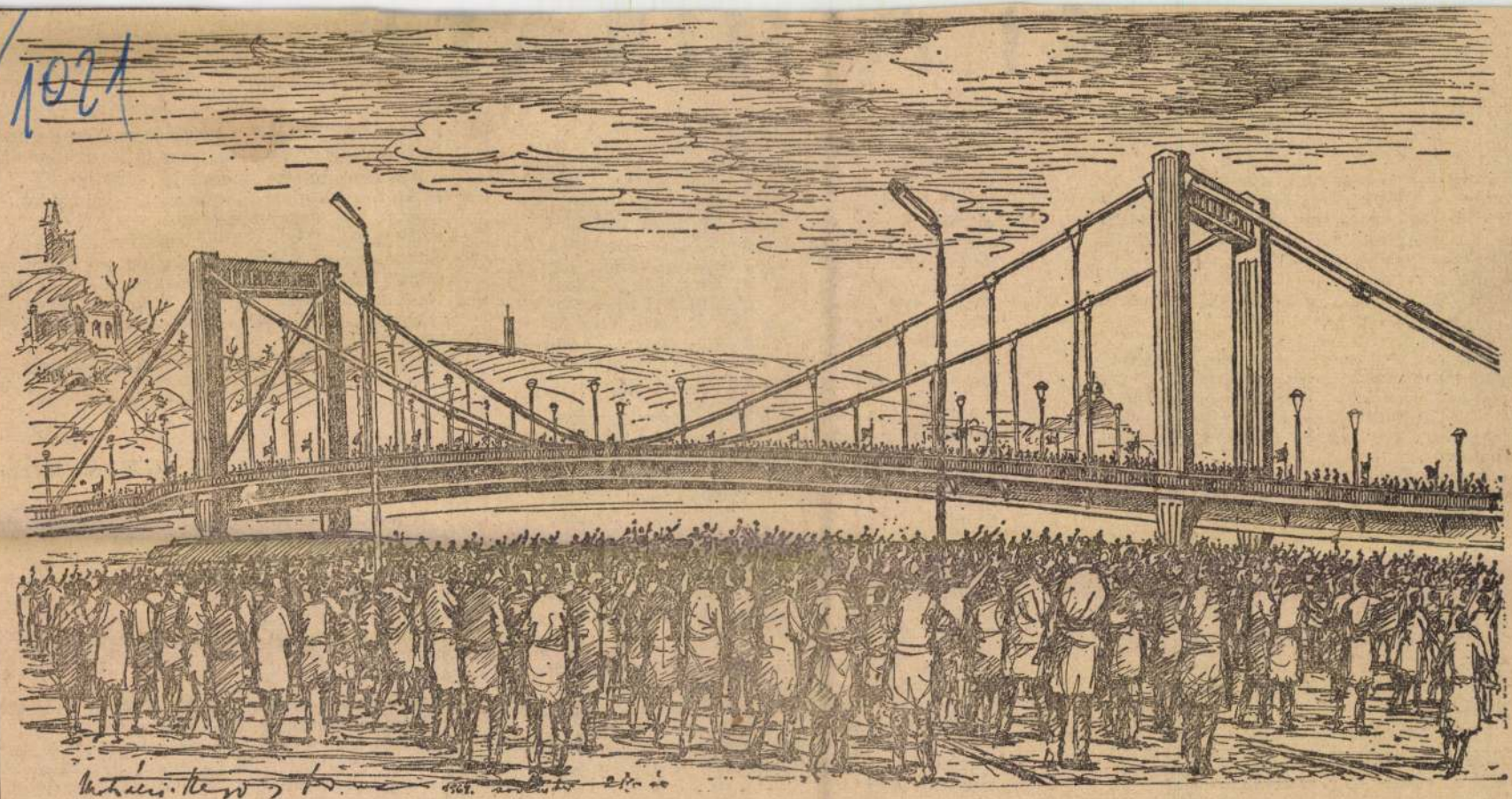

Az új Erzsébet-híd avatása ...

Mohácsi Regős Ferenc tuskarea

KI A HIBA

Az üzemben olyan bizalmi után érdeklődtem, aki jól végzi munkáját, népszerű, szóval akiről szép dolgokat lehet írni.

Három éve választották bizalminak Gáspár Ferencet a Csepel Vas- és Fémművek Szerszámgépgyárában, a tmk-ban őt javasolták.

— No, ugyan tőlem nem sok érdekeset fog hallani! — így fogadott.

— Miért?

— Mit mondjak? A tagdíjakat beszedem, ez a fő feladatom.

— Más semmi?

— Semmi! — hangzik a válasz, aztán elhallgat. De érzem, hogy beszélni fog, van mondanivalója, csak önnönmagát bíztatja, mert alkalmat lát arra, hogy megmondja a véleményét. Túlozva, de őszintén sorolja a kuďarcokat.

— Hogy magyarázzam a munkatársaimnak, mit tesz értünk a szakszervezet, ha nem tudunk elintézni semmit.

— Például?

— A munkaruhát! Korábban egy évre kaptuk, ez reális volt. Aztán jött a rendelkezés, hogy két évre adják. Tavaly óta folyik erről a vita. Azt mondják, így „engedi" a keret. A munkásokat ez persze nem nyugtatja meg.

— És?

— Senki sem intézkedett. Nincs hová „felebbezni".

— Maga hol tette szóvá?

— Hát... Beszéltünk róla!

— Ebből az esetből általánosítanak?

— Más megoldatlan problémáink is vannak. És nem győzhetem meg az ellenkezőjéről a többieket sem. Itt van, mondjuk a bérezés. Mi, a tmk-ban sérelmesnek érezzük helyzetünket. Azzal az indokkal, hogy improduktív üzemrész vagyunk, alacsonyabb a kereseti lehetőségünk, mint másutt, ahol teljesítménybérben dolgoznak. Prémiumban sem részesülünk. Sokan elmennek, kilépnek, még önkényesen is. Nemrégen ment el valaki, pedig csak 20 fillér javítást kért. Nem adták meg. Most volt ugyan rendkívüli fizetésjavítás. Úgy tudom, a tmk-ban az idén először. Egy-egy csoportban két dolgozó kapott 20 fillér emelést. Nem sok, ugye? De kiegyeznénk, ha ebben volna valami rendszeresség.

Valami baj valóban lehet a gépgyári bérezés körül. A napokban panaszkodott két műszaki dolgozó is nekem. 20—30 éve vannak munkahelyükön, s nem érzik a megbecsülést anyagiakban. Az újonnan belépő mérnököket, akiknek még nincs megfelelő tapasztalatuk, jóval magasabb fizetéssel veszik fel. Az igazgató azzal indokolta, hogy „Nálunk nincs szamárlétra!" Ez a módszer valóban nem alkalmas a törzsgárda megteremtésére, megtartására. A bérezési panaszokat megvizsgálhatná a gyári szakszervezet!

Az én huszonhárom tagú csoportomban nem kérnek lehetetlent a szakszervezettől. Vagy azért, mert nincs problémájuk, vagy mert nem remélik a megoldást. Nem is tudom, kiben van a hiba? Bennem, vagy másokban? A munkatársaimban? A gyári szakszervezetben?

A tények felületes ismeretében, nehezen lehet megítélni, hogy Gáspár Ferencnek meny-

1964 DEC
VASAS
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Márta

Segítség a jutalmazásnál

A szakszervezeti bizottságoknak sok gondot okoz a jutalomtárgyak kiválogatása. Ezt segíti megoldani a könyv- és hanglemez-ajándékutalványok bevezetése. A szép kiállítású utalványok egyik része a 30,— Ft-os vásárlásra jogosító utalvány, melyre a boltok tetszés szerinti könyvet, illetve hanglemezt szolgáltatnak ki, másik részén helyet hagytak az ajándékozó sorainak.

Az ajándék-utalványok a Magyar Könyv budapesti, valamint debreceni, győri, miskolci, pécsi, és szegedi boltjaiban kaphatók, és ugyanott válthatók be. A budapesti üzemek közvetlenül a vállalat központjánál, vagy az őket felkereső megbizottnál is megrendelhetik (Magyar Könyv, Bp., VI., Népköztársaság útja 21.).

M.D.K.

Mohácsi R.

Szabados András: "Ut hazafelé" c. versét illusztrálta.

Szinház, Bp. 1948. márc. 23-29. IV. évf. 13. sz.

M.D.K.

Mohácsi R. Ferenc

"A "Szinház" villámnovella pályázata" c. alatt megjelent novellákat illusztrálta.

Szinház, Bp. 1948. ~~márc.~~ ápr. 6-12. IV. évf. 15. sz.

M.D.K.

Mohácsi R. Ferenc

Fóthy János: "A zenélő árny" c. novelláját illusztrálta.

Szinház. Bp. 1948. márc. 9-15. IV. évf. 11. sz.

N.D.K.

Mohácsi Péter

A Szeged di Olajközpont tervpályázatán 10000 Ft-os megvétel

Társtervező: Boruzs Bernát- Mikolás Tibor- Sum Mihály- Szabó János- Pongrácz Pál- Szokolay Örs- Maros Miklós- Dudás Bálint- Kerényi Márton- Kálnoki K. Sándor

Magyar Építőművészet 1967/5. 2-3.l.

M.D.K.

Mohácsi Péter

Debrecen, Kálvin téri irodaház belsőépitésze

Epitész: Dorka Béla

Magyar Épitőművészet 1967/6. 22.1.

Molnár Péter

Szerepelt az I. debreceni nyári táborban.

Hajdú-Bihar megyei Nn. 1967. aug. 12.

M.D.K.

Molnácsi Péter, grafikus

szürrealista rajzait közli:

ALFÖLD, Debrecen, 1967.XVIII.évf. 7. sz. 55. old.

Mohácsi Péter, Ybl-díjas építész

Az Építőművészek Szövetségének Székházában ma kiosztották az idei Ybl Miklós díjakat. – Az ungvári Hotel Zakarpatija, valamint más, házgyári panelekből épülő középületek tervezéséért Gere Mihályt és Mohácsi Pétert tüntették ki. (említve).

Esti Magazin

1980. márc. 31. Kossuth 18.30 (M).

Mohácsi Péter, építész

L: Bajnay Zsolt.

–: Átadták az idei Rózsa Ferenc-..... díjakat 4.
Nemzetőrség. Bp. 1980. ápr. 1

Mohácsi Péter, építén

Z: Korniss Dezsó

-: Átadták az idei Ybl-díjakat 1.

Esti Hírlap, Bp. 1980. márc. 31.

Mohácsi Péter

M.T.: Szülészet-nőgyógyászati osztály pavilonja, Debrecen. - Építész Mikolás Tibor, konstruktőr Sum Mihály, belsőépitész Mohácsi Péter, Statikus Márai István. - Ismertetés.

Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz.

Mushárai Péter

M.T.: Szülészet-nőgyógyászati osztály pavilonja, Debrecen. - Építész Mikolás Tibor, konstruktőr Sua Mihály, belsőépítész Monácsi Péter, statikus Márai István. - Ismertetés.

26-27.1.

Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz.

Mohácsi Péterné
divattervező

A Debreceni Ruhagyár kollekciójának modelljeit tervezte.

— : Szép Nők Lapja 1975. május 10 – 16 oldal.

Moliácsi Péterné

Ruházati formatervező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás Műcsarnok, 1975. jún – júl.

Mohácsi Péter

Mohácsi Péter:Biogál Gyógyszergyár igazgatási épület irodabelsők, Debrecen.
/rövid életrajz + ismertetés, képekkel. Vezető építész: Mikolás Tibor./

Magy.ép.szv. 1972.4.sz. 38.1.
/Fiatal Építészek Köre-szám/

Mohácsi Ferenc

Fürdés után, olaj, 70 x 90 cm
Havas eső, " 70 x 95 "
Rúlospalotai, " 70 x 100 "
utca

Budapest Műcsarnok kiállítása 1957.
Kat. hist. kisdéjiné Kiimi Jolán,

11.

Mohácsi Ferenc

Kompozició IV., monot.

11. M. Képzőm. Kiáll. MÜcs. 1968.

foglak fel a közéleti állásfoglalást."

Benkő Samu mondta ezt a Márton Áron-centenárium kolozsvári ünnepségén, 1996. február 12-én. Saját alapállását is ez a felfogás jellemezte. Kisebbségi nép püspöke és tudósa között ez az egyik legfontosabb hasonlóság: a talmi politikai csillogás elítélése és az alázatos népszolgálat vállalása. Az eredendően tudósi alkatú Benkő Samu többségi helyzetben lehetett volna világtól elvonuló, csak az időtlenséget kereső művelődéstörténész. De ha kisebbségi népének nyelvét, oktatását, egész létét végveszély fenyegette — mint az erdélyi magyarságot Trianon óta — nem fordulhatott el a közéleti feladatoktól sem. Igaz, hogy ezeket is a legmagasabb igénnyel és szinten teljesítette. „Írásaimmal hatni akarok" — mondotta egy interjúban, még 1975-ben, félreállítása idején. Mert sorsát a diktatúra újra meg újra nehéz próbák elé állította. Kibírta valamennyit. Tudományos munkának és közéleti feladatnak tekintette Bolyai János vagy Újfalvi Sándor vallomásainak kiásását a feledésből, Kemény Zsigmond addig ismeretlen naplójának közzétételét, hajdani erdélyi értelmiségiek példás életének értelmezését; az erdélyi múltat és annak nagyjait mindig úgy közelítve a jelenhez, hogy egyben feloldhassa „egyetemesség és provincia századok óta hordozott ellentmondásait."

Ha ezt látta célravezetőnek, igénybe vette az interjúkészítés műfaját is, hogy közvetlenül bemutathassa Kós Károly példa-életét, helytállását, vívódásait, reménységeit. (*A legszebb élet, amit magamnak el tudtam képzelni.*) Éppen így vállalta a valóságirodalom pászmáját, amelyen szülőföldjéhez érkezhetett vissza (*Murokország*).

Benkő Samu számára az 1989-es romániai változások a feladatok megsokasodását jelentették. Hatvanon túl, fiatalsága hitével látott hozzá a szétrombolt erdélyi magyar művelődési élet helyreállításához. Az „erdélyi magyar akadémia", az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnökeként folytatja küzdelmét,

don és nyilván zavart keltve, „helyi gyártmányú, barkácsolt torzszülöttnek" minősíti a remélt önálló magyar egyetemet, „szellemi gettónak", amely „nyelvi-nemzeti sajá-

jal tüntette [illegible] Benkő Samu közéleti gondokat enyhítő, tudományt gazdagító és újító életművét.

Beke György

zottságban vannak pl. *Benkő Samu* kolozsvári irodalomtörténész, *Bolberitz Pál* rektor, *Pungor Ernő* akadémikus, *Jókai Anna*, *Hernádi Gyula* írók, *Schweitzer József* főrabbi. Min-

Mohácsi Regős Ferenc jubileumára

Az Új Ember 1945-ös, meginduló évfolyamában és a későbbi évek során is többször találkozhattunk Mohácsi Regős Ferenc nevével. Számos figyelemre méltó rajzzal, grafikával gazdagította a katolikus hetilap első számait. Már akkor feltűnt kiváló rajzkészségével, művészi invenciójával és témaválasztásai alapján: keresztény elkötelezettségével.

Mohácsi Regős *Székely Bertalan*-díjas festőművész, Mohács város díszpolgára 1943-ban végzett a budapesti Képzőművészeti Akadémián. Növendék korában egyik festményét egy művészeti kiadványban *Egry József* alkotása mellett helyezték el.

A második világháború után számos díj és kitüntetés jelzi széles körű munkásságát. Képeit és grafikai alkotásait rangos gyűjteményekben őrzik, egy grafikája a bécsi Albertinában található. A kiemelkedően jó rajzkészségű művészt kiváló színérzéke is erősíti művészi pályáján. Portréi nagy elismerést szereztek külföldön és belföldön egyaránt, ezek közül kiemelkednek Kodály Zoltánról, Móricz Zsigmondról, Lyka Károlyról és Kolozsvári Grandpierre Emilről készített munkái.

Mint művészi oktató az utóbbi években nagy segítséget nyújt Mátyásföld képzőművészeti életének és érdeklődésének kibontakoztatásában. Két-három évente rendezett rangos kiállításain a hazai irodalmi és művészeti élet jeles képviselői jelennek meg és írnak róla elismerő kritikákat. Ennek a ma is munkálkodó, keresztény-magyar szellemiségű művésznek most ünnepeljük születése 80. évfordulóját.

Szeghalmi Elemér

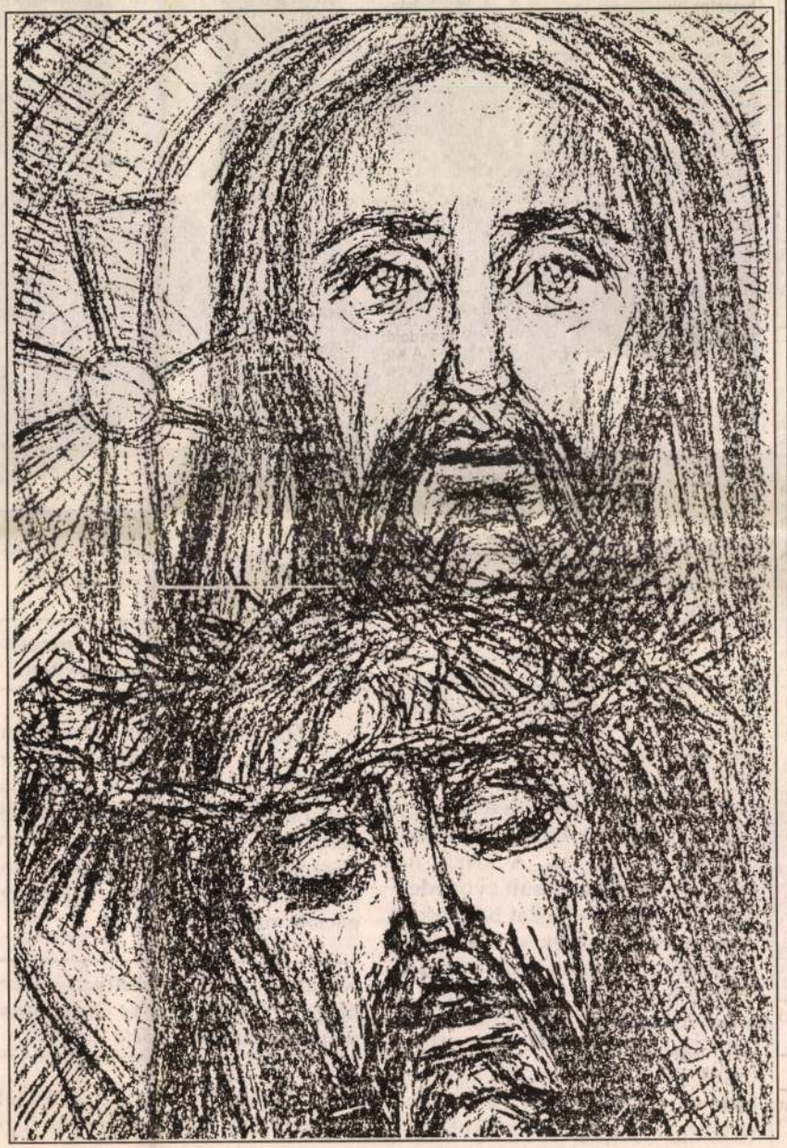

nep a világon." Ez nem romantikus nosztalgia, aki a Szózat szerzőjét ismeri, ábrándokról nem beszélhet. Amikor e díjjal is megnevezzük az értékeket, azt jelenti: a magunkévá tesszük, bízunk életünk jobbrafordulásában. Szellemi, erkölcsi kincsek nélkül nem lábolhatunk ki a gazdasági, demográfiai hullámból sem, az etikai válságról nem is beszélve. Kell a hit — és: van erő! Még a politikai örökségben is — Szent Istvántól, s a legutóbbi rendszerváltás is tudott értékrendet teremteni. Most csüggedünk, kétségbeesünk. Azonban van áramkörünk, — a mostani díjazottak ezt igazolják — Hazánk szolgálatában. A tehetség, a munka sohasem szűk taktikában, hanem széles ívű stratégiában jelentkezik, s a szellem mindig túllép a nehézkedési pontokon. Otthon kell, ahol jól érezzük magunkat. Nem az elkülönítés a „program": ha a bűnözés, a drog jelentkezik vagy bármely visszaélés, nem elegendő az elhatárolódás. Ez passzív képesség. Az igazi humanizmus (a keresztény) cselekvő részvétel a világ jobbításában.

Kós Károly már húsz éve halott. Nem él Fischer Annie, Simándy József...

— A csillagok: ragyognak. Nem rabolható meg az égboltozat. S a búvópatakok bármikor felszínre lépnek. A magyar kultúrának helye volt, van és lesz. Hogy elnyomták? Két-három éve erősödött fel a kiábrándultság hangja. Az erkölcsi relativizmus kerül egyre-másra a „plakátokra" a közömbösség. És megjelent a gazdasági nyomor. Most kell hát talpra állni: értékekkel ragyogtatni a kopár valót. Mert vannak értékek - múltból, jelenben...

* * *

A díjátadáson fölcsendült Simándy József már síron túli üzenete Erkel Ferenc nagy áriájából, amely betöltötte a Szentháromság téri épületben a termet —, a jelenvalókat a Magyar Örökség-díj idei első átadásakor.

Tóth Sándor

minden módon igyekezett gátolni, tevékenységét ellenzékinek minősítette, az efféle tevékenységért pedig halálbüntetés járt.

Kadhafi elnök csakhamar a világszerte aktivizálódó terrorizmus élére állt: Csádban, Marokkóban, majd Szudánban, Egyiptomban és Tunéziában is támogatta a katonai puccsot.

Kezdetben azonban nagy népszerűségnek örvendett az arab vezetők körében. 1972-ben például megállapodott Egyiptommal, hogy az elkövetkezendő év szeptemberéig fokozatosan egyesítik a két országot. (Hasonló tervei voltak Szíriával, Tunéziával és Algériával). Eleinte úgy látszott, hogy Egyiptom számára is kedvező következményekkel járhat az egyesítés, hiszen ingyen juthat hozzá a líbiai olajhoz. Ahogy közeledett a dátum, Szadat elnök egyre több kibúvót próbált találni.

Az „Egyesült Arab Nemzetek Állama" Kadhafi beteljesületlen álma maradt. Néhány év alatt az összes szomszédos országgal elhidegült a viszonya, belföldön is mind több támadás érte. Líbia hamarosan egyetlen európai szövetségesét, Franciaországot is elveszítette. Kadhafi ekkor a szocialista országok felé fordult. Mind szorosabb kapcsolatokat alakított ki a Szovjetunióval, pedig ideológiailag nem azonosult a kommunizmussal: az ő nevéhez fűződik a „3. nemzeti teória", amely a „kapitalizmus materializmusának és a kommunizmus ateizmusának" alternatívája volt. „Nem teszünk különbségeket fehér, fekete, és sárga, zsidó, keresztény vagy muzulmán között — fejtegette. Nem az a fontos, ki milyen vallású, hanem az, hogy mindenki Istenben hisz". Ez valóban szépen hangzik, a gyakorlatban azonban Kadhafi a legkegyetlenebb eszközökkel üldözte a katolikus egyházat és híveit.

Kadhafi elnök a nemzetközi terténelmet éltem. A sok pozitív élmény között a legjelentősebb a Szentatya két látogatása. Ilyen volt Mindszenty bíboros hamvainak hazatérése is... S biztos vagyok benne, hogy ez a történet tovább épül. Most volt a püspöki kar legutóbbi ülése, ahol látszott, hogy a püspökök keresik az evangelizálás öntudatos továbblépésének útját a kétezredik év felé...

Hogyan látja a magyar egyház mai helyzetét, beszélhetünk-e válságról?

— Azt mondanám, létezik egyfajta válság — az erjedés, az élesztő-hatás értelmében. A krízis nagyon erős volt az elmúlt évtizedekben. Ez mély nyomokat hagyott az egyházban, amelyek a mai napig érezhetők. Ám ennek következménye az a sok jelentős gyümölcs is, amelyről számot adhatunk, akár a lelkiismeretünkben — ami legfontosabb, — akár az ifjúság ügyében, akár az oktatásban, a nevelésben, és az egyház újra szerveződésében, Szükség van tehát szinte minden egyházmegyére lebontott külön lelkipásztori gondoskodásra. Létezik persze egy átfogó kép is, amellyel kapcsolatban szívesen gondolok arra a dokumentumra, amely nemrég jelent meg a szociális kérdésekről. Ezt tanulmányozza, vitatja, reflektálja az egész magyar egyház.

Hogyan tudta segíteni a magyar püspököket ebben a korszakban?

— Elsősorban abban az értelemben, hogy figyelemmel kísértem munkájukat. Egyenként, meg a gyakran tartott püspökkari ülések keretében is, azután levelezés útján, közvetítve nekik a Szentszék kiadott irányelveit, a római kongregációk munkaokmányait.

Nuncius úr lát valamilyen összefüggést áthelyezése és a mostani magyar helyzet között?

— Semmifélét. Csak az értheti ezt meg, aki a mi szolgálati logikánk szerint gondolkodik. Az sem igaz, amit néhányan sejtetni akarnak: hogy a kormánnyal folyó mostani tárgyalások szolgáltatták az okot. Ellenkezőleg, ezek normális ütemben, sőt felgyorsultan folynak tovább.

Mi az, amit nem sikerült megvalósítania Magyarországon abból, amit szeretett volna?

— Nem tudtam megtanulni magyarul. Tettem erőfeszítéseket, de túl öreg vagyok már ehhez. Ez mindig egyfajta nehézséget jelentett, mert nem tudtam úgy kommunikálni az emberekkel a saját nyelvükön, ahogy szerettem volna. Remélem, az utódomnak nagyobb szerencséje, kitartása lesz, hogy megtanulja, mert ez nagyon fontos.

Kire várhatunk, lehet-e már tudni, ki lesz Nuncius úr utódja?

— Nem tudom. De azt gondolom, nem fog sokat késni a kinevezése. Ha ez meglesz, közlik majd a kormánnyal, és kérik az akkreditálását. Ez még nem történt meg.

Szeretnénk megköszönni magyarországi tevékenységét és kívánunk sikeres munkát Hollandiában!

— Én köszönöm, elsősorban Urunknak a kegyelmet, amelyet a magyar egyháznak megad. Ez nem mindig látható, de tény, hogy megvan, ezt el kell ismerni! Személyesen én is köszönök mindent a püspököknek , a papságnak és a hívőknek. Ahol csak jártam, városokban, községekben, nyílt szívű emberekkel találkoztam: köszönet a katolikus embereknek, akik hűségesek a hitükhöz, és szeretik a pápát. Remélem, hogy ott lehetek majd Rómában a magyarokkal együtt Apor Vilmos püspök boldoggá avatásán!

Pákozdi István

tett arra, nem szabad minden albánnak menedékjogot adni, hiszen a menekültek között több a közveszélyes bűnöző.

Argentína. A „Plaza de Mayo Anyái" szervezet a római államügyészségen beperli az olasz *Pio Laghi* bíborost, mert a Szentszék egykori Buenos Aires-i apostoli nunciusa a katonai diktatúra idején „együttműködött a hatalmi apparátussal", ezért „bűnrészes a gyilkosságokban, a kínzásokban". A nők alkotta szervezet az 1975-ös katonai hatalomátvétel után hetente tiltakozott a rendszer ellen a fővárosi Plaza de Mayón.

Portugália. Szanálják az ország katolikus televízióját, a TVI-t, amely eddigi 4 éves működése folyamán 175 millió német márkás adósságot halmozott fel. A televízió nemrégiben lemondott vezetője, *Carlos Monjardino* szerint már az is „csoda", hogy a tévé túlélte az 1996-os évet.

Angola. A délnyugat-afrikai államban megkezdte műsorát a „Radio Eclesia" katolikus rádió, amely „a béke hangja" kíván lenni. Az adás egyelőre csak a fővárosban, Lusakában fogható.

Bosznia. *Franjo Komarica* Banja Luka-i püspök jegyzéket nyújtott be a boszniai szerb köztársaság elnöknőjének, *Biljana Plavsic* asszonynak. Ebben feltárja, milyen nehéz a helyzetük azoknak a katolikusoknak, akik a daytoni egyezmény értelmében kettéosztott Boszniában továbbra is szerb uralom alatt élnek. A Banja Luka-i egyházmegye területének egyik része a szerb köztársasághoz, másik része a horvát-muzulmán szövetséghez tartozik. Komarica püspök szerint ma is azok az erők vannak hatalmon, akik szerint jobb a zavarosban halászni. Különösen aggasztó, hogy az országból száműzött és menekülni kényszerült papok mindeddig nem térhettek vissza hazájukba. A püspök arra kéri az elnöknőt, hogy garantálja a pápa áprilisi látogatása alkalmából Szarajevóba zarándokló hívek biztonságát. MK

1021 Mohácsi Péter

KÉT GRAFIKA

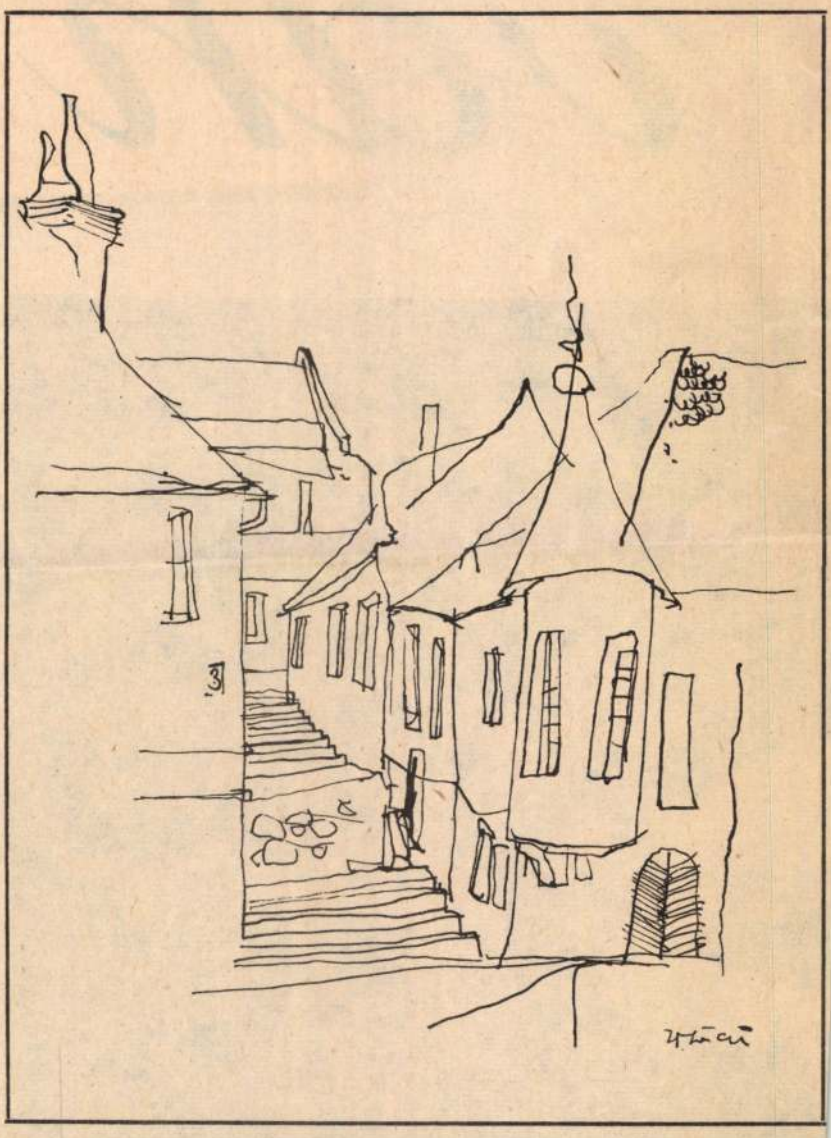

MOHÁCSI PÉTER • UTCA

PRIM ZOLTÁN • PIACON

A Nagyerdőben

GYŐRY FERENC FELVÉTELE

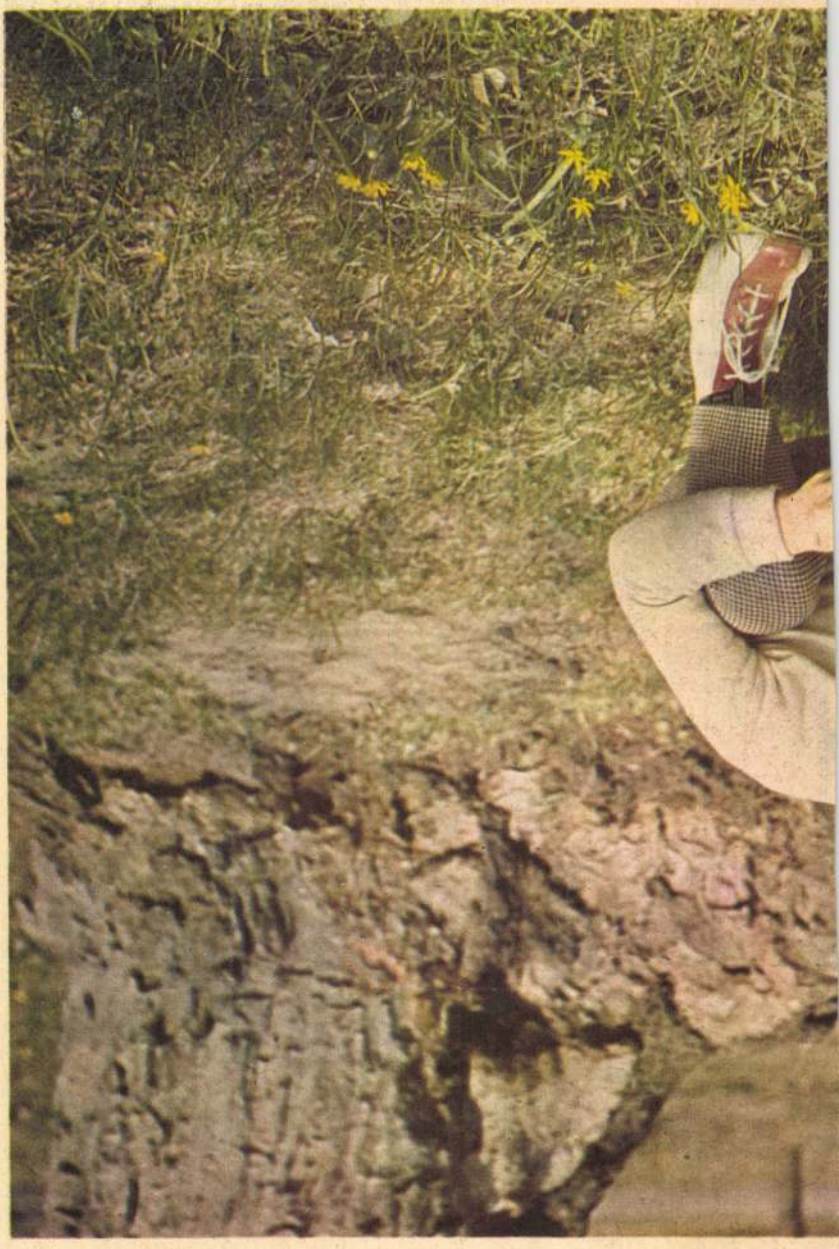

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1968 APR 21

1021
1969 JUN 1

Falu

MOHACSI PÉTER ● FALU

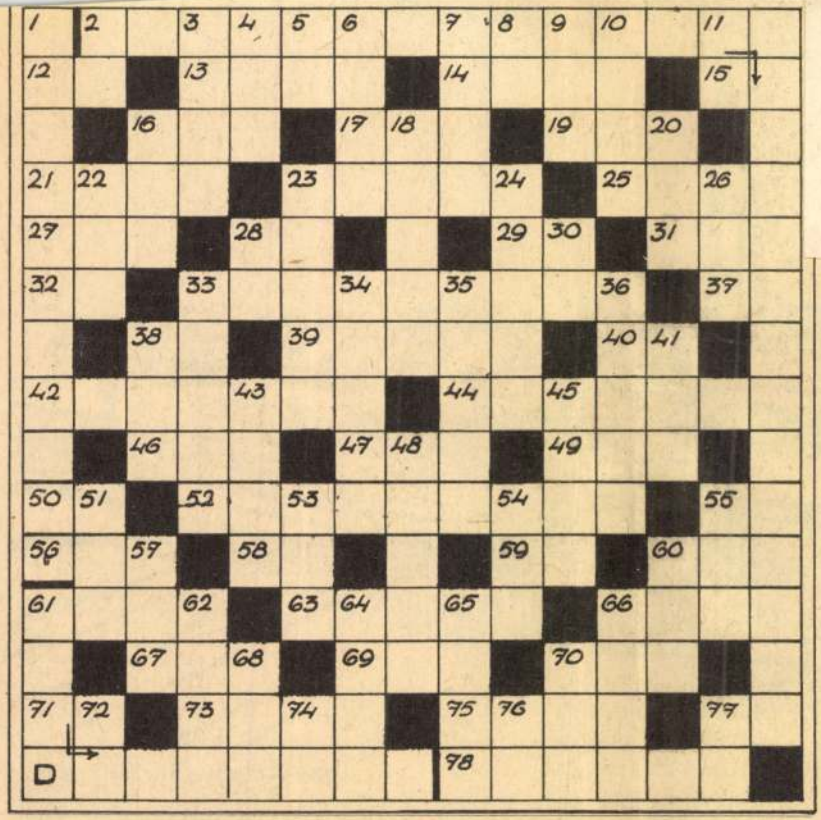

Magyar Hirdető
SZÍTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHAR
MEGYEI NAPLÓ

lat szakoktatási csoportjánál, Budapest, XI., Dombóvári út 19.

A DEBRECENI ÁLTALÁNOS SZOLGÁLTATÓ KTSZ

ASZTALOS TANULÓKAT

vesz fel. Jelentkezés Debrecen, Rákóczi u. 37.

Mohácsi Regős Ferenc

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1971 SEP 20

1021

Mohácsi Regős Ferenc: Szüret

Rudnai Gábor

Magyar—orosz szakos tanári
vös Loránd Tudományegyetem
ipari Szakközépiskola tanáraké
sai eddig a többi között a Kort
valamint az Universitas/68 ant

Falak között

A limonádéban
föl-le úgy száll,
mint a búvár,
olvatag
fehér kövek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
1971 SEP 1-11

1021

Mohácsi Regős Ferenc:
Reggel az ablakból

Mohácsi Regős Ferenc

gatóereje forradalmisága. Elkötelezett közelítés a társadalmi valóság legapróbb ellentmondásaihoz éppen úgy, mint a legnagyobbakhoz. Az örökös javítás, a meggyökeresedett lelki és hivatalosított tradíciók lerombolásának vágya vezetik tollát. Fél az élet formákba merevedésétől, fél a „mérsékelt égöv alatti" tehetetlen magánytól. Új tartalmakkal akarja feltölteni a szólamokká zsugorodott népünnepélyeket, látóvá akarja tenni a látni nem akarókat, és

Nohádi Regős Ferenc, Jertő

– bp-i József Attila Gépipari Technikumban a képzőművészeti szakkör vezetője. Kiállítást rendezt Budapest népsége címmel.

– : Bp népsége
Magyar Ifjúság, 1970. VI. 26. 3. l.

Mohácsi Regős Ferenc

„Hordómunkárok" c. rajza

a 10. oldalon

Nápkava 1970 október 24

Mohácsi Regós Ferenc

rajza az 5. oldalon

Nápisava 1970 július 11

Mohácsi Rajos Ferenc

Rajz, repr.

Kartaris, 1970/7.

Mohácsi Nagy Ferenc

Metszete, vegy.

Kortárs, 1969/10. 1680. l.

Mohácsi Regős Ferenc

"Leányfej" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 27.
XV. évf. 13. sz. 14. lap

Mohácsi Megős Ferenc

Metszete, vegy.

Kortárs, 1969/10. 1679. l.

Molnácsi Nagás Ferenc

Méltatás

Fábián Gyula: Alkotóműhelyben

Kortárs, 1969/10. 1679. l.

Mohácsi Regős Ferenc

rajza az 5. oldalon

Nápszava 1970 július 11

Mohácsi Rejős Ferenc

„Gondolkozó" c. rajza
a 6. oldalon

Mépszava 1970 február 7

Mohácsi Rajos Ferenc

Rajz (Szepró)

Körnevelés 1971 III. 19

Molnár Rejtő Ferenc

Rejtve a 8. oldalon

Pestmegyei Hírlap 1970 május 1

Mohácsi Regős Ferenc

„Pihenő" c. rajza

a 9. oldalon

Pestmegyei Hirlap 1970 szeptember 20

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VASAS
Budapest

1971 AUG

1021

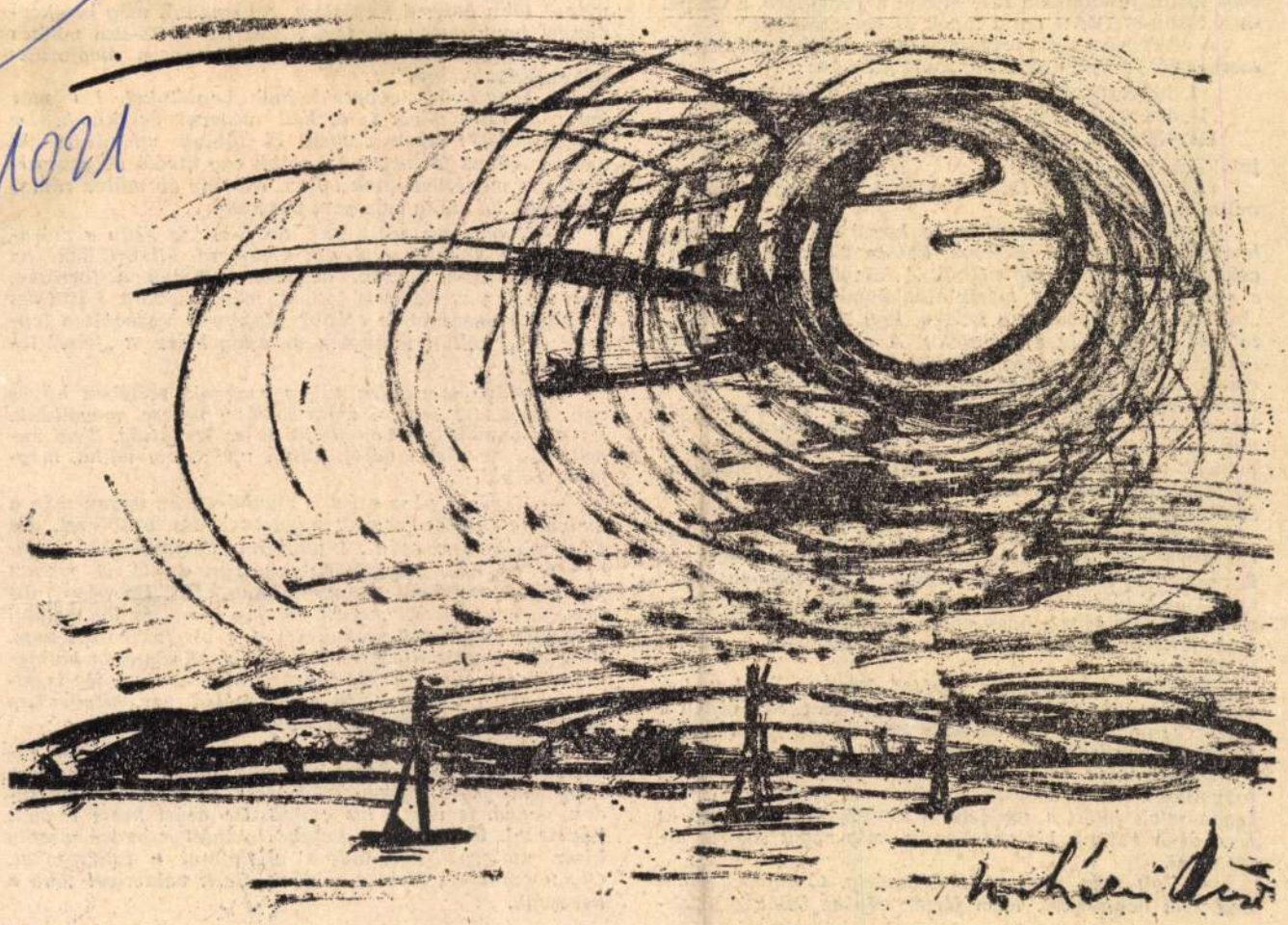

Balatoni táj

Mohácsi Regős Ferenc grafikája

Mohácsi Regős Ferenc

... módosítva — a bíráló bizottság dicséretben és 2000 forint jutalomban részesítette a Fényszóró, a Csepel és a Ganz-MÁVAG című lapok szerkesztőségeit.

A szakszervezeti tevékenységet segítő eredményes szerkesztői és újságírói munkásság alapján:

I. helyezés, 2000 Ft Dobi Sándor (Ózdi Vasas)
II. helyezés, 1500 Ft Dudás János (Hajó-Daru)
III. helyezés, 1000 Ft Bögre Gyuláné (Műanyag)

jutalomban részesültek.

(Az alábbiakban Dobi Sándor I. díjat nyert pályaművét közöljük.)

Amikor először mentem le hozzájuk az emeletnyi hosszúságú, meredek lépcsőn, ketten ültek az alsó lépcsőfokon. Az egyik ing nélkül. A könyökig érő kesztyű, a sisak lábuk előtt. A másik alkalommal három fiatalba „botlottam" ugyanazon a helyen. Egy közülük is félmeztelenül támasztotta a téglafalat. A védőszemüveg homlokukra tolva. Nemsokára bejött hozzánk a „főnök". A csarnokon kívül is találkoztam néhányukkal. Az üstök ürítésével, szállításával foglalatoskodtak. A nemrég leszerelttől a nyugdíjhoz közeledőig minden korosztály ott van. Zömük mégis fiatal. Naponta bírkóznak a mélykemencék alatt, a pokol csatornáinál a tűzzel, a folyó, olykor túláradó, máskor konokul megkötődő salakkal. Isszák és izzadják a vizet...

— Nem emberi munka ez, kérem. Nincs még a kohászatnál egy ilyen hely. Korszerűsítik mindenütt az üzemeket, ez meg marad. Spekulálunk mi, hogyan lehetne elviselhetőbbé tenni a munkát, de hát a műszaki vezetés feladata lenne, hogy végre csinálnának valamit. Ne csak fenyegessenek, hogy ha nem tetszik, le is út, fel is út.

Kapják a csákányt, a lapátot. Törik a salakot, keverik a hamut. Tömítik el a kifolyónyílást. Szaladnak a másik kemencéhez. Az üst már túlcsordult, folyik szét a salak, szikrázik, izzik. Hullámlemezt dobnak rá. Füstöl a bakancs talpa az izzó lemezen. Széles taglejtésekkel, fogyatkozó erővel szórják, dobálják az üstben izzó, fortyogó salak fölött a nyílásba a tömítő anyagot. Újra és újra áttör rajta a kis patakocska, míg végül sikerül útját állni.

— Volt már, amikor fél lábszárig, térdig érő salak öntött el bennünket. Nem fértek oda az üstök a salak-

gazt szívna...
cék nem e...
marad több...
dezem, hog...
akkor. Hog...
juk az egész...

— Leg...
így van, tu...
nyolchúszér...
ember. Kile...
tüntetést m...
sor kerül, h...

— Nyolcharmincam van. Se pénz, se kedv a szórakozásra. A többiek eljárnak erre-arra. Mi örülünk, ha mehetünk haza. Kiveszi az erőt belőlünk a forróság, meg a sok víz. Ha nem iszunk, még rosszabb. Látta azt a vékony gyereket az előbb? Majdnem leszédült a lépcsőn. Meg kellett támogatnom, amíg kiért a „friss" levegőre...

A mélykemencéken túl, a csarnok szélében hűvös van. Majdnem fázom, amíg néhány percre megállunk. Az orkánom belsejében folyik le az izzadtság. Nem engedte át, de a szél befúj. Talán megúszom nátha, megfázás nélkül.

— Kevés a pénz ezért a munkáért. Én ugyan még a legjobbak között vagyok nyolchetvenes órabérrel. De nem sokáig szeretnék itt maradni. Megpróbálok tanfolyamot végezni. Megyek darura. Tán ennél is jobban fáj, hogy kutyába se vesznek bennünket. Ha négy fukszos, meg két szaki megáll néhány szóra, és jön valami vezetőféle, két emberrel kezet fog. A fukszossal nem. Van, aki járatja a száját. Én inkább türelmesen hallgatok. Mert még itt is kitolhatnak az emberrel. Ne is jegyezze fel a nevem. Otthon kis család vár. Mindennap hozzájuk vágyakozom, igyekszem a műszakból.

Le-lenézek azóta is hozzájuk. — Aztán jót írjon rólunk — kiált fel hozzám az egyik fiatal. — Már olyat, hogy nekünk jó legyen. Több pénz. — Én adni nem tudok, engem is vár a kis család. De azért kezet fogunk búcsúzóul. Kérdő szem, hetyke tekintet, csendes mosoly kísér utamra. Nem tudom elfelejteni a fukszosokat. Olyan emberek, mint a többiek. Csak valamivel több a keservük.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

NÉPÚJSÁG

1971 JUL 4

1021

PIHENŐ

(Mohácsi Regős Ferenc rajza)

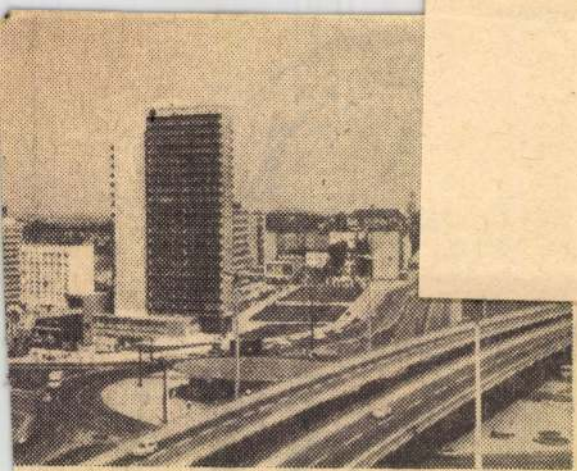

artási gépekről, a
ról is.
t tartják, hogy a
ok egyénibbek,
bbak, vonzób-
az új városok,
lakónegyedek.
en némi igazság,
egy új lakóte-
mint a másik,
zak, üzletek, ha-

mértékig érthe-
zen a rohamó
z győzni pénz-
ziával is. Persze
is fel lehet
is nehezen. A
Alexanderplatz
annak, hogy a
szet is képes
esztétikailag
gyénit, hangu-
gas és alacso-
k csodálatosan
egymáshoz, az
nonikus és szu-

a felülről né-
Az új berlini
- a légiesen
as oszlop jo-

gos büszkeséggel töltheti el német barátainkat — erre is volt alkalmunk. A kétszáz méter magasan levő, csillogó fémburába, amelyben a kilátó és a vendéglő kapott helyet, alig negyvenöt másodperc alatt értünk fel a gyorsliftel. A kilátás gyönyörű innen. Az autók gyufásdoboz nagyságúnak tűnnek, az emberek parányi hangyák. A toronyból nem csupán az NDK fővárosát, hanem Nyugat-Berlint is jól lehet látni. A látogatónak alkalma van meggyőződni arról, hogy a „csodaváros" egy fokkal sem szebb, jobban kiépített, mint keleti szomszédja. Sőt. A demokratikus Berlin — de ezt mondhatjuk el az egész NDK-ról — rendkívül sokat és dinamikusan fejlődött, épült, jelezve német barátaink törekvésének helyességét, bizonyítva azt, hogy a békés, alkotó munka meghozza igazi gyümölcsét: a fejlődést, az emberek boldogságát.

Kaposi Levente

fejlesztésével kapcsolatos tennivalókról. A statisztika szerint 268-an szólaltak fel, melyekből 145 tekinthető közérdekű bejelentésnek. Az elhangzott közérdekű bejelentések feldolgozását szinte a gyülések után közvetlenül, megkezdte a városi tanács szervezési osztálya, s témák szerint csoportosítva átadta azokat az illetékes szakosztályoknak a szükséges intézkedések megtétele végett. A szakigazgatási szervek ugyancsak igyekeztek minél előbb felülvizsgálni az egyes bejelentéseket, *s megállapították, hogy a 145-ből 51 azonnal végrehajtható, erre vonatkozóan meg is történt a szükséges intézkedés.*

A meglehetősen nagy számú hivatalos akta között lapozva rekonstruálható, hogy milyen bejelentéseket, javaslatokat tettek a választópolgárok, s azokra az illetékes szervek milyen intézkedéseket tettek. Az is tény, hogy *a legtöbben a város út- és közmű-fejlesztésével kapcsolatosan tettek különböző konkrét javaslatokat. Kepes Ferencné* Vorosilov utcai, *Szeliczki József* Vasút utcai, *Oravecz István* Jávorka utcai, *Kiéh Zoltán* Vasút utcai és *Maróti János* Dolgozók útjai lakosok például elmondották, hogy a Vorosilov utcán megépített közút nem jó,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1971 JUN 19

1021

1971. június 19

Mohácsi Regős Ferenc

Mohácsi Regős Ferenc:
Parkban

Kemény György

SZÍN

Előre

Megint itthagy egy színházi évad minket. Következik a nyári szünet, a szabadtéri produkciók, a kőszínházak bezárnak. A színházi társasjáték szabályai szerint a bemutatókat mindig kritikák követik, és a szezon vége felé a színházi idényt értékelő cikkek jelennek meg, így szoktuk meg évről évre. Szabályos beszámoló, kritika, méricskélés, centizés, bizonyítványírás helyett érdekesebb volna a bemutatók nyomán született néhány élményről, tapasztalatról, gondolatról szólni, a teljesség, a csalhatatlanság igénye nélkül, és csak kérdezni — tudva azt, hogy a

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖZNEVELÉS
Budapest

1971 10

Mohácsi Regős Ferenc rajza

1021

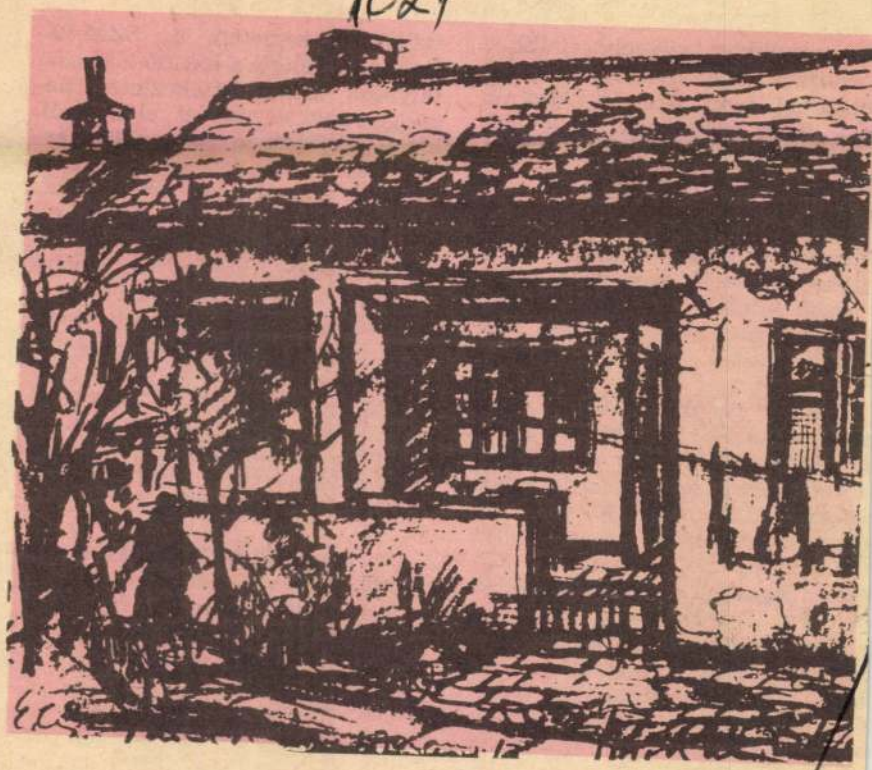

Mohácsi Regős Ferenc

án magukban, személyiségükber
ordozzák. Egy gyakorlatilag le-
etséges szintézisre törekszünk
em pedig arra, hogy az iskolá
mai neveléstudomány mozgó
éldatárává változtassuk.

Hogyan fogadták a szülők a kísérletet? Voltak-e (vagy esetleg vannak-e még most is) aggodalmaik ezzel a számukra szokatlan és ismeretlen iskolával kapcsolatban?

Voltak, de azt hiszem, most
nár nincsenek. Meg kellett győz-
ni őket arról, hogy a kísérlet
emmiképpen sem jár színvonal-
sökkenéssel, nem jelenti azt,
ogy valamilyen engedményt
ennénk azokból az alapvető kö-
vetelményekből, amelyek minden
skolára vonatkoznak. Képessé-
gekben többet akarunk adni,
em kevesebbet. Kezdettől fogva
agy gondot fordítottunk arra,
ogy részletesen tájékoztassuk a
zülőket a kísérletről. Összkolai

désekre. Nemrégen egy nyilvános tanítási napot is rendeztünk, amelyre meghívtuk a szülőket. Ez a sokrétű tájékoztatás azt eredményezte, hogy már tavaly akadtak szülők, akik arra kértek bennünket: engedjük meg, hogy gyermekük még egyszer járhassa az első osztályt, hogy a kísérleti osztályban kezdhesse el a tanulást... Hadd mondjam el itt, hogy a község vezetői is jó szívvel fogadták a kísérletet, értékelik erőfeszítéseinket.

Ha visszatekint Gáspár László az elmúlt másfél esztendőre, az eddig megtett útra, hol és miben lát fogyatékosságot? Mit kellett volna másképp csinálni?

Minden önteltség nélkül mondhatom, hogy az előkészítő év fel-

MOHÁCSI REGŐS FERENC

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KAPCSOLÓ

1971 SEP 25

1021

Gyárudvar

Mohácsi Regős Ferenc grafikája

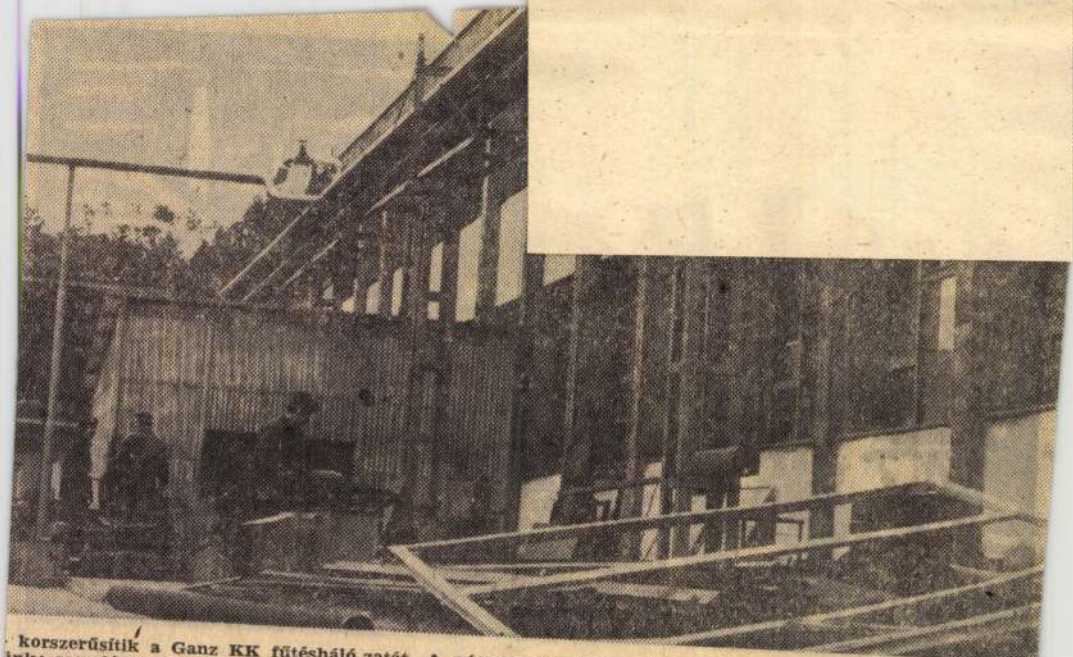

korszerűsítik a Ganz KK fűtésháló zatát. A gázprogram megvalósításának kezdeti fázisát örökítette me
ánk: szerelésre készítik elő azokat a fűtőcsöveket, melyek majdan behálózzák a gyárat

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

1971 AUG 20

NÉPSZAVA

1971 AUG 20

1021

Mohácsi Regős Ferenc

Mohácsi Regős Ferenc: Új kenyér

A mértékben kitágultak
zontok a világ esemény
érdeklődő emberek előtt. A
rádió, szinte története órái
ad a föld távoli vidékein tö
ről, a televízió pedig vizu
közel hozza a messzi tájak va
Az emberi világ egésze szink
tárul az egyén elé, szinte függ
a földrajzi távolságoktól, olya
szi népek életével és jelenkor
lémáival ismerkedik meg, a
eddig alig ismertek voltak el
távoli — sokszor egzotikusnak
— országok mostani életének megis-
merése azután felkelti az érdeklődést
múltjuk iránt, az iránt, hogy jelen-
legi sajátos problémáik milyen tör-
ténelmi örökségben gyökereznek.

Így válik a hagyományos, klasszi-
kus, a régen ismert világra kiterjedő
történeti érdeklődés a szó legszoro-
sabb értelmében vett világtörténet-
megismerési igénnyé. Itt találkozik
össze azután a már mintegy év-
tizede megkezdett iskolareform egyik
törekvése a tömegigénnyel; az isko-
lai történelemtanítás ne zárkózzék
az Európa-centrizmus — különösen
ne a hungarocentrizmus — bástyái
mögé, hanem az emberi, társadalmi
fejlődés kronológiailag és topográ-
fiailag teljes keresztmetszetét adja,
megértetve annak belső összefüggé-
seit.

Ez az igény kétféle integrációt té-
telez fel magán az iskolában tanított
történelmi folyamaton belül. Egy-
részt az egyetemes és a hazai, az
európai és az Európán kívüli törté-
nelem, másrészt a gazdaság, politika,
ideológia, kultúra történetének szer-
ves egységben való bemutatását. S
ha az arányok meg is változtak, az
általános iskolában a tananyagnak
közel fele, a középiskolában több
mint fele egyetemes történelem lett,
s előtérbe nyomult a gazdaság-
és a technikatörténelem, s tért nyert
a társadalom- és ideológiatörté-
net, a tananyag gerincét terme-

sorban a régi korok érdeklik az if-
júságot — mondották sokan. Még
magam is az erre vonatkozó adato-
kat elemeztem a Párttörténeti Köz-
leményekben, alig fél évtizede, egy
1966-ban megjelent cikkben. Mintha
minden visszájára fordult volna, mi-
nél távolabbi az esemény és az
egyén, annál közelebbi a mai fiatal
számára, s minél közelebbi a törté-
nelmi múlt, annál kevésbé ragadja
meg az ifjúi képzeletet. Régi hősö-
kért, vagy a történelemkutatás kü-
lönböző irányzatai által hősökké
emelt középszerűségért lehet lelke-
sedni, mai életünk közvetlen előz-
ményei igazi hőseiért nem illik. Az
új generáció mintha más mércét al-
kalmazna itt és mást ott. A régiek
távoli szemléleténél letisztulnak a
megcsúnyító részletek, s csak a fé-
nyes kontúrok maradnak.

Míg az okokon vitáztunk, néhány
felmérés, s legkülönbözőbb informá-
ciók azt mutatják, hogy az utóbbi
években jelentős változásoknak le-
hetünk tanúi a munkásmozgalom is-
kolai tanításának hatékonyságában.
Egyre több adat bizonyítja, hogy ma
a történelem a legkedvesebb tantár-
gyak közé tartozik, ha nem egyene-
sen a legkedveltebb. Erre utal töb-
bek között az Országos Pedagógiai
Intézet által végrehajtott UNESCO
reprezentatív felmérés próbája is,
ahol arra a kérdésre, hogy melyik a
legkedvesebb tantárgyuk, a megkér-
dezettek közül többen választották a

Mohácsi Regős Ferenc

„Tanuló leány".

(repr.)

Népszava, 1941. júl. 10.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJÓ-DARU
Budapest

1971 JUN 15

Üdülők

Mohácsi Regős Ferenc rajza

ják ezt a hozzászólások tartalmukban is. A javaslattevők túlnyomó többsége reális alapokról indulva fogalmazta meg véleményét.

A szakbizottságok összesítették és feldolgozták a véleményeket, amelyek megvalósítása valamilyen törvényes rendelkezésbe ütközött, azokat a rendeletre hivatkozva megválaszolták vagy a közeljövőben megválaszolják, döntésre, mérlegelésre azokat a javaslatokat terjesztették, amelyek elfogadása a két

volt. A vállalat évente mintegy négy—négy és fél millió forintot költ munkaruhára. Minden újabb terület munkaruhával való ellátása, minden újabb hónap, mely a kihordási időt csökkenti, százezer forintos nagyságrendben jelentkezik. Tudva, érezve a költségek nagyságát, súlyát, a hozzászólók mégis meg kellett tegyék a javaslataikat. Az eredmény: vezérigazgatói döntés született; évi másfélmillió forinttal meg kell emelni a munkaruhára for-

son vettem részt, de ez a legjobbak egyike volt. Sokan vettek részt a vitában, röviden szóltak, okosan érveltek, javaslataikban felelősséget érezve mérlegeltek. Jó volt a tanácsülés.

A pár hónapja megválasztott szakszervezeti tanács első igazi nagy erőpróbáján sikerrel vizsgázott, felelős mérlegeléssel vitatta meg és fogadta el az öt évre szóló kollektív szerződést, bebizonyította, méltó választói bizalmára.

— b. l. —

hát ez a
osztályunk
létrehozott

Az egyik
doimportta
780 000 rub
mely az
100/25 tonn
úszódaruk,
ban szállító
jók üzemelte
alkatrészmen
gensének töb
szi ki.

A kötés
komplett gépegységek és

clearing dollárt ölel fel.

L. T.

Mohácsi Regős Ferenc

"Leány" arcképének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juli. lo.
XV. évf. 28. sz. 5. lap

Mohácsi Regős Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJÓ-DARU
Budapest

1970 NOV 17

45 1021

Óbudai szerelőpart — **Mohácsi Regős Ferenc rajza**

is megy tíz-tizenöt perc. Minden táblánál tíz-tizenöt perc már igen nagy idő. A kérésem csak az: nem lehetne-e úgy, mint régen, hogy a mi dolgunk valóban csak az előrajzolás legyen, s ne kelljen mások hibája miatt nekünk kínlódni?"

Minden szakmában törvényszerű, hogy idővel bővül a munkakör, nagyobb a felelősség is. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a fizikai dolgozókat terhelje olyan felelősség, amely a másik vállalat meójának, vagy a hajógyári átvevőnek a kötelessége. A táblák méreteit azelőtt is ellenőrizni kellett. Néhány éve még csak pontos méretű lemezeket kaptak kézhez az előrajzolók. Akkor kiknek a feladata volt az ellenőrzés? S miért nem ők végzik továbbra

nyekhez pedig alkalmazkodni Beállítják a

Mohácsi Regős Ferenc

„Harkályi utca" Regős.

Dunántúli Napló 1968 VII. 28. 7.

Mohácsi Regős Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX. [illegible]
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

1970 NOV 15

1021

PIHENŐ. Mohácsi Regős Ferenc rajza

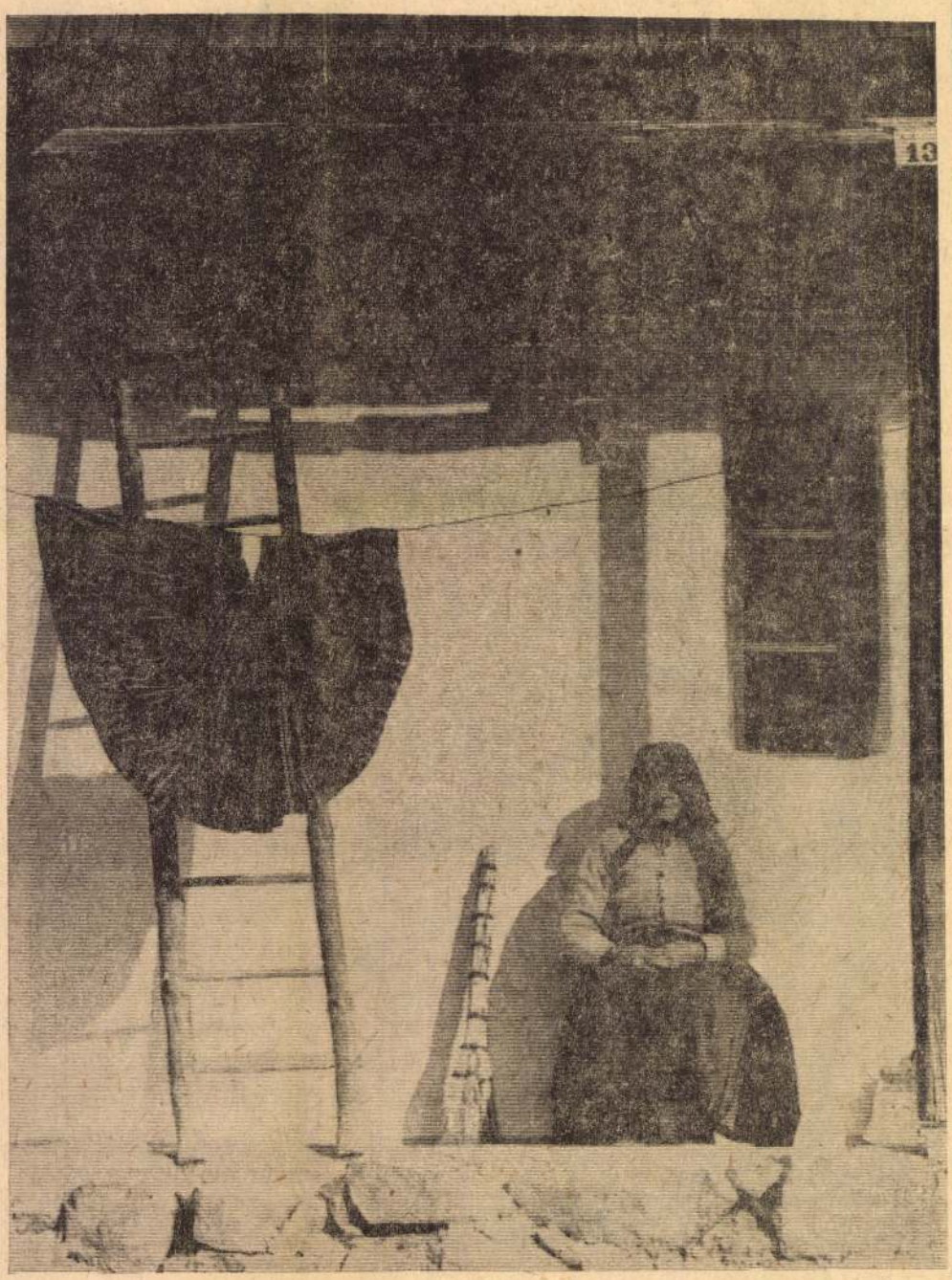

A novemberi őszi napsütésben jólesik a munkával eltelt esztendők után a pihenés.
(Fénykép egy nógrádsipeki ud varról.)

Koppány György felvétele

Mohácsi Regős Ferenc

grafikus

kiállítása volt Mohácson, 60 műve szerepelt: „Arany öregek", „Fejkendős néni" stb.

grafikai kiállítás Mohácson
Dunántúli Napló 1968 VI. 30. 6.

MAGYAR HÍRMondó
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

KAPCSOLÓ
Budapest

1970 OKT 10

1021

MOHÁCSI REGŐS FERENC

ŐSZ A DUNA-PARTON

Mohácsi Regős Ferenc grafikája

... vetélytársa a WBTG—3 típusú betétnek, amely a vasúti kocsik fűtésének biztosítására szolgál 3—15 A-es áramerősség mellett. Ezek a betétek igen ellenállóak a rövidzárlattal szemben, ugyanakkor méretük és súlyuk kicsi.

Ami a kisfeszültségű villamoskészülékeket illeti, különösen figyelemre méltóak a toruni Apator gyár félvezető technikán alapuló elosztó-vezérlő egységei, a *„Numerblokk"* típusú vezérlőegységek is, amelyeket a lengyel gyártmányú, numerikus vezérlésű szerszámgépekben alkalmazzuk.

A lengyel elektrotechnikai ipar *igen magas fejlettségi fokon áll,* s kielégíti mind a hazai, mind pedig az egyre növekvő exportigényeket.

Lukács Rudolf és Párkán ... szeren

Ezüstérem

Újabb szép elismerést kapott Bognár Béla, az Anód gyár dekorációsa. Baleseti múzeum című rövid bábfilmje a hazai balesetvédelmi filmfesztiválon aranyérmet kapott, s elnyerte a közönség díját is. Nemrég Moszkvában rendeztek hasonló témájú rövid filmfesztivált. Ezen a Baleseti múzeum c. film ezüstérmet nyert.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mohácsi Regős Ferenc

VAS NÉPE

1970 SEP 20

1021

Pihenő.
Mohácsi Regős Ferenc rajza.

...stván terem

...k, lovagok nélkül

győztek": a pogány törzseket kiírtották, aki pedig életben maradt, azt könnyű volt már meggyőzni a keresztény vallás magasabbrendűségéről. A porosz birtokokat elfoglalták, a várakat lerombolták, s a XIII. század második felében építeni kezdték a Nogat nevű Visztula-ág partján Marienburgot. A név később Malborkra lengyelesedett, a terület azonban mindenestől németté vált. (A germanizálás végletesen brutális módszereiből a magyar közönség is kapott némi ízelítőt, Sienkiewicz regényén, illetve a „Keresztesek" című filmen keresztül.)

A nagyhatalommá vált lovagrendre Jagelló László egyesített lengyel—litván—orosz—cseh serege mérte az első nagy csapást 1410-ben a grunwaldi csatamezőn. A harcban elesett maga Ulrich von Jungingen nagymester is, s vele a lovagok szine-java. A rend uralmát kihallgatni: valahányszor tanácskozást tartott, kórus énekelt szüntelenül a szomszéd helyiségben. Ezen a nagyúri bűntanyán még a saroktoronyban elhelyezett illemhely is a gyilkolást szolgálta: mindössze egy kart kellett kívülről elfordítani, s már zuhant is a nemkívánatos vendég a feneketlen mélységű emésztőgödörbe...

Építészeti szempontból persze így is csodálatos a vár. Mindjárt a bejárat mellett a nagykomtur palotája magasodik, a másik oldalon pedig az Infiméria, a lovagi kórház épülete áll. Felejthetetlenül szép a Nagy Refektórium gótikus boltozatú, pompás terme, a nagymester kastélya, a Szent Bertalan Kápolna a Felső Vár árkádos folyósója, pelikán-díszítésű kútja. Sokáig emlékezetes marad a látogató számára a Mária-templom szép, XIII. századi portálja, a hires „Aranykapú".

Mohácsi Regős Ferenc

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
Székesfehérvár

1970 SEP 20

1021

PIHENŐ. Mohácsi Regős Ferenc rajza

ségben: 387 családi ház, ezek közül 90 az elmúlt húsz évben épült. A többit is korszerűsítették. Talán két, vagy három olyan ház „húzza meg magát", amelynek szalmából, nádból van a teteje. A többire felkerült már a cserép, a pala. Kétszázharminc televíziót, 285 rádiót tart nyilván a posta. Eltűntek a régi bútorok. Van törpevízművük, 37 közkifolyóval, a lakások 40 százalékába is bevezették már a vizet. Valamennyi utcájuk egyik oldalán van járda, most a másik felét építik ki. A főutca úttestét bitumennel készítették, valamennyi pedagógusuknak építettek lakást. Mondják, hogy tíz év óta ugyanazok a pedagógusok oktatnak is. Senki nem ment el. S a tanítás színvonala? Jelenleg kilencvenen járnak Mórra és Fehérvárra, középiskolába. Ezek a gyerekek vagy megtartják azt az eredményt, amivel a középiskolát elkezdték, vagy javítanak az átlagon.

Ennél nagyobb dicséret nem érheti a falusi pedagógusgárdát.

Járom Magyaralmás utcáit. Megcsodálom a házak előtt pompázó virágokat. A községben hatezer négyzetméter parkosított területet gondoznak. Tavaly 1500 rózsatövet ültettek el. Kinek a portája a legszebb? Nehéz eldönteni. De itt van az erdő szélén *Simicska József* traktoros háza. Fönt, a félemeleten három szoba, összkomfortos lakás. A szuterénben ugyancsak 4 lakóhelyiség. A traktoros huszonnyolc éves. Mondjak ennél többet? Vagy itt a főutcán *Németh Lajosék* épü-

Kártél

könyvterjesztés

NEMREGIBEN szakmai tanácskozáson panaszolta egyik tsz-elnök:

— Beállított hozzám egy jó svádájú pesti úr, a legújabb típusú Opelen érkezett. Azzal mutatkozott be, hogy ő az egyik országos könyvterjesztő vállalat képviselője. Eleinte arról kezdett beszélni, milyen szoros kapcsolatban van egymással a termelés és az olvasás adta műveltség. Majd a kormány politikáját dicsérte és nekem szegezte a kérdést:

— Az elnök elvtárs nyilván egyetért a kormány művelődési céljaival. Akkor hát bizonyára aláírja ezt a könyvrendelést.

És a lehengerlő szóáradat által megszédített elnök aláírt egy ötezer forintos rendelést. Megérkezett a könyvcsomag, amelyben a betonvázas sportcsarnok építésétől a kártyalexikonig mindenfajta könyv volt, csak éppen a mezőgazdasági szakkönyvek hiányoztak.

Látszólag ritka példa, a valóságban azonban naponta hallunk hasonló panaszokat a könyvügynökök garázdálkodásairól. A napokban egy középiskolai tanár jött be hozzánk a szerkesztőségbe és elpanaszolta: megrendelte egy utazó könyvügynöknél az Új Magyar Lexikon hat kötetét, 800 forintért. Kapott egy könyvcsomagot 800 forint értékben, csak éppen nem a megrendelt lexikonokkal, hanem mindenféle szedett-vedett könyvvel. Persze, az árát kifizette, most szaladhat a pénze után, ha van kedve perelhet.

Iskolás gyermekek szülei panaszkodnak: állathatározókat, növényhatározókat sóznak a nyakukba bőszavú ügynökök. A drága könyveknek semmi hasznát nem veszik, ott marad a nyakukon. Üzemi könyvbizományosok százszámra tudnak eseteket, amikor az üzembe behatoló ügynökök, valósággal becsapva a dolgozókat, a kedvező részletfizetési lehetőség megcsillogtatásával, nagy összegű rendeléseket vesznek fel.

Kulturális életünk egyik fokmérője, mennyi könyvet vásárol a lakosság. Jó dolog az, ha a lakások polcain ott díszelegnek a szép és jó könyvek. Azt azonban már korántsem lehet kultúrmunkának venni, amit ezek a kártékony munkát végző ügynökök végeznek. A becsapott, rászedett ember ugyanis, különösen ha pár száz forint részletet is teherként hord a vállán, alaposan meggondolja, vásároljon-e a jövőben könyvet.

A világért sem szabad azt gondolni, hogy valamennyi könyvterjesztő ilyen; tisztelet és megbecsülés a kivételnek. E helyütt azokról van szó, akik a fővárosból kirajzva nyakukba veszik a vidéket, és ilyen kiszállás alkalmával egy-egy falut „átfésülve" végzik jó keresettel járó, de az igazi könyvterjesztés jó hírét annál inkább veszélyeztető, ártalmas munkájukat.

Mit lehet ellenük tenni?

Azt bizonyára hiába várjuk, hogy a könyvterjesztő vállalatok adminisztratív úton vonják felelősségre ügynökeiket, hiszen a visszaélések híre csak a legritkább esetben jut el a központig. Ugyan ki vesz magának fáradságot, hogy heteket, hónapokat szaladgáljon, pereljen, levelezzen kára

MTV SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1970 OKT 1 1.

MOHÁCSI REGŐS FERENC

1021

MEGYEI NÉPLAP

5. Mohácsi Regős Ferenc rajza

ÓKAT
almazunk

Azonnali belépéssel alkalmazunk
épkocsivezetőket, 40 órás mun-
kahéttel. Magas kereseti lehető-
ség. — Jelentkezni személyesen:
Állatifehérje és Takarmányokat
Előállító Vállalat. Szolnok, Tó-
zegi út.

A Tisza Cipőgyár azonnali felvé-
telre keres férfi és női szakmun-
kásokat és segédmunkásokat. Jó
kereseti lehetőség, kéthetenként
szabad szombat. Felvétel esetén
napi 3-szori kedvezményes étke-
zést, munkásszállást és kedvez-
ményes utazást biztosítunk. Je-
lentkezni lehet: Tisza Cipőgyár
Martfű, személyzeti osztály.

Férfi segédmunkást és fűtőt
azonnali belépéssel felveszünk.
Munkabér megegyezés szerint.
Rövidített munkahét. — Jelent-
kezni lehet: Állatforgalmi és
Húsipari Vállalat Szolnok, Be-
loiannisz u. 82.

A Palotási Állami Gazdaság, Be-
senyszög-Palotás, Szolnoktól 8
kilométerre patkoló kovács szak-
munkásokat keres felvételre.
Munkásszállás, — üzemi étkezés
biztosítva. Jelentkezés: a fenti
címen a gazdaság főmérnökénél.

A Kohászati Alapanyagellátó
Vállalat azonnali belépéssel fel-
vesz telepőrt, és telepi munkást.
Jelentkezés Szolnok, Mártírok
útja.

Szolnok megyei Élelmiszer Kis-
kereskedelmi Vállalat tehergép-
kocsivezetőt és kocsikiséről ke-
res azonnali belépéssel. Jelent-
kezni lehet: Szolnok, Beloian-

Ja közület, az más...

A szolnoki csemegeboltban voltam szemtanúja az alábbi esetnek:

Fiatalember gazdagon megrakott kosárral áll a pénztár előtt. Van abban minden földi jó: — Cognac, Martini, Whisky, Pall Mall és egyebek, és egyebek...

A fizetésnél a fiatalember udvariasan megszólalt:

— Elnézést kérek kedves kisasszony, de nem tetszett kevesebbet számolni?

A fiatal kislány gyorsan átfutja a számlát, majd fülig vörösödve bevallja, hogy bizony 50 forinttal elszámolta magát. A kedves vevő elegáns mozdulattal átnyújtja az ötvenest, miközben a közelben állók álmélkodnak:

— Ez igen, hiába vannak még rendes emberek.

Irigykednek: — A fene vinné el, nekem nincs olyan szerencsém, hogy egyszer is kevesebbet számoljanak.

Kárörvendenek: — Majdnem elszámolta magát a nagysága, ha

Mohácsi Regős Ferenc

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VASAS
Budapest

1970 AUG

1021

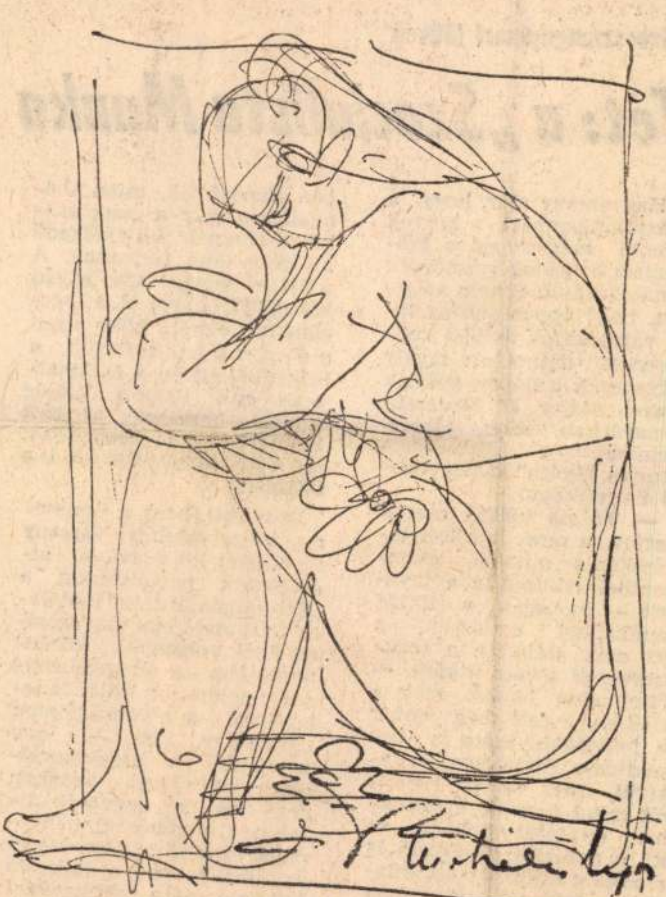

Merengő
(Mohácsi Regős Ferenc rajza)

Szerszámgépipari Művek

Tét: a „Szocialista Munka Vá

Hagyomány már, hogy a Szerszámgépipari Művek évente megrendezi a szocialista brigádok vezetőinek tanácskozását. S nem véletlen, hogy éppen június 12-ét választották az idei konferencia dátumául: tavaly ugyanezen a napon gyűltek össze. Akkor az Esztergagépgyárban, most Esztergomban, a „Szocialista Munka Gyára" címet viselő üzemükben.

— Túlzás nélkül mondhatjuk, a most lezajlott tanácskozás minden szempontból felülmúlta a tavalyit — mondják a SZIM munkaügyi osztályán, s ezt csak aláhúzza a szakszervezeti tanács titkára. — Tizenheten kértek szót a vitában, s ami még ennél is fontosabb, azóta is beszédtéma Esztergom, azonkívül, hogy az értekezletről mind a nyolc gyárunkban, de intézetünkben és itt, a vezérigazgatóságon is részletes tájékoztatást kaptak a dolgozók. A téma egyébként azóta már napirendre került a vezérigazgatói értekezleten is.

ben tömörültek, mint ahányan ma már a „szocialista" címmel büszkélkedő kollektívákba tartoznak. A múlt év végén 424 brigád közül 207 nyerte el a „szocialista" címet. Több mint a dolgozók fele tartozik a brigádkötelékbe, s ez hatalmas erő. Semmi kétség afelől, hogy ezt az erőt bölcsen ki is használják, de még kamatoztatják is a SZIM-nél.

Erre vall, hogy a jubileumi, felszabadulási verseny lendületét kihasználva, kidolgozták pályázatukat a „Szocialista Munka Vállalata" kitüntető cím elnyerésére. Idei versenyük középpontjában a termelékenység emelése áll, különös tekintettel a nyereségtömeg növelésére. Ez — úgy mondják — alapkövetelmény. Ennyivel azonban nem érik be: szeretnék általában a minőségi színvonalat emelni, a termelés és az értékesítés, a műszaki fejlesztés és a munkavédelem tekintetében előbbre lépni, egyben tovább javítani a munkafeltételeket.

Mohácsi Regős Ferenc
MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1970 SEP 20

1021

MOHÁCSI REGŐS FERENC:
GYERMEKFEJEK

orsa

k helyen az is-
t jól egészítik
si intézmények
ismeretterjesztő

próbáljuk fel-
képességeket, s
nális foglalkoz-
k is kell őket.
lés miatt rend-
legértékesebb
il meg: a te-
ítenek a diák-
létezési formá-
és azon kívül
anazokra és leg-
. Az eredmény:
últerhelt tanu-
igazi formája
nt a túledzett

ségek igazi ki-
lgozik — egy-
átlagosztályzati
ra készteti
n nyújt-
különös

Fogy a föld

Aki két-három hét után, üdülésből, nyaralásból, szabadságról, a Balaton mellől, ilyenkor nyár végén visszatér a városba, szokatlan dolgokat észlel. A tavalyi nyárra gondol, s úgy érzi, most melegebb van. Az ablakba tett hőmérőt vizsgálgatja, s nem akar hinni a szemének. Valóban, magasabban áll a higanyszál, mint ahogy sok év átlaga kívánná. És ennek okát hiába keresi az időjárás megváltozásában. A rádióban a meteorológiai intézet jelentése reggelenkint nem ígér szokatlan, a korábbinál nagyobb meleget. Csak itt a városban, a kövek között, a lakásokban és a munkahelyeken szökik a tavalyinál egy-két fokkal magasabbra a higanyszál.

Az ember magyarázatot keres a szokatlan jelenségekre.

Az egyik utcában néhány napja „korszerűsítették" a forgalmat: aszfaltozott öbölben áll meg az autóbusz. Állítólag gyorsabb lett a közlekedés. De minek az árán? Eddig a kocsiút és a járda között zöld fűsáv húzódott, a fűben bokrok — akármilyen csenevész bokrok, de zöldlevelű bokrok — guggoltak. Most eltűnt a fűsáv, eltűntek a bokrok. Szürke aszfaltot terítettek helyükre.

Két-három hét is elegendő idő, hogy az ember érzékelje: újabb panelházak emelkednek a tágas külvárosi udvarok helyén, szürke betonkockák szorították ki a salátával, káposztával, paprikával beültetett ágyásokat, aszfaltozott utak szelik át a régi gyümölcsösöket és szőlőskerteket. A mészkő, a beton, az aszfalt nappal magába szívja a nap sugarait, s a falak éjszaka ugyanolyan erővel dobják vissza a meleget.

Kinézek az ablakon, s látom, hogy a Nagy Rendező (gondnok, házfelügyelő, közös képviselő stb.) a nyáron sem pihent. Itt is, ott is lefaragtak egy zöld négyzetet a bérházak közötti rétből, hogy az autóknak nagyobb legyen a parkolóhely. A Nagy Rendező nem árnyékot tartó fát ültetett a játszótér mellé, nem a kopár füvet öntöztette, nem a kiégett virágokat pótolta. Nem. Az aszfaltozott utat szélesítet

1021

PIHENŐ

(Mohácsi Regős Ferenc rajza)

23. K. A. O. 25. A Czuczor-idézet
második része. 30. Férfin
Kártékony ragadozó állat
Halotti Beszéd egyik s
Vajda János szerelme
Bünhődik bűneiért. 35. A
rőhely. 36. Hosszas forrá
keztében elpárolog. 39. A
tén. 42. Tudományos te
L. O. É. 46. Becipeltet.
tátongó nyílás. 49. A Czu
zet harmadik része. 52.
pénztár az üzemen, vál
lül. 53. Kérdő szócska.
eszközzel hasít. 55. Svájci h
ros. 57. Mosdótál. 59. Állat
tani. 61. Kikönyörögni.

FÜGGŐLEGES: 1. Szolm
hang. 2. E. D. K. 3. Feszes
hézkesen. 4. Noszty fiúnak
Tóth Marival! 5. Község a
járásban. 6. E. S. K. 7. Ni
és kén vegyjele. 8. Létezik
...-zug. 10. Hivatásos vers
vasok. 11. Gyógykezel. 12. V
felügyel. 13. Kuba külügym
tere. 17. Jutalmak, kitünte
19. Tréfás, kissé gúnyos me
lítás. 21. József Attila egyik
szebb költeménye kezdődik
22. Megváltoztatás. 24. Lény
tulajdonságaiban megváltozó.

szarvasmarhák. 41. Kukucskál
(fordítva)

PEST MEGYEI HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

Molnár Regős Ferenc

...VIII., Felsőcsatári út
103. Dr. Gombos Károly, Budapest
VII., Jósika u. 4. Kalas Gáborné,
XIV., Columbus u. 17—23. I. 112.

...ő műsora

nadrág — Valentyin Katajev elbeszélése. 10.25: Schumann-művek. 11.00: Iskolarádió. 11.35: Moniuszko operáiból. 12.00: Déli krónika. 12.20: Ki nyer ma? 12.30: Tánczenei koktél. 13.15: Népdalok, néptáncok. 13.46: Válaszolunk hallgatóinknak. 14.01: Édes anyanyelvünk (ism.). 14.06: Daniel Barenboim zongorázik és vezényel. 14.40: Sáncalja. Nagy István önéletrajzi regénye folytatásokban. VIII. rész. 15.00: Hírek. 15.10: Harsan a kürtszó! 15.43: A világgazdaság hírei. 15.48: Rádiószínház. Én, Kőműves Kelemen... 16.58: Hallgatóink figyelmébe! 17.00: Hírek. 17.05: Külpolitikai figyelő. 17.20: Népdalcsokor. 17.45: Van új a nap alatt. 18.00: Húszas stúdió — Kezek, kalapácsok, komputerek... 19.58: Hallgatóink figyelmébe! 19.00: Esti krónika. 19.25: Kedves ... Bemutatjuk új

GYERMEKREJTVÉNY

Pajtások! A közelmúltban elhunyt Tersánszky Józsi Jenőről szól mai rejtvényünk, aki a XX. századi magyar próza kiemelkedő képviselője volt.

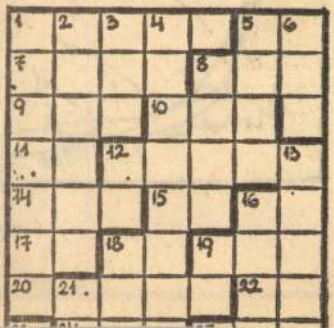

MOHÁCSI REGŐS FERENC

.19/UOKT 24

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest

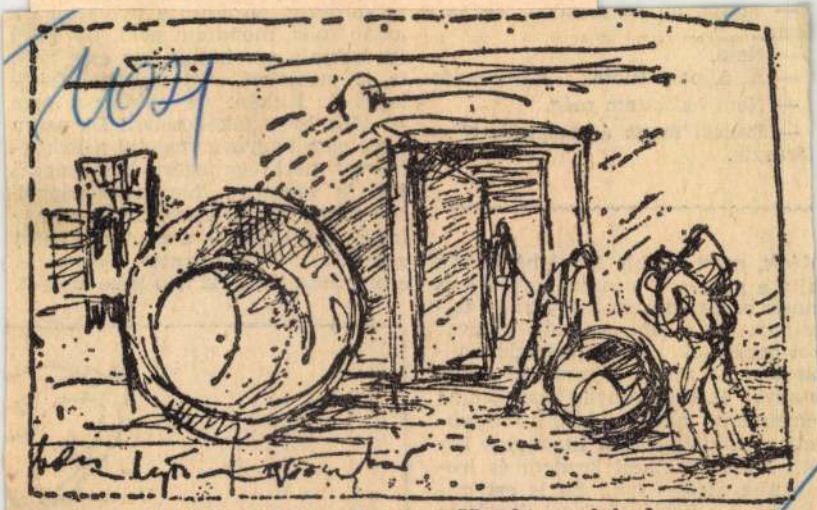

Mohácsi Regős Ferenc: Hordómunkások

— Tudja, ön az a
lezte.
— Nem.
— Á, á, nem tudj
— Nem hallottam
— Szereti maga a
érdezte.

lénk, mert fróbb. Kevésbé látszik
ajta a program, s mindamellett volt
nnek programja és azt jobban tel-
esítette, mint mi, némely magyar
zociográfusok, mert maradandób-
at alkotott. Itt a társadalmi isme-
etanyag és az életanyag irodalommá
emesedett, nálunk néhol megma-
adt az irodalom és a tudomány kö-
ött. Most újra kell kezdeni és iro-
alomba át kell írni. Én is ezt csi-
álom. A „Szolgaság"-gal kezdtem
s folytatni szeretném. Most derül
i, hogy csak néhány

gondoltam, hogy olvasta. Szóval ez a bizottság itt egész nap leste az eget,

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Budapest

1970 AUG 15

1021

Mohácsi Regős Ferenc: Üdülő

Mohácsi Regős Ferenc

s utána tényisszántotta az ellenség karját. Általában labancot aprítottunk a reggeli tejeskávéba, osztrákot a déli levesbe, vacsorára meg nyárson sült németet tálaltunk. Ehhez még annyit: apai nagyapám Kossuth legelszántabb barsi híve volt, körszakállas arcképét ma is őrzöm, anyai nagyapám pediglen a császár kabát-

NÉPSZAVA
6 1970. augusztus 15

partról ide intő Gót
lájára, s körmöltem,
nődve, boldog gond
forgattam a vágott
mint aki hazatalált.
ismeretlen fiúk és el
nárok között. Ily ny
az újfalusi zsindel
szállt reá, s azóta is

Dr. Koczogh András az írásbeli alatt néhányszor átsétált a termen, néha mintha rámpillantott volna, sebzett vad diákra, aztán a toronyfülkébe lépett, s nézte ő is a Vízivárost meg a Dunát: az eleven rézkar-

labb. — Mázlija van, Irénke madám veszi kezelésbe — tette hozzá a másik, és megnyalta a szája szélét...

Két nap múlva jobban lettem. A konyhasóoldat és a kölcsön kapott vér megtette a hatását. Mozognom még nem volt szabad, de beszélni

Mohácsi György
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-307
JELENT

117

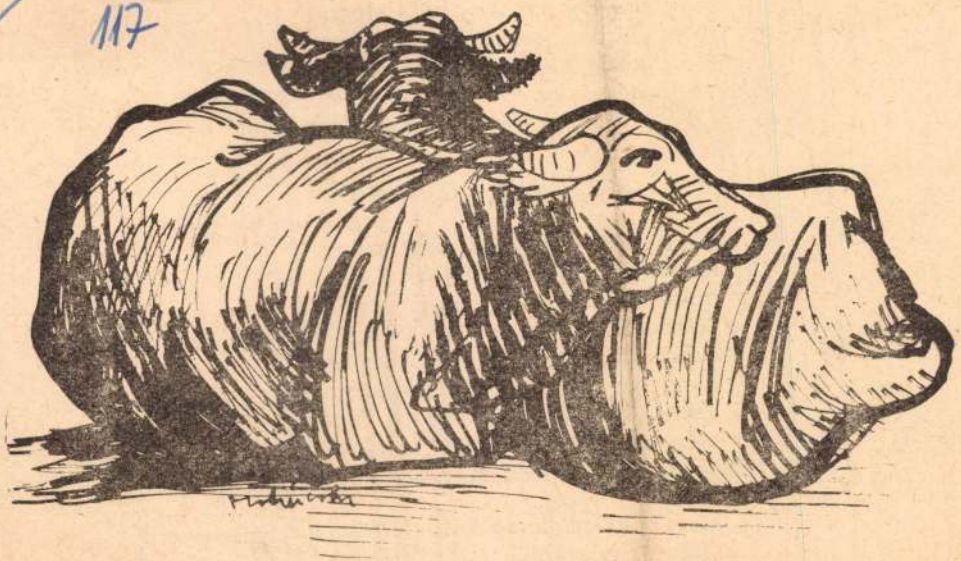

Mohácsi György rajza

hálójukban az
s mint halat —
körülkerítnek;
gondolatom, mi
szugessziójában
agyam varázsuk
Igy torpan meg
Járván kimetsze
amíg a sok húr [illegible], jeszeng —
nézem az ég nagy köreit:
ó, hogy rándul majd, hogy repít!

Egy harci bárdhoz

Keríts verset a szörnyűségesen
idegen szavak mélységeiben —
hallván a kerek-hajnali kakasszót,
félelmes karikában vesd ki a lasszód,
suhogjon szét, akár a Nap sugár-
körzőszárával rajzolt szemhatár;
versed legyen, mint szigorú, fehér
mészkősziklás szakadék fenekén
acélküllővel húzott kör: — kemény!

Mert minden dolog körbefogva már, —
időleges anarchiád lejár,
s akik vért vallóan voltak boldogok,
boldogtalanok, mert már tej csorog;
atomtej talán
mindörökre már.

Árva pár

Két fekete ág ősz alatt
dérverten összehajlik:
az alkonyba hulló szavak
elcsitulnak hajnalig.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

1970 JUN 28

1021

Mohácsi Regős Ferenc

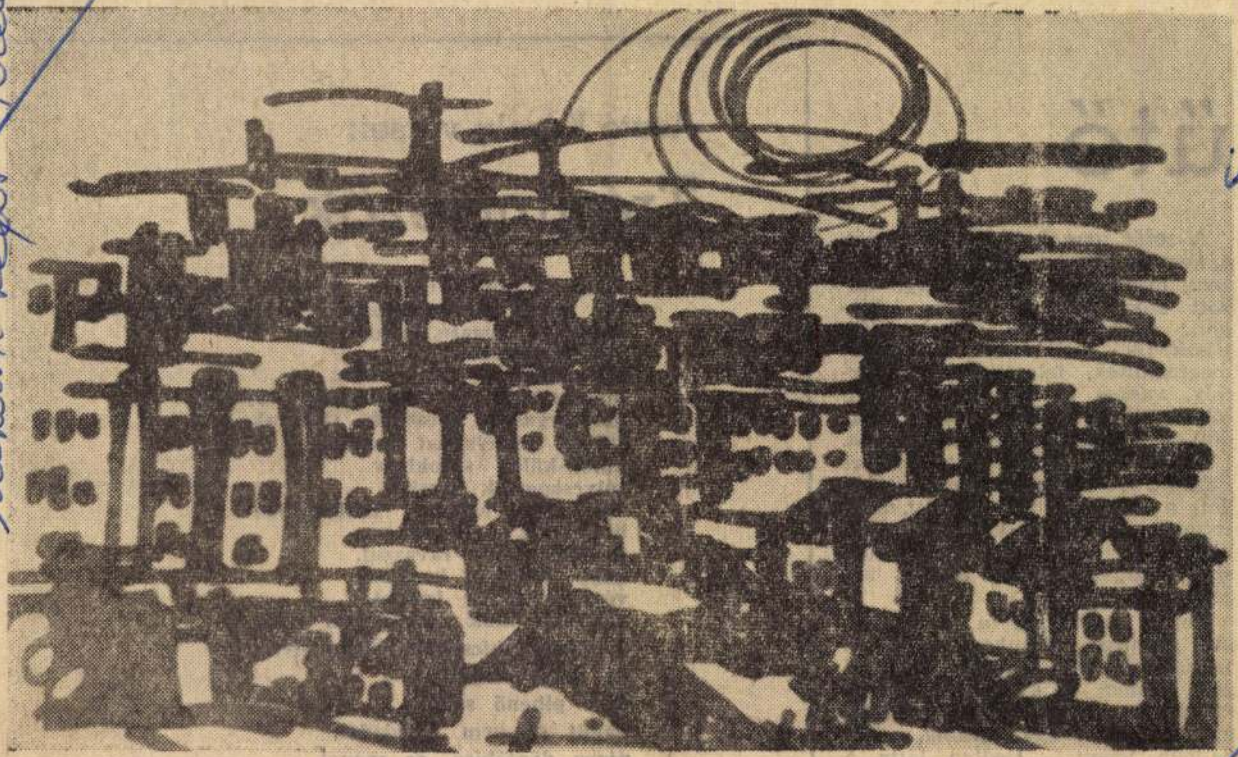

MOHÁCSI REGŐS FERENC: VÁROSRÉSZ NAPSÜTÉSBEN

fűtő

A sofőr nem hallotta a hangját, s nem is látta a fűtőt a tükörből sem, mert éppen a két kerék között szorongott. A motor felbőgött, ahogy emelés előtt nekifohászkodik az ember, a láncok megfeszültek, felcsapódott a tartály, vaskos pereme éppen homlokon ütötte a fűtőt. Teste megdőlt, s a ráömlő szén beborította.

Néhány perc múlva a dömper kifutott. A motor hangja vergődött a kazánház falai között, majd minden elcsendesedett. Megjött a következő fuvar, s a leboruló szén mozgása kilökte a fűtő kezét.

Korán hajnalban a művezetőnek gyanússá vált, hogy az érlelő teknőkbe nem érkezik elegendő gőz. Elment a kazánházhoz, bekiabált a nyitott kapun. — Kálmán! — Várt egy darabig, aztán beljebb lépett. Ijedten látta a feszmérő órák mutatójának esé- Kálmán! — szólt mégegy-

Arató Károly versei:

Tréningezők

Pedig az ablak nyitva, a léghuzat bevág,
mi mégis veritékszagban, vágható levegőben,
öklünket zúgató, ruganyosan
elhajló figurák
félmeztelenre vetkezetten,
megsorozzuk, körültáncoljuk egymást,
hórihorgasak, zömökek, szikárak,
stílust, fortélyokat tanulva
külön-külön sarokban
súlycsoportok szerint
döngetjük egymást lankadatlan,
ütéseinket váltogatva
fondorlatosan, ravaszul,
hogy erőnket beosszuk,
végigbirjuk az iramot,
szemünk alatt véraláfutás jelzi
a sikert, kicsikart eredményt,
de nincs megállás,
perc pihenő sem,
holott ez nem is viadal,
nincs döntőbíró, se menet,
nem ordít a közönség, kalapok
se röpnennek magasba,

Mohácsi Regős Ferenc

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

KAPCSOLÓ
Budapest

1970 JUL 18

1021

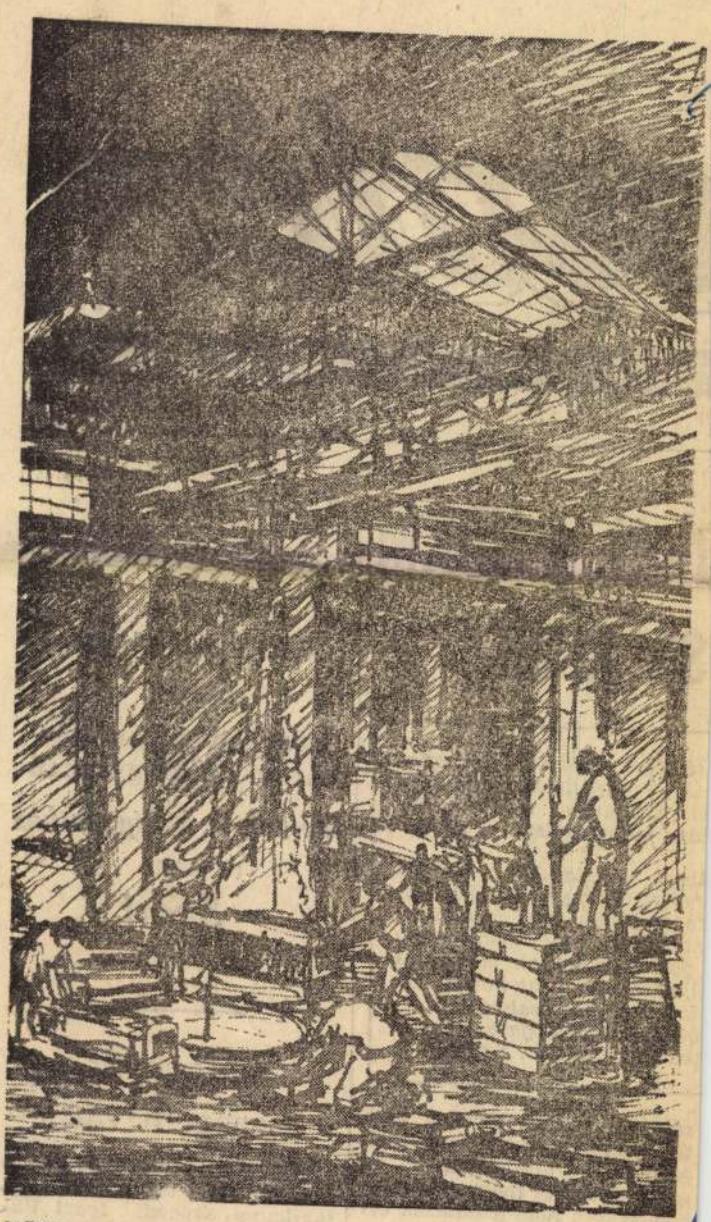

MŰHELYCSARNOK

Mohácsi Regős Ferenc rajza

csolo

ŐINAK · LAPJA ·

1970. JÚLIUS 18.

dott a VBKM
sságnak

térségét, valamint a Csong-
szét fenyegető közvetlen ár-
nk visszatérni a védekezés
ldás magatartásukra, segítő-

ltunk vállalatukhoz, hogy a
entkező igényeit kielégíthes-
te erejükön felül is segítet-
nemcsak vállalatunk, hanem
jutott lakosának mélységes
llalataink között hosszú idő
ltal még szorosabbá váltak.
K FERENC igazgató,
kedelmi Vállalat, Szeged

zóknak; ehhez tartozik az a tíz faház, amelyet gyáraink jóvoltából állíthattak fel az egyik Szabolcs megyei községben, hiszen nem a faházak értéke a lényeg, hanem az, hogy a hajléktalanok ideigle-

A tartalomból:

ÜRÖM AZ ÖRÖMBEN

(2. oldal)

MI A MEGOLDÁS?

(3. oldal)

Közvéleménykutatás három VBKM-gyárban

Mérnök a középpontban

(4. oldal)

Sport

(6. oldal)

Megnyílt a szegedi vásár

Ma nyitotta kapuit és tíz napon keresztül tart nyitva a *25. jubileumi Szegedi Ipari Vásár*. A hatalmas érdeklődéssel várt dél-magyarországi ipari

Mohácsi Regős Ferenc

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VASAS
Budapest

1021

Tűzmadár. Mohácsi Regős Ferenc rajza

k 20 ezer tonna salakot, ot, továbbá mészkövet és -Szatmár megyei Tanács sadalmi munkában tető- ű dolgozói vízvezetékszere- z ÉMÁSZ dolgozói vál- akaszon a villamosberen-

nészetesen nem teljes. A , a szervezett segítés ki- ár megtették az első lé- lezártnak az ügyet. Az

kezett:

öbbek között a

SEPELI SZERSZÁM- KÁBEL MŰVEK és KAI MŰVEK

téseket tesz az elemi csa- -kiesés pótlásának elősze- lalatok a már felajánlott íl a III. ötéves terv utol- fejezésével, a piaci igé- lumenük növelésével is szágos gondok enyhítésé- lésével, munkaszervezeti k betartásával, illetve ta munkaverseny-mozga- nják enyhíteni az árvíz- gyon csorbulását.

gi vízszerelő bri minőségi garanciá be: elhatározták, új salgótarjáni 1 ten végzett munk egy éves garanci nak. Sajnos, mint san kiderült, e nyezés gátja lett, vízes szerelvények tó és szállító M gyaróvári Fémsz gyár szerelvényeinek hibái is az ő munkájukat terhelték. Az építőipari vállalat KISZ-bizottsága a megyei újság hasábjain felhívással fordult a mosonmagyaróváriakhoz: kössenek szocialista megállapodást a jó minőségű szerelvények előállítására és beszerelésére. Természetesen a nógrádiak célkitűzését egyedül, vállalati elhatározással véghez vinni nem lehet, ehhez szükséges a kooperáló vállalatok segítsége is.

A sikeres szocialista megállapodás az első év után tájékoztatják a MOFEM illetékeseit. Igyekeznek gyakorlati javaslatokat is tenni. Ugyancsak rendszeresen tájékoztatják a MOFÉM-et a kísérleti szerelvények működésében szerzett tapasztalatokról. Mindkét vállalat vizsgálja és keresi a számukra kölcsönösen előnyös kereskedelmi kapcsolatok 1971-től történő kiépítésének lehetőségeit.

Évenként egy alkalommal közösen értékeli a „Minőséglánc" eredményeit, s ennek keretében lehetővé teszik a gyártó és a szerelő brigádok kölcsönös tapasztalatcseréjét.

— A tanácsülésen különösen az elkészített két lehetőség okozott sok problémát. Ugyanis az 1968-as gyakorlatnak megfelelően a munkaversenyben elért helyezések, eredmények is számítanak a nyereség alakulásában. Az idén azonban előbb került sor a nyereség kifizetésére, mint a munkaverseny-mozgalom értékelésére, ezért a számításnál csak szubjektív értékítélet jöhetett szóba. Ez adta az „A" kategóriát, míg a „B"-t a nyereségarányos elvek szerint állították össze gazdasági szerveink.

Így aztán érthető, hogy akiknek az „A" többet jelentett, amellett kardoskodtak; ilyen volt a Ganz KK, a VAV, a Villesz és a Kaposvári Villamossági Gyár. Időközben a Ganz KK is „átállt" a többséghez. Mi ugyanis hivatalosan a „B" kategóriát tartottuk elfogadhatónak, hisz az „A"-ban — a szubjektív elemek miatt — nem bízhattunk. Az „A" kategória rizikóját mégsem vállalhattuk, megnyugtató munkaverseny-értékelés hiányában.

— Ez persze már most felvetette — mondja Horváth József —, hogy jövőre, amikor az elosztásra sor kerül, már rendelkezésre álljon a munkaverseny elmúlt évi értékrendszere. Ennek megfelelően átdolgoztuk a munkaverseny-szabályokat az új ösztönzők alapján.

Szép eredmények

A kifizetett összeg több, mint egymillióval kevesebb a tavalyinál. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy a bérfejlesztés 14,4 millióval növelte a VBKM dolgozóinak jövedelmét, nem lehet ok panaszra. Ugyanis az 1968-as 338,5 millió forinttal szemben tavaly 365,1 millió forint volt a vállalat dolgozóinak összjövedelme.

A VBKM tavaly kiválóan dolgozott. Ezt bizonyítják a számszerű eredmények is. Ez egyben kötelezi is a 14 ezer fős kollektívát, hogy csak újabb, kiemelkedőbb eredményekkel lehet jövőre hasonló, vagy magasabb színvonalat elérni.

Sz. R.

1945-ben függetlenítik, mint a bizottság titkárát. Három évig tölti be ezt a funkciót. Nehéz idők voltak. De felejthetetlenek. Az első

Mohácsi Regőstéren

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VASAS
Budapest

1021 JUN

1021

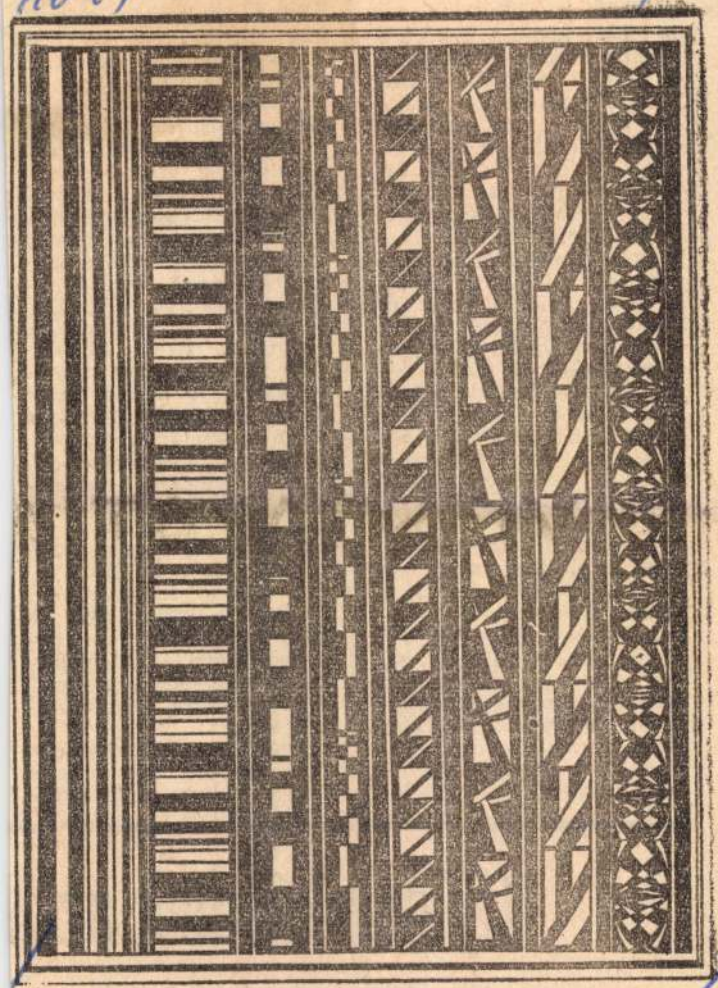

Mohácsi Regős Ferenc mozaikterve

netén
gondol
társada
nyel
másfel
is több
tételek
ban tu
cialista
feltétel
sürgető
ren —
lenére

dásunk. Molnár János művelődésügyi miniszterhelyettes referátumában sajnálattal állapította meg, hogy az utóbbi években csökkent a művelt ember társadalmi tekintélye és elismertsége. Előfordul — mondotta —, hogy a példakép, akire ma sokan felnéznek, inkább a jól kereső ember, mint a nagy műveltségű, a mások fejlődését is segítő ember.

A konferencia ezernyi tény alapján joggal állapította meg, hogy a szocialista kulturális forradalom során a műveltségi színvonal emelésében jelentős eredményeket értünk el. Ám arra is rámutatott, hogy a tömegek iskoláján kívüli művelődésére eddig nem koncentráltunk kellő, a fejlődés által is megkívánt energiát. Ezért, történelmi fejlődés összefüggését, egységét, s a napi feladatok mellett nem gondol a holnapra, s ezzel összefüggésben az emberek felkészültségére, kulturáltságára. Helytelen, régen túlhaladott felfogás, hogy a művelődés ügye csak a társadalmi szervezetre hárul; e téren is fennáll a gazdasági vezetők felelőssége.

A könyvtárak, művelődési házak, öntevékeny művészeti csoportok — egyszóval a hagyományos népművelési formák — változatlanul fontos, nélkülözhetetlen intézményei a közművelődésnek; nagyobb műveltségre, politikai képzettségre, szakmai felkészültségre, a művészetek értésére vágyó embereknek. A közművelődés ügye azonban nem szűkülhet le ezekre az intézmé-

Ifjúmunkásaink az N

A ludwigsfeldei VEB IFA Autógyárba 1968 őszén magyar fiatalok érkeztek. Az autógyárban a nálunk

Nowak igazgató az egész magyar kollektívának áldozatteljes, odaadó munkájáért köszönetét fejezte

Mohácsi Terenc

kstönűvén kiállítása. Bp. Rákospalota, Múzeum. – Ism: Sánor Sándor, Művészet 1967. 8. évf. 8. sz. 48. l. – Szántó Gábor, Közneveles, 1967. 23. évf. 11. sz. 435. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1970. 1. sz. 68-107. l./

92. l.

Mohácsi Regős Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 MÁJ 1

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

1021

Dunántúli napló

MOHÁCSI REGŐS FERENC: MÁJUSI VIRÁGOK

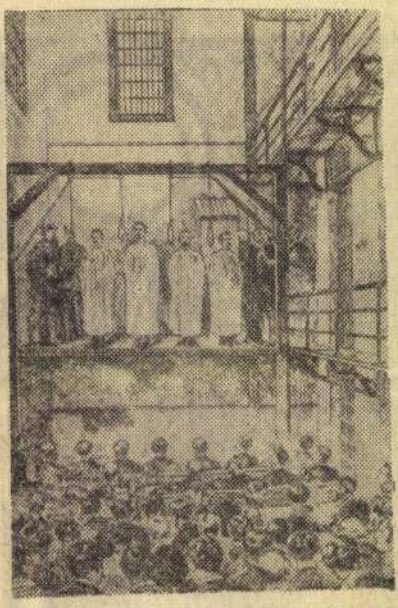

A chicagói „összeesküvők" kivégzése

Általános Munkáspárt mozgosító felhívására válaszul a budapesti térparancsnokság — a rendőrség és a csendőrség támogatására — riadókészültségbe helyezte a fővárosban állomásozó valamennyi katonai alakulatot. Ezen felül még két ezrednyi gyalogságot rendeltek Budapest környékére és — a Kis Újság szerint — „csak a távirati parancsot várják, hogy Budapestre bevonuljanak". Hogy merről sejtették az „ellenség" megjelenését, arra az említett beszámoló így utalt: „Újpestre is megfelelő katonai erőt rendelnek ki május elsejére. A két idegen ezred, ha közelléte szüksé-

A le

— Mindenki kapott lit a Tűzér utcai spor a hozzá való sört. Abb a virsli nagy szám vo bár Pécsett nem pusz ború, sosem alakult ki mint a tönkre tett Pes ború azért itt is csak A falura kellett járn kincsnek számított a meg a zsír, húshoz p lóhúshoz is — nagyon tett hozzájutni. Mi persze mindent kiprób tekre vágtuk például kirántottuk, mintha h a hasunkat nem lehe Húst szerettünk volna volt nagy esemény a virsli...

Klotz Alajosné perg emlékezés fonalát, a f lint. Valószínű, az olv találta — hiszen nem lálni —, hogy 1945 r ről, az örömmámor a krónika.

Mai füllel hallva tal hat az örömmámor sz akkor a legmélyebb és tartalmat fejezte ki. megérteni, miért. A Klotz Alajos és feleség mekkorában látott eg sejei felvonulást, a sz lás utolsó, vagy utols ben. (Az is a periféri mert a szerb király a még néhány órára se munkásoknak.) Később mint két évtizedig t rezsim, amikor csak hegyen, vagy az istenk házban lehetett — cs

Mohácsi Regős Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

VAS NÉPE
Szombathely

1970 MÁJ 1-
1021

Mohácsi Regős Ferenc: Májusi virágok

oló prol...

evő visszaemlékezései

„Gyerünk Szombathelyre!" kiáltotta valaki.
Én is rohantam a bátyám-ul a piros biciklik után, de Mária-képnél hirtelen egtorpartunk. Itt a határ ad és Szombathely között. abad-e átlépni, itthagyni a falunkat? Szüleink sem dnak eljövetelünkről. Mit náljunk? Visszafordul-nk? Tétován tekintettem a domboldalon elterülő máris a teherautó belsejébe pottyantunk 4—5 hasonlókorú gyerek közé, kik derűsen fogadtak minket és megtörtént az ismerkedés. A jármű megindulásakor az oldaltámaszba kapaszkodva, a menetirányba fordultunk.

Ami ezután történt, az mélyen belémvésődött, és elkísér életutamon végig. Egy középidős, soványarcú férfi

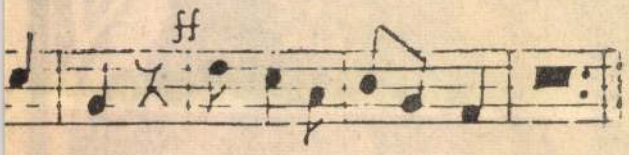

za-bad-ság kell ne-künk! Sza-bad lesz majd e nép!

talmas tölgyfaerdőre. (Mai látó-domb.) Az évszázados gyek, mintha bíztatóan su-gták volna: „Menjetek, si-etek!" S mi máris lódul-nk tovább. A zöldellő rétek zött enyhén ívelő, fasoros rpád-út irányt mutatott. Bá-ám állandóan négy—öt lé-ssel előbbre futott. Tehet-, hisz ő már elmúlt 12 éves, a pedig pontosan 8 éves oltam. Szuszogásunkat a lóricz-major (a mai Tóven-églő környéke) verte vissza. ercekben belül elhagytuk a

állt velünk szemben, háttal az első deszkához támaszkodva. Rövid kis dalt énekelt, miközben nagy karmozgatásokkal ütemezett. Az ének fülbemászó dallama és szövege igen megtetszett nekünk. Bíztatás nélkül kezdtük dúdolni, majd szöveggel énekelni. Minél többször ismételtük, annál bátrabb, kifejezőbb és lázítóbb lett. Szövegét megértettük, igaznak éreztük és teljes szívvel harsogtuk:

„Nem kérünk, követelünk,

Mohácsi Regős Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg

1970 MÁJ 1-3

/1021

Földeák János:

A mi májusaink

Harcokra születtünk! Évszázadokon át álltuk
a történelem véres viharzását.
Királyok önkényét s urak tobzódását törtük,
s küzdelmeinknek nem is lelik mását,
oly iszonyú sorsunk volt! — S szerte, Európában,
a népek okkal szánakoztak rajtunk,
annyiszor maradtunk testvéri segítség nélkül;
olykor buktunk is, de sohasem haltunk...

Magyarok, elvtársak, akik ma e honban élünk
tiszta ég alatt, fényes becsülettel,
mi megvívtuk a rabságunk példátlan poklát is,
minket diktátor-gőg sem temetett el;
Ázsiából jussolt szívósság volt a vértünk,
guzsba kötötten se hittük a ránk mért
balsorsot, de hőseink hitével lázadoztunk
az emberséghez méltó szabadságért!

Jövőnk kapujában nemes erőnket sorozzuk —
gyávaságból már nem fordulunk hátra;
örök számadásunk lett, mint minden munkásoknak,
hogy bízhassanak, a májusi várta:
május elsejének gyújtó lobogású lángja,
a halhatatlan forradalmi ünnep —
rajta, kiáltsuk el büszkén Moszkvától New-Yorkig,
a dolgos népeknek, üdvözletünket!

Igen, kiáltsuk el: a mi május elsejénken
boldog milliók diadala tüntet —
teremtő tervezés s szorgos munkások, parasztok
hite vigyázza közös győzelmünket!
A mi májusaink világot pezsdítő példák,
szívünk és léptünk együtemre dobban:
a mi májusaink drága, lenini pirossa
fénylik a földön és a csillagokban...

MÁJUSI VIRÁGOK
(Mohácsi Regős Ferenc)

350 éve született Zrínyi Miklós

1620 május elsején született a magyar történelem egyik legnagyobb alakja, de megyénknek kétségkívül legnagyobb fia, a költő és hadvezér, Zrínyi Miklós. Nemcsak ő írt nagyszerű — de kortársai által eléggé nem méltányolt — verseket, politikai és katonai értekezéseket, a róla szóló irodalom is egész könyvtárat tesz ki. Történelemtudósok, irodalomtörténészek hosszú sora foglalkozott vele, de nagy számú írót is alkotásra ihletett élete, törekvései, tragédiája. Legutóbb hat évvel ezelőtt Jakab Géza, a Zalai Hírlapban és az Életünkben bizonygatta részletesen, hogy Zrínyi nem vadászbaleset áldozata lett, hanem meggyilkolták politikai ellenfelei.

Korának kétségtelenül legnagyobb magyar gondolkodója, aki felül mert és tudott emelkedni az akkori magyar politikai életet megtöltő Habsburg — erdélyi, meg katolikus —, protestáns ellentéteken, egész életét a török kiverésére szánta. Állandó magyar hadsereget, és a török elleni háború sürgős megindítását követelte.

Jól tudta, hogy Bécs nyugatra néző politikája minden eszközt megragad a háború elkerülésére, hogy a törökkel szemben csak jelentékeny létszámú, jól felszerelt, begyakorolt, harcedzett sereget, mellyel 1663-ban elháríthatta a törököknek Horvátország megmaradt darabja és a Muraköz elleni támadását. 1664-ben pedig le tudott száguldani Pécsig — Eszékig, elfoglalva vagy lerombolva az útjába eső kisebb török erősségeket (Babócsa, Barcs, Dárda stb.), és úgy elpusztította az egész területet, hogy az Ujzrinyivár ellen 1664 tavaszán felvonuló török fősereg itt már nem talált élelmet. (Az élelem utánszállítása pedig nagyon meglassította és nehézkessé tette a török felvonulását.)

Gondosan előkészített és pontosan kidolgozott tervei sorra összeomlottak. Élete teljes, tragikus összeomlással végződött akkor is, ha valóban vadkan ölte meg vadászaton, hisz a vasvári béke a Montecuccoli által kivívott

mát Battyhyány Ádám főkapitánynak, kérve, bírja rá Zrínyit vállalakozásai abbahagyására. Mikor pedig ez nem járt sikerrel, Sárkány János a bécsi haditanácshoz fordult, azt kérve, parancsolja meg Zrínyinek, aki a szép szóra nem hallgat, vonuljon vissza a Muraközbe, s üljön békén a csáktornyai várban. Nem értette meg, hogy Zrínyi „nyugtalansága" nem azért a kisebb-nagyobb zsákmányért van, amit csatározásairól hazavisz, hanem a magyar felszabadulást szolgálja.

Tudjuk, hogy Zrínyi már korábban is kételkedett a Habsburgokban, azt is, hogy a vasvári béke után megpróbált szövetséget keresni ellenük a franciáknál, de ebben sem számíthatott a magyar nemesség egészére, mint ezt néhány évvel az ő halála után a Wesselényi összeesküvés kudarca is bizonyította. Kétségtelen azonban, hogy az általa felvetett utolsó tervek értek tetté majd másfél évtizeddel később Thököly felkelésében, majd II. Rákóczi Ferenc szabadságharcában.

Degré Alajos

Vas István:

Zá

Oroszlánok, griffek, s
Medvék — szép karcs
Címerpajzsok, sávok,
Tornyok, félkezek, kar
Bogáncsok, rózsák, sós
Ti minden szín és mir
Dísz dámvad, duvad, b
Tettek, hódítások és n
Alakzatai, mintás jelb
Sárkányok, lándzsák, l
Mit bánjuk mi, hogy k

Mit számít, hogy kié v
Turulok, keresztek, csil
Ami értünk harcolt, va
Minden, amit nem felej
Minden, amiért szívünk
Sávok, színek, tiszta lo
Mit számít, hogy hányf
Száradt meg és fakult e
Piros, fehér, zöld, láttu
Bukott forradalmak zás
Foszlányok a foszló eg
S amiket nem láttunk
Pro deo et libertate szá
Elérte még Petőfi piros

S a miénket, a bíbor eg
Melyben a vér, a láng
Lobogjatok bennem, ne
Ne szűnjek még lobog
Összesen, mind kell, ne
Csattogjatok az ég felé
Repüljetek, ha nem repi

Hevesi Sándor Emléknapok

Mohácsi Regős Ferenc

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

1021

Májusi virágok

(Mohácsi Regős Ferenc grafikája.)

ZRINYI, A KÖLTŐ

Háromszázötven évvel ezelőtt, 1620. május 1-én született Zrínyi Miklós gróf: nemzeti történelmünk egyik kiváló politikusa és hadvezére, nemzeti irodalmunk egyik klasszikusa, »a szigetvári hős« dédunokája. Habsburg-hű apjával és jezsuita szellemű neveltetésével szembefordulva, rövid itáliai tanulmányút után, 1637 elejétől csáktornyai várában megtelepedve, európai koncepciójú politikát folytatott, és nemzeti kereteken túlnövő költészetet teremtett.

Politikában és irodalomban is híd — a végvári hagyományok és a kuruckor között. Tárt szellem volt: szakírásai a korabeli francia, angol, lengyel és orosz politikai törekvések ismeretében fogantak. Szépirodalmi alkotásait Vergilius és Tasso, a végvári harcok költészete és a népköltészet inspirálták; eposza nemcsak az európai klasszikusok, hanem a török líra ismerőjének is mutatja. Robusztus nyelvi erő, nagy indulatokat kidobbantó, rokontalan ritmika jellemzik verseit; mitológiai utalásokkal és alakokkal benépesített verseit személyes élmények-érzelmek és a Dráva menti táj képei hitelesítik.

Írói munkássága híven tükrözi politikai, hadászati elképzeléseit. Saját személyét illetően is többre értékeli magában a hadvezért és a politikust, mint a költőt.

Nem írom pennával,
Fekete téntával,
De szablya élivel,
Ellenség vérivel,

Az én örök híremet — vallja Az idő és a hírnév című versciklusában.

Irodalmi munkásságának nemzetébresztő, az elődök hírét fenntartó-megörökítő szerepét is látja azonban. Ugyancsak ebben a ciklusban olvashatjuk nemes emberi tartást tükröző, vallomás erejű sorait:

Befed ez a kék ég, ha nem fed koporsó,
Orám tisztességes csak légyen utolsó.
Akár farkas, akár emésszen meg holló:
mindenütt felyül ég, s a föld lészen alsó.

Munkásságának tisztelete, emlékének ápolása nemzeti kötelességünk.

Papp Árpád

BUJDOSÓ

Mohácsi Regős Ferenc

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr

1970 MÁR 19

1021

(Mohácsi Regős Ferenc rajza)

BUSÓJÁRÁS

hadnagy parancs-
ılatt szeptember
jel magyar földre
Battonya délkeleti
vő erdőcske terü-
snap az 57. had-
ıadosztálya a déli
enyomult Csanád-
és a községtől a
km nyugatra levő
ásig terjedő vona-
. Kora délután a
tály bal szárnyon
ede felszabadított-
a 243. hadosztály
ott Dombegyháza
délkeleti szegélye
18. harckocsihad-
tett osztagai szep-
-én este Kever-
nya vonalában
Szeptember 25-én
test csapatait 16
érte, mely elől a
tály Csanádpalo-
lenesen kivonta
ap azonban a
patok megújítot-
lást, a Csanádpa-
itt Makót, Domb-
Mezőhegyest, Me-
át, Kétegyházát
litották.

csapatok kijutá-
dre páni félelem-
e el a magyar
köröket. Hitler
ég optimistán ítél-

kijáratot venni a Balkán-félszigeten.

Hitlernek ezek a reményei szülték a *„Cigánybáró" hadművelet* tervét. Ennek lényegét Guderian vezérezredes, vezérkari főnök utasítása így foglalja össze: „A Keleti-Kárpátok vonalának megtartása mellett készüljön fel támadó hadműveletre a Déli-Kárpátokból északnyugat és nyugat felé előnyomuló ellenség ellen... Gyorskötelékeit a Tiszától keletre összpontosítsa, és Debrecen-dél térségéből lépjen útközetbe. Először mérjen csapást a Kárpátok kijáratától nyugatra levő ellenségre, vágja el hátsó összeköttetésétől, majd ezen erők megsemmisítése után élesen délkeletre fordulva nyomuljon előre a Kárpátokig, és foglaljon el olyan terepszakaszt, amelyet a tél folyamán kisebb erőkkel is meg lehet tartani."

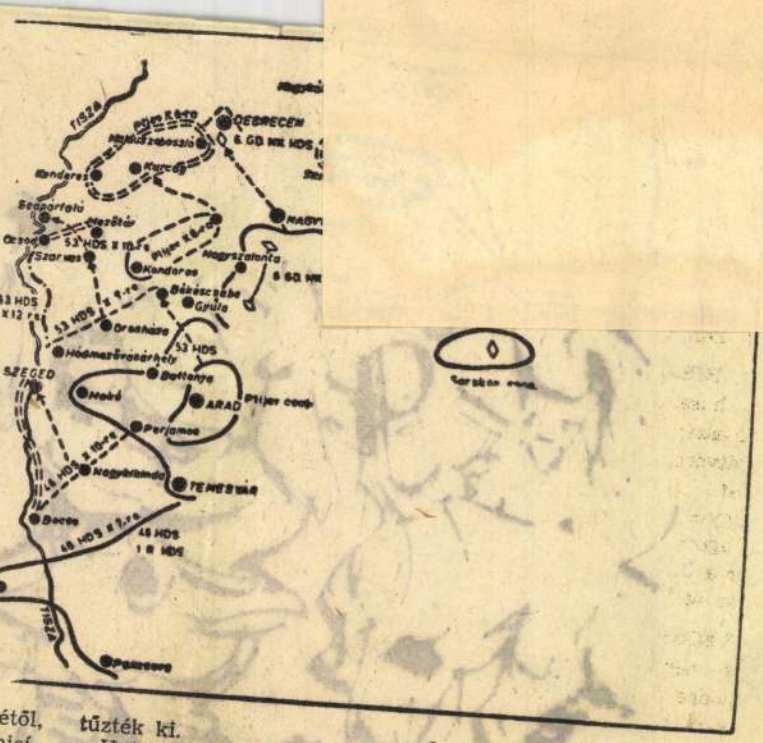

tűzték ki.

Hat nappal a „Cigánybáró" hadművelet tervezett megindítása előtt támadásba lendültek a 2. Ukrán Front csapatai, hogy megkezdjék hazánk felszabadítását. Ezzel halomra döntötték Hitlernek a Balkán-félsziget kézbentartásához fűzött reményeit.

kedvező feltételeket teremt a további előnyomuláshoz Budapest—Bécs felé.

1944. október 6-án reggel 6 órakor ágyúk százainak dörgése jelezte a szovjet hadsereg magyarországi felszabadító hadműveleteinek kezdetét...

Következik:
A debreceni csata

Mohácsi Regős Ferenc

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 8t
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
Székesfehérvár

1970 MÁJ 7

1021

VIRÁGOK

(Mohácsi Regős Ferenc)

ONDO

ves a Pécsi B

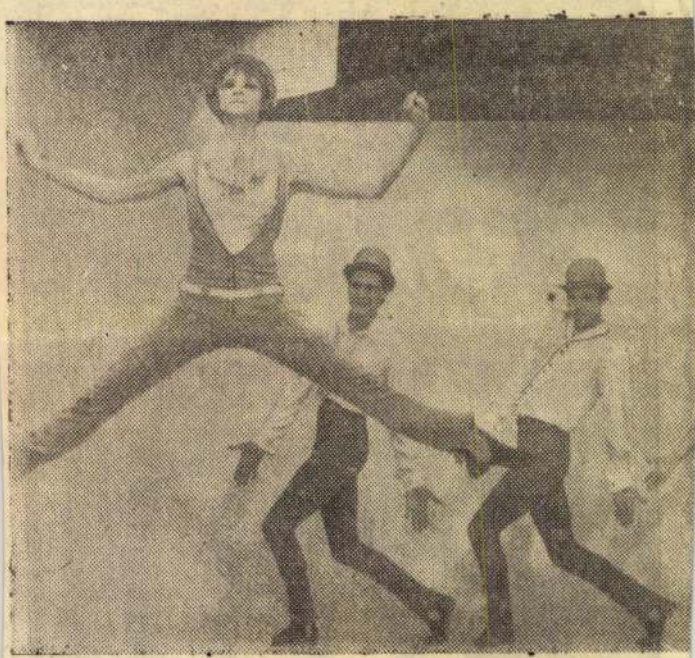

Jelenet az egyik nagy sikerű produkcióból: Kincses—Tóth: művéből

ról nem voltak ismeretesek. A mai élet problémái jelentek meg: háború és béke, elnyomás és forradalom, elidegenedés és feloldódás a közösségben, az ember helye a technika világában, erkölcs és hatalom, s még jóegynéhány olyan gondolat, amelyet

ez az együttes, kell-e a stílusa, a mondanivalója. Ezt eldöntötte az idő, méghozzá egyértelmű igennel válaszolva a kérdésekre. *Ma az a kérdés: hogyan tovább?* Merre haladjon a Pécsi Balett, amely lelkes és fanatikus fiatalok

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mohácsi Kegős Ferenc,

KÖZALKALMAZOTT

festő-grafikusművész

1982 JAN

1021,

1982. JANUÁR

Új város születik

1982. JANUÁR

Nehéz körülmények között is helytállva

BIZALMIAK FÓRUMA

● Budán, a Karinthy Frigyes utcában — régi székhelyén — hiába keresem a Budai Járási Hivatalt, üresek a hivatali helyiségek. Menjen az Akadémia utcába — igazítottak el —, oda költözött a hivatal az Egészségügyi Minisztérium volt épületébe.

Az új munkahelyen *dr. Kárpáti Sándorné* szb-titkártól a bizalmiak munkájáról tájékozódom. Öt bizalmi működik a hivatalban — mondja —, valamennyien új tisztségviselők. A legnagyobb létszámú szakszervezeti csoport bizalmiját, *dr. Somogyvári Gyulát* kérdezem pályafutásáról, mozgalmi tevékenységéről.

— 1974 óta dolgozom a járási hivatalban. Korábban lyukkártyaműszerész voltam, 12 évig dolgoztam ebben a szakmában. Szerettem volna előbbre jutni, továbbtanulni. Munkahelyem támogatta kérésemet annak ellenére, hogy a jogi egyetem elvégzése nem passzolt a munkakö-

munkát gátló nehézségek leküzdése nem ment máról holnapra. Éppen ezért látványos eredményekről nem tudok számot adni. A bizalmi munkájának sok összetevője van. A legjobb, ha igazodik a szűkebb kollektíva, a csoport egészét érintő és az egyéneket foglalkoztató feladatok, gondok megoldásához. Talán említésre méltó, hogy a hivatali létszámcsökkentés végrehajtását megelőzően nagyfokú bizonytalanság uralkodott el a hivatalban. Az idén pedig a tervezett költözködés körüli huzavona borzolta fel a kedélyeket. Ki megy? Ki marad? Hova költözünk

MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Mohácsi Regős Ferenc festő- és grafikusművész

NÉPSZAVA
1982 JAN 2 3/

1021

Mohácsi Regős Ferenc

VÁROSKÉP

hogy hosszú életű légy a földön... Jó okom van rá, hogy mostanában — már nekem is vannak gyermekeim — többször visszagondoljak erre a parancsolatra. Mikor otthon kinyitom a kaput és elém szaladnak gyermekeim, arra gondolok: elém áll-e a fiam egyszer ütésre emelt ököllel, ahogy én álltam apám elé?

Fiatal vagyok még, lassan a harminc felé ugyan, de mit tudhatnék én a régi időkről? És mégis — az ember a szüleiben örökli a múltat is.

Régi, a környékünkön jól ismert nagygazdacsalád volt a miénk. Apámnak is a föld volt az istene, soha nem nyugodott bele — a mai napig sem — a vagyon, a föld elvesztésébe.

Mióta eszemet tudom, azt láttam otthon, hogy gyűjteni kell, mindig csak gyűjteni. Anyám minden reggel vitte a tejet, tejfelt, túrót, tojást a piacra, de minden mást is, ami csak megtermett otthon. Húst olyankor ettünk, ha gerlevész volt vagy megnyomorodott egy csirke, mi a baromfit is eladtuk.

Ötéves koromban engem is munkára fogtak, kora reggel kihajtottam a jószágot, a libákat, kaptam egy darab kenyeret meg szalonnát, azzal voltam kint a határban egész nap, csak este ettem meleget.

Mikor beírattak az iskolába, apám sokszor összeveszett a tanítóval, aki megkövetelte az iskolába járást, apám meg csak dolgoztatni akart.

Mikor bejött a kollektivihittanra is, hogy ne lehessek kisdobos meg úttörő. Mikor egyszer hittanóra helyett elszöktem egy őrsi gyűlésre, apám az istállóban úgy megvert a karikással, hogy eltört az orrcsontom. Máskor is hangzott a ház a veszekedéstől, a szüleim egymást marták, harapták, mindig az éhenhalástól reszkettek, felhánytorgatták egymásnak a régi dolgokat, ki mit prédált el — elszöktem volna előlük, ha lett volna hová.

Mikor elvégeztem az általánost, apám kitalálta, hogy elküld a komájával Pestre dolgozni, hogy pénzt kereshessek. De a régi tanítóm eljött hozzánk és azt mondta apámnak, hogy nekem nagyon jó fejem van, írassanak be szakmunkástanulónak, három év múlva dől haza a biztos pénz — tudta az én tanítom, kikkel van dolga...

Így a városba kerültem kőművestanulónak, de mindennap haza kellett járnom, pedig volt kollégium. Egyre szaporodott a munka otthon, szüleim fóliázni is kezdtek, meg üszőre is szerződtek. Délutánonként, amint haza értem, ledobtam a ruhát magamról, s már mentem is kaszálni, almozni, trágyát kihordani, öntözni — este valósággal beestem az ágyba, reggel meg négykor keltem a jószág miatt, utána indultam a buszhoz.

Harmadéves koromban toborzók jöttek le az iskolába, a mostani vállalatomtól. Jó pénzt, munkásszállót ígértek, ötnapos munkahetet. Így

tett, bár az helyben le
na. Emlékszem, nagy
tem én akkor Pesten,
jól elijesztett, munka
szállón felmentem a s
s ki se mozdultam reg

A változást a seregr
szönhetem, szerencsére
lon bevonulhattam. Szép volt a katonaidőm, jól ment a sorom, hálistennek jó messze elkerültem a falum közeléből, le az Alföldre. Ha közelebb vagyok, apám talán még a katonaságtól is kivett volna, az otthoni munkák elvégzésére. Jó KISZ volt a honvédségnél, ott láttam először, hogy élnek a fiatalok. Könyveket, újságokat olvastattak velünk, színházba mentünk, klubokba jártunk, volt zenekarunk, meg irodalmi csoportunk is, lányok is jártak ki hozzánk a szomszédos gyárból, KISZ-esek. Megtanultam táncolni is. Megnyílt előttem a világ, nem volt már olyan szűk, amilyennek én hittem.

Ott, a honvédségi klubban ismerkedtem meg Borival is, ő néptáncos volt. A városban laktak, egyes gyerek volt ő is, mint én. Eltávozáskor kikijártam hozzájuk, nagyon kedvesek voltak a szülei. Akkor láttam először olyan családot, ahol mindenki szereti a másikat. Mikor katonaidőm a vége felé járt, elhatároztuk, hogy összeházasodunk, a Bori szülei beleegyeztek. A jövendő apósék egy nagy ÁFÉSZ-boltot meg kocsmát vezettek, okos, jó emberek voltak, azt mondták, hogy nekik csak a Bori boldogsága a fontos.

költöztünk, a szüleim házába. A Bori elhelyezkedett az ÁFÉSZ-nál, neki közgazdasági technikuma volt. A pesti vállalatom a közelünkben fogott bele egy nagy építkezésbe, így mindennap haza járhattam én is. Úgy állapodtunk meg a szüleimmel, hogy a pénzt közös kasszába rakjuk, majd az apám gondozza, mert közben nekifogtunk a házépítésnek. Feleségemmel együtt minden pénzünk, minden szabad percünk ráment az építkezésre. A szakmunkákhoz sok segítséget kaptam a munkatársaimtól, a vállalatom meg anyagot, fuvart adott kedvezményesen, a kőművesmunkát én végeztem el teljesen, a feleségem volt a segédmunkásom, még terhesen is odaállt mellém. Szüleim csak mondogatták: dolgozzatok, dolgozzatok csak, magatoknak csináljátok, nekünk elég lesz egy kis zug, ahol meghúzhatjuk magunkat, mert ők persze közben csak a jószággal, a fóliával törődtek, anyám meg piacozott nap mint nap.

Kétszintes házat építettünk, garázzsal, pincével és az egyik kollégám gyönyörű vaskerítést csinált ajándékba. A falubeliek csodájára jártak a háznak, minden tudásomat beleadtam. Én meg

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-783, 340-745

Mohácsi Regős Ferenc festő- és grafikusművész

PEST MEGYEI HÍRLAP
1982 JAN 23

1021

Háromszor kettő

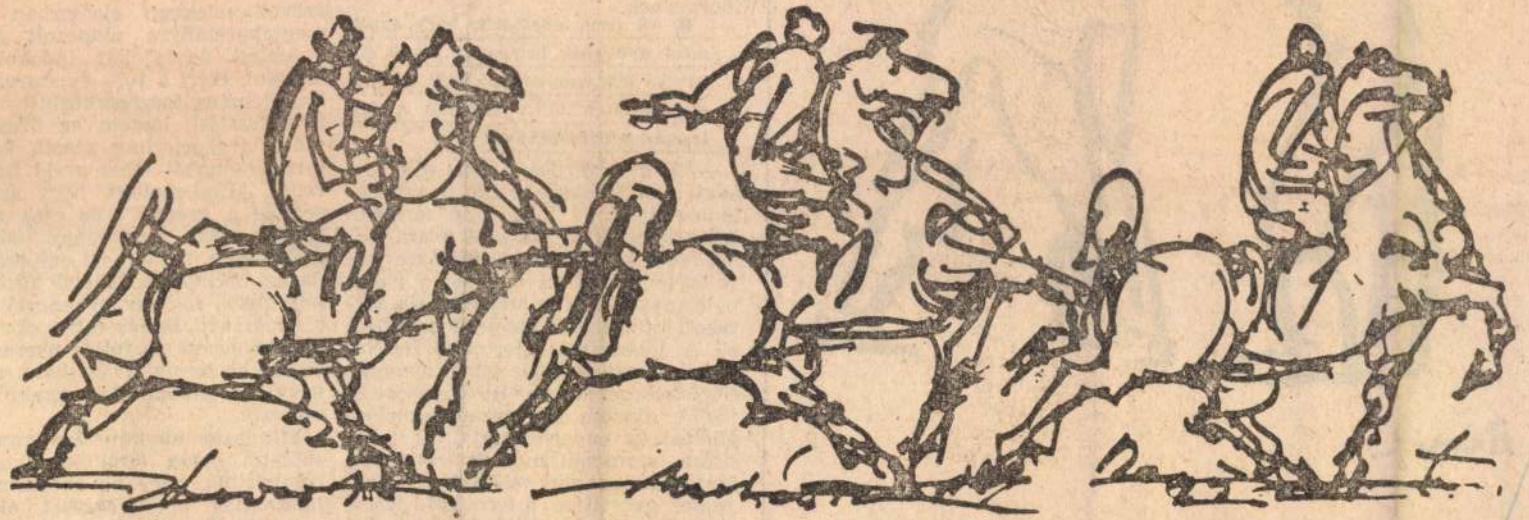

Mohácsi Regős Ferenc rajza

Bényi László rajza

is részes a tartósan gyenge eredményű gazdálkodásban. Kiemelem, hogy a szövetkezeteknek ebben a körében a vezetés és a szakemberellátás hiányosságai hatványozottan jelentkeznek.

● Mi tette indokolttá, hogy éppen most nyúljanak határozott kézzel ehhez az üzemcsoporthoz; most, amikor meglehetősen híján vagyunk a fejlesztési lehetőségeknek?

— A mezőgazdaság előtt álló feladatok szükségessé teszik, hogy a jelenleg alacsony jövedelmű termelőszövetkezetek is *nagyobb részt vállaljanak* a termelés gazdaságos növeléséből. Enélkül ugyanis a gabonatermesztés és a hústermelés tervezett növekedési üteme nem érhető el. A jövedelmező termelés feltételeinek megteremtése tehát nemcsak e szövetkezetek és az itt élő népesség jövője, hanem az ágazat termelési, ellátási és exportfeladatainak teljesítése szempontjából is rendkívül fontos. A komplex *meliorációs* programok gyorsítása, a termőföld jelenleginél *teljesebb körű és ésszerűbb hasznosítása*, a *gépellátottság* javítása mellett, az érintett területeken a *foglalkoztatottságot az eltartóképes-*

legyen, 1982 januárjától lehetőség nyílik arra is, hogy ha egy erős gazdaság bármilyen jellegű közös vállalkozásba fog egy gyengével, akkor *a közös vállalkozás teljes nyeresége*, hangsúlyozom: a teljes nyeresége, *a gyengébb termelőszövetkezetre érvényes* — általában alacsonyabb — *adó alá esik.*

Mindezek alapján úgy gondolom, 1982-től olyan feltételrendszert teremtettünk, hogy ha az üzemek kihasználják lehetőségeiket, akkor a gazdálkodás színvonalának emelésével a személyes jövedelmek növelésének alapjait is megteremthetik.

BONYHÁDI PÉTER

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982. FEB 24

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Mohácsi Regős Ferenc
festő- és grafikusművész

1071

1982. február 24., szerda

Mohácsi Regős Ferenc rajza

1982. február 24., szerda

Épül 1982-ben

Lakások és intézmények

Az elmúlt esztendőben a nemzeti jövedelem növekedési üteme elmaradt a tervezettől és ez kedvezőtlen hatást gyakorolt az állami költségvetésre, s ezen belül megyénkben is a tanácsi pénzalapok alakulására. Ez a tény meghatározza az idei és az elkövetkező évek feladatait, a lakásépítés ütemét, a közösségi és közellátási intézmények fejlesztési lehetőségeit.

Egymilliárd-százmillió

ben — elvárt egyensúlyi helyzet nem következett be; egyik helyen kapacitásfelesleg, másik helyen jelentős kapacitáshiány van a megyében.

Komoly gond, hogy a kapacitáshiány nemcsak kisebb községekben, hanem például Ózdon, tehát nagyobb városokban is tapasztalható. A megye kivitelező építőipari, úgynevezett „fehér foltjainak" felszámolása fontos és nehéz feladata a Borsod megyei Beruházási Vállalatnak. Nehézsége abból adódik, hogy a nagyobb építőipari szervezetek sajátos felszereltségi és eszközállományuk, valamint az ebből adódó rugalmatlanságuk miatt nem vállalkoznak szívesen minden

A selyebi termelőszövetkezet lakatosüzemében a hús- és hűtőipar, valamint a Patyolat Vállalat részére készülnek különböző berendezések. Ez az üzem tavaly 10 millió forintos árbevételt teljesített. Képünkön Réti István a Patyolat részére készülő

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

HÉTFŐI HÍREK

1982 JAN 25

Mohácsi Regős Ferenc, festő- és grafikusművész

1021

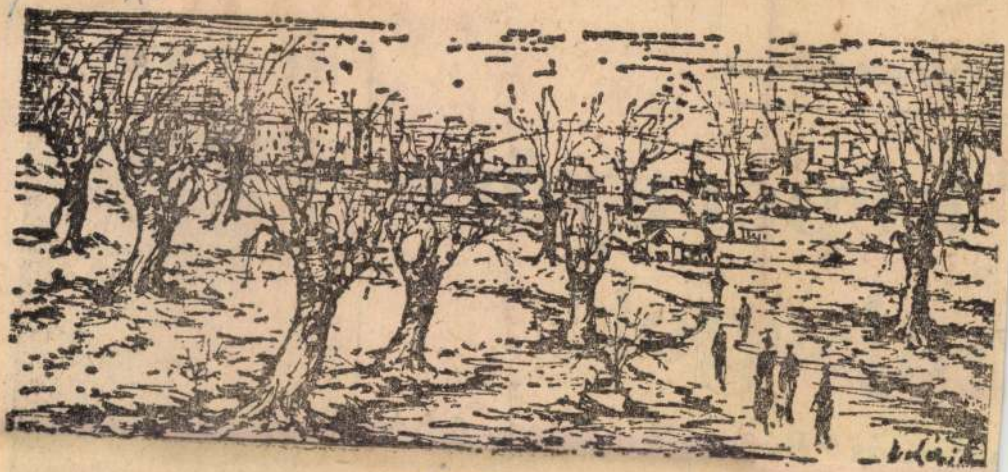

TÉLI HANGULAT

(Mohácsi Regős Ferenc grafikája)

nyomában

' képernyőre

-újságot!

bályozás • Búcsúzik a fekete-fehér
belép a videodata

Kertbarátok

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Mohácsi Regős Ferenc,
festő-grafikusművész

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1982 MÁR 13

1021

Mohácsi Regős Ferenc rajza

ságu, borvoros
ban fehér csíkc
rebbent fel a f
az egyik tölgy
kicsit forgolódot
gosan énekelni

Miért hires a denevérnek

Manapság úgy tudjuk, hogy a denevér csak éjjel szálldos, de volt idő, amikor nappal is útra kelt.

Hanem történt egyszer, hogy hirtelen eléje vágott egy héja.

– No, végre – mondta –, megvagy, te hires! Három éve tűvé teszem érted e vidéket.

– Mire kellek én neked?

– Minden madár megfizette már az adóját a sasnak, csak te tartozol vele.

– Én? – ereszkedett le a fűre a denevér, megvillantotta a fogait, s nevetve elfutott.

– Valóban – gondolkozott a héja –, nem is madár ez a micsoda.

Éppen a domb felé futott a bőregér, oda, ahol a kiserdő kezdődik, amikor hirtelen elé ugrott egy bokor mögül az ezüstróka.

– Mi újság, jó komám? Hetedik éve kutatlak-kereslek.

– Ugyan, mire fel?

– Valamennyi erdei vad kifizette már az adóját a medvének, egyedül te vagy hátra.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MTI
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 34.-7[illegible]

Mohácsi Regős Ferenc festő- és grafikusművész

KELET-MAGYARORSZÁG

1982 FEB 27

1021

Mohácsi Regős Ferenc rajza

szeretteim halálát előre élhetem,
az emberi világnak veszélyei között
reményünk is a féltés mezébe öltözött.

Megváltó szent igékkel is tudunk ártani.
halálnál szigorúbbak az élet árnyai,
melyek körülvevének engem s mindenki mást.
ki mer a bánatokról így tenni vallomást.

Mohácsi Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1900 JUL 1 0

Mohácsi Ferenc festőművész 16 négyzetméteres figurális mozaikot készít a debreceni szociális otthon számára.

1024